

Bundel van de PS van 14 november 2016

Agenda documenten

aangenomen en aangehouden moties-amendementen

verworpen en ingetrokken moties-amendementen

tekstbijdrage fractie ONH begroting 2017

Besluitenlijst PS 14 november 2016

notulen PS 14-11-2016 def

- 1 Opening en mededelingen.
brief uitnodiging PS 14-11-2016
- 2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
-gewijzigde- agenda PS 14-11-2016, met aangepast overzicht spreektijden
- 3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
- 3.b Lijst geheimhouding PS.
Lijst geheime stukken PS 14-11-2016
- 4 Vaststelling notulen van de vergadering van 3 oktober 2016.
notulen PS 03-10-2016 def
- 5 Vaststellen Strategische Statenagenda
StrA NLM cie 27-10-2016
StrA RWW cie 27 10 2016
StrA M&F cie 24-10-2016
StrA EEB 27-10-2016
- 6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.
Lijst ingekomen stukken PS 14-11-2016
- 7 Voortgangslijst van moties.
memo PS lijst moties PS 14-11-2016
lijst moties PS 14-11-2016
- 8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk (indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het stuk als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd):
- 8.a Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht (VD 89) NB: indien de vergadering nog niet is toegekomen aan de afronding van een agendapunt om 16.30 uur, wordt dat agendapunt tijdelijk geschorst ten behoeve van de behandeling van agendapunt 15 om 16.30 uur.
Aanbiedingsbrief Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht
Bijlage 1. Factsheet Jacht
Bijlage 2. Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht Noord-Holland
Bijlage 3. Voorstel ontwerpbesluit burgerinitiatief
Aangenomen voordracht 03-10-2016 besluit Geldigheid burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland'
Concept-deelverslag commissie NLM 27-10-2016 Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht
Voordracht 76-2016 vd-besluit Aanhouden Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht
- 9 Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord (VD-53).
brief GS Begroting 2017
Begroting 2017
Taakveldenraming 2017
Voordracht 53-2016 vd-besluit Begroting 2017
brief GS inz. invulling motie 25 Kaderbrief 2017
Brief GS Memorie van Antwoord begroting 2017

Memorie van Antwoord 2017

Advies commissie M&F

Advies commissie NLM

Advies commissie EEB bij begroting 2017

Advies commissie RWW bij begroting 2017

Beantwoording technische vragen die M&F PMI-PMO en begroting

Brief GS inz. toelichting op werkwijze lijst buiten uitvoeringsregeling subsidies

Brief GS aan PS, Aanvullende technische vragen TWINH EXINH n.a.v. memorie van antwoord dhr. Hietbrink

Brief GS aan PS, Beantwoording openstaande vragen Begroting en PMI-PMO die M&F 24-10-2016

Brief GS inz. aansprakelijkheid opslag nucleair afval Petten

Brief GS inz. formuleringen verduurzaming

Brief GS inz. schriftelijke reactie toezegging breedband op Texel (vraag hr. Tekin)

brief GS inz. Stand van zaken actualisatie Noord-Hollands kustbeleid

10.a Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021 (VD-73)

Brief GS aan PS Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2017-2021

PMI 2017-2021

Voordracht 73-2016 vd-besluit Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI)

Advies commissie M&F

Beantwoording technische vragen die M&F PMI-PMO en begroting

Brief GS aan PS, Beantwoording openstaande vragen Begroting en PMI-PMO die M&F 24-10-2016

10.b Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021 (VD-74)

Brief GS aan PS Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2017-2021

PMO 2017-2021

Voordracht 74-2016 vd-besluit Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021

Advies commissie M&F

11 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 (VD-71).

Bijlage 1. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

Bijlage 2. Nota van beantwoording bij MJP Groen 2017-2021

Voordracht 71-2016 vd-besluit Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

Advies commissie NLM bij Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

Brief GS reactie openstaande vragen die NLM 27-10-16 over Voordracht PMG en voordracht Natuurbeheerplan

12 Natuurbeheerplan 2017 (VD-72).

Natuurbeheerplan 2017

Bijlage 1a. Voorblad Nota van beantwoording

Bijlage 1. Samenvatting zienswijzen. Nota van beantwoording

Kaart1_Begrenzingskaart_natuurnetwerk

Kaart 2a. Beheertypenkaart Juiste versie 9 November 2016

Kaart2b_Open_grasland

Kaart2c_Open_akker

kaart2d_Natte_dooradering

kaart2e_Droge_dooradering

Kaart2f_Waterbeheer

Kaart3_Ambitiekaart

Kaart4_Vaarland

Voordracht 72-2016 vd-besluit Natuurbeheerplan 2017

Advies commissie NLM bij Natuurbeheerplan 2017

Brief GS reactie openstaande vragen die NLM 27-10-16 over Voordracht PMG en voordracht Natuurbeheerplan

13

Bijdrage aan project Marker Wadden (VD-75).

Brief Bijdrage aan project Marker Wadden

bijlage 1 Bestuursovereenkomst_RRAAM

bijlage 2 Samenwerkingsovereenkomst Eerste Fase Marker Wadden_Staatscourant

Oplegmemorandum Statengriffie Marker Wadden

Voordracht 75-2016 vd-besluit Bijdrage aan project Marker Wadden

Advies van RWW aan PS voordracht Marker Wadden

14

Vragenuur. (Het lid van Provinciale Staten dat tijdens dit vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter met een afschrift aan de statengriffier).

15

Sluiting.

gewijzigde versie

A 25^A/14-11-2016

ChristenUnieSGP GROENLINKS SP.

AANGENOMEN

Amendement

Betreft agendapunt 9 (Begroting 2017)

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14-11-2016,

Constateernde dat:

- in de begroting op de bladzijden 35, 40, 47, 233 en 300 nog steeds gesproken wordt over de Duinpolderweg;
- onder Operationeel Doel 2.1.2 gesteld wordt dat een ontwerp Provinciaal Inpassing Plan voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd een prioriteit voor het begrotingsjaar 2017 is;
- gedeputeerde Post in de commissie M&F van 22 september 2016 heeft gesteld: *"dat steeds is gesproken over een verbinding tussen de N206 en de A4. Er is niet gesproken over stroomwegen. Of dat een stroomweg, een gebiedsontsluitingsweg of een erftoegangsweg moet worden, daarover is nog niets besloten. Het is niet voor niets dat altijd is uitgegaan van vijf varianten in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Daaraan is een spoelvariant toegevoegd. Dat kan niet worden gezien als een stroomweg."*
- daaruit blijkt dat spreken over de Duinpolderweg voorbarig is;

Besluit:

1. Het begrip "Duinpolderweg" te schrappen uit de begroting;

te vervangen door
bereikbaarheid
Haarlemmermeer-Bollenstreek

2. De volgende tekst op bladzijde 35:

Ontwerp PIP over voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd (OD 2.1.2).

te vervangen door:

Voorstel over voorkeursalternatief voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer en het verminderen van de verkeershinder in de leefomgeving voorgelegd aan GS en PS (OD 2.1.2).

3. De begroting dienovereenkomstig aan te passen.

en gaan over tot de orde van de dag,

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

Servaz van Berkum
GroenLinks

Wim Hoogervorst
SP

A27/14-11-2016
(Apt 10A) Nd 73

**AANGENOMEN
Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

ChristenUnie

PvdA NOORD-HOLLAND

Amendement

Vergadering Provinciale Staten van 14 november 2016,
agendapunt 10a

Voordracht 2016|73 Provinciaal Meerjarenprogramma
Infrastructuur (PMI) 2017-2021

Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest

Wij stellen u het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, ter behandeling van het ontwerp Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021, waarin in onderdeel 7, Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase het project Nr. 32 / N203-15, Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest, als nieuw project in de studiefase is opgenomen;

overwegende dat,

- Gedeputeerde Staten bij monde van de gedeputeerde voor Mobiliteit in de vergadering van de Commissie Mobiliteit en Financiën van 24 oktober 2016 heeft gezegd dat Gedeputeerde Staten huiverig stonden tegenover de bedoelde afslag, maar bereid zouden zijn ten behoeve van de gemeente Uitgeest een berekening te maken "wat het zou kosten als de gemeente daar een extra afslag wil aanleggen" ;
- Gedeputeerde Staten bij monde van de gedeputeerde voor Mobiliteit in deze eveneens heeft gezegd dat het project Aansluiting N203 op de A9 "niet meer en niet minder is dan een kleine vraag van de gemeente" en dat het "niet de bedoeling was om er een project van te maken in de studiefase";
- bij voorbaat vaststaat dat aan aanleg van de afslag hoge kosten zijn verbonden, waartegenover vooralsnog geen grote verkeerskundige en maatschappelijke voordelen lijken te staan;
- de provincie desgewenst ten behoeve van de gemeente Uitgeest een berekening kan maken van de kosten van aanleg een Aansluiting N203 op de A9, maar ook zonder dat dit project daartoe is opgenomen in het PMI;

besluiten:

aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 2016 | 73 PMI 2017-2021 als besluitpunt toe te voegen:

in het PMI 2017-2021 niet op te nemen project Nr. 32 / N203-15, Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest.

W. Hoogervorst

S. van Berkum

L.D. Vermaas

O.A.C. de Meij

M.C.A. Klein

E.M. van Duijn

Amendement PMI 2017-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14-11-2016,

Constaterende dat:

- in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021, in hoofdstuk 7 Projecten in studie-, plan- en realisatiefase, op bladzijde 14 de volgende feitelijk onjuiste formulering is opgenomen: *"De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld"*;
- het project Duinpolderweg zolang de MER-procedure nog loopt geen voorkeustracé kent, temeer enkele van de varianten opgenomen in de MER-procedure geen verbinding tussen de N206 en de A4 beogen;
- de NRD en de probleemanalyse nooit door Provinciale Staten van Noord-Holland zijn vastgesteld, enkel door Gedeputeerde Staten van Noord- en Zuid-Holland en Provinciale Staten van Zuid-Holland;

Besluit het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021, hoofdstuk 7 Projecten in studie-, plan- en realisatiefase, nummer 5, Projectnummer algemeen 36, Bereikbaarheid, Duinpolderweg, als volgt te amenderen:

- *"De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld"*;

te vervangen door

"Het project bereikbaarheid Haarlemmermeer- Bollenstreek heeft de volgende doelstellingen:"

- het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021 dienovereenkomstig aan te passen.

en gaan over tot de orde van de dag,

Servaas van Berkum
GroenLinks

Michel Klein
ChristenUnie-SGP

M/54/14-11-2016

(Apt 9)

aangehouden

MOTIE

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 14 november 2016,

Gehoord de bespreking rond de Begroting 2017

Overwegende dat,

- de provincie in de afgelopen jaren werkzaamheden/diensten heeft uitbesteed;
- bij aanbesteding van een dienst die is uitbesteed, de gegunde partij alleen het provinciale personeel hoeft over te nemen en niet het personeel dat voor de ingehuurd organisatie werkt;
- mensen die tot dan toe werkzaam waren voor de provincie, hierdoor opeens hun baan kunnen verliezen;

Besluit

onderzoek te doen naar de mogelijkheden

GS op te dragen voortaan bij aanbestedingen van diensten die (voor deel) zijn uitbesteed in het bestek op te nemen dat de provincie van de gegunde partij verwacht dat die al het personeel overneemt dat tot de datum van de aanbesteding toe werkzaam was bij genoemde dienst.

Carlien Boelhouwer (SP)

Wim Hoogervorst (SP)

Olga de Meij (50Plus)

M56 /14-11-2016
(Agpt 9)

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

AANGENOMEN

Motie verhoging subsidieplafond zonnepanelen

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016, ter behandeling van de Begroting 2017

Constateerende dat:

- GS een Uitvoeringsregeling subsidie Zonnestroom maatschappelijk vastgoed 2015-1 heeft vastgesteld;
- Deze regeling een looptijd heeft tot 1 november 2017;
- GS het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie zonnestroom maatschappelijk vastgoed Noord-Holland 2015-1 in juli 2016 met € 150.000,- heeft verhoogd, gefinancierd uit de TWIN-H reserve;
- Ondanks de verhoging het subsidieplafond is bereikt en de provincie geen subsidieaanvragen meer in behandeling neemt;ⁱ
- Het onaannemelijk is dat in de tweede helft van de looptijd van de regeling geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen.

Overwegende dat:

- De regeling bijdraagt aan een toename van het aantal zonnestroomsystemen binnen Noord-Holland en tot extra werkgelegenheid in de installatiesector leidt;
- De regeling zich focust op maatschappelijk vastgoed omdat enerzijds de toepassing van zonnestroomsystemen hier achter blijft en anderzijds maatschappelijk vastgoed een voorbeeldfunctie voor de maatschappij vervult;
- De provincie met deze regeling bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelen van het SER-EnergieAkkoord.

Roept Gedeputeerde Staten op

- Te onderzoeken hoe het subsidieplafond nogmaals met 150.000,-- kan worden verhoogd en in dat onderzoek in elk geval de TWIN-reserve te betrekken

En gaat over tot de orde van de dag.

R.P.M. Kocken (GroenLinks)

ⁱ https://www.noord-holland.nl/Loket/Producten_en_Diensten/Producten_op_alfabet/Z/Zonnestroom_maatschappelijk_vastgoed

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

M 59 / 14-11-2016

(Agt 9)

Aangehouden

Motie groene eiwittransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2017;

constaterende dat:

- in Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de opwarming van de Aarde binnen 1.5 graden te houden;
- de mondiale veeteelt volgens de Wereldvoedselorganisatie (FAO) verantwoordelijk is voor bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen;¹
- 11 procent van de totale hoeveelheid broeikasgassen die Nederland uitstoot (lachgas, methaan en koolstofdioxide) afkomstig is uit de veeteelt;²
- voor de productie van een kilo biefstuk gemiddeld 25 kilo plantaardig voer nodig is;³

overwegende dat:

- minder vleesconsumptie onvermijdelijk is om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden Celsius;
- het consumeren van minder dierlijke eiwitten noodzakelijk is om de groeiende wereldbevolking te voorzien van voedsel;
- de Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om internationaal concurrerend te blijven;⁴
- in de provincie Gelderland de Partij voor de Dieren, ChristenUnie, D66, GroenLinks, PvdA, SP, 50plus, CDA en de SGP de ambitie al zijn aangegaan om in 2020 koploper te zijn op het gebied van plantaardige eiwitten;⁵
- er in Noord-Holland veel kansen liggen voor het produceren van plantaardige eiwitten in gebieden waar intensieve veeteelt door bodemdaling minder wenselijk is en hoge maatschappelijke kosten met zich mee brengt, zoals in de veenweidegebieden waar mogelijkheden bestaan voor het telen van Cranberry's;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- in kaart te brengen welke rol de provincie kan spelen in de groene eiwittransitie;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <http://www.fao.org/docrep/meeting/025/md883E.pdf>

² <http://www.pbl.nl/infographic/vlees-vis>

³ <http://www.nrc.nl/nieuws/2012/05/16/voor-1-kilo-biefstuk-is-25-kilo-voer-nodig-12316302-a730686>

⁴ Van Dam, "geen toekomst 'veel voor weinig'. <http://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2015/11/Van-Dam-ziet-geen-toekomst-voor-productie-van-veel-voor-weinig-in-Nederland-2723041W/>

⁵ <https:// gelderland.partijvoordedieren.nl/moties/amendement-plantaardige-eiwittransitie>

gewijzigde
versie

M 63^A/14-11-2016

AANGENOMEN

Betreft agendapunt 9 (begroting 2017)

Motie over het volgen van de juiste procedures conform de gemaakte afspraken in het bestuursakkoord uit 2011 als er bouwplannen in het kader van de pilot Waterland ingediend worden

Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen in vergadering op 14 november 2016,

Overwegende dat:

- in 2011 er een bestuursakkoord is getekend door het Rijk, de Provincie NH en de gemeenten Wormerland, Landsmeer, Waterland, Oostzaan, stadsdeel Amsterdam Noord, Edam-Volendam en Purmerend om toch woningbouw onder strikte voorwaarden mogelijk te maken in de Rijks bufferzone Amsterdam-Purmerend, onder de noemer pilot Waterland;
- de pilot Waterland nog steeds van kracht is en niet is ingetrokken;
- in het gesloten bestuursakkoord er speciale ruimtelijke procedures zijn afgesproken voor de behandeling van alle bouwplannen in het kader van voornoemde pilot inhoudende: o.a. dat een bouwaanvraag voor het ontwikkelen van 1 of meer losse woningen wordt ingebracht in de Stuurgroep;
- ~~de afgesproken procedure conform het bestuursakkoord gevolgd dienen te worden, aangezien gemeenten hun mandaat om zelf bouwplannen te beoordelen o.g.v. de WRO hebben afgestaan aan de Stuurgroep, middels genomen besluiten door gemeenteraden;~~
- de Stuurgroep echter weigert bouwplannen in behandeling te nemen, ~~hetgeen in strijd is met bovengenoemde afspraken;~~
- in de Stuurgroep vergadering van 6 oktober jongstleden is afgesproken door te gaan met de pilot Waterland;
- het ondertekende bestuursakkoord verankerd is in de PRV van Noord-Holland;
- haast geboden is omdat er bouwplannen liggen van indieners die tot op heden niet volgens de juiste procedures en instanties zijn afgehandeld.

Roept Gedeputeerde Staten op om:

Gezien het voorgaande, de Stuurgroep schriftelijk mee te delen dat alle bouwplannen die worden ingediend in het kader van de pilot Waterland, door de Stuurgroep conform de afgesproken procedures uit het gesloten bestuursakkoord uit 2011 ~~op een correcte juridische wijze~~ behandeld c.q. afgehandeld dienen te worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Olga de Meij (50PLUS)

M 66/14-11-2016

(Agg)

Aangehouden

Betreft agendapunt 9 (begroting 2017)

Motie Bestrijding werkloosheid ouderen in uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019 in diverse sectoren

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen in vergadering op 14 november 2016,

Overwegende dat:

- op 23 mei 2016 unaniem een motie is aangenomen door de Staten inzake de bestrijding ouderenwerkloosheid 2016-2019;
- vooralsnog de uitwerking van deze motie in de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt alleen de sector 'techniek' beslaat;
- de werkloosheid onder ouderen weliswaar iets aan het verbeteren is, maar er nog steeds extra aandacht moet zijn voor deze doelgroep, en niet alleen voor de sector techniek.

Constateernde dat:

- Gedeputeerde Staten niet aan doelgroepenbeleid doet;
- 50PLUS respecteert dat voor Gedeputeerde Staten de bestrijding van werkloosheid voor iedereen van belang is, maar toch vindt dat de groep vanaf 45 tot 67 bijzondere aandacht en hulp verdient en niet alleen in de sector techniek.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij alle projecten die worden gestart onder de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt het belang van werklozen in de genoemde leeftijdsgroep te allen tijde mee te nemen en onder de aandacht te brengen, niet alleen in de techniek, maar dit waar mogelijk ook uit te breiden onder andere sectoren;
- bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoeringsagenda PS op de hoogte te brengen van de vorderingen die er zijn gemaakt in andere sectoren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Olga de Meij (50PLUS)

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Provinciale Statenfractie
Noord-Holland

-/-
AANGENOMEN

M 68 / 14-11-2016

(Agenda)

MOTIE

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2016 ter bespreking van de begroting 2017

Overwegende dat:

- De ontwikkeling van een goede digitale infrastructuur van groot belang is voor de toekomstige welvaart en het toekomstige welzijn van alle Noord-Hollanders;
- Betrouwbare internet voorzieningen een voorwaarde zijn niet alleen voor economische ontwikkeling en woongenot in de buitengebieden maar juist ook voor de ontwikkeling van de dienstverlening op scholen en in zorginstellingen in heel Noord-Holland en de behoefte hieraan nog niet in beeld is;
- Er uit onderzoek is gebleken dat er in totaal 18.000 aansluitingen in het 'witte' gebied zijn en 95 procent daarvan bekabeld zou kunnen worden (en de overige 5 procent op een andere manier bediend kan worden maar wel zodanig dat het voldoet aan de 100 mbps-snelheid die de provincie ambieert.)
- Er in verschillende gemeenten geld gereserveerd is, of dat binnenkort gaat gebeuren, om aan de aanleg van glasvezel in de witte gebieden bij te dragen en ook zij wachten op spoedige duidelijkheid van de provincie;
- Meer dan 19.000 actief- en niet actief gebruikte bedrijfspercelen in Noord-Holland vooralsnog niet zijn aangesloten op een Next Generation Access verbinding en dat dit gekoppeld aan de concurrentiepositie van Noord-Holland wel een toekomstige voorwaarde is voor het succesvol aantrekken en behouden van bedrijvigheid;
- Dat de realisatie van een optimaal digitaal netwerk voor heel Noord-Holland complex is en dat daarmee veel Provinciaal geld en andere grote belangen zijn gemoeid (1 miljard euro voor best mogelijke digitale netwerk en tot 50 miljoen euro provinciale middelen voor aanpak witte gebieden);
- parallel aan het denken van de provincie ook werk wordt gemaakt van het verbeteren van de digitale voorzieningen in Noord-Holland vanuit de Rijksoverheid en Europa;

constaterende dat

- Al deze voor het provinciale handelen relevante elementen nog niet ten opzichte van elkaar zijn gewogen en omgezet in een integrale provinciale visie uitgewerkt met een korte, middellange en lange termijn perspectief, voor een toekomstvast digitaal netwerk voor heel Noord-Holland, maar de tijd wel dringt voor lokale initiatieven;

-2-

Verzoekt het college

Provinciale Staten voor de kaderbrief 2018 een conceptvisie voor te leggen op de toekomst van het digitale netwerk van Noord-Holland met concept uitwerkingsagenda waarin zij de bovenstaande overwegingen integraal afweegt en aangeeft hoe de provincie zowel organisatorisch als financieel bij kan dragen binnen haar mogelijkheden, om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten en initiatiefnemers.

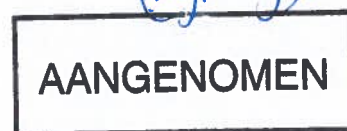
Erik Annaert

Heleen Keur

Ilse Zaal

Xander den Uyl

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Erik Annaert', written over several horizontal lines.

M 69 / 14-11-2016

(Aangeg.)

-1-

GROENLINKS

Motie kustpact

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016 ter behandeling van de begroting 2017.

Constaten dat:

Er op 25 oktober 2016 bekend werd gemaakt dat provincies, gemeenten en waterschappen in Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland en Fryslân samen met Natuurmonumenten en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (namens de Coalitie Bescherm de Kust), als ook de drinkwaterbedrijven, ANWB, StrandNederland, NBTC en Staatsbosbeheer een principe overeenkomst bereikt hebben over het Kustpact.

Overwegende dat :

- het pact wordt onderschreven door vrijwel alle relevante partijen: overheden en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland;
- het pact erkent dat onze kust van grote waarde is voor landschap, natuur, economie en mensen.
- het kustpact de te beschermen kernwaarden van de kust benoemt en onderschrijft: grootschaligheid, natuurlijkheid, vrij zicht, contrast tussen bebouwd en niet bebouwd gebied.
- in de hele kustzone alle nieuwe bebouwing (bestaande bebouwing, vergunde bebouwing en vergunde ontwikkellocaties) scherp begrensd wordt in daarvoor aangewezen zones en ook dan alleen als dit de kernwaarden van de kust respecteert of zelfs versterkt.
- het pact harde procesafspraken bevat over hoe één en ander wordt opgenomen in het beleid van Rijk, provincies en gemeenten.
- Provinciale Staten nog geen kennis hebben kunnen nemen van de exacte tekst van het kustpact
- Wij goede nota hebben genomen van de brief van GS d.d. 10 november 2016 aan Provinciale Staten ten aanzien van de actualisatie Noord-Hollands kustbeleid
- Er grote maatschappelijke onrust is over de kustbebouwing in onze Provincie en wij deze onrust zo spoedig mogelijk willen wegnemen en wij mede daarom alert zijn op het proces

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- Te onderschrijven dat er mede door de grote maatschappelijke onrust over de kustbebouwing een hoge mate van urgentie is om helderheid te krijgen over de huidige stand van zaken en het aanpassen van het beleid opdat ongewenste ontwikkelingen kunnen worden geëlimineerd
- Aan te geven hoe de planning van het proces van actualisatie beleidskader kust eruit ziet
- Hoe Provinciale Staten bij dit beleidskader kust worden betrokken
- Provinciale Staten tevens te informeren over de inhoud van het kustpact en in de gelegenheid te stellen hierop te reageren voordat ondertekening mogelijk op 30 november aanstaande plaatsvindt

En gaan over tot de orde van de dag.

Amélie Strens (D66)

Fred Kramer (Groen links)

Rina van Rooij (PvdA)

Dennis Heijnen (CDA)

M 70 / 14-11-2016
AANGENOMEN (Apt 9)

Motie taakstelling Provinciefonds

Provinciale Staten van Noord Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016 ter behandeling van de begroting 2017

Constateernde dat:

- voor de jaren 2018 en 2019 in de meerjarenbegroting een bedrag van in totaal 16,8 miljoen is gereserveerd voor macro-economische tegenvallers (en in 2020 opnieuw 10,4) miljoen;
- voor de komende jaren blijkens de brief van GS in antwoord op motie 25 de komende jaren nog uitvoering gereede mogelijkheden komen, hetgeen aan de orde komt bij de kaderbrief 2018, maar waar thans geen middelen voor beschikbaar zijn;
- de vraag of middelen die nu gereserveerd zijn voor macro-economische tegenvallers beschikbaar komen voor provinciale doelen, mede afhankelijk is van een eventueel taakstelling in een nieuw regeerakkoord op de provinciale middelen;

Overwegende dat:

- mede gezien de gunstige ontwikkelingen van de financiën van het rijk nieuwe bezuinigen op het provinciefonds niet noodzakelijk lijken.

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- eigenstandig en in IPO verband te bevorderen (middels lobby) dat er in een nieuw regeerakkoord geen taakstelling op de provinciale middelen wordt opgenomen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Xander den Uyl (PvdA)

Wim Hoogervorst (SP)

gewijzigde versie

A 22^A/14-11-2016

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

verworpen

Amendement jaarlijkse (tot en met 2020) provinciale bijdrage aan Stichting Comité Herdenking Februaristaking 1941

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016 ter behandeling van statenvoordracht 53 , begroting 2017

besluiten aan het ontwerpbesluit toe te voegen:

1. Voor 2017 incidenteel een bedrag van 5000 euro toe te kennen aan de Stichting Comité herdenking Februaristaking 1941 en dit te dekken uit de post onvoorziene uitgaven van de begroting 2017;
2. Gedeputeerde Staten opdracht te geven om in de Kaderbrief 2018, 5000 euro per jaar, voor de jaren 2018 tot en met 2020 op te nemen en de middelen daarvoor te vinden.

Toelichting:

Dit amendement voorziet in het terugdraaien van de (met ingang van de herdenking in 2017) gestopte jaarlijkse provinciale bijdrage aan Stichting Comité Herdenking Februaristaking 1941.

Behalve de organisatie van de jaarlijkse herdenking, verstrekt het comité ook lespakketten aan middelbare scholen waarin de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog worden besproken.

Aangezien antisemitisme, racisme en discriminatie zijn helaas nog altijd springlevend is in de Noord-Hollandse samenleving, mogen deze verschrikkingen nooit vergeten worden en moeten dan ook aandacht blijven krijgen door de herdenking en de lespakketten. Een jaarlijkse provinciale bijdrage van 5000 euro voor de jaren 2017 tot en met 2020, moet daaraan bijdragen.

I.A. Bezaan
PVV Noord-Holland

A 23 / 14-11-2016

(Apt 9)

SP

verwerpen

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

Amendement "Incidentele subsidie Stichting CultureBase"

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november, ter bespreking van de Begroting 2017

Besluiten aan het ontwerpbesluit het volgende toe te voegen;

- Aan Stichting CultureBase in 2017 een incidentele projectsubsidie toe te kennen van 100.000 euro;
- Deze middelen beschikbaar te stellen uit de reserve EXIN-H, meer specifiek uit het restant budget van € 135.100 voor het Museaal Centrum K&C Bergen dat niet tot besteding komt (Begroting, pagina 263)

Toelichting

Er is de afgelopen jaren door de provincie Noord-Holland 30% bezuinigd op de structurele cultuuruitgaven (van 14,2 miljoen euro naar 10 miljoen euro). Als gevolg hiervan heeft de Cultuurcompagnie Noord-Holland (CCNH) een ingrijpende reorganisatie moeten doorvoeren. Als gevolg van die reorganisatie is de organisatie teruggedaan van 38 naar 8 medewerkers en zijn onderdelen ervan verzelfstandigd. Eén van die verzelfstandigde onderdelen is Stichting CultureBase. CultureBase zorgt voor promotie van grote en kleine cultuurinstellingen en evenementen in heel Noord-Holland. Het is de Stichting gelukt om in één jaar tijd 320 betalende partners te werven.

Wij zijn onder de indruk van de inspanningen van CultureBase en zien graag dat zij in 2017 de organisatie en haar netwerk verder uitbouwen. Om die reden stellen wij PS voor hen in 2017 een incidentele projectsubsidie beschikbaar te stellen ter grootte van 100.000 euro.

Alwin Nietbrink (GroenLinks)

Bram van Liere (Partij voor de Dieren)

Olga van der Meij (50 Plus)

C Boelhouwer (SP)

A 24/14-11-2016
(Apt 9)

Verworpen

ChristenUnie SGP

Amendement 42 miljoen van grijs naar groen

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 14 november 2016, ter behandeling van de voordracht Begroting 2017,

besluiten om besluitpunt 3 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

3. De in de begroting opgenomen totale lasten en baten per programma, de mutaties in de reserves en de investeringskredieten, met verwerking van de volgende wijzigingen, vast te stellen:

- a) aan de Reserve Actieprogramma 2010 (blz. 264) 10,73 miljoen te onttrekken ten behoeve van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027';
- b) aan de Reserve Infrastructuur (blz. 283) 10,73 miljoen te onttrekken ten behoeve van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027';
- c) aan de Reserve TWIN-H (blz. 263) 10,73 miljoen te onttrekken ten behoeve van Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027';
- d) aan de Reserve EXIN-H (blz. 262) 10,73 miljoen te onttrekken ten behoeve van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027'.

Toelichting

Zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten streven ernaar het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) in 2027 af te ronden. Op dit moment is de voorspelde eindstand van de Reserve - 42,9 miljoen euro voor realisatie van de EHS. Dit bedrag moet voor de einddatum worden gestort om uitvoering mogelijk te maken. Daar staat tegenover dat er voldoende middelen in de reserves van de provincie zonder specifiek doel zijn. Van de vier hierboven genoemde reserves is er in 2020 nog respectievelijk 27,3 miljoen, 49,4 miljoen, 148,6 miljoen en 62 miljoen euro over. Binnen deze reserves zijn er geen concrete projecten aan de Staten voorgelegd. De dekking van de benodigde 42,9 miljoen euro is in dit amendement in gelijke mate verdeeld over de vier hierboven genoemde reserves (elk 10,73 miljoen euro).

Met dit amendement wordt geregeld dat de negatieve eindstand wordt voorkomen door de reserve voor de groene infrastructuur aan te vullen vanuit de reserves voor onder andere grijze infrastructuur. Daarmee kan de provincie de ambitie om in 2027 het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur af te ronden realiseren. Dit impliceert continuering van de Reserve Groen t/m 2027.

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

A 26 / 14-11-2016

(Apt 10)

verwerpen

Amendement

Vergadering Provinciale Staten van 14 november 2016,
agendapunt 10a

**Voordracht 2016 | 73 Provinciaal Meerjarenprogramma
Infrastructuur (PMI) 2017-2021**

Aansluiting A9, gemeente Heiloo

Wij stellen u het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, ter behandeling van het ontwerp Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021, waarin in onderdeel 7, Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase het project Nr. 1 / alg. 13, Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo, wordt overgebracht naar de realisatiefase;

overwegende dat,

- de ontwikkeling van de nieuwe woonwijken Zandzoom en Zuiderloo in Heiloo door uiteenlopende oorzaken waaronder uitspraken van de Raad van State en onvoldoende belangstelling van projectontwikkelaars aanzienlijke vertraging zal oplopen;
- derhalve aanleg van de Afslag A9 in elk geval vooralsnog niet nodig is als ontsluiting van de nieuwe woonwijken Zandzoom en Zuiderloo;
- de gemeenten in de regio Alkmaar en de provincie met een op 26 september 2016 gesloten Convenant Werklocaties Regio Alkmaar zijn overeengekomen op basis van onderzoek van Stec twee derde deel van de geplande voorraad bedrijventerreinen in de regio te schrappen of nog slechts als strategische reserve in de lucht te houden, en - in afwijking van het advies van Stec - 1,5 hectare op het bedrijventerrein Boekelermeer Heiloo wel nog beschikbaar te houden vanwege het positieve effect van de aanleg van afslag A9;
- de mogelijke additionele uitgifte van thans nog slechts 1,5 hectare in een afweging van baten en kosten gezet moet worden tegenover de investering van tenminste € 34.210.000 voor de aanleg van de Afslag A9 ;
- onzekerheid bestaat of de deelnemende gemeenten op dit moment in staat zijn de met hen overeengekomen financiële bijdrage in de aanlegkosten te leveren;
- de huidige economische vooruitzichten voor Heiloo en omgeving en de vooralsnog geringe economische, verkeerskundige en maatschappelijke baten van aanleg van de Afslag A9 Heiloo aanleiding geven tot temporisatie van de aanleg van de Afslag A9 Heiloo;
- dat voor eventuele financiële gevolgen van temporisatie dekking kan worden gevonden in het budget uitgaven bereikbaarheid, GGA Alkmaar: Nieuwe aansluiting op de A9;

besluiten:

aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 2016 | 73 PMI 2017-2021 als besluitpunt toe te voegen:

in het PMI 2017-2021 Nr. 1 / alg-13, Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo vooralsnog niet op te nemen in de realisatiefase door wijziging van de Fase <realisatie> in <studie>.

W. Hoogervorst

L.D. Vermaas

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

M 52/14-11-2016
(Agt 9)

Ingefreedden

Motie

Provinciale Staten van Noord-Holland,

Datum: 14 november 2016

Onderwerp: **verdere verduidelijking subsidieregisters**

De Staten, gehoord hebbende de beraadslaging,

Constaterende dat:

- in de subsidieregisters die door GS elk halfjaar worden gepubliceerd niet duidelijk staat aangegeven waarom een ontvanger subsidie krijgt.

Overwegende dat:

- de subsidieregisters in het leven zijn geroepen om transparantie te vergroten m.b.t. de subsidies die door GS worden verstrekt;
- deze transparantie verbeterd kan worden door duidelijk aan te geven waarom een subsidie wordt verstrekt.

Roepen het College op:

- in toekomstige subsidieregisters beknopt te omschrijven waarom een ontvanger subsidie krijgt.

I.A. Bezaan
PVV Noord-Holland

D.J. van der Sluijs
PVV Noord-Holland

Motie

Vergadering Provinciale Staten van 14 november 2016,
agendapunt 9

Voordracht 2016 | 53 Begroting 2017 inclusief Memorie van
Antwoord

Opgave Wind op Land

Verwerpen

Wij stellen u voor het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016,

constaterende dat:

- het college van Gedeputeerde Staten blijft vasthouden aan het realiseren van maximaal 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land;
- het college dit plafond verdedigt met het argument dat deze 685,5 MW nodig is om de doelstelling voor 2020 uit het Nationaal Energieakkoord (NEA) te halen;
- in dit akkoord de ambitie is vastgelegd om de energievoorziening voor Nederland in 2020 te laten bestaan uit 14% duurzame energie en in 2023 uit 16%;

overwegende dat:

- dat conventionele elektriciteitscentrales zoals bijvoorbeeld NUON Amsterdam Hemweg, Nuon Diemen, Nuon Velsen en de mede voor Noord-Holland producerende centrale Engie Lelystad vermogens hebben van respectievelijk 1.035 MW, 684 MW, 964 MW en 1.000 MW;
- dat realisering van de provinciale opgave van 685,5 MW niet eens voldoende is om één Noordhollandse conventionele centrale te kunnen sluiten, nog buiten beschouwing latend de stijgende vraag naar elektriciteit vanwege de toename van het aantal elektrische auto's en van internetverkeer en data cloud opslag;
- dat één kavel wind op zee een vermogen levert van minimaal 300 MW en daar vele kavels mogelijk zijn;
- dat de onvermijdelijke energietransitie noopt tot denken én handelen in grote getallen, dat wil zeggen in gigawatts in plaats van megawatts en dat die grote getallen vooral gehaald kunnen worden met kavels wind op zee;
- dat niettemin ook alle kleintjes helpen, zelfs windparkjes die in Noord-Holland nog mogelijk zijn met een vermogen van 15 MW;
- dat de provincie daarnaast echter ook – en niet in de laatste plaats – de verantwoordelijkheid draagt voor een goede ruimtelijke ordening ;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- ruimte te geven aan windenergie en meer dan 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land toe te staan, maar uitsluitend op industrie- en bedrijventerreinen en de Afsluitdijk, en voor zover omwonenden daarvan geen hinder en overlast ondervinden.

R. Alberts

J.M. Bruggeman

Motie

Vergadering Provinciale Staten van 14 november 2016,
agendapunt 9

Voordracht 2016 | 53 Begroting 2017 inclusief Memorie van
Antwoord

Berekening kostendekkingsgraad exploitatie pilot vervoer op maat
Texel

verwerpen

Wij stellen u voor het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016,

gelezen de antwoorden van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen nrs 2016 | 90 en 2016 | 111 waaruit blijkt dat zij niet bereid zijn een berekening te overleggen van de verhouding tussen kosten en opbrengsten van de pilot vervoer op maat op Texel, de zogenaamde kostendekkingsgraad ;

gehoord de beraadslagingen in de vergadering van de statencommissie Mobiliteit en Financiën van 24 oktober 2016;

overwegende dat:

- in het Uitvoeringsprogramma Visie OV 2020 als deelprogramma V is opgenomen een pilot met vervoer op maat op Texel ;
- onder de naam Texelhopper thans het met de pilot beoogde vervoer op maat (zgn. kleine busjes) wordt geëxploiteerd, maar onder dezelfde naam Texelhopper ook een reguliere buslijn 28 ;
- voor een eerlijke en correcte beoordeling van de pilot vervoer op maat onder meer van belang is inzicht te hebben de kostendekkingsgraad van het vervoer op maat, dat wil zeggen in de verhouding tussen exploitatiekosten en opbrengsten uit kaartverkoop van de pilot met de kleine busjes ;
- aan de reguliere buslijn 28 niets is veranderd bij de start van de pilot vervoer op maat en deze lijn wordt geëxploiteerd op dezelfde wijze als voor de start van de pilot ;
- Gedeputeerde Staten wel cijfers bekend hebben gemaakt van de afzonderlijke kosten en opbrengsten van het vervoer op maat (kleine busjes) en van de afzonderlijke kosten en opbrengsten van de gewone buslijn 28, maar uitsluitend bekend willen maken de gemiddelde kostendekkingsgraad van het vervoer op maat (kleine busjes) en de reguliere buslijn 28 *gezamenlijk* ;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

ter wille van een eerlijke en correcte oordeelsvorming over het verloop van de pilot vervoer op maat op Texel aan Provinciale Staten te overleggen berekeningen van de kostendekkingsgraad van het vervoer op maat (kleine busjes) *afzonderlijk*.

R. Alberts

J.M. Bruggeman

M 57 / 14-11-2016
(Afd. 9)

ingetoken

Motie "onderzoek burgerbegroting"

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, ter bespreking van de Begroting 2017

Constaterende dat:

- Provinciale Staten op zoek is naar manieren om burgerparticipatie te vergroten;
- In verschillende gemeenten experimenten zijn opgezet met burgerbegrotingen, buurt- of wijkbudgetten;
- Er in Nederlandse provincies tot op heden (voor zover wij kunnen achterhalen) geen pilots zijn opgezet om met dergelijke budgetten te werken;

Van mening dat:

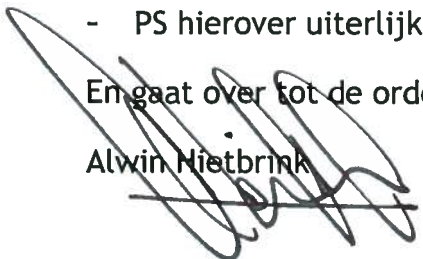
- Een burgerbegroting en wijk- of buurtbudgetten mogelijk een zinvolle aanvulling zouden kunnen zijn op het te ontwikkelen burgerparticipatie instrumentarium van de provincie;
- Het niet zonder meer duidelijk is of op het schaalniveau van de provincie dergelijke budgetten op een zinvolle manier kunnen worden vorm gegeven;

Draagt het college op:

- In internationaal en vergelijkend perspectief te onderzoeken welke vormen van burgerbegroting er zijn op regionaal en provinciaal niveau;
- Te onderzoeken of bestaande lokale vormen van burgerbegroting opschaalbaar zijn naar het niveau van de provincie;
- In dat onderzoek conclusies te trekken over de mogelijke inzet van een vorm van burgerbegroting in de provincie Noord-Holland;
- PS hierover uiterlijk in het eerste kwartaal van 2017 te informeren

En gaat over tot de orde van de dag.

Alwin Hietbrink

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

M50/14-11-2016

(Afp. 9)

Verworpen

Motie campagne voorlichting eiwittransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2017;

constaterende dat:

- in Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de opwarming van de aarde binnen 1.5 graden te houden;
- de mondiale veeteelt volgens de Wereldvoedselorganisatie (FAO) verantwoordelijk is voor bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen;¹

overwegende dat:

- klimaatneutraliteit door de eiwittransitie eerder bereikt kan worden;
- het PBL adviseert minder dierlijke eiwitten te gebruiken voor meer negatieve emissies, bijvoorbeeld door voorlichting over de gevolgen van consumptie van vlees en andere dierlijke producten op het klimaat;

van mening dat:

- de provincie ook voorlichting kan geven over de gevolgen van consumptie van dierlijke producten, zoals eerder met de campagne noordhollandsegrond de biologische landbouw werd gestimuleerd;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- een campagne op te zetten om de consumptie van plantaardige eiwitten te stimuleren;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <http://www.fao.org/docrep/meeting/025/md883E.pdf> PAG NR

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

M160/14-11-2016
(Apt 9)

Verworpen

Motie discussie bomenkap Schoorlse duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2017;

constaterende dat;

- duizenden bomen in de Schoorlse duinen dreigen te worden gekapt;
- dit is opgenomen in het 'Natura 2000-ontwerpbeheerplan Schoorlse Duinen';
- het om 100 hectare bos gaat¹;

overwegende dat:

- de geplande bomenkap voor veel maatschappelijke onrust heeft gezorgd;

van mening dat:

- de discussie over de bomenkap eerst in PS moet worden gevoerd;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- geen bomen te kappen in de Schoorlse Duinen, voordat PS zich hierover heeft uitgesproken;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ Natura2000-ontwerpbeheerplan Schoorlse Duinen, blz. 195, tabel 5.6.

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

M 61 /14-11 -2016

(Apt 9)

verworpen

Motie omgevingswaarde fijnstof WHO

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016 , te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2017,

constaterende dat;

- we gemiddeld 9 maanden van ons leven verliezen door blootstelling aan fijnstof;¹
- in het ontwerpbesluit 'Besluit kwaliteit leefomgeving' de omgevingswaarde voor fijnstof is opgenomen;
- voor PM10 als toelaatbare concentratie een jaargemiddelde van 40 µg/m3 geldt en voor PM2,5 een jaargemiddelde van 25 µg/m3;
- de Wereldgezondheidsorganisatie voor PM10 als toelaatbare concentratie een jaargemiddelde van 20 µg/m3 stelt en voor PM2,5 een jaargemiddelde van 10 µg/m3;²

overwegende dat:

- -de Europese normen voor luchtkwaliteit gebaseerd zijn op inzichten van twintig jaar geleden en deze gehanteerde norm nog altijd ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt;
- -de Europese commissie de fijnstofnormen meer in lijn wil brengen met de WHO-normen, het is verstandig daar als randstadprovincie met een hoge fijnstofuitstoot alvast mee te starten;aandachtsgebieden voor fijnstof o.a. Amsterdam, Aalsmeer, Amstelveen, Uithoorn, OuderAmstel, Diemen, Zaanstad, Heemskerk, Beverwijk, Velsen, Haarlem, Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer betreffen (bijlage XIII Bkl);
- bij omgevingsverordening voor de kwaliteit van de buitenlucht aanvullende omgevingswaarden of afwijkende omgevingswaarden die strenger zijn dan de omgevingswaarde kunnen worden vastgesteld (art. 2.2 lid 3 Bkl);
- provincies in principe strengere milieueisen kunnen stellen, als die niet-discriminerend zijn en gerechtvaardigd op grond van bijvoorbeeld gezondheid van personen;

van mening dat:

- gezondheidsschade door fijnstof niet kan worden uitgesloten en de gezondheid van de inwoners van Noord-Holland altijd het belangrijkste uitgangspunt dient te zijn;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- de mogelijkheid te onderzoeken hoe de provincie de luchtkwaliteitsnormen voor fijnstof van de WHO kan overnemen;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/03/13/vuile-lucht-kost-4-9-maanden-van-ons-leven-1473635-a1203757>

² <http://www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/luchtkwaliteit/regelgeving/wet-milieubeheer/beoordelen/grenswaarden/>

M62/14-11-2016
(Agenda)

verworpen

Motie meer wind op land

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, te Haarlem, ter behandeling van de Begroting 2017;

constaterende dat:

- het college van Gedeputeerde Staten blijft vasthouden aan het realiseren van maximaal 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land;
- het college dit plafond verdedigt met het argument dat deze 685,5 MW nodig is om de doelstelling voor 2020 uit het Nationaal Energieakkoord (NEA) te halen;
- in dit akkoord de ambitie is vastgelegd om de energievoorziening voor Nederland in 2020 te laten bestaan uit 14% duurzame energie en in 2023 uit 16%;

overwegende dat:

- het New Climate Institute in kaart heeft gebracht wat Nederland zou moeten doen om een eerlijk aandeel te nemen in de reductie van broeikasgasuitstoot om binnen de 1,5 graden te blijven¹;
- het volgens dit gerenommeerd instituut nodig is dat de energievoorziening al tussen 2025 en 2035 voor 100% moet zijn omgeschakeld naar duurzame energie;
- het tempo van het NEA en daarmee ook de provincie veel te laag is;
- in het huidige tempo we tussen 2030 en 2045 de redelijke kans verspeeld hebben om de opwarming onder de 2 twee graden te houden. Dan is ons 'koolstofbudget' op²;

van mening dat:

- het onverantwoord is om op het minimale percentage duurzame energie in 2020 te blijven hangen en toekomstige generaties daarmee in gevaar te brengen;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- ruimte te geven aan windenergie en meer dan 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land toe te staan;

en gaan over tot de orde van de dag.

1 NewClimate Institute, 'What does the Paris Agreement mean for climate policy in the Netherlands?'

2 <https://decorrespondent.nl/10169/klimaatverandering-onze-toekomst-op-een-planeet-die-steeeds-warmer-wordt/925710855146-995baa62>

M164 / 14-11-2016
(Apt 9)

SP

Verwagpen

Betreft agendapunt 9 (begroting 2017)

Motie Ondersteuning zorginitiatieven

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen in vergadering op 14 november 2016,

Constateerende dat:

- de zorg in onze provincie zeer sterk onder druk staat;
- krimp en bezuinigingen zorgen voor sluiten van instellingen en het verdwijnen van zorg;
- met het verdwijnen van zorg ook banen verloren gaan en aanvullende voorzieningen verdwijnen;
- dit zeer problematisch is voor zowel de mensen die zorg nodig hebben, personeel als de leefbaarheid van de dorpen en kernen;
- er tegelijkertijd ook initiatieven zijn om – vaak op vernieuwende wijze – zorg te initiëren en/of te behouden vaak gecombineerd met andere activiteiten of maatregelen waarmee de leefbaarheid van lokale gemeenschappen wordt ondersteund.

Overwegende dat:

- de wettelijke taken en mogelijkheden van de provincie op het gebied van zorg beperkt zijn en in deze provincie ook niet als kerntaak wordt beschouwd;
- de provincie wel toegang tot fondsen, regelingen en programma's heeft die mogelijk ook kunnen worden ingezet voor initiatieven op het gebied van de zorg.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in beeld te brengen welke mogelijkheden en onmogelijkheden de provincie via haar eigen (revolverende) fondsen en regelingen (zoals achtergestelde leningen) en programma's heeft om initiatieven op het gebied van zorg te ondersteunen en hoe optimaal gebruik kan worden gemaakt van koppelkansen met innovatieve zorgprojecten c.q. startups.

En gaat over tot de orde van de dag.

Olga de Meij (50PLUS)

Alwin Hietbrink (GroenLinks)

Anna de Groot (SP)

ChristenUnie SGP

gew. versie

M165^A/14-11-2016

verworpen

Betreft agendapunt 9 (begroting 2017)

Motie Stijgend aantal daklozen en opvangplaatsen in de provincie Noord Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen in vergadering op 14 november 2016,

Overwegende dat:

- de GGZ Noord Holland Noord, Het Leger des Heils en Federatie Opvang aan de alarmbel hebben getrokken over het dreigende tekort aan opvangplaatsen en het grote tekort aan (kleine) sociale huurwoningen voor het stijgend aantal daklozen en dat dit een zeer groot sociaal probleem is;
- door de afbraak van het aantal bedden in de geestelijke gezondheidszorg, er steeds meer mensen dakloos zijn geworden of al jaren wachten op een opvangplek voor kleine zelfstandige woonruimte;
- gebleken is dat er nu al een tekort is aan circa 4000 kleine woningen, alleen al in de Randstad voor de groeiende groep daklozen;
- er in het coalitieakkoord geen sociale paragraaf is opgenomen maar dat bij grote sociale problemen de huidige coalitie zich er niet meer achter kan verschuilen dat daarin geen uitvoeringstaak van de provincie ligt;
- de provincie via haar netwerken en overlegorganen met gemeenten, woningcorporaties, zorginstellingen, vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en andere instanties (hierna betrokkenen) haar regierol dient te pakken door waar mogelijk extra opvangplekken te verzorgen voor het groeiend aantal daklozen in Noord-Holland, en gemeenten op hun verantwoordelijkheden dient te wijzen daarin;
- de provincie zou moeten kijken waar er extra opvangplekken mogelijk zijn in leegstaand vastgoed van de provincie, gemeenten en andere instanties;
- recent is gebleken dat extra opvang voor asielzoekers vooralsnog niet noodzakelijk blijkt te zijn en deze gereserveerde ruimten voor de (tijdelijke) opvang van daklozen gebruikt kan worden;
- de provincie haar regierol en aanjaagrol kan gebruiken in de regietafel door dit grote sociale probleem geregeld onder de aandacht te brengen;
- de provincie zich in de komende bestuursperiode zou moeten inzetten om meer opvangplekken te realiseren voor daklozen in de gehele Provincie.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

in overleg met gemeenten

- alle mogelijkheden die ter beschikking staan te gebruiken in overleg met betrokkenen om ervoor te zorgen dat er de komende tijd en jaren extra opvangplekken worden gerealiseerd voor het groeiende aantal daklozen binnen de provincie Noord Holland;
- Provinciale Staten jaarlijks de resultaten van haar inspanningen terug te koppelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Olga de Meij (50PLUS)

Michel Klein (ChristenUnie-SGP)

Partij voor
de Dieren

Statenfractie Noord-Holland

ChristenUnie SGP

M167 / 14-11-2016
(Apt 9)

verworpen

Motie

Vergadering Provinciale Staten van 14 november 2016,
agendapunt 9

Voordracht 2016 | 53 Begroting 2017 inclusief Memorie van
Antwoord

Tijdelijk bevrozen mogelijkheden nieuwe kustbebouwing

Wij stellen u voor het volgende besluit te nemen:

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016,

gelezen het nieuwsbericht van de minister van Infrastructuur en Milieu van 25 oktober 2016, waarin bekend werd gemaakt dat provincies, gemeenten en waterschappen in Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland en Fryslân samen met Natuurmonumenten en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (namens Coalitie Bescherm de Kust), als ook de drinkwaterbedrijven, ANWB, StrandNederland, NBTC en Staatsbosbeheer een "principe overeenkomst" hebben bereikt over het Kustpact;

gelezen het rapport van juni 2016 van Natuurmonumenten, bevattende een Analyse van recent gerealiseerde bebouwing en nieuwe bouwplannen aan de Nederlandse Kust;

overwegende dat:

- het nog enige tijd kan duren voor aanscherpingen van regelgeving en afspraken in het kader van het Kustpact worden vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening ;
- uit het rapport van Natuurmonument blijkt dat thans verschillende plannen voor kustbebouwing in verschillende stadia van voorbereiding zijn ;
- dit rapport en de strekking van het Kustpact nopen tot verdere aanscherping van het provinciaal ruimtelijk beleid voor de kust ;
- het in afwachting van deze aanscherping wenselijk is mogelijke ontwikkelingen te bevrozen ;
- artikel 4.1., tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening bepaalt dat een gemeenteraad een bestemmingsplan in overeenstemming moet brengen met een provinciale ruimtelijke verordening binnen *een* jaar na inwerkingtreding of wijziging van deze provinciale ruimtelijke verordening, maar dat volgens hetzelfde artikel 4.1, tweede lid, provinciale staten in de provinciale verordening een andere termijn mogen vaststellen ;
- Provinciale Staten van Noord-Holland deze termijn hebben gesteld op *tien* jaar ;

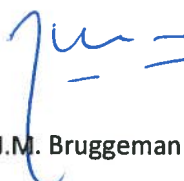
voor bouwplannen voor mogelijk ongewenste kustbebouwing in Noord-Holland die niet wordt tegengegaan door thans vigerende bestemmingsplannen in beginsel nog maximaal tien jaar lang omgevingsvergunningen moeten worden verleend ;

- andere provincies waaronder Zuid-Holland een kortere termijn hanteren ;
- Gedeputeerde Staten in hun antwoorden van 17 mei 2016 op schriftelijke vragen 2016 | 45 hebben gesteld dat zij "het oordeel omtrent de keuze voor respecteren van bestaande rechten en de actualiseringstermijn van uiterlijk 10 jaar laten aan Uw Staten" ;
- blijkens het nieuwsbericht van de minister onder de in het Kustpact begrepen grond niet alleen het strand moeten worden verstaan, maar ook alle duingebieden en een strook landinwaarts ;
- bijvoorbeeld in de kwetsbare strook landinwaarts - bij de vergunning van het woonhuizenpark Duynpark in Groote Keeten, gemeente Schagen - het gebruik van gronden als opstel terrein van caravans straffeloos is omgezet in gebruik voor stenen bungalows van twee verdiepingen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

met de grootst mogelijke spoed aan Provinciale Staten voorstellen te doen met betrekking tot:

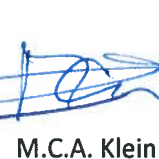
- I. het gebruik van de in de provincie gelegen kuststranden, duingebieden en de daarachter gelegen strook landinwaarts, waaronder voorstellen voor een aangepaste zonering voor jaarrond-bebouwing, in lijn met de striktere afspraken in het Kustpact, alsmede voor een aanpassing van de Provinciale Ruimtelijke Verordening met regels inzake tijdelijke bebouwing in de kuststrook,
 - II. wijziging van de termijn waarbinnen bestemmingsplannen in overeenstemming moeten worden gebracht met de Provinciale Ruimtelijke Verordening naar één jaar
- en
- III. het nemen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.1, vijfde lid van de Wet ruimtelijke ordening, waarmee - in afwachting van de definitieve invulling van het Kustpact en implementatie daarvan in de Provinciale Ruimtelijke Verordening – vergunningverlening voor mogelijk ongewenste kustbebouwing zo veel als mogelijk kan worden bevroren.

J.M. Bruggeman

F.J. Kramer

L. van Raan

O.A.C. de Meij

M.C.A. Klein

M71/14-11-2016
(Apgg)
verworpen

Motie kustpact

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016
ter behandeling van de begroting 2017.

Constateerende dat:

- er veel maatschappelijke onrust is over verdergaande bebouwing aan de kust;
- het kustpact volgens de gedeputeerde voor Noord-Holland feitelijk overbodig is omdat het bestaande instrumentarium voldoet;

van mening dat:

- borging van de landschapskwaliteit van de kust van groot belang is;

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- gebruik te maken van het bestaande provinciale instrumentarium om verdere (planvorming voor) ^{ongewenste} bebouwing aan de kust zo veel mogelijk tegen te gaan en zo gehoor te geven aan de maatschappelijke onrust;
- met de commissie te overleggen over welke instrumenten op welke wijze kunnen worden ingezet;

En gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein

Lambert v. Reen

Olga de Vries
SD plus

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID
Noord-Holland

M72 / 14-11-2016

(Apt 11)

ingetrokken

Elk aankoopdossier gronden t.b.v. NNN aan PS voorleggen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2016, hebben kennisgenomen van de stukken horende bij het agendapunt Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 (VD-71),

Constaterende dat:

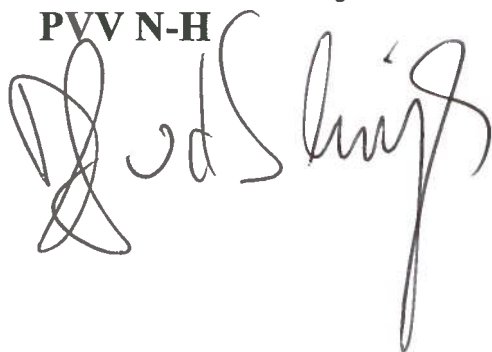
- voor het realiseren van de volledige opgave m.b.t. het Natuurnetwerk Nederland (NNN) veel projecten staan geprogrammeerd in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021;
- Gedeputeerde Staten streeft het NNN af te ronden in 2027 en om dit te bereiken tenminste 250 hectare per jaar wil realiseren;
- momenteel 4.365 hectare nog niet beschikbaar is om te worden ingericht;
- landbouwgronden worden omgezet in natuur t.b.v. het Natuurnetwerk Nederland.

Overwegende dat:

- ondernemers beperkingen ondervinden door de aanwezigheid van gronden t.b.v. het Natuurnetwerk Nederland;
- landbouw een belangrijke economische pijler is voor de provincie Noord-Holland;
- er nog altijd sprake is van onzekere economische ontwikkelingen, die ook hun weerslag hebben op de provinciale financiën;
- natuur belangrijk is, maar niet mag resulteren in beperkingen die broodnodige economische activiteiten bemoeilijken.

Verzoekt het College om:

- elk aankoopdossier van gronden t.b.v. het Natuurnetwerk Nederland waar de provincie een financieringsrol in vervult aan PS voor te leggen, zodat deze op nut en noodzaak kan worden beoordeeld.

D.J. van der Sluijs**PVV N-H**A handwritten signature in black ink, appearing to read 'D.J. van der Sluijs', written in a cursive style.

M73 / 14-11-2016

(Agpt 11)

verworpen

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, besprekend het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

constaterende dat:

- Uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen blijkt dat er in Noord-Holland slechts zeer zelden gebouwen of wegen worden afgebroken om daarvoor in de plaats de natuur te versterken

overwegende dat:

- Er leegstaande bedrijfs- en/of kantoorlocaties zijn die zich niet (lijken te) lenen voor renovatie en/of transformatie
- Er een mogelijkheid is deze locaties te bestemmen voor natuur, afhankelijk van de aard van de locatie
- Bij de Nationale Klimaattop in Rotterdam vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties afspraken hebben gemaakt om de uitstoot van CO2 met in totaal 17,6 Megaton terug te dringen
- Meer natuur - ook in Noord-Holland - daaraan een bijdrage kan leveren, door toename van de biodiversiteit en de natuurlijke opname van CO2

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Geen belemmeringen op te werpen voor omzetting van de bestemming voor leegstaande bedrijfs- en kantoorlocaties in de bestemming natuur
- Gemeenten te wijzen op de mogelijkheid en het belang van (eventuele) omzetting in natuur en zo mogelijk te faciliteren bij de aanleg daarvan

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP,

Anna de Groot

Namens de fractie van GroenLinks,

Fred Kramer

M 74/14-11-2016

(Agpt 11)

verwerpen

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 7 november 2016, besprekend het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

Constateerende dat:

- Noord-Holland een dichtbevolkte provincie is, waar door automobilititeit, industrie en huishoudens veel CO2 wordt uitgestoten
- Tijdens de Nationale Klimaattop 2016 vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties afspraken hebben gemaakt om de uitstoot van CO2 in Nederland met in totaal 17,6 Megaton terug te dringen.
- De provincie Noord-Holland ook moet bijdragen aan het terugdringen van de CO2 uitstoot
- Staatsbosbeheer en de Nederlandse bos- en houtsector tijdens de Nationale Klimaattop 2016 een plan hebben voorgelegd om 100.000 ha nieuw bos in Nederland aan te planten
- Ook de afvang en het vastleggen van CO2 een bijdrage kan leveren aan de Nederlandse klimaat- en energiedoelstellingen
- Bossen CO2 als koolstof vastleggen in het hout en door het Nederlandse bos jaarlijks 2,7 megaton CO2 wordt vastgelegd.

Overwegende dat:

- In Noord-Holland wordt overwogen een aantal bospercelen te kappen, bijvoorbeeld in het Goois Natuurreservaat
- Dit ongunstig is voor de afvang en het vastleggen van CO2
- Het aanplanten van nieuwe bossen zal zorgen voor de afvang en het vastleggen van meer CO2 en daarom een bijdrage zal leveren aan de Nederlandse klimaat- en energiedoelstellingen zoals afgesproken op de Nationale Klimaattop 2016

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Alle provinciale en gemeentelijke plannen met betrekking tot het kappen van bomen en bos tegen het licht te houden voor wat betreft de afvang en het vastleggen van CO2
- De gemeenten te wijzen op nut en noodzaak van de gemeentelijke bospercelen in verband met de afvang en het vastleggen van CO2
- Bospercelen waarover de provincie zeggenschap heeft in principe niet te kappen en indien Gedeputeerde Staten in een voorkomend geval een andere belangenafweging maakt deze te delen met Provinciale Staten.
- In samenwerking met Staatsbosbeheer, betrokken terreinbeherende organisaties, natuur- en milieuorganisaties en betrokken inwoners na te gaan welke gebieden in Noord-Holland zich lenen voor de aanleg van een of meer substantiële bosarealen.
- Op korte termijn of te zijner tijd (na de gemaakte keuze) ook bos op te nemen als natuurdoeltype in de Agenda Groen.

En gaat over tot de orde van de dag

Namens de fractie van de SP
Anna de Groot

Namens de fractie van GroenLinks,
Fred Kramer

M 75/14-11-2016
(Agpt 12)

verworpen

MOTIE

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2016, besprekend het Natuurbeheerplan 2017

Constateernde dat:

- De Vogelbescherming een klacht heeft ingediend bij de Europese Commissie vanwege het feit dat Nederland zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bescherming van weidevogels en hun leefgebieden niet nakomt
- Deze stellingname wordt ondersteund door een onderzoeksrapport dat is opgesteld door de Universiteit van Tilburg in opdracht van Vogelbescherming
- In het Natuurbeheerplan 2017 de volgende tekst is opgenomen: "Ondanks alle inspanningen om weidevogels te beschermen, is hun aantal de laatste decennia sterk afgenomen. Bij ongewijzigd beleid zal dit zich voortzetten"
- In Noord-Holland vanaf 1 januari 2016 uitsluitend de meest kansrijke gebieden nog worden opengesteld voor subsidie voor agrarisch natuurbeheer

Overwegende dat:

- De Vogelbescherming adviseert om te komen tot een bindend nationaal programma voor weidevogels, dat zou moeten worden opgesteld door de rijksoverheid in samenwerking met de meest betrokken partijen, zoals provincies, boeren, waterschappen en natuurorganisaties
- Uit de documentatie van het Kenniscentrum Weidevogels van Landschap Noord-Holland blijkt dat Noord-Holland een echte weidevogelprovincie is, met meer dan 20% van de landelijke populatie grutto's, tureluren, kemphanen en slobbeenden die broeden in Noord-Holland. Van de grutto broedt in Noord-Holland zelfs 15% van de Noordwest-Europese populatie
- Het ook voor Noord-Holland belangrijk is dat er een nationaal programma komt dat de weidevogels beschermt en hun aantal weer op een acceptabel niveau brengt.

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- Als weidevogelprovincie het voortouw te nemen en bij de rijksoverheid aan te dringen op een spoedige vaststelling van een nationaal programma voor weidevogels waarin heldere doelen worden geformuleerd, zoals een populatie van 40.000 paar grutto's in tien jaar tijd.
- Zorg te dragen dat er in Noord-Holland effectieve bescherming blijft en waar mogelijk wordt uitgebreid in gebieden die goed zijn voor weidevogels.
- Voldoende financiële middelen vrij te maken om alle boeren in weidevogelgebieden in staat te stellen maatregelen te nemen die nodig zijn voor toename van de weidevogelpopulatie in Noord-Holland

En gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie van de SP,
Anna de Groot

Namens de fractie van GroenLinks,
Fred Kramer

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

PROGRAMMABEGROTING

2017

PROVINCIE NOORD-HOLLAND

Deze tekst is niet uitgesproken op
14 november 2016 (en maakt geen deel uit van de beraadslagingen)

www.ouderenpartijnhvsp.nl

Vergadering Provinciale Staten Noord-Holland
14 november 2016

Agendapunt 9 / Voordracht 53
Ontwerpbegroting 2017 en Memorie van Antwoord 2017

MdV net als vorig jaar wordt punt 9 van deze agenda weer gevuld met de Begroting en MvA, de standaardisering van de PS-agenda begint aardig vorm te krijgen.

Deze begroting 2017 is de tweede begroting, die geheel onder het regiem van de coalitie-accord "Ruimte voor groei".

Het is ook de tweede begroting van Noord-Holland, waarin het sociaal domein geheel ontbreekt of anders gezegd waaruit het sociaal domein bewust is verwijderd. In de geschiedenis van Noord-Holland is dat uniek. Voor deze statenperiode was het sociaal domein altijd aanwezig of als wettelijk taak en / of als vrij gekozen taak. De openhuishouding, die voor de provincies geldt, laat dit toe.

Om te weten wat dan over blijft, kijken we toch nog een keer naar het college-accord "Ruimte voor groei". Wat lezen we in coalitie-accord?

Laten we enkele trefwoorden noemen:

ruimte voor economische groei, meer ondernemen, meer vitaliteit, meer vooruitgang , meer groei, meer wegen en asfalt, de economisch motor laten we harder draaien, de weg naar welvaart is werk enz.

Zorg komt wel in coalitie-accord voor maar dan is het zorg voor de fysieke natuur (hoe meer natuurwaarden des te beter) en fysiek cultuur (cultureel erfgoed, historische gebouwen, kerken).

De 2 karakteristieken van het coalitie-accord zijn:
bezig zijn met een economische deel van de samenleving en
het ontbreken van het sociale domein

Mdv nog een paar opmerkingen over deze karakteristieken,
allereerst het ontbreken van het sociaal domein, hoe zit dat bij andere provincies en dat is zeer opvallend, het sociale domein is daar volop aanwezig in de verschillende coalitie-accorden.

Bij de vorige algemene beschouwingen heb ik toen hiervoor uitgebreid de provincies Groningen, Overijssel en Limburg opgevoerd, tientallen miljoenen euro's zijn in die begrotingen voor het sociale domein opgenomen ondanks het feit dat het sociale domein als wettelijke taak naar de gemeente is overgeheveld.

Ik kan niet nalaten toch nog een 4-tal afspraken te noemen uit die coalitie-accorden te noemen:

Sociale kwaliteit is een geïntegreerd onderdeel van de verschillende kerntaken van de provincie

Onze rol in het sociaal beleid is samenbinden, regisseren en kennis delen met aandacht voor jeugd, ouderen, gehandicapten, vrijwilligers, mantelzorgers

Op regionaal niveau ondersteunen wij vrijwilligersorganisaties die gericht zijn op het verbeteren van de leefbaarheid

Gemeenten worden in de gelegenheid gesteld om middelen uit het provinciale leefbaarheidsfonds in te zetten om welzijns- en zorgvoorzieningen op lokaal en regionaal niveau te behouden en te versterken.

Zeer opvallend komt daar bij dat die andere coalities door vrijwel dezelfde partijen gevormd worden als hier in Haarlem.

MdV het is een verademing als we zien hoe andere provincies omgaan met het sociale domein c.q. de sociale agenda.

Wat mist toch dit college hier om geen enkele bemoeienis te willen hebben met het sociaal domein?

Over het bezig zijn met het economisch deel van de samenleving het volgende: allerlei maatregelen in het coalitie-accord die onder dit kopje genoemd worden hebben in het verleden jarenlang goed gewerkt, maar er is twijfel en kritiek ontstaan.

Zijn we wel goed bezig, is het in feite niet alleen maar consumeren en produceren en behoeften kweken, waarom moeten we altijd maar groeien en wat worden we beter van al die vooruitgang, worden de burgers in feite niet gemanipuleerd door het grootbedrijf en de multinationals?

De weerstand tegen deze zaken neemt toe, denk aan CETA en TTIP, waarom globalisering als voor veel burgers de armoede toeneemt en alleen de rijken nog rijker worden.

Waarom groei als de verdeeldheid in de samenleving steeds groter wordt en individualisering en egoïsme toeneemt?

Waarom groei als de samenleving meer en meer uiteenvalt?

MdV genoeg van deze punten, Mark Rutte weet er nog meer te noemen in zijn dagelijkse TV-verkiezingstoespraakje van de laatste tijd, hij heeft er zelfs een plan

voor, noemt het bewust geen oplossing? Hij staat al jaren aan het roer en gaat het nu pas zien.

Toch staat het coalitie-ackoord bol van groei en vooruitgang. Wie gelooft daar nog in?

De Ouderenpartij NH raadt het college aan het accoord stilletjes maar wel netjes op te bergen in het archief. Dit accoord is geschiedenis geworden.

Alleen met een grondige renovatie is het weer actueel te maken.

MdV nog enkele praktische zaken

Subsidies buiten uitvoeringsregeling

Helemaal aan het eind van de begroting vinden we die lijst subsidies, 52 concreet genoemde subsidies met een maximaal totaal van € 45 mln. Dit zijn toch bedragen die er toedoen. Graag willen we weten hoe het afloopt met deze subsidies, maar uitvoorgaande jaarrekeningen blijkt dat die lijst daar helemaal niet meer in voorkomt. Hoe komt dat, is dat begrotingstechnisch wel juist?

MdV we hebben al een paar keer vragen gesteld over deze subsidies, er is ons zelfs een notitie hierover toegezegd, maar tot nu alles tevergeefs, daarom nog een keer op bovenstaande manier.

HOV in 't Gooi

MdV we zouden de gedeputeerde Post te kort doen als we in onze algemene beschouwingen niets zouden zeggen over de bekende geldverspillende HOV-projecten en daar is alle reden toe .

Neem de meest recente informatie over het project HOV-'t Gooi.

Uit de jongste halfjaarrapportage van feb. t/m juli 2016 blijkt dat de kosten voor het Gooise HOV-project opnieuw zijn gestegen, dit keer met zo'n 4,6 miljoen euro tot een totaal van 118,5 mln en de ingebruikname van de busbaan Huizen-Hilversum is vertraagd en staat nu gepland op 1 april 2021. Welke garantie hebben we dat het bij dit bedrag blijft en dat die datum ook hard?

Wordt het niet tijd, dat de gedeputeerde de politieke moed gaat opbrengen en dit ook aan Huizen en Blaricum meedeelt, dat zij het deelproject HOV-Huizen / Blaricum wil gaan uitvoeren op de manier zoals Huizen en Blaricum dat het beste vindt. Al die uitvoeringsvarianten zijn onderzocht en hebben een prima beoordeling.

Dus exit de vrije busbaan van de provincie, de provincie heeft daar al veel te lang aan vastgehouden en ga verder met het plan van de gemeenten.

Resultaat:

Een besparing van miljoenen euro's, het wordt dus veel minder dan de genoemde € 118,5 mln en de nu verwachte oplevering 1 april 2021 zal zeker gehaald.

Het grootste winstpunt hierbij is echter dat deze gewijzigde aanpak het functioneren van de democratie in deze regio zeer ten goede komt. De burgers krijgen weer het

gevoel dat er naar hun geluisterd wordt. Te lang hebben ze tevergeefs hun plannen naar voren gebracht.
Gaarne een reactie.

Jeff Leever
fractievoorzitter
Ouderenpartij NH

B e s l u i t e n l i j s t P S

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : 14 november 2016
Voorzitter : dhr. J.W. Remkes
Griffier : mw. K. Bolt

De voorzitter opent de vergadering met inachtnaam van 1 minuut stilte ter nagedachtenis aan Gedeputeerde Talsma.

1. Opening en Mededelingen.

- Mw. Lagerveld (VVD), mw. Van Langen-Visbeek (VVD), hr. Leever (ONH), hr. Struben (D66), Hr. Portegijs (PVV), mw. Van Duijn (PvdA), mw. Haagsma (CDA) en mw. Kaamer van Hoegee (VVD) zijn afwezig. Mw. Kaamer van Hoegee is genooddaakt haar werkzaamheden voor de Provincie Noord-Holland tot het einde van dit jaar neer te leggen. Mw. Kirch-Voors arriveert later. Gedeputeerde Bond is afwezig wegens verblijf in het buitenland en Gedeputeerde van der Hoek zal de vergadering eerder verlaten i.v.m zijn rol als loco.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2a. Installatie en beëdiging duo-commissielid D66.

Dhr. Rook (D66) heeft in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging ontvangen.

3b. Lijst Geheimhouding PS.

De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling openbare notulen van de vergadering van 3 oktober 2016.

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst Ingekomen stukken.

De Lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Vaststelling lijst moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

8. **Hamerstukken.**

8a. **Burgerinitiatief “Stop de hobbyjacht in Noord-Holland”.
Voordracht 67**

Provinciale Staten besluiten:

In afwijking van de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland om het op 29 augustus jl. ingediende en op 3 oktober jl. door PS gedeeltelijk geldig verklaarde burgerinitiatief ‘Stop de hobbyjacht’ aan te houden voor besluitvorming door Provinciale Staten tot de Statenvergadering van 12 december 2016.

9. **Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord.
Voordracht 53**

Geamendeerd besluit Provinciale Staten:

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016 ter behandeling van de begroting 2017;

besluiten A25a/14-11-2016 door de fractie: CU-SGP, GL en de SP.

1. Het begrip “Duinpolderweg” te schrappen uit de begroting; te vervangen door bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek.
2. De volgende tekst op bladzijde 35:
Ontwerp PIP over voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A-4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd (OD 2.1.2).

te vervangen door:

Voorstel over voorkeursalternatief voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de Duin-en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer en het verminderen van de verkeershinder in de leefomgeving voorgelegd aan GS en PS (OD 2.1.2).

3. De begroting dienovereenkomstig aan te passen.

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016

besluiten:

1. De begroting 2017 en meerjarenraming 2018 – 2020 vast te stellen, bestaande uit de programmabegroting en de financiële begroting en de brief met betrekking tot de afdoening van motie 25;
2. Motie 25 van 26 juni 2016 als afgedaan te beschouwen;
3. De in de begroting opgenomen totale lasten en baten per programma, de mutaties in de reserves en de investeringskredieten vast te stellen;
4. De reserve kapitaallasten in te stellen.

Tegen **amendement 25a** stemt de fractie: VVD en PVV.

Tegen **voordracht 53** stemt de fractie: GL, PVV en PvdD.

Bij dit agendapunt zijn de volgende **moties** ingediend en aangenomen:

Motie 56/14-11-16 door de fractie: GL en PvdD.

Dictum:

Roept Gedeputeerde Staten op:

- te onderzoeken hoe het subsidieplafond nogmaals met €150.000,-- kan worden verhoogd en in dat onderzoek in elk geval de TWIN-reserve te betrekken.

Tegen **Motie 56** stemt de fractie: PVV.

Motie 63a/14-11-16 door de fractie: 50PLUS.

Dictum:

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- gezien het voorgaande, de Stuurgroep schriftelijk mee te delen dat alle bouwplannen die worden ingediend in het kader van de pilot Waterland, door de Stuurgroep conform de afgesproken procedures uit het gesloten bestuursakkoord uit 2011 behandeld c.q. afgehandeld dienen te worden.

Tegen **Motie 63a** stemt de fractie: D66, PvdA, GL, PvdD en CU-SGP.

Motie 68/14-11-16 door de fractie: VVD, CDA, D66 en PvdA.

Dictum:

Verzoekt het college:

- Provinciale Staten voor de Kaderbrief 2018 een conceptvisie voor te leggen op de toekomst van het digitale netwerk van Noord-Holland met concept uitwerkingsagenda waarin zij de bovenstaande overwegingen integraal afweegt en aangeeft hoe de provincie zowel organisatorisch als financieel bij kan dragen binnen haar mogelijkheden, om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten en initiatiefnemers.

Motie 68 wordt met algemene stemmen aanvaard.

Motie 69/14-11-16 door de fractie: D66, PvdA, GL en CDA.

Dictum:

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- te onderschrijven dat er mede door de grote maatschappelijke onrust over de kustbebouwing een hoge mate van urgentie is om helderheid te krijgen over de huidige stand van zaken en het aanpassen van het beleid opdat ongewenste ontwikkelingen kunnen worden geëlimineerd.
- aan te geven hoe de planning van het proces van actualisatie beleidskader kust eruit ziet.
- hoe Provinciale Staten bij dit beleidskader kust worden betrokken.
- Provinciale Staten tevens te informeren over de inhoud van het kustpact en in de gelegenheid te stellen hierop te reageren voordat ondertekening mogelijk op 30 november aanstaande plaatsvindt.

Tegen **Motie 69** stemt de fractie: VVD en SP.

Motie 70/14-11-16 door de fractie: PvdA en SP.

Dictum:

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

- eigenstandig en in IPO verband te bevorderen (middels lobby) dat er in een nieuw regeerakkoord geen taakstelling op de provinciale middelen wordt aangenomen.

Tegen **Motie 70** stemt de fractie: PVV en PvdD.

- Motie 54/14-11-2016 (aanbestedingen van diensten) door de fractie: SP en 50Plus
- Motie 59/14-11-2016 (groene eiwittransitie) door de fractie: PvdD
- Motie 66/14-11-2016 (bestrijding werkloosheid ouderen): 50Plus worden **aangehouden**.

10a. Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021.

Voordracht 73

10b. Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021.

Voordracht 74

10a. Geamendeerd besluit Provinciale Staten voordracht73:

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2016 ter behandeling van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021;

besluit A27/14-11-2016 door de fractie: SP, GL, PvdD, 50PLUS, CU-SGP en PvdA.
aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 2016 | 73 PMI 2017-2021 als
besluitpunt toe te voegen:

in het PMI 2017-2021 niet op te nemen project nr. 32 / N203-15, aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest.

besluit A28/14-11-2016 door de fractie: GL en CU-SGP.

het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021,
hoofdstuk 7 Projecten in studie-, plan- en realisatiefase, nummer 5 Projectnummer
algemeen 36, Bereikbaarheid, Duinpolderweg, als volgt te amenderen:

- *"De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld"*

te vervangen door:

"Het project bereikbaarheid Haarlemmermeer- Bollenstreek heeft de volgende doelstellingen:

- het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021 dienovereenkomstig aan te passen.

Provinciale Staten van Noord-Holland;
gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016;
gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten over het Provinciaal Meerjarenprogramma
Infrastructuur (PMI) 2017-2021;

besluiten:

1. het PMI 2017-2021 vast te stellen;
2. het bij het PMI 2014-2018 beschikbaar gestelde bedrag van € 46,14 miljoen ter dekking van de hoger geraamde uitgaven (ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Weginfrastructuur door verlaging van de gereserveerde middelen voor het project Verbinding A8-A9) niet in te zetten;

Amendement 27 wordt met algemene stemmen aanvaard.

Tegen **Amendement 28** stemt de fractie: VVD en PVV.

Tegen **voordracht 73** stemt de fractie: PVV

10b. Provinciale Staten besluiten voordracht74:

1. De projectkredieten voor de uitvoering van vervangingsinvesteringen (in totaal € 5,97 miljoen voor wegen en € 16,83 miljoen voor vaarwegen) te verstrekken, zoals hieronder gespecificeerd;

Wegen: Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 5,97 miljoen.

Projectonderverdeling wegen:

Wegtraject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
N205b-03	Rehabilitatie verharding in trajectbenadering groot onderhoud in wegvak verbindingsweg N205-N201. Uitvoering samen met groot onderhoud en PMI VM project omleiden verkeer A4.	0,17
N240b-01	Rehabilitatie verharding N240 A7-Medemblik inclusief 2 kunstwerken en in combinatie doortrekking N240 (PMI).	5,20
N520b-02	Vervanging van een vaste betonnen brug.	0,60
Totaal		5,97

Vaarwegen: Totale kredietaanvraag Vaarwegen bedraagt meerjarig €16,83 miljoen waarvan €13,03 miljoen voor oevers en €3,80 miljoen voor kunstwerken.

Projectonderverdeling oevers:

Vaarweg- traject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
K4/K5/K6c Vaarwegvak 21	Vaarwegvak 20; Niedorpervaart (deel): brug N241-Kolhorn; vervanging houten oeverconstructie	7,30
K7/K8 Vaarwegvak 18	Vaarwegvak 21; Hoornsevaart en Huigenvaart, vervanging houten oeverconstructie	5,73
Totaal		13,03

Projectonderverdeling kunstwerken:

Weg- traject	Vaarweg- traject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
N246	K20m Kogerpolder brug-03	Vervanging Kogerpolderbrug. Deze brug wordt in combinatie met de vervanging van de Beatrixbrug groot onderhoud en reconstructie N244a en N246 uitgevoerd.	3,10
N246	K09	Extra krediet voor de bereikbaarheidsmaatregelen van de Beatrixbrug. (Door combinatie bereikbaarheidsmaatregelen met Kogerpolderbrug is het benodigde krediet van de Kogerpolderbrug 0,1 lager)	0,70
Totaal			3,80

2. Het projectkrediet voor vervangingsinvesteringen wegtrajecten die onderdeel zijn van het project N23 uit 2016 te verlagen met € 4,73 miljoen (verlaging krediet van € 10,50 miljoen naar € 5,77 miljoen).

weg-traject	Omschrijving:	Project Krediet nieuw (miljoen euro)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N243a-03 aan het project N23. De bijstelling van de bijdragen aan project N23 heeft plaatsgevonden op basis van de gedetailleerde projectraming.	0,70 (-0,30)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N302a-01 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	1,07 (-0,93)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N506a-02 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	2,00 (-1,70)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N507a-02 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	2,00 (-1,80)
Totaal		5,77 (-4,73)

3. Kennis te nemen van de actuele kasritmes van de lopende kredieten en de geprogrammeerde kasritmes voor vervangingsinvesteringen, zoals gespecificeerd in het PMO 2017-2021.

**11. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021.
Voordracht 71**

Provinciale Staten besluiten:

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 vast te stellen.

Tegen **voordracht 71** stemt de fractie: PVV

**12. Natuurbeheerplan 2017.
Voordracht 72**

Provinciale Staten besluiten:

Het Natuurbeheerplan 2017 vast te stellen.

Tegen **voordracht 72** stemt de fractie: PVV

**13. Bijdrage aan project Marker Wadden.
Voordracht 75**

Provinciale Staten besluiten:

- a. € 1.757.375 beschikbaar te stellen ten laste van Reserve Groen,
- b. in te stemmen met de herallocatie van € 742.625 ten laste van de volgende reserves:
 - TWIN-H, compartiment GR/3 Integrale ILG projecten, € 398.181 (PS 8 februari 2010, Vd 2010-5),
 - Actieprogramma 2010, compartiment V/3.2g UvR RK Zwakke Schakels 2014, € 230.482 (PS 2 juni 2014, Vd 2014-38),
 - TWIN-H, compartiment V/3.1 Proces/onderzoek Deltaprogramma / Identiteit Kustplaatsen, € 113.962 (PS 12 december 2011, Vd 2011-87),
- c. aan de totale bijdrage van Noord-Holland aan Marker Wadden, zijnde € 4.000.000, de volgende voorwaarden te verbinden:
 - de bijdrage wordt pas verstrekt nadat de volledige financiering van het 3e eiland van dit project (€ 11 miljoen) beschikbaar is,
 - de bijdrage blijft tot uiterlijk 1 januari 2018 beschikbaar.

Tegen **voordracht 75** stemt de fractie: PVV

14. Vragenuur.

Er zijn geen aankondigingen voor mondelinge vragen ingediend.

15. Sluiting.

De voorzitter sluit de vergadering. De volgende statenvergadering zal plaatsvinden op 12 december aanstaande.

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	14 november 2016
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4474 frijns@noord-holland.nl

5	Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), mw. S.S. Doevendans (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), dhr. W. Hoogervorst (SP), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), de heer N. Papineau Salm (PvdA), dhr. L. van Raan (PvdD), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. R. Sint (SP), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. A. Tekin (PvdA), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66)
10	
15	
20	Afwezig: mw. M. van Duijn (PvdA), mw. J.G. Haagsma (CDA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), mw. F.M. Lagerveld (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. J. Portegijs (PVV), dhr. H.W. Struben (D66)

	Agenda	Paginanummer
25	1. Opening en mededeling	03
	2. Vaststelling agenda, vaststellen van primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
	2.a. Installatie en beëdiging duo-commissielid D66	04
30	3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	04
	3.b. Lijst geheimhouding PS	04
	4. Vaststelling openbare notulen van de vergadering van 3 oktober 2016	04
	5. Vaststelling Strategische Statenagenda	05
	6. Vaststelling lijst ingekomen stukken	05
35	7. Voortgangslijst van moties	05
	8. Hamerstukken	05
	8.a. Burgerinitiatiefvoorstel Statenvoordracht 76 'Stop de hobbyjacht in Noord-Holland'	05
	9. Statenvoordracht 53 Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord	05

40	10.a.	Statenvoordracht 73 Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021	102
	10.b.	Statenvoordracht 74 Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021	102
	11.	Statenvoordracht 71 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021	116
45	12.	Statenvoordracht 72 Natuurbeheerplan 2017	124
	13.	Statenvoordracht 75 Bijdrage aan project Marker Wadden	134
	14.	Vragenuur	139
	15.	Sluiting	140

1. Opening en mededelingen

50

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Vandaag zijn wij in vergadering bijeen om onder andere te spreken over de begroting 2017. Een week later dan gepland, aangezien wij vorige week maandag 7 november, in deze zaal onze gedeputeerde Tjeerd Talsma herdachten. Samen met de familie kijk ik terug op een mooie

55 herdenkingsbijeenkomst. De familie Talsma heeft mij te kennen gegeven zich gesterkt te voelen door de aanwezigheid van zoveel mensen bij deze bijeenkomst. Graag wil ik nog een moment stilstaan bij Tjeerd Talsma, een aimabel en professioneel bestuurder die wij zeer zullen missen. Ik verzoek u te gaan staan en een minuut stilte in acht te nemen. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Op uw tafel treft u allemaal een steekspeld van de

60 provincie Noord-Holland aan. Dat hebben wij onlangs aangeschaft als uiterlijke kenmerken van waardigheid. Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Duijn (PvdA), mevrouw Haagsma (CDA), mevrouw Lagerveld (VVD), mevrouw Van Langen (VVD), mevrouw Kaamer van Hoegee (VVD) die helaas genoodzaakt is om vanwege gezondheidsredenen tot het einde van dit

65 jaar haar werkzaamheden voor de provincie neer te leggen, de heer Leever (ONH), de heer Struben (D66), de heer Portegijs (PVV) en gedeputeerde Bond vanwege zijn verblijf in het buitenland in zijn rol als gedeputeerde. Gedeputeerde Van der Hoek zal de Statenvergadering rond het avondeten verlaten in verband met zijn rol als loco-CdK bij een feestelijke bijeenkomst vanavond. Mevrouw Kirch (VVD) komt iets later.

70

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda

75

De **VOORZITTER**: Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming

dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 24, mevrouw Alberts (SP). Van harte

gelukgewenst. U heeft de gewijzigde agenda ontvangen en in deze agenda is het burgerinitiatief Stop de hobbyjacht in Noord-Holland geagendeerd als hamerstuk, voordracht 76. De fractie

50plus heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de orde van de dag te willen indienen

80 betreffende bouwplannen pilot Waterland.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, dat wordt een gewone motie die ik bij de begroting indien.

85

De **VOORZITTER**: De PvdD heeft ook aangekondigd een motie Vreemd aan de orde van de dag te willen indienen en ik stel de heer Van Liere in de gelegenheid.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Daarvoor geldt hetzelfde.

90

De **VOORZITTER**: Had dat van tevoren niet even doorgegeven kunnen worden?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ja, dat had gekund.

95 De **VOORZITTER**: Dat zien wij dus terug bij de begrotingsbehandeling, waarbij allerhande moties kunnen worden ingediend voor zover u de regels van het fatsoen in acht neemt. Zijn er nog andere moties Vreemd aan de orde van de dag? Dat is niet het geval. Wenst iemand over deze agenda het woord? Dat is niet het geval, dan is overeenkomstig het voorstel van het presidium besloten en is de agenda vastgesteld.

100 **2.a. Installatie en beëdiging duo-commissielid D66**

De **VOORZITTER**: Vervanging door de heer Rook wegens opzegging door de heer Dijkslag. De heer Rook heeft aangegeven de belofte af te willen leggen. Op grond van het bepaalde in artikel 4, lid 5 van het Reglement van Orde voor de Statencommissies, dient een commissielid dat geen
105 lid van PS is, in de vergadering van PS in handen van de voorzitter de eed of gelofte af te leggen. U stel ik thans hiertoe in de gelegenheid. Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in deze functie te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal
110 aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **ROOK** (D66): Dat verklaar en beloof ik.

115 De **VOORZITTER**: Van harte gelukgewenst met deze nieuwe functie en ik schors de vergadering voor de felicitaties.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

120 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

3.b. Lijst geheimhouding PS

125 De **VOORZITTER**: Hierover zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand het woord over de lijst? Dat is niet het geval. Ik stel u voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen. Dat is besloten.

4. Vaststellen notulen van de openbare vergadering van 3 oktober 2016

130 De **VOORZITTER**: Bij de griffie zijn tot nu toe geen opmerkingen binnengekomen. Heeft u een opmerking over de geheime notulen, dan dient dit in beslotenheid te gebeuren. U kunt uw opmerkingen doorgeven aan de Statengriffier. Verlangt iemand over de notulen het woord? Dat is niet het geval. Dan zijn de notulen ongewijzigd vastgesteld.

135

5. Vaststellen Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

140

6. Vaststellen Lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening conform het voorstel van het presidium besloten.

145

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de voortgangslijst het woord? Dat is niet het geval. Dan is de lijst ongewijzigd vastgesteld.

150

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 76 Burgerinitiatiefvoorstel 'Stop de hobbyjacht in Noord-Holland'

De **VOORZITTER**: Het concept-deelverslag van de commissie NLM is aan de Staten verzonden. Verlangt iemand over deze voordracht het woord? Als dat niet het geval is, dan stel ik voor conform voordracht 8.a. te besluiten. Dat is besloten.

155

9. Statenvoordracht 53 Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord

160

De **VOORZITTER**: Er ligt een brief van GS inzake de toelichting op de werkwijze van de lijst buitenuitvoeringsregeling subsidies, deze is aan u toegezonden, evenals de beantwoording van de openstaande vragen van de commissie M&F en er ligt een brief van GS inzake nucleair afval Petten, formuleringen verduurzaming en de reactie Breedband op Texel is ook aan de Staten verzonden. Ik stel voor de vaste begrotingssprekersvolgorde aan te houden en dat betekent dat mevrouw Bezaan het woord heeft.

165

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter. Ik wil beginnen met onze dank uit te spreken aan de ambtelijke organisatie voor het werk dat aan deze begroting is besteed. De begroting zit technisch goed in elkaar, maar de PVV zou andere keuzes gemaakt hebben. Zoals u weet, is mijn fractie altijd voor openheid van zaken. Getuige hiervan een subsidie- en declaratieregister op de website van onze provincie. Wie deze registers bestudeert, ziet subsidies die naar diverse organisaties gaan. Wie wil weten waarom deze organisaties subsidie ontvangen, zal daar echter via het voornoemde register nog geen antwoord op krijgen. Daar ziet de PVV graag verandering in. Daarom deze motie.

170

175

Motie 52/14-11-2016

Verdere verduidelijking subsidieregisters

180 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016*

Constateernde dat:

In de subsidieregisters die door GS elk halfjaar worden gepubliceerd, niet duidelijk staat aangegeven waarom een ontvanger subsidie krijgt.

185

Overwegende dat:

- *De subsidieregisters in het leven zijn geroepen om transparantie te vergroten m.b.t. de subsidies die door GS worden verstrekt;*
- *Deze transparantie verbeterd kan worden door duidelijk aan te geven waarom een*

190

subsidie wordt verstrekt.

Roepen het college op:

In toekomstige subsidieregisters beknopt te omschrijven waarom een ontvanger subsidie krijgt

195 *en gaat over tot de orde van de dag.*

Fractie PVV

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

200 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Andere keuzes. Kort geleden communiceerde de provincie via de website het jubelbericht: "Bussen van Noord-Holland opnieuw het beste met een 7,7" de hoogste score van Nederland. Een welkom positief geluid over de punctualiteit en het wegwerken van knelpunten in Noord-Holland. De reizigers zouden zich veilig voelen in ons OV ondanks een stijging van het aantal geregistreerde incidenten. Maar is het allemaal wel rozengeur en

205 maneschijn? In het streekvervoer vinden nog vóór het stadsvervoer en de NS, de meeste strafbare geweldsincidenten plaats. In de nota Sociale veiligheid OV 2014-2020 stelt de provincie te streven naar een daling van minimaal 25% van het aantal delicten. In 2015 is echter sprake van een stijging van maar liefst 14%. Volgens de monitor Openbaar Busvervoer van de provincie Noord-Holland 2016 zijn er in onze provincie in de eerste drie kwartalen van het jaar al 263

210 meldingen van calamiteiten of incidenten gemeld ten opzichte van 257 in dezelfde periode van 2015. Dat is gemiddeld een calamiteit of incident per dag. De provincie heeft het alleen over voeten op de bank, kapotte ruiten in bushokjes of vernielingen aan een haltepaal. Geen woord van ons middenbestuur over echt geweld in het Noord-Hollandse streekvervoer, geen woord over het akkoord dat in Den Haag is gesloten tussen overheid en vervoerders over een keihard lik-op-stuk beleid in het OV met als doel 20% minder strafbare incidenten in 2018. Geen woord over het

215 feit dat geweld in het OV voortaan gelijk wordt gesteld met het plegen van een overval en net zo hard wordt aangepakt als misdaden vallend onder de titel 'high impact crime'. Geen woord en waarom? Hiermee ondergraaft de provincie de aangekondigde harde aanpak tegen geweld in het OV en geeft zij naar de mening van de PVV een totaal verkeerd signaal af. Daarnaast maakt mijn

220 fractie zich zorgen over financiële onzekerheden in onze provincie. Daarbij doel ik onder andere

op de ontwikkelingen rond de Duinpolderweg, de gang van zaken rond HOV 't Gooi en de Westfriisiaweg. Is het geduvel met de N23 een op zichzelf staand geval of kan deze zaak qua opbouw in meerdere dossiers naar voren komen? En zo ja, want kan daarvan het totale risico zijn? De PVV moet helaas constateren dat het eens zo stevige financiële fundament van deze

225 provincie haarscheurtjes begint te vertonen. Dat zijn de eerste symptomen van verval en leiden vaak tot duur, erg duur en ongepland onderhoud. Wij hopen dat GS zich dat realiseren. Wij blijven ons zorgen maken over Wind op land. Bouw het Noord-Hollands landschap en de Noordzee niet vol met windmolens. De PVV zegt, genoeg is genoeg, stop ermee. Ondertussen gaat er ook veel geld naar groen ten behoeve van het Nederlands Natuur Netwerk (NNN), terwijl

230 wij op andere plaatsen het groen vernietigen. Duizenden bomen in de Schoorlse duinen dreigen op termijn te worden gekapt. Wij hebben het over bijna 100 ha, dat zijn tweehonderd voetbalvelden vol met bomen. Ook staat bomenkap HOV op het programma en dan heb ik het nog niet eens over de 170 voetbalvelden aan bomen die op termijn uit het Goois Natuurreservaat dreigen te verdwijnen. De gedeputeerde zal de kap waarschijnlijk trachten goed te maken door

235 over natuurcompensatie te beginnen, maar dat is niet logisch volgens mijn fractie. Is de gedeputeerde het met ons eens dat hier in wezen sprake is van kapitaalvernietiging? De focus op het behoud van ons culturele erfgoed zoals wij dat lezen in de begroting, doet ons deugd. Wat voor mijn fractie ontoelaatbaar is, is dat cultuurterroristen onlangs in Hoorn het beeld van onze zeeheld Jan Pieterszoon Coen, de buste van de Bonte Koe en het Museum in den Halven Maen

240 hebben verminkt. Is dit de voorbode van een nieuwe beeldenstorm? Wat kan de provincie bijdragen aan het beschermen van ons culturele erfgoed tegen dit soort aanslagen? De tijd vliegt, een jaar is zo voorbij. Sinterklaas en zwarte piet zijn weer in het land en net als vorig jaar wil mijn fractie een lans breken voor de herdenking van de Februaristaking. Eens te meer blijkt het noodzakelijk om op te treden tegen verder opkomend antisemitisme. De stakers in 1941 hebben

245 dit met hun leven moeten bekopen. Alleen daarom al mag deze herdenking niet verloren gaan. Misschien denkt u, daar heb je de PVV weer, maar wij vinden deze herdenking van zeer groot belang. Vandaar een amendement om de financiële bijdrage van 5.000 euro aan de Stichting Comité Herdenking Februaristaking 1941 voorlopig te borgen. Voor 2017 zou dit uit de post onvoorziene uitgaven van de begroting 2017 kunnen komen. Voor de jaren daarop verzoeken wij

250 het college daarvoor de middelen te vinden. Misschien een kleine tip aan het college. De Willem Arondéus werkgroep weet blijkbaar van gekkigheid niet waar zij hun budget aan moet besteden. Zij kwamen bij mijn fractie vragen hoe wij ertegenover stonden om van het budget dat overblijft, kunst aan te schaffen. De PVV ziet dan liever van het budget een vast bedrag per jaar naar de herdenking van de Februaristaking gaan.

255

Amendement 22/14-11-2016

Jaarlijkse (tot en met 2020) provinciale bijdrage aan Stichting Comité Herdenking Februaristaking 1941

260 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016*

Besluiten aan het ontwerpbesluit toe te voegen:

1. Voor 2017 incidenteel een bedrag van 5.000 euro toe te kennen aan de Stichting Comité herdenking Februaristaking 1941 en dit te dekken uit de post onvoorziene uitgaven van de begroting 2017;
2. GS opdracht te geven om in de Kaderbrief 2018 5.000 euro per jaar voor de jaren 2018 tot en met 2020 op te nemen en de middelen daarvoor te vinden.

Toelichting:

Dit amendement voorziet in het terugdraaien van de (met ingang van de herdenking in 2017) gestopte jaarlijkse provinciale bijdrage aan Stichting Comité Herdenking Februaristaking 1941. Behalve de organisatie van de jaarlijkse herdenking, verstrekt het Comité ook lespakketten aan middelbare scholen waarin de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog worden besproken: Aangezien antisemitisme nog altijd springlevend is in de Noord-Hollandse samenleving, mogen deze verschrikkingen nooit vergeten worden en moeten dan ook aandacht blijven krijgen door de herdenking en de lespakketten. Een jaarlijkse provinciale bijdrage van 5.000 euro voor de jaren 2017 tot en met 2020, moet daaraan bijdragen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PVV

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Elk jaar poept het onderwerp weerstandsvermogen wel weer op. Mijn fractie realiseert zich terdege dat elke gemeente verantwoordelijk is voor haar eigen begroting en blijkbaar voldoen deze begrotingen nog steeds aan de huidige regels. Als ik in het toezichtsverslag 2016 Provincies op Gemeenten kijk, lijkt er geen vuiltje aan de lucht. Alle Noord-Hollandse gemeenten slagen er iedere keer weer in om een sluitende begroting te presenteren. Als je de begroting eens nader bestudeert, dan blijkt echter wel degelijk dat er iets aan de hand is. Gemeenten staan voor steeds hogere bedragen in het rood. Zo staat er in de begroting van de gemeente Zaanstad te lezen dat de leningenportefeuille eind 2019 575 miljoen euro zal bedragen. Wij zijn eens gaan rekenen en dat betekent op een inwonersaantal van 152.000 een schuld van bijna 3.800 euro per inwoner, dus van baby tot bejaarde. In Hilversum bedragen de langlopende leningen eind 2017 157,1 miljoen euro. Op het inwonersaantal van 88.000 mensen betekent dit een schuld van 1.800 euro per inwoner. In Haarlem is in 2017 sprake van een schuld per inwoner van 3.100 euro. En zo zijn er meer voorbeelden te vinden. De provincie vindt het blijkbaar niet nodig om in deze gemeenten de vinger aan de pols te houden, een zorgwekkende situatie, want waar ligt de grens? Hoe lang mogen gemeenten zich dergelijke schulden op de hals halen om de begroting sluitend te krijgen? Voornoemde gemeenten alleen al hebben een gezamenlijke schuld van meer 1,2 miljard euro en dan heb ik het nog maar over drie gemeenten in Noord-Holland. Wordt het niet eens tijd dat de provincie de teugels wat strakker aanhaalt? Als het misgaat, zijn het de burgers die voor de rekening opdraaien. Dan zal de OZB wel weer verhoogd worden om de schuld te kunnen betalen. Kan de gedeputeerde aangeven of er inmiddels zicht is op een structurele verbetering van de schuldenpositie bij de gemeenten? En met structureel bedoel ik dan ook echt structureel. Zo nee, is daar een noodscenario voor? En

mocht dat niet het geval zijn, waarom dan eigenlijk niet? Het klinkt natuurlijk lekker populistisch, maar de PVV zou bijna pleiten voor het inzichtelijk maken van de schuld van de respectievelijke Noord-Hollandse gemeenten per inwoner. Dan is het voor de burger ook duidelijk hoe de zaken ervoor staan in zijn of haar gemeente. Na jarenlang te hebben kunnen teren op de Nuon-gelden komt ook voor de provincie daarvan het einde in zicht. Het potje raakt leeg. Ik zou graag van de gedeputeerde horen wat de huidige stand van zaken is en vooral, hoe wij hiermee in de toekomst zullen omgaan. Lenen? En dan net als sommige gemeenten een riant schuldenspositie opbouwen? Of misschien het verhogen van de opcenten en de burgers voor de schulden van de provincie laten opdraaien. Ik dank u voor uw aandacht.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter, ik maak mij zorgen. De afgelopen week was er een voor de geschiedenisboeken, nadat Nederland in meerderheid tegen het verdrag met de Oekraïne had gestemd en de meerderheid van de Britten ervoor had gekozen om de EU te verlaten, stemden de Verenigde Staten voor Donald Trump. Wij zouden het uitgebreid over het verschijnsel Donald Trump kunnen hebben, maar dat vind ik te veel eer voor een hork die racistische taal uitslaat en vrouwen bij de pussy kan grijpen als je maar geld hebt. Maar om nu onmiddellijk alle Amerikanen op een hoop te vegen, vind ik ook niet terecht. Wat ik denk, is dat er veel mensen zijn die de politiek beu zijn en dat zij niets meer van de gevestigde orde willen weten. In de analyses die deze week niet van de lucht waren, werd de term 'wake-up call' veelvuldig gebruikt. En mijn grote zorgen gaan dan ook niet direct naar de kiezers en hun redenen uit, maar vooral of die wake-up call nu eindelijk is gehoord en ook resultaat zal hebben. Straks zullen er weer verkiezingen zijn. Nou kunt u dat hier in de Staten afdoen als, het is landelijke politiek. Maar ik wil u erop wijzen dat in het beeld dat veel mensen van 'de' politiek hebben, voor hen geen onderscheid zit tussen gemeentelijke, provinciale, landelijke, Europese of wereldpolitiek. Hoeveel mensen kun je horen die zeggen, 'ze doen toch wat ze zelf willen' of 'de politiek is er niet voor ons maar voor zichzelf en de grote en machtige bedrijven en banken'. De provincie speelt in mijn ogen wel degelijk een grote rol in dat geheel. U kunt misschien denken dat als je nu maar heel stilletjes blijft zitten, dat dan de storm wel zal overwaaien, maar dan geeft u ook aan dat u de wake-up call niet gehoord hebt. Ik vraag mij regelmatig af of de provincie er wel voor alle inwoners is en zo ja, hoe die mensen daar iets van kunnen zien. Of is de provincie een doorgeefluik van wat er landelijk wordt beslist? Heel veel mensen in deze provincie merken dat ze moeilijk aan de bak komen, ze vinden geen werk, ze kunnen geen betaalbare woning vinden, ze zijn op zichzelf teruggeworpen als het gaat om de thuiszorg, problemen in de jeugdzorg zijn misschien wel erger geworden sinds de decentralisatie. Die omstandigheden maken dat ze op een bepaalde manier naar politiek kijken en dus ook naar de provinciale politiek. Dan hebben mensen dus een mening over de bus die verdwijnt, de weg die juist nou daar komt waar hij niet moet komen of de windmolens die op plekken komen, waarvan iedereen zich afvraagt in wiens belang ze juist op die plek moeten komen. Dan hebben mensen een mening over het verdwijnen van de pinautomaat en de lege winkelgebieden waar de verloedering toeslaat. Ik wil eens wat stilgestaan bij het beeld van de provincie. Een vraag die bij mij opkomt en misschien ook bij u, vindt u nou ook niet dat alles hier zo tergend langzaam gaat? En wat vindt u zelf van de tegenwerpingen die bedacht worden om ook maar een beetje op te schieten? Man, man. Er moet worden gewacht op het Rijk, er moet voorzichtig gedaan worden vanwege juridische procedures, we moeten eerst nog van alles

350 uitzoeken, ook als het onderzoek er al is. Ik kan wel voorbeelden noemen, maar ik wil het even
hierbij laten. Hard rennen in heuphoog water noem ik het weleens. En dat zien mensen buiten
ook. En hoe moeten wij tegen de houding aankijken die de provincie aanneemt als het gaat over
verantwoordelijkheden? Een recent voorbeeld. Afgelopen vrijdag kregen wij een brief over de
situatie in Castricum, waarin staat: "Nu er in Petten grondeigenaar noch veroorzaker zijn of zijn
355 geweest, is de provincie niet aansprakelijk voor eventuele bodemverontreiniging". Dat snap ik,
dat kan allemaal heel goed, maar wat ik dan vaak mis in dit verhaal is, hoe merken wij nou dat de
provincie het heel belangrijk vindt voor zijn eigen inwoners om daarvoor te knokken? Het is een
juridische formulering.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik wil even reageren op een paar zinnen eerder, want ze
360 probeert denk ik, hier een beetje het beeld te creëren alsof de provincie een soort onheilsstaat is
binnen Nederland voor de inwoners, maar waar baseert zij dat op? Zij zegt, ik kan een paar
voorbeelden noemen maar dat doe ik niet. Ik hoor toch wel even graag die voorbeelden waar zij
dan aan denkt, dan kunnen wij daar in ieder geval over nadenken en misschien ook op reageren.
De vraag die ik ook wil stellen is, gaat het allemaal zo langzaam? Betekent dat dat u zegt, zet
365 alles maar opzij en alles wat hier gevraagd wordt, gelijk op reageren en gelijk doen, dat is
eigenlijk wat ik u hoor zeggen en dan hoeven wij ook geen rekening te houden met belangen van
anderen die misschien niet bij die aanvraag betrokken zijn. Dat is dus uw wens, begrijp ik.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik wil wel een voorbeeld noemen en dat is dat wij al heel lang van
370 tevoren hadden kunnen zien aankomen dat de wildgroei aan bedrijventerreinen een probleem
zou gaan worden in deze provincie. En hoever zijn wij nu in het herstructureren?

De heer **ANNAERT** (VVD): U had het over het feit dat Noord-Holland voor zijn inwoners geen
geschikte provincie zou zijn. Dat maak ik op uit uw woorden. Het onderwerp bedrijfsterreinen
375 kan ik niet herleiden naar het feit dat de Noord-Hollanders zich hier niet thuis zouden voelen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het gaat er wel om bij het herstructureren, de Noord-Hollander zegt,
wacht even, mijn groen gaat eraan, het landschap verrommelt en er wordt overal maar dit soort
dingen neergelegd. Kan dat niet anders? Voordat wij dan de boel omgekeerd hebben, dan zijn wij
380 echt heel veel jaren verder, want dit speelt al jaren. Ik was bij het voorbeeld. Ik was bij het
voorbeeld van, hoe zit het met de verantwoordelijkheden. Heel vaak hoor je, nee, dat is geen taak
van de provincie, maar van het Rijk of de gemeente. Officieel is dat natuurlijk gewoon waar, maar
het zit hem ook in de manier waarop je het brengt, want ook die overkoepelende rol is nou juist
zo belangrijk. De provincie heeft het overzicht daar waar gemeenten in hun drang om van alles
385 en nog wat te doen, voor chaos zorgen. Ik noem net de bedrijventerreinen, de kantorenwildgroei,
zo kun je nog wel een tijdje doorgaan. Het is vooral dat wij dan elke keer moeten ingrijpen en dat
zou je ook proactief kunnen doen en zeggen, jongens, het gaat de verkeerde kant op. Waar wij
ook problemen zien, is bij de zogeheten verbonden partijen. De provincie neemt deel aan
samenwerkingsverbanden zoals recreatieschappen, en gemeenten zien wij steeds meer overgaan
390 tot het vormen van gemeenschappelijke regelingen. Maar wie nou waar iets over te zeggen heeft
in die samenwerkingsverbanden, het is niet duidelijk. Daardoor groeit naar mijn idee het

democratische gat alleen maar. Het is een ontwikkeling waarvan je zou kunnen zeggen, moeten wij daar iets mee en wat dan? Dat kun je hier bespreken, helemaal niet zo raar. Verder is het voor veel mensen niet duidelijk hoe de provinciale besluitvorming loopt. Voordat er een voorstel op
395 tafel ligt, is er vaak al heel veel achter de schermen gesproken, maar wie dan de zogenaamde stakeholders zijn? Voor de meeste mensen is het een raadsel. Zij hebben in ieder geval het idee dat zij het niet waren en tegen de tijd dat ze lucht hebben gekregen van een voorstel, blijkt dat ze worden gezien als lastpakken of dat het altijd dezelfde zijn die ergens tegen zijn. Ik maak mij dus zorgen, maar het tij kan keren en daar kunt u allemaal aan meedoen. Twee weken geleden
400 hebben wij het hier bijvoorbeeld gehad

De heer **DEN UYL** (PvdA): Misschien dat ik zo antwoord krijg op de vraag die ik mevrouw Alberts wil stellen, maar zij suggereerde dat iedereen, de burger die een vraag stelt of een probleem heeft, door de provincie wordt gezien als lastpak. Ik zou willen vragen, is dat nou echt het beeld
405 dat u heeft over hoe wij als provincie met burgerparticipatie omgaan?

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik kom over burgerparticipatie te spreken, maar ik hoor maar al te vaak, zeker als mensen komen inspreken, het gezocht en gesteun, daar heb je ze weer en ze zijn ergens tegen en ze willen niet, want de mensen die ergens voor zijn, komen niet. Ik vind het heel
410 belangrijk dat als mensen komen vertellen dat ze ergens geen voorstander van zijn, je daar goed mee om moet gaan, want ik zeg altijd maar, kritiek is een gratis advies.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Met dat laatste ben ik het eens, dus heb ik geen vraag.

415 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Twee weken geleden hebben wij het hier in de Staten gehad over burgerparticipatie en deze dag is wat ons betreft nog maar het begin, want ik had niet het idee dat wij het er allemaal over eens waren hoeveel je aan mensen laat en wat bij de politiek blijft. Bijvoorbeeld paternalisme, in de zin van, wij weten wat goed voor jullie is, ligt nog steeds op de loer, terwijl er nou juist kansen liggen. Heel veel mensen kunnen inderdaad meedoen, maar wat
420 de provincie, of het nou GS zijn of de politieke partijen, veel meer in beeld moeten krijgen is wat de effecten zijn van besluiten die hier genomen worden op leefbaarheid. Nu hangt het onderwerp er maar een beetje bij, maar dat zou een integraal onderdeel moeten zijn van elk besluit dat wij nemen. Over niet al te lange tijd kunt u van ons daar voorstellen voor verwachten. Maar met burgerparticipatie alleen kom je er niet. De begroting die nu voorligt, is sluitend, maar er staat
425 helemaal niets spannends in. GS zullen zich er geen buil aan vallen, maar misschien is dat nou juist het probleem. In het licht van recente ontwikkelingen en de rol die de provincie in de ogen van de SP kan vervullen, wil ik stilstaan bij de moties die wij zullen indienen. Eerst over Wind op land. De energietransitie gaat in deze provincie veel te langzaam en het college blijft maar vasthouden aan die 685,5MW opgesteld vermogen. Dat is niet eens voldoende om een Noord-
430 Hollandse conventionele energiecentrale te sluiten. Nu kunt u wel uw hoop richten op wind op zee, maar er kan veel meer. Wij zeggen dat alle kleintjes helpen en wij hebben daarvoor een motie.

Motie 53/14-11-2016

435 Opgave Wind op land

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constaterende dat:

- 440 - *Het college van GS blijft vasthouden aan het realiseren van maximaal 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land;*
- *Het college dit plafond verdedigt met het argument dat deze 685,5 MW nodig is om de doelstelling voor 2020 uit het Nationaal Energieakkoord (NEA) te halen;*
- 445 - *In dit akkoord de ambitie is vastgelegd om de energievoorziening voor Nederland in 2020 te laten bestaan uit 14% duurzame energie en in 2023 uit 16%*

Overwegende dat:

- *Conventionele elektriciteitscentrales zoals bijvoorbeeld NUON Amsterdam Hemweg, Nuon Diemen, Nuon Velsen en de mede voor Noord-Holland producerende centrale Engie Lelystad vermogens hebben van respectievelijk 1.035 MW, 684 MW, 964 MW en 1.000 MW;*
- 450 - *Realisering van de provinciale opgave van 685,5 MW niet eens voldoende is om één Noord-Hollandse conventionele centrale te kunnen sluiten, nog buiten beschouwing latend de stijgende vraag naar elektriciteit vanwege de toename van het aantal elektrische*
- 455 *auto's en van internetverkeer en data cloud opslag;*
- *Eén kavel wind op zee een vermogen levert van minimaal 300 MW en daar vele kavels mogelijk zijn;*
- *De onvermijdelijke energietransitie noopt tot denken en handelen in grote getallen, dat wil zeggen in Gigawatts in plaats van Megawatts en dat die grote getallen vooral gehaald*
- 460 *kunnen worden met kavels wind op zee;*
- *Niettemin ook alle kleintjes helpen, zelfs windparkjes die in Noord-Holland nog mogelijk zijn met een vermogen van 15 MW;*
- *De provincie daarnaast echter ook - en niet in de laatste plaats - de verantwoordelijkheid draagt voor een goede ruimtelijke ordening.*
- 465

Verzoeken het college van GS:

- *Ruimte te geven aan windenergie en meer dan 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land toe te staan, maar uitsluitend op industrie- en bedrijventerreinen en de Afsluitdijk, en voor zover omwonenden daarvan geen hinder en overlast ondervinden*
- 470

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

475 Inzake cultuur, GL komt met een motie over Culturebase, die ondertekenen wij mee. Inzake omgaan met personeel bij aanbesteding. Naar aanleiding van de gang van zaken rond de aanbesteding voor de brugbediening, komen wij met een motie. Daar ging een en ander niet goed rond de overname van personeel.

Motie 54/14-11-2016

480 Aanbesteding van diensten

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Overwegende dat:

- 485 - *de provincie in de afgelopen jaren werkzaamheden/diensten heeft uitbesteed;*
- *bij aanbesteding van een dienst die is uitbesteed, de gegunde partij alleen het provinciale personeel hoeft over te nemen en niet het personeel dat voor de ingehuurd organisatie werkt;*
- *mensen die tot dan toe werkzaam waren voor de provincie, hierdoor opeens hun baan kunnen verliezen.*

490

Besluiten:

GS op te dragen voortaan bij aanbestedingen van diensten die (voor deel) zijn uitbesteed in het bestek op te nemen dat de provincie van de gegunde partij verwacht dat die al het personeel overneemt dat tot de datum van de aanbesteding toe werkzaam was bij genoemde dienst

495

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP, 50plus

500 Dan inzake de kostendekkingsgraad en de exploitatie van de pilot openbaar vervoer op Texel hebben wij ook een motie. Er zijn schriftelijke vragen over gesteld, er is in de commissie tijd en aandacht aan besteed en het gaat nog steeds niet goed. Het OV op Texel staat momenteel bekend als Texelhopper, maar daar heeft de provincie voor verwarring gezorgd door het vervoer op maat met de kleine busjes onder dezelfde naam te laten rijden als de reguliere buslijn 28. De kleine busjes rijden als pilot en dat betekent dat er straks een besluit wordt voorgelegd of die
505 pilot omgezet wordt in een definitieve vorm. Maar dan moet er niet uitgegaan worden van een gemiddelde kostendekkingsgraad van de kleine busjes en de reguliere buslijn 28 gezamenlijk. Daarvoor hebben wij een motie.

Motie 55/14-11-2016

510 Berekening kostendekkingsgraad exploitatie pilot vervoer op maat Texel

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

515 *Gelezen de antwoorden van GS op schriftelijke vragen nrs 2016 I90 en 2016 1111 waaruit blijkt dat zij niet bereid zijn een berekening te overleggen van de verhouding tussen kosten en opbrengsten van de pilot vervoer op maat op Texel, de zogenaamde kostendekkingsgraad.*

Gehoord de beraadslagingen in de vergadering van de Statencommissie Mobiliteit en Financiën van 24 oktober 2016.

520

Overwegende dat:

- In het Uitvoeringsprogramma Visie OV 2020 als deelprogramma V is opgenomen een pilot met vervoer op maat op Texel;
- Onder de naam Texelhopper thans het met de pilot beoogde vervoer op maat (zgn. kleine busjes) wordt geëxploiteerd, maar onder dezelfde naam Texelhopper ook een reguliere buslijn 28;
- Voor een eerlijke en correcte beoordeling van de pilot vervoer op maat onder meer van belang is inzicht te hebben in de kostendekkingsgraad van het vervoer op maat, dat wil zeggen in de verhouding tussen exploitatiekosten en opbrengsten uit kaartverkoop van de pilot met de kleine busjes;
- Aan de reguliere buslijn 28 niets is veranderd bij de start van de pilot vervoer op maat en deze lijn wordt geëxploiteerd op dezelfde wijze als voor de start van de pilot;
- GS wel cijfers bekend hebben gemaakt van de afzonderlijke kosten en opbrengsten van het vervoer op maat (kleine busjes) en van de afzonderlijke kosten en opbrengsten van de gewone buslijn 28, maar uitsluitend bekend willen maken de gemiddelde kostendekkingsgraad van het vervoer op maat (kleine busjes) en de reguliere buslijn 28 gezamenlijk.

Verzoeken het college van GS:

Omwille van een eerlijke en correcte oordeelsvorming over het verloop van de pilot vervoer op maat op Texel aan PS te overleggen berekeningen van de kostendekkingsgraad van het vervoer op maat (kleine busjes) afzonderlijk

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

Dan inzake de actualisatie Noord-Hollands kustbeleid. Afgelopen vrijdag ontvingen wij nog een uitgebreide brief. Met hetgeen ik daarnet aanhaalde over de snelheid waarmee in deze provincie gewerkt wordt in het achterhoofd, hebben wij een motie, die aanspoort om echt vaart te maken, want als wij niet oppassen, dan is onze kust straks volgebouwd tegen de tijd dat het Kustpact is ondertekend en dat moeten wij nou juist niet willen, want dan ben je te laat. Recreatiewoningen zijn er naar het zich laat aanzien, wat ons betreft genoeg. Niet bijbouwen, hoogstens renoveren. Deze motie is medeondertekend door GL, PvdD, 50plus, CU/SGP en zal worden ingediend door de heer Klein van CU/SGP. Straks bij de bespreking van het meerjarenplan Groen zal mijn fractie nog met moties komen over onder andere het omzetten van leegstaande bedrijventerreinen in natuur. Noord-Holland kan zijn rol pakken. Niet meer uitsluitend de oren laten hangen naar de grote economische spelers. Inmiddels weten wij dat daarmee de boel volledig uit zijn evenwicht wordt getrokken. Niet langer functioneren als een bijna wereldvreemde, naar binnen gekeerde organisatie, maar juist pal staan voor iedereen. Dan wordt het nog eens wat.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. De afgelopen decennia is de Nederlandse politiek slachtoffer geworden van een gevaarlijke illusie. De illusie dat meer markt en minder overheid ons
565 welvarender zou maken en ons welzijn zou verhogen. De illusie dat de markt het altijd beter weet dan het collectief, de illusie dat hoge collectieve uitgaven een probleem zijn en lagere belastingen altijd een zegen. Deze denktrant beperkte zich niet tot de verhouding tussen markt en staat. Ook de politiek zelf moest meer als een bedrijf gerund worden. De BV Nederland verzelfstandigde cruciale publieke sectoren als het onderwijs en de zorg, liet externe
570 toezichthouders de voortgang monitoren en werd zelf de boekhouder van de BV. De publieke sector bleef verweesd achter, met alle gevolgen van dien. De inkomensongelijkheid nam toe, een doortastende aanpak van het klimaatprobleem bleef uit en in het onderwijs en de zorg ontstond een volledig doorgeslagen meetcultuur, die niet welzijn maar rendement als belangrijkste doel had. GL heeft zich altijd krachtig verzet tegen deze ontwikkelingen. Politiek is meer dan
575 boekhouden voor gevorderden en begint met een waarden gedreven visie op onze gezamenlijke toekomst. Voor die toekomst is naar onze mening een nieuw evenwicht tussen markt, samenleving en overheid noodzakelijk, met wat minder markt, met een andere overheid en met meer samenleving. Gelukkig is er langzaam een andere kijk op de overheid aan het ontstaan en wij juichen die ontwikkeling toe. Het is een actievere overheid, een overheid die krachtige
580 politieke interventies onmisbaar acht, maar tegelijkertijd veel waarde hecht aan het creëren van ruimte voor maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven, een overheid voor een land waarin het betalen van belasting niet wordt gezien als een vorm van gelegitimeerde diefstal van hardwerkende burgers, maar als de prijs die je betaalt voor beschaving. Die andere kijk op de overheid is in de provincie Noord-Holland nog maar zeer mondjesmaat doorgedrongen. We
585 denken met elkaar wel na over het betrekken van inwoners bij de provinciale politiek, maar het debat over onze rol als overheid komt niet verder dan een grijsgedraaide plaat over kerntaken en Ladders-plus. Dat betreuren wij. Ook in Noord-Holland zullen we meer moeten nadenken over een transformatie van de manier waarop we omgaan met onze inwoners en maatschappelijke instellingen. Vandaag willen wij daar een aanzet voor geven. Laat ik beginnen met de grootste
590 uitdaging van onze tijd, het klimaatprobleem. Ik citeer: "Ons huis wordt geruïneerd, en dat schaaft iedereen, vooral de armsten onder ons", aldus de Paus. Daarmee doelt hij natuurlijk niet op Noord-Hollanders. De eerste slachtoffers van het klimaat zijn niet hier gevallen. Noord-Holland is wat dat betreft een tamelijk veilige plek, anders dan Darfur, anders dan Syrië, want veel van de huidige conflicten in de wereld houden verband met het veranderende klimaat. Droogte zorgt
595 voor mislukte oogsten, gebrek aan voedsel en water, schaarste leidt tot toenemende rivaliteit, wat uit kan monden in bloedige conflicten. Daar kunnen wij ons hier wel of niet verantwoordelijk voor voelen. Dat is een keuze. Wat geen keuze is, is het feit dat we ook in Noord-Holland geconfronteerd worden met de gevolgen van die conflicten. Een paar maanden geleden werd nog in allerijl naar opvanglocaties voor vluchtelingen gezocht. Het is dus bittere noodzaak zo snel
600 mogelijk stevig in te zetten op het tegengaan van klimaatverandering. Die urgentie herkennen wij nog niet bepaald in de voorliggende begroting. Het grote geld is gereserveerd voor het aanleggen van wegen, niet voor duurzaam openbaar vervoer of de fiets, niet voor duurzame landbouw. Het klimaat komt er uiterst bekaaid vanaf. GL staat een heel andere verdeling van middelen voor. Voor ons speelt het klimaat geen bijrol, het speelt een hoofdrol en dat zou het
605 inmiddels voor iedereen moeten doen. Want of het nu uit liefde voor de wereld, de natuur, de

medemens of onszelf is, het is de hoogste tijd. Onlangs hebben wij met de PvdD en de PvdA een klimaatinitiatief ingediend. Het college heeft een aantal 'alternatieve' voorstellen gedaan en daar een prijskaartje van 800.000 euro aan gehangen. Welnu, wij gaan graag een stapje verder. Wij stellen voor niet de alternatieve voorstellen ter hand te nemen, maar het initiatief zoals
610 voorgesteld integraal door te voeren. De kosten daarvoor zijn door GS begroot op ongeveer 4 miljoen euro structureel per jaar. Dat is een mooi begin om goed inzicht te krijgen in waar we staan en waar we langs welke wegen naar toe kunnen gaan. In de commissie was er veel discussie of we daarmee niet vooral een papieren apparaat zouden optuigen. Wij denken dat je kennis nodig hebt om effectief klimaatbeleid te kunnen voeren en menen dat die kennis ook
615 integraal onderdeel moet worden van de organisatie, want duurzaamheid is veel meer dan alleen een routekaart aan de muur van een of twee ambtenaren. Als het aan GL ligt, wordt duurzaamheid verankerd in elke vezel van de organisatie en wordt bij elk besluit van GS de CO₂ voetafdruk meegenomen in de afweging. Dat gaat met de alternatieve voorstellen van GS niet lukken. Begin december organiseren wij samen met de PvdD en de PvdA een symposium over de
620 urgentie van het klimaatprobleem.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, ik beoog op geen enkele wijze de discussie in de commissie over te doen, maar ik heb toch een vraag voor u. Op welke wijze draagt de rapportage die u hier voorstelt, bij aan verbetering van het klimaat? Daar ben ik toch wel benieuwd naar.

625 De heer **HIETBRINK** (GL): Het verschil tussen het voorstel van GS en het voorstel uit het klimaatinitiatief is dat de voorstellen van GS ertoe leiden dat er een routekaart komt, zodat je weet waar je naar toe moet, maar dat dat door een of twee ambtenaren binnen de organisatie gedragen wordt, terwijl wij voorstellen dat je op elk moment, elke keer dat je een besluit neemt, elke ambtenaar na moet denken over de gevolgen die het heeft voor het klimaat. Dat is het
630 wezenlijke verschil en dat kost een beetje geld inderdaad.

Mevrouw **ZAAL** (D66): U doet nu net alsof hier zich maar een gedeputeerde of twee ambtenaren zich bezighouden met duurzaamheid, maar wij zijn op het gebied van wegen bezig met
635 duurzaamheid, een duurzaam sloepennetwerk bij water, duurzame herbestemming bij monumenten. Hoe komt u erbij dat dat alleen maar in de kamer van twee ambtenaren zal gaan hangen?

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik kan het bijna niet met een wedervraag beantwoorden, maar dat ga ik
640 toch doen. U bent het toch ook met mij eens, wij doen natuurlijk heel veel op het gebied van duurzaamheid, maar het gaat erom dat in de organisatie maar een beperkt aantal mensen als er besluitvorming plaatsvindt, die afweging maken. Wij willen bij elk besluit een doorrekening van de gevolgen voor het klimaat. Dat gebeurt op dit moment niet en dat is een verschil met de voorstellen van GS volgens ons. Ik was bij het klimaatsymposium en daar ga ik nu even naar
645 terug. We zullen daarom vandaag geen amendementen indienen op dit punt, maar daar werk van maken bij de bespreking van ons initiatief in PS en dat is inderdaad pas het begin. Want op het moment dat werkelijk inzichtelijk is welk beleid welk effect heeft op het klimaat, kan het klimaat in alle dossiers de aandacht krijgen die nodig is. Dat leidt er ongetwijfeld toe dat aanvullende

maatregelen op diverse beleidsterreinen nodig zijn. En ja, dat kost geld. Voorzitter, van onderop
650 bruist het in Noord-Holland van de initiatieven om schone energie op te wekken. Zo is er
bijvoorbeeld de uitvoeringsregeling Zonnestroom op maatschappelijk vastgoed, waarvan het
subsidieplafond reeds halverwege de looptijd is bereikt. Doodzonde om initiatieven die her en
der inmiddels volop in ontwikkeling zijn, niet dat duwtje te geven dat ze nodig hebben. Wij
dienen daarom een motie in om het subsidieplafond te verhogen en dat doen wij samen met de
655 PvdD.

M56/14-11-2016

Verhoging subsidieplafond zonnepanelen

660 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.*

Concluderende dat:

- *GS een Uitvoeringsregeling subsidie Zonnestroom maatschappelijk vastgoed 2015-1 hebben vastgesteld;*
- 665 - *Deze regeling een looptijd heeft tot 1 november 2017;*
- *GS het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie zonnestroom maatschappelijk vastgoed Noord-Holland 2015-1 in juli 2016 met 150.000 euro heeft verhoogd, gefinancierd uit de TWIN-H reserve;*
- *Ondanks de verhoging het subsidieplafond is bereikt en de provincie geen*
670 *subsidieaanvragen meer in behandeling neemt;*
- *Het onaannemelijk is dat in de tweede helft van de looptijd van de regeling geen kansrijke projecten meer een aanvraag zouden willen doen.*

Overwegende dat:

- 675 - *De regeling bijdraagt aan een toename van het aantal zonnestroomsystemen binnen Noord-Holland en tot extra werkgelegenheid in de installatiesector leidt;*
- *De regeling zich focust op maatschappelijk vastgoed, omdat enerzijds de toepassing van zonnestroomsystemen hier achter blijft en anderzijds maatschappelijk vastgoed een voorbeeldfunctie voor de maatschappij vervult;*
- 680 - *De provincie met deze regeling bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelen van het SER-Energie Akkoord.*

Roepen GS op"

Te onderzoeken hoe het subsidieplafond nogmaals met 150.000 euro kan worden verhoogd en in
685 *dat onderzoek in elk geval de TWIN-H reserve te betrekken*
en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties SP, PvdD

690 Bizarre provinciale regels en een gebrek aan lef frustreren de overgang naar een duurzame samenleving. Neem bijvoorbeeld de 2-voor-1 windmolenregeling, die speculatie stimuleert en

kleinschalige initiatieven torpedeert. Initiatieven zoals die in het Amsterdamse havengebied, hebben geen overheid nodig die ze dwarsboomt, maar een actieve overheid die hen faciliteert en ondersteunt, die aanzet om actie te ondernemen en richting geeft. En vooral een overheid die niet op het minimale koerst, maar bereid is de lat een stuk hoger te leggen. Mijn fractie bespeurt weinig gevoel van urgentie bij GS. Waarom klimt het bestuur bijvoorbeeld wél in de pen over de hoogte van een fietsbrug in Amsterdam, maar blijft zij stil als blijkt dat in de Amsterdamse haven diesel wordt vermengd met giftige stoffen? Het is inmiddels wel duidelijk dat meer asfalt aanleggen geen oplossing is voor het mobiliteitsprobleem. Het beschikbare geld kan effectiever worden ingezet op verbetering van het openbaar vervoer en het fietsnetwerk. GL kiest voor meer en beter openbaar vervoer. Dat betekent dat wij structureel meer willen besteden aan de concessies, zodat we de kwaliteit van het netwerk als geheel kunnen verbeteren door met name het fijnmazige openbaar vervoer te versterken. Een belangrijke methode hiervoor is het uitrollen van het project Texelhopper op het vaste land van Noord-Holland. Wij vragen GS binnenkort hiervoor met concrete voorstellen te komen. GL wil ook investeren in snelle lijnen. Zo zou het Amsterdamse metronetwerk gekoppeld moeten worden aan de regio, vragen wij om de vertramming van de Zuidtangent en een nieuw onderzoek naar de IJmeerspoorlijn, uitgevoerd als tunnel. In de discussie over het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder vragen wij GS vooral te richten op de verdubbeling van het spoor. De natuur ontwikkelt zich niet spontaan, maar wordt in zeer hoge mate gestuurd door politieke keuzes. Drie voorbeelden. 1. De keuze om het tekort op het NNN nu niet op te lossen, is niet de keuze van GL. We willen GS wel complimenteren met het feit dat ze nu eindelijk het beestje bij de naam durven te noemen. Desalniettemin moeten GS hun prioriteiten op orde krijgen om de gewenste natuurontwikkeling en -uitbreiding tijdig zeker te stellen. Daarvoor moeten er drie dingen gebeuren: de voorgenomen projecten moeten sneller in de uitvoeringsfase belanden, er dient zo spoedig mogelijk een integraal en realistisch verwervings- en omzettingsplan te worden opgesteld en er moet nu reeds worden besloten op welke wijze het per 2025 ontstane tekort dient te worden gefinancierd. De PvdD en GL dienen hiertoe een amendement in en dat zal zo meteen gebeuren in de termijn van de PvdD. 2. Financiering van terrein beherende organisaties, die belast zijn met het beheer van de provinciale natuurgebieden en waarvoor zoveel Noord-Hollandse burgers zich als vrijwilliger met hart en ziel inzetten, vraagt om herbezinning. De beschikbare budgetten zijn voor diverse terrein beherende organisaties, zoals Landschap Noord-Holland, te krap bemeten en daardoor dreigen zij hun opgedragen beheertaak niet naar behoren te kunnen uitvoeren. Wij vinden het te makkelijk om deze organisaties dan maar op het spoor te zetten van efficiënter werken en het afstoten van grondgebied. Ook het aanzetten tot nieuwe verdienmodellen kan niet in de plaats komen van een financiering van het natuurbeheer die recht doet aan de verantwoordelijkheid van de provincie. Wij dienen nu geen motie in, maar zullen het overleg hierover voortzetten in NLM. 3. GL rekent op een ambitieuze uitwerking van het Kustpact, op een wijze die verrommeling van strand en duinlandschap effectief tegen gaat en die primair ruimte schept voor beleving van natuur en stilte en – binnen afgebakende zones – voor passende recreatievormen. Maar dat is niet genoeg. Binnen de grenzen van de kustgemeenten zijn allerlei ongewenste ontwikkelingen gaande, die met gebruikmaking van het wettelijk RO-instrumentarium moeten worden gestopt, uiteraard met respectering van onherroepelijk

735 verworven rechten van derden. Wij dienen twee moties mede in. Aan de eerste is gerefereerd in de termijn van de SP en de tweede zal worden ingediend door D66 of de PvdA.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik was even benieuwd of de heer Hietbrink daar iets meer over kan duiden als hij het heeft over met beschikbare middelen binnen RO. Ik ben heel benieuwd aan welke middelen u dan denkt.

740

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb het woord middelen niet gebruikt, dus de vraag is moeilijk te plaatsen, maar ik neem aan dat het gaat om het beschikbare instrumentarium.

De heer **ANNAERT** (VVD): Instrumentarium, ook prima. Is ook een middel.

745

De heer **HIETBRINK** (GL): Nou, het zijn wel twee verschillende dingen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Nee, dat is ook een middel om iets te bereiken. Binnen RO ziet u kennelijk mogelijkheden om zaken waar al een vergunning voor verleend is of die al ver in de procedure zitten, stop te zetten of iets dergelijks.

750

De heer **HIETBRINK** (GL): Nee, dat hoort u mij helemaal niet zeggen, die interpretatie wil ik ook niet in mijn schoenen geschoven hebben. Volgens mij is er een Kustpact gesloten, dat juichen wij toe.

755

De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is nog niet gesloten zoals u weet.

De heer **HIETBRINK** (GL): Dat juichen wij toe. Wij kijken nu naar aan aantal lopende procedures en wat wij graag willen is dat er goed wordt gekeken, wat ligt op dit moment voor en zijn er mogelijkheden om binnen de geest van het Kustpact nu al een aantal projecten stil te leggen en daarbij heb ik gezegd, natuurlijk met respectering van bestaande rechten.

760

De heer **ANNAERT** (VVD): Dus u zegt gewoon dat daar waar er bestaande rechten zijn, daar tornen wij niet aan, dat is een wat u zegt. Maar vervolgens zegt u

765

De heer **HIETBRINK** (GL): Wij willen graag dat GS actief gaan kijken naar lopende projecten om te kijken of je binnen de mogelijkheden die er zijn, juridisch nu al een aantal zaken stil kunt leggen in de geest van het Kustpact.

770 De **VOORZITTER**: Het antwoord is helder, de heer Hietbrink vervolgt zijn betoog.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter, de provincie heeft fors gesneden in de middelen voor cultuur op basis van een rigide en beperkte opvatting over de kerntaken van de provincie. Cultuureducatie zou daar bijvoorbeeld niet thuishoren. We zijn blij dat er toch nog een beetje geld is voor dat doel, maar maken ons grote zorgen over de manier waarop de culturele infrastructuur van de provincie wordt ontmanteld. Vooral bij de Cultuurcompagnie zijn de

775

gevolgen van provinciale bezuinigingen pijnlijk zichtbaar. U weet dat door aangekondigde bezuinigingen daar in 2015 een ingrijpende reorganisatie heeft plaatsgevonden. Afgelopen zomer kwam daar nog eens het onverwachte en bizarre bericht over een algehele subsidiestop per 1 januari 2017 overheen. Noodgedwongen houdt de Cultuurcompagnie nu op te bestaan en fuseert het restant met Stichting Nationaal Museumfonds. Ons aangekondigde steunamendement in de vorige PS-vergadering heeft nu – helaas, zou ik willen zeggen – geen zin meer. Stichting CultureBase is een van de verzelfstandigde onderdelen waar een klein steuntje nog wel kan helpen. Het is de stichting gelukt om in één jaar tijd 320 betalende partners te werven. Wij zijn onder de indruk van die inspanningen en zien graag dat zij in 2017 de organisatie en het netwerk verder uitbouwen. Om die reden stellen wij PS voor hen in 2017 een incidentele projectsubsidie beschikbaar te stellen ter grootte van 100.000 euro en daartoe dienen wij een amendement in dat u zult herkennen, omdat het heel erg lijkt op het amendement dat wij in de vorige PS-vergadering hebben ingediend. Dat wordt mede ingediend door de PvdD, SP en 50plus.

Amendement 23/14-11-2016

Incidentele subsidie Stichting Culturebase

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november

Besluiten aan het ontwerpbesluit het volgende toe te voegen;

- *Aan Stichting CultureBase in 2017 een incidentele projectsubsidie toe te kennen van 100.000 euro;*
- *Deze middelen beschikbaar te stellen uit de reserve EXIN-H, meer specifiek uit het restant budget van 135.100 euro voor het Museaal Centrum K&C Bergen dat niet tot besteding komt (Begroting, pagina 263).*

Toelichting

Er is de afgelopen jaren door de provincie Noord-Holland 30% bezuinigd op de structurele cultuuruitgaven (van 14,2 miljoen euro naar 10 miljoen euro). Als gevolg hiervan heeft de Cultuurcompagnie Noord-Holland (CCNH) een ingrijpende reorganisatie moeten doorvoeren. Als gevolg van die reorganisatie is de organisatie teruggedaan van 38 naar 8 medewerkers en zijn onderdelen ervan verzelfstandigd. Een van die verzelfstandigde onderdelen is Stichting CultureBase. CultureBase zorgt voor promotie van grote en kleine cultuurinstellingen en evenementen in heel Noord-Holland. Het is de Stichting gelukt om in een jaar tijd 320 betalende partners te werven. Wij zijn onder de indruk van de inspanningen van CultureBase en zien graag dat zij in 2017 de organisatie en haar netwerk verder uitbouwen. Om die reden stellen wij PS voor hen in 2017 een incidentele projectsubsidie beschikbaar te stellen ter grootte van 100.000 euro

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties GL, PvdD, 50plus, SP

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

820

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter, ik ga afronden. Het stikt in Noord-Holland van initiatieven van burgers en ondernemers die zich in hun eigen leefomgeving solidair tonen met het milieu, zich inzetten voor de natuur en met eenvoudige projecten grote veranderingen tot stand brengen. Zij schreeuwen om een andere manier van provinciaal besturen. We moeten zichtbaar

825

dichterbij de mensen staan. Daarvoor is wel een actieve provincie nodig, die loskomt uit de vastgeroeste kerntakendiscussie. Een provincie die verantwoordelijke ondernemers en burgers die het heft in eigen hand nemen, faciliteert en ondersteunt. We zijn met elkaar in gesprek om die burgerparticipatie handen en voeten te geven. GL zoekt naar mogelijkheden om burgers niet alleen aan de voorkant te laten meedenken, maar ze ook meer financiële zeggenschap te geven.

830

Wij worstelen met de vraag of je gemeentelijke initiatieven met buurtbudgetten zou kunnen opschalen naar een provinciaal niveau. Dat is zeker het onderzoeken waard. Om die reden dienen we op dat punt een motie in met als opdracht om onderzoek te doen naar de mogelijkheid om dat soort gemeentelijke initiatieven op provinciaal niveau vorm te geven. Die motie kan hopelijk

835

een kleine stap zijn die kan bijdragen aan die andere overheid, een overheid met hart voor de publieke zaak, een overheid die burgers de ruimte geeft en hen faciliteert in plaats van frustreert.

Motie 57/14-11-2016

Onderzoek burgerbegroting

840

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Concluderende dat:

-

PS op zoek zijn naar manieren om burgerparticipatie te vergroten;

-

In verschillende gemeenten experimenten zijn opgezet met burgerbegrotingen, buurt- of wijkbudgetten;

845

Er in Nederlandse provincies tot op heden (voor zover wij kunnen achterhalen) geen pilots zijn opgezet om met dergelijke budgetten te werken.

Van mening dat:

850

Een burgerbegroting en wijk- of buurtbudgetten mogelijk een zinvolle aanvulling zouden kunnen zijn op het te ontwikkelen burgerparticipatie instrumentarium van de provincie;

Het niet zonder meer duidelijk is of op het schaalniveau van de provincie dergelijke budgetten op een zinvolle manier kunnen worden vormgegeven.

855

Dragen het college op:

- In internationaal en vergelijkend perspectief te onderzoeken welke vormen van burgerbegroting er zijn op regionaal en provinciaal niveau;

- Te onderzoeken of bestaande lokale vormen van burgerbegroting opschaalbaar zijn naar het niveau van de provincie;

860

- In dat onderzoek conclusies te trekken over de mogelijke inzet van een vorm van burgerbegroting in de provincie Noord-Holland;

- PS hierover uiterlijk in het eerste kwartaal van 2017 te informeren

en gaan over tot de orde van de dag.

865 *Fractie GL*

De **VOORZITTER**: De twee ingediende moties en het amendement maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

870 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Edelachtbare kiezers, voorzitter, Statenleden. De PvdD is een single
issue partij. Wij houden ons met één zaak bezig: het leefbaar houden van onze planeet voor al
haar bewoners. Ik geef toe: dat is geen kleine zaak en ook een zaak met een hoge urgentie.
Klimaatverandering is dé uitdaging voor de komende 25 jaar. Niet langer, want dan is het of
opgelost of een verloren zaak. En zoals het nu er voorstaat hebben we – naast Urgenda – meer
875 advocaten voor de aarde nodig. En daarom ziet u de PvdD als advocaat voor de aarde, want het
gaat niet de goede kant op. Het Akkoord van Parijs is in de woorden van George Monbiot: “Een
wonder voor wat het had kunnen zijn, maar een ramp gezien wat het had moeten zijn”. Zelfs de
president van de Verenigde Staten erkent dat – hoewel deze woorden een week geleden net iets
indrukwekkender klonken - : “The targets that were set in Paris are nowhere near enough for
880 what the scientist say we need to do to solve this problem.” Ga maar na, als we uitgaan van
historische uitstoot, dan stijgt de temperatuur op aarde in 2100 met ongeveer 4,5 graad. Op
basis van bestaand beleid wordt dat minder, maar nog steeds 3,5 graad. Op basis van de
klimaatbeloften van Parijs, zo’n 2,5 halve graad en dat is dus veel hoger dan de afgesproken
ambitie van 2 graden en bovendien veel te heet, laat staan de wens en de noodzaak om onder de
885 1,5 graad te blijven. Het goede nieuws is, het is nog mogelijk om catastrofale klimaatverandering
te voorkomen. Maar dan moeten we nu veranderen. We hebben bijvoorbeeld een eiwittransitie
nodig. Durft deze provincie dat aan? Het PBL adviseert het stimuleren van een vermindering van
de consumptie van dierlijke producten, bijvoorbeeld door voorlichting over de gevolgen voor het
klimaat van consumptie van vlees en andere dierlijke producten. Dat zou de provincie op kunnen
890 pakken, zoals eerder met de campagne Noord-Hollandse grond de biologische landbouw werd
gestimuleerd. Daarom deze motie.

Motie 58/14-11-2016

Campagne voorlichting eiwittransitie

895

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constateernde dat:

- 900 - *In Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de
opwarming van de aarde binnen 1.5 graden te houden;*
- *De mondiale veeteelt volgens de Wereldvoedselorganisatie (FAO) verantwoordelijk is voor
bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen.*

Overwegende dat:

- 905 - *Klimaatneutraliteit door de eiwittransitie eerder bereikt kan worden;*

- *Het PBL adviseert minder dierlijke eiwitten te gebruiken voor meer negatieve emissies, bijvoorbeeld door voorlichting over de gevolgen van consumptie van vlees en andere dierlijke producten op het klimaat.*

910 *Van mening dat:*

De provincie ook voorlichting kan geven over de gevolgen van consumptie van dierlijke producten, zoals eerder met de campagne Noord-Hollandse grond de biologische landbouw werd gestimuleerd.

915 *Gehoord de discussie, verzoeken het College van GS:*

Een campagne op te zetten om de consumptie van plantaardige eiwitten te stimuleren

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

920

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Het Rijk merkt niet op dat we moeten veranderen. In plaats van tegemoet te komen aan het oordeel van de rechter probeert de regering de lucht schoon te rekenen en gaat in hoger beroep, terwijl steeds duidelijker wordt dat er meer moet gebeuren in plaats van minder. Helaas, de provincie onttrekt zich niet aan deze malaise. Het Don Quichot-college knokt verder tegen windmolens, toont geen ambitie voor schone lucht bij de Omgevingswet en de Economische Agenda begint ...

925

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, ik snap de politieke opvattingen van de heer Van Liere, maar is hij het met mij eens dat dit college ervoor zorgt dat er deze periode 685,5 MW wind in Noord-Holland wordt gerealiseerd?

930

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Die heb ik nog niet gezien.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Zou ik de heer Van Liere mogen vragen of hij op de hoogte is van de inspanningen die dit college thans verricht om dat te realiseren?

935

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De inspanning is erop gericht om precies dat aantal MW te halen, niet meer en niet minder, en dat vinden wij volstrekt de verkeerde insteek, want wij hebben zoals ik al eerder zei, meer en niet minder nodig.

940

De heer **DEN UYL** (PvdA): Nu de heer Van Liere erkent dat dit college hard werkt aan het realiseren van 685,5 MW, vindt hij zijn uitspraak dat dit college werkt als een Don Quichot tegen de windmolens dan bij nader inzien niet helemaal conform de feiten? Mag ik het anders formuleren, als het niet geheel conform de feiten is, kan de heer Van Liere daarmee instemmen dan wel begrijpen?

945

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik kan het vanuit uw politieke opvattingen uitstekend begrijpen, het probleem is echter dat de kans dat die 685,5 MW daadwerkelijk gehaald gaan worden, niet zo

950 heel erg groot is, dus dan handhaaf ik mijn beeld van een Don Quichot college dat knokt tegen windmolens, want de instelling is niet om er zoveel mogelijk neer te zetten, maar zo min mogelijk.

955 De heer **DEN UYL** (PvdA): De heer Van Liere erkent dat het college eraan werkt, twee, hij zegt dat het college het niet gaat halen, maar daar heeft hij geen enkel argument voor en vervolgens zegt hij, daarom vechten ze als Don Quichot tegen de windmolens. Het spoort niet helemaal met de feiten die u waarneemt.

960 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Hard werken aan iets en vervolgens geen resultaat kunnen aantonen, het is niet aan mij om aan te tonen dat het er niet is, het is er namelijk nu al niet. Er wordt gewerkt aan zo min mogelijk windmolens, maar in ieder geval zoveel als waar wij door het Rijk toe gedwongen worden. Dat is niet echt de instelling die nodig is, want wij hebben het wel over een urgent probleem, klimaatverandering, en dan past het niet om een maximum te plaatsen.

965 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, even aansluitend bij de interruptie van de heer Den Uyl. De heer Van Liere zegt hier, want het gaat ook niet gehaald worden. Wij krijgen regelmatig rapportage van GS over de voortgang op dit dossier. Dat is keiharde informatie. Ik ben benieuwd welke informatie de heer Van Liere ons kan bieden waaruit blijkt dat het niet gehaald gaat worden. Als u die informatie heeft, graag nu met deze Staten delen.

970 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik zei dat de kans buitengewoon klein was, ik zei niet dat het uitgesloten was dat die gehaald gaan worden.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is hetzelfde.

975 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Daar ben ik het dan niet mee eens.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik zou willen reageren op de reactie van de heer Annaert. Ik heb namelijk een keer een exercitie gedaan en als je die berekening doet, dan is die kans niet meer dan 4%.

980 De heer **ANNAERT** (VVD): Ik zei net, wij hebben op basis van de rapportage die wij van GS krijgen, het beeld dat de 685,5 gewoon gehaald gaan worden. Ik weet niet waar de heer Klein op doelt, ik ken het onderzoek niet, ik wil het uiteraard graag ontvangen als hij het heeft, maar wij baseren ons op dit moment gewoon op de voortgang, zoals die door GS wordt gerapporteerd en ik heb op dit moment geen enkele aanleiding om daaraan te twijfelen. Maar als de heer Klein ons 985 weet te overtuigen dat er kennelijk hele andere informatie is, dan ben ik benieuwd of hij dat met GS wil delen om te kijken of dat juist is.

990 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik moet u teleurstellen, ik heb geen andere informatie, ik heb geen andere informatie dan die GS ons doen toekomen en daarin staat dat de marge van wat gerealiseerd gaat worden, tussen de 51 en 75 MW zit en de marge wat wij moeten realiseren zit

tussen 74 en 81 MW. Als je die cijfers naast elkaar legt, dan kom je tot de conclusie dat de kans dat het gaat lukken, buitengewoon klein is.

995 De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is dan een andere interpretatie, want wij zien het niet als buitengewoon klein. Wij zien het gewoon nog steeds als een proces dat opgaat naar de 685,5 en mocht het onverhoopt niet haalbaar zijn – en dat is een andere redenering want de heer Klein gaat er sowieso van uit dat het niet lukt – dan is er een nieuwe situatie en dan zien wij nog steeds mogelijkheden om alsnog die 685,5 te halen.

1000

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb met een beetje verbazing deze discussie gevolgd, want dan gaat het over, wij hebben het beeld dat wij het wel gaan halen. Dat beeld blijkt dan een kans van 4% te zijn dat je het gaat halen, maar waar het werkelijk om gaat is dat je alles in het werk zet om duurzame energie ...

1005

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Is de heer Van Liere het met mij eens dat waar het daadwerkelijk om gaat is dat wij ons hier met zijn allen hebben gecommitteerd aan die 685?

1010

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Nee, daar gaat het nou net om, wij hebben ons daar niet aan gecommitteerd en dat gaan wij zeker ook niet doen. Sterker nog, wij zullen – maar dan loop ik een beetje uit mijn betoog – met een motie komen om juist daarvan af te gaan. Het gaat juist om meer duurzame energie, dat hebben wij nodig om ons deel te doen om klimaatverandering te voorkomen. Ik was bij het Don Quichot-college. De economische agenda begint met een duurzame ambitie, maar kleedt duurzaam vervolgens zo ver uit, dat het niet alleen verbazend is dat het college nog in niet-duurzame projecten wil investeren, maar dat het college überhaupt nog niet-duurzame projecten weet te vinden. Waarom is uw houding niet: we doen het duurzaam, of we doen het niet? En dan het landbouwbeleid. Het stimuleren van duurzame landbouw klinkt natuurlijk goed, maar het blijft bij mooie woorden als schaalvergroting ook wordt gesteund. Laat ik een pervers voorbeeld geven. De melkquota zijn afgeschaft. 'Bevrijdingsdag' juichte LTO.

1015

1020

Iedereen waarschuwde voor een krankzinnige toename van melkvee en de bijbehorende mestproblemen. En inderdaad: de bio-industrie groeide enorm, draaide hun eigen markt in de vernieling en smeekte met succes om staatssteun. Boeren betalen om minder te produceren, belachelijk. En ook nog ten koste van de duurzame landbouw, want de fosfaatrechten moesten niet alleen de cowboys van de melkindustrie beteugelen, ook de biologische-dynamische

1025

melkveehouderij die niets had gedaan om te problemen te veroorzaken. Gelukkig torpedeerde Brussel deze ongeoorloofde staatssteun. Deze provincie had de ellende kunnen voorkomen met een goed beleid, maar deed niets nuttigs. U wilde niets veranderen. Nee, mijn cliënt heeft wel wat last van uw beleid, want deze provincie is in de ban van het geloof, het geloof in groei welteverstaan. Het geloof dat groei nodig is voor, nou ja voor alles eigenlijk, voor het milieu, voor

1030

de werkgelegenheid, voor de economie, voor het geluk van onze inwoners. Groei staat bovenaan het altaar van de economie. En als er dan milieuproblemen zijn, dan geloven we toch gewoon dat de techniek en de markt dat wel oplossen? Dat is geen gezond optimisme meer, dit is een vastgeroest geloof zonder rede. En dat geloof moet versplinteren, daarom heeft de PvdD 95 stellingen aan de deur van deze provincie gespijkerd – dat spijkeren is metaforisch bedoeld – net

1035 zoals Maarten Luther 500 jaar geleden zijn stellingen aan de kerkdeur in Wittenberg spijkerde –
overigens ook metaforisch – want het is veranderen of versplinteren. Business as usual is geen
optie meer of, zoals professor Hans Bruyninckx het zei, incrementele verbeteringen van
bestaande systemen zijn onvoldoende voor welvaart en welzijn binnen de grenzen van de
planeet. En u begrijpt voorzitter, dat is het enige beleid waarmee onze cliënt zich kan verenigen.
1040 Door de bezuinigingen op natuur bij de vorming van deze coalitie geeft Noord-Holland nu geen
cent provinciale middelen uit aan de realisatie van de EHS. Ik citeer: “De provincie Noord-Holland
heeft als enige het extra budget voor natuur vanaf 2016 juist geschrapt.” Zo schreef Alterra.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Ik had gehoopt dat de PvdD nou eens met iets nieuws zou komen dan met
1045 de bezuinigingen op de natuur. Ik vraag het nog maar een keer, hoe zat het nou precies? Was het
niet gewoon een kasschuif of was het geen geleend geld dat wij teruggeven in plaats van een
bezuiniging?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Er was geld beschikbaar gesteld voor de realisatie van de EHS en na
1050 de coalitievorming niet meer dan het Rijk al sowieso aan de provincie zou geven onder het
Natuurpact.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Nee, er was geld gereserveerd voor het geval het Rijk minder aan ons zou
geven en het geld is daarna hetzelfde gebleven. Dan noem ik geen bezuiniging. U wel?

1055 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik noem dat wel een bezuiniging, omdat het resulteert in een tekort
op de realisatie van 42 miljoen euro. Er is dus een groot tekort, al is het ineens 42 miljoen in
plaats van 135 miljoen euro. Wij stellen met GL en de CU/SGP per amendement voor om het
tekort aan te vullen vanuit de grijze infrastructuur, zodat de groene infrastructuur er niet meer
1060 onder hoeft te lijden.

Amendement 24/14-11-2016

42 miljoen euro van grijs naar groen

1065 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2017*

Besluiten om besluitpunt 3 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

*3. De in de begroting opgenomen totale lasten en baten per programma, de mutaties in de
reserves en de investeringskredieten, met verwerking van de volgende wijzigingen, vast te stellen:*

1070 *a) aan de Reserve Actieprogramma 2010 (blz. 264) 10,73 miljoen euro te onttrekken ten
behoefte van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in
2027';*
*b) aan de Reserve Infrastructuur (blz. 283) 10,73 miljoen euro te onttrekken ten behoeve
van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027';*
1075 *c) aan de Reserve TWIN-H (blz. 263) 10,73 miljoen euro te onttrekken ten behoeve van
Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027';*

d) aan de Reserve EXIN-H (blz. 262) 10,73 miljoen euro te onttrekken ten behoeve van het Operationeel doel 6.1.2 'Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027'.

1080 *Toelichting*

Zowel PS als GS streven ernaar het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) in 2027 af te ronden. Op dit moment is de voorspelde eindstand van de Reserve-42,9 miljoen euro voor realisatie van de EHS. Dit bedrag moet voor de einddatum worden gestort om uitvoering mogelijk te maken. Daar staat tegenover dat er voldoende middelen in de reserves van de provincie zonder specifiek doel zijn. Van de vier hierboven genoemde reserves is er in 2020 nog respectievelijk 27,3 miljoen euro, 49,4 miljoen euro, 148,6 miljoen euro en 62 miljoen euro over. Binnen deze reserves zijn er geen concrete projecten aan de Staten voorgelegd. De dekking van de benodigde 42,9 miljoen euro is in dit amendement in gelijke mate verdeeld over de vier hierboven genoemde reserves (elk 10,73 miljoen euro). Met dit amendement wordt geregeld dat de negatieve eindstand wordt voorkomen door de reserve voor de groene infrastructuur aan te vullen vanuit de reserves voor onder andere grijze infrastructuur. Daarmee kan de provincie de ambitie om in 2027 het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur af te ronden realiseren. Dit impliceert continuering van de Reserve Groen t/m 2027

1095

*en gaan over tot de orde van de dag.
Fractie PvdD, CU/SGP*

1100 De heer **ANNAERT** (VVD): Ik zou er toch wel prijs op stellen als de heer Van Liere een bezuiniging en een tekort uit elkaar houdt, want het zijn toch echt twee verschillende dingen.

1105 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat zijn twee verschillende dingen, maar op het moment dat je je voorneemt om ergens geld aan uit te geven en daarna doe je het niet meer, dan is dat een bezuiniging.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is een leuke uitleg, maar ik zou zeggen, begin met een cursus financiën. Er is toch echt een heel wezenlijk verschil.

1110 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dan denk ik dat in ieder geval de VVD geen enkele moeite zal hebben met de dekking van ons amendement, omdat het dan op geen enkele wijze als een bezuiniging kan worden gekwalificeerd voor wegen.

1115 De heer **ANNAERT** (VVD): Wij hebben het nu over begrippen zoals bezuiniging en tekort en een inhoudelijk oordeel over dingen is een andere discussie. Wij wachten met belangstelling elke motie en amendement af.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat is heel mooi. Dat geld is namelijk makkelijk gevonden, want deze provincie laat kapitalen op de plank liggen. Maar liefst 287 miljoen euro blijft in de reserves over na 2020 zonder dat er een concreet plan is bedacht om het aan uit te geven en dan heb ik het

- 1120 alleen over de reserves die voor dit college zijn vastgesteld. Er zit voorlopig 49 miljoen euro in de reserve voor nieuwe wegen na 2020, maar welke weg aangelegd moet worden is nog onduidelijk, dit in tegenstelling tot de reserve groen, we weten namelijk precies welke EHS we aan willen leggen. Verandering is dus goed te betalen. Die reserves kunnen geïnvesteerd worden in de economie van de toekomst en de toekomst is veel plantaardiger dan nu. Mensen zullen meer
- 1125 plantaardige eiwitten gaan eten, ook voor het klimaat. Daarmee kunnen we de landbouw uit het slop trekken. Wij denken bijvoorbeeld aan een fonds om de eiwittransitie te versnellen, maar het doel staat bij ons voorop. Daarom de volgende motie.

Motie 59/14-11-2016

- 1130 Groene eiwittransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constaterende dat:

- 1135 - *In Parijs een klimaatakkoord is gesloten waarin landen hebben afgesproken de opwarming van de Aarde binnen 1.5 graden te houden;*
- *De mondiale veeteelt volgens de Wereldvoedselorganisatie (FAO) verantwoordelijk is voor bijna 15 procent van alle aan menselijk gedrag gerelateerde broeikasgassen;*
- *11 procent van de totale hoeveelheid broeikasgassen die Nederland uitstoot (lachgas,*
- 1140 *methaan en koolstofdioxide) afkomstig is uit de veeteelt;*
- *Voor de productie van een kilo biefstuk gemiddeld 25 kilo plantaardig voer nodig is.*

Overwegende dat:

- *Minder vleesconsumptie onvermijdelijk is om de opwarming van de aarde te beperken tot*
- 1145 *1,5 graden Celsius;*
- *Het consumeren van minder dierlijke eiwitten noodzakelijk is om de groeiende wereldbevolking te voorzien van voedsel;*
- *De Nederlandse landbouw zich moet concentreren op het produceren van kwalitatief hoogwaardig voedsel met aandacht voor milieu, dierenwelzijn en natuur om*
- 1150 *internationaal concurrerend te blijven;*
- *In de provincie Gelderland de Partij voor de Dieren, ChristenUnie, D66, GroenLinks, PvdA, SP, 50plus, CDA en de SGP de ambitie al zijn aangegaan om in 2020 koploper te zijn op het gebied van plantaardige eiwitten;*
- *Er in Noord-Holland veel kansen liggen voor het produceren van plantaardige eiwitten in*
- 1155 *gebieden waar intensieve veeteelt door bodemdaling minder wenselijk is en hoge maatschappelijke kosten met zich mee brengt, zoals in de veenweidegebieden waar mogelijkheden bestaan voor het telen van cranberry's.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- 1160 *In kaart te brengen welke rol de provincie kan spelen in de groene eiwittransitie*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

- 1165 Dan de Programmatische Aanpak Stikstof, een zo'n ingewikkeld juridisch instrument dat de bedoeling is dat de Raad van State niet ziet dat het gewoon creatief boekhouden met stikstof is. En weer moeten er bomen tegen de vlakke. Na de discussie in het Goois Natuurreservaat moet er nu 100 ha bos weg in de Schoorlse duinen. Ook de VVD sprak haar zorgen uit in de commissie en wilde hier de discussie over voeren. Een goed plan, maar dan moet de zaag niet al in het hout
- 1170 zitten. Daarom dienen wij een motie in om geen bomen te kappen voordat PS zich hierover hebben kunnen uitspreken.

Motie 60/14-11-2016

Discussie bomenkap Schoorlse duinen

- 1175 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016*

Constaterende dat;

- *Duizenden bomen in de Schoorlse duinen dreigen te worden gekapt;*
- 1180 - *Dit is opgenomen in het 'Natura 2000-ontwerpbeheerplan Schoorlse Duinen'; het om 100 hectare bos gaat.*

Overwegende dat:

De geplande bomenkap voor veel maatschappelijke onrust heeft gezorgd.

- 1185 *Van mening dat:*
De discussie over de bomenkap eerst in PS moet worden gevoerd

Gehoord de discussie, verzoeken het College van GS:

- 1190 *Geen bomen te kappen in de Schoorlse Duinen voordat PS zich hierover heeft uitgesproken*
en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

- 1195 Deze provincie moet de noodzakelijke verandering aanjagen in plaats van tegen te werken, zeker voor duurzame energie. Daarom dienen we met CU/SGP en GL een motie in.

Motie 62/14-11-2016

Meer wind op land

- 1200 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016*

Constaterende dat:

- *Het college van GS blijft vasthouden aan het realiseren van maximaal 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land;*
- 1205

- *Het college dit plafond verdedigt met het argument dat deze 685,5 MW nodig is om de doelstelling voor 2020 uit het Nationaal Energieakkoord (NEA) te halen;*
- *In dit akkoord de ambitie is vastgelegd om de energievoorziening voor Nederland in 2020 te laten bestaan uit 14% duurzame energie en in 2023 uit 16%.*

1210

Overwegende dat:

- *het New Climate Institute in kaart heeft gebracht wat Nederland zou moeten doen om een eerlijk aandeel te nemen in de reductie van broeikasgasuitstoot om binnen de 1,5 graden te blijven;*
- *Het volgens dit gerenommeerd instituut nodig is dat de energievoorziening al tussen 2025 en 2035 voor 100% moet zijn omgeschakeld naar duurzame energie; het tempo van het NEA en daarmee ook de provincie veel te laag is;*
- *In het huidige tempo we tussen 2030 en 2045 de redelijke kans verspeeld hebben om de opwarming onder de 2 twee graden te houden. Dan is ons 'koolstofbudget' op.*

1220

Van mening dat:

Het onverantwoord is om op het minimale percentage duurzame energie in 2020 te blijven hangen en toekomstige generaties daarmee in gevaar te brengen.

1225

Gehoord de discussie, verzoeken het College van GS:

Ruimte te geven aan windenergie en meer dan 685,5 MW opgesteld vermogen van windenergie op land toe te staan

en gaan over tot de orde van de dag.

1230

Fracties PvdD, CU/SGP, GL

En de volgende motie.

Motie 61/14-11-2016

1235

Omgevingswaarden fijnstof WHO

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constaterende dat:

1240

- *Wij gemiddeld 9 maanden van ons leven verliezen door blootstelling aan fijnstof;*
- *In het ontwerpbesluit 'Besluit kwaliteit leefomgeving' de omgevingswaarde voor fijnstof is opgenomen;*
- *Voor PM10 als toelaatbare concentratie een jaargemiddelde van 40 J.lg/m³ geldt en voor PM2,5 een jaargemiddelde van 25 J.lg/m³;*

1245

- *De Wereldgezondheidsorganisatie voor PM10 als toelaatbare concentratie een jaargemiddelde van 20 J.lg/m³ stelt en voor PM2,5 een jaargemiddelde van 10 J.lg/m³.*

Overwegende dat:

- 1250 - *De Europese normen voor luchtkwaliteit gebaseerd zijn op inzichten van twintig jaar geleden en deze gehanteerde norm nog altijd ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt;*
- *De Europese Commissie de fijnstofnormen meer in lijn wil brengen met de WHO-normen,*
- *Het is verstandig daar als Randstadprovincie met een hoge fijnstofuitstoot alvast mee te starten; Aandachtsgebieden voor fijnstof o.a. Amsterdam, Aalsmeer, Amstelveen,*
1255 *Uithoorn, Ouder-Amstel, Diemen, Zaanstad, Heemskerk, Beverwijk, Velsen, Haarlem, Bloemendaal, Zandvoort, Heemstede, Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer betreffen (bijlage XIII Bkl);*
- *Bij omgevingsverordening voor de kwaliteit van de buitenlucht aanvullende omgevingswaarden of afwijkende omgevingswaarden die strenger zijn dan de*
1260 *omgevingswaarde kunnen worden vastgesteld (art. 2.2 lid 3 Bkl);*
- *Provincies in principe strengere milieueisen kunnen stellen als die niet-discriminerend zijn en gerechtvaardigd op grond van bijvoorbeeld gezondheid van personen.*

Van mening dat:

- 1265 *Gezondheidsschade door fijnstof niet kan worden uitgesloten en de gezondheid van de inwoners van Noord-Holland altijd het belangrijkste uitgangspunt dient te zijn.*

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- 1270 *De mogelijkheid te onderzoeken hoe de provincie de luchtkwaliteitsnormen voor fijnstof van de WHO kan overnemen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

- 1275 Deze begroting zet het huidige beleid voort, verschuift als het ware stoelen op het dek van de Titanic en wacht tot het Rijk de provincie aanspoort tot maatregelen en het nakomen van afspraken. Het gevoel voor urgentie mist en dat moet veranderen. Advocaten voor business as usual hebben we al voldoende, word ook advocaat van de aarde. Het is tijd voor een plan B, omdat er nou eenmaal geen planeet B is. Dank u wel.

1280

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 1285 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, ik zou willen beginnen met te zeggen dat 50plus de herdenkingsdienst voor de heer Talsma vorige week als erg waardevol en mooi heeft ervaren. Het is vreemd om op deze plek zonder de heer Talsma in ons midden de algemene beschouwingen te houden. Wij wensen zijn familie, vrienden en collega's, met name de PvdA, heel veel sterkte bij de verdere verwerking van dit verlies. Terug naar de orde van de dag, de algemene beschouwingen. Er wordt gezegd dat jongeren erg veel energiedrankjes verorberen per dag, veel meer dan goed voor ze is, maar ik kan u verzekeren dat ouderen er ook wat van kunnen. Tijdens
- 1290 het lezen van de begroting heb ik er twee trays Red Bull doorheen gejaagd om wakker te blijven, want natuurlijk moet gezegd worden dat deze begroting structureel in evenwicht is, waarvoor

onze dank aan de ambtenaren. De structurele lasten worden gedekt door de structurele baten en zo hoort het ook. Technisch is alles in orde, maar is dat wel genoeg? Deze begroting is saai en bevat weinig visie en er is moeilijk doorheen te ploegen als je geen financieel deskundige bent.

1295 Grote vraagstukken zoals de vergrijzing en daarop inspelen met woningbouw, worden nauwelijks opgepakt. Decentralisatie van taken van Rijk naar gemeenten en waar de provincie geen toezicht op wil houden. Klimaat- en milieudoelen zijn naar ons idee vaag omschreven en de kaalslag rondom cultuur wordt niet belangrijk genoeg gevonden door deze coalitie. Ik kom hier later op terug. 50plus maakt zich enorme zorgen over het enorme tekort aan geschikte betaalbare

1300 woningen voor zowel jongeren als ouderen. Daarnaast is er een grote mismatch tussen vraag en aanbod en valt er steeds minder te kiezen, als je ten minste al een woning kunt bemachtigen. De gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning bedraagt meer dan tien jaar in deze regio. In de Randstad rijzen de prijzen door de gekunstelde schaarste tot ongekennde hoogten en mensen met middeninkomens of mensen zonder werk zijn hiervan de dupe. Het kopen en huren van een

1305 woning is voor hen straks onbetaalbaar. Niet alleen de AOW-leeftijd stijgt met de levensverwachting, je ziet dat jongeren steeds langer thuis moeten blijven wonen, niet omdat ze dat willen, maar omdat ze geen geld hebben voor een huis en dat vinden wij dieptreurig. Al jaren worden er RAPS opgesteld, maar als je per saldo kijkt hoeveel geschikte woningen die jaarlijks opleveren in Noord-Holland, is het huilen met de pet op. Slechts 50% bestaat uit harde

1310 woningbouwplannen en laten wij nog maar zwijgen over het niet bouwen van geschikte woningen voor senioren. Ook het opplussen van woningen komt niet of nauwelijks van de grond. En dan te weten dat de grote vergrijzingsgolf nog moet komen. Wij vinden het jammer dat dit niet kordaat genoeg wordt opgepakt door deze provincie. Natuurlijk zijn gemeenten hier ook debet aan, maar wij verwachten van de provincie als aanjager meer. De pilot Waterland die in 2011 werd

1315 afgesproken tussen de besturen van diverse gemeenten, het Rijk en de provincie, heeft tot op heden geen enkele woning opgeleverd. Het is dan ook niet voor niets dat veel gemeenten de provincie bij woningbouwplannen eerder zien als belemmerend dan als aanjager. Er wordt veel gepraat, maar er gebeurt weinig. Wij dienen een motie in voor de procedure rond het indienen van woningbouwplannen in het kader van de pilot Waterland. Ik had hem de vorige keer al

1320 ingediend, maar toen ontstond er enige verwarring. Ik heb hem nu veralgemeniseerd.

Motie 63/14-11-2016

Het volgen van de juiste procedures conform de gemaakte afspraken in het bestuursakkoord uit 2011 als er bouwplannen in het kader van de pilot Waterland ingediend worden.

1325

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

Overwegende dat:

- *In 2011 er een bestuursakkoord is getekend door het Rijk, de Provincie NH en de*
- 1330 *gemeenten Wormerland, Landsmeer, Waterland, Oostzaan, stadsdeel Amsterdam-Noord, Edam, Volendam en Purmerend om toch woningbouw onder strikte voorwaarden mogelijk te maken in de Rijksbufferzone Amsterdam-Purmerend, onder de noemer pilot Waterland;*
- *De pilot Waterland nog steeds van kracht is en niet is ingetrokken;*

- 1335 - *In het gesloten bestuursakkoord er speciale ruimtelijke procedures zijn afgesproken voor de behandeling van alle bouwplannen in het kader van voornoemde pilot inhoudende: o.a. dat een bouwaanvraag voor het ontwikkelen van een of meer losse woningen wordt ingebracht in de Stuurgroep;*
- 1340 - *De afgesproken procedure conform het bestuursakkoord gevolgd dient te worden, aangezien gemeenten hun mandaat om zelf bouwplannen te beoordelen o.g.v. de WRO hebben afgestaan aan de stuurgroep middels genomen besluiten door gemeenteraden;*
- *De stuurgroep echter weigert bouwplannen in behandeling te nemen, hetgeen in strijd is met bovengenoemde afspraken;*
- *In de stuurgroep vergadering van 6 oktober jongstleden is afgesproken door te gaan met de pilot Waterland;*
- 1345 - *Het ondertekende bestuursakkoord verankerd is in de PRV van Noord-Holland;*
- *Haast geboden is omdat er bouwplannen liggen van indieners die tot op heden niet volgens de juiste procedures en instanties zijn afgehandeld.*

Roepen GS op om:

- 1350 *Gezien het voorgaande, de stuurgroep schriftelijk mee te delen dat alle bouwplannen die worden ingediend in het kader van de pilot Waterland, door de stuurgroep conform de afgesproken procedures uit het gesloten bestuursakkoord uit 2011 op een correcte juridische wijze behandeld c.q. afgehandeld dienen te worden*
- 1355 *en gaat over tot de orde van de dag.*
Fractie 50plus

- Gelukkig mag extra woningbouw van deze provincie wel plaatsvinden als er sprake is van woningbouw en transformatie van bestaande leegstaande gebouwen binnen de 20Ke contour. Wij vinden het onbegrijpelijk dat mensen in eerste instantie alleen mogen en moeten wonen binnen bestaand stedelijke gebied of binnen de bestaande 20Ke contour rondom Schiphol, waar het al een vreselijke herrie is en de uitstoot van CO2 en stikstof niet aan de normen voldoen, maar dat goede woningbouwplannen van initiatiefnemers en/of gemeenten buiten bestaand stedelijk gebied vrijwel onmogelijk gemaakt worden. Wij zijn er dan ook voorstander van dat er meer ruimte bij de gemeenten en de regio's wordt gelaten en dat de provincie zo min mogelijk extra regels oplegt, niet dat alles maar wordt volgebouwd in het buitengebied, maar de provincie moet meer faciliteren en aanjagen als het op bouwen aankomt en letten op de ruimtelijke kwaliteit van plannen. Ook partijen met ontwikkelposities zijn hier debet aan, want zij willen geen concurrentie. De woonconsument is hier wederom de dupe van, want zij moeten woningen accepteren op locaties die zij eigenlijk niet zien zitten. Een adviesbureau als de Stec Groep, heeft zelfs opgeroepen om met het planaanbod op minder dan 80% van de vraag te gaan zitten, want dan loop je geen risico met de ladder van duurzame verstedelijking. Wij vinden dit pervers en het staat niet ten dienste van wat de woonconsument wil. 50plus vindt dat zowel het Rijk, provincie als gemeenten al jaren risicomijdend gedrag vertonen en daardoor wordt er veel te weinig
- 1360
 - 1365
 - 1370
 - 1375
- gebouwd. Het landschap zal er over enkele decennia anders uit gaan zien en er staan ons grote ruimtelijke plannen te wachten. Wat 50plus betreft, dient er meer samengewerkt te worden met

allerlei partijen, burgers maatschappelijke instellingen en bouwers op basis van meer gelijkwaardigheid. Dat vereist een nieuw evenwicht in denken en doen, ook van het provinciebestuur, om de samenleving ook in kleine kernen leefbaar te houden, ook op het gebied van wonen. Vergrijzing en krimp van de bevolking vragen om innovatieve en sociale maatregelen, want ook kleine kernen moeten aantrekkelijk blijven om te wonen. Het toestaan van woningbouw in het buitengebied zou ik graag met u willen bespreken in de commissie RWW. 50plus vindt het ronduit verbazingwekkend dat enerzijds miljoenen gereserveerd zijn voor een uit te keren risico van 50% voor alle perikelen rondom Distriport – er zijn mensen voor minder ontslagen in het bedrijfsleven – terwijl er op het sociale domein nu niets gebeurt. Natuurlijk weten wij dat de wettelijke taken en mogelijkheden van de provincie op het gebied van zorg niet groot zijn, maar er bestaan wel fondsen, regelingen en programma's die mogelijk kunnen worden ingezet voor innovatieve initiatieven op het gebied van de zorg. Wij dienen een motie in.

Motie 64/14-11-2016

Ondersteuning zorginitiatieven

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016,

Constaterende dat:

- *De zorg in onze provincie zeer sterk onder druk staat;*
- *Krimp en bezuinigingen zorgen voor sluiten van instellingen en het verdwijnen van zorg;*
- *Met het verdwijnen van zorg ook banen verloren gaan en aanvullende voorzieningen verdwijnen;*
- *Dit zeer problematisch is voor zowel de mensen die zorg nodig hebben, personeel als de leefbaarheid van de dorpen en kernen;*
- *Er tegelijkertijd ook initiatieven zijn om vaak op vernieuwende wijze zorg te initiëren en/of te behouden vaak gecombineerd met andere activiteiten of maatregelen waarmee de leefbaarheid van lokale gemeenschappen wordt ondersteund.*

Overwegende dat:

- *De wettelijke taken en mogelijkheden van de provincie op het gebied van zorg beperkt zijn en in deze provincie ook niet als kerntaak wordt beschouwd;*
- *De provincie wel toegang tot fondsen, regelingen en programma's heeft die mogelijk ook kunnen worden ingezet voor initiatieven op het gebied van de zorg.*

Verzoeken GS:

In beeld te brengen welke mogelijkheden en onmogelijkheden de provincie via haar eigen (revoluerende) fondsen en regelingen (zoals achtergestelde leningen) en programma's heeft om initiatieven op het gebied van zorg te ondersteunen en hoe optimaal gebruik kan worden gemaakt van koppelkansen met innovatieve zorgprojecten c.q. startups

en gaan over tot de orde van de dag.

50plus, GL, SP

1420

Het is bijzonder teleurstellend dat deze provincie er zegt te zijn voor alle inwoners, maar dat geldt maar voor een beperkt aantal onderwerpen. 'Geen kerntaak' is iets wat deze coalitie voor in de mond heeft, terwijl het welzijn van mensen toch net zo'n belangrijk onderdeel is van het menselijk bestaan naast de zoveel gebezigde term 'ruimte voor groei' van deze coalitie. Beide zaken zouden een belangrijke rol moeten spelen bij de taakstelling van de provincie. Een gebrek aan visie als je welzijn niet meeneemt en links laat liggen in het beleid. Net alsof de provincie geen verantwoordelijkheid heeft voor het welzijn van zijn inwoners, ouderen en sociaal zwakkeren. 50plus vindt het dan ook treurig dat een groot maatschappelijk probleem aangezwengeld door het Leger des Heils en de GGD van Noord-Holland, namelijk het groeiend aantal daklozen en zwervenden en verwarde mensen op straat en het enorme tekort aan geschikte woningen voor deze doelgroep wordt weggewuifd met de opmerking: geen kerntaak. U kunt het een kerntaak maken en zou dat ook moeten doen, want wij hebben het hier over een groot maatschappelijk probleem, waarin de provincie een rol zou kunnen en moeten spelen. Wij dienen een motie in.

1435

Motie 65/14-11-2016

Stijgend aantal daklozen en opvangplaatsen in de provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

1440

Overwegende dat:

- *De GGZ Noord-Holland Noord, Het Leger des Heils en Federatie Opvang aan de alarmbel hebben getrokken over het dreigende tekort aan opvangplaatsen en het grote tekort aan (kleine) sociale huurwoningen voor het stijgend aantal daklozen en dat dit een zeer groot sociaal probleem is;*
- *Door de afbraak van het aantal bedden in de geestelijke gezondheidszorg, er steeds meer mensen dakloos zijn geworden of al jaren wachten op een opvangplek voor kleine zelfstandige woonruimte;*
- *Gebleken is dat er nu al een tekort is aan circa 4.000 kleine woningen, alleen al in de Randstad voor de groeiende groep daklozen;*
- *Er in het coalitieakkoord geen sociale paragraaf is opgenomen, maar dat bij grote sociale problemen de huidige coalitie zich er niet meer achter kan verschuilen dat daarin geen uitvoeringstaak van de provincie ligt;*
- *De provincie via haar netwerken en overlegorganen met gemeenten, woningcorporaties, zorginstellingen, vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en andere instanties (hierna betrokkenen) haar regierol dient te pakken door waar mogelijk extra opvangplekken te verzorgen voor het groeiend aantal daklozen in Noord-Holland, en gemeenten op hun verantwoordelijkheden dient te wijzen daarin;*
- *De provincie zou moeten kijken waar er extra opvangplekken mogelijk zijn in leegstaand vastgoed van de provincie, gemeenten en andere instanties;*

1460

- Recent is gebleken dat extra opvang voor asielzoekers vooralsnog niet noodzakelijk blijkt te zijn en deze gereserveerde ruimten voor de (tijdelijke) opvang van daklozen gebruikt kan worden;
- De provincie haar regierol en aanjaagrol kan gebruiken in de regietafel door dit grote sociale probleem geregeld onder de aandacht te brengen;
- De provincie zich in de komende bestuursperiode zou moeten inzetten om meer opvangplekken te realiseren voor daklozen in de gehele provincie.

1465

Verzoeken GS:

- Alle mogelijkheden die ter beschikking staan, te gebruiken in overleg met betrokkenen om ervoor te zorgen dat er de komende tijd en jaren extra opvangplekken worden gerealiseerd voor het groeiende aantal daklozen binnen de provincie Noord-Holland;
- PS jaarlijks de resultaten van haar inspanningen terug te koppelen

1475

en gaat over tot de orde van de dag.

50plus, CU/SGP

Gelukkig zijn er ook positieve geluiden en zijn GS aan de slag gegaan met de uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en is er specifiek aandacht gekomen voor de werkloosheid onder ouderen, die nog steeds enorm hoog is. Graag zou 50plus de specifieke aandacht die vooralsnog gericht is op de sector techniek, uitbreiden naar meerdere sectoren. Wij dienen daarvoor een motie in.

1480

Motie 66/14-11-2016

Bestrijding werkloosheid onder ouderen in de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019 in diverse sectoren

1485

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

Overwegende dat:

- Op 23 mei 2016 unaniem een motie is aangenomen door de Staten inzake de bestrijding ouderenwerkloosheid 2016-2019;
- Vooralsnog de uitwerking van deze motie in de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt alleen de sector 'techniek' beslaat;
- De werkloosheid onder ouderen weliswaar iets aan het verbeteren is, maar er nog steeds extra aandacht moet zijn voor deze doelgroep, en niet alleen voor de sector techniek.

1495

Constaterende dat:

- GS niet aan doelgroepenbeleid doen;
- 50plus respecteert dat voor GS de bestrijding van werkloosheid voor iedereen van belang is, maar toch vindt dat de groep vanaf 45 tot 67 bijzondere aandacht en hulp verdient en niet alleen in de sector techniek.

1500

Verzoeken GS:

- *Bij alle projecten die worden gestart onder de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt, het belang van werklozen in de genoemde leeftijdsgroep te allen tijde mee te nemen en onder de aandacht te brengen, niet alleen in de techniek, maar dit waar mogelijk ook uit te breiden onder andere sectoren;*
- *Bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoeringsagenda PS op de hoogte te brengen van de vorderingen die er zijn gemaakt in andere sectoren*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie 50plus

Twee weken geleden hebben wij een leerzame Statendag gehad over integriteit en burgerparticipatie. Zonder cynisch te worden over burgerparticipatie die ook 50plus hoog in het vaandel heeft staan, zouden wij graag het eerst wat dichterbij huis willen zoeken. Bij de oppositie in deze Staten zitten bijzonder veel goede ideeën, maar wij constateren toch nog vaak dat de coalitie de toenadering tot de oppositie maar weinig zoekt, terwijl je elkaar toch ook op inhoud zou moeten kunnen vinden. Tot slot het volgende. Een jaar geleden werden alle fractievoorzitters van de oppositie uitgenodigd door de voorzitter, de heer Remkes, voor een gesprek om van gedachten te wisselen over welke zaken men nog graag gerealiseerd zou willen hebben in deze periode en die als fractie erg belangrijk gevonden werden. Jammer, helaas hebben wij hier nooit meer iets van gehoord, maar wellicht komt er nog een vervolg op. 50plus sluit deze algemene beschouwingen met een verzoek aan de coalitie om meer met de oppositie samen te werken, niet alleen door het uitwisselen van moties en amendementen, maar ook om de samenwerking op andere terreinen te zoeken. Wij zitten er immers toch al en u zult verbaasd zijn, wij zijn net mensen en wie weet komen er gezamenlijke initiatieven uit voort. Dat zouden wij heel erg fijn vinden, niet omdat het moet, maar omdat het kan.

De **VOORZITTER**: De moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Overigens waren de gesprekken waar mevrouw De Meij naar verwijst, niet alleen met de fractievoorzitters van de oppositiepartijen, maar ook met de voorzitters van de coalitiepartijen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Neemt u mij niet kwalijk.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, in tijden van verwarring in de wereldpolitiek en verdeeldheid spreken wij vandaag over de begroting van de provincie Noord-Holland en dat doen wij hier vanuit onze idealen, gebaseerd op feiten, eerlijk, zonder mensen uit te sluiten maar zoekend naar verbinding. Wat een zegen is dat. "Als je niet weet waar naar je op weg bent, noch waar je staat, is het lastig om richting te bepalen." Dat gevoel bekruipt mij een beetje bij de beoordeling van de plannen van het college voor het komende jaar. Het college voert netjes de afspraken uit het coalitieakkoord uit en er ligt een keurige sluitende begroting, daarvoor onze waardering en complimenten, maar waar zijn we naartoe op weg?" Het coalitieakkoord noemt als doel "De motor harder te laten draaien, de economie duurzaam aan te jagen". Dat is nogal breed en vaag. Wat is duurzaam aanjagen? En hoe ver zijn we daar nu mee? Draait de motor harder? Is de economie

aangejaagd? Is dat duurzaam gebeurd? Ik heb dat niet scherp voor ogen. En tegen deze achtergrond vraagt het college ons een besluit te nemen over de begroting die voorligt.

1550 De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik zou de heer Klein willen vragen of hij weleens kennisneemt wat er in de kranten verschijnt van het CBS bijvoorbeeld over het stijgen van de groei, van de werkgelegenheid en de inkomens en de boodschap dat wij met elkaar op weg zijn om dat op een meer duurzame manier te doen. Neemt u daar weleens kennis van?

1555 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik kan de heer Den Uyl geruststellen, ik neem weleens kennis van het nieuws en u geeft mij een hele mooie brug naar het vervolg, want wat ik denk dat belangrijk is, is dat wij beter in staat zijn om als provincie een overzicht te kunnen hebben van waar wij staan.

1560 De heer **DEN UYL** (PvdA): Als de heer De Klein toegeeft dat hij daar kennis van neemt, hoe kan hij dan de vraag stellen of er sprake is van groei, inkomensgroei, werkgelegenheid en of er sprake is van vooruitgang, want dat zei hij net.

1565 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Het is precies wat u zegt, het zijn uw woorden. U vertaalt direct de doelen uit het coalitieakkoord naar economische groei en inkomensstijgingen en daar wil ik het niet over hebben, ik wil het in de breedte hebben over hoe wij er in Noord-Holland voor staan. Wij willen daarom allereerst voorstellen om tweejaarlijks een "Staat van Noord-Holland" te maken. Verschillende provincies en gemeenten maken al zo'n overzicht. De provincie verzamelt en heeft heel veel informatie over werkgelegenheid en werkloosheid, inkomensgroei, verkeersproblemen, woonruimtebehoefte en leegstand, welzijn en cultuur. Laten we daaruit een helder digitaal overzicht maken, een soort dashboard van de provincie dat duidelijk maakt hoe de provincie er op allerlei verschillende vlakken voor staat: sociaal, economisch en maatschappelijk.

1570

Mevrouw **ZAAL** (D66): Hebben wij dat dashboard niet? Ik zag bij de uitvoeringsagenda Economie volgens mij precies wat u nu bedoelt. Wat wilt u nog meer van ons?

1575 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik wil graag met de Statenleden in gesprek of wij net als de gemeente Amsterdam een digitaal overzicht kunnen hebben waarin wij alle informatie bij elkaar hebben en kunnen zien hoe wij ervoor staan. Dan gaat het niet alleen over statistische informatie zoals hoeveel kilometer fietspad hebben wij in de provincie, of hoeveel koeien staan er, maar dat wij kunnen zien, waar gaan wij vooruit, waar gaan wij achteruit. Het dashboard dat voorgesteld wordt bij de uitvoeringsagenda Economie is daar een hele mooie eerste stap voor en ik zou dat graag integraal willen hebben. Dat zou mijn vraag zijn aan GS en collega-partijen, bent u bereid om de komende tijd met ons na te denken wellicht in samenhang met de herziening van de begrotingssystematiek, hoe wij zo'n staat van Noord-Holland kunnen vormgeven?

1580

1585 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik vind het altijd wel een beetje opmerkelijk als ik uit de woorden van een vertegenwoordiger van de CU/SGP moet horen dat hij de vraag stelt, waar zijn wij eigenlijk op weg naartoe, want ik dacht dat die vraag bij zijn partij juist heel bekend is. Los

daarvan, wij kennen hier een cyclus van begroting, kaderbrief, jaarrekening, allerlei rapportages over verschillende deelvelden. Wat mist u dan nog?

1590

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Het gaat mij om het integrale overzicht. Dat zijn precies de woorden die ik hier gebruik. Wij hebben ontzettend veel informatie. Drie dagen geleden is er weer een monitor uitgekomen van de werkgebieden in Noord-Holland, de ontwikkelingen rondom kantoorruimte en bedrijventerreinen, maar heeft u dat kunnen betrekken bij deze begroting en heeft u een beeld of wij op de goede weg zijn of niet? Om dat integraal met elkaar te zien is wat wij voorstellen. Ik zou heel graag met u van gedachten willen wisselen over waar wij naar op weg zijn. Maar goed, ik ga terug naar de vraag waar de uitdagingen zijn waar wij als provincie oplossingen voor moeten zoeken. De CU/SGP wil er een aantal noemen. Wij denken allereerst aan passende woonruimte voor iedereen. In veel steden, maar vooral Amsterdam, rijzen de huizenprijzen de pan uit en is het voor starters bijna onmogelijk woonruimte te kopen, zeker als je alleen bent. Mensen staan jaren op de wachtlijst voor woningen, maar kunnen niet doorstromen. Middeldure huur bestaat bijna niet meer en steeds meer mensen kunnen hun energielasten niet betalen. Er dreigt ook een tekort aan opvang voor daklozen, omdat het Rijksbeleid ervoor heeft gezorgd dat steeds meer mensen op straat zwerven. Wij realiseren ons dat er geen gemakkelijke oplossingen zijn. Wij willen de groene ruimte beschermen en geen nieuwe wijken bouwen in het groen, maar wij hebben ook gelezen dat er 2,3 miljoen vierkante meter aan kantoorruimte leeg staat. Wij doen daarom twee oproepen aan GS: zet een tandje bij de inzet op transformatie van kantoorruimte. Twintigduizend woningen staan in principe klaar, ze moeten alleen nog ingericht worden. Wij waarderen de inzet van het Platform voor Bedrijven en Kantoren, PlaBeKa, maar het probleem is echter groot, groeiend en urgent en vereist daarom onze volle aandacht. Ten tweede, zet u in voor de realisatie van extra opvangplekken voor daklozen. Deze motie is zojuist door 50plus mede namens ons ingediend. Een tweede uitdaging waar wij voor staan, is het vormgeven van de energietransitie en ervoor te zorgen dat we klimaatneutraal zullen worden. De CU landelijk heeft in haar verkiezingsprogramma staan dat het doel is om binnen een generatie over te gaan naar een volledig duurzame energievoorziening, maar als ik naar de provincie kijk zie ik daar twee verschillende provincies. Als eerste de provincie van de mooie woorden en vergezichten. Een provincie die bijvoorbeeld via het Interprovinciaal Overleg aanbiedt om in 2050 energieneutraal te zijn en die de regering vraagt om een bindende klimaatwet. Dat is de provincie waarvan ik houd. Maar dan is er ook nog de provincie die een programmabegroting schrijft waarin het woord "klimaat" vooral voorkomt in het woord "vestigingsklimaat". En de twee keer dat dit woord wel gaat over de toestand van de aarde? Ik zal het u voorlezen. Bij doel 4.2.1, het enige duurzaamheidsdoel, staat: "Er wordt met ingang van 2016 - 2017 structureel bezuinigd op de budgetten voor klimaat" (pagina 77). En als omgevingsfactor in het programma Milieu staat: "Landelijk beraadt men zich op het energie- en klimaatbeleid tot 2050. Dit zal ook in meerdere of mindere mate moeten worden vertaald naar de provincie Noord-Holland." (pagina 68). Willen wij meer of minder klimaatbeleid? Staat dat er echt? Ja, het staat er echt. Wil de provincie vooroplopen of een hindermacht zijn? Ik houd me vast aan dat eerste beeld, juist nu, nu het machtigste land ter wereld haar ogen en oren dreigt te sluiten voor de feiten. Wij hebben drie concrete initiatieven om dat te realiseren. Ten eerste, en die oproep is een beetje zoals de Romeinse senator Cato Maior keer op keer opriep om Carthago te

1625

1620

1615

1610

1605

1600

1595

1590

1630

vernietigen, laat het onzinnige en redeloze maximum op het opgestelde vermogen windenergie vallen; de motie daarover is zojuist ingediend door de PvdD. Ten tweede, laat de provincie zelf echte groene stroom inkopen. Uit onderzoek van mijn fractie is gebleken dat de stroom die de provincie gebruikt, een hoeveelheid van 13.000 MWh, helemaal niet echt groen is, maar
1635 grotendeels voor 88% geproduceerd wordt door een kolencentrale op de Maasvlakte. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. Wij dienen daarom deze week een initiatiefvoorstel in om als provincie alleen stroom in te kopen die echt duurzaam is opgewekt, het liefst in onze eigen provincie. Alleen zo kan de provincie echt werk maken van haar mooie woorden en haar inkoopkracht aanwenden om daadwerkelijk een verschil te maken. Ten derde willen wij dat de
1640 provincie zich in gaat zetten om bij te dragen aan de vergroening van de scheepvaart. De uitstoot van zeeschepen in het IJmond havengebied moet en kan minder.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, even een vraag aan de heer Klein over de groene energie. Ik heb een beetje het idee dat de heer Klein het allemaal behoorlijk mondiaal aanvliegt.

1645 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Het ging echt over de energie in Noord-Holland hoor.

De heer **ANNAERT** (VVD): Ja, maar uw andere verhaal ging toch behoorlijk mondiaal en het klimaat is mondiaal, dat moge duidelijk zijn. Maar wat is erop tegen als wij de doelstellingen
1650 halen met energie van elders?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Er is niks op tegen als wij onze doelstellingen halen met groene energie van elders, maar als wij onze doelstellingen alleen maar op papier halen doordat het lijkt dat wij groene energie inkopen, maar het feitelijk kolenstroom is en de certificaten voor vergroening die
1655 je gratis kunt halen uit Noorwegen, gebruiken om het groen te wassen, dan is er wel wat mis mee, dan is er wel wat op tegen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dan heeft de heer Klein in die redenering er dus geen enkele moeite mee om als het gaat om Wind op land, windstroom uit andere landen hier naartoe te
1660 transporteren. Dat leid ik dan af en dat is een mooi bericht.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik wil u graag verwijzen naar het initiatiefvoorstel dat wij deze week zullen verspreiden. Daar staat in dat het doel van het inkoopbeleid van de provincie zal moeten zijn om daadwerkelijk bij te dragen aan de vergroting van het aandeel duurzaam opgewekte
1665 energie in Nederland. Ik hoop dat ik u daarmee voldoende antwoord heb gegeven. Ik had het over de vergroening van de scheepvaart. De ferry van DFDS Seaways in Rotterdam is aangesloten op walstroom, dat betekent dat als hij stilligt, geen CO2 en fijnstof uitstoot. Maar de ferry in IJmuiden verstoekt tijdens zijn wachttijd onnodig diesel en dat geldt ook voor de cruiseschepen in Amsterdam. Wanneer die stilliggen aan de kade, nu nog aan de Piet Heinkade, verstoken ze
1670 700 liter diesel per uur, dat is net zoveel als een file van meer dan 600 vrachtwagens. Wij willen dat de provincie een voortrekkersrol gaat vervullen om walstroom voor zeeschepen te gaan realiseren. Dat is niet eenvoudig, want het heeft te maken met btw op stroom, met standaardisering van aansluitingen, met voorzieningen, maar het is wel nodig. Wij zullen later dit

jaar komen met een initiatiefvoorstel om als provincie een coördinerende en voortrekkersrol te vervullen. De derde grote uitdaging die wij zien voor de provincie, is de zorg voor natuur en het landschap. Wat is het mooi bedacht, maar wat zijn wij er onzorgvuldig mee omgesprongen. De cijfers rondom de biodiversiteit zijn dramatisch en het keerpunt is nog niet in zicht. Wij voelen als CU/SGP een grote verantwoordelijkheid om als rentmeester meer de verantwoordelijkheid te nemen voor de schepping dan wij in het verleden hebben gedaan. En laten wij ook als provincie onze ambitie hoger leggen, laten wij concrete doelen stellen, concrete doelen rondom de terugkeer van weidevogels. Wij hebben beleid, maar werkt dit ook uit wat wij willen? Werkt de kerngebiedenaanpak? Dat geldt ook voor de programma-aanpak stikstof. Vermindert de stikstofdepositie daadwerkelijk? Laten wij dit monitoren en ingrijpen als blijkt dat wij te optimistisch zijn. Beleid maken, effecten meten en bijsturen, dat zullen wij ook in het groene domein moeten doen en natuurlijk zorgen dat er voldoende middelen zijn. De provincie werkt stevig aan de uitbreiding van NNN, maar de snelheid is te laag en de middelen zijn niet gegarandeerd in de toekomst. De PvdD en GL hebben mede namens ons de motie ingediend om 42 miljoen euro te reserveren voor deze ambitie. Geen mooie woorden zonder middelen. Verder is het essentieel dat wij het landschap dat wij hebben, niet verder vernachelen door overbodige verbouwing en dit geldt in het bijzonder voor de kuststrook. Wij hebben in de afgelopen maanden gezien hoe dit onderwerp maatschappelijk leeft. Wij zijn blij met het beoogde Kustpact en wij vinden dat wij dit moeten aangrijpen om onze kust verder te beschermen.

De **VOORZITTER**: Uw spreektijd staat inmiddels op nul.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): De zonering die wij op dit moment hebben vastgesteld in onze PRV maakt het voor bijna een kwart van de kust mogelijk om jaarrond bebouwing te realiseren en dat is niet in lijn met wat er leeft in de samenleving. Wij moeten daarom de gelegenheid aangrijpen om dat te gaan aanpassen. Daarom wil ik namens de SP, GL, PvdD, 50plus een motie indienen.

Motie 67/14-11-2016

Tijdelijk bevroren mogelijkheden nieuwe kustbebouwing

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

Gelezen het nieuwsbericht van de minister van Infrastructuur en Milieu van 25 oktober 2016, waarin bekend werd gemaakt dat provincies, gemeenten en waterschappen in Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland en Friesland samen met Natuurmonumenten en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland (namens Coalitie Bescherm de Kust), als ook de drinkwaterbedrijven, ANWB, StrandNederland, NBTC en Staatsbosbeheer een "principeovereenkomst" hebben bereikt over het Kustpact.

Gelezen het rapport van juni 2016 van Natuurmonumenten, bevattende een analyse van recent gerealiseerde bebouwing en nieuwe bouwplannen aan de Nederlandse Kust.

Overwegende dat:

- *Het nog enige tijd kan duren voor aanscherpingen van regelgeving en afspraken in het kader van het Kustpact worden vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening;*
- *Uit het rapport van Natuurmonumenten blijkt dat thans verschillende plannen voor kustbebouwing in verschillende stadia van voorbereiding zijn;*
- *Dit rapport en de strekking van het Kustpact nopen tot verdere aanscherping van het provinciaal ruimtelijk beleid voor de kust;*
- *Het in afwachting van deze aanscherping wenselijk is mogelijke ontwikkelingen te bevriezen;*
- *Artikel 4.1., tweede lid, van de Wet ruimtelijke ordening bepaalt dat een gemeenteraad een bestemmingsplan in overeenstemming moet brengen met een Provinciale Ruimtelijke Verordening binnen een jaar na inwerkingtreding of wijziging van deze provinciale ruimtelijke verordening, maar dat volgens hetzelfde artikel 4.1, tweede lid, PS in de provinciale verordening een andere termijn mogen vaststellen;*
- *PS van Noord-Holland deze termijn hebben gesteld op tien jaar voor bouwplannen voor mogelijk ongewenste kustbebouwing in Noord-Holland die niet wordt tegengegaan door thans vigerende bestemmingsplannen in beginsel nog maximaal tien jaar lang omgevingsvergunningen moeten worden verleend;*
- *Andere provincies waaronder Zuid-Holland een kortere termijn hanteren;*
- *GS in hun antwoorden van 17 mei 2016 op schriftelijke vragen 2016 I45 hebben gesteld dat zij "het oordeel omtrent de keuze voor respecteren van bestaande rechten en de actualiseringstermijn van uiterlijk 10 jaar laten aan Uw Staten";*
- *Blijkens het nieuwsbericht van de minister onder de in het Kustpact begrepen grond niet alleen het strand moeten worden verstaan, maar ook alle duingebieden en een strook landinwaarts;*
- *Bijvoorbeeld in de kwetsbare strook landinwaarts - bij de vergunning van het woonhuizenpark Duynpark in Groote Keeten, gemeente Schagen - het gebruik van gronden als opstelterrein van caravans straffeloos is omgezet in gebruik voor stenen bungalows van twee verdiepingen.*

Verzoeken het college van GS:

Met de grootst mogelijke spoed aan PS voorstellen te doen met betrekking tot:

1. *Het gebruik van de in de provincie gelegen kuststranden, duingebieden en de daarachter gelegen strook landinwaarts, waaronder voorstellen voor een aangepaste zonering voor jaarrond-bebouwing, in lijn met de striktere afspraken in het Kustpact, alsmede voor een aanpassing van de Provinciale Ruimtelijke Verordening met regels inzake tijdelijke bebouwing in de kuststrook,*
2. *Wijziging van de termijn waarbinnen bestemmingsplannen in overeenstemming moeten worden gebracht met de Provinciale Ruimtelijke Verordening naar een jaar;*
3. *Het nemen van een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 4.1, vijfde lid van de Wet ruimtelijke ordening, waarmee - in afwachting van de definitieve invulling van het Kustpact en implementatie daarvan in de Provinciale Ruimtelijke Verordening - vergunningverlening voor mogelijk ongewenste kustbebouwing zoveel als mogelijk kan worden bevroren*

1760

*en gaan over tot de orde van de dag.
Fracties CU/SGP, SP, GL, PvdD, 50plus*

Amendement 25/14-11-2016

1765 Vervangen woord Duinpolderweg in de begroting

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

Constaterende dat:

- 1770 - *In de begroting op de bladzijden 35, 40, 47, 233 en 300 nog steeds gesproken wordt over de Duinpolderweg;*
- *Onder Operationeel Doel 2.1.2 gesteld wordt dat een ontwerp Provinciaal Inpassingsplan voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd een prioriteit voor het begrotingsjaar 2017 is;*
- 1775 - *Gedeputeerde Post in de commissie M&F van 22 september 2016 heeft gesteld: "dat steeds is gesproken over een verbinding tussen de N206 en de A4. Er is niet gesproken over stroomwegen. Of dat een stroomweg, een gebiedsontsluitingsweg of een erftoegangsweg moet worden, daarover is nog niets besloten. Het is niet voor niets dat altijd is uitgegaan van vijf varianten in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Daaraan is een spoelvariant toegevoegd. Dat kan niet worden gezien als een stroomweg."*
- 1780 - *Daaruit blijkt dat spreken over de Duinpolderweg voorbarig is.*

Besluiten:

1. *Het begrip "Duinpolderweg" te schrappen uit de begroting;*
- 1785 2. *De volgende tekst op bladzijde 35: Ontwerp PIP over voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd (OD 2.1.2) te vervangen door: Voorstel over voorkeursalternatief voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer en het verminderen van de verkeershinder in de leefomgeving voorgelegd aan GS en PS (OD 2.1.2).*
- 1790 3. *De begroting dienovereenkomstig aan te passen*

*en gaan over tot de orde van de dag,
Fracties CU/SGP, GL, SP*

1795 U staat voor grote uitdagingen zoals ik heb geschetst. Ik wens u wijsheid, daadkracht en moed toe om te doen wat goed is voor de inwoners van de provincie.

De **VOORZITTER**: De moties en het amendement maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

1800 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, voordat ik met de algemene beschouwingen begin, wil ik aangeven dat ik content ben met de inbreng van de andere partijen, maar ik wil daar een uitzondering op maken. Ik richt mij specifiek tot de PVV. Het is jammer dat er nu allerlei zaken

naar voren worden gebracht waarvan ik denk, dat had u dan beter in de commissie kunnen inbrengen, want daar ontbreekt het telkenmale aan als het om dit soort onderwerpen gaat.

1805 Vandaag voorzitter, geachte leden, vindt de behandeling plaats van de tweede begroting die door dit college wordt gepresenteerd en zijn basis vindt in het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei', het Uitvoeringsprogramma 2015-2019 en de Kaderbrief 2017. Dit alles is niet mogelijk zonder een gedegen voorbereiding en ondersteuning van de zijde van zowel het college en de gehele ambtelijke organisatie, inclusief de griffie. Een woord van dank aan hen is vanaf deze plek dan

1810 ook op zijn plaats. Vanuit je idealen doelen bereiken, daar gaat het om in de politiek. Put your money where your mouth is. De VVD is daarom zeer content met het investerende karakter van ook deze voorliggende begroting. Dat die investeringen vervolgens naadloos aansluiten bij wat in het coalitieakkoord is afgesproken, verhoogt wat de VVD betreft de vreugde nog meer. Met de investeringen die deze coalitie in de achterliggende jaren al heeft gedaan en in deze begroting

1815 voornemens is te doen, draagt Noord-Holland in ruime mate zijn steentje bij aan de opleving van de economie, die landelijk steeds meer zichtbaar wordt. Ook door de heer Den Uyl is al gerefereerd aan de cijfers die het CBS vanochtend kenbaar heeft gemaakt. In dit verband heeft de VVD met instemming kennisgenomen van de inhoud van de brief van GS van 25 oktober jl. over de afronding van projecten in het kader van de Uitvoeringsregeling Subsidie stads- en

1820 dorpsontwikkeling, die deel uitmaakt van het impuls pakket dat tot stand gekomen is door het op 11 november 2013 aangenomen amendement op de begroting 2014. Waarschijnlijk in de ogen van mevrouw Alberts duurt het te lang, maar wij kijken naar het resultaat. Consumenten en dus ook de inwoners van Noord-Holland, hebben weer meer vertrouwen in de economie, de eigen financiële situatie en het perspectief. Dat laat zich zien in de bereidheid om grote aankopen te

1825 doen, zoals meubels of een auto, en die bereidheid is sterk gestegen, zo meldt het CBS. Het cijfer van het consumentenvertrouwen kwam in de maand oktober van dit jaar uit op plus 12. Het gemiddelde over de afgelopen twintig jaar bedraagt min 8. Hiermee staat het vertrouwen op het hoogste niveau sinds augustus 2007, dat ver voor het uitbreken van de financiële crisis is. De voortekenen waarover ik vorig jaar tijdens de Algemene Beschouwingen sprak, worden dus

1830 steeds meer werkelijkheid. In 2015 groeide de economie in Noord-Holland met 2,7% en zien we tegelijkertijd een sterke daling van de werkloosheid. Op nationaal niveau ligt die op dit moment op 13.000 werkelozen per maand. De vier grote steden groeiden sterker dan Nederland als geheel, waarbij Amsterdam met 2,8 % de grootste groei laat zien. Met de titel van het coalitieakkoord, 'Ruimte voor groei' is dan ook de 'spijker op de kop' geslagen. Immers, die

1835 ruimte brengt meer werk en welvaart voor alle Noord-Hollanders en dat is waar het de VVD om te doen is. Uit het door de provincie zelf ontwikkelde 'dashboard Welvaart en Welzijn' – daar is hij, mijnheer Klein – blijkt zelfs dat de Noord-Hollander ten opzichte van de gemiddelde Nederlander positief afsteekt. Dit dashboard is onderdeel van de Economische Uitvoeringsagenda. Zaken als werkgelegenheid, opleidingsniveau en een prettige leefomgeving hebben een aantoonbaar effect

1840 op welvaart en welzijn. Het economische beleid dat op basis van 'Ruimte voor groei' gestalte krijgt, draagt daar wat de VVD betreft op een gerichte manier aan bij. Voor de periode 2016-2019 trekt de provincie op basis van de Economische Uitvoeringsagenda 90 miljoen euro uit om de Noord-Hollandse economie duurzaam aan te jagen. Het woord 'duurzaam' kent wat de VVD betreft twee betekenissen: te weten 'met lange levensduur' en in de zin van 'duurzame

1845 ontwikkeling'. Bij dit laatste gaat het er dan om dat een ontwikkeling die voorziet in de behoeften

van huidige generaties en de mogelijkheden voor toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien niet in gevaar brengt. Met de betekenis over de generaties als rode draad in mijn bijdrage sta ik stil bij de verschillende programma's, waarbij ik waar nodig een relatie leg met de reactie van het college over de invulling van motie 25, Kaderbrief 2017. Openbaar bestuur. Bij het

1850 duurzaam aanjagen van de economie is wat de VVD betreft continu aandacht voor het terugdringen van de regeldruk en de veelal daaraan verbonden administratieve lasten noodzakelijk. Uit een dit jaar door de werkgeversorganisatie VNO-NCW gehouden enquête blijkt dat maar liefst 88% van de ondervraagden nog steeds (zeer) ontevreden is over de resultaten van het verlagen van de regeldruk. Afschaffen, beperken, verminderen of vereenvoudigen zijn reële

1855 opties. Bij de vorige Algemene Beschouwingen is naar aanleiding van een vraag van de VVD hierover door het college toegezegd dat een notitie zou worden aangeboden aan de Staten, waarin wordt beschreven hoe aan dit vraagstuk aandacht en vorm wordt gegeven bij onder andere het opstellen van nieuw beleid. Voor zover wij hebben kunnen nagaan is een dergelijke notitie nog niet voorgelegd. Vraag: wanneer kunnen PS een dergelijke notitie alsnog

1860 tegemoetzien? Bereikbaarheid. Bereikbaarheid en mobiliteit zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het is en blijft wat de VVD betreft een van de belangrijkste speerpunten van het provinciaal beleid en daarmee de begroting. Dat een groot deel van de provinciale middelen hieraan wordt besteed kan dan ook op onze instemming rekenen. Willen wij Noord-Holland duurzaam aantrekkelijk houden als vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers, dan is een

1865 goede bereikbaarheid onontbeerlijk. Hoewel niet verrassend wellicht denkt het Rijk hier gelukkig hetzelfde over. De VVD is aangenaam verrast dat onder aanvoering van minister Schultz van Haegen door het Rijk in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) 200 miljoen euro extra wordt uitgetrokken voor een betere bereikbaarheid van de economisch zeer belangrijke regio Amsterdam. Uit de brief van de minister aan de Tweede

1870 Kamer maken wij op dat het hier gaat om indicatieve reserveringen en geen vastgelegde verplichtingen aan specifieke projecten en ze zijn daarom heralloceerbaar. De VVD hoopt dat de uitwerking leidt tot een gedegen programma, waarbij wat onze fractie betreft goed de aansluiting wordt gezocht met het bestaande lokale en het regionale wegennet. Dit laatste wordt ingegeven door het feit dat uit een zeer recent onderzoek van de ANWB blijkt dat bijna 60% van de

1875 knelpunten zich juist op die laatstgenoemde wegen voordoet. Vraag: welke mogelijkheden ziet het college waar het gaat om de relatie met de provinciale programmering op het gebied van de bereikbaarheid in het algemeen en regionale c.q. lokale projecten in het bijzonder? Na maanden van voorbereiding is op 7 september jl. officieel de bouw begonnen van de nieuwe zeesluis bij IJmuiden. Met zijn 70 meter breedte, 500 meter lengte en 18 meter diepte wordt het de grootste

1880 zeesluis ter wereld. Ook hier is sprake van een duurzame investering die ertoe leidt dat de Amsterdamse haven goed bereikbaar blijft voor schepen. In de oorspronkelijke versie van mijn Algemene Beschouwingen noemde ik in de laatste zin ook nog de Passenger Terminal Amsterdam (PTA). Maar net als onze fractie heeft u kunnen lezen dat in Amsterdam kennelijk gedacht wordt aan een verhuizing van de PTA vanuit het centrum naar elders. Hierna daarover

1885 enkele passages en citaten die recent zijn verschenen: "De Nederlandse cruisesector verkeert in shock"; "We zijn hierdoor overvallen" aldus Erik Schuffel, voorzitter van de koepel van samenwerkende cruisereederijen. "Het steekt Schuffel dat wethouder Ollongren niet eerder de dialoog heeft gezocht met de rederijen. Ik wist niet dat er sprake was van een probleem."

1890 “De terminal in de binnenstad is een ‘unique selling point en elke ‘call’ is goed voor een half miljoen euro.” “Verschrikkelijk” zo noemt directeur René Kouwenberg het voornemen om de cruiseterminal Amsterdam weg te halen uit het centrum.” “Het verplaatsen van de PTA zou een voorbode zijn voor de komst van een of meerdere bruggen naar Noord”, aldus de havenondernemers. De VVD is op z’n zachtst uitgedrukt, zeer verrast en verbaasd over het door Amsterdam uitgesproken voornemen. De reactie die gedeputeerde Bond namens het college

1895 heeft gegeven in het Noord-Hollands Dagblad van 7 november jl., verwoordt wat ons betreft op treffende wijze hoe ook onze fractie tegen dit vraagstuk aankijkt. Uit onder meer de passages en citaten die ik zojuist heb aangehaald, maken wij op dat de verplaatsing van de PTA gezien wordt als een stap die de discussie over de bruggen over het IJ makkelijker maakt. Worden op deze manier oneigenlijke argumenten gebruikt om die discussie te beïnvloeden, zo vraagt de VVD zich

1900 af. De VVD maakt zich ernstig zorgen over het voornemen van Amsterdam in het licht van de grote investeringen die plaatsvinden in de haven zelf en in het kader van de zeesluis, maar uiteraard ook in relatie tot het vraagstuk van de werkgelegenheid. Vraag: leidt de gedachtegang van Amsterdam ten aanzien van de PTA tot een ander standpunt van GS waar het de inhoud van de recent verzonden brief over ‘De sprong over het IJ’ betreft? Vraag: deelt het college de zorgen

1905 die ik zojuist namens onze fractie heb geuit? Zo ja, tot welke actie(s) leidt dit bij het college? Op 10 november jl. hebben wij kennisgenomen van het bericht dat de firma Heijmans alle werkzaamheden aan de N23 opschort. Zoals in het op dezelfde datum verschenen persbericht van de provincie wordt aangegeven, wordt met dit besluit ten onrechte gespeeld met de belangen van de bewoners en ondernemers in West-Friesland. Over hun rug een zakelijk meningsverschil

1910 met de provincie uitspelen kan bij de VVD niet op begrip rekenen. Wij hebben er vertrouwen in dat het college enerzijds alles in het werk stelt om waar nodig, aanvullende maatregelen te nemen, en anderzijds Heijmans aan haar verplichtingen te houden. Water. Een project waarbij de aspecten veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en economie op duurzame wijze bij elkaar komen, betreft de Markermeerdijken. Een project dat niet alleen het belang raakt van de

1915 bewoners aan de dijk, maar ook van velen achter die dijk als het gaat om veiligheid en ruimtelijke kwaliteit. De monumentale status van de dijk vraagt uiteraard om bijzondere aandacht, maar is naar het oordeel van de VVD in goede handen bij het college. De VVD ziet kansen waar het gaat om de verbindingen die gelegd kunnen worden tussen natuur, recreatie en toerisme. Het project Markerwadden dat later deze dag nog op de agenda staat, kan op instemming van de VVD

1920 rekenen, waarbij onverkort blijft gelden dat dit geschiedt onder de voorwaarde dat alle andere betrokken partijen eveneens financieel bijdragen. Vraag: kan het college de laatste stand van zaken hierover meedelen? Milieu. “Milieuridders links ingehaald door bedrijfsleven”, zo kopte de krant van Wakker Nederland op 27 oktober jl. in het financieel katern. Tijdens de Nationale Klimaatop heeft het bedrijfsleven de klimaatrevolutie omarmd en pleit voor meer actie. Het is

1925 duidelijk: het klimaat staat ook bij het bedrijfsleven prominent op de agenda. De VVD-fractie ondersteunt dit, omdat wij ervan overtuigd zijn dat innovatie ook op het gebied van duurzaamheid echt uit de markt moet komen. Voor Nederland en dus ook Noord-Holland liggen hier mondiaal gezien grote kansen. Door te fungeren als voorloper bij het ontwikkelen van nieuwe technologieën die nodig zijn om de energietransitie mogelijk te maken, kan er een

1930 verdienmodel ontstaan, dat eveneens op duurzame wijze een positieve bijdrage levert aan de economische ontwikkeling binnen onze provincie. Ook de provincie Noord-Holland – in

1935 tegenstelling tot sommigen die dat hier beweren – zit niet stil waar het gaat om die energietransitie. Met als basis het ‘Koersdocument duurzame energie 2012-2015’ is recent de ‘Beleidsagenda Energietransitie’ vastgesteld door PS. Ten behoeve van de uitvoering van deze agenda zijn binnen de begroting procesgeldten beschikbaar, maar kan ook een beroep worden gedaan op hiervoor beschikbare reserves. Kijkend naar de drie belangrijkste beleidslijnen van de agenda, spreekt de VVD nadrukkelijk zijn voorkeur uit voor de optie van besparing, zuinigheid. Immers, alle energie die niet gebruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Concreet betekent dit een focus op de bouw van zoveel mogelijk energiezuinige of energieneutrale kantoren en woningen en energiebesparing waar het gaat om de bestaande kantoren- en woningvoorraad. Om de discussie over de energietransitie in perspectief te plaatsen, even wat grote getallen. Nederland verbruikt nu rond de 3.000 Petajoule aan energie. Op dit moment wordt 118 Petajoule duurzaam opgewekt, een kleine 4% van de totale hoeveelheid. Over vier jaar zou dat volgens het Energieakkoord tenminste 16% moeten zijn. Daar zou je nu zo’n 43.000 windmolens van de huidige generatie voor nodig hebben – er staan er nu ruim 2.300 op land en in zee – of 1.040 vierkante kilometer zonnepanelen, terwijl er volgens het Planbureau voor de Leefomgeving maximaal 654 vierkante kilometer beschikbaar is. Alle kaarten zetten op één vorm van duurzame energie is dus niet handig en zeker niet verstandig, iets wat de VVD ook al langere tijd bepleit. Doe je dit namelijk wel, dan zou dat betekenen dat je Nederland moet dichtplakken met windmolens of zonnepanelen om maar eens wat te noemen. In het kader van een goede leefomgeving voor de VVD een gruwel en wij kiezen daarom voor een slimme mix.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Mag ik aan de heer Annaert vragen of een rode kaart uitdelen aan een specifieke vorm van duurzame energie dan wel een goede weg is?

1955 De heer **ANNAERT** (VVD): Waar het gaat om de leefomgeving, dan hebben wij met zijn allen in de afgelopen periode meegemaakt wat dat betekent als het gaat om Wind op land. Wij hebben zorgvuldige afwegingen gemaakt, wij geven geen rode kaart aan Wind op land, want daar hebben wij inmiddels al veel in geïnvesteerd en dat doen wij nog steeds. Sterker nog, Noord-Holland loopt daar als een van de twaalf provincies in voorop, maar wij kiezen nadrukkelijk voor een combinatie van dingen. Het is geen rode kaart, het is een van de kaarten waar wij op inzetten en dat is iets anders.

1965 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, u zegt net geen rode kaart, maar ik heb begrepen dat andere VVD-fracties hebben gezegd: “U stelt dat u er geen nieuwe subsidie slurpende windparken meer bij wilt hebben, dat u alleen nog wilt opschalen en saneren.” Denkt u niet dat het een beetje voor de Bühne is als die 685,5 MW aan windmolens er gewoon komen in Noord-Holland? Zou dat niet weer een loze verkiezingsbelofte kunnen zijn?

1970 De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is zeker geen loze belofte, want tot op heden is de inzet van de VVD keurig netjes verwoord. Wij hebben de vorige keer al gezegd, het is voor de PVV altijd gemakkelijk om overal nee tegen te blijven zeggen. Dat zou voor ons misschien allemaal wel het gemakkelijkste zijn, alleen zo werkt het niet. Wij hebben destijds gezegd dat als het Rijk ons ertoe dwingt om dat soort beslissingen te nemen, dan zijn wij wel de partij die als zij daar een

- 1975 handtekening onderzet, dat ook uitvoert. Dat wij dat liever niet hadden gezien, daar hebben wij nooit een geheim van gemaakt, want het is niet ons favoriete middel. Maar als het gaat om de rode kaart, dan herhaal ik wat ik net tegen de heer Klein heb gezegd, het is een van de kaarten en de 685 is daar wat ons betreft het eindpunt op dit moment. Ik heb ook al aangegeven dat er ook nog andere manieren zijn om in Noord-Holland de doelstellingen te behalen behalve dan
- 1980 alles zelf hier neer te zetten. Wij kiezen dus voor de slimme mix. In verband daarmee wijst de VVD op de in juli jl. verschenen studie: 'Perspectieven op een volledig hernieuwbare energievoorziening in Noord-Holland'. Daaruit blijkt de enorme ruimtelijke en economische impact bij volledige invulling van hernieuwbare energie. De VVD kiest op dit moment nadrukkelijk voor een pas op de plaats en de focus richten op datgene wat binnen de huidige
- 1985 beleidskaders van Noord-Holland kan worden gerealiseerd. De VVD is er daarbij van overtuigd dat met de snelheid waarmee op dit moment de technologische ontwikkelingen plaatsvinden, er voldoende mogelijkheden ontstaan om binnen de kaders de Noord-Hollandse energiebehoefte meer duurzaam in te vullen dan de nu becijferde 56%. Ook wil de VVD nog eens nadrukkelijk bezien of moet worden vastgehouden aan het doel om de opgave helemaal op eigen grondgebied
- 1990 op te lossen. Bijvoorbeeld waar het gaat om grote windprojecten op zee zoals het Doggersbank Offshore Windmolenpark, liggen er in dat verband wellicht kansen. En nu we het toch over windmolens hebben, de VVD neemt waar dat Noord-Holland op koers ligt waar het gaat om het leveren van haar bijdrage aan de met het Rijk afgesproken opgave van in totaal 6.000 MW Wind op land. Het zij hier nog maar eens herhaald, zoals ook vastgelegd in het coalitieakkoord is
- 1995 maximaal 685,5 MW ook daadwerkelijk maximaal 685,5 MW. Ik begrijp uit onder andere de media, dat sommigen hier moeite mee hebben, wat uiteraard mag, maar ik constateer ook dat er sprake is van democratisch tot stand gekomen beleid, dat een rechterlijke toets al herhaalde malen heeft doorstaan. Dreigen met juridische acties vindt de VVD in dit verband contraproductief. Natuurlijk blijft de VVD benieuwd naar de uitkomsten van het toegezegde
- 2000 onderzoek naar energieopwekking uit kernsplijting van thorium, zoals verwoord in de Beleidsagenda Energietransitie. Waar het de duurzaamheidsdoelstellingen betreft, tot slot nog het volgende. Voor de VVD staat vast dat het hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid betreft van het Rijk, de provincies en de gemeenten. Daarbij past goed overleg tussen deze bestuurslagen om te waarborgen dat er sprake is van een level playing field. De VVD waakt er in dit verband
- 2005 voor dat er in Noord-Holland 'koppen op Rijksbeleid' ontstaan. Ruimte. De mainport Schiphol is dankzij het grote netwerk van internationale vliegverbindingen van cruciale betekenis voor onze economie. De mainport levert meer dan 100.000 banen op en is daarnaast van doorslaggevend belang voor het vestigingsklimaat in Nederland. De VVD heeft met interesse kennisgenomen van de dit jaar verschenen 'Actieagenda Schiphol', waarin voorstellen worden gedaan om de positie
- 2010 van de Mainport Schiphol verder te versterken. Naast het economische belang blijft ook aandacht bestaan voor de leefbaarheid en het wonen in de omgeving van Schiphol. Waar het om dit laatste gaat, geeft de brief van de staatssecretaris van I&M van 1 april 2016 aan de Tweede Kamer op hoofdlijnen weer welke aanpak bij het vraagstuk 'wonen en vliegen' wordt gekozen, en waarover met alle betrokken partijen is gesproken in de Omgevingsraad Schiphol. De VVD heeft
- 2015 vertrouwen in deze aanpak en is benieuwd naar de uitkomsten hiervan. Met het kabinet is de VVD van mening dat de mainport Schiphol samen met de andere mainports, de kritische basisinfrastructuur vormt voor een goede bereikbaarheid van Nederland in het algemeen en

2020 Noord-Holland in het bijzonder, en een belangrijke vestigingsfactor is voor bedrijven die
bijdragen aan onze toekomstige economische ontwikkeling. Uit de kabinetsreactie op het advies
van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, getiteld "Mainports voorbij" blijkt dat veel
2025 waarde wordt gehecht aan ICT, die in Nederland een bijzonder belangrijke bijdrage levert aan de
economische groei. Volgens het CBS is de toename van ICT-kapitaal in de periode 1996-2009
verantwoordelijk voor een kwart van die groei. Tevens helpen nieuwe ICT-ontwikkelingen bij het
oplossen van maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld rondom duurzame energie- en
voedselvoorziening, duurzaam grondstoffengebruik, veiligheid of zorg. De beschikbaarheid van
voldoende betrouwbare en snelle netwerken is daarbij randvoorwaardelijk. Niet voor niets heeft
de minister van EZ de digitale infrastructuur als derde mainport van Nederland erkend. Het is een
goede zaak dat Noord-Holland hierbij ook een initiërende rol vervult. De VVD onderschrijft in
eerste instantie dan ook het voornemen van het college om de verdere ondersteuning van de
2030 uitrol van glasvezel in onze provincie nader te bezien bij de Kaderbrief 2018 en daarbij een
onderzoek naar de bestaande planning van de inzet van middelen uit de diverse
bestemmingsreserves te betrekken. Zie daarover de brief die GS gestuurd hebben over motie 25.
De VVD ziet om de redenen zoals hiervoor genoemd, het belang in van eersteklas
internetvoorzieningen in Noord-Holland. Wij staan daarin overigens niet alleen. Dit blijkt alleen al
2035 uit het feit dat ik u als voorzitter zo meteen een motie namens de gehele coalitie over dit
onderwerp mag overhandigen. Natuurlijk worden ook de andere partijen in deze Staten
nadrukkelijk uitgenodigd zich bij deze motie aan te sluiten. Met de motie van de coalitie worden
de Staten nadrukkelijk in positie gebracht, om zodoende op basis van een uitgewerkte integrale
visie en uitwerkingsagenda tot afgewogen keuzes te komen voor de korte, middellange en lange
2040 termijn.

Motie 68/14-11-2016

Internetvoorzieningen in Noord-Holland

2045 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.*

Overwegende dat:

- *De ontwikkeling van een goede digitale infrastructuur van groot belang is voor de toekomstige welvaart en het toekomstige welzijn van alle Noord-Hollanders;*
- 2050 - *Betrouwbare internetvoorzieningen een voorwaarde zijn niet alleen voor economische ontwikkeling en woongenot in de buitengebieden, maar juist ook voor de ontwikkeling van de dienstverlening op scholen en in zorginstellingen in heel Noord-Holland en de behoefte hieraan nog niet in beeld is;*
- 2055 - *Er uit onderzoek is gebleken dat er in totaal 18.000 aansluitingen in het 'witte' gebied zijn en 95 procent daarvan bekabeld zou kunnen worden (en de overige 5 procent op een andere manier bediend kan worden maar wel zodanig dat het voldoet aan de 100 mbps-snelheid die de provincie ambieert.);*
- *Er in verschillende gemeenten geld gereserveerd is of dat binnenkort gaat gebeuren, om aan de aanleg van glasvezel in de witte gebieden bij te dragen en ook zij wachten op*
2060 *spoedige duidelijkheid van de provincie;*

- *Meer dan 19.000 actief- en niet actief gebruikte bedrijfspercelen in Noord-Holland voorsnog niet zijn aangesloten op een Next Generation Access verbinding en dat dit gekoppeld aan de concurrentiepositie van Noord-Holland wel een toekomstige voorwaarde is voor het succesvol aantrekken en behouden van bedrijvigheid;*
- 2065 - *Dat de realisatie van een optimaal digitaal netwerk voor heel Noord-Holland complex is en dat daarmee veel provinciaal geld en andere grote belangen zijn gemoeid (1 miljard euro voor best mogelijke digitale netwerk en tot 50 miljoen euro provinciale middelen voor aanpak witte gebieden);*
- *Parallel aan het denken van de provincie ook werk wordt gemaakt van het verbeteren van*
- 2070 *de digitale voorzieningen in Noord-Holland vanuit de Rijksoverheid en Europa.*

Constaterende dat

- Al deze voor het provinciale handelen relevante elementen nog niet ten opzichte van elkaar zijn gewogen en omgezet in een integrale provinciale visie uitgewerkt met een korte, middellange en*
- 2075 *lange termijnperspectief, voor een toekomstvast digitaal netwerk voor heel Noord-Holland, maar de tijd wel dringt voor lokale initiatieven.*

Verzoeken het college:

- PS voor de kaderbrief 2018 een conceptvisie voor te leggen op de toekomst van het digitale*
- 2080 *netwerk van Noord-Holland met concept uitwerkingsagenda waarin zij de bovenstaande overwegingen integraal afweegt en aangeeft hoe de provincie zowel organisatorisch als financieel bij kan dragen binnen haar mogelijkheden, om zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen aan gemeenten en initiatiefnemers*
- 2085 *en gaan over tot de orde van de dag.*
- Fracties VVD, CDA, D66, PvdA*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 2090 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik zou graag een toelichting willen op wat dit toevoegt aan het bestaande beleid. Volgens mij is dit ongeveer wat het college heeft toegezegd.

- De heer **ANNAERT** (VVD): Nee, op dit moment is het zo dat wij vooral bezig zijn met een discussie over de zogenaamde witte gebieden, maar wij als coalitie vliegen het veel breder aan op
- 2095 basis van de overwegingen die ik net in mijn algemene beschouwingen heb genoemd, waar het gaat om ontwikkelingen in de zorg en technologieontwikkelingen, kortom, een veel breder scala dan alleen maar kijken waar kunnen wij de witte gebieden nog ontsluiten. ICT wordt de toekomst en is in feite nu al bepalend voor heel veel zaken. Wij denken dat het goed is dat de provincie daar op integrale wijze met een visie gaat kijken naar alle ontwikkelingen die zich voordoen, dat
- 2100 brede scala, wat kunnen wij als provincie daarbij naar de toekomst toe gaan betekenen. Dit is nou echt zo'n onderwerp waar je echt een lange termijnvisie op moet hebben, want het wordt steeds belangrijker. Ik zou zeggen, leest u de tekst van de motie en de uitnodiging ligt er aan iedereen om zich daarbij aan te sluiten. In de resterende Statenperiode wordt wat de VVD betreft,

2105 prioriteit gegeven aan een zorgvuldig en participatief proces waar het de totstandkoming van de
 nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening betreft. Niet praten over of tegen alle
 betrokken stakeholders, maar met hen luidt het devies. De VVD heeft met instemming
 kennisgenomen van de eerste stappen die hierbij binnenkort worden gezet. Ook pleit de VVD
 voor faciliteren in plaats van reguleren en maatwerk als uitgangspunt. Met het meer en meer op
 2110 stoom komen van de economie, ziet de VVD ook dat er weer volop gebouwd wordt in Noord-
 Holland. Tegelijkertijd constateren wij dat waar de vraag het aanbod overstijgt, druk op de markt
 ontstaat en woningprijzen soms tot recordhoogte stijgen. Recent heeft het Economisch Instituut
 voor de Bouw het onderzoek 'Investeringsopgaven in twaalf provincies' uitgebracht. Hierin wordt
 in heldere bewoordingen beschreven hoe planaanbod en huishoudensgroei zich ontwikkelen tot
 2025. Voor Noord-Holland lijkt dat in eerste instantie voor deze periode aardig in evenwicht te
 2115 zijn. Probleem hierbij is echter – en dat is volgens mij ook door mevrouw De Meij genoemd – dat
 ongeveer de helft van het planaanbod uit zogenaamde 'zachte locaties' bestaat, ofwel locaties
 waarvoor geen bestemmingsplan is vastgesteld. Er bestaat voor deze locaties dus geen garantie
 dat die ook daadwerkelijk bebouwd gaan worden. Dit betekent dat uitgegaan moet worden van
 de harde plancapaciteit, die dus slechts 50% van de huishoudensgroei tot 2025 kan opvangen.
 2120 Gevolg: nog meer woningdruk en nog hogere prijzen. Overigens, dat het ombouwen van
 kantoren, winkels en oude fabrieken tot 2016 bijna 2.500 nieuwe woningen in Amsterdam heeft
 opgeleverd, is uiteraard zeer positief te noemen. Vraag: is het college nog steeds van oordeel dat
 de woningbehoefte bovenal binnenstedelijk kan worden opgevangen, en zo ja, kunnen de Staten
 er dan op rekenen dat er in Noord-Holland een daadwerkelijk evenwicht zal zijn tussen
 2125 planaanbod en huishoudensgroei? Naar verwachting wordt eind november het 'Definitieve
 Kustpact' gesloten. Het convenant met deze naam is weliswaar klaar, maar nog niet openbaar.
 Wat wel al duidelijk is, is dat provincies, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en de
 toeristische sector per provincie gaan bepalen waar wel en waar niet gebouwd kan worden. In dit
 verband baart het de VVD zorgen dat er op voorhand al protest is aangetekend door de
 2130 recreatieondernemers, verenigd in Recron, Horeca Nederland en de watersportbranche. Hieruit
 zou kunnen worden afgeleid dat de belangen van ook deze voor Noord-Holland belangrijke
 sector onvoldoende hun plek hebben gevonden in het convenant. Wij zijn uiteraard zeer
 benieuwd hoe de uitwerking van het convenant verder vorm krijgt in Noord-Holland. Groen. In
 relatie tot leefbaarheid is het van belang dat de inwoners van Noord- Holland in de nabijheid van
 2135 hun woonomgeving kunnen ontspannen en recreëren. De Noord-Hollandse recreatiegebieden
 zoals Spaarnwoude of de Loosdrechtse plassen, voorzien in belangrijke mate in die behoefte. De
 VVD maakt zich echter al langere tijd zorgen over de financiële houdbaarheid van het beheer van
 deze gebieden. De deelnemende overheden lopen hierbij het risico dat er hogere bijdragen
 moeten worden betaald om te voorkomen dat achterstand in onderhoud afbreuk doet aan de
 2140 aantrekkelijkheid van de gebieden. De VVD is er voorstander van dat er snel naar mogelijkheden
 wordt gezocht om de kosten te drukken en meer inkomsten te genereren, zodat de financiële
 uitholling van de reserves binnen de schappen een halt kan worden toegeroepen. Wij hechten
 eraan te benadrukken dat binnen het coalitieakkoord is afgesproken dat de gemeenschappelijke
 regelingen meer moeten kunnen gaan inspelen op inverdienmodellen, waardoor inkomsten en
 2145 uitgaven beter in balans komen. De VVD wil de verdienkansen die er voor de schappen liggen,
 niet bij voorbaat de nek omdraaien door bijvoorbeeld grote publieksevenementen uit deze

gebieden te weren. Ook dit is een vorm van recreëren die bovendien door veel Noord-Hollanders en bezoekers van buiten de provincie zeer wordt gewaardeerd. Ook vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de spanning die kan ontstaan tussen de belangen die gekoppeld zijn aan de
2150 verdere totstandkoming van het NNN en de ontwikkelingsmogelijkheden, die nodig zijn om de schappen ook duurzaam financieel gezond te houden of te krijgen.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Nog even op het voorlaatste punt. Heeft u afgelopen week kennisgenomen van het bericht dat voor de activiteiten in het Diemer bos, de beheerder van het
2155 Diemer bos 25.000 euro moest toeleggen vanwege het feit dat er festiviteiten zijn geweest?

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik moet eerlijk zeggen, dat bericht ken ik niet, maar als u nu aan mij vraagt, reageer er eens op, dan is dat slecht ondernemerschap zou ik zeggen.

2160 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ja, of het zou kunnen zijn dat het een activiteit was die misschien niet gepast was in dat gebied. Dat zou natuurlijk ook kunnen. Staat u open voor die mogelijkheid?

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik snap dat u die uitleg vanuit datgene waar u straks mee komt, er graag aan wilt geven. Ik constateer dat u mij iets voorlegt waarvan ik de inhoud niet ken, maar
2165 als ik hoor, er zijn minder mensen, dan heeft de ondernemer waarschijnlijk geen goede inschatting gemaakt of het heeft aan de weersomstandigheden gelegen. Alles is mogelijk.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dan wil ik u graag vertellen dat het ging om toeleggen op het beheer.

2170 De **VOORZITTER**: De heer Annaert neemt ongetwijfeld even kennis van het bericht na zijn eerste termijn.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dat is nou juist waar ik het in mijn betoog over had, het merendeel van die schappen moet al toeleggen en het wordt er niet beter op als wij allerlei dingen gaan
2175 verbieden zoals uw partij graag wil. Tijdens de vorige Statenvergadering zijn alle verordeningen vastgesteld die noodzakelijk zijn om de nieuwe Wet natuurbescherming per 1 januari a.s. ten uitvoer te brengen. Noord-Holland is er dus klaar voor. Nu de gans op de vrijstellingslijst is geplaatst, gaat de VVD ervan uit dat de discussie over de grote schade die er wordt geleden, snel tot het verleden behoort. Wij hebben echter niet de illusie dat de discussie over de jacht als
2180 zodanig daarmee ook verstomt. Sterker nog, de Staten zijn zelfs gedwongen om er binnenkort weer over te praten als gevolg van een ingediend burgerinitiatief dat op de agenda staat en weer komt. Wat in ieder geval wel duidelijk is, is dat wild als zeer duurzaam kan worden aangemerkt binnen de gehele voedselketen. Met het afschot van ganzen wordt de Noord-Hollandse menukaart rijker en gevarieerder. Een win-win situatie dus. Hoewel de Brexit op dit moment in
2185 Groot-Brittannië zelf nog volop aan discussie onderhevig is, kunnen wij ook in Noord-Holland de ogen niet sluiten voor de mogelijk nadelige gevolgen die de Brexit kan hebben voor de visserijsector in onze provincie. De VVD verzoekt het college hierbij nadrukkelijk 'de vinger aan de pols' te houden vanuit onze verantwoordelijkheid naar deze beroepsgroep toe. Cultuur en welzijn. Over dit programma kan ik kort zijn. Niet in de laatste plaats omdat dit programma is

- 2190 teruggebracht tot die zaken die tot de kerntaken van de provincie – ja, mijnheer Hietbrink, daar is hij weer – kunnen worden gerekend. De VVD schaart zich achter de geformuleerde prioriteiten op bladzijde 115 van de begroting. Financiën. Voor wat betreft de begroting als zodanig, is het college er weer in geslaagd een meerjarig sluitend perspectief te presenteren. Dat verdient een compliment. Onze risicopositie is ten opzichte van de weerstandscapaciteit verder verbeterd en
- 2195 kent een verhouding van 1 staat tot ruim 4. Daar waar de inkomsten van de provincie voor een belangrijk deel worden bepaald door de hoogte van het Provinciefonds, zijn wij natuurlijk zeer benieuwd of en welke wijzigingen een nieuw kabinet op dat punt in petto heeft. Ondanks die onzekerheid is de VVD ervan overtuigd dat de begroting in meerjarenperspectief bij dit college en deze coalitie in goede handen is en blijft. Een solide en robuust financieel beleid is een goede
- 2200 basis voor alle Noord-Hollanders. Duurzaamheid en continuïteit in dezen is naar het oordeel van de VVD van belang.

- De heer **VAN LIERE** (PvdD): Te midden van deze olie en asfalt voor groeiretoriek, was er even een sprankje hoop, de Brundtland-definitie. U gaat ook rekening houden met toekomstige generaties.
- 2205 U zou daar in uw betoog op terugkomen, maar dat heb ik toch gemist. Welke toekomstige generaties hebt u in gedachten?

- De heer **ANNAERT** (VVD): Ik heb gezegd in mijn betoog dat wat ons betreft, de definitie van leefbaarheid is en dat is in ieder geval zorgen dat als wij dingen doen, die de welvaart en het
- 2210 welzijn van de volgende generatie niet in de weg staan. Dat is de uitleg die ik hierbij heb gegeven en u kunt uit mijn betoog afleiden dat datgene wij aan het doen zijn, dat in ieder geval in onze visie niet in de weg staat.

- De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb een vraag gesteld over welke toekomstige generaties. Begrijp ik nou uit uw antwoord dat u het heeft over de toekomstige generaties Noord-Hollanders en dat de eilandbewoners van eilanden die door klimaatverandering elders moeten gaan wonen, niet behoren tot uw afwegingskader?
- 2215

- De heer **ANNAERT** (VVD): Het zal de heer Van Liere niet vreemd in de oren klinken dat als wij hier
- 2220 algemene beschouwingen hebben over de begroting van Noord-Holland, met beleid van Noord-Holland, mijn beschouwingen zich in eerste instantie richten op het beleid van Noord-Holland en wat wij hier aan het doen zijn. Dat wij een deel van het geheel zijn, moge duidelijk zijn. Daar dragen wij ons steentje aan bij.

- 2225 Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Er wordt veel gemopperd, ook vandaag, ook weer in dit huis. Ik ga mijn spreektijd gebruiken om een optimistisch verhaal te vertellen met een ambitieuze blik richting de toekomst, zoals u dat van D66 gewend bent. En er is zeker reden voor optimisme. We zijn een provincie met een sluitende begroting, de economie trekt aan, en met de Noord-Hollanders gaat het bovengemiddeld goed in termen van welzijn en welvaart. En of welvaart en
- 2230 welzijn nu worden veroorzaakt door een auto voor de deur met bijbehorende parkeerplaats, een achterbank vol kinderen, prachtige natuur in de nabije omgeving of het hebben van een goede baan, verschilt voor iedereen. Het belangrijkste is dat Noord-Holland voor iedereen iets te bieden

heeft en dat is het geval. Die diversiteit van onze provincie en onze inwoners moeten we
 2235 koesteren, beschermen en stimuleren. Noord-Holland stimuleert duurzaamheid volop. Dat
 stimuleren doen we volop als het gaat om duurzaamheid. Het gaat immers niet alleen om onze
 generatie, maar ook om de generaties die na ons komen in Noord-Holland en daarbuiten. Kunnen
 zij nog van dezelfde schone lucht en mooie landschappen genieten als wij? Het antwoord is
 2240 simpel: niet als we de transitie naar een duurzame provincie geen prioriteit geven, dus werken we
 daar hard aan. Een belangrijk kenmerk van het Noord-Hollandse beleid is dat duurzaamheid een
 integraal onderdeel van het beleid is. De portefeuillehouder Infrastructuur verlengt de SolaRoad
 en vergroot het aantal oplaadpunten voor elektrische auto's, de gedeputeerde Water omarmt een
 duurzaam sloepennetwerk, de gedeputeerde Cultuur doet aan groene herbestemming, en
 2245 duurzaamheid is een kernwaarde van de economische uitvoeringsagenda. Duurzaamheid is niet
 alleen iets van het openbaar bestuur. Door middel van duurzaamheidsfondsen wordt het
 bedrijfsleven gestimuleerd bij te dragen aan de transitie naar duurzame energie. Dat het werkt
 bewijst de MIT-regeling, waarbij het subsidieplafond zeer snel was bereikt. D66 ziet erop toe dat
 alle provinciale fondsen een net zo groot succes worden. Duurzaamheid en landschap. Nieuwe
 energie heeft een grote impact op het landschap. Dat moeten we nooit uit het oog verliezen.
 Naast een groene partij, is D66 een landschapspartij. De afweging tussen het belang van
 2250 duurzame energie en bescherming van het landschap is niet eenvoudig en soms ook niet
 makkelijk uit te leggen. Eenmaal gedane inbreuken op het kwetsbare landschap zijn niet terug te
 draaien. D66 is daarom blij dat de ruimtelijke verkenning duurzame energietransitie is
 uitgevoerd. Deze verkenning vormt een goede basis om met elkaar de discussie te voeren. Een
 open discussie over welke vormen van duurzame energie we nodig hebben in Noord-Holland om
 2255 een klimaatneutraal 2050 te bereiken. Het vaststellen van ons ruimtelijk kader voor zonne-
 energie is een mooi voorbeeld van hoe je na een uitdagende afweging komt tot een goede balans
 tussen duurzame energie en bescherming van het landschap. Een goede voorbereiding en
 uitgebreide afweging leiden uiteindelijk tot overeenstemming, hetgeen bevestigd werd door een
 unaniem besluit van PS. En wat een goede oplossing grootschalige zonne-energie kan zijn, blijkt
 2260 uit de SolarCampus Purmerend: zonnepanelen op niet gebruikte bedrijventerreinen. D66 hoopt
 dat goed voorbeeld doet volgen. Bescherming van natuur en landschap. Door de Omgevingswet
 en de nieuwe wet Natuurbescherming kunnen we als provincie meer sturen op de toekomst van
 onze landschappen. We moeten die regie pakken. Niet beleidsarm omzetten, maar echt met
 elkaar kijken hoe we de nieuwe wetgeving kunnen gebruiken om de waarde van ons landschap te
 2265 versterken. D66 pleit ervoor het nieuwe instrument Provinciale landschappen in te gaan zetten.
 Specifieke aandacht vragen wij voor de kust. De kust is voor onze provincie een gouden rand, een
 kwetsbare gouden rand. D66 is blij dat het Kustpact er ligt en dat er een rem komt op recreatieve
 bebouwing, als het daadwerkelijk wordt ondertekend en wat ons betreft gebeurt dat. Wij
 2270 verzoeken de gedeputeerde uitdrukkelijk het provinciaal beleid in overeenstemming te brengen
 met dit Kustpact – voor zover dit nodig is – en PS daarbij te betrekken. D66 wil daarover in
 gesprek en dient daarvoor een motie in samen met PvdA, GL en CDA.

Motie 69/14-11-2016

Kustpact

2275

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constaterende dat:

2280 *Op 25 oktober 2016 bekend werd gemaakt dat provincies, gemeenten en waterschappen in Zuid-Holland, Noord-Holland, Zeeland en Friesland samen met Natuurmonumenten en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (namens de Coalitie Bescherm de Kust), als ook de drinkwaterbedrijven, ANWB, StrandNederland, NBTC en Staatsbosbeheer een principeovereenkomst bereikt hebben over het Kustpact.*

2285 *Overwegende dat:*

- *Het pact wordt onderschreven door vrijwel alle relevante partijen: overheden en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland;*
- *Het pact erkent dat onze kust van grote waarde is voor landschap, natuur, economie en mensen;*
- 2290 *- Het kustpact de te beschermen kernwaarden van de kust benoemt en onderschrijft: grootschaligheid, natuurlijkheid, vrij zicht, contrast tussen bebouwd en niet bebouwd gebied;*
- *In de hele kustzone alle nieuwe bebouwing (bestaande bebouwing, vergunde bebouwing en vergunde ontwikkellocaties) scherp begrensd wordt in daarvoor aangewezen zones en*
- 2295 *ook dan alleen als dit de kernwaarden van de kust respecteert of zelfs versterkt;*
- *Het pact harde procesafspraken bevat over hoe een en ander wordt opgenomen in het beleid van Rijk, provincies en gemeenten;*
- *PS nog geen kennis hebben kunnen nemen van de exacte tekst van het Kustpact;*
- *Wij goede nota hebben genomen van de brief van GS d.d. 10 november 2016 aan PS ten*
- 2300 *aanzien van de actualisatie Noord-Hollands kustbeleid;*
- *Er grote maatschappelijke onrust is over de kustbebouwing in onze provincie en wij deze onrust zo spoedig mogelijk willen wegnemen en wij mede daarom alert zijn op het proces.*

Verzoeken het college van GS om:

- 2305 *- Te onderschrijven dat er mede door de grote maatschappelijke onrust over de kustbebouwing een hoge mate van urgentie is om helderheid te krijgen over de huidige stand van zaken en het aanpassen van het beleid opdat ongewenste ontwikkelingen kunnen worden geëlimineerd;*
- *Aan te geven hoe de planning van het proces van actualisatie beleidskader Kust eruitziet;*
- 2310 *- Hoe PS bij dit beleidskader Kust worden betrokken;*
- *PS tevens te informeren over de inhoud van het Kustpact en in de gelegenheid te stellen hierop te reageren voordat ondertekening mogelijk op 30 november aanstaande plaatsvindt*

2315 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties D66, GL, PvdA, CDA

De VOORZITTER: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2320 Mevrouw **ZAAL** (D66): Niet alleen de kust is mooi. Noord-Holland barst van de prachtige
afwisselende natuur. Na een lange dag werken, even de natuur in. Dat is welzijn voor mij. Iedere
Noord-Hollander moet binnen vijf minuten een koe, schaap, boom of plant in de ogen kunnen
kijken en gelukkig gaat het goed met de Noord-Hollandse natuur. Vorige week lazen wij
2325 bijvoorbeeld dat de otter weer terug is in Noord-Holland. Ik werd blij van dat bericht, maar ook
verdrietig. Tjeerd Talsma die zich met zoveel passie en enthousiasme inzette voor de Noord-
Hollandse natuur, maakt dit moment niet meer mee. Maar we gaan door, en iedere 250 ha
nieuwe natuur zal in nagedachtenis van hem zijn. Bereikbaarheid. Ook bereikbaarheid per bus,
auto, fiets of vaartuig draagt bij aan welvaart en welzijn. Toch valt te constateren dat de
voorliefde voor wegen een enorme impact heeft op de provinciale begroting. D66 is daar altijd
2330 kritisch op geweest. De bereikbaarheid begint zich te ontwikkelen als het 'rupsje nooit genoeg'
van Noord-Holland en dat vindt mijn partij geen goede ontwikkeling. Na het oplossen van
bestaande knelpunten zoals de A8/A9 en de bereikbaarheid van de Haarlemmermeer, is het wat
D66 betreft genoeg met nieuwe wegen. Wij pleiten ervoor zelfs te kijken of we het onderhoud van
bepaalde provinciale wegen niet kunnen overdragen naar gemeenten, zoals in Denemarken al is
2335 gebeurd. We moeten eens kritisch kijken of alle wegen wel daadwerkelijk provinciaal belang
hebben. Onze voorzichtige conclusie is dat dit niet altijd het geval is. Ook zien wij de noodzaak
voor een lange termijnvisie op duurzame bereikbaarheid. Wij zullen als D66 het initiatief nemen
om hier als PS een discussie over te voeren, bijvoorbeeld door middel van een symposium.
Digitale bereikbaarheid. Bij bereikbaarheid hebben we het tegenwoordig niet meer alleen over
2340 asfalt, water of rails. Digitale infrastructuur wordt steeds belangrijker.

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik moet soms dingen even op mij in laten werken en zeker als ze van
D66 afkomstig zijn. 'Rupsje nooit genoeg' hoor ik u zeggen en u zei er meteen bij dat wat D66
betreft, er niet meer wegen bij moeten komen. Heb ik het zo letterlijk goed verstaan? Maar als
2345 dat nou straks in de praktijk de beste oplossing blijkt te zijn, dan gaan wij dat niet doen omdat u
dan het probleem het probleem laat zijn. Dat mag ik dan constateren.

Mevrouw **ZAAL** (D66): U hebt een eindpunt ten aanzien van windmolens, wij hebben een
eindpunt bij asfalt.

2350 De heer **ANNAERT** (VVD): Met een verschil, die 685,5 daar hebben wij volgens mij iets over
afgesproken, dat staat namelijk in het coalitieakkoord en daar kan ik dus naar verwijzen. Datgene
wat u naar voren brengt, is natuurlijk een hele interessante casus, maar ik ga terug naar de
vraag, als er dus een probleem is en dat kan alleen maar opgelost worden als alle deskundigen
2355 het daarover eens zijn, met een nieuwe weg, dan zegt u, nee, dan laten wij het probleem het
probleem.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Wat ik ook heb gezegd, is dat de bestaande knelpunten die wij voorzien en
die zijn voor de lange termijn vastgesteld, dat wij die gaan oplossen. Dat hebben wij afgesproken
2360 in het coalitieakkoord. Wat dat betreft zijn wij het eens. Wat ons betreft zijn er geen knelpunten
waarover alle deskundigen het eens zijn, dus ik denk dat het niet zo snel zal voorkomen dat wij

2365 nieuwe wegen moeten aanleggen en als het zich wel voordoet dat alle deskundigen het erover eens zijn dat er ergens een nieuwe weg moet komen, dan zullen wij daar uiteraard over nadenken, maar ik wil wel het signaal meegeven dat wij voldoende asfalt hebben. De Raad voor
 2370 de Leefomgeving en Infrastructuur heeft recent geadviseerd dat een goede digitale infrastructuur een belangrijke basisvoorwaarde voor het vestigingsklimaat is. Daarom steunen wij de motie van de coalitie, die ingediend is door de VVD. Ook over de voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord kunnen we optimistisch zijn. En soms doet zich een unieke kans voor, een unieke kans die bij het sluiten van het coalitieakkoord niet voorzien was, maar zeer goed past binnen
 2375 onze doelen op het gebied van natuur en waterkwaliteit. Ik heb het natuurlijk over de Marker Wadden. D66 is trots dat het college het lef en de doortastendheid heeft om hieraan mee te doen. De Marker Wadden illustreren dat wij onze ogen niet moeten sluiten voor nieuwe ontwikkelingen. Een ander voorbeeld van zo'n ontwikkeling is het Parijse Klimaatakkoord. Dit akkoord laat zien dat alle overheden een tandje bij moeten zetten op het gebied van CO2-
 2380 reductie. Noord-Holland is de eerste provincie die dit akkoord vertaalt naar provinciaal beleid. Natuurlijk kunnen we dit niet alleen. Samenwerking met andere overheidslagen, bedrijven en inwoners is cruciaal en iedereen wil meedoen. Twee weken geleden deed een aantal bedrijven in het Financieele Dagblad een oproep om meer aandacht te besteden aan CO2-reductie. Noord-Holland moet deze bedrijven steunen. Ze zien verduurzaming niet als een bedreiging, maar juist
 2385 als een economische kans en zo is het. En ook de initiatieven van inwoners moeten niet vergeten worden. De oplossing van het klimaatprobleem begint klein, bij de mensen thuis. De bestaande woningbouwvoorraad is de grootste uitdaging op het gebied van duurzaamheid. Om de inwoners nog meer te betrekken bij verduurzaming, stelt D66 voor om klimaatforums en energieateliers te organiseren. Niet alleen indien er een windmolen of zonnepark in hun omgeving komt, nee, om
 2390 vooraf op te halen wat de inwoners willen en wat hun ideeën zijn. Dat past uitstekend bij de discussie die we binnenkort gaan voeren over de toekomst van ons energielandschap, de zogenaamde routekaart voor de energietransitie. Vier weken geleden heeft D66 haar 50e verjaardag gevierd. En een oude vos verliest zijn streken nooit. Wij blijven namelijk de noodzaak van bestuurlijke vernieuwing zien, hoewel die discussie wellicht niet meer zo op de voorgrond staat. Deze fractie heeft in ieder geval haar kroonjuwelen nog niet begraven. In dat kader pleit
 2395 D66 ervoor kritisch te blijven kijken naar onze kerntaken en de bijbehorende omvang en geografische ligging van de provincie. Hoe houdbaar is deze bestuurslaag nog? Wat doen we wel en wat doen we niet? Passen de grenzen van deze provincie nog wel bij haar taken? Wat ons betreft, wachten we niet tot het Rijk weer met een voorstel komt over herindeling, maar ga we proactief de discussie aan over de toekomst van deze provincie. Ik hoor graag wat GS en andere partijen daarvan vinden. En als we het dan toch over de kroonjuwelen hebben. D66 is verheugd dat er meer aandacht is voor burgerparticipatie in Noord-Holland en kijkt met veel plezier terug op de goede discussies, die wij vorige week met elkaar hierover hadden. Burgerparticipatie in het middenbestuur is geen sinecure, maar D66 is blij dat er serieus over is gesproken. Wij zijn blij als
 2400 er een burgerinitiatief op onze agenda komt. We hebben recent het eerste burgerinitiatief mogen ontvangen en is er een nieuwe referendumverordening in de maak. Laten we met elkaar open blijven staan voor deze initiatieven. Wat D66 betreft, zijn wij niet 'gedwongen' om te spreken over een burgerinitiatief, wat wij er inhoudelijk ook van vinden. Het is een goede zaak dat

burgers iets op onze agenda plaatsen en dat wij dat serieus bespreken. Ik sluit af. Laten wij met
2405 elkaar open blijven staan voor initiatieven uit de samenleving.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Vorige week hebben wij in deze zaal tijdens een
indrukwekkende bijeenkomst afscheid genomen van Tjeerd Talsma. Ook vanmorgen hebben wij
hem hier herdacht. Ik wil vanaf deze plaats al diegenen danken die onze fractie sterkte hebben
2410 gewenst met dit verlies. Mijn fractie en ik, wij zullen ons werk voortzetten vanuit de idealen die
ook het politieke bestaan van Tjeerd hebben geïnspireerd. De afgelopen jaren zijn niet
gemakkelijk geweest voor de burgers van Noord-Holland. De economische crisis heeft grote
gevolgen gehad voor werkloosheid, inkomen en de publieke voorzieningen. Gelukkig zijn we,
mede dankzij het verantwoorde kabinetsbeleid, inmiddels in een fase van herstel. Ook de
2415 provincie heeft nu ruimte om nieuwe initiatieven te ontplooien, om te komen tot een meer
duurzame en inclusieve samenleving, waarin voor alle mensen plaats is met uitzicht op werk en
wonen en waarin recreatie voor iedereen toegankelijk is. Ons coalitieakkoord biedt ruimte voor
versterking van de arbeidsmarkt, een duurzame economie en mobiliteit, voor goede natuur en
een beter milieu. Financieel zit de begroting solide in elkaar. Daarvoor een compliment aan onze
2420 gedeputeerde en haar ambtenaren. Toch hier even aandacht voor de manier waarop onze
begroting in elkaar zit en de kaderstellende rol van PS. De effecten van het BBV hebben ook
invloed op de manier waarop wij gegevens tot ons krijgen en wij zouden de gedeputeerde willen
vragen in de toekomst de Staten mee te nemen in discussies over verbetering en verandering van
het BBV en de begrotingsmethodiek. Nog een financiële opmerking over de begroting. Via de
2425 stelpost macro-economische tegenvallers zit er mogelijk ruimte van 16,8 miljoen euro in de
begroting voor de jaren 2018 en 2019. Dat hangt af van een eventueel besluit van een nieuw
kabinet over nieuwe taakstellingen voor de provincie. Hopelijk weten we dat bij de bespreking
van de kadernota van volgend jaar, maar wij kunnen daarin niet lijdzaam afwachten. Een
intensieve lobby in Den Haag, mede met behulp van het IPO, lijkt ons de aangewezen weg. Wij
2430 dienen daartoe een motie in, welke wordt medeondertekend door de SP.

Motie 70/14-11-2016

Taakstelling provinciefonds

2435 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016*

Constaterende dat:

- *Voor de jaren 2018 en 2019 in de meerjarenbegroting een bedrag van in totaal 16,8 miljoen euro is gereserveerd voor macro-economische tegenvallers (en in 2020 opnieuw*
2440 *10,4 miljoen euro);*
- *Voor de komende jaren blijkens de brief van GS in antwoord op motie 25 de komende jaren nog uitvoering gerede mogelijkheden komen, hetgeen aan de orde komt bij de kaderbrief 2018, maar waar thans geen middelen voor beschikbaar zijn;*
- *De vraag of middelen die nu gereserveerd zijn voor macro-economische tegenvallers*
2445 *beschikbaar komen voor provinciale doelen, mede afhankelijk is van een eventueel taakstelling in een nieuw regeerakkoord op de provinciale middelen.*

Overwegende dat:

2450 *Mede gezien de gunstige ontwikkelingen van de financiën van het Rijk nieuwe bezuinigen op het provinciefonds niet noodzakelijk lijken.*

Verzoeken het College van GS om:

2455 *Eigenstandig en in IPO-verband te bevorderen (middels lobby) dat er in een nieuw regeerakkoord geen taakstelling op de provinciale middelen wordt opgenomen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdA, SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2460

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, ik heb eerder gewezen op het belang van het coalitieakkoord. Voor de PvdA is het belangrijk dat er ruimte is gevonden voor een aantal activiteiten die uitvoeringsgereed zijn. Bij de behandeling van de kaderbrief is motie 25 aangenomen en met GS vinden wij de mogelijkheden in het kader van de Kop Werkt van groot belang. Het samen met de vier Kop-gemeenten aanpakken van concrete projecten aldaar, zullen van groot economisch belang zijn voor de Kop en de werkgelegenheid aldaar. Met de reservering van ruim 7 miljoen euro nemen wij nu een goede, eerste stap. Maar het doel blijft om totaal 30 miljoen euro te investeren in de Kop van Noord-Holland, 15 miljoen euro van de gemeenten en 15 miljoen euro van de provincie. Daar waar het gaat om de aanpak van Groen Kapitaal, ondersteunen wij de keuze voor de aanpak daarvan. Wij steunen ook het voorstel van het college om in de kaderbrief 2018 een keuze te maken over welke rol de provincie kan en wil nemen om in de gehele provincie glasvezel aan te leggen. Daartoe dient de coalitie een motie in die wij medeondertekenen. Een businesscase voor de gehele provincie zou voordeliger moeten zijn dan wanneer die opgeknipt wordt. Wij vinden dat initiatiefnemers die hier al enige jaren mee bezig zijn, duidelijkheid moeten krijgen en positief door de provincie benaderd zouden moeten worden en dat zou in zo'n aanpak verwerkt moeten worden. Wij zien de vergelijking van de businesscase voor de gehele provincie, afgezet tegen de businesscase van het initiatief in Texel, dan ook tegemoet. In motie 25 wordt ook gesproken over de aanpak van OV-knooppunten en wij gaan ervan uit dat er bij de kaderbrief 2018 concrete uitvoeringsvoorstellen liggen over de aanpak OV-knooppunten. Over de Marker Wadden zijn meer vragen. Later vandaag komen de voorstellen in deze Staten aan de orde. Ik zal daar niet op vooruit lopen. Er is een tweede beleidsveld waarvan mijn fractie vindt dat er sinds het tot stand komen van het coalitieakkoord, ontwikkelingen zijn die ons dwingen tot intensivering van beleid. De gevolgen van klimaatverandering zullen enorm zijn voor de wereld en onze samenleving. Nu de akkoorden van Parijs zijn geratificeerd, is er heel veel werk aan de winkel. Bij het voorkomen van de gevolgen van klimaatverandering speelt energietransitie een wezenlijke rol. Na de nodige omzwervingen hebben deze Staten een motie aangenomen, waarin GS worden uitgenodigd stappen te zetten, ook ten aanzien van de CO2-reductie. Hoewel besluitvorming over de reactie van GS nog plaats moet vinden, hebben GS naar onze mening een aantal goede stappen in de juiste richting gezet. De kaders die wij met elkaar

2465
2470
2475
2480
2485

2490 gesteld hebben op het gebied van hernieuwbare energie, verdienen wat de PvdA betreft nog meer ambitie en daadkracht. Dat vereist een actieve opstelling en lef. Dat betekent enerzijds dat wij niet bang moeten zijn om te praten over allerlei verschillende vormen van duurzame energie, maar ook dat het veel belangrijker is om concreet zaken te realiseren dan eindeloos met elkaar praten over wat er zou moeten of kunnen. Dus degenen die zeggen dat 685,5 MW onvoldoende
2495 is of dat wij dat niet zullen realiseren, zou ik willen zeggen, deze coalitie heeft zich verbonden om dat te gaan realiseren en dat zullen wij doen ook. Ik zie na afloop van deze periode iedereen in de ogen dat wij dat ook daadwerkelijk hebben gerealiseerd. En ik zeg dat met enige stemverheffing, speciaal voor de heer Van der Sluijs, omdat hij het goed in de oren moet knopen, want dat gaat gebeuren. Waar duurzame opwekking gestimuleerd wordt, mag de aandacht voor
2500 besparing niet ontbreken. Actieve promotie van elektrisch (OV-)vervoer en initiatieven voor energiezuiniger leven en werken, kunnen hieraan bijdragen. In die lijn past voor wat de PvdA betreft, het meedenken over en werken aan een goed netwerk van oplaad-voorzieningen, het met creatieve OV-oplossingen bereikbaar houden van kleine kernen en het voortgaan op de weg van milieuvriendelijkere industrie. Een groene transformatie uit ons rode hart gegrepen. Het
2505 natuurbeleid van onze provincie ligt goed op koers. Afgelopen jaar zijn meer dan de beoogde 250 ha aan het NNN toegevoegd. Een goed resultaat, complimenten daarvoor. Vanaf 2017 wordt de natuurwet van kracht. Bij de behandeling in de commissie hebben we aangegeven dat er een goede communicatie richting bewoners moet komen. Het gaat immers om hun, onze natuur. Komt zo'n communicatieplan er op korte termijn? Het Meerjarenprogramma Groen en
2510 Natuurbeheerplan 2017 zijn goede beleidsdocumenten. In de uitwerking hiervan zijn talloze maatregelen, subsidieregelingen en een groot aantal instanties betrokken. Die versnippering baart ons echter zorgen. We stellen daarom voor om met de nieuwe natuurwet in de hand, komend jaar een traject te starten voor een vereenvoudiging van het natuurbeleid. Graag de reactie van GS hierop. Er is een meerderheid in deze Staten die met zorg kijkt naar de
2515 ontwikkelingen rond bebouwing aan de kust. Het Kustpact verdient daarom een snelle doorvertaling naar de provincie.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, ik ben benieuwd naar de reactie van het college, maar ook naar wat de PvdA precies voor ogen heeft met vereenvoudiging van het natuurbeleid. Wat stelt u
2520 zich daarbij voor?

De heer **DEN UYL** (PvdA): Er is bij natuurbeleid sprake van een groot aantal regelingen, maatregelen, subsidieregelingen, veel instanties. Als je een goed natuurbeleid wilt hebben, wil je enerzijds een breed draagvlak met veel betrokkenen, maar anderzijds wil je ook effectief en
2525 efficiënt kunnen werken en dat laatste zou wat ons betreft beter kunnen. Daarom zeggen wij, laten wij goed kijken naar de infrastructuur rond natuur en natuurbeleid die wij hebben en of dat niet hier en daar wat eenvoudiger zou kunnen, zodat wij met hetzelfde geld beter resultaat kunnen boeken. Dat is iets wat ons voor ogen staat en waarop wij graag de visie van GS willen horen. Want het is niet zo, ieder belang wordt gediend en iedereen die wat roept krijgt wat – ik
2530 chargeer, maar dat mag ook in de politiek – dat je dan per definitie een beter beleid krijgt. Dus wij zeggen, kijk of het eenvoudiger en effectiever kan.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): U heeft niet een specifieke regeling in gedachten die dan moet sneuvelen?

2535

De heer **DEN UYL** (PvdA): Heeft u suggesties?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Nee, het was niet mijn suggestie.

2540

De heer **DEN UYL** (PvdA): Nee, u vraagt mij, maar alle suggesties zijn welkom. Er zit geen verborgen agenda bij. Ik was bij de bebouwing aan de kust. Het Kustpact verdient daarom een snelle doorvertaling naar de provincie. GS en PS zullen hierin samen moeten optrekken. Daartoe dienen wij samen met D66, CDA en GL een motie in. Wat ook aandacht verdient is de achterblijvende woningbouw in onze provincie, want de woningnood stijgt, niet alleen in Amsterdam, maar in de hele provincie. De jaren van crisis hebben geleid tot stagnatie van plannen of een achterblijvende productie. Het weer op gang brengen kost tijd, zeker in het licht van de komende nieuwe Omgevingswet. De PvdA pleit ervoor dat de provincie niet alleen monitort wat er aan plannen uit de regio's komt, maar ook zicht houdt op wat daarvan daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Achterblijvende regio's moeten vanuit de provincie actief gestimuleerd worden om de huisvestingshandschoen op te pakken. Een evenwichtige, goed gespreide woningvoorraad houdt Noord-Holland aantrekkelijk en aangenaam om te wonen. Voorzitter, het zal helder zijn dat wij deze begroting met overtuiging steunen.

2545

2550

2555

2560

2565

2570

2575

Mevrouw **KEUR** (CDA): 'Mevrouw, als u ergens in gelooft, dan moet u daaraan vasthouden en doorzetten, dan komt het resultaat vanzelf'. Aldus een leerling van de mbo-school uit Alkmaar die twee weken geleden het provinciehuis bezocht en waar ik mee in gesprek mocht, in het kader van het jeugdparticipatieproject van Prodemos. Zijn opmerking kwam op het goede moment. Ik vroeg mij die ochtend namelijk net weer af waarom ik mezelf toch altijd zo druk maak en denk de wereld te moeten verbeteren. Het antwoord kwam van deze jongen: omdat ik ergens in geloof. Voorzitter, zo had ik mijn algemene beschouwingen willen beginnen om vervolgens in te gaan op alles wat deze coalitieperiode al bereikt is uit het coalitieakkoord. Ook had ik willen zeggen dat het CDA met name trots is op het MKB-innovatiefonds, De Kop werkt en het Fonds Herbestemming Waardevolle Monumenten. Onderwerpen uit het CDA-verkiezingsprogramma die nu ook daadwerkelijk gerealiseerd gaan worden. Onderwerpen die naar onze mening bijdragen aan de drie kernwaarden in deze provincie waar wij als CDA voor staan, namelijk leefbaarheid, dienstbaarheid en regionaal denken. Maar voorzitter, na de dag van woensdag en de uitslag van de Amerikaanse verkiezingen, ziet de wereld die ik zo graag een stukje beter wil maken, er toch wel anders uit en dat maakt me onrustig en stemt mij bezorgd. Want hoe kan het toch gebeuren dat een persoon die voortdurend discriminerende en opruiende taal uit, wordt verkozen tot een van de machtigste mensen van de wereld? We mogen en we kunnen dit op geen enkele manier relativeren en kunnen het naar mijn mening opvatten als een signaal. Een signaal dat de politiek niet kan negeren en dat ik hier wil noemen. Het betekent wat mij betreft dat politiek iets van mensen moet zijn en niet iets dat over mensen gaat, maar waar de mensen zelf totaal geen connectie meer mee voelen. En dan herhaal ik nog maar een keer de vraag die ik al eerder vanachter dit kathedoor heb gesteld: "Wat zijn wij hier nou met zijn allen aan het doen? Waar zijn

wij als volksvertegenwoordigers mee bezig?” Zullen er inwoners in onze provincie zijn die op het puntje van hun stoel zitten in afwachting van de inbreng van ons als partijen in deze Statenzaal vandaag? Zullen er inwoners zijn die vandaag alles in het werk hebben gesteld om hierbij aanwezig te kunnen zijn, omdat dit het hoogtepunt is van het politieke jaar? Zullen er inwoners zijn die niet kunnen wachten om te horen wat wij met z’n allen namens hen van plan zijn om uit te voeren en hoe we dat denken te financieren het komende jaar? Natuurlijk niet, zou ik bijna willen zeggen. En ik geef toe, als middenbestuur zitten we ook wel in de meest lastige en meest onzichtbare positie voor de inwoner, maar wij hebben als volksvertegenwoordigers toch een heel belangrijke opdracht en een mandaat. Wij staan namelijk aan de lat als volksvertegenwoordigers.

2580 Wij staan aan de lat, want er gebeuren dingen onder onze ogen waar wij als volksvertegenwoordigers invloed op hebben en waar we niet voor mogen weggijken. Want als wij weggijken en geen invloed hebben, wie dan wel? Ook al is het op kleinere schaal, er is het CDA veel aan gelegen dat de inwoners niet teleurgesteld zijn of raken in de provinciale overheid. Laten wij er dan ook echt voor gaan om de provincie een dienstbare, benaderbare overheid te laten zijn. Wij moeten de inwoners van Noord-Holland het vertrouwen geven dat er naar hen geluisterd wordt en niet aan hen voorbijgegaan wordt. We zullen als volksvertegenwoordigers onze rol moeten pakken en deze misschien hier en daar wel moeten terugpakken, want een inwoner begrijpt het bijvoorbeeld eenvoudigweg niet dat er in kleine kernen maar heel beperkt en binnen strikte normen gebouwd mag worden, waardoor zij niet in hun eigen dorp kunnen blijven wonen en dat dit vanuit Haarlem wordt geregistreerd. Een inwoner uit Andijk-Oost wil over het algemeen eenvoudigweg niet op Andijk-West wonen. En een inwoner uit Huizen wil niet zonder meer in Wijdemeren wonen. Een gemeentebestuur begrijpt dat beter dan een bestuur op afstand.

2590 Natuurlijk is het goed om met meer ogen naar ruimtelijke ordening van regio’s en gemeenten te kijken, maar volgens het CDA is het ook goed om regio’s en gemeenten hierin meer vrijheid en meer verantwoordelijkheid te geven. Dat is het regionale denken waar het CDA voor staat. Regionaal denken dat ook past bij de manier waarop wij omgaan met bebouwing langs de kust. Dat komt terug in de motie die wij samen met de coalitiepartijen hebben ingediend. Voor de inwoners wordt het er ook niet begrijpelijker en aantrekkelijker op als er al gecommuniceerd wordt als provincie, terwijl bepaalde besluiten nog door de volksvertegenwoordiging in PS moeten worden bekrachtigd, zoals GS na hun eigen vaststelling van de begroting de plannen voor volgend jaar al als een voldongen feit presenteren. Als er al wordt gecommuniceerd over besluiten die in feite nog geen besluiten zijn, wordt de vrijheid van volksvertegenwoordigers gevoelsmatig ingeperkt en worden inwoners niet op het goede moment geïnformeerd. Wij hopen en verwachten dat we het komende jaar daarover met GS het gesprek aan kunnen gaan.

2600 Hetzelfde geldt voor mogelijke verbeteringen en meer verduidelijking in de financiële verantwoording van de provincie.

2605

2610

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik neem aan dat GS hier zelf op zullen reageren, maar deze opmerkingen leiden bij mij tot een vraag. Moet ik het nou zo uitleggen dat u eigenlijk zegt dat door persberichten die van de zijde van GS uitgaan, PS niet meer in positie zijn om nog ergens iets van te vinden? Moet ik het zo strikt uitleggen?

2615

Mevrouw **KEUR** (CDA): U bent altijd heel goed in strikt uitleggen, daarom zou ik het niet zo strikt willen uitleggen in dit geval. Ik heb het over gevoel gehad, gevoelsmatig, als bepaalde persberichten naar buiten zijn gekomen met een kop waarmee geïmpliceerd wordt dat het om een voldongen feit gaat, je je daardoor beïnvloed mag voelen. Het gaat om een gevoel. Hetzelfde geldt overigens voor mogelijke verbeteringen en meer verduidelijking en daar hebben ook andere collega's al iets over gezegd, in de financiële verantwoording van de provincie. Ook daar zouden wij graag met GS nader willen denken.

De heer **ANNAERT** (VVD): We praten dus over gevoel. Dat zou veronderstellen dat ik ongevoelig ben of dat er geen sprake mag zijn van gevoel. Het ging er mij om duidelijk te krijgen of wij als Staten in de ogen van het CDA er niet meer toe zouden doen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dan heeft u niet geluisterd naar het begin van mijn betoog, maar ik zou zeggen, lees het nog eens na. De inwoner in een willekeurig buitengebied begrijpt ook niet waarom de uitrol van een dekkend netwerk met snel internet voor de hele provincie op zich laat wachten. Ondernemers en gemeenten staan in de startblokken en kunnen in feite niet wachten. Er is gedegen onderzoek gedaan naar alle ins en outs, maar er zal nu toch wel snel iets moeten gaan gebeuren om de leefbaarheid waar wij als CDA voor te staan, op peil te houden of zo mogelijk te vergroten. Te meer daar er een niet te missen kans voorligt, want de regels voor staatssteun op dit punt zijn tijdelijk versoepeld. De provincie speelt hierbij een heel belangrijke rol als aanjager, regievoerder en waar nodig, ondersteuner. Ondernemers maar ook particulieren, worden belemmerd in hun dagelijks leven en lopen achterstand op. Laten we als PS en GS deze handschoen gauw oppakken en zoals wij in een gezamenlijke motie met VVD, D66 en PvdA hebben omgeschreven, bij de kaderbrief een plan hebben hoe en of we dit financieel en praktisch gaan aanvliegen. De eerder door het CDA toegestuurde motie is hiermee ingetrokken voor alle duidelijkheid. Dat de gemiddelde inwoner nauwelijks een idee heeft wat wij hier doen, is geen onderschatting van mijn provinciegenoten. Integendeel, het is een appèl aan ons, als leden van PS om een brug te slaan en een appèl aan ons om vooral duidelijk te zijn en in sommige gevallen ook de rug recht durven houden. Ik had dus een mooi gesprek met de mbo-leerlingen twee weken geleden hier in deze vergaderzaal. Ik was onder de indruk van hun duidelijkheid en onbevangenheid, maar ook van de enorme mate van onderling respect waarmee ze het debat in gingen. Ik had al een groot vertrouwen in de generatie die na ons komt en werd weer volop in dat vertrouwen bevestigd. Laten wij ook vooral een positief voorbeeld zijn voor de generatie die na ons komt en de bewegingen die er zijn om ons heen, als motivatie te zien om de wereld en onze provincie een beetje beter te maken. De fractie van het CDA is ervan overtuigd dat we dat samen kunnen en is volop bezig met het voorbereiden van initiatieven om de daad bij het woord te voegen.

De **VOORZITTER**: Het is nu 13.10 uur. Mijn voorstel is om tot 14.00 uur te gaan lunchen en mijn verzoek aan de leden van het college zou zijn om om twintig voor twee in de GS-kamer bij elkaar te komen. De vergadering is geschorst. Ik heropen de vergadering.

2660 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Allereerst hartelijk dank voor alle complimenten voor het vele goede werk dat verricht is en de beantwoording van de technische vragen. Uiteraard worden die door ons doorgegeven aan degenen die de complimenten toekomen. In de richting van mevrouw Bezaan kan ik alleen maar aansluiten bij de reactie van de heer Annaert. Ik ben lichtelijk verbaasd over de bijdrage. Er werd gesproken over financiële onzekerheden bij de Duinpolderweg, HOV 't

2665 Gooi en de Westfrisiaweg. Ik heb in de commissievergadering helemaal niets gehoord over die zorgen en als ik die vragen wel had gehad, had ik ze kunnen beantwoorden. Ik verwijs u korthedshalve naar de risicoparagraaf en de rapportages over de financiële situatie van het HOV 't Gooi en de Westfrisiaweg. Verder heeft mevrouw Bezaan gesproken over het lenen of de opcenten verhogen en de burgers laten opdraaien voor al die zaken. Ook die discussie is

2670 uitgebreid gevoerd naar aanleiding van de jaarrekening in de commissie en ook toen heb ik de PVV niet gehoord over dit onderwerp. Ik verwijs u korthedshalve naar de notulen van de betreffende vergaderingen. Stand van zaken NUON-gelden, ook daar is in de commissie niet naar gevraagd, anders had ik u kunnen verwijzen naar pagina 262 en volgende van de begroting, want daar staat het aangegeven. Ook over het OV heb ik u in de commissie M&F niet gehoord. U hebt

2675 gesproken over een daling van 25% waarnaar gestreefd wordt, maar er is een stijging van 14%. Het enige waar wij het over hebben in uw woorden – en ik moet zeggen dat ik dat nogal badinerend vond – was schoenen op de bank. Volgens mij begint fatsoenlijk gedrag met je fatsoenlijk gedragen in het OV en daarbij hoort dat je niet met je schoenen op de bank zit, dus ook dat vinden wij een incident en al deze incidenten worden geregistreerd, voor zover wij er

2680 melding van krijgen. Het klopt dat in 2015 sprake is geweest van een stijging van het totaal aantal incidenten, maar dat is nog steeds een daling van 10% ten opzichte van het peiljaar 2013 en die stijging is landelijk en heeft vooral te maken met het feit dat door de vakbonden het personeel extra is aangespoord vooral alle incidenten te melden en dat heeft geleid tot een hogere meldingsbereidheid. Hartstikke goed, want als we het niet weten, kunnen wij er niets aan

2685 doen. Veiligheid in de bus, veiligheid op de halte wordt gewaardeerd met een cijfer gelijk of hoger dan een 8,0. Veiligheid in het algemeen wordt in de Gooi en Vechtstreek en Haarlem-IJmond gewaardeerd met een 7,9 en in Noord-Holland-Noord met 7,8. Die cijfers liggen boven het landelijk gemiddelde. Het landelijke actieplan Sociale veiligheid waar u naar verwijst, is samen met alle opdrachtgevers inclusief het Rijk en alle vervoerders opgesteld. Als doelstelling is

2690 geformuleerd een vermindering van het totale aantal A-incidenten op landelijk niveau. Wij werken samen met de vervoerder om onze doelen en de doelen uit het actieplan te bereiken. Wat wij niet wilden als overheden is dat er een generiek bedrag zou worden opgelegd om te besteden aan sociale veiligheid. Als opdrachtgevers zijn wij van mening dat wij gelden inzetten waar dat nodig is. Wij stellen eisen op het gebied van sociale veiligheid in de concessies, aantal BOA's, camera's

2695 in de bus, rechtstreeks contact met de verkeersleiding bij incidenten, etc. Een voorbeeld van wat wij gedaan hebben en dat is inspelend op de actualiteit, stenen gooien door de busruiten eerder dit jaar. Naar aanleiding daarvan hebben wij extra frontcamera's laten plaatsen, die hebben wij ook gefinancierd, om zo daders sneller te kunnen oppakken. Na het aanbrengen van die camera's heeft nog een keer een incident plaatsgevonden in Heemskerk en daarna niet meer. Mevrouw

2700 Alberts zegt dat er niets spannends in de begroting staat. Toen dacht ik, ik ben toch een beetje teleurgesteld, want ik vind het hartstikke spannend. Er staat namelijk precies in wat wij het komende jaar allemaal gaan uitgeven op het gebied van economie, bereikbaarheid, water,

ruimtelijke ordening en dat is een bedrag van om en nabij 600 miljoen euro. Noem het maar niet spannend. De heer Hietbrink zegt dat het duidelijk is dat meer asfalt geen oplossing voor de
2705 verbetering van de mobiliteit is. Toen was ik enigszins verbaasd. Ik vroeg mij af wanneer hij voor het laatst op de A2 was en of hij vindt dat het daar niet verbeterd is en of hij recent ook nog heeft gekeken op het stuk A1 waar men bezig is met de aanleg van meer asfalt en de enorme verbetering van de doorstroming op het deel waar het klaar is. Ik kom er zo goed als dagelijks en ik vind het echt een aanzienlijke verbetering, zowel op de A2 als op de A1. Misschien dat u er
2710 vaker komt dan ik en dan hebben wij het over verschillende momenten van de dag en hebben wij daar een verschillende visie op. U riep een heleboel in korte tijd, Texelhopper uitrollen op het vasteland, verbetering van de bereikbaarheid Den Helder, verdubbeling van het spoor, vertramming van de Zuidtangent. Volgens mij hebben wij allemaal heel veel wensen. Ik vroeg mij af, gaat u dan ook nog met concrete ideeën komen hoe wij dat zouden moeten doen, dat bleef
2715 een beetje in de lucht hangen, dus ik wist niet precies wat ik ermee moest. Mevrouw De Meij heeft volgens mij geen concrete vragen aan mij gesteld over de begroting, behalve dan dat zij het saai vond. Ik wil wel proberen ter voorkoming van nog meer energiedrankverbruik, om haar de spanning in de begroting een keer uit te leggen, want volgens mij kan ik dat heel goed en misschien kunt u het dan net zo spannend vinden als ik. Het scheelt energiedrank want volgens
2720 mij is dat ontzettend slecht voor je huid. De heer Klein vraagt mij naar walstroom in het NZKG. Ik weet niet of hij weet wat er al gebeurt op het gebied van walstroom en wat de problemen zijn van het verder uitrollen van walstroom, bijvoorbeeld voor de cruise, dat is namelijk het ontbreken van internationale standaards en de invloed op de internationale concurrentiepositie. Om te zeggen, wij als Noord-Holland gaan even aan die kar sleuren en wij gaan ervoor zorgen dat overal in het
2725 NZKG en dan ook in Den Helder neem ik aan, voor de schepen waar dat nog niet voor bestaat, walstroom aan gaan leggen, dat gaat volgens mij de positie van het NZKG niet verbeteren economisch gezien. Ik voel daar eerlijk gezegd niet heel veel voor, juist met het oog daarop. De VVD vraagt welke mogelijkheden er zijn in de provinciale programmering en de lokale regionale projecten in relatie tot die 200 miljoen euro in het MIRT. Die 200 miljoen euro is nog niet
2730 gelabeld, zoals u zelf terecht aangaf. Ik hoop dat wij met de minister de kans grijpen om te kijken hoe wij ervoor kunnen zorgen dat niet het type infrastructuur wordt bekeken, maar het netwerk als zodanig en dat wij die 200 miljoen euro kunnen gaan inzetten daar waar de problematiek het grootst is. Wij moeten ons wel realiseren dat er nog een aantal grote knelpunten op de Rijksinfra zitten, maar mijn vrees is dat wij die met 200 miljoen euro niet
2735 oplossen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan het stuk op de A1 tussen knooppunt Muiden en knooppunt Eemnes. Als je daar een oplossing voor wilt bedenken, dan ben je echt een veelvoud kwijt van die 200 miljoen euro. Hetzelfde geldt een beetje voor de A9 boven knooppunt Raasdorp, daar is het ook niet koek en ei en ook dat zal veel geld vragen om het probleem op te lossen en de vraag is in hoeverre dat nog in verhouding staat tot het aantal automobilisten, in
2740 feite wat de MKBA oplevert. Ik hoop dat wij kunnen kijken naar het netwerk als zodanig. Gelijktijdig heb ik wel oog voor de knelpunten op de Rijksinfra. Dat is een beetje het hybride antwoord op uw vraag. U zegt, wij zijn verrast en verbaasd over berichten over de PTA. Wij kunnen die verrassing en verbazing delen. Ik sloeg lichtelijk van mijn stoel. U vroeg, is dit nou een oneigenlijk argument in relatie tot de bruggen en neemt u nou een ander standpunt in. Het
2745 antwoord op het laatste is nee, maar dat neemt niet weg dat de zorg groter wordt. Als je ziet dat

er gesproken wordt over bruggen over het IJ, dan weet je dat dat zijn impact gaat hebben op de
cruisevaart. Als dat lage bruggen zijn, dan gaat het ook invloed hebben op de containervaart.
Volgens mij is en blijft het NZKG een van de belangrijkste motoren van de Noord-Hollandse
economie, in ieder geval van de MRA, dus de zorgen die wij hebben, zijn allerm minst afgenomen
2750 door de laatste uitlatingen en mijn grootste zorg is dat dat betekent dat een groot deel van de
cruisevaart het NZKG op een gegeven moment niet meer wil aandoen en dat is het slechtste wat
wij kunnen hebben. Het is in verband gebracht met overlast gevende toeristen, maar volgens mij
doen deze toeristen dat niet. Zij slapen niet in een Airbnb, zij slapen aan boord, zij lopen niet
met rolkoffers door de stad en volgens mij hangen ze ook niet dronken in portieken, want ook
2755 dan zijn ze aan boord, maar zijn het juist degenen die per schip per jaar zorgen voor 500.000
euro aan omzet die gegenereerd wordt in Amsterdam en daar vaart volgens mij vooral de
Amsterdamse middenstand wel bij en die moeten wij koesteren en niet afknijpen. U zegt, hoe zit
het met Heijmans en de Westfrisiaweg. Ik heb er in beslotenheid van de commissie een en ander
over gezegd. Als het goed is, dan hebt u afgelopen vrijdag vernomen dat Heijmans ook de
2760 werkzaamheden op het westelijk deel heeft neergelegd. Ik ben er natuurlijk niet gelukkig mee,
zeg ik eufemistisch en wij doen er alles aan om ervoor te zorgen dat de veiligheid gewaarborgd
blijft, want je wilt niet dat daar ongelukken gebeuren. Het paradoxale is natuurlijk wel dat als
mensen een situatie als onveilig percipiëren, zij dan zelf ook voorzichtiger doen. Daar ligt mijn
prioriteit, omdat sommige tijdelijke situaties niet bedoeld zijn om zo lang te blijven liggen als nu
2765 helaas het geval is en daar moet je op acteren, maar tegelijkertijd kijken wij ook of wij het
probleem kunnen oplossen, maar twee, als dat niet lukt, hoe kunnen wij ervoor zorgen dat het
werk zo snel mogelijk hervat wordt. Wij kunnen daar gemakkelijk over praten, degenen die er last
van hebben zijn de mensen die daar wonen en werken of daar om een andere reden moeten zijn,
dus de bereikbaarheid is voor mij ook een groot goed. In de richting van mevrouw Zaal van D66,
2770 af en toe krijg ik het gevoel dat men niet precies weet waar wij als provincie mee bezig zijn, want
zij stelt dat de indruk bij D66 bestaat dat wij over wegen beschikken die niet van de provincie
zouden moeten zijn. Ik daag haar uit om met voorbeelden te komen, nadat ik gezegd heb dat wij
continu evalueren of een weg nog wel onderdeel moet zijn van het provinciale netwerk en als dat
niet zo is, dan proberen wij altijd om die weg af te stoten. Ik ben enigszins verbijsterd dat u met
2775 dit voorbeeld komt en het is jammer dat u dat niet in de commissie hebt gedaan, want dan
hadden wij het daar gewoon af kunnen handelen. De heer Den Uyl zegt dat hij graag
meegenomen wil worden in discussies over het BBV. Mijn antwoord in zijn richting is, als dat kan
zullen wij dat uiteraard doen, graag zelfs, gelijktijdig vraag ik of er een moment is geweest dat u
het gevoel heeft gehad dat dat niet gebeurd is, terwijl wij wel over de mogelijkheid beschikten
2780 om dat te doen, want soms zijn ook de wegen des BBV's ondoorgrondelijk en hebben wij niet
altijd de invloed daarop die wij zouden willen hebben. Ja, waar wij het kan, doen wij het, maar is
er een concrete aanleiding? Dan de moties en amendementen. Motie 55 van de SP over de
Texelhopper. De heer Bruggeman vraagt mij omwille van een eerlijke en correcte
oordeelsvorming de kostendekkingsgraad van de kleine busjes afzonderlijk te overleggen. Wij
2785 ontraden deze motie. De pilot Vervoer op maat op Texel is een integrale pilot en wij berekenen
de kostendekkingsgraad niet apart over de verschillende soorten, maar wij kijken of het
totaalconcept voldoet en dat is zo, dat voldoet uitstekend. Ik snap dat de heer Bruggeman dit niet
wil horen, maar dit is waar hij het mee zal moeten doen. Dan mede uit uw naam motie 57 van GL,

2790 motie onderzoek burgerbegroting. Wij hebben in de gauwigheid gekeken naar wat er in de diverse portefeuilles zou kunnen zitten waarmee je hier iets zou kunnen doen, maar het schaalniveau van de gemeente is niet het schaalniveau waarop de provincie acteert en dat betekent dat het voor ons heel moeilijk is om naar wijken en buurten te kijken. Bij mijn portefeuille mobiliteit gaan wij niet over de bereikbaarheid van de buurten en de wijken, maar wij gaan over de bereikbaarheid van de regio in totaliteit en daarom is het heel ingewikkeld om 2795 lokale vormen op te schalen naar de provincie. Ik voeg eraan toe dat een internationaal vergelijkend perspectief wat ons betreft niet aan de provincie is.

2800 De heer **HIETBRINK** (GL): Daarop aansluitend. Ik denk dat wij heel dicht bij elkaar zitten. Die worsteling hebben wij ook gehad, wij vinden het ook ingewikkeld om te kijken of je dat zou kunnen opschalen. Eigenlijk is de motie niets anders dan een verzoek om daar iets langer dan alleen tijdens de lunch over na te denken en nog eens goed te kijken of er nog andere mogelijkheden zijn, eventueel ook in het buitenland – daarom is hij zo opgesteld – die nuttig zouden kunnen zijn voor de provincie.

2805 De **VOORZITTER**: Als wij het nou eens zo doen want wij hebben niet voor niets een werkgroep Burgerparticipatie, dat deze motie – en dan zou u hem in kunnen trekken – door de werkgroep Burgerparticipatie wordt opgepakt, want dit was veertien dagen geleden ook onderwerp van discussie. Zullen we het zo doen? Dan kijk ik ook naar de leden.

2810 Gedeputeerde **POST**: Dan heb ik er nog een van de SP en de PvdA over het bevorderen middels lobby dat er geen regeerakkoord komt waarin een taakstelling voor de provinciale middelen wordt opgenomen en dat wij dat eigenstandig in IPO-verband doen. Ik heb daar geen enkel bezwaar tegen, dus met alle plezier, want volgens mij varen wij er allen wel bij als wij dit doen, maar u kunt kaatsen en de bal verwachten. U bent beiden van een partij die vertegenwoordigd is 2815 in het landelijke en juist het landelijke beslist daarover, dus ik ga ervan uit dat u hetzelfde doet en dat u ook eigenstandig bevordert middels lobby dat er in het nieuwe regeerakkoord geen taakstelling wordt opgenomen, want via uw Tweede Kamerfracties heeft u daar ook invloed op en misschien nog wel meer dan IPO en het college. Als wij daar de krachten bundelen, dan zou het goed moeten kunnen komen.

2820 Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. In eerste instantie heb ik begrepen dat de PVV zich zorgen maakt over de schuldenpositie van gemeenten. Het financiële toezicht van de provincie is primair gericht op een structureel en reëel evenwicht van de gemeentelijke begroting. De provincie toetst een aantal punten, zoals risico's, grondexploitatie en weerstandscapaciteit, maar vooral of er 2825 voldoende structurele baten zijn om de structurele lasten te dekken. Sinds vorig jaar is er in de regelgeving een set kengetallen opgenomen, die in samenhang een beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente en een van die kengetallen is gericht op de schuldenpositie en daarmee is de schuldenpositie een meer nadrukkelijker aandachtspunt geworden voor de toezichthouder. Het is waarneembaar dat op basis daarvan, meer gemeenten interesse hebben 2830 voor de ontwikkeling van de schuldenpositie, het is echter nog te vroeg om te zeggen of daar al verbetering in komt. Feit blijft dat het van belang is dat er een structureel evenwicht is in de

begrotingen tussen de structurele uitgaven en structurele baten. Dat is in eerste instantie prioriteit en wij nemen de schuldenpositie mee en heeft het ook de aandacht van de gemeenten gekregen. Ik heb ook nog iets gehoord van 50plus, die aandringt op meer bouwen in het buitengebied. Daarvoor wil ik u wijzen op de structuurvisie, waarin een aantal provinciale belangen is benoemd, u heeft daar een aantal provinciale belangen in genoemd, zijnde klimaatbestendigheid, duurzaam ruimtegebruik en ruimtekwaliteit en u heeft de invulling daarvan verankerd in de PRV en die is leidend voor het al of niet kunnen bouwen in het buitengebied. Daarvoor verwijs ik dus naar uw eigen beleid van PS. De VVD vroeg een en ander over de Actieagenda Schiphol. Die is opgesteld door het Ministerie van I&M en over een aantal onderdelen spreekt de Omgevingsraad zich uit en ook wij zijn in afwachting van een voorstel van de heer Alders, voorzitter van de Omgevingsraad, over de wijze waarop wij de komende maanden vanuit de Omgevingsraad op de Actieagenda zullen gaan reageren en wij zullen u daar zeker van op de hoogte houden. Een andere vraag van de VVD is wat het college kan zeggen om binnenstedelijk tot 2025 in de woonbehoefte te kunnen voorzien. Het aantal woningen in binnenstedelijke plannen volgens de definitie van de PRV bedraagt in Noord-Holland op dit moment 142.000 woningen en dat is voldoende voor de behoefte tot 2025, want die behoefte is berekend op 124.000. Een deel van die plannen is inderdaad nog zacht, dat zegt u terecht. Wij hebben de gemeenten vorig jaar al opgeroepen om ervoor te zorgen dat ze de zachte plannen eerder hard gaan maken. Tegelijkertijd is het op dit moment nog geen probleem, aangezien het ook verstandig is om niet meer dan drie tot vijf jaar voorraad aan harde plancapaciteit te hebben, anders verdwijnt de flexibiliteit in de programmering en bestaat het risico op onnodige plankosten en desinvesteringen. Wat ons betreft, zijn de binnenstedelijke mogelijkheden tot 2025 zeker aanwezig. Men moet er alleen voor zorgen dat op gezette tijden de gemeenten worden aangespoord om de zachte plannen hard te gaan maken. De PvdA deed een pleidooi voor de OV-knooppunten. Wij zijn druk bezig om in het kader van de Kennemerlijn en de Zaancorridor, twee van de lijnen uit het OV-knooppuntenbeleid, goed in kaart te brengen wat er nodig is om de stationsgebieden op te waarderen. Ik hoop u ten tijde van de kaderbrief 2018 een goed overzicht te kunnen geven van wat daarvoor nodig zal zijn. Daar wordt aan gewerkt. Verder is er een aantal moties ingediend. Motie 63, mevrouw De Meij, een van uw overwegingen klopt dus niet. Namelijk dat de gemeenten hun mandaat om zelf bouwplannen te beoordelen, hebben afgestaan aan de stuurgroep. Dat is pertinent onjuist, dat is niet het geval. Een aantal andere overwegingen klopt ook niet. Ik heb u in de laatste commissievergadering verteld hoe er in de stuurgroep is gesproken over de pilot Waterland. Dat staat ook in het verslag van de commissie RWW. Het dictum om op een correcte juridische wijze te handelen en af te handelen, daar kunnen wij natuurlijk niet tegen zijn, want wij doen niet anders dan op een correcte juridische wijze zaken behandelen en afhandelen. Ik laat het aan de Staten om te zien wat u hiermee wilt, maar houd er rekening mee, er is geen mandaat bij de stuurgroep om plannen te beoordelen. Daar kan ik niets aan veranderen, dat is zo. Dan motie 65, waarin u vraagt om het aantal daklozen opvangplaatsen in Noord-Holland te vermeerderen. De opvang van daklozen valt onder de verantwoordelijkheid van het sociale beleid van de gemeente en ik wil u nadrukkelijk ontraden om hier als provincie een rol in te vervullen. Dan nog twee moties over kustbebouwing. Ik heb veel fracties gehoord over hoe zij begaan zijn met het lot van de kust. Natuurlijk delen wij de passie, de belangstelling en de goede zorgen voor de kust. Ik heb iemand horen zeggen, het

2875 Kustpact ligt er, maar het Kustpact ligt er nog niet. In motie 67 staat dat wij iets moeten doen met de striktere afspraken in het Kustpact, maar in het Kustpact gaat het uitsluitend om procesafspraken. Dat staat in de brief die u vrijdag jl. bereikt heeft. In het Kustpact wordt afgesproken op welke wijze partijen met elkaar in overleg treden om ervoor te zorgen dat er op goede wijze met de kust wordt omgegaan. Het is een processtuk, dus inhoudelijk zal het

2880 Kustpact niets veranderen aan het huidige beleid. Het kustbeleid is in Noord-Holland in goede handen. Als er eventueel nieuw beleid zou moeten komen, want wij zijn bezig met een actualisatie van het beleid dat u in 2012 heeft vastgesteld, en als blijkt dat er een beleidswijziging komt, dan is het niet aan het Rijk, maar hier aan de Staten, want wij als provincie hebben de verantwoordelijkheid gekregen op het ruimtelijk economisch domein en dus ook voor

2885 de kust.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Maar vindt u niet dat de motie ook uitsluitend over het proces gaat, want dan zou ik zeggen, kijk er nog een keer naar en stel het preadvies bij.

2890 Gedeputeerde **GELDHOF**: Ik maak eerst mijn betoog af. Over de teksten van het Kustpact, zelfs voor het proces, wordt nog steeds geschreven en sinds afgelopen vrijdag, u hebt de brief gekregen waarin stond dat Recron en HISWA en Koninklijke Horeca Nederland nog een aantal vraagtekens hebben en het op dat moment nog niet wilden tekenen, maar er vinden nu weer gesprekken plaats om iedereen bij de les te houden, want de kust is van ons allemaal en wij

2895 willen alle partijen er graag bijhouden. Er worden nu nieuwe tekstvoorstellen gedaan, die worden besproken en indien akkoord, worden die weer teruggelegd bij alle partijen, zoals de waterschappen, drinkwaterbedrijven, alle commerciële partijen, u heeft het in de brief kunnen lezen. Het proces om te komen tot het Kustpact is dus nog gaande en de tekst van het Kustpact ligt er dus nog niet. I&M hoopt het nog voor de kerst te kunnen ondertekenen en dat hopen wij

2900 met hen. Dan de moties. Motie 67 spreekt over het zo snel mogelijk omzetten van striktere afspraken in provinciaal beleid. Het zijn geen striktere afspraken, het zijn procesafspraken. U heeft het over de wijziging van de termijn waarbinnen bestemmingsplannen in overeenstemming moeten worden gebracht. Daar zit iets bijzonders in. U vraagt om een aangepaste termijn van een jaar voor het in overeenstemming brengen van bestemmingsplannen met de PRV. Pas

2905 wanneer de beleidsactualisatie Kust is afgerond – en u weet dat wij daarmee bezig zijn – en die tot wijzigingen in de PRV heeft geleid, heeft het zin om deze afweging te maken en de termijn te wijzigen, omdat wij dan pas de consequenties goed kunnen overzien. Er zou ook aan gemeenten gevraagd worden om binnen een jaar na vaststelling van de nieuwe PRV waarin het geactualiseerde beleid zou zijn vastgelegd, om hun bestemmingsplannen te wijzigen, maar wij

2910 moeten dan onderbouwen waarom dat besluit alleen geldt voor bestemmingsplannen bij de kust en niet geldt voor alle artikelen in de PRV. Dat is nogal een klus. Ik zou dat met deze motie in ieder geval niet doen. Hetzelfde wat u zegt, is het nemen van een voorbereidingsbesluit. Dat zou niet de juiste effecten bewerkstelligen.

2915 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Maar hebt u gezien dat het in deze motie alleen maar voor de kust geldt en niet voor alles. Daarom is de motie zo opgeschreven. Ik begrijp uw terughoudendheid niet zo

goed. Ik zou zeggen, yes, ik word gesteund door de Staten en dan kan ik straks mijn gang gaan de goede kant op.

- 2920 Gedeputeerde **GELDHOF**: Als u nu zegt, alleen voor de kust, dan moet u ook definiëren wat de kust is. Hoe breed is dat, is dat alleen het zand, zijn dat de duinen, is dat een strook achter de kust. Dat zijn allemaal dingen die nog komen vanuit het Kustpact en met de beleidsactualisatie die plaatsvindt. U moet daarna ook motiveren waarom u wilt gaan 'discrimineren' binnen het provinciale beleid. Waarom moet het bij een plan binnen tien jaar en bij het andere binnen een
- 2925 jaar? Dat moet allemaal nog uitgezocht worden. Het is nu eigenlijk te vroeg om dat nu te willen. Ik zou u dat ten eerste ontraden. Ten aanzien van het voorbereidingsbesluit, dat zou niet het juiste effect bewerkstellingen.

- De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik verbaas mij een beetje over uw interpretatie waar u het negatieve advies op baseert. Wij kennen inderdaad de inhoud van het Kustpact nog niet, dus als u zegt, dat
- 2930 woord strikter is niet op zijn plaats, dan zijn wij als indieners allesbereid om het woord 'strikter' te laten vervallen en het gewoon over afspraken te hebben, als dat de angel er uithaalt. Met betrekking tot het in lijn brengen met de termijn van een jaar, wij vragen u slechts met een voorstel te komen, dus u kunt dat invullen zoals u wilt, wij geven daar geen enkele sturing aan of
- 2935 het wel voor de kust en niet voor het andere moet gelden. Wij verzoeken u vooral om naar die termijn van een jaar te gaan en wijzigingen toe te passen, die in lijn zijn met de maatschappelijke afspraken en intentie van het Kustpact.

- Gedeputeerde **GELDFHOF**: Van belang is dat je nu met alle partijen een proces aangaat waarmee
- 2940 je ervoor zorgt dat er een goed beleid voor de kust komt. Wat u in feite doet, is dingen naar voren halen. Nu al afspraken maken voor een Kustpact waarvan u de tekst nog niet weet, waarvan iedereen roept, het wordt dit, het wordt dat, het wordt zus en zo en eigenlijk heeft u het nog niet eens gezien en zijn het alleen procesafspraken. Ik zou u willen vragen, op het moment dat partijen het erover eens zijn – en dan kom ik bij het laatste bolletje van motie 69 – zal het
- 2945 Kustpact als het ondertekend wordt, altijd onder voorbehoud van goedkeuring van PS worden getekend. Het gaat om het proces. Wij zijn volop bezig met de beleidsactualisatie. In december is er een bijeenkomst met alle partijen in Noord-Holland waarmee wij de volgende stap gaan zetten voor hoe wij met elkaar het Kustpact gaan invullen en u wilt al vooruitlopen en dingen gaan regelen, terwijl wij daar nog mee bezig zijn en u wordt erbij betrokken. Het is alsof u al dingen
- 2950 dicht wilt regelen, terwijl wij nog volop met elkaar in gesprek zijn.

- Mevrouw **ALBERTS** (SP): Het is een belangrijke motie, daarom gaan wij er nog wat dieper op in. Wat gaat u nou doen als er straks een ondernemer aan de slag gaat? Met andere woorden, u bent aan het praten, u bent partijen aan het horen, u draait zich om, en rats, de hele boel volgebouwd.
- 2955 Wat doet u?

Gedeputeerde **GELDFHOF**: Dat is de verkeerde veronderstelling dat alles volgebouwd wordt.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Er liggen plannen!

2960

Gedeputeerde **GELDFHOF**: Wij hebben al meerdere vragen van partijen gehad waarop wij hebben uitgelegd dat heel veel plannen, er zijn heel veel mensen met allerlei plannen, maar die bereiken uiteindelijk nooit de besluitvorming, omdat ze op voorhand worden afgevangen, omdat ze niet door de gemeente komen, omdat ze bij de provincie niet worden voorgelegd. U hebt het

2965

overzicht gekregen bij de beantwoording van de Statenvragen. Het is niet zo dat er opeens allerlei plannen klaarliggen. Ik ga nu wel zeggen waarom u dat voorbereidingsbesluit niet moet doen, want u wilt ongewenste kustbebouwing zoveel mogelijk bevriezen en dat zouden wij technisch juridisch voor een half jaar kunnen voor bebouwing die ongewenst is, maar zo'n bouwstop is eigenlijk niet de bedoeling van het Kustpact, noch van de provincie. Waar het om

2970

gaat, is dat je op een juiste en goede en verantwoorde manier met de gouden waarde van de kust omgaat. Het voorbereidingsbesluit biedt voor maximaal een half jaar de mogelijkheid om projecten tegen te houden en binnen een half jaar is het onmogelijk de beleidsactualisatie van de PRV te doorlopen en de PRV-wijziging af te ronden. Dat is gewoon onmogelijk. Een

2975

voorbereidingsbesluit kan niet worden verlengd en dat is pas efficiënt op het moment dat het geactualiseerde of nieuwe beleid, als u daartoe besluit, dan neemt u het voorbereidingsbesluit.

Op het moment dat u besluit, dat u zegt, dit wordt het beleid, nu neem ik een voorbereidingsbesluit en dan kan je het binnen een half jaar regelen. U heeft het beleid nog niet, u heeft alleen het huidige beleid. Dan is duidelijk wat de inhoudelijke beleidsactualisatie oplevert, inclusief de gedetailleerde zonering en eventuele wijzigingen in de PRV.

2980

De heer **HIETBRINK** (GL): Misschien moet ik proberen de vraag anders te formuleren en even uit de sfeer van de moties te halen. De zorg is dat er iets ongewenst gebeurt totdat het Kustpact er komt. Kunt u aangeven wat u doet met een aanvraag tussen nu en de ondertekening van het Kustpact?

2985

Gedeputeerde **GELDFHOF**: Aanvragen die nu binnenkomen, worden getoetst aan de huidige PRV en wat nu niet kan, kan straks ook niet.

2990

De heer **HIETBRINK** (GL): Maar u gaat dus nog geen rekening houden met het Kustpact dat er gaat komen?

Gedeputeerde **GELDFHOF**: U moet mij dan toch even zeggen, wat verwacht u dat het Kustpact gaat brengen wat er nu nog niet is?

2995

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb gewoon de krant gelezen zoals meerderen van ons, blijkt uit het aantal moties en ik hoop van het Kustpact – en nu spreek ik even als GroenLinkser – dat het Kustpact in ieder geval gaat zorgen dat de kust beschermd wordt en meer beschermd wordt dan nu. Dat zou ook pleiten voor terughoudendheid om besluiten te nemen als er nu aanvragen komen.

3000

Gedeputeerde **GELDFHOF**: De zorg voor de kust delen wij, het Kustpact zijn afspraken voor het hele land. Voor Noord-Holland hebben wij het juiste instrumentarium voor handen om ervoor te

zorgen dat er alleen gewenste ontwikkelingen aan de kust mogelijk gemaakt worden. Daar zit het probleem. Er is een beeld geschapen alsof er flatgebouwen in de duinen worden geplaatst in the middle of nowhere, en dat zijn dingen die gewoon niet kloppen met de werkelijkheid. Ik begrijp uw zorg, want ik dacht ook, als dat mogelijk is, dat willen wij helemaal niet. Dan zoek je dat uit en dan blijkt dat wij het juiste instrumentarium al in handen hebben om dat al te doen. Waar het vooral om gaat bij het Kustpact, is ervoor zorgen dat er een goede meer gedetailleerde zonering komt, en dat wij dat met alle partijen in de samenleving goed op een rij zetten.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik heb in mijn algemene beschouwingen het volgende over het Kustpact gezegd: "Inderdaad, de tekst is nog eens niet bekend, zelfs nog niet openbaar" maar ik heb ook aangegeven wat wel al duidelijk is, is dat provincies, gemeenten, waterschappen, natuurorganisaties en de toeristensector per provincie gaan bepalen waar wel en niet gebouwd kan worden. Bent u het met mij eens dat deze motie van een aantal partijen in feite inhoudt, wij gaan het even voor u bepalen?

Gedeputeerde **GELDFHOF**: De provincie is al in de lead om te bepalen waar het wenselijk is om wel of niet ontwikkelingen mogelijk te maken. Dat is al onze taak.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dan heeft u misschien mijn vraag verkeerd opgevat. Zie hem juist als steun voor uw reactie. Ik wil graag zien dat mijn uitleg daarvan door u bevestigd kan worden, want zoals wij tegen de motie aankijken, heeft dat niks met overleg te maken, dat is, wij gaan nu even bepalen dat u maar moet stoppen, wij gaan een voorbereidingsbesluit nemen. Dat heeft toch niets met overleg te maken? En mijn vraag was, bent u het daarmee eens?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Nou begrijp ik uw vraag. Wij hebben het instrumentarium in handen, wij gaan daarover, maar wij willen dat doen in overleg met alle partijen aan de kust om tot een gezamenlijk en gemeenschappelijk gedragen toekomst voor de kust te komen. Volgens mij is dat iets dat volledig past binnen alles wat er met de Omgevingswet wordt beoogd, dat wij in samenspraak met alle betrokken partijen tot een gezamenlijk gedragen visie komen. En met de beleidsactualisatie zijn wij al gestart. In december vinden de eerste gesprekken met alle partijen plaats. Wat kan ik u nog meer bieden?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik maak mij steeds grotere zorgen als ik in uw brief lees, dat er volgens u in Noord-Holland inhoudelijk niets gaat wijzigen met het Kustpact, terwijl de hele maatschappelijke intentie achter dat Kustpact is om onwenselijke ontwikkelingen een halt toe te roepen. Als ik nu zie dat er tachtig strandhuisjes in Petten gebouwd kunnen worden, wilt u beweren dat binnen dit instrumentarium dit geheel in lijn is met wat wij maatschappelijk zouden willen?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Zoals ik al zei, de provincies hebben het juiste instrumentarium al in handen om ervoor te zorgen dat de gewenste ontwikkelingen zich bij de kust kunnen voordoen. Bij Petten is een geheel nieuw strand gerealiseerd, daar was eerst helemaal geen strand, er was een dijk. Er is nu een nieuw strand en conform het beleid met rust en reuring is daar een

mogelijkheid gecreëerd en op andere plekken is rust gecreëerd. Dat zijn gewenste ontwikkelingen die u met elkaar hebt afgesproken. Het beeld bestaat dat met het Kustpact alles op slot gaat, maar dat is niet juist. Weet heel goed dat juist het Kustpact onder andere met Natuurmonumenten gesloten wordt. Dat is wat kennelijk iedereen wil, hoewel

3050 Natuurmonumenten af en toe ook verhalen schrijft die totaal niet kloppen en een beeld schetst en iedereen gek maakt met wat voor rare dingen er aan de kust kunnen gebeuren, met Belgische toestanden in Noord-Holland. Ik kan het mij niet voorstellen, het kan helemaal niet volgens het huidige beleid. Dus een beetje met beide benen op de grond moet ik u adviseren om dat te houden. Als u dus een voorbereidingsbesluit wilt nemen, dan is het zo dat ongewenste

3055 kustbebouwing zou kunnen worden getriggerd, omdat je weet dat een half jaar lang er niets mag en daarna zou weer alles kunnen. Ik zou u willen adviseren, doe nou geen voorbereidingsbesluit want hiermee kun je ongewenste ontwikkelingen voorkomen, want na een halfjaar vervalt alles weer. Het is raadzaam om het begrip voorbereidingsbesluit prudent te hanteren.

3060 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, ik begrijp de opmerkingen en de betooglijn van de gedeputeerde, maar toch een vraag. Waarom komt er een Kustpact? Hebben wij iets om ons zorgen over te maken? Wij weten allemaal, het zijn mijn woorden, dat het begonnen is doordat de staatssecretaris riep: nu moet alles kunnen, de minister riep: nu moet alles kunnen en dat vervolgens er allerlei maatschappelijke onrust kwam en dat wordt gekanaliseerd met het

3065 Kustpact, maar hebben wij als Noord-Hollanders reden voor enige zorg, begrijpt u die zorg en deelt u die? Zou u met ons uit willen spreken in het beleid dat wij de lijn van verantwoord omgaan met de ontwikkeling van de kust, dat u die wilt uitspreken en dat u zegt, ik snap uw zorgen en wij gaan ermee aan de slag, ook al hebben wij nu een instrumentarium waar wij veel mee kunnen.

3070 Gedeputeerde **GELDHOF**: Ik ben blij dat u dat zegt. Overigens heeft de minister niet gezegd, nu moet alles kunnen, zij heeft gezegd, ik heb het goed geregeld en het is bij de provincie in goede handen, want die hebben het juiste instrumentarium om de zorg voor de kust te borgen, want het ruimtelijk economische beleid is gedecentraliseerd naar de provincies. Dat is de reden

3075 geweest waarom zij het heeft losgelaten en niet van, omdat nu alles moet kunnen. Dat is totaal anders uitgelegd door partijen, zodra de provincies erover gaan, dan is de beer los. Dat is niet het geval, maar beelden spreken meer dan woorden. Natuurlijk begrijp ik uw zorg, zeker als je kijkt naar wat er in de media over gezegd is. Ik snap uw zorgen volkomen, want je krijgt spookbeelden voorgeschoteld, terwijl dat in werkelijkheid niet het geval is, maar ik probeer u

3080 mee te nemen dat wij het in Noord-Holland goed op orde hebben, dat wij met een beleidsactualisatie bezig zijn en dat ik u graag meeneem bij de veranderingen. Dan kom ik bij motie 69, als ik het zo mag lezen wat het laatste bolletje betreft. Daar staat: "PS tevens te informeren over de inhoud van het Kustpact." Dat is natuurlijk geen enkel probleem, maar "in de gelegenheid te stellen te reageren voordat ondertekening mogelijk op 30 november plaatsvindt."

3085 Als ik dat zo mag lezen want ik heb al gezegd, het gaat om procesafspraken, het is gebruikelijk dat wij de procesafspraken als GS tekenen, hoe ga je met elkaar verder om ervoor te zorgen dat je de gouden kust kunt bewaren. U krijgt daar informatie over, maar de ondertekening gebeurt altijd onder voorwaarde van goedkeuring van PS. Als er uit de nadere uitwerking misschien

- 3090 beleidsveranderingen komen, dan besluit u daar als PS over. U zit daar zelf bij, want u bepaalt wat er in de PRV komt te staan. Als ik hem zo mag lezen dat ik u uiteraard informeer over het Kustpact en dat ik na ondertekening onder voorbehoud van goedkeuring door PS het aan u voorleg en daarna gaan wij gezamenlijk de inhoud in met de beleidsactualisatie. Als ik hem zo mag lezen, dan zou ik positief willen adviseren.
- 3095 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb nog een verduidelijkende vraag. Volgens mij zijn er twee mogelijkheden, of je neemt het huidige instrumentarium en dat gebruiken wij goed en dan hebben wij geen Kustpact nodig ofwel, het is niet goed en je hebt een Kustpact nodig. Welke van de twee is het?
- 3100 Gedeputeerde **GELDFHOF**: Puur op de keper beschouwd zou je voor Noord-Holland het Kustpact niet nodig hebben, maar wij zijn niet de enige, wij hebben heel Nederland en het is belangrijk dat je met partijen het proces afsprekt en dat je elkaar bindt dat als je gaande het proces met een beleidsactualisatie bezig bent, je dan ook zegt, je hebt hier wel getekend, wij zouden met elkaar aan tafel zitten en wij zouden er samen uit gaan komen. Dat is het houvast die het Kustpact
- 3105 biedt. Daarom zeggen wij, wij moeten dat gewoon wel tekenen.
- De **VOORZITTER**: Het doen van een concessie aan de Tweede Kamer is iets anders dan dat je de indruk moet wekken dat daarmee de werkelijkheid direct verandert.
- 3110 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, ik loop even wat opmerkingen langs van de fracties en tot slot de moties. De PVV vraagt iets over het cultureel erfgoed en of wij iets kunnen doen tegen de nieuwe beeldenstorm tegen de VOC-helden in Hoorn en vast op nog wel meer plaatsen. Die moet ik helaas teleurstellen, daar kunnen wij niets aan doen. Dat lijkt mij een verantwoordelijkheid van de gemeenten om daar iets aan te doen. GL zegt, cultuureducatie, blij
- 3115 met het extra geld dat ervoor is uitgetrokken, maar dan wel een vraag over de Cultuurcompagnie en de onverwachte subsidiestop. Over het onverwachte aspect verschillen wij van mening, maar daarom ligt het dispuut nu ook voor. Ik kan daar wel een positieve ontwikkeling melden en dat is iets wat ik u niet wil onthouden. Zij hebben gevraagd om te kijken naar een samenwerking met Mooi Noord-Holland, dat wij ze hebben gevraagd om daar concrete voorstellen voor in te dienen.
- 3120 Die zijn inmiddels met hen besproken, die zien er positief uit, dus de verwachting is dat als het op deze lijn voortgaat, ik aan GS zal kunnen voorstellen om daar daadwerkelijk een klap op te geven en ze vanaf 2017 op die manier een invulling te laten geven aan de taken die zij hebben, samen met Mooi Noord-Holland voor het steunpunt. Tegelijkertijd, de samenwerking, de fusie met het Nationaal Museumfonds, daar werd ook aan gerefereerd. Veel opmerkingen zijn gemaakt
- 3125 over onze ambities op het gebied van duurzaamheid, over klimaatverandering, over de energietransitie. Ik loop er een paar langs. De PvdA zegt, het speelt een belangrijke rol, het vergt meer inzicht en daadkracht, het vergt doen in plaats van praten. Ik denk dat wij dat met elkaar eens zijn en dat wij ervoor gaan om dat te realiseren. De CU/SGP zegt, er is weinig echte tekst in de begroting. Zoals ik de begroting lees en volgens mij is dat in afspraak met u, is het ook niet
- 3130 echt de opzet van de begroting om er hele lappen tekst in te zetten, maar concreet de doelstellingen en daarachter komen natuurlijk de documenten waarin staat uitgewerkt

bijvoorbeeld in uitvoeringsprogramma's, wat wij precies gaan doen. Er is een opmerking gemaakt over de echte groene stroom en dat wij aan het witwassen zouden zijn met groencertificaten. Bij mijn weten doen wij dat niet, de zogenaamde GVO. Het is een gevalideerd internationaal systeem met een strenge controle daarop, dus er wordt wel degelijk gecontroleerd of de certificaten die wij gebruiken, relateren aan daadwerkelijk groen opgewekte stroom. U heeft ambities op het gebied van scheepvaart. U zegt, wij moeten vergroenen, daar liggen ook kansen en u komt later met een initiatief. Daar ben ik zeer benieuwd naar. Ik zou wel willen opmerken dat ook de provincie op dit vlak al een en ander doet en wij niet helemaal de boel laten liggen. Bijvoorbeeld via de milieudialoog in IJmuiden hebben wij inmiddels walstroom voor hektrawlers aangelegd en in het programma 2008-2015 zijn er via de EFRO-gelden in Amsterdam onder andere voor 1,3 miljoen euro 27 walstroomkasten, aansluitpunten voor de riviercruise en 154 aansluitpunten voor walstroom voor de binnenvaart aangelegd. De SP zou ik willen meegeven dat de opmerkingen over het gevoel achter de beantwoording, zo heb ik het begrepen, toch echt wel aanwezig is. U gaf als voorbeeld – en daarom sla ik er even op aan – de verantwoordelijkheid die wij zouden hebben voor de bodemverontreiniging eventueel bij Petten, dat zegt niets over de betrokkenheid, dat zegt iets over de feitelijke aansprakelijkheid. Zo beantwoorden GS die vraag. De vraag is, zijn wij daarvoor verantwoordelijk, ja of nee. Dan is het antwoord, dat zijn wij uiteindelijk niet, die beantwoording heeft u in een nazending kunnen lezen, maar dat zegt natuurlijk helemaal niks over de zorgen die wij ook hebben over wat er zou kunnen gebeuren of over de zorg voor het welzijn van de inwoners van Noord-Holland. Die delen u en ik en GS met elkaar. Leest u dat voortaan alstublieft anders, maar niet dat het ons niet zou interesseren. GL zegt, wij hebben voor het klimaatinitiatief alternatieve voorstellen gedaan. Datgene wat GS nu voorleggen, gaat ons niet ver genoeg. U hebt dat standpunt al duidelijk gemaakt in de commissie. Ik denk ook dat de discussie daar verder gevoerd moet worden, want wij moeten daar met elkaar nog een besluit over nemen en ik heb begrepen dat de meerderheid voor de uitwerking van het voorstel van GS was. Dan heb ik nog een paar advocaten in de zaal gezien, uiterst sympathiek, met een hartstochtelijk pleidooi voor de aarde. Er is er maar een, volledig eens, daarover helemaal geen misverstand. De doelstelling moet ambitieuzer en wij zijn een beetje bezig met als Don Quichot vechten tegen de windmolens. Nee, ik vecht om de doelstelling die de Staten hebben opgelegd, die wij in het coalitieakkoord met elkaar hebben afgesproken, te halen. U focust en dat vind ik iedere keer weer de kern van de discussie over de windmolens, dat er heel erg gefocust wordt op maar een manier om de energietransitie te halen, terwijl de duurzaamheidsportefeuille veel en veel breder is en er allerlei manieren zijn om met onze opdracht richting 2050 aan de gang te gaan. GS zetten in op de volle breedte en ook PS en wij gaan zeker nog met elkaar in gesprek naar aanleiding van de ruimtelijke verkenningen in relatie tot de doelstelling, waarvoor wij laatst een eerste aanzet in de commissie hebben gegeven. Wachten wij op het Rijk? Nee, dat doen wij niet, maar wij hebben het Rijk wel hard nodig, want ook dat is bijvoorbeeld de roep van het bedrijfsleven, omdat wij over veel onderwerpen niet gaan. Ik noem ETS, scheepvaart, luchtvaart en wij hebben het Rijk nodig om de wet- en regelgeving aan te passen, want dat is wat ik iedere keer weer tegenkom. Daar waar ook de VVD aan refereerde, wij worden links ingehaald door het bedrijfsleven, door innovaties vanuit de particuliere markt, maar het is onze uitdaging om met onze wet- en regelgeving adaptief te zijn en daar mogelijkheden voor te geven. Daarvoor hebben wij het Rijk hard nodig omdat de ondernemers die je spreekt en die heel veel willen investeren, al

3175 dan niet geholpen met innovatiefondsen van de provincie, zeggen, als wij straks echt gaan
investeren, dan moeten wij zeker weten dat die investeringen ertoe doen en dat die bedrijfszeker
zijn voor de komende jaren in plaats van dat wij volgend jaar weer met ander beleid worden
geconfronteerd. Er zijn natuurlijk best hele mooie voorbeelden. D66 heeft die ook genoemd, de
3180 bedrijventerrein waarvan je weet dat het de komende tien tot twintig jaar nog braak ligt, omdat
de vraag er niet is en laten wij ondertussen daar een andere invulling aan geven en op deze
manier letterlijk vierkante meters maken in zonnepanelen. Dan de initiatieven van burgers en
bedrijven over de klimaatfora. Ik dacht dat daar nog een voorstel voor zou komen als ik uw
bijdrage heb gehoord, mevrouw Zaal, maar die heb ik niet gezien bij de moties. Het lijkt mij op
3185 zich een prima uitgangspunt, het ligt denk ik ook in het verlengde van onze inzet op de
burgerparticipatie. Dan nog de moties. Er is opnieuw opgeroepen tot de Februaristaking. Vorig
jaar is er tijdens de algemene beschouwingen ook al het nodige gezegd over de Februaristaking
en op basis van het besluit van GS om die bijdrage in te trekken vanaf 2016 en ik heb begrepen
3190 toe te kennen. Dat is toen aanvaard en de overige moties zijn toen verworpen, mede omdat er
geen structurele dekking voor was. Dat is ook hier het geval. En het moet mij van het hart dat het
een beetje een raar amendement is, want je vraagt over het algemeen niet aan GS om de dekking
te vinden, dat doe je zelf. Dus GS ontraden de motie. Motie 23 over CultureBase. Daarvoor heb ik
al de argumenten in de commissie gegeven, maar ik wil ze best nog wel een keer herhalen. Het
3195 druist in tegen eerder door PS genomen besluiten inzake de bezuinigingen, de kaderbrief 2015,
in het coalitieakkoord is ook niet teruggekomen op de bezuinigingen, het is een
precedentwerking als wij dit zouden doen, want ook op andere uitvoeringsinstellingen wordt
bezuinigd, dus waarom zouden zij dan 'geen' overgebleven middelen kunnen krijgen. Het is ook
al door de organisatie zelf gezegd, het is bedoeld om een gat in de begroting te dekken, dus ik
3200 wil echt waarschuwen voor precedentwerking. Nogmaals, als ik kijk naar de dekking, bij de
kaders voor besteding van de EXIN-H gelden is uitdrukkelijk gesteld dat die middelen in de
stenen dan wel de inrichting moeten gaan zitten en dat die niet bestemd zijn voor exploitatie.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb een vraag over de precedentwerking, dat verbaast mij een beetje.
3205 Dat argument heb ik natuurlijk gehoord, volgens mij bestaat CultureBase nog niet sinds 2015,
maar sinds dit jaar en in 2015 is besloten om te bezuinigen op de Cultuurcompagnie. Dat heeft
gevolgen gehad. De Cultuurcompagnie is opgesplitst in drie partijen, daarvan gaat er een
fuseren, is er voor een partij nog geld de komende jaren en voor een partij niet, dat is
CultureBase. Ik snap niet zo goed wat voor precedentwerking dat verder zou hebben dan dat wij
3210 eenmalig incidenteel geld ter beschikking stellen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: De precedentwerking gaat erover dat wij geld beschikbaar gaan
stellen voor een organisatie die er nog niet was op het moment dat het besluit was genomen. Er
is door Cultuurcompagnie zelf besloten om de taakstelling in te vullen door nieuwe onderdelen
3215 op te richten. Dan neem je daarmee bewust een risico in de bedrijfsvoering. Als je dat dan niet
redt, dan is het niet gebruikelijk dat je daarvoor de rekening bij de provincie neerlegt. Daarvoor
zijn zij dan zelf verantwoordelijk geworden. De precedentwerking zit erin dat organisaties die

3220 zich opsplitsen en een begrotingstekort hebben en tegen ons zeggen, maar oorspronkelijk hadden wij ooit een subsidie van u, dan moet u maar voor het restant instaan, dat zich meer organisaties op deze manier gaan melden. Volgens mij heb ik er voldoende over gezegd. Motie 54 over de uitbestede diensten, bij aanbestedingen voortaan in het bestek op te nemen dat de provincie verwacht dat de vergunde partij al het personeel overneemt die tot aan de datum van aanbesteding werkzaam waren. Die moet ik echt ontraden om twee redenen. Bij de outsourcing van bediening van de kunstwerken is er geen sprake van overgang van een onderneming. De 3225 provincie voert de taken zelf uit en huurt daarvoor aanvullend personeel in van ODV Maritiem op basis van de raamovereenkomst Inhuur nautisch personeel. Dat gaat nu over naar Trigion en er vindt dus geen eigendoms- of bedrijfsoverdracht plaats van ODV naar Trigion. In de uitbestedingsovereenkomst is vastgelegd dat bij het opnieuw aanbesteden van de dienstverlening wanneer het contract volledig is uitgediend, dan is sprake van overgang van onderneming en dan 3230 gaat het personeel bijvoorbeeld over van Trigion naar de opvolgend opdrachtnemer. De motie Boelhouwer c.s. draagt GS in zulke gevallen op een programma van eisen op te nemen, zodat het personeel wordt overgenomen. Ik zou daarop willen zeggen, dat proberen wij op een andere manier in te vullen. Wij hebben namelijk nadere gesprekken gehad met ODV en Trigion en de mogelijkheid voor de overname van personeel, van medewerkers van ODV naar Trigion, daar 3235 staan partijen in principe positief tegenover en daar worden in de komende tijd vervolgspraken over gemaakt en wij werken daarvoor een plan uit. Zo kan het dus ook. Formeel kan het niet, maar materieel in de lijn met wat u wilt handelen GS al overeenkomstig.

3240 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dan toch even waarom wij met deze motie zijn gekomen. Er waren ook nog iets van vijf of zeven mensen gewoon rechtstreeks bij de provincie in dienst en niet bij ODV en die gaan niet mee. Dat vonden wij wel een beetje raar dat dat niet in de overgang naar Trigion is opgenomen. Misschien hebben wij het niet helemaal goed opgeschreven, maar dat was onze zorg. ODV gaat wel naar Trigion, maar de provinciemedewerkers niet. Misschien kunt u daar nog een blik op werpen, want zo was onze informatie tot nu toe.

3245 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik kijk even met een schuin oog naar de portefeuillehouder Personeel, maar ik hoor links ingefluisterd, die worden gedetacheerd, die zijn gewoon in dienst van de provincie.

3250 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, ik las in de krant en ik weet dat wat je in de krant leest, met enige scepsis tot je moet nemen, dat er nu mensen in dienst waren bij ODV en zich aanmelden bij het uitzendbureau en de boodschap was, oh, u bent werknemer daar, u kunt niet komen bij dit uitzendbureau. Dat roept het beeld op dat er los van de juistheid van de informatie, dat er onduidelijkheid is en de motie vraagt om onderzoek. De vraag is of nader onderzoek niet 3255 enigszins verstandig zou zijn.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Het krantenartikel waar u aan refereert, was mede voor ons aanleiding om dat gesprek te entameren waar ik het net over had. Daar is uitgekomen dat dat niet aan de orde is, dat er een positieve grondhouding bestaat tegenover de overname van 3260 personeel en dat wij daar concrete vervolgspraken over hebben gemaakt met elkaar en dat wij

dat plan verder met elkaar gaan uitwerken. In die zin is er wat mij betreft geen nader onderzoek nodig.

3265 De heer **DEN UYL** (PvdA): Dat snap ik, maar dan komt bij mij de vraag op, had ODV Maritiem het niet goed begrepen, had Trigion het niet begrepen of het uitzendbureau niet, want blijkbaar was er interventie van de provincie nodig. Dat is heel erg goed, maar de vraag is en die blijft hangen, had de provincie niet in een eerder stadium bij de aanbesteding een aantal dingen wat strakker kunnen formuleren? De vraag die er ligt is, kunt u nog eens nader onderzoeken wat er wel of niet kan. Is er sprake van overgang van onderneming of is dat niet in dit geval maar in de toekomst wel?

3270

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, daar ben ik helder over geweest. Er is geen sprake van overgang van onderneming. Het werk ligt bij ons en wij huren een partij in die een deel van het werk waarvoor wij zelf voor de uitvoering aan de lat staan, voor ons uitvoert en dat is iets anders dan wanneer wij een keer in de zoveel jaar – wij werken met een soort mantelcontracten – dat besteden wij een keer in de zoveel jaar aan. Op het moment dat dat aan de orde is, dan is de vraag, welke partij voert het dan voor ons uit en dan zou er sprake zijn van overgang van onderneming. Nu gaat het om een van de taken die wij deels uitbesteden en dat gaat over diensten en er is geen sprake van overgang van een onderneming. Met betrekking tot al of niet een misverstand, dat schrijft de krant. Ik heb begrepen dat in de gesprekken met ODV en tussen ODV en Trigion het niet aan de orde is dat personeelsleden van ODV niet welkom zouden zijn. Nogmaals, er is een positieve grondhouding en daar vindt binnenkort een nader gesprek over plaats.

3275

3280

3285 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Mijnheer Den Uyl had het net over een krantenartikel, maar ik heb letterlijk het bewijs gezien dat er een afwijzing was van het uitzendbureau, dat mensen die van ODV Maritiem kwamen, het niet op prijs werd gesteld en dat zij uitgesloten waren van de procedure. Ook als wij het niet over een overname hebben, vindt u dan nog steeds dat GS geen enkele verantwoordelijkheid hebben als u bij een aanbestedingsprocedure er niet voor zorgt dat de overname van het personeel of niet overname, maar proberen om zoveel mogelijk van die mensen te plaatsen bij een ander bedrijf, als u aan de andere kant zegt dat de werkloosheid onder ouderen niet verder mag oplopen? Ik vind het te gek voor woorden dat heel veel van die mensen straks zonder werk op straat staan en dat u dat allemaal prima vindt.

3290

3295 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik geloof dat ik al geen antwoord meer hoeft te geven, want ik hoor van mevrouw De Meij dat ik dat allemaal prima vind bij voorbaat, maar ik wil toch een poging doen. Ik denk dat wij daarmee moeten oppassen, want wanneer wij dat in de constructie zoals die nu loopt, daarmee ook wel marktversturende werking kunnen triggeren. Medewerkers zijn niet verplicht om over te gaan. De latende opdrachtnemer zal zijn best doen om die werknemers een goed aanbod te doen om bij hem te blijven. Wat je dan krijgt, is dat mensen die dan niet mee mogen of niet blijven, die aan de komende opdrachtnemer worden aangeboden. De provincie loopt het risico dat de prijs van de aangeboden dienstverlening hoger wordt, omdat de nieuwe opdrachtgever wordt opgescheept met personeel waarvan hij zegt, dat zou niet mijn

3300

3305 eerste keus zijn, wanneer ik uit het totale bestand had kunnen kiezen. Ik denk dat wij daarmee moeten oppassen. Nogmaals, overgang van onderneming is nu niet aan de orde. Volgens mij hebben wij nu goede vervolgafspraken tussen beide partijen om te kijken naar het zittende aanbod en daar horen ook de oudere werknemers bij, waar 50plus het over heeft.

3310 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Nog een klein punt. Een deel van het probleem was dat mensen nu ondanks dat u zegt, ze gaan gewoon over, dat er ook mensen waren die op hun baan moesten solliciteren. Dat is toch niet geheel zoals het volgens de afspraken hoort te gaan.

3315 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik wil er even voor waken dat wij niet twee portefeuilles door elkaar gaan halen. Ik ga over de inkoopvoorwaarden, wat doen wij in zijn algemeenheid bij het aangaan van nieuwe opdrachten. Als u vragen heeft, hoe zit dat precies met personeel zou ik willen vragen die vragen aan de portefeuillehouder te stellen, omdat ik anders antwoorden ga geven waar ik niet voor in kan staan en dat zou ik niet willen. Er zijn twee moties ingediend, nummers 53 en 62, over Wind op land. Wij kunnen daar een hele boom over opzetten, maar dat ga ik niet doen. Er ligt een coalitieakkoord en GS voeren uit wat hierin is afgesproken, dus wij 3320 ontraden de motie. Motie 56 over verhoging subsidieplafond zonnepanelen. GS willen deze motie overnemen. Wij willen dat zeker graag onderzoeken maar dan kijken wij meteen naar de dekking die gesuggereerd wordt, of dat een goede is en wij komen daar nader bij u op terug. Motie 61 over omgevingswaarden fijnstof WHO, u vraagt of wij de luchtkwaliteitsnormen kunnen overnemen. De Europese wettelijke norm is voor ons leidend en de normen van de WHO zouden 3325 een kop zijn op het Noord-Hollands beleid en de inzet van het college is om in de basis de kwaliteit te borgen. Wij gaan wel in gesprek om te kijken naar het verbeteren van de milieukwaliteit, bijvoorbeeld via de milieudialoog of het platform NZKG en natuurlijk is het ook effectief om op landelijk niveau gezamenlijk via de programmatische aanpak naar de luchtkwaliteit te kijken. Daar zit onze inzet. Vooralsnog nemen wij de motie niet over.

3330 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Toen ik deze algemene beschouwingen tot mij nam, kreeg ik de indruk met zoveel internationale inbreng dat een motie ingebracht zou worden om een lidmaatschap voor de provincie van de Verenigde Naties te bewerkstelligen, maar ik weet niet of de portefeuillehouder Internationale betrekkingen daarop zit te wachten. Ten aanzien van de 3335 inbreng van de PVV kom ik straks terug op twee punten bij de behandeling van de moties, maar als het gaat over de bijdrage van de SP die ons confronteerde met de interpretatie van de wake-up call, daar heb ik wel een opmerking bij, vooral omdat in de bijdrage een kwalificatie voor de organisatie werd neergezet die ik verre van mij werp. Er werd letterlijk gezegd: "Een wereldvreemde naar binnen gekeerde organisatie". Een compliment dus voor alle ambtenaren die 3340 hier dag in, dag uit keihard met hun poten in de klei staan – sorry voor mijn taalgebruik, voorzitter – en hun werk proberen te doen. Een jonge ambtenaar die hier zijn traineeship heeft gelopen, die heel goed werk verricht, wordt hier op deze wijze gekwalificeerd, dat werp ik verre van mij. Ik herken mij daar overigens ook niet in. Wat ik in mijn dagelijks werk tegenkom, zijn goed gemotiveerde mensen, goed gemotiveerde collega-politici en over het algemeen goed 3345 gemotiveerde volksvertegenwoordigers in deze zaal, dus ik herken dit beeld helemaal niet en ja, de provincie is er voor alle inwoners. Wat ook in deze Staten vandaag aan de orde kwam, was

toch de spanning tussen enerzijds wat willen wij heel graag en anderzijds wat hebben wij nodig. En confrère Van Liere bracht dat beeldend in zijn bijdrage door de eenzijdige groei te veroordelen en een andersoortige groei voor te staan. Maar ik wil onder de aandacht brengen dat
 3350 als wij er zijn voor alle inwoners van Noord-Holland, dat wij er ook zijn voor de inwoners die wij middels de economische agenda een goed bestaan proberen te geven, die recht hebben op een bijdrage in de welvaart. Dat betekent dat wij voor al die mensen een woning willen bewerkstelligen en ook hiervoor is aandacht in de Staten gevraagd en dat brengt spanning met zich mee. Het zijn iedere dag de mensen die met elkaar de spanning proberen te verminderen in
 3355 dit huis. Ik vind het wel een eenzijdige weergave van de werkelijkheid. Ik doe drie portefeuilles vandaag, dus ook de portefeuilles economische zaken en natuur, dus ik ben nog wel even bezig met uw welnemen. Wat ik mij ook nog afvroeg en dan ga ik over naar de moties en amendementen, zou de heer Van Liere nou de woorden van de huidige president van Amerika – waar ik ook een fan van ben – die hij zo pakkend uitsprak, ook doen bij de nieuwe Amerikaanse president? Er is gesproken over de bomenkap Schoorlse duinen, daar kom ik straks op terug, kaalslag natuur, ik vraag dan aan 50plus, waar blijkt dit uit. Dat is niet het beeld dat ik heb. Er komen jaarlijks 250 ha bij, zoals afgesproken in het coalitieakkoord en ook conform het beleid van de Staten. De CU/SGP vroeg naar de transformatievoortgang. Daarvan kan ik u melden dat er voor de zomer in de betreffende platforms MRA en Noord-Holland-Noord nieuwe afspraken
 3365 worden gemaakt over de transformatie en die komen dan vanzelf terug bij u hier in de Staten. De PAS en de biodiversiteit, monitoren stikstof in het weidevogelleefgebied. Via de PAS monitoren wij de stikstofdepositie en via jaarlijkse rapportages van Landschap Noord-Holland monitoren wij de weidevogelleefgebieden aan de hand van tellingen. De VVD had zorgen over de gevolgen van de Brexit, met name als het gaat om de visserij. Wij houden daar de vinger aan de pols. De stand van zaken van de Marker Wadden. De stand van zaken is dat niet alleen de provincie Noord-Holland, maar ook het Rijk heeft nog eens 4 miljoen euro toegezegd en de provincie Flevoland heeft in aanvulling op haar eerdere bijdrage nog eens 3 miljoen euro extra toegezegd. Dat zou betekenen dat in principe de bijdrage voor het derde eiland, het MRA-eiland, de financiering rond zou zijn. Notitie afschaffen regeldruk, dat wil ik even bespreken met de heer Bond hoe dat ervoor
 3375 staat. Ik hoop dat u mij die ruimte gunt. Mevrouw Zaal, ik was geraakt door uw verhaal en de positiviteit die ervan afspatte, dezelfde positiviteit die ik ervaar als ik deze begroting lees. U vraagt als coalitie over de motie glasvezel een visie en daar kom ik op terug bij de behandeling van de moties en amendementen. De PvdA vraagt om een vereenvoudiging van het natuurbeleid en natuurlijk ligt het voor de hand om ja te zeggen, maar dan zou ik de opvolger van de
 3380 portefeuille Natuur ermee opzadelen, dus het lijkt mij goed om dat in de decembervergadering van de commissie EEB te bespreken. Daarvoor komt al het een en ander naar u toe over de modernisering van het natuurbeleid en ik denk dat het goed is om met de nieuwe portefeuillehouder even te kijken wat daarin mogelijk is. Ik hoop dat u mij die gelegenheid geeft. Dan de moties en amendementen. Het subsidieregister, motie 52 van de PVV. Als ik kijk naar hoe vaak het huidige subsidieregister geraadpleegd wordt, dan is dat minder dan tien keer per jaar. Er worden twee tot drie keer per jaar vragen over gesteld. Als u mij de gelegenheid geeft om te kijken wat u precies beoogt en welke inspanning daarvoor geleverd moet worden, om in alle redelijkheid te kijken wat daarin mogelijk is. Mijn verzoek is deze motie nog even aan te houden totdat dat helder is, dan komt de portefeuillehouder waaronder het valt, met een brief terug en

- 3390 dan kunt u besluiten of u de motie nog nodig vindt of niet. Motie 58 en tegelijkertijd motie 59, de eiwittransitie. U gaat dit vragen aan een notoire carnivoor, maar mijn persoonlijke gevoelens in deze doen er hier niet toe, confrère Van Liere, waar het om gaat is dat het volgens mij niet aan de provincie is om op provinciaal niveau campagne te voeren. Dat hoort echt op landelijk niveau thuis als men het al wil. Dat zou u via de Tweede Kamer moeten doen en niet via de provincie,
- 3395 dus die ontraad ik beide. Door diverse partijen is aandacht gevraagd voor de bomenkap in de Schoorlse duinen, motie 60. Moties 59 en 60 heb ik gelijktijdig behandeld en beide ontraad ik. Het is echt iets wat u bij de Tweede Kamer zou moeten aankaarten en ook u bent daarin vertegenwoordigd, mijnheer Van Liere.
- 3400 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, ik vind het een beetje kort door de bocht om beide moties over eiwittransitie bij elkaar te vegen, juist omdat als het gaat om de productie van plantaardige eiwitten, al door een aantal provincies veel beleid wordt ontwikkeld. Daar zou u bij kunnen aansluiten en dan kunt u juist heel gemakkelijk met hun inspanningen ook voor de landbouw in Noord-Holland iets betekenen.
- 3405
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik vind dat geen taak voor de provincie en als u dit wilt, dan dient u dat vanuit het landelijke beleid, het landelijke kader te doen, en niet vanuit de provincie. Om die reden ontraad ik het. Motie 60, bomenkap Schoorlse duinen, ik weet als geen ander hoezeer bomen in onze provincie gewaardeerd worden, maar enige consistentie in beleid en in gedrag
- 3410 zou op zijn plaats zijn, omdat wij ook hebben uitgesproken in dit huis dat wij de biodiversiteit en met name van de inheemse soorten, wensen te versterken, dat wij de invasieve soorten eigenlijk een ongewenste situatie vinden. Als wij het landschap in ere willen herstellen, dan kom je soms tot een besluit dat je liever niet zou willen nemen en waarom is dat hier genomen? Het gaat over een stuk natuurgebied waarvan wij constateren dat daar verdroging plaatsvindt en waar
- 3415 verstuing van de duinen nodig is om de biodiversiteit beter tot zijn recht te kunnen laten komen en daarom worden daar bomen gekapt om terug te gaan naar de situatie die er oorspronkelijk was. De bomen horen daar niet van nature. Het is geen leuke boodschap en ik weet hoezeer bomen gewaardeerd worden, maar het is wel wat wij met elkaar als beleid hebben vastgesteld. Het gaat ook over uitvoering van beleid en dat is gedelegeerd aan GS, maar over
- 3420 deze specifieke bomenkap wil ik best nog een keer met u van gedachten wisselen in de commissie NLM, maar dat gaat specifiek over deze bomenkap mocht u daaraan behoefte hebben. Ik ontraad de motie om die redenen. Motie 64, ondersteuning zorginitiatieven. Het is geen kerntaak van de provincie en ik wil u deze dan ook ontraden. Bestrijding ouderenwerkloosheid, ik wil u verzoeken mevrouw De Meij, om deze motie aan te houden om de volgende redenen. Onze
- 3425 basishouding is dat als wij een rol kunnen spelen bij verbetering van de werkgelegenheid, dan doen wij dat in de volle breedte, dus van jongeren tot en met de 50-plussers, uw doelgroep. Wij hebben nu een project dat u wilt gaan verbreden. Als u uw motie aanhoudt, dan wil ik in overleg met de werkambassadeur kijken naar de mogelijkheid van uitbreiding daarvan. Als u dat goed vindt, dan kom ik daarop terug middels een brief of via de commissie. Dat geeft dan even een
- 3430 wat meer gedegen fundament om die discussie met elkaar te voeren, want dan weten wij ook hoe die werkambassadeur erover denkt, die daar volop mee bezig is. Dat zou mijn voorstel zijn. Dan motie 68 van de coalitie. Het is een bredere motie dan die ik in eerste aanleg via de griffie zag

binnenkomen. De eerste versie sloot zich met name aan bij wat in motie 25 was beoogd, maar nu zie ik een veel bredere motie terugkomen. Mag ik hem zo interpreteren dat u zegt, wij willen niet
3435 alleen die korte termijn, de uitvoering van motie 25 bewerkstelligen en daarvoor is het nodige al in werking gesteld. Ik heb van de portefeuillehouder begrepen dat het in december terugkomt in de commissie, omdat er anders spanning komt te staan bij het tijdsgat wat de Europese regelgeving ons geeft met betrekking tot die witte gebieden, dat u dat proces niet wilt doorkruisen met deze motie, maar dat u zegt, wij willen een bredere gedegen motie op het
3440 moment dat de uitgaven voor de provincie daar ook groter zouden worden. Als ik hem zo mag lezen, dan kan ik namens de portefeuillehouder instemmen met deze motie en positief adviseren.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde post wil graag in de rebound, want die heeft een paar dingen laten liggen. Het gaat met name om twee amendementen.

3445 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik spreek de verwachting uit dat als collega Loggen de heer Van Liere adresseert met 'confrère', dat hij de volgende keer dan ook met een witte bef zit. Ik heb twee amendementen laten liggen, een van de CU/SGP, GL en SP over agendapunt 9 met het voorstel het begrip Duinpolderweg te schrappen en het ontwerp PIP, etc. Dat amendement in elk
3450 geval. Ik zit een beetje te worstelen. Ik sta niet onwelwillend tegenover uw amendement met de kanttekening dat ik er dan vanuit ga dat onder verkeershinder ook wordt verstaan leefbaarheid en verkeersveiligheid. Zo heb ik het steeds geadresseerd in de commissie ook. Daar zit niet mijn probleem, dat zit in het schrappen van het begrip Duinpolderweg, maar u geeft niet aan wat daarvoor in de plaats moet komen. Als wij het begrip schrappen, dan blijft er een hele rare zin
3455 over. Als u daar snel iets in amenderende zin voor in de plaats kunt stellen, dan ben ik alleszins bereid om een positief advies te geven. Als u het zo doet, dan moet ik het in strikte zin ontraden, omdat er anders een hiaat in de begroting ontstaat en dat wil ik ook niet. Overigens zeg ik daarbij dat het voor de buitenwacht wel heel erg helder is wat wij bedoelen als het gaat over de Duinpolderweg. Wij weten dat dat niet een vastgelegd alternatief is, maar dat daar verschillende
3460 mogelijkheden voor zijn. Ik zou mij kunnen voorstellen, met het tweede heb ik absoluut geen problemen, maar met het eerste worstel ik enigszins. Misschien als u dat eruit streept, dat wij dat amendement kunnen aannemen. Amendement 24 met als titel 42 miljoen euro van grijs voor groen, u zult begrijpen dat wij daar meer problemen mee hebben, met name omdat u veronderstelt dat die ruimte er is binnen de door u aangegeven reserves en in strikte zin is het
3465 niet in juridische zin geoormerkt, maar in bestuurlijke zin is het door uw Staten wel bestuurlijk geoormerkt en daarmee is het geen volledig vrije ruimte. Ik ga ervan uit dat degenen die destijds akkoord gingen met deze reservering, dat nog steeds zijn. U wilt 10,73 miljoen euro uit TWIN-H halen, maar daarin zitten verschillende compartimenten en u ramt daar gewoon 10,73 miljoen euro af zonder aan te geven uit welk compartiment dat zou moeten komen. En in de
3470 verschillende compartimenten is sprake van ruimte, die niet juridisch geoormerkt is, maar wel politiek-bestuurlijk en u geeft niet aan waar dat uit zou moeten komen. Op grond van het politiek-bestuurlijke oormerk dat er op de vier reserves ligt, ontraden wij dit amendement.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik verzoek u even te schorsen voordat de tweede termijn
3475 ingaat.

De **VOORZITTER**: Laten wij maar even soepel zijn, want ik vermoed dat er toch wel een schorsing nodig is. Dan schors ik de vergadering tot 15.50 uur. Dan heropen ik de vergadering strikt om 15.50 uur.

3480

Gedeputeerde **LOGGEN**: Mag ik nog een mededeling doen? Ik heb een kleine omissie begaan. De notitie breedband wordt in december in GS besproken en komt pas daarna naar de commissie.

Tweede termijn

3485

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering.

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Waar ik in het begin geen bijdrage op heb geleverd, is de verplaatsing van de passagiersterminal in Amsterdam, een aantal hier had het erover. Daar wil ik
3490 toch nog een kleine duit in het zakje doen, want het zijn natuurlijk niet per se de overlast gevende toeristen, maar de hoeveelheid toeristen. Maar veel belangrijker zijn de overlast gevende schepen, want die liggen daar te pruttelen middenin de stad. En het leuke is, geen enkele haven haalt cruiseschepen tot in het centrum. Ik noem maar een voorbeeld maar ik kan er vele noemen, als je naar Rome gaat, dan word je toch echt in Ostia afgezet en de afstand is echt vele malen
3495 verder dan van Amsterdam-West naar het centrum. Het gekke is, het jaagt geen cruiseschip weg, dus die dreiging zie ik niet zo erg. Sommigen herkennen dat hoe het zit, maar van Amsterdam-Centrum naar Amsterdam-West is echt een kippeneindje. Motie 55 over de Texelhopper wordt ontraden, want het is een integrale pilot en GS kijken naar het totaalconcept. Ik wil dan toch de vraag terugleggen, ik weet nog hoe het zat, de boel is geïntroduceerd als vervoer op maat. Dan
3500 wil ik graag van de gedeputeerde horen wat daar nou integraal aan is. Dan motie 67, het Kustpact. Ik heb in de interrupties al een aantal dingen neergelegd. De gedeputeerde zegt, het gaat over het proces, ja, maar daar gaat deze motie ook over. U zegt, een voorbereidingsbesluit nemen is niet handig, maar een voorbereidingsbesluit kan doorbroken worden voor zaken die wij wel willen. En wat heel interessant is, bij de windmolens is toentertijd ook een
3505 voorbereidingsbesluit genomen. Toen hebben wij niemand gehoord, dus dat is wel een bijzondere. Het belangrijkste is natuurlijk, het gaat om de ongewenste kustbebouwing. Wij zeggen, maak een pas op de plaats want de garantie van de gedeputeerde dat nu alleen maar gebeurt wat wij willen, dat wij het instrumentarium voorhanden hebben, ja, met datzelfde instrumentarium zitten wij nu met Callasande en Boskerpark. Met andere woorden, de garantie
3510 op dat instrumentarium is bij ons niet aanwezig, dus nogmaals een pleidooi voor motie 67. Ook de CdK zei, een Kustpact sluiten betekent nog niet dat er iets verandert en dat verstonden wij eigenlijk als een – misschien pardoos- maar toch wel positief preadvies op motie 67. Gedeputeerde Van der Hoek zegt, wij hebben ook zorgen over Petten, leest u het alsjeblieft anders. Nee, dan vraag ik, schrijft u het alsjeblieft anders op, want doordat u elke keer zo
3515 afwijzend en keurig op de formaliteiten blijft hameren, u had het ook zelf kunnen aangeven en niet dat ik moet interpreteren, want als ik aan het interpreteren sla, durf ik te wedden dat ik ergens anders uitkom dan u. Dus schrijf het op, is mijn dwingende verzoek. Wij zullen niet alle moties en amendementen steunen. Amendement 22 is gewijzigd, want daar zijn naast

antisemitisme ook racisme en discriminatie toegevoegd. Daardoor vinden wij het een veel betere
 3520 herdenking van de Februaristaking, die zich overigens ook verzette tegen tirannie. In het
 preadvies wordt gezegd, 5.000 euro, u geeft helemaal niet aan waar u het vandaan wilt halen. Ik
 vind het veel raarder dat ik zo'n antwoord krijg. Echt waar, zo'n bedrag vind je in de kantlijn. Ik
 vind het onbegrijpelijk dat wij daar geen geld voor uittrekken. Wij zullen hem steunen. Motie 57
 3525 steunen wij niet, de SP is het eens met het preadvies. Wij vinden dit een kwestie die ons niet
 mogelijk en uitvoerbaar lijkt. Ook bij motie 58 zijn wij het eens met het preadvies, de
 eiwittransitie vinden wij een landelijke kwestie. Motie 59, die afwijzend werd gepreadviseerd,
 zullen wij wel steunen, want u vraagt welke rol wij als provincie op ons kunnen nemen. Nou, ga
 het maar eens even op een rijtje zetten. Volgens mij kan er een heleboel en volgens mij: spieken
 3530 bij andere provincies mag in dit geval. Motie 62 over Wind op land, zullen wij niet steunen, want
 wij missen daarin de beperking die nou juist wel in de motie van de SP is vastgelegd, namelijk dat
 het uitsluitend op bedrijventerreinen en industrieterreinen zou moeten en zonder dat het overlast
 geeft aan de bewoners, dus daar geven wij de voorkeur aan die van ons. Met alle respect, maar
 de kustbebouwingmotie van de coalitie, die zegt echt niks, helemaal niks. De gedeputeerde zegt,
 3535 ik ga u informeren. En wat staat er in de motie? Wilt u ons informeren. Sorry, ik zou hem
 intrekken en gewoon voor motie 67 gaan, want die straalt voorzichtigheid uit.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Gezien de tijd en het feit dat er nog een aantal
 agendapunten zijn waar wij nog spreektijd voor willen gebruiken, zal ik het kort houden. Ik
 constateer tot mijn grote genoegen dat ik minder vaak aanwezig ben op de A1 en de A2 dan
 3540 gedeputeerde Post. Dat heeft misschien iets te maken met onze respectievelijke woonplaatsen,
 dat sluit ik niet uit. Wij zijn het denk ik, ook nog eens over het feit dat als je een extra rijbaan
 aanlegt, de doorstroming daardoor tijdelijk verbetert. Mijn opmerking was bedoeld om een punt
 te maken over, waar investeer je in als overheid en waarom zouden wij investeren in andere
 vormen van vervoer dan nog meer asfalt. Wij komen daar overigens zelf op terug, dat was een
 3545 vraag van de gedeputeerde. Dan heb ik geworsteld met de vraag of er een toezegging was bij
 motie 57. Dat ging over de burgerbegroting. Ik heb de voorzitter een procesvoorstel horen doen
 waar wij in principe mee kunnen leven, namelijk breng het onder bij de werkgroep
 Burgerparticipatie en laat hen kijken of daar een mouw aan te passen is. Nogmaals, ook wij
 worstelen met de vraag of de provincie het juiste schaalniveau is en wij zouden dat graag
 3550 onderzocht willen zien en iets uitgebreider dan een gesprek onder de lunch. Als dit een werkbare
 oplossing is, dan zijn wij graag bereid om deze motie in te trekken. Ik hoor graag van mijn
 collega's of zij dat ook een werkbare oplossing vinden. Dan wil ik mijn bedroefdheid uitspreken
 over de reactie van GS op amendement 23 over Stichting CultureBase. Wij kennen de discussie en
 wij vinden dat er heel erg wordt teruggekeken naar bezuinigingen uit 2015, terwijl je met net
 3555 zoveel recht zou kunnen zeggen, laten wij het nou zien als een aanmoedigingssubsidie, mensen
 hebben het afgelopen jaar fantastisch werk gedaan en we geven ze nog een klein beetje geld en
 daarna staan zij op eigen benen. Dat was de intentie van ons amendement en wij willen die
 nogmaals dringend onder uw aandacht brengen. Amendement 25, gedeputeerde Post reageerde
 hierop met het verzoek om met een alternatief te komen voor de Duinpolderweg. Ik neem hier
 3560 het woord even over van de heer Klein, omdat hij geen spreektijd meer heeft. Ons voorstel is om
 het begrip Duinpolderweg te vervangen door bereikbaarheid Duin- en Bollenstreek en dat toe te

voegen aan het amendement. Wij hopen dat het dan op goedkeuring van GS kan rekenen en dat u het natuurlijk allemaal zult omarmen. Dat brengt mij bij het laatste punt, ik ga niet alle moties en amendementen langs. Wij hebben in de fractie lang gesproken over een motie en dat wil ik u niet
3565 onthouden. Het gaat over de discussie – dat zal u niet verbazen – over Wind op land. Daarover zijn twee moties ingediend. Motie 53 en 62. Ik wil het hebben over motie 53. Misschien is het goed om vast te stellen dat de inwoners van Amsterdam hebben aangegeven dat zij in grote getalen – de uitslag was 91% - de overstap naar duurzame energie willen maken. Dat 12% vindt dat de provincie op dat gebied genoeg doet – daar is nog een wereld te winnen – en dat 73%
3570 vindt dat uitbreiding van molens kan plaatsvinden vooral in de haven. Dat sluit allemaal uitstekend aan bij motie 53 van de SP. Wij vielen – en dat zal de SP niet verbazen – over twee woordjes, namelijk ‘maar uitsluitend’. Wij zullen de motie niet steunen als die woorden erin blijven staan, omdat wij vinden dat er ook nog andere lokale initiatieven zijn buiten de gebieden die u nu benoemt en wij zouden die mogelijkheid graag willen blijven bieden. Wij vragen of de SP
3575 genegen is om daar ‘bij voorkeur’ van te maken, want dan zouden wij hem kunnen steunen, anders zullen wij – natuurlijk zou ik bijna zeggen – onze eigen motie 62 steunen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Bent u het met mij eens dat de provincie groter is dan de gemeente Amsterdam?

3580 De heer **HIETBRINK** (GL): Ja, dat is precies de reden dat ik reageer op de motie zoals ik reageer omdat wij vinden dat de kap er wel af moet, maar wij vinden niet dat je, als je boven de 685,5MW gaat, dat alleen maar moet opstellen in de gebieden die door de SP worden aangegeven. Dus ja, de provincie is groter. Er zijn volgens ons meer plekken waar het uitstekend zou kunnen, het
3585 opwekken van windenergie.

Mevrouw **KEUR** (CDA): U refereert aan een enquête in de gemeente Amsterdam. Dat triggert mij, want daar gaat u mee aan de haal terwijl wij het hier natuurlijk wel over de gehele provincie hebben en niet alleen over Amsterdam.

3590 De heer **HIETBRINK** (GL): Als dat onderzoek wordt gedaan voor de gehele provincie, dan zal ik de uitkomst zeker met u delen, maar dit is toevallig vorige week bekend geworden in Amsterdam.

Mevrouw **ZAAL** (D66): In deze motie wordt ook de Afsluitdijk genoemd. Voor zover ik weet is uw
3595 landelijke fractie tegen windmolens op de Afsluitdijk. Wat vindt u daarvan?

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik ben geen tegenstander van de Afsluitdijk. Ik doe wel een concreet voorstel om iets in de motie te veranderen. Juist het ‘bij voorkeur’ geeft volgens mij ruimte om te zoeken naar andere plekken, want wij zijn het eens met de SP dat de kap eraf moet en daar
3600 verschillen wij van mening met D66.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Wij zijn niet de enige single issue partij. Groei, groei, groei! De zeesluis moest groter, zodat er nog meer kolen, benzine en diesel in de haven kunnen komen. Een cruiseterminal met rokende cruises middenin het centrum van Amsterdam. Er waren nog

3605 geen problemen bekend, klaarblijkelijk zijn sommige partijen niet overal evenzeer
vertegenwoordigd, bijvoorbeeld in het centrum van Amsterdam. Bij de aanleg van nog meer
asfalt, ook daar weer: groei, groei, groei. Er wordt slechts een pas op de plaats gemaakt voor
duurzame energie. Er moet meer gevlogen worden, behalve door ganzen, die moeten dood. De
advocaat van business as usual. Hoe anders klonk het bij een andere partij, optimistisch, voor
3610 transitie. Fondsen zijn overschreden. Nog geen voorstel helaas om de fondsen te verhogen, maar
wel duidelijk, asfalt is rupsje nooit genoeg. Dan zit er misschien iets te veel geld in de reserve
Infrastructuur, ook daar hoop ik nog een amendement tegemoet te zien. Dat roept de vraag op,
wat zou de PvdA daarvan vinden als coalitiepartner? Is het daar ook asfalt rupsje nooit genoeg? Er
ligt een meerderheid in PS om iets te gaan doen aan de reserve infrastructuur. Parijs wordt
3615 vertaald door de provincie Noord-Holland, dat is niet genoeg, er moeten ook nog tafels komen
van duurzame energie. Er begint iets van een begin te komen, misschien dat er in de Staten iets
veranderd is. Nu nog de rug recht houden, zei het CDA nog, goede tip, zeker. Toen kamen GS.
De moties werden weer een voor een klassiek weggetikt. U vraagt mij, nou nee, de PvdD heeft
moties ingediend en het is aan het college om daar een advies over te geven, maar uiteindelijk
3620 doe ik een voorstel aan PS. U kunt daar iets mee doen, u kunt daar iets anders van vinden dan de
PvdD, maar ik constateer wel dat als ik kijk naar de adviezen, de WHO, ja, wij hebben wel de
mogelijkheden want het beleid is gedecentraliseerd, maar wij willen geen nationale koppen. De
eiwittransitie, ja, dan moet u bij de Tweede Kamer zijn. Wacht, mogen wij er pas iets van vinden
als het gedecentraliseerd is en dan mogen we vervolgens nog niks? Dan is er eigenlijk nooit een
3625 argument om het huidige beleid te veranderen. Daar horen wij weer de advocaat van de status
quo. En dat krijgen wij ook terug bij het Kustpact. Daar was ook, de status quo is eigenlijk prima.
Daarom dien ik namens CU/SGP, GL, 50plus een motie in om te kijken of wij het net even
scherper kunnen krijgen, want zoals al geconstateerd, de motie van de coalitie is eigenlijk geen
motie, die is al toegezegd, daar kunnen wij mee ophouden.

3630

Motie 71/14-11-2016

Kustpact

Provinciale staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

3635

Constateerende dat:

- *Er veel maatschappelijke onrust is over verdergaande bebouwing aan de kust;*
- *Het Kustpact volgens de gedeputeerde voor Noord-Holland feitelijk overbodig is omdat het bestaande instrumentarium voldoet;*

3640

Van mening dat:

Borging van de landschapskwaliteit van de kust van groot belang is.

Verzoeken het College van GS om:

3645

- *Gebruik te maken van het bestaande provinciale instrumentarium om verdere (planvorming voor) ongewenste bebouwing aan de kust zo veel mogelijk tegen te gaan en zo gehoor te geven aan de maatschappelijke onrust;*

- *Met de commissie te overleggen over welke instrumenten op welke wijze kunnen worden ingezet*

3650

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, CU/SGP, GL, 50plus

3655 Wij zijn het er wel mee eens dat wij het instrumentarium hebben, maar het gaat erom het juist in te zetten om te voorkomen dat ongewenste bebouwing aan onze kust gaat plaatsvinden. Wij weten dat er plannen zijn. Wij zijn er niet zeker van dat op iedere plek langs de kust er voldoende bescherming is om er nu voor te zorgen dat er geen ongewenste bebouwing staat. Misschien zijn het dan geen flats in the middle of nowhere, maar toch net te veel bebouwing die wij niet moeten
3660 willen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik heb gisteren mijn speech opgenomen om te zien
3665 hoelang deze duurde en het was precies negen minuten. Het enige wat ik de gedeputeerde heb horen zeggen, is dat 50plus gezegd heeft dat zij wil bouwen in het buitengebied. En zij gaf verder als antwoord dat de PRV leidend is. Ik vind dat zeer teleurstellend, want volgens mij heb ik meer gezegd in de negen minuten dan alleen deze opmerking. Over onze moties. Wij hebben een motie 63 ingediend over de pilot Waterland. Bij het dictum 4, willen wij daarbij de laatste twee
3670 regels, de tweede en de derde regel, weghalen. Hij begint met 'de afgesproken procedure conform het bestuursakkoord gevolgd dient te worden.' Punt. En dan laat ik het mandaat dat door gemeenten genomen is, weg. Het kan mij ontgaan zijn, maar GL en 50plus hadden motie 64 ondersteuning zorginitiatieven ingediend. Daar heb ik geen concreet advies van GS op gehad of zij die ondersteunen of niet. Hij is overigens ook ingediend door de SP, motie 64. Wij hadden
3675 samen met de CU/SGP een motie ingediend over het stijgend aantal daklozen, motie 65. Daar hebben wij het eerste dictum, tweede regel: "Ervoor te zorgen dat om in overleg met gemeenten de komende jaren extra opvangplekken worden gerealiseerd." En voor de rest dienen wij hem gewoon in. Gedeputeerde Loggen verzoekt om motie 66 over de werkloosheid aan te houden tot hij in overleg is geweest met de werkambassadeur en dat vinden wij een uitstekend plan. Ik
3680 wacht de reactie af. Dus motie 66 houd ik aan.

De **VOORZITTER**: Zou u de wijziging van motie 63 nog even exact aan de griffier willen doorgeven? Dat hoeft nu niet, dat kan buiten de vergadering om. De heer Klein is door zijn spreektijd heen en dat geldt nu ook voor mevrouw De Meij.

3685

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, terugkijkend op het voorafgaande, had ik soms toch het idee – bij vlagen zeg ik erbij – dat wij hier terug konden kijken naar mr. G.B.J. Hiltermann die vroeger een programma had en dat heette 'De toestand in de wereld'. Het is heel interessant om daar beschouwingen over te houden, maar de jeugd kent hem niet waarschijnlijk. Dat zegt ook
3690 iets over mijn leeftijd. Het is heel interessant om te bomen over alles wat er elders plaatsvindt,

maar daar zijn wij hier op dit moment niet voor. Het moet mij van het hart dat sommige mensen
 dat kennelijk ook reden vinden om iets te zeggen over volgens mij iets wat gewoon democratisch
 tot stand is gekomen, namelijk de verkiezing van een president. Maar goed, dit terzijde. De heer
 Van Liere – ik neem aan dat hij ons bedoelde, hoewel hij het niet letterlijk heeft gezegd, maar een
 3695 goed verstaander heeft bij hem soms maar een half woord nodig – wij zijn waarschijnlijk in zijn
 ogen de andere one issue partij. Bedankt voor het compliment, mijnheer Van Liere, want als het
 gaat om groei, dan staan wij inderdaad graag als one issue partij bekend. Want u weet, stilstand
 is achteruitgang, dus laten wij vooral blijven groeien en om dan toch maar in de advocatensfeer
 te blijven, u zult ons vast en zeker als advocaat van de duivel zien, nou, dat zien wij dan ook
 3700 maar gewoon als een compliment in dit geval, want nogmaals, het gaat om de inhoud en wij
 staan achter groei zoals ik het heb verwoord en u hebt ook gehoord dat groei duurzaamheid
 helemaal niet in de weg hoeft te staan. Aan GS het volgende, vijf van de zes vragen zijn
 beantwoord en voor een vraag zijn wij gevraagd om akkoord te gaan dat dat later door de
 portefeuillehouder gemeld wordt, dat gaat over de regelgeving en de deregulering. Uiteraard
 3705 kunnen wij daarmee instemmen en wachten wij die beantwoording af. Dan de moties en
 amendementen. Ik ga alleen in op de moties en amendementen die wij steunen, dus als u
 bepaalde moties en amendementen niet hoort, dan gaan wij daar niet in mee. Amendement 25.
 Daar wachten wij de reactie van de gedeputeerde af, want zij heeft duidelijk aangegeven, als daar
 een voorstel voor komt en dat is in de vorm die ik kan overnemen, dan hoort u dat van mij, dus
 3710 dat wachten wij af. Dus die hangt nog. Dan motie 52. Daarvan is aan de PVV gevraagd of zij hem
 willen aanhouden en ik heb begrepen dat dat het geval is, dus dan hoeft die nu niet beoordeeld
 te worden. Wij hadden daar in eerste instantie wel sympathie voor, maar goed het verzoek van de
 gedeputeerde wordt overgenomen, dus prima. Dan motie 56, GL en PvdD, over het
 subsidieplafond van 150.000 euro. Van de zijde van GS is daar een positief advies op gekomen.
 3715 Kijkend naar het koersdocument dat wij hebben vastgesteld met zijn allen, waarin zon ook een
 belangrijk onderwerp is, zijn wij bereid om met deze motie mee te gaan, zeker omdat het op dit
 moment nog een onderzoek is. Dan motie 63 van 50plus. Mevrouw De Meij heeft net een aantal
 tekstuele wijzigingen doorgevoerd. Wij horen graag van GS hoe zij hier tegenaan kijken, hoewel
 de gedeputeerde al heeft gezegd, wij laten het aan de Staten. Ik denk dat waar dingen niet juist
 3720 zijn en gecorrigeerd zijn, dat mevrouw De Meij op steun van de VVD kan rekenen voor motie 63.
 Ik hoop dat behalve de Red Bull deze mededeling van mijn kant u ook vleugels geeft. Motie 68
 van de coalitie. Gedeputeerde Loggen heeft hier iets over gezegd, waarbij hij verwees naar een
 eerder voorbijgekomen motie. Niet alleen motie 25, zei hij, niet doorkruisen. Nee, dat klopt. In
 eerste instantie is er een motie door het CDA, D66 en de PvdA ingediend met en die heeft u
 3725 allemaal voorbij zien komen. De VVD heeft zich later gevoegd in de discussie over dit onderwerp
 en gezamenlijk zijn wij tot een nieuwe motie gekomen, die aan u voorligt. Daar heeft iedereen
 keihard aan gewerkt en daar zijn wij blij mee. Als u aan mij vraagt, doorkruist dat het een, ik zou
 zeggen, kijkt u naar de constatering in de motie en naar het dictum. Wij praten bij de
 overwegingen over zaken die op korte, middellange en lange termijn spelen en wij vragen om
 3730 een integrale afweging op basis van alle bovenstaande overwegingen. In die zin moet u de motie
 lezen. Tot slot motie 70, PvdA en SP, die gaan wij steunen. Dat was het.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Sommigen van u zitten in het verkeerde lichaam, in het verkeerde publieke lichaam wel te verstaan, want een groot aantal moties dat vandaag is ingediend, gaat over onderwerpen waar de provincie niet over gaat, die niet tot de kerntaken behoren. En dan zegt mevrouw Alberts dat de burgers in verwarring zijn over wat wij nou wel en niet doen. En dat is nogal wiedes als wij hier allerlei moties gaan indienen waar wij niet over gaan. Misschien moeten wij beginnen met zelf niet de verwachting te wekken dat wij ergens over gaan als wij er niet over gaan. Daartoe roep ik u allen op.

3740

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ik heb nog wel een vraag aan mevrouw Zaal, want wie bepaalt in gezamenlijkheid wat precies de kerntaken zijn van de provincie?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Een deel is wettelijk bepaald, daar zijn ook moties waar wij gewoon wettelijk niet over gaan en verder hebben wij met elkaar in het coalitieakkoord de kerntaken vastgesteld.

3745

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Wij hebben een open huishouding, dus het staat de oppositie toch vrij om moties in te dienen waar de provincie over zou kunnen gaan, was het niet uitgesloten door het coalitieakkoord? Wij zijn toch niet gebonden aan het coalitieakkoord?

3750

Mevrouw **ZAAL** (D66): Zeker niet, maar ik was mijn betoog begonnen om ermee te eindigen dat alle moties die niet over de kerntaken van de provincie gaan zoals wij ze in meerderheid hebben vastgesteld, dat wij die in ieder geval niet gaan steunen en dat de verwarring die bij burgers wordt gewekt, ook voor een deel aan onszelf ligt of aan degenen die de moties indienen en dat wij in dat verband best eens de hand in eigen boezem mogen steken.

3755

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik vind dit een onterechte aanval op de oppositie, omdat daarmee de mogelijkheid voor de oppositie om moties in te dienen, belachelijk wordt beperkt. Het gaat er ten slotte om ook te laten zien dat het anders had gekund en dat daarover stemgedrag uitgelokt kan worden door partijen en dat je niet op voorhand kunt zeggen, voor deze motie komt sowieso geen meerderheid, want wij gaan tegen stemmen, dus u had hem niet in mogen dienen.

3760

De VOORZITTER: Nee, maar mevrouw Zaal kan hier wel aangeven dat zij tegen een bepaalde motie gaat stemmen.

3765

Mevrouw **ZAAL** (D66): En ik mag u toch ook een spiegel voorhouden van als u enerzijds zegt van, de burger weet niet meer waar wij over gaan en anderzijds de moties ook buiten onze wettelijke taken gaan, dat ik dat niet in overeenstemming met elkaar vind.

3770

Mevrouw **KEUR** (CDA): Het zal u niet verbazen dat ik het helemaal met u eens ben dat wij inderdaad bepaalde kerntaken hebben afgesproken aan het begin van deze periode, daarom des te opmerkelijker dat wij het wel gaan hebben over de hobbyjacht waar wij namelijk niet over gaan.

3775

Mevrouw **ZAAL** (D66): Volgens mij verschillen wij van mening, want volgens mij gaan wij over het Faunabeheerplan en liggen er verschillende juridische rapporten waaruit blijkt dat de hobbyjacht daar een onderdeel van is.

3780 Mevrouw **KEUR** (CDA): Ik volg daarbij heel graag het advies van de staatssecretaris die ook zegt dat het niet behoort tot de provincie om daar iets van te vinden en bovendien vind ik de term hobbyjacht erg ongelukkig gekozen.

3785 Mevrouw **ZAAL** (D66): Volgens mij introduceerde u die term zelf, maar dat terzijde. Ik ga door met mijn betoog. Zoals gezegd, alle moties die niet over de kerntaken gaan, kunnen niet op steun van mijn fractie rekenen. Op een aantal andere moties die wel over de kerntaken gaan, ga ik kort in, op andere zal wellicht een stemverklaring volgen. Wind op land, geen verrassing dat wij die niet zullen steunen. Wij zijn niet voor wind op de Afsluitdijk. Bovendien hebben wij ons aan een coalitieakkoord gecommitteerd. Ik zei al in eerste termijn dat ik vind dat dat niet
3790 wegneemt dat wij wel met elkaar het gesprek aan moeten hoe wij richting 2050 de juiste mix moeten vinden. Dan de naam van de Duinpolderweg. Wij wilden eigenlijk niet voor stemmen vanwege de verwarring, maar – en dat doet mij een beetje aan Shakespeare denken – als iets een bepaalde naam heeft, dan verandert het niet als je het een andere naam geeft. Dat wat wij een roos noemen, zou onder een andere naam dezelfde geur hebben, maar ik begrijp dat de
3795 gedeputeerde er geen probleem mee heeft, dus wellicht zullen wij na wat beraad toch voor stemmen. Dan over infrastructuur. Het was niet mijn bedoeling om nu al inhoudelijk het debat te voeren over welke wegen er wel of niet provinciaal moeten zijn. Ik vind het prettig te horen dat de gedeputeerde die afweging wel maakt. Wij zouden dat dan ook nog graag een keer met de gedeputeerde in de commissie willen bespreken, want zij heeft natuurlijk gelijk dat het daar
3800 thuishoort. Ik wil wel een voorbeeld noemen en niet om dat hier uitgebreid te behandelen. Van Weesp naar Muiden, twee gemeenten, is een lokale weg. Een weg in Blaricum is een provinciale weg. Vergeef mij dat ik dat als niet-wegenexpert niet helemaal begrijp. De eiwittransitie. Ik heb moeite met de moties over de eiwittransitie, want de overwegingen stralen uit dat wij vinden dat iedere Noord-Hollander tofu moet gaan eten. Persoonlijk kan ik het iedereen aanraden, maar mijn
3805 fractie eet toch ook af en toe graag vlees, dus wat ik wil voorstellen, want ik zie zelf wel dat wij daar in het kader van de verduurzaming van de landbouw best eens over kunnen praten, niet alleen omdat het een bijdrage kan leveren aan de verduurzaming van de landbouw in brede zin zoals wij dat met de coalitie hebben afgesproken, maar ook omdat er volgens mij een economische kans ligt. Ik zou dus de vervangende gedeputeerde willen vragen of wij dat een keer
3810 in het kader van het landbouwbeleid kunnen bespreken in de commissie NLM en dan aan de PvdD willen vragen of zij deze motie willen aanhouden. Het is een interessant thema dat breder speelt dan nationaal. Zonne-energie, blij met de toezegging van GS. Wij hebben een tijd geleden dit als speerpunt aangemerkt in het koersdocument en ik ben blij dat wij dat gedaan hebben, want het blijkt enorm aantrekkelijk te zijn. De participatie van energie die ik zelf in mijn beschouwingen
3815 heb aangemerkt. De gedeputeerde vraagt, komt er nog een motie. Ik zou willen voorstellen ook dat mee te nemen naar de werkgroep Burgerparticipatie. Die dijt nu wel wat uit, terwijl ik zelf gedacht had dat ik daarvan af zou zijn, hoe leuk ook, maar ik denk dat het goed is om dat mee te nemen, net als hetgeen over de burgerbegroting is bepaald. Ik heb nog wat opmerkingen

3820 gemaakt over de grenzen van de provincie. Ik snap dat GS daar nu niet op reageren, maar ik zou daar wel graag een keer op terug willen komen en ik hoor graag of dat door anderen ook wenselijk wordt geacht en zo ja, wanneer. Daar laat ik het bij.

3825 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Allereerst, u heeft de discussie afgekapt over de vraag, waar gaan wij over. Dat is wel waard om breder te bespreken dan nu in de marge van het debat over de begroting, want het is waar, wij hebben een open huishouding, maar het is ook waar dat wij in dit land hebben afgesproken dat het sociale domein het prerogatief van de gemeenten is, dus ik denk, daar kun je veel met elkaar over praten, maar je moet vooral de gemeenten niet voor de voeten lopen. Wat ook waar is, is dat wij als provincie via het IPO een mooi kompas hebben, wat toch ook een beetje zegt, dit zijn de dingen waar de provincie sterk in kan zijn en waar de
3830 provincie zich mee zou moeten bemoeien. Dat zijn allemaal bekende woorden, maar moeten wel gezegd worden.

3835 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik hoor wat mijnheer Den Uyl zegt dat er is afgesproken dat het sociale domein naar de gemeenten gaat. U leest ook de krant en u hoort af en toe het nieuws ook op de televisie en u hoort ook dat het heel vaak misgaat bij de gemeenten op het sociale domein. Vindt u dan maar dat de gemeenten en de provincie dat zomaar over hun kant moeten laten gaan?

3840 De heer **DEN UYL** (PvdA): Het mooie is dat wij als burgers de mogelijkheid hebben om onze eigen gemeenteraad te kiezen en als de gemeente het niet goed doet, is daar de plek waar verantwoording moet worden afgelegd en niet hier. Dat is de crux van het huis van Thorbecke. De gemeenten gaan over gemeentelijke aangelegenheden en de provincie over provinciale aangelegenheden en daar vindt de democratische controle plaats. Dan heb ik het niet over gemeenschappelijke regelingen, want daar is vandaag ook nog wel wat over gezegd. Ik ga verder
3845 met mijn betoog. Nog even over, ik heb in mijn eerste termijn niets gezegd over mobiliteit, want daar moet je alles over zeggen of niets en ik koos voor het laatste. Er zijn hier wat woorden gezegd vandaag over investeren in infrastructuur en daar zijn wij niet altijd tegen, zeker niet als het om het OV gaat. Gaat het over de wegeninfrastructuur, dan hebben wij een beperkt areaal waar wij veel in doen. Maar mooie woorden over de A1 en de A2. Dat klinkt mooi, maar ook
3850 vanochtend stonden mensen hier aanwezig, drie kwartier in de file op de geheel vernieuwde A1. Het idee dat wij mobiliteitsvraagstukken kunnen oplossen door steeds meer asfalt, is echt een misvatting. Nou gaan wij er heel beperkt over en sommige woorden mag je niet zeggen, maar als de enige oplossing voor het gebruik van asfalt is – los van het prijzen van het gebruik – ja, dan zul je daar toch een keer naartoe moeten, maar ook dat hoeven wij bij het provinciaal wegennet
3855 nog niet te gaan doen, maar het komt er wel aan. Het college heeft positief gereageerd op onze motie samen met de SP, maar wel ons uitgedaagd en de gedeputeerde heeft gezegd, je kunt wel mooie moties indienen, maar dan moet je er zelf ook wat aan doen, dus wij nemen deze handschoen op. Inspanningsverplichting, geen resultaatsverplichting. Dan de motie kust en kustbebouwing. Inmiddels zijn er meerdere. Wij kunnen ons vinden in de uitleg van de
3860 gedeputeerde over de motie, die mede namens ons is ingediend. Wij zullen ons nog beraden over de nieuw ingediende motie en de reactie van GS daarop wegen. Dan de kwestie van het

uitbestedingsbeleid en de personele gevolgen. Ik moet eerlijk zeggen en ik weet ook wel dat ik daar een rol in gespeeld heb, dat ik het debat op dat punt nou niet het meest heldere vond dat wij ooit in deze Staten gevoerd hebben. Dat leidt ertoe dat ik toch opnieuw een beroep doe op GS om nog een keer een korte notitie aan PS toe te sturen die wij in de commissie kunnen bespreken, waarin zowel de invalshoek van het personeel als van de aanbestedende dienst en de verantwoordelijkheid die de provincie voelt voor het betrokken personeel, helder en scherp op papier wordt gezet. Bij ons leeft nadrukkelijk de vraag en die is niet echt beantwoord op dit moment, hebben wij nu als Staten in onze kaderstellende rol reden om nog scherper met GS in discussie te gaan of wij onze kaderstellende rol met daden moeten invullen of is het zo dat in de toekomst altijd overgang van onderneming zal gaan gelden en hoeven wij niets meer te doen. Daar worstelt mijn fractie mee, dus het verzoek aan GS is om daar helderheid over te verschaffen. Er zijn nog allerlei moties en amendementen en waar het relevant is, zal ik een korte stemverklaring geven en dat doe ik niet nu.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. Wat grappig mijnheer Annaert, dat u refereerde aan de heer G.B.J. Hiltermann, een instituut in die tijd, en je zou het niet zeggen, maar ook voor mij een hele aangename jeugdherinnering, ware het niet dat de heer G.B.J. Hiltermann niet alleen als instituut maar ook vaak dacht de waarheid in pacht te hebben, zoals ook een aantal mensen hier in de Staten weleens denken. Als eerste de glasvezelmotie. Wij zijn blij dat die positief geadviseerd wordt door het college. Er komt tempo en duidelijkheid. Daar zijn wij blij mee. Het is breder dan wij aanvankelijk voor ogen hadden en daar zijn wij heel blij mee en mooi dat wij bij de kaderbrief meer duidelijkheid verschaffen aan de inwoners, bedrijven en gemeenten. Dat is goed voor de leefbaarheid. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik even mijn wenkbrauwen moest optrekken toen mevrouw Zaal met de opmerking kwam over de wegen. Dat was natuurlijk precies het effect dat u beoogde, nou, het is gelukt. Wij gaan heel graag het debat aan over dit onderwerp, wij vinden daar ook van alles aan, maar graag ontmoet ik u op een ander moment om daarover het debat aan te gaan. Dan de Kustpactmoties, daar volg ik graag de inbreng van mijn collega Den Uyl. Waar wij nog wel aan hechten en ik ben nieuwsgierig naar wat de gedeputeerde daarvan vindt, het CDA hecht eraan om voor 30 november dus voordat u daadwerkelijk het Kustpact gaat ondertekenen, om daar toch met meer ogen naar te kijken binnen de Staten, dus wij willen graag van u weten wat de mogelijkheden zijn. Kan het nog terugkomen in de commissie, kunnen wij dan nog suggesties doen, kunnen wij met u meelesen voordat u daadwerkelijk gaat ondertekenen? Dus of u daar nog even op terug wilt komen. Het amendement over de Duinpolderweg, daar hebben wij met enige verbazing naar gekeken. Wij hebben steeds gezegd, noem het nou de Duinpolderverbinding, ook omdat wij graag het accent willen leggen op het OV en de lokale maatregelen die er zijn op dit gebied. Het CDA heeft steeds gezegd, wij kijken niet alleen naar een weg maar naar een verbinding, waarbij heel nadrukkelijk een rol is weggelegd voor het OV. Ons valt op dat onder punt 2 aan het einde van de zin gevraagd wordt om het voorstel voor te leggen aan GS en PS. Dat vinden wij opmerkelijk en wellicht lezen wij het verkeerd en kan de gedeputeerde daar iets van vinden, want de normale procedure is toch dat een voorstel wordt voorgelegd aan GS. Zuid-Holland heeft een ander besluit genomen en wil het ook langs PS laten gaan. Nu lijkt het alsof wij daar ook mee gaan instemmen. Daar wil ik graag het commentaar van de gedeputeerde op horen. Motie 63, motie van 50plus, Waterland, ik sluit

3905 mij aan bij de woorden van de heer Annaert. In principe zijn wij hiervoor en steunen wij deze motie. Onze opmerkingen in mijn betoog waren helder en duidelijk hoe wij aankijken tegen de woningbouw en de rolverdeling tussen provincie en gemeente en daarbij volg ik wat mevrouw De Meij zei, de PRV is leidend, dat verbaast ons ook, dat is niet zoals wij het zouden willen zien. Wij delen de teleurstelling met 50plus. Dan het voorstel van GS over de motie van GL over de
3910 burgerparticipatie. Als GL zich daarin kan vinden, dan kunnen wij ons daar natuurlijk ook in vinden. Heel goed om het dan zo op te lossen. Collega Zaal heeft voorgesteld de eiwittransitie in de commissie te bespreken en de PvdD op te roepen met een voorstel te komen. Wij hebben geen enkele behoefte om dit onderwerp nader te bespreken, maar mocht dat wel zo zijn, dan zouden wij dat in een andere vorm willen zien, namelijk veel breder en niet alleen tegen vleesconsumptie
3915 en dan zouden wij als uitgangspunt willen nemen een bespreeknotitie van GS en niet van een van de politieke partijen.

Mevrouw **ZAAL** (D66): Even voor de duidelijkheid, het was juist mijn voorstel om te kijken hoe dit past binnen onze doelstellingen op het gebied van verduurzaming van de landbouw, dus
3920 inderdaad veel breder en niet vanuit het alternatief voor vlees.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Heel goed, dan kunnen wij ermee instemmen.

De **VOORZITTER**: Even voor de helderheid, een aantal moties en een amendement is vervangen.
3925 Mag ik de conclusie trekken dat motie 57 van GL via de werkgroep Burgerparticipatie wordt geleid en dat dus deze motie op dit moment is ingetrokken? Dan hebben wij dat vastgesteld. Motie 52 van de PVV zou ook zijn ingetrokken. Klopt dat? Dan is die ook ingetrokken.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Een paar korte opmerkingen nog. Mevrouw Alberts zegt, het
3930 gaat als je het hebt over de PTA, helemaal niet om de drukte in de stad, maar veel meer om de uitstoot en Amsterdam is de enige haven waar je kunt komen en u maakt de vergelijking met Rome. Dan denk ik, in Bern komen ook vrij weinig zeecruiseschepen aan de kade en zo kan ik nog wel een paar Europese steden noemen. In Salzburg kom je ook niet met een zeeschip, geloof ik, ten minste de laatste keer dat ik ernaar keek, lukte dat niet echt best en zo ken ik er nog wel
3935 meer. Het bijzondere van Amsterdam is nou juist dat je daar wel in het hartje van de stad kunt komen en dat is nou juist een uniek sellingpoint van de PTA. Gelijktijdig constateer ik ook dat wat u noemt, niet expliciet onderwerp van gesprek is van wethouder Ollongren en dat dat niet het argument is, want zij had het wel degelijk over de 1,5% toeristen die met de boot in Amsterdam komen, 1,5% toeristen en zij gaf aan dat het wel in het kader van de drukte is en
3940 daarom ben ik verbijsterd, want nogmaals, volgens mij zijn dit niet de mensen die de overlast veroorzaken, noch in aantal, noch in gedrag. Vervoer op maat, pilot Texel. U vraagt, wat is er nou integraal aan? Dat is dat wij het totale OV-systeem op Texel beschouwen en niet een onderdeel daarvan. Het totaalbedrag was voor de totale pilot en niet alleen voor de kleine busjes. Wij hebben het nooit in die beperkte opvatting beschouwd en dat is precies de reden waarom ik het
3945 amendement of de motie heb ontraden. Richting de heer Van Liere moet mij even van het hart dat hij zegt dat alle moties van de oppositie worden ontraden. Volgens mij beschouwt hij dan zijn partij als de oppositie. Ik heb er twee gekregen waarvan een van de oppositie, en ik heb ze van

harte aanbevelen op een enkel technisch onderdeel na bij de Duinpolderweg. Ik heb intussen de
aangepaste motie gekregen van CU/SGP, GL en de SP. Daar zat u inderdaad niet bij. Ik kan
3950 uitstekend uit de voeten met bereikbaarheid Haarlemmermeer Bollenstreek waarbij ik wel in
overweging geef, dat het wellicht voor de buitenwereld niet helder is in eerste instantie, dus als
daar verwarring ontstaat, heel veel mensen kennen de terminologie Duinpolderweg en kennen
niet de terminologie bereikbaarheid Haarlemmermeer Bollenstreek. Ik ga het niet voor mijn
rekening nemen op het moment dat daar onduidelijkheid over bestaat. Zoals ik al eerder aangaf,
3955 het is volgens mij de derde of vierde benaming die dit project krijgt en volgens mij weet iedereen
wat er met de Duinpolderweg bedoeld wordt, maar nog niemand wat er met bereikbaarheid
Haarlemmermeer Bollenstreek bedoeld wordt. Dat laat ik voor uw verantwoording. Het CDA vroeg
nog, hoe zit dat nou, wordt voorgelegd aan GS en PS. Ik lees daar niet bij met welke strekking en
volgens mij betekent dat heel goed dat wij dat ook ter informatie kunnen voorleggen aan PS
3960 zoals wij dat eerder van plan waren met het voorkeursalternatief voor de Duinpolderweg, dus in
mijn beleving verandert dat niets aan de manier waarop wij daarmee omgaan, verandert dat in
formele zin niets. Zo interpreteer ik het in elk geval. En dan tenslotte nog iets over asfalt, want ik
hoor veel mensen zeggen, asfalt is rupsje nooit genoeg. Ik wil u maar onder de aandacht brengen
dat als je het hebt over uitbreiding van asfalt, dan gaat dat in de meeste gevallen over het
3965 verbeteren van de verkeersveiligheid en de doorstroming en niet over het aanleggen van meer
infrastructuur. Ja, meer infrastructuur in termen van strekkende meters, maar niet in termen van
nieuwe infrastructuur met uitzondering van de Westfrisiaweg en de verbinding A8/A9 en de
Duinpolderweg. Dat zijn de enige drie uitbreidingsprojecten waar wij over praten, terwijl het PMI
en het PMO voor het overige bol staan van de projecten die gaan over verbetering van de
3970 verkeersveiligheid en infrastructuur en ja, ook voor verkeersveiligheid is soms meer asfalt nodig.
Ik ga er maar eens vanuit dat er niemand is in deze Staten die twijfelt aan nut en noodzaak van
het verbeteren van de verkeersveiligheid en het uitbreiden van de infrastructuur voor dat doel.
Als dat wel het geval is, dan daag ik u uit om daar kennis van te geven in deze Staten. Tot zover.

3975 Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter. Laat ik beginnen met de SP die het had over motie 67,
waarom zij toch een pleidooi hield om die wel door te laten gaan. De kust vraagt juist om een
juiste balans met zonering, waar enerzijds ruimte is voor rustige gebieden en anderzijds
gebieden waar kwaliteitsverbetering en economische ontwikkeling mogelijk moeten zijn. Dat kan
door beperkt nieuwe functies toe te voegen op plekken waar al bebouwing is of door verouderde
3980 bebouwing te herstructureren of te transformeren en met deze motie maakt u dat onmogelijk en
ook alle vernieuwing in het centrum van Zandvoort zou hiermee worden geblokkeerd. Met een
Vorbereidingsbesluit kun je geen ongewenste ontwikkelingen voorkomen, omdat de PRV niet in
een half jaar tijd is gewijzigd. Het verschil met Wind op land destijds was dat u hier in PS met
elkaar beleid had vastgesteld dat binnen een half jaar verankerd moest worden in de PRV.
3985 Daarom heeft u op de dag dat het beleid is vastgesteld, ook het voorbereidingsbesluit genomen
zodat binnen een half jaar de PRV kon worden gewijzigd, zodat datgene wat u wilde als beleid in
Wind op land, ook daadwerkelijk in de PRV kon landen. Dat is niet hetzelfde als wat u hier heeft
liggen voor de kust, dus ik wil u die nog steeds ontraden.

3990 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter toch nog even. U hebt zelf gezegd dat u waarschijnlijk in december al met de ondertekening gaat komen. Nou kan ik vrij snel rekenen en volgens mij is dat zes weken en dat is een stuk minder dan zes maanden, het halve jaar, met andere woorden waarom kan dat nou niet?

3995 Gedeputeerde **GELDHOF**: Volgens mij praten wij langs elkaar heen. Wij zijn al bezig met de voorbereiding zoals u in de brief hebt gelezen die u vrijdag heeft bereikt. Daarvoor hebben wij nu een bijeenkomst met alle partijen georganiseerd over op welke wijze wij handen en voeten gaan geven aan de beleidsactualisatie en hoe wij ervoor kunnen zorgen dat wij met alle partijen tot een gedragen visie komen. Dat proces kost tijd. Die bijeenkomst is in december en daarna ben je nog
4000 een hele tijd bezig om met alle partijen goed het proces te doorlopen. Vervolgens kom je wellicht met een aanpassing van de ruimtelijke verordening en als je dat binnen een half jaar lukt, bij Wind op land is het met stoom en kokend water gelukt. U ziet allemaal wat ervan gekomen is. Daar moet je even goed over nadenken hoe je dat zou willen formuleren. Het is niet zo dat in december de partijen bij elkaar komen en dat het dan gelijk klaar is. Dan heb ik niet goed
4005 kunnen overbrengen wat de bedoeling is, maar uw zorgen deel ik ten eerste, wij moeten het goed regelen. De nieuw ingediende motie 71, wat u in feite zegt – het was de heer Van Liere die hem in eerste instantie indiende met een heleboel anderen – het eerste bolletje is gebruik maken van het bestaande provinciale instrumentarium. Dat doen wij natuurlijk al. Het tweede is met de commissie te overleggen over welke instrumenten op welke wijze kunnen worden ingezet. Dat is
4010 uitvoering en dat doen wij natuurlijk ook al. U wilt invulling geven aan uw zorgen en dat snap ik. Wat ik dan veel fijner vind, als je kijkt naar motie 69, daar staat bij u te informeren over de planning, u mee te nemen in het Kustpact en te kijken hoe PS zo goed mogelijk betrokken kunnen worden bij de verdere formulering daarvan. Daarvan zeg ik, dat doe ik graag met u, dat wil ik ook graag, want dan kunt u de kaders aangeven, waarvan u zegt, op deze wijze moet er
4015 daadwerkelijk invulling worden gegeven aan de beleidsactualisatie waar wij nu mee bezig zijn met alle partijen in het veld en met u als PS. Want uiteindelijk, als er een beleidswijziging uit voortvloeit, zult u daar een besluit over moeten nemen om het in de PRV te laten verankeren.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dus u zegt nu dat wij het Kustpact nog met elkaar gaan bekijken voordat
4020 u het gaat ondertekenen.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Nee, nog even wat anders, u zegt, het wordt 30 november getekend. Ik heb in mijn eerdere bijdrage gezegd, er wordt 30 november niet getekend, want er zijn namelijk nog partijen die het er niet over eens zijn en afgelopen vrijdag is bekend geworden dat er wordt
4025 gewerkt aan nieuwe teksten en dat is allemaal nog in bewerking. De definitieve tekst is er nog helemaal niet. Er wordt naar gestreefd dat het nationale Kustpact voor de kerst wordt getekend en dat zijn procesafspraken. Daarna moet je dat vertalen naar hoe je daar invulling aan gaat geven. Dat loopt toevallig parallel met een beleidsactualisatie waar wij toch al mee bezig zijn, dus dan voegen wij de procesafspraken in de beleidsactualisatie. Dat is waar wij mee bezig zijn en ik
4030 wil u heel graag meenemen. Om alle commotie te beëindigen, laten wij 28 november met elkaar even de laatste stand van zaken bespreken en kijken hoe wij u verder kunnen meenemen, want ik doe niets liever dan u meenemen. Ik wil graag uw zorgen wegnemen en ik wil u geruststellen,

want de beeldvorming is natuurlijk extreem. Maar werkelijkheid en beeld willen nog weleens uit elkaar lopen. Ik wil u graag meenemen en 28 november is de commissie RWW en als uw
4035 voorzitter het toestaat dat wij er daar nog even wat verder op ingaan, in plaats van deze Staten ermee te belasten. Neemt niet weg, motie 67 blijf ik wel ontraden, motie 71 is in feite overbodig maar kan en motie 69 heb ik gezegd, als ik in het laatste bolletje mag lezen dat ik u gewoon meeneem in het hele proces, u informeer, maar dat het tekenen van het landelijke Kustpact altijd is onder voorbehoud van goedkeuring van PS. Dat doen wij met duizend en een convenanten.

4040 Mevrouw **KEUR** (CDA): Heeft u er iets op tegen dat wij die procesafspraken dan vooraf inzien, voordat u ze ondertekent?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Er staat ook dat u erover wilt discussiëren met elkaar, dat u erop wilt
4045 kunnen reageren. U mag ze zien, maar ik heb ze nog niet.

Mevrouw **KEUR** (CDA): U zegt dat wij ze mogen zien voor ondertekening, dan is het wat mij betreft voldoende.

4050 Gedeputeerde **GELDHOF**: Ze zijn wat mij betreft niet geheim, het is alleen bedoeld geweest om in alle rust door de besturen iets te laten bespreken met elkaar voordat het in de kranten staat. En dat Natuurmonumenten gelijk 's avonds bij Nieuwsuur gaat zitten, terwijl wij hadden gezegd, laten wij het even low profile doen, al die onrust was hier in de Staten te voorkomen. Ja, daar kan ik ook niets aan doen.

4055 De **VOORZITTER**: U hebt volgens mij antwoord gekregen van de gedeputeerde.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik zou willen vragen, want ik was een beetje in verwarring over de vragen van mevrouw Keur, maar die kan ik niets vragen en u kan ik wel iets vragen. Dat Kustpact
4060 en de boodschap, ik wil het zien voor ondertekening. Hoort dat bij de kaderstellende rol of gaan wij op de uitvoeringsstoel van GS zitten als wij dat doen? Als dat zo is, dan verbaast mij dat, want ik zou graag in de kaderstellende rol van alles doen, maar voor de uitvoeringsrol kan ik u achteraf ter verantwoording roepen en dat zullen wij zeker doen als wij daar reden toe hebben. Als wij dat niet hebben, dan doen wij dat zeker niet, maar is het toch een beetje rare vermenging
4065 van zaken. Bent u dat met mij eens of niet?

Gedeputeerde **GELDHOF**: Wat moet ik hierop zeggen? Het is te doen gebruikelijk dat wij in lijn met uw beleid waar wij uitvoering aan geven, wij bijvoorbeeld een convenant tekenen. Dat u het van tevoren wilt zien, ja, ik kan het u niet weigeren, maar de vraag is of u al die dingen moet
4070 willen zien. Ik snap de commotie en als u het graag wilt zien en ik heb het, dan mag u het van mij hebben, maar of u er daarna nog uitgebreid over wilt discussiëren voordat wij een procesafpraak gaan tekenen, ik denk dat u dan wel heel erg op de uitvoering gaat zitten en of u er een paar uur per week bij wilt nemen vrij van uw werk om dit soort dingen te kunnen doen, dat is aan u. Dat is uitvoering volgens mij.

De **VOORZITTER**: Volgens mij is het betrekkelijk simpel en volgens mij komen de Staten nog te praten over de kaders van de PRV.

4080 Gedeputeerde **GELDHOF**: Zo is het en de beleidsactualisatie. Daar komt u allemaal nog over te praten. Ik snap de commotie, u wilt gerustgesteld worden, ik vind het prima. Mevrouw De Meij, u heeft inderdaad veel meer gezegd mevrouw De Meij, in de negen minuten, dus terecht, maar ik heb in ieder geval nog gereageerd. U hebt wel terecht gezegd dat u in de commissie RWW met elkaar het gesprek wilt aangaan over bouwen in het buitengebied en ik denk dat dat plek is waar het moet plaatsvinden, want zolang u de PRV als Staten hebt vastgesteld, zijn dat de kaders
4085 waarbinnen wij werken en alle plannen beoordelen, want dat zijn de kaders die u ons heeft meegegeven. Motie 63 is herzien. Ik heb u in eerste termijn gezegd dat meerdere punten in de overwegingen niet kloppen, waaronder het feit dat er een mandaat zou zijn, maar iets anders wat ook niet klopt, onder hetgeen u heeft doorgestreept, staat "De stuurgroep weigert bouwplannen in behandeling te nemen hetgeen in strijd is met bovengenoemde afspraken." en dat is pertinent
4090 onjuist. Er is geen sprake van dat wij dat weigeren. Alleen u geeft een andere interpretatie dan ieder ander. Als u de motie kunt aanpassen dat u zegt, dat de projecten door gemeenten worden ingebracht in de stuurgroep en ook in het dictum, dat u zegt: "De stuurgroep schriftelijk mee te delen dat alle bouwplannen die door gemeenten worden ingediend en behandeld", dan zou ik zeggen, dat zijn de processen en zo doen wij dat.

4095

De **VOORZITTER**: De motie is al een keer gewijzigd, tenzij de Staten mevrouw De Meij daar toestemming voor geven.

4100

Gedeputeerde **GELDHOF**: Zoals die er nu ligt, is hij onjuist en moet ik hem echt ontraden.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik heb hier een besluit voor mij van het college van B&W van de gemeente Waterland, ondertekend door de voormalig gedeputeerde en tijdelijk burgemeester Mooij en de gemeentesecretaris uit 2012, waarin letterlijk gezegd wordt: "De stuurgroep pilot Waterland selecteert de projecten. Alle planvoorstellen en bouw aanvragen worden behandeld in
4105 de stuurgroep." Wat er nu staat, is volstrekt juist en ik ga het dan ook niet aanpassen. Dat u zegt dat de stuurgroep het weigert, tot op heden is er één bouwplan binnengekomen en de stuurgroep heeft gewoon geweigerd dit in behandeling te nemen. De gedeputeerde heeft steeds gezegd, ik ga niet op de plek van de gemeente zitten.

4110 Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter, u hebt de motie in de vorige Statenvergadering aangehouden. Bouwplannen worden door gemeenten ingediend. Er waren honderd woningen beschikbaar in het lint en veronderstel, er zijn vijfhonderd plannen, dan kunnen de gemeenten de plannen die zij door willen laten gaan, in de stuurgroep brengen en dan wordt daar een selectie gemaakt. Dat was de gedachte.

4115

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Klopt, maar u hebt steeds gezegd dat u niet op de plek van de gemeente gaat zitten.

4120 De **VOORZITTER**: U hebt het woord niet meer. Hier hebben wij de vorige keer al uitvoerig over gesproken en over dit incidentele geval wordt nu weer uitvoerig gepraat. Volgens mij is het genoeg geweest.

4125 Gedeputeerde **GELDHOF**: Als de motie blijft zoals die nu is en er staat dat de stuurgroep weigert het in behandeling te nemen, hetgeen in strijd is met de afspraken, dat is volstrekt onjuist. De afspraak is dat de gemeenten zelf de plannen waar zij achter staan, inbrengen in de stuurgroep en dat daar een selectie wordt gemaakt van de plannen en dan wordt gezegd, dan kun jij die bouwen en kun jij die bouwen en dat het aantal van vijfhonderd tot honderd wordt teruggebracht om inderdaad van die pilot gebruik te kunnen maken. Dat is wat er is afgesproken, en als de motie niet wordt aangepast dat het ook door gemeenten wordt ingebracht, zowel in de
4130 overwegingen als in het dictum, dan moet ik hem echt blijven ontraden, want dan zijn wij in strijd met de afspraken. Dan heb ik tot slot de herziene motie van 50plus over de daklozenopvang. Ik herhaal hetgeen ik in eerste termijn heb gezegd dat de opvang van daklozen valt onder het sociale beleid van de gemeente en niet van de provincie en dat wij het aan hen laten om daarvoor te zorgen.

4135 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, een opmerking naar de PvdA. Er is specifiek gevraagd om een notitie die de inkoop en al dan niet overdracht van onderneming verduidelijkt en hoe gaan wij dan om met het personeel. Ik heb geleerd wie schrijft die blijft, ik ben er inmiddels al een tijdje en ik wil hier heel graag blijven, dus u krijgt die notitie.

4140 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Motie 64, 50plus gaf aan dat zij daar geen preadvies over had gehoord, maar dat is wel degelijk gegeven. Deze wordt ontraden, omdat het geen provinciale kerntaak is. Vervolgens werd ik als plaatsvervangend gedeputeerde aangeduid en het ging over vleesvervangers. Bij motie 59 wil ik de toezegging doen dat ik met collega Bond opneem om te
4145 kijken of er een notitie naar de commissie kan komen, waarin hetgeen mevrouw Zaal heeft gevraagd maar ook recht doet aan de beginselen van motie 59, en die daar te bespreken. Met dit voorstel vraag ik u deze motie aan te houden en dan zie ik het ook vanuit het economische perspectief en wat dat zou kunnen betekenen en dan wil ik ook mevrouw Zaal haar stukje tofu niet onthouden.

4150 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat gehoord hebbende, zal ik de motie aanhouden.

De **VOORZITTER**: Motie 59 is aangehouden. Wij komen nu bij de stemming.

4155 Mevrouw **ZAAL** (D66): Een minuut schorsing? Echt een minuut.

De **VOORZITTER**: Oké, twee minuten. De vergadering is geschorst. Ik heropen de vergadering. Dan beginnen wij met amendement 22.a dat amendement 22 vervangt. Daaraan is toegevoegd racisme en discriminatie en 'is' is vervangen door 'zijn'. Stemverklaringen?

4160

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, wij vinden dit een sympathiek amendement maar wij hebben vorig jaar heldere afspraken gemaakt dat wij dat eenmalig zouden doen. Daarom kunnen wij dit amendement niet steunen.

- 4165 De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, 50plus, PVV, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Amendement 23. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Amendement 24. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken?
- 4170 Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Amendement 25.a, dat 25 vervangt. Stemverklaringen?

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter. Wij zijn eigenlijk tegen omdat wij liever Duinpolderverbinding zouden zien, maar wij zijn voor het amendement.

- 4175 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik heb in mijn tweede termijn aangegeven dat wij de reactie van de gedeputeerde willen afwachten naar aanleiding van de wijziging en die reactie brengt ons ertoe om te besluiten dit amendement niet te steunen.

- 4180 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, PVV, de overige leden voor, zodat het amendement is aanvaard. Dan komen wij bij de moties. Motie 53. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie SP, overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 54. Stemverklaringen?

- 4185 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter, ik wil deze motie graag aanhouden, gezien de toezegging van de gedeputeerde om met een notitie te komen. Dan komt deze nu niet in stemming.

- De **VOORZITTER**: Motie 54 is aangehouden, hoeft nu niet in stemming te komen. Motie 55. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 56. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties D66, PvdA, GL, SP, CDA, VVD voor en de fractie PVV tegen, de overige fracties voor, dan is de motie aanvaard. Motie 58. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties
- 4195 GL en PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 60. Stemverklaringen?

- De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij realiseren ons dat bomenkap wordt uitgevoerd door natuurorganisaties, die voeren beleid uit en wij hebben niet het idee dat wij op de stoel van de natuurorganisaties moeten gaan zitten en denken dat wij het beter weten, dus wij zullen tegen stemmen.
- 4200

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Wij zullen deze motie juist wel steunen, want het gaat erover dat wij niet alvast beginnen met kappen voordat er iets gebeurd is, just in time, en dat vinden wij een goed principe, dat je er eerst over gesproken hebt.

4205

De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik sluit mij aan bij de heer Klein.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdA, D66, VVD, 50plus, CU/SGP, CDA, de overige leden voor, zodat de motie is verworpen.

4210

Motie 61. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdA, D66, CDA, PVV, VVD, 50plus, de overige leden daarvoor, zodat de motie is verworpen. Motie 62. Stemverklaringen?

4215

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ik heb het ook al in mijn eerdere bijdrage gezegd. Wij missen juist de belangrijke beperking die in de motie zat, die wij hadden opgenomen. Wij zullen deze motie niet steunen.

4220

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdD, GL en CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 63 is gewijzigd in 63.a en nou schijnt dat daar ook weer een wijziging in zit. Mevrouw De Meij heeft aangegeven dat de eerste regel achter het vierde gedachtestreepje wel moet blijven staan en de rest moet worden geschrapt. Ik geef maar aan wat mevrouw De Meij gezegd heeft. Stemverklaringen?

4225

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Wij zijn blij met het antwoord van de gedeputeerde vandaag, hoewel wij dat antwoord graag een van de voorgaande keren hadden vernomen. Daarnaast merk ik op dat wij geen behoefte hebben om nieuwbouwplannen in het Waterlands landschap opnieuw aan te jagen. Ik concludeer dat het een overbodige motie is en zullen hem daarom niet steunen.

4230

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Met inachtneming van de laatste wijziging maar los daarvan, kunnen wij deze motie steunen. In eerste termijn heeft de gedeputeerde aangegeven dat zij dat aan de Staten zou laten en zij met het dictum geen problemen had. Vanuit die optiek zullen wij deze motie steunen.

4235

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, wij stemmen met dezelfde argumenten als net door GL aangegeven, tegen deze motie.

4240

Mevrouw **ALBERTS** (SP): De SP steunt deze motie wel, want samengevat staat er, je moet dingen netjes afhandelen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, 50plus, PVV, CDA, SP, de overige leden tegen, zodat de motie is aangenomen. Motie 64. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 65.a die 65 vervangt. Er is een kleine toevoeging gepleegd. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de

4245 voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, 50plus en CU/SGP. De overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 67. Stemverklaringen?

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Motie 67, hij is blijkbaar niet ingetrokken, ook al ligt er motie 71, maar goed. Wij hebben veel gezegd over de kustbebouwing vandaag, maar wij zijn
4250 geen voorstander van het instrumentarium dat in motie 67 staat. Ook al beoog je hetzelfde, je moet wel heel nauwkeurig zijn over de weg die je bewandelt en dit is niet de onze.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, 50plus, CU/SGP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 68.
4255 Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, zodat de motie met algemene stemmen is aanvaard. Motie 69, die is door de gedeputeerde van een kanttekening voorzien, mag ik het zo lezen en het antwoord was ja heb ik begrepen. Stemverklaringen?

4260 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. De beantwoording van de gedeputeerde over de diverse moties over dit onderwerp was voor ons volstrekt helder. Volgens ons worden alle inspanningen al verricht die nodig zijn om dit onderwerp een goede plek te geven als het om discussie gaat. Deze motie vinden wij volstrekt overbodig en zullen hem dan ook niet steunen.

4265 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Voorzitter. Dit is een motie die vraagt om te doen wat de gedeputeerde al deed. Dat vinden wij overbodig om daarom te vragen. Wij zullen hem dus ook niet steunen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, VVD, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. Motie 70. Stemverklaringen? Niet. Mag ik
4270 de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, PvdD, de overige leden voor, zodat de motie is aanvaard. Motie 71. Stemverklaringen?

Mevrouw **STRENS** (D66): D66 is blij om te horen dat het instrumentarium al op deze wijze wordt gebruikt en de motie is daarom overbodig. Wij zullen hem niet steunen.
4275

Mevrouw **ALBERTS** (SP): Eigenlijk is dit hetzelfde verhaal als bij de vorige stemverklaring over de motie Kustpact. Hij is overbodig en wij steunen hem niet.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, CU/SGP, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan de voordracht zelf, nummer 53. Stemverklaringen?
4280

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Wij hebben in de fractie langdurig gesproken over de vraag of wij voor of tegen de begroting zouden stemmen. Het werk gaat door, daarvoor is geld nodig
4285 en dat heeft natuurlijk onze steun. Wij zijn ook blij met de aangenomen motie over zonnestroom. Tegelijkertijd moeten wij constateren dat GL op de hoofdlijnen duurzaamheid, openbaar vervoer

en groen fundamenteel andere keuzes maakt dan de coalitie. Dat moet zwaarder wegen en daarom zullen wij tegen de begroting stemmen.

4290 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, PvdD, PVV, de overige leden daarvoor, zodat de voordracht is aanvaard.

10.a. Statenvoordracht 73 Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021

4295

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Post moet ons een tijdje vanwege privéverplichtingen verlaten. Ik stel voor om agendapunten 10.a. en b. nu over te slaan en door te gaan met agendapunt 11. Heeft dat uw instemming? Ook gedeputeerde Van der Hoek moet de vergadering verlaten.

4300 **10.b. Statenvoordracht 74 Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021**

De **VOORZITTER**: Agendapunten 10.a. en 10.b. worden in gezamenlijkheid behandeld, alleen er wordt gescheiden over gestemd.

4305 De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter. Vandaag is het ja of nee tegen PMI en PMO. Ik begin met het PMO, mijn fractie heeft daar geen bezwaar tegen, dus wij stemmen voor voordracht 74. Ik heb wel wat opmerkingen over PMI. Er staan een drietal punten in het PMI, over de andere punten hebben wij geen opmerkingen. Dat gaat over de Duinpolderweg, HOV 't Gooi en de N23. De Duinpolderweg is hoofdstuk 7, nummer 5, projectnummer algemeen 36. Dat zit in mijn
4310 portefeuille, ik praat er vaak over, wij zijn vaak naar een bijeenkomst geweest, volgende week is er weer een in Lisse. Ik zit me steeds meer af te vragen waarom praten wij daar nog over, want het hele gedoe met die Duinpolderweg is volgens mij al geregeld. Sterker nog, op 21 juni 2016 bezocht de burgemeester van Haarlem, de heer Schneiders, de regio en maakte daar een fietstour langs alle punten. Hij maakte de volgende opmerking: "Ik begrijp uw pleidooi om in dit gebied
4315 geen weg aan te leggen, maar naar mijn idee vindt er een politieke kanteling plaats. Die weg heeft nergens geen draagvlak meer." Dit zegt de burgemeester en die zegt nooit vreemde zaken, dat is iemand die goed nadenkt over zaken die hij vertelt en hij vertelt dat zo.

De **VOORZITTER**: Volgens mij deed hij dat als waarnemend burgemeester van Bloemendaal.

4320

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Hij heeft het toch verteld en als je waarnemend burgemeester van Bloemendaal bent, dan verander je niet in een keer qua persoon, dus ik denk dat hij dat goed gevoeld heeft daar. Mijn collega-fractie in de Staten in Zuid-Holland hebben tegengestemd, er is geen nut en noodzaak. Wij zijn wel akkoord gegaan, wij als fractie in Noord-Holland met het
4325 zeven varianten onderzoek en dat doet recht aan de moeite van de mensen die daar hun hele hebben en houden in leggen. Ik begrijp ook dat GS van deze provincie het laatste woord hebben over het starten van de MER in dit dossier. PS staan op de een of andere manier buitenspel. Geen idee wanneer wij dit als PS hebben laten gebeuren. GS hebben de eindbeslissing in dit dossier en niet PS. Ik hoor het graag van de gedeputeerde of ik dat verkeerd zie. Hoofdstuk 7, nummer 10,

4330 project HOV 03, bereikbaarheid Huizen Hilversum. Dat is hetzelfde verhaal, daar lopen ook allerlei zaken door elkaar heen die de boel vertragen. Daar hebben wij ook geen echt vertrouwen meer in. Dan heb ik nog de Westfriisaweg, hoofdstuk 7 nummer 20, 21, 22 en 23. Daar is een hoop gedoe over, Heijmans heeft de boel links en rechts stilgelegd. In de laatste commissie is de boel highly classified genoemd, besloten, wij mogen er inhoudelijk niets over vertellen, dus doe
4335 ik dat ook niet. Maar ik maak mij wel ernstig zorgen over die zaak, het financiële risico dat de provincie loopt, overigens dit is geen inhoudelijk verhaal, dat staat in alle kranten. Wat moet je daar nou mee? Wat ik daarop zeg is dat ik wel vertrouwen heb in de gedeputeerde dat zij dat tot een goed einde brengt en dat hoop ik ook, dus wat dat betreft staat onze fractie erachter. Maar het hele verhaal over het gelopen risico. Mijn voorzitter heeft het ook in haar speech genoemd,
4340 zijn er misschien nog meer dossiers waarin dit soort zaken naar boven kan komen? Wij hebben moeite met die drie zaken in het PMI. Daar wil ik het op dit moment even bij laten.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter. Wij staan achter het PMO, daar kan ik kort over zijn. Helaas wordt de jaarlijkse behandeling van het PMI waar onze CDA-fractie van harte mee instemt,
4345 overschaduwd door het conflict over de Westfriisaweg en vooral het stilleggen van de werkzaamheden. In ons verkiezingsprogramma wordt deze weg ook genoemd bij de oproep om als provincie scherp te blijven om kostenoverschrijdingen te voorkomen. De provincie leek zo goed op weg, maar door het conflict zijn de leefbaarheid en veiligheid extra in het gedrang. Bedrijven en bewoners hebben last en overlast en worden geconfronteerd met extra kosten. De
4350 provincie lijkt zijn rol als dienstbare overheid in de beeldvorming niet waar te kunnen maken. Op de website van de aannemer staan vijf bijzondere kenmerken over de nieuwe Westfriisaweg. Op die website staat niets over het stilleggen. Daarover worden wel aanwonenden geïnformeerd en een van de burgers, Jan Miedema uit Grootebroek, die er trots op is dat hij een lagere schoolgenoot is van de commissaris – maar dat weet u misschien niet meer – beklaagt zich
4355 richting Heijmans. Hij eindigt zijn brief als volgt: “Later zal de arbitragecommissie wel bepalen wie gelijk heeft en wie niet, maar laat niet de bedrijven en inwoners van West-Friesland de dupe worden van uw conflict met de provincie.” Noord-Holland zit in de spagaat van gelijk hebben en gelijk krijgen. In het zuiden van onze provincie heb ik de Westfriesland als noordelijke ontsluiting richting Zwolle, een voorbeeld genoemd voor het verbeteren van de leefbaarheid in de hele
4360 provincie. Laat dat een onderstreping zijn van het grote belang van een snelle oplossing. In dat kader roept het CDA ook de aannemer op om verantwoordelijkheid te nemen en dit zoals de bewoner ons schreef, niet uit te vechten over de ruggen van Westfriesland, hoe sterk die ook zijn.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik heb u het woord ‘ook’ horen gebruiken, ook de aannemer moet dat
4365 doen. Als u dat zegt, impliceert u dat u vindt dat de provincie meer zou moeten doen dan die nu doet. Vindt u dat of heb ik u verkeerd begrepen?

De heer **DE GRAAF** (CDA): Ik heb die oproep in de commissievergadering gedaan en die wil ik hier niet herhalen, alleen dat is op basis van de besluitvorming of de informatie waar de heer Van
4370 Hooff het ook over had.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Dat was niet mijn vraag. Mijn vraag is, want dat is hoe dan ook een politiek feit als u dat vindt, vindt u dat ook de aannemer in deze meer moet doen of vindt u dat de aannemer meer moet doen? Want in dit geval en dat begreep ik uit uw woorden, impliceert u
4375 feitelijk dat u vindt dat de provincie onvoldoende doet. Dat is niet mijn oordeel.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Dat is ook niet mijn oordeel. Voor zover wij daar over geïnformeerd zijn, hebben wij vertrouwen in de manier waarop GS dit aanpakken maar daar past ook bij dat je vanaf deze Staten als volksvertegenwoordiger de aannemer op zijn verantwoordelijkheden wijst.
4380 Wij mogen daar bijna niks meer over zeggen. Wij durven niet eens te twitteren dat de CFO van Heijmans afgelopen vrijdag heeft verklaard dat hij zijn termijn niet gaat verlengen. Ik heb het nu toch gezegd, maar dat zegt toch wel iets over de situatie.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Wij zijn het eens, constateer ik.
4385

De heer **DE GRAAF** (CDA): Bedankt.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. De SP kan in grote lijnen akkoord gaan met zowel het PMI als het PMO. Wij willen op een aantal punten graag enige opmerkingen maken en zouden op enkele projecten een aantal aanpassingen willen zien. Allereerst wil ik iets zeggen over de
4390 projecten met het nummer 27 en 37, die beide handelen over de N201. Wat ons betreft, moeten deze projecten in combinatie met elkaar worden gezien. Wij hebben geen bezwaar tegen een studie naar de oorzaak van de verkeersproblematiek op beide knelpunten. Wel is het belangrijk om vast te stellen dat de N201 in feite een nieuwe weg is, die nieuw autoverkeer heeft
4395 aangetrokken dat voorheen gebruik maakte van de A2, de A9 of de A4. Als blijkt dat als gevolg van die verkeersaantrekkende werking van de N201, nu ook op aansluitende wegen verbredingen en reconstructies nodig zijn, dan zijn wij wat ons betreft op de verkeerde weg. Project nummer 1, de nieuwe aansluiting A9 bij Heiloo. Tijdens de commissievergadering hebben wij al aangegeven dat er ontwikkelingen zijn die het nut en de noodzaak van deze aansluiting nog minder groot
4400 maken dan wij al die tijd al dachten. Ook de insprekerster op de commissie sprak over de grote zorgen die veel Heilooërs hebben over de voortgang van het proces en de gevolgen voor de financiële situatie in de omliggende gemeenten. Een goed onderzoek – opnieuw – naar het totaal van die ontwikkelingen zou wat ons betreft aanleiding moeten zijn om even pas op de plaats te maken. Ik vat de zorgen van onze fractie samen in het volgende amendement.

4405

Amendement 26/14-11-2016

Aansluiting A9, gemeente Heiloo

*Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.
4410 ter behandeling van het ontwerp Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021, waarin in onderdeel 7, Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase het project Nr. 1 I alg. 13, Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo, wordt overgebracht naar de realisatiefase/*

4415 *Overwegende dat:*

- *De ontwikkeling van de nieuwe woonwijken Zandzoom en Zuiderloo in Heiloo door uiteenlopende oorzaken waaronder uitspraken van de Raad van State en onvoldoende belangstelling van projectontwikkelaars aanzienlijke vertraging zal oplopen;*
- *Derhalve aanleg van de Afslag A9 in elk geval vooralsnog niet nodig is als ontsluiting van de nieuwe woonwijken Zandzoom en Zuiderloo;*
- *De gemeenten in de regio Alkmaar en de provincie met een op 26 september 2016 gesloten Convenant Werklocaties Regio Alkmaar zijn overeengekomen op basis van onderzoek van Stee twee derde deel van de geplande voorraad bedrijventerreinen in de regio te schrappen of nog slechts als strategische reserve in de lucht te houden, en - in afwijking van het advies van Stee - 1,5 hectare op het bedrijventerrein Boekelermeer Heiloo wel nog beschikbaar te houden vanwege het positieve effect van de aanleg van afslag A9;*
- *De mogelijke additionele uitgifte van thans nog slechts 1,5 hectare in een afweging van baten en kosten gezet moet worden tegenover de investering van tenminste 34.210.000 euro voor de aanleg van de afslag A9;*
- *Onzekerheid bestaat of de deelnemende gemeenten op dit moment in staat zijn de met hen overeengekomen financiële bijdrage in de aanlegkosten te leveren;*
- *De huidige economische vooruitzichten voor Heiloo en omgeving en de vooralsnog geringe economische, verkeerskundige en maatschappelijke baten van aanleg van de afslag A9 Heiloo aanleiding geven tot temporisatie van de aanleg van de afslag A9 Heiloo;*
- *Dat voor eventuele financiële gevolgen van temporisatie dekking kan worden gevonden in het budget uitgaven bereikbaarheid, GGA Alkmaar: Nieuwe aansluiting op de A9.*

Besluiten:

4440 *Aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 2016 I 73 PMI 2017-2021 als besluitpunt toe te voegen:*

in het PMI 2017-2021 Nr. 1 I alg-13, Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo vooralsnog niet op te nemen in de realisatiefase door wijziging van de Fase < realisatie> in <studie>

4445 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties SP, PvdD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

4450 De heer **HOOGERVORST** (SP): Dan ook al besproken in de commissie project 32, een nieuwe aansluiting van de N203 op de A9. Een project bij Uitgeest dat volgens de woorden van de gedeputeerde nooit als zodanig in het PMI had mogen komen. Het was meer een reactie op een toenmalige vraag van de gemeente naar de eventuele kosten van een aansluiting. Gezien de formele status van het voorliggende PMI waar wij nu over moeten besluiten en waar dit project 32

4455 onderdeel van uitmaakt en welke hier ter besluitvorming wordt voorgedragen, willen wij toch het volgende amendement indienen.

De **VOORZITTER**: Is dit het laatste, want uw spreektijd staat op nul.

4460 De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ga er een eind aan breien.

Amendement 27/14-11-2016

Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest

4465 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016, ter behandeling van het ontwerp Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021, waarin in onderdeel 7, Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase het project Nr. 32 I N203-15, Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest, als nieuw project in de studiefase is opgenomen.*

4470

Overwegende dat:

- *GS bij monde van de gedeputeerde voor Mobiliteit in de vergadering van de Commissie Mobiliteit en Financiën van 24 oktober 2016 heeft gezegd dat GS huiverig stonden tegenover de bedoelde afslag, maar bereid zouden zijn ten behoeve van de gemeente*
4475 *Uitgeest een berekening te maken "wat het zou kosten als de gemeente daar een extra afslag wil aanleggen";*
- *GS bij monde van de gedeputeerde voor Mobiliteit in deze eveneens heeft gezegd dat het project Aansluiting N203 op de A9 "niet meer en niet minder is dan een kleine vraag van de gemeente" en dat het "niet de bedoeling was om er een project van te maken in de*
4480 *studiefase";*
- *Bij voorbaat vaststaat dat aan aanleg van de afslag hoge kosten zijn verbonden, waartegenover vooralsnog geen grote verkeerskundige en maatschappelijke voordelen lijken te staan;*
- *De provincie desgewenst ten behoeve van de gemeente Uitgeest een berekening kan*
4485 *maken van de kosten van aanleg een aansluiting N203 op de A9, maar ook zonder dat dit project daartoe is opgenomen in het PMI.*

Besluiten:

4490 *Aan het ontwerpbesluit behorende bij de voordracht 2016 I73 PMI 2017-2021 als besluitpunt toe te voegen:*

In het PMI 2017-2021 niet op te nemen project nr. 32/N203-15, aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest

en gaan over tot de orde van de dag.

4495 *Fracties SP, GL, CU/SGP, PvdD, PvdA, 50plus*

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

4500 De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik ga nu echt afronden. Over het PMO hebben wij een kleine opmerking. Tijdens de commissievergadering sprak een bezorgde bewoonster van onze provincie

in. Zij gaf aan dat zij vraagtekens zette bij het opknappen van wegen die er eigenlijk al prima uitzien. Dat bracht ons op de vraag: wie beoordeelt de wegen die voorgedragen worden voor groot onderhoud? Doet de provincie dat zelf of zijn dat externe adviseurs? Ook wij maken ons grote zorgen over de N23 en wij hopen van harte dat er snel een goede oplossing kan worden gevonden, want deze treurige situatie kan eigenlijk niet langer duren.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Wat lijkt het al weer lang geleden dat wij hier bijeen waren om op de Statendag te praten over het thema "Burgerparticipatie". Op de immense lijst projecten van het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur zijn er een aantal waar burgerparticipatie de gemoederen in dit huis danig beroert. Er is meer aan de hand dan dat de zaaltjes met boze mensen bijeenkomen omdat er een weg door de spreekwoordelijke voortuin aangelegd gaat worden. Het is anders. Bij de behandeling dit jaar van de weg die niet genoemd mag worden, was een adviesgroep die in staat bleek een breed gedragen advies aan te reiken. De Staten in Noord en Zuid-Holland konden weer verder. Dankzij burgerparticipatie is het bestuurlijk vastgelopen project weer vlot getrokken. Ik hoef denk ik, niet toe te lichten welk project dat is. In Broek in Waterland ontstond onvrede over de door de provincie voorgestelde oplossing voor de capaciteitsproblemen en de dorpelingen gingen zelf een ontwerpproces runnen. Het resultaat van deze burgerparticipatie was van een dergelijk niveau, dat GS die handschoenen konden en misschien wel moesten oppakken. De door de bewoners voorgestelde onderdoorgang wordt nu een volwaardige keuze naast de oorspronkelijk voorgestelde oplossing. Afgelopen donderdag bespraken wij het vervolg van het participatieproject en dat moet tot een gedragen keuze gaan leiden. Dat is een mooie rebound van de provincie. Als laatste in dit rijtje, ik wil refereren aan het proces van de A8 en A9. Hier zien wij dat er al in de eerste ontwerpronde wordt gekozen voor een diversiteit aan oplossingen. Dat biedt een goede basis voor de latere burgerparticipatie en daarmee het komen tot een gedragen besluit. U begrijpt dat wij deze meer open procesbenadering toejuichen, maar er is ook een schaduwzijde. Wij spreken over het infrastructuur- en onderhoudsprogramma vanuit een bepaald perspectief, de zojuist vastgestelde begroting, maar de diversiteit van de uitkomsten van de verschillende projecten neemt toe en daarmee ook de onzekerheid over de financiële impact van die keuzes. Dat vindt zijn weerslag in de nauwkeurigheid van de prognoses in het PMI en het PMO. PS zijn verantwoordelijk voor houdbare financiën. Wij weten dus dat de onderhoud- en kapitaallasten op onze mobiliteitsinfrastructuur een knelpunt vormen voor die toekomstbestendigheid. GS hebben hier een lastige taak. De fractie van D66 wil dat de beschikbare middelen op een eerlijke manier verdeeld worden over de verschillende modaliteiten en regio's. Het ontbeert de Staten momenteel aan een goed afwegingskader daarvoor. D66 denkt dat door actieve participatie op deze deelgebieden van modaliteiten en regio's, de uitkomsten op projectniveau beter, eerlijker en voorspelbaarder worden. Het mobiliteitsbeleid moet opnieuw vorm gaan krijgen in de Omgevingsvisie. D66 ziet dat als een kans voor de provincie om een verdiepingsslag aan te brengen in het beleid voor OV, auto, binnenvaart en niet te vergeten de fiets. Combineren van aspecten uit de ruimtelijke ordening en mobiliteit levert vraagstukken op waar GS en PS een dialoog over aan kunnen gaan. De wegen worden goed bijgehouden in deze provincie, maar in beleid hebben wij nog een inhaalslag te maken. Nog even een reactie op al die amendementen die wij vandaag op het PMI langs hebben zien komen. Het amenderen van die projectenlijst gaat

4545 voorbij aan de gecompliceerde werkelijkheid die achter iedere regel in die lijst schuilgaat. De
 meeste bemerkingen zijn op zich juist. maar er zijn dan wel meer amendementen te verzinnen.
 De SP benadert zelfs de status als een knop waar wij aan kunnen draaien, alsof het een
 interactieve spreadsheet is, maar dat is helaas niet de realiteit. Tot slot, D66 heeft een motie
 voorbereid en ter preadvisering ingediend. Die motie vraagt GS om te onderzoeken of er meer
 4550 gebruik kan worden gemaakt van led- en dynamische verlichting langs provinciale wegen. De
 motie haakt in op de actualiteit. Het ministerie heeft eind oktober vastgesteld dat led ook voor
 autoverkeer een veilige verlichting oplevert en dat konden wij bij de commissiebehandeling nog
 niet op het netvlies hebben. Het preadvies laten wij toch als een nuttige motie, maar een
 duidelijke conclusie ontbrak en de gedeputeerde geeft aan dat zij een beetje het gevoel heeft dat
 het overbodig is. Ik denk om te voorkomen dat wij een premature behandeling hier hebben, het
 4555 verstandig is om later in commissieverband er verder over te praten. Ik wil graag van de
 gedeputeerde horen of zij dat ook een goed idee zou vinden.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. In afwezigheid van mijn fractiegenote Marieke van Duijn
 wegens ziekte, zal ik proberen een enkele opmerking te maken. Ik zou in de eerste plaats willen
 4560 zeggen dat er eerder over de situatie van de N23 gesproken is. Wij hebben groot vertrouwen in
 de aanpak van GS, maar zien ook wel een risico op het moment dat de arbitrage niet in ons
 voordeel zou uitvallen. Maar laten wij daar niet op vooruitlopen. Dan zullen wij met elkaar
 moeten bespreken wat de gevolgen daarvan zijn voor dit project. Laten wij er het beste van
 hopen. Er is ook een motie ingediend over de A9, de aansluiting bij Heiloo. Ik wil nog maar eens
 4565 in herinnering roepen dat wij als fractie heel erg blij zijn dat er een fietspad wordt gerealiseerd.
 Wij vinden het heel goed dat dat project voortvarend vorm krijgt, inclusief die fietsvoorziening.
 Wij hebben vragen gesteld die schriftelijk zijn beantwoord en één daarvan was hoeveel kilometer
 fietspad gaat de provincie volgend jaar aanleggen. Dat bleek beperkt tot 350 meter, weliswaar
 essentiële meters. Maar wij snappen dat en vinden dat toch weinig ambitieus. Binnenkort komt
 4570 het rapport over de fietsknelpunten van de Fietsersbond. Daar hoeven wij nu niet over te
 spreken, maar wij hebben hoop en verwachting dat daar een programma uit voort kan vloeien
 wat forse investeringen in de fietsinfrastructuur tot gevolg kan hebben. In de commissie hebben
 wij een aantal keren gepleit voor het toepassen van verkeersmanagement, ook op de fiets. Bij de
 beantwoording van de schriftelijke vragen is verwezen naar de nota uit 2014. Er is vervolgens
 4575 gezegd dat men probeert de stoplichten goed af te stellen en dat is op zich niet onbelangrijk,
 maar verkeersmanagement voor de fiets gaat wat breder. De vraag is eigenlijk aan de
 gedeputeerde of u op enigerlei wijze voornemens bent om nog eens te kijken naar een update
 van het verkeersmanagementbeleid van de provincie, waarin een nadrukkelijker plek mogelijk
 zou zijn voor het fietsverkeer. Mocht het antwoord nee zijn, dan weten wij dat wij daar zelf het
 4580 initiatief toe moeten nemen, maar graag hoor ik uw plannen in deze.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Ik heb nog even een vraag aan mijnheer Den Uyl. Ik wou nog even
 terugkomen op de opmerking over het fietspad over de weg. Wij gunnen u en de bewoners van
 de omgeving van Heiloo van harte het mooie fietspad, dat meen ik serieus, maar als u het heeft
 4585 over de voortvarende gang van zaken rondom het project, bent u het met ons eens dat de
 ontwikkelingen die u in het gebied kent en onder andere door de insprekster zijn genoemd en

terug te lezen zijn in het amendement, die het niet noodzakelijk of wenselijk maken, om even te kijken naar wat doen die ontwikkelingen met de plannen om te voorkomen dat de afslag straks een olifant in een porseleinkast wordt.

4590

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Het is altijd verstandig om goed na te denken voordat je iets doet, maar ik ben nog van de school die geleerd heeft dat het niet eerst ontwikkelen is en dan de infrastructuur, maar als je geen infrastructuur hebt, dan moet je ook niet beginnen aan ontwikkelingen want die worden dan niets. Met alle respect voor de voorliggende motie en de daarin genoemde argumenten, die zijn in het geheel niet nieuw, die zijn naar mijn inzicht afgewogen bij de besluitvorming in deze Staten over de afslag van de A9 bij Heiloo en dat leidt bij ons niet tot een nieuw inzicht. Bovendien denken wij dat je met het aanleggen van infrastructuur je ook die ontwikkelingen mogelijk maakt die je zou willen zien.

4595

4600

Mevrouw **KIRCH** (VVD): Voorzitter. De VVD heeft in de commissie van Mobiliteit en Financiën van 24 oktober al bij monde van mevrouw Kaamer van Hoegee laten weten dat de VVD akkoord is met de voordracht uit het PMO en PMI, behoudens echter één project wat al eerder hier ter sprake kwam en dat betreft project 32, de aansluiting N203, A9 voor een nieuwe afslag bij Akersloot. Dit project is per abuis in het PMI terechtgekomen. Zeer binnenkort zal dit met de actualisatie van het PMI worden rechtgezet, desalniettemin stellen wij vanavond met zijn allen het PMI vast voor de periode van 2017–2021 en daarom vinden wij het procesmatig netjes om project 32 met een amendement zoals dat reeds is ingediend, eruit te halen. Een ander blijvend aandachtspunt en dat is ook in de algemene beschouwingen aan de orde geweest, is toch het stilleggen van de werkzaamheden van bouwbedrijf Heijmans. Wij delen de zorgen die de gedeputeerde al heeft geuit hierover. Het betreft twee grote projecten, want wij spreken niet alleen over de N23, maar ook over een nieuwe Wilhelminasluis in Zaandam die inmiddels ook stilligt. Ik heb er het afgelopen weekend doorheen gevaren en het ziet er troosteloos uit en het moet echt aangepakt worden, dus wat dat betreft delen wij de zorgen. Beide zaken zijn nu in arbitrage en de vraag is ook wanneer verwacht u over beide zaken duidelijkheid.

4605

4610

4615

De **VOORZITTER**: Dan is het woord aan de gedeputeerde. De heer Van Berkum, GL, is door zijn spreektijd heen. Gelijke monniken, gelijke kappen. Ik stel u in de gelegenheid om het amendement in te dienen, want dat is bepalend voor onze verdere besluitvorming.

4620

De heer **VAN BERKUM** (GL): Dank u wel. Ik dien samen met de CU/SGP een amendement in. Het gaat over het PMI en over de Duinpolderweg of zoals het nu heet Bereikbaarheid Haarlemmermeer en Bollenstreek en daarbij wordt verwezen naar dat de NRD, Nota Reikwijdte Detailniveau, was vastgesteld door de Staten. Dit is een feitelijke technische fout in de tekst. De gedeputeerde heeft dat ook aangegeven en ik heb een amendement dat dat wijzigt.

4625

Amendement 28/14-11-2016

PMI 2017-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

4630 *Constateernde dat:*

- *In het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021, in hoofdstuk 7 Projecten in studie-, plan- en realisatiefase, op bladzijde 14 de volgende feitelijk onjuiste formulering is opgenomen: "De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld";*
- *Het project Duinpolderweg zolang de MER-procedure nog loopt, geen voorkeurstracé kent, temeer enkele van de varianten opgenomen in de MER-procedure geen verbinding tussen de N206 en de A4 beogen;*
- *De NRD en de probleemanalyse nooit door PS van Noord-Holland zijn vastgesteld, enkel door GS van Noord- en Zuid-Holland en PS van Zuid-Holland.*

4640

Besluiten:

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021, hoofdstuk 7 Projecten in studie-, plan- en realisatiefase, nummer 5, Projectnummer algemeen 36,

4645 *Bereikbaarheid, Duinpolderweg, als volgt te amenderen:*

- *"De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld" te vervangen door: "Het project bereikbaarheid Haarlemmermeer- Bollenstreek heeft de volgende doelstellingen:"*
- *Het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland 2017-2021 dienovereenkomstig aan te passen*

4650

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties GL, CU/SGP

4655

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Volgens mij als ik er in de gauwigheid doorheen kijk, is er niet één spreker geweest die het niet over de N23 Westfriisaweg heeft gehad. Zoals ik al in de commissie en bij de begroting heb aangegeven, het is misschien niet parlementair, maar ik baal er als een stekker van dat het zo gaat. Het is niet iets wat ik heel vaak heb meegemaakt in dit ambt als gedeputeerde en ik hoop ook niet dat wij het vaak gaan meemaken, want het is natuurlijk niet leuk. Hoe je het ook wendt of keert, maar wij zijn met zijn allen bezig met een project waarvan wij denken dat het Noord-Holland er een stukje beter op maakt en als het dan op deze manier komt stil te liggen, dan is dat gewoon zorgelijk. Ik hoef u niet te verwijzen naar de krantenberichten die daarover geschreven zijn. Ik heb u uitgebreid geïnformeerd achter gesloten deuren. In de richting van mevrouw Kirch voeg ik eraan toe over de Wilhelminasluis, dat is weliswaar nu in de publiciteit, maar dat loopt al wat langer dan het conflict over de Westfriisaweg gebiedt de eerlijkheid te zeggen en wij verwachten dat de arbitrage rond februari van start zal gaan en wanneer wij dan een uitspraak hebben, weet ik niet. Daar gaat de Raad voor de Arbitrage natuurlijk zelf over, over het tempo waarin zij dit soort zaken behandelt. Bij de Westfriisaweg moet u erop rekenen dat wij een jaar verder zijn voordat dit in eerste aanleg behandeld wordt,

4670

tenzij een van de partijen meent dat er redenen zijn om over te gaan tot spoedarbitrage en intussen zoals ik bij de begroting ook al aangaf, kijken wij natuurlijk naar de verkeersveiligheid en zullen wij alles doen, ik zal niet zeggen alles, maar willen wij veel doen om te kijken of wij dit probleem gewoon kunnen oplossen, want hoe je het ook wendt of keert en ik sluit mij graag aan bij de woorden van de heer De Graaf, het zijn met name de mensen en bedrijven in de omgeving die er last van hebben. Als het gaat om concrete schade, dan is er zoiets als nadeelcompensatie. Elke ondernemer weet dat je niet bij elke opbreking van de weg schade kunt claimen, omdat een deel van de schade die je lijdt, behoort tot het risico van deelname aan het maatschappelijk verkeer, maar wanneer de schade excessief is, dan zijn er wel degelijk regelingen en dan ga ik ervan uit dat de betreffende ondernemer weet wat zijn recht is en zou ik hem alleszins willen aansporen om dat recht te halen, want wij zitten er niet om de ondernemer in de knel te brengen. Ik hoor weinig over het PMO, behalve de vraag van de SP over hoe het zit met het opknappen van de wegen die er nog prima uitzien, beoordeel je dat zelf. Ik heb in de commissie al aangegeven, soms lijkt het erop dat een weg er prima uitziet en als je eroverheen rijdt, dan is het gewoon een strak stuk asfalt en lijkt hij er prima uit te zien. Dat betekent niet altijd dat een weg ook prima is, want de fundering eronder kan gewoon slecht zijn of de weg is volkomen glad geworden waardoor je bij de eerste de beste regenbui een grote glijpartij kunt krijgen als je niet iets aan onderhoud doet. Dus wat je op het eerste gezicht ziet, is niet altijd een weerspiegeling van de staat van de weg. Hoe doen wij dat dan? Wij hebben zoals dat heet. programmatisch onderhoud. Dat betekent dat er ook programmatische onderhoudsinspecties plaatsvinden. Dat huren wij extern in. Dat is dan uiteraard niet degene die de weg opknapt die dat moet beoordelen, dat is een apart bureau en wij beoordelen aan de hand van de inspectierapporten waarin in de regel ook een schouw zit, of het onderhoud geprogrammeerd kan worden of dat het nog even kan lijden, want wij gaan natuurlijk niet aan kapitaalsvernietiging doen als het niet nodig is. Met alle respect, dan kunnen wij het geld letterlijk en figuurlijk wel beter uitgeven, dus dan zitten wij er niet om nodeloos onderhoud te doen. In de commissie heb ik ook al proberen uit te leggen, sommige onderdelen van de weg gaan langer mee en sommige korter. Bij straatmeubilair moet je denken aan lantarenpalen, hectometerbordjes, verkeersborden, die kennen een andere levensduur dan asfalt. Je wilt niet het ene jaar al het asfalt er afhaken en vervangen en het volgende jaar de armaturen van de lampen gaan vervangen. Dat doe je het liefst in combinatie, zodat je de weggebruiker zo min mogelijk lastigvalt. Dat kan betekenen dat je het onderhoud misschien wat later doet of misschien wat eerder, zodat je het kunt combineren met andere onderdelen van de weg. Zo proberen wij altijd een optimum te vinden en dat kan betekenen dat het onderhoud iets eerder of later plaatsvindt dan wanneer je sec naar de weg zelf zou kijken of sec naar de armaturen of de rest van het straatmeubilair zou kijken. De PVV zegt, het hele gedoe is volgens mij al geregeld en daarmee memoreert u een uitspraak van de burgemeester van Bloemendaal. Met alle respect, ik denk dat de burgemeester alleen maar gekeken heeft of er in het gebied misschien sprake is van files en ik heb al gezegd, daar is geen sprake van congestie. Er is daar wel sprake van een bereikbaarheidsprobleem, een verkeersveiligheids- en een leefbaarheidsprobleem. Op het moment dat je als fietser op smalle wegen je af en toe als dat er al is, een voetpad moet op schieten omdat je je uit de voeten moet maken voor een vrachtwagen of voor een bus, dan vind ik de situatie zorgelijk. Ik weet niet of de burgemeester daar gefietst heeft, maar ik vermoed dat de burgemeester dat niet gezien heeft en ook niet hoe het op

sommige plekken gesteld is met de leefbaarheid in de kleine kernen, waar je zoveel voertuigen hebt dat je daar niet meer fatsoenlijk van de ene kant van de straat naar de andere kunt komen en waarbij de kwaliteit van de lucht ook onder druk staat. Volgens mij is dat niet iets wat je kunt zien, maar alleen maar kunt meten. Ik ga ervan uit dat u ook kennis heeft genomen van de
4720 onderzoeken die wij gedaan hebben en dat u zich niet alleen maar baseert op een uitspraak van een burgemeester in een krant, maar dat u zelf ook de bereikbaarheidsmonitor hebt gelezen die wij hebben laten opstellen en waarin nadrukkelijk naar voren komt dat er wel degelijk sprake is van een bereikbaarheidsprobleem, maar niet van een congestieprobleem. HOV 't Gooi, u hebt ongetwijfeld – en daar hebben wij het ook in de commissie over gehad – vernomen van de
4725 brieven van de gemeente Huizen en Blaricum die aan GS zijn gestuurd met het verzoek om te praten over een variant, waarbij er geen PIP wordt opgesteld voor het stuk Huizen-Blaricum. Ik ben nog in overleg met de gemeenten en ik hoop daar binnen afzienbare tijd iets meer over voor te kunnen leggen, dus wellicht dat dit op korte termijn vervolgd gaat worden. De SP vraagt naar een combinatie van 27 en 37, die gaan allebei over de N201, maar het zijn twee hele
4730 verschillende onderzoeken. Het een gaat over een verkeersstromenonderzoek waarbij er ook voor de lange termijn al of niet grote maatregelen genomen worden en de andere gaat over een vrij beperkt probleem op een kruising. Dat zijn dingen die je niet in een onderzoek kunt vatten, omdat het een leidt tot maatregelen op de korte termijn en het andere tot maatregelen op de lange termijn kunnen leiden, dus het is een beetje ingewikkeld om dat in een onderzoek te
4735 vatten. Dan heeft u nog twee amendementen ingediend.

De **VOORZITTER**: Drie.

Gedeputeerde **POST**: Drie?

4740

De **VOORZITTER**: GL heeft nog een amendement ingediend.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb het alleen over de SP. Amendement 27, daar vraagt u toe te voegen dat project 32 niet moet worden opgenomen. Volgens mij heeft mevrouw Kirch ook aangegeven,
4745 ik heb geen enkel probleem met dit amendement. Ik heb het zelf bij u aangegeven in de commissie. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat daags na de behandeling in de commissie wij de actualisatie van het PMI hebben vastgesteld. Daarmee is het gecorrigeerd. Als u deze aanneemt, dan zult u hem in de actualisatie nog een keer moeten corrigeren, maar in formele zin heeft u volkomen gelijk en kan ik hem om die reden ook absoluut niet ontraden. Dus ik laat het
4750 aan de wijsheid van uw Staten over of u dan bij de actualisatie opnieuw een amendement indient of dat u zegt, wij gaan ervan uit dat het daarmee gecorrigeerd is en wij wachten het af. De tweede is over de aansluiting bij Heiloo. Volgens mij is het daar meer – als ik het netjes zeg – niet letterlijk, maar volgens mij spreekt u de hoop uit dat van uitstel afstel komt. Zo zitten wij als college niet in de wedstrijd. Wij hebben ons ook gecommitteerd in de richting van de gemeenten
4755 die ook een moeilijk traject hebben gelopen en ik wil er alles aan doen om ervoor te zorgen dat op verzoek van de gemeenten en met instemming van de raden van die gemeenten deze aansluiting op zo kort mogelijke termijn gerealiseerd wordt.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter, ik waardeer uw doorzettingsvermogen.

4760

Gedeputeerde **POST**: Dat is wederzijds.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dank u wel. Ik geloof meteen als u zegt, wij gaan ons best doen om op verzoek van de gemeenten dit probleem aan te pakken. Dat staat u te prijzen. Maar gaat u dat ook doen als u weet dat er vooral op financieel gebied zoveel problemen gaan ontstaan voor die gemeenten? Daar hebben wij toch ook een verantwoordelijkheid in?

4765

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, de stelligheid van de heer Hoogervorst wordt door dit college nog niet onderschreven. U zegt, wetend dat er zoveel financiële problemen komen voor de gemeenten, dat onderschrijf ik allerm minst en overigens vind ik dat dat in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van de drie gemeenten, Alkmaar, Heiloo, Castricum. Wanneer zou blijken dat er onoverkomelijke problemen zijn, dan is het natuurlijk nooit de bedoeling in het openbaar bestuur dat je elkaar het mes op de strot zet om dan ook nog eens een keertje te snijden. Volgens mij is het de goede gewoonte om met elkaar in overleg te treden om te kijken hoe de problemen die dan ontstaan, opgelost kunnen worden. Ik ga ervan uit dat het ook zo werkt met de drie gemeenten en de provincie. Zo ben ik altijd gewend geweest om te werken in het openbaar bestuur. Ik zie deze beer iets minder op de weg, maar ook uw volhardendheid in deze valt te prijzen. Niet geschoten is altijd mis. Dan D66, de heer Tijssens, u heeft een aantal zaken gememoreerd. Ik kan uw betoog in grote lijnen onderschrijven. Waar het gaat om ledverlichting, heb ik de motie in concept althans zoals die voor preadvies is ingediend, gezien. De eerste en derde bullet voegen helemaal niets toe aan datgene wat wij als provincie al doen, dus in dat opzicht zal ik hem overbodig moeten verklaren en zal ik hem moeten ontraden. De tweede bullet waarin staat ... ik wacht wel even.

4770

4775

4780

4785

De **VOORZITTER**: Het college is ook door de spreektijd heen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Ik vroeg mij af of u uw eigen preadvies gelezen had.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, volgens mij gaat een preadvies niet over of je iets al doet of niet, maar gaat het over de technische kant van het verhaal, kan het of kan het niet. Wij doen het al, met andere woorden het kan.

4790

De heer **TIJSSENS** (D66): In dat geval denk ik dat wij echt de dialoog met elkaar moeten aangaan, want het preadvies was eenregelig en was op een van de drie bullets, we doen al wat, maar niet we doen het al zoals u het zegt. Ik denk dat wij hierover echt de dialoog moeten aangaan en dat wij winst kunnen maken samen op het gebied van duurzaamheid van de verlichting van onze wegen.

4795

Gedeputeerde **POST**: Bij de tweede bullet vraagt de heer Tijssens in zijn motie om het voor te schrijven in het PvE en dat ontraad ik ten zeerste, want soms is ledverlichting niet de beste oplossing. Door dit voor te schrijven, belemmert u ons bij het zoeken naar de beste oplossing. Ik

4800

kan dus niet anders dan deze motie ontraden, omdat het niet de meest verstandige oplossing voor de verlichting langs provinciale wegen is. Het kan bijvoorbeeld ook zo zijn dat je met behulp van lichtgevende wegmarkeringen werkt en dat is dan geen ledverlichting en als ik dat wel voorschrijf, dan moet ik iets gaan aanleggen waar ik eigenlijk geen behoefte aan heb. Vandaar dat ik het niet wil opnemen in het PvE en deze motie moet ontraden. In de richting van de PvdA want dat is de laatste en dan heb ik nog het amendement van GL. Die had ik even niet gezien. Volgens mij is dat mutatis mutandis hetzelfde als bij die andere, niet? Nee, te vervangen door. Ik moet het amendement van GL even lezen.

De **VOORZITTER**: De heer Van Berkum zal het even toelichtingen.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, dank u wel. Het heeft twee dingen. Die naamsverandering was omdat wij dat vanmiddag gedaan hebben en ik dacht, ik moet niet Duinpolderweg laten staan. Dat is gewoon een gevolg van vanmiddag. Het andere is, er stond oorspronkelijk in de tekst dat de NRD was vastgesteld door de Staten. Dat hebben wij nu geschrapt, omdat de NRD niet is vastgesteld door de Staten, maar door GS. Dit is een feitelijke technische weergave die u in de commissie en hier in de Staten voor de zomer ook zo heeft uitgesproken.

Gedeputeerde **POST**: Volgens mij moet ik u daar gelijk in geven en kan ik dan ook geen bezwaar hebben tegen dit amendement. Dan de PvdA tenslotte. U zegt, de ambitie wat wij gaan doen, valt een beetje tegen. Ik kan mij voorstellen dat u dat zegt, maar tegelijkertijd constateer ik ook dat de aanleg van wegen niet veel anders is, dus dat het gelijke tred houdt. Het is natuurlijk niet zo dat als wij iets aan de wegen doen, wij het fietspad letterlijk en figuurlijk links laten liggen, want tegelijkertijd wordt er ook naar het fietspad gekeken en wordt ook dat aangepakt als we de weg aanpakken. Met u ben ik benieuwd naar de resultaten van het rapport van de Fietzersbond en verkeersmanagement met betrekking tot de fiets. Ik vind dat een ingewikkelde, zeg ik heel eerlijk, dus als u daar een initiatief wilt nemen, ben ik heel benieuwd. Waarom vind ik het ingewikkeld? Omdat verkeersmanagement gericht is op doorstroming en doorstroming is met name een probleem als je het hebt over de provinciale wegen en provinciale infrastructuur van de auto en in veel mindere mate van de fiets, want daar zitten niet veel doorstromingsknelpunten. Die zitten er juist wel bij de automobilititeit. Daar wil je regelscenario's hebben om bijvoorbeeld als de Keukenhof opengaat, ervoor te zorgen dat het verkeer snel doorstroomt. Op dat moment heb ik nog niet het idee dat de fietsers in kilometerslange files staan naar de Keukenhof toe, veroorzaakt door verkeersregelinstanties van de provincie. Dat is mijn termijn.

Tweede termijn

De **VOORZITTER**: Houdt u er rekening mee dat de gedeputeerde nauwelijks nog mogelijkheden heeft om nog iets te antwoorden.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter, u bedoelt dat ik daar misbruik van moet maken? Kunt u de tip dan afmaken? Jammer. Het proces over de motie over led- en dynamische verlichting, dat is op dit moment niet helemaal zinnig om daar een motie over in te dienen en dan te gaan

4845 harrewarren. Wij zijn ook niet helemaal meegenomen als Staten in het beleid op dit vlak en ik denk dat het voor PS heel goed zou zijn als wij in dat beleid worden meegenomen, dus mijn voorstel is om dat terug te laten komen in een commissiebehandeling. Dan is het dictum natuurlijk in de commissiebehandeling ook niet een dictum, maar gewoon iets waarover je de dialoog aangaat. Daar heb ik vanaf het begin af aan voor opengestaan, want de gedeputeerde
4850 had het over een ingediende motie, maar er is hier geen sprake van een ingediende motie en dat komt door een tip die ik ook al een keer van u gehad heb. Op het gebied van de financiële houdbaarheid – dat speelde vorig jaar ook al bij de begrotingsbehandeling en PMI – hoop ik echt dat wij met een plan van aanpak komen, dat wij voortgang gaan maken. Een symposium wil D66 met alle liefde organiseren, maar wij moeten er wel iets mee, want 2023 komt heel erg snel
4855 dichtbij. De situatie nu vraagt om een grensoverschrijdende benadering binnen GS. De Omgevingsvisie, knooppuntenbeleid, duurzaamheid en mobiliteit staan niet los van de andere beleidsdomeinen. Ik hoop van ganser harte dat GS hier ook laten zien dat zij als een eenheid opereren over de verschillende domeinen heen. Daar gaan wij heel kritisch naar kijken. Tot slot denken wij dat de voorbereidende beleidsontwikkeling waar wij om vragen op het gebied van de
4860 fiets een extra aandachtspunt verdient. Dat blijkt ook uit de inbreng van de andere fracties. Wij hebben niets gezegd over de N23 en dat wil ik ook zo laten voor vanavond.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij stemmen over de amendementen. Amendement 26 van de SP en PvdD. Stemverklaringen? Geen. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de
4865 fracties SP, PvdD, de overige leden daartegen, zodat het amendement is verworpen. Dan amendement 27. Stemverklaringen? Geen. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, zodat het amendement met algemene stemmen is aanvaard. Dan amendement 28. Stemverklaringen?

4870 De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Wij willen graag consequent blijven, dus wij stemmen tegen dit amendement.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, PVV, de overige leden voor, zodat het amendement is aanvaard. Dit waren de stemmingen
4875 over 10.a. Dan gaan wij stemmen over de voordracht 73. Stemverklaringen?

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, zojuist in mijn spreektekst vermeld. Mijn fractie gaat niet akkoord met de drie projectnummers in deze voordracht die ik gemeld heb. Dat houdt in dat ondanks het feit dat de overige zaken in het PMI onze goedkeuring hebben, wij tegen voordracht
4880 73 zullen stemmen.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Wij gaan instemmen met de voordracht met een aantekening op de punten A8/A9, de Duinpolderweg, tegenwoordig bereikbaarheid Haarlemmermeer Bollenstreek, afslag A9 Heiloo, de N244 verdubbeling, of van de A7 tot de N247. Voor de rest zijn wij akkoord
4885 en zijn wij uitermate blij met de verbinding Uithoorn spoorlijn.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Wij kunnen instemmen met het PMI en PMO, zoals ik zojuist in mijn betoog heb vermeld op een aantal uitzonderingen na, maar ik weet ook wel dat het zo niet echt werkt. Wij blijven moeite houden met het project 1, de afslag A9, de A8/A9, de Duinpolderweg.

4890

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter, ik wil mij graag aansluiten bij de vorige twee sprekers. Ook wij stemmen in met uitzondering van de door de heer Hoogervorst genoemde projecten.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de PvdD.

4895

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden daarvoor, zodat voordracht 73 is aanvaard. Dan voordracht 74. Stemverklaringen?

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Ik heb eigenlijk een ding wat mij van het hart moet en dat is namelijk dat ik in het geheel geen behoefte heb om een wijziging door te voeren aan het onderhoudsregiem zoals het nu uitgevoerd wordt. Ik vond het belangrijk om die mededeling te geven richting GS. Voor de rest stemmen wij in.

4900

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, zodat voordracht 74 met algemene stemmen is aanvaard.

4905

11. Statenvoordracht 71 Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Geachte collega's. Als je het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen bekijkt 2017-2021, vallen een aantal zaken direct op. Natuurnetwerk Nederland en de aanleg van natuurbruggen en natuurverbindingen. De PVV is niet tegen groen, integendeel. Het is voor u geen verrassing dat de PVV ook tegen de voorganger de EHS was. Het beperkt immers ondernemers en het brengt flinke administratieve lasten met zich mee en het kost verschrikkelijk veel geld. Of het de diversiteit verhoogt, is nog maar de vraag. Dus als ons gevraagd wordt in te stemmen met het meerjarenprogramma dat zaken structureel regelt, dan stemmen wij daar helaas niet mee in. Wij willen elke aankoop per case kunnen beoordelen op nut en noodzaak. Daarom doen wij een verzoek en inmiddels een motie.

4910

4915

Motie 72/14-11-2016

4920 Elk aankoopdossier grond t.b.v. NNN aan PS voorleggen

Provinciale staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016

Constateernde dat:

4925

- Voor het realiseren van de volledige opgave m.b.t. het Natuurnetwerk Nederland (NNN) veel projecten staan geprogrammeerd in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021;
- GS ernaar streven het NNN af te ronden in 2027 en om dit te bereiken tenminste 250 hectare per jaar willen realiseren;

- 4930
- Momenteel 4.365 hectare nog niet beschikbaar is om te worden ingericht;
 - Landbouwgronden worden omgezet in natuur t.b.v. het Natuurnetwerk Nederland.

Overwegende dat:

- 4935
- Ondernemers beperkingen ondervinden door de aanwezigheid van gronden t.b.v. het Natuurnetwerk Nederland;
 - Landbouw een belangrijke economische pijler is voor de provincie Noord-Holland;
 - Er nog altijd sprake is van onzekere economische ontwikkelingen, die ook hun weerslag hebben op de provinciale financiën;
 - Natuur belangrijk is, maar niet mag resulteren in beperkingen die broodnodige
- 4940
- economische activiteiten bemoeilijken.

Verzoeken het college om:

Elk aankoopdossier van gronden t.b.v. het NNN waar de provincie een financieringsrol in vervult aan PS voor te leggen, zodat deze op nut en noodzaak kan worden beoordeeld

4945

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PVV

- 4950
- Wat betreft natuurbruggen, zullen wij dit van geval tot geval ook beoordelen. Als het de veiligheid verhoogt voor mens, dier en verkeer, dan zullen wij daar per geval mee instemmen. Als het mogelijk is, komen wij daarop terug. Dan zullen wij de natuurbruggen goedkeuren, omdat je de natuur toch niet tegenhoudt. De PVV zal dus niet standaard tegen stemmen, maar wil het wel per case kunnen beoordelen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook of er bij de huidige natuurbruggen gekeken wordt naar de effectiviteit van deze bruggen en of het mogelijk is per
- 4955
- case over een natuurbrug te beslissen.

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 4960
- Mevrouw **DE GROOT** (SP): Er staat een definitie in het PMG: natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur en landschapswaarde bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het stuk barst ervan. Er wordt heel veel aan natuurcompensatie gedaan, zo lijkt het. Ondertussen leggen wij wegen en woonwijken aan en daardoor gaat natuur verloren. Eigenlijk wilde ik ook zeggen dat wij bedrijventerreinen aanleggen, maar volgens gedeputeerde Bond heeft Plabeka de aanleg van heel veel bedrijventerreinen voorkomen. Desalniettemin verschijnen er toch nog steeds grote
- 4965
- bedrijventerreinen. Bijvoorbeeld 70 ha extra ruimte voor dataservice op Agriport en elders staan bedrijventerreinen geheel of gedeeltelijk leeg. Daar kunnen wij nieuwe bedrijven voor vinden of woningen bouwen. Als dat allemaal niet lukt, dan kan er nog natuur verschijnen. Om dat laatste te stimuleren hebben wij een motie.

- 4970
- Motie 73/14-11-2016**

Omzetting van leegstaande bedrijfslocaties in natuur

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

4975 *Constaterende dat:*

Uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen blijkt dat er in Noord-Holland slechts zeer zelden gebouwen of wegen worden afgebroken om daarvoor in de plaats de natuur te versterken.

Overwegende dat:

- 4980 - *Er leegstaande bedrijfs- en/of kantoorlocaties zijn die zich niet (lijken te) lenen voor renovatie en/of transformatie*
- *Er een mogelijkheid is deze locaties te bestemmen voor natuur, afhankelijk van de aard van de locatie;*
- *Bij de Nationale Klimaattop in Rotterdam vertegenwoordigers van het bedrijfsleven,*
4985 *overheden en maatschappelijke organisaties afspraken hebben gemaakt om de uitstoot van CO2 met in totaal 17,6 Megaton terug te dringen;*
- *Meer natuur - ook in Noord-Holland - daaraan een bijdrage kan leveren, door toename van*
de biodiversiteit en de natuurlijke opname van CO2.

4990

Verzoeken het College van GS:

- *Geen belemmeringen op te werpen voor omzetting van de bestemming voor leegstaande bedrijfs- en kantoorlocaties in de bestemming natuur;*
- *Gemeenten te wijzen op de mogelijkheid en het belang van (eventuele) omzetting in*
4995 *natuur en zo mogelijk te faciliteren bij de aanleg daarvan*

en gaat over tot de orde van de dag.

Fracties SP, GL

5000 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Wij bedenken gewoon een andere bestemming, namelijk natuur. Goed voor de biodiversiteit, goed voor afvang van CO₂, goed voor de mens die er kan struinen en ontspannen. Ook is interessant het voorstel van Staatsbosbeheer en de bosbobo's die meer bos
5005 en bomen willen gaan planten. Goed idee, ook om de klimaatverandering tegen te gaan. In Noord-Holland kunnen wij er best een beetje bos bij hebben. Wij kappen per slot van rekening ook heel veel. Wij stellen daarom voor dat GS gaan praten met natuur- en milieuorganisaties, terrein behorende organisaties en onze Noord-Hollandse inwoners. De inwoners weten ook wel waar er in Noord-Holland nog een beetje bos bij kan. Samen met GL hebben wij een motie.

5010

Motie 74/14-11-2016

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.

5015 *Constaterende dat:*

- Noord-Holland een dichtbevolkte provincie is, waar door automobilititeit, industrie en huishoudens veel CO₂ wordt uitgestoten;
- Tijdens de Nationale Klimaattop 2016 vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties afspraken hebben gemaakt om de uitstoot van CO₂ in Nederland met in totaal 17,6 Megaton terug te dringen.
- De provincie Noord-Holland ook moet bijdragen aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot
- Staatsbosbeheer en de Nederlandse bos- en houtsector tijdens de Nationale Klimaattop 2016 een plan hebben voorgelegd om 100.000 ha nieuw bos in Nederland aan te planten;
- Ook de afvang en het vastleggen van CO₂ een bijdrage kan leveren aan de Nederlandse klimaat- en energiedoelstellingen;
- Bossen CO₂ als koolstof vastleggen in het hout en door het Nederlandse bos jaarlijks 2,7 Megaton CO₂ wordt vastgelegd.

Overwegende dat:

- In Noord-Holland wordt overwogen een aantal bospercelen te kappen, bijvoorbeeld in het Goois Natuurreservaat;
- Dit ongunstig is voor de afvang en het vastleggen van CO₂;
- Het aanplanten van nieuwe bossen zal zorgen voor de afvang en het vastleggen van meer CO₂ en daarom een bijdrage zal leveren aan de Nederlandse klimaat- en energiedoelstellingen zoals afgesproken op de Nationale Klimaattop 2016.

Verzoeken het College van GS:

- Alle provinciale en gemeentelijke plannen met betrekking tot het kappen van bomen en bos tegen het licht te houden voor wat betreft de afvang en het vastleggen van CO₂;
- De gemeenten te wijzen op nut en noodzaak van de gemeentelijke bospercelen in verband met de afvang en het vastleggen van CO₂;
- Bospercelen waarover de provincie zeggenschap heeft in principe niet te kappen en indien GS in een voorkomend geval een andere belangenafweging maakt, deze te delen met PS;
- In samenwerking met Staatsbosbeheer, betrokken terrein beherende organisaties, natuur- en milieuorganisaties en betrokken inwoners na te gaan welke gebieden in Noord-Holland zich lenen voor de aanleg van een of meer substantiële bosarealen;
- Op korte termijn of te zijner tijd (na de gemaakte keuze) ook bos op te nemen als natuurdoeltype in de Agenda Groen

5050 en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties SP, GL

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

5055 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Tot slot. Wij hebben het over de N246 gehad, de PAS, en het stil asfalt en daar kom ik nog een keer op terug.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. D66 heeft met het aanbieden van het Meerjarenprogramma Groen lang nagedacht over welke inbreng wij zouden hebben, omdat voor
5060 D66 het groen kapitaal ons na aan het hart ligt. Wij hebben aandacht voor groen en natuur. Dat is in de commissie ook een aantal keren naar voren gekomen met de bespreking van de uitwerking van die agenda Groen. Behandelend gedeputeerde was de heer Talsma. Met de overgang van de portefeuille hadden wij regelmatig de wenkbrauwen gefronst, zou die portefeuille wel in goede handen zijn? Zeker als wij bijvoorbeeld refereerden aan het Living Planet rapport van het Wereld
5065 Natuur Fonds, dat toch niet echt met veel enthousiasme omarmd werd, maar gaandeweg de tijd merkten wij dat het ging leven, dat de betrokkenheid bij het groen er kwam. Op de nieuwjaarsbijeenkomst van 13 januari jl. in de Kennemerduinen waar de TBO's samen waren en de heer Talsma de knoop overhandigden om ieder jaar de 250 ha NNN te gaan realiseren, zagen wij hem echt als de ambassadeur Groen. Toen hadden wij iets van, dat is een hele goede
5070 motivatie om inderdaad die agenda te gaan vormgeven. Gaandeweg de tijd hebben wij ook gezien dat dat post is gaan vatten en dat kwam met name tot uiting bij het kenniscafé waar bij de introductie gedeputeerde Talsma verhaalde over zijn betrokkenheid met de natuur, over zijn inzet in zijn jeugd met het bollen pellen en daarin kon je zien dat het hem had geraakt, dat hij een believer was geworden, zoals wij dat ook in de commissie met elkaar hadden besproken. Dat
5075 was eigenlijk de aanleiding voor onze fractie om te zeggen dat in deze agenda Groen, het Meerjarenprogramma, daar zit zoveel betrokkenheid in van gedeputeerde Talsma, dat wij heel graag symbolisch de knoop aan de voorzitter willen overhandigen als overdracht naar de nieuwe gedeputeerde. Er zal een hele zware en mooie en dankbare taak liggen om die opdracht voor het realiseren van die NNN en de agenda Groen verder vorm te geven.

5080

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik ben touched zal ik maar zeggen. Als ondersteuning van mevrouw Weemhoff zou ik willen zeggen: You don't know what you have got until it's gone. Bent u het met mij eens?

5085 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Dat is ook waarom wij de voorzitter symbolisch deze knoop willen overhandigen.

De **VOORZITTER**: Zeer bedankt en die wordt doorgegeven. Oh, wacht even, ik vergeet de heer Kramer bijna.

5090

De heer **KRAMER** (GL): Ik zie tijdschalve af van een bijdrage.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Ik sta hier toch wel met wat gemengde gevoelens, want op de eerste plaats praten wij over een buitengewoon belangrijk dossier dat in handen van de
5095 oorspronkelijke portefeuillehouder goed geborgd was en waar met heel veel elan en inzet vorm aan gegeven is en waar wij uiteindelijk met elkaar dat groene kapitaal in verzekerd hebben, maar dat het groene kapitaal ook concluderend is voor ons allemaal. Dat is ook de gedachte die dat uitademt. Wij willen een groen, aantrekkelijk en toegankelijk Noord-Holland en dat willen wij ook voor de toekomst waarborgen. Dat kunnen wij alleen als wij dat met elkaar doen, samenwerken
5100 met partijen, private partijen, maatschappelijke organisaties, maar vooral ook met inwoners en

andere overheden. Kortom, het hele scala dat er dagelijks mee te maken heeft, die erin woont en in werkt, in leeft, in recreëert. Ik denk dat wij daarin ook geslaagd zijn als ik kijk naar de opgave. Wij mogen ook concluderen dat waar zoveel belangen behartigd moeten worden, komt er spanning op het onderwerp. Is dat erg? Dat is natuurlijk niet erg en het is daarom goed dat wij in dit huis een visie daarover hebben en dat wij die visie omzetten in een uitvoeringsprogramma en in een meerjarig perspectief plaatsen en dat wij hier eens in een periode goed met elkaar van gedachten over wisselen. Nu is er weer zo'n moment. Er zijn een viertal moties ingediend, van een wacht ik nog op de tekst. Ik begin met de moties van de SP omdat die eerder ingediend zijn, waarbij de SP twee vragen heeft.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Die zijn gewijzigd.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij zijn de opzet en het doel van de motie daarin ongewijzigd gebleven. Motie 73 wil ik ontraden, want het herbestemmen van bedrijvenlocaties als natuur en natuurcompensatie zijn twee verschillende dingen die niet aan elkaar gekoppeld zijn. Natuurcompensatie vindt plaats als er door ruimtelijke ontwikkelingen natuur verloren gaat. Bij herbestemming van leegstaande bedrijventerreinen gaat geen natuur verloren om de simpele reden dat er geen natuur was op dat moment, maar er wordt natuur toegevoegd. Het heeft niets te maken met compensatie. Herbestemming van bedrijventerreinen is een bevoegdheid van de gemeente.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, ik zou willen dat de gedeputeerde eerst de motie las en er dan pas op ingaat, want er staat nu heel duidelijk in de motie: op korte termijn of te zijner tijd bij de gemaakte keuze ook bos op te nemen als natuurdoeltype in de agenda Groen. Dat is precies wat u gevraagd had. Het is motie 74 geworden. Dus als u even wacht, nadat u de motie gelezen hebt. U leest ze even goed, dan weet u ook hoe u moet antwoorden.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het voelt altijd fijn om even op de vingers getikt te worden door mevrouw De Groot, maar dat moet zij wel doen bij de juiste motie. Dit gaat namelijk niet over bos, want daar zou ik u nog een preadvies over geven. Dit ging over motie 73, waarbij er een relatie werd gelegd bij het omzetten van bedrijventerreinen naar natuur als compensatie. Dus ik zou voorstellen mevrouw De Groot, alvorens u mij spreekwoordelijk op de vingers tikt, dat u wel de juiste motie gebruikt.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, mag ik nog even? In het dictum van motie 73 staat niets over natuurcompensatie. Dat staat alleen maar in de eerste zin.

De **VOORZITTER**: Dat klopt, maar de heer Loggen heeft het woord en die reageert nu op de moties.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik lees nog steeds in het dictum: geen belemmering op te werpen voor omzetten van bestemming van leegstaande bedrijven, kantoren naar bestemming natuur. Dus het gaat wel degelijk over het omzetten en daar heb ik op gereageerd. Dat zijn twee verschillende

dingen zoals ik gezegd heb en bij die woorden blijf ik ook. Het is een bevoegdheid van de
5145 gemeente zoals ik ook gezegd heb. Derhalve ontraad ik ook deze motie. Als het gaat over motie
74 waar een natuurdoel wordt toegevoegd namelijk bos, mevrouw De Groot, motie 74. Men heeft
mij gewaarschuwd dat ik ongeveer een half jaar nodig heb om ingewerkt te raken op dit dossier,
dus ik heb nog 179 dagen te gaan en ik hoop dat u mij zo af en toe wat wilt vergeven. Als het
gaat over motie 74, waarin een nieuw natuurdoel wordt toegevoegd, het realiseren van bos. Die
5150 wil ik ontraden, omdat het realiseren van bos geen doelstelling is van de agenda Groen. Binnen
het PMG zijn projecten opgenomen die bepaalde natuurdoeltypes realiseren. Op dit moment
staan bos en het realiseren van nieuw bosareaal niet als doelstelling opgenomen.
Natuurdoeltypes worden vastgelegd in het Natuurbeheerplan. De afweging om te komen tot
bepaalde natuurdoeltypes, komt voornamelijk voort uit de bestaande natuurwaarden in het
5155 gebied en is eigenlijk geen politieke keuze. Het is daarom beter de vraag om nieuw bosareaal te
realiseren, te bezien vanuit een landelijk perspectief. Staatsbosbeheer heeft onlangs een plan
voor bosbouw in Nederland gepresenteerd, maar het is nog niet duidelijk wat dit plan behelst
voor Noord-Holland. Het is nu nog te vroeg er iets over te zeggen en ook op basis daarvan,
ontraad ik die motie. Dan motie 72 en die is van de PVV en die vraagt om elk aankoopdossier
5160 voor te leggen aan PS. Die wil ik ook ontraden, omdat het anders een onwerkbare situatie wordt.
Er moet jaarlijks 250 ha natuur gerealiseerd worden en dat betekent dat je in een permanent
proces zit van aankoop, van misschien wel onteigenen. Dat is allemaal verstrekkend, dat zijn
ingrijpende processen. Daar wordt niet iedereen even gelukkig van en dat betekent dat er altijd
mensen zijn die daar anders over denken en die weten de weg naar de commissie altijd wel te
5165 vinden. Dat zal u niet onbekend zijn. Als wij iedere aankoop aan u moeten gaan voorleggen, dan
gaat u eigenlijk, met alle respect, op de stoel van GS zitten. Dat is nou net iets wat wij met elkaar
hebben afgesproken, dat wij een algemeen en dagelijks bestuur hebben, een kaderstellende
macht wat u bent als het gaat over het stellen van de kaders, en de uitvoerende macht wat GS
zijn en binnen dat kader te opereren en daar passen ook die aankoopdossiers in en de aankopen
5170 daarvoor. Dus ook op basis daarvan ontraad ik de motie. Er is een vraag gesteld over of wij goed
nadenken – ik vertaal het maar even vrij – alvorens wij een natuurbrug aanleggen. Ja, dat doen
wij. Er wordt goed gemonitord, er wordt eerst gekeken naar wat dient het doel. Er wordt
gemonitord met betrekking tot het gebruik. Daarnaast hebben wij met elkaar afgesproken wat je
er ook van mag vinden, maar wij zijn wel gehouden aan verdragen en afspraken die wij samen
5175 hebben gemaakt en dat is om die netwerken aan elkaar te verbinden. Ik weet ook dat ik in het
verleden op een andere stoel er ook iets over heb gezegd. Wij en dit college en u ook, worden
ook geconfronteerd met de afspraken die wij hebben gemaakt om die gebieden aan elkaar te
verbinden en tevens zijn wij gehouden aan het nemen van die maatregelen. Dit als antwoord op
die vraag. Dat was het volgens mij.

5180

Tweede termijn

De **VOORZITTER**: De heer Van der Sluijs nog behoefte aan een tweede termijn?

5185

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Nee.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, ik houd het heel kort. Ik ben echt van mening dat de gedeputeerde de moties in de eerste versie wel gelezen heeft, maar in deze versie zeker niet. Dat hij reageert op een wijze die de moties geen recht doen, want in het eerste dictum zeggen wij
5190 geen belemmeringen op te werpen voor omzetting van bestemming voor leegstaande bedrijfs- en kantoorlocaties in de bestemming natuur. Er wordt niets meer gezegd over compensatie. En in het tweede punt gaat het over de gemeenten te wijzen op die mogelijkheid en belang van natuur. In motie 74 zeggen wij juist om bos op te nemen als natuurdoeltype. Ja, ik begrijp dat de gedeputeerde dat niet gezien heeft. Hier wil ik het even bij laten.

5195

De **VOORZITTER**: Mevrouw Weemhoff nog behoefte? Niet. Er zijn geen nadere vragen meer aan de gedeputeerde gesteld, tenzij hij ondanks dat, toch behoefte heeft om nog iets te zeggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, in de snelheid ben ik vergeten een tweede motie van de PVV
5200 te becommentariëren. Dat ging over het aanleggen van elke natuurbrug, daar is ook een motie over ingediend.

De **VOORZITTER**: Nee, er is door de PVV maar een motie ingediend.

5205 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan ben ik daar te vroeg in geweest. Met betrekking tot de opmerking van mevrouw De Groot blijf ik erbij wat ik gezegd heb, ook al is dat enigszins aangepast. De hoofdlijn en gedachten achter de moties komen wel overeen en daarom blijft mijn advies in stand.

5210 De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Ik wil dat in het kader doen van een stemverklaring en dat is vreemd en ik bied een half excuus aan de SP aan, want die gaan ervan uit dat wij deze motie steunen omdat daar ook onze handtekening onderstaat. Bij nader inzien ben ik toch wel enigszins overtuigd door het antwoord van de heer Loggen dat zowel wat betreft motie 73 als 74, het nu niet verstandig is om het door te zetten. Met name bij motie 74 heb ik sterk het gevoel
5215 dat wij iets voor de troepen vooruitlopen. Ik sta helemaal achter de inhoud, maar zou dat liever willen bespreken in de desbetreffende commissie. Dan kunnen wij die hele problematiek in een veel breder verband bespreken.

De **VOORZITTER**: De heer Kramer trekt zijn handtekening onder de moties 73 en 74 terug.

5220

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Die trekt motie 72 ook terug.

De **VOORZITTER**: Motie 72 bedoelt u. Dan is motie 72 ingetrokken. Dan blijven over motie 73 en 74. Wij gaan nu over tot de stemming. Bestaat er behoefte aan stemverklaringen over motie 73?

5225

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij vinden het wel een heel sympathiek idee om kantoren die niet meer nodig zijn, om te vormen naar natuur. Ten eerste is het wel de bevoegdheid van de gemeente en ten tweede heb je met een nieuwe bestemming te maken met omliggende panden

5230 die daar dan misschien last van zouden kunnen hebben. Je kunt dat niet zo algemeen stellen, dus wij gaan hem niet steunen. Wil je dit echt, dan moet dat nader bekeken worden.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Wij kunnen ons helemaal aansluiten bij de woorden van mevrouw Koning.

5235 De **VOORZITTER** Geen verdere stemverklaringen? Mag ik de voorstanders van de motie vragen hun handen op te steken? Dat zijn de fracties van de SP, CU/SGP en PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Motie 74. Geen behoefte aan stemverklaringen? Mag ik de voorstanders vragen de handen op te steken? Dat zijn de fracties SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat ook die motie is verworpen. Gaan wij over naar de voordracht. Stemverklaringen?

5240 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter, Wij vinden het erg jammer dat wij niet per incidenteel geval kunnen kijken of wij dat willen steunen of niet. Nu moeten wij helaas structureel tegen stemmen.

5245 De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen hun handen op te steken? Dat is de fractie PVV, overige leden hebben voor gestemd, zodat de voordracht is aanvaard.

12. Statenvoordracht 72 Natuurbeheerplan 2017

5250 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Een Natuurbeheerplan is mooi, tenzij dit ten koste gaat van hardwerkende ondernemers. Bij de inspraak in de commissie NLM ben ik rot geschrokken van het verhaal dat enkele boeren ons vertelden. Ik geloof niet dat ik de enige was en ik vertel u waarom. Reeds in het Natuurbeheerplan van 2013 zijn wijzigingen rondom NNN-
5255 gronden doorgevoerd. Dit geeft een groot spanningsveld tussen NNN en agrarisch natuurbeheer. Hebben de toenmalige Statenleden zich dat toen gerealiseerd? De grote vraag aan de gedeputeerde is of de grondeigenaren binnen de NNN hierover op de hoogte zijn gebracht. Als ik hen moet geloven niet. Hoe hadden zij dan moeten weten en hoe hadden zij kunnen inschatten wat de consequenties waren? Zij geven aan dat zij pas in 2015-2016 hoorden dat een begrenzing
5260 als NNN wel degelijk consequenties kon hebben. Zij hebben daarop gehandeld via zienswijzen en inspraak. Maar was het niet netter geweest als zij vanaf het prille begin goed en eerlijk waren begeleid en hadden geweten wat de consequenties zouden zijn? Geen verhaaltje over een ambtenaar die intekenen vereiste om het proces voor particulier natuurbeheer in werking te kunnen stellen. Ik geloof dat deze boeren te goeder trouw hebben gehandeld. Met meer en
5265 betere informatie zouden zij mogelijk anders keuzes hebben gemaakt. De gronden zijn inmiddels ingetekend op de ambitiekaart. Omdat de ambitie erop ligt, mag er vanaf 2021 geen agrarisch natuurbeheer meer plaatsvinden en lijkt de omvorming gedwongen gerealiseerd te worden in 2027. De insprekers willen hun land daarom laten ontgrenzen. De vraag is of dit mogelijk is. Maar wat nu? Ik heb in de commissie ook al gevraagd om hoeveel boeren het gaat. Ik
5270 heb hier nog steeds geen antwoord op. Weten wij het niet of willen wij het niet weten? Mijn fractie wil het in ieder geval wel weten. Wat voor gesprekken gaan wij met deze boeren aan zoals de

heer Bond aangaf. Wat wordt hen geboden, net als deze boeren wil mijn fractie dat graag weten. Zijn deze boeren straks door de NNN als ze worden opgeslokt, werkeloos en zitten zij dan met een bedrijf dat niet meer te verkopen is. Of erger, komen zij op straat te staan? Wat wordt straks
5275 de insteek van het gesprek?

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Noord-Holland heeft een forse natuurambitie. Wij onderschrijven deze ambitie, aangezien de natuurbescherming verdient en het ons een mooie gezonde en veelzijdige provincie oplevert. Onze natuurambities mogen leefbaarheid en
5280 menselijkheid niet in de weg zitten. Het is daarbij aan een overheid als de provincie om een balans te zoeken tussen het betrouwbaar zijn en het flexibel kunnen zijn wanneer ontwikkelingen daarom vragen. Het NNN moet wat het CDA betreft zo gevormd worden, dat er geen onteigening plaatsvindt en bedrijven in het gebied niet in de problemen komen. In 2027 moet het NNN af zijn. Bijzonder is dat agrarisch natuurbeheer binnen het NNN maar tot 2022 wordt gesubsidieerd.
5285 Diverse indieners van zienswijzen verzoeken GS om agrarisch natuur langer te subsidiëren. Deze vraag lijkt ons redelijk, maar wordt door GS in de zienswijze niet gehonoreerd. Wij willen nader uitzoeken of dit mogelijk is en onder welke voorwaarden en wat hier eventueel knelt. Wij zullen hier later op terugkomen. Een ander probleem is de begrenzing van NNN zelf. Gemeenten worstelen soms met de begrenzing van NNN, ook in recreatiegebieden. Soms zou het aan te
5290 bevelen zijn de begrenzing iets aan te passen of een stukje NNN eventueel ergens anders te compenseren. Wij zijn blij met het ingekomen stuk van 7 november, waarin GS aangeven hiernaar te gaan kijken. Terugkijkend ook naar de insprekers in de laatste vergadering van de commissie NLM, het volgende. Het is nogal wat voor agrariërs als zij denken dat hun grond slechts in een ambitiekaart voor het NNN ligt, die geen officiële consequenties heeft en dat zij er nu pas achter
5295 komen dat het wel zo is. De provincie heeft hier ook een verhaal tegenovergesteld. Alles is volgens de regels gegaan. Het lijkt ons goed dat de provincie nu toch gaat kijken of er agrariërs zijn die graag uit het NNN willen en er anderen zijn die er graag in willen en daar een passend gebied voor hebben, of daar aanpassing en uitruil mogelijk is. Graag horen wij van de gedeputeerde of de provincie dit actief gaat uitzoeken en oppakken. Kunt u in gesprek gaan met
5300 agrariërs voor wie dit speelt en om te beginnen met de twee insprekers uit de commissie NLM? Agrariërs worden dit jaar geconfronteerd met de landelijke eis voor het hebben van een certificaat van de stichting SNL. Kunt u toezeggen dat natuurbeheerders begeleid worden ten aanzien van de certificering en het aanvragen van subsidie? Kunt u ons schriftelijk aangeven hoe dit dan gebeurt? Er is wat onrust omtrent het gevoel dat hier en daar leeft dat het subsidiegeld
5305 voor natuurbeheer aan de TBO's wordt uitgekeerd, bij de TBO's blijft hangen als zij hun gronden verpachten aan boeren. De boer doet het natuurbeheer en het geld blijft bij de TBO's. Kan de gedeputeerde toezeggen hierover met de TBO's in gesprek te gaan? Dit lijkt ons geen goede zaak. Gemeenten worstelen soms met de kwalificatie die aan gebieden binnen hun grenzen wordt aangegeven. Om de hoeveel tijd wordt in het kader van de weidevogelleefgebieden benadering
5310 geëvalueerd of geüpdatet om antwoord te krijgen op de vraag of nog steeds de goede gebieden aangewezen zijn of dat wellicht andere gebieden kansrijker geworden zijn? Voor hoeveel jaren is dit een statisch beleid? Wanneer wordt aan Alterra en Landschap Noord-Holland gevraagd recentere cijfers aan te leveren? Zijn er mogelijkheden wanneer een gemeente iets met deze

5315 gebieden wil doen, elders compensatie te zoeken, die ook aan de criteria voldoet? Wij horen dat graag van GS.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. In het grote geheel zijn wij tevreden over het Natuurbeheerplan 2017. U hebt een oprechte poging gedaan de natuur in Noord-Holland op de juiste wijze te beheren. Wij zijn heel tevreden over de toevoeging van een stukje polder Westzaan
5320 aan het NNN. Wij hopen oprecht dat de veenmosrietlanden in het Guisveld een flinke upgrade zullen ondergaan. Onze zorgen gelden echter nog steeds de weidevogels. Ondanks alle inspanningen om weidevogels te beschermen, is hun aantal de laatste decennia sterk afgenomen en dat weet u met ons. Blijkbaar is er geen budget en vraagt u de collectieven in te zetten op zwaar beheer, maar vanaf 1 januari 2016 zijn uitsluitend de meest kansrijke gebieden nog
5325 opengesteld voor subsidie voor agrarisch natuurbeheer. Wij hopen dat u nu gaat inzetten om meer gebieden weidevogelleefgebied te maken, ook als natuurcompensatie. Inmiddels diende de Vogelbescherming een klacht in bij de Europese Commissie over de tekortschietende Nederlandse weidevogelbescherming. Kern van de klacht is dat Nederland zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bescherming van weidevogels en hun leefgebieden niet
5330 nakomt. Om een goede bescherming van de weidevogels en een grotere populatie te bereiken zou er volgende de Vogelbescherming een bindend nationaal programma moeten komen voor weidevogels. Een programma dat de Rijksoverheid opstelt in samenwerking met de meest betrokken partijen, zoals provincies, boeren, waterschappen en natuurorganisaties. Een programma met heldere doelen, zoals een populatie van 40.000 paar grutto's in tien jaar tijd.
5335 Dat betekent dat er effectieve bescherming moet komen van gebieden, die goed zijn voor weidevogels. Er moeten voldoende financiële middelen worden vrijgemaakt, die boeren in deze gebieden in staat stellen maatregelen te nemen die nodig zijn voor de weidevogels. Daar moeten wij dus wat aan doen. Gelukkig meldt de agrarische Natuurvereniging Waterland en Dijken dat het in hun gebied ietsje beter gaat met de weidevogels, maar Waterland en Dijken beslaat niet
5340 geheel Noord-Holland. Daarom dient de SP samen met GL een motie in die moet leiden tot een betere bescherming en meer weidevogels.

Motie 75/14-11-2016

Weidevogels

5345 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 14 november 2016.*

Constaterende dat:

- *De Vogelbescherming een klacht heeft ingediend bij de Europese Commissie vanwege het feit dat Nederland zijn internationale verplichtingen ten aanzien van de bescherming van weidevogels en hun leefgebieden niet nakomt;*
5350
- *Deze stellingname wordt ondersteund door een onderzoeksrapport dat is opgesteld door de Universiteit van Tilburg in opdracht van Vogelbescherming;*
- *In het Natuurbeheerplan 2017 de volgende tekst is opgenomen: "Ondanks alle inspanningen om weidevogels te beschermen, is hun aantal de laatste decennia sterk afgenomen. Bij ongewijzigd beleid zal dit zich voortzetten";*
5355

- *In Noord-Holland vanaf 1 januari 2016 uitsluitend de meest kansrijke gebieden nog worden opengesteld voor subsidie voor agrarisch natuurbeheer*

Overwegende dat:

- 5360 - *De Vogelbescherming adviseert om te komen tot een bindend nationaal programma voor weidevogels, dat zou moeten worden opgesteld door de rijksoverheid in samenwerking met de meest betrokken partijen, zoals provincies, boeren, waterschappen en natuurorganisaties;*
- 5365 - *Uit de documentatie van het Kenniscentrum Weidevogels van Landschap Noord-Holland blijkt dat Noord-Holland een echte weidevogelprovincie is, met meer dan 20% van de landelijke populatie grutto's, tureluren, kemphanen en slobbeenden die broeden in Noord-Holland. Van de grutto broedt in Noord-Holland zelfs 15% van de Noordwest-Europese populatie;*
- 5370 - *Het ook voor Noord-Holland belangrijk is dat er een nationaal programma komt dat de weidevogels beschermt en hun aantal weer op een acceptabel niveau brengt.*

Verzoeken het College van GS:

- 5375 - *Als weidevogelprovincie het voortouw te nemen en bij de Rijksoverheid aan te dringen op een spoedige vaststelling van een nationaal programma voor weidevogels waarin heldere doelen worden geformuleerd, zoals een populatie van 40.000 paar grutto's in tien jaar tijd;*
- *Zorg te dragen dat er in Noord-Holland effectieve bescherming blijft en waar mogelijk wordt uitgebreid in gebieden die goed zijn voor weidevogels;*
- 5380 - *Voldoende financiële middelen vrij te maken om alle boeren in weidevogelgebieden in staat te stellen maatregelen te nemen die nodig zijn voor toename van de weidevogelpopulatie in Noord-Holland*

en gaat over tot de orde van de dag,

Fracties SP, GL

5385

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Natuurbeheerplan 2017. Het is een bevoegdheid van GS, een uitvoeringsplan dat zij dienen voor te leggen aan PS, want zo hebben wij dat met elkaar afgesproken. De vervangend gedeputeerde geeft net aan dat het al honderd dagen kost om zich in te werken in het dossier, wat betekent dit dan voor ons als PS om het natuurbeheer plan te beoordelen en zeker gezien de omstandigheden zoals wij dit als commissie hebben moeten behandelen. Het doet geen recht aan het vele werk van de uitwerking en afspraken met andere partijen, die in dit natuurbeheerplan zijn opgenomen. Je ziet hoe uitvoerig en gedetailleerd en
- 5390 afgesproken. De vervangend gedeputeerde geeft net aan dat het al honderd dagen kost om zich in te werken in het dossier, wat betekent dit dan voor ons als PS om het natuurbeheer plan te beoordelen en zeker gezien de omstandigheden zoals wij dit als commissie hebben moeten behandelen. Het doet geen recht aan het vele werk van de uitwerking en afspraken met andere partijen, die in dit natuurbeheerplan zijn opgenomen. Je ziet hoe uitvoerig en gedetailleerd en
- 5395 zorgvuldig er invulling is gegeven aan het natuurbeheerplan, maar minder zorgvuldig is daarbij de behandeling voor ons in de commissie geweest. Hoe ga je nu de discussie aan over dit natuurbeheerplan? Je wilt geen herhaling van alle opmerkingen en vragen die je al in de commissie hebt gegeven in eerste termijn in juni waar wij het conceptplan hebben besproken en

5400 vervolgens een aantal weken geleden. Wat wij hebben aangegeven is, dat wij het als D66 voor het overgrote deel eens kunnen zijn met de uitvoering van het natuurbeheerplan, maar op basis van de inbreng van een aantal insprekers hebben wij toch een aantal punten van twijfel. Nu kunnen wij al die vragen gaan herhalen, maar wij gaan op een aantal punten een voorbehoud maken, dat wij zeggen, dat willen wij terug laten komen in de commissie en dan willen wij daar inhoudelijk over spreken met een nieuwe gedeputeerde. Dat gaat over de ambitiekaart van NNN. Het kan 5405 toch niet zo zijn dat tegen de wil van ondernemers gronden ingebracht worden en ingeboekt worden als toekomstig NNN. Het is raar ten opzichte van de ondernemers, maar het geeft ook vraagtekens over hoe ga je die 250 ha realiseren? Voor de korte termijn is dat geen probleem, maar het roept wel vragen op. Dan gaat het ook over het benoemen van het beheertype. Wij hebben een inspreker gehad over de zanderijen, de hollepoel en de limieten. Daarin hebben GS 5410 schriftelijk geantwoord dat NNN binnenkort in 't Gooi herzien wordt. Dus in die zin doet het nu geen pijn om dit vast te stellen, want die discussie komt dus terug in de commissie. De inbreng van de insprekers vond ik heel reëel, omdat daarmee het risico van zanderijen kan verdwijnen. Wij kunnen geen inhoudelijk oordeel over vellen, omdat je daar geen inhoudelijke discussie met elkaar over hebt kunnen voeren, dus wij vinden dat dat echt een keer in de commissie terug moet 5415 komen. Ten aanzien van de aanpassing van de kaart NNN PRV. Wij hadden nadrukkelijk gevraagd hoe het kan dat in 't Gooi juist zoveel NNN-gronden onttrokken worden. Ook daar is een schriftelijke beantwoording op gekomen, maar dat was een heel beperkt antwoord en dat doet bij ons de vraag rijzen of er misschien iets meer aan de hand is in 't Gooi als het gaat om het NNN. Die discussie zullen wij waarschijnlijk het komende jaar met elkaar gaan voeren. Wat ik al in 5420 eerste instantie aangaf, de behandeling van het natuurbeheerplan is wat D66 betreft geen recht gedaan. Daar bedoelen wij mee dat wij in juni het concept hebben behandeld met elkaar, maar dan krijg je een document waar ontzettend veel in staat, er zitten heel veel kaarten bij, dus het is een puzzel. Dan komen er discussies over bijvoorbeeld het kappen van bomen, het omvormen van natuurtype. Hoe fijn zou het zijn dat wij als commissie de beherende organisaties uitnodigen 5425 voor een plenaire bespreking van het conceptplan, waar wij daadwerkelijk inzicht kunnen krijgen over de keuzes die gemaakt worden. Nu krijgen we elke keer uitleg op papier, maar juist de natuur is zo beeldend en schept betrokkenheid. Als dat gewoon met elkaar gepresenteerd kan worden en inzichtelijk gemaakt kan worden over waarom hebben wij die keuzes gemaakt en dit betekent het voor het natuurtype en dit betekent het voor bijvoorbeeld de biodiversiteit, dan 5430 komen wij tot een punt dat wij zeggen, het is een bevoegdheid van GS, het is een uitvoeringsplan, maar volgens ons zijn er een aantal steken gevallen en dan met name die van de communicatie. Dan grijp ik even terug op de motie over de bomenkap in de Schoorlse duinen. Dan kun je daar inhoudelijk achter staan, omdat de TBO's en natuurorganisaties die bevoegdheid hebben, die onderstrepen een aantal doelen die wij ook hebben. Tegelijkertijd zie je dat daar 5435 commotie ontstaat in de omgeving en dat er weinig draagvlak is. Daar ligt wel een taak voor ons om die communicatie over waarom wij iets doen, met elkaar te delen en uit te leggen. Ik vind dat wij daar in de commissie veel meer tijd in zouden moeten investeren om te begrijpen waarom wij bepaalde keuzes doen en wat die effecten betekenen. Dat over de behandeling van het plan zoals wij die in de commissie hebben gedaan. Laten we even gaan naar de actualiteit. Inderdaad werd 5440 vorige week nadrukkelijk gesteld dat wij tekortschieten op de inzet ten aanzien van het weidevogelbeheer. Laten wij naar die actualiteit kijken. Wat wij hebben gedaan in Noord-Holland

is in 2013 in de agenda Groen een kerngerichte benadering te kiezen. Dat hebben wij in 2016 in het natuurbeheerplan verder uitgewerkt met de meest kansrijke gebieden. Op 9 november jl. heeft de Staatssecretaris nadrukkelijk aangegeven dat het niet alleen gaat om kerngebieden, maar juist om de koppeling tussen natuur en landbouw en om deze te versterken en om een veranderende samenwerking tussen deze beheerders te bewerkstelligen, dat het niet meer gaat om een kerngebied maar om een aaneengesloten gebied, dat een voldoende veilig leefgebied is voor de weidevogels. Vogels houden zich niet aan die grenzen die wij op die kaarten getekend hebben. Essentieel in die benadering is de kern dat de aanpak agrarisch natuurbeheer moet zijn.

Het zijn ten slotte boerenlandvogels. Dat waren de woorden van de Staatsecretaris maar wij onderschrijven ze graag. Wij dienen ons te focussen op de collectieven en te kijken naar vormgeving van een ander systeem, bijvoorbeeld naar het initiatief en de resultaten zoals die zijn bereikt in de Ronde Hoek en de Bovenkerkerpolder. Wij hebben samen afgesproken dat wij pas in 2019 de evaluatie van het Natuurpact gaan bespreken. Juist de provincie is in staat om de verbinding te maken tussen het agrarisch beheer en natuurbeheer. Daarmee werd ook nadrukkelijk vaak gerefereerd aan het wonder van Marken, waarbij je de intrinsieke motivatie van de agrariër in beeld gebracht zag. De toekomst van de landbouw, wat ons betreft budgetten gericht inzetten op doelen en daarbij het versterken van de duurzaamheid en van de natuurinclusiviteit. Belangrijk is dan wel dat het verdienmodel op peil gehouden dient te worden dan wel versterkt. Wij hebben samen een aanpak afgesproken, maar geeft dat uiteindelijk voldoende resultaat? Werkt het voldoende? Volgens ons is dat een kwestie van monitoren en niet alleen in 2019, maar ook tussentijds. Monitoring hebben wij regelmatig onder de aandacht gebracht en GS zeggen ook in het natuurbeheerplan dat zij daar meer aandacht aan willen geven. Wat wij zien is dat er een verschil is in beleidsmonitoring tussen agrarisch beheer en de gecertificeerde natuurbeheerders. Wij meten daar met twee maten, dan spreken wij over geborgd vertrouwen. Wat ons betreft willen wij heel graag dit bespreken in de commissie, daar willen wij het samen hebben over een eenduidige wijze van monitoring, de financiering van het natuurbeheer, het gericht sturen op doelen. Wat wij gaan voorstellen en in ieder geval als dat niet opgepakt wordt, dan zullen wij daar zelf de aanzet toe geven, dat wij in het voorjaar van 2017 in de commissie NLM een themabijeenkomst willen organiseren of welke naam je er ook aan geeft, dat wij daar de beheerorganisaties uitnodigen en met elkaar in gesprek gaan over de te bereiken doelen, hoe de samenwerking tussen natuurorganisaties en agrarisch natuurbeheer verbeterd kan worden om gezamenlijk tot aanbevelingen te kunnen komen voor een provinciaal plan voor de aanpak van weidevogelbeheer, net zoals men in Gelderland al gedaan heeft. Wat ons betreft moeten wij niet vanaf papier besturen, maar moeten wij leren van de ervaringen die men heeft opgedaan. Wat D66 betreft, aaneengesloten gebieden, verbindende samenwerking tussen natuur en landbouw, inzetten op duurzaamheid, gelijke wijze van monitoring, budgetsubsidies op doelen sturen en provinciale brede kennisontwikkeling en communicatie.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Onze wens om door te pakken met de realisering van het NNN is u bekend, evenals ons pleidooi voor een adequate financiering van het natuurbeheer. Dat zijn onze belangrijkste onderliggende kritieken op dit plan, daar ga ik verder niets meer over zeggen. Wij komen daarop terug in de commissiebesprekingen. In die zin wil ik hier zeggen dat ik het pleidooi van mevrouw Weemhoff van harte onderschrijf, om dat ten principale een keer echt uit te

5485 praten met de benen op tafel als dat kan in een formele commissievergadering. Ik wilde toch een paar punten noemen, ook al hebben wij dat niet helemaal uitgediscussieerd, waar wij wel een opvatting over hebben en dat is naar aanleiding van twee zienswijzen. Wij onderschrijven de wens van de stichting de Limiten en Valkeveen om de zanderijen te beschermen door daar een NNN status aan te geven. Omdat de afweging daarover zal plaatsvinden in het kader van het
5490 overleg over realisering van het NNN in 't Gooi, zien wij nu af van amendering. Dat geldt ook voor de status van het recreatiegebied Geestmerambacht, waar een traject is gestart om na te gaan hoe de natuur daar het best beschermd kan worden. Graag bespreken wij de resultaten van deze beide trajecten in NLM. Met een voorbehoud ten aanzien van de uitkomsten daarvan, kunnen wij nu instemmen met het natuurbeheerplan. Met betrekking tot de motie van de SP en GL over het
5495 programma weidevogels kan ik u geruststellen, daar zal ik mijn handtekening niet onder vandaan halen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Mevrouw Weemhoff, het is nog erger. Het is een half jaar inwerken, dat zijn ongeveer 180 dagen, daarom zei ik al, ik heb er nog 179 te gaan. Ik snap uw worsteling die
5500 u doormaakt en dat zullen uw collega's in dit huis ook herkennen dat het een uitvoerig complex dossier is waar met heel veel passie en emotie over gesproken wordt. Natuur raakt ons allemaal en de doelstellingen die wij met elkaar hierin gesteld hebben, raken ons ook allemaal. U ziet ook in de zienswijzen dat er erg veel belang gehecht wordt om al die belangen en wensen op een ordentelijke wijze erin te laten neerdalen, maar tegelijkertijd hebben wij als provincie in dit huis
5505 met elkaar een opgave te gaan. Wij hebben met elkaar gezegd en die opdracht heeft GS ook, om jaarlijks 250 ha natuur te gaan realiseren. Dat kan niet alleen met een charmante glimlach en een vriendelijk gezicht, dat zal af en toe echt weleens wat steviger moeten. Ik vind, net zoals met bedrijventerreinen of woonlocaties, dat je in het uiterste geval ook het uiterste middel achter de hand houdt, vind ik wel noodzakelijk. Dat betekent dat je natuurlijk op basis van goede
5510 gesprekken met elkaar die opgave probeert te realiseren. In reactie op de bijdrage van het CDA, als het in het uiterste geval niet mogelijk schijnt te zijn, betekent dat wel dat je het wettelijk instrumentarium tot je beschikking hebt om in zo'n uitzonderlijke situatie – want dat is natuurlijk nooit te prefereren – dat je dat soort instrumenten inzet. Dat maakt het juist zo gevoelig, want je komt vaak met partijen in aanraking, die helemaal niet werken vanuit een winstbejag, die dat
5515 gewoon met liefde of passie of vanuit familietraditie doen en dat maakt het wel heel lastig en heel moeilijk. Dat is niet alleen wat ik de afgelopen jaren maar ook met het inlezen van dit dossier, als rode draad heb waargenomen. Dat neemt niet weg dat er wel een aantal vragen zijn gesteld en opmerkingen geplaatst, die via een terugkoppeling uit de commissie daar ook aan bod zijn geweest en ik zal ze zo goed en zo kwaad als het gaat hier proberen te behandelen. De PVV
5520 begon met de vraag: weten landeigenaren dat het land als NNN in het natuurplan is gezet? Het antwoord daarop is ja, het is in overleg gegaan. U weet, het plan wordt jaarlijks vastgesteld en jaarlijks hebben wij een cyclus van overleggen met betrokken instanties en partijen om te kijken hoe wij het dit jaar gaan doen. Met de betrokkenen waar u op doelt, is er gekeken naar als er knelpunten zijn, dan wordt er individueel gekeken of wij die knelpunten kunnen oplossen. U
5525 vraagt over ontgrenzen. Nee, dat is nu niet aan de orde, want de provincie wil juist dat NNN afmaken. U heeft nog een vraag gesteld over en had mij daar even van tevoren op aangeschoten, kunt u mij dat aangeven. Het is mij nu niet gelukt daar een antwoord op te geven, dus ik hoop

dat u mij toestaat dit schriftelijk te beantwoorden, als het gaat over wat er wordt ingesloten door die begrenzing. Het CDA verzoekt om na 2021 agrarisch natuurbeheer te subsidiëren. Het
5530 antwoord is nee, niet nu, want de lopende periode 2016-2021 is een overgangperiode en de komende jaren zien wij wel wat de ontwikkelingen zijn in de agrarische sector, maar die verandert voortdurend, moeten wij met elkaar vaststellen. De SP en PVV stellen de vraag of de twee insprekers in de commissie gehoord zijn. Mij is teruggekoppeld dat daar inderdaad een gesprek mee heeft plaatsgevonden of het vindt deze week plaats. Het CDA heeft een vraag
5535 gesteld over ontgrenzen en eventueel een soort ruilverkaveling. Het is goed om nader te onderzoeken wat er zou kunnen, dus die vraag neem ik mee, als u dat goed vindt. Wat betreft de weidevogels is er nu geen besluit over genomen. Aan het eind van de periode in 2020 staat er een evaluatie op het programma. Het nieuwe stelsel is pas begonnen. Wat betreft de TBO's gaan wij niet over private overeenkomsten, wel over de kwaliteit van natuur. Ik vind het verstandig nu
5540 eerst de inventarisatie te maken en te kijken wat daaruit komt en hoe het past in zo'n discussie. De SP heeft samen met GL een motie ingediend over de weidevogels en daar worstel ik een beetje mee. Het is natuurlijk buitengewoon verleidelijk om als waarnemer te zeggen dat wij dat wel doen, maar dat zou geen recht doen aan hetgeen wat hier opgeschreven staat. Ik zou hem willen ontraden en dat heeft te maken met het feit dat de staatssecretaris heeft gezegd dat het Rijk
5545 geen nationaal programma wil. Het Rijk vindt het een te zwaar middel. De staatssecretaris heeft wel aangegeven dat hij met de Kamer in gesprek wil over extra geld. Los daarvan, is er in het verleden al een motie ingediend met betrekking tot weidevogels. Dat was begin 2016, een motie van GL en PvdA. Die heeft toen opgedragen om in overleg te gaan tot weidevogelpilots. Economische Zaken werken aan een plan aanpak weidevogels en er is pas in oktober een brief
5550 aan de Kamer verstuurd. Dan denk ik, dan is het eigenlijk dubbel op, want dit loopt nog en dan zouden wij nu alweer een nieuwe opdracht krijgen om opnieuw naar de Kamer te gaan, om te zeggen, het zou moeten en dan moet het ook nog eens in een landelijke aanpak, terwijl er nu een aantal processen lopen. Dat vind ik overdone. Laten wij eerst het ene afwachten alvorens je het andere zou doen, maar ook omdat de staatssecretaris heeft aangegeven dat men daar geen
5555 nationaal programma voor wil. Los daarvan, weten wij ook dat niet alleen de gebieden maar ook predatie een risico is voor weidevogels. Dat is gewoon een natuurlijk effect en dat speelt ook op de achtergrond mee. D66 heeft aangegeven dat men in de commissie discussie wil over agrariërs in het NNN. Ik denk dat dat een prima gelegenheid is om dat in de commissie met elkaar te delen. Ik zeg daarbij wel, er wordt jaarlijks wel een heel, met name op ambtelijk niveau, maar als
5560 u zegt, als politiek vinden wij het ook belangrijk om dat toch eens een keer in commissieverband te delen en al die partijen te spreken, dan staat het u vrij om dat te organiseren. Mocht het nodig zijn dat wij daarbij moeten ondersteunen, dan zal ik dat bij mijn collega warm aanbevelen. U kent mij als iemand die als was in handen van de Staten is, toch? Het komt elk jaar terug. Dan denk ik dat ik alle antwoorden heb gegeven.

Tweede termijn

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Nog even een korte opmerking. Wij weten dat waar gehakt wordt, er spaanders vallen en ook in dit geval zal dat zeker het geval zijn. Wat wij niet
5570 willen is dat deze gedupeerden – zoals ik ze wil noemen – straks met een kluitje in het riet

worden gestuurd en ik hoop dat de provincie er alles aan zal doen om met deze mensen tot een goed punt te komen en dat de problemen worden opgelost. Graag wil ik horen hoe dat is gebeurd en of dat allemaal in tevredenheid met elkaar heeft plaatsgevonden.

5575 Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Graag wil ik de gedeputeerde bedanken voor zijn
beantwoording. Het is een ingewikkeld dossier, dat blijkt ook wel. Ik wil wel meegeven dat het
CDA tegen onteigening is voor NNN, het moet altijd in overleg is ons standpunt. Dank voor de
toezegging dat GS in gesprek gaan met de agrariërs die hebben ingesproken in de commissie en
ook voor de verdere gesprekken die u heeft aangekondigd. Dank daarvoor. Dan het idee van D66
5580 voor een themabijeenkomst over de te bereiken doelen en de versterking van de band tussen
weidevogels en landbouw, budgetgericht inzetten, het verdienmodel op peil houden. Graag
willen wij ook dat wij daar een keer uitgebreid over gaan spreken. Wij willen graag dat onze CDA
zorgen, vragen en besprekpunten een rol daarin kunnen krijgen. Wij zijn zelf nog diverse zaken
aan het uitzoeken, dus als wij daar wat concretere informatie over hebben, dan kunnen wij dat
5585 misschien ook aan die themabijeenkomst toevoegen. Een evaluatie en aanpassing van de
weidevogelleefgebieden en die aanpassing is op basis van actuele tellingen, is wat ons betreft
zeer gewenst. Wij willen schriftelijk vernemen wanneer dat dan plaatsvindt, wanneer er weer
tellingen zijn en wanneer er weer geëvalueerd wordt.

5590 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ten behoeve van mijn fractiegenoten zie ik van een tweede
termijn af.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Weemhoff? Geen behoefte meer.

5595 De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Een korte reactie op de gedeputeerde. De motie waaraan
gerefereerd wordt, die ging over extra middelen van de centrale overheid voor weidevogelbeleid
en voor experimenten op dat punt. Het ging dus om de voorwaarden voor besteding. Dat is heel
wat anders dan wat er nu in deze motie staat. Dat gaat over een nationaal programma. Dat lijkt
ons het juiste schaalniveau, de centrale overheid, wat de Minister of de Staatssecretaris daar ook
5600 van mogen denken om hier doelen te stellen. Overigens zeg ik er gelijk bij dat, als je zegt dat
hebben wij niet nodig, die nationale doelen, dan is dit tevens een impliciete oproep om als
provincie stevig aan de bak te gaan en scherpe doelen te formuleren.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Dit is mijn finest hour, dat laat ik niet zomaar uit mijn
5605 handen slaan, ook al is het maar heel kort. Geen mensen met een kluitje in het riet sturen en
naar tevredenheid zaken oplossen, ja, maar tot een zekere grens. U weet net zo goed als ik
mijnheer Van der Sluijs, dat op het moment dat twee partijen met elkaar praten en de uitkomst is
niet de gewenste, dat een van de twee partijen de tafel ontevreden zal verlaten. Het moet altijd
binnen het redelijke en het billijke en dat wil ik ook richting het CDA zeggen. U mag van GS
5610 verwachten dat men alles doet om binnen het redelijke en het billijke tot een vergelijk te komen.
Dat vind ik niet meer dan logisch. Ik snap uw standpunt en dat begrijp ik en respecteer ik ook,
maar ik trek wel even de parallel met andere terreinen waar wij alle instrumenten en
mogelijkheden openhouden om als wij uiteindelijk niet tot een vergelijk kunnen komen en wij

willen toch onze doelen realiseren, wij het gehele instrumentarium daarvoor kunnen inzetten.

5615 Nogmaals, ik vind dat je er uiterst terughoudend en professioneel mee moet omgaan, maar het nooit mag uitsluiten, want op het moment dat je dat doet, kan de andere partij alleen nog maar achteroverleunen en hoeft hij niet de evenredige inzet te doen, die wij wel moeten betrachten.

De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Ik hoop dat wij wel ten alle tijden blijven kiezen voor mensen boven een stukje bos. Dat hoop ik wel.

5625 Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij kiezen wij altijd voor mensen, maar kiezen wij ook met elkaar voor doelen die wij in dit huis met elkaar vaststellen. Op het moment dat die doelen niet gehaald worden, moet je toch nadenken over hoe je dat wel gaat doen. Op het moment dat ik bij u terugkom of de portefeuillehouder met, dit was het plan en wij hadden 250 ha per jaar bedacht, maar het zijn er uiteindelijk vijftig geworden, zegt u ook, hebt u wel uw best gedaan en alles uit de kast gehaald om het te realiseren? Dat is het spanningsveld waarin wij met elkaar omgaan. Natuurlijk wordt er naar alle belangen gekeken en die worden ook afgewogen. Daar waar het wringt, delen wij dat met elkaar. Ik zal de vraag van het CDA over de tellingen van de
5630 weidevogelleefgebieden schriftelijk beantwoorden. Wat de motie betreft, wil ik zeggen kijk eerst naar de afloop van de pilots, is het effectief ingezet en kunnen wij iets verbeteren, alvorens u het college opnieuw naar Den Haag stuurt om iets te bewerkstelligen waar in ieder geval niet bij het Rijk draagvlak voor is. Ik vraag u daar terughoudend mee om te gaan. Derhalve blijf ik bij het advies om hem te ontraden.

5635

De **VOORZITTER**: Wij kunnen overgaan tot stemming. Stemverklaringen over de motie?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Los van het feit dat er al een aangenomen motie ligt die uitgevoerd wordt, hebben wij onze twijfels of met deze motie ook de daadwerkelijke oorzaak,
5640 namelijk de intensivering van landbouw wordt aangepakt. Derhalve zullen wij tegen stemmen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn het helemaal eens met de intentie van de motie, maar wij vinden de argumentatie van de gedeputeerde dat wij beter even pas op de plaats kunnen maken, doorslaggevender en daarom zullen tegen stemmen.

5645

De heer **PAPINEAU SALM** (PvdA): Over de motie, de gedachten vinden wij uitstekend maar heel onhandig om dat nu op dit moment te doen. Eerst kijken waar de Staatsecretaris mee komt en ons eigen beleid voortzetten en koppelen aan het voorstel van D66 om in het voorjaar die conferentie te hebben hoe wij het hier zelf beter kunnen gaan regelen.

5650

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot stemming. Mag ik de voorstanders vragen hun handen op te steken? Dat zijn fracties GL, SP, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan de voordracht 72. Stemverklaringen?

5655 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ieder jaar 250 ha nieuwe natuur erbij, wij moeten ons realiseren dat het natuurlijk onbestaanbaar is dat je in die opgave en liever nog meer, nooit

5660 iemand zult raken, noch particulieren, noch boeren, noch anderen. Wij moeten daarvoor met zijn allen een modus vinden. Daarom ben ik het met mevrouw Weemhoff eens dat wij ongelooflijk goed moeten gaan communiceren met iedereen, daar hebben wij een staaltje van gezien tijdens de commissie. De beantwoording van de gedeputeerde is wat ons betreft ook afdoende. Wij kunnen instemmen met dit plan en laten wij de vinger aan de pols houden.

5665 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de toezeggingen die hij met name aan het CDA heeft gedaan. Wij wachten dat af, maar willen benadrukken dat wij onteigening een zeer zwaar middel vinden. Mocht onteigening aan de orde zijn, terwijl wij wel begrijpen dat die de doelen van die NNN, die hectaren gehaald moeten worden, dan willen wij dat graag eerst in de commissie voorgelegd hebben.

5670 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot stemming over de voordracht. Mag ik de tegenstanders vragen hun handen op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden zijn voor, zodat de voordracht is aanvaard. Ik schors de vergadering voor de dinerpauze tot 19.35 uur en daarna door te gaan met agendapunt 13.

5675 **13. Statenvoordracht 75 Bijdrage aan project Marker Wadden**

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wij gaan nu door met agendapunt 13 en keren daarna terug naar agendapunt 10, want gedeputeerde Post is inmiddels weer in ons midden.

5680 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Wij spreken vandaag over het project Marker Wadden en dat kent vele kanten. Het Noord-Hollands Dagblad kopte afgelopen week: "Natuur Markermeer als een twistpunt". De krant legde de stelling voor aan haar lezers, waarin zij stelde dat het Markermeer beschermd moet worden tegen mensen die nog meer eilandjes en natuurgebieden willen aanleggen. Een meerderheid van 63% was het met die stelling eens. Het is duidelijk dat niet iedereen om dit project zit te springen. Ook het CDA is van meet af aan erg kritisch geweest. In
5685 de commissie heeft mijn fractie uitvoerig bezwaren geuit, bezwaren die niet zo zeer zaten op de inhoud van de plannen, recreëren door aanleg van een passantenhaven, zandstrand, uitkijktoren, maar ook zijn wij niet tegen op een toekomstbestendig ecologisch systeem en optimaal effect op het slib. Nee, ons bezwaar zat hem vooral in de financiering van het project. GS schrapen maar liefst vijf reserves uit om 3 miljoen euro op tafel te krijgen, reserves die oorspronkelijk zijn
5690 ingesteld voor een ander doel en waarvan het vrijgevalen geld nu wel heel gemakkelijk wordt doorgelabeld, een keuze die principiële bij de kaderbrief in zijn geheel aan PS had moeten worden voorgelegd. Het totaal van 4 miljoen euro voor de Marker Wadden is een hoop geld waar wij ook andere projecten van hadden financieren, projecten die bijvoorbeeld wel op ons eigen grondgebied lagen. En zijn wij er dan? De financiering van eiland 2 en 3 is immers nog niet rond.
5695 Wat gebeurt als het ook niet rondkomt? Wordt de provincie straks weer om een bijdrage gevraagd? Dat zou voor onze fractie onacceptabel zijn. Het is dan ook vooral dankzij het gloedvolle betoog van gedeputeerde Loggen in de commissie RWW en zijn zeer duidelijke toezegging dat er in deze Statenperiode van deze gedeputeerde geen verdere bijdrage in wat voor vorm dan ook kan worden verwacht voor dit project. Daarom zal mijn fractie instemmen met

5700 de bijdrage van Noord-Holland aan de Marker Wadden. De financiering verdient geen schoonheidsprijs, maar het doet mijn fractie wel goed dat Visdief, de Aalscholver en vooral het Nonnetje erop vooruitgaan.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Het verhaal van het CDA begon goed, helaas stemt zij wel in
5705 ondanks alle bezwaren die zij terecht uiten, maar afijn. Zaken als verbetering van natuur en waterkwaliteit, bijdrage aan recreatie en economische ontwikkelingsruimte klinken natuurlijk goed in de oren en daar zijn wij als PVV ook helemaal niet tegen, maar gaan de Marker Wadden hier echt voor zorgen? Wij hebben de luwtemaatregelen al gehad bij de Hoornse Hop en dat is bijvoorbeeld ook al zo'n project, maar dat is gestopt omdat het niet aan de verwachtingen
5710 voldeed en het ook totaal niet waarmaakte. Ondertussen heeft het al maar liefst 16 miljoen euro gekost. Onze vraag is nu, hoe kunnen GS ons garanderen dat het project Marker Wadden wel doet wat ons is beloofd? Het gaat hier ten slotte over besteding van belastinggeld.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Het project Marker Wadden is een aantal malen in de
5715 commissie aan de orde geweest. Daarbij heeft de PvdA telkens aangegeven te twifelen of dit project door Noord-Holland moet worden omarmd. Graag wil ik dit in deze vergadering nogmaals met u delen. Dat om twee redenen, de eerste is inhoudelijk van aard. Is het aanleggen van de eilanden de meest efficiënte methode om de ecologische situatie van het water te verbeteren? De tweede reden is financieel van aard. Is het verantwoord dat Noord-Holland 4 miljoen euro steekt
5720 in een project dat niet op haar grondgebied ligt en waar zij niet in eerste instantie voor verantwoordelijk is? Wat de inhoud betreft, nog recent werd bekend dat de bedachte maatregelen voor de Hoornse Hop – en de heer Ludriks refereerde daar al aan – niet zouden bijdragen aan de oplossing van de problemen. Er werd besloten de planuitwerking niet voort te zetten. Er komt een nieuwe verkenning en dat is natuurlijk prima als je tijdig tot inkeer komt, nieuwe tijd, nieuwe
5725 inzichten. Voor ons is inmiddels wel duidelijk dat de gekozen oplossing voor de Marker Wadden een onomkeerbaar gegeven is. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij erop aan wil dringen en vooral ook op toezien dat er een adequate monitoring zal plaatsvinden. Wat het financiële deel betreft, zit onze aarzeling in het feit dat wij als provincie nog voor grote opgaven staan. Ze zijn vandaag bij herhaling aan de orde geweest. Als wij zouden prioriteren, dan komt dit project niet
5730 boven aan onze lijst te staan. Natuurlijk zijn wij ook net als mijnheer Heijnen, niet ongevoelig voor de argumenten van gedeputeerde Loggen dat Noord-Holland profiteert van dit project. In ecologisch maar ook in economisch opzicht en denk daarbij bijvoorbeeld aan het toerisme. Hij wil niet dat Noord-Holland wordt gezien als freerider, wel de lusten, niet de lasten. Blijft de vraag of de 4 miljoen euro in verhouding staat tot de lusten die het zal opbrengen. Met de aanleg van
5735 het derde eiland is het project niet af. Het is ongewis waar de financiële middelen voor het resterende project vandaan moeten komen en wat de gevolgen zijn als er straks een niet voltooid project rest. Staat Natuurmonumenten straks dan weer aan onze poort te rammelen met de vraag om een financiële bijdrage? De gedeputeerde wil geen toezegging doen die verder strekt dan zijn zittingstermijn, begrijpelijk. Wel kan hij daarover een intentie uitspreken. Ik vraag de
5740 gedeputeerde dan ook de intentie uit te spreken dat de Noord-Hollandse bijdrage zich zal beperken tot deze eenmalige bijdrage en erop toe te zien dat de gestelde voorwaarden voor onze

financiering zoals geformuleerd in het voorstel, ook strikt worden gehandhaafd. Als de gedeputeerde dat doet, dan zullen wij net als het CDA voor dit voorstel stemmen.

5745 Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. De VVD is tevreden met het project Marker Wadden. Het heeft de potentie om te laten zien dat natuur en mens samengaan. Dit project brengt namelijk natuur, recreatie, waterkwaliteit en economische ontwikkelingsruimte samen. Noord-Holland profiteert daarvan, zoals de PvdA en CDA hebben gemeld. Natuur is in Nederland niet natuurlijk, dat blijkt ook uit dit project, een project dat nodig lijkt om de natuur te herstellen. De VVD blijft
5750 wel waakzaam. Het herstel van de natuur in dit gebied is mogelijk nodig. Wij vertrouwen daarbij op de inzichten van professionals, want als leek begrijp ik niet dat als je begint te roeren in een badkuip met modder, dat je daarmee het modderprobleem oplost tenzij je een nieuw eiland creëert, maar dat terzijde. Het is voor de VVD niet de bedoeling dat de natuur uit balans raakt. Niet alleen de vogels eten vis, maar ook de mensen eten vis en ook, de mens maakt onderdeel uit
5755 van de natuur. Wij vinden daarnaast ook dat de mens altijd moet kunnen genieten van de natuur. Ons land is te klein om de natuur te beschermen, tenzij dit tijdig nodig is voor herstel. Wij zien ook de urgentie voor deze subsidie op dit moment en juist door de voorwaarden die worden gesteld aan de financiële bijdrage door de andere partijen, zijn wij bereid in te stemmen met dit voorstel.

5760

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, wij zeggen gewoon go, go, go for it.

De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter. Mevrouw Zaal heeft het eerder vandaag al aangegeven tijdens deze begrotingsbehandeling. Mijn fractie denkt eigenlijk ook go, go, go als het om dit project
5765 gaat, als een unieke kans die wij moeten grijpen. De heer Loggen is naar aanleiding van motie 25 zeer creatief op zoek gegaan naar geld voor dit project. Wat aan ons voorligt is een financieel vraagstuk en wil ik het volgende even omdraaien. Wat is namelijk in onze ogen het geval? Wij hebben een viertal reserves die bestemd waren voor groen en water gerelateerde zaken waarvan de doelstellingen zijn behaald. Er is echter nog 1,25 miljoen euro over. Verder krijgen wij nog
5770 1,75 miljoen euro terug van Natuurmonumenten en wij hebben een miljoen euro in onze begroting 2017. Dat noem ik 1,5 euro wisselgeld per Noord-Hollander en voor dat wisselgeld kunnen wij het volgende krijgen: een sterk verbeterde waterkwaliteit met dito waterleven in het Markeermere en de polders waar het Markeermere water ingelaten wordt, in Noord-Holland dus, honderden hectaren nieuwe natuur die wij kunnen bezoeken en beleven als Noord-Hollander, een
5775 aantrekkelijk Markermeer met een groter aanbod voor groeiende waterrecreatie in dit gebied en last but not least, een uniek waterbouwproject waar technieken worden ontwikkeld waarmee wordt geëxperimenteerd die van groot belang kunnen zijn voor deltagebieden in de hele wereld in de omgang met gevolgen van klimaatverandering. Dat noem ik een unieke kans en die moeten wij grijpen.

5780

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. In juni van dit jaar heeft GL een lans gebroken voor subsidiering van het project Marker Wadden vanwege de potentie voor natuur, ecologie, waterkwaliteit en natuurbeleving. Wij drongen er toen al op aan geld ter beschikking te stellen uit het positieve resultaat van de jaarrekening. Dat ging andere fracties wat te snel, maar nu vijf

5785 maanden later, is er dan toch een voordracht om als provincie substantieel aan het project bij te dragen zonder gezeur over tot wiens grondgebied de Marker Wadden behoorden. Ik had dit al opgeschreven voordat ik die bijdrage van vanavond gehoord had, dat zult u begrijpen. De voortgang van het project wordt daarmee onder voorwaarden zeker gesteld. Daar zijn wij zeer tevreden over, blij zelfs. Kritische kanttekeningen laten wij in dit geval graag aan anderen over.

5790 Wij steunen de voordracht.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Dank voor de brede steun voor dit project waarvan wij in overgrote meerderheid zeggen, weliswaar met een aantal kritische opmerkingen, dat wij met zijn allen het belang zien van dit project. Dat het niet op Noord-Hollands grondgebied ligt, vind ik een

5795 historische fout. Toen nog niet zo heel lang geleden besloten werd om de Markerwaard niet aan te leggen, hebben ze nooit de grens teruggebracht naar waar die feitelijk zou horen, zoals die wel door het IJsselmeer loopt, loopt hij niet door het Markermeer. Was dat wel gebeurd, dan hadden wij daar een andere discussie over gehad. Ik vind het ten minste een historische fout dat de grens niet gecorrigeerd is. Dat neemt niet weg dat het Markermeer ecologisch gezien niet in

5800 een goede staat verkeert en als die staat verbetert, dan heeft ook ons watersysteem daar de voordelen van. Niet alleen het watersysteem, maar ook de ontwikkelruimte in en langs het Markermeer neemt toe. Wij hebben met elkaar en niet alleen vanuit ecologisch oogpunt, maar ook vanuit de economische kant er echt belang bij dat het watersysteem en de waterkwaliteit van het Markermeer verbeteren. Gaat dit nu werken? Daarvan heb ik u gezegd dat ik het moet

5805 baseren op een aantal wetenschappelijke publicaties die anderen geschreven hebben. Ik heb ze meegenomen, ik ga ze niet allemaal opnoemen, want het zijn er te veel om op te noemen. Maar als voorbeeld noem ik 'Een goede vangst' van 4 februari 2013, 'Een toekomstig Markermeer', 27 september 2012, 'Marker Wadden, sleutel voor een natuurlijk en toekomstig Markermeer' van 13 juli 2012, and so on, and so on. Ik heb geen reden om te twijfelen dat wat daar staat, niet klopt.

5810 Dat heb ik niet. Ik heb niet alles tot in den treure gelezen, maar ik heb me wel door een fors aantal van die documenten heen geworsteld en ik kwam niet tot een andere conclusie op basis van de gegevens die aangereikt zijn, dat daar een zeer grote kans ligt om het systeem om de Marker Wadden en het Markermeer te verbeteren. Als je dan kijkt naar de luwtemaatregelen Hoornse Hop, er wordt een vergelijking getrokken, daar werkt het niet en waarom zou het hier wel werken? Het zijn wel appels en peren die met elkaar vergeleken worden. Luwtemaatregelen waren anders van opzet, anders van aard, het betrof slechts luwtemaatregelen terwijl het hier verder gaat. Hier worden ook moeras en vogelgebieden aangelegd en er wordt veel ruimere gelegenheid geboden tot recreëren. Daarnaast hebben wij de luwtemaatregel ook niet opgegeven. Wij hebben alleen gezegd dat de effecten zoals ze daar geprojecteerd waren,

5820 onvoldoende zijn om op een verantwoorde wijze te zeggen dat wij ermee verder gaan. Wij hebben wel gezegd dat wij wel gaan kijken of je op een ander gebied met dezelfde maatregelen een groter effect kunt sorteren, omdat die maatregelen voor het Markermeer gewoon nodig zijn. Er zijn een aantal kritische opmerkingen geplaatst over de financiering en eigenlijk kan ik het niet beter verwoorden dan de heer Bakker van D66 zojuist heeft gezegd. Ere wie ere toekomt, u heeft

5825 dat goed gezegd, het is ook waar op die manier. De middelen waar hier uit geput wordt, met uitzondering van 1 miljoen euro dat uit nieuw geld komt, komen wel uit funding die oorspronkelijk wel een relatie heeft met natuur en water. Er zit wel degelijk een relatie en

daarmee hebben wij ook geprobeerd invulling te geven, want wij hebben niet in vreemde portefeuilleonderdelen zitten graaien, wij hebben vanuit motie 25 getracht om zo oprecht
5830 mogelijk een voorstel te doen met gelden die daar ook voor in aanmerking zouden kunnen komen. Er is gevraagd voor goede monitoring.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Ik verschil dan toch principieel met de gedeputeerde over het gebruik van geld dat in reserves over is, vrijvalt. Dat zal toch echt eerst in mijn ogen bij de
5835 algemene middelen gestopt moeten worden voordat ze geherlabeld worden. Dat was het fundament van mijn kritiek die ik heb geuit. Ik zeg dit ook als antwoord op dat wat de heer Bakker naar voren bracht.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Ik zou onder normale omstandigheden een behoorlijk eind
5840 mee kunnen gaan met de bijdrage van de heer Heijnen, ware het niet dat u – de coalitie – motie 25 heeft ingediend, waarin aan het college opgedragen werd om dit naar voren te halen. Wat er toen gedaan is, is met de stofkam door die organisatie heen, van zou dit kunnen. U heeft zelf gevraagd of wij hier met bijzondere aandacht naar zouden willen kijken. Dat hebben wij gedaan en dan vind ik het jammer dat wij principieel verschillen, terwijl wij in essentie heel dicht bij
5845 elkaar zitten. Misschien overbruggen wij dat vanavond niet meer, maar ik ben blij dat u zich daar overheen zet en toch het grotere belang in acht neemt. Goede monitoring. Ik heb ook in de commissie gezegd, wij hebben TBES (Toekomstbestendig Ecologisch Systeem), daarin is een monitor opgezet om juist die natuurwaarden goed te meten. Misschien is het goed dat een keer met u te delen. Daar zitten een aantal parameters op waardoor wij heel goed kunnen zien hoe het met de stand van het Markermeer gesteld is. De bedoeling is dat die meters allemaal in het groen gaan komen. Het systeem is ontwikkeld en wordt nu geïmplementeerd. Ik zal u er in de commissie nog een keer nader over inlichten. Mijn intentie als het gaat over wat u nog meer van mij mag verwachten in relatie tot de Marker Wadden, er staat heel duidelijk in de voordracht dat
5850 als op 1 januari 2018 de middelen voor het derde eiland niet bij elkaar komen, dan komt het geld terug naar de provincie. Ik zou het jammer vinden, want wij doen het ergens voor. De oorsprong is ook gelegen in het feit dat wij het nu goedkoper kunnen aanleggen en dat is ook de reden waarom ik heb gezegd dat wij er toch nog een keer naar gaan kijken. Wij kunnen nu met hetzelfde geld meer doen en ik vond het een argument om aan u voor te leggen. Dat is de reden waarom ik het na vijf maanden nogmaals aan u voorleg. Deze gedeputeerde zal geen nieuw
5860 voorstel meer doen voor aanvullende middelen in deze periode. Ik zal erop toezien dat die gedachte in het overdrachtdossier komt. Alleen, ik kan niet over mijn graf heen regeren, dus ik kan nooit bepalen dat een opvolger of nieuwe Staten of dat u als Staten door voortschrijdend inzicht met een nieuw initiatief komt, daar ga ik niet over.

5865 De **VOORZITTER**: Tijdens de discussie bekwam mij de gedachte dat het misschien wel aardig is qua gebiedsmatige verantwoordelijkheid om een verband te leggen tussen dit voorstel en de discussie die mevrouw Zaal eerder deze middag opende waar het ging om bestuurlijke organisatie.

5870 *Tweede termijn*

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Bedankt voor de antwoorden. Wij geloven er niet zo in dat door eilanden te maken, de waterkwaliteit zal verbeteren in het Markermeer. Wij zeggen, laat het meer zoals het is. Wij zeggen dat niet alleen en er werd al gerefereerd aan de enquête, maar liefst 5875 63% van de ondervraagden vond dat ook en zeggen ook, laat het Markermeer zoals het is. Inderdaad, maar liefst 4 miljoen euro. Wij zouden dat liever aan andere zaken willen besteden, dus wij zeggen niet go, go, go tegen dit voorstel, maar no, no, no.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we stemmen. Stemverklaringen?

5880 Mevrouw **KLAASSEN** (D66): Voorzitter. Ik wil even de zaal verlaten omdat ik hiervoor gewerkt heb in het verleden.

De **VOORZITTER**: Daar bestaat alleen maar respect voor.

5885 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. De ecologische staat van het Markermeer is erg slecht en wij zijn door experts er wel van overtuigd dat dit project een grote kans heeft om een goede bijdrage te leveren aan het herstel van natuurwaarden. Dat vinden wij het belangrijkste argument. Dat het daarnaast een goede bijdrage kan leveren aan het vestigingsklimaat en de economie, is een 5890 mooie bijvangst maar staat niet voorop. Vier miljoen euro is inderdaad veel geld maar wij vinden het de verantwoordelijkheid van de provincie om samen met andere partners bij te dragen aan dit project. Wij zullen daarom voor het voorstel stemmen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Misschien was het de griffie al eerder opgevallen dat ik ook had 5895 aangegeven iets te willen zeggen.

De **VOORZITTER**: U bent door uw spreektijd heen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik dacht dat anderen dat ook waren.

5900 De **VOORZITTER**: Nee, nee, u bent er doorheen, gelijke monniken, gelijke kappen. Ik kan niet u wel het woord geven en u buurman niet meer.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Dan geven wij een stemverklaring af dat wij 4 miljoen euro ook erg 5905 veel geld vinden en dat hebben wij ook aangegeven in de commissie. Wij gaan wel akkoord, wij stemmen in, maar wel onder de voorwaarden dat andere partijen ook afkomen en anders zien wij het geld graag teruggestort worden.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de 5910 fractie PVV, de overige leden voor, zodat voordracht 75, agendapunt 13, is aanvaard.

14. Vragenuur

5915 De **VOORZITTER**: Er zijn geen verzoeken voor het stellen van mondelinge vragen bij de griffie ingediend en er zijn ook geen moties Vreemd aan de orde van de dag ingediend. Alles is bij de begroting meegenomen.

15. Sluiting

5920 De **VOORZITTER**: Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van onze vergadering om 20.56 uur. Wij zien elkaar terug op de eerstvolgende reguliere vergadering op maandag 12 december a.s. Ik wens u allen wel thuis in goede gezondheid.

5925 ***

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

De leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Provinciale Staten
Uw contactpersoon
M.C.F.R. Frijs
AD/STG

Doorkiesnummer (023) 514 3503
frijns@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: uitnodiging Statenvergadering 14 november 2016

Datum: 3 november 2016

Kenmerk: 823951/873841

Uw kenmerk

Geachte dames en heren,

Hierbij nodig ik u uit voor de vergadering van Provinciale Staten die zal plaatsvinden op **maandag 14 november** aanstaande. De Statenvergadering begint om **10.00 uur**.

Een lunch en een diner wordt u aangeboden in zaal 003 van de nieuwe vleugel. De agenda met de betreffende stukken treft u hierbij aan.

Het Presidium verwacht vanwege pauzes en mogelijke schorsingen de vergadering uiterlijk om 22.00 uur te kunnen afronden.

Hoogachtend,

J.W. Remkes
voorzitter Provinciale Staten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Agenda PS - gewijzigd -

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : 14 november 2016
Vergaderlocatie : **Statenzaal, Dreef 3, 2012 MD Haarlem**
Aanvangstijd : **10:00 uur**
Voorzitter : *dhr. J.W. Remkes*
Griffier : *Mw. K. Bolt*
Telefoonnummer/e-mail : (023)5144755 *boltk@noord-holland.nl*

1. Opening en mededelingen.
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
 - 2a. Installatie en beëdiging duo-commissielid D66.
- 3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
- 3b. Lijst geheimhouding PS.
4. Vaststelling notulen van de vergadering van 3 oktober 2016.
5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
7. Voortgangslijst van moties.
8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk (indien de commissie besluit dat het stuk geen hamerstuk is, dan wordt het stuk als volledig agendapunt aan de agenda toegevoegd):
 - 8a. Burgerinitiatiefvoorstel "Stop de hobbyjacht in Noord-Holland"
Voordracht 76.
Advies cie NLM
9. Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord.
Voordracht 53
Verslagen commissies
- 10a. Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021.
Voordracht 73
- 10b. Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021.
Voordracht 74
Advies cie M&F
11. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021.
Voordracht 71
Advies cie NLM
12. Natuurbeheerplan 2017.
Voordracht 72
Advies cie NLM

13. Bijdrage aan project Marker Wadden.
Voordracht 75
Advies c/a RWW
14. Vragenuur. (Het lid van Provinciale Staten dat tijdens dit vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp uiterlijk een werkdag voor aanvang van de vergadering bij de voorzitter met een afschrift aan de statengriffier.)
15. Sluiting.

Spreektijdsverdeling

Het presidium heeft besloten de spreektijdsverdeling te baseren op 8 uren vergaderen. De vergadering van 14 november zal aanvangen om 10.00 uur (eindtijdstip wordt geschat op 20.00 uur, vergadering eindigt uiterlijk om 22.00 uur).

Voor de vergadering van 14 november 2016 wordt de volgende verdeling gehanteerd:

VVD	43 min.
D66	40 min.
PvdA	30 min.
PVV	27 min.
SP	27 min.
CDA	24 min.
GroenLinks	21 min.
Partij voor de Dieren	18 min.
50PLUS	11 min.
ChristenUnie-SGP	11 min.
ONH	11 min.
<i>Totaal PS</i>	<i>263 min.</i>
Spreektijd GS	Ca. 105 min.
Technische tijd	Ca. 112 min.
Totaal	480 min.

Lijst geheime stukken

PS vergadering d.d. 7 november 2016

(bijgewerkt t/m PS vergadering van 03-10-2016)

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2016-02	Voordracht 18, brief GS, advies cie M&F inzake SHIP (Sluis en Haven Informatiepunt) te IJmuiden (762435-762445)	23-02-2016	04-04-2016	Het is noodzakelijk dat de geheimhouding voortduurt tot de opening van het gebouw.		
2016-01	Voordracht 09-2016 en verslag vertrouwenscommissie inzake aanbeveling herbenoeming CdK.	n.v.t.	PS hebben op 07-03-2016 met geheimhouding ingestemd	O.b.v. artikel 61C van de Provinciewet en de verordening op de vertrouwenscommissie inzake herbenoeming CdK zijn de stukken geheim. De stukken zijn overgebracht naar het provinciaal archief en blijven gedurende 75 jaar geheim op basis van art 15 van de Archiefwet 1995 en op grond van de in lid 1, sub a en c van dat artikel genoemde gronden.		Geheimhouding gedurende 75 jaar
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248)	29-09-2015	09-11-2015	Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.		
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397)	15-09-2015	28-09-2015	Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Onderhandelingen met private partijen zullen nog gestart moeten worden. Het is wenselijk dat		

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
				de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.		
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON, (verseonnr. 375176/537299).	03-02-2015	02-03-2015	De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij		
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583),	25-11-2014	02-02-2015	De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden		
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	n.v.t.	<i>Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15-12-2014.</i>	Bescherming in de persoonlijke levenssfeer		
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	Geheimhouding opgelegd voor de duur van 5 jaren.		
2014-03	Deel van de bijlagen bij brief GS (310671/371873) inzake "Fast Flying Ferry-toezending beslissingen"	17-06-2014	<i>Bekrachtiging PS niet van toepassing in onderhavig geval, wel opnemen op lijst.</i>			
2014-02	Het onderzoeksrapport "notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry" kenmerk 311187/312241.	28-01-2014	03-02-2014	Geheimhouding opgelegd voor de duur van 5 jaren.		

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2012-21	De geheime bijlage bij de kwartaalrapportage Masterplan N201+ 3 ^e kwartaal 2012 (103289/103409).	13-11-2012	17-12-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-20	De juridische bijlage 2 van 10-12-2012 bij nota GS en de brief van Pels Rijcken van 10-12-2012, met als onderwerp Second Opinion juridische analyse Vos & Vennoten (18404/123180).	11-12-2012	17-12-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-19	De brief van Pels Rijcken van 22-11-2012, met als onderwerp onderzoek risicoanalyse (81404/111663).	27-11-2012	17-12-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-18	De kostenraming behorende bij het Projectplan Den Helder (87249). <i>(Voordracht 96.2012 over het onderwerp Programma Ruimtelijke Kwaliteit Den Helder is behandeld in PS 12-11-2012).</i>	02-10-2012	12-11-2012	Aanbestedingsprocedure, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-17	De bijlage van de halfjaarrapportage eerste helft 2012 HOV Velsen (81295/81298).	18-09-2012	12-11-2012	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-16	Geheime bijlage bij de kwartaalrapportage Masterplan N201, 2 ^e kwartaal 2012 (2005-9747).	08-03-2005	24-09-2012	Concurrentiegevoelige informatie, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-15	De bijlagen 1, 2 en 3 bij de Risicoanalyse Wind op Land (81404-83688).	04-09-2012	24-09-2012	Informatie over projectrisico's, financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012.	12-06-2012	25-06-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-11	De bijlage bij kwartaalrapportage Masterplan N201+ 1 ^e kwartaal 2012 (2012-27348).	05-06-2012	25-06-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	04-04-2012	07-05-2012	<i>(motivatie GS volgt in lijstronde juni 2014)</i>		
2012-6	Een bijlage bij halfjaarrapportage tweede deel 2011 HOV Velsen (2012-9808).	06-03-2012	07-05-2012	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's, concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-5	De bijlage bij de kwartaalrapportage Masterplan N201+ 4 ^e kwartaal 2011 (2012-8865).	24-02-2012	07-05-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-4	Geheimhouding opgelegd t.a.v. 2 bijlagen: • bijlage "lijst van projecten met initiatiefnemers/uitvoerders, geraamde kosten per project" • bijlage "vervaldata betaling bijdragen van de samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke kwaliteit zwakke schakels".	31-01-2012	05-03-2012	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-3	De overeenkomst tot regeling van de voorbereiding en realisatie van een nieuwe brug over de Vecht nabij Muiden met aansluitende wegvakken ten behoeve van het lokale verkeer (2011-37898)	06-12-2011	05-03-2012	Financiële en economische belangen provincie (aanbestedingsprocedures)	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2012-1	De bijlage bij de kwartaalrapportage Masterplan N201+ 3 ^e kwartaal 2011 (2011-61162).	16-12-2011	06-02-2012	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2011-10	Kwartaalrapportage van het 2 ^e kwartaal van 2011 van het Masterplan N201 (2011/45779).	14-09-2011	07-11-2011	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2011-7	Halfjaarrapportage HOV, 1 ^e halfjaar 2011, vertrouwelijke bijlage, project HOV-Velsen, PNH dossiernr. 62338 (registratienr. 2011-38949).	23-08-2011	26-09-2011	Informatie over financiële randvoorwaarden en projectrisico's	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2011-4	Kwartaalrapportage N201+ (4 ^e kwartaal 2010, verzonden aan cie-leden M&B d.d. 24-05-2011)	08-04-2011	27-06-2011			
2011-3	- aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); - Ondernemingsplan RON; - Samenvatting Businesscase RON; - Term scheet Hoogtij.	31-05-2011	27-06-2011			
2010-11	Kwartaalrapportage N201+ (2 ^e kwartaal 2010, kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	27-09-2010	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-9	Bijlage 5 "werkplan en begroting Pallas" behorende bij de openbare voordracht "behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage".	25-05-2010	27-09-2010	Economische en financiële belangen provincie, aanbestedingen	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-7	Bijlagen A en B bij voordracht 40-2010 keuze tracé Boerenlandvariant.	08-06-2010	21-06-2010	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	16-03-2010	12-04-2010	Bescherming persoonlijke levenssfeer betrokkenen	Voor 12-04-2014 opnieuw bezien.	
2010-2	Het bemiddelingsrapport en de verslaglegging van de vervolgesprekken inzake KNSF-terrein te Muiden.	19-01-2010	08-02-2010	Economische en financiële belangen betrokken overheden	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2010-1	Een concept tekst van de P14 (kenmerk: 2010-5500) m.b.t. takendiscussie provincies.	26-01-2010	08-02-2010	Besluitvorming nog niet afgerond	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-14	3 ^e kwartaalrapportage 2009 van project N201 (kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	07-12-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	24-11-2009	07-12-2009	Concurrentiegevoelige informatie, economische en financiële belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-10	Businesscase SADC	22-09-2009	28-09-2009	Bedrijfsgevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-8	Kwartaalrapportage N201, 2 ^e kwartaal 2009 (kenmerk GS 2005-9747)	08-03-2005	28-09-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179)	18-8-2009	28-09-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-6	Mondelinge toelichting/presentatie aan PS-leden op 06-07-2009 inzake claim op Landsbanki	(datum nog door GS aan te geven)	06-07-2009			
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	14-04-2009	15-06-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij	Door onderzoekscommissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	Bescherming persoonlijke levenssfeer	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	

ID-nr	Onderwerp	Datum voorlopig opgelegde geheimhouding door GS	Datum bekrachtiging in PS	Motivering	Voorstel of besluit GS opheffing geheimhouding	Datum PS opheffing bekrachtiging
	betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. <i>(beheerder dossier: statengriffie)</i>					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund.	03-02-2009	16-03-2009	Concurrentiegevoelige informatie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland	Door GS aan te geven	22-09-2008	Financiële en economische belangen provincie	In 2018 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	
2008-1	Verslag van de vertrouwenscommissie inzake herbenoeming CdK (voordracht 12-2008).	n.v.t.	PS hebben op 11-02-2008 met geheimhouding ingestemd.	De stukken zijn overgebracht naar het provinciaal archief en blijven gedurende 75 jaar geheim op basis van art 15 van de Archiefwet 1995 en op grond van de in lid 1, sub a en c van dat artikel genoemde gronden. Daarnaast zijn de stukken ook geheim op basis van artikel 61C van de Provinciewet.		Geheimhouding gedurende 75 jaar

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	3 oktober 2016
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4474 frijns@noord-holland.nl

5	Aanwezig: Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), mw. S. Klaassen (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning - Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. F.M. Lagerveld (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), de heer N. Papineau Salm (PvdA), dhr. J. Portegijs (PVV), dhr. L van Raan (PvdD), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. R. Sint (SP), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. A. Tekin (PvdA), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66)
10	
15	
20	Afwezig: dhr. W. Hoogervorst (SP)

	Agenda	Paginanummer
25	1. Opening en mededeling	03
	2. Vaststelling agenda, vaststellen van primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
	3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	07
30	3.b. Lijst geheimhouding PS	07
	4. Vaststelling openbare notulen van de vergadering van 27 juni 2016	08
	5. Vaststelling Strategische Statenagenda	08
	6. Vaststelling lijst ingekomen stukken	08
	7. Voortgangslijst van moties	08
35	8. Hamerstukken	08
	8.a. Statenvoordracht 65 Randstedelijke Rekenkamer: eerste begrotingswijziging 2016	08
	8.b. Statenvoordracht 57 Investeringsimpuls NH busvoorzieningen A1	08
	8.c. Statenvoordracht 56 Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer	

40	informatieveiligheid	08
	8.d. Statenvoordracht 66 Wijziging waterverordening Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	09
	8.e. Statenvoordracht 63 Zienswijze jaarstukken 2015 en bestemming jaarrekeningresultaat 2015 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek	09
45	8.f. Statenvoordracht 69 Aanpassen regelingen bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer	09
	8.g. Statenvoordracht 64 Afgeven verklaring om het deelgebied “De Buitenlanden” onder de werkingssfeer van de Algemene Verordening van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer te brengen	09
50	9. Statenvoordracht 52 Zomernota	09
	10. Statenvoordracht 54 HOV in ’t Gooi, Provinciaal Inpassingsplan, tracédeel Hilversum/Laren	16
	11. Statenvoordracht 58 Beleidskader Cultuur in ontwikkeling, cultuurbeleid 2017-2020	24
55	12. Statenvoordracht 59 Visie Waterrecreatie 2030 en uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2016-2019	38
	13. Statenvoordracht 61 Convenant versterken samenwerking Metropoolregio Amsterdam	49
	14. Statenvoordracht 67 Investeringskader Waddengebied 2016-2026	58
60	15. Statenvoordracht 62 Vaststellen verordeningen Wet Natuurbescherming	72
	a. Verordening Faunabeheer	81
	b. Vrijstelling schadeveroorzakende soorten	95
	c. Verordening Tegemoetkoming schade	102
	d. Verordening Natura2000-gebieden	104
65	e. Verordening Houtopstanden	106
	16. Statenvoordracht 70 Instellen adviescommissie voor werving en selectie plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer en aanwijzen lid	112
	17. Initiatiefvoorstel D66 ‘Modernisering tankstationbeleid’ (nr. 68)	113
70	18. Statenvoordracht 60 Besluit over de rechtsgeldigheid Burgerinitiatief- voorstel ‘Stop de hobbyjacht in Noord-Holland’	122
	19. Vragenuur	127
	20. Interpellatieverzoek van de PvdA over de veiligheid van kerncentrale Petten	132
75	21. Sluiting	152

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Hoogervorst (SP) wegens ziekte, de heer Leever (ONH) staat in de file, mevrouw Kocken (GL) is wat later in verband met haar werk. Mevrouw Strens (D66) heeft aangegeven wegens werkverplichtingen later te arriveren. De heer Talsma is wegens ziekte verhinderd en wij wensen hem en zijn familie heel veel sterkte.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, ik heb een mededeling over het klimaatinitiatief dat is ingediend door de PvdA, GL en PvdD. Dat stond op de conceptagenda van deze vergadering maar is afgevoerd. Wij wensen die graag op 12 december te bespreken. Ter meerdere ondersteuning van de urgentie van de klimaatproblematiek organiseren wij op 2 december a.s. een symposium in deze Statenzaal en daarvoor bent u allemaal van harte uitgenodigd.

De **VOORZITTER**: U kunt overigens uitnodigingen ook via een andere weg aan de Statenleden richten.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat zal eveneens gebeuren.

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda

De **VOORZITTER**: Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 4, de heer Van Straaten (VVD). De vaststelling van de agenda. De PvdA heeft een interpellatieverzoek ingediend over de veiligheid van kerncentrale Petten. Daarbij zijn mondelinge vragen gevoegd van de PvdD en GL. Een vijfde van de Statenleden moet instemmen met dit verzoek. Wie is daartegen? Niemand, dan is bij deze het interpellatieverzoek gehonoreerd. Dat zal plaatsvinden na het vragenuur. Wenst iemand over de agenda het woord? Dat is niet het geval. Dan is de agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium vastgesteld. De SP, PvdD en ONH dienen een motie Vreemd aan de orde van de dag in betreffende de aandeelhoudersvergadering Recreatieschap Noord-Holland. Ik stel u daartoe nu in de gelegenheid.

Mevrouw **BOELHOUWER** (SP): Voorzitter. Ik moet u even corrigeren. Het zijn de fracties van de SP, PvdD, 50plus en PVV. Morgen is er een aandeelhoudersvergadering van Recreatieschap Noord-Holland en een van de agendapunten is het ontslag van de bestuurder. De provincie is enig aandeelhouder en zal daar dus aanwezig zijn. Wij hebben tot twee keer toe schriftelijke vragen gesteld en de provincie heeft weinig inhoudelijke informatie willen geven, waarschijnlijk omdat het personeelsleden betreft en de privacy hiermee gemoeid is. Maar onze vragen betroffen vooral de procedure, want daar zijn twijfels over. Omdat de provincie de vragen niet heeft beantwoord,

blijven vragen in je hoofd hangen, zoals of het onderzoek naar de bestuurder opgezet door de Raad van Commissarissen, een neutrale opzet heeft gehad of als dat niet zo is geweest, is het resultaat gestuurd en kun je dan zeggen dat het niet objectief is en dat de Raad van Commissarissen bevooroordeeld was. Een paar weken geleden hoorden wij dat een van de leden van de Raad van Commissarissen tot tijdelijk directeur is benoemd en volgens ons schuurt dat met de code Tabaksblad. In de Tweede Kamer zijn er in 2010 toen er iets dergelijks voorkwam bij Nuon, vragen gesteld en toen zei de minister, dat kan best, maar de commissaris moet zich wel meteen hebben afgemeld bij de Raad van Commissarissen. Ik heb gisteren op LinkedIn gekeken en Rob Bos stond daar nog steeds genoemd als commissaris. Personeel heeft te allen tijde recht op een eerlijke procedure, zeker als de overheid erbij betrokken is, want de overheid heeft een voorbeeldfunctie. In dit geval is de vraag of de procedure volgens de regels is verlopen. Vandaar deze motie.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 38/03102016

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Constaterende dat:

- *Voor morgen, 4 oktober, een aandeelhoudersvergadering is uitgeschreven van Recreatie Noord-Holland N.V.;*
- *Een van de agendapunten het voordragen voor ontslag van de directeur betreft;*
- *De provincie de enige aandeelhouder is van genoemde NV;*
- *De provincie in antwoord op de eerder gestelde (schriftelijke) vraag of de provincie het ontslagrecht wellicht heeft gemandateerd, verwijst naar het Boek 2 BW en de statuten van de NV, ofwel geen direct antwoord geeft;*
- *Blijkens artikel 14.2 van de statuten van Recreatie Noord-Holland N.V. bestuurders door de algemene vergadering van aandeelhouders worden benoemd dan wel ontslagen (zie bijlage 1);*
- *Blijkens artikel 158.10 en 268.10 van Boek 2 BW een algemene aandeelhoudersvergadering te allen tijde een eventueel afgegeven mandaat kan herroepen (zie bijlage 2).*

Overwegende dat:

- *Genoemde directeur bij genoemde NV een lange staat van dienst heeft;*
- *Genoemde directeur tot en met in ieder geval eind 2015 goed en gewaardeerd werk heeft verricht, gezien de jaarverslagen;*
- *De provincie blijkens de antwoorden op de eerder gestelde schriftelijke vragen over deze zaak niet aan eigen oordeelsvorming doet, maar zich verlaat op wat de Raad van Commissarissen vindt;*
- *Bij het beëindigen van een werkrelatie het zorgvuldigheidsbeginsel altijd in acht genomen dient te worden.*

Besluiten:

- *GS op te dragen bij de vergadering van aandeelhouders het standpunt in te nemen dat bemiddeling op dit moment de voorkeur verdient boven ontslag;*
 - *GS op te dragen er bij genoemde vergadering op aan te dringen dan wel te eisen dat er*
- 165 *een mediator van buiten de provincie wordt aangesteld*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties SP, PvdD, PVV, 50plus

170 De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter, u bepleit mediation. Betreft dat een conflict tussen de directie als orgaan van het instituut met de Raad van Commissarissen of de arbeidsrelatie?

Mevrouw **BOELHOUWER** (SP): Het gaat over een conflict en mediation moet ook kijken of de procedure goed gegaan is.

175

De heer **DE GROOT** (D66): Volgens mij is mediation daar niet voor en u geeft geen antwoord op mijn vraag. Gaat het over de arbeidsrelatie of over een mogelijk conflict over beleidszaken?

180 Mevrouw **BOELHOUWER** (SP): Het gaat hier niet om beleidszaken, het gaat hier om een arbeidsconflict. Het gaat hier om bedrijfspesten en ik ben daar zelf mee bekend. Mijn indruk is dat het gaat om een geval van bedrijfspesten. Ik vind dat de overheid daar zeer alert op moet zijn.

185 De **VOORZITTER**: De motie komt aan het einde van de vergadering in stemming. 50plus heeft ook twee moties Vreemd aan de orde van de dag, een over de huisvesting van daklozen en een over de bouwplaats Oosterbaan.

190 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. De motie over de daklozen heb ik ingetrokken. Ik heb alleen een amendement ingediend bij agendapunt MRA. Ik heb een motie Vreemd aan de orde van de dag. In de afgelopen commissievergadering RWW is het bouwplan van mijnheer Oosterbaan behandeld middels een discussienota die ik had ingediend. Op een gegeven moment ontspon zich een discussie over de taakverdeling tussen gemeente en stuurgroep over het in behandeling nemen van bouwplannen. Uiteindelijk zouden de fracties daar schriftelijk antwoord op krijgen en die heb ik vrijdagmiddag na vieren ontvangen en kon dus niets meer naar de griffie mailen, want dat behoort een dag van tevoren gedaan te zijn. Daarom dien ik een motie Vreemd aan de orde van de dag in, aangezien de beantwoording niet correct is gedaan door de

195 *gedeputeerde.*

Motie Vreemd aan de orde van de dag 40/031016

200 Het bouwplan van de heer Oosterbaan, voor de bouw van 3 c.q. 6 woningen aan Overleek, plangebied sectie F, nr. 63, gelegen in het buitengebied van Monnickendam

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

205 Overwegende dat:

- De heer Oosterbaan rond oktober 2015 een bouwplan heeft ingediend bij de stuurgroep in het kader van de pilot Waterland voor de bouw van 3 c.q. 6 woningen aan Overleek, sectie F, nr 63, gelegen in het buitengebied van Monnickendam;
- De stuurgroep weigert het bouwplan in behandeling te nemen en de heer Oosterbaan blijft verwijzen naar de gemeente Waterland;
- De gemeente Waterland de heer Oosterbaan met zijn bouwplan blijft verwijzen naar de Stuurgroep voor behandeling ervan;
- In 2012 er een bestuursakkoord is getekend door het Rijk, de provincie NH en de gemeenten Wormerland, Landsmeer, Waterland, Oostzaan, stadsdeel Amsterdam Noord, Edam-Volendam en Purmerend om toch woningbouw onder strikte voorwaarden mogelijk te maken in de Rijks bufferzone Amsterdam-Purmerend, onder de noemer pilot Waterland;
- De pilot Waterland de bouw van 740 woningen inhield bij de entree van Volendam, 35 woningen bij Bennewerf te Marken en 100 losse woningen op nader te bepalen locaties;
- De pilot Waterland nog steeds van kracht is en niet is ingetrokken;
- De pilot Waterland moet bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied, mede door afdracht van gelden per woning en die te besteden aan groen en recreatieprojecten;
- Woningbouwplannen dienen te voldoen aan het Rijksbufferzonebeleid, de structuurvisie tot 2040 en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie voor zover van toepassing;
- In het gesloten bestuursakkoord er speciale ruimtelijke procedures zijn afgesproken voor de behandeling van een van voornoemde drie bouwplannen inhoudende o.a. dat een bouwaanvraag voor het ontwikkelen van een of meer losse woningen wordt ingebracht in de stuurgroep;
- De afgesproken procedure conform het bestuursakkoord gevolgd dient te worden, aangezien gemeenten hun mandaat om zelf bouwplannen te beoordelen o.g.v. de Wro hebben afgestaan aan de stuurgroep middels genomen besluiten door gemeenteraden;
- Onderhavig bouwinitiatief in de vorm van een discussienota is behandeld in de commissie RWW van 19 september jongstleden en dat naar aanleiding van een meningsverschil over taakverdeling tussen gemeenten en de Stuurgroep met spoed een schriftelijk antwoord werd beloofd hieromtrent door GS;
- Het antwoord vrijdagmiddag 30 september 2016 laat in de middag naar de fractie 50plus is verstuurd en luidt: "Dat op het bestuursakkoord voor de pilot Waterland zoals deze door partijen is ondertekend voor 2011 ook de Wro van toepassing is. In deze wet is bepaald dat de gemeenten het bevoegde gezag zijn om bestemmingsplannen vast te stellen of omgevingsvergunningen te verlenen voor bouwplannen op hun grondgebied. De stuurgroep kan een bouwinitiatief beoordelen maar het is uiteindelijk de bevoegdheid van de gemeente zelf om voor hun grondgebied een bestemmingsplan vast te stellen of omgevingsvergunning te verlenen voor een bouwplan";
- Het antwoord van GS er een is van de bekende weg, des te meer omdat in het bestuursakkoord niet staat aangegeven dat de Wro altijd prevaleert;
- Het logisch is dat er geen verwijzing naar de Wro staat in het bestuursakkoord, want

waarom zouden er anders met het Rijk, gemeenten en provincies afspraken zijn gemaakt, als de Wro immers altijd prevaleert?;

- 250 - *Dat zou betekenen dat de betrokken partijen naar eigen goeddunken gemaakte afspraken niet na hoeven te komen;*
- *Het ondertekende bestuursakkoord met daarin verwoord specifieke te volgen ruimtelijke procedures, is juist gemaakt om toch nog bouwinitiatieven mogelijk te maken in de Rijksbufferzone. Nut en noodzaak behoeven bij deze procedures niet te worden aangetoond;*
- 255 - *Haast geboden is, aangezien de volgende stuurgroepvergadering bijeenkomt op 6 oktober 2016, de heer Oosterbaan al ruim een jaar van het kastje naar de muur wordt gestuurd en de heer Oosterbaan op grond van eerder gemaakte afspraken recht heeft op behandeling van zijn bouw aanvraag en afwijzing ervan plaats dient te vinden op juiste en juridische gronden;*
- 260 - *Het niet willen behandelen van de bouw aanvraag van de heer Oosterbaan door de Stuurgroep onbehoorlijk bestuur is of gaat worden.*

Roepen GS op om:

Gezien het voorgaande, dat de voorzitter van de Stuurgroep gedeputeerde mevrouw J. Geldhof de stuurgroep meedeelt in de vergadering die bijeenkomt op 6 oktober a.s., het reeds in bezit
265 *hebbende bouwinitiatief van de heer C.G. Oosterbaan aan Overleek, plangebied sectie F, sectie nr 63, gelegen in het buitengebied van Monnickendam met onmiddellijke ingang in behandeling te nemen, conform de afgesproken procedures in het ondertekende bestuursakkoord dat nog steeds van kracht is*

en gaan over tot de orde van de dag.

270 *Fractie 50 plus*

De **VOORZITTER**: De motie wordt aan het eind van de vergadering in stemming gebracht.

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

275 De **VOORZITTER**: Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging binnengekomen. Wenst u over een stuk te spreken? Dat is niet het geval. Dan is de opgelegde geheimhouding bekrachtigd.

3.b. Lijst geheimhouding PS

280 De **VOORZITTER**: Hierover zijn tot op heden geen opmerkingen ontvangen door de griffie. Verlangt iemand het woord over de lijst? Dat is niet het geval. Ik stel u voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen. Dat is besloten.

4. Vaststellen notulen van de openbare vergadering van 27 juni 2016

285 De **VOORZITTER**: Bij de griffie zijn tot nu toe geen opmerkingen binnengekomen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik had er wel een opmerking over gemaakt. Het gaat om M33 die de vorige vergadering is aangenomen. Ik had toen tegengestemd en dat was foutief. Dat heb ik meteen laten weten. Het staat wel goed op de website, maar niet in het verslag dat ik voor was,
290 want ik heb medeondertekend.

De **VOORZITTER**: Dan zal het verslag op dat punt worden gecorrigeerd. Overige opmerkingen? Dat is niet het geval, dan zijn de notulen van deze vergadering gewijzigd vastgesteld.

295 5. Vaststellen Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

300 6. Vaststellen Lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

305

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over de voortgangslijst het woord? Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dat is niet het geval. Dan is de lijst ongewijzigd vastgesteld.

310

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 65 Randstedelijke Rekenkamer: eerste begrotingswijziging 2016

8.b. Statenvoordracht 57 Investeringsimpuls NH busvoorzieningen A1

315

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Mijn fractie verzoekt geacht te worden tegen deze voordracht te hebben gestemd wegens het in de voordracht ontbreken van zowel een motivering als een onderbouwing.

320 De **VOORZITTER**: De overige leden zijn voor de voordracht, zodat de voordracht is aanvaard. Ik ga ervan uit dat dat bij voordracht 65 ook het geval is. Dan is dat ook besloten.

8.c. Statenvoordracht 56 Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer informatieveiligheid

- 325 **8.d. Statenvoordracht 66 Wijziging Waterverordening Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier**
8.e. Statenvoordracht 63 Zienswijze jaarstukken 2015 en bestemming jaarrekeningresultaat 2015 Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek
8.f. Statenvoordracht 69 Aanpassen regelingen bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer
330 **8.g. Statenvoordracht 64 Afgeven verklaring om het deelgebied “De Buitenlanden” onder de werkingssfeer van de Algemene Verordening van het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer te brengen**

335 De **VOORZITTER**: Bij voordracht 64 moet de kanttekening bij dat bij de eerdere vaststelling is vergeten om de Buitenlanden onder de werkingssfeer van de verordening te brengen. Dat wordt nu gecorrigeerd. Verlangt iemand over deze hamerstukken nog het woord? Dat is niet het geval, dus conform besloten.

340 **9. Statenvoordracht 52 Zomernota**

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Mijn fractie stelde in de commissies een flink aantal technische vragen over deze Zomernota. Deze vragen waren helaas nodig om te kunnen begrijpen waarom een aantal wijzigingen in de begroting gedaan zijn en om informatie aan elkaar te kunnen koppelen. Informatie die er vaak wel is, maar waar nauwelijks naar wordt
345 verwezen in de Zomernota. Er wordt veel geld naar verschillende bestemmingen overgeheveld en het is per project en programma lastig te beoordelen welke activiteiten wel of niet zijn uitgevoerd. Dat is niet goed. Het is hier vaker gezegd. De Zomernota is een afwijkingsrapportage en moet het middel zijn voor PS om na te gaan hoe GS het er in het afgelopen half jaar vanaf hebben gebracht en waarmee PS waar nodig kunnen bijsturen. Het controleren en bijsturen is
350 met deze Zomernota te lastig. Daarbij komt nog dat naar mijn mening in deze Zomernota een aantal zaken is opgenomen dat hier eigenlijk niet in thuishoort, maar in de begroting. Het gaat dan vooral over het tussentijds instellen van maar liefst drie nieuwe reserves, allerlei verwerkingen aan de hand van de kaderbrief en het kredietbesluit PMI. Te veel keuzes op een hoop in een instrument dat daar niet voor bedoeld is. Een aanpassing in het systeem en in de
355 informatievoorziening is naar mijn mening hard nodig. Er vinden hierover reeds gesprekken plaats in de uitgebreide versie van de Rekeningencommissie. Helaas zie ik niet alle fracties hierbij even actief betrokken en ik roep mijn collega-Statenvollederen dan ook op dat wel te doen, want het is belangrijk dat dit instrumentarium goed op orde is. Het CDA wil helder zicht hebben op waar het publieke geld aan besteed wordt, zodat wij ervoor kunnen zorgen dat er zuinig mee wordt
360 omgegaan en de leefbaarheid in de provincie wordt versterkt. Dan nog even over de drie nieuwe reserves. Mijn fractie is wat huiverig voor het instellen van deze reserves. Het is publiek geld en daarom willen wij tot op de euro helder hebben wat er exact met het geld gaat gebeuren. In de commissie RWW zei gedeputeerde Loggen toe ons actief te betrekken bij de uitvoering van het project de reserve meekoppelkansen bij dijkversterking. Hetzelfde wil ik hem vragen voor de
365 reserve meekoppelkansen. In de brief wordt gezegd dat de investeringsbehoefte gedetailleerd in kaart wordt gebracht. Wanneer kunnen wij dat meerjarenplan tegemoet zien? Dit dient eigenlijk te gebeuren voorafgaand aan het instellen van deze reserve. Tot slot, als wij onder de streep kijken,

dan stevenen wij af op een positief resultaat en daarmee is er ruimte om in 2017 nieuwe plannen te kunnen financieren en uitvoeren. Dat is mooi. Wat mij betreft voer voor discussie bij de begroting.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Er ligt een Zomernota met een mooi resultaat en daarvoor geven wij complimenten. Tegelijkertijd herken ik de opmerkingen van het CDA dat het instellen van een reserve eigenlijk niet thuishoort in de Zomernota. Mijn fractie wil daarom met u in gesprek gaan over het hoofdthema van de Zomernota en dat is: de reserve meekoppelkansen. Het woord 'meekoppelkansen' komt maar liefst 26 keer voor in de Zomernota en dat voor een woord dat tot een half jaar geleden niet in mijn vocabulaire zat. Mijn fractie heeft in de commissie al aangegeven dat wij twijfels hebben over de grootte van die reserve, omdat wij het gevoel hebben dat wij nu heel veel geld ter beschikking stellen zonder dat wij precies weten waarvoor. Volgens de nota gaat het om projecten rondom recreatieve en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, et cetera. De gedeputeerde heeft dit nader gespecificeerd in de commissievergadering en gezegd dat de projecten moeten passen binnen de kaders van ecologie, economie en recreatie. Mijn fractie vindt dit heel erg breed en ik denk dat wij voortaan specifiekere moeten aangeven hoe wij dit soort reserves willen gaan besteden en wat dan de exacte kaders zijn. Ik heb mijn best gedaan om een voorbeeld te bedenken van iets wat niet binnen deze kaders past, maar dat is mij nog niet gelukt. Aan de andere kant realiseren wij ons ook heel goed dat samenwerking met zoveel partners om flexibiliteit vraagt en dat het daarom goed is om ruimte te hebben om dingen te kunnen doen die je nu nog niet precies kunt voorzien. De gedeputeerde heeft ons toegezegd om bij ons te komen met een lijst van projecten en daar willen wij hem graag aan houden, maar ik wil hem ook vragen of hij toe kan zeggen dat in die lijst een redelijke balans komt tussen projecten die gericht zijn op natuur en projecten die gericht zijn op versterking van het landschap en recreatieve voorzieningen. Dat hoor ik graag.

De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. De halfjaarcijfers van de provincie laten een positief saldo zien van meer dan 14 miljoen euro. Het positieve saldo wordt conform het coalitieakkoord benut om de meerjarenbegroting tot 2020 sluitend te maken. Ook zien wij dat er een volledige dekking is gevonden voor een onderwerp uit het coalitieakkoord, namelijk slimme aanvullende voorzieningen die gekoppeld worden aan dijkversterkingsprojecten. D66 is tevreden met de verwerking van de halfjaarcijfers. Graag wil ik samen met u stilstaan bij de functie van de Zomernota in de begrotingscyclus. Een beursgenoteerd bedrijf brengt tussen vier en zes weken na afsluiting van het kwartaal de tussentijdse bedrijfsresultaten uit. In een persbericht geeft men meestal aan hoe deze cijfers zich verhouden tot de strategische doelen en de te behalen eindresultaten van het bedrijf. Zij geven ook aan hoe zij een en ander gaan bijsturen. Wij mogen ons best wel vergelijken met een beursgenoteerd bedrijf, want wij staan onder de publieke aandacht en besteden gemeenschapsgeld. Onze Zomernota is ook een tussentijdse rapportage en is bedoeld om tussentijdse bijsturing mogelijk te maken, maar doorgaans doen GS er acht weken over om de Zomernota te publiceren en daarna komt dat in de molen van PS en wij doen er ook nog een keer zes weken over om het te bespreken. Vandaag, 3 oktober, ruim drie maanden later spreken wij over de behaalde resultaten in het eerste halfjaar. Natuurlijk speelt het

zomerreces een belangrijke rol in het tempo van behandeling. Bijsturing van beleidsrealisatie maakt een belangrijk onderdeel uit van de controlerende rol van PS. Daarom lijkt het ons verstandig om de Rekeningencommissie nu al mee te geven om te kijken naar de functie van de Zomernota in de begrotingscyclus en PS daarover te adviseren. Tot slot meld ik dat D66 nog niet overtuigd is van het nut en de noodzaak van het instellen van de reserve bedrijfsvoering. Ook na het lezen van de brief van GS zijn wij nog niet overtuigd. Voor het opvangen van fluctuaties in de bedrijfsvoeringskosten wordt een potje gecreëerd en dat is in strijd met de geest van de Zomernota. De volgorde dient te zijn: eerst rapporteren en dan pas kijken of er aanvullende investeringen gewenst zijn. Zonder plan geen geld, dat moet altijd ons motto zijn en als PS moeten wij daarop toezien. In de brief van GS staat dat GS met een onderbouwing van de besteding zullen komen bij de bespreking van de kaderbrief 2018. Dat betekent dat wij nu geen reserve hoeven in te stellen, want daar komt u nog uitgebreid op terug. Wij kunnen dat dan ook doen. Ik heb ook begrepen dat in 2017 uit deze reserve sowieso geen geld wordt uitgegeven, dus waarom zijn wij nu bezig zoals we bezig zijn. Is dat wel verstandig? Dan vraag ik mij af hoe het staat met de reservering in de begroting die wij al hebben ontvangen. Er staat een besteding gepland – zo lees ik het – van meer dan een half miljoen euro voor het opvangen van fluctuaties en ICT-innovaties. Ik verzoek GS hierop in te gaan.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Mijn fractie kan prima uit de voeten met de Zomernota. Ik wil wel ingaan op de reserve bedrijfsvoering, omdat mijn fractie daar nog steeds wat ongelukkig over is. De heer Yurdakul heeft daarvoor prima de argumenten opgesomd. In de brief van de heer Loggen wordt prima uitgelegd dat ook al stellen wij zo'n bedrijfsvoeringreserve in, wij als Staten onze controlerende taak prima kunnen uitoefenen, maar dat is iets anders dan de vraag waarom wij een bedrijfsvoeringreserve moeten hebben, al is het maar omdat ik de gedeputeerde Financiën menigmaal heb horen zeggen dat als er geld over is, het in de algemene middelen moet, maar in dit geval wordt het blijkbaar naar een andere reserve geschoven. Dat roept de vraag op of daarmee de algemene principes van de controlerende rol van de Staten niet een beetje onder druk komen, dus wij hebben behoefte aan nog enige toelichting, ook al zouden wij na de brief van de heer Loggen, best met de bedrijfsvoeringreserve uit de voeten kunnen, maar dat is iets anders dan de vraag of deze moet worden ingesteld.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Over het geheel genomen kunnen wij ons als ONH wel vinden in de Zomernota. Na de verwerking van de mutaties in de Zomernota hebben wij een voordelig saldo van 14,5 miljoen euro en dat is een positief beeld van de provinciale begroting halverwege 2016 die wij helaas pas in oktober behandelen. Bij de verklaring van de budgettabellen is zeker een verbetering te zien in vergelijking met voorgaande jaren zonder daarmee te zeggen dat wij volledig tevreden zijn. Het waren PS die in het verleden de budgettabellen met zijn technische termen van apparaatskosten, directe lasten, kapitaalslasten, overdrachten enzovoorts gewild hebben, maar het is de taak van GS om deze termen te voorzien van duidelijke laagdrempelige verklaringen. Het zou al verhelderend helpen als de subsidies uit de geïsoleerde lijst van subsidies buiten de uitvoeringsregeling aan het eind van de begroting geplaatst zouden worden in de bijbehorende budgettabellen. Wij hebben hierover al een vraag gesteld bij het Memorie van Antwoord in de begroting 2017. Wij wachten af of dat geïmplementeerd gaat worden. Voor 2016

gaat het over een lijst van 96 subsidies voor maximaal totaal 55 miljoen euro. Dat zijn toch
455 bedragen die ertoe doen, zou je zeggen. Ook de notitie die ons is toegezegd over hoe bij de
uitvoering van de begroting wordt omgegaan met deze subsidies, wachten wij met belangstelling
af. Verder zijn wij akkoord met de Zomernota. Wij sluiten ons aan bij de betogen over uitleg over
de reserves.

460 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, deze gedeputeerde heeft geen vragen gekregen. De vragen van
de heer Leever worden in de Memorie van Antwoord beantwoord. Die ligt als het goed is,
volgende week aan het college voor en daarna komt hij naar de Staten.

De **VOORZITTER**: Ik dacht dat de heer Yurdakul een paar opmerkingen gemaakt heeft over de
465 positie van de Zomernota in het proces.

Gedeputeerde **POST**: Volgens mij heeft hij die vragen gesteld aan de Rekeningencommissie en
niet aan de gedeputeerde.

470 De heer **DEN UYL** (PvdA): Ik had namelijk gevraagd, normaal gaat geld dat wij overhouden, naar
de algemene middelen. In dit geval van de reserve bedrijfsvoering, gaat het geld niet naar de
algemene middelen, maar gaat het gelijk naar een andere reserve. Het gaat hier over het beleid
van de gedeputeerde Financiën en niet zozeer over de vraag of er goede dingen gebeuren met de
bedrijfsvoeringreserve.

475 Gedeputeerde **POST**: Ik ben heel blij dat de heer Den Uyl mij de gelegenheid geeft om toch het
woord te voeren. Volgens mij is het zo dat op dit moment de reserve wel wordt ingesteld, maar
dat de onderbouwing van de middelen die in die reserve gaan, nog moet plaatsvinden, dus
effectief gaat er op dit moment geen geld in. Dat betekent dat in formele zin de middelen zo die
480 er al ingaan, eerst in de algemene middelen gestort worden en pas daarna in deze reserve
komen. Dat doet volgens mij niet af aan de werkwijze die wij met elkaar hebben afgesproken.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Het is dus niet zo dat ik gelezen heb dat geld dat over is van de
huisvesting, rechtstreeks in de reserve bedrijfsvoering wordt gestort.

485 Gedeputeerde **POST**: Daar moet altijd een besluit van PS over genomen worden. In formele zin
hoort het de koninklijke weg te volgen door het eerst in de algemene middelen te storten en
vanuit daar naar de reserve.

490 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Ik begin met een mededeling die ik iets eerder in de agenda
had willen doen, namelijk dat er straks voor u allen een cupcake klaarstaat. Niet om de stevige
kritiek te pareren, maar omdat wij in het kader van het INTERREG2C-programma waar de
provincie leading partner in is, een nieuw succes kunnen melden. Het afgelopen jaar hebben wij
hard gelobbyd. Er is ruim 9 miljoen euro toegekend voor een groot innovatief project op het
495 gebied van marine-energie en dat betreft innovatieve installaties voor het opwekken van marine-
energie voor open water en het ontwikkelen van een internationaal geaccepteerd

certificatieprogramma. Dat vindt plaats in Den Oever bij het Tidal Testing Centre. Ik heb altijd geleerd dat je je successen moet vieren en dat zal de heer Van Liere zeker aanspreken. Er is een aantal vragen gesteld over de Zomernota, als eerste over het instrument en of je bij de
500 Zomernota een reserve in kunt stellen. Ik heb altijd geleerd dat dit soort zaken altijd binnen de P&C-cyclus mogelijk zijn mits goed onderbouwd of als je kunt aangeven dat er een goede onderbouwing aankomt. Wat dat betreft gebeurt er in mijn optiek niets gek. Hetzelfde als geen geld zonder plan. Ik wijs even naar de heer Yurdakul. U legt de nadruk op twee reserves, de reserve bedrijfsvoering en de reserve meekoppelkansen. In het coalitieakkoord hebben wij al 15
505 miljoen euro gereserveerd voor meekoppelkansen zonder plan, omdat wij weten dat daar een groot project gaande is en dat er de komende jaren fors geïntervenieerd gaat worden in de waterveiligheid en dus ook in de natuur en dat biedt kansen. Daarop vooruitlopend is 15 miljoen euro gereserveerd om daarin te participeren.

510 De heer **YURDAKUL** (D66): Dank voor de cupcakes. Ik ben helemaal tevreden over de meekoppelkansen, want dat staat in het coalitieakkoord en dat heb ik ook gezegd. Waar ik niet tevreden over ben, is de reserve bedrijfsvoering. Als de commissie niet om enige uitleg had gevraagd, dan was die uitleg er niet gekomen. Als u zegt, geen plan, geen geld, dan gaat het daarover. Er was geen plan, dus ook geen geld.

515 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dat klopt, u hebt ernaar gevraagd en dat heb ik u toegestuurd, want wil je een toekomstbestendige bedrijfsvoering hebben, dan moet je daarin investeren. Wij weten dat de toekomst dynamisch is en daarom moet je de organisatie met de middelen uitrusten die de huidige tijd en ook de toekomst vraagt. Daarom hebben wij gezegd, het is een vrij fors bedrag
520 van 5,6 miljoen euro tot bijna 9 miljoen euro. Laten wij dat gaan sparen, zodat er niet in een keer een groot beslag op de begroting plaatsvindt, maar dat wij de vrijval vanuit de bedrijfsvoering doorlabelen naar een reserve bedrijfsvoering om te kunnen sparen voor toekomstige investeringen die in mijn optiek heel hard nodig zijn. De rest van de motivering staat keurig vermeld in de brief. Wat mij betreft gaan wij zo snel mogelijk met sparen beginnen.

525 De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Post heeft net ook iets gezegd over de financiële methodiek.

De heer **YURDAKUL** (D66): De brief die wij hebben ontvangen, maakt de zaak eigenlijk nog ingewikkelder. U zegt, ik kom bij de bespreking van de kaderbrief met een uitgewerkt plan. Toen
530 dacht ik, waarom hebben wij nu zo'n gesprek? Dit is een beetje een overbodig gesprek, want u gaat het plan al uitwerken en dan kunnen wij in het voorjaar daarover de discussie voeren. U hebt D66 aan uw zijde bij innovatie en toekomstbestendigheid.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Nu neigt het volgens mij naar een semantische discussie,
535 maar ik ben het van harte met de heer Yurdakul eens dat wij naar de toekomst toe een robuuste toekomstbestendige bedrijfsvoering willen hebben. Ik heb een eerste aanzet gedaan. Voor het daadwerkelijk aanspreken van middelen uit de bedrijfsvoeringreserve moet je eerst een verdiepingsslag met elkaar maken, wat doen wij daarvoor, wat krijgen wij ervoor terug, wat levert het op? Want ik vind ook, geen investering zonder duidelijk zicht op wat het gaat opleveren. Dat

540 wil ik graag met u delen en volgens mij verschillen wij daarover niet van mening. Dat zit ook opgesloten in het voorstel zoals het hier ligt. Dan resteert de reserve meekoppelkansen. Er zijn op dit moment nog geen gedetailleerde plannen, maar er wordt hard gewerkt. Er is een alliantie aan het werk die bestaat uit de marktpartij die het werk gaat doen en het Hoogheemraadschap als opdrachtgever. Die werken plannen uit en wanneer er meer over bekend is en welke variant er
545 gekozen wordt, buitenom of afgraven van dijken, dan kun je zien welke kansen er ontstaan om mee te koppelen. Ik vind de term 'meekoppelkansen' niet een hele gelukkige naam, maar ik weet op dit moment geen betere. Het doel is dat wanneer er een daadwerkelijk ontwerp ligt, je ziet dat die kansen mogelijk zijn. Een paar zijn er al bekend, zoals het stadstrand bij de gemeente Hoorn. Dat is al in een vrij vergevorderd stadium en daar is de bevolking ook goed bij betrokken
550 geweest. Daar ligt een goed uitvoerbaar plan. Daarnaast is bijvoorbeeld een fietspad heel wenselijk, dat staat los van het ontwerp van de dijk of de kustbescherming. Hoeveel kilometer gaat het worden? Binnendijks, buitendijks of op de dijk? Die vragen kunnen wij nog niet beantwoorden omdat die gegevens er nog niet zijn, maar wij weten wel dat het eraan gaat komen. Natuurlijk ga ik dat met u delen op het moment dat het lijstje compleet is, maar wij
555 hebben wel middelen om te kunnen schakelen als die plannen er zijn en dat wij op dat moment niet verzanden in allerlei procedures, want ook in het coalitieakkoord is er al een bestemming gegeven aan dat geld.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Vindt u de kaders waarbinnen u moet werken, duidelijk genoeg? Ik vind
560 zelf 'recreatieve watersportvoorzieningen, extra natuur en landschapsvoorzieningen, et cetera' erg ruim. Kunt u daarmee uit de voeten?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Wij proberen zaken altijd op een goede manier aan elkaar te verbinden. Als je iets doet aan de ecologie, dan doe je dat niet alleen om de natuur te versterken, maar ook
565 om ontwikkelruimte te creëren. Volgens mij kun je met deze systematiek zonder dat je een van de thema's geweld aan doet, goed uit de voeten. Natuurlijk mag u mij afrekenen op het feit dat er een voldoende balans zit tussen ecologie, economie en recreatie. U mag van mij verwachten dat die borging er goed inziet en dat zit er voor een aantal onderdelen goed in. Enerzijds op het moment dat wij daar werkzaamheden gaan doen, dan moeten wij de natuur compenseren, ook al
570 gaan wij met de noodzakelijke dijkversterking aan de slag. Wat wij doen, is bovenwettelijke compensatie uit deze middelen, dus wij doen al meer dan redelijkerwijs van ons gevraagd mag worden. Dus is het gerechtvaardigd om dat in goede balans te doen met de andere twee thema's, recreatie en economie.

575 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dank voor de toezegging, maar ik vraag mij nog steeds af of dit nou de juiste kaders zijn die wij als PS hebben gesteld, want u interpreteert deze nu zelf in het licht van de discussie in de commissie. Hadden wij niet iets preciezer moeten opschrijven wat wij precies willen met die meekoppelkansen, in plaats van woorden als 'et cetera' gebruiken?

580 Gedeputeerde **LOGGEN**: Laten wij dan het woord 'et cetera' schrappen, want dan is helderder waar wij het met elkaar over hebben. Ik kom bij de kaderbrief 2018 – en als het eerder kan, dan krijgt u dat eerder – met een lijst van projecten en hoe die eruitzien en dan kunt u kijken of de

verdeling er op een ordentelijke wijze inzit. Het komt sowieso bij u terug en dan kunt u kijken of de interpretatie op ordentelijke wijze is neergedaald in dat voorstel.

585

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde doet dus de toezegging dat hij geen nadere invulling zal geven aan de term 'et cetera'.

590

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, ik ga 'et cetera' niet verder uitdiepen. Als laatste, als het gaat om het Markermeer, dan hebben wij ook nog het toekomstbestendig ecologisch boekhoudsysteem. Op het moment dat er activiteiten plaatsvinden, dan zorgen wij ervoor dat de balans niet verstoord wordt en dat het boekhoudsysteem op orde blijft. Volgens mij heb ik alle vragen beantwoord.

595

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere gedeputeerden die over de inbreng van de Staten het woord willen voeren? Dat is niet het geval.

Tweede termijn

600

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Heijnen, die ook aangesproken is als voorzitter van de Rekeningencommissie, begreep ik net.

605

De heer **HEIJNEN** (CDA): Die zich in de Rekeningencommissie zal beraden op een antwoord. Als ik gedeputeerde Post goed begrijp, dan wordt er nu een reserve ingesteld waar pas later geld in gestort wordt, en de heer Loggen zegt, er valt geld vrij uit de reserve en dat ga ik doorlabelen naar deze reserve. Hebben wij nu een potje gecreëerd zonder geld of zit er al wel geld in? Dat wil ik nog graag helder hebben. Als wij een potje hebben gecreëerd zonder geld, dan vraag ik mij af waarom dat nu gebeurt en niet op het moment dat wij het plan krijgen bij de kaderbrief waarbij wij weten waar het geld voor bedoeld is.

610

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Dank voor de toezegging. Het lijkt mij wel van belang om met elkaar af te spreken dat wanneer wij weer zo'n grote reserve instellen, waarbij wij met zoveel partijen samenwerken, wij die doelen precies opschrijven en waarin in ieder geval het woord 'et cetera' niet meer voorkomt. Misschien zouden wij wel iets meer woorden dan vijf kunnen gebruiken om te bedenken hoe wij die 15 miljoen euro gaan besteden.

615

De heer **YURDAKUL** (D66): Ik heb nog geen duidelijk antwoord gekregen op mijn vraag dat er in de begroting al een bedrag is opgenomen voor de reserve bedrijfsvoering. Wordt dat in 2017 al besteed en zo ja, waaraan? Als dat niet zo is, waarom hebben wij deze discussie nu dan?

620

Gedeputeerde **LOGGEN**: Laat ik nou eens beginnen met: in de beperking kent men de meester, mijnheer Klein. Als wij kort en bondig kunnen formuleren, waarom zouden wij dat nalaten. Wij staan hier aan het begin van een proces en ik realiseer mij goed dat het om veel belastinggeld gaat. U vraagt terecht om waakzaam te zijn, maar het is soms lastig omdat je nog niet weet hoe de puzzel eruit gaat zien, om op voorhand een uitgesneden format te hebben. Daar moeten wij

625

naar zoeken. U krijgt als PS natuurlijk zicht op wat er gebeurt en op dat moment kunt u daar nog iets van vinden. Daar vinden wij elkaar. De vraag van het CDA, of er nu een reserve is waar een reserve uit gecreëerd wordt, nee, vanuit de bedrijfsvoering valt geld vrij. Omdat wij weten dat die investeringsopgave eraan zit te komen, hebben wij gezegd, laten wij dat nu in een
630 bestemmingsreserve bedrijfsvoering storten, zodat wij kunnen gaan sparen voor toekomstige uitgaven, anders moet ik naar de Staten terug met een enorm groot bedrag. Dat is altijd lastig. Wanneer wij de investering gedaan hebben, dan valt het natuurlijk opnieuw vrij aan de algemene reserve, want in principe wordt het doorgelabeld. Naar de heer Yurdakul, volgens mij moet je eerst sparen, want de opgaven zijn aanzienlijk. Ik heb niet duidelijk op het netvlies dat er in 2017
635 al uitgaven gedaan zouden worden, maar je moet wel gaan sparen. En ik wil daar liever vroeger dan later mee beginnen, vanwege een aantal opgaven die op het lijstje staan dat u gekregen heeft. Wat mij betreft kunnen wij daar niet vroeg genoeg mee beginnen.

De **VOORZITTER**: Wij kunnen overgaan tot stemming over de voordracht, want er zijn geen
640 moties of amendementen ingediend. Stemverklaringen?

De heer **YURDAKUL** (D66): Volgend jaar wordt er geen geld uitgegeven, hoogstens gespaard en wij krijgen een uitleg bij de kaderbrief. Bij wijze van uitzondering stemmen wij dit keer wel in.

645 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, het betoog van de heer Loggen was helemaal helder, maar ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat in voorkomende gevallen het beter is dit soort dingen via de begroting te laten lopen. Dan is helder wat vrijvalt aan de algemene middelen en kan er een meer integrale afweging door de Staten plaatsvinden. In dit geval zien wij geen aanleiding om onze instemming met de Zomernota te onthouden.

650 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, de voordracht is unaniem aanvaard.

10. Statenvoordracht 54 HOV in 't Gooi, Provinciaal Inpassingsplan, tracédeel 655 Hilversum/Laren

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, vandaag besluiten wij over het PIP, het gedeelte tussen Laren en Hilversum. Ik sta hier als volksvertegenwoordiger en zo lees ik de stukken en niet als wegen- of waterbouwkundig ingenieur, niet als specialist infra, niet als specialist
660 vervoerswaarden en exploitatie, niet als specialist verkeersgegevens, niet als akoestisch specialist, niet als luchtkwaliteitsspecialist, niet als specialist ecologische effectbepaling, niet als specialist mitigatieplan, enzovoorts. Er zaten 2.163 bladen bij mijn agenda en als ik van ieder blad vijf zaken zou moeten kunnen weten, dan zitten wij op 10.000 punten en dat haal ik gewoon niet. Ik geef een algemeen verhaal. Wij gaan niet akkoord met deze voordracht. Vanuit
665 de regio is er met name na de beslissing in 2014 om een PIP op te tuigen, grote weerstand tegen dit plan. Ik ga niet in op de sores tussen Blaricum en Laren, maar alleen dit stukje. Na 2014 toen in de regio duidelijk werd wat er stond te gebeuren, stonden mensen op. Die gaan met ons en met mij als volksvertegenwoordiger en ongetwijfeld ook met collega's hier in de zaal, bellen en

mailen. Uiteraard antwoorden wij daarop en wij zijn de regio ingegaan en hebben met mensen
670 gesproken. Wij hebben een tour du monde gemaakt door de omgeving, de consequenties gezien
en de verhalen aangehoord. Daar maak je een rapport van en dat bespreek je met de fractie.
Normaal zijn wij voor HOV en asfalt, alleen met dit hebben wij echt een probleem. Het gaat om
120 miljoen euro voor het gehele project en wij spreken nu over 71 miljoen euro, erg veel geld.
Wij horen in de regio dat bus 320 bevalt, maar de bereikbaarheid van het ziekenhuis en Anna's
675 Hoeve is een probleem. Daarom willen wij na goed overleg niet verder met het PIP zoals dat er nu
ligt. In de nota van beantwoording zienswijzen HOV 't Gooi van juli 2016 staat iets waarvan ik
niet echt gecharmeerd ben. Bij hoofdstuk 2.2 staat bij tracékeuze: "De tracékeuze is na
zorgvuldige afweging tot stand gekomen en hier wordt niet op teruggekomen." Zo staat het er,
hier wordt niet op teruggekomen. PS bepalen of daarop wordt teruggekomen en gezien de
680 politieke verhoudingen zal dat vandaag niet gebeuren, maar ik wil benadrukken dat niet GS maar
PS dat bepalen. Dat is een van de redenen waarom wij als fractie hebben besloten om niet in te
stemmen. De HOV is onze ogen de JSF van 't Gooi, een hoofdpijndossier.

De heer **TIJSENS** (D66): Ik begrijp de heer Van Hooff niet. Wij spreken hier over PIP HOV 't Gooi,
685 dus PS bepalen dat gezamenlijk in deze vergadering. De letter is geduldig en wacht de voortgang
in de vergadering gewoon af.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Dat klopt, alleen hoe het er staat, kan niet. GS bepalen niet maar PS.
De JSF was duur, werd duurder en is nu het duurst en is er uiteindelijk toch gekomen en dat zal
690 ook met het PIP gebeuren, zo reëel ben ik ook wel. Mijn fractie stemt niet in met de eerste twee
punten van de voordracht, dus ook niet met de punten 3, 4, 5 en 6.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik vraag mij af of de heer Van Hooff tijdens de commissie
misschien met hoofdpijn thuiszat, want wij horen allerlei stellingnames maar wij hebben hem niet
695 gehoord bij de behandeling hiervan. Ik vind het lastig voor mijn fractie om zijn bijdrage te
kunnen waarderen.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Als u het mij persoonlijk vraagt, dan mogen alle commissies worden
afgeschaft, want die voegen helemaal niets toe en het enige wat telt, is hier in de grote zaal met
700 de pers erbij praten over zaken en daar heb ik mijn verhaal verteld.

De **VOORZITTER**: Wij hebben wel de gewoonte dat in de commissies de Statenvergaderingen
worden voorbereid, want anders hebben wij een hele andere discussie met elkaar.

705 De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, dat begrijp ik. In 2012 en 2014 hebben wij ja gezegd
tegen het optuigen van het PIP. In de commissies hebben wij ons redelijk op de vlakte gehouden,
dat ben ik met mijn geachte collega eens. Maar wij zijn tussendoor naar de omgeving geweest en
hebben met mensen gepraat en komen tot een conclusie en die conclusie verwoord ik hier.

710 De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Laat ik beginnen met de opmerking dat Anna's Hoeve ons
lief is. Ik ben vaker maar ook deze zomer op Anna's Hoeve geweest om te kijken hoe die situatie

er precies is. Ik heb daar kort iets over verteld in de commissie. Ik kan u zeggen dat het mij pijn deed. Het is een prachtig gebied en het is moeilijk om te besluiten dat daar een ingreep moet plaatsvinden. Ik neem insprekers in de commissie, zoals de Stichting Vrienden van Anna's Hoeve
715 zeer serieus en hun commentaar is terecht, maar ik ben het niet eens met hun analyse en conclusie. Ik denk namelijk, hoe pijnlijk deze ingreep ook is, dat dit de best mogelijke oplossing is voor het probleem. Het zorgt namelijk voor verbetering van het openbaar vervoer langs de corridor van Hilversum richting Huizen, maar ook de corridor Almere richting Utrecht. Dat betekent niet dat het hiermee volledig af is. Sterker nog, het is hier niet mee af, want er
720 ontbreken een hoop stukken in het hele traject. Wat ons betreft moeten wij zo snel mogelijk beginnen met een discussie, ook landelijk, over de aanleg van een vrije busbaan langs de A27 en wat mij betreft het hele stuk. Ik wil de gedeputeerde nadrukkelijk oproepen om hiervoor in Den Haag blijvend een lans te breken, want dit is echt het cruciale punt in de discussie over HOV 't Gooi. Die weg en busbaan langs het spoor zorgen voor een betrouwbaar en snel openbaar
725 vervoer. Dat betekent niet dat van een of twee minuten sneller de busreiziger zo blij wordt, maar dat betekent dat wij op structurele wijze minder tijd kwijt zijn over een verbinding en er daarmee voor zorgen dat het openbaar vervoer goedkoper wordt, omdat wij die minuut en dat is cumulatief, niet elke keer hoeven te betalen, waardoor wij het geld op een andere manier kunnen inzetten en dat draagt positief bij aan het totale openbaar vervoer in een situatie waarin wij
730 weinig geld beschikbaar hebben voor het openbaar vervoer. Ik wil verder nog aandacht vragen voor de fietstunnel van de Van Linschotenlaan naar de Anthony Fokkerweg. Deze fietstunnel zat in het oorspronkelijke plan en ongetwijfeld zijn andere collega's het met mij eens, ik wil de gedeputeerde oproepen deze fietstunnel niet op te geven. Ik zie niet meteen een mogelijkheid om die fietstunnel nu aan te leggen, zeker als het klopt wat de gedeputeerde in de commissie zei
735 dat deze tunnel 10 miljoen euro zou kosten. Maar ik wil hem ook zeker niet opgeven, omdat dit echt bijdraagt aan de verbetering van de verbinding van het noorden naar het zuiden van het spoor. In het plan zit het voorstel waar ik zelf vrij hard voor gevochten heb, om de weg over Anna's Hoeve te verleggen langs het spoor. Deze verlegging is belangrijk, omdat daarmee Anna's Hoeve ontsnipperd wordt en er een groter aaneengesloten natuurgebied komt. Ik vind het
740 belangrijk dat deze weg op een manier wordt uitgevoerd dat mensen daar niet gaan scheuren. Wij kunnen dat als provincie niet afdwingen, omdat het gemeentelijke infrastructuur betreft, maar ik roep de gemeente Hilversum met klem op deze weg zo snelheidsluw mogelijk aan te leggen, zodat de schade voor de omgeving minimaal wordt en er een fatsoenlijk alternatief is voor de weg die er nu ligt. Qua conclusie, wij zijn voor het voorstel, maar met pijn in het hart voor de
745 ingrepen die moeten plaatsvinden. Wij vinden dat de alternatieven voor bijvoorbeeld Crailo, beter kunnen dan nu het geval is, maar als geheel staan wij achter deze ingreep om het openbaar vervoersnetwerk in 't Gooi structureel te verbeteren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Mijn fractie beoordeelt het HOV in 't Gooi altijd zeer kritisch
750 op meerwaarde voor de leefbaarheid en het proces waarbij de provincie een dienstbare rol vervult. Het CDA heeft zich gecommitteerd aan de aanleg van HOV in 't Gooi, maar uitdrukkelijk wel met oog voor bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak. Er is rond dit gehele project veel te doen. Wij besluiten nu over het deel in Laren en Hilversum en naar ons idee is dit traject met inspraak goed verlopen en is er ook geluisterd, want dat heeft geleid tot aanpassingen van het

- 755 PIP, bijvoorbeeld bij de bundeling van infrastructuur. Wel uit ik hier mijn bezorgdheid over de bereikbaarheid van het Tergooi Ziekenhuis. Ik sluit mij aan bij de oproep van GL voor de vrijliggende busbaan langs de A27 en de oproep om ons daar richting het Rijk hard voor te maken. Het voorliggende PIP heeft onze steun.
- 760 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Om met de vrijliggende busbaan langs de A27 te beginnen, dat zou prachtig zijn. Als u dan toch met de minister spreekt, misschien kunt u dan meteen vragen of die zo aangelegd kan worden dat die ook verspoord kan worden, dan hebben wij een spoorlijn tussen Utrecht en Almere en dat is al jarenlang een wens van de CU/SGP in de Tweede Kamer. Het HOV, de bussen bewijzen steeds meer een goede en betrouwbare vorm van openbaar
- 765 vervoer te zijn in de provincie. Het is daarom goed dat de provincie daarin wil investeren en het is ook mooi dat ze kijken om samen met het openbaar vervoer andere doelen te realiseren, zoals het verbeteren van de leefbaarheid en versterking van de natuur. Wij kunnen ons vinden in de plannen voor het deel Hilversum Laren. Het zorgt ervoor dat de bus sneller door Hilversum kan rijden, het biedt eveneens de mogelijkheid om de weg over Anna's Hoeve te verleggen, maar dit
- 770 gaat niet zonder een prijs. Het is al genoemd, het gaat ten koste van natuur en dat doet pijn bij de omwonenden en de vrienden van Anna's Hoeve. Gezien alle onderzoeken denken wij echter dat de keuze voor een fly-over de beste is. Het totaalplaatje is dus positief en daarom staan wij achter dit deel van het plan. Waar wij echter wel een probleem mee hebben, is het uit het PIP schrappen van de fietstunnel tussen de Anthony Fokkerweg en de Van Linschotenlaan. De
- 775 gedeputeerde heeft voor mij het onwaarschijnlijke bedrag van 10 miljoen euro genoemd voor het realiseren van de fietstunnel. Wij snappen dat dit geld er niet is en wij snappen ook dat de gemeente Hilversum de eerste is die aan zet is om dat geld te verzamelen, maar wij vinden het voorbarig om die tunnel nu al te schrappen. Wij willen de tunnel graag in het PIP houden en vragen om een realistisch onderzoek naar de kosten van zo'n tunnel. Wij horen graag van de
- 780 gedeputeerde of dat mogelijk is.

- Mevrouw **VAN DUIJN** (PvdA): Voorzitter, de aanleg van HOV 't Gooi op Anna's Hoeve heeft helaas een enorme impact. Natuur, landschap en andere kwetsbare waarden zijn heel belangrijk voor de PvdA. Het is ook belangrijk dat de HOV-lijn gerealiseerd kan worden. Het HOV kan een positieve
- 785 bijdrage leveren aan de bereikbaarheid en leefbaarheid in 't Gooi. Zoals het voorstel er nu ligt, wordt het gebied ontsnipperd door de weg te verleggen. Door het bundelen van infrastructuur worden extra barrières zoveel mogelijk beperkt. De PvdA spreekt zich uit voor het PIP, maar het is wel belangrijk om naar betrokkenen te luisteren en waar mogelijk de suggesties zoveel mogelijk mee te nemen. De PvdA heeft bericht ontvangen van onder meer de Fietzersbond
- 790 Hilversum dat realisatie van een fietstunnel tussen de Anthony Fokkerweg en de Van Linschotenlaan de veiligheid en doorstroming ten goede komt. De PvdA steunt deze ambitie van harte. Helaas zijn wij na vragen in de commissie hierover, door de gedeputeerde geïnformeerd dat voor de fietstunnel op dit moment onvoldoende budget is, uitgaande van de huidige stand van zaken. Aangezien deze prognose in de toekomst kan wijzigen en de ambitie voor een
- 795 fietstunnel voor veel betrokkenen van grote waarde is, vraagt de PvdA het college om de fietstunnel nu nog niet op te geven en haar ambitie om deze te willen realiseren in samenwerking met andere betrokken partijen in deze vergadering, uit te spreken.

800 Mevrouw **KIRCH** (VVD): Voorzitter. Naar onze mening hebben de actualisatie van de gegevens en onderzoeken alsook de zienswijzen die in de nota van beantwoording zijn te vinden, tot een goede aanpassing van dit voorstel geleid ten aanzien van de ontwerpvisie, behalve de fietstunnel. Het is jammer dat die niet meegenomen kan worden. Overall draagt dit belangrijke project bij aan de bereikbaarheid van 't Gooi ook in de toekomst, en de grootste pijnpunten zijn weggenomen met het bundelen van de infrastructuur. Wat belangrijk is van deze HOV-lijn is dat
805 er 118 miljoen euro beschikbaar blijft voor de leefbaarheid en de natuur. Wat de VVD betreft kunt u het definitieve PIP ter inzage leggen.

De heer **TIJSENS** (D66): Voorzitter. Er is al veel gezegd en mijnheer Heijnen, ook in de commissie hebben wij onomwonden uitgesproken voor dit PIP te zijn. Dat mag doorgang vinden.
810 De reden dat ik hier sta, is om nog even te bevestigen dat ook mijn fractie het heel belangrijk vindt dat onze gedeputeerde Mobiliteit blijft knokken voor de fietstunnel Anthony Fokkerweg. Wij snappen dat dat op dit moment geen haalbare kaart is, maar wellicht in de toekomst, want onder druk wordt alles vloeibaar.

815 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Vandaag moeten wij beslissen over het tracé tussen Hilversum en Laren. Wij hebben al meerdere keren gezegd dat het bijzonder jammer is dat het deel van het PIP tussen Hilversum en Blaricum nog in het ongewisse is. Wij willen van de gedeputeerde graag horen hoe het zit met de vrije busbaan tussen Hilversum en Blaricum, want de tijdwinst die daar straks mee gemaakt wordt, staat ons niet helder voor de geest. Als wij
820 daarop een goed antwoord krijgen, kunnen wij instemmen.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Wij spreken vandaag over het lastige dossier HOV 't Gooi en het PIP voor het tracégedeelte tussen Hilversum en Laren. In het verleden is al veel gezegd over dit HOV-traject in 't Gooi, ook in de commissie, waarvan wij het toch wel nuttig vinden dat die er
825 is. Het zal inmiddels wel bekend zijn hoe wij als ONH hierin staan. Wij volstaan met een enkele karakteristiek van dit project. Tien jaar geleden is gestart met dit HOV-project. Vanaf het begin was er veel verzet vanuit de samenleving. Denk bijvoorbeeld aan de Busbaan Nee-groep. Het verzet is in de loop der jaren alleen maar gegroeid. Wat geboden werd voor 118 miljoen euro aan openbaar vervoer verbeteringen was op geen enkele manier overtuigend voor velen. Men is
830 tevreden met de huidige situatie en lijn 320 voldoet prima. Met enkele aanpassingen kan dit zelfs nog verbeterd worden. Dan praten wij niet meer over enkele minuten tijdwinst die onze belastingbetaler 120 miljoen euro gaat kosten. Het blijkt mogelijk te zijn met de juiste afspraken in het coalitieakkoord al deze tegenstand die er is geweest – ook in de commissie – links te laten liggen. De vraag kan gesteld worden of dat verstandig is. ONH vindt van niet.

835 De heer **VAN BERKUM** (GL): U hebt het over een paar minuten reistijdwinst, maar u gaat eraan voorbij dat die reistijdwinst veel verder gaat. Het gaat er niet om of een passagier twee of vijf minuten eerder op zijn bestemming is, het gaat er uiteindelijk om dat het steeds goedkoper wordt om het openbaar vervoer aan te besteden. Daar gaat u aan voorbij. Ik ben benieuwd of u
840 dat niet waardevol vindt. U spreekt er met dedain over alsof het allemaal niks waard is.

De heer **LEEVER** (ONH): Mijn dedain zou ik terug kunnen koppelen op de manier waarop u de vraag aan mij stelt. Het is in ieder geval zo dat u een en ander graag wilt koppelen aan een vrije busbaan langs de A27. Wij hebben in de voorgaande bestuursperiode van de gedeputeerde vernomen dat het ministerie pas in 2028 geïnteresseerd is om dit eventueel te initiëren. U legt een onderdeel van uw goedkeuring bij deze toepassing. Ik kan u zeggen dat het pas heel laat in het proces naar voren gaat komen dat eventueel die vrije busbaan er gaat komen. Intussen zitten wij met een HOV-lijn in 't Gooi die in een bottleneck terechtkomt bij de A27 en als zodanig niet optimaal kan functioneren.

De heer **VAN BERKUM** (GL): U verdraait mijn bijdrage, mijnheer Leever. De vraag was, het project zoals het er nu ligt, zorgt voor reistijdwinst en dat zorgt voor voordelen in de budgettering. Aan deze voordelen gaat u voorbij, u vindt dat blijkbaar niet belangrijk. Ik herhaal mijn vraag, vindt u het inderdaad niet belangrijk dat het openbaar vervoer daardoor beter uit te voeren is?

De heer **LEEVER** (ONH): U gaf in eerste instantie aan dat het in de toekomst goedkoper gaat worden om met het openbaar vervoer te reizen. Daar moeten wij nu 120 miljoen euro voor uitgeven. Dat zijn uw eigen woorden die ik nu terugkoppel. Veel valt hierover te zeggen, maar wij laten het verder rusten en gaan over tot het voorstel. Ik maak eerst een uitstapje naar het andere HOV-deel van Huizen Blaricum. Na veel overleg hebben beide gemeenten zich kunnen vinden in de meerijvariant De Meent, echter wel met de harde toezegging van de provincie dat de zeer ingrijpende en kostbare vrije busbaan definitief wordt geschrapt. In onze beoordeling van uw voorstel gaat ONH deze tracédelen met elkaar verbinden. Wij zijn bereid akkoord te gaan met het PIP Hilversum Laren als gedeputeerde Post rekening wil gaan houden met de kritiek op het HOV-plan in 't Gooi. Concreet houdt dat voor ons in dat de gedeputeerde nu wil toezeggen aan de Staten dat de vrije busbaan definitief geschrapt wordt. Dat is ook het voorstel dat Huizen en Blaricum hebben gedaan. In dat geval kunnen wij akkoord gaan met uw voorstel. Gaarne een reactie van de gedeputeerde. Nog een laatste punt op grond van een e-mail die wij vorige week vrijdag ontvingen van de Vereniging tot behoud van Anna's Hoeve. Op 20 september 2016 ontving deze vereniging van de provinciale griffie een notitie van 31 januari 2014 van Goudappel Coffeng over de Tergooi Boog, over het alternatieve traject voor de HOV op het grondgebied van de gemeente Hilversum door Anna's Hoeve en de Monnikenweg. Deze notitie heeft de vereniging ruim 2,5 jaar later ontvangen. Een uiterst merkwaardige en vreemde zaak, daar de vereniging al medio 2013 in gesprekken met ambtenaren en politici dit alternatieve tracéplan hebben geopperd. De vereniging verzoekt PS dan ook om nog geen definitief besluit te nemen over het tracé van de HOV in Hilversum, maar om eerst gedegen onderzoek te doen naar de Tergooi Boog variant. Graag een reactie van de gedeputeerde op deze brief van de Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve die wij vorige week ontvingen.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. In de richting van de heer Van Hooff over de 2.163 pagina's van het voorstel. Ik kan alleen maar met u van oordeel zijn dat wij het kennelijk in dit land best wel complex hebben gemaakt om een PIP te maken, maar op grond van de wet zijn wij gehouden om zoveel pagina's tekst te produceren om een dergelijke beslissing te kunnen nemen. Tegelijkertijd

kan ik niet anders dan constateren dat wij moeten voldoen aan de wet en dat wij die naar eer en
885 geweten uitvoeren en dat leidt helaas tot zoveel pagina's. Ik kan u dus niet beloven dat ik de
volgende keer minder pagina's ga produceren, want dat zou de procedure bij de Raad van State
onderuit kunnen halen en daar zitten wij ook niet op te wachten. U zegt en dat zegt de heer
Leever in feite ook, ik sta hier als volksvertegenwoordiger en er is enorm veel maatschappelijke
890 weerstand en lijn 320 voldoet prima, dus waarom zouden wij überhaupt iets doen. Daar zit hem
precies de crux, want de lijn 320 voldoet op dit moment niet aan de normen voor HOV en ik vind
het jammer dat u dat niet in de commissie ter sprake heeft gebracht – dat geldt ook voor de heer
Leever – want dan had ik daar in de commissie op gereageerd en dan hadden wij dat nu niet hier
hoeven doen. Maar lijn 320 voldoet niet en dat betekent dat wanneer u niet instemt met het PIP
en wij gaan niet die verbeteringen aanbrengen, dan is er over beperkte tijd geen lijn 320 meer,
895 want noblesse oblige. Als je HOV wilt hebben, dan moet je ervoor zorgen dat HOV voldoet aan de
norm. Daar krijg je een hogere frequentie voor, een snellere lijn, betrouwbaarheid, stiptheid,
comfort en een goede aansluiting op openbaar vervoer elders. Als je niet aan de norm wilt
voldoen, dan krijg je dat ook niet. Met andere woorden, als u dit niet gaat doen, dan verdwijnt
lijn 320 en daar komt een ontsluitende lijn voor terug, maar geen HOV. Aangezien wij in vier
900 provincies bepaalde eisen stellen aan HOV, kunnen wij het ons niet permitteren om te zeggen, in
't Gooi doen wij dat even niet en doen wij het zo en geven wij die betrouwbaarheid, comfort,
frequentie en stiptheid, maar hoeven zij niet te voldoen aan de norm. Zo werkt het in deze
provincie niet. U zegt mijnheer Van Hooff, GS bepalen niet het tracé. Dat klopt, dat bepaalt u en
zo staat het ook in de nota van beantwoording, want de voordracht luidt dat u deze nota vaststelt
905 en dat betekent dat u ermee instemt dat wij dat tracé niet opnieuw gaan beoordelen. Tegen
iedereen die zegt dat de weerstand groot is, dat klopt, maar ik kan niet zeggen dat er geen
voorstanders zijn, want wij weten dat tegenstand zich manifesteert en voorstanders manifesteren
zich minder, omdat zij het ermee eens zijn en die laten minder snel van zich horen. Dat betekent
dat in de besluitvorming en advisering aan u als PS wij als college ons alleen maar kunnen
910 baseren op degenen die gehouden zijn om die voor- en tegenstanders te mogen
vertegenwoordigen en dat zijn de gemeenteraden van de gemeenten waar het hier om gaat,
namelijk Hilversum en Laren maar uiteraard ook Eemnes, Blaricum en Huizen. Ik kan mij niet
baseren op degenen die nee of ja roepen, alleen op de democratische besluitvorming in de
gemeenten en vooralsnog geldt zeker voor Hilversum en Laren dat men voorstander is van het
915 PIP. Dan een aantal specifieke vragen. De heer Van Berkum zegt, de verlegging van de weg over
Anna's Hoeve zorgt voor ontsnippering, maar dat gaat niet zonder pijn. Dat werd ook gezegd
door de heer Klein en dat ben ik met u eens, maar gelijktijdig ben ik het met u eens dat dit de
beste oplossing is voor de ontsnippering op Anna's Hoeve en ik ben tevreden dat de
gemeenteraad van Hilversum na enig heen en weer getik uiteindelijk besloten heeft tot de
920 verlegging, want dat is de instantie die daarover het besluit moet nemen. Een aantal partijen
heeft het betoog van de heer Van Berkum ondersteund om te pleiten voor een vrijliggende baan
langs de A27. Ook wij pleiten daar al lange tijd voor. Er zijn maatregelen genomen om de hinder
bij knooppunt Eemnes met een doorsteek wat te verminderen. De bus mag ook over de
vluchtstrook rijden in de spits, maar een vrijliggende baan is veel beter dan meerijden met het
925 verkeer of over een vluchtstrook rijden. Die inzet blijft er. Wij hebben geprobeerd om in het tracé
zoveel mogelijk uit te gaan van verrailbaarheid, dus ook bij het bepalen van de boogstralen op

diverse plekken en het zou een beetje onnozel zijn om dat langs de A27 niet te doen, want dan hebben wij het zelf netjes geregeld en zou je daar de bottleneck krijgen als je ooit tot verrailing over zou willen gaan, dus ook dat zal ik uiteraard meenemen. Een aantal partijen heeft gesproken over de fietstunnel in het oorspronkelijke plan. Ik snap de oproep en de ambitie wordt onderschreven. Wij varen op dit moment financieel gesproken scherp aan de wind en dat betekent dat er nu geen ruimte is in de budgetten om de fietstunnel mee te nemen. ProRail heeft gezegd, zolang die dekking er niet is, nemen wij hem niet mee in het contract en dat betekent dat hij separaat moet worden aanbesteed. Voor degenen die twijfelen over de kosten, er liggen daar op dat kleine stukje enorm veel kabels en leidingen en het verleggen hiervan loopt aardig in de papieren. Hierdoor wordt die tunnel duur. Wij hadden ook gerekend op een bijdrage uit het IBP van 2,5 miljoen euro en die is er niet gekomen. Dat draagt allemaal niet bij aan het ruimte houden voor. De ambitie om hem te realiseren is er absoluut, maar de bereidheid om voor dit bedrag aan de lat te staan, wetend dat wij beperkt worden door de omvang van het budget, maakt dat ik op dit moment absoluut niet de illusie heb dat wij er geld voor over hebben. Dan niet in de zin van, wij hebben het ervoor over, maar dat er geld overblijft om dit te kunnen betalen. Hij zit gewoon in het PIP, dus op het moment dat het geld er zou zijn, kan hij aangelegd worden, maar financieel worden wij beperkt. Ik hoor de zorg van de heer Heijnen en anderen over de bereikbaarheid van het Tergooi ziekenhuis en ik snap die oproep. Het is wel de bedoeling om op enig moment te kijken of er bij Tergooi een aftakking kan komen naar het ROC en het Arenapark en uiteraard de inpassing van de hal bij het Tergooi zo te maken dat de bereikbaarheid ook in het huidige PIP zo optimaal mogelijk wordt. Waar mogelijk, proberen wij rekening te houden met de wensen van het ziekenhuis. Daar vindt uitgebreid overleg mee plaats. Ik onderschrijf de opmerking van de heer Klein dat de bus sneller gaat door Hilversum. Dat heeft ook een tweede orde effect en dat is doordat er minder openbaar vervoer over bijvoorbeeld de Soestdijkerstraatweg gaat, hier meer ruimte komt voor het overige verkeer en dan snijdt het mes een beetje aan twee kanten, want het is goed voor het verkeer op de weg, maar het is ook voortreffelijk voor het openbaar vervoer. Mevrouw De Meij vraagt hoe het ervoor staat in Huizen en Blaricum en mijnheer Leever zegt, als je nou definitief die busbaan in Huizen en Blaricum schrapt, dan gaan wij hiermee akkoord. Zo werkt het niet, het is niet zo dat wij instemmen met een plan gaan koppelen aan voorwaarden in een ander plan. Volgens mij hebben wij geen van allen officieel bericht gekregen van de gemeenten Huizen en Blaricum dat zij bereid zijn in te stemmen met meerijden over het Meent. Ik heb dat in formele zin in elk geval nog niet en ik zou het wonderlijk vinden als u het wel zou hebben. Wij hebben het wel allemaal in de krant kunnen lezen. U heeft daar geen officieel bericht van gekregen, mijnheer Van Hooff, u hebt dat in de krant kunnen lezen, u bent er misschien bij geweest, maar er wordt melding gemaakt van voorwaarden en ik heb nog geen idee hoe ik die voorwaarden moet duiden. Er wordt gezegd dat wij meerijden moeten schrappen, maar wat moet ik daaronder verstaan? Financieel, planologisch of beide schrappen? Welke voorwaarden worden er nog meer gesteld? Dat doen wij op het moment dat de 320 in Huizen en Blaricum niet meer aan de norm voldoet? Kortom, ik heb bij de berichten in de krant nog een aantal vragen. Voordat ik definitief zeg, ik kan instemmen met de voorwaarden die Huizen en Blaricum hebben gesteld, wil ik daar graag een nadere duiding van en wil ik officieel het standpunt van beide gemeenten vernemen en niet vanuit de krant. De heer Leever stelt voor om de Tergooi Boog te onderzoeken. Het antwoord is nee, dat is gedaan. In

970 formele zin heeft de Vereniging tot Behoud van Anna's Hoeve dat verzoek nooit ingediend bij de provincie. Zij hebben daar nooit een officiële brief over gestuurd en dus hebben zij daar ook nooit een officiële brief op teruggekregen. De Tergooi Boog is ingebracht in een overleg tussen de provincie en de Vereniging, althans zo staat het mij nog voor ogen, want het is al een tijdje geleden. Destijds hebben wij deze Tergooi Boog wel degelijk bekeken, maar de reistijd neemt
975 aanzienlijk toe en daarmee verbetert het plan niet. Daarom is het wel onderzocht, maar er is niet gekozen om verder te gaan met de Tergooi Boog en dat zal het antwoord blijven. Ergo, opnieuw het onderzoek uitvoeren naar dezelfde Tergooi Boog heeft in onze beleving weinig zin. Ik dank degenen die steun voor het PIP hebben uitgesproken van harte en ik hoop dat wij voorwaarts kunnen met de aanleg in Hilversum en Laren.

980

Tweede termijn

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Ik zal mij beperken tot het melden dat ik blij ben met de ambitie om de fietstunnel boven de markt te houden en ik ben blij dat u dat deelt. Ik wil het
985 graag bespreken in M&F, maar wij kunnen dan wel verder.

De **VOORZITTER**: Er zijn geen nadere vragen aan de gedeputeerde gesteld, zodat wij over kunnen gaan tot stemming. Stemverklaringen?

990 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): De PvdD is erg voor HOV, maar wij zijn ook voor het in stand laten van de weinige natuur die ons nog rest. Daarom hebben wij besloten om tegen deze voordracht te stemmen, omdat wij er niet van overtuigd zijn dat het voorliggende PIP de beste variant is voor de natuur.

995 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties van PVV, PvdD, ONH en 50plus. De overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

11. Statenvoordracht 58 Beleidskader Cultuur in ontwikkeling, cultuurbeleid 2017-2020

1000 De heer **BUIJTENDORP** (D66): Voorzitter. D66 onderschrijft deze beleidsnota, want die bevat voor ons belangrijke ingrediënten. Zo is er extra aandacht voor cultuurgroen met de buitenplaatsen als een van de oudste voorbeelden van menselijke waardering voor de natuur, met de toezegging dat er een integraal beeld komt van de beschermde buitenplaatsenbiotoop. Wij zien meer over regionale diversiteit en verdieping van de regionale beeldverhalen als voorbeeld van hoe cultuur
1005 regionaal kan verbinden. Wij zoeken de verbinding en steunen de extra aandacht voor samenhangende erfgoedzones ofwel cultuurhistorische structuurdragers, zoals de Stelling van Amsterdam die de hoofdstad als een groene buffer omgeeft. Belangrijk is de genoemde ontsluiting met OV-knooppunten, de aansluiting daarop, fiets- en wandelpaden. In de ruim besproken archeologie steunen wij de innovatieve pilot om het bedreigde maritieme erfgoed met
1010 behulp van vrijwilligers beter te beschermen. Meer dan in het verleden vertrouwend op de kracht van het individu, ondersteund met training en coaching. Er is een uitgebreide monumentenmonitor die als kennisbank digitaal beschikbaar komt en aangevuld met de

kansenkaart, aanzet tot ontwikkeling. Het past in onze visie dat toegankelijkheid het draagvlak voor cultuur versterkt. Daarin past de toezegging dat er snel een publieksversie van de
1015 beleidsnota komt. Als toekomstgerichte partij juichen wij ook toe dat het herbestemmingsfonds toekomstvast wordt ingericht door leningen te verstrekken, waardoor de aflossing voor volgende leningen weer hergebruikt kan worden in plaats van eenmalige subsidies. Daarbij is toegezegd dat het fonds toegankelijk is voor alle soort monumenten, dus breed toegankelijk. Verder worden naar onze tevredenheid de verduurzamingskosten expliciet genoemd inclusief de samenwerking
1020 met het servicepunt duurzame energie, passend bij de nieuwe combinatie van duurzaamheid en cultureel erfgoed die behoud ook betaalbaar maakt. Afsluitend, D66 wil vooruit en is blij dat het motto is aangepast naar ontwikkeling door behoud, herbestemming van te behouden monumenten kan de ontwikkeling stimuleren met de regionale beeldverhalen als voorbeeld. Voor ons is cultureel erfgoed niet een stoffig verleden, maar een inspiratiebron naar de toekomst. Wat dat betreft riepen wij al eerder in deze Staten en in het vakblad Heemschut op om nog meer
1025 gebruik te maken van de monumentale hefboomwerking. Daarmee bedoelen wij de kracht van de voorbeeldfunctie van beeldbepalende monumenten versterkt met gerichte communicatie. De combinatie van duurzaamheid en cultureel erfgoed is een nieuw speerpunt in deze coalitie en wij zien daarom volop mogelijkheden om met een aantal duurzaamheidsiconen de werking van de duurzaamheid tastbaar te maken, bijvoorbeeld de verduurzaming van de museumstoomtrein
1030 Hoorn-Medemblik, die op de Dag van de Herbestemming werd gepresenteerd. Daar komt heel veel rook vrij bij die stoomtrein en dat wordt door de plafonds opgevangen, wordt gezuiverd en die warmte wordt vastgehouden. Dat kun je heel tastbaar maken door bijvoorbeeld heel simpel glas op de plafonds aan te brengen zodat je de elementen kunt zien, die elementen in vitrines
1035 neer te leggen, rookgasmeters, heel simpel, kun je het heel tastbaar maken, de werking voor een heel groot breed publiek. Daarom afsluitend de vraag of de gedeputeerde in het kader van de in de nota genoemde voorbeeldprojecten deze kans ook ziet en bijvoorbeeld jaarlijks een of meer duurzaamheidsiconen op het schild wil heffen. Wij hebben daarvoor samen met de PvdA een motie voorbereid, maar wij hopen op een duidelijke toezegging, zodat wij de motie in tweede
1040 termijn achterwege kunnen laten.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. Wij zijn positief over het beleidskader cultuur in ontwikkeling. Ondanks het teruglopen van de beschikbare middelen wordt hiermee toch een heel degelijk
1045 beleidskader gepresenteerd met veel zinvolle initiatieven. Op onze vraag over de mogelijkheden van het verstrekken van een lening aan CultureBase – de organisatie die onder meer verantwoordelijk is voor het uitbrengen van de Uitwaaier en de website uitnoordholland.nl – heeft u negatief geantwoord. Daar houdt het voor nu dan ook even op. Wij behouden ons echter wel de vrijheid voor om bij de behandeling van de begroting 2017 hierop terug te komen. Het fonds Herbestemming Waardevolle Monumenten bestaat overeenkomstig het coalitieakkoord uit 4
1050 miljoen euro, waarbij u voorstelt om dit fonds uit louter leningen te laten bestaan. Wij zijn heel bij met het fonds en wij hopen hiermee niet alleen een bijdrage te kunnen leveren aan behoud en herbestemming van cultureel erfgoed, maar ook aan de leefbaarheid in Noord-Holland. Het CDA is echter van mening dat een volledig revolverend fonds, zoals u dat noemt, beperkend zou kunnen werken bij het toepassen van maatwerk in geval van herbestemming en dat dat met name
1055 een nadelig effect zou kunnen hebben op een evenwichtige spreiding over de provincie, maar

ook op een evenwichtige spreiding over de grootte van de projecten. Wij zijn toch bang dat een volledig revolverend fonds beperkend werkt voor kleinere projecten. Wij willen daar heel graag uw reactie op en wij zouden daar heel graag een motie voor willen indienen. Wij pleiten er namelijk voor om het principe 'subsidie waar het moet, lening waar het kan' ook toe te passen op dit fonds.

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik heb een korte vraag over het fonds, want u vraagt als ik het goed heb begrepen, aan GS om het mogelijk te maken om met subsidies te werken bij het fonds. Ik vraag mij af of u iets kunt zeggen over – want dat bij CultureBase gaat ook over een subsidie – wat voor verschil daarin zou zitten, waarom subsidies hier wel zouden kunnen en bij CultureBase niet.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dat zijn twee heel verschillende dingen wat mij betreft. Met CultureBase zijn afspraken gemaakt dat wij afstand zouden nemen van een subsidierelatie. Hier gaat het over iets heel anders, een nieuw fonds dat wordt ingesteld, waarbij op voorhand niet is aangegeven hoe dat fonds eruit zou moeten zien. De gedeputeerde geeft aan dat dit fonds volledig revolverend zou zijn en volledig uit leningen zou bestaan en daar hebben wij onze zorgen over of dat middel het doel gaat heiligen.

De heer **BUIJTENDORP** (D66): Voorzitter. Bent u dan niet bezorgd dat de subsidiekraan daar opengaat, terwijl de gedachte juist is om het revolverend te maken zodat je een toekomstvast fonds hebt dat jarenlang leningen kan verstrekken. Kun je niet beter eerst de evaluatie afwachten voordat je nu al op voorhand zegt, het zal wel niet gaan werken en laten wij op voorhand de subsidiekraan erin bouwen, terwijl er heel veel andere subsidiemogelijkheden zijn.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dat is ook een benadering waar je voor zou kunnen kiezen. Wij hebben alleen zorgen dat als wij dat zouden doen, dat kleinere projecten waar dit fonds ook voor bedoeld zou moeten zijn, daardoor niet aan bod komen. Leningen voor grotere projecten en instellingen die zich bezighouden met herbestemming van grotere projecten, kunnen gemakkelijker met leningen omgaan dan stichtingen die kleinere projecten willen gaan opstarten.

De heer **BUIJTENDORP** (D66): Maar waarom wacht u dan niet de evaluatie af? Wij gaan nu vooraf inschatten, het zal wel niet lukken met de kleine partijen – dat delen wij overigens, het moet breed toegankelijk zijn – en dan alsnog bijsturen als dat nodig blijkt.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Zoals ik aangaf, dat is ook een benadering, maar dan gaat er wel een kostbaar jaar verloren. Wij zouden direct van meet af aan dat fonds zo goed mogelijk willen instellen en daarbij hebben wij een verschil van inzicht in hoe je dat het beste zou kunnen doen. Het raakvlak is dat wij allemaal, ook het Restauratiefonds dat dit fonds gaat beheren en de uitvoering voor zijn rekening gaat nemen, zoveel mogelijk projecten willen herbestemmen, dus wat dat betreft spreken wij dezelfde taal, denk ik. Ik wil de motie indienen.

Motie 40/03102016

Cultuur in ontwikkeling

1100 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.*

Constaterende dat:

- *Er wordt voorgesteld de 4 miljoen euro die bij het coalitieakkoord is vrijgemaakt voor een herbestemmingsimpuls cultureel erfgoed toe te voegen aan het Noord-Hollands Fonds voor monumenten, een fonds van 5,1 miljoen euro voor monumenten in NH binnen het Nationaal Restauratiefonds, zodat er een fonds van 9 miljoen euro ontstaat;*
- *Deze middelen worden aangewend voor laagrentedragende leningen ter dekking van herbestemmings-en verduurzamingskosten voor beschermde monumenten en karakteristiek vastgoed;*
- *Daarnaast blijft het fonds leningen bieden voor stolpen (herstel daken) en restauratie van courante provinciale monumenten en kunnen ook eigenaren van gemeentelijk monumenten, en industrieel, religieus of agrarisch erfgoed leningen aanvragen.*

Overwegende dat:

- *Het fonds zich richt op vele verschillende monumenten en op zowel herbestemming als restauratie/verbouwingskosten, waardoor maatwerk vanuit het fonds nodig zal zijn;*
- *Maatwerk kan ook een mengvorm van leningen en subsidies zijn;*
- *Een subsidie voor sommige projecten marktverstoring kan werken, maar dat niet voor alle projecten zal gelden;*
- *Het fonds niet alleen voor grote partijen, maar ook voor kleinere partijen die heel graag een bepaald monumentaal gebouw willen behouden, bereikbaar moet zijn.*

Verzoeken GS:

- *Het geven van subsidies uit het fonds niet van tevoren uit te sluiten, maar deze mogelijkheid ook uit te werken in de voorwaarden voor projecten waarbij een subsidie wel passend en van (grote) meerwaarde is;*
- *Er op toe te zien dat de gelden zoveel mogelijk gelijkmatig over de provincie verdeeld worden;*
- *Er op toe te zien dat het voor zowel kleine als grote partijen haalbaar is om een aanvraag te doen;*
- *De werking van het nieuwe, uitgebreide fonds na een jaar te evalueren en deze evaluatie met PS te bespreken*

en gaan over tot de orde van de dag.

1135 *Fractie CDA*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Er ligt een helder beleidskader waarin duidelijk is opgeschreven hoe wij met minder geld cultuur willen ondersteunen en stimuleren en voor ons cultureel erfgoed zullen zorgen. Mijn fractie maakt zich wel zorgen over de wat bruuske manier

waarop cultuurorganisaties in het nieuwe bestuurlijke adagium van zelfredzaamheid en zelfstandigheid worden geduwd. Wij maken ons grote zorgen dat de abrupte bezuinigingen ertoe gaan leiden dat expertise en inzet uit het verleden verloren gaan en daarom vragen wij aan de
1145 gedeputeerde hoe hij ervoor gaat zorgen dat specifiek CultureBase en Cultuurcompagnie zo naar een nieuwe situatie kunnen toewerken dat er geen expertise, ervaring en opgebouwde resultaten verloren gaan. Dan het fonds Herbestemming. Wij voelen met het CDA mee dat een revolverend fonds wel een extreem minimalistische manier is om herbestemming te ondersteunen en wij willen graag weten waarop de gedeputeerde baseert dat dit goed gaat werken en waarom
1150 subsidies niet van toegevoegde waarde kunnen zijn binnen dit fonds.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter. De VVD wil eerst complimenten aan GS overbrengen. Met het nieuwe kader cultuurbeleid toont het bestuur aan creatief met beperkte middelen om te kunnen en willen gaan. Zo blijft de provincie medebepalend in het cultuurlandschap, maar dan
1155 wel op haar kerntaken en voornamelijk vanuit de tweede lijn. Dat is een rol die de VVD van harte steunt. Graag markeer ik hier ook de verbetering die het college heeft aangebracht in de afrekenbaarheid van de afzonderlijke beleidskeuzen. Het is voor de controlerende taak van deze Staten van groot belang dat wij kunnen blijven bijsturen waar dat nodig is en als dat op basis kan van concrete resultaten, dan is dat natuurlijk alleen maar werkbaarder. Waarvoor dank, want dat
1160 is een grote verbetering ten opzichte van voorgaande jaren. Kan de gedeputeerde aangeven of hij kansen ziet om de zichtbaarheid van culturele evenementen in Noord-Holland van een impuls te voorzien door bijvoorbeeld samenwerking tussen CultureBase en Amsterdam Marketing verder te helpen intensiveren? Tijdens de commissievergadering heb ik het gemist of is het niet behandeld geweest, maar er ligt een aanbeveling vanuit een organisatie om in ieder geval de wettelijke
1165 taken voor onze bibliotheekvoorzieningen in Noord-Holland van een visie te voorzien hoe wij daarmee omgaan. Heeft de gedeputeerde die visie in zijn protocol zitten?

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter. Dank aan GS voor het beleidskader dat nu voorligt. Het gebiedsgericht werken spreekt ons zeer aan. Het is immers de manier om nu maatwerk te
1170 kunnen bieden. Er wordt in het stuk gesproken over duurzaamheid en toch willen wij graag samen met D66 aangeven dat wij bij herbestemming van monumenten gebruik willen maken van de mogelijkheden om duurzaamheid nog meer te promoten en mensen en organisaties te inspireren, inspireren want het echte werk ligt buiten de provinciale organisatie. Daarnaast zullen wij het bezwaar dat Cultuurcompagnie heeft aangetekend op de voet volgen. Wij missen nog wel
1175 een database over de mogelijkheden in de provincie op het gebied van theater en musea. Daar wil de PvdA bij de begroting op terugkomen. Laten wij niet vergeten dat cultuur een middel is om de Noord-Hollandse identiteit te promoten en te versterken, een identiteit die diversiteit uitstraalt in mensen en in culturele infrastructuur.

De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Het beleidskader Cultuurbeleid dat vandaag aan ons wordt voorgelegd, bepleit een koerswijziging die GL kan ondersteunen. Meer gebiedsgericht werken, meer ruimte voor maatwerk en aansluiten bij regionale opgaven. Het zijn zaken die wij van harte onderschrijven, zoals wij reeds bij het vaststellen van de kadernota hebben aangegeven. Wij zijn ook blij met de mooie woorden over het belang van een goede culturele infrastructuur. Dat

- 1185 begint naar onze mening met een zorgvuldige omgang met de bestaande infrastructuur, die het de laatste jaren flink te verduren heeft gehad door de bezuinigingen op cultuur. De Cultuurcompagnie ging van een provinciale bijdrage van 2,7 miljoen euro naar 700.000 euro. Mensen verloren hun baan en de organisatie werd opgesplitst in drie kleinere onderdelen. Allemaal als gevolg van beleid dat uitgaat van de gedachte dat organisaties elk jaar weer moeten
- 1190 aankloppen bij de provincie om projectgelden binnen te halen. Wij hebben eerder onze zorgen uitgesproken over wat dat betekent voor de expertise en continuïteit, die juist bij dit soort organisaties waren en nu nog zijn geborgd. Dat pleit wel degelijk voor een vorm van structurele subsidie, zodat organisaties kunnen opereren met een bepaalde mate van zekerheid over hun toekomst. Wij willen vandaag dat debat niet overdoen. Er is op dit moment geen meerderheid
- 1195 voor te vinden in de Staten en dat betreuren wij. Wij willen wel een lans breken voor het zorgvuldig afbouwen van jarenlange samenwerkingsrelaties. Bij de Cultuurcompagnie is daar geen sprake van. Nadat zij eerder 2 miljoen euro zijn gekort, is bij het vaststellen van de kadernota uitgesproken dat de Cultuurcompagnie op termijn geen vaste subsidierelatie meer zal hebben met de provincie. In dezelfde nota staat vermeld dat de Cultuurcompagnie 736.000 euro
- 1200 subsidie zal ontvangen en er staat daarbij geen mededeling dat deze per 2017 zal worden beëindigd, zoals dat bijvoorbeeld wel het geval is bij de Monumentenwacht. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de Cultuurcompagnie nog geen maand later te horen kreeg dat de subsidie per 1 januari 2017 zou worden stopgezet. Wij hebben hier in de commissie al aandacht voor gevraagd, maar de gedeputeerde nam daar de stelling in dat dit een opdracht zou betreffen van
- 1205 de Staten, van ons dus. Wij hebben die opdracht in ieder geval niet gegeven en willen de Staten oproepen om hierin duidelijk stelling te nemen, niet om de discussie over kerntaken en vaste subsidierelaties nog eens dunnetjes over te doen, maar omdat het van bestuurlijk fatsoen getuigt om bestaande subsidierelaties op een zorgvuldige manier af te bouwen. De Cultuurcompagnie was in de gerechtvaardigde verwachting dat zij in 2017 nog subsidie zouden ontvangen.
- 1210 Inmiddels hebben zij noodgedwongen bezwaar gemaakt tegen het besluit van GS om de subsidie stop te zetten. Wij kunnen dat oplossen door vandaag geld beschikbaar te stellen voor de door Cultuurcompagnie voorgestelde afbouwregeling. Daarvoor dien ik een amendement in.

Amendement 10/03102016

- 1215 Afbouwen subsidierelatie Cultuurcompagnie NH

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Besluiten aan het ontwerpbesluit het volgende toe te voegen:

- 1220 - *De boekjaarsubsidie aan de Cultuurcompagnie Noord-Holland (CCNH) niet stop te zetten per 1 januari 2017, maar af te bouwen over een periode van twee jaar en hen in 2017 500.000 euro en in 2018 250.000 euro te betalen;*
- *Deze middelen beschikbaar te stellen uit de reserve EXIN-H.*

- 1225 *Toelichting*

Er is de afgelopen jaren door de provincie Noord-Holland 30% bezuinigd op de structurele cultuuruitgaven (van 14,2 miljoen euro naar 10 miljoen euro). Als gevolg hiervan heeft de

Cultuurcompagnie Noord-Holland (CCNH) een ingrijpende reorganisatie moeten doorvoeren. Als gevolg van die reorganisatie is de organisatie teruggedaan van 38 naar 8 medewerkers en zijn
1230 *onderdelen ervan verzelfstandigd. In de op 23 mei 2016 vastgestelde Kadernota is uitgesproken dat de CCNH "op termijn" geen vaste subsidierelatie meer zal hebben met de provincie (pagina 16). Tegelijkertijd was de CCNH opgenomen in de lijst van uitvoeringsorganisaties in bijlage 2 bij de nota. Terwijl bij de Monumentenwacht expliciet was aangegeven dat hun boekjaarsubsidie zou stoppen, was dat bij de CCNH niet het geval. Op basis van deze informatie konden PS en CCNH*
1235 *niet bevroeden dat GS voornemens waren de boekjaarsubsidie per 1 januari 2017 in zijn geheel stop te zetten. Sterker nog, uit alles spreekt dat deze over een langere termijn zou worden afgebouwd. Wij zijn van mening dat het uit het oogpunt van behoorlijk bestuur niet aangaat om de boekjaarsubsidie per direct stop te zetten. Vandaar dat wij voorstellen deze gefaseerd af te bouwen conform het voorstel zoals hierboven beschreven*

1240 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties GL, PvdD

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1245 De heer **HIETBRINK** (GL): Iets vergelijkbaars geldt voor Stichting CultureBase, een nieuwe organisatie die is voortgekomen uit de Cultuurcompagnie en in een jaar tijd ongelofelijk veel werk heeft verzet. Zij vragen ons alleen om nog een jaar lang subsidie te verlenen voor het nuttige werk dat zij doen, een beetje steun voor een organisatie die na de forse bezuiniging die

1250 wij de Cultuurcompagnie hebben opgelegd, die net begonnen is. Voor een jaar, niet voor de eeuwigheid. Ook hier werd een systeemargument van tafel gehaald in de commissie: wij geven geen subsidie meer, dus ook niet aan CultureBase. Ook hier wordt voorbijgegaan aan het feit dat de bestaande infrastructuur mede door ons is gecreëerd en je bij wijziging van beleid iedereen de tijd moet geven om zich aan de nieuwe realiteit aan te passen. Wij denken dat een kleine bijdrage

1255 aan CultureBase uitstekend te verantwoorden is. Ook hiervoor dien ik een amendement in.

Amendement 11/03102016

Incidentele subsidie Stichting CultureBase

1260 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016*

Besluiten aan het ontwerpbesluit het volgende toe te voegen;

- *Aan Stichting CultureBase in 2017 een incidentele projectsubsidie toe te kennen van 100.000 euro;*
- 1265 - *Deze middelen beschikbaar te stellen uit de reserve EXIN-H.*

Toelichting

Er is de afgelopen jaren door de provincie Noord-Holland 30% bezuinigd op de structurele cultuuruitgaven (van 14,2 miljoen euro naar 10 miljoen euro). Als gevolg hiervan heeft de

1270 *Cultuurcompagnie Noord-Holland (CCNH) een ingrijpende reorganisatie moeten doorvoeren. Als*

1275 *gevolg van die reorganisatie is de organisatie teruggegaan van 38 naar 8 medewerkers en zijn onderdelen ervan verzelfstandigd. Eén van die verzelfstandigde onderdelen is Stichting CultureBase. CultureBase zorgt voor promotie van grote en kleine cultuurinstellingen en evenementen in heel Noord-Holland. Het is de Stichting gelukt om in een jaar tijd 320 betalende partners te werven. Wij zijn onder de indruk van de inspanningen van CultureBase en zien graag dat zij in 2017 de organisatie en haar netwerk verder uitbouwen. Om die reden stellen wij PS voor hen in 2017 een incidentele projectsubsidie beschikbaar te stellen ter grootte van 100.000 euro*

1280 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fracties GL, PvdA

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1285 Mevrouw **BOELHOUWER** (SP): Voorzitter. Eigenlijk zou ik niet meer naar het spreekgestoelte hoeven, omdat de heer Hietbrink het keurig heeft verwoord, maar toch doe ik het om nog even terug te gaan naar de commissiebehandeling. Toen heeft de nieuwe gedeputeerde die daar net zat, vergeefs zitten zoeken naar hoe het ontstaan is dat wij Cultuurcompagnie per 1 januari 2017 niet meer zullen steunen. Hij verwees in eerste instantie naar de kadernotitie, maar daar stond
1290 het niet in, daarin stond 'op termijn'. Daarna verwees hij naar de kaderbrief 2016, maar dat was een beleidsarme kaderbrief en daarin stond het hele woord cultuur niet genoemd. Ik vond het een beetje ontluisterend dat de gedeputeerde daar zat en niet echt naar voren bracht dat hij elan had voor cultuur, maar dat hij het toevallig in zijn portefeuille aantrof toen hij aantrad als gedeputeerde en op het bordje van PS legde, jullie hebben dit bestemd en ach ja, dan moet het
1295 toch? Dat vond ik enigszins frustrerend, want je hoopt dat mensen die daar zitten, enthousiast zijn en desnoods toneel spelen om te laten merken dat ze het belangrijk vinden. Om de heer Wieseahn tevreden te stellen, ik vind dat het culturele tegeltje dat wij na het terugtreden op onze kerntaken hebben overgehouden in Noord-Holland, keurig wordt uitgevoerd behoudens de Cultuurcompagnie. Met CultureBase zijn tijdelijke afspraken gemaakt om in een jaar op eigen
1300 benen te staan. Laten wij het nou eens een startup noemen, want bij dat woord gaan hier alle haren omhoog en zeggen, startups, kom naar Noord-Holland. CultureBase is een startup op een Alfavak en met Alfavakken kun je in Nederland heel slecht je brood verdienen. Zoals mijnheer Hietbrink zei, vandaag kunnen wij de problemen bij Cultuurcompagnie oplossen, omdat duidelijk is dat het bezwaarschrift procedureel gewoon een ja gaat halen, u heeft gelijk, dus dan moeten
1305 wij als provincie hen gelijk geven en moeten wij uiteindelijk, na veel juridische kosten gemaakt te hebben, hen toch subsidie geven. Bij CultureBase is het niet anders. Als wij ze vandaag geld geven, dan is dat probleem opgelost en hebben wij ons netjes gehouden tegenover een culturele startup.

1310 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij zijn absoluut niet negatief over het voorliggende beleidskader Cultuurbeleid, maar wij blijven wel van mening dat het heel jammer is dat er is bezuinigd op subsidies voor cultuur en dat er een kaalslag heeft plaatsgevonden op het cultuurbeleid. Wij ondersteunen de bijdrage van de heer Hietbrink, daar hoef ik verder geen

woorden meer aan vuil te maken. Wij hebben een vraag aan de gedeputeerde. Er wordt gezegd
1315 dat er een kanskaart wordt gemaakt voor de aanpak van monumenten ten behoeve van
economische en maatschappelijke potentie. Wanneer kunnen wij die in PS tegemoetzien om
prioritering aan te brengen?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter. D66 begon zijn bijdrage met de vraag over de
1320 voorbeeldmonumenten. U zegt, als er geslaagde combinaties zijn, draag dat dan uit. Wij maken
in deze cultuurnota de combinatie tussen herbestemming erfgoed en ook de
duurzaamheidscomponent en als wij daar geslaagde voorbeelden van hebben – u noemde zelf de
stoomtrein Hoorn-Medemblik – laten wij dat in onze communicatie meenemen. Dat gaan wij
zeker doen, niet alleen maar de combinatie met duurzaamheid, maar alle geslaagde
1325 herbestemmingsprojecten die wij zo meteen gaan uitvoeren, want dat zit voor een deel standaard
in ons beleid, omdat wij als provincie graag willen laten zien dat ons geld goed besteed wordt.
Waar het bijdraagt aan de doelen die u noemt, is het de moeite waard om dat te noemen. Dat
doen wij sowieso met degenen die het uitvoeren, maar ook vanuit onze eigen communicatie. Het
CDA vraagt over het fonds Herbestemming, kun je ernaar kijken en daar is ook een motie over, of
1330 je daar subsidies kunt toevoegen. Ik zou zeggen, laten wij dat niet doen, in elk geval niet in dit
stadium. Wij hebben al genoeg subsidie-instrumenten, is mijn redenering. Wij hebben 4,7 miljoen
euro per jaar structureel en daar hebben wij 300.000 euro aan toegevoegd. Wij hebben 300.000
euro voor de molens en 100.000 euro voor haalbaarheidsonderzoeken. Dat is een forse pot. Wij
proberen het fonds herbestemming revolverend te maken en op te krikken naar 9,1 miljoen euro.
1335 Dat lijkt heel veel, maar als er een aantal goede leningen uitgaat en het wordt goed benut, dan is
hij denk ik redelijk snel leeg, zeker wanneer je er ook nog subsidies aan gaat toevoegen. Die
leningen moeten eerst terugbetaald worden, dus dat duurt een tijdje. Ik zou willen voorstellen,
laten wij eerst kijken naar de evaluatie. U vraagt of er jaarlijks een evaluatie kan komen en die
vraag is volgens mij ook in de commissie aan de orde geweest. Daar heb ik toen geen
1340 meerderheid voor gezien. In de nota staat dat er eind 2018 een evaluatie komt van de eerste
twee jaar cultuurbeleid en op basis daarvan is er ruimte voor beleidswijziging zonder dat het
kader opnieuw moet worden vastgesteld. Daarin doen wij per activiteit verslag van de resultaten,
dus ook over de nieuwe instrumenten, zoals de steun voor gemeenten, de werking van het
Noord-Holland Fonds voor Monumenten en de effectiviteit van het fonds Herbestemming. Mijn
1345 voorstel zou zijn om daarop te wachten. De CU/SGP spreekt over abrupte bezuinigingen. In de
commissie hebben wij uitvoerig besproken dat er geen abrupte wijzigingen zijn doorgevoerd,
want deze waren te voorzien. Als je nieuw beleid maakt, dan kun je voorzien dat er andere
keuzes worden gemaakt en dat er ten aanzien van de uitvoerende organisaties andere resultaten
komen, dus wat mij betreft niet herkenbaar. In mijn optiek is er zorgvuldig en helder over
1350 gecommuniceerd. De oprichting van CultureBase is een eigen keuze geweest van
Cultuurcompagnie Noord-Holland. Daar wil ik het even bij laten.

De heer **HIETBRINK** (GL): Het punt van de inzichtelijkheid in de korting op de subsidies, ik denk
dat dat klopt voor de korting van 2,7 miljoen euro naar 700.000 euro naar de Cultuurcompagnie,
1355 maar ik denk niet dat het geldt voor die laatste 700.000 euro, dus ik ben toch benieuwd hoe u
daarop reageert. Ik heb het stuk van mei bekeken en volgens mij kun je op basis daarvan alleen

maar denken dat het op termijn wordt afgebouwd en niet dat er meteen de volgende maand een brief komt dat het per 1 januari stopt. Ik vraag mij af hoe voorspelbaar dat was voor de Cultuurcompagnie. Ik denk dat dat niet zo is, maar misschien denkt u er anders over.

1360

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Die vraag ga ik nu niet beantwoorden, want er loopt een procedure bij de bezwaarcommissie, dus daar gaan wij ons verweer voeren. Het lijkt mij niet goed om twee discussies door elkaar te gaan halen.

1365

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Mijn vraag ging niet zozeer over het feit of men het nu wel of niet had kunnen zien aankomen, want daar loopt inderdaad de procedure over en daarover verschillen wij van mening. Mijn vraag betreft vooral wat u eraan wilt doen om te voorkomen dat kennis en ervaring en geïnvesteerde menskracht verloren gaat.

1370

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik zie niet dat er menskracht en ervaring verloren gaan. Wij hebben met elkaar de keuze gemaakt om op een andere manier meer verantwoordelijkheid bij de uitvoerende organisaties neer te leggen. Mij is nog niet gebleken dat dat volledig verloren gaat. Dat wordt op een andere manier ingevuld. CultureBase doet daar zijn best voor, de

1375

Cultuurcompagnie Noord-Holland heeft andere keuzes gemaakt en richt zich bijvoorbeeld op een samenwerking met het Huis van Hilde. Er ligt een vraag of ze samen met Mooi Noord-Holland voor de toekomst een combinatie kunnen maken, dus daar geven we behalve afbouw, ook genoeg kansen aan organisaties – ook waarbij afgebouwd wordt – om voortzetting van hun kennis, kunde en bedrijfsvoering op een andere manier voor elkaar te krijgen.

1380

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Daar komt toch duidelijk het signaal van die organisaties dat het op deze manier wel heel erg lastig wordt.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ja, dat zie ik ook, maar dat is de dialoog die wij met elkaar hebben. Het feit dat een organisatie zegt, de keuze die u maakt, maakt het voor mij lastig, wil natuurlijk niet zeggen dat dan de reactie van de provincie moet zijn, oh, als dat zo is, dan draaien wij zaken terug en dan gaan wij daar op een andere manier mee om.

1385

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Wat mij betreft zou de reactie moeten zijn is dat u vraagt, kunt u dan laten zien waar het misgaat en op basis daarvan kunnen wij een weloverwogen besluit nemen.

1390

De **VOORZITTER**: Dit was de laatste interruptie op dit punt van de heer Klein. De heer Hietbrink had zijn interruptie reeds afgerond op dit punt, tenzij het om een nieuw punt gaat.

1395

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik heb er kennis van genomen, voorzitter. De VVD zegt richting CultureBase, kun je niet kijken of je een opdracht kunt doen uitgaan – zo versta ik het dan maar – om samen met Amsterdam Marketing iets op de uitvoering te doen. Nog wat vaag zoals ik het hoorde. Ik zou zeggen, laat dat nou gewoon een onderdeel zijn van de uitvoering door GS en laten wij nou niet in deze Statenzaal bij een beleidskader afspreken welke partijen we welke opdracht gaan geven.

1400

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter, om de vaagheid weg te nemen, waar het uiteindelijk om gaat is het integreren van de database en daar is 30.000 euro voor nodig en omdat het bijdraagt aan het verder brengen van hoe Noord-Hollanders naar cultuur kunnen kijken, is dat iets wat mogelijkserwijze wel in onze beleidskaders past. De vraag is of u daar ook ruimte voorziet.

1405

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat zullen wij moeten bekijken, maar het gaat mij wat te ver om dat nu hier toe te zeggen. Dezelfde database is ook al door de PvdA genoemd. Het is zeker een onderwerp waar wij zorgvuldig naar kijken, maar ik vind het ook aan ons om verder te kijken waar wij dat precies een plek gaan geven. GL, de organisaties, u pleit voor structurele subsidies.

1410

Die discussie is inderdaad gevoerd en de keuzes zijn gemaakt. Over de wijze van afbouw verschillen wij van mening, dat is duidelijk. Dat is niet omdat ik mij wil verstoppen of verontschuldigen dat dat beleid is dat door u is vastgesteld en daarmee is de kous af. Maar u hecht volgens mij toch ook aan een zorgvuldig uitvoeren van het kader dat u eerder heeft vastgesteld en dat de gedeputeerde er vervolgens niet weer mee aan de haal gaat. Er is wat mij

1415

betreft geen toneel voor nodig om over te brengen dat ik gevoel heb bij cultuur, dat ik passie heb bij cultuur, want dat is wel degelijk aanwezig. Als u dat zo heeft opgevat in de commissie, dan heb ik daar blijkbaar slecht toneel gespeeld, want ik ben zeker voor cultuur. Dit heeft volgens mij meer te maken met een zuivere rolverdeling tussen besluiten van PS die door GS worden uitgevoerd.

1420

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik ben heel blij te horen dat u wel degelijk passie heeft voor cultuur. Daar wilde ik geen vragen over stellen. Ik ben een beetje op zoek naar een zorgvuldige manier om het amendement al dan niet in stemming te brengen. Dat heeft te maken met de beroepszaak die er loopt vanuit de Cultuurcompagnie. Ik heb twee vragen. Kunt u zeggen wanneer er een uitspraak volgt op het beroep door de commissie Bezwaar? Tegelijkertijd loopt er een traject waarin u in gesprek bent met onder andere de Cultuurcompagnie, maar ook met Mooi Holland en Huis van Hilde – daar zei u net iets over – om te kijken of ze volgend jaar vanuit projectgelden iets kunnen gaan doen. Kunt u aangeven of u daar voor de behandeling van de begroting meer duidelijkheid over kunt geven? Dat geeft misschien nog een beetje ruimte.

1430

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: De datum van de commissie weet ik niet. Dat komt wel uw kant op tegen de tijd dat dat plaatsvindt. Volgens mij worden wij 24 november gehoord, even uit mijn hoofd. Ik zal u zeker op de hoogte houden van de vorderingen die er zijn. Zodra het verzoek tot samenwerking tot meer resultaat gaat leiden, dan zal ik u daar zeker over informeren.

1435

De heer **HIETBRINK** (GL): Heel kort, de vraag was iets specifiek. Denkt u dat u ons dat voor de begroting kunt laten weten?

1440

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat hangt af van de terugkoppeling van de partijen zelf, hoever zijn zij gekomen met de verkenning van de samenwerking. Dat ligt niet aan mij, ik ben daar geen partij in. Ik heb hen gevraagd om daar een goed aanbod voor te doen. Van de SP creatief om het dan maar als een startup te beschouwen, maar volgens mij is het geen startup meer. Bij de keuze

om er een aparte organisatie van te maken – en dan heb ik het over CultureBase – is er een duidelijke businesscase op losgelaten. Daar is ook een onderzoek aan voorafgegaan. Die blijkt nu
1445 dus wat minder goed te werken dan vooraf was ingeschat, maar het gaat mij wat te ver om ze te behandelen als een startup en vanuit die invalshoek daar gelden voor vrij te maken. 50plus tot slot, die heeft het over een kaalslag. Dat herken ik dus niet, daar heb ik net ook al iets over gezegd. Wij kijken gewoon of wij cultuur op een andere manier kunnen vormgeven met meer verantwoordelijkheid voor sommige organisaties en ik zie dat zij die over het algemeen ook goed
1450 invullen, weliswaar met hier en daar wat financiële hick-ups, maar volgens mij komen wij daar best uit voor zover dat ook aan ons is.

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Er staat nog een vraag open als het gaat over de uitvoering van de wettelijke taken op het terrein van de Bibliotheekwet en in hoeverre wij nu bezig zijn met het
1455 ontwikkelen van een visie daarop, hoe de provincie daarmee omgaat.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Er ligt een duidelijke opdracht voor ProBiblio om daarmee aan de slag te gaan, niet alleen met de wettelijke taken die zij moeten uitvoeren en die wij naar hen doorzetten, maar ook om op het gebied van de innovatieve agenda en cross-overs waar u het
1460 over had, bijvoorbeeld de samenwerking te zoeken met het bedrijfsleven om de functie te versterken en om daar nadere invulling aan te geven. Dat wordt meegenomen in de opdracht aan hen om met een visie te komen. Dat ligt bij hen. Ik heb even na laten bellen hoe dat werkt in Drenthe. Daar hebben ze een cross-over met de NAM en ik vond het wel grappig om te zien dat ze daar een kennisatelier hebben opgericht met de naam JackLab. Misschien kan het in Noord-
1465 Holland ook een succes worden.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Het doet mij bijzonder genoeg dat u zo warm ontvangen bent in Drenthe. U had het over de motie die wij willen indienen, u zei, ik ga straks nog even uitleggen waarom ik mij daar niet zo goed in kan vinden, maar ik hoor niet zoveel nieuws. U zegt, er is al
1470 een pot met geld en er zijn al mogelijkheden met subsidie. Het punt is nou juist dat u voor herbestemming niet zoveel mogelijkheden heeft behalve leningen en dat is nou juist ons punt. Daar willen wij juist de combinatie maken. U impliceert in uw inbreng dat die pot zó leeg is, daar gaat het ons nou juist om. Als die pot snel leeg is, impliceert u daarmee dat het naar grote projecten gaat en dat is nou juist wat wij willen voorkomen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik heb uw zorgpunt goed begrepen, dat u er bang voor bent dat het geld alleen naar grote projecten en instellingen gaat. Zo is aan de voorkant het fonds niet opgezet. Het is ook voor kleine partijen om een lening aan te vragen en een combinatie met
1475 subsidieregelingen die er zijn, is gewoon mogelijk. Bijvoorbeeld is het mogelijk om een lening
1480 aan te vragen en subsidie te ontvangen voor de onrendabele top. De herbestemming kan vanuit beide regelingen, vandaar mijn suggestie om daarmee eerst aan de slag te gaan en te kijken hoe het loopt.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Dank u voor uw antwoord. Ik heb gevraagd wanneer de zogenaamde
1485 kansenkaart voorgelegd wordt aan PS.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat heb ik even niet paraat. Wij gaan met de uitvoering aan de slag en het loopt naar het einde van het jaar, dus in de loop van volgend jaar. Om dat nader te preciseren vind ik lastig.

1490

Tweede termijn

De heer **BUIJTENDORP** (D66): Voorzitter. Ik ben heel blij met de toezegging en in reactie op de SP, ben ik blij dat er een gedeputeerde is waarvan ik persoonlijk weet dat hij heel veel met cultuur heeft en dat in het verleden ook heeft bewezen. Ik vind het knap dat er met beperkte middelen een vernieuwend en mooi verhaal ligt. De amendementen kunnen wij niet steunen en ook de motie van het CDA niet, want het revolverend karakter van het fonds vinden wij heel belangrijk. Wij wachten liever de evaluatie af en hebben het volste vertrouwen dat het in de huidige opzet goed gaat komen.

1495

1500

Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. De twee amendementen van GL. Wij sluiten aan bij de gedeputeerde die zegt dat er een procedure beroep en bezwaar is ingediend door Cultuurcompagnie. Daarop willen wij wachten en daarom hebben wij hier niet het woord gevoerd, want dat vinden wij niet kies. Hetzelfde geldt voor CultureBase. Ik heb gevraagd om een stukje vrijheid zodat wij dat bij de begroting terug kunnen zien, want dat is denk ik de juiste plek om te bespreken en niet nu, zeker niet als u met potten wilt gaan schuiven.

1505

De heer **HIETBRINK** (GL): Ik zal daar zo meteen ook iets over zeggen omdat ik ook voor zorgvuldigheid ben. De enige zorg die ik heb is dat de commissie Bezwaar en Beroep pas eind november uitsluitsel geeft en dat is een beetje laat. Dan kunnen wij er niets meer van vinden. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij PS om er iets van te vinden richting Cultuurcompagnie. Ik ben benieuwd naar wat u doet wanneer op het moment van de begrotingsbehandeling er nog geen duidelijkheid is over de projectgelden voor volgend jaar en de commissie Bezwaar en Beroep ook nog geen uitspraak heeft gedaan.

1510

1515

Mevrouw **KEUR** (CDA): Met alle respect, maar ik vind dat ook de Cultuurcompagnie een verantwoordelijkheid heeft gehad. Zij zijn in bezwaar gegaan en dat pad moeten wij dan bewandelen en daar moeten wij niet tussendoor gaan marcheren als PS. Op CultureBase zullen wij bij de begroting terugkomen, want dat is een ander verhaal. Dat amendement zullen wij niet steunen. Onze eigen motie, ondanks de twijfel heeft de gedeputeerde mij toch enigszins kunnen overtuigen van het feit dat er sprake is van verschillende potten. Wel jammer dat u niet bereid bent om de evaluatie naar voren te halen, want daarmee zou ik mijn motie willen intrekken als u kunt toezeggen dat wij eerder gaan evalueren dan 2018. Ik zou het ook reëel vinden om als ik mijn motie intrek, eerder te kunnen evalueren, zodat wij goed toezicht kunnen houden of inderdaad de kleinere projecten elders in de regio daar last van hebben. Als dat zo is, dan zou dat alleen maar mooi zijn, maar wij vinden het rijkelijk laat als wij dat pas eind 2018 moeten constateren. Ik ga ervan uit dat het voor u geen probleem is dat wij eind 2017 kunnen evalueren en met dat voorbehoud zouden wij de motie willen intrekken.

1520

1525

1530 De **VOORZITTER**: De motie maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Ik vertrouw erop dat ik die toezegging krijg van de gedeputeerde.

1535 De heer **WIESEHAHN** (VVD): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor de antwoorden. De VVD heeft beluisterd dat GS in het vervolgtraject serieus zullen kijken om de twee databases tot een database samen te voegen. Wij zien daar graag de consequenties van. Ik heb nog een vraag over ProBiblio, want er ligt een advies waarin de provincie is geadviseerd om zelf een visie te schrijven op haar rol met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken. Ik begrijp dat de
1540 gedeputeerde zegt dat die rol bij ProBiblio is teruggelegd. Dat lijkt niet helemaal met elkaar te corresponderen, dus graag een toelichting daarop.

Mevrouw **DOEVENDANS** (PvdA): Voorzitter, wij nemen de punten over de database mee naar de begroting en willen dan de mogelijkheden bekijken. Daarom kunnen wij de amendementen niet steunen.

1545 De heer **HIETBRINK** (GL): Voorzitter. Wij hebben geen inhoudelijke opmerkingen meer, dat hebben wij voldoende gewisseld. Ik ga de twee ingediende amendementen intrekken. U zult er ongetwijfeld bij de begrotingsbehandeling meer over horen.

1550 De **VOORZITTER**: De twee amendementen A10 en A11 maken geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Ik hoef dus niet meer te reageren op de amendementen. Ik wil nog twee dingen meegeven over de kansenkaart. Als wij de discussie voeren dan luisteren ook de
1555 ambtenaren goed mee, dus vers van de pers. De kansenkaart komt begin volgend jaar in PS en die hopen wij dit jaar intern af te ronden. Wat ik meer vers van de pers vond, was de vraag van GL over hoe het zit met het voorstel van de samenwerking. Ik begrijp dat vandaag via de e-mail een voorstel is binnengekomen tot nadere samenwerking, dus daar hopen wij dan op korte termijn iets met u over te delen. Misschien delen de partijen dat ook wel met de politieke partijen, dat
1560 weet ik niet. Wat de evaluatie betreft, kan ik u toezeggen dat wij na een jaar per brief de voortgang aan u presenteren. Een evaluatie vind ik wat te ver gaan, hoewel, what's in a word? Dan kijken wij naar de voortgang, wat is de uitnutting van het fonds en door wie? Grote, kleine? Wat is de terugverdientijd, hoe lang lopen de leningen? Over dat beeld zal ik u na een jaar een voortgangsbrief sturen en laten zien hoe dat loopt. Dan kunnen wij op basis daarvan de discussie
1565 voeren of er aanleiding is om een en ander te veranderen. ProBiblio maakt nu een activiteitenplan op basis van de tekst uit onze nota en in die zin zijn wij aan zet, als dat voldoende duiding is richting de heer Wieseahn.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dank voor de toezegging om de voortgang toe te lichten, maar kunt u dan
1570 wel een relatie leggen met de subsidies en of er subsidies zijn gebruikt in herbestemmingsprojecten waar wel combinaties zijn gemaakt en mixen zijn aangebracht?

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Dat zullen wij daar zeker in meenemen. Dat zeg ik u toe.

1575 De **VOORZITTER**: Er is niks anders meer over dan de voordracht. Wij gaan over tot stemming over deze voordracht. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen hun hand op te steken? Die zijn er niet, zodat de voordracht unaniem is aanvaard.

12. Statenvoordracht 59 Visie Waterrecreatie 2030 en uitvoeringsprogramma

1580 **Waterrecreatie 2016-2019**

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Bakker van D66 die zijn maidenspeech houdt.

1585 De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter, kent u dat gevoel? Dat je in een bootje zit, je vaart over het water, de zon schijnt op je hoofd, je hoort een paar vogels en het water kabbelt rustig langs de boot. Dat is voor mij genieten en gelukkig zijn. U kunt mij dan ook regelmatig op het water vinden en met mij vele Noord-Hollanders en bezoekers van onze mooie watersportprovincie, want een watersportprovincie zijn we en dat willen we blijven en daar kunnen wij ons nog veel verder in ontwikkelen. D66 is blij met de voorliggende visie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

1590 Wij kunnen ons goed vinden in de gekozen koers met focus op aquacultuur en water- en landverbindingen en wij zijn zeer tevreden over de keuze om het proces van actieve samenwerking met stakeholders een vervolg te geven in de uitvoering, zodat op het gebied van beheer afstemming en samenwerking plaatsvindt. Onze complimenten daarvoor aan de gedeputeerde. Wij zijn ook blij dat de gedeputeerde in de commissie heeft aangegeven open te

1595 staan voor nieuwe uitbreidingsmogelijkheden voor de riviercruise en dat hij op het gebied van beheer en afstemming wil kijken naar een mogelijke toevoeging van een vaarweg E&F-categorie voor het sloepennetwerk. Hij noemde het Friese model als voorbeeld. Tja, Friesen en modellen. Ik ben geboren en opgegroeid in Groningen en u zult begrijpen dat het dan wat tegen de natuur ingaat om complimenten te maken aan Friesen, maar op hun waterrecreatie-infrastructuur mogen

1600 wij toch wel een beetje jaloers zijn. Wij streven – zo lezen wij in de visie – naar een duurzaam sloepennetwerk en ook lezen wij dat aandacht voor elektrisch varen nodig is om te komen tot een verduurzaming van de waterrecreatie. In de SWOT-analyse wordt dit zelfs als een kans benoemd. De provincie Friesland heeft mede door een subsidieregeling die daar een aantal jaren geleden heeft gelopen, veel meer oplaadpunten voor elektrisch varen dan wij in Noord-Holland.

1605 Als wij de realisatie van een duurzaam sloepennetwerk serieus nemen, dan vinden wij ook dat daarbij voldoende oplaadpunten moeten zijn, zodat iemand die met een elektrische boot wil varen, alle routes moet kunnen varen in onze provincie. Op dat punt heb ik een motie voorbereid met als dictum: verzoeken het college om met haar partners binnen het uitvoeringsprogramma waterrecreatie te verkennen wat er nodig is om te komen tot een dekkend netwerk van

1610 oplaadpunten voor elektrisch varen over het BRTN- en sloepennetwerk in Noord-Holland en deze verkenning mee te nemen bij de uitwerking van de WED-regeling, zodat WED-middelen ingezet kunnen worden voor de realisering van een dekkend netwerk van oplaadpunten. Wij hopen dat de gedeputeerde bereid is hiervoor een toezegging te doen, dan kan ik de motie in mijn binnenzak houden. Dan zetten wij goede stappen richting een duurzaam sloepennetwerk en varen er in de

1615 toekomst wellicht nog meer Noord-Hollanders in een fluisterboot over het water en dan horen zij ook de vogels kwetteren en het water kabbelen langs de boot zonder last te hebben van een brommende motor of dampende uitstoot.

De **VOORZITTER**: Van harte gelukgewenst.

1620

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Bootje varen en hengelen, daar liggen de prioriteiten van dit college op het gebied van water en dat terwijl er zoveel belangrijker zaken spelen, zoals een nog immer erbarmelijke oppervlaktewaterkwaliteit door mest en landbouwgif, een groeiend overstromingsgevaar door klimaatverandering en natuurlijk de bijna leeggeviste zeeën. Maar dit

1625

college investeert liever in bootje varen en hengelen. De PvdD vindt dat de provincie de kwaliteit van onze leefomgeving en het welzijn van alle levende wezens in onze provincie als eerste prioriteit zou moeten hebben en alleen hobby's zou moeten stimuleren die daaraan een bijdrage leveren. Hengelen – het voor de leut doorboren van een vissenbek met een haak – behoort

1630

duidelijk niet tot die categorie. Voor degenen die de cartesische mening zijn toegedaan dat vissen geen pijn voelen als hun bek wordt doorboord of dat ze geen stress ervaren wanneer zij op het droge naar lucht happen, parafraseer ik graag de resultaten van enkele wetenschappelijke onderzoeken. Zo bleek al in 1988 uit onderzoek van Verheijen en Buwalda dat uit de heftige reactie van karpers op het aan de haak geslagen worden of wanneer zij met elektrische schokken worden geconfronteerd dat daaruit geconcludeerd kan worden dat karpers bepaalde prikkels als

1635

zeer onaangenaam ervaren. Uit een ander onderzoek van onder andere Sneddon en Braithwaite uit 2003 bleek tevens dat vissen over pijnreceptoren beschikken die dezelfde reactie op pijn teweegbrengen als bij mensen. Bovendien stelde dit onderzoek vast dat het niet om een reflexmatige gedragsverandering ging, maar om langdurig onbehagen dat met behulp van

1640

morfine weer verdween. Er zijn wetenschappers die menen dat dit niet impliceert dat vissen ook daadwerkelijk pijn voelen, omdat zij zelfbewustzijn zouden missen. Uit onderzoek van Airey en d'Agostino bleek echter dat mantaroggen slaagden voor de zogenaamde spiegeltest en dus wel degelijk een zekere mate van zelfbewustzijn hebben. Kortom, de wetenschappelijke consensus is dat vissen pijn voelen. Dat leidt tot de onoverkomelijke vraag of wij als provinciaal bestuur hobby's die dierenleed veroorzaken, afkeurenswaardig achten. Daarvoor dienen wij een motie in.

1645

Motie 41/03102016

Geen hobby's met dierenleed

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

1650

Spreken als hun mening uit dat zij tegen het faciliteren van hobby's zijn die dierenleed veroorzaken

en gaan over tot de orde van de dag.

1655

Fractie PvdD

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. Het CDA heeft zich al eerder lovend uitgelaten over het proces rond de totstandkoming van deze visie. Wat ons betreft een voorbeeld van een proces waarin betrokken stakeholders en politici directe invloed hebben op het eindresultaat. Wij zijn ervan overtuigd dat de visie een startpunt is en daarmee een dynamisch document. Wij zijn blij met de toezeggingen van de gedeputeerde in de commissie met betrekking tot het beheer van vaarwegen, een beheer die voor ons tot zorgen leidt. Dat geldt ook voor de toezegging om aanvullend onderzoek te doen om de beschikbare gelden effectief en zoveel mogelijk afgestemd op de behoefte per regio in te zetten. Iets anders. In het recente persbericht rond de Marker Wadden wordt ook de visie Waterrecreatie genoemd en de enorme opdracht die er ligt voor de recreatieve ontwikkeling in dit gebied. Wij vinden het nogal vroeg om te spreken over de kansen voor waterrecreatie van het project Marker Wadden. Het CDA gaat er dan ook vanuit dat het college extern terughoudend is op dit moment in deze fase van het project. Het CDA is ervan overtuigd dat de gedeputeerde onze opmerkingen ter harte neemt en kan instemmen met de voorliggende visie.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Middenin Uitdam aan de dijk tussen Amsterdam en Marken stond tot enkele jaren terug Café de Scheepskameel. In dat café hing een schilderij van een scheepskameel, dat boten over de ondiepte bij Pampus kon tillen. Er hing ook een schilderij van de overhaal, een 17e-eeuwse voorziening tussen Uitdam en Zuiderwoude om schepen van de Zuiderzee over de dijk te tillen naar de meren in Waterland. In dat historisch perspectief is het mooi dat in de Watervisie nu vlak bij Uitdam als aquapunctuur – weer zo’n nieuw woord – maatregel, een innovatie vorm van overzet van motorboten over de bestaande dijk wordt geschetst. Ik wil dit punt er even uithalen om te illustreren dat ik de Watervisie een mooi document vind dat met input van heel veel partners tot stand is gekomen. Ik vind het heel mooi dat het een stip op de horizon schetst. Het gaat niet zozeer over alle dingen die wij de komende tijd eventjes gaan doen, maar waar wij naartoe willen. Wij zijn blij met een aantal specifieke aspecten, namelijk dat er aandacht is voor waterrecreatie in al zijn diversiteiten, zowel de stille als de luidruchtige recreatie en specifieke aandacht voor mindervaliden in de visie.

Mevrouw **LAGERVELD** (VVD): Voorzitter. De VVD vindt waterrecreatie belangrijk en ook dat Noord-Holland een watersportprovincie blijft. Het draagt immers bij aan het welzijn in Noord-Holland en ook aan de economie en werkgelegenheid. Het bevorderen van recreatieve voorzieningen zorgt voor meer werkgelegenheid en toeristen die langer in Noord-Holland willen blijven en het is prettig voor de Noord-Hollanders zelf. Natuur moet je kunnen beleven en niet alleen op afstand naar kunnen kijken. Het mooie aan deze visie is dat de economische en maatschappelijke waarden hand in hand gaan, dat zijn niet voor niets de twee centrale doelstellingen. Het is al eerder en vaker gezegd, complimenten voor het proces en hoe de visie tot stand is gekomen. De visie heeft zich het afgelopen jaar met inbreng van vele partijen gevormd onder regie van de provincie. Op verschillende momenten konden betrokkenen hun input leveren, waardoor deze visie van alle betrokken partijen is geworden. Hiermee kun je stellen dat deze visie een voorbeeld kan zijn voor andere nog op te stellen visies. Wij hebben nog een paar opmerkingen en vragen. Eerst de veiligheid op en bij het water, dat blijft wat ons betreft

altijd een aandachtspunt, niet alleen voor de combinatie van beroeps- en recreatievaart, maar ook voor de durfsporten. De VVD is blij dat er voor de durfsporten niet alleen gedoogplekken zijn die tot gevaarlijke situaties konden leiden, maar dat ook de zonering wordt voortgezet en ook om wildgroei tegen te gaan. Kan de gedeputeerde aangeven wanneer dit geheel gerealiseerd kan zijn? Daarnaast houdt zonering ook rekening met natuur en dat is het mooie aan de visie dat hieruit blijkt dat economie en natuur goed samen kunnen gaan. Het vergroot het draagvlak voor natuur en vergroot de betrokkenheid van burgers. Nog een vraag over zwemplekken. Tijdens de commissiebehandeling gaf de gedeputeerde aan dat het accent ligt op de zwemplekken rond de ring van Amsterdam, omdat daar weinig officiële zwemplekken zijn. Dat is heel goed. In de visie staat ook dat er Noord-Holland-Noord nog niet voor iedereen voldoende zwemplekken zijn op 10 km afstand, maar dat deze opgave wordt opgepakt. Kan de gedeputeerde aangeven hoe en op welke termijn? Op pagina 41 van de visie staat onder het kopje 'Waar staan wij nu?' dat de Noordzeekust voor bewoners, recreanten en toeristen aantrekkelijk, toegankelijk en bereikbaar is. Wat de bereikbaarheid betreft horen wij nog weleens andere geluiden als het een dag mooi weer is. Kan de gedeputeerde deze zin over bereikbaarheid nader toelichten?

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Wij zullen vandaag instemmen met de visie. Wij onderschrijven het streven van GS dat Noord-Holland in 2030 een vitale waterrecreatieprovincie is. Het vinden van het juiste evenwicht tussen de draagkracht van gebieden enerzijds qua natuur en leefbaarheid en de recreatiebehoefte anderzijds is daarbij cruciaal. Een thema dat breder speelt in de provincie. Een belangrijk aandachtspunt voor GL is dat de waterrecreatie niet alleen gefaciliteerd moet worden voor de botenbezitter – overigens met extra inzet op duurzaamheid en elektrisch varen – maar ook voor de inwoners van Noord-Holland, die willen kunnen genieten van bijvoorbeeld voldoende schoon zwemwater. Daarnaast zullen wij scherp toezien op het behoud van een ongerepte kust. Wij maken ons grote zorgen over de toenemende commerciële uitbating van het strand en de kust door recreatieve ondernemers en zullen ons onder andere blijven verzetten tegen plannen om het strand vol te bouwen met strandhuisjes. Naast aanscherping van ruimtelijke regels willen wij dat de provincie op dit punt de komende jaren zichtbaarder en actiever haar regierol gaat nemen.

De heer **BRUGGEMAN** (SP): Voorzitter. Degenen die in de commissievergadering de herhaalde behandeling van deze visie hebben meegemaakt, zullen er niet van schrikken dat de SP de visie en toebehoren steunt. Ik heb voor de gedeputeerde nog de vraag hoe het staat met de prijsvraag voor het personenvervoer over water en in relatie daarmee het gesprek met de ondernemer die een businesscase heeft gemaakt voor een herstart van de bootverbinding IJmuiden-Amsterdam.

De heer **TEKIN** (PvdA): Voorzitter, namens de PvdA veel lof of aan het college en in het bijzonder de heer Loggen en zijn ambtelijke staf, want ik denk dat andere collegeleden een goed voorbeeld kunnen nemen aan het proces en de inhoud van deze visie. Het werd al genoemd door GL en andere partijen, wat wij heel goed vinden in dit stuk is de zoektocht en balans tussen aan de ene kant ecologie en natuur en aan de andere kant de economische kant en de leefomgeving. Wij zullen het college als wij het hebben over de uitvoering van waterrecreatie maar ook bij de regeling WED die straks nog tot ons zal komen, altijd op deze elementen gaan toetsen. Ik wil van

1745 deze gelegenheid gebruik maken, misschien iets oneigenlijk, maar als u even geduld heeft, dan weet u waar ik naartoe wil. In de laatste EEB-vergadering waar de waterrecreatie is besproken, lagen drie uitvoeringsagenda's voor: waterrecreatie, arbeidsmarkt en onderwijs en economie. Een van deze drie heeft deze vergadering gehaald en dat is waterrecreatie. Daarom moet ik dit bij dit punt doen. Mijn fractie heeft gezien dat deze drie uitvoeringsagenda's een verschillend format kennen en verschillende informatie verstrekken aan PS. Wij verzoeken het college om daar enige uniformiteit in aan te brengen, want ik denk dat het voor de ambtelijke organisatie, GS en PS en alle stakeholders (in de laatste commissievergadering sprak HISWA in en wij waren heel verbaasd omdat zij positief waren over de waterrecreatie) goed is dat hier enige uniformiteit in komt. Wat voor informatie hebben wij nodig, wat is de einddatum, hoe zit het met de financiën, et cetera. En er komen nog wat uitvoeringsagenda's, want de heer Van der Hoek heeft er ook nog een paar op 1755 de rails zitten. Daarvoor dien ik een motie in.

Motie 42/03102016

Opzet en informatieverstrekking van de uitvoeringsagenda's

1760 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016*

Constaterende dat:

- *GS van Noord-Holland voortvarend uitvoering geeft aan de ambities uit het coalitieakkoord;*
- 1765 - *GS middels verschillende uitvoeringsagenda's op verschillende beleidsterreinen PS in de gelegenheid stellen om het afgesproken en vastgestelde beleid te controleren en te monitoren.*

Overwegende dat:

- 1770 - *De uitvoeringsagenda's qua informatieverstrekking en opzet zeer van elkaar verschillen;*
- *Bijvoorbeeld in de uitvoeringsagenda Waterrecreatie geen einddatum is opgenomen bij de te plegen acties;*
- *Het om optimaal zijn controlerende en kaderstellende taak te kunnen uitvoeren, het voor PS van belang is dat alle uitvoeringsagenda's qua opzet en informatieverstrekking*
- 1775 *heldere meetbare doelen omvatten;*
- *In ieder geval bij alle uitvoeringsagenda's wordt opgenomen de te verwachten einddatum van de activiteiten en de stand van zaken middels een zgn. stoplichtenrapportage met daarin opgenomen (in ieder geval) informatie over de voortgang, (externe) belemmeringen en financiën.*

1780

Verzoeken:

- *Het college van GS van Noord-Holland om alle uitvoeringsagenda's op eenzelfde wijze, zoals hierboven beschreven, in te richten wat betreft opzet en informatieverstrekking en PS hierover spoedig te informeren;*

- 1785 - *Het college van GS om de uitvoering van de activiteiten binnen MRA-verband (waarin Noord-Holland optreedt als medefinancier) ook van toepassing te laten zijn voor de nieuwe opzet en informatieverstrekking aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

- 1790 *Fractie PvdA*

De **VOORZITTER**: Ik vind deze motie eigenlijk buiten de orde. Die motie zou wel bij de begrotingsbehandeling ingediend kunnen worden.

- 1795 De heer **TEKIN** (PvdA): Ik heb nog een punt aan u gericht, want wij gaan het straks hebben over de MRA en ik wil graag hebben dat die MRA-uitvoeringsagenda waar wij als medefinancier inzitten, ook aan dezelfde uniformiteit gaat voldoen.

- 1800 De **VOORZITTER**: Die discussie voeren wij straks. Met een hele ruimte interpretatie, maar de heren Den Uyl en Tekin hebben mijn opmerking wel begrepen.

- 1805 De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Juist water is een van de belangrijkste economische dragers in onze provincie en deze visie vinden wij een geweldig stuk. Een groot compliment aan de gedeputeerde en aan de ambtenaren die dit mede hebben ondersteund. Wij lezen veel over het versterken van de metropoolregio Amsterdam en dat vinden wij prima, maar wordt het niet eens tijd om ook naar het noorden te kijken en daar de mogelijkheden te bestuderen voor een nieuwe economische impuls. Daar was in het verleden ook al een gedachte over. Daarvoor waren miljoenen beschikbaar en dat is niet doorgegaan en wij weten allemaal waarom dat niet doorgegaan is. Op 21 september jl. was ik op het provinciehuis in Zuid-Holland bij een zeer
- 1810 interessante conferentie 'The waterway regions in Europe', een project waar ook EU-fondsen voor zijn, zo bleek. Daar werd uitvoerig de economische balans beschreven van waterwegen in diverse regio's in de EU. Ook die van Zuid-Holland. De CdK, de heer Smit, was daar heel leidend in. In Zuid-Holland heeft men ook een projectmanager, directeur mevrouw Manita Koop, aangesteld –
- 1815 geheten de Randstad Waterbaan – die de binnenwateren van Zuid-Holland voor de provincie promoot en ondersteunt. Onze provincie heeft meer water dan Friesland, maar wij hebben ten opzichte van Friesland een groot dilemma. Ons binnenwater is namelijk niet goed ontsloten. Veel watersporters vertoeven op het prachtige IJsselmeer, maar durven niet over de zee naar Den Helder te varen. Zij die het wel aandurven moeten via het nietszeggende eindeloos lange Noord-Hollands kanaal langs de N9 met zijn vele barrières onderweg zien om op de binnenwateren te
- 1820 komen via het Alkmaardermeer. Degenen die het niet durven, hebben bezwaar met betrekking tot een verraderlijke Waddenzee met getijdenstromingen, nauwe vaarwegen, vele ondieptes, zandbanken met bijzondere staken en betonning. Dit zijn voor vele watersporters te grote barrières. Nu ligt er een mogelijkheid om deze doorvaart en onze binnenvaartwegen via het IJsselmeer te ontsluiten, namelijk door een doorgang te creëren bij Den Oever vanaf de
- 1825 Zuiderhaven. Daar loopt het water al onder de A7 door naar het Amstelmeerkanaal en via het Amstelmeer kan dan de recreatievaart met deze ontsluiting binnendoor in Noord-Holland gaan varen naar vele aan het water gelegen dorpen en steden en bezoeken brengen aan ons cultureel

erfgoed en gastronomie, waar Noord-Holland rijk aan is en dan richting Amsterdam varen en dan via Pampus weer het Markermeer op en het IJsselmeer bevaren. Dat kan uiteraard ook andersom, vanuit de MRA-regio naar het noorden varen en dan bij Den Oever het IJsselmeer weer op. Een goed punt hiervoor is destination marketing om Amsterdam te ontlasten voor de vaart die daar is, want zij kunnen fantastische routes varen naar Noord-Holland en via het IJsselmeer weer terug. Hiervoor dienen wij een motie in.

1835 **Motie 43/03102016**
IJsselmeer-Amstelmeer

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

1840 *Constaterende dat:*

- *GS in de Visie op Waterrecreatie Noord-Holland 2030 voor de regio Noord-Holland-Noord inzetten op behoud en verbeteren van bestaande vaarwegen;*
- *Het realiseren van nieuwe vaarverbindingen in Noord-Holland-Noord niet als prioritair wordt aangemerkt.*

1845

Overwegende dat:

- *Noord-Holland door meer water omgeven wordt dan de provincie Friesland;*
- *Voor de provincie Noord-Holland de beperking geldt dat het buitenwater, zoals IJsselmeer en Waddenzee, niet optimaal verbonden is met het binnenwater;*
- *Een verbinding tussen het IJsselmeer en het Amstelmeerkanaal bij Den Oever de economie en recreatie in de Noordoosthoek van de provincie grote impulsen zal geven;*
- *Een dergelijke verbinding veel meer mogelijkheden voor watersporters bewerkstelligt;*
- *Zo kunnen ze vanaf het IJsselmeer binnendoor varen via het Amstelmeerkanaal naar het Amstelmeer, Kolhorn, Schagen, Nieuwe Niedorp naar Alkmaar varen en via het Alkmaardermeer, Zaanstad en Amsterdam, waarbij de watersporters allerlei attracties kunnen bezoeken die aan deze vaarroute liggen;*
- *De mogelijkheden voor het maken van een vaarrondje Noord-Holland op dit moment beperkt zijn;*
- *Een verbinding tussen het IJsselmeer en het Amstelmeerkanaal ook op andere terreinen, zoals vismigratie, een positieve invloed kan hebben.*

1850

1855

1860

Verzoeken het college om:

In het uitvoeringsprogramma van de Visie op Waterrecreatie een verkenning op te nemen naar het creëren van een vaarverbinding vanaf het IJsselmeer bij Den Oever naar het

1865 *Amstelmeerkanaal en het Amstelmeer*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie ONH, VVD, SP, 50plus, PVV, PvdA

1870 De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Toen ik vanmorgen wakker werd, hoorde ik René Froger met 'This is the moment' en ik dacht, dat heeft hij vast speciaal voor deze dag geschreven. Zo voelt het wel. Dank voor de vele complimenten die ik ook aan de ambtelijke staf zal doorgeven. Dank
1875 daarvoor. Dat hebben wij ook teruggekregen uit het veld, de wijze, de snelheid en breedte waarin het vormgegeven is. Dat heb ik in de twintigjarige periode dat ik in het openbaar bestuur rondloop, nog niet vaak meegemaakt, dus ook complimenten aan het ambtelijke team dat dit helemaal heeft begeleid. Uitvoerig gesproken in de commissie en in de voortrajecten waarin iedereen betrokken is geweest of de mogelijkheid heeft gehad om daarbij aanwezig te zijn. Het
1880 stemt mij altijd heel erg blij als ik op stakeholdersbijeenkomsten ook veel Statenleden zie en dat heb ik de afgelopen keren gezien. Ik refereer aan Medemblik, waar wij kennis hebben kunnen nemen van wat door de stakeholders is ingebracht. Toch zijn er nog een aantal vragen die ik allemaal zal proberen te beantwoorden. Er zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over duurzaamheid. Het is belangrijk om met elkaar vast te stellen dat er in deze visie ook aandacht is
1885 voor de watersector als het gaat over waterrecreatie en de transitie van tweetakt en viertaktmotoren naar duurzaam en elektrisch en nieuwe vormen van waterrecreatie, waaronder durfsporten. Ik denk dat de motie van D66 die zij voornemens is in te dienen, overbodig wordt, want ik onderschrijf de gedachte om tot een dekkend netwerk te komen zodat je elektrisch kunt varen in de provincie. Sterker nog, ik stel voor dat wij een conferentie organiseren voor de
1890 betrokken partijen en stakeholders in het veld om te bepalen wat er nodig is en dat vertalen in het compartiment duurzaamheid van de WED. Deze is opgebouwd uit drie pijlers en duurzaamheid is er een van en volgens mij past dat heel goed. Dan heb je ook alle experts bij elkaar. Daarmee zou de motie overbodig worden.

1895 De **VOORZITTER**: Dat wordt door het Statenlid zelf bepaald.

Gedeputeerde **LOGGEN**: U neemt mij de woorden uit de mond! Ik kom straks terug op de PvdD. Er is gesproken over beheer en ook in het voortraject en de commissie is aandacht gevraagd voor kleinere wateren. Dat onderschrijven wij, maar wij moeten kijken of wij verder iets kunnen doen.
1900 Ik ben blij dat de beherende organisaties, RWS, provincie en beherende waterschappen samenwerken aan een intentieverklaring om dat meer op elkaar af te gaan stemmen, zodat je met hetzelfde werk en dezelfde middelen meer kunt gaan bereiken. Dat is opgenomen in de verdere uitwerking.

1905 Mevrouw **KEUR** (CDA): Betreft u daar ook Staatsbosbeheer bij als partij?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Bij het convenant werken wij eerst samen met de overheden vanwege de wettelijke taak. Als wij organisaties tegenkomen die in een netwerk zitten, dan zullen wij daar zeker mee in overleg treden. Het is voor het eerst en dat is de grote kracht, dat de drie betrokken
1910 overheden op een lijn zitten. Dat vind ik echt een 'giant step forward'.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Dat is zeker heel goed nieuws. Kunt u zeggen wanneer die intentieverklaring klaar is? Ik neem aan dat u ons meeneemt in de informatievoorziening.

- 1915 Gedeputeerde **LOGGEN**: Vanzelfsprekend. Het streven is om dat dit jaar nog af te ronden. U hebt een opmerking gemaakt over de Marker Wadden. Wij hebben niets meer gezegd dan wat de initiatiefnemers van dit voorstel zelf aangegeven hebben. Ik ben toevallig vorige week zaterdag op het eerste eiland geweest, want dat is nu opgespoten en de grondwerkzaamheden zijn daar gereed. Dat wordt speciaal ingericht ook voor de waterrecreatie, dus dat is niet iets wat Noord-
- 1920 Holland zegt, maar wat Natuurmonumenten en de overige initiatiefnemers daar zelf over zeggen. Het wordt met veel belastinggeld gerealiseerd en daarom is het belangrijk dat ook de Nederlandse belastingbetaler toegang krijgt tot de eilanden. Niet tot allemaal, want het is de bedoeling dat er robuuste natuur gaat ontstaan en op een aantal eilanden kun je niet komen omdat het moeras is, maar het eerste eiland wordt echt ingericht voor waterrecreatie.
- 1925 Mevrouw **KEUR** (CDA): Natuurlijk is er een link met waterrecreatie, maar wij hebben het met name over het tijdstip. In de visie staan veel quick wins in de provincie zelf, wij willen graag dat u zich daarvoor volop inzet want dat is de bedoeling van de visie. Wij vragen om op dit tijdstip terughoudend te zijn waar het gaat over de Marker Wadden, omdat wij nog heel vroeg, zelfs nog
- 1930 voor de besluitvorming zitten.
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Er komt nog een apart voorstel over de Marker Wadden naar de Staten. Dat neemt niet weg dat het eiland toch wordt ingericht voor waterrecreatie, of Noord-Holland wel of niet participeert. Dat gebeurt toch met of zonder bijdrage van Noord-Holland. De CU/SGP
- 1935 spreekt over een stip op de horizon. Dat ook, maar de visie loopt tot 2030 en in het uitvoeringsprogramma kunt u zien dat er nu al dingen gaan gebeuren. Wij hebben daar middelen voor beschikbaar gesteld. De ambitie is natuurlijk om in 2030 samen met ondernemers, gebruikers en overheden te komen tot slimme en duurzame mogelijkheden voor de waterrecreatie, uiteraard afgestemd op de eisen en kenmerken en draagkracht van de omgeving.
- 1940 Dat is de stip op de horizon waar wij naar streven. De wijze waarop bespreken wij met elkaar in de Staten, ook in het vervolgtraject. Bereikbaarheid kust, dat is een vraagstuk voor een andere portefeuille. Het is gesignaleerd in de verkenningen, dat speelt wel mee, maar kan niet opgelost worden in de visie Waterrecreatie. Dat zit echt bij een andere portefeuille. Ik weet dat gemeenten hun best doen om de bereikbaarheid van hun kust te verbeteren. De VVD heeft een vraag gesteld
- 1945 over de zonering, dat is gekoppeld aan het Natuurplan dat nu ter visie ligt en dat als het goed is, volgend jaar aan u wordt voorgelegd. Daarnaast is gesproken over zwemplekken. In het coalitieakkoord is gesteld dat los van onze wettelijke taak – er is ook budget voor vrijgemaakt – wij moeten komen tot meer zwemplekken. Er verandert niets aan het beleid, dus waar het kan, doen wij het. Ik heb gezegd, de druk op de stad is zo groot en binnen de ring zijn geen officiële –
- 1950 wel officieuze – zwemplekken, dus ik vind dat binnen de ring van Amsterdam gekeken moet worden om deze Noord-Hollanders in de gelegenheid te stellen om te zwemmen in water van goede kwaliteit, zodat wij niet allemaal bewegingen uit de stad krijgen naar de recreatiegebieden. Als het lokaal kan, dan moet je proberen het lokaal vorm te geven.
- 1955 De **VOORZITTER**: De spreektijd van de gedeputeerde staat inmiddels op nul.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ben bijna gereed. Kustbebouwing is echt een RO-thema. Daarover spreken wij ons niet uit in de visie. Dat zijn twee parallelle sporen. De prijsvraag. Er is ambtelijk al gesproken met de initiatiefnemer en als daar niets uitkomt, dan gaan wij over tot een

1960 prijsvraag en dan zal met u mijnheer Bruggeman, afgestemd worden waar de prijsvraag aan moet voldoen, zodat we het gevoel hebben dat het een prijsaanvraag is van ons allemaal. Dan kom ik bij u terug. Motie PvdA, ik vind het meer op zijn plaats bij de begroting, maar collega Post gaat daar iets over zeggen. ONH vraagt terecht aandacht voor een reeds lang gekoesterde wens uit de regio of een verbinding tussen het IJsselmeer en het Amstelmeer mogelijk is, om de marsroute

1965 die in het verleden al een keer is benoemd, te realiseren. Hiervoor is al veel informatie voorhanden en wij weten dat het heel veel geld gaat kosten, maar het is goed om te inventariseren wat er ligt en of het actueel is en dat wij een nieuwe verkenning uitvoeren en de uitkomsten daarvan met elkaar bediscussiëren om te zien in hoeverre dit een haalbare optie is en op welke termijn. Ik vind het nu te vroeg om daar iets over te zeggen, maar het is goed om daar

1970 nog een keer met elkaar naar te kijken. Dan de PvdD, de best for last. Ik ben wel een beetje teleurgesteld door de bijdrage van de PvdD. De Waterrecreatievisie tot 2030 betreft ook waterkwaliteit en zwemplekken en daar gaat ook een belangrijk welzijnseffect vanuit, want water is voor iedereen. Wij zitten in de transitie van oud naar nieuw en wij vinden het belangrijk dat waterrecreatie ook voor de minderdraagkrachtigen bereikbaar moet zijn en daarom storten wij

1975 niet de duurzaamheidseisen allemaal in een keer over u uit, maar in geleidelijkheid. Daar is van alles over te zeggen en u beperkt zich tot bootje varen en hengelen. Dan komt u met een verhaal en daarin ben ik teleurgesteld, want u hebt mij gevraagd om de onderzoeken waar ik mijn standpunten op bepaal, naar u toe te sturen. Dat heb ik gedaan en u hebt daar niet op gereageerd. Of vissen wel of geen pijn ervaren, is in mijn optiek een kwestie van geloof

1980 geworden, want de wetenschappelijke publicaties daarover bevestigen enerzijds dat zij wel pijn voelen en anderzijds dat ze geen pijn voelen. Ik ontraad de motie, mede volgens mij omdat vissen een legale sport en hobby is en wetenschappelijk niet eenduidig vastgesteld is dat zij pijn ervaren.

1985 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ons is het wel gelukt om wijs te worden uit de vele onderzoeken en het ene onderzoek dat u ons heeft toegestuurd, hebben wij goed gelezen. Ik heb in mijn bijdrage vermeld dat er sinds die tijd onderzoeken hebben plaatsgevonden die de conclusies van dat onderzoek aanvullen en bevestigen dat vissen wel degelijk pijn lijden. Het is frappant dat u dat ontkent, want in 2009 hebben GS op vragen van ons geantwoord en aangegeven te erkennen dat

1990 vissen wel lijden door hengelen, dus ik vraag welke ontwikkeling zich in die zeven jaar heeft voorgedaan waardoor het college zo drastisch is gedraaid qua mening op dit punt.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik baseer mij op wetenschappelijke publicaties die ik zelf gelezen heb. Daarop heb ik mijn standpunt gebaseerd. Ik constateer dat het een kwestie van geloof is.

1995 Wetenschappers spreken elkaar tegen en ik kan er niet veel mee. Ik constateer wel dat de sportvisserij in Nederland een legale sport is die voor veel mensen belangrijk is. Die wordt vormgegeven in deze visie en gefaciliteerd, ook voor gehandicapte gebruikers. Ik denk dat dat een grote stap voorwaarts is.

2000 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik wil nog even zeggen dat het feit dat honderdduizenden Noord-Hollanders dit doen of dat het legaal is, niet relevant is. De vraag is of wij als provincie een dergelijk dierenvriendelijk vermaak moeten toejuichen en het antwoord daarop kan alleen maar nee zijn volgens mij.

2005 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ontraad de motie.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb begrip voor de motie van de heer Tekin, maar er zit wel een probleem bij, want u vraagt om in alle uitvoeringsagenda's de te verwachten einddatum van de activiteiten, de stand van zaken middels stoplichten en informatie over de voortang, belemmeringen en financiën op te nemen. Het probleem is zoals bij de watervisie, dat er geen concrete middelen gelabeld zijn om de watervisie uit te voeren. Er zitten dus al verschillen tussen de diverse uitvoeringsagenda's. De vraag is of je dat op gelijke leest kunt gaan schoeien. Ik snap uw vraag wel, want u wilt meer vergelijkbaarheid tussen de verschillende uitvoeringsprogramma's, maar misschien moeten wij even met elkaar overleggen hoe wij dat kunnen bereiken zonder dat u dit aan ons opdraagt, omdat wij daardoor een probleem zouden kunnen krijgen omdat het ingewikkeld is, omdat het ene uitvoeringsprogramma niet een-op-een te vergelijken is met het andere. Ik snap de behoefte aan vergelijkbaarheid, maar om daar nou een stramien van te maken, daar zie ik moeilijkheden bij.

2020 De heer **TEKIN** (PvdA): Dat begrijp ik, maar ik denk dat het wel goed is de uniformiteit zoveel mogelijk door te voeren. Als dat het beginpunt is, dan denk ik dat wij elkaar wel zullen vinden.

Gedeputeerde **POST**: Ik denk dat het ook goed is om dan ook nog met elkaar te praten over: en waar zoekt u dan precies naar in zo'n uitvoeringsprogramma en hoe kunnen wij ervoor zorgen dat het daar zoveel mogelijk aan tegemoet komt. Ik wil u daar graag bij helpen, maar liever niet op deze manier.

De **VOORZITTER**: Zullen wij afspreken dat het college over deze materie een brief aan het presidium stuurt. Zullen wij dat afspreken en kan de motie daarmee als ingetrokken beschouwd worden?

2030 De heer **TEKIN** (PvdA): Ja.

Tweede termijn

2035 De heer **BAKKER** (D66): Ik ben erg blij met de toezegging van de gedeputeerde en dat hij zelfs bereid is om een stap verder te gaan is helemaal fantastisch. Ik zie uit naar de conferentie.

2040 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Dank voor de beantwoording door de gedeputeerde. Wij zijn teleurgesteld door de reactie van de gedeputeerde. Het standpunt van het college is glashelder, een enorme draai sinds 2009 op basis van een zeer twijfelachtig onderzoekje. De motie richt zich gelukkig tot de Staten om zich uit te spreken over hobby's die gepaard gaan met

dierenleed en ik heb veel hoop dat wij als ons als volksvertegenwoordigers daar wel tegen verzetten.

2045

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Een korte reactie op de motie van ONH. Als die aan ons was voorgelegd, hadden wij hem medeondertekend, dus wij gaan voor stemmen. Ten aanzien van het dictum merk ik op dat wij het op prijs stellen dat als de motie het haalt, de verkenning zich ook uitstrekt tot de effecten op natuur en de ecologie.

2050

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Dank aan GL voor de steun en geen enkel probleem om uw suggestie op te nemen in de motie. Ik refereer aan de toelichting van de gedeputeerde over de doorvaart bij Den Oever. In 2010 is het Amstelmeerproject van ruim 200 miljoen euro afgeblazen, een bedrag dat de provincie op de plank had liggen. Naar aanleiding van het mislukken van dit project is een onderzoek uitgevoerd door Dwarshuis en Leemhuis. Dat rapport betrof een uitgebreide studie naar de economische impuls, want daar was destijds het Amstelmeerproject voor bestemd, om een economische impuls te geven aan het noordoostelijke gedeelte in de Kop van Noord-Holland. Die commissie komt tot de conclusie de economische stimulering van het gebied te willen onderzoeken. De opdracht van de commissie is om de kansen op het gebied van sociaaleconomische en ecologische ontwikkelingen in de regio te inventariseren en hierover te rapporteren aan GS. Dus er ligt eigenlijk al een rapport uit die tijd dat duidelijk concludeert dat de mogelijkheid bestaat om daar bij wijze van spreken een doorvaart te creëren en de waterrecreatie en de Kop een economische impuls te geven. Dat wil ik nog meegeven aan hetgeen ik teruggekoppeld heb gekregen van de gedeputeerde.

2065

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, er zijn geen vragen meer gesteld. De uitbreiding van de motie is prima. Op het moment dat de verkenning is gedaan, dan is het denk ik goed om met elkaar te spreken over hoe wij dat inbedden en of er een grond voor is en welke termijn verbinden wij daaraan. Voor het overige zijn er alleen opmerkingen gemaakt.

2070

De **VOORZITTER**: De beide resterende moties. M41 van de PvdD. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP en de PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan M43. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet. Dus de motie is met algemene stemmen aanvaard, gelukgewenst. Dan de voordracht. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de PvdD, de overige leden daarvoor, zodat de voordracht is aanvaard. Wij gaan schorsen tot 13.50 uur.

2075

13. Statenvoordracht 61 Convenant versterken samenwerking Metropoolregio Amsterdam

2080

De **VOORZITTER**: De vergadering is heropend en ik vraag de heer Yurdakul om het voorzittersstokje bij dit agendapunt over te nemen.

Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter, wij zijn blij met de toezegging van de portefeuillehouder dat hij zich zal inzetten om de kloof te dichten tussen de MRA en de overige regio's. U heeft

2085

toegezegd dat u daartoe de andere regio's zult gaan consulteren en wij willen heel graag weten op welke termijn u dat gaat doen.

- 2090 Mevrouw **LAGERVELD** (VVD): Voorzitter. Ook in commissieverband is al gezegd dat het goed is dat de MRA-regio zich de komende jaren blijft ontwikkelen als internationaal concurrerende regio, zodat de MRA in de Europese top-5 van economisch sterke regio's blijft. Voor ons ligt het conceptconvenant MRA. Mijn fractie ondersteunt de basisaanvliegroute en met GS is ook mijn fractie geen warm voorstander van het instellen van een gemeenschappelijke regeling. Mijn
- 2095 fractie is het er ook mee eens dat de regiegroep van beperktere omvang zal zijn. Nu is uit het stuk gebleken dat voor het weekend is verstuurd, dat dit voorstel helaas niet is overgenomen. Kan het college de redenen hiervoor aangeven? Nog een aantal aandachtspunten. De MRA is nu een netwerkachtige samenwerkingsorganisatie. Dat klinkt vrijblijvend, terwijl MRA wel meer taken gaat uitvoeren en tegelijkertijd heeft de provincie een financieel en bestuurlijk belang. Dit raakt bijna aan de definitie van een verbonden partij behalve dat hier geen sprake is van een
- 2100 publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie. Waar mijn fractie beducht voor is, is dat langs deze weg de Staten dadelijk de kaderstellende en controlerende taken niet goed kunnen uitvoeren. De Staten moeten kunnen bijsturen op het juiste moment. Wij willen graag weten hoe ervoor wordt gezorgd dat de concepten van de regionale afspraken tijdig in de Staten worden besproken. In het convenant staat nu dat deze concepten acht weken van tevoren worden
- 2105 aangeboden. Ik heb hier ook al technische vragen over gesteld, maar uit het antwoord werd niet duidelijk of deze termijn past binnen onze vergaderorde en als het niet past, hoe kunnen wij ervoor zorgen dat dit wel het geval is. Graag een reactie. Nog een aantal vragen. Dit betreft een netwerkachtige samenwerkingsorganisatie. Zijn hier voorbeelden van in andere provincies dan wel gemeenten? Hoe zijn de ervaringen daar wat de controle en verantwoording betreft? Ik heb
- 2110 deze vraag ook al bij mijn technische vragen ingediend, maar die is toen niet meegenomen en ook tijdens de commissiebehandeling is deze vraag gesteld en helaas niet beantwoord, dus ik stel hem ook maar hier. Op pagina 8 van de voordracht staat dat er minder geld begroot is voor onderwijs en arbeidsmarkt. Kan het college de redenen hiervan aangeven?
- 2115 De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter. De informele samenwerking in de MRA is door de jaren heen zorgvuldig opgebouwd. Persoonlijk heb ik goede herinneringen aan het initiatief van de provincie voor de eerste Muiderslot conferentie in 1997 waar de basis is gelegd voor de samenwerking in de MRA. Er is nu twintig jaar later zeker gezien de economische en maatschappelijke ontwikkeling, volop aanleiding de organisatie aan te scherpen. Per 1 januari 2017 houdt de
- 2120 stadsregio voor Ruimte en Wonen op te bestaan en ontstaat de vervoersregio. Over de organisatie en de wijze waarop de vervoersregio ingebed gaat worden in de MRA, bestaat nog veel onduidelijkheid. Wij vragen GS ons daar beter over te informeren. Er is dus alle reden om te werken aan een betere organisatie van de samenwerking, waarbij naast Amsterdam ook de deelregio's Amstel-Meerlanden, Zuid-Kennemerland-IJmond, Zaanstreek-Waterland-Gooi en
- 2125 Vechtstreek en de provincies Noord-Holland en Flevoland zijn betrokken. Ons is overigens onduidelijk waarom Zuid-Kennemerland en IJmond als twee aparte deelgebieden worden genoemd. Wat is daarvan de achterliggende reden? D66 vindt het goed dat voortgegaan wordt op de informele benadering en onze fractie ziet vanwege de geringe democratische legitimiteit net

als GS niets in een gemeenschappelijke regeling en steunt het idee van samenwerking in de metropool op pragmatische wijze en om daar een klein ondersteunend bureau voor op te zetten en voor een goede financiering daarvan te zorgen. Meer structuur aanbrengen in de MRA kan passen in een meer flexibele inrichting van de besturingskolom. Het Eerste Kamerlid Donner had daar laatst een mooie toespraak over tijdens de Haagse Zeeuwse oesterpartij en ik citeer: "Om grensoverschrijdende samenwerking tot een goed resultaat te brengen moet men niet de grenzen wegdenken, maar moet men er praktisch mee omgaan en gericht afwijken van specifieke knelpunten in regelgeving en niet de regel aanpassen met natuurlijk het overeind houden van de rechtsbescherming." Ook de analyse van de gemeente Zandvoort in relatie tot de ambtelijke samenwerking met Haarlem geeft aan dat er wellicht betere wegen zijn dan alleen maar schaalvergroting. Het is essentieel dat de Staten evenals de gemeenteraden beter betrokken worden. Dat zal consequenties hebben voor hoe wij in dit huis de zaken gaan organiseren rond deze complexe integrale gebiedsgerichte benadering. In de agenda is die vraag ook neergelegd, hoe wij hiermee om moeten gaan. De PvdA zal straks een motie indienen die wij mede onderschrijven, ook naast anderen. D66 heeft in de commissie aandacht gevraagd voor een aantal punten in het convenant en wij zijn blij met toezeggingen die daarover zijn gedaan, maar zien dat nog onvoldoende terug in de besluitenlijst van de regiegroep, anders dan een mededeling, en besluiten die afwijken van wat ons is voorgelegd. Daarom het volgende. De Staten willen qua proces, besluitvorming en betrokkenheid in voorbereiding, inhoud en kaders zeker als zij uitgewerkt zijn in een uitvoeringsprogramma zoals de economische agenda, voldoende invloed en inbreng kunnen hebben en overigens over het eigen beleid blijven gaan en daar bindende afspraken over kunnen doen. De Staten gaan over hun eigen tijdschema en willen niet door een convenant zoals in artikel 7.3, gebonden worden, maar natuurlijk willen wij meewerken aan efficiënte besluitvorming. Hiertoe blijkt ook alle aanleiding nu de regiegroep al heeft besloten en per 1 oktober het definitieve convenant heeft rondgestuurd. Zijn wij mosterd na de maaltijd? Heel bijzonder. Onzes inziens moet zijn dat de termijn van acht weken uit het convenant gehaald wordt en dat de behandeling wordt afgestemd op de besluitvorming in de respectievelijke raden en Staten. Het besluit van de regiegroep om een apart portefeuilleoverleg Wonen in te stellen is niet in overeenstemming met wat aan ons is voorgelegd. Het is voor D66 zeker niet wenselijk om RO en wonen uit elkaar te halen. Hoe kan dit? Graag een verklaring. De Staten willen duidelijke doelen stellen en een regelmatige evaluatie van die doelen en het verloop van de aangegane afspraken in het convenant. Er liggen goede kansen om programma's zoals de economische agenda, een-op-een te koppelen aan de MRA-actieagenda waardoor welvaart, welzijn en duurzaamheid een goede verankering krijgen in de agenda. De toezegging van GS om bij de uitvoeringsagenda het dashboard werkende weg te voorzien van informatie over de ontwikkeling van de indicatoren gaat daar sterk aan bijdragen. D66 vindt het belangrijk dat er voor het hele gebied een woningmarktuitlegangspunt is en een actieagenda wordt opgesteld, waarbij zowel het oplossen van grotere knelpunten en strategieën voor het gebied als geheel, maar evenzeer voor kleinere gemeenten gelijkwaardig worden meegenomen en gewogen. Het onafhankelijke weliswaar bij Amsterdam ondergebrachte bureau kan daarin een belangrijke rol spelen. Daarnaast pleiten wij ervoor dat de platforms PRES, PRO en PMB, de belangrijke spelers in het veld, goed aangehaakt worden. Zoals de Economic Board dat doet, zou ook voor het landschap kunnen gelden of vorm kunnen krijgen. Wij denken dat daarmee de belangen van het

gebied als geheel gediend worden en zien graag de waarborgen dat dit ook gebeurt. Gezien het belang van het landschap en de veranderingen bij recreatiegebieden kan het noodzakelijk zijn tijdelijk bijzondere aandacht te geven. Wij willen graag nader geïnformeerd worden over hoe dit
2175 in de MRA aangepakt gaat worden. De voorstellen over de bestuurlijke aansturing van de vervoersregio wachten wij af en ook eventuele voorstellen over het sociale domein, waarover wij ons bij voorbaat nog niet uitspreken, hoe dat zich verhoudt met onze kerntaken.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. 50plus kan niet zomaar instemmen met het
2180 conceptconvenant en ziet graag dat er een aantal aanpassingen doorgevoerd wordt. Wij vragen ons af of dat nog kan, aangezien dit binnenkort al besloten is. Wij zien ook voordelen van blijvend overleg, van versterking van de samenwerking in de MRA. Samenwerking dient altijd plaats te vinden op grond van vrijwilligheid. Er mag geen sprake zijn van overdracht van bevoegdheden. Tevens vragen wij aandacht voor het feit dat wij een groot voorstander zijn van
2185 de oprichting van een nieuw platform Sociaal, dat eventueel op latere termijn aan de orde is. Wij zouden dat graag naar voren willen halen. Daarnaast hebben wij aandacht voor de betrokkenheid van raden en Staten om onze taken goed uit te kunnen blijven voeren. Voor het bedrag van ruim 1 miljoen euro extra van de provincie voor het optuigen van het bureau dienen wij een amendement in. Wij kunnen nergens in de stukken een goede onderbouwing vinden waarom dit
2190 bedrag nodig is en 1 miljoen euro is niet niks. Wij stellen voor maximaal 500.000 euro beschikbaar te stellen en dat de andere partijen de overige 500.000 euro bij elkaar harken. Dat lijkt mij geen probleem als er zoveel gemeenten meedoen. Wij hebben in de commissie al gezegd dat wij het gezelschap van 21 bestuurders te veel vinden, maar dat is al achterhaald. Wij vragen ons net als D66 af waarom het overleg RO en Wonen uit elkaar gehaald is. Wij zien ook heel
2195 graag dat dat een geheel blijft. Wij vragen hierop een antwoord van de gedeputeerde.

Amendement 12/03102016

Convenant versterken samenwerking MRA

2200 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.*

Overwegende dat:

- *Er een concept convenant ter bespreking voorligt over de bestuurlijke samenwerking in de metropoolregio Amsterdam (MRA);*
- 2205 - *In de MRA momenteel 32 gemeenten, twee provincies en de stadsregio samenwerken aan ruimtelijke ontwikkeling, wonen, economie en verkeer en vervoer, omdat deelregio's niet altijd een passende schaal bieden voor de opgaven die er liggen;*
- *Het concept-convenant een van de acties uit de 'Ruimtelijke economische Actie Agenda 2016-2020 is;*
- 2210 - *Het kabinet de Stadsregio Amsterdam per 1 januari 2015 heeft afgeschaft;*
- *De Stadsregio Amsterdam nog onder de huidige naam blijft opereren t.a.v. het regionaal verkeer- en vervoer, totdat de nieuwe Vervoersregio zal zijn opgericht;*
- *De MRA-agenda het inhoudelijk kader biedt voor samenwerking en versterking nodig is van de governance en de financiering;*

- 2215 - *De provincie Noord-Holland heeft aangegeven dat de huidige overlegplatforms met wethouders uit de deelnemende gemeenten voor economie, ruimte en bereikbaarheid de inhoudelijke pijlers blijven onder de samenwerking op basis van vrijwilligheid;*
- *De provincie ook zeker een bijdrage moet blijven leveren door actief betrokken te blijven bij de samenhang van de MRA;*
- 2220 - *Er een voorstel wordt uitgewerkt voor de oprichting van een klein ondersteunend bureau dat gebruik maakt van de gemeente Amsterdam ook qua rechtspersoonlijkheid;*
- *Van de provincie Noord-Holland een extra bijdrage wordt gevraagd van 1.045.338 euro;*
- *De financiering van de MRA-samenwerking voorheen niet inzichtelijk genoeg was, maar dat ook in het nieuwe financieringsvoorstel nergens een deugdelijke onderbouwing blijkt uit de stukken die de extra verhoging van betaling van 1.045.338 euro vanuit de provincie Noord-Holland legitimeert.*
- 2225

Besluiten:

- *Geen extra bedrag van 1.045.338 euro ter beschikking te stellen ter versterking van de samenwerking van de MRA, maar een maximaal extra bedrag ter beschikking te stellen vanuit de provincie Noord-Holland van 500.000 euro en dat binnen de MRA het resterende bedrag onder de rest van de deelnemende partijen gevonden dient te worden;*
- 2230 - *In de antwoordbrief met de zienswijze van GS en PS de volgende tekst op te nemen:*
- "Noord-Holland gaat niet akkoord met de voorgestelde financieringsconstructie ter versterking van de samenwerking van de MRA en wil de extra bijdrage van de provincie Noord-Holland vanaf 2017 maximeren op 500.000 euro in plaats van de voorgestelde 1.045.338 euro. Het resterende bedrag dient onder de rest van de deelnemende partijen binnen de MRA gevonden te worden."*
- 2235
- 2240 *en gaan over tot de orde van de dag.*
- Fracties 50plus, ONH*

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

- 2245 De heer **TEKIN** (PvdA): Voorzitter. Als het goed gaat met de MRA, gaat het goed met Noord-Holland en ook met Nederland. Ik denk dat het daarom des te belangrijker is dat wij deze afspraken aan de voorkant goed met elkaar doorspreken om de komende periode geen last van elkaar te hebben. Tijdens de commissie kwam de term 'basisaanvliegroute' naar voren en daar is mijn fractie het hartgrondig mee eens. Daaronder valt ook dat er geen gemeenschappelijke
- 2250 regeling komt, want volgens mijn fractie zijn er al te veel gemeenschappelijke regelingen in de betreffende regio. Mevrouw De Meij, mijn fractie vindt het prima dat de provincie en Amsterdam hun verantwoordelijkheid nemen en de extra stap zetten om 1 miljoen euro beschikbaar stellen. Het is goed als de twee grote broers dat doen voor de wat kleinere partners in de regio. Ik denk dat wij die verantwoordelijkheid hebben en die pakken wij dus ook. Mijn fractie steunt dit bedrag,
- 2255 want netto gaat het om niet meer dan onze bijdrage aan de MRA in de vorige periode. Ik wil dat in het juiste perspectief zetten. Nog een punt en daar heb ik in de commissie al aandacht voor gevraagd, maar geen antwoord op gehad en daar heeft de heer Struben net ook al iets over

gezegd. Het zou mooi zijn geweest als ook de opzet van de vervoersregio hier op tafel zou liggen, want dan hadden wij een compleet beeld van wat de MRA gaat doen en wat de vervoersregio gaat doen. Moeten wij daar ook weer de grote broer spelen? Dat is voor mijn fractie nog onduidelijk en straks krijgen wij daar misschien een extra rekening voor gepresenteerd en dan zitten wij elkaar aan te kijken. Dus hoe zit het met de vervoersregio en hoe en wanneer krijgen wij daar meer duidelijkheid over? Ik heb een motie zoals reeds is aangekondigd.

2265 **Motie 44/03102016**

Democratische legitimiteit bij samenwerking MRA

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

2270 *Constaterende dat:*

- *Een goed en efficiënt functionerende Metropoolregio Amsterdam niet alleen voor Noord-Holland maar voor heel Nederland van groot belang is;*
- *Binnen de MRA verschillende bestuursorganen samenwerken;*
- *Net als GS van Noord-Holland PS van Noord-Holland niets voelen voor een gemeenschappelijke regeling;*
- *De basisaanvliegroute van het convenant kan rekenen op brede steun van PS.*

Overwegende dat:

- *Het voor het functioneren van de verschillende gemeenteraden en PS binnen de MRA-regio van belang is dat de verschillende bestuursorganen kunnen meebeslissen over prioritering van de activiteiten;*
- *PS van Noord-Holland tijds worden meegenomen in de verantwoording van de activiteiten en eventuele bijstelling van projecten van provinciaal belangen/of waar Noord-Holland als medefinancier optreedt;*
- *Een convenant – bijvoorbeeld met het voorstel voor een beslissingstermijn van 8 weken - niet tot doel kan hebben de vergaderorde van PS vast te leggen, noch in de plaats kan treden van bevoegdheden van PS.*

Besluiten:

- *Het college van GS van Noord-Holland te verzoeken om in overleg met de regiegroep te bekijken hoe recht kan worden gedaan aan de wens van PS om voldoende ruimte te behouden bij het beslissen over prioritering en verantwoording van de activiteiten van provinciaal belang binnen de MRA;*
- *Hiertoe de voorzitter van en GS en PS van Noord-Holland te verzoeken om voor 1 januari 2017 met een voorstel te komen over hoe de voorbereiding van afstemming en besluitvorming binnen de MRA ingebed kan worden in de vergaderorde van PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdA, D66, VVD, CDA

2300

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **REMKE** (CdK): Voorzitter. De regiegroep heeft anderhalve week geleden vergaderd en het leek mij uit het oogpunt van transparantie goed om het verslag aan de Staten toe te sturen.

2305 Daarin hebt u kunnen lezen dat de positie van de raden en de Staten duidelijker in de stukken terug zal komen. In de regiegroep is onderkend dat op dit punt nog wel de nodige verduidelijkingen kunnen plaatsvinden. Van de zijde van de Staten zijn hier en daar ook inhoudelijke opmerkingen gemaakt, maar tot dusver was het zo dat de Commissaris in de regiegroep zich bezig heeft gehouden met de keuze van het construct, maar de inhoudelijke

2310 verantwoordelijkheden blijven gewoon bij de portefeuillehouders liggen, dus die moeten daarop reageren. Ik kan u wel melden dat over het instellen van een portefeuillehouderoverleg Wonen nog enige discussie gaande is, want daar zijn meerderen wat ongelukkig mee, zo is mij gebleken en ik begrijp dat inhoudelijk volkomen, want RO gaat over meerdere facetten en in de RO vindt de weging der dingen plaats waaronder de weging van het woonbelang en die discussie hoort zo

2315 integraal mogelijk plaats te vinden. Mevrouw Lagerveld vraagt hoe dat zo gekomen is en dat komt omdat een aantal wethouders zich begon te roeren. Ik heb inmiddels begrepen dat daar in wethoudersland allerm minst overeenstemming over is, dus dat is de reden van de voortgezette discussie. Mevrouw Keur is blij met de toezegging om de kloof te dichten en wanneer start dat. Als ik mij de discussie in de commissie goed herinner, dan heeft gedeputeerde Bond daar nadere

2320 duidelijkheid over gegeven en dat is niet een begin- of eindpunt, dat is in feite de inzet van het college in de afgelopen jaren al geweest en dat blijft dus zo. Daar is de provincie op aanspreekbaar, dat daar een belangrijk aandachtspunt ligt. Mevrouw Lagerveld refereert aan de beperkte omvang van de regiegroep. De regiegroep is overigens met een lid verminderd en de reden is omdat alle gemeenten net als de Staten dat voorstel voorgelegd hebben gekregen en het

2325 daarna buitengewoon moeilijk is om vanuit de regionale inbreng in een keer een voorstel op tafel te leggen met minder leden. Dat is precies de reden waarom wij over twee jaar gaan evalueren. Dan zal de omvang van de regiegroep nader worden bekeken. De evaluatieafpraak vindt u terug in de besluitenlijst van de regiegroep. Mevrouw Lagerveld gaf zelf overigens aan dat in formele zin geen sprake is van een verbonden partij, maar het moet wel allemaal netjes in de eigen

2330 besluitvormingsprocedures worden ingekaderd. In aansluiting op de motie van de heer Tekin zeg ik u toe dat er nader bericht zal komen over de inpassing in de besluitvormings- en vergadermomenten van de Staten. Mijn redenering is heel simpel en dat geldt voor alle samenwerkingsverbanden, het samenwerkingsverband heeft zich daar maar op te richten, want de Staten en de gemeenteraden zijn de bepalende kaders. De administratieve processen zijn daar

2335 dienstbaar aan. Overigens vertolkt de motie het gevoel van het college en ik laat het oordeel over de motie dan ook gaarne aan de Staten over. Zijn er voorbeelden in andere provincies? Informele samenwerkings- en netwerkvormen zijn op meerdere plekken terug te vinden, maar de samenwerking die nu gaat plaatsvinden in MRA, is tamelijk uniek. Er zijn meer samenwerkingsverbanden gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling, bijvoorbeeld de

2340 Drechtsteden en op de Zuidvleugel van Zuid-Holland, maar u hebt helder aangegeven – en dat lag helemaal in lijn met de inzet van GS – dat wij geen ingewikkelde discussies willen over gemeenschappelijke regelingen en dergelijke, dat de samenwerking op basis van een convenant verreweg de voorkeur verdient. Dat is de afgelopen maanden de lijn geweest. Misschien dat

andere delen van het land de samenwerking in MRA-verband als lichtend voorbeeld gaan nemen
2345 en dan lost het probleem van mevrouw Lagerveld zich in de loop van de tijd vanzelf op. Minder
geld arbeid en onderwijs heeft te maken met de kerntaken. Richting mevrouw De Meij, in het
kader van de kerntaken is niet de provincie de eerste die zou behoren te pleiten voor een overleg
Sociaal, want dat is geen onderdeel van de provinciale kerntaken. Dat zal echt vanuit de
gemeentelijke werkvloer moeten komen, dus ik denk niet dat het op onze weg ligt om daartoe
2350 initiatieven te nemen. De heer Struben benadrukt het belang van MRA nog eens een keer, met
name in economisch maar ook in andere opzichten. Ik kan dat vanzelfsprekend alleen maar
onderschrijven. Hij vraagt ook waarom er een splitsing heeft plaatsgevonden tussen Zuid-
Kennemerland en IJmond. Dat is de vrucht van de consultatieronde onder gemeenten geweest. Er
bestond in het IJmondgebied een uitdrukkelijke voorkeur voor een aparte deelregio en die
2355 voorkeur is gehonoreerd. Het probleem van een aparte zetel voor de vervoersregio is ook
gehonoreerd, want zoals u in het verslag, de besluitenlijst heeft kunnen lezen, dat is eruit
gehaald. Dan voldoende betrokkenheid van de Staten op proces en inhoud. Eens, zoals mag
blijken uit hetgeen ik zojuist gezegd heb en het eigen tijdschema dat in deze leidend moet zijn.
Mevrouw De Meij, 500.000 euro minder. Het is een globale begroting en dat is wel in de stukken
2360 terug te vinden. Maanden geleden is al de discussie gevoerd en is er op een gegeven moment
afgesproken om € 1,50 per inwoner beschikbaar te stellen. De provincies Noord-Holland en
Flevoland en de gemeente Amsterdam en de gemeente Almere betalen allemaal evenveel. Het is
allemaal geen wiskunde, maar de vrucht van bestuurlijk overleg en dan permitteer ik mij de
volgende opmerking. Je kunt wel zeggen, 500.000 euro minder, maar ook dat is niet
2365 onderbouwd. Dus ik hecht er zeer aan dat het financiële kader zoals dat nu op tafel ligt, in stand
blijft omdat deze verdeling volgens ons alleszins redelijk is en een signaal vanuit de Staten, zoals
mevrouw De Meij dat aangeeft en nu citeer ik de motie onder besluit: "Het resterende bedrag
dient onder de rest van de deelnemende partijen binnen de MRA gevonden te worden." Dan stuur
je een hoge rekening naar de gemeentebesturen en dat is volgens mij een verkeerd signaal.
2370

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter, het besluit van de regiegroep over een extra loot aan de
stam is contrair aan het voorstel dat aan u is voorgelegd en besproken in de commissie. Ook in
PRO, een van de drie platforms, is daarover voorafgaand aan de regiegroep anders besloten,
namelijk dat het MRA-voorstel met daarin de drie loten PRO, PRES en PMBA als zijnde de
2375 platforms. Ook de stuurgroep Metropolaan landschap is het zeer oneens met het besluit van de
regiegroep om een vierde platform in de MRA te maken. Zij zien het als een aanzienlijke
vermindering van de integraliteit en een aantasting van de positie en slagkracht van de
stuurgroepen, die afzonderlijk als impuls binnen de MRA functioneren. Achter de schermen
wordt eraan gewerkt om het besluit aan te passen zodat het conform is aan hetgeen aan u is
2380 voorgelegd in de commissie en waarvan u heeft gezegd dat u erachter stond.

De **VOORZITTER**: Dan heb ik nog een vraag liggen over de vervoersregio.

De heer **REMKES** (CdK): Ik wil daar nog wel even iets over zeggen. De discussie over de
2385 vervoersregio loopt nog, maar is wat GS betreft heel overzichtelijk. Wij hebben op dit moment
een convenant met de vervoersregio en het college staat niet te trappelen om die constructie te

wijzigen, dus als het aan ons ligt, dan krijgt u hier geen opzet voor de vervoersregio voorgelegd, want dat is aan andere partijen. Dan sluit ik niet helemaal uit dat er een heel licht convenant zoals het nu ook is, tussen de provincie en de nieuwe opzet van de vervoersregio wordt gesloten, 2390 maar dat hoeft hier geen onderwerp van uitvoerige discussie te zijn volgens mij.

Tweede termijn

Mevrouw **LAGERVELD** (VVD): Voorzitter. Dank aan het college voor de antwoorden. In het stuk 2395 van de regiegroep staat inderdaad meer aandacht en betrokkenheid raden en Staten. Dat is goed om te lezen, maar zoals de CdK aangeeft, de MRA is tamelijk uniek, geen gemeenschappelijke regeling, dus ik blijf erop hameren dat de Staten moeten kunnen bijsturen op het juiste moment. Blij met het nadere bericht dat wij nog gaan krijgen van de Commissaris dat de regionale afspraken binnen onze vergaderorde zullen gaan passen en dat het samenwerkingsverband zich 2400 daarop heeft te richten en niet andersom. Ook blij dat er na twee jaar een evaluatie komt om te kijken naar de omvang van de regiegroep. Tot slot werd genoemd dat er bezuinigd is op arbeidsmarkt en onderwijs omdat het geen kerntaken zouden zijn. Daar zou ik graag een reactie op willen hebben, want het was mij niet bekend dat wij daarop zouden bezuinigen.

2405 De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter. Eens met de voorzitter dat het een unieke samenwerking is. Duidelijk dat de splitsing Wonen en RO heroverwogen gaat worden. Ook blij dat in de afspraken over de tijdstippen de tijdschema's van de raden en de Staten leidend zijn en ik vind eigenlijk ook dat de toezegging moet komen dat artikel 7.3, acht weken, eruit moet gaan en dat hiervoor een andere formulering gekozen moet worden. Eens dat er voor het landschap geen apart 2410 portefeuilleoverleg komt, maar wel dat het metropolitane landschap extra aandacht vraagt in de komende periode en dat ernaar gekeken moet worden en dat wij daar graag meer over willen horen. Het amendement van 50plus komt inderdaad uit de lucht vallen, hoewel bij de kadernota dit al is aangegeven en er geen argument is gegeven – zoals de voorzitter zei – waarom het gehalveerd zou moeten worden. Wij hebben daarover destijds in de commissie technische vragen 2415 gesteld, dus wij willen bij de begroting graag goed kijken naar de nadere onderbouwing van de verschillende bedragen aan de MRA en of dat ook besteed wordt aan de provincie en dat hier nog wat nadere duidelijkheid over komt. Wat de vervoersregio betreft, er ligt een convenant maar hoe dat verder gaat is nog erg onduidelijk, dus wij willen graag nog een keer in de commissie overleggen over de vervolgacties.

2420 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. Wij trekken dit amendement in, hoewel wij nog steeds niet inzien waarom wij als provincie 1 miljoen euro moeten betalen en de deelnemende gemeenten per inwoner niet een beetje extra kunnen bijdragen. Dat ontgaat mij volledig. Dat er al een miljoen in de kaderbrief is gereserveerd, kan zo zijn, maar wij komen hierop terug bij de 2425 begroting.

De heer **TEKIN** (PvdA): Voorzitter. Ik ben blij met de woorden van de voorzitter die zegt, de organisatie moet zich aanpassen aan de raden en de Staten. Toch handhaaf ik de motie omdat wij een krachtig signaal willen geven.

2430

De heer **REMKE** (CdK): In de richting van mevrouw De Meij heb ik aangegeven wat de basis is van de financiële afspraken en dat betekent dat Noord-Holland iets meer gaat betalen. Daar is nog wel wat op af te doen als je even wat dieper door de cijfers heen kijkt. De Staten er goed en blijvend bij betrokken zeg ik richting mevrouw Lagerveld en de heer Struben van harte toe.

2435

De **VOORZITTER**: Dan besluitvorming over de motie, want het amendement is ingetrokken Stemverklaringen of hoofdelijke stemming? Dat is niet het geval. Wie is tegenstander van deze motie 44? Niemand, de motie is unaniem aangenomen. Dan de voordracht. Stemverklaringen of hoofdelijke stemming? Dat is niet het geval. Wie is tegenstander van de voordracht? Niemand,

2440

daarmee is het voorstel unaniem aangenomen.

14. Statenvoordracht 67 Investeringskader Waddengebied 2016-2026

2445

De heer **BAKKER** (D66): Voorzitter. D66 is tevreden met het kader dat voorligt, en de keuzes die worden gemaakt. Wat wij belangrijk vinden en wat is afgesproken met het Rijk, is een balans tussen economie en ecologie. Wat wij helemaal mooi vinden is dat in dit kader wordt gezocht naar projecten waar economie en ecologie elkaar versterken. Ik denk dan aan projecten zoals 'building with nature' wat nu al gebeurt. Dat soort projecten juichen wij toe. Ik wil nog even stilstaan bij het punt van de landbouw. Wij zijn erg blij met de aandacht voor de zilte landbouw

2450

maar wij willen ook aandacht vragen voor efficiënt gebruik van zoetwater, omdat dit in de huidige bedrijfsvoering in de landbouw nog steeds erg belangrijk is. Verder over het proces. In de commissie is gevraagd, wat gaat er gebeuren met het uitvoeringsprogramma? Komt dat nog naar ons toe? Ik zet nu even de pet op van Algemeen Bestuurslid van het Waddenfonds en ik vind het prettig om uw input te krijgen over wat u van de documenten vindt, zodat ik u goed kan

2455

vertegenwoordigen in het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds. Wij zijn erg blij met het kader en de middelen die het Waddenfonds ons biedt, maar wij moeten niet vergeten dat het gaat om compensatiemiddelen voor gaswinning en van mijnbouwactiviteiten in het Waddengebied worden wij niet zo blij. Daarom zal straks door de PvdA een motie worden ingediend, waarin wij GS oproepen zich uit te spreken tegen schadelijke activiteiten in het Waddengebied en het gebied hiertegen te beschermen.

2460

2465

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Met de zes majeure opgaven kunnen wij ons verenigen. Het is belangrijk dat er integraliteit ontstaat in projecten in het Waddengebied. Er blijft nog een zekere ruimte voor kleinere projecten en ook dat vinden wij een goede zaak. Er wordt gestreefd naar een hoger percentage van bijdrage van derden. Dat zijn vaak andere overheden, maar ook natuur- en milieuorganisaties. Zo af en toe heb ik de indruk, investeert het bedrijfsleven ook mee. Onzes inziens mag er een behoorlijke bijdrage van het bedrijfsleven worden verwacht, want zij zijn degenen die de natuur in het Waddengebied ernstig beïnvloeden. Compensatiemaatregelen wijzen erop dat er iets gecompenseerd moet worden dat in principe slecht is voor dit

2470

Natura2000-gebied. Jammer dat er nog steeds ontwikkelingen plaatsvinden die het Waddengebied bedreigen, zoals de winning van delfstoffen. Eigenlijk lijkt het op dweilen met de kraan open en dat kan niet de bedoeling zijn. In hoeverre wordt de winning van delfstoffen zoals

gas en zout gecompenseerd? Zou er niet veel meer betaald moeten worden om dit te compenseren? De ondeelbaarheid van het Waddengebied zou uitgangspunt zijn in dit investeringskader. Ik mis echter de betrokkenheid van het Deense en Duitse deel van het Waddengebied. Dat er betrokkenheid met Duitsland en Denemarken is, hebben wij inmiddels ontdekt. Wij ontvangen graag een overzicht van de samenwerkingsverbanden. Wij moeten ook waken voor het aantrekken van te veel toeristen. Wij zien de problemen in Amsterdam, maar ook elders, bijvoorbeeld op Texel, en nu zal het in het Waddengebied wel niet zo'n vaart lopen, maar toerisme brengt veel meer mobiliteit en strandhuisjes – daar zijn wij erg tegen – bungalowparken en leisure en wellicht ook nog durfsporten met zich mee, waar gedeputeerde Loggen het vaak over heeft. Misschien kunnen wij wandel- en fietstoerisme stimuleren en met fietsen bedoelen wij dan rustig rijden van plek naar plek. Er zijn trouwens al veel wandel- en fietsroutes. Het is duidelijk dat LTO zich inzet voor de positie van de boeren in het Waddengebied, dat is op zich een goede zaak. Duidelijk is ook dat de boeren wel moeten gaan doen aan andere soorten landbouw en veeteelt dan voorheen. Op een manier waarbij vele jaren de Nederlandse grond is misbruikt en wordt misbruikt door bijvoorbeeld de boeren, de banken en handelaren in chemicaliën en farmacie kan niet meer. De boeren moeten een kans hebben en wij vernemen graag de voorstellen van LTO – ze hebben ons wel een brief geschreven maar geen voorstel gedaan – die hetzelfde resultaat zullen hebben als nu in het investeringskader Waddengebied wordt voorgesteld. Hoe aan verzilting ontkomen kan worden zien wij niet. Wij vinden dan ook dat verzilting soms goed is. Ook daarvoor heeft LTO wellicht onderzoekscapaciteit om uit te vinden hoe hiermee om te gaan. Met het bericht van de Waddenhavens dat voor het weekend kwam, zijn wij blij. Wij hopen dat het inderdaad zo goed gaat als ons voorgespiegeld wordt. Graag worden wij op de hoogte gehouden van de resultaten. Tot slot, de PvdA, SP, D66, GL en PvdD hebben een gezamenlijke motie ingediend die ervoor moet zorgen dat GS zich uitspreken tegen schadelijke effecten van de industrie en de winning van delfstoffen in het Waddengebied. Wij hopen dat de meerderheid van de Staten dit idee steunt, want wij moeten ervan af. Het zou een geweldige impuls geven aan behoud van het Waddengebied.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Zoals de sprekers voor mij ook al benadrukten, is het Waddenfonds in 2006 opgericht ter compensatie van de schade aan de natuur die was ontstaan door onder andere de gaswinning in de Waddenzee. Hoewel helaas 50% van het budget van het Waddenfonds voor natuurherstel wordt afgesnoept voor ecologische doeleinden, kent het Waddenfonds nog steeds en ook het investeringskader het uitgangspunt dat de ecologie niet mag lijden onder de economische activiteiten. Het is dan ook jammer dat wij in dit investeringskader toch lezen dat de visserij in de Waddenzee wordt gestimuleerd. Dat is te betreuren, omdat uit tienjarig onderzoek van hoogleraar Han Olff is gebleken dat het ecosysteem in de Waddenzee dermate ernstig verstoord is dat elke vorm van visserij op dit moment schadelijk is. Visserij in de Waddenzee is dus in strijd met de ecologische doelstellingen van het Waddenfonds en zou om die reden niet in aanmerking moeten komen voor subsidies. Wij steunen daarom wel de plannen om vergunningen van garnalenvissers op te kopen. Het project VisWad beoogt 20 tot 30% van de garnalenvergunningen weg te nemen, wat een goed begin is van het ecologische herstel in de Waddenzee. Een eerlijke compensatie voor de vissers die hun vergunningen afgeven, is alleszins redelijk, maar wordt dus in gevaar gebracht door het beperkte

budget dat beschikbaar is gesteld. Zowel de Vissersbond als de coalitie Wadden Natuurlijk waarschuwen dat de doelstellingen om die 20 tot 30% van de vergunningen op te kopen, met slechts 10 miljoen euro niet gehaald gaat worden. Daarvoor dienen wij een motie in.

2520 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik heb de motie gezien en ik heb twee vragen. Is het in dit geval ook zo dat andere partijen bij het Waddenfonds voor 50% deelnemen? In de tweede plaats, hoeveel gaat het kosten om de garnalenvissers uit te kopen en hoeveel vergunningen zijn er?

2525 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Volgens mij is het in dit geval niet zo dat er ook nog een andere partij gaat bijdragen aan het budget. Volgens mij is er door het Waddenfonds 10 miljoen euro beschikbaar gesteld en is het niet zo dat een andere partij daar nog een deel bijlegt. Als ik dat verkeerd zie, dan kan de heer Loggen dat misschien rechtzetten. Uw tweede vraag, hoeveel moet het dan zijn. Dat laat ik graag aan GS. Ik dien de volgende motie in:

2530 **Motie 45/03102016**

VisWad mist wat

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

2535 *Concluderende dat:*

- *Er 10 miljoen euro beschikbaar is gesteld voor het project VisWad, waarmee vergunningen van garnalenvissers zullen worden opgekocht.*

Overwegende dat:

- 2540
- *Zowel de Vissersbond als de Coalitie Wadden Natuurlijk menen dat de doelstelling om 20-30% van de garnalenvergunningen op te kopen niet gehaald zal worden met een bedrag van 10 miljoen euro;*
 - *Het voor de ecologie in de Waddenzee wenselijk is om de garnalenvisserij sterk te beperken.*

2545

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS om:

Bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma van het Waddenfonds te zoeken naar extra financiële middelen om de 10 miljoen euro voor VisWad voor het uitkopen van garnalenvissers aan te vullen

2550

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD

De VOORZITTER: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2555

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Het vernietigende rapport van de Algemene Rekenkamer over het Waddenfonds uit 2012 is de PVV nog niet vergeten. Slecht beheer, te veel versnipperde projecten en onduidelijk wat de 33 miljoen euro per jaar daadwerkelijk hebben opgeleverd. Vier

jaar later blijken de resultaten niet veel beter gezien de conclusie van de Groningse gedeputeerde
 2560 Staghouwer, die stelt dat de grote hoeveelheid kleine projecten nog steeds onvoldoende
 opleveren. Dat de focus nu juist gaat liggen op de grotere projecten binnen de zes thema's, zoals
 het onderhoud van de Waddenzee, de natuur en de Afsluitdijk, is natuurlijk prima, maar de vraag
 blijft of er inmiddels keiharde einddoelen zijn bepaald waarop zij afgerekend kunnen worden. Of
 blijft de controle op effectiviteit een onverbeterlijke en boterzachte werkelijkheid, vragen wij de
 2565 gedeputeerde. Zo lezen wij op de website van het Waddenfonds, de volgende gesubsidieerde
 projectjes: 'Dineren op de dijk', dat is een wandeling met een culinair programma dat bijna
 200.000 euro kost. 'Een eindeloze horizon', een project waarmee men als het ware de kromming
 van de aarde kan zien. Kosten 987.000 euro. Een Waddenbelevingscentrum, ook weer bijna
 200.000 euro. Gaan mensen hier echt heen? Wij vragen het ons af. Zo zijn er nog meer
 2570 voorbeelden te noemen. Moeten wij hier echt belastinggeld aan uitgeven? Dat moet toch anders
 kunnen. Een ander punt van zorg van onze fractie gaat over de invulling van zogenoemde
 duurzame energie. In het investeringskader staat te lezen dat: "Er moet net zoveel duurzame
 energie worden opgewekt als nodig is voor zowel het eigen gebruik als voor het toerisme." Zou
 het dan ook kunnen dat dat geld uit dat kader kan worden gebruikt voor de aanleg van eventuele
 2575 windparken of andere soorten windmolens? Graag duidelijkheid van de gedeputeerde. Daarnaast
 valt te lezen dat partijen worden uitgenodigd om initiatieven te nemen die aansluiten op de
 majeure opgave. De provincies zijn bereid zich daarbij faciliterend op te stellen op een wijze die
 aansluit bij de behoefte en reserveren hiervoor middelen uit de eigen begroting in aanvulling op
 het Waddenfonds. Kan de gedeputeerde zich uitspreken dat er vanuit de Noord-Hollandse
 2580 begroting geen middelen zullen worden ingezet voor duurzame energieprojecten die bestaan uit
 windmolens?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het Waddengebied is een uniek stuk van Nederland en met
 dit investeringskader stellen wij een aantal grote opgaven, waarin de komende tien jaar gewerkt
 2585 gaat worden vanuit het Waddenfonds, aangestuurd door de gezamenlijke Waddenprovincies.
 Meer dan de helft is bestemd voor deze grote opgave. Wij kunnen ons vinden in deze keuzes en
 denken dat het Waddenfonds op deze manier een goede bijdrage kan leveren aan de
 ontwikkeling van dit gebied. Het investeringskader is tot stand gekomen na input van veel
 partijen en wij hebben goede berichten gehoord over hoe de verschillende partijen hier tegenaan
 2590 kijken. Wij vinden dat wij zorgvuldig om moeten gaan met het Waddengebied en daar hoort bij
 dat er geen mijnbouwactiviteiten plaatsvinden. Daarom ondersteunen wij de oproep van harte.
 Een van de grote opgaven die wordt genoemd, is het Eems-Dollardgebied in balans. Ergens in de
 toelichting staat dat er een belangrijke economische kans ligt in het vergroenen van het
 industriecluster in het Eems-Dollardgebied door en dan citeer ik: "Het faciliteren van innovatieve
 2595 game changers, een pilotproject op het gebied van bio-raffinage, circulaire economie en
 energietransitie." Ik wil de gedeputeerde en het Algemeen Bestuurslid wel een suggestie geven
 voor een game changer op het gebied van de energietransitie in de Eemsdelta. Er staat daar
 inmiddels een enorme kolencentrale te draaien die evenveel CO₂ uitstoot als 3 miljoen auto's,
 jaarlijks 100 ton fijnstof, 2 miljoen kg stikstofdioxide en 570 kg aan zware metalen. Het sluiten van
 2600 zo'n centrale lijkt mij een enorme game changer. Wil de gedeputeerde toezeggen dat hij hiertoe
 zal oproepen in het bestuur van het Waddenfonds?

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. De VVD is blij met dit investeringskader. Dat laat duidelijk de inzet zien op de duurzame economie en ecologie of zoals ik het graag noem, de 'econologie'.
2605 Maar het Waddenfonds is daar ook voor bedoeld. De VVD meent dat met dit kader een groot draagvlak ontstaat voor de majeure opgaven en investeringen. De VVD is het eens met de heer Bakker dat er ook aandacht voor zoet water moet blijven. Wij kijken uit naar de uitvoeringsprogramma's en de verdere plannen die worden ingediend.

2610 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Het investeringskader Waddengebied kan op steun rekenen van mijn fractie. Het evenwicht tussen het stimuleren van de economie enerzijds en ecologie anderzijds vormt een goede basis voor de verdere uitwerking naar een uitvoeringsprogramma. Wij kunnen ons ook vinden in de gewijzigde opzet van de financiering waarbij deels wordt ingezet op majeure projecten, maar anderzijds ruimte blijft voor kleine
2615 waardevolle initiatieven. Het Waddenfonds dat inmiddels tien jaar bestaat, heeft hiermee bewezen haar taak en daarmee samenhangende verantwoordelijkheden naar behoren aan te kunnen. Dit kader is tot stand gekomen na inspraak van belangrijke partners en wordt – zo is mij gebleken – overwegend positief door hen beoordeeld. Dit bleek ook tijdens een onlangs gehouden bijeenkomst in Leeuwarden, waar velen van ons aanwezig waren. Een van de zes
2620 majeure projecten betreft de Waddenzee, sinds 2009 op de lijst van het Werelderfgoed. Een van de grootste waddengebieden ter wereld en beschermd natuurmonument. Een gebied dat even uniek als kwetsbaar is en om die reden het verdient dat wij zuinig zijn op dit gebied. Olie, gas en zoutwinning hebben nadelige gevolgen zoals voor de bodemdaling. Daarom wil de PvdA dit nog een keer onder de aandacht brengen en benadrukken en dient daarvoor een motie in.

2625
Motie 46/03102016
Bescherming Waddenzee

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

2630
Constateernde dat:

- *In het investeringskader Waddengebied 2016-2026 een van de majeure projecten de Waddenzee betreft*
- *Er naast economie veel aandacht is voor ecologie;*
- 2635 - *De hoofdpoging voor de Waddenzee betreft het herstellen van het bodemleven en het bevorderen van een compleet voedsel web.*

Overwegende dat:

- *De Waddenzee sinds 2009 is aangewezen als werelderfgoed;*
- 2640 - *Het hier een van de grootste waddengebieden ter wereld betreft;*
- *De Nederlandse Waddenzee een beschermd natuurmonument is;*
- *Het daarom een uniek alsook kwetsbaar gebied betreft;*
- *Wij daarmee als provincie een bijzondere verantwoordelijkheid hebben;*

- 2645
- *Het daarom verdient dat wij zuinig zijn op dit gebied en het zullen beschermen tegen schadelijke invloeden;*
 - *Olie- gas- en zoutwinning negatieve gevolgen hebben, met name voor de bodemdaling;*
 - *Dit niet past binnen de doelstellingen van het Waddenfonds en in strijd is met de doelstelling van de provincies (pagina 5): het versterken en optimaal kunnen beleven van de fysieke en ecologische kwaliteiten van het waddengebied.*

2650

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

- *Zich uit te spreken tegen deze schadelijke activiteiten en in overleg met de drie Waddenprovincies, alles in het werk te stellen passend binnen de rol, verantwoordelijkheid en positie om dit gebied hiertegen te beschermen;*
- 2655 - *En verzoeken dit standpunt van PS uit te dragen in het bestuur van het Regie College Waddengebied en daarmee optimale invloed uit te oefenen om deze schadelijke activiteiten te voorkomen dan wel voor zover mogelijk te stoppen*

en gaan over tot de orde van de dag.

2660 *Fracties PvdA, GL, SP, D66, PvdD, ONH, CU/SGP*

De VOORZITTER: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2665 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Het is onze verantwoordelijkheid om alles in het werk te stellen om dit unieke gebied te beschermen en daarmee te werken aan een van de doelen van het Waddenfonds.

2670 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Ik zoek even naar de positie van de PvdA en ik heb ook even naar de landelijke moties en amendementen gekeken en daarin wordt aangegeven dat het gaat om nieuwe projecten. U heeft het ook over stoppen, dus gaat u nu verder dan de landelijke fractie, ja of nee?

2675 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Aan de motie is een klein zinnetje toegevoegd: 'daar waar mogelijk, te stoppen', dus als dat zo is, ja. Wij vinden wel dat wij onze eigen verantwoordelijkheid daarin hebben.

2680 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Dus als u zegt, wij gaan inderdaad verder dan de landelijke fractie, welk signaal en welke hoop wilt u aan alle belangenorganisaties die in het Waddengebied actief zijn en die misschien wel hoop ontleenen aan deze uitspraak, geven? Welke oproep gaat u aan de landelijke PvdA doen?

2685 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Wij hebben deze motie afgestemd met de landelijke fractie en die staan hierachter. Het versterken en optimaal kunnen beleven van de fysieke en ecologische kwaliteiten van het Waddengebied en het verminderen dan wel het wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdommen van de Waddenzee, als provincie moeten wij alles

doen wat in onze macht ligt en daarin past een duidelijke stellingname. Dat is tevens in antwoord op de stelling van mevrouw Haagsma.

2690 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter. Het begin van mijn bijdrage is hetzelfde als in de commissie. Dat is niet de bedoeling zult u denken, maar helaas moet ik constateren dat de belofte tekstwijziging niet heeft plaatsgevonden. De balans tussen ecologie en ecologie wilden wij zoals afgesproken, veranderen in de balans tussen economie en ecologie. En daarom dien ik nu alsnog een amendement in. Wij willen nogmaals benadrukken dat het gaat om een belangrijke balans tussen ecologie en economie van het Waddengebied, want het versterken van de
2695 leefbaarheid vraagt immers om beide.

Amendement 13/03102016

Waddengebied

2700 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016*

*Besluiten in (de voordracht van) het besluit Investeringskader Waddengebied, pagina 1, tweede alinea, de zin: 'In de aanloop naar het investeringskader hebben diverse partijen uit het Waddengebied aangegeven dat er behoefte is om naast de huidige inzet van het Waddenfonds op
2705 kleinere opgaven te focussen op een beperkt aantal majeure opgaven op het gebied van ecologie en ecologie'*

te vervangen door de zin:

2710 *'In de aanloop naar het investeringskader hebben diverse partijen uit het Waddengebied aangegeven dat er behoefte is om naast de huidige inzet van het Waddenfonds op kleinere opgaven te focussen op een beperkt aantal majeure opgaven op het gebied van economie en ecologie.'*

2715 *Motivatie: De uitdagingen in het Waddengebied draaien niet alleen om ecologie, maar ook om de economie. In het gebied zitten bedrijven die een grote bijdrage leveren aan de economie en daarbij ook veel inzet plegen op duurzaamheid. Het belang van deze bedrijven voor de vitaliteit van het gebied is groot en daarom moeten hun belangen altijd meegewogen worden*

2720 *en gaan over tot de orde van de dag.*
Fractie CDA

De **VOORZITTER**: Dit is een technische fout in de voordracht. Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2725 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Wij hebben de gedeputeerde met nadruk gevraagd om dat voor de PS-vergadering te doen. Dat heeft hij beloofd en wij hebben een gewijzigde voordracht gekregen, maar deze wijziging was daarin niet opgenomen. Het CDA heeft aangegeven positief te zijn over

2730 het voorliggende investeringskader en over de manier waarop dit met stakeholders tot stand is gekomen. De gedeputeerde heeft ons goed meegenomen in de constructies van cofinanciering en de wens tot het vergroten van de multiplier. Wel willen wij nogmaals de zorg vanuit de landbouwsector herhalen over de dijkdoorbraak en verzilting van gronden. Ik heb een motie voorbereid, maar als u kunt toezeggen dat u in het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds volop zult inzetten op onderzoek naar het mogelijk maken van de combinatie landbouw en aquacultuur en u zich ervoor inspant dat er geen zout water binnen de dijken wordt gelaten op plekken waar de landbouw er nog niet klaar voor is en er nog geen afspraken liggen met agrariërs in dit gebied over hoe hiermee om te gaan, dan zal ik deze niet indienen. Tot slot is het goed te vernemen dat het uitvoeringskader ook naar PS zal komen en door hen zal worden vastgesteld. Ook is het goed om als Statenleden mee te worden genomen in de ontwikkelingen van het Waddenfonds en het is soms zoeken met gemeenschappelijke regelingen. Ik refereer aan de wijze woorden van onze Commissaris zojuist. De agenda's voegen zich naar de deelnemers en dat geldt voor alle andere gemeenschappelijke regelingen. Wij horen graag hoe wij dat met het Waddenfonds vormgeven. Ik ben ook benieuwd naar de mening van andere Statenleden waaronder de Algemeen Bestuursleden. Ik heb de heer Bakker van D66 daar goed over gehoord

2745 en ik wil daar volledig bij aansluiten.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Bescherming en verduurzaming van het Waddengebied staan wat GL betreft, hoog op de agenda. Met name het herstel van de bodem en de ecologie van de Waddenzee vragen om extra inzet onder meer door verduurzaming van de visserij. Ik wijs op de net ingediende motie VisWad en door het aanwijzen van een eenduidige opdrachtgever en trekker van het project bodemherstel. Bij de ingekomen stukken heb ik een stuk gezien waarin werd geklaagd dat niemand de rol op zich neemt om dat te trekken. Daarom wil ik GS vragen hier extra aandacht aan te besteden in het kader van dit project, dat dat rondkomt. Het investeringskader klinkt ambitieus en heeft derhalve onze instemming. Sommige opdrachten zijn

2755 wat ruim geformuleerd, maar ook die worden begrensd door de scherpe natuur- en verduurzamingsdoelen van het Waddenfonds. Projecten die in dienst staan van verbetering van de lokale economie en ontwikkeling van recreatie en toerisme dienen de natuur- en landschapswaarden te respecteren. Het vermarkten van het UNESCO-werelderfgoed – wij spreken liever van benutten – moet aan hoge kwaliteitseisen voldoen en qua schaal en karakter passen in de lokale omgeving. Natuur, landschap en leefbaarheid mogen niet worden aangetast. Het komt net als bij de Recreatievisie aan op de concrete uitwerking. Wij bepleiten de Coalitie Wadden Natuurlijk daar nauw bij te betrekken en zien uit naar bespreking van een ambitieus gemeenschappelijk uitvoeringsprogramma samen met onze collega's in de andere Waddenprovincies.

2765

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter. 50plus is blij met het investeringskader Waddenfonds voor majeure opgaven in 2016 tot 2026, waarvoor onze dank. Wij vinden dat er een redelijk goede balans is tussen economie en ecologie. Wij vragen echter extra aandacht voor de kleinere opgaven en dit bedoelen wij met betrekking tot de financiering ervan, aangezien deze mede afhankelijk zijn van investeringen van derden. Kan de gedeputeerde dit iets nader toelichten?

2770

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter. Na het aanhoren van de eerste termijn dacht ik aan het liedje van een Amerikaanse rapper en ik weet niet of het verstandig is om dat hier te herhalen, maar dat drong zich wel een beetje bij mij op. Ik denk dat wij hier kunnen praten over een stuk waar wij
2775 als Noord-Holland heel blij mee mogen zijn, niet alleen Noord-Holland, maar ook de Waddenprovincies en nog veel belangrijker, de Wadden an sich en iedereen die ermee te maken heeft.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): De gedeputeerde maakt ons erg nieuwsgierig, ook naar welke
2780 radiozender hij luistert, maar ik wil nu wel graag weten over welk liedje dat gaat en waar wij de volgende keer het Waddenfonds mee in kunnen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik zal dat op een ander moment met mevrouw Haagsma delen.

2785 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): De gedeputeerde refereert aan een nummer zonder het te willen noemen. Daar wil ik ook kwalificaties aan hechten, maar die zal ik dan inderdaad maar buiten de vergaderorde om geven, maar ik wil nu toch wel heel graag weten en de hele Staten zijn er nieuwsgierig naar, naar welk nummer u vanmorgen heeft geluisterd en wat u aan het Waddenfonds deed denken.

2790 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, het nummer van het lied ken ik niet exact, maar ik weet wel dat het vol met onparlementair taalgebruik staat, dus ik zal het hier niet herhalen.

De **VOORZITTER**: Buiten de Statenzaal.

2795 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik deel de complimenten en tevredenheid van velen want het belangrijke document kan ons verder helpen bij de duurzame en ecologische ontwikkelingen in dat gebied en daar is ook hard aan gewerkt. Een aantal partijen sprak over het verleden en de doeltreffendheid. Enerzijds is het voortgekomen uit het op een andere manier met het
2800 Waddenfonds willen omgaan. Jaarlijks wordt 28 miljoen euro uitgekeerd en in het verleden werd dat verkruimeld over het gebied en rijp en groen zaten door elkaar heen. Ik wil benadrukken dat dat altijd via een vast stramien is gegaan. In het projectvoorstel van de initiatiefnemer wordt gekeken naar een opstellingsbesluit of het daarin past, en de kwaliteitscommissie toetst of de aanvraag daarbinnen past en voldoet aan de doelstellingen van het Waddenfonds. Als daar ja op
2805 geantwoord wordt, dan kan het in aanmerking komen voor een bijdrage uit het Waddenfonds. Ondanks dat daar in het verleden projecten tussen zaten die konden rekenen op minder enthousiasme van sommige partijen, wil ik er toch op wijzen dat in mijn optiek sprake was van een aantal zeer waardevolle projecten voor de provincie, zoals Spawater, initiatieven op Texel zoals het vasthouden van zoet water, dijkversterking, 'building with nature' in sectie 9 van de
2810 Prins Hendrikdijk op Texel, duurzame blauwe energieontwikkeling. Ik denk dat dit ons veel heeft gebracht. Naar aanleiding van vragen uit de sector, die behoefte heeft aan het meerjarig met het Waddenfonds kunnen omgaan voor lange termijninvesteringen, zodat zij ook meer kunnen gaan inbrengen en meer zekerheid hebben en daardoor in staat zijn om een hoger risico te aanvaarden, door al deze elementen bij elkaar hebben wij gezegd, wij gaan iets nieuws doen en

2815 daar is het investeringskader uit voortgekomen. In het investeringskader staat op hoofdlijnen beschreven binnen welke domeinen wij dat willen doen en dat doen wij op basis van 50% economie en 50% ecologie. Daarom zou ik mijn verhaal zijn begonnen als ik niet met de liedjes was lastiggevalen, dat er een kennelijke verschrijving heeft plaatsgevonden. Daar had mevrouw Haagsma helemaal gelijk in. Waar staat 'ecologie en ecologie' moet zijn ecologie en economie. Ik hoop dat dat hiermee is gecorrigeerd en dat het amendement overbodig is geworden. Er is veel belangstelling voor zilte teelt en op pagina 42 van het investeringskader kunt u zien dat ook vanuit het Waddenfonds daar buitengewoon veel belangstelling voor is. Hetgeen mevrouw Haagsma betoogt, doen wij in feite al. Dat is de huidige werkwijze. Op korte termijn heb ik een afspraak met de voorzitter van de LTO. Het is een belangrijke partner in het gebied en die betrek je er daarom goed bij, net zoals bij de totstandkoming van het investeringskader. De oproep om de kolencentrale in het Eemsgebied te sluiten moet gericht worden aan het Ministerie van Economische Zaken. Die gaan daarover. Wij moeten niet proberen om alle problemen op te lossen via het Waddenfonds, want daar is het niet voor. Het is een uitvoeringsorganisatie en dat betekent dat het Waddenfonds op basis van ideeën, projecten die door partijen, regio en overheden worden ingediend, toetst op het voldoen aan de doelstellingen van het Waddenfonds en op basis daarvan beschikt of niet. Het Waddenfonds is geen politieke organisatie die politiek zou moeten bedrijven. Dan kom ik meteen bij de motie van de PvdA, D66, SP, GL en PvdD en die moet ik ontraden om een aantal redenen. Ik vind veel meer dat de Staten daar een standpunt over in zouden moeten nemen. De Staten spreken zich uit en nemen daarover een standpunt in. Ten tweede, het is destijds onlosmakelijk aan elkaar verbonden dat de activiteiten in het Waddengebied gecompenseerd moeten worden. Er zit wel degelijk een relatie die destijds door ik meen, minister Brinkhorst heeft genoemd en Kamerlid Atsma heeft destijds een motie ingediend voor 50% economie en 50% ecologie, maar er is wel degelijk een relatie met mijnbouwactiviteiten. Ik vind het gek dat als wij praten over besteding van de middelen die wij van ganser harte en met veel liefde uitgeven, wij als GS moeten zeggen, wij spreken ons uit tegen die mijnbouwactiviteiten. Waar ik wel mee uit de voeten zou kunnen is dat wij, op het moment dat er activiteiten ontplooid worden die een impact hebben op het gebied, vooraf een impactanalyse zouden maken over wat het betekent en welke effecten wij mogen verwachten en zijn daar mitigerende maatregelen voor te bedenken en zo niet, dan moet je jezelf de vraag stellen of je dat zou moeten willen. Dat vind ik een andere insteek en daar kan ik beter mee uit de voeten dan met de motie.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): De gedeputeerde zegt dat het zijn voorkeur zou hebben, maar dat is een uitspraak van hemzelf, maar het indienen van deze motie is al een uitspraak van de Staten.

2850 Gedeputeerde **LOGGEN**: Daarmee kunt u zelf uw Tweede Kamerfracties benaderen, want daar hoort de politieke discussie thuis over mijnbouwactiviteiten in de Nederlandse bodem.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ik heb mijn eigen fractie benaderd en die staan achter deze motie.

2855 Gedeputeerde **LOGGEN**: Zoals ik net zei, ik probeer positief met u mee te denken en om te buigen tot een standpunt en maatregel waar ik veel beter mee uit de voeten kan, zodat ik meer

geloofwaardigheid houd wanneer ik mijn stem laat horen in diverse gremia. Als het langs die lijn zou kunnen, dan zou ik dat effectiever vinden en dat met meer effect kunnen uitdragen. Ik geef het u mee. Deze motie moet ik u echt ontraden om de zojuist genoemde redenen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik weet niet hoe lang geleden de heer Atsma en de heer Brinkhorst bezig waren met dit geheel om geld voor mijnbouwactiviteiten in het Waddenfonds te steken, maar wij praten nu wel over veranderend inzicht en dat zegt volgens mij de PvdA. Onze Kamerleden houden zich heel erg bezig met mijnbouwactiviteiten, zoals gaswinning in Groningen. Die zijn daar allang van op de hoogte. Wij zouden het prettig vinden als u het steunt. Voortschrijdend inzicht biedt ook de mogelijkheid om te zeggen, dat moeten wij niet meer doen, want door bodemdaling en door allerlei andere gevolgen is het heel slecht voor de natuur in het Waddengebied.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik ben verheugd te horen dat er heel veel Kamerleden mee bezig zijn. Dan zou ik het debat in de Kamer met veel meer passie willen zien. Dan vind ik het gek dat wij hier het debat voeren en niet in de Tweede Kamer, zeker als er zoveel Tweede Kamerleden zich er positief over uitspreken. Ik vind ook dat de Staten zich niet moeten lenen voor een politieke discussie die in Den Haag kennelijk nog niet beslecht is om die nu al in de voorhoede op andere wijze proberen te voeren. Ik vind dat ook procedureel onjuist. Ik heb iets gezegd over verzilting. Dan de motie VisWad. 10 miljoen euro is beschikbaar en dat bedrag is bepaald op basis van een LEI-verkenning en marktconsultatie. Dan mag ik er toch vanuit gaan als het samen is verkend en uit de marktconsultatie blijkt dat dit genoeg is voor reductie van het aantal garnalenvissers, waarom zou je dan meer willen? Het convenant VisWad is een pakket van maatregelen waaronder het sluiten van gebieden voor garnalenvisserijen en reductie van het aantal vergunningen. Het convenant VisWad komt in nauw overleg met betrokken organisaties, vertegenwoordigers van de visserijsector, natuurorganisaties en overheden tot stand, dus ik vind het gek als wij als Staten gaan zeggen dat wij dat niet voldoende vinden. Ik denk dat het voldoende is. Daarnaast hebben wij ook nog de verdeling 50/50. Die verdeling komt ook onder druk te staan als je er meer geld voor uit gaat trekken en de Staten hebben zich uitgesproken dat zij hier wel waarde aan hechten.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Ik ben het met u eens dat 10 miljoen euro veel geld is en in principe genoeg zou moeten zijn. Dat zou ik ook fijn vinden, maar helaas blijkt nu dat het niet het geval is. Het project gaat binnenkort van start en zowel de Vissersbond als de Coalitie Wadden Natuurlijk zien al aankomen dat die 10 miljoen euro niet voldoende gaat zijn. Dat is jammer, maar het zou nog erger zijn als daardoor het project mislukt. Dat willen wij voorkomen en daarom willen wij met deze motie vragen om te kijken of het mogelijk is om extra middelen – mocht dat nodig zijn – toe te voegen aan die 10 miljoen euro, om er toch voor te zorgen dat de doelstelling gehaald wordt.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik blijf bij het standpunt dat het Waddenfonds niet alleen verantwoordelijk is. Het is een uitvoeringsorganisatie. Als er projecten zijn die daarbinnen passen, kan het Waddenfonds bijdragen, maar dat betekent dat er ook andere partijen aan zet zijn om daarin te participeren. Het kan niet zo zijn dat 100% van de financiering vanuit het

Waddenfonds komt en ik acht het zeer onverstandig om dat wel te doen. Daarnaast weten wij dat de gesprekken met de sector in een delicaat proces zitten en wij weten dat er een fors aantal vergunninghouders is, ook inactieve vergunninghouders en wij moeten ervoor waken dat er straks veel geld gaat naar een proces – dat eerst op zijn eigen merites moet lopen – waar uiteindelijk wel vergunningen gerealiseerd zijn, maar de visserij niet is afgenomen. Dat zou ik ook verkeerd vinden. Mede op basis daarvan ontraad ik deze motie.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Mogen wij even schorsen?

2910 De **VOORZITTER**: Dat is een goed voorstel. De vergadering is geschorst. De vergadering is heropend.

Tweede termijn

2915 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik heb een korte vraag aan de PvdD. Ik zou graag wat meer achtergrondinformatie willen hebben van de motie, maar misschien kan de gedeputeerde dat ook wel beantwoorden. Ik zou willen zeggen in plaats van het dictum, onderzoek nou eerst even hoeveel extra financiële middelen nodig zijn en waarom, dus hoeveel vissers hebben nog een vergunning liggen, al dan niet gebruikt, enzovoorts. En hoeveel hebben we dan nodig.

2920 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Wij maken toch progressie de gedeputeerde en ik, want waar hij mijn vorige bijdrage over onderzoeken op het gebied van visserij nog afdeed als geloof, onderschrijft hij wel het onderzoek dat ik deze keer aanhaalde over de status van de ecologie in de Waddenzee. Dus we gaan toch vooruit en dat is altijd fijn. Ik hoor de gedeputeerde ook zeggen dat hij graag wil dat het project VisWad slaagt en dat als er extra middelen zijn, het wellicht mogelijk is dat hij gaat bekijken of die middelen wellicht beschikbaar kunnen komen. Ik zou u willen vragen of dat iets is waar u naar zou willen kijken. Dus als die 10 miljoen euro op is en er extra middelen nodig zouden zijn, of u bereid bent bij het Rijk wellicht vanuit een ander potje, te zoeken naar middelen om die 10 miljoen euro aan te vullen, zodat het project VisWad toch een goede afloop zal hebben. Als wij dat kunnen afspreken, dan ben ik zeker bereid om de motie in te trekken.

2930 De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het in het verleden was dat de problemen zich hebben voorgedaan. Dat is aan de ene kant wel waar, want sinds de oprichting in 2006 – die bevindingen kwamen uit 2012, het verleden – heeft nog geen maand geleden uw collega in Groningen gezegd dat “kleine projecten niet het grote verschil maken. Wij willen over tien jaar kunnen laten zien dat er echt iets gebeurd is met het geld” en dat was vorige maand. Wij gaan niet alleen verder met de vier grote projecten, er is nog steeds kans op subsidie voor de kleine projecten, maar liefst 90 miljoen euro. Ik vraag mij af of u nog steeds denkt dat het goed komt, want ik heb daar mijn twijfels over. Ik heb ook nog geen antwoord gehad op mijn vraag of dit geld gebruikt kan worden voor de aanleg van windmolens en windmolenparken.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik vind het jammer dat de gedeputeerde niet alle wereldproblemen wil oplossen met het Waddenfonds, want dan had ik nog wat wereldproblemen willen suggereren. Toch constateer ik dat in het investeringskader wordt gezocht naar projecten die een verschil maken. Ik zou de suggestie mee wil geven aan de gedeputeerde om samen met zijn collega's te kijken hoe groot dat verschil is om dat project te realiseren en daar draagvlak voor te vinden in de landelijke politie.

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter. Als Algemeen Bestuurslid merk ik richting het CDA op dat het uitvoeringsprogramma in het uitvoeringskader van het Waddenfonds komt en daarmee komt het in de Staten terug. Jaarlijks komt er een uitvoeringsprogramma Waddenfonds in het Algemeen Bestuur en zoals de heer Bakker al aangaf, juist om het draagvlak te toetsen zouden wij dat graag in de commissie bespreken.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter, alhoewel nog niet helemaal voor 100% overtuigd, denk ik dat er toch witte rook is opgestegen, dus ik doe een poging om de motie aan te passen waarmee de partijen die deze hebben ondertekend, en de gedeputeerde zich kunnen verenigen. Dan wordt het dictum van de motie als volgt: "Gehoord de discussie", dan schrappen wij de zin "Verzoeken het college van GS om" en dan zeggen wij: "PS spreken zich uit tegen deze schadelijke activiteiten en – en dat is dan nieuw – verzoeken GS in overleg met de drie Waddenprovincies alles in het werk te stellen passend binnen rol, verantwoordelijkheid en positie om dit gebied hiertegen te beschermen." Dat blijft verder staan. De eerste zin bij het tweede bullet wordt aangepast. Dat wordt dan "en verzoeken dit standpunt van PS" en de rest blijft gelijk. Volgens mij heb ik het zo goed verwoord en hoop ik dat de gedeputeerde hier een positief advies op gaat geven en dan dank ik iedereen die heeft meegetekend voor hun bereidwillige samenwerking.

De **VOORZITTER**: De oorspronkelijke motie 46 is ingetrokken en de gewijzigde motie 46.a is ingediend.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, ik dank de gedeputeerde voor zijn toezegging ten aanzien van de zorg van LTO over verzilting en het feit dat hij daar het gesprek over aangaat, lijkt ons goed. Het amendement blijft gehandhaafd. U heeft eerder een belofte gedaan om de tekst te wijzigen en belofte maakt schuld, maar een nietszeggende belofte is 'het hemd der dwazen' en dat willen wij eigenlijk voorkomen. Dus het amendement voor de tekstwijziging blijft gehandhaafd. Dank aan de collega's, zeker die in het Algemeen Bestuur, want zij vertegenwoordigen ons elke keer weer in het Waddenfonds en het is goed om dat met elkaar voor te bereiden.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik hoop dat mevrouw Haagsma zich realiseert welk staatsrechtelijk probleem zij over zich afroept als het amendement verworpen zou worden. Ik heb een kennelijke verschrijving proberen te corrigeren, maar als het amendement wordt aangenomen, dan is het 50% ecologie en de andere 50% ook ecologie.

- 2985 Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Dan wens ik u veel succes als gedeputeerde of u nog langer die boodschap wilt uitdragen. Dit novum zou ons wellicht tot twijfels brengen, maar ik hoop u toch ook als verstandige gedeputeerde.
- 2990 Gedeputeerde **LOGGEN**: De geest van de tekst zegt iets anders, dus wat dat betreft komen wij er wel uit. Volgens mij is de tekst heel helder en de geest die daarvan uitgaat, is daar nog helderder over. Het beeld dat misschien is ontstaan dat deze gedeputeerde en mevrouw Vermaas van de PvdD het stelselmatig met elkaar oneens zijn, is zeker niet het geval. Wellicht op het gebied van vissen, hengelen, maar over het algemeen staan wij open voor elkaars argumenten en zo ook voor deze, dus als mevrouw Vermaas zegt, mocht er een situatie ontstaan waarbij nog wat gepast en gemeten moet worden en wilt u daar vanuit een positieve grondhouding naar kijken en dientengevolge handelen, dan is het antwoord daarop ja. Naar de PVV, de uitspraak van Staghouver snap ik wel, want wij hebben gezegd, wij gaan nu zorgen dat wij grotere meerjarige projecten kunnen financieren met een veel grotere impact die veel langer in de toekomst merkbaar zullen zijn. Maar nog steeds hebben wij gezegd, er zat ook waarde in de oude werkwijze en dat komt tot uiting in dat van het resterende geld van het Waddenfonds twee derde naar het investeringskader gaat en een derde conform de oude werkwijze, want tussen de aanvragen zaten vele parels die ook echte meerwaarde voor de regio hebben gehad. Ik vind het goed dat wij langs die lijn naar de toekomst kijken of je het niet alleen stopt in het grote en mooie, maar ook in het kleine en fijne. Volgens mij is dat helemaal geen verkeerd uitgangspunt en is dat heel goed werkbaar. Over windmolens, het Waddenfonds heeft geen beleid of er wel of geen windmolens komen. Er kunnen aanvragen komen. Friesland bouwt een windmolenpark en daar zit geen Waddenfondsgeld bij, dat komt ook niet. Wat wij doen is duurzame energieprojecten stimuleren, zoals blauwe energie Rocardo, de Afsluitdijk, dat is allemaal op het gebied van zeewater en getijdenstroming. Daar financieren wij wel in. Maar ik vind ook dat als er 3005 aanvragen komen, deze op de inhoud moeten worden beoordeeld en getoetst aan de uitgangspunten van het Waddenfonds. Ik zie niet in hoeverre het er wel in past, maar in alle eerlijkheid zie ik ook niet hoe het er niet in past. Het motiveren van het verschil. Mijnheer Klein, wij hebben op voorhand geprobeerd het verschil tussen de oude en nieuwe werkwijze goed in kaart te brengen. De effecten zullen op termijn duidelijk moeten zijn. Ik denk dat wij een modus 3015 hebben gevonden waarin resterende middelen van het Waddenfonds een soort hefboom hebben weten te creëren waardoor op basis van cofinanciering van andere partijen meer beschikbaar komt voor het doel dat wij nastreven, namelijk 50% economie, 50% ecologie. Natuurlijk werk ik met de overige leden van het Algemeen Bestuur van ganser harte mee om jaarlijks een moment te zoeken waarin uitleg wordt gegeven over het Waddenfonds en wat er gebeurd is. Ik denk dat 3020 het goed is om de procedure even fijn te slijpen met elkaar. Het uitvoeringsprogramma komt in het uitvoeringskader van het Waddenfonds dat voor tien jaar wordt vastgesteld, en komt naar de Staten en vervolgens wordt het uitvoeringsprogramma van het Waddenfonds jaarlijks door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Dat is de volgorde der dingen. De PvdA en de overige partijen die de motie hebben ingediend. Ik trek mijn stemadvies in op basis van deze tekst en ik laat het 3025 oordeel aan de Staten over. Het levert mij niet een ongeloofwaardige positie op. Ik heb al gereageerd op het amendement.

De **VOORZITTER**: Nu is het nog even wachten op de motie.

3030 Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Zou ik van de gelegenheid gebruik mogen maken om aan te geven dat ik motie 45 na de toezegging van de gedeputeerde intrek?

De **VOORZITTER**: Motie 45 is ingetrokken. Dan beginnen wij met de stemming over A13. Dat amendement is door gedeputeerde Loggen namens het college van een warme aanbeveling
3035 voorzien. Stemverklaringen?

De heer **BAKKER** (D66): Wat mij betreft is het amendement overbodig, want wij vertrouwen de gedeputeerde hier wel op. Ik merk wel dat ik wat druk voel van partijgenoten die toch erg voor ecologie en ecologie zijn, maar op basis van de inhoud steunen wij dit amendement.
3040

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, zodat het amendement unaniem is aanvaard. Van harte gelukgewenst. Dan de gewijzigde M46A. Stemverklaringen?

3045 Mevrouw **ROMMEL** (VVD): De VVD is van mening dat het Waddenfonds hier niet voor bedoeld is. Het hoort thuis in de Tweede Kamer. De VVD zal tegenstemmen.

Mevrouw **HAAGSMA** (CDA): Voorzitter, ook het CDA is van mening dat wij ons niet in dit gremium daarover dienen uit te spreken. Dat is al in de Tweede Kamer gebeurd. Het CDA is wel
3050 tegen nieuwe boringen, maar het woordje 'stoppen' in de motie gaat ons te ver, wij zullen tegen stemmen.

De heer **LUDRIKS** (PVV): De PVV volgt de twee voorgaande sprekers.

3055 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik vind het een hele sympathieke motie en hij is ook aangepast maar ik moet u heel eerlijk zeggen dat ik de financiële en juridische consequenties niet kan overzien en daarom doe ik niet mee.

De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties van
3060 de VVD, 50plus, CDA, PVV, de overige leden daarvoor, zodat de motie is aangenomen. Dan de voordracht.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde over het project VisWad, maar wij kunnen helaas niet met de voordracht instemmen, omdat er nog
3065 steeds geld gaat naar de visserij en dat kunnen wij niet onderschrijven.

De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV, de PvdD, de overige leden voor, zodat de voordracht is
3070 aanvaard.

15. Statenvoordracht 62 Vaststellen verordeningen Wet Natuurbescherming

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Het doel van de Wet Natuurbescherming is natuurlijk het beschermen van de natuur, maar met deze verordeningen wordt de Wet Natuurbescherming
3075 gebruikt om de landbouw te beschermen tegen de natuur en tegen dieren. Want dit zijn de besluiten die voorliggen: geen natuurvisie maken, geen passende maatregelen om de ongunstige staat in natuurgebieden te herstellen, ganzen, gaaïen, eksters, meerkoeten en zwanen worden vogelvrijverklaard, het doden van dieren voor de lol blijft toegestaan, natuurvernietiging door de landbouw wordt weer mogelijk gemaakt, het wanbeleid van de Faunabeheereenheid wordt
3080 voortgezet en de subsidiekraan voor de landbouw gaat wagenwijd open. De natuur heeft meer bescherming nodig dan de intensieve landbouw. Er is nog maar 15% van de biodiversiteit over en klimaatverandering zal dieren en planten verder onder druk zetten. Die resterende biodiversiteit zit in natuurgebieden en in steden. Natuurgebieden zuchten onder de stikstof uit de landbouw en het platteland zelf is een groene woestijn van verdroogde en overbemeste grasvlakten vol
3085 landbouwgif. Alleen ganzen kunnen daar nog overleven, maar zelfs dat vindt het CDA te veel en wil de dieren afschieten en vergassen. Wij hebben ambitie nodig, ambitie om te komen tot een goede basisbescherming van de natuur met actief natuurherstel ten behoeve van biodiversiteit en bredere doelen, het zogenaamde niveau III. Dat was ook de teneur van de werkconferentie van PS met experts en belanghebbenden uit heel Nederland. Delen de PvdA en D66 deze ambitie? De
3090 PvdD stelt voor om die ambitie hier wel uit te spreken en ook de landschappen aan te gaan wijzen ter bescherming van natuur en landschap. Daarom de volgende motie.

M47/03102016

Ambitie natuurvisie

3095

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

Consterende dat:

- 3100 – *In artikel 1.7 van de Wet Natuurbescherming is opgenomen dat PS een provinciale natuurvisie vaststellen;*
- *Deze visie in het bijzonder aandacht dient te besteden aan behoud en versterking van de biodiversiteit en aan de integratie met andere delen van beleid van de provincie, als economisch beleid, ruimtelijk beleid, milieubeleid en waterbeleid;*
- 3105 – *De wet de mogelijkheid biedt om – aanvullend op bestaande beschermingsregimes – bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen aan te wijzen;*
- *GS ervoor kiezen om de bestaande Agenda Groen aan te wijzen als Natuurvisie.*

Overwegende dat:

- 3110 – *De Agenda Groen een vrij nieuwe agenda betreft en de Wet natuurbescherming al snel in werking treedt en het daarom niet realistisch is om voor die tijd nog een natuurvisie op te stellen;*

- Een slechte natuurkwaliteit leidt tot meer juridische knelpunten voor economische ontwikkelingen dan actief natuurherstel ten behoeve van biodiversiteit en bredere doelen;
- 3115 - Tijdens de werkconferentie van PS voor deze ambitie veel interesse en draagvlak bleek te bestaan, o.a. ook bij de TBO's.

Van mening dat:

- 3120 *Het gewenst is om nu al de ambitie uit te spreken voor de op te stellen Omgevingsvisie en daaraan te gaan werken.*

Gehoord de discussie, verzoeken het College van GS:

- Nu al wel de ambitie uit te spreken dat wordt ingezet op:
 - a) effectieve natuurbescherming en actief herstel van biodiversiteit en bredere doelen, en
 - 3125 b) het aanwijzen van nader te beschermen provinciale natuurgebieden en landschappen, met bijzondere aandacht voor de kuststrook;
- Deze ambitie samen met PS nader uit te werken in aanloop naar de Omgevingsvisie

en gaan over tot de orde van de dag.

- 3130 *Fracties PvdD, GL*

De PvdD had hier graag gediscussieerd over een ambitieuze natuurvisie met relatie tussen alle beleidssectoren, zoals water, milieu en economie. Helaas ligt die niet voor. De Agenda Groen ligt opnieuw voor, maar nu als Natuurvisie. Behoudens de zinloze jagerspassages, is het een goede
3135 agenda, maar niet meer zo geloofwaardig na de bezuinigingen op natuur in het coalitieakkoord. De PvdD wil investeren in natuurkwaliteit: natuurlijk processen moeten de ruimte krijgen. Het is het beste recept voor biodiversiteit en beschermde soorten.

3140 **De VOORZITTER:** De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Voor de goede orde, in deze ronde wordt het woord gevoerd over de algemene invalshoek en daarna komen de afzonderlijke verordeningen aan de orde, waar ook afzonderlijk op ingetekend is. Dat is een besluit van het presidium geweest om deze zaken uit elkaar te trekken.

3145 Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Het CDA is over het algemeen positief over de uitwerking van de wet Natuurbescherming. Het is een belangrijke en veel omvattende wet waar hard aan gewerkt is. Nogmaals complimenten aan GS en de ambtenaren. Als goede rentmeesters moeten wij ervoor zorgen dat de natuur beschermd en goed beheerd wordt en dat gebeurt met deze wet. Wij moeten niet vergeten dat de natuur behoefte heeft aan een langetermijnvisie. Het is absoluut niet effectief als de doelen en kaders steeds gewijzigd worden. Natuur vraagt om geduld. Daarom
3150 zijn wij het eens om de agenda Groen als provinciale Natuurvisie aan te merken. Het is zeer logisch en goed om met die agenda verder te gaan en die goed uit te werken. In grote lijnen zeer positief. Wij willen nog een paar onderdelen aan de orde stellen. In de commissie heeft de gedeputeerde toegezegd dat de schadevergoeding voor ganzenschade 95% zal zijn. Dit wordt gegarandeerd totdat wij zijn aangeland bij het niveau van 2005 en dat betekent een
3155 schadeniveau van 100.000 euro in Noord-Holland. Tot die tijd wordt 95% van de schade van

ganzen vergoed door de provincie en dat is van groot belang voor telers, boeren en tuinders die soms met duizenden tot tienduizenden euro's aan gewasschade te maken hebben door de enorme ganzenpopulatie in Noord-Holland. Het CDA wil deze toezegging vastgelegd hebben in de notulen van de commissie en van deze PS-vergadering, zodat daar nooit onduidelijkheid over kan bestaan.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. In Noord-Holland hebben wij een prachtige en diverse natuur en als provinciaal bestuur hebben wij de verantwoordelijkheid gekregen om die zorgvuldig te beheren en te versterken. Het woord rentmeesterschap noemde het CDA. En dat versterken is ook nodig, want de natuur staat tegelijkertijd enorm onder druk. De cijfers over de steeds verder afnemende biodiversiteit stemmen droef en de steeds verder uitbreidende infrastructuur, de landbouw en de groeiende behoefte aan woonruimte hebben negatieve effecten op de natuur. Met deze nieuwe wet krijgt de provincie meer ruimte om beleid rond de natuur vorm te geven en in de verordeningen die vandaag op de agenda staan, is vooral het bestaande beleid in een nieuw juridisch kader gegoten, waarbij steeds wordt gezegd dat er een balans wordt gezocht tussen natuur en maatschappelijke belangen. Onze indruk is dat dat zorgvuldig is gebeurd, maar wij denken wel dat een meer principiële afweging tussen de verschillende belangen noodzakelijk is, met name tussen landbouw en natuurbescherming en hoe wij daarmee in de toekomst om kunnen gaan. Wij zien daarom uit naar een omgevingsvisie waarin wij onze visie op de natuur vast gaan leggen. Daar wil ik het voor deze ronde bij laten, als u mij toestaat nog te spreken bij een van de andere verordeningen, waarvoor ik mij niet heb ingeschreven. Anders ga ik nu even door.

De **VOORZITTER**: Als u dat even doorgeeft, dan kan dat nog aangevuld worden.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Het komt niet vaak voor, een wet die door de landelijke overheid naar een lagere overheid wordt gedecentraliseerd. Met deze Wet natuurbescherming is dat het geval. Wij moeten er dan ook zeer contentieus mee omgaan. Even iets anders. Ik en mijn fractie denken op dit moment aan onze gedeputeerde Talsma. Deze Statenvergadering – vooropgesteld dat de behandeling van deze wet vandaag wordt voltooid – zal de afronding zijn van een proces van vele maanden. Dat Tjeerd Talsma vandaag niet bij deze vergadering kan zijn, stemt mij en mijn fractie buitengewoon verdrietig. Wij wensen onze gedeputeerde vanaf deze plek heel veel beterschap toe. Middels een themadag, BOT-overleg, bijeenkomsten over groen kapitaal en twee commissievergaderingen hebben wij het traject naar deze vergadering doorlopen. Wij gaan zagezegd niet over een nacht ijs. In de commissievergadering heeft de PvdA voldoende input kunnen geven en terug gehad over de behandeling van deze verordeningsvoordrachten. Wij zijn het met het college eens dat Groen Kapitaal en Licht op Groen voldoende handvatten bieden om aan deze wet uitvoering te gaan geven. Bovendien zal met iets meer dan twee jaar de nieuwe Omgevingswet in werking treden en voor de provincie een eigen Omgevingsvisie. Wij roepen het college op om op tijd en voortvarend met de verdere voorbereiding van de Omgevingsvisie 2050 aan de slag te gaan. Ik citeer: “Optimale inzet van preventieve middelen ter voorkoming van schade om afschot terug te dringen en alleen – dat staat er ook heel duidelijk – nadat er naar alternatieven is gekeken” zijn zinsneden uit de

3200 verordeningen waar de PvdA goed mee uit de voeten kan. Effectieve inzet van preventieve middelen moet ertoe leiden dat de enorm gestegen uitgaven uit het Faunafonds drastisch naar beneden gaan. Dat vinden wij een goed uitgangspunt. Voor wat betreft de professionalisering van de FBE's, het registreren en rapporteren gaan wij ervan uit dat wij daar door het college nauwgezet en continu over geïnformeerd zullen worden en blijven. Met deze Natuurwet is de decentralisatie van het natuurbeleid afgerond. De PvdA vindt dat het de komende jaren zo moet
3205 blijven, maar dat wij wel regelmatig zullen moeten blijven evalueren om te kijken hoe het allemaal in de praktijk werkt en gaat uitwerken.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik was erg benieuwd naar de ambitie van de PvdA en dan met name als het gaat om Natura2000-gebieden. U weet dat in de belangrijkste Noord-Hollandse
3210 natuurgebieden de gunstige staat van instandhouding nog lang niet is bereikt en ook de komende decennia met het huidige beleid niet gaat worden bereikt. Is dit een situatie die die PvdA wenselijk vindt en zo nee, wat gaat u de komende periode doen om die toestand wel te verbeteren?

3215 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Er komen elk jaar 250 ha bij, dus dat is in ieder geval een areaalverbetering. Als u zegt, hoe gaan wij dat allemaal behappen, dan heeft u daar zeker een punt. Ook wij willen daar heel nauw de vinger aan de pols houden, want areaalvergroting wil wel zeggen dat je meer natuur hebt te beheren. Wij vinden de handvatten hiervoor terug in de verordeningen die hier voorliggen en hebben daar alle vertrouwen in.

3220 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Natuurlijk, 250 ha natuur erbij is een hele goede zaak, daarover geen misverstand, maar op korte termijn helpt dat niet voor natuurgebieden die nu in een ongunstige staat van instandhouding verkeren, waardoor de biodiversiteit achteruitloopt. Daarvoor is meer nodig dan wat nu in de verordeningen staat. Bent u bereid om met de PvdD en GL ervoor te gaan
3225 om een hoger ambitieniveau te krijgen in aanloop naar de Omgevingsvisie?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Wij zullen dat zien. Er wordt op dit moment hard aan gewerkt. Ik heb geen enkele angst dat het in de nabije toekomst onder dit college niet zo zal zijn.

3230 De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. De Wet natuurbescherming is bepaald niet geruisloos tot stand gekomen. Over de jacht is bijvoorbeeld veel te doen geweest en terecht. Voor GL geldt dat het afschieten van dieren een middel is dat pas in laatste instantie mag worden ingezet als andere middelen falen en onder strenge voorwaarden en voorschriften. Bij verwachte schade aan gewassen zullen altijd eerst preventieve maatregelen moeten worden genomen naar de laatste
3235 stand van innovatieve technieken. Ondanks onze waardering voor de doorwrochte verordeningen zitten daar toch een paar elementen in die tenderen naar verlaging van de drempel om naar het geweer te grijpen. Zo brengt de introductie van een bij verordening vastgelegd vrijstellingsregiem met zich mee dat het gemakkelijker wordt het geweer te hanteren met minder rechtsmiddelen voor protesterende burgers. Het afhankelijk stellen van een tegemoetkoming in de schade van
3240 het gebruik van zo'n vrijstelling kan zelfs leiden tot toename van het afschot. Of dat zo is, zal de praktijk moeten leren, maar eerst doen wij nog een poging om als mede-indiener van een aantal

amendementen en moties wijzigingen te bewerkstelligen die direct of indirect bijdragen aan verhoging van de beschermingsgraad. De mogelijkheden die de wet biedt om naast natuurbescherming, programmatisch in te zetten op natuurherstel en om bijzondere
3245 beschermingswaardige natuurgebieden en landschap aan te wijzen, zijn nu nog niet of onvoldoende benut. In de motie van de PvdD en GL over de natuurvisie verzoeken wij om toe te werken naar een ambitieuzere aanpak in de aanloop naar de Omgevingsvisie. Gezien de bijdragen van de meeste fracties in de commissievergadering NLM rekenen wij op brede steun. Zoals u gezien zult hebben, probeer ik hier wat meer de overeenkomsten op te zoeken dan de
3250 verschillen op dit onderwerp.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Ik kom uit West-Friesland en als deze wet ergens actueel is, dan is het daar. Wij grenzen aan Natura2000-gebied, wij hebben stiltegebieden maar ook agrarische productiegebieden, wij willen bouwen maar wij hebben weidevogels en de ganzen
3255 bevolken onze rustgebieden, maar helaas ook steeds meer onze weiden, akkers en onze IJsselmeerstranden. Het is reeds genoemd, het gaat om de balans. Eerst de complimenten aan GS en de organisatie van de voorbereiding op deze wet en de stukken. Ik heb het idee dat het vanwege de hoeveelheid en gedetailleerdheid van de stukken bijzonder lastig was om hun controlerende taak uit te oefenen. Daarnaast ben ik blij dat GS hebben gekozen voor een
3260 pragmatische aanpak en de Agenda Groen hanteert als de Natuurvisie. Mijn fractie kan zich daarin vinden. Wij hebben het in Nederland over de natuur, maar de natuur zoals wij die kennen, is langer of korter geleden aangelegd. Het is in feite geen natuur, maar cultuur en dan heb je al snel te maken met verschillende belangen en met voor- en tegenstanders. De kern van de nieuwe wet is decentralisatie naar de provincies. Dat betekent dat het Rijk zich wat terugtrekt en de
3265 provincies meer ruimte krijgen om zelf te handelen. Dat zelf handelen zou zich niet moeten uiten in extra regelgeving. Hoewel het stuk beoogt voort te borduren op bestaand beleid, heb ik toch de indruk dat er vooral in het faunabeheerdeel regels zijn bijgekomen. Ik heb getracht het te vergelijken met andere provincies, maar wij zijn hier als Noord-Holland best snel mee. Ik vond alleen de conceptverordening van Zuid-Holland wat beknopter. Wellicht is het goed om deze
3270 regels nog voor de implementatie in de Omgevingsvisie te toetsen op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De ervaring is immers, hoe meer regels, hoe meer vlegels. Graag hoor ik van de gedeputeerde of en wanneer wij de evaluatie van de hoeveelheid regels en de uitvoerbaarheid van dit beleid kunnen verwachten en of die nog meegenomen kan worden bij de Omgevingsvisie. Wij zien verschillen ontstaan tussen provincies. Zo zijn in Zuid-Holland de kleine mantelmeeuw en
3275 zilvermeeuw opgenomen op de lijst van schadeveroorzakende soorten. In de commissie gaf de gedeputeerde aan de jurisprudentie af te wachten. Is het nog mogelijk dat in de aanloop naar de Omgevingswet bepaalde soorten worden toegevoegd? Voorkomen is immers beter dan genezen en dat geldt zeker voor de schadeveroorzakende soorten. Tot slot, wij kunnen ons vinden in de stukken die voorliggen, en vinden dat de verschillende belangen zorgvuldig zijn afgewogen. Waar
3280 wij nog opmerkingen hebben, zullen wij dat aangeven bij de verordening. Voor wat betreft het verhaal van de PvdD en GL wachten wij de beantwoording van de gedeputeerde af.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik zou er nu heel veel over kunnen zeggen, maar daar hebben we straks ook nog tijd voor. Met een ding wil ik openen, met vrijstellingen geld besparen

3285 is er eindelijk gekomen, want door de vrijstellingen 'schiet maar raak' hoeft het Faunafonds minder uit te keren. Overigens ben ik het met GS eens dat de Wet natuurbescherming en de uitvoering die de provincie hieraan zal geven, de biologische diversiteit en het duurzame gebruik van de bestanden zal bevorderen. Het is dan wel de bedoeling dat de diverse partijen zich aan de spelregels zullen gaan houden. De FBE's moeten met strakke plannen en een goede
3290 verantwoording achteraf komen en dat zal niet gemakkelijk zijn met het oog op de eerdere slechte administratieve staat. De jagers die wij nu wildbeheereenheden noemen, zullen zich moeten gaan inhouden voor wat betreft het schieten op dieren en hun administratie op orde houden. Helaas hebben twee misschien wel heel slimme Kamerleden ze de gelegenheid gegeven om daar een beetje onderuit te komen. De meerderheid van misschien wel niet zo slimme
3295 Kamerleden stemde daarmee in. Onder het mom van grote administratieve lasten is het afschotplan uit het wetsvoorstel verdwenen en dat terwijl een afschotplan wellicht tot minder afschot geleid zou hebben. Natuurlijk kunnen de wildbeheereenheden de administratie wel doen. Ze kunnen immers ook een geweer laden, richten en op de haan drukken. Talenten genoeg, zal ik maar zeggen. Ook vervelend is het dat er zonder meer gejaagd mag worden in stiltegebieden.
3300 Daar mag immers zonder beperkingen de jacht worden verhuurd. Onzes inziens moet het eigendomsrecht van de grondeigenaar hier worden beperkt. Hoe krijgen we dat voor elkaar? Ik zet mijn betoog voort bij de verordeningen.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Met de aanstaande inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 wordt een belangrijke stap gezet in het moderniseren van
3305 het natuurbeleid in Nederland. Een nieuwe wet die de taken over de bescherming van dier- en plantensoorten overhevelt van de Rijksoverheid naar de provincies, voor wie natuur een belangrijke kerntaak is. Een goede ontwikkeling die kansen biedt de Noord-Hollandse ambities op het gebied van natuur goed tot uitvoering te brengen. De huidige voorstellen zijn vooral op een
3310 beleidsarme technische vertaling geënt. D66 kan deze keuze pragmatisch begrijpen, zeker gezien de pas vastgestelde Agenda Groen, maar hierdoor worden de kansen die de nieuwe wet biedt, niet volledig benut. Om een voorbeeld te noemen, D66 ziet graag dat gebruik wordt gemaakt van de provinciale landschappen, bijvoorbeeld om de kust of belangrijke cultuurlandschappen te beschermen. D66 stelt daarom voor dat bij de vaststelling van de
3315 Omgevingsvisie ook opnieuw bekeken wordt op welke wijze onze ambities op het gebied van natuur beter kunnen worden verankerd in deze nieuwe verordeningen. Ook ziet D66 graag dat de verordeningen een voor een worden besproken en geëvalueerd in de commissie NLM, en dat heeft direct een link met het vaststellen van de agenda Groen als Natuurvisie. Voor D66 is het belangrijk om zelfbewuster de uitwerking van de Agenda Groen in het faunabeheer- en
3320 natuurplan op te nemen, zodat de voorwaarden die wij daar gesteld hebben, een directe link krijgen naar de plannen en dat wij echt kunnen toetsen op doelen. Voor D66 is de toets voor de voorliggende verordeningen met name ingestoken op preventie, want voor ons is voorkomen beter dan genezen. Dat geldt niet alleen voor de dieren, maar ook voor het groen, want weg is weg. Als het gaat om onomkeerbare maatregelen, dan wil je heel bewust weten waar je mee
3325 bezig bent. Daar zullen wij verder op ingaan bij de behandeling van de verschillende verordeningen.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Dank voor de complimenten van een aantal fracties voor het proces. Ik begin met mevrouw Jellema van de PvdA, want ook voor mij is dit een vervelende dag.

3330 Ik heb dit proces samen met collega Talsma gedaan en ik had het graag vandaag met hem willen afmaken, dus wat dat betreft ben ik ook bij hem vandaag, want ik mis hem en dat was tijdens de commissie ook al zo. Dat menselijke aspect deel ik met u. Dan de vragen die gesteld zijn over de ambitie en dan met name de motie van GL en de PvdD. Deze motie ontraden wij, want wij vinden het te vroeg, want het ambitieniveau niveau III is in de ontwikkeling van de Omgevingsvisie een

3335 heel mooi instrument. Dat heb ik ook in de commissie gezegd. Het is het onderzoeken waard wat het ambitieniveau precies inhoudt en wat de gevolgen daarvan zijn voor ons beleid dat wij met elkaar opnieuw gaan aanscherpen in de Omgevingsvisie. Er zit in de motie ook een aantal problematische elementen, daarom ontraden wij hem. Ten eerste staat in de motie dat de Agenda Groen geen natuurvisie is zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming en dit onderschrijven wij

3340 niet als GS. Wij zijn van mening en met ons een grote meerderheid van de Staten, dat de agenda wel degelijk voldoet als een goede visie. Verder is het in de motie niet duidelijk waar wij precies onze handtekening zetten, omdat eerst beter onderzocht moet worden wat die theorie precies inhoudt, maar ook vooral wat de consequenties zijn. Misschien komen er zelfs nog wel financiële consequenties uit. De motie zou kunnen inbreken op een procedureel aspect dat te maken heeft

3345 met de Omgevingsvisie, want daar ben ik niet de enige gedeputeerde die daar een rol speelt, maar ook mij collega RO. Eigenlijk kan ik alle collega's wel noemen. Dat zijn de redenen waarom wij deze motie ontraden. Ik herhaal de toezegging die ik in de commissie gedaan heb. Die 95% schadevergoeding die in artikel 6.a. van de beleidsregels tegemoetkoming Schade wordt genoemd, ja, die staat. Een aantal heeft gevraagd de vinger aan de pols te houden bij de

3350 decentralisatie, zeker. Ten aanzien van de evaluatie, de verwachting is dat de wet die per 1 januari 2017 ingaat, de nodige jurisprudentie zal opleveren. Dat vind ik de sterkste evaluatie die je kunt hebben, want daar krijg je te horen of het juridisch allemaal klopt. Een andere is de nieuwe manier van werken van de Faunabeheereenheid. Daar wordt echt veel meer van gevraagd in de vorm van beheerplannen dan nu het geval is. Daar hebben wij het in de commissie

3355 uitgebreid over gehad. Wij kunnen die op onderdelen met elkaar evalueren, een vraag van D66. Het is nog even een kwestie van timing. Ik denk dat het goed is om alles te verzamelen wat zich aandient – ook juridisch – als wij met elkaar aan de Omgevingsvisie beginnen en dat wij ook kijken hoe beheerplannen zich ontwikkelen en hoe de ontheffingen en vrijstellingen eruit komen te zien. Ik ben zeker bereid om dat te agenderen voor de commissie wanneer dat nodig is. De

3360 vrijstelling wordt door GL en de SP toch verkeerd geïnterpreteerd. Ik heb dat in de commissie al beantwoord, maar u hebt er schriftelijk ook nog een keer de bevestiging van gehad. Ik vind de opmerkingen van mevrouw De Groot dat een vrijstelling dus 'schiet maar raak' betekent, niet op zijn plaats is, want dat is niet zo. Een vrijstelling moet voldoen aan de zorgplicht, die blijft van toepassing. Daarbij gaat het ook nog een keer om een landelijk vastgestelde lijst. Uw beeld bij de

3365 vrijstelling klopt niet. Dan de meeuwen. Ook die wil ik scherp zetten, want er ontstaat een discussie over. De ontheffing die heeft standgehouden voor de Raad van State, is een ontheffing die ziet op kleinschalig onderzoek naar het verjagen van meeuwen en nestbehandeling. De logische volgende stap is dat de gemeenten gezamenlijk een onderzoeksrapport gaan opstellen. Dat heeft de rechter ook aangegeven in die uitspraak. Op basis van dat rapport kan een

3370 ontheffing worden aangevraagd en dat wachten wij even af, want volgens ons gaat het op dit

moment om een zorgvuldig rechtsproces. Een algemene vrijstelling zou op dit moment veel te ver gaan en daarmee zouden wij de rechtsgang doorkruisen. Daar voelen wij op dit moment niets voor. Wij wachten dat even af en wij volgen het wel, want wij hebben twee gemeenten die daar behoorlijk veel last van hebben.

3375

Tweede termijn

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ik zal nog een paar argumenten van de gedeputeerde tegen de motie bespreken, want die verwarren mij een beetje. Als de gedeputeerde zegt dat ook
3380 de andere gedeputeerden en hun beleidsvelden ermee te maken hebben, dan kan ik niet anders dan hem gelijk geven, want dat is het hele idee en dat geldt voor iedere ambitie die je met integraal beleid wilt gaan verwezenlijken. Dan zou je nooit enige ambitie kunnen uitspreken en dat kan niet de conclusie zijn van een discussie over wat je voor een bepaald beleidsveld aan ambitie wilt hebben. Dus dat is geen argument tegen de motie zelf. Ik heb nog even naar de
3385 motie gekeken of wij ergens hebben opgeschreven dat het geen natuurvisie is, maar volgens mij staat dat niet in de motie. Dat vindt in ieder geval een van de indieners. Wij hebben netjes samengevat wat GS vinden van de Natuurvisie. Dan wil de gedeputeerde de financiële en juridische aspecten uitzoeken. Maar waarom zou je dat willen uitzoeken als je niet achter die ambitie aan wilt jagen? Als je nu al weet dat je die ambitie niet hebt, dan hoeft je ook niet te
3390 kijken naar de juridische en financiële aspecten. Dat ga je pas doen als je weet of je die ambitie wilt verwezenlijken. Dan pas ga je onderzoek doen, want waarom zou je geld verspillen aan een onderzoek als je toch niets gaat doen met die ambitie? Dus spreek die ambitie wel uit. Volgens mij is er geen enkel beletsel om dat niet te doen en ga vervolgens de juridische en financiële aspecten uitzoeken met andere gedeputeerden om te zien hoeveel je van de ambitie kunt
3395 realiseren.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Ik had een vraag gesteld aan de gedeputeerde en ik kreeg een antwoord dat aan de ene kant de juridische ontwikkelingen wel gevolgd worden, maar mijn vraag was – ik heb net ergens gelezen dat Alkmaar en Haarlem gelijk gekregen hebben van
3400 de rechter, dus zij mogen de meeuwen aan gaan pakken – stel dat die jurisprudentie aangeeft dat die mogelijkheid er is, kunnen er dan nog extra soorten worden opgenomen? Dat wil ik graag weten.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Om met het laatste te beginnen, de rechter heeft een uitspraak
3405 gedaan over het feit dat gemeenten nader onderzoek mogen doen voor een betere onderbouwing van een mogelijke ontheffing. De vrijstellingslijst is een landelijke bevoegdheid. Hoe komt zo'n soort op een lijst? Dat heeft toch te maken met onderzoek, overlast, je moet het onderbouwen, beheerplan, zaken voor de rechter zoals in dit geval. En dan kan het op een gegeven moment gebeuren, dus zo werkt het. De PvdD, ik heb het niet gezegd zoals u het nu weer herhaalde. Ik
3410 zeg, ik denk dat het goed is om de tijd te nemen om te kijken of er inderdaad juridische en financiële aspecten zijn en dat moeten wij samen doen. Dat heb ik toegezegd in de commissie. De Staten waren er in meerderheid mee akkoord dat wij dat zouden doen in de Omgevingsvisie en wat dat betreft beginnen wij daar zo snel mogelijk aan.

3415 De **VOORZITTER**: Nou kunnen wij twee dingen doen, helemaal aan het eind van het pakketje stemmen en daar heb ik eigenlijk een voorkeur voor en wij kunnen ook afzonderlijk gaan stemmen. Ik zie een voorkeur om het allemaal aan het einde te doen, dan doen wij dat op die manier.

3420 **15.a. Verordening Faunabeheer**

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. De nieuwe Wet natuurbescherming geeft PS de taak om regels te stellen voor de Faunabeheereenheid en de faunabeheerplannen. De PvdD wil het faunabeleid hervormen door het evenwichtiger, efficiënter en diervriendelijker te maken, want dat
3425 is hard nodig. De kosten van de Faunabeheereenheid rijzen de pan uit: van 100.000 euro naar 1 miljoen euro per jaar. Faunaschade is toegenomen van 2 naar 6 miljoen euro en het aantal dieren dat jaarlijks zinloos wordt doodgeschoten, neemt schrikbarend toe. Vorig jaar werden meer dan honderdduizend dieren gedood met toestemming van de provincie. Dit systeem werkt niet, de
3430 jacht werkt niet en de Faunabeheereenheid moet veranderen. Wij pleiten voor het aanpassen van de samenstelling van het bestuur van de FBE om tot een meer evenwichtig bestuur te komen. De provincie is verplicht te werken met een FBE, daarom is een brede, evenwichtige samenstelling essentieel. Wij stellen voor dat maatschappelijke organisaties, jachthouders en terrein beherende organisaties elk met een gelijk aantal zetels in het bestuur komen. Dat is een heel redelijk voorstel, zie daarvoor ons amendement.

3435

Amendement 13/03102016

Evenwichtige samenstelling FBE

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

3440

Besluiten in de Verordening faunabeheer Noord-Holland:

"artikel 2.2 Bestuurssamenstelling:

*1. In het bestuur van een Faunabeheereenheid zit ten minste een vertegenwoordiger vanuit ieder van de volgende collectieven van jachthouders of jachtaktehouders werkzaam binnen het
3445 werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid: a. agrariërs; b. particuliere grondeigenaren; c. terrein beherende organisaties; d. verenigingen van jagers.*

2. Een Faunabeheereenheid nodigt in ieder geval de volgende organisaties uit bij haar vergaderingen aanwezig te zijn en hen te adviseren: a. Dierenbescherming; b. Faunabescherming; c. Vogelbescherming."

3450

te vervangen door de tekst:

*1. "artikel 2.2 Bestuurssamenstelling: Het bestuur van de Faunabeheereenheid bestaat uit een gelijke verdeling van maatschappelijke organisaties, terrein beherende organisaties
3455 en particuliere grondeigenaren (inclusief agrariërs)."*

Toelichting'

De nieuwe Wet natuurbescherming legt de bevoegdheid om regels te stellen omtrent de samenstelling van de FBE bij PS. In de Flora- en Faunawet was bepaald dat alleen jachthouders lid van de FBE konden zijn. Deze nieuwe wet maakt daar dus een einde aan. Ook wetenschappers, wetenschappelijke instellingen en maatschappelijke organisaties kunnen met de nieuwe wet deel uitmaken van de FBE. Een brede, evenwichtige samenstelling van de FBE is van belang. Het idee achter de wet is dat de maatschappelijke noodzaak bepaalt of er geschoten moet worden, en niet het belang van de jager

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

In aanvulling hierop moet de intrinsieke waarde van elk individueel dier in het faunabeheerplan worden opgenomen. Hiermee wordt voor de FBE duidelijk hoe zij dieren moeten waarderen bij het schrijven van de faunabeheerplannen. Dit staat als doelbepaling in de wet en hoort dus ook thuis in de verordening. Het is te makkelijk om dat impliciet te laten. Daarom het volgende amendement waarin de intrinsieke waarde als doelbepaling wordt voorgeschreven voor een faunabeheerplan.

Amendement 14/03102016

Intrinsieke waarde van het dier

Provinciale staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

Besluiten in bovengenoemde verordening:

Aan Artikel 3.1 Doelstelling faunabeheerplan toe te voegen onderstaande extra bepaling:

Een faunabeheerplan bevat: "d. de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier"

Toelichting

De wet erkent de intrinsieke waarde van de natuur (artikel 1.10). Het betreft de intrinsieke waarde van de natuur in al haar verschijningsvormen. Hiermee erkent de wet de intrinsieke waarde van elk individueel dier, zo blijkt uit het Memorie van Antwoord. Deze doelbepaling zou opgenomen moeten worden in de statuten van de FBE en de faunabeheerplannen. Daarmee wordt voor de FBE duidelijk hoe zij dieren moeten waarderen bij het schrijven van de faunabeheerplannen. De FBE kan verantwoording daarover afleggen door een paragraaf hieraan te wijden in de faunabeheerplannen. Daarnaast biedt het in ingewikkelde zaken ook een toetssteen voor een rechter. Hierom pleitte professor Bastmeier in de hoorzitting over de wet in de Tweede Kamer ook voor het opnemen van de intrinsieke waarde van de natuur in de wet. Dit is ook gebeurd en het zou eveneens goed deze op te nemen in de verordening

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

3500 In onze discussienota 'Dieren dichtbij: Faunabeleid in Provinciale Staten' hebben wij voorgesteld om een integrale afweging van de kosten en baten van de maatregelen in een faunabeheerplan te eisen. Stel, om 1.000 euro schade te voorkomen moeten 20.000 dieren worden afgeschoten. Al zijn er geen alternatieven en blijkt het middel effectief, dan is afschot nog steeds niet proportioneel. Wij moeten voorkomen dat marginale verbeteringen de belangen van dieren ernstig aantasten. GS willen zelf deze maatschappelijke baten en lasten afwegen. Dat staat echter nog niet in de verordening, dus deze taak stellen wij voor om bij het college onder te brengen middels amendement.

Amendement 15/03102016

3510 Eisen faunabeheerplan effectiviteit

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

3515 *Besluiten in de Verordening faunabeheer Noord-Holland een nieuw artikel 3.7 toe te voegen met de volgende tekst:*

"artikel 3.7 Effectiviteit maatregel:

Bij de beoordeling van het faunabeheerplan maakt Gedeputeerde Staten per diersoort een integrale afweging van de kosten en baten van de voorgedragen maatregelen."

3520 *Toelichting*

In de discussienota 'Dieren dichtbij: Faunabeleid in Provinciale Staten' van de Partij voor de Dieren is de aanbeveling gedaan om een integrale afweging van de kosten en baten van de maatregelen in een faunabeheerplan te eisen. Het is goed denkbaar dat een maatregel een marginaal betere bescherming van wettelijke belangen oplevert, maar de belangen van dieren ernstig aantast. Zo werd de provincie onlangs teruggefloten door de rechter omdat zij een ontheffing had verleend voor het afschieten van smienten, terwijl er geen schade in dat gebied door smienten was vastgesteld. Indien er wel 100 euro schade was vastgesteld, dan lijkt dat geen goede reden om duizenden dieren dood te schieten. Uiteindelijk moet er een afweging plaatsvinden wat de maatregel kost en oplevert voordat de ontheffing wordt verleend.

3530 *GS heeft de aanbeveling ontraden met de volgende motivering: "Wij ontraden deze suggestie. Wij zien het als een taak van de algemene democratie, dus Gedeputeerde Staten, niet de Faunabeheereenheid, om de afweging te maken tussen maatschappelijke baten en lasten bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen." Indiener volgt de motivering van GS en ziet dan ook graag dat de taak om tot een afweging te komen, duidelijk in de verordening wordt opgenomen. Het vastleggen van deze afwegingsverplichting borgt per diersoort de zorgvuldige en integrale afweging van de kosten en baten van de maatregelen in een faunabeheerplan*

en gaan over tot de orde van de dag.

3540 *Fracties PvdD, GL*

De plezierjacht is nog steeds toegestaan. PS zouden minimaal enkele voorwaarden behoren te stellen aan de jacht, conform de bedoeling van de wet: alleen jacht toestaan indien dit maatschappelijk nuttig en noodzakelijk is. Het college is echter vergeten de voorwaarden die wel
3545 gelden voor ontheffingen en vrijstellingen op te nemen voor de jacht. Deze omissie willen wij graag herstellen middels een amendement.

Amendement 19/03102016

Geen dodelijke vrijstellingen

3550

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

Besluiten in bovengenoemde verordening: bijlage 2 te schrappen.

3555 *Toelichting*

*Dit amendement regelt dat de bijlage 2, waarin soorten staan vermeld die middels een vrijstelling gedood mogen worden, wordt geschrapt. Het gevolg is dat het doden van dieren niet meer met een vrijstelling, maar altijd met een ontheffing moet worden gereguleerd. De vrijstelling levert geen maatwerk. Dit is niet te rijmen met het uitgangspunt van bescherming van individuele
3560 dieren. De maatregel leidt niet tot inventief oplossen van problemen. Immers, als de bescherming van dieren opzij wordt gezet en afschot snel mogelijk wordt gemaakt, is er geen stimulans om tot een slimme, diervriendelijke oplossing te komen. Daarnaast moet het doden van dieren altijd maatwerk zijn en als laatste redmiddel worden ingezet. De vrijstelling is een grofmazig instrument dat ook ingezet kan worden als er geen dreigende schade is. Indieners zijn van
3565 mening dat het onwenselijk is om dieren te doden zonder noodzaak. Ten derde is er geen degelijke rechtsgang mogelijk tegen een vrijstellingsverklaring, maar wel tegen een ontheffing. De diverse ontheffingen die zijn vernietigd door de rechter dienen niet gerepareerd te worden door er vrijstellingen van te maken en de toets van de rechter te voorkomen, maar door de onderbouwing (indien mogelijk) te verbeteren*

3570

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

Er zijn rustgebieden voor ganzen. Maar dat zijn wel rustgebieden voor hele slimme ganzen. Er
3575 mag namelijk gewoon gejaagd worden in die rustgebieden, alleen op dat moment net even niet op ganzen. Dat de jagers dan een afstand van 500 meter moeten houden tot de ganzen helpt natuurlijk niet met de herrie en die onrust die wordt veroorzaakt. Daarom de volgende motie.

Motie 48/03102016

3580 Rustgebieden voor ganzen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Constaterende dat:

3585

- Artikel 10 van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland voorziet in rustgebieden voor overwinterende ganzen;
- In de toelichting op dit artikel is te lezen dat binnen deze rustgebieden aan overwinterende ganzen volledige rust, voedsel en bescherming wordt geboden;

3590

- In artikel 10, lid 5 en lid 6 van de Beleidsregel natuurbescherming de mogelijkheid wordt geboden een ontheffing of vrijstelling voor deze gebieden te verlenen om andere diersoorten dan ganzen, bijvoorbeeld zwanen, te doden, vangen of opzettelijk te verstoren, mits ten minste 500 meter afstand van de ganzen wordt aangehouden;

3595

Overwegende dat:

- Schieten en verjagen in rustgebieden, ook op 500 meter afstand, niet te verenigen is met gebieden waar volledige rust en bescherming wordt geboden;
- De functie van rustgebieden ook is om begrazing van ganzen buiten deze gebieden te verminderen en het dus van belang is de ganzen hier niet te verjagen met luide knallen;

3600

Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:

In de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheid voor andere dieren dan ganzen in rustgebieden te laten vervallen

3605

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

Tot slot, hebben wij nog een amendement dat regelt dat GS in de commissie en bij onze discussienota hebben toegezegd dat het Faunabeheerplan moet onderbouwen dat maatregelen effectief zijn om schade aan wettelijke belangen te voorkomen.

3610

Amendement 17/03102016

Effectiviteit faunabeheerplan

3615

Provinciale staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

Besluiten in bovengenoemde verordening:

Artikel 3.4.2 eisen aan een faunabeheerplan, duurzaam beheer van populaties op basis van een ontheffing, als volgt te wijzigen:

3620

a. na sub g een tekstdeel in te voegen de bepalingen:

"h. voor zover daarover kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een onderbouwde inschatting van de verwachte effectiviteit van de in onderdeel g bedoelde handelingen;

i. een beschrijving van de wijze waarop de effectiviteit van de voorgenomen handelingen zal worden bepaald;"

3625

b. de tekstdelen sub 'h' t/m sub 'k' te wijzigen in sub 'j' t/m sub 'm'.

Toelichting:

In de discussienota 'Dieren dichtbij: Faunabeleid in Provinciale Staten' van de Partij voor de Dieren is de aanbeveling gedaan dat maatregelen in het faunabeheerplan aantoonbaar effectief moeten zijn voor het uiteindelijke maatschappelijke doel. In de brief van 28 april 2016 van GS aan PS ondersteunt GS deze suggestie en stelt zij voor in de Verordening faunabeheer, artikel 3.4.2, derde onderdeel en artikel 3.4.3, op te nemen. In deze artikelen is een eis opgenomen die stelt dat de noodzaak van populatiebeheer en schadebestrijding in een faunabeheerplan moet worden onderbouwd. Bij de bestrijding van schade op basis van een vrijstelling, is in artikel 3.4.3 sub h opgenomen: "voor zover daarover kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een onderbouwde inschatting van de verwachte effectiviteit van de in onderdeel g bedoelde handelingen;". Bij het duurzaam beheer van populaties op basis van een ontheffing, artikel 3.4.2., ontbreekt dit vereiste echter. Indieners gaan ervan uit dat hier sprake is van een omissie. Indieners zijn van mening dat zowel bij een vrijstelling als het verlenen van een ontheffing de maatregel effectief dient te zijn. Daarom wenst zij aan artikel 3.4.2 het uitgangspunt toe te voegen wat ook bij artikel 3.4.3 wordt gehanteerd

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

De **VOORZITTER**: De amendementen en moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Voor ik ga beginnen, even twee korte vragen voor mijn informatie. In de eerste plaats gaan wij het nu hebben over de verordening Faunabeheer, dat klopt. En de tweede vraag is aan de PvdD, de moties die u samen met GL indient, zijn dat dezelfde die u voorheen alleen indiende?

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De amendementen hebben enkele technische wijzigingen gehad, dus die zijn inhoudelijk identiek. De motie is echt versterkt met de ideeën van GL. Dat is dus een andere tekst.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): De faunabeheereenheden moeten goed gecontroleerd en gemonitord worden. FBE's moeten bewijzen dat zij hun werk goed en op gewenste wijze kunnen doen. Dat wildbeheereenheden onvoldoende administratie zullen gaan voeren, bijvoorbeeld over een afschotplan, doet veel teniet. Dierenwelzijnsorganisaties dienen een gelijk speelveld te krijgen in de FBE's en daarom steunen wij het amendement van de PvdD – als ten minste nog de strekking hetzelfde is – voor een evenwichtige samenstelling FBE en dat dierenwelzijnsorganisaties een gelijk speelveld krijgen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Wij begrijpen de aarzeling die mensen kunnen hebben bij faunabeheer, maar zonder goed populatiebeheer en noodzakelijk ingrijpen bij schade, loopt het uit de hand in Noord-Holland. Zaken uit de hand laten lopen is niet goed voor mens, dier, natuur en milieu. Daarom is ingrijpen soms noodzakelijk. Jacht is noodzakelijk om de wildstand op een aanvaardbaar niveau te houden. Wij vinden dat de jagers door deze nieuwe wet niet geconfronteerd mogen worden door een enorme toename van de administratieve lastendruk. Ik

wil hierbij opmerken dat sommige partijen doen alsof het bij een vrijstelling betekent dat er maar raak geschoten mag worden, maar dat klopt niet, want ook dan gelden er nog allerlei strenge maatregelen. Om te voorkomen dat er een enorme lastendruk ontstaat, heeft het CDA gevraagd of uit artikel 2.4.b waarin gevraagd wordt naar de rapportages van toepassing van preventieve en alternatieve middelen, het woord 'cijfermatig' verwijderd kan worden. Een voorbeeld is dat er 3675 tuinders en agrariërs zijn die met een quad dieren verjagen en dat elke dag drie of vier keer doen. Stel je voor dat ze elke keer moeten tellen hoeveel dieren zij precies verjagen en dat gaat dan om honderd of honderdvijftig dieren, dat is geen doen. Daarom wel aangeven wat ze gedaan hebben, maar het woord 'cijfermatig' graag verwijderen. Wij dienen daarvoor een amendement 3680 in.

Amendement 18/03102016

Cijfermatige rapportages

3685 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016*

Besluiten:

In artikel 2,4 in de Verordening Faunabeheer Noord-Holland in de volgende passage

"Het jaarlijks verslag van een faunabeheereenheid in ieder geval de volgende gegevens bevat:

3690 *b. cijfermatige rapportages van de toepassing van preventieve en alternatieve middelen; het woord 'cijfermatig' te schrappen.*

Motivatie:

- 3695
 - *Het is nagenoeg onmogelijk om de inzet van elk preventief middel cijfermatig te onderbouwen;*
 - *Grondgebruikers hier onaanvaardbaar veel tijd aan zouden moeten besteden;*
 - *Grondgebruikers op dit ogenblik niet hoeven te rapporteren;*
 - *Alleen bij een verzoek om schadevergoeding tot heden gevraagd werd om een rapportage.*
- 3700
 - *Een rapportage met omschrijving van de ingezette preventieve middelen voldoende inzicht zal bieden.*

Besluiten:

Het woord cijfermatig uit artikel 2.4 te schrappen

3705 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties CDA, VVD

De VOORZITTER: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

3710 Mevrouw **KONING** (CDA): Bij punt 3.4.2.k hebben wij de vraag openstaan of u de aanduiding van de verschillende belangen en het benoemen van belanghebbende organisaties kunt schrappen. Rechtsbeginselen van private en publieke partijen zijn gelijk. De wet is duidelijk op basis van

3715 welke belangen overgegaan kan worden op populatiebeheer. Dat hoeft in het Faunabeheerplan toch niet per beheersmaatregel opnieuw uitgewerkt te worden. Graag beantwoording van deze vraag.

3720 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. In de commissie is al uitgebreid ingegaan op de verordening Faunabeheer en onze vragen zijn naar tevredenheid beantwoord. Door de discussie hebben wij nog een verduidelijkende vraag en de opmerking dat wij het heel erg goed vinden dat organisaties zoals de Dierenbescherming en Faunabescherming uitgenodigd worden bij de vergaderingen, vooral uit het oogpunt van preventie, zoals ik al in het algemene deel heb aangegeven. Voor ons is nog niet helemaal duidelijk hoe de adviserende rol wordt vormgegeven om te waarborgen dat dit geen wassen neus wordt.

3725 Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. De VVD is blij dat in deze verordening wordt voorgesteld om de gans op te nemen op de lijst van vrij bejaagbare soorten. Was er in 2013 nog 3,5 miljoen euro schade, inmiddels staat de teller op 15,2 miljoen euro aan schade aan gewassen, sportterreinen, recreatiegebieden, maar vlak ook de verkeersveiligheid niet uit. Wij hebben in Noord-Holland Mainport Schiphol en twee greenports, dus wat ons betreft is het logisch dat de politiek in deze provincie veel aandacht heeft voor de jacht. De ganzen staan op de agenda. Niet alleen de ganzen, maar ook de meeuwen veroorzaken schade, bijvoorbeeld in Alkmaar en de vos in weidevogelgebieden. De gedeputeerde gaf in de commissie aan jurisprudentie op dit terrein te volgen en zojuist ook. Daar lijkt voor wat betreft de
3730 meeuwenoverlast wat ruimte in te zitten. De VVD blijft de actualiteit volgen, voorkomen is immers beter dan genezen. Uit de evaluatie van de FBE bleek dat er verbetering gewenst is. Nu worden de regels nog strakker aangehaald. De vraag is of dit nu niet weer de klassieke risicoregelreflex is. Beantwoordt dit aan het oorspronkelijke doel, het verminderen van schade en overlast? Ook hier vragen wij opnieuw aandacht voor de uitvoerbaarheid van de regels. Er worden
3740 meer regels gesteld aan het jaarverslag van de FBE en dat moet tevens al voor 1 april worden ingeleverd. Ook de mensen in het veld moeten aan steeds meer regels voldoen. De elektronische melding is er een van. Kan dit wellicht eenvoudiger bijvoorbeeld met een app of iets dergelijks? Jagers zijn immers geen ambtenaren. Wil de gedeputeerde hiernaar kijken? De FBE moet in het jaarverslag cijfermatig het effect van preventieve maatregelen aangeven. Hoe stelt de
3745 gedeputeerde zich dat voor? Stel, je werkt als tuinder preventief tegen ganzen. Iedere tuinder bij ons in de regio werkt preventief met vlaggen en bovendien zetten ze vaak een knalapparaat neer en daarnaast gaan ze in de schemering preventief een rondje doen met de laser. Moet je dan dagelijks aangeven hoeveel ganzen je verjaagd hebt, elke avond en elke ochtend weer? Staat het in verhouding tot het doel van vermindering van schade en overlast als er volgende week
3750 desondanks 3.000 ganzen op je land kunnen landen die in een mum van tijd je broccoli-oogst opsouperen? Om die reden willen wij vragen of de gedeputeerde bereid is het cijfermatige van de rapportages te schrappen en wij dienen hiertoe samen met het CDA een amendement in. Ook wordt er van de FBE gevraagd de gegevens wetenschappelijk te onderbouwen en aan te geven per beheersmaatregel welk belang deze activiteit dient, waarbij wordt aangegeven of er sprake is van
3755 een publiek dan wel privaat doel en welke organisaties hierbij belanghebbend zijn. Wij hebben bij de recente discussie over de damherten gezien hoe de meningen per organisatie kunnen

verschillen en hoeveel organisaties en private partijen belanghebbend kunnen zijn. Is deze regel wel uitvoerbaar en hoe dient hij het doel, het verminderen van schade en overlast? Wij willen de gedeputeerde vragen of hij bereid is deze regel te schrappen. Ook hiertoe overwegen wij een
3760 amendement in te dienen, samen met het CDA. Ook denken wij dat alleen de hond en het geweer als inzetbaar middel soms te beperkt zijn. Soms kan de inzet van de lokfluit wellicht dierenleed voorkomen. Als mensen uit de praktijk dat zeggen, dan zouden wij daar misschien naar moeten luisteren. Tot slot, maken alle door de provincie gestelde regels niet dat het voor partijen
3765 gemakkelijker en eenvoudiger wordt om een ontheffing aan te vechten als aan een of meer eisen die aan het Faunabeheerplan worden gesteld, gewoon niet kan worden voldaan? Deze vraag heb ik ook in de commissie gesteld, maar daar kregen wij toen geen duidelijk antwoord op. Vandaar nogmaals. Tot slot, ik wil positief eindigen. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dat zolang nog niet is voldaan aan de afspraken in het ganzenakkoord, te weten 100.000 euro schade in Noord-Holland en 500.000 euro landelijk, 95% van de geleden schade wordt vergoed.
3770 Kortom, er is nog heel veel werk aan de winkel. Wij wachten de beantwoording van de gedeputeerde af over de moties en amendementen van de PvdD.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Met betrekking tot faunabeheer en schadebestrijding door middel van jacht denken wij dat er een zorgvuldige procedure wordt voorgesteld. Het doden van
3775 dieren is alleen toegestaan ter voorkoming van schade en als andere maatregelen zijn geprobeerd en tegelijkertijd wordt een zorgvuldige verantwoording gevraagd. Wat wij wel zien, is dat rekening wordt gehouden met een vermindering van de schade-uitkering. Nou is dat financieel een goed punt voor de provincie, maar dit is voor ons alleen een goed punt voor zover dit veroorzaakt wordt doordat er daadwerkelijk minder schade is, want wij willen benadrukken
3780 dat schadevergoeding voor getroffen boeren onlosmakelijk verbonden is met het zorgvuldig en beperkend omgaan met jacht. Daar horen wij graag de reactie van de gedeputeerde op. Een van de amendementen van de PvdD en GL over het verbieden van jacht in rustgebieden voor ganzen klinkt ons heel logisch in de oren. Wij horen graag van het college de reden waarom deze mogelijkheid tot nu toe nog wel in de verordening zit en wat het effect is wanneer deze
3785 mogelijkheid wordt opgeheven.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Wat ik bij deze verordening naar voren had willen brengen, heb ik eigenlijk al verwerkt in mijn inleiding, op een punt na. Dat betreft de samenstelling van de FBE's. Ik heb het Kamerdebat daar nog eens op nageslagen en mijn indruk is dat het toch echt de
3790 intentie is dat die FBE's maatschappelijk verbreden. Hoe kun je dat het beste doen? Door die maatschappelijke organisaties een volwaardige plek te geven in de FBE's en dat is niet vanuit angst dat men het toch niet met elkaar eens wordt, het weren van natuurbeschermingsorganisaties. Ik denk dat wij er heel goed aan doen dat wij die juist opnemen in de FBE's, want dan dragen zij verantwoordelijkheid en dan zit er druk op alle aanwezige
3795 organisaties om consensus te bereiken. Ik hoop dat u op dit punt meegaat met het wijzigingsvoorstel.

Gedeputeerde **BOND**: Ik heb de amendementen en moties nog niet op papier ontvangen.

- 3800 De **VOORZITTER**: Ze komen eraan, maar er staat nog meer aan te komen. Het lijkt mij praktisch om de vergadering even te schorsen, zodat de gedeputeerde de teksten kan lezen en kan overleggen met het college. De vergadering is tien minuten geschorst. Ik heropen de vergadering.
- 3805 Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Eerst even wat algemene dingen en dan loop ik de stapel amendementen even door. De FBE, daar is door een aantal fracties iets over gezegd. Ik breng u in herinnering dat wij recent samen de evaluatie van de FBE met u hebben vastgesteld en dat wij de aanbevelingen hebben overgenomen en ik verwijs u ook nog even naar de discussie in de commissie over hetgeen van de FBE wordt gevraagd in het verlengde van deze nieuwe wet. Een
- 3810 van de grote winstpunten van deze wet is dat er een wetenschappelijke onderbouwing moet komen van beheerplannen, dus dat betekent een enorme kwaliteitsslag. Ik heb met u afgesproken dat ik bij u terugkom in de commissie over of dat wat wij nu aan de FBE vragen, zij kunnen waarmaken, maar die afspraak hebben wij in de commissie gemaakt en die bevestig ik hierbij nogmaals. Dat betekent dat de taakstelling van de FBE groter wordt en dat hun werk meer
- 3815 wetenschappelijk onderbouwd moet worden en in het kader daarvan – dat heb ik ook al in de commissie met u gedeeld – proberen wij qua efficiency met de FBE uit landsdeel West, dus Utrecht, Zuid-Holland en Flevoland een samenwerking op poten te zetten waardoor je misschien niet allemaal telkens hetzelfde wiel gaat uitvinden en daar heeft Noord-Holland, dus ik als gedeputeerde, het voortouw in genomen. Wij gaan dat op die manier proberen samen met de
- 3820 andere drie provincies efficiënt te maken. De evaluatie is overgenomen. De inbreng van de VVD. In de wet zelf is een aantal van die zaken opgenomen en wij moeten die wet uitvoeren. Daar zit niet de ruimte voor ons. De wetenschappelijke onderbouwing is een van de eisen die daarin is neergelegd en die gaan wij uitvoeren. Dan de wildbeheereenheden, dat leidt vaak tot verwarring. Wij hebben er nu 27 en wij willen naar 15 WBE's. Ook dat heeft te maken met efficiency. Als het
- 3825 gaat om de meldingsplicht, dan hebben wij al een aantal keren voorgesteld om dat via een app te doen, maar de gemiddelde leeftijd van de jagers heeft ertoe geleid dat niet iedereen hiervoor stond te trappelen. Praktisch is dat nog een lastige, maar dit is een van de dingen die wij proberen te implementeren, ook als het gaat om de registratie, want die is ook weer van belang voor de wetenschappelijke onderbouwing. Dat grijpt allemaal in elkaar. Naar de CU/SGP. De
- 3830 schade-uitkering is geen doel op zich. De maatregelen die wij nemen, hebben juist te maken met schadebestrijding of populatiebeheer, het is het een of het ander. De doelstelling is geformuleerd in G7-verband om naar het niveau van 2005 te gaan, maar dat is niet het doel op zich. Het doel is een gezonde populatie die in balans is met de natuur, de omgeving en het economische deel daarvan. Dan de amendementen. A13 over de evenwichtige samenstelling van de FBE. Daar is
- 3835 door verschillende fracties naar gevraagd, door de PvdD, GL, SP, D66 en CU/SGP. Geen wassen neus, dat kan ik sowieso aangeven naar D66. Wij ontraden dit amendement, omdat het ten eerste volgens ons niet correct is om onderscheid te maken tussen natuurbeheerders en jachthouders, want een terrein behorende organisatie is via het eigendomsrecht ook jachthouder. Met een maximum van twee jachthouders zoals wordt voorgesteld, dan krijg je naast een
- 3840 jagersvertegenwoordiging en een agrarische vertegenwoordiging, een vertegenwoordiging van particulier grondbezit die niet meer zitting zou kunnen nemen in het bestuur. Dan verstoor je de balans. Als het gaat om de inzet van preventieve middelen, dan hebben wij in onze verordening

opgenomen dat de FBE verplicht is en dan heb ik het over de Vogelbescherming, Faunabescherming en Dierenbescherming om hen uit te nodigen voor vergaderingen om hen te adviseren. Het is niet in lijn met de Wet natuurbescherming en dan verwijs ik naar artikel 3.12, 2^e lid, om een FBE te verplichten andere dan maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, onderdeel te laten zijn van het bestuur en besluitvorming. Dat staat er expliciet in. Hier suggereren de PvdD en GL dat jagersverenigingen geen zetel zouden moeten hebben en dat vinden wij onwenselijk, omdat zij met name over praktische kennis beschikken om te bepalen of een faunabeheerplan of ontheffingsaanvraag uitvoerbaar is. Deze vrijwilligers doen de uitvoering kosteloos voor ons en wanneer zij feitelijk uitvoerder zouden worden, dan gaat het heel erg schuiven en dat zou ik zeer betreuren, want dan zou je er ook voor moeten betalen. Het is iets wat zij niet willen, maar ik wil dat niet en volgens mij u ook niet. Ik heb twee van deze stichtingen persoonlijk benaderd, omdat ik met hen in het G7 akkoord anderhalf jaar bezig ben geweest en wij benaderen als Noord-Holland het G7 akkoord het meest van alle provincies in Nederland. Ik heb ze nog niet kunnen overtuigen, dus ontraden, puur vanwege het feit dat het niet lijkt te kunnen, maar ook omdat wij afhankelijk zijn van de wil van die partijen. Dan A14 over de intrinsieke waarde van het dier. Dit amendement ontraden wij, want de suggestie is overbodig. De doelbepaling zoals beschreven in de Wet natuurbescherming onder artikel 1.10, 1^e lid stelt dat de wet erop gericht is als het gaat om het beschermen en ontwikkelen van de natuur mede vanwege de intrinsieke waarde. Het staat er dus al in. Juridisch gezien is het onzuiver om in lagere regelgeving zaken te regelen die al in hogere wetgeving zijn vastgesteld. De Wet natuurbescherming als geheel kent deze doelstelling als een vigerend kader, dient voor alle verordeningen die binnen dit kader geschreven zijn, dus hij is automatisch van toepassing. Bij de toetsing van het faunabeheerplan nemen wij zowel de door PS bij verordening gestelde regels als de wet in beschouwing, vandaar het ontraden van dit amendement. Dan A15 over de eisen voor het faunabeheerplan, effectiviteit. Deze ontraden wij, omdat wij het zien als een taak van de algemene democratie, dus GS en niet de FBE maken de afweging tussen de maatschappelijke baten en lasten bij de beoordeling van de ontheffingsaanvragen. Dit antwoord volstaat nog steeds, want in de wet zijn de wettelijke belangen uiteengezet op basis waarvan of bij het schaden daarvan een ontheffing kan worden aangevraagd. De FBE moet altijd aantonen wat de baten zijn en vervolgens is het aan GS in de uitvoering om dat te beoordelen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, met alle respect, maar dit gaat echt de verkeerde kant op. Wat ik nu hoor, is dat de gedeputeerde in feite opleest wat ik al terug heb gezien in de reactie op de discussienota Dieren Dichtbij. Daarin hebben wij een aantal voorstellen gedaan, daar heeft u commentaar op gegeven. Die hebben wij verwerkt in het amendement en op een aantal punten zijn wij u juist tegemoetgekomen. Dat hoor ik in uw hele verhaal helemaal niet terug en dat vind ik jammer, want u zit nu eigenlijk dingen te bespreken die al gepasseerd zijn, dus ik kan dit niet volgen. U gaat ook niet op een aantal argumenten in mijn eerste termijn. We voeren al regelmatig dezelfde discussie, maar dat is nu helemaal overbodig.

Gedeputeerde **BOND**: Ik ben verrast dat u verrast bent, want u had in de commissie al aangekondigd dat u ook niet de gedachte had dat uw amendementen het zouden halen, want de

beantwoording was al duidelijk en toch dient u ze in. Dan geef ik dezelfde antwoorden en dan neemt u mij dat kwalijk. Dat vind ik een bijzondere. Dit is onze argumentatie op basis waarvan wij deze amendementen ontraden.

3890 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Omdat er iets anders staat in de amendementen dan in het discussievoorstel, dus ik heb uw argumenten meegenomen bij de verwerking daarvan en ik verwacht van u hetzelfde en ik hoor dat niet terug.

3895 Gedeputeerde **BOND**: Welke argumenten die u van mij hoort, kloppen dan niet? Het zijn nog steeds zaken die u aan mij vraagt en aan een FBE waarvan ik zeg dat die niet kunnen en ik onderbouw ook nog waarom dat niet kan. Meer kan ik op dat moment niet doen.

3900 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik denk dat het weinig zin heeft om nu op ieder amendement te gaan interrumpen. Ik zal proberen alles mee te nemen wat ik kan, maar ik moet dingen gaan herhalen die al in de toelichting op het amendement vermeld staan en dat vind ik jammer.

3905 Gedeputeerde **BOND**: Ik ga door. Ook A16 ontraden wij – misschien dat dit ook weer een aangepaste tekst is – maar het is klip en klaar, want GS noch PS zijn bevoegd om dezelfde voorwaarden te laten gelden voor de jacht als voor beheer en schadebestrijding. Dat kan gewoon niet. Dit amendement regelt dat jagers alleen gegevens hoeven te verstrekken die ze nu al op vrijwillige basis aan de FBE verstrekken en verder is het zo dat alleen de wetgever kan bepalen in welke mate nut en noodzaak bij de jacht op de wildsoorten omschreven moet worden, want de minister gaat over de jacht. Dat blijkt nog een keer extra uit de juridische toets door NautaDutilh in opdracht van het presidium en het amendement is niet in lijn met de wet en de parlementaire geschiedenis. Daarom ontraden wij dit amendement. A17 over de effectiviteit van het beheerplan. Die ondersteun ik. Dat vind ik een kwaliteitstoevoeging als het gaat om het artikel dat de FBE verplicht is aan te geven waarom zij verwacht dat de maatregel om een populatie terug te dringen, effectief zal zijn en hoe de FBE dat gaat monitoren. Dat draagt bij aan de kwaliteit van het faunabeheerplan, dus die ondersteun ik. De motie 48 Rustgebied voor ganzen ontraden wij.

3915 De CU/SGP heeft daar ook naar gevraagd. De richtlijn is 500 m en die is niet zomaar tot stand gekomen. Diverse experts hebben aangegeven dat het voldoende is als het gaat om overwinterende ganzen niet te verstoren in hun foerageergedrag. Daar zijn trouwens ook afspraken over gemaakt met de terrein beherende organisaties en de Vogelbescherming. Toen wij met elkaar aan tafel zaten bij het landelijk ganzenakkoord, hebben wij vastgesteld dat de

3920 afstand van 500 m een goede waarborg is voor de rustgebieden en de schadebestrijding – en dat is een belangrijke toevoeging – vindt per definitie alleen plaats als dit de noodzaak heeft. Dit volgt ook nog een keer uit een afweging die wordt gemaakt bij een besluit tot een ontheffing van het verbod, dus er zit ook nog eens een keer een dubbele beveiliging op. Daarom ontraden wij deze motie. Dan het amendement van het CDA en de VVD. Wij vinden dat dit amendement een

3925 punt heeft. Wij hebben naar aanleiding van de discussie het er met elkaar over gehad in hoeverre is dit in de praktijk uitvoerbaar. Ik wil dit amendement overnemen en het woord ‘cijfermatig’ schrappen uit het artikel. Dat waren de amendement en de motie. Dan is er nog een vraag gesteld door het CDA over artikel 3.4.2.k in de verordening. De FBE dient belangen van meerdere

partijen en dit artikel draagt ons op om aan te geven wiens belang wordt gediend. Ik zou dit
3930 artikel niet willen schrappen, omdat ik het echt een goede toevoeging vind dat een FBE motiveert
waarom zij doet wat zij doet, maar ook wie de belanghebbende is. Dat is wat hier staat.

Tweede termijn

3935 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Voor de goede orde maak ik de opmerking dat ik dinsdag
de amendementen aan het college en de Statenleden heb doen toekomen. Misschien moeten wij
in het presidium eens bespreken hoe de schriftelijke reacties op de amendementen gaan, want
nu moet ik in een razend tempo alles meenemen en ik wil u niet met een volgende schorsing
belasten. Strikt genomen zou ik graag nog een keer ingaan op ieder argument van de
3940 gedeputeerde, maar dat zou voor een deel herhaling van zetten zijn die u liever schriftelijk
afgehandeld had willen zien worden. Het lijkt mij in het vervolg zinvol dat het college in het
vervolg schriftelijk reageert op amendementen wanneer deze op tijd zijn toegestuurd. Er zijn ook
andere manieren waarop wij de discussie al in een eerder stadium kunnen verbeteren. De VVD
was heel duidelijk: voorkomen is beter dan genezen. Dat klinkt prachtig, maar wij hebben het
3945 hier wel over levende dieren. En wat zij eigenlijk bedoelen is, laten wij eerst schieten en dan
kijken of er nog een probleem is dat opgelost moet worden en dat is lijnrecht tegen de geest en
de letter van deze wet. Het klopt niet om op deze manier de discussie te voeren. De
wetenschappelijke onderbouwing is uit en te na behandeld in de commissie. Ik heb de VVD toen
alleen maar iets horen zeggen over extra regels, maar hier ligt een expliciete regel om juist wel
3950 de wetenschappelijke onderbouwing mee te nemen. Als ik dan hier de reactie hoor, ach
wetenschap, de een zegt dit, de ander dat, relativisme ten top. Dan wordt alles een extra regel. Ik
vind dat geen serieuze manier om het debat te voeren. Wij weten het al, of nee, wij weten het
eigenlijk niet, wij wachten de reactie van de gedeputeerde op de amendementen af. Alsof de
VVD-fractie op dit moment geen idee heeft over wat zij gaat stemmen bij de verschillende
3955 amendementen. Het zo openhouden voorkomt het debat met elkaar in PS en dat is jammer, want
hier zouden wij het met elkaar moeten hebben over wat wij van deze verordeningen vinden in
plaats van iedere keer naar de interruptiemicrofoon lopen voor de gedeputeerde.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, ik hoor u nu over de wetenschappelijke rapporten en
3960 dat het allemaal een verbetering is, maar wij zien het met vissen, het ene rapport zegt dit en het
andere dat en wij weten wel dat wij heel veel geld verder zijn en dat de schade ondertussen
oploopt. U moet toch toegeven dat dat de afgelopen jaren gebeurd is en dat wij hier gewoon een
probleem hebben. Dan kunt u wel zeggen, ja, de intrinsieke waarde van het dier, maar de
intrinsieke waarde van de mens is voor ons ook heel belangrijk.

3965 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Volgens mij zijn wij het in het geheel niet oneens over de intrinsieke
waarde van de mens. En zeker, de schade neemt toe, dat heb ik in mijn bijdrage al gezegd, het
beleid heeft inderdaad niet gewerkt. De vraag is dus waarom u wilt vasthouden aan beleid dat
aantoonbaar niet gewerkt heeft, want juist dan zou een wetenschappelijke onderbouwing
3970 buitengewoon nuttig kunnen zijn.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): De gans is nog nooit een vrijgestelde soort geweest. Mensen die op ganzen jagen, hebben met allerlei regels te maken die op basis van allerlei rapporten worden aangevochten en komen gewoon niet aan jagen toe.

3975

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Er zijn meer dan honderdduizend dieren doodgeschoten en er wordt beweerd dat ze niet aan jagen toekomen. Dat is glashard ontkennen van de feiten en dat is nou precies waarom een wetenschappelijke onderbouwing ontzettend nuttig is. Dat er geen feitenvrije politiek gevoerd kan worden zoals nu door de VVD gebeurt en dat is heel erg jammer. Er zijn ook veel wetenschappelijke rapporten over klimaatverandering, maar dat betekent niet dat wij een wetenschapper onder een steen vandaan gehaald hebben met een andere mening en dat wij daar het beleid op moeten baseren. Ik ga verder met mijn betoog. Een evenwichtig bestuur. De gedeputeerde heeft zo zijn best gedaan om mensen te overtuigen er plaats in te nemen op basis van alleen maar een adviserende functie. Het is niet zo gek dat het niet gelukt is mensen te overtuigen om in een enkel adviserende rol te stappen, want het is een wassen neus, dat is nou precies het probleem. Geef ze daarom een volwaardige plek in het bestuur, zodat er echt met elkaar van gedachten gewisseld kan worden. Ja, er zijn verschillende typen jachthouders, maar wat wij doen in het amendement is geenszins onwettig. De intrinsieke waarde staat inderdaad in de wet – dat staat ook in de toelichting op het amendement – maar dat neemt niet weg dat het een hele nuttige functie heeft om juist in de richting van de FBE aan te geven dat de intrinsieke waarde meegenomen moet worden in het Faunabeheerplan en dat is de functie van deze doelbepaling. Tot slot, de gedeputeerde zei, het is aan het Algemeen Bestuur om een algemene kostenbatenanalyse te maken van een maatregel. Dat is precies wat wij in het amendement hebben aangepast. De gedeputeerde zegt, wij vinden dat wij dat zelf moeten doen, maar het staat niet in de verordening en daarom geven wij in de verordening opdracht aan GS om dat te doen. In feite wat u zegt in uw reactie waarom u tegen bent is eigenlijk wat wij juist voorstellen. Ik begrijp niet waar uw advies precies op gebaseerd is.

3980

3985

3990

3995

4000

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter, wij zijn tevreden met de toezegging van de gedeputeerde bij punt 3.4.2.k, dus geen verdere woordvoering.

4005

4010

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op punt 3.4.2.k. Het CDA heeft genoeg genomen met het antwoord van de gedeputeerde, maar volgens mij was het antwoord dat het gewoon wettelijk verplicht was en dat er dus niet een specifieke Noord-Hollandse regel is. Als dat zo is, kan ik mij ook vinden in de beantwoording van de gedeputeerde. Nog even ingaand op een amendement van de PvdD en GL over de plezierjacht, dat ontraden is. Wij zijn het absoluut niet eens met de opmerkingen van de heer Van Liere over de plezierjacht. Plezierjachten liggen in de haven. Jacht doe je voor populatiebeheer en schadebestrijding. De VVD wil de wet volgen met het aangenomen amendement van de heren Heerema en Leenders en wij mogen op dit punt gewoon niet meer gegevens vragen aan de FBE dan die nu al vrijwillig door de jagers worden verstrekt. Bovendien gaan wij hier niet over, dus ik denk dat dat voldoende redenen zijn om dat niet te steunen.

De **VOORZITTER**: Er zijn geen vragen aan de gedeputeerde gesteld. Dan kunnen wij overgaan
4015 naar de volgende ronde. De gedeputeerde zal de vraag van mevrouw Van Langen over of iets in
strijd was met de wet, straks bij zijn beantwoording meenemen.

b. Vrijstelling schadeveroorzakende soorten

4020 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Er wordt een ding beheerd bij vrijstellingen in plaats van ontheffing, ik
het net al gezegd. Het Faunafonds hoeft minder uit te keren, hoe goed de monitoring van die
vrijstellingen en dergelijke, ook is. Maar het is de vraag of de WBE's en de boeren zich aan de
spelregels houden of zelfs kunnen houden. Wij hebben net van mevrouw Van Langen gehoord dat
die administratieve lastendruk niet kan. Wel in staat om de haan van een geweer over te halen,
4025 maar niet in staat om een pen vast te pakken of een pc. Kunnen de FBE's dit allemaal wel aan? De
ruimtelijke ingrepen zijn een ondergeschoven kindje geworden in de commissiebehandeling NLM
van 24 september. Dit terwijl de ontheffingsverlening is gedecentraliseerd naar de provincies.
Wat ons betreft moet hier ook een goed toezicht op komen. Bouwers willen nou eenmaal bouwen
en het is hen een grote doorn in het oog dat er naast diersoorten waarvoor een ontheffing geldt,
4030 er ook nog beschermde diersoorten zijn. Nu zegt u, mevrouw De Groot kletst uit haar nek maar
die heeft genoeg gemeenteraadsvergaderingen meegedaan om dat te kunnen constateren. De SP
stelt overigens voor geen lijst op te nemen met vrijgestelde soorten bij ruimtelijke zaken, maar
het vooralsnog op het aanvragen voor ontheffingen aan te laten komen. De provincie heeft nog
geen ervaring met de taferelen die zich op dit punt in de bouwwereld voordoen. Het amendement
4035 Geen dodelijke vrijstellingen van de PvdD en nu ook van GL denk ik – is de tekst nog hetzelfde
mijnheer Van Liere? Mooi zo – biedt voor dit probleem een oplossing en dat zullen wij dan ook
steunen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Bij directe schadebestrijding mag volgens artikel 3.9
4040 uitsluitend gebruik gemaakt worden van geweer en hond. De staatssecretaris staat ook de lokfluit
toe. Het is mij en mijn partij nog steeds niet duidelijk waarom de lokfluit in Noord-Holland dan
verboden wordt. U geeft aan dat u niet wilt dat dieren uit de wijde omgeving naar een gewas
gelokt zouden worden voor schadebestrijding, maar daar is de lokfluit niet voor bedoeld. Die
wordt juist ingezet om het dier dat al in het gewas zit of net daarnaast, binnen geweerafstand te
4045 krijgen. Wij hebben dat duidelijk gemaakt bij onze inbreng. Als jagers geen lokfluit mogen
inzetten, dan is de effectiviteit van hun inzetten lager. Wij begrijpen dat er mensen en partijen
zijn die aarzeling hebben bij dit instrument. Het ligt gevoelig. Daarom dienen wij geen
amendement in, maar vragen wel of u kunt bekijken wat er wettelijk mogelijk is in Noord-Holland
in de toekomst, dus een constructieve houding. Dan nog over meeuwen. In een vorige sessie
4050 werd al gesproken over meeuwen, maar volgens ons hoort dat bij dit onderdeel. In uw nota van
beantwoording geeft u aan dat voor het geven van vrijstelling voor overlast van meeuwen in
Haarlem en Alkmaar de uitspraak van de Raad van State wilt afwachten. Gisteren heb ik vernomen
dat er voortgang is in het dossier om de overlast van meeuwen te bestrijden en dat er een
uitspraak ligt die mogelijkheden biedt. Volgens mijn informatie kan er nu in ieder geval een
4055 onderzoek uitgevoerd worden en mogelijk is er meer ruimte voor vrijstelling of ontheffing. Bent u
bereid om binnen de wettelijke regels constructief mee te werken en op termijn indien mogelijk,

vrijstelling of ontheffing te verlenen om de meeuwenoverlast aan te pakken? Dus ook hier geen amendement, maar een verzoek om een constructieve oplossing. Haarlem en Alkmaar snakken naar een oplossing voor dit probleem.

4060

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Gedeputeerde Bond doet wat Bleker niet is gelukt. De gans op de vrijstellingslijst zetten. Bleker zette de gans in de conceptwet natuur op de lijst vrij bejaagbare soorten. De PvdA draaide dit onder leiding van Dijkema terug. Tot vandaag. Volstrekt tegen de tijdgeest in en tegen de ontwikkeling van het natuurbeschermingsrecht worden zeven
4065 extra soorten vogelvrijverklaard in deze verordening Vrijstellingen. Het doden van dieren moet altijd maatwerk zijn en als laatste redmiddel worden ingezet. Vrijstellingen zijn grofmazige instrumenten die ook ingezet kunnen worden als er geen dreigende schade is. Neem nu de
4070 Grauwe Gans, deze is straks het hele jaar door vrij bejaagbaar op nagenoeg alle gewassen en een deel van het jaar op alle gewassen. Kortom, een vogelvrijverklaring. Is het afschieten van deze
4075 dieren altijd en overal het ultimatum remedium, het allerlaatste redmiddel? Natuurlijk niet, hoe kun je zoiets denken? Ganzen die foerageren op oogstresten in de Wijkermeerpolder moeten juist met rust worden gelaten. Verjagen zou ervoor zorgen dat ze naar Schiphol vliegen, tussen de vliegtuigen door. Maar dat kan met deze vrijstelling. De vrijstelling is geen laatste redmiddel en het doden van dieren hoort dus niet onder een vrijstelling te vallen. Daar dient de PvdD het volgende amendement voor in.

Amendement 19/03102016

Geen dodelijke vrijstellingen

4080 *Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016*

*Besluiten in bovengenoemde verordening:
bijlage 2 te schrappen.*

4085 *Toelichting*

*Dit amendement regelt dat de bijlage 2, waarin soorten staan vermeld die middels een vrijstelling gedood mogen worden, wordt geschrapt. Het gevolg is dat het doden van dieren niet meer met een vrijstelling, maar altijd met een ontheffing moet worden gereguleerd. De vrijstelling levert geen maatwerk. Dit is niet te rijmen met het uitgangspunt van bescherming van individuele
4090 dieren. De maatregel leidt niet tot inventief oplossen van problemen. Immers, als de bescherming van dieren opzij wordt gezet en afschot snel mogelijk wordt gemaakt, is er geen stimulans om tot een slimme, diervriendelijke oplossing te komen. Daarnaast moet het doden van dieren altijd maatwerk zijn en als laatste redmiddel worden ingezet. De vrijstelling is een grofmazig instrument dat ook ingezet kan worden als er geen dreigende schade is. Indieners zijn van
4095 mening dat het onwenselijk is om dieren te doden zonder noodzaak. Ten derde is er geen degelijke rechtsgang mogelijk tegen een vrijstellingsverklaring, maar wel tegen een ontheffing. De diverse ontheffingen die zijn vernietigd door de rechter dienen niet gerepareerd te worden door er vrijstellingen van te maken en de toets van de rechter te voorkomen, maar door de onderbouwing (indien mogelijk) te verbeteren*

4100

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

4105

De heer **VAN LIERE** (PvdD): En het heet aan verjaging ondersteunend afschot, dus je verjaagt en ter ondersteuning schieten. Het inzetten van een lokfluit is daar natuurlijk volstrekt mee in tegenspraak.

4110

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, van ontheffing naar vrijstelling. D66 hecht heel erg aan het ultimatum remedium vereiste, zeker gezien het feit dat grondeigenaren hun vrijstelling moeten gebruiken om schadeloosstelling te krijgen. Dat kan vanuit dit beleid een perverse prikkel zijn en kan naar het middel van doden gegrepen worden. In de commissie hebben GS aangegeven dat het ultimatum remedium nog steeds als uitgangspunt geldt en dat grondeigenaren eerst gebruik

4115

moeten maken van preventieve maatregelen. Daarmee zijn wij voorlopig gerustgesteld, maar wij willen dit graag monitoren. Dan wil ik graag aanhaken bij het amendement van het CDA en de VVD dat bij de vorige verordening is ingediend, en dat gaat over het monitoren van het verjagen van diersoorten. De gedeputeerde geeft aan mee te kunnen gaan met het cijfermatig

4120

onderbouwen van het monitoren van de preventieve maatregelen, maar dat kan toch niet betekenen dat er geen monitoring meer bestaat, want in onze ogen zou je dat wel moeten doen al is het maar in categorisering, zodat je in ieder geval een indicatie hebt van welke preventieve maatregelen je hebt gedaan of dat de handeling zo beschreven wordt dat je weet of daar het doel van gehaald wordt. Dat is een verduidelijkende vraag.

4125

Mevrouw **KONING** (CDA): Ter interruptie. Het amendement zegt dat alleen het woord 'cijfermatig' wordt geschrapt, dus er moet wel degelijk aangegeven worden wat ze gedaan hebben, maar ze hoeven niet precies te tellen hoeveel dieren.

4130

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Ik zou daar toch inhoudelijk een geruststellende uitleg van de gedeputeerde over willen hebben, omdat die monitor tot op heden altijd in cijfermatigheden gedaan werd. Wij willen de geruststelling hebben dat wij een juist beeld zullen kunnen hebben van welke preventieve maatregelen op welke manier genomen worden.

4135

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, interruptie. Ik ken D66 als een partij die staat voor de rechtsstaat en voor de toegang van mensen tot de rechter. Nou worden heel veel diersoorten die nu bestreden worden met een ontheffing, met een vrijstelling bestreden. Een ontheffing is een besluit in het kader van het bestuursrecht en daartegen kan een rechtsgang ingesteld worden. Dat hebben wij ook gezien, want er is een aantal onderuitgegaan. Vrijstelling kent die mogelijkheid niet. Daarmee is dit dus een inperking van de rechtsbescherming van mens en dier.

4140

Is D66 daar blij mee?

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Is D66 daar blij mee? Op die manier hebben wij er niet naar gekeken. Het gaat ons om de doelstellingen en effectiviteit van het beleid. Dit gaat mij te ver om het bij de verordening over de rechtsgang te hebben. U heeft mij getroffen in de debatten over
4145 de rechtsgang en op het moment dat het aan de orde is, dan zullen wij daar graag op ingaan.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Ik zie het amendement zo verschijnen. Ik ben wel blij dat de heer Van Liere in zijn betoog niet de gedeputeerde noemde, maar bij de uitvoering van GS noemt hij ons wel, maar volgens mij heb ik in eerste termijn al aangegeven hoe wij daarin zitten en hoe
4150 wij dat samen met PS voor ogen hebben. Dan de inbreng van mevrouw De Groot. Ik weet niet hoe het in de gemeenten gaat, maar ik weet wel hoe het in de provincie gaat. Dat gaat niet zomaar en ik kan u tal van dossiers noemen waarin het inderdaad zo was dat de bescherming die wij op onze natuur en landschap hebben, behoorlijk invloed heeft gehad op RO-beslissingen. Nogmaals, ik herken dat niet. Dan komen wij bij het CDA en de discussie over de lokfluit. Het CDA vraagt
4155 wat op dit moment mogelijk is. Wij hebben dit op dit moment niet in onze vergunningen en ontheffingen staan, omdat wij daar een tijdje geleden door een rechter op teruggefloten zijn. Wij wachten af wat er gebeurt in Zuid-Holland, want daar is inmiddels een procedure gestart op dat onderdeel en dat volgen wij ook. Het is wel een interessante optie voor populatiebeheer, maar je krijgt het tegenovergestelde effect bij schadebestrijding, want dan lok je ze juist naar een veld
4160 toe en krijg je precies wat je niet wilt. Het is een middel dat je niet over de volle breedte kunt toepassen. Het is er wel een die wij op dit moment verkennen en onderzoeken en wat er juridisch mogelijk is om dat toe te passen, maar dan koppel ik het een-op-een aan populatiebeheer en dat is wat wij goed in de gaten houden. Dus wat is er op dit moment mogelijk? In Noord-Holland zijn wij heel voorzichtig met het onderuitgaan van vergunningen en ontheffingen die wij afgeven en
4165 die fout willen niet weer maken en daarom volgen wij heel goed wat er in Zuid-Holland gebeurt. Dan de meeuwen. De Raad van State heeft inderdaad een uitspraak gedaan waarin zij toestaan dat gemeenten een onderzoek doen en dat onderzoek wachten wij natuurlijk in spanning af. Dan kan het best zo zijn dat de gemeenten een aanvraag gaan doen met als onderbouwing de uitslag van het onderzoek. Dat wachten wij dus af en dan nog moet je naar het landelijke regiem kijken
4170 als het gaat om de landelijke vrijstellingslijst, want daar hebben wij het met name ook over. Dan de PvdD en de vrijstellingen. U noemt bijvoorbeeld niet datgene waar Noord-Holland het heel goed doet, zoals bij de winterrust. Dan gaat u zo zitten, maar het is wel zo.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, die noemde ik niet en dat had ik inderdaad moeten doen.
4175 De winterrust staat opgenomen in de vrijstelling.

Gedeputeerde **BOND**: Ik zal er nog een paar noemen. Het uur voor en het uur na zonsondergang, die noemt u ook niet en ook niet dat er voorafgaand aan een uitvoering altijd gemeld dient te worden dat wij in Noord-Holland 100% controle hebben op de meldingsplicht, dus voordat tot
4180 ondersteunend afschot mag worden overgegaan, moeten twee preventieve middelen worden ingezet. De provinciale handhavers controleren dat op grond van de 100% meldingsplicht die wij in Noord-Holland hebben en dan is het ook nog altijd gekoppeld aan een gewas en de vrijstelling mag alleen gebruikt worden in de periode dat dat gewas kwetsbaar is en alleen op het schadeperceel en het naastgelegen perceel. Dus de voordelen van de vrijstellingslijst los van alles

4185 wat wij doen, noemt u allemaal niet. Ik heb het net tegen de SP gezegd en ik zeg het nu ook tegen u en GL, ik ontraad dit amendement, want u vergeet al de verplichtende maatregelen die er zijn voorafgaand aan het gebruik van een vrijstelling. Wat u suggereert is dat je met een vrijstelling vervolgens alles mag doen, maar dat klopt dus niet. Het voordeel van deze vrijstellingslijst is dat er minder schade zal optreden, omdat een agrariër met een vrijstelling
4190 sneller kan optreden. Ze kunnen veel sneller acteren op het melden van schade en daarnaast scheelt het ongelofelijk veel administratieve lasten van zowel de jagers, de FBE als de provincie. Daaraan voorafgaand moet je de hele trits doorlopen die ik net noemde, dus vrijstelling wil niet zeggen dat het vervolgens vrij is. Nee, daar gaat een hele trits aan vooraf waar je aan moet voldoen voordat je daar gebruik van kunt maken. Dan nog een keer de cijfermatige
4195 onderbouwing, waar D66 naar vraagt. Ik verwijs even naar het voorbeeld dat ook in de commissie werd gegeven van de teler die regelmatig ganzen wegjaagt met een quad. Dat is op zich een middel wat effect lijkt te hebben. Als het gaat om de rapportages over de effectiviteit van de toegepaste preventieve en alternatieve middelen, die blijft staan. Daar wordt niet aan gemorreld. Alleen wij zijn nou juist bang dat als je cijfermatig toevoegt, je inderdaad wel iets vraagt wat
4200 bijna niet te doen is, want dan zou hij elke keer moeten noteren hoeveel vogels er wegvliegen naar aanleiding van. Het gaat ons erom dat het effect is dat ze wegvliegen en dat hij aantoonst wanneer hij het inzet op welke plek en wat het effect is. Dan denk ik dat je met het woord 'cijfermatig' nou juist het tegenovergestelde bereikt, want dan denkt iemand, ik begin hier niet aan, dit gaat me te veel tijd en inzet kosten. De eisen van de effectiviteit en de monitoring
4205 daarvan blijven er keihard in staan.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Interruptie. U zei eerder bij de vorige spreekbeurt dat u het cijfermatig schrappen overneemt, maar in de ogen van de PvdA is dat nou juist iets dat je kunt hanteren om dit hele zicht te krijgen op hoeveel dieren er worden verjaagd en waar je later je beleid op
4210 afstemt. Wij vinden het juist goed dat het cijfermatige erin staat. Je kunt een semantische discussie voeren over wat cijfermatig nou precies is en wij snappen heel goed dat je niet het verschil tussen 45 of 47 ganzen kunt zien, maar het is wel zo dat cijfers over tellen en rekenen gaan maar ook over kwantificeren, ordenen, concluderen en correleren. Dat is voor ons juist heel belangrijk, dus wij zouden zeggen, hou het erin, en daarom willen wij het amendement toch in
4215 stemming brengen.

De **VOORZITTER**: Dat gebeurt sowieso.

Gedeputeerde **BOND**: Dat is niet aan mij. Alleen waar ik in meega als het gaat om de praktijk, de
4220 uitvoering en willen wij nou niet heel veel nieuwe innovatieve maatregelen inzetten in het veld als het gaat om verjaging, stel dat wij binnenkort die proef gaan doen met die laser waarvoor wij op dit moment met het onderzoek bezig zijn voor technische goedkeuring, dan vraag ik mij af of iemand wel mee gaat doen als hij elke keer bij het gebruik moet tellen hoeveel vogels er wegvliegen. Mij gaat het erom of ze wegvliegen, wat het scheelt in de schade en dan krijg ik toch
4225 de gegevens die ik nodig heb, om te kijken of dat middel werkt. Waar gaan ze naartoe, heeft het langdurig effect, hoe zit het met het herhalingseffect, wennen zij eraan ja of nee en dan haal ik toch mijn doel.

4230 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Daar heeft u gelijk in, maar de schade bereken je wel. Het gaat erom, dan herhaal ik mijn woorden van daarnet, om het dossier op te bouwen om daar later met de FBE beleid te kunnen maken, of beleid, uitvoering te kunnen geven aan uw beleid.

4235 Gedeputeerde **BOND**: Ik ben bang dat je het tegenovergestelde effect krijgt als je dat cijfermatige erin laat staan, omdat dat precies een drempel zou kunnen zijn, want dat zorgt nogal voor wat administratie, terwijl het gaat om het effect van het middel dat je inzet, veel meer in groter verband. Vandaar dat ik het amendement ondersteun. Ik denk dat je dan meer deelnemers krijgt dan innovaties in het veld.

4240 Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, in de richting van mevrouw Jellema. Een van de preventieve maatregelen is een knalapparaat neerzetten. Om ganzen te verjagen investeert de tuinder daarin. Moet hij daar dan de hele dag een mannetje bijzetten om te kijken of die ganzen nou wel of niet opvliegen als dat ding knalt? Het is praktisch gewoon lastig uitvoerbaar. Je rijdt in de schemering met een laser, want dan werkt hij het beste en dan is het heel lastig om te zien hoeveel ganzen er precies opvliegen. Dat moet je 's ochtends en 's avonds doen en dan moet je
4245 dat doorgeven aan de provincie. Wat denkt u nu, dat dit gaat helpen om preventieve maatregelen in te zetten?

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Volgens mij ridiculiseert u de boel nou. Het gaat erom dat je, je bent aan het verjagen en dan moet je weten als provincie omdat je daar je beleid volgend jaar weer op
4250 moet afstemmen, of dat nou om heel veel of minder ganzen of konijnen gaat, dat je kunt afstemmen met elkaar of dat bijvoorbeeld om tientallen, honderdtallen of duizendtallen gaat. Laat er wel enige vorm van cijfermatigheid inzitten, want anders kunnen we met zijn allen op geen enkele manier de vinger aan de pols houden.

4255 Mevrouw **KONING** (CDA): Ook naar mevrouw Jellema. U had het er net over dat wij die cijfers nodig hebben voor de schade-uitkering, maar dit gaat over de preventieve maatregel. Misschien haalt u twee dingen door elkaar.

4260 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Maar dan ondersteunt u mij, want als de preventieve inzet helpt, dan kun je zeggen, ik heb er wel honderd of duizend konijnen mee verjaagd, dus het komt ook jouw kant op.

4265 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Ik gooi het even over een andere boeg. Onze fractie twijfelt heel erg omdat voor ons heel belangrijk is dat het beleid op gekwantificeerde eenheden gebaseerd is. Ik snap hoe moeilijk dat cijfermatige is, maar een gekwantificeerde eenheid, zoals veel, weinig, dat je dat van tevoren benoemd, lijkt mij niet zo heel erg moeilijk om dat daarin te voegen.

4270 Gedeputeerde **BOND**: Ik heb met belangstelling het duale debat gevolgd, maar ik blijf bij mijn advies en bij mijn beantwoording.

Tweede termijn

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, misschien heb ik niet zo heel goed geluisterd maar ik denk van wel, want mijn collega zegt dat ik altijd op zit te letten. Volgens mij is de gedeputeerde
4275 helemaal niet ingegaan op de ruimtelijke ingrepen. En dat wil ik graag alsnog even horen.

De **VOORZITTER**: Dat heeft hij inderdaad wel gedaan.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ik had het net al even gecorrigeerd, maar waar ik zei
4280 'gehele jaar' had natuurlijk moeten zijn 'het gehele jaar met uitzondering van de periode tussen 1 november en 1 maart'. Dat wil ik de gedeputeerde meegeven. Ik heb wel meer niet genoemd, omdat ik dat nou niet echt een heel sterk argument vond. Er mag inderdaad niet 's nachts geschoten worden, maar dat heeft natuurlijk weinig met de bescherming van dieren te maken. De gedeputeerde heeft ook een aantal zaken niet genoemd, bijvoorbeeld de rechtsbescherming van
4285 mens en dier. Sterker nog, hij zegt: jagers kunnen sneller optreden. Tja, hoe zou dat nou komen? Omdat die bescherming afneemt. Daarom handhaven wij ons amendement.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Toch nog even terugkomend op het amendement van het CDA. Geen cijferfetisjist, maar wel de partij van controleerbaarheid en daarom hebben wij toch
4290 wel erg behoefte aan gekwantificeerde eenheden opnemen. De uitleg van cijfermatig kunnen wij begrijpen, maar er moet een vorm van controleerbaarheid inzitten en daarom de oproep om te kijken of wij een gekwantificeerde eenheid kunnen benoemen, veel, weinig, gemiddeld die vooraf bepaald is.

4295 Gedeputeerde **BOND**: Ik heb in eerste termijn duidelijkheid geboden en uitgebreid antwoord gegeven aan de PvdD. Ik heb inderdaad wel antwoord gegeven, mevrouw De Groot, maar u was in gesprek.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Mijn verontschuldiging.
4300

Gedeputeerde **BOND**: U had het over uw ervaringen binnen de gemeente en mijn ervaringen binnen de provincie vanaf 1999 en bij ons gaat het echt wel anders bij beschermde soorten bij een project waar wij bij betrokken zijn. Wij staan hier in de Staten van Noord-Holland, dus ik heb die angst niet. Tot slot, nog een keer, ik denk dat er genoeg borging zit dat wij de monitoring op
4305 een goede manier doen. Mocht het amendement het niet halen, dan moeten wij in commissie- of Statenverband afspreken hoe wij dat kwantificeren. Vervolgens moet je het controleren en daar zit volgens mij ook nog een stukje moeilijkheidsgraad. Wat spreek je nou van tevoren met elkaar af als je die middelen inzet. Ik heb u in eerste termijn en ook in het debat verteld dat er volgens mij genoeg waarborgen inzitten om dat goed te monitoren, maar als u echt een kwantificering
4310 wilt, dan moeten wij het daar wel met elkaar over hebben, want ik heb er vervolgens weinig zin in om daarna aan tafel te zitten en te horen dat ik het niet goed gekwantificeerd heb, want daar ligt precies het probleem. Ik vind het cijfermatige deel het lastigste, ik vind de andere onderdelen in

het artikel heel goed te monitoren. Maar draagvlak in het veld om het te gaan doen, is voor mij ook een belangrijk argument.

4315

De **VOORZITTER**: Ik ben voornemens dit agendapunt af te maken en daarna te gaan schorsen voor de dinerpauze.

c. Verordening Tegemoetkoming schade

4320

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De PvdD steunt de gedachte dat buitenproportionele schade door in het wild levende dieren wordt vergoed. Een boer kan gewoon pech hebben en een groot deel van de oogst zien mislukken. Daar hoeft hij van de PvdD niet alleen voor te staan. Maar dit college maakt met deze gedachte door de onderliggende beleidsregels een grote Sinterklaasverordening. Op geen enkele wijze wordt de landbouwsector enige verantwoordelijkheid toegeschreven. Onbegrijpelijk dat de VVD akkoord gaat met een extra regel om extra geld weg te sluizen naar ondernemers die zelf door intensivering van de landbouw een ideaal ganzengebied hebben gecreëerd. Maar misschien mag dat geen verbazing wekken na het subsidiëren van boeren voor het produceren van minder melk, nadat de melkveehouders, opgejut door LTO en boerenbanken, hun eigen markt hebben oververzadigd ten koste van het milieu, ten koste van dieren en dankzij de VVD, ook ten koste van de belastingbetaler. Dieren lijken wel alle rekeningen te moeten betalen. Zelfs in gevallen dat zonneklaar is dat afschot zinloos is, de boer zelf niet wil schieten, dan eist de provincie dat de trekker wordt overgehaald. Dit blijkt uit de voorwaarden voor de tegemoetkoming. De PvdD vindt dat boeren die investeren in diervriendelijke alternatieven om schade te voorkomen, niet gestraft mogen worden. Door dit soort verplichtingen wordt de innovatie waar de PvdA eerder zo lovend over sprak, ondermijnd. Daarom de volgende motie.

4325

4330

4335

Motie 49/03102016

Niet verplicht doden voor tegemoetkoming schade

4340

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Constaterende dat:

- *In artikel 4 van de beleidsregel is opgenomen dat Gedeputeerde Staten een tegemoetkoming slechts verlenen indien en voor zover naar hun oordeel de aanvrager de schade niet had kunnen voorkomen en beperken door het treffen van maatregelen of inspanningen waartoe hij naar eisen van redelijkheid en billijkheid was gehouden;*
- *Eén van de maatregelen of inspanningen ter voorkoming of beperking van schade het doden van dieren betreft (impliciet in lid 2 c en lid 3 c).*

4345

4350

Overwegende dat:

- *Van belang is dat de grondgebruiker zelf al het mogelijke dat in redelijkheid van hem kan worden verwacht, heeft ondernomen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken;*

- 4355 – Voor schadeveroorzakende diersoorten dient de grondgebruiker tijdig een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of een toestemming krachtens artikel 3.17, vierde lid van de wet aan te vragen ten behoeve van zijn jachthouder om die diersoorten te doden;
- Het doden van dieren niet altijd effectief is.

4360

Van mening dat:

Het doden van dieren zonder dat effectiviteit evident is, niet vereist mag worden als voorwaarde voor tegemoetkoming in de schade.

4365 *Gehoord de discussie, verzoeken het college van GS:*

De beleidsregel zo te wijzigen dat het doden van dieren niet verplicht wordt gesteld voor een tegemoetkoming in de schade

en gaan over tot de orde van de dag.

4370 *Fracties PvdD, GL*

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

4375 Mevrouw **KONING** (CDA): Interruptie. Ik wil aangeven dat ik van mening ben dat de heer Van Liere een soort toneelstukje opvoert en allerlei onwaarheden vertelt en ik wil vragen of hij dat niet meer wil doen.

4380 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. U krijgt van mij de enige en onverdeelde waarheid en als u daar niet mee om kunt gaan, dan is dat eerlijk gezegd niet het probleem van de PvdD. Ik snap dat het CDA een andere visie heeft, maar het beleid van het CDA heeft ons wel gebracht waar wij nu zitten, een groene woestijn op het platteland, boeren die knokken tegen faillissement, 50 boeren per week die stoppen, het is nogal wat.

4385 Gedeputeerde **BOND**: Volgens mij moet ik nog ingaan op de motie Tegemoetkoming schade die nog rondgedeeld gaat worden. De strekking van de motie, roepen GS op om de beleidsregels op een dusdanige manier te wijzigen dat het doden van dieren niet verplicht moet worden gesteld voor een tegemoetkoming in de schade. Dat oogt en leest charmant, maar zal waarschijnlijk leiden tot een hogere kostenpost. Dat is de reden – en ik zie u ook ja knikken – want zonder afschot zullen schadegevallen zeer serieuze vormen aan gaan nemen, nog veel meer dan nu. Wij

4390 zien nu al dat door het te lang achtereen gebruiken van bepaalde preventieve middelen, dieren daar niet meer op reageren door gewenning, dus je moet echt afwisselen. Een andere belangrijke vind ik ook dat je de prikkel voor agrariërs in de tegemoetkoming wegneemt, want die kunnen gewoon achteroverleunen want die krijgen de schade toch wel betaald. Die prikkel is juist heel belangrijk als het gaat om bijna 5 miljoen euro alleen aan ganzenschade in Noord-Holland.

4395 Verder hebben wij ook in IPO-verband met elkaar afgesproken dat wij met name over dit soort hoofdlijnen uniforme beleidsregels met elkaar proberen af te spreken en dit is er daar een van.

Als wij hier als Noord-Holland als enige van zouden afwijken, dan krijgen wij een significant andere koers dan de rest van het land, en dat ontraad ik. Vandaar dat ik u deze motie ontraad.

4400 **d. Verordening Natura2000-gebieden**

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ik wil het hebben over beweiden en bemesten in Natura2000-gebieden. Wij kunnen ons verenigen met de PvdD, dat bleek ook al in de commissie. De veestapel in Nederland is de laatste jaren erg gegroeid, er is mestoverschot en Natura2000-
4405 gebieden zijn kwetsbaar voor alle aantastingen. De SP wil de vrijstelling van beweiden en bemesten niet voortzetten en zal daarom instemmen met moties en amendementen die op dat punt worden ingediend. Volgens mij ligt er een van de PvdD en GL, denk ik.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. In de verordening Natura2000 wordt bemesten vrijgesteld,
4410 terwijl bemesting significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden heeft. De PvdD betwijfelt of dit juridisch wel mag, maar is sowieso van mening dat PS dit niet moeten willen. Daarom het volgende amendement.

Amendement 20/03102016

4415 Bemesten zonder vergunning

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Besluiten in bovengenoemde verordening:

4420 *Artikel 2 lid 1 sub b te schrappen.*

Toelichting

*In de wet is het verboden zonder vergunning projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de
4425 kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art. 2.7 Wnb). Artikel 2 lid 1 sub b van de Verordening Natura 2000-gebieden maakt het mogelijk dat voor het op of in de bodem brengen van meststoffen geen vergunning nodig is. Nederland kent als gevolg van een grote veestapel een mestoverschot dat
4430 zorgt voor een overmatige uitstoot van ammoniak en broeikasgassen en voor grote schade aan natuur en milieu. In het bijzonder kwetsbare habitats kunnen met deze vrijstelling ernstig beschadigd worden, omdat het toegestaan wordt om mest in de nabije omgeving van bijvoorbeeld het kwetsbare veenmosrietland te injecteren. Via het grondwater komt dit snel in de natuur terecht en is veel provinciaal gefinancierd beheerwerk zinloos. Overwegende dat Natura-2000
4435 gebieden extra beschermd moeten worden tegen de negatieve gevolgen van bemesting wensen indieners artikel 2 lid 1 sub b te schrappen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL.

4440

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

4445

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij maken ons wel wat zorgen over de bescherming van Natura2000-gebieden, niet zozeer door bemesting via beweiding, maar meer in breder verband, want alle ontwikkelingsruimte die wordt uitgegeven in het kader van de PAS is gebaseerd op de verwachte opbrengst van de toekomstige uitstoot van stikstof. Daar heeft dit alles mee te maken. Allerlei brongerichte maatregelen die genomen moeten worden, zijn vrijwillig en het is wat ons betreft zeer de vraag of dit daadwerkelijk gaat werken. Daarom een iets bredere vraag aan GS. Kunt u ons toezeggen dat u met regelmaat inzicht wilt geven in de uitvoering van de PAS-maatregelen en de feitelijke ontwikkeling van de stikstofdepositie?

4450

4455

Gedeputeerde **BOND**: Op de laatste vraag van de heer Klein kan ik sowieso ja antwoorden, want dat wordt jaarlijks of zelfs nog meer dan jaarlijks gemonitord, omdat daarmee het AERIUS-systeem wordt gevoed op basis waarvan de ontwikkelruimte wordt berekend. Dat is eigenlijk een ongoing proces, ook voor de provincies, dus ja, daar krijgt u regelmatig de update van. Dit is het amendement bemesten zonder vergunning.

De **VOORZITTER**: De heer Klein over het vorige punt denk ik.

4460

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Inderdaad. Gaat dat ook over de feitelijke meetwaarden? Is dat alleen een papieren of computerwerkelijkheid of gaat de rapportage ook over wat er feitelijk gebeurt met de stikstofdepositie in Noord-Holland?

4465

4470

4475

Gedeputeerde **BOND**: Jazeker, het heet ook de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en die gaat vind ik, soms te veel in detail, maar zo gedetailleerd is hij wel. Bemesten zonder vergunning. Voor een groot deel gaat het om bestaand gebruik en voor een groot deel vergunningvrij. Dat is natuurlijk ook weer niet helemaal zo. Wat de heer Van Liere hier suggereert, dat is niet gewijzigd als het gaat om de referentiedatum van 2004 en ook belangrijk ook voor de PvdD, ecologisch is onderbouwd dat dit bestaand gebruik geen negatieve effecten heeft, met name in de beheerplannen Natura2000. Dat is een, dat ligt er. Als je dit zou doen, dan ontstaat er voor de landbouw een situatie die echt onuitvoerbaar wordt in de praktijk, want als deze vrijstelling niet zou gelden, dan moet je nagenoeg op perceelsniveau bijhouden hoe de bemesting eruitziet en hoe dat in het referentiejaar is gewijzigd. Dat zou een enorme lastenverzwaring betekenen. En wat ik het meest zware argument vind, de regelgeving voor mest is zo opgesteld dat in de toekomst geen sprake kan zijn van toename van bemesting, zodat de ecologische doelen in gevaar komen. Dat hebben wij met elkaar afgesproken, ook landelijk. Dit amendement is niet alleen overbodig, maar ik ontraad het om die reden ook omdat het enorme effecten zal hebben voor de landbouw in Noord-Holland en het levert geen positieve effecten op voor de Natura2000-doelen.

4480

De **VOORZITTER**: Geen tweede termijn meer? Geen behoefte meer.

e. Verordening Houtopstanden

4485 De **VOORZITTER**: Ik zit even voor een lastig dilemma, want mij was gemeld dat in de commissie NLM was aangegeven dat dit onderdeel als een hamerstuk gezien mocht worden, maar er zijn wel een aantal woordmeldingen. Beide kan niet waar zijn.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Er ligt een amendement.

4490

De heer **KRAMER** (GL): Ik heb een amendement ingediend samen met de PvdD, ik neem aan dat ik dan het woord krijg.

4495 De **VOORZITTER**: U staat er nou juist niet op, maar ik schrijf uw naam erbij. Het gaat mij om het punt dat in de commissie de conclusie was getrokken dat het een hamerstuk was en dat blijkt niet het geval te zijn.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Kwestie van veranderende inzichten denk ik. Naast alle ongetwijfeld goed bedoelde keuzes voor een breder spectrum aan natuurdoelen daar waar het
4500 gaat om bos, is het erg belangrijk hierover een goede dialoog te voeren met de inwoners en zo nu en dan ook eens voor hen te zwichten. Toestanden zoals in het Goois Natuurreservaat moeten niet meer voorkomen. Ook steunen wij het amendement van GL en de PvdD – die is van tevoren rondgestuurd – met betrekking tot het terugbrengen van de vrije kap van 5 ha naar 10 are en dit ook om het bos zoveel mogelijk te beschermen.

4505

De heer **VAN LIERE** (PvdD): De Boswet is een groot succes geweest. Het areaal bos is na de invoering van deze wet niet meer gekrompen. Dat is een goede zaak, want bossen zijn belangrijke natuurgebieden en mensen houden van bossen. Dat merken we telkens als een bos weer gekapt moet worden in het kader van zogenaamde vooruitgang. Voor de PvdD is het
4510 cruciaal dat goed gemonitord wordt dat het areaal bos in deze provincie niet kleiner wordt door menselijk handelen. De Boswet voorzagt hierin. Hoe gaat het college de ontwikkelingen van het bosareaal in beeld brengen? Er zijn ook houtopstanden die wel onder de huidige Boswet vallen, maar geen onderdeel zijn van de huidige of toekomstige Ecologische Hoofdstructuur. Het mag niet gebeuren dat deze bossen stilletjes verdwijnen. Hoe gaat deze ontwikkeling gevolgd worden?

4515

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Ik heb de behoefte om over de verordening Houtopstanden nog iets op te merken, omdat er een aantal bepalingen in de wet opgenomen zijn en een daarvan is dat PS bij verordening regels kunnen stellen over de melding bedoeld in het eerste lid en dan refereer ik aan artikel 4.2.2. Dat gaat met name over het verlenen van
4520 vrijstelling voor het kappen. U heeft in de verordening opgenomen dat het bij uitdunnen mogelijk is om daar een extra toets in te bouwen als het gaat om meer dan 0,25 ha. Tegelijkertijd geeft u vrijstelling waar het gaat om het realiseren van een ander beheertype dat u door middel van het Natuurbeheerplan aan ons heeft voorgelegd. Dat is in kaart gebracht in de ambitiekaart. Ik heb naar aanleiding van deze verordening het Natuurplan nog een keer goed doorgespit om te kijken
4525 of het antwoord geeft en mogelijkheden voor ons als Staten biedt om voor veranderende

natuurtypen en het kappen een toets te doen. Ik was bijzonder teleurgesteld, omdat ik dat in het hele Natuurbeheerplan niet terug kon vinden en ook de ambitiekaart geeft niet duidelijk aan wat nou de verandering in ambitie is en wat daarvan de consequenties zijn. Je wilt natuurlijk voorkomen dat hetgeen bij GNR gebeurd is, nog een keer gebeurt, dus je wilt vooraf sturen.

4530 Volgens ons zou dat via het Natuurbeheerplan zijn, maar ik zou u willen verzoeken om in de commissie met elkaar te spreken over wat wij verwachten van het Natuurbeheerplan en wat daarin moet staan om vooraf met elkaar die politieke discussie te kunnen voeren. Op dit moment is dat niet mogelijk, dus wat ons betreft, ik vind het heel erg lastig want ik vind het op deze manier niet een zorgvuldige behandeling van de verordening en dat is met name gekomen door
4535 voortschrijdend inzicht en de moties die intussen verspreid zijn. Ik ben heel erg benieuwd naar de reactie van GS.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter, bos wordt onder andere omgevormd ten behoeve van de realisatie van zogenaamde natte natuur en daar zijn de ganzen dan weer dol op, mijnheer Van
4540 Liere, dus dat kan ook een van de oorzaken zijn van het ganzenprobleem. Maar wij hebben het nu over de verordening Houtopstanden en in de commissie heeft de VVD vragen gesteld over artikel 6a., het kappen van verjongingsgaten. De gedeputeerde gaf aan dat er een maximum van 0,25 ha is toegevoegd, zodat de verordening ervoor zorgt dat er geen hele grote verjongingsgaten ontstaan. In relatie tot vragen die door eerdere sprekers zijn gesteld over het
4545 GNR, hebben wij met name moeite met onderdeel 6.b. In de toelichting stellen GS dat met name artikel 6, onderdeel b, meer ruimte biedt voor dynamiek dan de Boswet. Om die ruimte niet zoals hier wordt voorgesteld, geheel onbeperkt te laten worden met als enig controlemiddel het Natuurbeheerplan, stellen wij voor aan dit artikel een maximum oppervlakte van 5 ha toe te voegen. Wij overwegen hiertoe een amendement in te dienen. Graag horen wij de mening van de
4550 gedeputeerde hierover. Wij hebben in de discussie over de plannen van de GNR gezien dat een goede communicatiestrategie belangrijk is, maar ook dat uiterste zorgvuldigheid is geboden bij een dergelijke omvorming. Wij vroegen ons af of je de verantwoordelijkheid hiervoor uitsluitend bij de terrein beherende organisatie, in dit geval het GNR, moet neerleggen. De 5 ha is gekozen, omdat het wel werkbaar moet blijven. Dat brengt mij bij het slot van mijn betoog. Wij vragen
4555 aandacht voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regelgeving.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Ik wil een amendement indienen, omdat er in de commissie een aantal vragen zijn gesteld die niet meer in de commissie beantwoord konden worden. Zelfs vandaag heb ik van de heer Bond nog een aanvullend antwoord gekregen over deze kwestie.
4560 Vandaar. Het gaat over artikel 2.2 waarin de bevoegdheid van GS om een kapverbod in te stellen, wordt uitgebreid naar geknotte populieren en wilgen. Wat volgens ons het geval is, is dat in het eerste lid van dat artikel waarnaar verwezen wordt, niet echt duidelijk is waar het over gaat. Wij hebben een amendement dat erop neerkomt om in dat artikel precies te zeggen waar het om gaat. Dat artikel luidt als volgt. Het oude artikel waarnaar verwezen wordt, dus de verwijzing
4565 verdwijnt. Dan komt er te staan: "GS kunnen het vellen van houtopstanden en geknotte populieren of wilgen telkens voor vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden." Dat is volledig in overeenstemming met de wet. Eigenlijk worden houtopstanden daar al geregeld op dezelfde wijze als het hier staat, maar die wilgen en

populieren worden uitgezonderd in de wet met de mogelijkheid dat de provincie dat er weer
4570 inbrengt. En dat is wat gebeurt in het eerste lid van dat artikel en het moet duidelijk zijn dat
beide, de houtopstanden en populieren en wilgen – of zeggen waaronder de populieren en wilgen
dat maakt mij niet uit – vallen onder die bevoegdheid. Daarmee wordt verwezen naar een
definitie in de wet over houtopstanden en over die definitie was verwarring en dat heeft te maken
met de 5 ha en in de wet staat een andere definitie en die volgen wij.

4575 **Amendement 21/03102016**

Houtopstanden

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

4580 *Besluiten in bovengenoemde verordening:*

*Artikel 2.2 te schrappen en te vervangen voor: "Gedeputeerde Staten kunnen het vellen van
houtopstanden en geknotte populieren of wilgen telkens voor vijf jaar verbieden ter bescherming
van bijzondere natuur- of landschapswaarden".*

4585 *Toelichting:*

*De verwijzing naar het eerste lid kan aanleiding geven tot misverstanden, omdat houtopstanden
daar niet expliciet worden genoemd. Door deze verwijzing te schrappen wordt automatisch
verwezen naar de definitie van houtopstanden in de wet*

4590 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties PvdD, GL

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

4595 Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Met de ambitiekaart, waar de VVD en D66 vragen over gesteld
hebben, kunnen wij op basis van natuurtype wel degelijk controle uitoefenen op de verandering
in de ambitie. Ik zeg u toe dat wij in een vervolgssessie in de commissie verder met elkaar kunnen
bespreken hoe wij jaarlijks omgaan met de vaststelling van het Natuurbeheerplan – want daar
4600 gebeurt het – en de rol van de bossen daarin. Dat voorstel deed D66, maar ik hoorde dat ook bij
de VVD terug. Ik stel voor om dat zo met elkaar te gaan doen. Als je kijkt naar de vrijstelling van
de verordening, dan zitten er nog een aantal andere zaken als het gaat om de ambitiekaart in
relatie tot het Natuurbeheerplan, want natuurlijk, GS en PS stellen elk jaar het Natuurbeheerplan
vast en daarin wordt op basis van de aanpassingen van de terrein beherende organisaties
4605 duidelijk welk voornemen men heeft over de hoeveelheid te kappen bossen. Die van het GNR
stonden daar ook in. Maar ik kan mij voorstellen dat je dat als Statenlid ook weleens een keertje
kan ontgaan. Ik wil er nog aan toevoegen dat ik in het overleg met de groene partners over dit
soort projecten hen erg op het hart zal drukken om een communicatieplan op te stellen, zeker
als het gaat om een omvang zoals in het Goois Natuurreservaat waarom je dat doet. In dit geval
4610 was dat trouwens gewoon omdat wij een natuurdoel wilden halen, namelijk de heide. Dan moet je
dat wel uitleggen en dan nog vind ik dat je er als Staten met elkaar over moet praten, het is wel

een natuurdoel dat wij samen hebben afgesproken, maar willen wij het nog als het ten koste gaat van een dergelijk areaal. Dat is de discussie die je volgens mij moet voeren. De VVD maakt opmerkingen over het oppervlak van 5 ha, maar dat is arbitrair en die is klein. Als je kijkt naar het kader van de ambitiekaart van het Faunabeheerplan, dan zitten wij al heel snel op oppervlaktes die groter zijn dan 5 ha. Wat je daarmee bereikt, is denk ik het tegenovergestelde van wat u wilt als VVD, je gaat namelijk een enorm stuk bureaucratie toevoegen aan iets wat al heel erg bureaucratisch is, want nogmaals, het gaat niet zomaar. Een andere die ik nog wil toevoegen, is dat wij vertrouwen hebben in onze terrein beherende organisaties die heel veel expertise hebben op dit gebied als het gaat om houtopstanden en de balans in zo'n gebied, maar ook de natuurdoelstellingen worden door de TBO's – hun handtekening staat ook onder ons Natuurbeheerplan – voorbereid met soms nog extra aandacht voor de communicatie.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): U zegt dat 5 ha een klein gebiedje is, maar ik denk dat je op 5 ha best een behoorlijk stukje natuur kunt omvormen. Dan heb je meteen al enig inzicht in de effecten en bij het GNR leg je de verantwoordelijkheid alleen bij de terrein beherende organisaties voor een heel groot stuk natuur en dus ook de verantwoordelijkheid over de communicatie richting de inwoners, alles. Dus eigenlijk zeg je, zolang een terrein beherende organisatie het beslist, is het goed en als een agrariër twintig wilgen op zijn land wil kappen, dan gaan we even kijken of het allemaal wel kan.

Gedeputeerde **BOND**: Dat is niet wat ik zeg. U gooit er nu twee op een hoop, maar wat ik zeg is, dat wij met de behandeling van het Natuurbeheerplan waarin wij dat vaststellen, jaarlijks kijken naar dit soort aanvragen. Wat ik in mijn eerste termijn al heb aangegeven, is dat er altijd een aanvraag moet worden gedaan, vier weken voor kap. Die krijgen wij sowieso, anders wordt er geen vergunning afgegeven. Maar dan gaat het om de omvang. En dan is het zo dat de wet voorziet in een vrijstelling voor maatregelen voor het vellen van houtopstanden in het kader van de Natura2000 instandhoudingsmaatregel, dus de wetgeving geeft de maximumoppervlakte aan en die is ook toegekend. Vanuit dat principe zou ik zeggen, eenvoud en eenduidigheid in de regelgeving, dat moet je wel proberen te handhaven en dat hebben wij nu. Dan zie je dat het in een vrijstelling bij u langs komt. Wij zijn ervan geschrokken, GNR, maar die stond wel degelijk in het Natuurbeheerplan aangekondigd, alleen hebben de Staten er toen voor gekozen om een natuurdoel te halen, daaraan gekoppeld voeg ik toe, maar dan wel met de juiste communicatie want dat is daar echt faliekant misgegaan. Dat zijn wij met elkaar eens.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Maar de wetgever geeft dus aan dat het onbeperkt mag zijn.

Gedeputeerde **BOND**: Maar hij voegt daar wel aan toe dat je dat goed moet onderbouwen in relatie tot de natuurdoelen en de omgeving, dus het is eigenlijk maatwerk en daar ben ik een groot voorstander van, zoals u weet.

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): En dat zien wij dan terug in het Faunabeheerplan.

4655 Gedeputeerde **BOND**: In het Natuurbeheerplan dat jaarlijks door u wordt vastgesteld, dat gaan wij regelmatig met elkaar monitoren. Ik zeg u toe dat wij in de commissie gaan bespreken als het gaat om dit soort houtopstanden en hoe werkt dat, er was ook nog een suggestie in de commissie van D66 over een soort van soortenlijst van bomen, dat vind ik een interessante, dat gaan wij uitzoeken en daar kom ik in de commissie op terug. Dan gaan wij het verfijnen met elkaar. Daar komt het dan op neer.

4660

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Wij hebben het over 5 ha. Nou vroeg ik mij, wat is dat nou, 5 ha? Toen zei mijn man: dat zijn vijf voetbalvelden achter elkaar, dan heb je het toch wel over een heel groot stuk. Is dat klein of groot?

4665 Gedeputeerde **BOND**: Ik heb u in het eerste deel van mijn beantwoording al gezegd dat de afmetingen redelijk arbitrair zijn. Ik kijk veel meer naar de kwaliteit. Wat wij nu aan het doen zijn heeft ons de boskern opgeleverd, dat wij daar een definitie voor hebben opgesteld, want die hadden wij niet. Wij hebben hem verfijnd. Door een onderzoek in relatie tot de Natuurwet zijn wij erachter gekomen dat wij bosgedeelten hebben die ouder dan 200 jaar zijn! Die verfijning zetten
4670 wij door. Dan vind ik een omvang van 5 ha redelijk arbitrair, omdat een stukje oud bos van 0,25 ha voor mij al waardevol is, begrijpt u wat ik bedoel? Vandaar dat ik geen voorstander ben van het noemen van de omvang, maar dit te koppelen aan de doelen, soort en kostbaarheid van houtopstanden, want daar zitten wel verschillen in. Afmetingen vind ik dan arbitrair.

4675 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat ben ik met de gedeputeerde eens, want vijf voetbalvelden achter een wijk ergens in de provincie kunnen heel anders worden beleefd dan een heel bijzonder bosje van enkele bomen die dan toevallig 200 jaar oud zijn. Ik begrijp u, dank u wel.

Gedeputeerde **BOND**: Ik ondersteun het ingediende amendement. Het schrappen en vervangen,
4680 dat wij het vellen van houtopstanden, geknotte populieren en wilgen telkens voor vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- en landschapswaarden past precies in wat ik net zei, dus dank voor het amendement, want dat voegt iets toe waarin wij het opnieuw verfijnen met elkaar.

4685 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb de vraag al gesteld, ook in commissieverband en dat was eigenlijk mijn voorbehoud bij de behandeling. Het gaat mij om de houtopstanden buiten de EHS. Gewoon de bosjes die er ook zijn, die niet beschermd zijn maar wel onder de Boswet vallen. Niet om die allemaal beschermd te verklaren, maar hoe gaan wij monitoren dat dat areaal niet afneemt. U verwijst naar het Natuurbeheerplan, maar daar staat nu nog niks in over
4690 houtopstanden.

Gedeputeerde **BOND**: Daarom vond ik de suggestie van D66 in de commissie interessant, omdat wij met name voor de verdieping die wij gedaan hebben vanwege onze nieuwe
4695 verantwoordelijkheid, op een aantal soorten en een aantal waarden zijn gestuit die wij van tevoren niet kenden. Ik wil dat in commissieverband heel graag behandelen met u om dat te verfijnen en te kijken naar een soortenlijst. Dat is een mooie opgang van de visie in relatie tot de

nieuwe Omgevingswet, maar je kunt dat jaarlijks verfijnen in je natuurbeheerplan en dan kun je dat daarin meenemen. Dat zou mijn voorstel zijn.

4700 *Tweede termijn*

Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. Natuurlijk is elk oppervlak arbitrair. 5 ha zijn volgens ons tien voetbalvelden. Het is best een groot gebied. Anderzijds begrijp ik ook de redenatie van de gedeputeerde en juist wij als VVD vinden altijd dat wij een werkbaar beleid moeten maken.

4705 Dus als hij uit de voeten kan met een extra toelichting bij het Natuurbeheerplan en wij als PS daar ook mee uit de voeten kunnen, laten wij het een kans geven. Wij trekken ons amendement in.

De **VOORZITTER**: Dan hebben wij dit uitvoerige agendapunt afgerond en zijn wij aangekomen bij de stemmingen.

4710

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Een minuut schorsing, voorzitter? Dan kunnen we blijven zitten, dan denk ik dat wij eruit zijn.

De **VOORZITTER**: Is die behoefte breder? Ik schors de vergadering voor vijf minuten. Ik heropen de vergadering. Ik verzoek uw stemverklaringen zo kort en beknopt mogelijk te doen. Wij
4715 beginnen met de amendementen. A13a. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL, SP en PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. Dan A14. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties PvdD, GL, de overige leden tegen,
4720 zodat het amendement is verworpen. A15. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL, PvdD en CU/SGP. De overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A16. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL en PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A17. Stemverklaringen? Niet. Mag ik
4725 de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties VVD en PVV, zodat het amendement is aanvaard. Dan A18. Stemverklaringen?

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, ten aanzien van het cijfermatige. De toezegging van de gedeputeerde om dat terug te laten komen in de commissie, omarmen wij, maar ondertussen
4730 hebben wij het vermoeden dat wij op het verkeerde been zijn gezet, want als je kijkt naar lid b, dan staat er wel cijfermatige rapportages, niet over het aantal dieren, maar over de middelen die zijn ingezet. Dat was nou juist waar het ons om te doen was. Wij steunen dit amendement niet.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Wij steunen het ook niet. Wij willen geen onhaalbare administratieve last
4735 opleggen, maar wij denken dat dit hiermee niet gebeurt. Wij denken dat als wij het woord 'cijfermatig' weglaten, wij wel heel veel vrijheid geven. Als er nou stond 'waar mogelijk cijfermatig', maar ik ga geen amendement op een amendement indienen.

4740 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Woorden van gelijke strekking. Van ons het verzoek om dit nog een keer te laten terugkomen in de volgende commissie.

4745 De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties VVD, 50plus, ONH, CDA, PVV, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A19. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL, SP, PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A20. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL, SP en PvdD, de overige leden tegen, zodat het amendement is verworpen. A21. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties VVD, PVV, de overige leden voor, zodat het amendement is aanvaard. Dan komen wij nu bij de moties. M47, Stemverklaringen?

4755 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Het advies van de gedeputeerde omarmen wij, evenals de interpretatie. Wij zouden inderdaad willen dat dit in een continu proces gaat richting de omgevingsvisie. Wij vinden deze motie overbodig.

4760 De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties GL, SP, PvdD, CU/SGP, ONH, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M48. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL en PvdD, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. M49. Stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL, PvdD, de overige leden tegen, zodat die motie is verworpen. Dan komen wij bij de voordrachten.

4765 Mevrouw **DE GROOT** (SP): A16 is bij een aantal van ons niet rondgedeeld. Dat hebben wij niet gezien.

4770 De **VOORZITTER**: A16 is afgehandeld. Dat is verworpen. We stemmen in een keer over de hele handel. Stemverklaringen?

4770 De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Er is te weinig meebewogen wat ons betreft, dus wij stemmen tegen.

4775 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL en PvdD, de overige leden voor, zodat de voordrachten 62, 62.a, 62.b, 62.c, 62.d en 62.e zijn aanvaard. Met dank aan gedeputeerde Bond, want die had echt een reuzeklus. De vergadering is geschorst tot 19.30 uur.

4780 **16. Statenvoordracht 70 Instellen adviescommissie voor werving en selectie plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer en aanwijzen lid**

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Het presidium draagt de volgende kandidaten voor, de heer Annaert en de heer Van Hooff. Dat betekent dat wij schriftelijk gaan stemmen. De stembriefjes worden door de bodes uitgedeeld. U kunt vervolgens de keuze van uw kandidaat uitbrengen door een stipje naar keuze aan te kruisen of in te vullen. Als u gestemd hebt, vouwt u
4785 de stembriefjes dicht en levert u die in bij de stemophalers. Na de stemming zal er geschorst worden, zodat de stemcommissie alle stemmen kan tellen en u de uitslag kan melden, waarna de definitieve besluitvorming afgerond kan worden. Ik stel u voor om voor alle stemmingen conform artikel 34 van uw reglement van orde een stemcommissie te benoemen. Ik verzoek de volgende leden hierin zitting te nemen: de heer De Groot, mevrouw Van Duijn, mevrouw Haagsma en
4790 mevrouw Bezaan. Is alles opgehaald? Dan schors ik de vergadering. Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de voorzitter van de stemcommissie.

De heer **DE GROOT** (D66): Ik heb de uitslag van de schriftelijke stemming. Er zijn 49 stemmen uitgebracht, 40 op de heer Annaert en 6 op de heer Van Hooff en 3 stemmen zijn ongeldig,
4795 omdat de briefjes niet goed zijn ingevuld. De meerderheid heeft gekozen voor de heer Annaert. Van harte gefeliciteerd.

De **VOORZITTER**: Dan constateer ik dat de heer Annaert onder luid applaus is benoemd. Ik concludeer dat u instemt met voordracht 70, het instellen van een adviescommissie voor werving
4800 en selectie plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer en het aanwijzen van een lid. Ik dank de commissie voor de werkzaamheden en ontbind de commissie.

17. Initiatiefvoorstel D66 'Modernisering tankstationbeleid' (nr. 68)

4805 De **VOORZITTER**: Ik verzoek de indieners, de heer Tijssens en mevrouw Klaassen van D66 het voorstel toe te lichten.

De heer **TIJSENS** (D66): Voorzitter. Onze mobiliteit is in een periode van transitie, en dan bedoel ik de overgang van het rijden op fossiele brandstoffen naar autorijden op duurzame
4810 energiedragers, zoals elektriciteit. Nu er vandaag nog een miljoen elektrische auto's op de hele wereld rijden, zal binnen afzienbare tijd dat aantal op de Nederlandse wegen te vinden zijn. Dat is niet alleen een verwachting, het is ook een politiek commitment. Met de greendeal hebben overheden, belangenorganisaties en marktpartijen de handen ineengeslagen om die ambitie waar te maken. Onze gedeputeerde Mobiliteit heeft namens de MRA de greendeal bekrachtigd. Het
4815 doet ons goed om te zien dat de verdubbeling van het aantal laadpalen in MRA-gebied vorm krijgt. Wij horen goede berichten over de aanbesteding die door de MRA gecoördineerd wordt. Tezamen met het beschikbaar komen van 100% elektrische middenklasse auto's en het prikkelende fiscale beleid kunnen wij een doorbraak zien aankomen. In de beeldvormende commissievergadering, waarin het initiatiefvoorstel besproken werd, is enige discussie geweest
4820 over de wenselijkheid van snellaadstations naast laadpalen die aan huis of op bestemming gerealiseerd gaan worden. Hier wil ik graag nog even op doorgaan. Recente Rijksrapportage, publieke laadinfrastructuur in de G4 en MRA uit juli van dit jaar laat zien dat de meest populaire publieke laadpalen in de praktijk niet meer dan drie laadcycli per dag realiseren. Dat komt niet

alleen door de snelheid van het laden zelf, maar ook omdat de laadpaal samen met een
 4825 parkeervoorziening een groot deel van die tijd inactief is. Om de eventueel resterende twijfel weg
 te nemen dat het initiatief om snellaadstations te faciliteren overbodig zou zijn, citeer ik graag de
 website van de MRA: "Naast openbare oplaadpunten waar een auto in 6 tot 8 uur kan laden zijn
 er ook snellaadpunten nodig." Uit de reactie van GS op ons initiatief blijkt dat zij serieus aan het
 werk zijn om in MRA-verband de te nemen maatregelen verder te onderzoeken en daar is D66
 4830 heel blij mee, maar bij de realisatie van de greendeal hebben PS nog een andere
 verantwoordelijkheid. Het is aan PS om het regime van verzorgingsplaatsen langs provinciale
 wegen vast te stellen. Met het aannemen van dit initiatief spreken PS het oordeel uit dat naast
 tankstations voor fossiele brandstoffen, de provincie ruimte wil maken voor snellaadstations. Het
 is aan GS om te onderzoeken of en zo ja hoe de snellaadstations een plek kunnen vinden in het
 4835 tankstationbeleid. Dat betekent dat wij ons bij de O van het BOB-model bevinden. De tweede B
 van onze bestuurlijke vriend is het besluit dat er straks genomen moet gaan worden als wij het
 nieuwe tankstationbeleid vaststellen. Het initiatief geeft het kader mee om bij de geplande
 herziening duurzaamheid een plek te geven en van tankstationbeleid naar duurzaam
 verzorgingsplaatsenbeleid voor het provinciale wegennet te gaan. Ter afronding, het
 4840 initiatiefvoorstel focust op snellaadvoorzieningen langs provinciale wegen. In de visie van D66
 een essentieel onderdeel van de infrastructuur die nodig is om de geplande vertienvoudiging van
 elektrisch rijden te ondersteunen. Met dit voorstel wordt Noord-Holland de eerste provincie die in
 navolging van het beleid voor Rijkswegen, de voorwaarden voor snellaadinfrastructuur langs haar
 wegen structureel gaat regelen. Om af te ronden en tot slot, een minder belicht aspect van de
 4845 greendeal, elektrisch vervoer 2016-2020 is een hele korte horizon. De bedoeling is dat na 2020
 het elektrisch vervoer goed genoeg op de weg staat om zonder extra stimuleringsbeleid te
 bestendigen. Ook in die zin biedt het initiatief perspectief. Door snellaadstations net als
 tankstationlocaties en eenduidig toewijzingsbeleid te reguleren bereiden wij ons voor op die
 toekomst. Een toekomst waar duurzaam mobiliteit een vanzelfsprekend onderdeel is van onze
 4850 economie.

De **VOORZITTER**: Ik nodig u uit om hier plaats te nemen. Dan zijn de Staten aan bod.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter. Een helder verhaal van mijn collega van D66. Mijn fractie
 4855 kan geen bezwaar hebben tegen een onderzoek, zolang het maar geen provinciaal belastinggeld
 kost. Mijn fractie denkt ook dat de markt hierin een veel grotere rol heeft dan de provincie. Dat
 de provincie het faciliteert is goed, maar als het aan ons ligt mag het geen geld kosten.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Voorzitter, in het initiatiefvoorstel schrijft u dat opladen
 4860 in de toekomst en ik citeer: "Net zo makkelijk moet zijn als fossiele brandstof tanken bij een
 tankstation". Of eigenlijk nog beter, veel gemakkelijker. De VVD is het met u eens dat opladen
 veel gemakkelijker moet gaan, maar wij zien opladen meer iets als wat je doet voor aanvang van
 je rit of na afloop. Zelfs het zogenaamde snelladen wat u hier bepleit, neemt altijd nog zo'n
 vijftien tot dertig minuten in beslag. De VVD is dan ook van mening dat je snellaadstations eerder
 4865 moet plaatsen bij winkelcentra of industrieterreinen dan dat er verzorgingsplaatsen voor moeten
 worden ingericht. Met uw initiatiefvoorstel wilt u GS onder meer opdracht geven om te

onderzoeken of en zo ja hoe het snellaadstation opgenomen kan worden in de categorie primaire verzorgingsplaats in het te actualiseren tankstationbeleid. De gedeputeerde heeft zowel in de commissie als ook in de brief met advies op uw initiatiefvoorstel, aangegeven dat het projectbureau MRA Elektrisch nu bezig is met een onderzoek naar de mogelijkheden tot stimulering van de snellaadinfrastructuur. De verwachting is dat eind van dit jaar de resultaten van dit onderzoek bekend worden. Dat is ook precies de termijn die u aangeeft waarop u resultaten zou willen zien. Het is de VVD onduidelijk wat de meerwaarde is van uw initiatiefvoorstel. Immers, het gevraagde onderzoek wordt momenteel uitgevoerd en daarmee wordt uw initiatiefvoorstel mijns inziens feitelijk overbodig gemaakt. Mocht u deze mening niet met mij delen, kunt u mij dan concreet aangeven wat u meer of anders onderzocht wilt hebben dan wat er nu gedaan wordt? Op dit moment is de VVD van mening dat wij moeten afwachten wat er uit het lopende onderzoek gaat komen. Wij zien op dit moment niet het nut en de noodzaak in van een initiatiefvoorstel.

Mevrouw **VERMAAS** (PvdD): Voorzitter. Dank aan D66 voor het initiatiefvoorstel. Mooi om te zien dat D66 elektrisch rijden wil stimuleren en op deze manier duurzaamheid ook vanuit de provincie wil stimuleren. Dat steunen wij van harte. Wij hebben nog wel een punt van zorg. Wij zouden niet willen zien dat er in het buitengebied nieuwe bebouwing wordt gerealiseerd langs de provinciale wegen. Wij zien liever dat er aansluiting wordt gezocht bij bestaande faciliteiten. Graag een nadere toelichting op dit punt, maar wij steunen het initiatief en wij zien graag dat het elektrisch rijden gestimuleerd wordt.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, ook wij zijn erg blij met het initiatiefvoorstel, een belangrijke stap naar het echt introduceren van elektrisch rijden in Noord-Holland. Ik vind het belangrijk om aan te stippen en dat is tijdens de commissie ook naar voren gekomen, alsof dit een vervanging zou zijn van het langzaam laden. Dit is een toevoeging daaraan en ik kan niet anders dan complimenten geven aan de heer Tijssens voor deze toevoeging aan de discussie. Wij steunen uw voorstel en elke volgende stap die u wilt gaan zetten, dus houd ons betrokken. Ik ben het geheel eens met de opmerking van mevrouw Vermaas over bebouwing in het buitengebied.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Wij vinden een transitie naar mobiliteit die aangedreven wordt door hernieuwbare energie, heel belangrijk. Wij zijn blij dat in Noord-Holland een groot deel van het vervoer elektrisch is. In Noord-Holland worden jaarlijks 2 miljard reizigerskilometers elektrisch gereden, zelfs met groene stroom en dan heb ik het natuurlijk over de trein. Bijna 21 miljard reizigerskilometers worden nog afgelegd met de auto en het grootste deel daarvan is nog niet elektrisch. Wij ondersteunen daarom van harte ieder initiatief dat bijdraagt aan het verminderen van gebruik van fossiele brandstoffen en wij denken dat dit initiatief daaraan kan bijdragen.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter. Het voorstel van D66 is sympathiek, maar terecht merken GS op dat het sterk is gericht op elektrisch rijden. Die transitie naar elektrisch rijden verdient ondersteuning en de ontwikkelingen op dat terrein gaan snel. Wij zijn zeer benieuwd naar de resultaten van het onderzoek waarnaar GS verwijzen en die in december hopelijk beschikbaar

4910 zullen zijn. Een dienstbare provincie moet ook snel inspelen op ontwikkelingen in de mobiliteit en in de toekomst ook met nieuwe kansen. Als CDA zullen wij daar in de loop van volgend jaar voorstellen voor doen. In dit kader past de voordracht bij de doelstellingen van onze fractie en steunen wij die ook. Wij bedanken D66 voor dit initiatief en wij wensen GS veel succes bij het verwerken van de uitkomsten van het ingezette onderzoek.

4915

Mevrouw **VAN DUIJN** (PvdA): Voorzitter. Ook namens ons dank aan D66 voor dit voorstel. De PvdA is voor meer duurzame mobiliteit, dus wij steunen het initiatiefvoorstel van harte.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik worstel hier wel wat mee. Wij hebben in de commissie een
4920 uitgebreide discussie gevoerd, de heer Tijssens en ik, en ook nadien nog het nodige gewisseld. Ten eerste loopt er op dit moment een onderzoek van MRA Elektrisch naar de wijze waarop je het beste invulling kunt geven aan de combinatie van langzaam laden en snel laden. Daarover verschillen wij absoluut niet van mening en volgens mij verschilt niemand die zich enigszins
4925 bezighoudt met elektrische mobiliteit, daarmee van opvatting, namelijk dat je niet moet opteren voor een van de twee, maar dat beide nodig zijn, zowel langzaam laden als snel laden. Waar ik wel mee worstel, is het feit dat de heer Tijssens ervan uitgaat dat à priori het plaatsen van snellaadinfrastructuur langs provinciale infrastructuur de beste oplossing is en daar ben ik niet van overtuigd, sterker nog, dat is juist een van de redenen waarom wij dat onderzoek uitvoeren over waar kun je het beste snelladers plaatsen. Bij tanken is het zo en het zou mooi zijn als je net
4930 zo met benzine de slang eraan hangt en je in nog geen vijf minuten weer een volle accu hebt, maar zo werkt het bij snelladen op dit moment niet. Ook bij snelladen duurt het twintig minuten tot een half uur, voordat je weer een behoorlijke afstand kunt rijden en in de regel – althans zo ervaar ik het tot nog toe – doe je dat niet bij een benzinepompstation waar je twintig minuten of een half uur bij je auto moet wachten. Dat doe je als je tegelijkertijd iets anders kunt doen, een
4935 boodschap, winkelen, een hapje eten. Als er iets is wat zich bij uitstek niet langs de provinciale infrastructuur bevindt, dan zijn het dat soort faciliteiten. Met andere woorden, ik wil eerst heel graag weten, want wij stoppen ook geld in die snellaadinfrastructuur, want dat is wel de opzet van het onderzoek van MRA Elektrisch, wij willen eerst weten waar wij de palen het beste kunnen neerzetten, want het is zonde om ze neer te zetten voor de leegstand. Dat zie je op dit moment
4940 langs snelwegen gebeuren en volgens mij is er niets zo frustrerend als laadpalen die leegstaan. Kortom, voordat je kunt beoordelen of je ze überhaupt het beste langs de provinciale infrastructuur wilt zetten, moet je het onderzoek van MRA Elektrisch afwachten. Als de vraag sec is: kun je het provinciale tankstationbeleid zo inrichten dat je het ook langs de provinciale weg kunt implementeren, want zo staat het op dit moment in het besluit geformuleerd, dan is het
4945 antwoord onverkort ja. Dat hoeven wij ook niet te onderzoeken, maar of je ze daar neer moet zetten, dat moeten wij wel onderzoeken. De resultaten van dat onderzoek komen pas aan het eind van het jaar en voordat wij een voorstel aan u kunnen voorleggen, zitten wij in het nieuwe jaar. Met andere woorden, het vierde beslispoint van uw besluit is voor ons op dit moment niet uitvoerbaar, omdat wij de resultaten van het onderzoek pas aan het eind van het jaar krijgen.
4950 Voor het eerste beslispoint of het kan heb ik het onderzoek niet nodig, want het antwoord of het kan is ja. Ergo, het advies dat ik de heer Tijssens in de commissie gaf, is nog steeds het beste advies dat ik kan geven en dat is, wacht nou even het MRA-onderzoek af en wacht de nadere

voorstellen die ons college aan u wil doen op basis van dat onderzoek af. Dan kunnen wij beoordelen of datgene dat u graag wilt, namelijk de implementatie langs de provinciale
4955 infrastructuur daadwerkelijk datgene is wat het beste bijdraagt aan datgene wat wij beiden graag willen, namelijk het verhogen van het aantal elektrisch gereden autokilometers.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter, dank aan degenen die steun uitspraken. Ik zal in volgorde van opkomst ingaan op de vragen en opmerkingen. De PVV zegt, geen belastinggeld. Dit voorstel
4960 gaat inderdaad niet over belastinggeld, maar wel over markt. Mevrouw Post gaf aan dat in MRA en provinciaal verband subsidie bestaat voor snellaadinfrastructuur, maar daar gaat dit voorstel niet over. Dit voorstel gaat juist over het faciliteren van het zogenaamde level playing field, dus dat langs provinciale wegen de markt haar werk kan doen, essentieel om de doelstelling van greendeal na 2020 waar te kunnen maken. Dan mevrouw Kaamer van Hoegee, die op zich terecht
4965 zegt dat het twintig minuten tot een half uur blijft duren en dat realiseer ik mij ook. Wij lopen op dit moment echter aan tegen de situatie dat veel automobilisten nog niet voor elektrisch rijden kiezen en dat heeft te maken met de zekerheid van thuiskomen. Wat wij ook zien, is dat er een enorme groei aan elektrische automobilititeit verwacht wordt en wij kunnen zeker weten dat er knelpunten in de vaste laadpalennetwerken ontstaan. Kortom, om een betrouwbare vorm van
4970 vervoer te leveren, denken wij dat die snellaadstations nodig zijn en waar moeten zij dan staan? Op de plek waar mensen langsrijden en niet op een doelbestemming. Overigens heeft mijn fractie geen bezwaar tegen een snellaadlocatie op een doelbestemming. Wij zeggen alleen, dit is ook nodig om betrouwbaar vervoer te krijgen. Mevrouw Kaamer van Hoegee vroeg zich als eerste af hoe het zit met de verantwoordelijkheid. Vanmorgen hebben wij geleerd dat MRA een
4975 samenwerkingsverband is dat een zekere vrijblijvendheid kent. Dat is niet het woord vrijblijvend.

De **VOORZITTER**: Nee hoor, u citeert mij nu niet.

De heer **TIJSSENS** (D66): Maar u voerde toen wel het woord. De MRA is in ieder geval een
4980 vrijwillig samenwerkingsverband en zij heeft geen hoger gezag zoals PS en GS een verhouding hebben als zij over het provinciale domein praten. De MRA kan dus heel goed onderzoek doen naar het grote terrein waar ook een aantal grote steden in liggen dat onder meerdere provincies valt, maar alleen de provincie kan inzoomen op het provinciaal tankstationbeleid. Daar kan de MRA niet op ingaan. Dan stap ik vast vooruit naar wat mevrouw Post zei, wij kunnen best wel
4985 zeggen dat het kan, maar het dictum van het voorstel vraagt ook om hoe het kan. Het voorstel gaat daar niet in diepte op in, maar op het moment dat u het bestaande tankstationbeleid pakt, dan kunt u zien dat die rubriek van de snellaadstations daar een enorme impact op zal gaan hebben. Dan mevrouw Vermaas, PvdD, wij kunnen op ze rekenen, maar zij heeft zorgen over het buitengebied.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Nou heb ik u nog niet concreet horen zeggen wat er nou anders is aan uw initiatiefvoorstel en het onderzoek dat door de MRA-E wordt gedaan. De MRA-E kijkt naar hoe het in heel Noord-Holland, heel Utrecht en heel Flevoland gaat, dat is bekend. Daar
4990 kijken ze ook langs provinciale wegen lijkt mij. Wat is nu het essentiële verschil tussen uw voorstel en het onderzoek dat eraan gaat komen?

De heer **TIJSSENS** (D66): Het is überhaupt de vraag of de MRA-E bevoegd is om langs provinciale wegen te kijken op het moment dat PS niet hebben vastgesteld dat hun beleid daar voor open staat. Daarvoor zijn wij vandaag ook bij elkaar. De MRA-E gaat in mijn beleving – en als ik daarop gecorrigeerd moet worden door mevrouw Post, dan moet zij zich daartoe geroepen voelen – in op welk stimuleringsbeleid op dit moment kan worden uitgevoerd.

Gedeputeerde **POST**: Dat is niet correct.

De **VOORZITTER**: U krijgt zo meteen de gelegenheid. Eerst mijnheer Tijssens en daarna mevrouw Kaamer van Hoegee. Alles in de goede volgorde.

De heer **TIJSSENS** (D66): De MRA-E kan niet alle details van het provinciale tankstationbeleid omvatten en zijn ook niet bevoegd om te zeggen dat het provinciaal tankbeleid openstaat voor snellaadstations. Die uitspraak is een principe-uitspraak die bij de O van het oordeel vormen hoort.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Nou heb ik de gedeputeerde net horen zeggen dat de MRA-E kijkt naar alles binnen die drie provincies die eraan deelnemen. Daar versta ik onder, maar misschien heb ik de gedeputeerde verkeerd begrepen, dat er gekeken wordt naar snelladers bij winkelcentra, industrieterreinen, attractieparken, provinciale wegen, Rijkswegen. Kunt u mij nogmaals uitleggen wat het essentiële verschil is tussen uw initiatiefvoorstel en het onderzoek dat nu gedaan wordt?

De heer **TIJSSENS** (D66): Ons onderzoek zoomt in op het specifieke domein van het provinciale wegennet. De MRA doet een veel breder onderzoek en dat juichen wij toe, daar staan wij 100% achter, maar wij denken dat PS naast dat onderzoek nog een andere verantwoordelijkheid kennen. Daar hebben wij het vanavond over.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): De gedeputeerde zou toch gek zijn om als wij straks de uitkomst van het onderzoek in handen hebben, dat naast zich neer te leggen, want er is niet gekeken naar provinciale wegen omdat de MRA dat niet mag. Mijn tweede punt ben ik even kwijt, dat krijgt u in de tweede termijn.

De heer **TIJSSENS** (D66): Ik denk dat het goed is dat PS zich uitspreken dat het provinciale wegennet openstaat voor iets als snellaadinfrastructuur. Dat is één ding en ik denk ook dat wanneer wij in de eerste helft van 2017 dat nieuwe tankstationbeleid moeten vaststellen, dat volgens D66 verzorgingsplaatsenbeleid zou moeten gaan heten, dat er tal van plekken zijn waarover nagedacht moet gaan worden om dat op een goede manier vorm te geven, omdat het behoorlijk op de schop moet in zijn detail ten opzichte van tankstationbeleid met alleen fossiele voorzieningen. Ik ga terug naar mevrouw Vermaas van de PvdD en de zorgen over bebouwing in het buitengebied. Wij hebben het soms over het buitengebied, wij hebben het in ieder geval altijd wel over de berm van de provinciale weg. Als u weleens een snellaadstation gezien heeft en dat

snellaadstation zou nieuwe bebouwing betekenen, dan betekent dat op zijn minst een
5040 overkapping waaronder de auto's droog kunnen opladen. Dus in die zin, bebouwing ja. Is dit
tankstation een vrijbrief om meer diversiteit in functies te creëren in de bermen van het
provinciale wegennet? Dan is het antwoord zeker nee, dat is het duidelijk niet. Het is bedoeld om
ruimte te geven voor duurzame mobiliteit ten opzichte van fossiele mobiliteit. Die faciliteren wij
nu wel, een tankstation kunnen wij simpelweg niet huisvesten. Hiermee heb ik de vraag van de
5045 heer Van Berkum meegenomen. De heer De Graaf, ons voorstel heeft inderdaad te maken met de
transitie die er plaatsvindt en onze zorg dat de ontwikkeling van het elektrisch rijden op de
grond in de echte wereld, het tempo wat wij willen niet bij kan houden. Daarvoor is snel de
beleidsmaatregelen nemen, zodat wij daar een goede denktijd voor hebben en wij straks op tijd
het eerste snellaadstation kunnen faciliteren als de uitkomst positief is, die tijd is belangrijke
5050 winst die wij kunnen boeken. Dan heb ik een aantal aspecten en opmerkingen van mevrouw Post,
ook natuurlijk wel besproken hoewel zij niet overal dezelfde opvattingen over deelde. Het MRA-E
onderzoek is dus breder dan het onderzoek dat ik nu voorsta. Het onderzoek wat ik nu voorsta
heeft wel de nodige diepte waar het gaat over de techniek van het verzorgingsplaatsenbeleid
langs provinciale wegen. Snel en efficiënt lijkt op de opmerking van mevrouw Kaamer van Hoegee
5055 van de VVD en daar moet ik eigenlijk over zeggen, ik zou ook willen dat het sneller kon maar
twintig minuten is nog altijd niet te vergelijken met zes tot acht uur als je na een lange werkdag
met extra kilometers dan gepland, toch even moet bijladen onderweg. Dat is een haalbare kaart
en als wij geen snellaadinfrastructuur langs de wegen hebben, dan valt dat bitter tegen en ik
denk dat wij ook niet toevallig het Rijksbeleid in die zin navolgen. Er zijn een aantal provinciale
5060 wegen die voldoen echt aan dezelfde criteria als de Rijkswegen.

Tweede termijn

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Mijnheer Tijssens, helaas hebt u mij er niet van kunnen
5065 overtuigen dat er een wezenlijk verschil zit tussen dat wat u wilt in het onderzoek en het
onderzoek wat nu loopt, behalve dan dat het lopende onderzoek breder is dan wat u eigenlijk
wilt. Ik zou al heel tevreden zijn als D66 zijnde. Wat u eigenlijk vraagt, is dat er nu een
initiatiefvoorstel wordt uitgevoerd dat eigenlijk al in uitvoering is. Dat is hetzelfde wanneer ik zou
zeggen, ik ga een initiatiefvoorstel opstellen voor de betere bereikbaarheid van de Duin- en
5070 Bollenstreek, tenminste zo zie ik dat.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Mevrouw Kaamer van Hoegee leest haar tekst nu voor en
dat doet denken alsof u niet daadwerkelijk een poging heeft gedaan om u te laten overtuigen
door de heer Tijssens, maar dat u er al vanuit bent gegaan dat u niet overtuigd zou worden. Klopt
5075 dat of hebt u er twee gemaakt?

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): U heeft deels gelijk, ik heb net mijn eerste zin: "Mijnheer
Tijssens, helaas hebt u mij niet kunnen overtuigen" uitgeschreven en was ik al weer sneller aan
bod voor de tweede termijn dan dat ik mijn verhaal kon draaien. Ik heb dus wel degelijk
5080 geluisterd en heb geen andere argumenten gehoord dan dat mijnheer Tijssens vindt dat het
onderzoek dat nu uitgevoerd wordt, breder is dan wat hij nu vraagt. Dat is heel mooi en ik ben

ook niet tegen elektrisch laden en zeker niet tegen snelladen, maar ik vind het overbodig om een initiatiefvoorstel in te dienen op iets wat al in uitvoering is. Ik noemde net een voorbeeld zoals ik dat ook zie. Wij kunnen als VVD dit initiatiefvoorstel dan ook niet steunen.

5085

Gedeputeerde **POST**: Ik begin mij toch een beetje zorgen te maken, want ik heb van de heer Tijssens niet gehoord hoe hij het probleem gaat oplossen dat het onderzoek dat nu loopt, pas eind december is afgerond en wij met geen mogelijkheid kunnen voldoen aan het vierde beslispunt. Ik heb er altijd een hekel aan om uw wensen niet uit te voeren, maar u plaatst mij voor een onmogelijke opgave. Ik kan hier met de beste wil van de wereld niet aan voldoen. Vandaar dat ik nog een keer herhaal en daar ben u helaas in eerste termijn niet op ingegaan, mijn verzoek aan u om dit voorstel aan te houden tot december, tot wij de resultaten hebben. U zegt wij hebben de beeldvorming gehad, de oordeelsvorming gehad en wij moeten nu de besluitvorming hebben. Ik ben het daarin helaas niet met u eens, wij hebben de beeldvorming nog niet afgerond. U zegt, ik weet allang waar ik die snelladers wil hebben, langs de provinciale infrastructuur. Ik zeg u als ze daar niet op hun plek zijn, dan gaan wij straks met overheidsgeld snellaadinfrastructuur op verzorgingsstations langs provinciale wegen neerzetten waar geen mensen aan de paal staan. Laat mij nou alsjeblieft eerst dat MRA-E onderzoek uitvoeren dan weten wij of het zinvol is wat u vraagt. Op het moment dat het zinvol is, dan krijgt u volledig uw zin, maar als het niet zinvol is, dan moeten wij daar ook geen geld aan willen besteden. Ik vind dat echt zonde van het geld voor de laadinfrastructuur. Nogmaals, met het voorstel dat er nu ligt, lost u het probleem van de termijn niet op. Een tweede punt is dat de heer Tijssens zegt dat het MRA-onderzoek breder is. Het MRA-onderzoek is inderdaad breder, dat het kijkt naar de hele provincie Noord-Holland en waar het het beste is om die dingen neer te zetten. Nogmaals, als dat langs de provinciale infrastructuur is, dan krijgt de heer Tijssens volledig zijn zin, maar als dat bij een aantal winkelcentra is, dan zou het merkwaardig zijn als wij uitgebreid gaan onderzoeken hoe wij dat moeten vormgeven in het tankstationbeleid van Noord-Holland. Dat zou echt water naar de zee dragen zijn, vind ik. Het eerste argument, de termijn eind december is wat mij grote zorgen baart, want ik heb niet zoveel zin om u in december te moeten melden dat ik geen uitvoering kan geven aan uw opdracht. Dat meld ik dan bij deze alvast.

5090

5095

5100

5105

5110

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik ben benieuwd of een andere termijn misschien wel haalbaar zou zijn.

5115

5120

Gedeputeerde **POST**: Die heb ik in de eerste termijn en in de commissie ook al genoemd. Ik ben blij dat u de vraag stelt. Ik heb ik net tegen de heer Tijssens gezegd en dat heb ik ook tegen hem gezegd in de commissie, als u het voorstel aanhoudt tot het moment dat wij het onderzoek hebben uitgevoerd, dan kunnen wij ook daarna met concrete voorstellen komen. Dat onderzoek is eind van het jaar afgerond. Na afronding van het onderzoek heb ik, los van het feit dat er dan voorstellen geformuleerd moeten worden, zes weken tijd nodig om bij u in de commissie te kunnen komen. Dat betekent dat ik hoop ergens eerste kwartaal 2017 met iets te komen. Als u het zo aanneemt, zeg ik op dit moment al dat ik daar geen uitvoering aan kan en ga geven, want de tijd is te krap.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Mevrouw Kaamer van Hoegee zei dat het brede onderzoek goed is, waar zouden wij allemaal laadinfrastructuur kunnen plaatsen. Het onderzoek van de MRA gaat ook nog eens over laadpalen, zo breed is het dan ook wel weer. Dit voorstel gaat parallel ook de diepte in, omdat wij als provincie een specifieke verantwoordelijkheid hebben voor het provinciale wegennet. Wat betreft de timing, snap ik best dat u zich zorgen maakt wanneer er allerlei initiatieven ingediend zouden worden tijdens de behandeling van de door GS voorbereide zaken. Wij hebben in het voorjaar een aantal vragen gesteld over de laadinfrastructuur, waarin wij ook gevraagd hebben wat nu de concrete voornemens zijn. Voor wat betreft de snellaadstations bleek er op dat moment geen concreet voornemen te zijn voor laadpalen dan het voornemen van de aanbesteding en die gaat bij mijn weten hartstikke goed op dit moment. Voor de zomer hebben wij ons initiatiefvoorstel uitgewerkt en ingediend en na de zomer kwam het bericht dat GS na de zomer een onderzoek zijn gaan starten. U kunt mij dus niet verwijten dat wij GS qua timing in de wielen gereden hebben.

Gedeputeerde **POST**: Mag je als college ook interrumpen?

De **VOORZITTER**: Dat mag, maar eerst mevrouw Kaamer van Hoegee. De gedeputeerde kan ook interrumpen, want die heeft een eerste en tweede termijn het woord gevoerd.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Nooit verwacht dat ik naast mevrouw Post zou komen te staan! U zegt dat u het initiatiefvoorstel voor de zomer heeft ingediend en GS kwamen na de zomer met de start van het onderzoek. Volgens mij hadden GS dat allang voorbereid en zeggen niet plotseling dat zij een onderzoek gaan starten, wat niet wegneemt dat ik veel voel voor de woorden van mevrouw Post. Mevrouw Post vraagt of u uw initiatiefvoorstel kunt aanhouden.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Post heeft ook nog een interruptie.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Het is lang geleden dat ik hier gestaan heb.

De **VOORZITTER**: Verlangt u ernaar terug?

Gedeputeerde **POST**: Misschien moeten wij het daar en marge een keer over hebben, maar het is wel plezierig. Ik wil de heer Tijssens vragen om een kleine correctie aan te brengen. Hij zegt dat GS na de zomer hebben aangekondigd dat zij een onderzoek gaan doen. Dat is niet juist, het is een onderzoek van de MRA-E, dat zijn drie provincies en dat is niet het college van GS. Kunt u daar in uw verwoording rekening mee houden?

De heer **TIJSSENS** (D66): Absoluut mevrouw Post, dank voor uw interruptie. Ik bedoelde natuurlijk het onderzoek van MRA-E wat heel iets anders is dan het onderzoek van GS. Ik bracht die onjuistheid alleen maar op om te verdedigen dat D66 het initiatief genomen heeft en niet het gevoel had dat wij op enigerlei wijze interfereerden met het beleid van GS. Ik ga nog in op de vraag van mevrouw Kaamer van Hoegee waarom wij het niet aanhouden. Ik wil nog even ingaan op het verschil in onderzoek, in het onderzoek dat D66 voorstaat, ook is gedaan om te voorzien

dat de markt bepaalde taken voor haar rekening kan nemen en dat het niet alleen maar het stimuleringsbeleid van de MRA is, maar dat wij als provincie een specifieke mogelijkheid hebben om die markt te activeren. Het zou wel heel raar zijn als wij een subsidie verstrekten die zo hoog was dat ook een ongebruikt tankstation rendabel kon exploiteren alleen op onze subsidie. Dat zou ik niet hopen en ik neem niet aan dat dat de portee is. Dit om te betogen dat het wel degelijk zin heeft om parallel naast elkaar een aantal zaken uit te zoeken. Ik heb begrip voor de woorden van GS, die zeggen behalve het onderzoeken, hebben wij ook nog een rapportage. Ik kan gewoon niet voor het eind van dit jaar u op een goede manier daarover rapporteren. Wat mijn voorstel zou zijn aan u Staten is om mevrouw Post en GS daarvoor wat extra tijd te gunnen en het verzoek in punt 4 van het dictum de rapportage aan het eind van het eerste kwartaal 2017 te laten plaatsvinden. Dan hebben wij drie extra maanden om het werk goed uit te voeren, dan kan mevrouw Post ook de dingen uitvoeren in de praktijk in de door haar gewenste volgorde en kunnen wij dit vanavond wel afkaarten.

De **VOORZITTER**: Volgens mij kunnen wij wel besluitvorming plegen in die zin dat besluit punt 4 wordt aangepast in 'voor het einde van het eerste kwartaal 2017'. Mag ik de tegenstanders van het voorstel vragen de hand op te steken? De leden van de VVD, 50plus, ONH, PVV. De overige leden daarvoor, zodat het voorstel in gewijzigde vorm is aangenomen.

18. Statenvoordracht 60 Besluit over de rechtsgeldigheid Burgerinitiatiefvoorstel 'Stop de hobbyjacht in Noord-Holland'

De **VOORZITTER**: U hebt een advies van de griffie gekregen over de ontvankelijkheid. U hebt een juridisch advies gekregen over de ontvankelijkheid getoetst aan de verordening. Er is helemaal niets tegen het feit dat de Staten dit gewoon bespreken en daarom staat het ook op deze agenda. Het voorstel is om als eerste de heer Den Uyl de aftrap te laten geven.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, het is een groot goed wanneer burgers van Noord-Holland zich tot de Staten wenden met het verzoek om de agenda van de Staten te beïnvloeden. Dat past bij de participatie van actieve burgers en daar zegt de verordening wel over dat zo'n burgerinitiatief alleen kan gaan over zaken waar de provincie over gaat, omgekeerd niet kan gaan over de dingen waar de provincie niet over gaat. Uit alle juridische adviezen blijkt dat de regelgevende bevoegdheid in dezen bij het Rijk ligt, maar dat verhindert ons niet waar het burgerinitiatief spreekt over 'alles te doen' om als Staten te kijken of wij inhoudelijk kunnen praten over de delen van het burgerinitiatief die niet gaan over de wetgevende bevoegdheden van het Rijk, want daar gaan wij niet over. Mijn fractie zou het goed vinden om in de commissie en eventueel in de Staten te praten over wat wij kunnen met het burgerinitiatief. In die zin zijn wij voor doorverwijzing naar de commissie en terugbrengen in de Staten, uiteraard voor datgene wat niet tot de regelgevende bevoegdheid van het Rijk behoort.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. De PvdD feliciteert de initiatiefnemers van het burgerinitiatief Stop de Hobbyjacht van harte met het tweede burgerinitiatief in de geschiedenis van de provincie Noord-Holland. Wij verwelkomen het initiatief en kijken uit naar de bijdragen in

- 5210 onze volgende vergadering. Na 'Stop Veefabrieken Noord-Holland' zijn alle burgerinitiatieven in deze provincie ter bescherming van dieren, natuur en milieu. De PvdD vindt het initiatief geheel ontvankelijk, maar zal de voordracht steunen voor het gedeeltelijk ontvankelijk verklaren, zodat het in de volgende Statenvergadering inhoudelijk besproken kan worden.
- 5215 Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. Ook wij waarderen dit burgerinitiatief, een mooi instrument om burgers dichterbij de politiek te brengen. Wij zien echter in dit geval geen enkele juridische grond om te spreken over dit onderwerp, omdat dit onderwerp niet valt binnen de bevoegdheden van PS, zoals de verschillende juridische toetsen dat ook hebben aangetoond.
- 5220 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij spreken over een burgerinitiatief waaronder meer dan 5.000 burgers hun handtekening hebben gezet en alleen daarom al moeten wij dat heel serieus nemen. Echter, wij hebben ook advies gevraagd over de vraag of wij hierover gaan, een van de voorwaarden voor de geldigheid van een burgerinitiatief, en het antwoord daarop was duidelijk nee. Wij vinden daarom ook dat wij consequent moeten zijn en daarom niet moeten besluiten om
- 5225 het gedeeltelijk geldig te verklaren, want dat lijkt het niet te zijn. Aan de andere kant vinden wij wel dat wij verantwoording moeten afleggen aan die burgers en daarom hebben wij het voorstel het burgerinitiatief ongeldig te verklaren, maar tegelijkertijd wel de initiatiefnemers uit te nodigen voor de commissie en het thema inhoudelijk te bespreken in de commissie. Materieel is dit effect natuurlijk voor de eerste stap hetzelfde, maar wij sorteren niet voor op het agenderen
- 5230 voor PS wat wij wel doen als wij het gedeeltelijk geldig verklaren.
- De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Terecht wordt in de voordracht gesteld dat PS vanavond eerst een besluit moeten nemen over de geldigheid van het burgerinitiatief. Ik ga vanavond dus niet in op de inhoudelijke discussie over de jacht, maar ik beperk mij tot de vraag of dit
- 5235 burgerinitiatief geldig kan worden verklaard. In dat verband hebben wij de beschikking gekregen over een tweetal juridische adviezen, van onze interne ambtelijke organisatie en een externe van een advocatenkantoor. Die beide adviezen maken naar ons oordeel klip en klaar duidelijk dat het antwoord op de eerdergenoemde vraag, namelijk kan dit burgerinitiatief geldig worden verklaard, nee moet zijn. Dit duidelijke nee kan niet los worden gezien van hetgeen de initiatiefnemers
- 5240 hebben beoogd en ook is verwoord in het door henzelf meegestuurde ontwerpbesluit. Aanvullend hierop verwijs ik graag nog naar de toelichting van artikel 4 van de verordening die door PS is vastgesteld. Hierin staat het volgende: "Het is weinig efficiënt om PS te belasten met een beraadslaging over een onderwerp waarover PS uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid hebben. Een ander argument voor deze uitzondering is dat de afstand tussen burger en bestuur
- 5245 alleen maar zou worden vergroot als de burger na het doorlopen van de burgerinitiatiefprocedure te horen krijgt dat PS niets met het burgerinitiatief kunnen doen, omdat zij er niet over gaan." Een toelichting in een verordening die door deze Staten zelf is vastgesteld. Als onverhoopt dit initiatief gedeeltelijk geldig wordt verklaard, kan wat de VVD betreft, kijkend naar de adviezen, die discussie nooit en te nimmer leiden tot dat wat de initiatiefnemers hebben beoogd en dan
- 5250 hebben wij het dus over om in jachttermen te blijven, een lege huls.

De heer **KRAMER** (GL): Wij zijn voor de voordracht.

5255 Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter. Het gaat hier om een ontvankelijkheidsvraag die in dit geval niet eenvoudig te beantwoorden was. D66 heeft allereerst gekeken naar de formulering van het burgerinitiatief. Daarin staat 'alles te doen wat binnen haar bevoegdheid ligt' of de provincie dat wil doen en dat is een hele ruime formulering, ruimer dan in andere provincies aan de orde was. Vervolgens hebben wij gekeken naar beide adviezen, zowel van de eigen organisatie als die van NautaDutilh en beide adviezen boden enige ruimte, hoe klein dan ook, beide adviezen gaven aan
5260 dat er zeker ruimte ligt binnen de bevoegdheden van de provincie in brede zin. Wij konden dan niets anders doen dan dit initiatiefvoorstel gedeeltelijk ontvankelijk verklaren. Ik maak daarbij meteen de aantekening jegens de initiatiefnemers, het is een kleine rol, maar die moeten wij wel met elkaar bespreken in commissie NLM, althans dat is het voorstel van mijn fractie.

5265 De heer **ANNAERT** (VVD): Is mevrouw Zaal het met mij eens dat de ruimte die zij aanhaalt in de adviezen, juist niets te maken hebben met datgene wat de indieners beogen?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Dat gaat om een interpretatie van de tekst, er staat 'alles doen wat in haar bevoegdheden ligt'. Zoals de organisatie aangaf, er zou een lobby kunnen worden gevoerd. Er
5270 kan ook worden gekeken naar de Natuurvisie en de handhaving. Wat ons betreft, past dat binnen de eerste bullet van het initiatiefvoorstel.

De heer **ANNAERT** (VVD): Dat was mijn vraag niet. De vraag was: is mevrouw Zaal het met mij eens dat die zaken die door de externe deskundigen als nog te bespreken worden aangeduid,
5275 niet kunnen leiden tot datgene wat de initiatiefnemers beogen, namelijk het verbieden van de jacht?

Mevrouw **ZAAL** (D66): Het gaat hier om een juridische toets. Ik meng mij niet in wat de initiatiefnemers beogen. De eerste vraag is te onderzoeken alle bevoegdheden die de provincie
5280 ter beschikking staan. Ik denk dat wij die afweging met elkaar moeten maken in de commissie.

De heer **ANNAERT** (VVD): Ik constateer dat mevrouw Zaal mijn woorden onderschrijft.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Bond. Die heeft er niets aan toe te voegen. Ik zit mij wel een beetje af te vragen of de term 'gedeeltelijk goed te keuren' helemaal adequaat is of er staat
5285 'gedeeltelijk geldig te verklaren'. Er is een marginale ruimte, maar als je de drie bullets uit het verzoek interpreteert, dan moet dat volgens de initiatiefnemers uiteindelijk leiden tot wijziging van de provinciale regelgeving. Dat staat wel in het derde bullet.

5290 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, gaat u nu met ons in discussie over de voordracht?

De **VOORZITTER**: Nee, maar ik zit wel even de juridische merites af te wegen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Daar gaat de voordracht over.
5295

Mevrouw **ZAAL** (D66): Dit gaat niet over of wij dit initiatiefvoorstel ondersteunen of niet, of dat wij de provinciale verordening veranderen. Het gaat erom of het ontvankelijk is. Dat is de prelabelle vraag en die staat los van de inhoud.

5300 De **VOORZITTER**: Als u zegt, wij willen dit inhoudelijk bespreken in de commissie zoals de heer Den Uyl aangaf, zonder op dit ogenblik over die juridische merites een uitspraak te doen.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Het is een vraag aan u, maar er ligt hier een initiatiefvoorstel en dat vraagt aan PS 'alles te doen wat binnen zijn bevoegdheden ligt'. Dat een deel van de zaken die
5305 verder aan de orde komen, niet in onze bevoegdheden liggen is hier wat mij betreft onomstreden. Dat betekent niet dat ik niet zou willen voorstellen om als Staten iets te doen wat niet binnen onze bevoegdheid ligt. Maar onder de term 'alles te doen' zitten ook dingen die wel binnen onze bevoegdheden liggen en daar kunnen wij als wij dat willen, in de commissie over spreken en eventueel een besluit over nemen. Wij kunnen het ook niet doen, dat is aan de Staten.

5310 De **VOORZITTER**: U hebt het volgens mij in uw bijdrage ook goed verwoord. Dat komt er in feite op neer dat de kern van het voorstel getoetst aan de eigen verordening, ongeldig verklaard moet worden, maar dat het doorverwezen wordt naar de commissie NLM om na te gaan wat buiten de wettelijke aangelegenheid nog wel beïnvloedbaar is door de provincie. Als je het besluit op die
5315 manier neemt, dan is er volgens mij geen probleem. Dat was precies waarom ik mijn opmerkingen maakte, dat betekent dat je de besluitvorming even moet herformuleren.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Zou het niet wenselijk zijn als de Staten hier zouden besluiten om een beperkt deel ontvankelijk te verklaren en dat door te sturen naar de commissie? Dan kan het
5320 altijd weer terugkomen in de volgende Statenvergadering. Wat ons betreft is er ook geen misverstand over datgeen wat wel en niet onze bevoegdheid is, want daar zijn die juridische adviezen wel helder over, vrees ik.

De **VOORZITTER**: Mag ik dit beschouwen als de tweede termijn van de heer Den Uyl?
5325

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik raak nu toch een beetje de weg kwijt over wat wij gaan doen. Ik vind dat als wij iets gedeeltelijk ontvankelijk gaan verklaren, wij de plicht hebben om aan te geven welk deel dan ontvankelijk is. Doen wij dat niet, dan is het een lege huls. Mijn voorstel is en dat lijkt mij het meest zuiver, is dat wij zeggen dat wij het niet ontvankelijk verklaren, maar de
5330 mensen wel uitnodigen voor de commissievergadering om te praten over de intentie daarachter waar ik het ermee eens ben dat wij wel kunnen kijken wat de ruimte is. Het is ontvankelijk of niet ontvankelijk. Als er een deel ontvankelijk is, dan moeten wij aangeven welk deel ontvankelijk is. Welk deel dan?

5335 De heer **DEN UYL** (PvdA): Alles wat binnen onze bevoegdheden ligt.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Daarmee schrapt u de laatste twee zinnen van het initiatiefvoorstel.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Nee, er ligt hier een burgerinitiatief en de vraag die wij moeten
5340 beantwoorden, is of wij dit burgerinitiatief in behandeling kunnen nemen. Dat kan voor zover het
binnen onze bevoegdheden ligt en voor bevoegdheden van het Rijk kunnen wij geen regels
maken, want dat is onze bevoegdheid niet op dit terrein. Dat is toch helder?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Het grootste deel van het burgerinitiatief is juist daarop gericht. Ik vind
5345 het een zeer onzorgvuldige procedure als wij het op deze manier gaan besluiten.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Wat is er onzorgvuldig aan? Het is niet helder en er zijn mensen die
zeggen, het is helder als je zegt het is niet ontvankelijk en dat is eigenlijk ook wat u zegt. Ik denk
dat je als Staten de verantwoordelijkheid hebt om naar de burgers te doen wat binnen jouw
5350 bevoegdheden ligt. Dat vind ik niet onzorgvuldig. Bent u dat met mij eens?

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik ben het nog meer met u eens. Ik vind dat wij ook naar de burgers de
verantwoordelijkheid hebben hier heel serieus mee om te gaan. Daarom wil ik het ook
agenderen. Door het gedeeltelijk geldig te verklaren, gaan wij ons in een soort raar pakket
5355 dwingen, want dan moeten wij het ook verder in PS gaan brengen en wij weten helemaal niet hoe
dat gaat uitpakken.

De **VOORZITTER**: De heer Den Uyl heeft op zichzelf wel de goede formulering te pakken. Dat lijkt
misschien spijkers op laag water zoeken dat ik dat zeg, maar het is wel de reden die de heer
5360 Klein ook aangeeft, je moet in de besluitvorming wel helder zijn. De formulering 'gedeeltelijk' is
niet echt duidelijk. Ik zal zo meteen met een wat geherformuleerd voorstel komen waar volgens
mij de heer Klein wel mee kan leven. Of de heer Van Liere dat ook kan, weet ik niet helemaal.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Wij hebben het hierover of het wel of niet ontvankelijk verklaard kan
5365 worden, al dan niet gedeeltelijk. Ik vind het allemaal prima om spijkers op laag water te gaan
zoeken, maar glashelder is dat een meerderheid van het presidium met een voordracht akkoord
is gegaan waarvan wij zeggen dat wij het gedeeltelijk ontvankelijk gaan verklaren. De essentie
van een burgerinitiatief is een onderwerp op de agenda plaatsen. Op het moment dat wij hierover
iets kunnen zeggen is dat mogelijk. Wij kunnen het dus gewoon in behandeling nemen en dan
5370 vind ik het niet netjes om staande de vergadering nog even te gaan priegelen aan het
voorgenomen besluit van het presidium. Dan had hier een amendement moeten liggen.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Volgens mij staat er in de stukken toegelicht op welk punt wij
wel bevoegd zijn. Dat betreft het verbieden van de jacht onder slechte weersomstandigheden.
5375 Dat is het haakje naar mijn idee wat gevonden is om te komen tot de uitspraak "gedeeltelijk
geldig verklaren". Ik heb de opdracht gekregen om hier inhoudelijk niet over te praten. Ik dacht
dat dat niet de bedoeling was, dat het er juist om ging om een term te vinden om dit gewoon te
kunnen bespreken. In die zin heb ik het ook gehouden bij 'wij zijn akkoord met de voordracht'.
Ik zou het heel raar vinden als tegen deze inzet in er een nieuw voorstel zou komen voor te
5380 liggen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, ik wil reageren op een aanduiding die een paar keer gehanteerd is bij de voorstanders van het gedeeltelijk goedkeuren van dit initiatiefvoorstel. Nee, niet ontvankelijk, er staat geldigheid. Dan hoor ik de zin 'alles te doen wat binnen zijn
5385 bevoegdheden ligt', de heer Den Uyl heeft het ook aangehaald. Ja, dat is maar een deel van de zin want als je naar het ontwerpbesluit kijkt, dat is dat wat de initiatiefnemers hebben beoogd als bijlage 3. Daar staat wel alles te doen 'wat binnen haar bevoegdheden ligt om de jacht op vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden'. Daar gingen nu juist die juridische adviezen over, dat kan niet. Ik ben
5390 het helemaal eens met de heer Klein, geen halfslachtige besluiten. Je moet nu zeggen of het ontvankelijk is of niet, geldig of niet. Onze visie is niet geldig en dat daarna een meerderheid in de Staten vindt dat ze dit onderwerp wel op een commissie moeten zetten om nog eens te praten over hieraan gelieerde zaken, prima, gaat vooral uw gang, maar dat is niet wat voorligt.

5395 Mevrouw **ZAAL** (D66): Voorzitter, ik worstel met het voorstel dat ook door de heer Klein gedaan is. Volgens mij kan een burgerinitiatief maar op één manier op de agenda van de commissie komen en dat is als wij het gedeeltelijk ontvankelijk verklaren. Anders zou je de weg van de heer Annaert moeten volgen dat wij het zelf op de agenda zetten en dat vind ik op geen enkele manier recht doen aan het initiatief van 5.000 mensen. Ik blijf bij mijn standpunt. De voorzitter zei al,
5400 het is marginaal maar er is een ontvankelijkheid en die moeten wij ook recht doen.

De **VOORZITTER**: Volgens mij moeten wij dan maar gaan stemmen. De kanttekeningen zijn ook helder. Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen de hand op te steken?

5405 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, mag ik een stemverklaring doen? Ik ben vergeten mij aan te melden bij dit punt. Ik vind het punt van de heer Klein een hele goede. U kent wellicht de uitdrukking 'zachte heelmeeesters maken stinkende wonden' en in dit geval vind ik dat je heel helder moet zijn en mensen niet iets mee moet geven om later weer in een commissie te bespreken. Ik stem dus tegen.

5410 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders van de voordracht vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties VVD, 50plus, CU/SGP, ONH, CDA, PVV, de overige leden daarvoor, zodat het voorstel is aanvaard.

5415 19. Vragenuur

De **VOORZITTER**: GL heeft mondelinge vragen ingediend over de brief van GS aan de minister van I&M over de minimale hoogte van een mogelijke brug over het IJ.

5420 De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Op 28 mei jl. kwam in Het Parool het bericht dat de provincie wil dat de hoogte van de brug over het IJ fors hoger wordt. Ik heb het bericht doorgestuurd zodat u dat kunt nalezen. Ik werd hierop attent gemaakt door iemand van mijn achterban in Amsterdam en die mij vroeg wat de provincie nu weer doet. Eerst de windmolens en nu gaan wij ook nog eens een keer de brug tegenhouden. Uiteindelijk heb ik de brief opgevraagd

- 5425 en ben gaan kijken wat er precies stond. Dat was aanzienlijk minder zout dan wat in Het Parool stond, maar toch verbaasde het mij. In die brief werd namelijk gezegd: “Vragen wij u – dit is de gedeputeerde die dat aan de minister vraagt – de doorvoerhoogte van 11.35 meter – dit is hoger dan vier lagen high cubes binnenvaartschepen – als minimum op te nemen voor nieuwe bruggen en brugvervangingen in de relevante regelgeving voor het hoofdvaarwegennet om zo de
- 5430 bereikbaarheid van de binnenvaart over het water te garanderen”, aldus de brief van GS aan de minister. Aangezien wij niet op de hoogte waren van deze stellingname van GS en de potentiële impact van het hieruit voortvloeiende verzoek aan de minister op onder meer de ontwikkeling van de bereikbaarheid van Amsterdam-Noord en de rest van Amsterdam, de ontwikkeling van de havens van het NZKG en de binnenvaart en de discussie over het provinciale fietsnetwerk hebben
- 5435 wij de volgende vragen. Allereerst over uw stellingname. Wanneer heeft u besloten dat bruggen over het hoofdvaarwegennet aan een hoge doorvaarhoogte zouden moeten voldoen? Wanneer heeft u deze stellingname besproken met PS? Dan over de brief van de minister. Waarom heeft u besloten juist nu en in een brief betreffende sprongen over het IJ aanpassen brughoogte uw stellingname kenbaar te maken aan de minister? Heeft u rekening gehouden met de discussie en besluitvorming van PS over de ontwikkeling van de metropoolregio Amsterdam? Hoe heeft dit invloed gehad op de inhoud van deze brief aan de minister? Heeft u hierbij rekening gehouden met de discussie en besluitvorming binnen PS over de ontwikkeling van het NZKG? Hoe heeft dit invloed gehad op uw brief aan de minister? Heeft u rekening gehouden met de discussie en besluitvorming binnen PS over het provinciale fietsnetwerk? Heeft het invloed gehad op de
- 5445 inhoud van uw brief aan de minister? Dan over het contact met de gemeente Amsterdam. Heeft u contact gehad met het college van B&W van Amsterdam over uw verzoek aan de minister om de minimale doorvaarhoogte te verhogen? Zo ja, wanneer heeft het contact plaatsgevonden? Zo ja, in welk kader heeft dit contact plaatsgevonden. Zo nee, waarom heeft u hiervoor gekozen? Dan over het contact met PS. Waarom heeft u ervoor gekozen om dit verzoek aan de minister niet meteen
- 5450 met PS te delen? Ik heb het op moeten vragen bij de griffie en pas toen is het doorgestuurd aan PS. Waarom heeft u besloten PS niet te horen over uw voornemen dit dus ook aan de minister voor te leggen? Bent u voornemens PS meteen op de hoogte te brengen van dergelijke verzoeken aan de minister in de toekomst? Bent u voornemens in de toekomst PS wel te horen over het voornemen om dergelijke verzoeken aan de minister voor te leggen? Zoals ik heb aangegeven, ik
- 5455 werd verrast door dit verzoek en dat vind ik niet prettig. Dergelijke brieven hebben grote impact op de discussie in Amsterdam, blokkeerde het. Ik zie wel het belang van de binnenvaart, dus ik zie ook wel de reden waarom een dergelijk verzoek gedaan is, maar ik zie ook het belang van het fietsnetwerk in Noord-Holland en voor Amsterdam. Ik zie ook het belang van de groei van Amsterdam en de woningbouwontwikkeling in de metropoolregio Amsterdam en het belang in
- 5460 deze discussie van bruggen over het IJ. We lopen tegen het risico aan dat die hele pontverbinding volloopt. Dit is een discussie die plaats moet vinden specifiek in Amsterdam en een rol voor het Rijk, maar door deze brief zijn wij als provincie er ook bij betrokken geworden. Wij zijn een partij geworden, dat heeft mij verrast en daar ben ik niet zo blij mee.
- 5465 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Ik ben enigszins verrast. Met u ben ik van oordeel dat de berichtgeving in Het Parool toch wat scherper was dan de brief die wij gestuurd hebben. In de brief hebben wij niet meer en niet minder gedaan dan een vraag gesteld aan de minister. Volgens

mij zijn wij niet het bevoegde gezag als het gaat over het Noordzeekanaal noch het IJ. In dit geval
 is dat het Rijk. Wij kunnen hooguit vragen stellen met het verzoek aan de minister om iets te
 5470 doen. In antwoord op uw eerste vraag: wanneer heeft u besloten dat bruggen over het
 hoofdvaarwegennet aan een hogere doorvaarhoogte zouden moeten voldoen? Het antwoord
 daarop moet zijn dat wij daar als college niet over besloten hebben, omdat daar waar het gaat
 om Rijksvaarwegen, het Rijk hierover gaat. Ik kan u wel aangeven dat er een aantal
 5475 beleidsdocumenten is geweest waar een dergelijke brief wel logisch uit voortvloeit. Ik begin met
 het coalitieakkoord en daarin staat: "Wij stimuleren het vervoer over water en betrekken daarbij
 faciliteiten die op land nodig zijn." In de visie die is vastgesteld in juni 2015 op uw vraag wanneer
 dat was. In de visie NZKG staat: "Hoofddoelstelling is duurzame groei van de haven onder andere
 door zich te richten op markten met toekomstperspectief waaronder containers – en daar gaat
 5480 het in dit geval over – en cruise." Verder vermeldt de visie NZKG: "Gebruik van de oevers mag de
 vaarwegfunctie niet beperken". Beide citaten zijn afkomstig uit de visie en die dateert van mei
 2013. Vandaag heeft u de visie Waterrecreatie en het uitvoeringsprogramma vastgesteld en
 daarin staat: "Toekomstige bruggen vormen een risico voor de bevaarbaarheid van het IJ". Met
 andere woorden, datgene wat wij in de brief aan de minister hebben uitgedragen, is niet meer en
 niet minder dan een verwoording van datgene wat in meerdere documenten door uw eigen Staten
 5485 al is vastgelegd. Als u het dan speciaal hebt over de hoogte in relatie tot het fietsnetwerk, kan ik
 u meedelen dat hoe lager je een brug maakt, hoe vaker die open moet en dat is voor de
 doorstroming voor de fiets niet bevorderlijk, maar ook niet voor de doorstroming op het water.
 Op het moment dat je een brug lager maakt, is het voor alle verkeersstromen nadelig. Dat is
 precies de reden, zowel vanuit het perspectief van de fiets als vanuit de binnenvaart, dat wij
 5490 verzoeken aan de minister en dat is inmiddels de standaard aan het worden voor de binnenvaart,
 de four cubes aan te houden en niet de drie cubes zoals op dit moment op een aantal vaarwegen
 nog gangbaar is. Er wordt aangegeven dat op het Amsterdam-Rijnkanaal alles nog drie cubes is.
 Dat is correct, maar wij maken een grote sluis bij IJmuiden en daar passen die four cubes met
 enig gemak in. Wij hebben net de hele vaarweg naar Meppel opgeknapt en die is wel geschikt
 5495 voor four cubes. Voor de kust van Flevoland komt een containerterminal, waar men ook graag
 met four cubes wil kunnen aanlanden. Als wij dan nu een brug maken in het IJ die op drie cubes
 hoogte is, dan maken wij ook de ontwikkeling van de containerterminal op de Flevokust
 onmogelijk. Dat past allemaal niet in het beleid, zoals dat in meerdere documenten door uw
 Staten is vastgelegd. Wanneer hebben wij deze stellingname besproken met PS? Dat is steeds
 5500 voorafgaand geweest aan de vaststelling van deze beleidsdocumenten door uw Staten. Dat zal
 ergens in mei 2015 geweest zijn en april 2013 als het gaat om de visie. Het is afgelopen maand
 wat betreft de visie Waterrecreatie, in uw Staten geweest. Over de brief aan de minister. U hebt
 het over de sprong over het IJ en dat is volgens mij ook de gangbare naam, maar vanavond
 draaide iemand dat om en die had het over de ijsprong. Sindsdien krijg ik die term niet meer uit
 5505 mijn hoofd op de een of andere manier. Het kan leiden tot een zwangerschap, maar in dit geval
 hoop ik dat dat niet het geval is, zeg ik u heel eerlijk. Waarom wij besloten hebben om juist nu in
 een brief onze stellingname kenbaar te maken en daarmee gegeven het feit dat het vastligt in
 beleidsnotities, ook de uwe, is omdat wij kort voor de zomer uitgebreid geïnformeerd zijn door
 de gemeente Amsterdam in het bestuursplatform NZKG over de voornemens van Amsterdam.
 5510 Toen bleek ook dat op dit moment een vier cubes hoogte niet wordt onderzocht. Dat baarde ons

dusdanige zorgen dat wij op grond daarvan hebben besloten deze brief te sturen. De zomer liep daar tussendoor. U had het over 28 mei, maar volgens mij was het ergens in september. Dat is de reden waarom wij dat nu gedaan hebben. Hebben wij rekening gehouden met de discussie en besluitvorming binnen PS over de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam? Sterker nog, dit is volledig in lijn met de visie NZKG die door uw Staten is vastgesteld. Heeft het invloed gehad op de inhoud van de brief aan de minister? Welzeker, want als het daar niet had ingestaan, dan hadden wij ook niet echt een basis gehad om een brief te sturen. Datzelfde geldt voor uw vraag D: heeft u rekening gehouden met discussies en besluitvorming binnen PS over de ontwikkeling van het NZKG? Zeker. Hoe heeft het invloed gehad? Dat is hetzelfde als wat ik hiervoor al zei.

Heeft u rekening gehouden met de discussie en besluitvorming binnen PS over het provinciale fietsnetwerk? Ja juist, want hoe lager de brug, hoe vaker hij open moet. Heeft het invloed gehad op de brief aan de minister? Ik verwijs terug naar eerdere antwoorden. Heeft u contact gehad met het college van B&W? Niet met het college in totaliteit, maar wel met de verantwoordelijk wethouder. Dat contact heeft plaatsgevonden op 7 en 16 september. Ik heb voor de zomer overleg gehad met de wethouder over de plannen en op 7 en 16 september heb ik persoonlijk contact met hem gehad en marge van andere bijeenkomsten, en toen heb ik hem aangekondigd dat ik voornemens was om deze brief in het college te brengen en ik heb hem aangegeven dat hij daar uiteraard een afschrift van zou krijgen, hetgeen ook gebeurd is. Waarom hebben wij ervoor gekozen om dit verzoek met de minister niet meteen met PS te delen? Omdat dit een uitvoeringskwestie is en u hebt het sowieso kunnen lezen op de openbare besluitenlijst. In dat opzicht is het met u gedeeld in de aankondigende zin, maar omdat het een uitvoerende kwestie is, is het volgens mij niet gebruikelijk om u daarvan afschriften te sturen. Waarom heeft u besloten PS niet te horen? Nogmaals, omdat het een uitvoeringskwestie is. Bent u voornemens PS in de toekomst wel meteen op de hoogte te brengen? In onze beleving hebben wij dat gedaan, zij het niet door u een afschrift te sturen, maar als u daaraan hecht, dan doe ik dat. Zijn wij voornemens om PS wel te horen over het voornemen om dergelijke verzoeken aan de minister voor te leggen? Het antwoord is nee, niet op het moment dat dat past in vigerend beleid, want dan is het echt een uitvoeringskwestie. Dat vind ik echt de verantwoordelijkheid van het college. Op het moment dat u daar anders over denkt, dan zult u een ander beleidskader moeten vaststellen. Anders is het voor ons niet meer mogelijk om enige consistente gedragslijn aan te houden. Als het gaat over de bereikbaarheid waar de heer Van Berkum nog een aantal opmerkingen over maakte in zijn nawoord, want dat stond niet in zijn aangekondigde vragen, ben ik het volkomen met hem eens. Volgens mij is juist de bereikbaarheid over land en over water cruciaal bij de ontwikkeling van Amsterdam. De haven kan niet zonder stad, maar de stad kan zeker niet zonder haven. Dus betekent dat dat je niet met de rug naar elkaar toe moet staan maar met het gezicht en de belangen van beide aspecten in ogenschouw moet nemen, dus zowel van de mensen die daar wonen, werken als recreëren en zowel van de mensen die daar werken op het Noordzeekanaal of op het IJ, maar ook de mensen die daar van de ene naar de andere kant willen. Je zult moeten zoeken naar een optimum en in onze beleving is een drie cubes brug niet een optimum, want dat is voor alle vervoersstromen nadelig.

De **VOORZITTER**: Geeft dit de heer Van Berkum aanleiding tot nadere vragen?

De heer **VAN BERKUM** (GL): Ja, dat geeft het mij, voorzitter. Om te beginnen met de afsluiting
5555 van gedeputeerde Post. Ik ben het tot aan het einde volledig met haar eens, namelijk met de
opmerking dat stad en haven niet zonder elkaar kunnen. Hoewel mijn gevoel wel is eerst voor de
fiets te kiezen en ik zie ook wel dat je daar een discussie over moet voeren. Alleen, in de
beantwoording geeft u heel duidelijk aan dat dit een kwestie is van GS, een uitvoeringskwestie en
dat is nou net wat ik betwist, want het is niet een logisch gevolg – vanuit het VVD-perspectief
5560 misschien wel - van de NZKG-visie.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik maak hier bezwaar tegen, want ik sta hier niet vanuit het VVD-
perspectief. Ik sta hier omdat ik het college blijf uitdragen en verdedigen. Dit is een besluit
geweest van het volledige college en niet van deze gedeputeerde en zeker niet van een VVD'er.
5565

De heer **VAN BERKUM** (GL): Dat betekent dat ik dit wel in de commissie had willen bespreken
omdat ik als lid van de Staten een afweging wil kunnen maken op het moment dat wij ons hierin
gaan mengen. Ik begrijp de argumentatie die de gedeputeerde naar voren brengt, alleen ik ben
het er niet mee eens. Ik vind het echt een probleem dat als dergelijke vergaande opmerkingen
5570 gemaakt worden, dat wij daar niet in betrokken worden. Ik ben het er gewoon niet mee eens dat
het een uitvoeringskwestie is, ik heb nu geen mogelijkheid om dat aan te passen, maar ik geloof
dat ik wel duidelijk ben geweest over wat ik daarvan vind.

De **VOORZITTER**: U zei dat u nog nadere vragen had en die heb ik niet gehoord
5575

De heer **VAN BERKUM** (GL): Bent u bereid om met mij in discussie te gaan in de commissie M&F,
zodat wij hier onze meningen over kunnen wisselen?

De heer **TIJSENS** (D66): Voorzitter. Ik heb een vraag over de opvattingen van GS. Op het moment
5580 dat GS een brief sturen naar de minister met het verzoek om de wet te wijzigen, is dat dan te
classificeren als uitvoering? Op het moment dat dit geheel in lijn is met het bestaande beleid,
heeft deze oproep aan de minister, mocht het tot een wetswijziging komen, financiële
consequenties voor de provincie, want u geeft aan hoe lager de brug hoe vaker hij opengaat,
maar het is ook, hoe hoger de brug, hoe duurder die is in mijn beleving?
5585

Gedeputeerde **POST**: Ik ga niet over de agenda van de commissie, daar gaat u als PS zelf over,
maar ik ben altijd bereid om de discussie met u te voeren, vooropgesteld dat het een onderwerp
regardeert dat ook enigszins tot de kerntaken van de provincie behoort, anders moeten wij
vooral een keer een kop koffie gaan drinken, maar geen gesprek in de commissie daarover
5590 voeren. Ik wil er nog een ding aan toevoegen en dat is dat je nu al ziet gebeuren dat Rotterdam al
voornemens is om rekening te houden met hogere hoogten, omdat men ook daar ziet dat de
ontwikkelingen snel gaan en dat de scheepvaart zich aan het aanpassen is aan een hogere
belading. Dat betekent tegelijkertijd dat op het moment dat je in het Amsterdamse uit zou gaan
van drie cubes, je jezelf uit de markt prijst. Ik zit er niet alleen voor het belang voor het belang
5595 van deze provincie in enge zin als het gaat om de haven, maar ik zit er ook voor het belang van
de werkgelegenheid van de Metropoolregio in brede zin en mijn beleving is dat het niet in het

belang van de Metropoolregio in brede zin is en zeker niet in het belang van het NZKG op het moment dat wij onszelf uit de markt zouden prijzen door beperkingen in de beladingshoogte op het moment dat men elders wel hogere belading aankan. Hoe je het ook wendt of keert, maar
5600 reders kijken ook daarnaar.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Heeft u mij horen zeggen dat ik pertinent kies voor drie cubes? Ik heb gezegd, ik wil graag praten over wat daar de beste oplossing voor is, daarvoor wil ik u uitnodigen. Heeft u iets anders gehoord? Volgens mij niet.
5605

Gedeputeerde **POST**: Ik heb u hele kritische vragen horen stellen en ik heb u horen insinueren minstens dat een hoogte van drie cubes slecht is voor de fietser en dat u om die reden eigenlijk vond dat ik dat eerst met u had willen delen, omdat u er nu niets meer aan kunt doen omdat de brief geschreven is en u het liever anders gezien had. Dan moet ik tot de conclusie komen dat u
5610 tegen drie cubes bent. Als u niet per se tegen bent, dan zijn wij het met elkaar eens dat vier cubes beter is dan drie cubes. Als u niet van mening bent dat vier cubes beter is, dan raken wij elkaar kwijt.

De **VOORZITTER**: De heer Van Berkum weet het nog niet. De gedeputeerde heeft haar
5615 overwegingen gegeven. Dit debat is volgens mij op dit moment voldoende gevoerd.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Er zijn vragen gesteld en er werden mij woorden in de mond gelegd. Wat ik toch wel even duidelijk wil maken, het punt is procedureel, niet inhoudelijk. Inhoudelijk wil ik ook een discussie voeren, maar dit is procedureel.
5620

Gedeputeerde **POST**: Volgens mij heeft de heer Tijssens nog antwoorden van mij tegoed over de financiële consequenties. In formele zin op dit moment niet, want op het moment dat de wet wordt aangepast, dan is ook Amsterdam gehouden zich bij de bouw van eventuele bruggen aan de wet te houden en komen de kosten van bruggen over het IJ in beginsel voor Amsterdam, tenzij
5625 Amsterdam anderen zo ver krijgt dat zij bereid zijn een bijdrage te leveren in de kosten. Ik denk dat an sich een hogere brug duurder zal zijn, maar daar staat tegenover dat je niet alleen kijkt naar de aanlegkosten van de brug, maar naar de totale maatschappelijke kosten en baten van het totale project en dat gaat verder dan alleen de kosten van de brug, want daar komen ook de kosten voor de scheepvaart bij.

5630 De **VOORZITTER**: Dit was een volledig antwoord.

20. Interpellatiedebat op verzoek van de PvdA over de veiligheid van kerncentrale Petten

5635 De heer **TEKIN** (PvdA): Voorzitter. Dank aan de collega's voor de ondersteuning van dit verzoek. De aanleiding om dit interpellatieverzoek te vragen, was het bericht dat ons vorige week bereikte over het kernafval dat maar niet wegkomt uit Petten. Inmiddels hebben wij ook te maken met de politieke realiteit dat vorige week een brede delegatie van het kabinet en minister Kamp heeft hem ondertekend, nadrukkelijk mede namens een aantal andere bewindslieden, er een brief

5640 komt over de toekomst van ECN en NRG. Ik wil graag die twee dingen scheiden. Immers, ik heb al schriftelijke vragen gesteld aan het college over een aantal nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen en die denk ik ook wel een relatie hebben met Pallas, namelijk de vinding van ASML en het verkopen van Mallinckrodt, dat laat ik nu even liggen, maar ik ontkom er niet aan de politieke realiteit mee te nemen in mijn vragen. Die zullen ook wel iets gewijzigd zijn. Bij de inleiding op

5645 mijn vragen hebt u kunnen lezen – en dat komt van een openbare website van het ministerie – over welke incidenten zich vanaf 2013 hebben voorgedaan. Sommige waren zeer ernstig, niet van de afgelopen tijd maar van een aantal jaren geleden. Wat u daar niet heeft gezien, zijn de nieuwsberichten die de afgelopen tijd en vaak ook heel anoniem tot ons zijn gekomen en die combinatie maakt het dat wij de afgelopen tijd veel signalen krijgen van buurtbewoners en

5650 directbetrokkenen vanuit Petten. Wij balen daar ongeloofelijk van. Wij hebben het er een keer in de commissie over gehad, dat een oud-directeur van NRG iets zegt – soit, misschien trapt hij nog na – maar dat er medewerkers iets anoniem zeggen over de veiligheidscultuur, dat kunnen wij niet meer negeren en dat is de reden om dat hier te bespreken. Als dan de niet-professionele klagers bij ons komen, want het zijn geen professionele klagers en ook niet de stichtingen die wij

5655 allemaal kennen en lobbyen, zoals een Greenpeace, dat moet je als politicus wel in perspectief zetten, maar dit zijn gewone buurtbewoners. Als ik aan hen vraag, waar haalt u uw informatie vandaan, dan komt er weinig tot geen informatie van de Rijksoverheid en daar hoort die taak volgens mij, want die houden ook toezicht op die Kernenergiewet. Geen enkele informatie, ook niet via de gemeenten. Daarom ook die viertal vragen, de inleidingen laat ik achterwege. Als er

5660 wordt gecommuniceerd, kijk naar de brief van minister Schultz van 12 september, dan roept dat bij mijn fractie vragen op. Ik ga dat niet citeren, want dat kunt u gewoon lezen, de inleiding op die vraag, maar kan het college ons nader informeren over wat de minister precies bedoelt met de passage: “Dat bijzondere omgevingsfactoren van NRG op termijn een veiligheidsrisico vormen”. Daarbij en dat is de politieke realiteit, zijn deze factoren weggenomen met de

5665 kabinetsbrief? Dat is de toevoeging die ik richting de heer Bond doe. De tweede vraag maar dat verbaast helemaal niet, is het college bereid om het toegenomen gevoel van onzekerheid en onveiligheid van Noord-Hollanders actief te agenderen bij het kabinet? Zo ja, is het college bereid om samen met het kabinet en de betrokken instanties actief de bewoners, gemeenten en bedrijven te informeren over de actuele veiligheidssituatie, en zo nee, waarom niet. Wij doen de

5670 suggestie maar ik ben geen veiligheidsdeskundige dus die volledige garantie kan volgens mij niemand geven in dit dossier, er komt een INSARR-missie, die begint morgen volgens mij en houdt op 11 oktober op. Zou het een idee zijn om deze vertaling van die uitkomsten van deze missie hier in Jip en Janneketaal naar de kop van Noord-Holland te brengen, in ieder geval het verzoek van mijn fractie om dit over te brengen bij het kabinet. Dan het afval, want daarvoor is

5675 dit interpellatieverzoek gedaan. Het was volgens mij in deze zaal dat in 2012 de heer Van Run, de toenmalig gedeputeerde, heeft toegezegd op basis van informatie van het kabinet dat in 2017 al het historisch afval verwijderd zal zijn naar de COVRA en dat is helemaal niet gek, want ik ga er straks een veronderstelling ingooien en ik hoop daarop een reactie van het college te krijgen. Klopt mijn beeld dat zolang dat afval niet verwijderd is, de HFR niet ontmanteld kan worden en

5680 Pallas niet gebouwd kan worden, er is natuurlijk wel een verwevenheid met elkaar en 2017 komt niet uit de lucht vallen. Als je kijkt naar het Pallas-dossier, dan is dat een normale datum om te komen tot Pallas. Verzoek aan het college om een reactie. Als laatste had ik een vraag over de

ontmanteling van ECN, ik had die vraag anders geformuleerd, maar hij is inmiddels een beetje ingehaald. Daarom laat ik het hierbij.

5685

De **VOORZITTER**: De mondelinge vragen, er waren twee fracties, namelijk GL en PvdD. Dat voegen wij er direct aan toe, dat scheelt tijd.

5690

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter, een punt van orde. Mogen andere fracties ook nog een keer iets zeggen in dit debat?

5695

De **VOORZITTER**: Dat is de normale volgorde van een interpellatie. Eerst de vragen van de interpellant, daar worden nu dus de mondelinge vragen aan toegevoegd. Dan komt het antwoord en daarna komen de andere fracties aan bod.

5700

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Voorzitter. Dank voor de mogelijkheid om de mondelinge vragen te vermengen met het interpellatiedebat. Ik heb drie vragen. Toen de berichten over Petten in de commissie van 12 september werden besproken, is er vanuit diverse partijen gevraagd aan de heer Bond hoe het met de veiligheid gesteld is. De heer Bond heeft terecht opgemerkt dat hij daar niet persoonlijk over gaat, maar dat is de ANVS en daar vertrouwen wij op, want dat is het instituut dat de veiligheid controleert. Dat is volstrekt een legitieme manier om op te treden, dus daar volgen wij de heer Bond volledig in, ware het niet dat ongeveer een week later de Onderzoeksraad voor de Veiligheid met een rapport komt waarin staat dat er nogal wat mis is met de inspectiediensten en nou net de ANVS noemt als voorbeeld van een inspectie waar wel wat aan schort. Dat riep bij ons natuurlijk direct de vraag op, oké, als wij ons verlaten op de ANVS – en dat mag en dat moeten wij kunnen – maar er zijn gerede twijfels of dat daar wel goed geregeld is, hoe staat het dan met het oordeel van de ANVS specifiek over Petten? Onze vraag is, is of GS nog steeds van mening zijn dat zij er 100% op kunnen vertrouwen dat de beoordeling van de veiligheid van de kernreactor in goede handen is bij de ANVS? Zo ja, waar baseren zij zich dan op? De tweede vraag sluit een beetje aan bij mijn voorganger, dat is onvermijdelijk, is het college voornemens naar aanleiding van de berichten actie te ondernemen om de veiligheid van Noord-Holland te borgen en de burgers op de hoogte te stellen over in hoeverre de ANVS-rapportages helemaal goed zijn? Is het college bereid te bevorderen en zo ja hoe, de NRG haar verplichting nakomt tot het verwijderen van het nucleaire afval op een tijdige manier?

5715

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Ik sluit mij hier volledig bij aan.

5720

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. De eerste vraag die gesteld wordt: kan het college ons nader informeren over wat de minister precies bedoelt met die passage dat die bijzondere omgevingsfactoren op termijn mogelijk een veiligheidsrisico vormen is een vraag die bij de minister thuishoort. Wij hebben deze maand een afspraak met de minister en ik zal namens u vragen wat hij hier precies mee bedoelt. Daarmee heb ik ook antwoord gegeven op de tweede vraag. Ja, wij hebben er al bij het kabinet op aangedrongen om de onrust weg te nemen die is ontstaan naar aanleiding van berichtgeving in de media. Wij vinden dat die verantwoordelijkheid – en ik heb u niet anders horen zeggen – primair bij het Rijk ligt, maar ook dat nemen wij nog een

5725

keer extra mee in het gesprek met de minister deze maand en om aan te dringen op
 communicatie in dat gebied om die onrust weg te nemen. Wij zijn het natuurlijk met u eens dat
 het een onwenselijke situatie is en ook wij maken ons zorgen over de afhandeling van iets dat in
 het verleden gewoon is afgesproken. Nu is het wel zo en dat heeft u allemaal kunnen lezen, want
 5730 wij hebben onze zorgen al meerdere keren gecommuniceerd met het kabinet en wij weten ook
 dat die problematiek deel uitmaakt van het overleg in de ministerraad afgelopen vrijdag en u
 heeft kunnen lezen dat dat in ieder geval heeft opgeleverd dat de ministerraad afgelopen vrijdag
 heeft besloten om ECN en NRG een extra financiering van 40 miljoen euro te verstrekken
 bovenop het geld wat er lag en dat is geoormerkt voor het verwerken en afvoeren van het
 5735 historisch radioactief afval. Ik verwijs hierbij naar de brief van 30 september jl. aan de Kamer. In
 deze zelfde brief wordt ook het onderzoek vermeld waarin het Rijk geadviseerd wil worden in
 hoeverre dat historisch afval adequater en kostenefficiënter kan worden opgeruimd. Het voorjaar
 van 2017 moet die analyse afgerond zijn en ook daar zullen wij nogmaals aandacht voor vragen
 als het gaat om deze problematiek in het overleg op 24 oktober a.s. met de minister. De vierde
 5740 vraag gaat over de ontvlechting, u koppelt dat ook aan het project Pallas, of wij als college bereid
 zijn om op te laten nemen dat die ontvlechting en activiteiten geen invloed hebben op de
 toekomst van de stichting Pallas. Ten eerste gaan wij niet over het besluit van de minister maar
 met betrekking tot Pallas is het vooral van belang dat de continuïteit van die hoge fluxreactor en
 dus ook van NRG gewaarborgd wordt. Door de ontvlechting – ook dat staat in die brief waar ik u
 5745 net naar verwees – zal de financiële positie van NRG nog meer verbeteren. U moet die brief er
 maar op nalezen, want dat staat daar ook expliciet in. Tevens maakt de minister duidelijk aan de
 Tweede Kamer dat het Rijk veel investeert om de continuïteit van die activiteiten van ECN en NRG
 en het afvoeren van het historisch afval zeker te stellen. Ook dat staat in die brief. Dan de
 aanvullende vragen die gesteld zijn door de PvdD, ondersteund door GL hoorde ik. Is het college
 5750 van GS nog steeds van mening dat zij er voor 100% op kan vertrouwen dat die beoordeling van de
 veiligheid in goede handen is bij de ANVS? U verwijst naar een ander rapport van de OVV. Het
 antwoord is ja, wij hebben nog steeds geen reden om te twifelen aan de kwaliteit van de
 beoordelingen van de ANVS zonder bewijs van het tegendeel als het gaat om de inhoud van deze
 problematiek. Dat is toch iets anders dan wat er in het OVV-rapport staat. Deze vragen gaan
 5755 specifiek over de problematiek die nu speelt. Is het college voornemens naar aanleiding van deze
 berichten enige actie te ondernemen om de veiligheid van Noord-Holland te borgen? Daar gaat u
 in de vraag een beetje de fout in, want nogmaals, ik heb net geantwoord dat wat ons betreft en
 op de informatie die wij daarover, daar vertrouwen wij op, dat de veiligheid niet in gevaar is en
 dat wij het wel eens zijn met datgene dat de PvdA opmerkt dat er wel onrust is in het gebied en
 5760 daar voelen wij ons zeker medeverantwoordelijk voor om te bekijken of wij daar iets mee kunnen.
 Dat gaan wij op 24 oktober ook bespreken. Wij hebben er bij het Kabinet al eerder op
 aangedrongen om die onrust weg te nemen, mede ontstaan door berichtgeving in de media. En
 de brieven van 12 en 30 september jl. aan de Tweede Kamer maken wel duidelijk dat het kabinet
 veel investeert in het op een verantwoorde manier voortzetten van die activiteiten van ECN en
 5765 NRG en dat er iets extra's moet gebeuren in de vorm van communicatie in de regio. Daar zullen
 wij ons voor gaan inzetten.

De heer **TEKIN** (PvdA): Voorzitter. Volgens mij hebt u nog geen antwoord gegeven op de vraag over het kernafval en de relatie met Petten en de HFR, de ontmanteling. Nu zegt u terecht en ik heb die brief ook gelezen, dat er nog een onderzoek komt naar het kernafval, ergens medio 2017, maar dat is nog geen antwoord of een begin van een antwoord op wanneer het uiteindelijk verwijderd zal zijn. Ik vraag u met klem dat ook neer te leggen bij het kabinet. Ik moet helaas constateren dat toen wij als Staten in 2012 voor het eerst geconfronteerd werden met Pallas, het draagvlak met name in de regio veel groter was dan het nu is en dat heeft een aantal oorzaken. De eerste oorzaak zijn al die nieuwsberichten, ook hoe wij na vier jaren kijken naar kernenergie, kerncentrales. Het tweede is de geheimzinnigheid rond het Pallas-project en – ik noem het even in mijn eigen woorden – met het meel in de mond praten van politici en daar hebben wij al vaker met de heer Bond over gediscussieerd. De heer Bond zoekt daarin ook de uitersten op en ik wil hem graag daarin ondersteunen. Waarom zeg ik dit nu? Straks zit er een nieuwe vaste Kamercommissie na maart. Het jaar 2017 wordt een heel belangrijk jaar, het zou 2015, 2016 worden, maar nu is het verschoven nu en de minister neemt daar ook een voorschot op. De minister zegt dat er in 2017 een nieuwe tranche komt en hij parkeert ook het afval naar 2017. Zou het een idee zijn met name ook omdat wij nu weten dat het draagvlak steeds minder wordt, dat onze positie als politici die ook verantwoording willen afleggen op een dossier dat erg ingewikkeld is maar van groot belang is voor de regio maar ook voor Nederland, om te kijken hoe wij samen met het kabinet en die vaste Kamercommissie ergens in 2017 iets van een overleg kunnen plannen om dit dossier bij de hand te pakken. Mijn fractie doet u die suggestie, dat zouden wij samen met het presidium ter hand kunnen nemen om daar serieus werk van te maken. Ik heb de heer Bond al een paar keer horen zeggen, wij hebben dat al een paar keer aangegeven bij het kabinet, de onrust en om daar enige kracht bij te zetten en ook zijn positie daarin te ondersteunen, dien ik namens D66, VVD, CDA, ONH en 50plus een motie in.

Motie 50/03102016

Veiligheidssituatie Petten

5795

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016

Constaterende dat:

- *De afgelopen periode veel verontruste berichten over de actuele veiligheidssituatie in en rondom Petten het nieuws hebben gehaald;*
- *Veel van deze berichten zonder enige duiding en uitleg vanuit de landelijke overheid tot Noord-Hollanders komen;*
- *Ook berichten vanuit anonieme bronnen het nieuws halen;*
- *Hierdoor directbetrokkenen in en rondom Petten zoals bewoners, bedrijven en gemeenten zich steeds meer zorgen maken over hun veiligheid en daardoor steeds meer in onzekerheid moeten leven en werken;*
- *De overheid weinig tot geen informatie verstrekt aan Noord Hollanders over de veiligheidssituatie in en rondom Petten;*
- *Het staand rijksbeleid is dat het kernafval in Petten centraal in Nederland (Borssele) wordt opgeslagen;*

5810

- *In 2012 GS aan PS van Noord-Holland hebben medegedeeld dat in 2017 het kernaafval verwijderd zal zijn richting Borssele;*
- *In 2012 PS een principebesluit hebben genomen inzake Pallas waarbij een van de argumenten was om hiermee in te stemmen was dat hoogwaardige werkgelegenheid behouden blijft voor (de kop van) Noord-Holland.*

5815

Overwegende dat:

- *Draagvlak bij bevolking en betrokken regionale en lokale overheden van cruciaal belang zijn voor de "licence to operate" voor de huidige nucleaire installatie en de beoogde nieuwe installatie;*
- *Vertrouwen en begrip van de belangen van de betrokken lagere overheden en de bevolking op het gebied van veiligheid en werkgelegenheid van groot belang zijn;*
- *De besluiten van het kabinet om wel een geldbedrag aan de huidige operatie toe te kennen, maar niet de garantie te geven dat in 2017 het kernaafval verwijderd is in Petten ter bewerking in Borssele;*
- *De onderliggende oorzaak van de problemen bij NRG door lage prijzen van isotopen niet is weggenomen en het kabinet tot op heden er niet in geslaagd is om prijsdumping dan wel aan overcapaciteit iets te doen wat de business case van Pallas onder druk zet;*
- *Dit ook onzeker maakt voor toekomstige werkgelegenheid in de nucleaire tak van ECN;*
- *Het splitsen van de duurzaamheidskennistak van ECN van de nucleaire tak om de duurzaamheidstak onder te brengen grote gevolgen heeft voor de arbeidsmarkt, bedrijvigheid en onderwijs in de regio waarmee het kabinet zich niet laat zien als betrokken partner;*
- *Het daarom onwenselijk is dat de duurzaamheidstak weg gaat uit het noorden van onze provincie.*

5820

5825

5830

5835

Verzoeken GS:

- *Om bij het kabinet erop aan te dringen om z.s.m. een informatiecampagne te starten voor directbetrokkenen in en rondom Petten en hen daarbij maximaal en actief te informeren over de actuele veiligheidssituatie;*
- *Om zo spoedig mogelijk een brief te sturen aan de leden van de Tweede Kamer en het kabinet en hen erop te wijzen dat het centraal opslaan van kernaafval staand Rijksbeleid is en het kabinet te vragen op welke termijn het kernaafval verplaatst gaat worden naar Borssele en een kopie van deze brief en het antwoord van het kabinet te sturen aan PS;*
- *Om alles te doen wat nodig is om het kabinet te bewegen te doen wat ze moeten doen (veiligheid en markttechnische continuïteit te borgen van de huidige en beoogde installatie) en zorgdragen dat kennis en werkgelegenheid voor de nucleaire en niet-nucleaire activiteiten voor Noord-Holland bewaard blijven*

5840

5845

5850

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdA, VVD, D66, ONH, 50plus, CDA

De VOORZITTER: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

5855 De heer **VAN RAAN** (PvdD): Voorzitter, dank voor de beantwoording van de vragen. Nogmaals, wij verlaten ons op een dienst als de ANVS en terecht. Nou blijkt dat er wat mis is met die ANVS of er zijn aanwijzingen dat dat niet helemaal correct is. Ik hoor de gedeputeerde zeggen, ik blijf 100% vertrouwen hebben in wat ANVS gezegd heeft, ik hoef daar niet nader onderzoek voor te verrichten. Dat zijn niet precies zijn woorden, maar dat is wel de strekking, als ik het goed
5860 begrepen heb en anders hoor ik het graag. Wij vinden dat niet genoeg en samen met GL dienen wij een motie in om de gedeputeerde te verzoeken toch een extra controle uit te voeren en zich te laten overtuigen en op zijn beurt ons er weer van te overtuigen dat wat ANVS gezegd heeft in de constellatie van wat er allemaal mis is binnen inspectiediensten, dit stukje van Petten toch
5865 genoeg is, dus een extra controle. Wij vinden dat de ernst van de situatie daar wel om vraagt. Wij hebben liever ongelijk en dat de gedeputeerde terugkomt en zegt, ik heb het gecheckt maar dat was echt volledig onnodig, dan dat er toch misschien iets mis is met het rapport.

De heer **TEKIN** (PvdA): Het klinkt heel sympathiek, maar wat verwacht u van de gedeputeerde? Dat hij het werk van de Onderzoeksraad over gaat doen of dat hij dat in twijfel gaat brengen?
5870

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Wat wij van de gedeputeerde verwachten, is wat hier in de motie staat. Dat er reden is om aan te nemen dat wat ANVS gerapporteerd heeft over de veiligheid in Petten, misschien omdat er nogal wat mis is met de inspectiediensten in Nederland, hij gaat kijken of daar een aanleiding voor is. Hoe hij dat doet, wij hebben er wel vertrouwen in dat hij
5875 daar een manier voor vindt. Dat hij het werk van de OVV over gaat doen, lijkt mij niet voor de hand liggen.

De heer **TEKIN** (PvdA): Ik denk dat dat veel verstandiger is, want dat ligt niet op zijn weg, maar dat het veel verstandiger is dat u uw politieke evenknie in de Tweede Kamer hierop wijst.
5880

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Dat vind ik een waardevolle suggestie, zal ik ook zeker doen. Hierbij overhandig ik u de motie.

Motie 51/03102016

5885 **Controle Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming**

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 3 oktober 2016.

Constaterende dat:

- 5890
- *In de commissievergadering EEB van 12 september 2016 de veiligheidssituatie van de kernreactor in Petten is besproken vanwege een door de NOS gepubliceerd zeer kritisch document over de onveilige situatie bij de kernreactor;*
 - *De reactie van gedeputeerde Bond was dat GS wat betreft de veiligheid van de kernreactor wij moeten vertrouwen op de ANVS, als enige autoriteit op dit gebied;*
 - 5895 - *De ANVS volgens GS streng toezicht houdt op de gang van zaken in Petten;*
 - *De ANVS volgens GS alleen vergunningen verleent die verantwoord kunnen worden;*

- *De ANVS een persbericht heeft uitgebracht waarnaar gedeputeerde Bond verwees, waarin zij stelt dat over de nucleaire veiligheid bij NRG van de kernreactor in Petten geen twijfel bestaat;*
- 5900 - *De gedeputeerde aanneemt dat de ANVS niet zomaar een persbericht als dit uitdoet als er ook maar enige twijfel over de veiligheid is.*

Van mening dat:

de gedeputeerde zich op het oordeel van de ANVS zou moeten kunnen verlaten.

5905

Gehoord de discussie:

- *Dat de huidige en oud-voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) op 19 september kritiek op de inspectiediensten in Nederland heeft geuit;*
- *De NOS soortgelijke berichten heeft gebracht;*
- 5910 - *In beide berichten de ANVS als voorbeeld van een niet-optimaal functionerende dienst wordt genoemd.*

Verzoeken het college van GS:

- *Actie te ondernemen, zodanig dat het oordeel van de ANVS over de veiligheidssituatie gecontroleerd en bevestigd wordt;*
- 5915 - *En hierover zo spoedig mogelijk terug te rapporteren aan PS*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdD, GL

5920

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen, maar dit is uitvoeringstechnisch een vrijwel onmogelijke opgave om de gedeputeerde erachter aan te sturen. Dat zeg ik er wel bij.

5925

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Wij kennen de gedeputeerde als een zeer kundig man.

De **VOORZITTER**: Ja, ja, ja, ja, ja. Het woord is aan de heer Sint die zijn maidenspeech houdt.

5930

De heer **SINT** (SP): Voorzitter, ik had verwacht dat ik ook in eerste termijn mocht spreken, dus het kan zijn dat het verhaal voor de tweede termijn te lang is, dat weet ik niet, maar dan verwacht ik wel een interruptie.

De **VOORZITTER**: Nee, u mag niet geïnterrupteerd worden.

5935

De heer **SINT** (SP): Oké. Telkens wanneer je denkt te weten wat er speelt in dit dossier, word je door de werkelijkheid ingehaald. Na alle problemen met de gelekke rapporten over veiligheid en financiële situatie, problemen met containers die niet gecertificeerd bleken te zijn, hebben wij het vandaag over 1.600 vaten kernafval die afgevoerd moeten worden, maar waar men bij NRG geen geld voor heeft. Het bedrag daarvoor, zo'n 100 miljoen euro, valt NRG te zwaar op de maag naast

5940 de 82 miljoen euro die zij nog open hebben staan als lening. Dit nieuws heeft zelfs het satirisch programma 'Zondag met Lubach' gehaald en ik zal de woorden die daar gebruikt werden om deze situatie te omschrijven, niet herhalen. Laten we zeggen dat het prima zou passen in de hiphopcollectie van gedeputeerde Loggen. Op dit moment is ook de situatie in het nieuws waarop het interpellatiedebat is aangevraagd, al weer achterhaald. Want wat blijkt nu? Het probleem is

5945 misschien enigszins opgelost, het Rijk legt 40 miljoen euro bij. Het is niet de eerste keer dat het Rijk geld bijlegt om deze taak voor NRG makkelijker te maken. Zij hebben dat tussen 1995 en 2006 al een keer gedaan, zo'n 40 miljoen euro. In 2013 nogmaals 25 miljoen euro en in 2015 nog eens 2,5 miljoen euro. Ook in de gesprekken met de inspectie heeft de directie van NRG aangegeven dat de 82 miljoen euro die zij geleend hebben, ingezet worden voor onder andere

5950 het afvoeren van afval waar het niet voor bedoeld was. Het produceren van kernafval begint inmiddels wel op een soort businessmodel voor de NRG te lijken. Bijkomend heeft minister Kamp nu aangekondigd in een brief dat ECN en NRG opgedeeld gaan worden. De duurzame energieactiviteiten van ECN gaan samen met TNO en wat er overblijft, is NRG die alleen verantwoordelijk blijft voor isotopenproductie en de 1.600 vaten kernafval. Een molensteen zoals

5955 gedeputeerde Bond onlangs nog in de krant omschreef, waarvan ECN nu in ieder geval verlost is. Als je de stukken van zowel Berenschot als PwC leest die zijn bijgevoegd bij de Kamerbrief over de bedrijfsvoering van ECN en NRG en de haalbaarheid van deze splitsing, wordt er een heel duidelijk beeld geschetst waarin de winst van de duurzame energietak sterk gedrukt wordt door het verlies van de nucleaire activiteiten. Zo zijn de inkomsten van NRG volgens het rapport

5960 Berenschot nog maar een derde van de schatting van 2014 op basis waarvan zij die lening hebben gekregen en ook het verkoopvolume van medische isotopen is veel lager dan verwacht. De situatie zoals die nu voorligt, is dat NRG overblijft met de rekening van 60 miljoen euro voor de afvoer van kernafval en een lening van 82 miljoen euro. Hoe reëel die inschatting van 60 miljoen euro is, het restant, weten wij ook niet precies, want zoals NRG zelf al aangegeven heeft,

5965 is dat het COVRA niet helder heeft wat voor en hoeveel afval zij precies gaan ontvangen. Zij kunnen ook dus niet inschatten wat het correcte bedrag is voor de afvoer van het kernafval. NRG is inmiddels geworden tot een bedrijf dat niet zozeer 'too big to fail' maar eigenlijk 'too toxic to fail' is geworden. Wat wij ons nu afvragen, is NRG na de afsplitsing van ECN nu daadwerkelijk in staat om die financiële last te dragen? Of is dit een voorbereiding op een soort

5970 sterfhuisconstructie voor NRG? Is het nog wel verantwoord om in Petten kernafval te blijven produceren in deze installatie of in een nieuwe installatie, gezien het intrinsieke risico – woorden van NRG zelf – bij de kosten en het vervoer van het afval naar COVRA. Hoeveel belastinggeld gaan wij hieraan uitgeven? Ten slotte vragen wij ons af wat de gevolgen zijn voor de businesscase Pallas, voor het splitsen van ECN en NRG, waarbij duidelijk is dat NRG geen winstgevende tak

5975 meer is.

De **VOORZITTER**: Van harte gelukgewenst.

5980 Mevrouw **KEUR** (CDA): Voorzitter. Mijnheer Sint haalt nu allerlei aspecten aan, wellicht deels terecht want het is een groot en complex onderwerp, maar de rode draad die ik haal uit de aanvraag voor de interpellatie door de heer Tekin, is toch vooral communicatie. Communicatie met de mensen die in Petten wonen en ik denk dat wij ons daar vooral op moeten richten. Ik ben

ook heel bij dat de gedeputeerde ondanks het feit dat het primair een taak is van het Rijk, toch de handschoen oppakt en het heel serieus neemt en samen met ons wil gaan kijken hoe wij de mensen daar in de buurt kunnen gaan informeren. Dat is een en twee, als wij het over communicatie hebben in groter verband, ook bij ons zijn allerlei vragen en wij zoeken de grens op waar wij met elkaar over kunnen spreken en wat bij Pallas moet blijven. Wel een hele waardevolle suggestie en ik hoop ook dat de gedeputeerde die suggestie oppakt, om in groter verband met andere beleidsmakers en besluitvormende organen te spreken, om te zien hoe wij elkaar kunnen versterken en hoe wij elkaar ook wellicht kunnen geruststellen. Dat is de rode draad die ik eruit haal en ik denk dat wij daar een hele goede suggestie hebben gedaan die ook in de motie verwoord staat.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): De aanleiding voor het interpellatiedebat is dat de kernreactor Petten vaak in het nieuws is geweest de afgelopen weken en helaas ging het ook heel vaak over twijfels rondom de veiligheid. Dat is een hele ernstige situatie, want het zorgen voor de veiligheid van burgers is een essentiële taak voor de overheid. Tot nu toe vertrouwden wij op het toezicht door de ANVS, maar sinds de uitlatingen van mr. Pieter van Vollenhoven, voorzitter van de Stichting Maatschappij en Veiligheid en oud-voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, maken wij ons daar toch wel zorgen over. De heer Van Vollenhoven schreef bijvoorbeeld: "Welk belang dienen zij? – en dan had hij het over overheidstoezicht – het bestuurlijke of het publieke?" En verder: "De politiek moet onderzoeken of er wel een balans bestaat tussen de twee verantwoordelijkheden, die van de overheid en die van organisaties." Dat zijn ernstige woorden voor iemand die veel gezien heeft rondom veiligheid en toezicht op organisaties. Die vraag rondom de veiligheid is nauw verbonden met de kosten die gemaakt moeten worden voor het opruimen van het historische afval. Het woord molensteen is al eerder genoemd. Die kosten drukken op de bedrijfsvoering en meermalen is gesuggereerd dat de beroerde financiële situatie ook van invloed is op keuzes rondom de veiligheid. Nu heeft minister Kamp vrijdag bekend gemaakt 40 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het opruimen van afval. Tegelijkertijd was overduidelijk dat niet bekend is of dat genoeg is. Daarmee is er dus ook geen oplossing voor de druk die deze financiële situatie legt op de keuzes van NRG rondom het stilleggen van de reactor. Wij zouden de gedeputeerde daarom twee onderwerpen mee willen geven om aan de orde te stellen in het gesprek op 24 oktober met minister Kamp. Het eerste is dat er bij ons grote twijfels bestaan over de kwaliteit en onafhankelijkheid van het toezicht van de ANVS en er bij hem op aandringen die weg te nemen door middel van een onderzoek. De intentie is denk ik, hetzelfde als van de motie van de PvdD en GL, maar wij vragen u niet het zelf te doen, maar wij vragen u minister Kamp te vragen die twijfel weg te nemen, want hij is er uiteindelijk verantwoordelijk voor. Het tweede wat wij u willen vragen minister Kamp te verzoeken, is de volledige verantwoordelijkheid te nemen voor het opruimen van het historisch afval. Want – en daar moet ik de gedeputeerde verbeteren – dat moet niet vermengd worden met het opruimen van het nieuwe afval, want in de brief die minister Kamp aan de Kamer heeft gestuurd, staat dat 40 miljoen euro bedoeld is voor zowel het opruimen van het historische als het huidige afval. Dat vindt mijn partij bijzonder onverstandig, want het huidige afval moet gewoon betaald worden uit de bedrijfsvoering. Daarom het verzoek aan minister Kamp om de volledige verantwoordelijkheid

6025 voor het opruimen van het historische afval over te nemen en dat los te knippen van de bedrijfsvoering van NRG.

De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter. De zorgen rondom de veiligheid en de zorgen van de bewoners zijn door de heer Tekin uitvoerig verwoord, maar er zitten nog wat dingen rond
6030 omheen die ik in mijn bijdrage wil meenemen. Misschien kent u dat wel uit een actiefilm, u ziet iemand aan de richel hangen en iemand gaat op zijn vingers staan. Dat gevoel heeft onze fractie bij de situatie die nu ontstaan is rondom ECN in brede zin. ECN, NRG, alles heeft te maken met de 'license to operate' maar die operation heeft te maken met de veiligheid en het vertrouwen dat je als overheden hebt in het beleid zoals dat uitgestippeld is, in de investeringen die je doet en in
6035 de toekomst van die investeringen. Als wij kijken naar wat wij rondom ECN in brede zin gedaan hebben de afgelopen periode, dan zien wij dat daar een samenhang zit tussen datgene wat wij als provincie beoogd hebben met ECN, Pallas. Wij hebben beoogd te zorgen dat wij een levensvatbaar krachtig energiecluster in de Kop van Noord-Holland hebben in verband met de werkgelegenheid, de kenniseconomie en alles wat ermee samenhangt. Dat staat onder druk bij al
6040 datgene wat hier speelt. Een punt betreft het verwerken van afval. Wij hopen dat de 40 miljoen euro voldoende is om het afval op te ruimen, maar het onderliggende probleem waarom dat niet kan door NRG zelf, is nog niet opgelost, want dat heeft te maken met de prijs van isotopen en de zorgen over de prijs van isotopen kunnen ook consequenties hebben voor de businesscase van Pallas, waar ik hier verder niet over kan spreken, want daar rusten allerlei
6045 geheimhoudingsbepalingen op. Maar ik wil wel die zorg neerzetten. Wij lopen nu het risico voor drie nieten: een is dat de continuïteit van NRG niet gewaarborgd is, dat het afval een probleem blijft, dat wij misschien met Pallas nog een probleem krijgen en dat wij ECN, het niet-nucleaire gedeelte kwijtraken. Het moge duidelijk zijn, onze fractie is daar niet alleen diepbedroefd over, maar ook heel erg boos. Vandaar dat er in het laatste bullet ook iets staat over het niet-nucleaire
6050 gedeelte.

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Onderschrijft u daarmee ook de motie die wij hebben ingediend samen met GL dat daar waar de veiligheid niet meer gewaarborgd is door een instituut dat nu onder vuur ligt, het verstandig is dat de gedeputeerde actie gaat ondernemen of laat
6055 onderzoeken – en hoe hij dat doet, hij kreeg een uitvoeringsadvies van de commissaris dat het onmogelijk was – maar eigenlijk vragen wij alleen maar om te gaan kijken op welke manier gewaarborgd wordt dat de veiligheid door de ANVS wel oké is. Steunt u dat verzoek dan? Dat lijkt mij wel, toch?

6060 De heer **DE GROOT** (D66): Ik denk dat hij overbodig is, omdat dat in brede zin door de gedeputeerde meegenomen wordt, maar ik wacht zijn antwoord daarop af. Ik denk dat als ik kijk naar de exacte formulering, wij dat niet gaan ondersteunen, maar wel de gedachte dat wij op het gebied van veiligheid onze burgers het maximale willen bieden, maar ook binnen het redelijke wat betreft de eisen die wij aan de gedeputeerde kunnen stellen.

6065 De heer **VAN RAAN** (PvdD): Een vervolgvraag. Dan heeft u misschien niet goed naar de gedeputeerde geluisterd, want hij heeft expliciet gezegd dat hij zich voor 100% stelt achter het

huidige oordeel van ANVS en dat hij geen reden ziet om daaraan te twijfelen. Dus u ziet die reden ook niet?

6070

De heer **DE GROOT** (D66): Wij hebben hier een motie liggen die gaat over zorgen die wij hebben en wij vragen de gedeputeerde deze zorgen mee te nemen naar de minister. Ik denk dat vervolgens een sequentie van dingen moet gebeuren in Den Haag, die onze burgers zekerheid geeft. Ik kan daar zelf geen antwoord op geven, u niet en de gedeputeerde niet. Ik denk niet dat het verstandig is om op deze manier die vraag positief te beantwoorden.

6075

De heer **TEKIN** (PvdA): Ik heb een vraag aan mijn collega.

De **VOORZITTER**: Dat kan, u kunt elkaar ook onderling bevragen, zeker.

6080

De heer **TEKIN** (PvdA): Weet u wie de IAEA-missie uitvoert?

De heer **VAN RAAN** (PvdD): Vertelt u het mij.

6085

De heer **TEKIN** (PvdA): Dat is dus niet de ANVS, maar dat doen andere partijen. Daarom mijn verzoek aan het college om te kijken of wij iets met de uitslag van de IAEA-missie kunnen doen volgende week.

De **VOORZITTER**: Daar zal de gedeputeerde zo meteen op reageren.

6090

De heer **VAN RAAN** (PvdD): De heer Tekin heeft mij een vraag gesteld, maar hij gaat voorbij aan het feit dat de gedeputeerde gezegd heeft dat die geen enkele reden ziet op dit moment om te twijfelen aan het oordeel. Dat hij zich daar 100% achterstelt, terwijl gebleken is dat er misschien aan de uitvoerende instantie wat Als hij gewoon zegt, mijn actie bestaat eruit dat ik een derde inspectie laat uitvoeren....

6095

De heer **TEKIN** (PvdA): Dan zijn wij het principiële oneens met elkaar, dat dat op de weg van het college ligt. Dan moeten wij onze politieke evenknieën in de Tweede Kamer, ik zal dan de woordvoerder van de PvdA, Jan Vos, hierover moeten bevragen, maar dat was bewust dat ik de IAEA-missie heb genoemd, want dat staat bewust in de brief van minister Schultz om ook dit soort discussies voor te zijn.

6100

De **VOORZITTER**: Ik vrees sterker dat onbevoegde instanties er helemaal niet inkomen. U hebt een vraag aan de heer De Groot?

6105

De heer **WIESEHAHN** (VVD): Ja, de heer De Groot gebruikte net zware woorden bij zijn kwalificatie van de huidige stand van zaken en terecht, er zijn veel zorgen. Maar u heeft het er ook over dat zijn fractie boos is. Kunt u aangeven op wie u boos bent?

- 6110 De heer **DE GROOT** (D66): Wij zijn boos omdat de license to operate op dit moment zwaar ondermijnd wordt als het gaat over de manier waarop wij als provincie geprobeerd hebben steun te geven aan NRG, Pallas en aan ECN niet-nucleair. Dat betekent dat het van belang is dat de minister dat vertrouwen herstelt. Wij willen drie dingen: dat de veiligheid gegarandeerd wordt met afval, dat de minister er alles aan doet dat de markt voor isotopen een stabiel karakter krijgt
- 6115 en dat de werkgelegenheid bij ECN behouden blijft voor deze provincie. Ik denk dat dat redelijke eisen zijn om op dit moment te stellen.

- De heer **WIESEHAHN** (VVD): Het is helder dat de boosheid van de heer De Groot gericht is aan het kabinet en de zittende minister. Denkt u niet dat deze minister er alles aan gelegen is om ervoor
- 6120 te zorgen dat de mensen in Petten veilig kunnen wonen? Denkt u niet dat onze minister er alles aan doet om ervoor te zorgen dat er in de toekomst geen rare enge dingen gebeuren? Denkt u niet dat hij alles doet wat in zijn vermogen ligt om ervoor te zorgen dat dat afval goed opgeslagen blijft? Dat is toch wel bijzonder.

- 6125 De **VOORZITTER**: Dat zijn toch geen reële vragen aan de heer De Groot. Daar kan de heer De Groot in redelijkheid helemaal geen antwoord op geven.

- De heer **SINT** (SP): Even in replek op mijn collega van de VVD. Vertrouwen is natuurlijk mooi, maar meten is weten. Dat is altijd veel beter.

- 6130 De **VOORZITTER**: Stel uw vraag aan de heer De Groot.

- De heer **SINT** (SP): U geeft aan dat u er met uw fractie en de coalitie alles aan gedaan heeft om Petten en de HFR levensvatbaar te maken. Beschouwt u de NRG als hij in zijn eentje moet draaien
- 6135 in deze markt waarin een aantal landen die niet meedoen aan het Pact, kunnen concurreren op prijs waar wij niet in meekunnen, terwijl er allerlei nieuwe technologische ontwikkelingen zijn, u hebt daar een kernreactor die al sinds de jaren zeventig op dubbel vermogen draait met 20% minder medewerkers dan andere gelijksoortige kernreactoren. Is de NRG werkelijk levensvatbaar?

- 6140 De heer **DE GROOT** (D66): Het is juist datgene waar ik om vraag, dat de minister duidelijk maakt hoe het lange termijnperspectief eruitziet.

- De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, heel kort, wij hebben nog zeven minuten en dan is het tien uur en dan wil ik echt naar huis.

- 6145 De **VOORZITTER**: U merkt aan mij dat ik aandrang op afronding van dit debat, want alle elementen zijn nu wel ongeveer aan de orde geweest volgens mij. En er liggen twee duidelijke moties voor. Mevrouw Kocken rondt van de zijde van de Staten het debat af.

- 6150 Mevrouw **KOCKEN** (SP): Die gelegenheid zal ik niet voorbij laten gaan. Hij kwam wat onverwacht. Ga ik nu nog allemaal vragen oproepen? Nee, ik wil nog een keer onze motie benadrukken, want ik krijg nu de indruk dat die wordt afgedaan als dat wij iets vragen wat allemaal volstrekt

onmogelijk is, omdat wij toegang vragen voor mensen die dat helemaal niet krijgen. Dat is helemaal niet de bedoeling geweest. Onze vragen beogen, u zegt, ik vertrouw op de ANVS.

6155 Daarna komen er volgens mij toch vrij alarmerende berichten dat dat misschien niet zo'n goed idee is op dit moment. U heeft daarna gezegd, ik vertrouw nog steeds op de ANVS en dat vinden wij niet voldoende. Wij willen dat u daar onderzoek naar doet, niet dat u zelf de reactor gaat controleren, maar wij willen wel dat u vaststelt op welke manier wij zeker kunnen weten dat wij op dit punt de ANVS kunnen vertrouwen. Daar geven wij u als het aan ons ligt, opdracht toe. Dat
6160 is wat wij graag in stemming brengen.

De **VOORZITTER**: De Staten moeten overigens nog wel expliciet toestemming geven dat gedeputeerde Bond voor de tweede keer het woord voert. Ik neem aan dat dat geen bezwaar is. Dat is een beetje een raar element in onze verordening. Ga uw gang, want de Staten vinden dat
6165 noodzakelijk.

Gedeputeerde **BOND**: Dat is zeker een raar element, omdat er bovendien twee moties zijn ingediend. Ik heb met verwondering het debat gadeslagen, want dat liep helemaal weg van datgene waarvoor de interpellatie bedoeld was. Dat snap ik, dat is politiek handig, Pallas wordt er
6170 in een keer bijgetrokken. Ik wil toch even terug naar de kern. Ik begin met motie 51 van de PvdD en GL. Dat ga ik niet doen. Waarom gaat u niet bij uw Tweede Kamerfracties vragen of die dit aan de minister opdragen, want ik ga geen onderzoek doen naar een dergelijke autoriteit, waar ik op dit moment nog steeds geen reden heb om te twifelen aan datgene wat zij vertellen over de veiligheid. Ik vind dat echt iets van een Tweede Kamer en de verantwoordelijk minister. Ik zie mij
6175 al aankomen met zo'n rapport, dat ga ik echt niet doen. Ik vind dat u dat niet van mij mag vragen.

Mevrouw **KOCKEN** (SP): Interruptie. Volgens mij wordt nu mijn motie nog een keer verkeerd uitgelegd. Ik vraag u naar aanleiding van uw eigen stelling dat u zich verlaat op het oordeel van
6180 de ANVS en daarbij het nieuwsfeit dat van verschillende kanten komt, dat dat misschien niet zo verstandig is, wat u daarmee gaat doen, dat u daarmee iets doet. Als u dan zegt, dan kan ik niet, hoe kon u dan in het verleden wel zeggen, ik vertrouw op de ANVS?

Gedeputeerde **BOND**: Ik zeg niet dat ik het niet kan, ik zeg dat ik het niet ga doen, want ik vind
6185 dat niet horen bij mijn verantwoordelijkheid. Daarnaast vind ik dat een aantal constatering en overwegingen in uw motie ook niet kloppen inhoudelijk, dus daar ben ik het sowieso niet mee eens. Ik denk dat u dit bij uw Tweede Kamerfractie moet aanzwengelen om daar een onderzoek te doen, want daar hoort het thuis en niet in de Staten van Noord-Holland.

6190 Mevrouw **KOCKEN** (SP): Het verbaast mij dat u wel kunt zeggen, ik weet waar ik mij op moet baseren als het over veiligheid gaat, namelijk het oordeel van deze club. Als die club ter discussie staat, dan zegt u, daar kan ik verder niets aan doen. Dat kan niet. Het is of u zegt, dat is het oordeel waar ik op vertrouw en dat oordeel is goed of niet. Als het niet goed is, dan moet u daar iets mee en kunt u niet zeggen, nou ja, dan kan ik er eigenlijk niks mee.

6195

Gedeputeerde **BOND**: Ik blijf bij het antwoord dat ik in eerste termijn heb gegeven, dat wij zonder bewijs van het tegendeel op dit moment geen reden hebben om de kwaliteit van de ANVS in twijfel te trekken. Dat is ook de onderbouwing voor de afwijzing van deze motie, omdat ik het echt niet een rol vind die bij ons past en nogmaals, wij hebben geen reden om te twijfelen aan
6200 die kwaliteit zonder bewijs van het tegendeel. Ik heb al geantwoord dat zo'n rapport van de OVV niet alleen daarover ging, het ging over de breedte en het werd genoemd, dus ik vind dat u die conclusie heel erg ver doortrekt.

De heer **SINT** (SP): Het verbaast ons toch dat u zegt, ik ga het gewoon domweg niet doen. Het
6205 lijkt mij dat u als gedeputeerde van Noord-Holland verantwoordelijkheid heeft en neemt voor de burgers van Noord-Holland en daarmee voor uzelf een feitenonderzoek wilt doen, zeker omdat gerenommeerde bekende deskundigen op het gebied van veiligheid zeggen, ga nu eens goed kijken naar die inspectiedienst. Waarom wilt u geen pleitbezorger zijn van die behoefte aan verificatie van de veiligheid en het daadwerkelijk functioneren van de veiligheidsdienst in dit
6210 geval?

De **VOORZITTER**: Daar heeft de heer Bond al antwoord op gegeven en hij vervolgt nu zijn betoog en ik sta geen verdere interrupties meer toe.

6215 Gedeputeerde **BOND**: Ik zal nog even ingaan op een aantal zaken die genoemd zijn door de heer Tekin met name, de initiatiefnemer. Ik ben in eerste termijn wel degelijk ingegaan op de ontvlechting tussen ECN en NRG. Ik vind trouwens dat de brief van de minister heel veel positieve onderdelen kent als het gaat om de problematiek die er op dit moment speelt. Ik vind een extra bedrag van 40 miljoen euro substantieel om de problematiek op te lossen. Ik vind het goed om
6220 aanvullend onderzoek te doen en in het voorjaar van 2017 komt hij al met de uitslag om te kijken, kun je het op een efficiënte manier doen. Ik vind de knip die hij heeft toegepast op ECN en NRG ook goed, omdat dat inderdaad twee verschillende entiteiten worden. Daarbij heeft hij gezegd – en dan refereer ik aan de inbreng van D66, dat hij als het gaat om het duurzaamheidskennisinstituut – want zo noemt hij het – er zelfs nog wel banen bij zouden
6225 kunnen komen in Noord-Holland. Dat zijn de onderdelen waar wij in het gesprek op 24 oktober graag op in willen gaan. Ik maak bewust nog steeds de knip tussen de problematiek die speelt, de brief van de minister en ons project Pallas. Natuurlijk heeft het raakvlakken met elkaar en natuurlijk zullen wij dat in het gesprek benoemen, maar het is wel een apart project. De heer De Groot van D66 heeft terecht nog even de geschiedenis aangehaald, waarom zijn wij daar toen aan
6230 begonnen? Wij zijn daar toen aan begonnen, omdat wij de hoogwaardige werkgelegenheid willen behouden. En de minister noemt consequent en consistent, wij hebben ook, vindt hij en daar ben ik het met hem eens, een verantwoordelijkheid voor de productie van medische isotopen in relatie tot kankerbestrijding. Dat waren toen wel de basisargumenten waarom wij hebben gezegd, oké, wij gaan hierin meedoen. Wij hebben natuurlijk met elkaar afgesproken over Pallas
6235 dat dat regelmatig terugkomt. Ook in het gesprek met de minister zal ik hem nog een keer vermelden dat er wel degelijk een relatie is tussen hetgeen waarvoor wij het geld hebben geïnvesteerd en de effecten van zijn brief en wat hij wil met het duurzaamheidskennisinstituut. Natuurlijk ga ik ervoor om te zorgen dat dat in Noord-Holland blijft en ook uitgebreid wordt. Ik

6240 zie dit als een kans dat hij drie kennisinstituten heeft benoemd, de Wageningen Universiteit, TNO en ECN en ik vind het prachtig dat onze ECN daarbij zit. Ik zie dat als een kans en als positief onderdeel van de brief van de minister om die hoogwaardige werkgelegenheid niet alleen te behouden, maar ook uit te breiden. Dat is nou wel een rol van de gedeputeerde en het college.

6245 De **VOORZITTER**: Ik wil de gedeputeerde vragen om ook zo dicht mogelijk bij de eerste aanleiding van de interpellatie te blijven.

6250 Gedeputeerde **BOND**: Ja, maar ik geef antwoord op de inbreng van D66, die ook door een aantal andere partijen is gedaan voor de relatie met Pallas. Ik ga weer terug naar de vragen. Die ontvlechting is goed, want die vraag werd nog een keer expliciet gesteld in de tweede termijn en door de heer Tekin. De motie die ingediend is en daar eindig ik mee, hier staan drie bolletjes waarin wij verzocht worden iets te doen. Het tweede bolletje is de brief aan de Tweede Kamer en het kabinet, maar er staat 'zo spoedig mogelijk' bij. Mag ik u vragen daar even mee te wachten totdat ik het gesprek met de minister heb gevoerd? Als daar positieve resultaten uitkomen voor het eerste en derde bolletje, dan is zo'n brief onnodig. Dat doe ik liever in een een-op-een
6255 gesprek. Als u daarmee instemt, dan parkeer ik het tweede bolletje even tot na het gesprek en met het eerste en derde bolletje gaan wij aan de slag.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij stemmen en wij beginnen met M50. Stemverklaringen?

6260 De heer **SINT** (SP): Voorzitter. Alhoewel wij motie 50 een sympathieke motie vinden en wij zeker voorstander zijn van behoud van kennis en werkgelegenheid op het gebied van niet-nucleaire activiteiten in Noord-Holland, zijn wij dat niet voor de nucleaire activiteiten, in ieder geval niet zoals dat in deze motie wordt verwoord. Daarnaast denken wij ook dat aandringen op een informatiecampagne terwijl er nog zoveel onduidelijkheid is, op dit moment niet erg zinvol is. Wij
6265 kunnen helaas niet voor deze motie stemmen.

Mevrouw **KOCKEN** (GL): Voorzitter, wij zullen de motie niet steunen en dat zit hem in het derde punt van de motie.

6270 De **VOORZITTER**: Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties van de SP, GL, PvdD, de overige leden daarvoor, zodat de motie is aangenomen. M51. Stemverklaringen?

6275 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik zal voor stemmen, maar ik wil het actie ondernemen zo interpreteren dat het er niet om gaat dat de gedeputeerde zelf het onderzoek gaat doen, maar dat hij de minister oproept het onderzoek uit te voeren in lijn met mijn betoog.

6280 De heer **TEKIN** (PvdA): Ik zal actie ondernemen richting de Tweede Kamerleden van de PvdA, want daar hoort het thuis. Dank aan de collega voor het signaal.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de leden van de fracties SP, GL, PvdD, CU/SGP, de overige leden daartegen, zodat de motie is verworpen. Dan hebben wij dit agendapunt gehad. Dan resten nog twee moties Vreemd, 38 en 39. De gedeputeerden zullen daar hun mening over geven. Mij moet een opmerking over beide moties
6285 van het hart, want beide moties gaan heel erg over een particulier geval en ik heb grote vraagtekens – maar wie ben ik om moties tegen te houden – of dat op deze manier hier aan de orde gesteld moet worden.

Gedeputeerde **BOND**: M38 ontraden wij en dat heeft puur te maken met artikel 158 van de
6290 Provinciewet, dat gaat over het besluit tot privaatrechtelijke rechtshandelingen. Dat valt onder het beheer van deelnemingen. Daar staat in dat slechts als een besluit ingrijpende gevolgen heeft voor de provincie, GS een besluit kunnen nemen nadat PS hun wensen en bedenkingen ter zake hebben kunnen uiten aan GS. Hier gaat het over beheer van een deelneming dat geen ingrijpende gevolgen heeft voor de provincie. Dat is de verwijzing naar artikel 158. De motie verwijst nog
6295 naar artikelen 158 en 162 van BW boek 2. Die gaan over de grote vennootschappen en dat zijn structuurvennootschappen met een kapitaal van minimaal 16 miljoen euro. Jammer genoeg valt het daar niet onder. Dat deel klopt niet. Als wij kijken naar een besluit over het voorgenomen ontslag van een directeur bij een deelneming, dan kan dat nooit bij voorbaat worden genomen door GS, pas tijdens een aandeelhoudersvergadering. Dan wordt pas besloten of ontslag aan de
6300 orde is. De gedeputeerde die de provincie in die vergadering vertegenwoordigt, moet zelf een oordeel kunnen vellen nadat alle betrokkenen over het onderwerp hun mening hebben kunnen geven mits zij van dit recht gebruikmaken. Daarom ontraden wij hem. Ik wil nog ingaan op iets anders wat ook is ingebracht door de SP, want dat klopt niet. Bij ontstentenis of belet van een directeur, in dit geval de directeur van RNH, dan berust het bestuur over RNH tijdelijk bij de Raad van Commissarissen en die kunnen daartoe een persoon aanwijzen. Dat is een zelfstandige bevoegdheid van de Raad van Commissarissen op grond van artikel 14, lid 5 van de statuten die er zijn, en dat heeft de Raad van Commissarissen ook gedaan. De Raad van Commissarissen heeft een van de commissarissen aangewezen als tijdelijk bestuurder en bevoegdheden gegeven op te treden op grond van die bepaling. De Raad van Commissarissen heeft er ook op ingezet dat
6310 de heer Post gelijktijdig zijn functie als commissaris heeft neergelegd. Dat blijkt ook uit de notulen van die vergadering. RNH zal ervoor zorgen dat dit op juiste wijze bij de Kamer van Koophandel wordt verwerkt. Tot slot, over een besluit tot voorgenomen ontslag doen wij geen uitspraken, omdat het hier een besluit over de persoonlijke levenssfeer betreft.

6315 Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter, M39, laat ik beginnen om te zeggen dat wetten altijd van kracht zijn en dat je niet bij elk akkoord dat wordt geschreven, moet vermelden welke wetten daarop van toepassing zijn. Men wordt geacht daarmee bekend te zijn en die van toepassing te verklaren. Een bestuursakkoord kan de wet niet buiten werking stellen. Het bestuursakkoord wijkt niet af van de wet, maar maakt het mogelijk om onder voorwaarden een pilot Waterlands
6320 Wonen in het voormalige Rijksbufferbeleid uit te voeren, waar het verboden was om te bouwen. Het Rijk was het ermee eens dat die mogelijkheid in het kader van een pilot zou kunnen worden toegepast binnen het Rijksbufferbeleid. Het Rijk was destijds medeondertekenaar van het akkoord. Inmiddels heeft het Rijk het bufferzonebeleid gedecentraliseerd en deze rol bij de

provincies samen met de gemeenten neergelegd voor verdere uitvoering van het akkoord. Wij
6325 ontraden de motie. Dit specifieke geval, de heer Oosterbaan waar de motie over gaat, is zowel bij
de gemeente als de provincie op gesprek geweest en aan hem is duidelijk uitgelegd hoe het
bestuursakkoord pilot Waterlands Wonen werkt. U zegt dat er een bouwplan is ingediend bij de
stuurgroep, maar dat is niet juist. Er is wel een bouwplan ingediend bij de gemeente Waterland
6330 waar het bouwplan gelegen is, met het verzoek om het zogeheten vooroverleg. Dat is afgewezen
per brief van 24 augustus 2015 met drie kantjes uitleg over wat er allemaal van toepassing is op
de locatie. De gemeente stelt aan de heer Oosterbaan dat: "U als aanvrager heeft aangegeven dat
bebouwing in de bufferzone mogelijk is met gebruikmaking van de in het bestuursakkoord pilot
Waterland genoemde honderd verspreid liggende woningen. Dat het genoemde bestuursakkoord
6335 pilot Waterland een afwijkingskader biedt voor het afwijken van de PRV voor een eventuele bouw
van solitair verspreid liggende woningen. Dat alvorens deze afwijkingsmogelijkheid wordt
onderzocht, het gemeentelijke standpunt over de aanvraag positief dient te zijn. Dat gezien het
negatieve standpunt van de gemeente er daarmee geen afwijking wordt onderzocht ten behoeve
van de overige te beschermen waarden op of nabij het perceel." Nou, dat gaat nog een tijdje
door en uiteindelijk zegt de gemeente per brief aan de heer Oosterbaan d.d. 24 augustus 2015
6340 dat zij het verzoek om het bouwplan in behandeling te nemen, afwijst, omdat zij het geen goed
plan vindt. Voor alle helderheid, de provincie Noord-Holland is voorzitter van de stuurgroep,
maar dat betekent niet dat wij als provincie eigenaar zijn van die stuurgroep. Een stuurgroep is
een samenwerkingsverband en de provincie, noch de gedeputeerde is eigenaar van het
bestuursakkoord. Het bestuursakkoord is van alle partijen en de voorzitter kan niet bepalen wat
6345 wel of niet in de stuurgroep wordt behandeld. Het is aan de regio. De regio – zo staat het ook in
het bestuursakkoord – is trekker en de provincie is facilitator. Wat u vraagt is om als provincie
iets in te brengen in een bestuursakkoord en ik heb u in de commissie ook al gezegd dat wij niet
op de stoel van de gemeente willen gaan zitten, dat kan ook niet. De gemeenten maken de
afweging of zij een bouwplan al dan niet in behandeling willen nemen en vervolgens willen
6350 voorleggen in de stuurgroep pilot Waterlands Wonen. Ik ontraad u met klem deze motie.

De **VOORZITTER**: Wij gaan over tot stemming over de moties. M38. Stemverklaringen?

De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter, u sprak uw twijfel uit of het verstandig is dit soort
6355 individuele zaken te bespreken. Ik moet aangeven dat het over een oud-collega van mij gaat en
daar heb ik heel veel moeite mee. Er is een kader om goed om te gaan met personeelsleden en ik
ga ervan uit dat dat ook elders speelt bij zaken waarbij wij betrokken zijn. Dat lijkt mij
voldoende. Ik denk niet dat het voldoende is om dat te onderstrepen met deze motie.

6360 De **VOORZITTER**: U kunt zich in voorkomende gevallen in dit soort gevallen beter verschonen.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, hoewel wij inhoudelijk kunnen zien wat de indieners van
deze motie beogen, zouden wij ons liever beperken tot de procedurele benadering in plaats van
ons openbaar te mengen in dit conflict. Daarbij komt dat ik het niet prettig vind om hier op deze
6365 manier een uitspraak over te doen. Daarom wil ik het houden bij een oproep richting GS dat zij
hierin goed moeten opereren zoals aangekondigd, en zullen wij tegenstemmen.

6370 De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties van SP, twee aanwezige leden van de PVV, PvdD, 50plus, de overige leden tegen, zodat de motie is verworpen. Dan M39. Stemverklaringen?

6375 De heer **KRAMER** (VVD): Voorzitter. Ik ben enigszins verbaasd over de beantwoording van de gedeputeerde. Dit onderwerp is twee keer in de commissie RWW besproken en daar hebben wij dit antwoord niet gekregen. Het is ook nieuwe informatie, want u stelt dat de heer Oosterbaan wel degelijk een antwoord heeft gekregen van de gemeente en dat was mij niet bekend. Dan gaan wij de beraadslagingen daarop nazien. Ik wil mevrouw De Meij verzoeken om de motie aan te houden.

6380 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Zou ik nog iets mogen zeggen over deze motie?

De **VOORZITTER**: Het is moeilijk om een stemverklaring te geven als indiener van de motie. Laten we eerst de stemverklaringen afmaken.

6385 De heer **TIJSSENS** (D66): Van de orde. Mevrouw De Meij als indiener van de motie, wordt opgeroepen om de motie aan te houden en zij mag daarop reflecteren. Dat staat toch los van de stemming?

De **VOORZITTER**: Ik wil eerst het rondje stemverklaringen afmaken.

6390 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter, het is inderdaad een paar maal in de commissie geweest en het is wat onbevredigend afgelopen, de behandeling daarvan, dus ik begrijp mevrouw De Meij goed dat zij dit indient. Wij vinden een motie Vreemd wel een zwaar middel in dit geval en zullen hem om deze reden niet steunen, omdat wij vertrouwen hebben dat de kwestie op 6 oktober in de stuurgroep voldoende zal worden behandeld.

6395 De heer **STRUBEN** (D66): In de commissie is dit uitgebreid en duidelijk behandeld en er is duidelijk gezegd dat het door de gemeente negatief beoordeeld is en dat het daarom niet in de stuurgroep is gekomen. Ik begrijp niet wat de VVD daarover zegt. Wij zijn tegen.

6400 De heer **BRUGGEMAN** (SP): Wij vinden op zich ook dat persoonlijke kwesties niet hier noodzakelijkerwijs thuishoren. Ik wil wel abstraheren in de zin van dat als iemand – maakt niet uit wie – een aanvraag doet, in dit geval voor een omgevingsvergunning door het indienen van een bouwplan, hij een helder antwoord moet krijgen, afgewezen of toegewezen. Mevrouw De Meij kaart terecht aan dat volgens aanvrager hier geen sprake van is. De gedeputeerde zegt ook,
6405 het verzoek wordt niet in verdere behandeling genomen. Ik zou graag willen dat de gedeputeerde in die vergadering van de stuurgroep dit voor mijn part informeel ter sprake brengt. Het is een burger die zich niet goed geholpen voelt. Wat kunnen wij doen om deze mijnheer het heldere antwoord te geven wat hij niet heeft. Dat is mijn verzoek aan de gedeputeerde.

6410 Mevrouw **KOCKEN** (SP): Ik sluit mij een beetje aan bij de VVD, want ik ben ook verbaasd dat er nu toch op 24 augustus 2015 een schriftelijke reactie is geweest, want daar had deze mijnheer destijds dan kennelijk gewoon bezwaar tegen kunnen maken en daar ging het allemaal om. Volgens mij hebben meerdere mensen een aantal keren gezegd dat mijnheer iets op schrift moet hebben, zodat hij ingang heeft. Toen is er steeds geantwoord: hij heeft antwoord gekregen, dat
6415 is hem verteld, en er is geen enkel moment geweest waarop gezegd is: dat is op schrift gesteld. Nu liggen de feiten kennelijk weer anders, waardoor ik en mijn fractie niet kunnen vaststellen wat de juiste gang van zaken zou zijn, omdat mij de feiten weer onduidelijk zijn. Daarom zullen wij tegen stemmen.

6420 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik sluit aan bij wat al gezegd is. Het is een paar keer in de commissie langs geweest, daar was de behandeling wat onbevredigend. Wij krijgen vandaag nieuwe info. Geen enkele overheid kan een burger een jaar lang van het kastje naar de muur sturen. Mevrouw Geldhof sprak net over de provincie als facilitator, dus laat dan ook de overheid hier een dienstbare rol op zich nemen. Ik vind een motie voor een individuele casus een te zwaar
6425 middel en daarom zullen wij tegen stemmen.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Mijn fractie vindt ook een motie voor een individuele casus een te zwaar middel en daarom zullen wij tegen stemmen, maar ik zou bijna voor stemmen, want ik vind de discussie over de afgelopen maanden echt heel vervelend. Wij hebben hier onlangs in de
6430 commissie over gesproken en daar is toen niks gezegd over een reactie van de gemeente. Het zou allemaal niet ingebracht zijn en er zou geen reactie zijn gekomen. Nu blijkt dat plotseling wel te zijn gebeurd. Ik ben helemaal in verwarring. Ik vind dit geen schoonheidsprijs verdienen.

De **VOORZITTER**: Als u het goed vindt, dan mag de gedeputeerde nog iets zeggen.
6435

Gedeputeerde **GELDHOF**: Los van het feit – maar dat wordt een welles nietes – heb ik in de commissie aangegeven dat de heer Oosterbaan ook van de gemeente te horen heeft gekregen dat men het plan niet wil en dat hij daar contact mee heeft gehad en ook met ons heeft
6440 gesproken. Hij heeft een verzoek ingediend in het kader van het vooroverleg. Daarop is die brief gekomen en dit is geen uitspraak waartegen je bezwaar of beroep kunt aantekenen. Het is een brief geweest in het kader van het vooroverleg en er is dus uitgebreid contact geweest met de gemeente en dat heb ik u ook in de commissie gezegd, ook wij hebben met mijnheer gesproken en zelfs de commissaris heeft een brief beantwoord. Waarom het niet voor beroep vatbaar is, is omdat het in het kader van het vooroverleg is geweest, maar het antwoord is wel degelijk op
6445 schrift geweest. Wij kunnen die brief alsnog aan u toesturen. Die heb ik sinds kort gekregen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Heeft u een minuut?

De **VOORZITTER**: De heer Van Hooff slaakte zojuist al een verzuchting en het is nu twintig over
6450 tien. Als de reacties voor mevrouw De Meij aanleiding zijn om de motie in te trekken, dan kan ze dat nu nog doen en anders gaan we stemmen. Aanhouden kan ook altijd, maar wij gaan er niet weer op deze manier over praten.

6455 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Ik vind het een hele moeilijke. U stelt mij voor een voldongen feit. Ik begrijp nog steeds een ding niet en dat is waarom er een bestuursakkoord is afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt voor het indienen van een bouwplan en daar houdt de stuurgroep zich niet aan. Zo simpel is het. Op 6 oktober a.s. is er een stuurgroepvergadering. Ik moet iets aanhouden en dan kan die man weer een half jaar wachten.

6460 De **VOORZITTER**: Er zijn drie smaken: of de motie wordt aangehouden, ingetrokken of er wordt gestemd. U geeft maar aan wat wij gaan doen.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): U geeft mij eigenlijk geen keuze, ik moet hem aanhouden.

6465 De **VOORZITTER**: De motie wordt aangehouden.

20. Sluiting

6470 De **VOORZITTER**: daarmee zijn wij aan het einde gekomen van onze vergadering. Het streeftijdstip was 22.00 uur, dat hebben wij met vijftientwintig minuten overschreden. Doe bij het naar huis rijden maar een beetje voorzichtig aan na deze drukke dag. Ik kan de vergadering sluiten om 22.25 uur. Wij zien elkaar terug op 7 november a.s.

6475 ***

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19 september 2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2016 (d.d)			2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	19 sep	27 okt	28 nov	23 jan	27 feb	27 maa	15 mei	19 jun	18 sep	19 okt	4 dec	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Natuur																				
Provinciaal meerjarenprogram ma Groen		PS 7- 11																	Gedeeltelijk Bob	Jaarlijks vast te stellen door PS
Implementatie wet Natuur- bescherming	PS 03-10																		Bob-model	30-11 tweede beeldvormende technische briefing. In cie NLM 13-6-16 is de 2e fase met een B-nota van GS en een discussienota van PvdD. De besluitvormende fase is in september en oktober 2016. Komt ook een werkconferentie (voor Stakeholders, PS, GS, etc.)
Evaluatie beleidskader Groen Grondbeleid																				Bespreking in de gecombineerde Cie M&F en NLM gekoppeld aan ontwerp-grondbeleid
Toekomst Goois Natuurreservaat																			Gedeeltelijk Bob	Eind 2015 begin 2016 besluitvorming over GNR verwacht. Evaluatie 1 jaar na invoering transitie. 1-6-2016 brief ontvangen GNR aangepast transitieplan nav zienswijzen ter besluitvorming in AB GNR op 23-06-2016
Onderzoek beheer- problematiek versnipperde gebieden																			Gedeeltelijk Bob	Resultaten eind 2015 verwacht, aan PS begin 2016. In Cie NLM 22-02-2016 is door GS aangegeven dat: <i>"Over het besteden van het bedrag van 760.000 euro voor de versnipperde gebieden zal voor het zomerreces een voorstel voorgelegd worden en hij verzoekt PS nadrukkelijk deze regeling in stand te houden"</i>
Programma Groen Kapitaal en Biodiversiteit																			Geen Bob model, GS besluiten	11-1-16 BOT-overleg op locatie. In februari 2016 zal een eerste discussiestuk ter bespreking worden voorgelegd aan de Statencommissie NLM. Met medeneming van de uitkomsten daarvan zal het e.e.a. verder worden vormgegeven
Groene Hart bureau																			Jaarlijkse rapportages, dus geen Bob	Gezamenlijke commissies Groen N-H, Z-H en Utrecht. Jaarlijkse voortgangsrapportage
Groene Hart Visie	Start- nota						Visie Groene Hart													Startnotitie 2e helft 2016, visie (gedeelde viseie met ZH en Utrecht) in 2017
Collectief agrarisch natuurbeheer																				Evaluatie collectieven, na 1 jaar (toezegging)
Natuurbeheerplan		PS 7- 11																	Jaarlijks vast te stellen	23-6-2016 oordeelsvormende bespreking in extra NLM vergadering

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19 september 2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2016 (d.d)			2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	19 sep	27 okt	28 nov	23 jan	27 feb	27 maa	15 mei	19 jun	18 sep	19 okt	4 dec	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Milieu																				
Milieudialoog IJmond																				1e kwartaal 2016 komt een stand van zaken notitie. Werkbezoek OD IJmond op 20 juni 2016
VTH-stelsel/omgevingsdiensten																				In 2016 wordt door de provincie invulling gegeven aan het begrip 'coördinatie VTH-stelsel' en wordt een verordening vastgesteld voor de kwaliteitscriteria van de uitvoering van de VTH-taken.
Actualisatie/ herijking beleid stiltegebieden																			Bob-model	<i>In cie. Januari 2016 t.k.n. onderzoeksrapport. Medio 2016 vervolg.</i>
Provinciale Milieuverordening, tranche 10																				Wijziging in het kader van het mogelijk maken van een verbod op varende ontgassen. Hier heeft de commissie op 18 april 2016 een technische briefing gehad. Op 19 september 2016 is oordeelsvormend gesproken in commissie.
Innovatieve ganzenverjaging																				Initiatiefvoorstel PvdD
Metropolitaan landschap																				Op verzoek PvdA (ook RWW). Komt medio 2016 een Actieplan.
Luchthaven-besluiten																				Besluiten over Loodswezen, VUmc en Westpoort
nul-meting energiebeheer bedrijven (door ECN)																				nul-meting over energiebeheer bij bedrijven (industrie, scholen, kantoren) wordt door ECN uitgevoerd. Komt begin 2017 ter kennisname naar PS (n.a.v. cie NLM 22-02-16) Portefeuille Van der Hoek (EEB leidende commissie).
Initiatiefvoorstel SP: "Op weg naar een duurzaam evenementen- en festivalbeleid".																				EEB & NLM
Zienschijven op financiële stukken Omgevingsdiensten																				Jaarlijks ontvangen PS de financiële stukken van de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten voor zienschijven op de Jaarrekening * bestemmingsresultaat en op de (meerjaren)Begroting. Het gaat om: - Omgevingsdienst IJmond - Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied - Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland noord - Omgevingsdienst Flevoland, Gooi & Vechtstreek

Strategische Statenagenda Commissie NLM voor 19 september 2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2016 (d.d)			2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie NLM	19 sep	27 okt	28 nov	23 jan	27 feb	27 maa	15 mei	19 jun	18 sep	19 okt	4 dec	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Landbouw																				
Actualiseren Uitvoeringsprogr mma TWIN-H Greenport Aalsmeer'			PS 12-12																	Wens dat PS vóór februari hierover besluit i.v.m. de mogelijkheid om aan te sluiten met cofinanciering bij het Europese subsidieprogramma POP3. Deze tender gaat in februari 2017 open en dan moet duidelijk zijn of de Staten vanuit de TWIN-H willen cofinancieren.
Onderzoek om de problematiek van leegstaande agrarisce bebouwing op te lossen																				In samenwerking IPO, PvA onderzoek 1e kwartaal 2016. Het Rijk is afgehaakt op de verkenning. Binnen IPO wordt discussie gevoerd of dit verder wordt opgepakt.Het IPO standpunt is dat de gemeente moet handhaven (welstandsplicht) en er dus geen provinciale rol is m.b.t. het opruimen van oude opstallen. Dit kan wel een onderdeel zijn van de herziening PRV op het thema landbouw en in dat proces worden verkend. Verwachte herziening onderdeel Landbouw in de PRV medio 2017
50% minder overschrijdingen in het gebruik van landbouwgif																				Op verzoek CU. Realisatie in 2018. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt, vaak in samenwerking, gecontroleerd door verschillende diensten van het rijk, gemeenten en waterschappen in het kader van het Besluit Landbouw milieubeheer, de Wet Verontreiniging oppervlaktewater en Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. De provincie heeft hierin geen wettelijke taak.
Voorstel algemene verduurzaming visserij																				Valt onder de Economishce Agenda 2016-2020 (Cie. EEB is hierin leidende commissie) Dit wordt nu behandeld in de cie NLM. Provincie haakt aan bij Europees en Rijksbeleid.
Duurzame landbouw																				De invulling duurzame landbouw wordt besproken in de cie NLM als bouwsteen nieuw economisch beleid, Agenda landbouw valt verder onder de Economische agenda 2016-20 (EEB). De verdere besluitvorming zal onderdeel zijn van de economisch agenda.

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 24-10-2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

[illegible]

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 24-10-2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2016 (d.d)			2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	19 sep	27 okt	28 nov	23 jan	27 feb	27 maa	15 mei	19 jun	18 sep	19 okt	4 dec	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Motie Stads- en dorpsontwikkeling																		Geld-hof		Na doorschuiven data niet bekend
Stimuleringsregeling Binnenstedelijk bouwen																		Geld-hof	Geen BOB-model	Na doorschuiven data niet bekend
Stelling van Amsterdam																		Geld-hof	Bob-model	Uitvoeringsprogramma 2017 Naast dit nieuwe uitvoeringsprogramma zal PS ter kennisname de halfjaarlijkse update krijgen over de voortgang projecten van de stelling van amsterdam
RAP's 2.0 vaststellen																		Geld-hof		De RAP's worden door GS vastgesteld. PS zal per brief worden geïnformeerd.
Uitvoeringsregeling Collectieve Zelfbouw																		Geld-hof		wo initiatiefvoorstel PS Ruimte voor CPO
Vervolgactiviteiten Waterlands wonen																		Geld-hof		
Programma leefbaarheid/vitaliteit																		Geld-hof		De verwachting is dat in april, na het afronden van de ambtelijke verkenning leefbaarheid en vitaliteit, informatie kan worden gegeven over de procedure en planning richting Staten.
Regeling Verduurzaming van bestaande woningvoorraad																		Geld-hof		onderdeel van Beleidskader Duurzame Energie
Opzetten monitor aansluiting onderwijs/sectoren in krimpgebieden																		Geld-hof		Loopt in principe na april 2016 mee in de UitvoeringsAgenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2016-2019, als deelaspect van een uit te laten voeren periodieke Arbeidsmarkt en Onderwijsmonitor. Realisatie is afhankelijk van regionaal draagvlak en mogelijkheden om een dergelijke monitor onder te brengen in (regionale) duurzame structuren. Planning eerste opzet A&O-monitor NH(N) najaar 2016.
Woningbouw in Schipholregio en de luchtvaart toets: SMASH																		Geld-hof	Bob-model kan van toepassing zijn indien er een akkoord komt met regio, rijk en luchtvaartsector. Vooralsnog alleen fase 1 / 'beschouwing'.	Provincie NH is in gesprek met de regio en de luchtvaartsector over het dossier wonen-vliegen. Er wordt gewerkt aan een gezamenlijk voorstel voor de staatssecretaris. De verwachting is dat het (concept) voorstel in januari 2016 naar de staatssecretaris wordt gestuurd.
Water																				
Wijziging Waterverordening HHNK	PS 3-10																	Loggen	Geen BOB-model	

Strategische Statenagenda Commissie RWW per 24-10-2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

	2016 (d.d)			2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen tav de voorbereiding
Commissie RWW	19 sep	27 okt	28 nov	23 jan	27 feb	27 maa	15 mei	19 jun	18 sep	19 okt	4 dec	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Investeringskader Wadden	PS 3-10																	Loggen	Geen BOB-model	
De nieuwe Afsluitdijk																			Geen Bob-model	Uitvoeringsprogramma 2017-21. Tweede kwartaal 2016: ondertekening realisatieovereenkomsten obv eerdere besluitvorming GS en PS
Diverse dijkversterkingsprojecten																		Loggen	Geen Bob-model	GS is bevoegd voor het vaststellen van het projectplan dijkversterking. PS worden hierover geïnformeerd. PS besluiten over budget tbv extra ruimtelijke kwaliteit. Voorlopige planning goedkeuring projectplan in GS: Waddenzeedijk Texel: voorjaar 2016; Prins Hendrikdijk Texel: tweede helft 2017; Markeermeerdijken: Begin 2017; Den Oever: Eind 2016; Marken: Eind 2016 Planning PS-besluit budget extra ruimtelijke kwaliteit: Markermeerdijken: mei/juni 2016; Marken: tweede helft 2016
Implementatie Kaderrichtlijn Water																		Loggen	Bob-model	

	Beschouwing / Beeldvorming (Bij BOB-model is dit Fase 1)
	Oordeelsvorming (Bij BOB-model is dit Fase 2)
	Besluitvorming. Voordracht in commissie + PS (Bij BOB-model is dit Fase 3)

St v zaken 13 oktober 2016

	2015 (Data)		2016 (Data)				2017 (kwart)				2018 (kwart)				2019 (kwart)		Werkvorm	Procesafspraken					
Commissie M&F	26-okt	23-nov	18-jan	15-feb	14-mrt	11-apr 14-apr	9-mei	6-jun	12-sep	24-okt	21-nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e		
Verkeersbeleid in relatie tot de Omgevingsvisie																							Onderwerp aangedragen in commissie 26 oktober 2015. Wordt ingevuld op basis van het Plan van Aanpak van de Omgevingsvisie. Zie commissie RWW
Fin:Toekomstbestendige begroting																							Onderwerp aagedragen in commissie 26 oktober 2015. Discussie in commissie Perspectievennota PS 27 juni 2016: gesproken is over 'om inzichtelijk te maken in welke mate met welk bedrag de reeds gemaakte beleidskeuzes vanaf 2020 de structurele financiële middelen van de provincie belasten en op basis hiervan een perspectiefnota op te stellen, waarin mogelijke toekomstscenario's worden doorberekend.' Het onderwerp komt allereerst ter discussie terug in de commissie. In de Kaderbrief 2017 geven GS een 8-jarig beeld. Het voornemen is in de Kaderbrief wat explicieter stil te staan bij de visie en werkwijze van het tot stand komen van het langjarig financieel beeld, zodat PS daar op dat moment een discussie over kunnen voeren.
Verbetering begrotingscyclus en formulering van doelen en resultaten										PvA													Onderwerp aangedragen in commissie 26 oktober 2015. 4 juli 2016: op verzoek van het Presidium zal de Rekeningencommissie een plan van aanpak opstellen. Dit plan van aanpak moet leiden tot een voorstel voor verbetering van de systematiek, waardoor de begroting toegankelijker wordt en meer inzicht biedt en PS hierdoor hun kaderstellende, beheersende en controlerende rol beter op kunnen pakken. In de kaderbrief 2017 en in de ingekomen brief van GS over de begrotingssystematiek is aangegeven dat dit onderwerp wordt opgepakt zodat een aangepaste systematiek kan worden toegepast bij de begroting 2018. In de Kaderbrief is een planningsvoorstel volgens het BOB-model opgenomen. Na vaststelling daarvan zullende data in de strategische agenda worden verwerkt. In de Kaderbrief 2017 willen GS ingaan op de doorontwikkeling van de begrotingscyclus, onder meer over hoe verder te gaan met het Programma Groen, de eventuele uitbreiding van de doelenboom op het gebied van Milieu en Duurzaamheid, een eventueel apart programma Economie en het SMART maken van diverse onderdelen.

	Beschouwing / Beeldvorming (Bij BOB-model is dit Fase 1)
	Oordeelsvorming (Bij BOB-model is dit Fase 2)
	Besluitvorming. Voordracht in commissie + PS (Bij BOB-model is dit Fase 3)

St v zaken 13 oktober 2016

	2015 (Data)		2016 (Data)				2017 (kwart)				2018 (kwart)				2019 (kwart)			Werkvorm	Procesafspraken				
Commissie M&F	26-okt	23-nov	18-jan	15-feb	14-mrt	11-apr	9-mei	6-jun	12-sep	24-okt	21-nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e		
Bereikbaarheid Waterland																							09052016 Tijdens en extra vergadering van de commissie 9 mei is een technische toelichting gegeven op de variant van de Dorpsraad. Bereikbaarheid Broek in Waterland/N247. Tijdens de vergadering 9 mei is gesproken over de brief van GS waarin wordt aangegeven dat de variant van de Dorpsraad tot een vergelijkbaar niveau uit te laten werken als de Stuurgroep varianten. Begin 2017 worden de resultaten verwacht van de nadere uitwerking. 13102016 Voorstel aan commissie om begin november een informeel overleg te houden over het participatieproces studie Broek in Waterland.
Evaluatie Rekenkamer																							
Randstadstrategie Europa								PS 27 juni															PS 27 juni 2016: vaststelling van de Europastrategie Randstad 2016-2019, kaderdocument van de vier Randstadprovincies. December 2016 volgt een Noord-Hollandse Europastrategie, waarin specifieke Noord-Hollandse accenten kunnen worden aangegeven.
Pilot Fiets als natransport																							Brief met informatie over de aanpak is besproken in de commissie van 6 juni 2016. Start pilot (januari 2017). Voorstel voor vervolg (1e kwartaal 2018)
Verkeersmanagement op provinciale infrastructuur ontwikkelen, realiseren en beheren.Pilot venstertijden stadsdistributie. A. In samenwerking met de transportsector stimuleren wij de uitvoering van een pilot van gecombineerde venstertijden voor stadsdistributie. B. In het kader van verkeersmanagement blijven wij ons inzetten voor innovatieve technieken in de (vracht-) auto en op de weg. C.Wij ondersteunen regelscenario's voor doorstroming, calamiteiten en evenementen en benutten toekomstige ontwikkelingen op het gebied van verkeersmanagement				Toelichting Verkeersmanagement in de M&F van januari of februari						10 oktober werk-bezoek Zuid-Holland centrale bediening												Uitvoeringsprogramma Coalitieprogramma 2015-2019 Februari 2016 heeft een presentatie verkeersmanagement plaatsgevonden in de commissie. Afgesproken is een werkbezoek aan de verkeerscentrale te organiseren. PS 09112015 toegezegd een toelichting op verkeersmanagement in de Cie. A. Wij treden met de EVO (Eigen Verladere Organisatie) in overleg over de pilot afstemming venstertijden. B. Ten behoeve van de introductie van coöperatieve auto's worden pilots uitgevoerd met betrekking tot communicatie tussen auto's en wegkantsystemen, onder andere in het kader van Beter Benutten. C. Zodra er nieuwe technologische ontwikkelingen beschikbaar komen worden deze geïmplementeerd in de verkeerscentrale of in de wegkantsystemen (met name VRI's).	
Verbreiding Solaroad-experiment																							In overleg met de griffie wordt bekeken of het mogelijk is een presentatie over Solaroad aan de commissie te geven

	Beschouwing / Beeldvorming (Bij BOB-model is dit Fase 1)
	Oordeelsvorming (Bij BOB-model is dit Fase 2)
	Besluitvorming. Voordracht in commissie + PS (Bij BOB-model is dit Fase 3)

St v zaken 13 oktober 2016

	2015 (Data)		2016 (Data)									2017 (kwart)				2018 (kwart)				2019 (kwart)			Werkvorm	Procesafspraken	
Commissie M&F	26-okt	23-nov	18-jan	15-feb	14-mrt	11-apr	9-mei	6-jun	12-sep	24-okt	21-nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e				
Verbindingsweg A8-A9 - voorkeursalternatief																									Besluit GS 5 juli 2016 over toevoegen Golfbaanvariant. 9 mei 2016 is in de commissie gesproken over de stand van zaken. Twee varianten worden nader onderzocht.Wanneer na afronding van de aanvullende onderzoeken het voorlopig voorkeursalternatief wordt gekozen volgt een inspraakprocedure. Omstreeks maart 2017 wordt een nader voorstel verwacht. Voorkeursalternatief 11 april 2016 in commissie. Licht dan ook ter inzage voor zienswijzen(wellicht rol burgerparticipatie). Na 3 oktober 2016 start de planuitwerkingsfase (deze is naar verwachting eind 2017 gereed. Aansluitend wordt PIP opgesteld. 09022016: Informatie over besluit minister inzake opstelterrein sprinterterreinen komt richting commissie(s).
Evaluatie Verbonden partijen								Nota van beantw	3 okt. PS																Eens in de 4 jaar wordt het beleid Verbonden partijen geevalueerd. De Nota Verbonden partijen 2014 is door PS vastgesteld februari 2015.
HOV Gooi-PIP Ontwerp Deel Hilversum/Laren Deel Huizen/Blaricum (nog niet in kaart gebracht)									3 okt. PS																Ontwerp PIP Hilversum-Laren ter inzage eind 2015. 09022016: besproken in commissie van 18 jan. 2016. Nota van Beantwoording op Zienswijzen wordt verwacht in juni. Vaststelling PIP sep/okt.
24-uurs Centrale brugbediening							PS 23 mei																		12 juli 2016 besluit GS over Outsourcing. Aanbesteding eind in 2016, koppeling aan centrale 2017. Besluit Uitbreiding programma investering steunpunten als gevolg van toevoeging 24-uurs bediencentrale aan steunpunt Langebalk genomen in PS 23 mei 2016. 090342016 Voordracht verzoek krediet bedieningscentrum inclusief notitie stand van zaken wordt aangeleverd voor bespreking in april. Voorstel: stand van zaken notitie begin 2016. Verwacht 11 april in de commissieBesluit GS 08072014/B-agenda MenW 08092014. Voorbereidende werkzaamheden lopen.
Duinpolderweg; tussenstap									22 sep.																Bespreken besluit GS'n over inrichtig van de MER - 8 sep. technische toelichting NH en ZH - 16 september inspraakbijeenkomst - 22 september commissie - 12 oktober PS Zuid-Holland
Integrale studie bereikbaarheid Den Helder										svz	PvA														Medio 2016 komt beschouwende/beeldvormende notitie in de Commissie als eerste stap van de studie.
Studie vaste oeververbinding Burgervlotbrug																									Besluitvorming in overleg met belanghebbenden pas na 2e kwart 2017

	Beschouwing / Beeldvorming (Bij BOB-model is dit Fase 1)
	Oordeelsvorming (Bij BOB-model is dit Fase 2)
	Besluitvorming. Voordracht in commissie + PS (Bij BOB-model is dit Fase 3)

St v zaken 13 oktober 2016

	2015	(Data)	2016	(Data)								2017	(kwart)							2018	(kwart)			2019	(kwart)		Werkvorm	Procesafspraken
Commissie M&F	26-okt	23-nov	18-jan	15-feb	14-mrt	11-apr	9-mei	6-jun	12-sep	24-okt	21-nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e							
Toegang landbouwverkeer prov. Hoofdinfrastructuur																												Afhankelijk of, en wanneer snelheid landbouwverkeer verhoogd wordt. De verwachting dat dit per 1 januari 2017 zal worden.
OV-knooppunten																												Commissie-overstijgend, zie commissie RWW
Inventarisatie knelpunten fietsnetwerk/Prioritering																												De inventarisatie van de knelpunten levert de ENFB in het 3e kwartaal 2016 op. Relatie: amendement A13-14/12-2015
Pilot vervoer op maat Texel																												12 juli 2016 Brief GS over verlenging overeenkomst pilot. Pilot loopt tot eind 2016. Presentatie evaluatie voorzien in Q1 2017. Uitkomst tussenevaluatie is in de commissie van 18 januari besproken. GS 12 juli 2016- Brief verlenging pilot e.a.
Zomernota									3 okt PS																			
MvA Begroting 2017										7 nov. PS																		
Meerjarenprogramma infrastructuur 2015-2019								27 juni PS		7 nov. PS																		
Meerjarenprogramma beheer & onderhoud 2015-2019										7 nov. PS																		
OV-visie; rapportage stand van zaken.																												
Voortgangsrapportage Westfrisiaweg N23																												Halfjaarlijkse voortgangsrapportages uitvoering, 2017 realisatie
Voortgangsrapportage HOV Velsen																												Halfjaarlijkse voortgangsrapportages uitvoering, 2017 realisatie
Voortgangsrapportage HOV in 't Gooi																												
OV-concessie NH-noord ontwerp PvE					BOT overleg					PVE en bestek																		11 april: bespreking ontwerp PvE NHN in cie 18 januari: bespreking NvU NHN in cie Vaststelling bestek door GS na de zomer.
Ontwerp PIP brug Ouderkerk aan de Amstel																												
Afslag A9 Heiloo		14 dec. PS																										Voorstel: afvoeren onderwerp.
Auditplan informatiebeveiliging									3 okt. PS																			09022016: Naar aanleiding van de bespreking in de Programmaraad op 16 juni 2015 heeft de Randstedelijke Rekenkamer een vooronderzoek uitgevoerd naar Informatieveiligheid. Op basis daarvan is oktober 2015 een onderzoek gestart. Centrale vraag van dit onderzoek is 'Heeft de provincie de informatieveiligheid voldoende geborgd?' De def. versie van het onderzoeksrapport wordt in het voorjaar 2016 aangeboden aan PS. Op 3 oktober 2016 vastgesteld in PS.
Evaluatie tankstationbeleid																												Beleid is vastgesteld 4 juni 2012. Daarbij is afgesproken dat het beleid na drie wordt geevalueerd. Evaluatie start medio 2016. Uitkomst zal t.k.n. aan decommissie worden voorgelegd.

	Beschouwing / Beeldvorming (Bij BOB-model is dit Fase 1)
	Oordeelsvorming (Bij BOB-model is dit Fase 2)
	Besluitvorming. Voordracht in commissie + PS (Bij BOB-model is dit Fase 3)

St v zaken 13 oktober 2016

	2015	(Data)	2016	(Data)									2017	(kwart)				2018	(kwart)				2019	(kwart)			Werkvorm	Procesafspraken
Commissie M&F	26-okt	23-nov	18-jan	15-feb	14-mrt	11-apr	9-mei	6-jun	12-sep	24-okt	21-nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e	3e	4e	1e	2e							
Sluis-en haven infopunt																											05042016 PS akkoord met de Voordracht. Informatie geheim. Voorstel onderwerp af te voeren. 09032016 voordracht aangeleverd voor commissie 14 maart en PS 4 april. Inspanningen worden voortgezet. Dit voorjaar volgt een stuk voor PS. Er wordt een voorstel verwacht voor de vergadering in juni.	

Strategische Statenagenda Commissie EEB per september 2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

		2017 (d.d)								2018 (Q)				2019 (Q)		GS	Werkvorm	Procesafspraken
Commissie EEB	21-nov	16 jan	13 feb	20 maart	8 mei	12 juni	11 sep	16 okt	27 nov	1e	2e	3e	4e	1e	2e			
Economie																		
Voortgang Startups																		
Actualisatie economisch uitvoeringsbeleid																		
Distriport/planningsopgaven 2020 bedrijventerreinen en kantoren NHN																		Regionale verdiepingsonderzoeken lopen tot en met begin 2016. Deze vormen bouwstenen voor stappenplan provincie.
RON																		Elk half jaar zal over voortgang stand van zaken notitie worden toegestuurd.
Uitgangspunten MKB innovatiefondsen																		
Verbetering PDENH (motie 10/23-5-16)																		
Discussienota HIRB van 50PLUS/SP																		
(wellicht) Breedband																		
Pallas consultatie																		
BOT overleg dubbele petten verbonden partijen																		
ECN/motie 50 van 3-10-2016																		
Sponsorplan 2016-2019	B- of C-agenda																	Bij behandeling in cie EEB van 18/1/2016 is afgesproken dat PS de kaders en uitgangspunten van het sponsorbeleid kunnen herijken bij de notitie communicatiestrategie. Zie punt hieronder.
Communicatiestrategie 2016-19																		Dit voorjaar wordt een notitie over de inzet van communicatie aan PS gezonden

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

[illegible]

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

[illegible]

Strategische Statenagenda Commissie EEB per september 2016

Beeldvorming (Fase 1)
Oordeelsvorming (Fase 2)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3)

[illegible]

Lijst ingekomen stukken PS 7 november 2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
18758	RO/Duurzame energie: Brief GS aan PS inzake Ruimtelijke toekomstperspectieven op een volledig hernieuwbare energievoorziening in Noord-Holland	20-09-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18759	RO/Duurzame energie (RWW leidend) Brief Raad van State aan PS met uitnodiging voor beroepszitting inzake PIP Netuitbreiding Kop van Noord Holland op 8 december 2016	20-09-2016	Raad van State	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18760	RO/Duurzame energie: WOL (RWW leidend): Mail NLVOW aan PS inzake Aarhusklacht	20-09-2016	NLVOW	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18761	Afgeven verklaring om het deelgebied "De Buitenlanden" onder de werkingssfeer van de Algemene Verordening van het recreatieschap Alkmaarder-en Uitgeestermeer te brengen (VD-64)	20-09-2016	(Geen)	(Geen)	PS 03-10-2016
18765	Bestuur: Petitie Wijdmeren 2020 tegen fusie met Hilversum (aangeboden aan gedeputeerde Van der Hoek op 21 september 2016).	21-09-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18766	Landbouw: Evaluatie Greenport Aalsmeer	22-09-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18767	RO/ Duurzame energie WOL (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake in behandeling nemen resterende aanvragen Wind op Land	22-09-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18768	RO/ Duurzame energie (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake zienswijze ontwerp rijksstructuurvisie windenergie op zee aanvulling gebied Hollandse Kust	22-09-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18769	Wonen: Brief GS aan PS inzake Prealabele advisering zes woningbouwlocaties in de kop van Noord-Holland	22-09-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18770	Instellen adviescommissie voor werving en selectie plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer en aanwijzen lid (VD-70)	22-09-2016	(Geen)	(Geen)	PS 03-10-2016
18763	Aanpassing regelingen bestuursmodel Randstedelijke Rekenkamer (VD-69)	22-09-2016	(Geen)	(Geen)	PS 03-10-2016
18764	Actualiseren Uitvoeringsprogramma TWIN-H Greenport Aalsmeer'	22-09-2016	(Geen)	(Geen)	PS 12-12-2016 NLM 28-11-2016
18774	Bestuur: brief GS inz. verslag 2012-2015, evaluatie en dóórontwikkeling	22-09-2016 844417	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
	Interbestuurlijk Toezicht.				
18771	Wegen: Afschrift brief aan GS inzake woning familie Van Berkum nabij N247	23-09-2016	G.de Boer makelaardij	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18772	Natuur / Landbouw: Ingekomen brief LTO. Wijziging inspraak wet Natuurbescherming (betrekken bij bespreking cie NLM 26-09-16)	23-09-2016	LTO noord	PS	NLM 26-09-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18775	OV: E-mail Hart voor Hilversum, PIP HOV Laren Hilversum.	26-09-2016	Hart voor Hilversum	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18776	Verkeer: Brief bewonersgroep Zwaagdijk, oponthoud opwaardering Westfriisiaweg	27-09-2016	Bewonersgroep Zwaagdijk	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18783	Water: Brief Programma Wadden Zeehavens aan PS inzake investeringskader Wadden	27-09-2016	Programma Wadden Zeehavens	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18788	Water: Brief GS aan PS met Voordracht Marker Wadden	28-09-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18777	Recreatieschappen: brief GS inz. Uitstel advies GS op het initiatiefvoorstel van de SP op weg naar een duurzaam evenementen en festivalbeleid.	28-09-2016 856129	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18778	Verkeer: CC aan PS van e-mail, Penn, inspraak voorontwerp bestemmingsplan aansluiting A9 tweede aanvulling en correctie Raadsagenda 3-10	28-09-2016	Penn, J.C.J. de Man, secretaris	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18779	Verkeer: Brief GS aan PS, Voortgangsrapportage tertiaal 2, 2016, N23 Westfriisiaweg	28-09-2016	GS	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18780	Natuur: Financiering en organisatie natuurbeheer en -ontwikkeling 2017(SNL)	29-09-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18781	Landbouw: Openstelling LEADER POP3	29-09-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18789	RO/Duurzame energie WOL(RWW leidend): Brief bewonersvereniging Zwaagdijk aan PS inzake toenemende druk op de bevolking in Westfriesland	29-09-2016	bewonersvereniging Zwaagdijk	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18790	RO/Duurzame energie WOL (RWW leidend): Brief bewonersvereniging Zijkanaal-H aan PS inzake aanvraag windmolenpark NDSM	29-09-2016	Bewonersvereniging Zijkanaal-H	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18784	ICT: Brief GS aan PS met beantwoording openstaande vragen cie M&F d.d. 12-09-2016	29-09-2016	GS	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18785	Water: Brief GS aan PS met beantwoording openstaande vragen cie RWW d.d. 19-09-2016 IKW	29-09-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 30-09-2016
18792	RO/Natuur (RWW leidend): Brief GS aan PS inzake	29-09-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 RWW 27-10-2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
	wijziging EHS in PRV Laren				Ingekomen stukken 31-10-2016
18814	Economie: brief GS inz. Provinciale retaildeal (Rijk - provincie).	29-09-2016 842457	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18859	Bestuur: brief CdK inz. benoeming waarnemend burgemeester Zaanstad	30-09-2016	J. Remkes	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18793	Water: Brief GS aan PS inzake bestuursovereenkomst Plattelandsonwikkelings Programma 2014-2020 (POP3)	30-09-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18813	Economie: brief GS inz. instrumentarium MKB innovatiefondsen.	30-09-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18786	Financiën: Brief GS aan PS, Auditopvolging per 1 september 2016	30-09-2016	GS	PS	Ingekomen stukken 30-09-2016
18782	Interpellatieverzoek van de PvdA over de "veiligheid van kerncentrale Petten".	30-09-2016	(Geen)	(Geen)	PS 03-10-2016
18787	Landbouw: Brief NAV aan gedeputeerde Bond over pacht n.a.v. bespreking NLM 26-09-16	03-10-2016	NAV	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18791	Milieu: Rapportages luchtkwaliteitsmetingen IJmond, havengebied Amsterdam en Haarlemmermeer 2015	03-10-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18794	Water: Brief De Waddeneilanden aan PS Friesland inzake investeringskader Wadden	03-10-2016	De Waddeneilanden	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18838	Natuur: Kort verslag werkbezoek 26-09-2016 Statencommissie NLM en terreinbeherende organisaties (TBO) aan Amsterdamse Bos	05-10-2016	TBO	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18839	Voordracht Provinciaal meerjarenprogramma Groen 2017-2021	05-10-2016	GS	PS	PS 07-11-2016 NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18894	OV: E-mail bewonerscomité Generaal de la Reijlaan inzake OV nota van uitgangspunten Gooi en Vechtstreek	05-10-2016	bewonerscomité Generaal de la Reijlaan	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18858	Grond: brief GS aan PS inzake Kavelruil Erfgoed Mostert (Commissie M&F leidend)	05-10-2016	GS	PS	M&F 24-10-2016 NLM 27-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18890	Besluitenlijst Agendacommissie.	06-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Agendacommissie 12-10-2016
18891	Agendering rapport 'De mainports voorbij' van de Raad voor de Leefomgeving in één van de commissies	06-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Agendacommissie 12-10-2016
18892	Verdeling van onderwerpen in de commissievergaderingen en de Statenvergadering van 6 februari en rondom het zomerreces 2017	06-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Agendacommissie 12-10-2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
18893	Afspraken en uitkomsten eerste trainingssessie Agendacommissie 2.0	06-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Agendacommissie 12-10-2016
18895	RO: Brief GS aan PS inzake concept Nota van Beantwoording concept wijziging PRV	06-10-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18896	Water: Brief GS aan PS inzake Goedkeuringsbesluit dijkversterking Den Oever	06-10-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18884	Voordracht Natuurbeheerplan 2017	07-10-2016	GS	PS	PS 07-11-2016 NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18897	Brief GS aan PS inzake handreiking ruimtelijke inpassing bollenbroeierijen Het Grootslag (brochure door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit)	07-10-2016	GS	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18898	Natuur: Brief GS aan PS. Overeenkomst tussen provincie en PWN beheer Noordhollands Duinreservaat, Kennemerduinen en andere natuurgebieden in NH	07-10-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18899	Economie en RO: brief GS inz. reisvoornemen Bond en Geldhof naar Ierland, datacenter (c-agenda zie EEB 24/10/16 en RWW 27/10/16).	07-10-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18900	Verkeer: Afschrift brief van Gedeputeerde Vermeulen (Zuid-Holland) Duinpolderweg Proces besluitvorming MER-alternatieven met Verbeterde versie Voordracht	10-10-2016	Provincie Zuid-Holland	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18901	Economie en RO: brief GS inz. aanpassing planningsopgave Werklocaties Oosterdokseiland Amsterdam (brief staat op c-agenda van zowel de zie EEB (24/10) als zie RWW (27/10)).	10-10-2016 826247	GS	PS	EEB 24-10-2016 RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18903	Initiatiefvoorstel fractie 50PLUS: Verbetering Monitoring Woningbouw-programma's en RAP's	11-10-2016	Statengriffie	PS	RWW 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18905	Verkeer: Brief Achmea namens mevr. B.M.E. Broersen inzake zienswijze N243 herinrichting	12-10-2016	Achmea	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18907	Economie: brief GS inz. Uitvoeringsagenda Economie (staat op c-agenda zie EEB van 24 oktober 2016).	12-10-2016 862637	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18908	Juridische Zaken: brief GS inz. HAC verslag 2015 (staat op c-agenda commissie EEB van 24 oktober 2016).	12-10-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18909	Cultuur: brief GS inz. definitieve herijking provinciale monumentenlijst in de gemeente Schagen.	12-10-2016 861003	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
18905	Verkeer: Brief Achmea namens mevr. B.M.E. Broersen inzake zienswijze N243 herinrichting	12-10-2016	Achmea	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18906	Memorie van Antwoord begroting 2017.	13-10-2016	GS	PS	Ingekomen stukken 31-10-2016
18904	Verkeer: brief GS aan PS, Oplevering Programma N201+ en Eindrapportage N201	13-10-2016	GS	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18963	Economie: discussienota HIRB van SP en 50PLUS.	13-10-2016	50PLUS en SP	PS	EEB 21-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18910	Bestuur: brieven GS inz. WOB verzoek bestuurskracht-onderzoek Gooi en Vechtstreek.	13-10-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18921	Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen Noord-Holland	13-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Presidium 24-10-2016
18922	Verbetering verdeling onderwerpen in de jaarkalender 2017 PS	13-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Presidium 24-10-2016
18923	Politiek portret en Audio-uitzending commissies.	13-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Presidium 24-10-2016
18924	Plan van aanpak voor verbetering van de begrotingssystematiek van de Rekeningencommissie	13-10-2016	Statengriffie	(Geen)	Presidium 24-10-2016
18956	RO: Brief GS aan PS inzake bouwaanvraag Oosterbaan Waterlands Wonen aangehouden motie 39 50PLUS	13-10-2016	GS	PS	RWW 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18957	Verkeer: Brief GS aan PS, Arbitrage N23 Westfrisiaweg (staat op c-agenda commissie M&F van 24 oktober 2016).	14-10-2016	GS	PS	M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18958	(Natuur) Overeenkomst tussen provincie en PWN beheer NH Duinreservaat, Kennemerduinen en andere natuurgebieden in Noord-Holland.	17-10-2016	GS	PS	NLM 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18959	(Natuur) Bestuursinformatiebrief GNR nr.5-2016	17-10-2016	GNR	PS	NLM 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18960	ICT: brief GS aan PS inzake Digitalisering dienstverlening	17-10-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 M&F 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18961	Natuur: Brief GNR over besturingsmodel gemeenschappelijke regeling GNR	18-10-2016	GNR	PS	NLM 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18965	Beantwoording technische vragen commissie EEB van 24 oktober 2016	21-10-2016	GS	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18966	RO/Duurzame energie (RWW leidend): Afschrift aan PS van brief Energy Park Zwanenburg aan GS 20 oktober	21-10-2016	energie park zwanenburg	PS	EEB 21-11-2016 RWW 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18967	Sponsoring: brief GS inz. Toegezegde informatie over Evenementensponsoring 2016-2019	24-10-2016 714743	GS	PS	EEB 21-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016

ID	Onderwerp	Datum registratie Registratienummer	Afzender	Aan	Behandeling door Presidium
18968	Brief GS aan PS met beantwoording openstaande vragen die RWW 19 9 2016 inzake planning aanleg natuurvriendelijke oevers	24-10-2016	GS	PS	RWW 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18695	Vaststellen Strategische Statenagenda	24-10-2016	Statengriffie	(Geen)	PS 07-11-2016
18978	OV: brief mevr. Le Noble inzake Nota van Uitgangspunten OV-concessie Gooi en Vechtstreek	24-10-2016	Mevr. Le Noble	PS	M&F 21-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18969	Natuur: Wijziging Uitvoeringsregeling natuur- en landschapsbeheer	26-10-2016	GS	PS	NLM 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18970	Brief GS aan PS. Afdoen toezeggingen Faunabeheer	26-10-2016	GS	PS	NLM 27-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18971	RO/Water: Mailing van diverse burgers aan PS inzake Kustpact.	26-10-2016	diverse burgers	PS	RWW 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18979	OV: brief GS aan PS, Voortgangsrapportage HOV in 't Gooi februari t/m juli	26-10-2016	GS	PS	M&F 21-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18982	Economie: Inspreeknotitie Stichting glasvezel Texel bij behandeling begroting die EEB 24 oktober 2016 en afschrift van de brief die de stichting aan de hr. Bond heeft geschreven inz. glasvezel.	26-10-2016	Stichting glasvezel Texel	PS	EEB 24-10-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18977	Ingekomen reactie. Brief st. behoud de natuur in Geestmerambacht bij Natuurbeheerplan 2017	27-10-2016	(Geen)	(Geen)	NLM 27-10-2016
18980	OV: brief GS aan PS, Jaarverslag 2015 concessies Openbaar Vervoer Noord- Holland	27-10-2016	GS	PS	M&F 21-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016
18981	Financiën/Milieu: voordracht Tarieven nazorgheffing stortplaatsen 2017 en begroting 2017 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Noord-Holland	27-10-2016	GS	PS	PS 12-12-2016 M&F 21-11-2016 NLM 28-11-2016 Ingekomen stukken 31-10-2016

Aan
PS

Uw contactpersoon
V. Mulder
AD/STG

Bijlage
Lijst moties

Doorkiesnummer 023-514 4186
mulderv@noord-holland.nl

Betreft lijst moties ten behoeve van PS 7 november 2016

Memo

27 oktober 2016

1|2

Inleiding:

Hierbij treft u de vernieuwde lijst moties aan. De kolommen "Stand van zaken GS" en "Voorstel Presidium" zijn op een aantal punten verder geactualiseerd. Tevens zijn er afdoeningsvoorstellen gedaan voor een aantal **aangehouden** moties die al wat langer op de lijst staan.

Voorstel:

Instemmen met de nieuwe afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

ID	Motienummer/PS-datum	Titel
472, pag. 4	M18/PS23-05-2016	Beleidsagenda Energietransitie; onderzoeken haalbaarheid van punten.
471, pag. 5	M11/PS23-05-2016	Glasvezel.
469, pag. 7	M9/PS23-05-2016	Verwachtingen Uitvoeringsagenda Beleidskader Economie.
468, pag. 8	M4/PS23-05-2016	Motie vreemd; bestrijding werkloosheid ouderen in uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019.
446, pag. 17	M27/PS29-06-2015	Actieplan Geluid; groene geluidsschermen
394, pag. 28	M2-24/11-11-13	Begroting 2014; gebiedsontwikkeling Haarlemmermeer-west.

Instemmen met het afdoen van de volgende **aangehouden** moties:

ID	Motienummer/PS-datum	Titel aangehouden motie
459, pag. 13	M72/PS16-11-2015	Waarborgen democratische controle Waddenfonds (aangehouden).
451, pag. 16	M39/PS09-11-2015	Motie Vreemd a/d Orde; Strategische Agenda (aangehouden).
410, pag. 26	M13/PS12-05-2014	Motie Vreemd a/d Orde; Luwtmaatregelen Hoornse Hop (aangehouden).

Instemmen leidt tot een opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 7 november 2016.

Toelichting m.b.t. aangehouden moties:

Aangehouden moties kunnen alleen met een inhoudelijke motivering worden afgedaan. Weging van de motivering vindt plaats in het Presidium.

Daarnaast benadrukt het Presidium de verantwoordelijkheid van de indieners om tijdig de voortgang van toezeggingen rondom een aangehouden motie in de functionele Statencommissie aan de orde te stellen.

Lijst moties PS 7 november 2016

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
482	M50 PS03-10-2016	Veiligheidssituatie Petten.	PS verzoeken GS: * om bij het Kabinet erop aan te dringen om z.s.m. een informatiecampagne te starten voor direct betrokkenen in en rondom Petten en hen daarbij maximaal en actief te informeren over de actuele veiligheidssituatie; * om zo spoedig mogelijk een brief te sturen aan de leden van de 2e Kamer en het Kabinet en hen erop te wijzen dat het centraal opslaan van kernafval staand rijksbeleid is en het Kabinet te vragen op welk termijn het kernafval verplaatst gaat worden naar Borssele en een kopie van deze brief en het antwoord van het Kabinet te sturen aan Provinciale Staten; * om alles te doen wat nodig is om het Kabinet te bewegen te doen wat ze moeten doen (veiligheid en markttechnische continuïteit te borgen van de huidige en beoogde installatie) en zorgdragen dat kennis en werkgelegenheid voor de nucleaire en niet nucleaire activiteiten voor Noord Holland bewaard blijven.	50PLUS CDA D66 ONH PvdA VVD	Bond, J.		
481	M46A PS03-10-2016	Bescherming Waddenzee.	PS spreken zich uit tegen deze schadelijke activiteiten en verzoeken het college van GS: * in overleg met de drie Waddenprovincies, alles in het werk te stellen passend binnen de rol, verantwoordelijkheid en positie om dit gebied hier	CU-SGP D66 GroenLinks ONH PvdA PvdD SP	Loggen, C.		

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			tegen te beschermen; * en verzoeken dit standpunt van PS uit te dragen in het bestuur van het Regie College Waddengebied en daarmee optimale invloed uit te oefenen om deze schadelijke activiteiten te voorkomen dan wel voor zover mogelijk te stoppen.				
480	M44 PS03-10-2016	Democratische legitimiteit bij samenwerking MRA.	PS besluiten: * het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland te verzoeken om in overleg met de regiegroep te bekijken hoe recht kan worden gedaan aan de wens van Provinciale Staten om voldoende ruimte te behouden bij het beslissen over prioritering en verantwoording van de activiteiten van provinciaal belang binnen de MRA; * hiertoe de voorzitter van en Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Noord-Holland te verzoeken om voor 1 januari 2017 met een voorstel te komen over hoe de voorbereiding van afstemming en besluitvorming binnen de MRA ingebed kan worden in de vergaderorde van Provinciale Staten.	CDA D66 PvdA VVD	Remkes, J. Hoek van der, J.		
479	M43 PS03-10-2016	NH Vaarverbinding IJsselmeer-Amstelmeer.	PS verzoeken het college om: In het uitvoeringsprogramma van de Visie op Waterrecreatie een verkenning op te nemen naar het creëren van een vaarverbinding vanaf het IJsselmeer bij Den Oever naar het Amstelmeerkanaal en het Amstelmeer.	50PLUS PvdA PVV SP VVD	Loggen, C.		
478	M39 PS03-10-	Motie Vreemd a/d	PS roept GS op om:	50PLUS	Geldhof, J.		

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
	2016	Orde; bouwplan 3 c.q. 6 woningen aan Overleek in buitengebied Monnickendam. AANGEHOUDEN	Gezien het voorgaande, dat de voorzitter van de Stuurgroep gedeputeerde mevrouw J. Geldhof de Stuurgroep meedeelt, in de vergadering die bijeenkomt op 6 oktober a.s., het reeds in bezit hebbende bouwinitiatief van de heer C.G. Oesterbaan aan Overleek, plangebied sectie F, sectie nr 63, gelegen in het buitengebied van Monnickendam met onmiddellijke ingang in behandeling te nemen, conform de afgesproken procedures in het onder tekende bestuursakkoord dat nog steeds van kracht is.				
477	M33 PS 27-06-2016	informatiepakket zonnepanelen.	PS verzoeken GS: een informatiepakket te ontwikkelen, waarin alle mogelijkheden tot het plaatsen van zonnepanelen in categorie 1 t/m 5 en het combineren van functies opgenomen zijn in aanvulling en in combinatie met categorie 6a en 6b, en deze onder de aandacht van gemeenten te brengen.	VVD SP PvdA ONH CU-SGP CDA 50PLUS	Geldhof, J.		
476	M31 PS 27-06-2016	Maatwerk voor zonne-energie in bufferzones.	PS verzoeken GS: * een voorstel uit te werken waarin wordt onderzocht voor welke bufferzones, uitgezonderd het Natuur Netwerk Nederland, de UNESCO Stelling van Amsterdam/ Nieuwe Hollandse Waterlinie en de weidevogelleefgebieden, er kansen liggen voor zonne-opstellingen en onder welke voorwaarden dit mogelijk gemaakt kan worden. Beginnend bij de Haarlemmer-meerpolder en naar aanleiding	PvdD PvdA GroenLinks D66	Geldhof, J.		

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			daarvan onderzoek doen naar de andere bufferzones; * indien blijkt dat er kansen zijn, deze voorwaarden in de PRV te verankeren en ter besluitvorming aan PS voor te leggen.				
475	M27 PS 27-06-2016	PMI; Pilot gebiedsatelier 2e fase verbetering N236 tussen Nieuwe 's Gravelandseweg en Loodijk	PS verzoeken GS: 1. zo spoedig mogelijk als pilot een "burgerparticipatie N236 2e fase" vóór de aanbesteding van dit deel van de weg te starten; 2. daartoe in overleg met betrokkenen een stappenplan te maken en 3. de leden van de Commissie Mobiliteit en Financiën over het stappenplan alsmede de bereikte resultaten te informeren.	SP PvdD PvdA ONH GroenLinks D66 CU-SGP 50PLUS	Post, E.		
474	M25 PS 27-06-2016	Motie Prioriteiten Kaderbrief	PS verzoeken Gedeputeerde Staten om: * Prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van de volgende projecten: - De Kop werkt (AO) - Glasvezel (AQ) - Markerwadden (AT)- Groen Kapitaal: Biodiversiteit (AU) - OV-knooppunten (AV) * Voorstellen hiervoor zo snel mogelijk aan PS voor te leggen, bij voorkeur bij de begroting van 2017; * Bij het project Markerwadden (AT) Provinciale Staten actief te betrekken bij ontwikkelingen, nut en noodzaak, consequenties en de financiering.	VVD PvdA D66 CDA	Post, E.	02-09-2016 Uit besluitenlijst GS d.d. 30-08-2016 bij het onderwerp Begroting 2017:5. de brief m.b.t. de afhandeling van motie 25 vast te stellen en aan PS te verzenden.	05-09-2016 Brief wordt betrokken bij begrotingsbehandeling in commissies oktober en PS van 07-11-2016.
472	M18/PS23-05-2016	Beleidsagenda Energietransitie; onderzoeken	PS dragen het college op de volgende punten te onderzoeken op haalbaarheid	PvdA D66	Hoek van der, J.	25-07-2016 Motie 18 wordt momenteel uitgewerkt en besproken tijdens het GS-	22-09-2016 Motie is besproken in de EEB van 12-09-2016 (met uitloop naar 15-

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
		haalbaarheid van punten.	en daarover op korte termijn terug te rapporteren: 1. doelstelling op de nemen waarbij aangesloten wordt bij de Europese en Nederlandse doelstellingen: 80-95 procent minder CO2-uitstoot en 100 procent duurzame opgewekte energie in Noord-Holland in 2050; 2. meerjarige klimaatplannen op te stellen met (beleids) maatregelen, in samenhang met andere overheden; 3. in deze klimaatplannen steeds tenminste vier concrete doelen te stellen: a. percentage reductie CO2, b. percentage energiebesparing, c. percentage duurzame energie, d. een (telkens aan te passen) CO2reductie-tussendoelstelling voor 2030; 4. inzichtelijk te maken hoe de doelstellingen doorwerken in de verschillende beleids-terreinen, bijvoorbeeld in de uitvoeringsagenda; 5. de CO2-voetafdruk van beleidsmaatregelen integraal mee te nemen in de beleids-ontwikkeling; 6. jaarlijks te rapporteren over de voortgang door bijvoorbeeld een klimaatcalculatie.			themaberaad op 23 juni. De planning is om op 12 juli in GS het advies over Motie 18 te bespreken. Voor het zomerreces sturen van GS-advies aan Statencommissie EEB ter bespreking. De Staten zijn middels een brief geïnformeerd over deze aanpak waarbij we bij de uitwerking van Motie 18 ook ingaan op het klimaatinitiatief.	09-2016) en kan worden afgedaan na behandeling in Presidium van 24-10-2016 en PS van 07-11-2016. 01-09-2016 Uitwerking motie wordt gelijktijdig met initiatiefvoorstel Klimaatinitiatief besproken in de commissie EEB van 15 september 2016 (uitloopvergadering).
471	M11/PS23-05-2016	Glasvezel.	PS dragen Gedeputeerde Staten op: onderzoek te doen naar hetgeen er voor nodig is op juridisch, operationeel en financieel vlak om het internet	VVD SP PvdD PvdA ONH GroenLinks	Bond, J.	02-09-2016 Uit besluitenlijst GS d.d. 30-08-2016: Het college besluit: 1. kennis te nemen van het onderzoeksrapport ter uitvoering van de motie glasvezel (M11 PS 23-05-	22-09-2016 Motie is besproken in de EEB van 12-09-2016 (met uitloop naar 15-09-2016) en kan worden afgedaan na behandeling in Presidium van 24-10-2016 en

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			in heel Noord-Holland in 2020 ontsloten te hebben via een glasvezelnetwerk en de uitkomsten daarvan voor 1 september 2016 met de Staten te delen.	D66 CU-SGP CDA 50PLUS		2016);2. op basis van het uitgevoerde onderzoek de ambitie ten aanzien van breedband zoals opgenomen in het Strategisch Beleidskader Economie ongewijzigd te laten;3. PS te informeren met brief en voor te stellen de motie glasvezel als afgedaan te beschouwen;4. De gedeputeerde te machtigen voor redactionele aanpassingen. 25-07-2016 Het gevraagde onderzoek wordt momenteel uitgevoerd.	PS van 07-11-2016. 05-09-2016 Wordt behandeld in commissie EEB van september of oktober.
470	M10/PS23-05-2016	Verbeteren inzetbaarheid Participatiefonds Duurzame Economie.	dragen het college op: 1. de aanbevelingsrichtingen zoals genoemd in de tussenevaluatie (p. 4) te gebruiken om met een uitgewerkt voorstel te komen voor een verbeterd PDENH; 2. dit voorstel ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten; 3. de lessons learned uit de tussenevaluatie ook te gebruiken bij het inrichten van het MKBinnovatiefonds en duurzame energie innovatiefonds zodat deze fondsen goed op elkaar aansluiten; 4. een businessplan op te stellen voor de drie fondsen.	VVD PvdD PvdA GroenLinks D66 CU-SGP CDA	Bond, J.	25-07-2016 Voor uitvoering van deze Motie is een aantal vervolgstappen nodig, hierover zijn PS per brief geïnformeerd. In de komende maanden wordt een juridische analyse uitgevoerd van de mogelijkheden om het financieel instrumentarium van PDENH uit te breiden, en de governance van het fonds geëvalueerd. De planning is om in het eerste kwartaal van 2017 een uitgewerkt voorstel voor een verbeterd PDENH aan PS voor te leggen. 23-06-2016 Uit GS-besluitenlijst van 14-06-2016: Het college besluit: * Provinciale Staten met brief te informeren over de vervolgstappen voor uitwerking van de Motie 'Verbeteren inzetbaarheid Participatiefonds Duurzame Economie Noord-	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						Holland B.V.' (M10/230516).	
469	M9/PS23-05-2016	Verwachtingen Uitvoeringsagenda Beleidskader Economie.	PS verwachten dat: 1. Provincie Noord-Holland zich ontwikkelt als lerende organisatie door concrete doelstellingen op te nemen en door evaluatie te zien waaraan afwijkingen van die doelstellingen te wijten zijn; 2. in kaart wordt gebracht wat Noord-Holland hoger op de 'lijstjes' van vestigingsplaatsen brengt en prioritering zo nodig, na overleg met PS, bijstelt; 3. de kennis van Amsterdam wordt gebruikt om de creatieve sector ook breder in Noord-Holland te bevorderen; 4. uitvoeringsagenda houdt rekening met de totstandkoming van de Grondstoffenrotonde om de bijdrage aan een nieuw Business model voor de haven zo groot mogelijk wordt; 5. A. het acquisitiebeleid aan een SWOT-analyse van de Noord-Hollandse economie wordt gekoppeld en er samen wordt gewerkt met partijen in de MRA die elders al succesvol zijn; B. geworven bedrijven in de provincie kunnen bijdragen aan de 4 O's; 6. arbeidsmarktanalyses worden gebruikt in de Uitvoeringsagenda of de bijstelling daarvan; 7. welzijn en de verbetering van welzijn door een geschikte	VVD PvdA D66 CDA	Bond, J.	25-07-2016 Het college van GS zal voor het zomerreces (begin juli) een besluit nemen over een concept-uitvoeringsagenda Economie, die ook ingaat op de beantwoording van de motie. Een deel van het antwoord is dat GS een concept van de Uitvoeringsagenda aan de commissie EEB zullen voorleggen. De commissie wordt gevraagd of zij hiermee kan instemmen en de vragen van de motie voldoende beantwoord zijn. Het college van GS zal daarna de uitvoeringsagenda definitief vaststellen, met de eventuele aanpassingen die vanuit de commissie zijn aangegeven. 22-07-2016 Uit besluitenlijst GS d.d. 12-07-2016: Het college besluit: 1. de concept-Uitvoeringsagenda Economie als uitwerking van het Strategisch Beleidskader Economie, met het daarin opgenomen 'Dashboard Welvaart en Welzijn' vast te stellen. 2. Provinciale Staten door het versturen van bijgevoegde brief te verzoeken om de concept-Uitvoeringsagenda voor behandeling te agenderen voor de B-agenda van de commissie EEB van 12 september a.s., mede als antwoord op motie 9/23-05-2016 over de verwachtingen van PS voor de Uitvoeringsagenda. 3.	01-09-2016 Motie is besproken in de EEB van 12-09-2016 en kan worden afgedaan na behandeling in Presidium van 24-10-2016 en PS van 07-11-2016.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			monitor wordt gemeten; 8. de Kansen voor West agenda wordt gekoppeld aan de innovatie-agenda, waarbij cross-sectorale innovaties worden bevorderd en er wordt beschreven hoeveel start-ups en scale-up's we verwachten door provinciale inzet; 9. er een analyse voor wat betreft Incubators wordt gemaakt om te bepalen of het een succes is, of er markt voor is en wat de provinciale rol vervolgens is; 10. Provincie dienstbaar is richting haar ondernemers bij het faciliteren door middel van toegankelijke informatie en fondsen en het verbinden daar waar ondernemers dit nodig hebben (uitvoeren loketfunctie). PS verzoeken GS: 1. deze verwachtingen bij het uitwerken van de uitvoeringsagenda's ter hand te nemen; 2. waar dit het leerproces van de formulering van indicatoren ten goede komt, Provinciale te betrekken.			Provinciale Staten in bovengenoemde brief eveneens te verzoeken de motie als afgedaan te beschouwen.4. na behandeling in de commissie EEB een definitief besluit te nemen over de Uitvoeringsagenda Economie.	
468	M4/PS23-05-2016	Motie vreemd; bestrijding werkloosheid ouderen in uitvoeringsagenda arbeidsmarkt 2016-2019.	Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om: * bij alle projecten die worden gestart onder de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt het belang van werklozen in de genoemde leeftijdsgroep te allen tijde mee te nemen en onder de aandacht te brengen;	ONH 50PLUS	Talsma, T.	25-07-2016 De motie is uitgevoerd. PS worden hier nog voor het zomerreces per brief over geïnformeerd. Voorgesteld wordt de motie als afgedaan te beschouwen. 22-07-2016 Uit besluitenlijst GS d.d. 12-07-2016:Het college besluit:1. kennis te nemen van	22-09-2016 Motie is besproken in de EEB van 12-09-2016 (met uitloop naar 15-09-2016) en kan worden afgedaan na behandeling in Presidium van 24-10-2016 en PS van 07-11-2016. 01-09-2016 Uitwerking van de notitie wordt behandeld in de

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			* in samenwerking met de werkambassadeur Provinciale inspiratiedagen te organiseren voorwerkzoekenden en werkgevers samen met VNO/NCW en MKB, zodat werkgevers meer geïnspireerd worden om 45-50 plussers in dienst te nemen. Onterechte beeldvorming kan hier aan de orde komen, maar ook handreikingen voor leeftijdsbewust HR beleid; * bij de tussentijdse evaluatie van de uitvoeringsagenda P5 op de hoogte te brengen van de vorderingen die er zijn gemaakt.			de bereidheid van de TechniekRaad Noord- Holland om samen met de Werkambassadeur zorg te dragen voor uitvoering motie 4 PS 23-05-2016;2. de in de motie opgenomen "inspiratiedagen", als resultaat in de UitvoeringsAgenda Arbeidsmarkt op te nemen;3. PS te verzoeken motie 4 PS 23-05-2016 hiermee als afgedaan te beschouwen;4. Provinciale Staten te informeren via een brief en bijlagen.5. De portefeuillehouder te machtigen - gehoord de vergadering - wijzigingen in de brief aan te brengen.	commissie EEB van 12 september 2016
467	M1/PS08-02-2016	Motie Vreemd a/d Orde; Handhaving Broerdijk als weidevogelgebied. AANGEHOUDEN	PS verzoekt het College om: de Broerdijk te handhaven als weidevogelgebied.	PVV ONH 50PLUS	Talsma, T.		15-02-2016 Reden aanhouden motie uit notulen PS 08-02-2016: "De VOORZITTER: overigens heeft de gedeputeerde zojuist een brief toegezegd. Die kan in de commissie geagendeerd worden."
463	M82/PS14-12-2015	Altijd inhoudelijke en constructieve beoordeling voorstellen uit de Staten.	PS roept alle gedeputeerden en Statenleden op: alle ingediende moties, amendementen en initiatiefvoorstellen altijd te beoordelen op hun merites en niet op door welke partij of partijen deze zijn ingediend.	PVV	Alle gedeputeerden	25-07-2016 Moties, amendementen en initiatiefvoorstellen zijn voor de Staten belangrijke instrumenten om hun kaderstellende en controlerende te kunnen vervullen. GS zijn zich terdege bewust van het gewicht van deze instrumenten en besteden zorg aan de manier waarop het College hierop reageert. GS streven er naar tijdig te reageren en zorgvuldig op de voorstellen te adviseren. GS	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						betrachten deze tijdigheid en zorgvuldigheid ongeacht de partijpolitieke achtergrond van de indiener. Aandachtspunt is hierbij wel dat sommige voorstellen over taken van andere overheden gaan. GS moeten hier dan in hun advies naar verwijzen.	
462	M 78/PS14-12-2015	Motie Vreemd a/d Orde; klimaatakkoord.	PS verzoek GS om: * op korte termijn te inventariseren wat de consequenties van het klimaatakkoord voor de provincie NH zijn; * inzichtelijk maken wat de provincie moet doen om als onderdeel van de Staat haar bijdrage te leveren aan het halen van de klimaatdoelstellingen.	GroenLinks CU-SGP	Hoek van der, J.	25-07-2016 Het opstellen van de routekaart start in het derde kwartaal van 2016. 11-02-2016 Wij spannen ons in om zo optimaal mogelijk bij te dragen aan gemaakte afspraken (zo ook het Europese doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn en de opgave-16% hernieuwbare energie in 2023 uit het nationaal Energieakkoord). In de Beleidsagenda Energietransitie die wij in de loop van het tweede kwartaal 2016 aan PS voorleggen, doen wij voorstellen voor onze bijdragen hieraan.	10-10-2016 Naar alle waarschijnlijkheid zal de routekaart in de commissie EEB van 21 november 2016 worden behandeld. 31-03-2016 Moties zullen worden betrokken bij het opstellen van een routekaart. Dit is aangegeven in de agenda Energietransitie die zal worden behandeld in de cie EEB van 11 april 2016 en PS van 23 mei 2016
461	M77/PS14-12-2015	Motie Vreemd a/d Orde; ondertekenen Klimaatverklaring.	PS verzoekt Gedeputeerde Staten om: 1. op korte termijn te inventariseren wat de consequenties zijn van de doelstelling dat a. de eigen organisatie uiterlijk 2030 geen broeikasgassen meer uitstoot; b. en Noord Holland voor 2050 klimaatneutraal moet zijn gemaakt; 2. Op korte termijn te inventariseren wat nodig is om	GroenLinks CU-SGP	Hoek van der, J.	25-07-2016 Het opstellen van de routekaart start in het derde kwartaal van 2016. 29-04-2016 De Beleidsagenda Energietransitie is voor besluitvorming verstuurd naar PS (na GS van 8 maart jl.). Deze Beleidsagenda is nog geen 'Routekaart' naar 100 procent duurzaam in 2050. Wel zijn we gestart met het uitwerken daarvan. Dat doen we aan de hand van een aantal	10-10-2016 Naar alle waarschijnlijkheid zal de routekaart in de commissie EEB van 21 november 2016 worden behandeld. 31-03-2016 Moties zullen worden betrokken bij het opstellen van een routekaart. Dit is aangegeven in de agenda Energietransitie die zal worden behandeld in de cie EEB van 11 april 2016 en PS van 23 mei 2016.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			deze doelstellingen te behalen; daartoe inzichtelijk te maken wat de huidige stand van zaken is, welke effecten verwacht worden van reeds ingezet beleid; 3. de uitkomsten hiervan zo spoedig mogelijk na het kerstreces aan Provinciale Staten voor te leggen); 4. deze doelstellingen onderdeel te maken van de Beleidsagenda energietransitie die volgend jaar door Provinciale Staten wordt vastgesteld.			'toekomstperspectieven' (wat is de potentie van een bepaalde techniek, en wat kan die bijdragen aan het totaal?). De volgende stap, het opstellen van de 'Routekaart' (welke keuzes maken we op basis van die potentie en wat is er nodig om de doelen in 2030 en 2050 te bereiken?), kunnen we niet alleen. We zijn immers één van meerdere spelers. We zullen de omgeving, partners en belanghebbenden, hierbij betrekken en waar mogelijk reageren op het energiebeleid van het Rijk. Dit is ook in ontwikkeling en bovendien zijn er volgend jaar Tweede Kamerverkiezingen. In de uitvoeringsparagraaf komt het uitwerken van deze Routekaart dan ook als actie terug. Bij het bespreken van de Routekaart met PS betrekken we de twee moties 'Klimaatakkoord' en 'Ondertekenen klimaatverklaring' (Vreemd aan de orde, M77 en M78 14-12-2015).	
460	M76/PS14-12-2015	Motie Vreemd a/d Orde; Weidevogels.	PS draagt het College op: * in samenspraak met relevante maatschappelijke organisaties zoals de Vogelbescherming, Landschap Noord-Holland en de nieuwe collectieven voor agrarisch natuurbeheer de mogelijkheden te onderzoeken voor het opzetten en uitvoeren van één of meerdere pilots in NH; * in overleg te treden met het ministerie van EZ om	PvdD ONH GroenLinks CU-SGP 50PLUS	Talsma, T.	25-07-2016 Het werkbezoek voor PS leden op 26 mei 2016 heeft statenleden meer inzicht gegeven in (agrarisch) natuurbeheer en weidevogels. In de brief bij het ontwerp natuurbeheerplan 2017 (mei 2017, versie 773831/773838) staat de voortgang in behandeling van de motie: Van partners, zoals de Vogelbescherming, agrarische collectieven,	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			duidelijkheid te krijgen over de voorwaarden die verbonden worden aan de door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen voor weidevogelbescherming; * PS in maart 2016 of zoveel eerder als mogelijk te informeren over de mogelijkheden om in NH één of meerdere pilots uit te voeren.			Landschap Noord-Holland hebben wij pilotsuggesties ontvangen. De ideeën behoeven nadere uitwerking en gaan mee in het overleg met EZ met het verzoek om (een deel van) de door EZ gereserveerde middelen aan te wenden voor een pilot in Noord-Holland. 29-04-2016 Conform de motie is met o.a. de agrarische collectieven, Landschap Noord-Holland en Vogelbescherming overleg gevoerd. Van diverse partijen zijn voorstellen voor pilots ontvangen en de uitwerking vindt thans plaats. Ook wordt overleg met het ministerie gevoerd. Het Rijk heeft voor de komende 3 jaar jaarlijks € 500.000,- gereserveerd voor pilots weidevogels. Deze middelen zijn niet op korte termijn beschikbaar. EZ is voornemens de genoemde bedragen niet te versnipperen maar beschikbaar te stellen voor substantiële innovatieve projecten gericht op behoud van weidevogels in het agrarisch gebied. De criteria waaraan de pilots moeten voldoen zijn nog niet geformuleerd. Sleutelwoorden zijn: innovatie op het boerenbedrijf, betrekken van ketenpartners en systeeminnovatie. De besteding van de middelen wordt door het ministerie van EZ gekoppeld aan het nog op te stellen "plan van aanpak weidevogels" dat de	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						staatssecretaris heeft aangekondigd. De provincie Noord-Holland is vertegenwoordigd in een ambtelijke werkgroep van economische zaken die verbonden is aan het op te stellen plan van aanpak. Gezien de brede opzet (een landelijke aanpak met meerdere sporen) zal een plan van aanpak vermoedelijk niet voor eind 2016 gereed zijn. 11-02-2016 PS zullen in maart worden geïnformeerd over de voortgang. Weidevogels krijgen ook aandacht in het werkbezoek voor de commissie NLM dat nu ambtelijk wordt voorbereid en in april of in mei 2016 zal plaatsvinden (bezoek naar aanleiding van een verzoek van PS tijdens de commissievergadering van december 2016: bezoek aan een agrarisch collectief. Dit bezoek wordt gecombineerd met andere actuele onderwerpen uit het (agrarisch) natuurbeheer).	
459	M72/PS16-11-2015	Waarborgen democratische controle Waddenfonds. AANGEHOUDEN	PS verzoeken het collega van GS om: in de Gemeenschappelijke Regeling PS de mogelijkheid te bieden het AB van het Waddenfonds op te roepen om een nieuw Uitvoeringskader op te stellen en deze aan PS voor te leggen ter vaststelling.	PvdD	Loggen, C.		11-10-2016 De CIE RWW d.d. 19-9-2016 adviseert het Presidium om akkoord te geven op afdoen van de motie. Uitvoeringskader is geagendeerd. 30-11-2015 Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Mevrouw VERMAAS (PvdD): Voorzitter, u hebt een vooruitziende blik.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							Als u zegt, wij gaan het over twee jaar evalueren, dan gaan wij opnieuw kijken of dit de juiste werkwijze is en of de democratische controle goed is geborgd, dan wil ik inderdaad deze motie voorlopig aanhouden. Ik zal even kijken hoe het zit met Friesland, want daar moet natuurlijk ook nog iets gebeuren. Maar als u die toezegging doet, wil ik voor nu de motie aanhouden."
458	M64/PS09-11-2015	Begroting; OV-fietsvoorzieningen bij bushaltes. AANGEHOUDEN	PS dragen het college op: * te onderzoeken welke busstations en haltes het meest kansrijk zijn voor realisatie van een OV-fiets voorziening; * met de Stadsregio Amsterdam in gesprek te gaan om te bezien of zij hierbij willen aanhaken.	PvdA D66 CDA	Post, E.		10-10-2016 De fractie houdt de motie nog aan. Er loopt nu een aanbesteding. Zolang deze nog niet afgerond is wordt de motie aangehouden. 30-11-2015 Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Gedeputeerde POST:....Waar ik wel goed mee uit de voeten zou kunnen, is om verder na te gaan naast het halte uitvoeringsprogramma dat wij al hebben gerealiseerd, welke faciliteiten men wel graag op bepaalde busknooppunten zou zien. Daarmee zou ik uit de voeten kunnen, maar een onderzoek dat zich toespitst op een enkel bedrijf, is geen handige route om op te gaan. Ik kan mij voorstellen dat wij hier nader van gedachten over wisselen in de commissie."
456	M62/PS09-11-2015	Begroting; zeewier als energiebron.	PS dragen het college op: * te onderzoeken welke mogelijkheden er vanuit Noord-Holland zijn voor zeewierteelt;	VVD D66	Hoek van der, J.	25-07-2016 ECN, NIOZ en IMARES zijn momenteel bezig om een gezamenlijk plan van aanpak biomassateelt op zee	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
			* alles in het werk te stellen om de kennis beschikbaar te stellen, duurzame initiatieven te bundelen en lokale partnerschappen te organiseren; * deze vorm van duurzame energieproductie mee te nemen bij het opstellen van de beleidsagenda energietransitie.			op te stellen. Begin juli verwachten wij concept plan van aanpak. Dat wordt begin juli eerst ambtelijk besproken. Het plan van aanpak zal voorlopig een processtuk zijn waarin verschillende stappen en fasen in het proces worden vastgesteld. Dat plan zien wij als een groeidocument: per fase kan sprake zijn van bijstelling en/of het vergroten van de kring van betrokkenen. 29-04-2016 Met ECN als belangrijke partner is een gesprek gevoerd over de kansen. Verdere verkenning met ook andere stakeholders op dit gebied volgt nog in de komende maanden. Wij verwachten dat de eerste ronde van verkenning voor de zomer afgerond is waarna samen met de betrokken partners eventueel gewerkt kan worden aan een plan/programma met daarin acties en activiteiten. Het onderwerp Biomassateelt op zee is opgenomen in de startnotitie Circulaire Economie. Deze wordt voor de zomer naar PS gestuurd. Daar waar er een link is met energietransitie, is deze opgenomen in de beleidsagenda energietransitie, die recent naar PS is gestuurd. 11-02-2016 Op initiatief van en met ondersteuning van de Energy Board hebben ECN, IMARES, WUR en het NIOZ een Routekaart opgesteld voor	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						biomassateelt op zee. Momenteel wordt die routekaart besproken met mogelijke partners, met als doel beschikbare kennis te mobiliseren, rollen te verdelen, en initiatieven verder te bundelen. Het lijkt erop dat biomassa op zee relevanter is voor de productie van hoogwaardige suikers en eiwitten dan als energiebron. Naast de Beleidsagenda Energietransitie zal de Startnotitie circulaire economie dan ook hierop ingaan. Deze wordt in april aan u voorgelegd.	
453	M43/PS09-11-2015	Begroting; ontwikkeling light railnet. AANGEHOUDEN	PS verzoeken het college: in samenwerking met de Stadsregio Amsterdam (SRA, straks Vervoersregio) en in verband van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) het overleg aan te gaan over de ontwikkeling van een lightrailnet en daarover te rapporteren aan Provinciale Staten.	SP			27-10-2016 In het Presidium van 24-10-2016 heeft mevrouw Alberts aangeven dat zij in de commissie M&F vragen zal stellen aan GS over de ontwikkeling van een light train. 10-10-2016 Het Presidium van 24-10-2016 wordt gevraagd of deze motie kan worden afgedaan. 30-11-2015 Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Mevrouw ALBERTS (SP):Motie 43 zullen wij aanhouden en mogelijkerwijs op terugkomen als de discussie over de verrailing niet goed loopt."
451	M39/PS09-11-2015	Motie Vreemd a/d Orde; Strategische Agenda.	PS verzoeken het college van GS om: * de bereidheid uit te spreken	ONH GroenLinks CU-SGP	Alle gedeputeerden		13-10-2016 Strategische StatenAgenda is geïmplementeerd in de

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
		AANGEHOUDEN	de Staten te ondersteunen bij het invullen van haar Strategische Agenda; * deze bereidheid concreet te maken door voor het einde van het jaar een nadere tijdsplanning te geven voor de onderwerpen op de Strategische Statenagenda waarvoor die nog niet duidelijk is.				commissievergaderingen en de PS-vergadering. Het Presidium wordt geadviseerd om de motie af te doen. 30-11-2015 Reden aanhouden motie vanuit notulen PS 9 en 16 november 2015: "Gedeputeerde POST: Voorzitter, volgens mij heb ik zojuist aangegeven dat daar waar u input van ons verwacht, wij met alle plezier bereid zijn om aan te geven wanneer u die input redelijkerwijs van ons kunt verwachten, zodat u een planning kunt maken voor uw agenda. Als het gaat om iets wel of niet te agenderen, dat is aan de Staten."
446	M27/PS29-06-2015	Actieplan Geluid; groene geluidsschermen	PS verzoeken het college van GS om: * op meerdere locaties waar de hinder hoger is dan 60 dB proefprojecten te starten met groene geluidsschermen van onder andere bamboe en kokosvezels.	SP PvdD ONH GroenLinks 50PLUS	Talsma, T.	25-07-2016 De motie is uitgevoerd. PS worden hier nog voor het zomerreces per brief over geïnformeerd. Voorgesteld wordt de motie als afgedaan te beschouwen. 07-07-2016 Uit GS-besluitenlijst d.d. 05-07-2016: Het college besluit: 1. PS door middel van brief te informeren over de wijze waarop wij uitvoering hebben gegeven aan Motie 27/2015 (d.d. 29 juni 2015); 2. PS voor te stellen de motie als afgedaan te beschouwen. 19-11-2015 Voorgesteld wordt de motie te koppelen aan het innovatieplan geluid-reducerende maatregelen. Hierin zijn innovatieve	27-09-2016 De commissie NLM adviseert na bespreking in de commissie NLM van 19-09-2016 om deze motie als afgedaan te beschouwen. 07-07-2016 De betreffende brief zal op 19 september op de B-agenda van NLM worden besproken.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						maatregelen opgenomen die toegepast kunnen worden op geluidbelaste locaties van meer dan 60 dB. Uitbreiding van de proef met bamboe schermen is echter niet mogelijk. De enige locatie is onlangs aangeplant en het duurt enkele jaren voordat het resultaat daarvan bekend is.	
441	M11/PS 26-05-2015	Coalitieakkoord; CETA en TTIP AANGEHOUDEN	PS verzoeken het College van GS: * in interprovinciaal verband, in Brussel en Den Haag de mening van Provinciale Staten over CETA en TTIP uit te dragen; * in interprovinciaal (IPO) verband de dialoog aan te gaan met andere provincies die zich zorgen maken over de gevolgen van CETA en TTIP.	SP PvdD	Bond, J.	15-10-2015 Uit besluitenlijst GS 13-10-2015: Het college besluit: 1. Provinciale Staten te informeren over het vervolg van de aangehouden motie betreffende het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) door middel van bijgaande brief; 2. De gedeputeerde te machtigen voor redactionele aanpassingen.	27-10-2016 In het Presidium van 24-10-2016 heeft fractie PvdD gevraagd de motie nog op de lijst te houden. 10-10-2016 Het Presidium van 24-10-2016 wordt gevraagd of deze motie kan worden afgedaan. 15-10-2015 In GS van 13 oktober 2015 is besloten Provinciale Staten te informeren over het vervolg van de aangehouden motie betreffende het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Brief is behandeld in de EEB vergadering van 23 november 2015. Partij voor de Dieren beraadt zich over het vervolg. 28-08-2015 Na bespreking in IPO op agenda commissie om verder te bespreken. De toezegging zal worden opgenomen op de LTA van de commissie EEB. 12-06-2015 Uit notulen PS 26-05-2015; reden aanhouden

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							motie: Mevrouw ALBERTS (SP): "Ik heb geen behoefte aan een tweede termijn, maar wel een reactie op de motie. De toezegging van mevrouw Post over het aankaarten in IPO-verband enzovoorts, vinden wij goed om te horen, want dat is eigenlijk ook de bedoeling geweest van de motie. Wij kunnen hem in stemming brengen, maar u verzoekt hem aan te houden. Die uitgestoken hand nemen wij aan."
433	M74/PS15-12-2014	Milieubeleidsplan; milieu dialoog.	PS roepen het college op: * een Noord-Hollandse milieudialoog te creëren, waarin op regelmatige basis overleg plaatsvindt met onder meer bedrijfsleven, werkgeversorganisaties, andere overheden en maatschappelijke (milieu)organisaties; * in deze dialoog te spreken over milieukwesties, zoals geur, geluid en fijnstof met als doel het milieu in Noord-Holland gezamenlijk te verbeteren en daarvoor maatregelen te ontwikkelen.	VVD D66 CDA	Talsma, T.	02-09-2016 Uit besluitenlijst GS d.d. 23-08-2016: Het college besluit: 1. PS door middel van brief te informeren over de uitvoering van motie 74/PS 15-12-14 over de milieudialoog; 2. PS voor te stellen om de motie als afgedaan te beschouwen. 25-07-2016 op 26 april heeft de Milieudialoog IJmond plaatsgevonden. Er wordt een nieuwe bijeenkomst ingepland voor oktober/november. Voor 11 juli staat er een Milieudialoog Westpoort gepland. Tijdens deze Milieudialoog staat het thema 'energie in de industrie' centraal. 29-04-2016 Begin dit jaar is de Milieudialoog Westpoort van start gegaan (naast de Milieudialoog IJmond die al langer loopt). Het voorstel is de motie hiermee als afgedaan te beschouwen.	02-09-2016 brief komt in cie NLM van 19-9-2016. 09-06-2016 Er volgt nog een brief vanuit GS. 12-05-2016 Voorstel Presidium volgt nog. 09-01-2015 .

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						11-02-2016 Er heeft 3 november jl. een 'kleine' Milieudialoog plaats gevonden over de inrichting van het meetnet. Voor 27-01-2016 staat een inventariserende bijeenkomst in het kader van de Milieudialoog Westpoort gepland met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Op dit moment vinden de voorbereidingen plaats voor een milieudialoog IJmond in maart 2016. 20-08-2015 De verkenning is uitgebreid naar enkele delen van Zaanstad die langs het Noordzeekanaal liggen. Verder geen wijzigingen ten opzichte van 23-4-2015. 23-04-2015 Er vindt een verkenning plaats voor het opstarten van een milieudialoog rond industrieterrein Westpoort. De provincie bespreekt met de relevante stakeholders de noodzaak om met elkaar in gesprek te gaan over milieukwesties en de bijbehorende ambitie. De opzet van de milieudialoog Westpoort wordt momenteel uitgewerkt en zal met de betrokken bestuurders worden afgestemd. 06-02-2015 GS zetten de Milieudialoog IJmond voort. Verder verkennen GS in het eerste kwartaal van 2015 voor één andere regio of er	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						eenzelfde ambitie en gedeelde noodzaak bestaat om via een dialoog met elkaar aan de slag te gaan. In de loop van 2015 kan ook in andere regio's een verkenning worden uitgevoerd.	
428	M61/PS12-15-2014	Motie Vreemd a/d Orde; Natuurbeheer Vafamil terrein	PS verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: op korte termijn de mogelijkheid te onderzoeken en uit te voeren opdat het Vafamil-terrein aan de Zeeweg in beheer komt bij een grote natuurbeheerder uit het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.	PvdD PvdA D66 50PLUS	Post, E.	25-07-2016 Er is nog geen verandering t.o.v. 29-04-2016. 29-04-2016 stand van zaken is dat PWN en RVB over de details van de verkooptransactie onderhandelen en dat inmiddels milieukundig onderzoek heeft plaatsgevonden. Verwachting is dat dit zal leiden tot een verkoop aan PWN. Zodra die verkoop een feit is zullen Provinciale Staten worden geïnformeerd. 11-02-2016 In overleg met het RVB en de naastgelegen natuurbeheerders is gekeken op welke wijze aan de motie uitvoering kan worden gegeven. Als resultaat daarvan is het RVB op dit moment in gesprek met PWN als meest passende partij over de verkoop van het terrein aan PWN. Dit zou invulling geven aan de motie die PS hebben aangenomen. Mocht deze verkoop uiteindelijk niet doorgaan dan zullen wij opnieuw in overleg treden met het RVB over het vervolg. 19-11-2015 Het RVB heeft de aanliggende eigenaren (Natuurmonumenten en PWN) en de gebruiker van het terrein	17-02-2015 In commissie R&M van 12 januari 2015 is naar de stand van zaken gevraagd en het gedeputeerde Bond aangegeven dat de motie onder portefeuille grondzaken van gedeputeerde Post valt en dat er bij RVOB een maand uitstel is gevraagd om de motie uit te voeren.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						(de Stichting Zeeweg 71) in de gelegenheid gesteld om een gezamenlijke aanbieding te doen. 20-08-2015 Inmiddels heeft een ambtelijk gesprek plaatsgevonden met het RVB over de verkoopprocedure. Het is onduidelijk in hoeverre het RVB een voorkeurspositie moet en kan geven aan de gebruikers en naastgelegen eigenaren bij de verkoop van het terrein. Het RVB zoekt dit uit en zal de provincie informeren over de uitkomsten alvorens verdere stappen worden ondernomen. 01-05-2015 Uit Notulen PS 02-03-2015, op vraag fractie PvdD naar stand van zaken: Gedeputeerde Post: Er hebben gesprekken plaatsgevonden tussen Rijksvastgoed en het Ontwikkelingsbedrijf en een grote natuur beherende organisatie. Het RVOB onderzoekt de mogelijkheden om onderhands aan deze organisatie te verkopen en ons is toegezegd dat het RVOB ons hiervan op de hoogte houdt en met ons in gesprek gaat mocht een verkoop onverhoopt niet tot stand komen. Dat is op dit moment de stand van zaken. 06-02-2015 Motie is in behandeling genomen; er vindt overleg plaats met het Rijk. Wanneer dit overleg tot duidelijkheid leidt, worden PS	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						geïnformeerd.	
427	M60/PS15-12-2014	Motie Vreemd a/d Orde; businesscase Pallas	PS verzoeken Gedeputeerde Staten: * Provinciale Staten voorafgaand aan het besluit over het vrijgeven van een volgende tranche een ge-update businesscase voor te leggen, met een overzicht van geïnteresseerde private partijen die bereid zijn om in te stappen.	PvdA D66	Bond, J.	25-07-2016 De eerstvolgende momenten dat PS betrokken worden in 2016 hebben betrekking op het Jaarplan 2017. 11-02-2016 Tijdens de bespreking in de cie EEB op 14 december 2015 zijn (nieuwe) afspraken gemaakt voor het informeren en betrekken van PS bij besluitvorming omtrent Pallas. De eerstvolgende momenten dat PS betrokken worden bij Pallas hebben in 2016 in elk geval betrekking op het Jaarplan 2016 en op de betaling van het tweede deel van de tweede tranche t.b.v. de activiteiten in 2017. In 2017 zullen PS betrokken worden bij het go/no-go besluit over de derde tranche. 19-11-2015 Op 5 oktober 2015 is de commissie EEB (in besloten deel) geconsulteerd over het voorgenomen besluit van GS over de ingediende businesscase. 15-10-2015 Consultatie van de commissie EEB heeft plaatsgevonden op 5 oktober 2015 20-08-2015 De aanvraag voor de volgende tranche wordt verwacht rond de zomer van 2015. 23-04-2015 Geen wijzigingen.	06-01-2016 Commissie EEB is op 14 december 2015 geconsulteerd over de uitbetaling van de tweede tranche. Toegezegd is dat PS van elke stap op de hoogte worden gehouden. 28-07-2015 Behandeling in commissie EEB van 5 oktober 2015 heeft in besloten vergadering plaatsgevonden.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						06-02-2015 De externe partijen zijn over deze motie geïnformeerd. Deze motie kan pas bij de volgende tranche worden afgehandeld.	
424	M54/PS10-11-2014	Begroting 2015; financiering natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland.	PS verzoeken GS: * LNH en andere terreinbeheerders de mogelijkheid te geven om hun specifieke omstandigheden voor hogere kosten voor natuurbeheer nader te onderbouwen; * te monitoren of de nieuwe doelsubsidies voor de terreinbeheerders (en in het bijzonder voor LNH) toereikend zijn voor het uitvoeren van de provinciale taken voor ontwikkeling en beheer van natuur; * hierover halfjaarlijks verslag uit te brengen aan PS, de eerste keer in juni 2015.	PvdA D66	Talsma, T.	25-07-2016 De onderzoeken zijn afgerond. Aan PS wordt gerapporteerd in juli of direct na zomerreces 2016. 07-07-2016 Uit GS-besluitenlijst d.d. 5 juli jl.: Het college besluit: 1. PS in kennis te stellen van de onderzoeken van specifieke omstandigheden voor hogere kosten voor natuurbeheer en de wijze waarop de doelen, de tarieven en de opbouw van de standaardkostprijzen worden geëvalueerd, waar per motie M54/2014 om is verzocht; 2. PS voor te stellen om motie M54/2014 hiermee als afgedaan te beschouwen; 3. het beschikbaar gestelde budget voor 'Beheervergoeding SNL: Bijzondere versnipperde gebieden en vaartoeslag voor landbouwers' van € 760.000,- a. te besteden aan een vaartoeslag voor het uitrijden van ruige mest op vaarland door agrarische natuurbeheerders en daartoe € 51.639,- in 2016 en jaarlijks € 47.959,- in de periode 2017-2019 op de Lijst Subsidies buiten uitvoeringsregeling te plaatsen voor dit doel, voor de betreffende leden van het agrarisch collectief Water, Land	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						en Dijken; b. voor het restant budget van € 564.484,- te besteden aan projecturen en bijkomende kosten van natuur beherende organisaties, door middel van een op te stellen subsidieregeling. 29-04-2016 De provincie heeft de aantallen en omvang van de versnipperde gebieden geïnventariseerd. Landschap Noord-Holland heeft informatie over een aantal specifieke terreinen aangeleverd, waarover binnenkort nader overleg met LNH plaats vindt. Daarna gaat aan PS worden gerapporteerd. 11-02-2016 Onderzoek is gaande. PS worden na afloop van het onderzoek, voorjaar 2016, nader geïnformeerd. 19-11-2015 Er is een onderzoeksvraag uitgezet om inzicht te krijgen in aantal en omvang van versnipperde terreinen. PS worden na afloop van het onderzoek, voorjaar 2016, nader geïnformeerd. 20-08-2015 Er zijn zes reacties van de terreinbeheerders ontvangen. GS zullen hierop reageren. PS wordt dit najaar nader geïnformeerd. 23-04-2015 De terreinbeheerders is per brief gevraagd te reflecteren op de	

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						vraag die in de motie is gesteld. Reactie wordt dit voorjaar verwacht, waarna met de terreinbeheerders gesproken zal worden over hun reacties. Voorzien wordt dat PS medio 2015 kunnen worden geïnformeerd. 06-02-2015 Motie is in behandeling genomen; komende maanden zullen de terreinbeheerders worden benaderd. Voorzien wordt dat PS medio 2015 kunnen worden geïnformeerd.	
410	M13/PS12-05-2014	Motie Vreemd a/d Orde; Luwtemaatregelen Hoornse Hop. AANGEHOUDEN	PS verzoeken het College van Gedeputeerde Staten: om als voorwaarde aan het beschikbaar stellen van het budget toe te voegen dat er nadere afspraken dienen te worden gemaakt ten aanzien van de vergunningverlening voor maaien, beheer en kosten van maaien, zodat de toegankelijkheid van de haven van Hoorn en bevaarbaarheid van de recreatieve routes nabij Hoorn geborgd blijven.	VVD PvdA CDA	Loggen, C.		11-10-2016 Cie RWW d.d. 19-9-2016 adviseert het presidium om de motie af te doen. 05-09-2016 Deze aangehouden motie is doorgeschoven naar de volgende commissie van september. 12-05-2016 deze aangehouden motie wordt aan de orde gesteld in cie RWW 13-06-2016 28-01-2016 Voorstel Presidium volgt nog. 13-10-2015 IN RWW d.d. 12 10 2015 is besloten de motie nog open te laten staan; commissievergadering 29-10-2015 wordt hier op terug gekomen. 05-10-2015 Actualisatie wordt gevraagd in cie RWW van 12-

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							10-2015. 15-10-2014 Zie brief op c-agenda WEB 1 september 2014. Op initiatief provincie zijn en worden er gesprekken gevoerd met betrokken partijen (gemeenten, Rijkswaterstaat, Ministerie I&M, recreatieschap en coöperatie Gastvrije Randmeren en de watersportsector) om de mogelijkheden te verkennen voor de organisatie en financiering van het maaibeheer van waterplanten in de Hoornse Hop. Uit deze verkenning moet blijken of maaien haalbaar is qua kosten, financiering en organisatievorm en of daar zo mogelijk afspraken uit kunnen volgen voor het maaien van waterplanten in de Hoornse Hop. Na de zomer zal u geïnformeerd worden over de resultaten van de verkenning. In de cie WEB van 27/10/14 heeft mw. Geldhof het volgende meegedeeld: zij geeft een update over de waterplantenaanpak in de randmeren en de Hoornse Hop. Deze zomer is in de randmeren een nieuwe aanpak gevolgd. De gemeenten hebben in samenwerking met een aantal organisaties succesvol een groter oppervlak gemaaid. Deze proef krijgt volgend jaar een uitgebreider vervolg. Maaien kan een oplossing zijn voor overlast door waterplanten. Er is een

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
							ambtelijke werkgroep van de kustgemeenten, recreatieschappen, recreatiepartijen, Rijkswaterstaat en de provincies aan de slag om waterplantenoverlast gezamenlijk aan te pakken. Dit vraagt geld en inzet. Eind 2014 is duidelijk of en hoe partijen willen bijdragen aan deze oplossing. op 22 mei 2015 hebben GS een brief aan PS gestuurd over het uitstel van de planuitwerking en van de luwtmaatregelen Hoornse Hop. 15-05-2014 Het gevraagde is voor GS ook een belangrijke voorwaarde. Wordt behandeld in een paralleltraject waarbij de provincie een stevige regierol heeft. Die ruimte wordt de gedeputeerde gegeven. Graag over een half jaar resultaten in commissie melden.
394	M2-24/11-11-13	Begroting 2014; gebiedsontwikkeling Haarlemmermeer-west.	PS roept GS op: Bij het Rijk er op aan te dringen dat er zo snel mogelijk duidelijkheid wordt verschaft over de SMASH opdat de provincie samen met de partners de kaders voor de ontwikkeling duidelijk kan maken en de gemeente de ontwikkeling Haarlemmermeer-west kan vervolgen.	PvdA D66 CDA	Geldhof, J.	25-07-2016 In cie RWW d.d. 30 mei is cie gevraagd of met mededeling GS de motie kan worden afgedaan. 29-04-2016 GS zullen PS actief informeren en daarmee stelt GS voor deze motie als afgedaan te beschouwen. 19-11-2015 Wij zijn nog in gesprek met het Rijk en de staatssecretaris moet nog steeds een beslissing nemen over SMASH. De situatie is ongewijzigd.	11-10-2016 Cie RWW d.d. 19-9-2016 adviseert het presidium om de motie af te doen. Actieve informatie is uitgevoerd. 09-06-2016 Het afdoeningsvoorstel van GS zal in september worden behandeld in cie RWW. 02-05-2016 In cie RWW d.d. 30 mei zal cie worden gevraagd of met mededeling GS de motie kan worden afgedaan.

ID	Motienummer	Onderwerp	Inhoud	Fractie	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
						14-08-2014 Geen wijzigingen, PS voorstellen deze motie als afgedaan te beschouwen. 17-04-2014 Het college van B&W van Haarlemmermeer heeft op 1 april jl. een nieuw Uitvoeringsplan voor de Haarlemmermeer West vastgesteld. Een nieuw ontwikkelingsbeeld voor de voormalige westflank, inclusief de woningbouw, maakt daar onderdeel van uit. Een bijzondere randvoorwaarde waar we in dit gebied mee te maken hebben is de luchthaven Schiphol. Formeel liggen de woningbouwontwikkelingen die voorzien zijn buiten de zogenaamde 20Ke-contour. Dit betekent dat de luchtvaart voor het voorgestelde ontwikkelingsbeeld geen enkele ruimtelijke beperking oplegt. Ook in de toekomst lijkt de luchtvaart geen beperkende effecten te hebben op Haarlemmermeer-west. Het Uitvoeringsplan zal nu door de gemeenteraad moeten worden bekrachtigd waarna het aan de provincie zal worden aangeboden met het verzoek voor de uitvoering de bij de provincie neergelegde Nota ruimte-middelen beschikbaar te stellen. 13-02-2014 In behandeling.	05-10-2015 Verzoeken om update door GS. 16-12-2014 PS 15-12-2014: op verzoek van fractie D66 blijft motie nog staan omdat er nog geen beslissing over SMASH is genomen door de minister en er nog een rapportage over in de Cie R&M is toegezegd. 20-11-2014 Presidium 17-11-2014: deze motie wordt afgedaan na vaststelling in PS van 15-12-2014. 07-10-2014 Op 6-10-14: besproken in cie R&M, motie kan worden afgedaan. 21-08-2014 Voorstel voor afdoen moet nog in de commissie R&M besproken worden. 21-08-2014 Voorstel Presidium volgt nog.

Leden van Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
t.a.v. de voorzitter de heer J. Remkes
Postbus 3007
201 DA Haarlem

Haarlem, 29 augustus 2016

Betreft: Indienen burgerinitiatief *Stop de Hobbyjacht Noord-Holland*

Geachte heer Remkes, geachte leden van de Provinciale Staten Noord-Holland,

Ondergetekenden verzoeken u - mede namens de ondertekenaars/ondersteuners op bijgaande handtekeningenlijsten - het volgende onderwerp op de agenda van provinciale staten te plaatsen.

Als groep bezorgde burgers vragen wij u een einde te maken aan jacht-zonder-noodzaak, waarbij vrij bejaagbare diersoorten (houtduif, haas, konijn, fazant en wilde eend) zonder objectief aangetoond maatschappelijk belang worden gedood. Zowel uit de praktijk als onderzoek blijkt dat deze hobbyjacht geen bijdrage levert aan natuurbehoud, maar juist het natuurlijk evenwicht verstoort. De hobbyjacht tast het dierenwelzijn aan en is tevens in strijd met de wettelijk erkende intrinsieke waarde van dieren.

Speelde jacht vroeger een rol in de voedselvoorziening, anno 2016 met een breed scala aan alternatieven is dat niet meer van deze tijd. Het is dan ook begrijpelijk dat een ruime meerderheid van de Nederlanders tegen de hobbyjacht is. Mede om deze redenen zouden dieren niet vrij bejaagbaar mogen zijn in onze provincie en zou hobbyjacht waar mogelijk dienen te worden stopgezet.

De nieuwe Wet Natuurbescherming geeft u de mogelijkheid om nadere regels te stellen op het gebied van faunabeleid en jacht. Wij verzoeken u om binnen deze verruimde bevoegdheden te kiezen voor een beleid dat in principe jachtvrij is, dus geen jacht zonder objectief vastgestelde noodzaak zodat bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming wordt geboden. Met de komst van de nieuwe Wet Natuurbescherming is het aan de provincie om binnen de nieuwe wettelijke kaders afwegingen te maken. Met dit burgerinitiatief beogen wij dat deze kans ten volle wordt benut.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u uiteraard contact opnemen met ondergetekende. Op de website www.stopdehobbyjacht.nl kunt u meer informatie vinden.

Met vriendelijke groet,

Indiener en contactpersoon:

Frank M. van Waard (geb.datum 05-04-1956)
Schooterweg 22
2021HM Haarlem
frank@vanwaard.eu

Plaatsvervanger:

Willem Jan B. Ziegelaar (geb.datum 02-04-1965)
Terrasweg 41b
2071BB Santpoort-Noord

Bijlage 1: Factsheet over jacht
Bijlage 3: Voorstel Ontwerpbesluit

Bijlage 2: Tekst burgerinitiatief
Bijlage 4: Handtekeningenlijsten

Factsheet Jacht

In deze factsheet delen we beknopt vijf feiten rondom jacht.

1. De omvang van het leed veroorzaakt door jacht is enorm

Jaarlijks worden er in Nederland ruim 1 miljoen dieren gedood die op de zogeheten wildlijst staan. Volgens de opgaven van de Koninklijke Jagersvereniging gaat het om 500.000 houtduiven, 250.000 wilde eenden, 170.000 hazen, 75.000 fazanten en 74.000 konijnen. [1]

Een onbekend aantal dieren wordt daarboven niet-dodelijk geraakt. De dieren die gevonden worden ervaren een stressvolle doodstrijd, bijvoorbeeld als zij worden geapporteerd of doodgebeten. De aangeschoten dieren die in paniek vluchten, sterven vaak als gevolg van de verwondingen buiten het bereik van de jager. [2]

2. Jacht verstoort de natuur en de dieren die er leven

De jacht verstoort het ecologisch evenwicht in de natuur

- Over het algemeen worden de dieren door jacht schuw, waardoor de zichtbaarheid voor mensen die van de natuur willen genieten afneemt. Toen in het Deense kroondomein, maar ook in het Nederlandse Deelerwoud het afschot sterk werd beperkt, nam de schuwheid van de dieren in hoge mate af en werd de zichtbaarheid voor natuurliefhebbers vele malen groter.
- De aanwezigheid van jagers, hun honden en hun schoten zorgen voor een verstoring van de aanwezige diersoorten. Edelherten worden bijvoorbeeld waakzamer, wat ten koste gaat van de foerageertijd. Het negatieve effect wordt ook erkend voor vogels die komen aanvliegen en gebruik willen maken van de terreinen waar de jacht plaatsvindt. Vluchtende dieren sturen bij jachtpartijen een sterk alarmsignaal uit naar alle andere dieren in de natuur. Dit kan ertoe leiden dat dieren hun leefgebied niet langer als veilig ervaren en op de vlucht slaan. Soms keren ze pas na dagen weer terug. [3][4]
- Door de jacht verandert de leeftijds- en geslachtsopbouw van de populatie bejaagde dieren. Jagers hebben voorkeuren en schieten liever het dominante mannetje ten behoeve van verkrijging van een trofee, dan de jonge dieren. Bij sociale dieren kan dit een effect hebben op het gedrag van dieren omdat natuurlijke hiërarchie in de groep wordt verstoord.
- Jacht verarmt de natuur. Jaarlijks worden er 1 miljoen dieren als jachtbuit meegenomen, waardoor waardevolle mineralen uit de kringloop verloren gaan.

3. Draagvlak voor jacht ontbreekt

Blauw Research onderzocht de houding van de Nederlandse bevolking tegenover de jacht. Daaruit bleek dat slechts 3% van de ondervraagden het plezier van de jacht een acceptabele reden vonden om dieren dood te schieten. De overgrote meerderheid van 72% vond dit niet acceptabel en steunt een verbod. [5]

Ook binnen de politiek is een ruime meerderheid tegen de hobbyjacht. De Groene Kieswijzer inventariseerde voorafgaande aan de verkiezingen van 2012 de standpunten over de plezierjacht van de Nederlandse politieke partijen. Daaruit bleek dat PvdA, VVD, CDA, D66, SP, ChristenUnie, GroenLinks en de Partij voor de Dieren zich uitspraken tegen jagen zonder maatschappelijk belang. De PVV nam niet deel aan het onderzoek, maar heeft zich bij vele gelegenheden uitgesproken tegen hobbyjacht.

4. Wildconsumptie is niet duurzaam

De hobbyjacht draagt geen wezenlijke bijdrage aan de wildconsumptie in Nederland en is geen antwoord op de vraag naar duurzame consumptie. Het intensieve afschot en de jacht in Nederland leveren per Nederlander per jaar slechts 35 gram Nederlands wild op. Van het in Nederland geconsumeerde wild is 95% niet afkomstig uit de Nederlandse natuur, maar dat is vooral gefokt in de bio-industrie in het buitenland, zoals Argentinië, Chili, Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland.[6][7]

5. Jacht staat op gespannen voet met de wettelijke erkenning van de intrinsieke waarde

De uitgangspunten in de huidige Flora- en faunawet en de aankomende Wet Natuurbescherming ten aanzien van de natuur zijn dat de natuur zo veel mogelijk met rust dient te worden gelaten. De natuur heeft een intrinsieke waarde en zo ook de dieren in het wild. Zij hebben een waarde, los van het nut voor de mens. Daarom geldt het «nee, tenzij»-principe: bij elke vorm van ingrijpen door de mens dient daarom de vraag centraal te staan of het noodzakelijk is dat er wordt ingegrepen. Ingerepen zonder noodzaak zijn ongewenst.

Bronnen

- [1] WBE-Databank Populatie en afschotcijfers
- [2] Eos
- [3] De zoogdiervereniging
- [4] Alterra
- [5] Blauw Research
- [6] Milieu Centraal
- [7] Faunabescherming

Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht Noord-Holland

Wij willen een einde aan de hobbyjacht, waarbij vrij bejaagbare diersoorten (houtduif, haas, konijn, fazant en wilde eend) zonder objectief aangetoonde noodzaak gedood worden. Wij verzoeken de provincie, de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten voor zover die binnen haar bevoegdheden valt volledig stop te zetten en haar invloed aan te wenden om bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden.

Toelichting:

Wij, burgers van provincie Noord-Holland

Constateren dat:

- hobbyjacht geen bijdrage levert aan natuurbehoud;
- het dierenwelzijn erdoor wordt aangetast;
- de hobbyjacht in strijd is met de wettelijk erkende intrinsieke waarde van dieren;
- het natuurlijk evenwicht wordt verstoord door het bejagen van dieren;
- de meerderheid van de Nederlanders tegen de hobbyjacht is;
- de jacht op de vrij bejaagbare soorten (houtduif, haas, konijn, fazant en wilde eend) niet meer in onze provincie thuishoort.

Verzoeken de provincie alles te doen wat binnen haar bevoegdheden ligt om de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden. De provincie zal binnen haar jurisdictie geen vrijstelling of vergunning geven voor het zonder noodzaak bejagen van houtduiven, hazen, konijnen, fazanten en wilde eenden. Dit beleid zal ook als zodanig vastgelegd worden in het provinciaal natuurbeleid.

VOORSTEL

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN NOORD-HOLLAND**

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het voorstel van Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht Noord-Holland van 29 augustus 2016

besluiten:

1. alles te doen wat binnen haar bevoegdheden ligt om de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden;
2. binnen haar jurisdictie geen vrijstelling of vergunning te geven voor het zonder noodzaak bejagen van houtduiven, hazen, konijnen, fazanten en wilde eenden;
3. dit beleid als zodanig vast te leggen in de, door de provincie nog vast te stellen, natuurvisie.

Aldus vastgesteld door de Provinciale Staten van Noord-Holland in hun vergadering van ... 2016

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 3 oktober 2016

Onderwerp: geldigheid burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland'

Kenmerk: 859698

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief burgerinitiatief "Stop de hobbyjacht"
- Factsheet Jacht
- Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht in Noord-Holland
- Voorstel ontwerpbesluit burgerinitiatief
- Verordening burgerinitiatief Noord-Holland 2002
- Ambtelijk technisch-juridische toets op de inhoudelijke vereisten voor het burgerinitiatief
- Externe juridische toets op de inhoudelijke vereisten voor het burgerinitiatief van NautaDutilh

1. Inleiding

Op maandag 29 augustus jl. boden de heer Van Waard en de heer Ziegelaar het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland' aan de voorzitter van Provinciale Staten aan, door tussenkomst van de Statengriffier. In de aanbiedingsbrief doen de indieners namens ruim 5000 ondertekenaars het verzoek aan Provinciale Staten van Noord-Holland om het onderwerp 'stop de hobbyjacht' op de agenda van de Staten te zetten. De afgelopen maanden is bij meerdere provincies een soortgelijk burgerinitiatief ingediend.

Conform de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland dienen de Staten eerst een besluit te nemen over de geldigheid van het burgerinitiatief. Indien PS vaststellen dat het verzoek geldig is, dan agenderen zij het burgerinitiatiefvoorstel voor de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten.

2. Toelichting op het burgerinitiatief

Het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland' vindt zijn oorsprong in de wijziging van de Wet Natuurbescherming, die de rol van de provincies ten aanzien van onder andere het natuurbeleid wijzigt. De verzoekers vragen PS in dit kader "een einde te maken aan jacht-zonder-noodzaak, waarbij vrij bejaagbare diersoorten (houtduif, haas, konijn, fazant en wilde eend) zonder objectief aangetoond maatschappelijk belang worden gedood".

Eén van de bijlagen bij het burgerinitiatief, een voorstel voor een ontwerp-besluit, maakt de intentie van de verzoekers nog concreter. Zij roepen daarin Provinciale Staten op:

- “1. alles te doen wat binnen haar bevoegdheden ligt om de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden;
2. binnen haar jurisdictie geen vrijstelling of vergunning te geven voor het zonder noodzaak bejagen van houtduiven, hazen, konijnen, fazanten en wilde eenden;
3. dit beleid als zodanig vast te leggen in de, door de provincie nog vast te stellen, natuursvisie.”

3. Vereisten voor de geldigheid van een burgerinitiatief

De Verordening burgerinitiatief Noord-Holland uit 2002 bepaalt wanneer er sprake is van een geldig verzoek om een onderwerp te agenderen voor inhoudelijke behandeling in de Staten. De verordening bepaalt dat een dergelijk verzoek moet worden begeleid door een lijst met minstens 5.000 handtekeningen van initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen. Initiatiefgerechtigden zijn inwoners van Noord-Holland die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezingen van Provinciale Staten.

Ook zijn er vormvereisten voor het verzamelen en indienen van handtekeningen. Het presidium heeft op 14 december 2015, als gevolg van een vraag van een burger over de interpretatie van de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland, als onderdeel van deze vormvereisten besloten dat ook digitaal verkregen handtekeningen geldig zijn. Een digitaal verkregen handtekening is een gescande of met de muis geschreven handtekening in combinatie met een te verifiëren e-mailadres. Digitaal verkregen handtekeningen moeten voorzien zijn van naam, adres, telefoonnummer en/of e-mailadres en geboortedatum.

Het presidium besloot verder om na afhandeling van een eerstvolgend burgerinitiatief de gebruikte methode en de voorwaarden te evalueren en zo nodig aan te passen.

Naast eisen over de vorm zijn er inhoudelijke eisen om de geldigheid van een burgerinitiatief te bepalen (artikel 4 van de Verordening burgerinitiatief). Een burgerinitiatiefvoorstel mag niet inhouden:

- een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
- het verzoek om te handelen in strijd met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
- een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
- een bezwaar in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuurswet tegen een besluit van het provinciaal bestuur, of
- een onderwerp waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door provinciale staten een besluit is genomen;
- een onderwerp betreffende provinciale belastingen en/of leges of;
- een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

In 2009 is voor het laatst een burgerinitiatief ingediend in de provincie Noord-Holland. Dat initiatief werd geldig verklaard en inhoudelijk behandeld¹.

4. Behandeling in andere provincies

Soortgelijke, of burgerinitiatiefvoorstellen met exact dezelfde formulering, zijn ingediend bij andere provincies. In Zeeland werd het burgerinitiatief niet ontvankelijk verklaard, een bezwaar tegen dit besluit werd afgewezen. In Limburg werd het burgerinitiatief ontvankelijk verklaard. Provinciale Staten van Limburg hebben na debat besloten alles te doen wat binnen de bevoegdheden van de provincie ligt om de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden. Tevens werd besloten binnen haar jurisdictie geen vrijstelling of vergunning te geven voor het zonder noodzaak bejagen van houtduiven, hazen, konijnen, fazanten en wilde eenden en dit beleid als zodanig vast te leggen in de, voor de provincie nog vast te stellen, natuurvisie. In Groningen werd het burgerinitiatief niet ontvankelijk verklaard en in de provincie Overijssel loopt het nog. Ook in Utrecht loopt de discussie nog. Daar wilde de provincie het burgerinitiatief aanvankelijk ongeldig verklaren omdat de oproep die wordt gedaan in het burgerinitiatief niet onder de bevoegdheid van de provincie zou vallen. In de Utrechtse Statencommissie vond men deze juridische uitleg discutabel en de commissie stelde dat er nog te veel onduidelijk is. De commissie wenste behandeling uit te stellen. Daarna werd in Utrecht door het Presidium het burgerinitiatief echter in gewijzigde vorm geagendeerd voor de Statenvergadering van 19 september 2016.

Op landelijk niveau zijn er vragen gesteld over de bevoegdheden van de provincies. De staatssecretaris van EZ heeft zich in een brief d.d. 6 juli uitgesproken over de bevoegdheden van de provincies rondom de jacht. Daarover zijn weer vragen gesteld door de vaste Eerste Kamercommissie aan de staatssecretaris.

5. Geldigheid van de vormvereisten

De griffie heeft de vormvereisten gecontroleerd en daarvoor een toets op de ingeleverde handtekeningenlijsten uitgevoerd. De lijsten bevatten 2209 handtekeningen die digitaal aan de verzoekers zijn aangeboden en 3282 handtekeningen die op papier zijn gezet. In totaal betreft dit 5491 handtekeningen.

¹ Op 15 december 2008 dienden vertegenwoordigers van de Dierenbescherming en Milieudefensie het burgerinitiatief "Stop veefabrieken in Noord-Holland" in, over onder meer de bouw van een kippenfabriek in Middenmeer. Op 9 februari 2009 besloten PS dat het om een geldig burgerinitiatief ging. Op 16 maart 2009 werd het onderwerp inhoudelijk behandeld door PS, nadat advies van Gedeputeerde Staten was ingewonnen en na behandeling in de vergadering van twee gecombineerde Statencommissies. Uiteindelijk stemden PS in met het voorstel van de commissie ROG, namelijk om "een afgewogen standpunt over de ruimtelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij te vormen in het kader van de Structuurvisie Noord-Holland eind 2009".

Alle met de hand getekende handtekeningen zijn door de griffie op volledigheid en juistheid van gegevens gecontroleerd. Daarnaast is er een steekproef uitgevoerd op gedeeltelijk ingevulde adressen, waar het adres wel vermeld stond maar de woonplaats niet. Bij deze controle op de fysiek ingediende steunbetuigingen zijn 281 ongeldigheden geconstateerd. Het gaat daarbij om burgers die niet in de provincie Noord-Holland woonachtig blijken of waarvan het adres ontbreekt, burgers die jonger zijn dan 18 jaar of bij wie de geboortedatum niet is ingevuld, en het ontbreken van handtekeningen.

Voor de toets op de digitale handtekeningen is steekproefsgewijs een mail verzonden naar 100 invullers met daarin een aantal vragen gericht op het valideren van gegevens. Hierop hebben op het moment van schrijven 30 personen gereageerd, allen met een positief antwoord. Bij deze digitale handtekeningen is vervolgens nog steekproefsgewijs een aantal mensen gebeld, wederom met positief resultaat.

De griffie concludeert op basis van deze toets dat het burgerinitiatief door voldoende burgers, namelijk 5210, wordt ondersteund. Ook aan andere vormvereisten, beschreven in de verordening, is voldaan.

6. Geldigheid van de inhoudelijke vereisten

Op verzoek van de griffie is ambtelijk een technisch-juridische toets op de inhoudelijke vereisten voor een burgerinitiatief uitgevoerd. In de bijlage treft u het ambtelijk advies aan.

Omdat er bij andere provincies verwarring is ontstaan over de bevoegdheden van de provincie m.b.t. de hobbyjacht, is op verzoek van de voorzitter van Provinciale Staten nog een externe juridische toets uitgevoerd. In de bijlage treft u het externe juridische advies aan.

Op basis van de adviezen en de bij de andere provincies ingewonnen informatie over behandeling en besluitvorming aldaar zijn vervolgens twee varianten voor behandeling aan het Presidium van Noord-Holland voorgelegd.

De eerste variant was om het verzoek op grond van artikel 4, aanhef juncto sub a, van de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland af te wijzen; het verzoek ziet op een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten. Dit voorstel is gebaseerd op de ambtelijke en externe juridische adviezen. Uit de analyse blijkt dat het openen of sluiten van de jacht op diersoorten geen bevoegdheid van de provincie is, maar van de minister. Daarmee voldoet het verzoek niet aan de inhoudelijke eisen van de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland. En het op de agenda plaatsen van het onderwerp kan verkeerde verwachtingen wekken. In plaats van het agenderen van het onderwerp zouden de verzoekers wel kunnen worden uitgenodigd voor een inhoudelijk gesprek met de betrokken beleidsambtenaren.

Zoals ook in het ambtelijk juridische advies aangegeven, staat het Provinciale Staten echter vrij om het onderwerp toch op de agenda te plaatsen, om zo te onderzoeken of zij eventueel andere mogelijkheden (buiten de formele bevoegdheden om) zien en willen inzetten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een lobby of het schrijven van een brief aan de Minister. Uit het juridische advies blijkt ook dat er mogelijkheden zijn voor GS om bij extreme

weersomstandigheden de jacht tijdelijk te sluiten. Deze tweede variant die aan het Presidium is voorgelegd, luidde dan ook om het burgerinitiatief *gedeeltelijk* geldig te verklaren. In de verschillende provincies is er verschillend omgegaan met hetzelfde of een vergelijkbaar burgerinitiatief. In Limburg heeft men na debat over het burgerinitiatief het besluit genomen alles te doen wat binnen de bevoegdheden van de provincie ligt om de jacht op de vrij bejaagbare diersoorten stop te zetten en bejaagbare en niet-bejaagbare soorten gelijkwaardige bescherming te bieden. In Utrecht leidde de discussie over de bevoegdheden van de provincie tot verwarring. Dit alles maakt duidelijk dat de discussie over de geldigheidsvraag meerdere kanten kent.

Het presidium heeft in meerderheid besloten aan Provinciale Staten te adviseren het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland' gedeeltelijk geldig te verklaren (de tweede variant) en het burgerinitiatief te agenderen voor behandeling in de eerstvolgende vergadering van de commissie Natuur, Landbouw & Milieu en vervolgens voor de Statenvergadering van 7 november 2016.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

J.R. Loggen, griffier presidium

Ontwerpbesluit

Nr. 60

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland ;

gelezen het ambtelijk technisch-juridische advies;

gelezen het externe juridische advies;

gehoord het advies van het presidium;

besluiten:

het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland' gedeeltelijk geldig te verklaren en te agenderen voor behandeling in de eerstvolgende vergadering van de commissie Natuur, Landbouw & Milieu en vervolgens voor de Statenvergadering van 7 november 2016.

Haarlem, 3 oktober 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Concept-verslag commissie NLM 27 oktober 2016, agendapunt 8.a.

8. A-agenda Landbouw & Fauna

8a. Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht

De **voorzitter** licht het agendapunt en het voortraject toe.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt wat het geldig verklaarde deel van het initiatief is. De **voorzitter** legt uit dat dit het eerste deel van het initiatief is. De heer **Van Liere** (PvdD) meent dat PS ook vrijstellingen en vergunningen verlenen en een natuurvisie mogen vaststellen. Het initiatief is gedeeltelijk goedgekeurd en staat als geheel op de agenda. De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vindt dat er iets mis is als het initiatief geheel wordt behandeld als het deels is goedgekeurd. De **voorzitter** meent dat de commissie hierover gaat. Mevrouw **Rommel** (VVD) wil een burgerinitiatief graag ondersteunen, maar in dit geval is er geen bevoegdheid van PS.

De **voorzitter** constateert dat de commissie het niet eens is over de interpretatie en geeft allereerst de indiener het woord voor een toelichting. Vervolgens bepaalt de commissie welke onderdelen worden besproken en of ze tot een voordracht kan komen.

TOELICHTING

De heer **Van Waard** licht als indiener het burgerinitiatief toe. Zijn toelichting wordt later toegevoegd.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de heer Van Waard vindt dat jacht geen maatschappelijk doel dient. De heer **Van Waard** vindt dat hobbyjacht een individueel doel dient. Beheerjacht heeft een maatschappelijk doel.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt naar de definitie van het woord "hobbyjacht". De heer **Van Waard** weet dat er ook andere namen voor zijn. Hij heeft gekozen voor hobbyjacht om verwarring te voorkomen. Het gaat om jacht door een individu voor eigen plezier en nut.

De heer **Van der Sluis** (PVV) vraagt of jachtwedstrijden ook onder de hobbyjacht vallen. De heer **Van Waard** legt uit dat de specifieke invulling van de definitie geen onderdeel is van het burgerinitiatief.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de heer Van Waard weet dat PS Limburg het voorstel hebben aanvaard. De heer **Van Waard** weet dat de provincie Limburg als eerste akkoord is gegaan. Het initiatief is bij alle provincies ingediend. Dit akkoord is stap één, de invulling is stap twee.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt in welke richting de provincie moet denken voor die invulling. De heer **Van Waard** wil de benodigde stappen samen bespreken. Op de agenda staat nu het vertrekpunt. Het initiatief wil geen algemeen verbod, omdat alleen verbieden niet helpt. Er is draagvlak nodig.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of er jagers zijn onder de indieners. De heer **Van Waard** en zijn mede-indiener zijn geen jagers. Van de ondertekenaars weet hij dit niet.

De heer **Van Liere** (PvdD) feliciteert de heer Van Waard met het behalen van het benodigde aantal handtekeningen. Hij vraagt of het derde beslispunt ook gediend kan zijn met opname in een andere effectieve provinciale regelgeving dan een natuurvisie. Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de inspreker dit kan weten. De heer **Van Waard** legt uit dat het om het bepalen van het uitgangspunt gaat en niet in welke nota dat wordt neergelegd, als het maar effectief is.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom het initiatief is ingediend bij de provincie, omdat de meeste beleidsruimte bij de rijksoverheid zit. De heer **Van Waard** heeft hiervoor ook aandacht gevraagd bij gemeenten, waterschappen en de rijksoverheid. De verantwoordelijkheden liggen inderdaad verspreid, maar deels ook bij PS.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de inspreker weet hoe de jagers hiermee omgaan. De heer **Van Waard** weet dat er een opleiding voor jagers is en dat een groot deel van hen zorgvuldig handelt. Hij wil het principe ter discussie stellen of hobbyjacht in de 21e eeuw nog gewenst is en hoe dat beter geregeld kan worden. Hij vraagt om een afweging van het individuele belang en de misstanden en het maatschappelijk belang.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt wat het onderscheid is tussen jacht met en zonder noodzaak.

De heer **Van Waard** ziet dit als het verschil tussen het individuele en het maatschappelijke belang.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt of de wet ruimte biedt voor de wens van het burgerinitiatief.

De heer **Van Waard** ziet een spanningsveld tussen de belangen. Het burgerinitiatief wil dat altijd het maatschappelijke belang wordt meegewogen, maar vraagt geen algemeen verbod. PS kunnen dit vertrekpunt bepalen. De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt wat de verhouding tussen een algemeen verbod en het maatschappelijke doel voor jacht is. De heer **Van Waard** vindt een algemeen verbod geen goede oplossing. Hij pleit voor maatregelen om hobbyjacht te laten afnemen tot het niet meer plaatsvindt en wil dit principe samen invullen, zodat uiteindelijk uitsluitend wordt gejaagd als ook een maatschappelijk doel wordt gediend.

De **voorzitter** dankt de inspreker voor zijn toelichting. Hij vraagt of de commissieleden het eens zijn met de interpretatie van de gedeeltelijke geldigverklaring.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft een punt van orde. Zij vindt dit een belangrijk onderwerp en weet dat veel fracties nog maar weinig spreektijd hebben. Dat doet geen recht aan het voorstel.

De **voorzitter** heeft bij het begin van de vergadering aangekondigd dat de spreektijden worden gehandhaafd. Diverse partijen hebben spreektijd gespaard bij de andere agendapunten. Hij wil de spreektijden handhaven.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) is het hier niet mee eens en vraagt de mening van de andere commissieleden. De heer **Kramer** (GroenLinks) merkt op dat om 18.00 uur de vergadering van RWW begint. De **voorzitter** vraagt wie voor het handhaven van de spreektijden is. Dit zijn zeven leden.

De heer **Kramer** (GroenLinks) stelt voor de spreektijd los te laten en woordvoerders een korte verklaring te laten geven. De **voorzitter** stelt voor dat iedere fractie maximaal 2 minuten spreektijd krijgt om het standpunt uiteen te zetten. De commissie steunt dit ordevoorstel unaniem.

COMMISSIEBEHANDELING

De heer **Kramer** (GroenLinks) vindt hobbyjacht niet van deze tijd, maar de wet legt geen verbod op. Hij wil meewerken aan alle maatregelen die leiden tot het afbouwen van de hobbyjacht, binnen de bevoegdheden die PS hebben. PS Limburg hebben dit als ontbindende voorwaarde opgenomen. GroenLinks wil ook in Noord-Holland dit besluit nemen, inclusief de onderdelen van het initiatief die nu zijn uitgezonderd. Er liggen verschillende juridische adviezen. Hij kiest voor de ruimte die professor Bastmeijer ziet en steunt het burgerinitiatief.

De heer **Klein** (CU/SGP) concludeert op grond van het juridisch advies dat PS hebben laten opstellen dat PS weinig bevoegdheden terzake hebben. Het toch bespreken van het initiatief wekt valse verwachtingen.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of de heer Klein de andere rapporten ook heeft meegewogen in zijn oordeel.

De heer **Klein** (CU/SGP) concludeert dat de grootste verantwoordelijkheid bij de rijksoverheid ligt. Hij vindt het niet goed als de provincie een gezocht haakje in de regelgeving gebruikt. Hij wil geen valse verwachtingen wekken door het onderwerp te bespreken en meent dat geen voorgenomen besluit mogelijk is. De staatssecretaris vindt dat alle jacht een maatschappelijke noodzaak heeft. De term "hobbyjacht" geeft een verkeerde interpretatie van de werkelijkheid.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) weet uit antwoorden op Kamervragen in de Eerste Kamer dat PS geen bevoegdheden hebben om de jacht te beperken. De term "hobbyjacht" bestaat niet in de nieuwe Wet natuurbescherming, omdat daarin altijd een maatschappelijke noodzaak wordt gekoppeld aan het doden van dieren. Het is dus niet mogelijk om het burgerinitiatief te honoreren.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of hobby- of plezierjacht voor sterrenkoks ook een maatschappelijk doel dient.

Mevrouw **Rommel** (VVD) meent dat hiermee juist verspilling wordt tegengegaan.

Mevrouw **De Groot** (SP) weet na ampel overleg met haar collega in PS Limburg dat het burgerinitiatief gehonoreerd kan worden. Hobbyjacht is aan het verdwijnen.

De heer **Van der Sluis** (PVV) had meer spreektijd dan twee minuten gereserveerd voor dit agendapunt. Tegenwoordig is er geen noodzaak meer om levende have te schieten om te kunnen eten. Hij refereert aan een item over jacht in de talkshow Pauw, waarin de jacht werd geromantiseerd. De PVV kan instemmen met het voorstel, maar de heer Van der Sluis vraagt wel wat de kracht ervan is als de staatssecretaris vindt dat PS hier niet over gaan. De PVV zal ieder initiatief om de hobbyjacht te stoppen steunen.

De heer **De Kam** (CDA) kan niet instemmen met de tekst "alles te doen wat binnen de bevoegdheden ligt om de jacht te stoppen", omdat onduidelijk is wat "alles" is. Er wordt in Noord-Holland niet veel voor het plezier gejaagd. De jacht heeft een heel duidelijk doel.

De heer **Van der Sluis** (PVV) doet de suggestie bij het beperken te denken aan het reguleren van de uitgifte van jachtvergunningen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) is ontstemd over de zienswijze van GS, want het is aan PS om de agenda te bepalen. De PvdA is tegen de hobby- en plezierjacht, maar ziet wel een aantal haken en ogen ten

aanzien van het rapport-Bastmeijer. De inspreker heeft haar gerustgesteld, omdat dit een eerste stap in een transitieproces is. Professor Bastmeijer ziet handvatten voor het verbieden, maar het eigendomsrecht is daarbij een aandachtspunt. Mevrouw Jellema vraagt zich af waar de fair balance ligt, maar ze vindt het niet van deze tijd om hobbyjacht toe te staan en gaat graag de discussie aan om hieraan handen en voeten te geven.

De heer **Van Liere** (PvdD) is een sterk voorstander van het burgerinitiatief. Hij kan zich niet voorstellen dat PS akkoord gaan met het puur voor het plezier doodschieten van dieren. Gelukkig hebben PS veel mogelijkheden om dit tegen te gaan. Professor Bastmeijer heeft deze duidelijk verwoord. Een gebrek aan maatschappelijke noodzaak kan een reden voor een verbod zijn. De PvdD is een groot voorstander van het op deze wijze beperken van de jacht.

De heer **Pieterman** (50PLUS) kan het burgerinitiatief niet steunen, omdat PS niet bevoegd zijn. Het burgerinitiatief is een belangrijk instrument waaraan gepaste aandacht moet worden gegeven.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of 50PLUS wel voor het principe is.

De heer **Pieterman** (50PLUS) herhaalt zijn standpunt. PS gaan er niet over.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) neemt het instrument burgerinitiatief heel serieus en heeft het daarom gedeeltelijk ontvankelijk verklaard. Voor het eerste deel wil D66 verkennen wat de bevoegdheden zijn en welke mogelijkheden er zijn. Ook D66 vindt dat het deels accepteren van het initiatief valse hoop wekt, omdat het niet binnen de bevoegdheid van PS valt, zoals ook de staatssecretaris vindt. PS kunnen wel in de fracties en in PS de discussie voeren. D66 is tegen de hobbyjacht, maar dat wil niet zeggen dat de provincie daarin een taak heeft. Het verbieden van hobbyjacht is niet geheel los te koppelen van aanvallen op de natuurbeheerplannen. PS kunnen onderzoek doen met hoor en wederhoor voor alle partijen. D66 is van mening dat PS geen bevoegdheid hebben om dit initiatief te behandelen, maar zal ervoor lobbyen in de Tweede Kamer.

De heer **Van Liere** (PvdD) heeft een punt van orde. Hij meent dat deze discussie in PS al is gevoerd. Het initiatief is gedeeltelijk ontvankelijk verklaard, dus moet het in de volgende Statenvergadering worden behandeld.

De **voorzitter** meent dat de discussie gaat over de vraag welk onderdeel van het initiatief wordt behandeld. Hij concludeert dat D66 tegen het behandelen van het in ontwikkeling zijnde voorstel is.

Mevrouw **Rommel** (VVD) neemt het instrument burgerinitiatief heel serieus. Ze heeft daarom ingestemd met de extra spreektijd voor alle partijen, hoewel zij zelf meer spreektijd had gereserveerd voor dit agendapunt. Het is beschamend dat commissieleden nu weglopen uit de vergadering. Ze vindt dat er het een en ander af te doen is aan het rapport-Bastmeijer. De staatssecretaris heeft gesteld dat de provincie twee bevoegdheden heeft voor de jacht en dat jacht in de portefeuille van de minister valt. Het maatschappelijke doel in het beheren van de wildstand speelt een belangrijke rol. De VVD is van mening dat dit voorstel niet in PS thuishoort.

De **voorzitter** stelt voor de discussie af te sluiten en concludeert dat er een meerderheid voor behandeling in PS is. De heer **Van Liere** (PvdD) maakt hier bezwaar tegen. PS hebben al besloten om het burgerinitiatief te behandelen. Mevrouw **Weemhoff** (D66) meent dat PS hebben besloten dat de commissie NLM het zou behandelen. De **voorzitter** preciseert dat de commissie NLM de behandeling op 7 november zou voorbereiden. Hij stelt voor dat de griffie op basis van de discussie een voordracht voor PS maakt. Mevrouw **Rommel** (VVD) meent dat dit voorstel dan leeg is. De **voorzitter** zegt dat PS het kunnen verwerpen of aannemen in de volgende Statenvergadering. Mevrouw **Jellema** (PvdA) ziet de mogelijkheid om het voorstel aan te houden, ook omdat er nog geen discussie is geweest.

De **voorzitter** meent dat de bespreking conform het vergadervoorstel is verlopen. Een aantal partijen had spreektijd gespaard die zij niet hebben kunnen benutten. Het spijt hem dat deze werkwijze geen enkele partij voldoening geeft, maar de afspraken waren duidelijk.

De heer **Van Liere** (PvdD) doet een ordevoorstel. Op een burgerinitiatief volgt discussie in PS. Het verslag kan als stemadvies worden meegegeven. Er ligt een voorstel vanuit de initiatiefnemers dat als basis kan dienen voor de voordracht. Alle partijen kunnen daar amendementen op indienen. Er moet een Statenbehandeling van een voordracht komen.

Mevrouw **Rommel** (VVD) hoort dat de meerderheid van commissie vindt dat er geen voordracht kan komen en dat de commissie NLM zou bepalen wat PS gaan doen.

De **voorzitter** concludeert dat de meerderheid het initiatief niet steunt, maar dat de verplichting om het initiatief in de Staten te behandelen blijft bestaan. De commissie NLM komt niet tot een eensluidende conclusie. In de voordracht kan worden verwezen naar de discussie in de commissie als onderdeel van de beraadslaging.

Mevrouw **Rommel** (VVD) herhaalt dat er geen discussie heeft plaatsgevonden. De voordracht is haar niet duidelijk. De **voorzitter** stelt voor het onderwerp nogmaals te agenderen in de commissie, inclusief het advies van de advocaat. De heer **Van Liere** (PvdD) meent dat die ruimte er niet is gezien de regelgeving over burgerinitiatieven.

De **voorzitter** stelt voor dat de griffie de mogelijke acties voor de doorgeleiding van het *Burgerinitiatief Stop de hobbyjacht* naar PS van 7 november 2016 nagaat en hier schriftelijk op terugkomt. De commissie stemt hiermee in. De voorzitter dankt de initiatiefnemer voor zijn inzet en de mensen op de publieke tribune voor hun belangstelling.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2 november 2016

Onderwerp: aanhouden Burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht'

Kenmerk: PS 859698/877978

Bijlagen:

- Ontwerpsbesluit
- Concept-Verslag commissie NLM 27-10-2016 agendapunt 8.a.

1. Inleiding

Op maandag 29 augustus jl. boden de heer Van Waard en de heer Ziegelaar het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht Noord-Holland' aan de voorzitter van Provinciale Staten aan, door tussenkomst van de Statengriffier. Op 3 oktober jl. heeft Provinciale Staten besloten het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht' gedeeltelijk geldig te verklaren. Conform de Verordening burgerinitiatief Noord-Holland agendeert PS het burgerinitiatiefvoorstel vervolgens voor de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten, die van 7 november 2016.

Ter voorbereiding op besluitvorming in PS stond de inhoudelijke bespreking van het Burgerinitiatief op de agenda van commissie NLM van 27 oktober jl. Naar aanleiding van deze bespreking adviseert de commissie het burgerinitiatief aan te houden en op 12 december ter besluitvorming voor te leggen aan Provinciale Staten.

2. Toelichting.

De agenda van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu kende op 27 oktober diverse A-agendapunten die ook terugkomen op de PS-agenda van maandag 7 november. Doordat deze agendapunten, voorafgaand aan de behandeling van het Burgerinitiatief om diverse redenen behoorlijk uitgelopen waren was er slechts zeer beperkt tijd beschikbaar voor de inhoudelijke bespreking van dit Burgerinitiatief. Een deel van de leden van de commissie was (bijna) door de spreektijd en een deel van de leden had een volgende vergadering (RWW) die zich aandiende. Onder meer om deze redenen verliep de bespreking in de commissie NLM rommelig, was deze beperkt waardoor onderlinge standpuntuitwisseling en debat amper mogelijk was, en heeft de commissie geen goede conclusies kunnen trekken.

In afwijking van artikel 6, lid 3 van de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland wordt door de Statencommissie NLM het voorstel gedaan de besluitvorming door PS over het Burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht' aan te houden omdat de inhoudelijke voorbereiding door de commissie nog niet voldoende heeft plaatsgevonden en daarmee nog geen voldragen besluitvorming in Provinciale Staten plaats kan vinden. De besluitvorming door Provinciale Staten over het burgerinitiatief kan plaatsvinden in de Statenvergadering op 12 december 2016 na de inhoudelijke bespreking in de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu van maandag 28 november 2016.

3. Financiering en communicatie.

Met het aanhouden van het burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht' zijn geen kosten gemoeid. De indieners van het burgerinitiatief zijn geïnformeerd over het voorstel voor aanhouden en de vervolgdag van behandeling.

4. Proces en procedure.

Na besluit door Provinciale Staten om het Burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht' aan te houden wordt het burgerinitiatief geagendeerd voor inhoudelijke bespreking op de A-agenda van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu van 28 november en ter besluitvorming op agenda van de Provinciale Statenvergadering van 12 december.

5. Voorstel.

De Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit .

De Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu,

H.J. de Graaf, voorzitter

E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 76

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Onderwerp: aanhouden burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht'

gelezen de voordracht van de Statencommissie Natuur, Landbouw en Milieu van 2 november 2016;

gelet op artikel 6, lid 3 van de 'Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland;

gelet op het concept-verslag van de commissie NLM van 27-10-2016 agendapunt 8.a.

besluiten:

In afwijking van de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland om het op 29 augustus jl. ingediende en op 3 oktober jl. door PS gedeeltelijk geldig verklaarde burgerinitiatief 'Stop de hobbyjacht' aan te houden voor besluitvorming door Provinciale Staten tot de Statenvergadering van 12 december 2016.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Cavens

MID/AFD

Doorkiesnummer (023) 514 4215

cavensw@noord-holland.nl

INGEKOMEN - 1 SEP. 2016

1 | 1

Betreft: Begroting 2017

Verzenddatum

31 AUG. 2016

Geachte leden,

Kenmerk 823114-848392

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de begroting 2017 en de meerjarenraming.

In de bijgaande stukken vindt u de beleidsmatige teksten, de verwerking in de programmabudgetten van de bij de kaderbrief en coalitieakkoord "Ruimte voor groei" vastgestelde financiële mutaties en de inventarisatie en beoordeling van financiële ontwikkelingen ontstaan na vaststelling van de kaderbrief. Over de uitwerking van motie 25 bij de kaderbrief wordt u per separate brief geïnformeerd.

In de cijfers m.b.t. de jaarschijf 2016 zijn de voorstellen uit de zomernota 2016 verwerkt.

Uw kenmerk

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Waarnemend provinciesecretaris

H.J. Scharman

voorzitter

J.W. Remkes

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

Programmabegroting 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding en samenvatting	4
	Inleiding	4
	Samenvatting	4
	Begroting in één oogopslag	6
	Structureel en reël evenwicht	7
	Overzicht financiële ontwikkelingen	10
2	Leeswijzer	14
3	Programma's	17
	Programma 1 Openbaar bestuur	18
	Programma 2 Bereikbaarheid	35
	Programma 3 Water	54
	Programma 4 Milieu	67
	Programma 5 Ruimte	78
	Programma 6 Groen	98
	Programma 7 Cultuur en Welzijn	114
	Programma 8 Financiën	126
4	Paragrafen	135
	4.1 Inleiding	135
	4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	136
	4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	159
	4.4 Financiering	163
	4.5 Bedrijfsvoering	166
	4.6 Verbonden partijen	174
	4.7 Grondbeleid	205
	4.8 Provinciale heffingen	208
5	Financiële begroting	213
	5.1 Inleiding	213
	5.2 Meerjarenraming	214
	5.3 Uiteenzetting financiële positie	232
	5.4 Overige financiële overzichten	293
6	Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling	310
	Bijlagen	313
	7.1 Bestuur en directie	313
	7.2 Noord-Holland in feiten en cijfers	314
	7.3 Waar zijn wij te bereiken	315
	7.4 Lijst met gemeenten	316

1 Inleiding en samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2017 – 2020. Daarin kunt u lezen hoe de provincie Noord-Holland op koers ligt met de provinciale beleidsprogramma's en welke kosten daarmee zijn gemoeid. In deze begroting zijn de besluiten verwerkt die met betrekking tot de kaderbrief 2017 zijn genomen, inclusief ook motie 25 die door uw Staten bij de kaderbrief is vastgesteld.

De begroting is een omvangrijk document van meer dan driehonderd pagina's, maar toch goed hanteerbaar. Dat komt door het vaste format, waarbij de provinciale activiteiten per beleidsprogramma worden weergegeven aan de hand van een doelenboom. Daarmee is in één oogopslag zichtbaar welke doelen de provincie Noord-Holland wil bereiken en welke activiteiten daartoe worden ontplooid. De bijbehorende budgettaire overzichten laten vervolgens zien welke middelen zijn begroot en hoe het met de actuele kostenontwikkeling staat.

In mei 2015 werd het coalitieakkoord *Ruimte voor groei* gepresenteerd. De afspraken in dit akkoord blijven richtinggevend tot aan de eerstvolgende Statenverkiezingen in het voorjaar van 2019. Vanzelfsprekend wordt wel ruimte geboden voor tussentijdse aanpassingen. Dat is ook noodzakelijk. De provincie Noord-Holland opereert immers niet in een bestuurlijk vacuüm, maar heeft te maken met de economische conjunctuur, een veranderende samenleving en met de gevolgen van kabinetsbeleid en Europese regelgeving. De financiële planning en de instrumentkeuze kunnen daardoor veranderen, zelfs als de provinciale beleidsdoelen dezelfde blijven.

De begroting van de provincie Noord-Holland is structureel in evenwicht. Structurele lasten worden in de periode tot en met 2020 gedekt door structurele baten. Die structurele baten bestaan voornamelijk uit uitkeringen van het provinciefonds en uit de opcenten van de motorrijtuigenbelasting. In deze begroting wordt er vanuit gegaan dat de uitkering uit het provinciefonds licht zal stijgen en de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting gelijk zullen blijven. Of deze verwachting bewaarheid wordt, hangt af van allerlei factoren, zoals van de economische ontwikkeling.

Relevant zijn ook de voornemens van het nieuwe kabinet dat na de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017 zal aantreden. Begin juni werd door het ministerie van Financiën een concept-lijst van mogelijke bezuinigingen vrijgegeven, opgesteld door ambtenaren van dat ministerie. Enkele van de talrijke voorstellen uit deze lijst hadden betrekking op de verkleining van het provinciefonds. Het is overigens de vraag of een nieuw kabinet hiertoe zal besluiten, zeker nu de economische situatie verbetert. Net als gemeenten, ervaren provincies doorlopend de gevolgen van kabinetsbeleid, ook financieel. Tegelijkertijd zorgt de provincie Noord-Holland ervoor dat de eigen begroting structureel op orde is en blijft.

Samenvatting

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2017 – 2020. In deze voordracht vatten wij de belangrijkste aspecten van de begroting samen. In het bijgevoegde ontwerpbesluit vragen wij u de begroting vast te stellen.

Kaderbrief 2017

In deze begroting zijn uw besluiten verwerkt met betrekking tot de kaderbrief 2017. Daarbij is motie 25 betrokken die door uw Staten bij de kaderbrief is vastgesteld m.b.t. het met prioriteit uitvoeringsgereed maken van de volgende onderwerpen:

- De kop werkt
- Glasvezel
- Markerwadden
- Groen Kapitaal: Biodiversiteit
- OV-knooppunten

Voor de inhoudelijke details m.b.t. de invulling van de motie verwijzen wij u naar de separate brief met als onderwerp "Afhandeling motie 25 bij de kaderbrief 2017". Wij stellen u voor deze brief onderdeel te laten zijn van uw begrotingsbesluit via deze voordracht.

Wijzigingen als gevolg van nieuwe verslagleggingsvoorschriften

Op 5 maart 2016 is de herziene versie van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten gepubliceerd. In de kaderbrief hebben wij u reeds geïnformeerd dat deze voorschriften leiden tot wijzigingen in de opzet van de begroting.

1. Uniforme taakvelden

De raming van taakvelden is als bijlage bij de begroting opgenomen. Hierin is te lezen, hoe de taakvelden relateren aan de begrotingsprogramma's.

2. Beleidsindicatoren: effecten

De invoering van gezamenlijke beleidsindicatoren voor alle provincies is uitgesteld tot de begroting 2018, omdat dit in IPO-verband niet haalbaar bleek.

3. Verbonden Partijen

De informatie m.b.t. verbonden partijen treft u aan bij de programma's.

4. Kosten van de overhead en rente

De wijzigingen in de verplichte rapportage m.b.t. de overhead brachten meer administratieve effecten met zich mee dan bij de kaderbrief kon worden ingeschat. Onder andere schrijft de nieuwe categorie-indeling voor, dat voor de aanlevering aan het CBS de categorie "apparaatskosten" vervalt en wordt vervangen door andere categorieën, die ook deels onder onze categorie "directe lasten" terechtkomen en deels onder de nieuwe categorie "Salarissen". In deze begroting hebben wij de door PS in het format vastgestelde categorieën zo veel mogelijk gehandhaafd. Dit betekent wel, dat de vertaling van de begrotingsposten naar de aan het CBS aan te leveren gegevens niet meer één op één is af te leiden.

Daarnaast is de voorheen aan operationele toegerekende overhead nu verplicht in programma 8 opgenomen. Dit betekent dat de cijfers m.b.t. de apparaatskosten niet zonder meer vergelijkbaar meer zijn met voorgaande jaren. In de paragraaf bedrijfsvoering gaan wij in op de specifieke effecten die dit met zich meebrengt.

De recente stellige (verplichte) uitspraken van de commissie BBV 'm.b.t. de interpretatie van de nieuwe wetgeving leiden er toe, dat geen rente meer mag worden toegerekend aan investeringen of andere activiteiten, tenzij sprake is van een financieringstekort. Omdat wij geen financieringstekort hebben, betekent dit voor de provincie Noord-Holland, dat alle interne rentecomponenten uit de begroting moesten worden verwijderd. Het totale financiële effect hiervan beperkt zich tot die gevallen, waarbij interne rente werd gedekt uit reserves. Voor het overige is dit resultaatneutraal. (Minder rentelasten op de programma's, minder rentebaten op programma 8).

5. Het activeren van investeringen met maatschappelijk nut

Deze wijziging, waarbij investeringen met maatschappelijk nut niet meer ineens mogen worden afgeschreven, maar moeten worden afgeschreven over de gebruiksduur van de investering, is neutraal in de begroting verwerkt. De bedragen die bedoeld waren voor afschrijving ineens worden gestort in de nieuwe reserve kapitaallasten, waaruit de afschrijvingslasten de komende jaren worden gedekt. Om deze werkwijze inzichtelijk te houden, zal indien nodig een reserve kapitaallasten per betrokken programma in de begroting worden gemaakt. Op dit moment is alleen een reserve voor programma 2 nodig.

6. Het EMU-saldo

In het financiële deel van de begroting treft u de geprognosticeerde balans aan, waaruit het EMU-saldo kan worden afgeleid.

7. Vennootschapsbelasting en grondexploitatie

Dit leidt niet tot wijzigingen in onze begroting.

Webversie van de begroting

In lijn met de intentie van PS om digitaal te werken, is ook van deze begroting weer een webversie ontwikkeld waarin alle informatie, die ook in de boekversie/PDF is te vinden, op een voor diverse digitale media toegankelijke wijze wordt ontsloten. Daarnaast zijn in de webversie publieksvriendelijke onderdelen toegevoegd in de vorm van verduidelijkende grafieken en filmpjes. Deze versie is te vinden op <http://financien.noord-holland.nl/>

Begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Min is voordelig				
1. Openbaar bestuur	22.668	21.290	21.505	19.817
2. Bereikbaarheid	170.624	161.250	164.592	174.278
3. Water	4.129	3.989	4.002	3.990
4. Milieu	17.463	16.082	15.894	15.409
5. Ruimte	10.302	9.069	5.356	3.933
6. Groen	80.607	55.625	50.754	50.582
7. Cultuur en Welzijn	13.475	12.712	12.541	12.025
8. Financiën	-316.929	-312.768	-314.908	-317.849
Totaal saldo van baten en lasten	2.339	-32.751	-40.265	-37.816

Het saldo van baten en lasten is het saldo van de begroting voordat de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves worden gedaan. In 2017 is dit saldo € 2,3 miljoen nadelig. Dit komt omdat de provincie een investerende provincie is. Wij onttrekken jaarlijks meer aan onze reserves dan wij er in storten, om daarmee onze doelen te bereiken. In de jaren 2018 en verder is het saldo van baten en lasten nu nog voordelig. Dit komt omdat wij zoals afgesproken met uw Staten veel projecten, die gedekt worden uit reserves, pas ramen op het moment dat deze uitvoeringsgereed zijn. Op dat moment wordt zowel de last als de bijbehorende onttrekking aan de reserve geraamd.

Het totale begrotingsresultaat van de provincie is door de onttrekkingen aan de daarvoor bedoelde bestemmingsreserves € 0. Conform uw besluit bij de kaderbrief is daarbij het positieve saldo van de jaarschijf 2016 ingezet voor dekking van incidentele lasten in de jaren 2017 en 2018. Hiermee sluiten deze jaarschijven nu op € 0.

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Min is voordelig				
Onttrekkingen	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Stortingen	182.750	217.544	191.337	132.357
<i>Totaal mutaties reserves</i>	<i>-2.339</i>	<i>32.751</i>	<i>39.769</i>	<i>21.316</i>

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	-	-	-496	-16.500

Structureel en reëel evenwicht

Onze toezichthouder, het ministerie van BZK, geeft in de jaarlijkse brief "Aandachtspunten voor de begroting" aan, dat de begroting sluitend moet zijn en een structureel en reëel evenwicht moet kennen. Een sluitende begroting is bereikt, doordat het begrotingssaldo in alle begrotingsjaren € 0 is.

Structureel evenwicht

Een structureel evenwicht wordt bereikt, als structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om dit evenwicht te bepalen, wordt van alle posten in de begroting beoordeeld of deze incidenteel of structureel zijn. Incidentele posten zijn posten die ofwel 3 jaar of minder in de begroting zijn opgenomen, ofwel een duidelijk tijdelijk karakter hebben (bijvoorbeeld gekoppeld aan het 4-jarige coalitieakkoord). Ook lasten die gedekt worden uit bestemmingsreserves zijn in principe incidenteel.

In onderstaande tabel is deze indeling opgenomen. Hieraan is te zien dat de structurele component van de begroting een voordelig resultaat kent van € 23,6 miljoen in 2017, € 29,4 miljoen in 2018, € 35,9 miljoen in 2019 en € 32,2 miljoen in 2020. Daarmee is de begroting structureel in evenwicht. In tabel 5.2.4 van de begroting worden deze bedragen nader gespecificeerd. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is het verplichte kengetal voor de structurele exploitatieruimte te vinden.

Incidentele en structurele begrotingsposten

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Incidenteel				
Baten	-3.731	-4.966	-2.452	-443
Lasten	140.304	102.840	105.343	93.237
Saldo van incidentele baten en lasten	136.573	97.874	102.891	92.794
Onttrekkingen reserves	-182.790	-180.221	-144.626	-102.232
Stortingen reserves	69.851	111.802	77.157	25.179
Saldo van incidentele mutaties reserves	-112.939	-68.418	-67.469	-77.053
Totaal saldo incidentele onderdelen	23.634	29.456	35.422	15.741
Structureel				
Baten	-425.840	-428.427	-418.272	-423.454
Lasten	291.606	297.802	275.116	292.845
Saldo van structurele baten en lasten	-134.234	-130.625	-143.156	-130.609
Onttrekkingen reserves	-2.299	-4.572	-6.943	-8.809

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Stortingen reserves	112.899	105.742	114.181	107.178
Saldo van structurele mutaties reserves	110.600	101.169	107.238	98.369
Totaal structureel begrotingsresultaat	-23.634	-29.456	-35.918	-32.240
Totaal begrotingsresultaat	-	-	-496	-16.500

De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Bedragen * € 1.000	2017	2018	2019	2020
Uitkering uit het Provinciefonds *	182.747	178.528	182.097	187.538
Motorrijtuigenbelasting	195.400	195.400	195.400	195.400

Deze posten worden geraamd op basis van de circulaire van het ministerie van BZK (Provinciefonds) en gegevens van de belastingdienst m.b.t. de ontwikkeling van het wagenpark (Motorrijtuigenbelasting). Voor het provinciefonds geldt de trap op-trap af systematiek met de rijksuitgaven. Dat betekent dat hogere of lagere uitgaven bij het rijk zich doorvertalen in onze provinciefondsinkomsten. Via de stelpost macro-economische ontwikkelingen in onze begroting houden wij rekening met deze ontwikkelingen. Voor de motorrijtuigenbelasting is vooral de economische groei een bepalende factor. Wanneer de groei aantrekt, groeit het wagenpark in zwaarte en aantal en stijgt onze opbrengst. De laatste voorlopige cijfers van de belastingdienst van augustus 2016 duiden er op dat een groei is ingezet. Meer zekerheid hierover zal bij de eindafrekening 2016 ontstaan en bij de kaderbrief 2018 worden meegenomen.

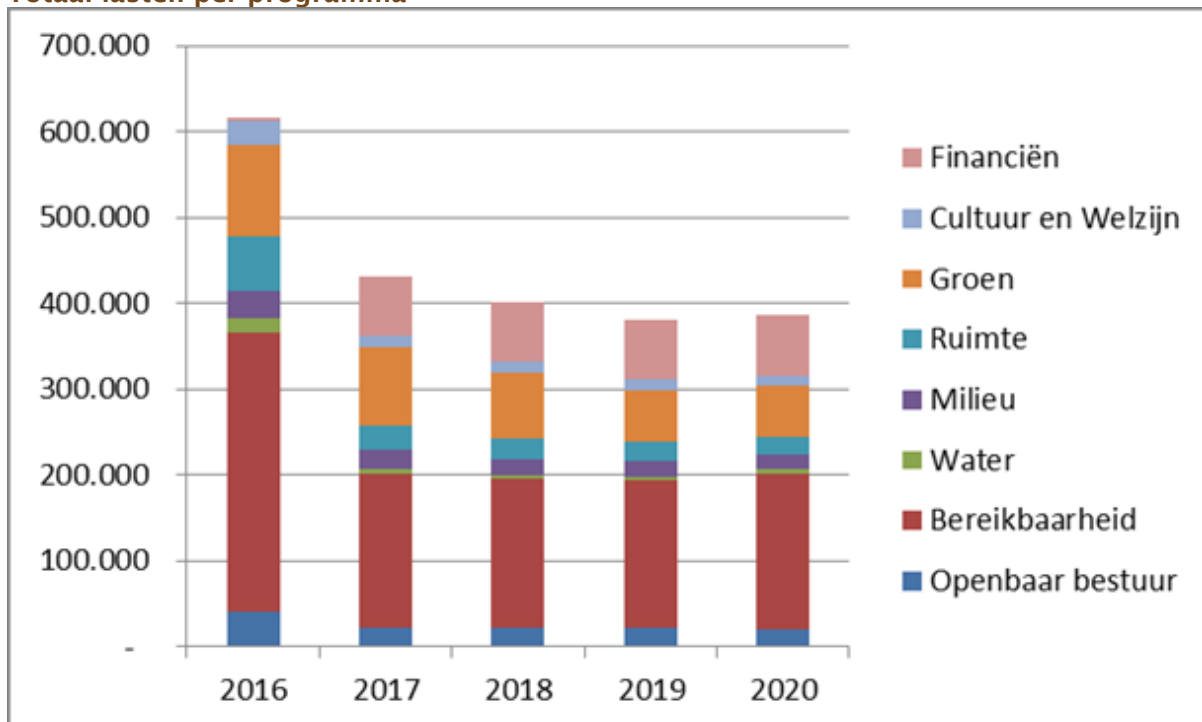
* Het betreft hier de totale uitkering conform de meicirculaire. Bij programma 8 worden deze posten nader gespecificeerd.

Reëel evenwicht

Naast de getalsmatige beoordeling kijkt de toezichthouder naar de realiteit van de begrotingscijfers. Bijzondere aandachtspunten daarbij zijn de paragrafen kapitaalgoederen en risicomanagement en de eventuele stelposten. Aan de hand van de paragraaf kapitaalgoederen wordt beoordeeld of in de begroting voldoende aandacht is besteed aan het op peil houden van de kwaliteit van de kapitaalgoederen zoals de provinciale wegen en gebouwen. Omdat bij de provincie Noord-Holland het PMO (Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud) tegelijkertijd aan uw Staten wordt voorgelegd met de begroting, is inzicht hierin goed gewaarborgd. Daarnaast is de risicoparagraaf van belang waarmee wordt bepaald of de provincie in staat is eventuele tot uiting komende risico's op te vangen. Wanneer tenslotte de begroting sluitend zou zijn gemaakt met bezuinigingsstelposten, moet daar een concreet plan voor bestaan om deze in te vullen. De provincie heeft alle taakstellingen van de afgelopen jaren ingevuld en er zijn op dit moment geen bezuinigingstaakstellingen in de begroting meer opgenomen.

Programmabudgetten

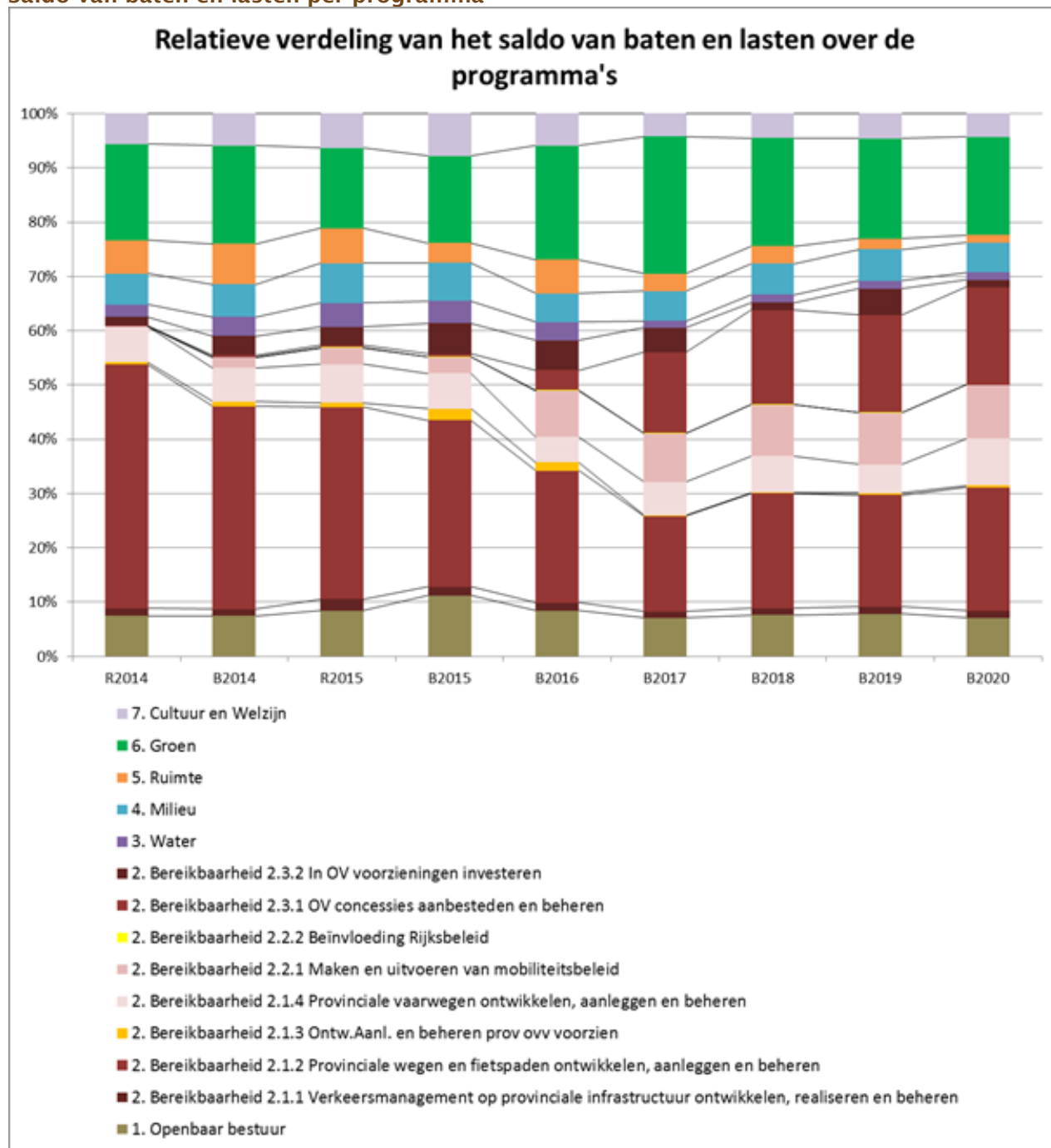
Totaal lasten per programma

In deze grafiek ziet u de totale lasten en de verdeling daarvan over de programma's.

De verschillen met het jaar 2016 worden voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe verslaggevingsvoorschriften van het BBV. De wijzigingen in deze wetgeving veroorzaken een toename van de lasten in het programma financiën, omdat de overhead niet meer wordt toegerekend aan de programma's, maar in het programma financiën wordt verzameld. Daardoor nemen de lasten in dit programma toe en in de andere programma's af. Daarnaast worden op grond van deze regels geen investeringen meer ineens afgeschreven. Het betreft met name investeringen in programma 2, die gedekt worden uit reserves. Deze investeringen worden nog steeds gedekt uit de reserves, maar verdeeld over de jaren verantwoord.

Saldo van baten en lasten per programma

Deze grafiek is op verzoek van uw Staten toegevoegd. In deze grafiek is de relatieve omvang van de programma's te zien ten opzichte van de totale begroting (100%). Wat opvalt is de groei van de operationele doelen 2.2.1 en 2.3.1 vanaf 2016. Dit wordt verklaard doordat de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer vanaf 2016 is opgenomen in het provinciefonds als decentralisatieuitkering en daarmee onderdeel is van de algemene middelen. De daling bij operationeel doel 2.1.2 heeft voornamelijk te maken met de wijzigingen in het BBV en voor een deel ook met de verplichte wijziging van verwerking van de BDU-uitkering.

Overzicht financiële ontwikkelingen

Totaaloverzicht mutaties begroting 2017 - 2020

Het totale begrotingssaldo na de verwerking van alle mutaties is in 2017 en 2018 € 0. Hierbij is in 2017 een budget voor de invulling van motie 25 opgenomen van in totaal € 8,3 miljoen.

Bedragen in € 1.000. Een negatief bedrag is voordelig.

	2017	2018	2019	2020
1. Primitieve begroting	-	-	-	-10.794
2. Kaderbrief	4.637	3.785	342	-3.197
3. Begroting	6.798	-662	-838	-2.509
3. Onttrekking negatief resultaat aan algemene reserve cf. kaderbrief	-11.435	-3.123		
Eindsaldo begroting 2017-2020	0	0	-496	-16.500

Nieuwe mutaties begroting 2017 - 2020

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de mutaties onder 3. Begroting in voorgaande tabel. De toelichtingen hierop vindt u bij de diverse programma's in de begroting.

Bedragen in € 1.000. Een negatief bedrag is voordelig.

		2017	2018	2019	2020
1	Openbaar bestuur				
	Accountant jaarrekening	30	30	30	30
	Correctie PS budgetten	-1	-1	-1	-1
	Integriteitsonderzoeken t.b.v. Utrecht en Flevoland	-50	-50	-50	-50
2	Bereikbaarheid				
	Omgevingsdiensten	62	62	62	62
	PMI Beatrixbrug en N247 Broek in Waterland afschrijving	10	16	22	6
	PMI Lagere afschrijvingen	-530	-549	-765	-434
	PMO Beatrixbrug afschrijving	-	-	24	24
	PMO Lagere afschrijvingen	-715	-454	-847	-880
	PMO software voor BGT & Wion	15	15	15	15
3	Water				
	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: Functie volgt waterpeil	-200	-300	-300	-300
	Omgevingsdiensten	9	9	9	9
4	Milieu				
	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen	37	37	37	37
	Leges WABO	-675	-525	-525	-200
	Omgevingsdienst VTH-taken Zeesluis	465	403	280	-

		2017	2018	2019	2020
	Omgevingsdiensten	276	126	126	126
	Omgevingsdiensten nieuwe taken geluidswetgeving	38	38	38	38
	SWUNG actualisatie t.o.v. kaderbrief	-90	-90	-90	-90
5	Ruimte				
	Beheer gronden	651	651	550	300
	Bijstelling huren en pachten	-1.183	-1.183	-1.183	-1.183
	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: arbeidsmarkt	-241	464	74	-
	Grondverkoop algemeen	-500	-500	-500	-500
	Huurovereenkomst Crailo cf. PS besluit*	-360	-365	-370	-375
	Saneringskosten voormalig provinciaal ziekenhuis Castricum	280	-	-	-
	Verkoop BBL/PASO- gronden	1.448	1.448	-552	-552
	Waterschapsbelasting	46	46	46	46
6	Groen				
	Omgevingsdiensten	-197	-197	-197	-197
	Storting in reserve Groen BBL/PASO-gronden	-1.448	-1.448	552	552
7	Cultuur en Welzijn				
	Archeologisch depot	-1	-1	-1	-1
8	Financiën				
	Beheer en onderhoud panden	-62	-63	-64	-66
	Leges WABO	4	4	4	4
	Winkels Houtplein	-50	-50	-50	-50
9	Diverse				
	Vrijgespeeld bedrag binnen bedrijfsvoering	-508	-508	-508	-508
	Storting in reserve bedrijfsvoering t.b.v. egalisatie digitaliserings- projecten	508	508	508	508
	Invulling motie kaderbrief (Zie separate brief)	8.378	-	-	-
	Provinciefonds meicirculaire	977	1.478	1.693	580

	2017	2018	2019	2020
BBV Wijziging activering en rente	375	287	1.095	541
Totaalsaldo mutaties begroting 2017	6.798	-662	-838	-2.509

* In samenhang met het PS besluit bij de 2^e begrotingswijziging 2016 zijn de huuropbrengsten geraamd die wij van het COA verwachten te ontvangen voor het AZC Crailo. Indien er wijzigingen komen in deze verwachtingen, kan dit gevolgen hebben voor het begrotingsresultaat zoals dat in deze begroting is opgenomen.

2 Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de begroting en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de begroting van een provincie. Daarnaast is de begroting opgesteld volgens het door Provinciale Staten opgestelde format.

De begroting van de Provincie Noord-Holland is daarom als volgt opgebouwd:

Inleiding en samenvatting

Leeswijzer

Programmabegroting (BBV: Beleidsbegroting)

Programma's (BBV: Programmaplan)

Paragrafen

Financiële begroting en meerjarenraming

Bijlagen

Samenvatting

De samenvatting geeft een overzicht van het ontstaan van het meerjarige begrotingssaldo. Alle mutaties vanaf de begroting van vorig jaar zijn hier opgenomen, zodat u in een oogopslag kunt zien wat er nieuw is in deze begroting. Er zijn geen beleidsinhoudelijke verhalen opgenomen in dit hoofdstuk, omdat uit uw evaluatie is gebleken dat door het toevoegen van beleidsmatige teksten al snel inconsistenties ontstaan met bijvoorbeeld de prioriteiten en output, zoals die bij de programma's zijn opgenomen.

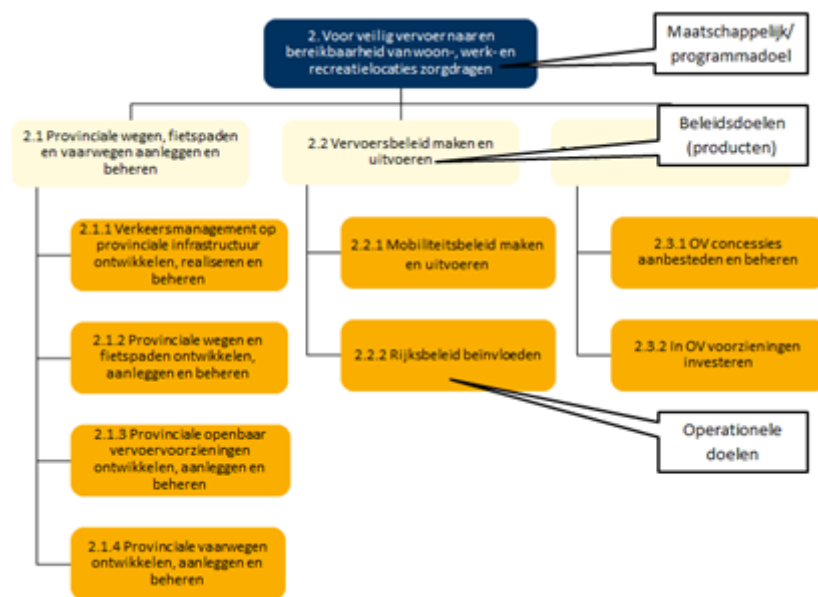
De programmabegroting

De programmabegroting is het hart van de inhoudelijke begroting. De programmabegroting is opgesteld volgens het door Provinciale Staten vastgestelde format.

Hier vindt u de begroting van de te realiseren output en de daarvoor benodigde budgetten. Deze hoofdstukken geven u inzicht in wat wij van plan zijn te doen en wat dat mag kosten.

De doelenboom

Ieder programma begint met een visuele weergave van de doelenboom. De bedoeling van de doelenboom is, dat door het opsplitsen van een abstract doel in steeds concretere kleine doelen, we uiteindelijk komen tot een goed controlebaar en uitvoerbaar geheel. Alle doelen in een tak van de boom zijn dus logisch met elkaar verbonden. Door het beoordelen van deze logische verbindingen kunt u de effectiviteit van het beleid beoordelen. Hiermee beantwoorden we de vraag: "Doen we de goede dingen?". We doen dit door de output en de doelen in te vullen in de zin: Wij willen <doel> en daarom hebben we < output>.

Prioriteiten en omgevingsfactoren

Na de doelenboom worden de prioriteiten van de provincie vermeld en de omgevingsfactoren die het bereiken van het doel zouden kunnen beïnvloeden.

Financiële tabel programmaniveau

De eerste financiële tabel in ieder programma is de budgettabel waarin de totale lasten en baten van dit programma staan vermeld. Iedere tabel is voorzien van een toelichting. In deze toelichting zijn de verschillen verklaard met de meerjarenraming uit de vorige begroting (Dus de jaarschijf 2016 uit de begroting van 2015). In de toelichting bij deze tabel vindt u alleen zogenaamde "niet resultaatneutrale" verschillen.

Waarom staan er bij een programma alleen niet neutrale verschillen verklaard? Dit is gedaan omdat de begroting noodzakelijkerwijs ook veel resultaatneutrale mutaties bevat, waaronder een aantal meer technisch administratieve.

Een verschil is resultaatneutraal als ergens anders in de begroting een even groot, tegengesteld verschil aanwezig is, dat uitdrukkelijk financieel technisch gerelateerd is en bedoeld voor hetzelfde onderwerp.

Neutrale verschillen bestaan onder andere uit de volgende gevallen:

Hogere of lagere baten en bijbehorende lasten

Een voorbeeld is een van het Rijk ontvangen doeluitkering. Een doeluitkering moet altijd aan een specifiek doel worden besteed. Als bekend wordt dat een uitkering wordt verhoogd of verlaagd, worden zowel de bijbehorende lasten als baten verhoogd of verlaagd.

Kasramingen van bestedingen uit reserve

Bij iedere begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke lasten in een jaar komen als gevolg van projecten die betaald worden uit de reserves. Vaak zijn dit projecten waarbij wij zelf weinig invloed hebben op het tempo van uitvoering. Voor deze projecten is het wel altijd zo dat de uitgaven in evenwicht zijn met de onttrekkingen aan de reserves. Hiervoor heeft PS bij de kaderbrief een beleidsregel vastgesteld.

Sommige reserves, zoals bijvoorbeeld TWIN-H, zijn niet aan één operationeel doel of zelfs één programma gekoppeld, maar gaan over meerdere programma's. Deze reserves zijn daarom ondergebracht in programma 8.

Bijvoorbeeld: in programma 2 is een project van € 2 miljoen begroot, in programma 5 een project van € 0,5 miljoen. De onttrekking aan de reserve TWIN-H van in totaal € 2,5 miljoen is begroot in programma 8. Het totale resultaat voor de jaarrekening is € 0.

Operationele doelen

Na de diverse programmaonderdelen volgt een sectie per operationeel doel. De indeling van de operationele doelen volgt de doelenboom. Bij de operationele doelen vindt u de begroting van de te realiseren output. Hier wordt de vraag beantwoord wat wij gaan doen.

Ook bij de operationele doelen vindt u een financiële tabel. Per programma tellen alle tabellen bij elkaar op tot de tabel bij het programma. In tegenstelling tot de tabel bij het programma zijn hier ook neutrale mutaties toegelicht. Bij iedere verklaring is vermeld of het een neutraal of een niet-neutraal verschil betreft.

De paragrafen

Na de 8 beleidsmatige programma's vindt u de paragrafen. Paragrafen vormen een andere doorsnede door de begroting en gaan in op meer bedrijfsmatige onderdelen van de provinciale taken. Ook de paragrafen zijn grotendeels wettelijk voorgeschreven in het BBV. Informatie over de uitnutting van reserves is zowel opgenomen bij de toelichtingen op de operationele doelen (stortingen/onttrekkingen) en ook bij de in de financiële begroting opgenomen reserveverslagen.

De financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een aantal door BBV voorgeschreven tabellen. BBV schrijft voor dat deze tabellen financieel zijn toegelicht. Omdat in het door uw Staten voorgeschreven format deze toelichtingen ook al zijn opgenomen bij de programma's, zijn deze hier niet herhaald, maar is een algemene toelichting opgenomen.

3 Programma's

Programma 1 Openbaar bestuur

Maatschappelijk doel

Een goed functionerend openbaar bestuur waarborgen.

Doelenboom

Beleidskader

Wet revitalisering generiek toezicht, verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland;

Wet gemeenschappelijke regelingen;

Intrekkingswet WGR+;

Wet algemene regels herindeling;

Beleidskader gemeentelijke herindeling, BZK, 2013;

Provinciaal beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland', 2013;

Ruimtelijke-economische Actie-Agenda 2016-2020 (MRA);

Randstad Strategie Europa 2016-2019 in Randstadverband;

Europastrategie Noord-Holland 2017-2021 (wordt najaar 2016 vastgesteld);

Europese subsidieprogramma's (zoals EFRO, INTERREG);

Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing;

Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht;

Ambtsinstructies Commissaris van de Koning;

Wet veiligheidsrisico's;

Wet Bibob:

- Beleidsregel Integriteitstoets bij aanbesteden van opdrachten Noord-Holland 2010;
- Beleidsregel van de provincie Noord-Holland omtrent Integriteitstoets bij omgevingsvergunningen;
- Beleidsregel Integriteitstoets bij subsidies.

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland bevorderen, bevorderen van de integriteit, de weerbaarheid en stabiliteit van de lokale overheid en uitvoeren van burgemeesterskandidaat assessments (OD 1.1.1).

De oriëntatie op andere samenwerkingsverbanden en relaties verstevigen, die voortvloeien uit de Ruimtelijke-economische Actie-Agenda 2016-2020, zowel naar andere provincies toe als ook naar de Metropoolregio Amsterdam (OD 1.1.1).

Integriteit borgen en toetsen: integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB uitvoeren: screenen van ondernemingen die inschrijven op een aanbesteding, of die omgevingsvergunning of subsidieaanvragen (OD 1.1.2).

Interbestuurlijk toezicht op gemeenten en waterschappen uitvoeren op grond van de Wet Revitalisering generiek toezicht en Gemeentewet. Gedeputeerde Staten hebben in dit kader vijf risicogebieden aangewezen waarop systematisch toezicht wordt gehouden: financiën, archief- en informatiehuishouding, toezicht en handhaving door gemeenten en waterschappen op het terrein van het omgevingsrecht, ruimtelijke ordening en huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers. Op de overige wettelijke taken van gemeenten is het toezicht incidentgericht en komt de provincie alleen in actie na een signaal, dat er iets mis is (O.D. 1.1.3).

Rijkstaken CvdK uitvoeren: bewaken en bevorderen van de bestuurlijke samenwerking tussen de rijksfunctionarissen en de besturen in de provincie door de CvdK (O.D. 1.1.4).

Bewaken en bevorderen van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg: adviseren en faciliteren van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheid (O.D. 1.2.1).

Uitvoeren van Europastrategie Noord-Holland 2017-2021 en de Randstad Strategie Europa 2016-2019 (OD 1.3.2).

Optimaal benutten van Europese subsidieprogramma's voor het realiseren van provinciaal beleid (OD 1.3.2).

Omgevingsfactoren

De actualiteiten kunnen de bestuurlijke prioriteiten veranderen.

Interbestuurlijk toezicht vindt op 5 risicodomeinen risicogericht plaats. Voor de overige domeinen incidenteel gericht. In de tijd kunnen de domeinen wisselen (OD 1.1.3).

Overgang van analoog naar digitaal archiveren (OD 1.1.3).

Op het gebied van Wet Bibob:

De bij beleidskader genoemde drie beleidsregels worden in 2015 gebundeld in de Beleidsregel Bibob en overige integriteitstoetsen, waarin ook vastgoedtransacties zijn opgenomen.

Lange doorlooptijden onderzoek door Landelijk Bureau Bibob kunnen leiden tot discussies over vertragingsschade.

Meer 'negatieve' Bibob-adviezen (zie jaarverslag Eenheid SBA) kunnen leiden tot meer rechtszaken en daaruit voortvloeiende kosten.

Op het gebied van Integriteit algemeen:

Per 1.2.2016 wijziging in wetgeving: 33691 - Wijziging van de Gemeentewet, de Provinciewet, de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de Waterschapswet (institutionele bepalingen). Deze (verzamel)wet bevat een duidelijke rol voor de CvdK inzake bestuurlijke integriteitsteksties die spelen op gemeentelijk niveau of bij waterschappen.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
1	1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	1.1.1	Interprovinciaal Overleg (vereniging IPO)	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 1						Openbaar bestuur		
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	20.336	23.694	12.354	-11.340	92	11.310	11.512	10.746
Directe lasten	4.982	7.980	7.590	-389	5	7.272	7.290	6.570
Overdrachten	3.477	9.456	2.967	-6.489	219	2.951	2.946	2.744
Subtotaal Lasten	28.796	41.130	22.911	-18.218	80	21.533	21.748	20.060
Baten	-1.087	-972	-243	729	300	-243	-243	-243
Saldo van baten en lasten	27.709	40.158	22.668	-17.489	77	21.290	21.505	19.817
Storting reserves	5.025	0	0	0	-	0	0	0
Onttrekking reserves	55	-6.152	-152	6.000	3.947	-153	-153	-153
Resultaat	32.789	34.006	22.516	-11.489	51	21.137	21.352	19.664

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	OD 1.1.1 Kaderbrief 2017 (§5.3, regel X) Voor de organisatie van de 4 mei herdenking en 5 mei viering is in de vergadering van de CdK's in 2013 besloten dat de provincie Noord-Holland in 2017 verantwoordelijk is voor het programma (lasten verhoogd, € 300.000, nadelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	OD 1.1.2 De verwachte integriteitsonderzoeken ten behoeve van de provincies Flevoland en Utrecht worden teruggebracht van 80 naar

20 (baten verlaagd, € 171.000, nadelig).

Storting reserves

Onttrekking reserves

1.1 beleidsdoel

Het provinciaal bestuur goed organiseren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

1.1.1 operationeel doel

De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.1.1.01 Opstellen, handhaven en toetsen van regels	
1.1.1.02 Afhandelen van bezwaarschriften	
1.1.1.03 Behandelen verzoeken aan de Commissaris van de Koning om bemiddeling	- 100% van de bemiddelingsverzoeken met de methodiek van hoor en wederhoor behandeld.
1.1.1.04 Uitvoeren beleid koninklijke onderscheidingen	- Alle aanvragen volgens het automatiseringssysteem Daisy afgehandeld.
1.1.1.05 Verlenen van subsidies	- Minimaal 92% van de beslissingen op subsidieverzoeken binnen de termijn genomen.
1.1.1.06 Bevorderen van de stabiliteit van het bestuur	- Bij 80% van de burgemeestersbenoemingen van assessments gebruik gemaakt. - Potentiele kandidaten gescout. - Functieonderhoud gepleegd (95% exitgesprekken, 95% evaluatiegesprekken).
1.1.1.07 Bevorderen gebruik van de 'Handreiking evaluatiegesprek gemeenteraad en burgemeester'	- Tijdens bijzondere raadsvergaderingen aandacht gevraagd voor de handreiking.
1.1.1.08 Indienen verzoek tot onderzoek bij de Randstedelijke Rekenkamer	- Op de uitvoering van 6 onafhankelijke onderzoeken gestuurd.
1.1.1.09 Invullen ombudsfunctie Commissaris van de Koning	- Bestuurlijke kwesties en vragen van burgers door de Commissaris bemiddeld.
1.1.1.10 Inzetten van accountmanagement voor goede relaties in de regio	- De regio optimaal betrokken bij de gezamenlijke invulling van de provinciale doelen van de provincie én de regio samen.
1.1.1.11 Uitvoeren van strategische verkenningen	- Aantal strategische verkenningen uitgevoerd.
1.1.1.12 Uitvoeren beleid predikten en erepenningen.	- Alle aanvragen zijn in behandeling genomen.

1.1.1.13 Uitvoeren van evaluatieonderzoeken en monitoren van beleid	- Evaluatieonderzoeken van beleid gemonitord.
1.1.1.14 Stimuleren en faciliteren van debat over bestuurskracht van de regio's	- Bestuurskracht in de regio vergroot, onder meer door organisatie van debatten.
1.1.1.16 Digitaal werken Provinciale Staten <i>Toelichting</i> Programma van eisen en plan van aanpak vastgesteld.	De applicaties Babs en iBabs doorontwikkeld tot één verbeterd Stateninformatiesysteem.
1.1.1.17 Integriteit openbaar bestuur	Bijeenkomsten georganiseerd en onderzoeken gehouden.
1.1.1.18 Opstarten werkgroep Burgerparticipatie	De werkgroep opgestart.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

[Metropoolregio Amsterdam Over MRA](#)

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

1.1.1.08 [Randstedelijke Rekenkamer](#)

1.1.1.14 [Regionale bestuurskracht](#)

[Beleidskader gemeentelijke herindeling 2013 / 05 / 28](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.1 De kwaliteit van het bestuur in Noord-Holland optimaliseren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	13.104	14.755	8.708	8.249	8.341	8.072
Directe lasten	3.542	5.103	5.123	4.805	4.823	4.803
Overdrachten	1.167	1.505	1.691	1.674	1.669	1.467
Subtotaal Lasten	17.814	21.363	15.522	14.728	14.833	14.342
Baten	-184	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo van baten en lasten	17.630	21.320	15.479	14.685	14.790	14.299
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	17.630	21.320	15.479	14.685	14.790	14.299

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	OD 1.1.1 Kaderbrief 2017 (§5.3, regel X) Voor de organisatie van de 4 mei herdenking en 5 mei viering is in de vergadering van de CdK's in 2013 besloten dat de provincie Noord-Holland in 2017 verantwoordelijk is voor het programma (lasten verhoogd, € 300.000, nadelig).
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.2 operationeel doel

Integriteit borgen en toetsen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.1.2.01 Uitvoeren van integriteitsonderzoeken op basis van de wet BIBOB	- 25 aanbestedingen, 15 vergunningaanvragen, 2 subsidies en 2 vastgoedtransacties gescreend. - 30 onderzoeken voor de provincies Utrecht en Flevoland uitgevoerd. - 20 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd.
1.1.2.02 Behandelen van overige integriteitsonderzoeken genomen.	- Alle onderzoeksaanvragen in behandeling

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.2		Integriteit borgen en toetsen				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	656	668	301	285	285	285
Directe lasten	39	34	34	34	34	34
Subtotaal Lasten	695	702	335	319	319	319
Baten	-33	-50	-50	-50	-50	-50
Saldo van baten en lasten	662	652	285	269	269	269
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	662	652	285	269	269	269

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	OD 1.1.2 De verwachte integriteitsonderzoeken ten behoeve van de provincies Flevoland en Utrecht worden teruggebracht van 80 naar 20 (baten verlaagd, € 171.000, nadelig).
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.3 operationeel doel

Interbestuurlijk toezicht op gemeenten uitoefenen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.1.3.01 Houden van financieel toezicht	- Van 33% van de gemeenten de financiële positie en het financiële proces beperkt geanalyseerd vanwege hun goede prestaties in de afgelopen jaren. Overige 66% volledig geanalyseerd. - 26 tot 29 gemeenschappelijke regelingen in 3e kwartaal beoordeeld.
1.1.3.02 Toepassen informatieverordening IBT	- Een oordeel gegeven op basis van toegezonden informatie over 100% van de prestaties van gemeenten en waterschappen ten aanzien van medebewindstaken op risicodomeinen.
1.1.3.03 Escaleren bij niet of niet volledig ontvangen van informatie	- In 100% van de gevallen heeft escalatie plaatsgevonden.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.3		Interbestuurlijk toezicht op gemeenten uitoefenen				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	3.098	3.755	1.679	1.564	1.568	1.538
Directe lasten	117	522	522	522	522	122
Subtotaal Lasten	3.215	4.277	2.201	2.086	2.090	1.660
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.215	4.277	2.201	2.086	2.090	1.660
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.215	4.277	2.201	2.086	2.090	1.660

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.1.4 operationeel doel

Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.1.4.01 Afleggen ambtsbezoeken door de Commissaris van de Koning	- in 2015 en 2016 zijn ambtsbezoeken in alle gemeenten in NH uitgevoerd, geen ambtsbezoeken in 2017 gepland.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.1.4 Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	79	74	33	32	32	32
Directe lasten	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	79	74	33	32	32	32
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	79	74	33	32	32	32
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	79	74	33	32	32	32

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
-----------	-------------

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

1.2 beleidsdoel

Openbare orde handhaven en veiligheid verzekeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

1.2.1 operationeel doel

Bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg bewaken en bevorderen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.2.1.01 Adviseren en faciliteren van bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheid	- Beleidsontwikkeling met en door veiligheidspartners afgestemd. - Annotaties voor CdK, 2 artikelen voorbereid, 3 bestuurlijke overleggen. - Liaison CdK in alle (35) AB-vergaderingen van de veiligheidsregio's. - Piketorganisatie en coördinatiecentrum 24/7 beschikbaar. - 1 Ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.2.1 Bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg bewaken en bevorderen						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	315	445	0	0	0	0
Directe lasten	69	175	121	121	121	121
Overdrachten	7	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	391	620	121	121	121	121
Baten	-21	-54	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	371	566	121	121	121	121
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	371	566	121	121	121	121

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

1.2.2 operationeel doel

Risicokaart beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.2.2.01 Beheren en onderhouden van de risicokaart	- 90% van de risico-objecten in de risicokaart opgenomen.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.2.2 Risicokaart beheren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	137	148	67	63	108	63
Directe lasten	-1	0	0	0	0	0
Overdrachten	0	50	50	50	50	50
Subtotaal Lasten	136	198	117	113	158	113
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	136	198	117	113	158	113
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	136	198	117	113	158	113

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

1.3 beleidsdoel

Het provinciaal bestuur representeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

1.3.1 operationeel doel

Bestuurshandelingen communiceren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.3.1.01 Inzetten interne communicatie	- Intranet doorontwikkeld. - Beeldbank geïmplementeerd. - Interne communicatie speerpunten doorontwikkeld. - Arbeidsmarktcommunicatie op basis van beleid uitgevoerd.
1.3.1.02 Inzetten externe communicatie	- Website doorontwikkeld. - Sociale media doorontwikkeld met uitbreiding Instagram ingezet. - Arbeidsmarktcommunicatie op basis van beleid doorontwikkeld.
1.3.1.03 Implementeren communicatiebeleid	- Inzet middelen (cross mediaal) doorontwikkeld. - Inzet actief persbeleid doorontwikkeld. - Jaarprogramma sponsoring en relatiemanagement uitgevoerd.
1.3.1.04 Instrumentarium uitbreiden	- 1e set aan instrumenten voor consultatie van burgers gerealiseerd.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.3.1 Bestuurshandelingen communiceren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.333	2.078	779	401	446	59
Directe lasten	1.111	1.853	1.497	1.497	1.497	1.197
Overdrachten	495	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	2.939	3.931	2.276	1.898	1.943	1.256
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.939	3.931	2.276	1.898	1.943	1.256
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.939	3.931	2.276	1.898	1.943	1.256

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

1.3.2 operationeel doel

Provinciale belangen op landelijk en Europees niveau behartigen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
1.3.2.01 Bijhouden en beïnvloeden van de EU-ontwikkelingen op de prioritaire dossiers	- Voor de provincie relevante Europese dossiers én ontwikkelingen gevolgd en indien nodig onze invloed op het beleid aangewend via een lobby.
1.3.2.02 Subsidie verlenen aan Europese projecten via cofinanciering door de provincie Noord-Holland	- Aan Europese projecten die passen bij provinciaal beleid verschillende subsidies verleend.

1.3.2.03 Volgen van en actief inspelen op de voor Noord-Holland prioritaire dossiers van het Rijk	- Actief de relevante dossiers voor onze provincie gevolgd en via een lobby, eventueel met onze partners, invloed uitgeoefend.
1.3.2.04 Behartigen van gezamenlijke provinciale belangen	- Alle gezamenlijke belangen van onze provincie en partners in kaart gebracht en met resultaat behartigd.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

1.3.2.01 [Randstadregion](#)

1.3.2.02 [Rijksoverheid Europese subsidies](#)

1.3.2.02 [RVO subsidies regelingen](#)

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 1.3.2 Provinciale belangen op landelijk en Europees niveau behartigen

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.615	1.771	787	716	732	697
Directe lasten	104	293	293	293	293	293
Overdrachten	1.808	7.901	1.226	1.227	1.227	1.227
Subtotaal Lasten	3.527	9.965	2.306	2.236	2.252	2.217
Baten	-850	-825	-150	-150	-150	-150
Saldo van baten en lasten	2.678	9.140	2.156	2.086	2.102	2.067
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	55	-6.152	-152	-153	-153	-153
Resultaat	7.758	2.988	2.004	1.933	1.949	1.914

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

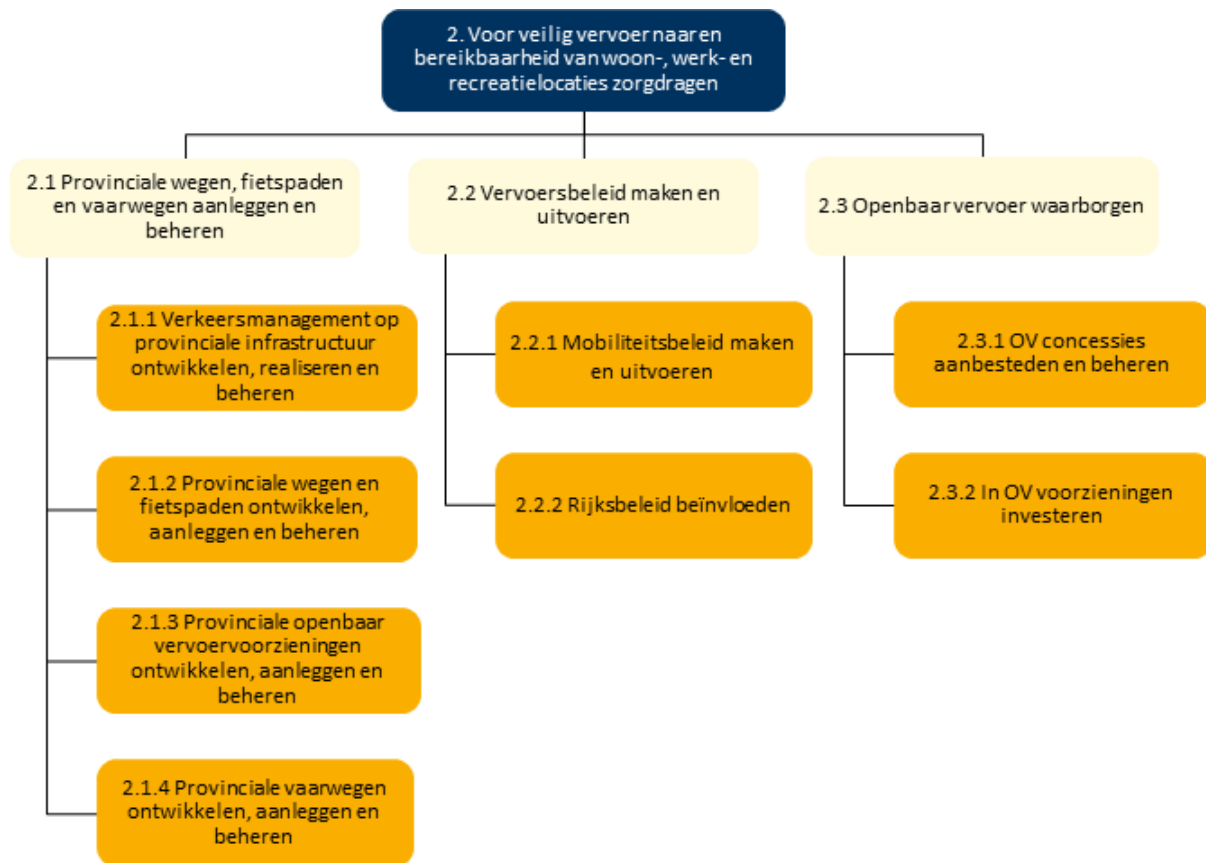
Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 zijn kasramingen opgenomen voor subsidieverlening ten laste van de reserve Cofinanciering Europese projecten.
Baten	Voor uitgaven ten laste van de reserve Cofinanciering Europese projecten is in 2016 een onttrekking aan deze reserve geraamd.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 2 Bereikbaarheid

Maatschappelijk doel

Voor veilig vervoer naar en bereikbaarheid van woon-, werk- en recreatielocaties zorgdragen.

Doelenboom

Beleidskader

- [Planwet Verkeer en Vervoer 1998](#)
- [Wet Personenvervoer 2000](#)
- [Visie Openbaar Vervoer 2020](#)
- Verkeersmanagement
- [Investeringsagenda doorstroming OV 2015-2020](#)
- [Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en enkele andere wetten in verband met de afschaffing van de plusregio's](#)

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

- Ontwerp PIP over voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) aan GS voorgelegd (OD 2.1.2).
- Ontwerp PIP voor de verbinding A8/A9 aan GS voorgelegd (OD 2.1.2).
- Gunning aanbesteding concessie Noord-Holland Noord (OD 2.3.1).

Omgevingsfactoren

- Ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkelingen.
- Partners in de Metropoolregio Amsterdam, het Rijk, gemeenten, waterschappen, openbaar vervoerbedrijven, belangenorganisaties, individuele grondeigenaren en reizigers.
- Demografische en economische ontwikkelingen.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
2	2.1.4	Beheersregeling Amstel	Beheer Amstel

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 2								Bereikbaarheid
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	33.364	34.266	14.801	-19.465	132	14.713	15.803	15.896
Directe lasten	81.289	91.233	75.179	-16.054	21	74.829	54.811	69.423
Kapitaallasten	87.325	90.984	12.072	-78.912	654	18.056	24.753	29.762
Overdrachten	81.339	107.326	77.230	-30.096	39	65.996	76.397	66.138
Subtotaal Lasten	283.316	323.809	179.282	-144.527	81	173.594	171.764	181.219
Baten	-111.523	-86.130	-8.658	77.472	895	-12.344	-7.172	-6.941
Saldo van baten en lasten	171.793	237.679	170.624	-67.055	39	161.250	164.592	174.278
Storting reserves	48.592	124.712	141.893	17.180	-12	181.843	145.317	103.786
Onttrekking reserves	-58.564	-89.798	-94.863	-5.065	-5	-88.809	-85.313	-83.351
Resultaat	161.821	272.593	217.654	-54.939	25	254.284	224.597	194.712

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	
Kapitaallasten	OD 2.2.1 De kapitaallasten (afschrijvingen) voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) zijn per saldo bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 neerwaarts bijgesteld voor de jaren 2017 t/m 2020. Deze lagere afschrijvingen zijn veroorzaakt

door lagere gerealiseerde investeringen in 2015 en per saldo lagere verwachte te activeren investeringen in de jaren 2016-2020. Daarnaast is het op basis van gewijzigde BBV wetgeving niet meer mogelijk om investeringen ineens af te schrijven uit reserves. Ook dit heeft een voordelig effect op de kapitaallasten in 2017 en 2018 maar is neutraal voor de exploitatie. Op basis van gewijzigde BBV wetgeving wordt ook geen interne rente meer toegerekend aan budgetten. Deze budgetten zijn structureel afgeboekt vanaf 2017. Deze afboeking is neutraal met de verlaging van het renteresultaat in Programma 8.

OD 2.1.2 en 2.1.4 De kapitaallasten (afschrijvingen) voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) wegen zijn bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 per saldo neerwaarts bijgesteld. Deze lagere afschrijvingen zijn veroorzaakt door lagere verwachte vervangingsinvesteringen in de jaren 2016-2020. Op basis van gewijzigde BBV wetgeving wordt ook geen interne rente meer toegerekend aan budgetten. Deze budgetten zijn structureel afgeboekt vanaf 2017. Deze afboeking is neutraal met de verlaging van het renteresultaat in Programma 8.

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

2.1 beleidsdoel

Provinciale wegen, fietspaden en vaarwegen aanleggen en beheren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.1.1 operationeel doel

Verkeersmanagement op provinciale infrastructuur ontwikkelen, realiseren en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.1.1.01 Uitbouwen samenwerking rondom verkeersmanagement met regionale partners	- Samenwerking met een aantal gemeenten en Rijkswaterstaat geïntensiveerd. - Start realisatie Praktijk Proef Amsterdam - PPA Noord en besluit over PPA fase 3. - Verkeerslichten van diverse regionale partners kunnen vanuit provinciale verkeerscentrale worden aangestuurd.

2.1.1.02

Uitvoeren beleidskader verkeersmanagement

- De zodanige optimalisatie van de VRI's dat het aantal voertuigverliesuren tot 2020 met 6% per jaar afneemt door implementatie van verkeerskundig beheer. Hierbij wordt jaarlijks bij 80 VRI's een verkeerskundige analyse uitgevoerd en waar nodig wordt een optimalisatie uitgevoerd.
- Activiteiten worden uitgevoerd om in een periode van 5 jaar de betrouwbaarheid te bevorderen. Vanuit de Verkeerscentrale draagt de wegverkeersleiding hieraan bij.
- De doorstroming van het OV geoptimaliseerd in relatie tot het wegverkeer. Hiertoe wordt de KAR analysetool ingezet.
- De investeringen voor het "Netwerkbreed" maatregelen pakket voor verkeerslichten mede gerealiseerd in het kader van het Smart Mobility Programma:
 - Start van Intelligente Kruispunten als onderdeel van Beter Benutten ITS;
 - opzet van Smart Mobility Schiphol met stakeholders.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

VRI = Verkeersregelinstallatie

OV = Openbaar Vervoer

KAR = Korte afstands Radio

PMI = Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur

PMO = Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

GGU = Gebiedsgerichte Uitvoering

VVU = Voertuig Verlies Uren

GOVI = Grenzeloze Openbaar Vervoer Informatie

NDW = Nationale databank wegverkeersgegevens

PPA = praktijkproef Amsterdam

OV = Openbaar Vervoer

ITS= intelligente transportsystemen

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

Investeren in innovatie op het gebied van verkeerslichten: zoals bijvoorbeeld communicatie tussen auto's en verkeerslichten, zoals bij de Nissanpilot die getoond is op de Intertraffic in april en de introductie van de zelfrijdende bus op de Zuidtangent in juli 2016. Deze pilots worden deels uitgevoerd met subsidie vanuit Beter Benutten en vormen een aanzet voor het eventueel nieuw op te zetten programma Smart Mobility Schiphol.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[PMI](#)
[PMO](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.1 Verkeersmanagement op provinciale infrastructuur ontwikkelen, realiseren en beheren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	5.496	5.191	2.201	2.198	2.378	2.388
Directe lasten	4.442	3.604	4.130	4.021	4.021	4.021
Overdrachten	395	630	900	900	900	900
Subtotaal Lasten	10.333	9.425	7.231	7.119	7.299	7.309
Baten	-3.362	-2.461	-3.579	-3.579	-3.579	-3.579
Saldo van baten en lasten	6.971	6.964	3.652	3.540	3.720	3.730
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	6.971	6.964	3.652	3.540	3.720	3.730

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De lasten laten een stijging zien in 2017 t.o.v 2016. Dit betreft de lasten van het project GOVI (Grenzeloze openbaar vervoer informatie) die met de deelnemers (overheden) worden verrekend, (zie ook de baten).
Kapitaallasten	
Overdrachten	De overdrachten laten een stijging zien in 2017 tov 2016. Dit betreft de bijdrage aan het NDW (Nationale databank wegverkeersgegevens) die doorbelast wordt aan de Stadsregio Amsterdam (zie ook de baten).
Baten	De baten laten een stijging zien in 2017 t.o.v 2016. Dit betreft bijdragen van andere partijen (overheden) inzake deelname aan het project GOVI (. Daarnaast betreft het een bijdrage van de SRA inzake de kosten van het NDW. Vanaf 2017 kennen de baten een gelijkmatig verloop.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1.2 operationeel doel

Provinciale wegen en fietspaden ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.1.2.01 Uitvoeren van verkeerstudies	- Ontwerp PIP over voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A4 (Duinpolderweg) in 4e kw 2017 aan GS voorgelegd. - Ontwerp PIP voor de verbinding A8/A9 in 4e kw 2017 aan GS voorgelegd. - Resultaten van de studie Bereikbaarheid Den Helder voorgelegd aan PS 3e kw 2017. - Resultaten studie oversteekbaarheid Noord Hollands Kanaal voorgelegd aan PS 3e kw 2017.
2.1.2.02 Opstellen van een investeringsprogramma (PMI)	- PMI 2018-2022 aan PS voorgelegd in 4e kw 2017.
2.1.2.03 Uitvoeren projecten PMI	Algemeen: - De projecten volgens planning voor het jaar 2017 voor 100% uitgevoerd. - Alle projecten in uitvoering volgens de huidige projectmanagementmethodiek beheerst. N23: - Contract conform overeengekomen planning in uitvoering.
2.1.2.04 Uitvoeren van strategisch beheer	- De actuele kwaliteit van de netwerken geïnspecteerd en beoordeeld. - Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd. - De beheer- en onderhoudsmaatregelen voor de periode 2017-2021 vastgelegd in het PMO en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.
2.1.2.05 Uitvoeren van vast onderhoud	- Vast onderhoud conform bestuurlijke afspraken uitgevoerd.
2.1.2.06 Uitvoeren van PMO variabel onderhoud	- De projecten uit de jaarschijf 2017 voor 100% uitgevoerd.
2.1.2.07 Dagelijks beheren van wegen, vrijliggende OV-banen n fietspaden	- Objecten conform bestuurlijke afspraken beheerd.
2.1.2.08 Investeren in innovatieve projecten	- Onderzoek naar verlenging levensduur asfalt. - Doorlopen R&D fase SolaRoad waarbij ontwerpaanpassingen voor toepassing zwaar verkeer worden doorgevoerd, er prototypes worden ontwikkeld en het definitieve ontwerp wordt gemaakt. - Bij positieve resultaten van verkenningsfase uitvoering op basis van subsidiëring SBIR van pilots met geluidsbeperkende maatregelen. - Test van toepassing van biobased materials in een wegvak.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

WION = Wet informatie-uitwisseling ondergrondse wetten

PMI = Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur

PMO = Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

Instrument 2.1.2.08 De provincie Noord-Holland heeft samen met Zuid-Holland de intentie uitgesproken om een innovatie-ontwikkeling traject te doorlopen voor geluid reducerende innovaties. Dit wordt gesubsidieerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) vanuit de zogenaamde SBIR regeling. Het betreft zowel het ontwikkelen als in een pilot toepassen van geluidreducerende innovaties op, in of langs de provinciale wegen. Bij positieve resultaten van verkenningsfase uitvoering op basis van subsidiëring SBIR van pilots met geluidsbeperkende maatregelen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[PMI](#)

[PMO](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.2		Provinciale wegen en fietspaden ontwikkelen, aanleggen en beheren				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	14.982	15.412	8.588	8.578	9.209	9.310
Directe lasten	47.424	49.821	46.266	51.195	42.658	48.645
Kapitaallasten	75.737	72.372	3.108	4.683	6.317	7.446
Overdrachten	4.262	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	142.405	137.604	57.962	64.456	58.184	65.401
Baten	-26.131	-21.495	-1.795	-5.239	-1.795	-1.795
Saldo van baten en lasten	116.274	116.109	56.167	59.217	56.389	63.606
Storting reserves	29.275	46.055	26.017	31.814	24.565	20.960
Onttrekking reserves	-50.634	-32.748	-22.172	-22.310	-17.655	-13.210
Resultaat	94.915	129.416	60.012	68.721	63.299	71.356

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel K) De directe lasten nemen met € 2,84 miljoen toe als gevolg van actualisatie van de normkostenbudgetten voor vast en variabel onderhoud. (lasten verhoogd, € 2,84 miljoen nadelig). (De directe lasten laten fluctuaties zien als gevolg van herallocatie

van middelen door de invoering van de gebiedscontracten en de toepassing van de normkosten).

Kapitaallasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel K) De kapitaallasten nemen met € 231.000 af als gevolg van actualisatie van het Meerjarenprogramma Onderhoud (kapitaallasten verlaagd, € 231.000 voordelig). Daarnaast worden als gevolg van wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 2017 investeringen die uit reserves en/of voorzieningen worden gedekt niet meer als afschrijving ineens verantwoord maar als kapitaallasten over de verwachte gebruiksduur opgenomen.
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel M) De provincie is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de Machine richtlijn (MRL). De MRL is wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers en onderhoudspersoneel van kunstwerken. Om aan deze wettelijke verplichting te voldoen zijn wijzigingen nodig aan kunstwerken. Over de jaren 2017 t/m 2021 is hiervoor in totaal € 11,8 miljoen geraamd. (storting in de reserve groot onderhoud verhoogd, € 2,5 miljoen nadelig).
Onttrekking reserves	De onttrekkingen aan de reserves laten over de jaren een wisselend patroon zien. Dit is het gevolg van de planning van het benodigde onderhoud dat uit de reserves wordt gedekt. De aanpassingen aan de Machinerichtlijn en de 24-uurs brugbediening waarvoor extra geld aan de reserves is toegevoegd (zie storting reserves) kennen geen gelijkmatig realisatiepatroon.

2.1.3 operationeel doel

Provinciale openbaar vervoervoorzieningen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.1.3.01 Ontwikkelen van openbaar vervoer infrastructuur <i>Toelichting</i> Instrument vervalt: Geen nieuwe ontwikkelingen gepland in 2017:	
2.1.3.02 Doorlopen planologische procedures voor openbaar-vervoer-infrastructuur <i>Toelichting</i> Instrument vervalt: Geen nieuwe planologische procedures gepland in 2017	
2.1.3.03 Uitvoeren van strategisch beheer	- De actuele kwaliteit van het netwerk Openbaar vervoer geïnspecteerd en beoordeeld. - De beheer- en onderhoudmaatregelen voor de periode 2017-2021 in het PMO vastgelegd en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. - Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd.

2.1.3.04	- Vast onderhoud conform bestuurlijke afspraken uitgevoerd.
Uitvoeren van vast onderhoud	
2.1.3.05	- De projecten uit de jaarschijf voor 2017 voor 100% uitgevoerd.
Uitvoeren van PMO variabel onderhoud	

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

PIP = Provinciaal Inpassingsplan

HOV = Hoogwaardig Openbaar Vervoer

PMI = Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur

PMO = Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[PMI](#)
[PMO](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.3 Provinciale openbaar vervoervoorzieningen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	644	575	267	266	290	290
Directe lasten	1.256	9.287	226	209	0	0
Kapitaallasten	1.551	1.576	0	11	821	825
Overdrachten	2.366	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	5.817	11.438	493	486	1.111	1.115
Baten	-3.196	-4.000	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.621	7.438	493	486	1.111	1.115
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.621	7.438	493	486	1.111	1.115

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De directe lasten laten een dalende trend zien, doordat de Zuid tangent Schiphol-Oost grotendeels door derden en via de reserve EXIN-H (via programma 8) wordt gedekt. Hierdoor lopen de lasten via de balans. Daarnaast zijn er grote projecten zoals HOV A9 tunnel Schipholweg en HOV Haarlem-Schiphol/Zuidas A9 waarvan vanaf 2017 vrijwel geen lasten worden verwacht.
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	De baten laten een daling zien in 2017 tov 2016. Dit betreft de bijdrage inzake de Zuidtangent Schiphol-Oost welk project in 2016 is gerealiseerd waardoor er geen baten voorzien zijn in 2017.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.1.4 operationeel doel

Provinciale vaarwegen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.1.4.01 Uitvoeren van PMI	- Projecten uit de jaarschijf voor 2017 voor 100% uitgevoerd. - Alle projecten in uitvoering volgens de huidige projectmanagementmethodiek beheerst.
2.1.4.02 Uitvoeren van strategisch beheer	- De actuele kwaliteit van het netwerk vaarwegen geïnspecteerd en beoordeeld. - De beheer- en onderhoudsmaatregelen voor de periode 2017-2021 in het PMO vastgelegd en ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. - Op basis van uitvoeringsvoortgang en areaaluitbreiding PMO geactualiseerd.
2.1.4.03 Uitvoeren van vast onderhoud	- Vast onderhoudsprogramma conform beheernormen uitgevoerd.
2.1.4.04 Uitvoeren van PMO	- De projecten uit de jaarschijf 2017 voor 100% uitgevoerd.
2.1.4.05 Dagelijks beheren van vaarwegen	- Objecten conform bestuurlijke afspraken bediend.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[PMI](#)

[PMO](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.1.4 Provinciale vaarwegen ontwikkelen, aanleggen en beheren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	4.555	5.751	2.667	2.665	2.902	2.901
Directe lasten	17.339	14.142	14.454	13.211	5.854	14.579
Kapitaallasten	1.188	1.626	1.672	3.083	5.196	6.035
Overdrachten	1.679	2.065	2.065	2.065	2.235	2.235
Subtotaal Lasten	24.760	23.584	20.858	21.024	16.187	25.750
Baten	-1.424	-1.224	-1.174	-2.199	-1.798	-1.567
Saldo van baten en lasten	23.336	22.360	19.684	18.825	14.389	24.183
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	23.336	22.360	19.684	18.825	14.389	24.183

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel K) De directe lasten nemen met € 826.000 toe als gevolg van actualisatie van de normkostenbudgetten voor vast en variabel onderhoud (lasten verhoogd, € 826.000 nadelig). De directe lasten laten verder een wisselend verloop zien. Dit heeft te maken met de programmering van het Baggerprogramma.
Kapitaallasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel K) Ten opzichte van de begroting en meerjarenraming 2016 nemen de kapitaallasten in deze begroting met € 663.000 af als gevolg van actualisatie van het Meerjarenprogramma Onderhoud (kapitaallasten verlaagd, € 663.000 voordelig). De kapitaallasten (afschrijvingen) voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) vaarwegen nemen vanaf 2018 ten opzichte van het jaar ervoor steeds toe omdat er elk jaar

nieuwe vervangingsinvesteringen uitgevoerd worden die weer leiden tot hogere kapitaallasten in het erop volgende jaar.

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

2.2 beleidsdoel

Vervoersbeleid maken en uitvoeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.2.1 operationeel doel

Mobiliteitsbeleid maken en uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.2.1.01 Maken van beleid	- Bijdrage Mobiliteit aan Ontwerp Omgevingsvisie t.b.v. het integrale PNH proces. - Het vroegtijdig in acht nemen van het provinciaal verkeersbelang bij de beoordeling van ruimtelijke initiatieven is geborgd door opname in de PRV en aan PS voorgelegd, 2e kw 2017.
2.2.1.02 Verlenen van subsidies	- Subsidies voor Kleine Infrastructuur en Gedragsbeïnvloeding verleend in 2e kw 2017. - Subsidies fietsprogramma verleend in 4e kw 2017.
2.2.1.03 Uitvoeren programma's	- Opstellen subsidieregeling Fiets en aan PS voorgelegd in 1e kw 2017. - Uitvoering aan jaarschijf 2017 van programma Beter Benutten vervolg gegeven.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

2.2.1. [Verder met Verkeersmanagement](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.2.1 Maken en uitvoeren van mobiliteitsbeleid						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	5.682	5.080	512	456	470	434
Directe lasten	2.919	3.832	6.348	3.022	1.095	1.057
Kapitaallasten	8.849	8.235	7.292	9.455	10.773	12.757
Overdrachten	11.935	47.797	16.400	14.934	13.931	13.329
Subtotaal Lasten	29.384	64.944	30.552	27.867	26.269	27.577
Baten	-19.537	-24.452	-1.969	-1.327	0	0
Saldo van baten en lasten	9.847	40.492	28.583	26.540	26.269	27.577
Storting reserves	15.793	37.971	66.017	100.721	70.444	32.517
Onttrekking reserves	-5.262	-26.906	-22.231	-16.469	-18.354	-19.618
Resultaat	20.378	51.557	72.369	110.792	78.359	40.476

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De uitgaven zijn in 2016, 2017 en 2018 incidenteel en fluctuerend hoger door uitgaven voor studiekosten Duinpolderweg (waar bij Kaderbrief 2017 in deze jaren € 750.000 beschikbaar wordt gesteld als 50% aandeel in de kosten ad € 1,5 miljoen in 2017 en 2018) en MRA Elektrisch vervoer (dat met name door bijdragen deelnemende gemeenten wordt gedekt). De uitgaven in 2017 zijn hoger dan in 2016, met name door hogere uitgaven studiekosten Duinpolderweg (namelijk € 1,5 miljoen in 2017 tegen € 300.000 in 2016).
Kapitaallasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.1 J, regel J) De kasramingen voor de kaderbrief 2017 komen lager uit dan bij de begroting 2016 werd aangenomen. Met name in de periode tot en met 2020 vallen de verwachte investeringen lager uit. Dit vertaalt zich in lagere kapitaallasten ten opzichte van de begroting en meerjarenraming 2016 (afschrijvingslasten € 441.000, voordeel) De kapitaallasten (afschrijvingen) voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) worden in het meerjarenbeeld ieder jaar hoger dan het jaar ervoor omdat er elk jaar investeringen uitgevoerd worden die leiden tot hogere kapitaallasten.
Overdrachten	De overdrachten vertonen een aflopend meerjarenbeeld doordat de rijksbijdrage afneemt. Gedurende de huidige collegeperiode wordt er rond de € 13 à 14 miljoen besteed aan Kleine Infrastructuur en Gedragsbeïnvloeding. De uitgaven in 2017 zijn ten opzichte van 2016 fors lager doordat in 2016 sprake is van grote incidentele uitgaven van € 31,6 miljoen, onder meer door besteding van nog beschikbare BDU-middelen (die de provincie van het Rijk voor 2016

heeft ontvangen). Het gaat hierbij onder meer om afronding van het project Bereikbaarheid Mediapark Hilversum (€ 5,7 miljoen) en projecten Kleine infrastructuur (€ 12,0 miljoen).

Baten	De baten hebben een incidenteel karakter en bedragen in 2017 en 2018 respectievelijk € 2,0 miljoen en € 1,3 miljoen bestaande uit: bijdrage provincie Zuid-Holland als 50% cofinanciering studiekosten PMI, bijdrage gemeente en inzet middelen balanspost BDU (ontvangen rijksbijdrage voor 2016) voor MRA Elektrisch vervoer. De baten waren in 2016 € 22,3 miljoen hoger, met name door inzet van middelen balanspost BDU onder meer voor projecten Kleine infrastructuur en Bereikbaarheid Mediapark Hilversum (zie overdrachten).
Storting reserves	De storting in de reserve Infrastructuur heeft een structureel karakter van jaarlijks € 16,7 miljoen. Tot 2017 vinden er daarnaast incidentele en fluctuerende stortingen plaats voor verbetering mobiliteit in de regio Noord-Holland Zuid en voor Fietsimpuls (Coalitieakkoord 2016). De storting was in 2016 incidenteel € 10,6 miljoen hoger dan in 2017 in het kader van het besluit om met voorrang de (van voor 2016) ontvangen BDU-middelen te besteden.
Onttrekking reserves	De onttrekkingen aan de reserve infrastructuur hebben een structureel en incidenteel karakter van rond de € 13 miljoen jaarlijks (€ 13,5 miljoen tot 2020, vanaf 2020 afnemend € 12,8 miljoen). Daarnaast vinden er incidentele onttrekkingen plaats, waarvan € 2,6 miljoen in 2017 ten laste van de reserve OLV Greenport. De onttrekking in 2016 is in vergelijking met 2017 € 9,9 miljoen hoger in het kader van het met voorrang besteden van de BDU-middelen (zie stortingen reserves).

2.2.2 operationeel doel

Rijksbeleid beïnvloeden

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.2.2.01 Maken van beleid en beïnvloeden van Rijksbeleid	- In de richting van het Rijk inzet voor het oplossen van knelpunten op Rijkswegen in Noord-Holland gepleegd, namelijk: MIRT onderzoek A1 Oost; MIRT onderzoek A9; Noord West Amsterdam MIRT verkenning A7/A9 Corridor Amsterdam Hoorn. - Toekomstvisie OV 2040 (MRA toekomstbeeld 2040).

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.2.2 Rijksbeleid beïnvloeden

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	457	509	118	117	117	125
Subtotaal Lasten	457	509	118	117	117	125
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	457	509	118	117	117	125
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	457	509	118	117	117	125

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
-----------	-------------

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

2.3 beleidsdoel

Openbaar vervoer waarborgen

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

2.3.1 operationeel doel

OV concessies aanbesteden en beheren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.3.1 OV concessies aanbesteden en beheren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.124	1.249	296	295	295	314
Directe lasten	577	605	775	404	284	284
Overdrachten	51.260	46.252	46.455	47.836	48.582	49.738
Subtotaal Lasten	52.961	48.106	47.526	48.535	49.161	50.336
Baten	-51.577	-30.618	-141	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.384	17.488	47.385	48.535	49.161	50.336
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.384	17.488	47.385	48.535	49.161	50.336

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	

Kapitaallasten	
Overdrachten	De storting in de reserve van de middelen uit het provinciefonds neemt jaarlijks toe, de geraamde exploitatiekosten OV nemen vanaf 2017 evenredig toe.
Baten	In IPO verband en in overleg met het ministerie van I&M is afgesproken om de BDU Rijksmiddelen uit voorgaande jaren versneld in te zetten via de exploitatiebijdragen Openbaar vervoer. Onder baten is begroot de bijbehorende onttrekking aan de Rijksmiddelen BDU uit voorgaande jaren.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

2.3.2 operationeel doel

In OV voorzieningen investeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
2.3.2.01 Realiseren van OV-voorzieningen	- In doorstromingsmaatregelen ten behoeve van busvervoer geïnvesteerd. - Uitvoeringsprogramma investeringsagenda OV.
2.3.2.02 Realiseren Uitvoeringsprogramma van de Visie OV 2020	- Evaluatie OV visie in PS 1e kw 2017.
<i>Toelichting</i>	
Instrument benaming wijzigen in: Realiseren Uitvoeringsprogramma van de Visie OV 2020.	

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: http://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Openbaar_vervoer/Beleidsdocumenten/Uitvoeringsprogramma_doorstroming_OV_2015_2020.org

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 2.3.2 In OV voorzieningen investeren						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	425	499	152	138	142	134
Directe lasten	7.332	9.943	2.981	2.768	900	837
Kapitaallasten	0	7.175	0	824	1.646	2.699
Overdrachten	9.442	10.582	11.410	261	10.749	-64
Subtotaal Lasten	17.199	28.199	14.543	3.991	13.437	3.606
Baten	-6.295	-1.880	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	10.904	26.319	14.543	3.991	13.437	3.606
Starting reserves	3.524	40.686	49.859	49.308	50.308	50.309
Onttrekking reserves	-2.668	-30.144	-50.460	-50.030	-49.304	-50.523
Resultaat	11.760	36.861	13.942	3.269	14.441	3.392

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De directe lasten worden in de aankomende jaren steeds lager, ze nemen af van € 2,9 miljoen in 2017 naar € 837.000 in 2020. Dit komt met name door inzet van EXIN-H-middelen voor diverse projecten. De uitgaven ten laste van EXIN-H en TWIN-H zijn in 2017 € 8,3 miljoen lager dan in 2016 (respectievelijk € 9,6 miljoen en € 1,3 miljoen), doordat de uitgaven voor het project HOV Haarlem-IJmuiden geactiveerd zijn en in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid zijn gestort. In 2018, 2019 en 2020 bedragen de uitgaven voor EXIN-H projecten respectievelijk € 654.000, € 200.000 en € 137.000.
Kapitaallasten	Door wijziging in de regelgeving BBV is het niet langer mogelijk investeringsbijdragen vanuit reserves als kapitaallasten in één keer af te schrijven. Als gevolg hiervan zijn deze bijdragen vanuit EXIN-H en TWIN-H aan deze reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid. De bijdragen worden voortaan in een periode van 25 jaar afgeschreven. Deze afschrijvingen zijn als kapitaallasten in de begroting geraamd. Deze wijziging verklaart de gelijkmatige toename van kapitaallasten vanaf 2017 en de sterke afname van lasten van € 6,0 miljoen in 2017 ten opzichte van 2016 (respectievelijk € 7,2 miljoen en € 1,2 miljoen).
Overdrachten	De overdrachten worden in de komende jaren steeds lager, ze nemen af van € 11,4 miljoen in 2017 naar € 0 in 2020. Dit komt met name door inzet van EXIN-H middelen voor de Investeringsagenda en het Uitvoeringsprogramma Doorstroming Bus waarvoor PS in 2015 € 24,7 miljoen ten laste van de reserve

EXIN-H beschikbaar heeft gesteld. Hiervan wordt in de periode 2017-2019 € 29,6 miljoen (2017 € 9,5 miljoen; 2018 € 325.000 en 2019 € 10,5 miljoen). De uitgaven voor EXIN-H zijn in 2017 € 4,0 miljoen hoger dan in 2016 (respectievelijk € 9,5 miljoen en € 4,5 miljoen) door het fluctuerend verloop van bestedingen van bovengenoemd project.

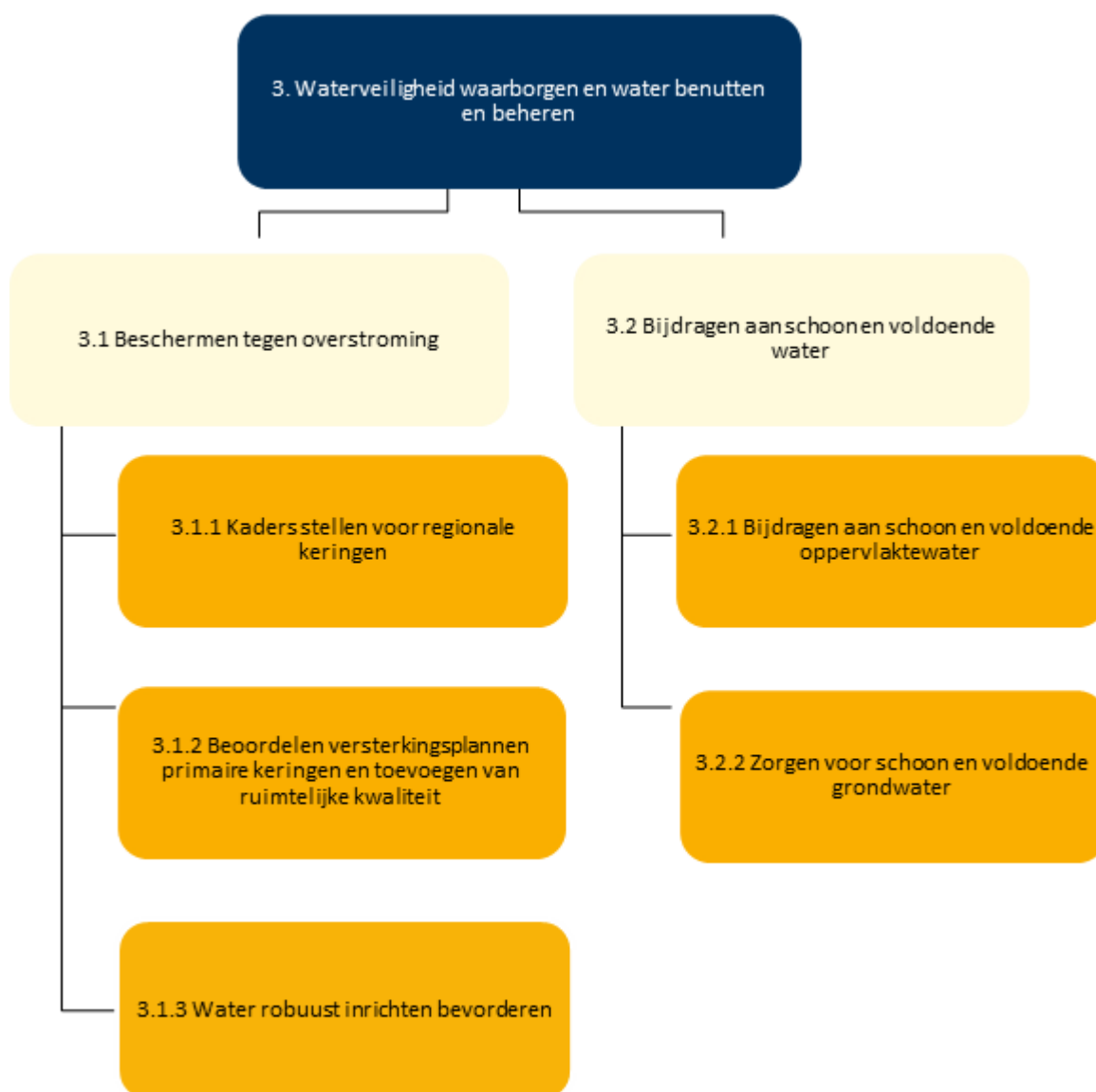
Baten	De baten nemen af tot € 0 omdat er geen onttrekkingen meer zijn aan de BDU rijksmiddelen voor voorzieningen OV.
Storting reserves	Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel L) is de storting in de reserve OV verlaagd. Dit was mogelijk omdat de Stadsregio Amsterdam 95% van de investeringskosten voor HOV (bus) gelegen binnen haar grondgebied vergoedt. Toen deze reserve werd ingesteld (2011) was hierover nog niet de duidelijkheid die er inmiddels wel is. Dit betekent dat de bijdrage van de provincie in de realisatie van HOV in dat gebied langs of op provinciale wegen tot maximaal 5% beperkt blijft. In de praktijk dragen daarnaast in een aantal gevallen ook gemeenten nog bij in de kosten. In de kaderbrief is aangegeven dat hierdoor de volgende bedragen kunnen vrijvallen: • éénmalige vrijval van € 10,3 miljoen in 2016 • éénmalige vrijval van € 1,9 miljoen in 2017 • de jaarlijks storting in de reserve OV van € 3,4 miljoen wordt vanaf 2018 stopgezet. Bij het Coalitieakkoord Ruimte voor Groei zijn middelen opgenomen voor de EHOV-kit OV. Daartoe wordt tussen 2016 en 2020 in totaal € 3,7 miljoen gestort in de Reserve OV. De storting in de reserve van de middelen uit het provinciefonds neemt jaarlijks toe wegens indexering, € 46,6 miljoen in 2016, € 47,3 in 2017, € 48,3 miljoen in 2018.
Onttrekking reserves	In IPO verband en in overleg met het ministerie van I&M is afgesproken om de BDU Rijksmiddelen uit voorgaande jaren versneld in te zetten via de exploitatiebijdragen Openbaar vervoer (zie toelichting onder OD 2.3.1). Hier staat een lagere onttrekking uit de Reserve OV tegenover in het jaar 2016.

Programma 3 Water

Maatschappelijk doel

Waterveiligheid waarborgen en water benutten en beheren.

Doelenboom

Beleidskader

De provincie wijst zwemlocaties aan en is handhaver voor de zwemwaterkwaliteit.

Onze wettelijke taken liggen vooral verankerd in de [Waterwet](#). De Watervisie 2021 vormt het strategische beleidskader en wat wij gaan doen is geconcretiseerd in een jaarlijks te actualiseren Uitvoeringsprogramma.

De provincie is kaderstellend voor het regionale watersysteem. De uitvoering van het waterbeheer ligt grotendeels bij Rijkswaterstaat, de drie waterschappen en de gemeenten. De provincie is deels uitvoerder van het grondwaterbeheer, provinciaal vaarwegbeheer, de vergunningverlening voor grootschalige industriële grondwateronttrekkingen en infiltraties (onder andere warmte-koudeopslag en drinkwaterwinningen).

De provincie is toezichthouder voor de waterschappen.

De provincie wijst zwemlocaties aan en is handhaver voor de zwemwaterkwaliteit.

De [Drinkwaterwet](#) bepaalt dat de provincie de drinkwatertarieven van PWN goedkeurt.

In de [Structuurvisie en de ruimtelijke verordening](#) zijn de ruimtelijke aspecten van het waterbeleid opgenomen. We vinden het belangrijk dat de ruimte goed en op duurzame wijze wordt gebruikt.

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

- GS besluiten over het projectplan en de vergunningen voor de versterking van de Prins Hendrikdijk op Texel en starten indien nodig de gecoördineerde beroepsprocedure voor de Raad van State (OD 3.1.2).
- GS besluiten over het projectplan en de vergunningen voor de versterking van de Markermeerdijken en starten indien nodig de gecoördineerde beroepsprocedure voor de Raad van State (OD 3.1.2).
- Uitvoering van regionale ambities rond de Nieuwe Afsluitdijk op het gebied van Economie, Energie en Ecologie (OD 3.1.2).
- Uitvoering van Programma Ruimtelijke kwaliteit Zwakke schakels (OD 3.1.2).
- Meerlaagsveiligheid: samen met de waterschappen informeren we de gemeenten over het overstromingsrisico en de mogelijkheid van waterrobuust inrichten met behulp van een Handreiking (ter ondersteuning van artikel 8a uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening). We ontwikkelen een aanpak om bij (ruimtelijke) projecten waarbij we als provincie betrokken zijn waterrobuustheid in de afwegingen mee te kunnen nemen. (OD 3.1.3).
- Gestart met de nadere uitwerking en uitvoering van de in de bijlage van de Watervisie genoemde 35 KRW maatregelen (OD 3.2.2).

Omgevingsfactoren

Het nationale beleid staat in het teken van decentralisatie en het vergroten van doelmatigheid en efficiency van beleid. Provincies staan steeds meer aan de lat voor integraal ruimtelijk-economisch beleid, waar water onderdeel van uitmaakt. Hiermee wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 van kracht zal worden.

In 2014 is door de Tweede Kamer besloten over de Deltabeslissingen. Het [Deltaprogramma](#) gaat nu in uitvoering. Doel is ervoor te zorgen dat volgende generaties veilig zijn tegen overstromingen en over genoeg zoet water beschikken.

De economie trekt weer aan. Er gaat naar verwachting weer geïnvesteerd worden. Voor het waterbeleid – dat het deels moet hebben van meekoppelen met andere ruimtelijke ontwikkelingen – betekent dit nieuwe kansen om tot duurzame oplossingen te komen.

Na een periode waarin vooral in termen van “je gaat erover of niet” naar taken en verantwoordelijkheden in het waterdomein werd gekeken (conform [Nationaal Bestuursakkoord Water](#)), staat nu voorop dat samen moet worden gewerkt om maatschappelijke meerwaarde te realiseren. Nog steeds vanuit ieders taken en verantwoordelijkheden, maar met een goed oog voor elkaars belangen.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
3	3.2.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 3								Water
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	6.112	5.067	1.711	-3.356	196	1.691	1.704	1.792
Directe lasten	1.390	2.236	1.441	-795	55	1.321	1.321	1.221
Overdrachten	7.940	9.898	1.812	-8.086	446	1.812	1.812	1.812
Subtotaal Lasten	15.442	17.201	4.964	-12.237	247	4.824	4.837	4.825
Baten	-842	-985	-835	150	18	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	14.600	16.216	4.129	-12.087	293	3.989	4.002	3.990
Storting reserves	1.815	10.371	4.431	-5.940	134	3.822	4.401	0
Onttrekking reserves	-123	-200	0	200	-	0	0	0
Resultaat	16.292	26.387	8.560	-17.827	208	7.811	8.403	3.990

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.1 beleidsdoel

Beschermen tegen overstroming

Verandering: geen.

Toelichting:

Beleidsdoel 3.1 gaat om het beperken van slachtoffers en economische schade via preventie en gevolgenbeperking.

Dit doel wordt gerealiseerd door 3 operationele doelen:

3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen.

Het vastleggen van normen en tracés in de waterverordeningen en het maken van bindende afspraken met de waterschappen over de termijnen waarbinnen de regionale keringen op orde moeten zijn.

3.1.2. Beoordelen versterkingsplannen primaire waterkeringen.

Het toetsen op voldoende ruimtelijke inpassing en het bevorderen van ruimtelijke kwaliteiten.

3.1.3 Waterrobuust inrichten bevorderen.

Via ruimtelijke maatregelen beperken van het aantal slachtoffers en economische schade.

3.1.1 operationeel doel

Kaders stellen voor regionale keringen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
3.1.1.01 Opstellen, handhaven en toetsen van normen en tracés van regionale keringen	- Waterverordeningen waterschappen aangepast vanwege de afwaardering van de C-keringen (primaire waterkeringen) en omzetting in regionale keringen en vanwege mogelijke verzoeken van waterschappen voor aanpassingen normering als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en/of nieuwe inzichten (normen en tracés). - Participeren en begeleiden ontwikkelprogramma Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III.
3.1.1.02 Toezicht houden op de waterschappen	- Blijven toezien op uitvoering afspraken Uitvoeringsbesluit regionale keringen West-Nederland (2014), leidend tot een jaarrapportage.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.679	1.884	44	44	44	46
Directe lasten	0	35	35	35	35	35
Overdrachten	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	1.679	1.919	79	79	79	81
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.679	1.919	79	79	79	81
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.679	1.919	79	79	79	81

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

3.1.2 operationeel doel

Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en toevoegen van ruimtelijke kwaliteit

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
3.1.2.01 Toezien op het opstellen en het goedkeuren van projectplannen voor de versterking van primaire keringen	- Het ontwerpprojectplan Markermeerdijken ter visie gelegd voor inspraak. - Projectplan goedgekeurd voor de versterking van de Prins Hendrikdijk op Texel en indien van toepassing de gecoördineerde beroepsprocedure voor de Raad van State. - Projectplan goedgekeurd voor de versterking van de Markermeerdijken en indien van toepassing de gecoördineerde beroepsprocedure voor de Raad van State. - Het project Hoogwaterkering Den Oever is aanbesteed en in uitvoering genomen. Twee projecten van het ruimtelijk uitvoeringsprogramma Den Oever zijn in uitvoering genomen.
3.1.2.02 Investeren in de ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingsprojecten	- Ontwerpprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Markermeerdijken opgesteld en afspraken over cofinanciering (investerings en beheer en onderhoud) gemaakt met de Alliantie Markermeerdijken en regionale partijen. - 25 projecten tussen Camperduin en Groote Keeten van de 1e tranche Ruimtelijke kwaliteit Zwakke Schakels in uitvoering gebracht. - 21 projecten die subsidie hebben ontvangen van de 2e tranche Ruimtelijke kwaliteit Zwakke Schakels in uitvoering gebracht. - Programmaplan 2017-2021 voor De Nieuwe Afsluitdijk met project voor Economie, Energie en Ecologie is vastgesteld en in uitvoering gebracht.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.2		Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en toevoegen van ruimtelijke kwaliteit				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	842	939	1.018	1.013	1.013	1.081
Directe lasten	217	859	349	279	279	279
Overdrachten	4.672	5.000	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	5.731	6.798	1.367	1.292	1.292	1.360
Baten	-49	-150	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.682	6.648	1.367	1.292	1.292	1.360
Storting reserves	0	8.977	3.750	3.750	3.750	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.682	15.625	5.117	5.042	5.042	1.360

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	In 2016 is een kasraming opgenomen voor proceskosten voor het project Markermeerdijken.
Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 is een kasraming opgenomen ten laste van de reserve Actieprogramma 2010 voor subsidieverlening Afsluitdijk: recreatief fietspad en vismigratierivier.
Baten	
Storting reserves	De bij het Coalitieakkoord 2015-2019 beschikbaar gestelde € 15 miljoen voor meekoppelkansen wordt verdeeld over 2016-2019 gestort in de bij de Zomernota 2016 ingestelde Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen. Daarnaast is in 2016 € 4,7 miljoen uit de reserve Actieprogramma 2010 en € 500.000 uit de reserve Groen gestort in de reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen.
Onttrekking reserves	

3.1.3 operationeel doel

Water robuust inrichten bevorderen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
3.1.3.01 Doen van onderzoek en ontwikkelen van beleid ter bevordering van waterrobuust inrichten	- Afronding pilots Meerlaagse Veiligheid Westpoort, Marken en West-Friesland en de resultaten ter informatie aan PS zenden. - Naast Westpoort een tweede pilot Vitaal en Kwetsbaar opstarten samen met gemeente en waterschap. - Samen met waterschappen en gemeenten regiobijeenkomsten organiseren over de wateropgaven van de toekomst. - Afronding van het onderzoek historische dijken (door Rijksdienst Cultureel Erfgoed) afgerond en de resultaten meenemen in regiobijeenkomsten.
3.1.3.02 Adviseren en communiceren over nut & noodzaak en mogelijkheden van waterrobuust inrichten	- Actualiseren van de Handreiking Beperken Overstromingsrisico's.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.1.3 Water robuust inrichten bevorderen

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	0	0	0	0	0	0
Directe lasten	0	87	87	87	87	87
Subtotaal Lasten	0	87	87	87	87	87
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	87	87	87	87	87
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	87	87	87	87	87

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
-----------	-------------

Apparaatskosten	
-----------------	--

Directe lasten	
----------------	--

Kapitaallasten	
----------------	--

Overdrachten	
--------------	--

Baten	
-------	--

Storting reserves	
-------------------	--

Onttrekking reserves	
----------------------	--

3.2 beleidsdoel

Bijdragen aan schoon en voldoende water

Verandering: geen.

Toelichting:

Beleidsdoel 3.2 gaat om het voorkómen van verontreiniging, overlast en tekort.

Dit doel wordt gerealiseerd door 2 operationele doelen:

3.2.1 Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater.

Het bevorderen dat er voldoende goed water is voor verschillende bestemmingen zoals landbouw-, natuur- en recreatiegebieden.

3.2.2 Zorgen voor schoon en voldoende grondwater.

Het duurzaam beheren van grondwatervoorraden voor verschillend gebruik zoals drinkwater, industrie en energievoorziening.

3.2.1 operationeel doel

Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
3.2.1.02 Opstellen/handhaven/toetsen	- Circa 150 zwemplekken door GS aangewezen en publieksinformatie verstrekt. - Aangepaste Waterverordening Rijnland met een wijziging inzake peilbesluiten door PS vastgesteld. - Het Reglement Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht, het Reglement Hollands Noorderkwartier en Reglement Hoogheemraadschap van Rijnland worden op onderdelen aangepast en door PS vastgesteld.
3.2.1.03 Ontwikkelen van beleid	- Beleid ontwikkeld om te stimuleren dat waterbeheerders en locatiehouders maatregelen nemen de kwaliteit van zwemwater tot minimaal niveau 'goed' te verbeteren. - Gestimuleerd dat waterbeheerders en locatiehouders maatregelen nemen de kwaliteit van zwemwater tot minimaal niveau 'goed' te verbeteren. - Resultaten van het project Spaarwater 2 (onderzoek naar ondergrondse zoetwaterberging) beschikbaar. - Inlaat op maat is geïmplementeerd in Oostpolder, Noordelijk Zangebied, Texel, Haarlemmermeer.
3.2.1.04 Ontwikkelen van een waterrecreatievisie	- Uitvoering gegeven aan het vastgestelde uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2016-2018.
3.2.1.05 Onderzoek	- Monitoring vissen en programma aanleg ecologische oevers.
3.2.1.06 Stimuleren en subsidiëren	- Uitvoering van integrale (POP) projecten.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

HHNK = Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

AGV = Amstel, Gooi en Vecht

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.2.1 Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	2.183	1.371	356	341	345	351
Directe lasten	413	983	718	668	668	568
Overdrachten	1.846	1.886	787	787	787	787
Subtotaal Lasten	4.442	4.240	1.861	1.796	1.800	1.706
Baten	-16	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.426	4.240	1.861	1.796	1.800	1.706
Storting reserves	1.815	1.394	681	72	651	0
Onttrekking reserves	-123	-200	0	0	0	0
Resultaat	6.118	5.434	2.542	1.868	2.451	1.706

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	In 2016 is een kasraming opgenomen voor uitgaven ten laste van de reserve Waterrecreatie.
Kapitaallasten	
Overdrachten	De bij Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AE) beschikbaar gestelde € 1,1 miljoen, verdeeld over 2017-2020, voor het project Innovatieprogramma Veen bleek bedoeld voor subsidieverlening. Daarom is de € 1,1 miljoen volledig in 2016 beschikbaar gesteld. In de Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AG) zijn op basis van het Handhaving Uitvoeringsplan 2016-2018 (HUP) extra middelen ter beschikking gesteld voor controle van zwemwaterlocaties in oppervlaktewater en legionella besmetting bij bad- en zweminrichtingen (lasten € 117.000 verhoogd, nadeel).
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

3.2.2 operationeel doel

Zorgen voor schoon en voldoende grondwater

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
3.2.2.01 Ontwikkelen van beleid	- Een bodemenergieplan door GS vastgesteld.
3.2.2.02 Het doen van onderzoek en verlenen van subsidie	- Grondwatermetingen verricht op circa 400 locaties. - 25% van het KRW maatregelenprogramma uit Watervisie 2021 uitgevoerd.
3.2.2.03 Opstellen/handhaven/toetsen	- Bescherming van grondwaterwinningen voor drinkwater.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

Bodemenergieplan: in een bodemenergieplan is aangegeven waar en op welke diepte grondwater kan worden gebruikt voor verwarming en koeling van gebouwen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 3.2.2		Zorgen voor schoon en voldoende grondwater				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.408	873	293	293	302	314
Directe lasten	760	272	252	252	252	252
Overdrachten	1.422	3.012	1.025	1.025	1.025	1.025
Subtotaal Lasten	3.590	4.157	1.570	1.570	1.579	1.591
Baten	-777	-835	-835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	2.813	3.322	735	735	744	756
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.813	3.322	735	735	744	756

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

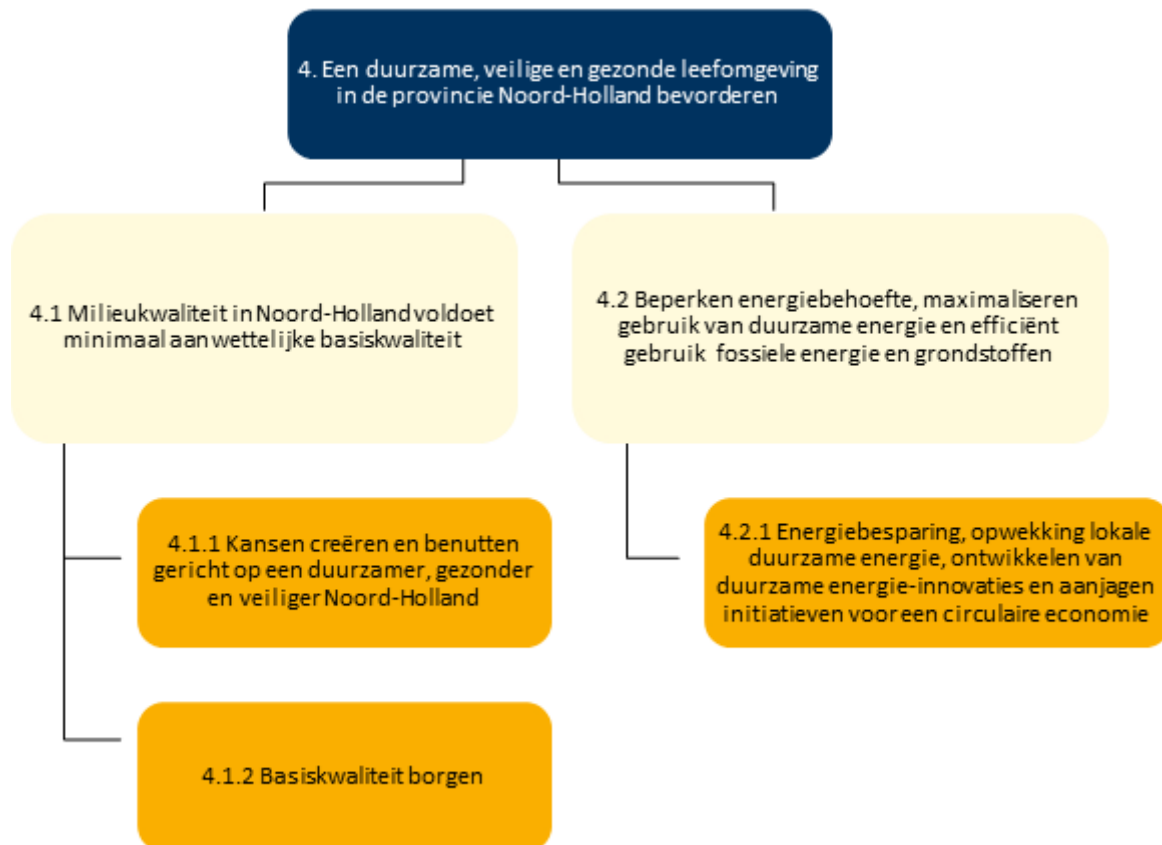
Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	In de Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AG zijn op basis van het Handhaving Uitvoeringsplan 2016-2018 (HUP) extra middelen ter beschikking gesteld voor bodemtaken (lasten € 180.000 verhoogd, nadeel). In 2016 is (eenmalig) een kasraming opgenomen voor subsidies ten behoeve van Verdrogingsbestrijding.
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 4 Milieu

Maatschappelijk doel

Een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving in de provincie Noord-Holland bevorderen.

Doelenboom

Beleidskader

- Europese, nationale en provinciale wet- en regelgeving is kaderstellend voor het maken en realiseren van het milieubeleid.

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

- Opdracht geven aan de Omgevingsdiensten voor het uitvoeren van de VTH-taken. De VTH-plustaken zijn, zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomst, overgedragen en uitgevoerd.

- Uitvoering geven aan het Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit Noordvleugel en aan de afspraken in het kader van de milieudialogen IJmond en Westpoort.

- Opstellen van het ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie.

- Servicepunt Duurzame Energie is aanbesteed en operationeel.

Omgevingsfactoren

- De combinatie van functies (wonen, werken, recreëren) binnen ons grondgebied geeft spanningen op het gebied van leefbaarheid en gezondheid. Een voorbeeld hiervan is het

Noordzeekanaalgebied, waar in de milieudialogen IJmond en Westpoort wordt samengewerkt om met deze spanningen om te gaan.

- Het werkveld milieu heeft te maken met wijzigingen in het stelsel van het omgevingsrecht. Hierdoor zal de provinciale rol en mogelijk ook het takenpakket voor milieu veranderen.

- Landelijk beraadt men zich op het energie- en klimaatbeleid tot 2050. Dit zal ook in meerdere of mindere mate moeten worden vertaald naar de provincie Noord-Holland. Deze doorvertaling kan van invloed zijn op de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de provincies wat tot gevolg kan hebben dat we onze rol en taken moeten herzien.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
4	4.2.1	Alliander N.V.	Investerings in energie- infrastructuur. Bijdragen aan duurzaamheids-initiatieven.
4	4.1.2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
4	4.2.1	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie. Participaties in duurzame energie bedrijven
4	4.2.1	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
4	4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
4	4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
4	4.1.2	RUD Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
4	4.1.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
4	4.1.2	Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 4								Milieu
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Vershil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	10.152	6.115	2.775	-3.340	120	2.719	2.767	2.866
Directe lasten	6.458	6.016	4.819	-1.197	25	4.437	4.324	3.317
Kapitaallasten	30	258	0	-258	-	0	0	0
Overdrachten	17.892	18.953	14.639	-4.314	29	11.906	11.783	11.842
Subtotaal Lasten	34.531	31.342	22.233	-9.109	41	19.062	18.874	18.025
Baten	-10.543	-6.231	-4.770	1.461	31	-2.980	-2.980	-2.616
Saldo van baten en lasten	23.989	25.111	17.463	-7.648	44	16.082	15.894	15.409
Storting reserves	0	0	0	0	-	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	-	0	0	0
Resultaat	23.989	25.111	17.463	-7.648	44	16.082	15.894	15.409

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	
Baten	OD 4.1.2 De raming voor de WABO leges wordt voor de komende jaren opgehoogd tot een bedrag van € 1,1 miljoen in 2017 en € 1 miljoen in 2018 en 2019. Vanaf 2020 komt de raming bij deze begroting uit op € 700.000. OD 4.1.2 Voor het uitvoeren van de vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken door de Omgevingsdiensten ontvangt de provincie leges. De jaarlijkse legesopbrengst is afhankelijk van de uitvoering van bijzondere opdrachten door de omgevingsdiensten (bijvoorbeeld Wind op Land, Markermeerdijken) en van de wijze waarop vergunningen worden aangevraagd (geclusterd of niet geclusterd) en het moment waarop de vergunningen worden aangevraagd. (baten 2017 verhoogd, 2017 € 45.000 voordelig, baten verlaagd in 2018 en 2019 € 105.000 en met ingang van 2020 € 430.000 structureel, nadelig).

Storting reserves

Onttrekking reserves

4.1 beleidsdoel

Milieu kwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan wettelijke basiskwaliteit

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

4.1.1 operationeel doel

Kansen creëren en benutten gericht op een duurzamer, gezonder en veiliger Noord-Holland

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
4.1.1.02 Adviseren over kansen schonere en efficiëntere mobiliteit	- Advies over schonere mobiliteit uitgebracht.
4.1.1.03 Anticiperen op wijzigingen in de nationale geluidsregelgeving	- De consequenties van de wijzigingen in de nationale geluidregelgeving in beeld gebracht en (indien nodig) provinciale standpunten geformuleerd.
4.1.1.04 Regievoeren op samenwerken/samengaan OD NZKG en OD IJmond	- Verdere invulling gegeven aan de vorming van één OD NZKG+.
4.1.1.05 Beleidsvorming ondergrond en bodemsaneringsstrategie	- Data en kaartmateriaal verzameld.
<i>Toelichting</i> Bodemsaneringsstrategie met uitvoeringsprogramma 2016-2020 heet nu Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020.	
4.1.1.06 Evaluatie Milieubeleidplan 2015-2018	- Tussenevaluatie en milieuverslag aan PS voorgelegd.
4.1.1.07 Faciliteren Milieudialoog (IJmond en Westpoort)	- Afspraken en maatregelen die uit de Milieudialoog IJmond en Westpoort voortkomen nagekomen/uitgevoerd.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020, vastgesteld door PS op 23 mei 2016](#)

4.1.1 [Brief GS aan PS 'Voordracht Energietransitie 2016-2020](#)

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

OD NZKG: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

OD NZKG+: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied plus Omgevingsdienst IJmond

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020](#)

4.1.1 [Uitvoeringsparagraaf bij Beleidsagenda Energietransitie](#)

4.1.1 [Managementsamenvatting rapport 'Evaluatie Energy Board'](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.1.1 Kansen creëren en benutten gericht op een duurzamer, gezonder en veiliger Noord-Holland

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	585	672	355	340	345	350
Directe lasten	109	242	278	278	278	278
Overdrachten	181	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	874	914	633	618	623	628
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	874	914	633	618	623	628
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	874	914	633	618	623	628

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
-----------	-------------

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

4.1.2 operationeel doel

Basiskwaliteit borgen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
4.1.2.01 Uitvoering van het Landelijk bodemconvenant 2016-2020 en de provinciale Bodemsaneringsstrategie met uitvoeringsprogramma 2016-2020 <i>Toelichting</i> Bodemsaneringsstrategie met uitvoeringsprogramma 2016-2020 heet nu Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020.	- Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020 door GS vastgesteld. - Voortgang aanpak speedlocaties door GS vastgesteld.
4.1.2.02 Uitvoeren Nazorg Wm Stortplaatsen	- Sluiting stortplaats Schoteroog voorbereid. - Sluiting stortplaats Hollandse Brug voorbereid. - Twee nazorgplannen door GS goedgekeurd.
4.1.2.03 Beheren van provinciale geluidszones van gezoneerde industrieterreinen van regionaal belang	- Bestaand inzicht in geluidbelasting op en rond industrieterreinen van regionaal belang actueel gehouden door de vergunde geluidsruimte in het geluidszonemodel te verwerken.
4.1.2.04 Uitvoeren Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (RSL) Noordvleugel	- Meetnet luchtkwaliteit beheerd: luchtkwaliteit Schiphol, Westpoort en IJmond gemonitord en gerapporteerd. - Monitoringsrapport RSL Noordvleugel 2016 door GS vastgesteld en ter informatie aan PS toegezonden.
4.1.2.05 Uitvoeren van milieueffectrapportages	- Milieueffectrapportages opgesteld en getoetst. - Extra aandacht aan milieu en gezondheid besteed.
4.1.2.06 Uitvoeren Regelgeving Burgerluchthavens- en Militaire luchthavens (RBML)	- Luchthavenregelingen (lhr) of -besluiten (lhb) voor bestaande helikopterhavens in Noord-Holland door PS vastgesteld. - Bestuurlijke afspraken ten aanzien van luchthavenbesluit helikopterplatform VUmc uitgevoerd.
4.1.2.07 Optreden als eigenaar van regionale uitvoeringsdiensten	- Vastgestelde sluitende begrotingen van de Omgevingsdiensten aan PS voorgelegd.
4.1.2.08 Aanpassen van de provinciale milieuverordening	- Een geactualiseerde provinciale milieuverordening voorgelegd.
4.1.2.09 Uitvoeren stiltebeleid	- Stiltebeleid herijkt en in de PMV geïmplementeerd.
4.1.2.10 Opdracht geven tot het uitvoeren van de VTH-taken door de regionale uitvoeringsdiensten	- VTH-taken volgens de dienstverleningsovereenkomsten uitgevoerd. - De VTH-plustaken zoals overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomsten overgedragen en uitgevoerd.
4.1.2.11 Uitvoering geven aan het landelijke programma Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018	- Subsidie bij het ministerie van I&M aangevraagd. - Subsidies aan Omgevingsdiensten en Veiligheidsregio verleend. - Samen met regionale partners uitvoering gegeven aan het programma.
4.1.2.12 Coördinatie van het VTH-stelsel	- Gezamenlijke prioriteiten vastgelegd voor VTH-stelsel met ketenpartners.

4.1.2.13
Vaststellen geluidbelastingkaart provinciale
wegen 2016

GS heeft de geluidbelasting op woningen langs
provinciale wegen in kaart gebracht en een
geluidbelastingkaart tijdig vastgesteld.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020, vastgesteld door PS op 23 mei 2016](#)

4.1.1 [Brief GS aan PS 'Voordracht Energietransitie 2016-2020](#)

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

RSL: Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

RBML: Regelgeving Burgerluchthavens- en Militaire luchthavens

lhr: luchthavenregelingen

lhb: luchthavenbesluiten

PMV: Provinciale Milieuverordening

VTH: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

I&M: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

WABO: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020](#)

4.1.1 [Uitvoeringsparagraaf bij Beleidsagenda Energietransitie](#)

4.1.1 [Managementsamenvatting rapport 'Evaluatie Energy Board'](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.1.2 Basiskwaliteit borgen						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	7.596	3.289	1.965	1.953	1.990	2.088
Directe lasten	5.455	3.885	3.602	3.259	3.246	3.039
Overdrachten	15.147	15.441	14.639	11.906	11.783	11.842
Subtotaal Lasten	28.197	22.615	20.206	17.118	17.019	16.969
Baten	-10.718	-6.186	-4.770	-2.980	-2.980	-2.616
Saldo van baten en lasten	17.479	16.429	15.436	14.138	14.039	14.353
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	17.479	16.429	15.436	14.138	14.039	14.353

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Kaderbrief 2017 (§ 5.3, regel AA): De provincie heeft met het ondertekenen van het landelijk bestuursconvenant bodem de hoogste prioriteit gegeven aan de aanpak van spoedlocaties bodemsanering. Met inwerkingtreding van de omgevingswet en het vervallen van de mogelijkheid om partijen aan te spreken, zijn extra werkzaamheden van en aanvullende afspraken met de omgevingsdiensten noodzakelijk. De extra kosten van deze intensivering bedragen € 165.000 (hogere lasten € 165.000, nadeel).
Kapitaallasten	
Overdrachten	In de Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AG) zijn op basis van het Handhaving Uitvoeringsplan 2016-2018 (HUP) extra middelen ter beschikking gesteld voor bodemtaken (lasten € 66.000 verhoogd, nadeel). Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel N): Op grond van de Wet Milieubeheer zijn bedrijven en instellingen met een energieverbruik hoger dan 25.000 m³ gas en/of meer dan 50.000 kilowatt elektriciteit verplicht energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van vijf jaar of korter. In het nationaal energieakkoord is afgesproken scherper hierop toe te zien bij vergunning, toezicht en handhaving. Daarnaast moeten als gevolg van de medio 2015 in werking getreden Europese Richtlijn Energie-efficiëntie bedrijven met meer dan 250 medewerkers en een balanstotaal van € 50 miljoen en hoger verplicht een energie audit uitvoeren. Voor deze intensivering van activiteiten is structureel € 170.000 geraamd (lasten € 170.000 verhoogd, nadeel) Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel O1 en O2): Als onderdeel van de

omgevingswet wordt de nationale geluidswetgeving herzien. Voor de provinciale wegen houdt dit in dat de geluidsemissie vanaf 2018 gemonitord en gepubliceerd dient te worden. Hiervoor moeten extra voorzieningen worden getroffen (lasten € 280.000 verhoogd, nadeel).

Kaderbrief 2017 (§ 5.3, regel T): Voor een periode van 2 jaar is voor een bedrag van jaarlijks € 640.000 nodig voor extra inzet van capaciteit voor handhaving- en toezichttaken bodem door de omgevingsdiensten. Media 2017 wordt deze extra inzet geëvalueerd en wordt een mogelijk vervolg gezien. Hierbij speelt eveneens de invoering en inwerkingtreding van de Omgevingswet een rol (lasten € 640.000 verhoogd, nadeel).

Baten	De raming voor de WABO leges wordt voor de komende jaren opgehoogd tot een bedrag van € 1,1 miljoen in 2017 en € 1 miljoen in 2018 en 2019. Vanaf 2020 komt de raming bij deze begroting uit op € 700.000.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

4.2 beleidsdoel

Beperken energiebehoefte, maximaliseren gebruik van duurzame energie en efficiënt gebruik fossiele energie en grondstoffen

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

4.2.1 operationeel doel

Energiebesparing, opwekking lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen initiatieven voor een circulaire economie

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
4.2.1.01 Uitvoeren Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020	- Beoordelen principe-aanvragen - Herstructurering Wind op land, organiseren gebiedsateliers, begeleiden vergunningenprocedure (uitvoering OD NZKG) ten behoeve van realisatie provinciale taakstelling 685,5 MW Wind op land in 2020, verdelingssystematiek vastgesteld. - PIP windpark Westfrisia (overgangsregeling) vastgesteld. - Uitvoering volgens uitvoeringsparagraaf bij Beleidsagenda Energietransitie. - Servicepunt Duurzame Energie is aanbesteed. - Energie Lab is vormgegeven en in praktijk gebracht. - MKB Fondsen voor stimulering van innovaties zijn ontwikkeld. - Ontwikkelingsperspectief Circulaire Economie is opgesteld.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020, vastgesteld door PS op 23 mei 2016](#)

4.1.1 [Brief GS aan PS 'Voordracht Energietransitie 2016-2020](#)

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

OD NZKG: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

MW: Megawatt

PIP: Provinciaal Inpassingsplan

MKB: Midden- en kleinbedrijf

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

4.1.1 [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020](#)

4.1.1 [Uitvoeringsparagraaf bij Beleidsagenda Energietransitie](#)

4.1.1 [Managementsamenvatting rapport 'Evaluatie Energy Board'](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 4.2.1	Energiebesparing, opwekking lokale duurzame energie, ontwikkelen van duurzame energie-innovaties en aanjagen initiatieven voor een circulaire economie					
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.971	2.154	455	426	432	428
Directe lasten	895	1.889	939	900	800	0
Kapitaallasten	30	258	0	0	0	0
Overdrachten	2.565	3.512	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	5.460	7.813	1.394	1.326	1.232	428
Baten	175	-45	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.635	7.768	1.394	1.326	1.232	428
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.635	7.768	1.394	1.326	1.232	428

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

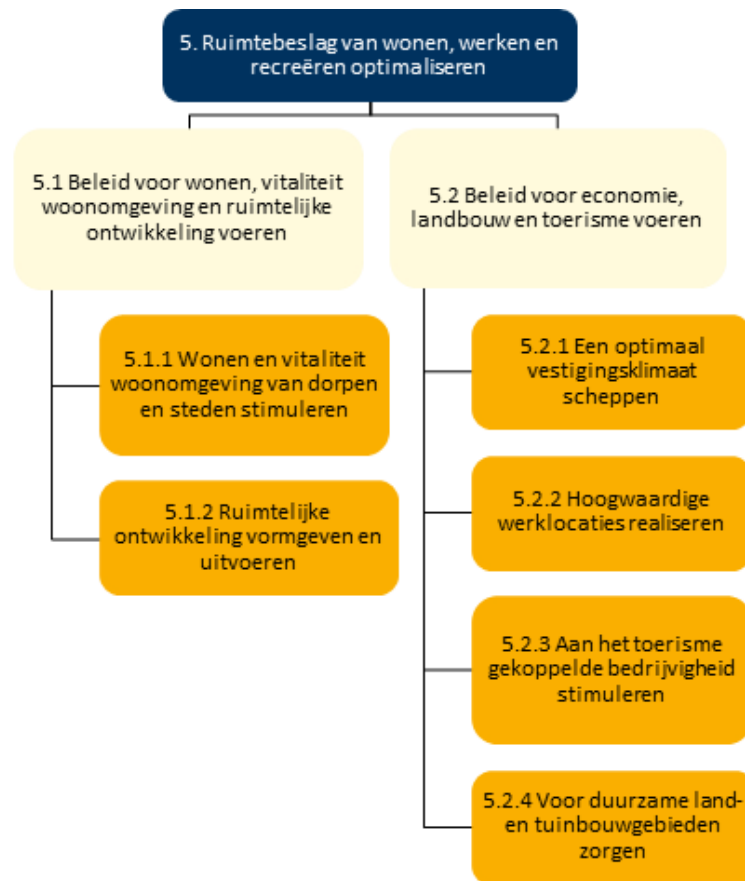
Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Voor de invulling van de taakstellingen, zoals besloten bij de Kaderbrief 2015 (bijlage 2), wordt met ingang van 2016 - 2017 structureel bezuinigd op de budgetten voor klimaat en voor de subsidieverlening aan de Milieufederatie. In 2016 is een kasraming voor uitgaven ten laste van de reserve TWIN-H voor Wind op Land opgenomen.
Kapitaallasten	
Overdrachten	Voor incidentele subsidieverleningen zijn in 2015 uitgaven gedaan en in 2016 kasramingen opgenomen. Het betreft hier de Uvr (Uitvoeringsregeling) Zonnestroom maatschappelijk vastgoed, Uvr Duurzaam renoveren en overige subsidies ten laste van de reserve TWIN-H.
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 5 Ruimte

Maatschappelijk doel

Ruimtebeslag van wonen, werken en recreëren optimaliseren.

Doelenboom

Beleidskader

- De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), de Wet ruimtelijke ordening (Wro), het Besluit ruimtelijke ordening (o.a. Ladder voor duurzame verstedelijking), en de Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer (SMASH) vormen het ruimtelijk kader vanuit het Rijk.

- In de SVIR is opgenomen dat "De programmering van verstedelijking wordt overgelaten aan provincies en (samenwerkende) gemeenten. Waar samenwerking tussen gemeenten uitblijft, stimuleren provincies actief dat de samenwerking alsnog tot stand komt. Provincies voeren – rekening houdend met de rijksdoelstellingen – de regie over de integratie en afweging van ruimtelijke opgaven van (boven)regionaal belang".

- De [Provinciale Structuurvisie 2040](#) vormt het ruimtelijk kader vanuit de provincie.

- In de [Provinciale Ruimtelijke Verordening](#) staat hoe wij de provinciale belangen behartigen in ruimtelijke plannen van gemeenten.

- De provinciale woonvisie richt zich op het kwalitatieve aspect van wonen (als aanvulling op de Structuurvisie). Als doelstelling is opgenomen "Wij streven naar voldoende woningen in een aantrekkelijk woonmilieu en met een passende kwaliteit in het jaar 2020".

- De in februari 2016 gelanceerde “Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020” van de Metropoolregio Amsterdam (MRA Agenda) bevat veel acties waar de provincie bij betrokken is. In 2017 gaat de provincie verder met het uitvoeren van die acties. Het Ontwikkelingsbeleid van de MRA (waarin de focus wordt gelegd op de versterking van de internationale concurrentiepositie van de MRA) vormt nog steeds het beleidskader waarbinnen onze activiteiten in de MRA plaatsvinden.

- Energierapport ‘Transitie naar Duurzaam’ (ministerie van EZ), Nationaal Energieakkoord (NEA) voor Duurzame Groei, Structuurvisie Windenergie op Land (Ministerie van I&M),

- Het Strategisch Beleidskader Economie "Noord-Holland duurzaam, vernieuwend en ondernemend" geeft de hoofdlijnen van het economisch beleid voor de komende jaren. De drie richtinggevendende principes - duurzaam, vernieuwend en ondernemend - passen wij toe op de onderwerpen die bepalend zijn voor het economisch vestigingsklimaat. Dat zijn: werklocaties, bereikbaarheid, innovatieklimaat, arbeidsmarkt en onderwijs en digitale infrastructuur. In het beleidskader is er daarnaast aandacht voor de onderwerpen internationale marketing en acquisitie en landbouw.

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

- Verduurzaming van bestaande woningvoorraad (5.1.1).

- Vaststelling RAP's 2.0 in raden en staten (5.1.1).

- Aanpassen van de Provinciale Ruimtelijke Verordening aan de actualiteit (5.1.2).

- Opstellen Omgevingsvisie en het verkennen van de mogelijkheden op inhoud en proces op basis waarvan de nieuwe Omgevingswet kan worden geïmplementeerd (5.1.2).

- Vertalen van ruimtelijk-economische verkenning energietransitie naar Omgevingsvisie van de provincie (5.1.2).

Omgevingsfactoren

- Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017 en nieuwe afspraken tussen Rijk en de provincie al dan niet via taakstelling of actualisatie van NEA.

- Snelheid proces energietransitie is afhankelijk van internationale afspraken, afspraken in coalitieakkoord na Tweede Kamerverkiezingen, initiatiefnemers, subsidiemogelijkheden en snelheid van innovaties.

- Demografische ontwikkelingen.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
5	5.2.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied, gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Werving en selectie
5	5.2.2	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied, gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Werving en selectie
5	5.2.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied, gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden.
5	5.2.2	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied, gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden.
5	5.2.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie. Marketing en acquisitie en versterking economie.
5	5.2.2	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein,

			gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden.
5	5.2.2	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein, gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden.
5	5.2.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Visserijbelangen, beheer en exploitatie van visafslag en havenfaciliteiten.
5	5.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder/ stedelijke vernieuwing
5	5.1.2	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder/ stedelijke vernieuwing
5	5.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
5		Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 5								Ruimte
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Vershil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	17.947	18.198	7.907	-10.291	130	7.684	7.729	8.011
Directe lasten	4.799	16.750	15.689	-1.061	7	12.905	12.129	10.979
Kapitaallasten	13.990	890	0	-890	-	0	0	0
Overdrachten	14.275	28.888	5.373	-23.515	438	2.425	1.025	475
Subtotaal Lasten	51.010	64.726	28.969	-35.757	123	23.014	20.883	19.465
Baten	-29.796	-35.158	-18.667	16.491	88	-13.945	-15.527	-15.532
Saldo van baten en lasten	21.214	29.568	10.302	-19.266	187	9.069	5.356	3.933
Storting reserves	34.897	7.181	9.676	2.495	-26	5.215	8.980	250
Onttrekking reserves	-11.649	-7.356	-2.400	4.956	207	-1.400	-900	-350
Resultaat	44.462	29.393	17.578	-11.815	67	12.884	13.436	3.833

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	OD 5.1.2. Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel P). Naar verwachting treedt

vanaf 2019 de Omgevingswet in werking. Er worden extra middelen uitgetrokken voor digitalisering en (IPO) ondersteuning € 370.000, nadelig).

OD 5.1.2. Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel Q). Naar verwachting treedt vanaf 2019 de Omgevingswet in werking. De wet verplicht de provincie tot het opstellen van een Omgevingsvisie. Het opstellen van de Omgevingsvisie is een complex en omvangrijk proces. Participatie van de omgeving speelt hierbij een belangrijke rol. Het uitgangspunt in het coalitieakkoord is dan ook dat bij de totstandkoming van de visie intensief overleg wordt gevoerd met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven (lasten verhoogd, € 650.000, nadelig).

OD 5.1.2. Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AH). Voor gederfde pachtopbrengsten als gevolg van beperkende pachtvoorwaarden (natuur, biodiversiteit duurzame landbouw en weidevogels is een bedrag van € 230.000 geraamd (lasten verhoogd, € 230.000, nadelig).

OD 5.1.2. De reserve Tijdelijk Beheer gronden wordt conform het instellingsbesluit en de voordracht 23-2016 Nota grondbeleid afgesloten op 31 december 2016. De beheer- & onderhoudskosten van Crailo lopen door en worden vanaf 2017 ten laste van de algemene middelen gebracht (lasten verhoogd, € 650.000, nadelig):

- Beheer en onderhoud gebied Crailo € 550.000. Deze kosten nemen af bij verkoop van deelgebieden. In meerjarenperspectief lopen de kosten af naar 150.000 vanaf 2022 ;
- Voorlopige raming van bijkomende kosten zoals energie en klein onderhoud voor de verhuur gebouwen aan het COA € 100.000. Deze kosten worden volledig vergoed door het COA.

OD 5.1.2. De provincie blijkt aansprakelijk te zijn voor een deel van de bodem verontreiniging bij het voormalige provinciaal ziekenhuis te Castricum. De saneringskosten voormalig provinciaal Ziekenhuis Castricum zijn incidenteel (lasten verhoogd, € 280.000, nadelig).

OD 5.1.2. De reserve Tijdelijk Beheer gronden wordt conform het instellingsbesluit en de voordracht 23-2016 Nota grondbeleid afgesloten op 31 december 2016. De onderzoekskosten naar bodemverontreiniging en saneringskosten BBL gronden worden in 2017 en 2018 ten laste van de algemene middelen gebracht (lasten verhoogd, € 101.000, nadelig).

OD 5.2.1 Kaderbrief regel Z. Als partner in de MRA samenwerking en de bijbehorende MRA actieagenda, levert de provincie ook haar financiële bijdrage. Als onderdeel van de afspraken van het convenant dat naar verwachting begin 2017 ondertekend zal worden door de overheden in de Metropoolregio is deze bijdrage bedoeld voor het MRA bureau en MRA brede activiteiten (Lasten verhoogd, € 1 miljoen).

OD 5.2.1 Kaderbrief regel AK. De provincie is lid van de Amsterdam Economic Board (AEB); een triple helix organisatie die (duurzame) innovatie in de MRA stimuleert. De provincie is tevens partner in de regionale economische samenwerking in de MRA (PRES) waarbij de provincie medetrekker is van de nieuwe Plabeka strategie (platform kantoren en bedrijventerreinen). Deze begrotingspost is bestemd voor regionale innovatieprojecten ingezet vanuit de AEB (challenges), bijdragen aan Plabeka en andere economische projecten zoals economische verkenningen. (Lasten verhoogd, € 1 miljoen).

OD 5.2.3 Het budget voor Toerisme was bij de Kaderbrief 2015

vanaf 2017 op € 0 gezet, maar wordt bij de Kaderbrief 2017 (§ 5.3, Regel Y) op een structureel bedrag van € 400.000 gezet vanaf 2017.

OD 5.2.4 In 2017 wordt er een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de Geothermie en warmte-netten (Kaderbrief 2017, § 5.4 Regel AF) (lasten verhoogd, € 2,5 miljoen, nadelig).

OD 5.2.4 In 2016 is er voor de transitie van de IJsselmeervisserij incidenteel een bedrag van € 113.000 geraamd (Kaderbrief 2017, § 5.4 regel AD) (lasten verhoogd, € 113.000, nadelig).

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

OD 5.1.2. Bijstelling van de inkomsten uit pacht en verhuur gronden en overige vastgoed op basis van de realisaties in 2015, 2016 en de huidige verhuur en pachtovereenkomsten (baten verhoogd, € 1,18 miljoen, voordelig):

- BBL en PASO gronden € 634.000;
- Overige gronden en vastgoed € 546.000

OD 5.1.2. Voor de nettoverkoop opbrengsten van diverse gronden is gemiddeld € 500.000 in de begroting opgenomen (baten verhoogd, € 500.000, voordelig).

OD 5.1.2. In overeenstemming met het PS besluit bij de 2e begrotingswijziging 2016 is een raming opgenomen voor verhuur gebouwen op Crailo aan het COA. Deze is gebaseerd op een vergoeding voor de mogelijkheid tot huisvesting van maximaal 600 asielzoekers (baten verhoogd, € 360.000, voordelig).

OD 5.1.2. Voorlopige raming van de vergoeding door het COA van bijkomende kosten zoals energie en klein onderhoud (baten verhoogd, € 100.000, voordelig).

OD 5.1.2. Bijstelling van de nettoverkoop opbrengsten BBL en PASO gronden op basis van een aangepaste planning in meerjarenperspectief (baten verlaagd in 2017, € 1,4 miljoen, nadelig).

OD 5.2.1 Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel G) Een deel van de dividendopbrengst van Alliander verschuift voor een bedrag van € 4 miljoen van 2016 naar 2017 Dit heeft te maken met de verkoop van een deelneming van Alliander waarvoor het dividend in 2017 wordt ontvangen in plaats van 2016.

Storting reserves

Onttrekking reserves

5.1 beleidsdoel

Beleid voor wonen, vitaliteit woonomgeving en ruimtelijke ontwikkeling voeren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

5.1.1 operationeel doel

Wonen en vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.1.1.01 Stimuleren vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden	--Stedelijke vernieuwingsprojecten vanuit UNA/ISV, TWIN-H/ISV, P-ISV en ISV 3 ondersteund en gestimuleerd.
5.1.1.02 Stimuleren van de woningbouwproductie	- Naar aanleiding van verzoeken van gemeenten de kwalitatieve woningbouw aangejaagd. - Uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen voorbereid. - Uitvoeringsregeling Collectieve Zelfbouw toegepast. - Beschikbaar stellen van locaties voor zelfbouw door gemeenten en corporaties via kennis en afspraken in de RAP's gestimuleerd. - Minimaal eenmaal per jaar klankbordgroep marktpartijen georganiseerd. - Uitvoeringsregeling verduurzaming bestaande woningvoorraad voorbereid.
5.1.1.03 Regisseren regionale kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwprogrammering	- Concept RAP's 2016-2020 in en door de regio opgesteld. - Afspraken uit de RAP's tussen regio's en provincie middels de woningbouwmonitor en een jaarlijks bestuurlijk overleg tussen provincie en regio gemonitord en geactualiseerd. - Uitvoeringsregeling Woonvisie toegepast. - Themabijeenkomsten en werkbezoeken over actuele onderwerpen georganiseerd.
5.1.1.04 Risicogericht toezicht houden op de huisvesting van verblijfsgechtigden	- Bestuurlijke brief met oordeel over taakuitvoering op het terrein van huisvesting statushouders: 100% van de gemeenten. - Met gemeenten die achterlopen in taakstelling ambtelijke overleggen gevoerd (100%). - Met gemeenten die hun taakstelling niet adequaat uitvoeren, bestuurlijke gesprekken gevoerd (100%) en escalatie op bestuurlijk niveau door middel van de vervolgstappen op de escalatieladder.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[Woonvisie](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.1.1 Wonen en vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden stimuleren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	6.301	7.027	835	751	770	722
Directe lasten	176	238	203	203	3	3
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overdrachten	5.474	2.127	1.593	900	0	0
Subtotaal Lasten	11.951	9.392	2.631	1.854	773	725
Baten	-2.335	-1.227	-693	0	0	0
Saldo van baten en lasten	9.617	8.165	1.938	1.854	773	725
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-1.013	0	0	0	0	0
Resultaat	8.604	8.165	1.938	1.854	773	725

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De directe lasten hebben betrekking op het opdrachtenbudget voor de uitvoering van de woonvisie 2020-2040 met dekking uit de reserve AP-2010. In 2018 wordt het laatste deel van het budget ingezet.
Kapitaallasten	
Overdrachten	De subsidieramingen voor de uitvoering van de woonvisie 2020-2040 met dekking uit de reserve AP 2010 lopen tot en met 2017 en worden met de begroting 2018 in meerjarenperspectief bijgesteld.
Baten	De baten nemen af omdat de vooruit ontvangen Rijksgelden BLS volledig worden ingezet ten behoeve van de RAP's in 2016 en 2017.
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

5.1.2 operationeel doel

Ruimtelijke ontwikkeling vormgeven en uitvoeren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.1.2.01 Opstellen en uitvoeren ruimtelijke kaders	- PRV aan nieuw provinciaal beleid aangepast ten aanzien van het landelijk gebied. - Structuurvisie in lijn gebracht met beleidswijzigingen. - Handreiking PRV-Ladder voor regio's en gemeenten opgesteld. - Informatiebijeenkomsten, cursussen en trainingen toepassing PRV-Ladder voor de regio's georganiseerd. - Over ruimtelijke gemeentelijke plannen geadviseerd en deze beoordeeld. - Een koersdocument en een concept Omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet opgesteld inclusief een breed participatietraject. - Gewerkt aan het geschikt maken van de data en applicaties voor digitaal stelsel Omgevingswet. - In het kader van de Omgevingswet aan de beoordeling van AMvB's en instrumenten gewerkt. - Gewerkt aan de implementatie van de interne werkwijze horend bij Omgevingswet.
5.1.2.02 Stimuleren ruimtelijke kwaliteit	- Door de ARO over ruimtelijke kwaliteit bij voorontwerpplannen met impact in landelijk gebied geadviseerd. - Door de PARK over ruimtelijke kwaliteit in provinciale en regionale opgaven geadviseerd. - Met één 'assist' van de TFR kennis- en procesondersteuning aan een gemeente bij een complexe binnenstedelijke ontwikkeling geboden.
5.1.2.03 Uitvoeren thematische ruimtelijke programma's en projecten	- Bijdrage aan de ontwikkeling van een aantal OV-knooppunten geleverd. - Regionaal ruimtelijk energieprogramma opgesteld. - Regionale warmteplannen opgesteld.
5.1.2.04 Uitvoeren gebiedsgerichte ruimtelijke programma's en projecten	- Ter realisatie van de Provinciale belangen in de Structuurvisie 2040 wordt een aantal ruimtelijke programma's en projecten voorbereid, danwel uitgevoerd, zoals: Bloemendalerpolder, Crailo, De Kop Werkt!, Uitvoeringsprogramma Haarlemmermeer-West, Noordzeekanaalgebied en Nieuwe Strandwal. - Secretariaat voor de MRA uitgevoerd. - De acties uit de MRA-Agenda waarbij de provincie betrokken is, voorbereid en uitgevoerd. - In de Omgevingsraad Schiphol afspraken over de ontwikkeling van Schiphol en de leefbaarheid in de Schipholregio gemaakt. - Afspraken SMASH Wonen-vliegen verder uitgewerkt.

5.1.2.05 Uitvoeren grondbeleid	- Gronden ten behoeve van diverse beleidsdoelen, indien noodzakelijk met toepassing van het onteigeningsinstrument, aangekocht. - Provinciale gronden en gebouwen beheerd (anders dan de gebouwen die in gebruik zijn voor de eigen dienst). - Overtollig onroerend goed verkocht.
-----------------------------------	--

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten:

[5.1.2.01 Startnotitie Omgevingsvisie NH2050](#)

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen:

TRF: Technology Revolutions Fund

ARO: Adviescommissie Ruimtelijke Ordening

PARK: Provinciaal Ambtenaar Ruimtelijke Kwaliteit

PRV: Provinciale Ruimtelijke Verordening

SMASH: Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer

MRA: Metropoolregio Amsterdam

Extra informatie voor kaderstelling of controle:

[Metropoolregioamsterdam over MRA](#)

[Noordzeekanaalgebied](#)

[Bloemendalerpolder](#)

[Ruimtelijke inrichting OV knooppunten](#)

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

5.1.2.05 [Paragraaf Grondbeleid](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.1.2 Ruimtelijke ontwikkeling vormgeven en ui						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	7.171	6.142	5.370	5.346	5.346	5.702
Directe lasten	3.097	10.010	7.076	5.637	5.261	5.011
Kapitaallasten	13.122	0	0	0	0	0
Overdrachten	1.932	18.287	9	9	9	9
Subtotaal Lasten	25.322	34.439	12.455	10.992	10.616	10.722
Baten	-11.277	-27.101	-8.200	-8.171	-9.753	-9.758
Saldo van baten en lasten	14.045	7.338	4.255	2.821	863	964
Storting reserves	0	1.000	500	0	0	0
Onttrekking reserves	-714	-1.199	0	0	0	0
Resultaat	13.331	7.139	4.755	2.821	863	964

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	De kosten voor verhuurklaar maken van terrein en gebouwen op Crailo voor het COA bedragen € 2,1 miljoen en zijn geraamd in 2016. Conform de BBV zijn deze kosten in één keer ten laste gebracht van het jaarrekeningresultaat 2016. Bij wijziging van de afspraken met het COA zal ook het financiële totaalbeeld moeten worden herzien. De provincie blijkt aansprakelijk te zijn voor een deel van de bodem verontreiniging bij het voormalige provinciaal ziekenhuis te Castricum. In het jaar 2016 is hiervoor € 1,4 geraamd en in 2017 € 280.000. Het budget voor de voorbereidingskosten OV-Knooppunten bedraagt in 2016 € 940.000, in 2017 € 570.000 en vanaf 2018 € 170.000. Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel P). Naar verwachting treedt vanaf 2019 de Omgevingswet in werking. Er worden extra middelen uitgetrokken voor digitalisering en (IPO) ondersteuning (€ 370.000, nadelig). Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel Q). Naar verwachting treedt vanaf 2019 de Omgevingswet in werking. De wet verplicht de provincie tot het opstellen van een Omgevingsvisie. Het opstellen van de Omgevingsvisie is een complex en omvangrijk proces. Participatie van de omgeving speelt hierbij een belangrijke rol. Het uitgangspunt in het coalitieakkoord is dan ook dat bij de totstandkoming van de visie intensief overleg wordt gevoerd met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven (lasten

verhoogd, € 650.000, nadelig).

Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel AH). Voor gederfde pachtopbrengsten als gevolg van beperkende pachtvoorwaarden (natuur, biodiversiteit duurzame landbouw en weidevogels is een bedrag van € 230.000 geraamd (lasten verhoogd, € 230.000, nadelig).

Kapitaallasten

Overdrachten

In 2016 is begroot de subsidie buiten uitvoeringsregeling aan de gemeente Haarlemmermeer voor:

- PARK 21 Watersysteem, 80 % voor schot van € 15 miljoen
- Groen-recreatieve verbindingen, € 4,5 miljoen
- Herstructurering/transformatie bedrijventerreinen, € 1 miljoen

Baten

De subsidie aan de gemeente Haarlemmermeer in 2016 wordt gedekt uit de vooruit ontvangen Rijksmiddelen ILG.

De raming voor de nettoverkoopopbrengsten BBL en PASO gronden bedraagt in 2016 € 4,9 miljoen, in 2017 en 2018 € 3,5 miljoen en in 2019 en 2020 € 5,5 miljoen.

De opbrengsten uit pacht en verhuur van gronden nemen vanaf 2019 af met circa € 400.000 omdat het grondareaal afneemt.

Storting reserves

Onttrekking reserves

De onttrekkingen uit reserves neemt af omdat de reserve Tijdelijk Beheer gronden conform het instellingsbesluit en de voordracht 23-2016 Nota grondbeleid wordt afgesloten op 31 december 2016.

5.2 beleidsdoel

Beleid voor economie, landbouw en toerisme voeren

Verandering: geen.

Toelichting: Naar verwachting wordt de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in oktober vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

5.2.1 operationeel doel

Een optimaal vestigingsklimaat scheppen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.2.1.01 Faciliteren regionale economische samenwerking	- In diverse regionale overleggen waarin overheden, bedrijfsleven en onderwijs participeren, deelgenomen. - Bestuurlijke inzet aan de AvA ONHN en REON geleverd. - Subsidie aan ONHN voor de uitvoering van het jaarprogramma verleend.

5.2.1.02 Participeren in samenwerkingsverbanden in het NZKG en Den Helder voor havenontwikkeling	- Aan het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied bestuurlijk deelgenomen. - Aan het Tripartite Overleg Port of Den Helder (TOP) deelgenomen.
5.2.1.03 Ontwikkelen en uitvoeren arbeidsmarktbeleid	- Betere aansluiting op sterke regionale clusters tot stand gebracht. - Betere afstemming tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven gerealiseerd
5.2.1.04 Ontwikkelen en uitvoeren beleid m.b.t. IMA	- Nader uit te werken in het uitvoeringsprogramma bij het nieuwe Strategisch Kader economie en landbouw.
5.2.1.05 Deelnemen in Amsterdam Economic Board	- Subsidie verleend waarmee aan totstandkoming van diverse AEB-initiatieven is bijgedragen.
5.2.1.06 Versterken innovatie in het MKB	- Innovatie in het MKB d.m.v. inzet van het MKB-innovatiefonds ondersteund.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten:

Naar verwachting wordt de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in oktober vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[Strategisch beleidskader](#)
[Uitvoeringsagenda A&O](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.1 Een optimaal vestigingsklimaat scheppen						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.425	1.603	606	603	603	643
Directe lasten	718	5.228	4.627	5.782	5.582	4.982
Kapitaallasten	864	890	0	0	0	0
Overdrachten	4.705	2.480	1.255	0	0	0
Subtotaal Lasten	7.711	10.201	6.488	6.385	6.185	5.625
Baten	-15.973	-6.715	-9.749	-5.749	-5.749	-5.749
Saldo van baten en lasten	-8.262	3.486	-3.261	636	436	-124
Starting reserves	16.647	3.344	3.064	322	2.929	0
Ottrekking reserves	-4.245	-1.184	0	0	0	0
Resultaat	4.140	5.646	-197	958	3.365	-124

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Het verschil tussen 2016 en 2017 wordt onder andere verklaard door incidentele wijzigingen die doorgevoerd worden bij de Zomernota 2016 met betrekking tot Koopstromenonderzoek en SHIP. De verdeling van het budget voor Arbeidsmarkt, beschikbaar gesteld bij het Coalitieakkoord 2015-2019, laten we aansluiten op de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt 2016-2019. Voor het Onderzoek naar digitale ontsluiting in Noord-Holland via glasvezel is er in de jaren 2016 en 2017 een bedrag van € 300.000 per jaar beschikbaar uit het Coalitieakkoord 2015-2019. Kaderbrief regel Z. Als partner in de MRA samenwerking en de bijbehorende MRA actieagenda, levert de provincie ook haar financiële bijdrage. Als onderdeel van de afspraken van het convenant dat naar verwachting begin 2017 ondertekend zal worden door de overheden in de Metropoolregio is deze bijdrage bedoeld voor het MRA bureau en MRA brede activiteiten (Lasten verhoogd, € 1 miljoen). Kaderbrief regel AK. De provincie is lid van de Amsterdam Economic Board (AEB); een triple helix organisatie die (duurzame) innovatie in de MRA stimuleert. De provincie is tevens partner in de regionale economische samenwerking in de MRA (PRES) waarbij de provincie medetrekker is van de nieuwe Plabeka strategie (platform kantoren en bedrijventerreinen). Deze begrotingspost is bestemd voor regionale innovatieprojecten ingezet vanuit de AEB (challenges), bijdragen aan Plabeka en andere economische

projecten zoals economische verkenningen. (Lasten verhoogd, € 1,5 miljoen).

In de jaren 2016 en 2017 is er uit het budget voor Regionale Economie een bedrag van € 1,3 miljoen van Directe lasten naar Overdrachten overgeboekt, dit heeft betrekking op de subsidie aan het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord.

Kapitaallasten	
Overdrachten	In 2016 dragen we voor de laatste keer een bedrag van € 1,1 miljoen bij aan Vliegveld De Kooy. De huidige overeenkomst met het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord loopt tot en met 2017. In 2017 is het budget hiervoor € 1,3 miljoen.
Baten	Het verschil tussen 2016 en 2017 wordt onder andere verklaard door incidentele wijzigingen die doorgevoerd worden bij de Zomernota 2016 met betrekking tot Koopstromenonderzoek en SHIP. Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel G) Een deel van de dividendopbrengst van Alliander verschuift voor een bedrag van € 4 miljoen van 2016 naar 2017 Dit heeft te maken met de verkoop van een deelneming van Alliander waarvoor het dividend in 2017 wordt ontvangen in plaats van 2016.
Storting reserves	Op basis van het coalitieakkoord Ruimte voor groei is € 2,0 miljoen in 2016, € 1,7 miljoen in 2017, € 179.000 in 2018 en € 1,6 miljoen in 2019 opgenomen voor Duurzaam Innovatiefonds. Op basis van het coalitieakkoord Ruimte voor groei is € 1,6 miljoen in 2016, € 1,4 miljoen in 2017, € 143.000 in 2018 en € 1,3 miljoen in 2019 opgenomen voor MKB innovatiefonds.
Onttrekking reserves	Deze onttrekking heeft betrekking op de reserve Werkgelegenheid en economie.

5.2.2 operationeel doel

Hoogwaardige werklocaties realiseren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.2.2.01 Uitvoeren van uitvoeringsregeling HIRB	- Uitvoering aan uitvoeringsregeling HIRB gegeven.
5.2.2.02 Monitoren van bedrijventerreinen en kantoren	- Jaarlijkse monitoring van bedrijventerreinen en kantoren verzorgd.
5.2.2.03 Faciliteren regionale afstemming	- Regionale afstemming m.b.t. werklocaties in Plabeka en Noord-Holland Noord gefaciliteerd.
5.2.2.04 Faciliteren regionale adviescommissies detailhandel	- Regionale afstemming m.b.t. detailhandel in heel Noord-Holland vergroot.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten:

Naar verwachting wordt de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in oktober vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[Strategisch beleidskader](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.2 Hoogwaardige werklocaties realiseren

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	1.739	1.962	636	526	552	456
Directe lasten	388	388	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overdrachten	772	4.740	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	2.898	7.090	636	526	552	456
Baten	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Saldo van baten en lasten	2.874	7.065	611	501	527	431
Storting reserves	4.840	0	3.500	3.500	3.500	0
Onttrekking reserves	-3.610	-4.740	0	0	0	0
Resultaat	4.104	2.325	4.111	4.001	4.027	431

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten De uitgaven van € 4,7 miljoen in 2016 hebben betrekking op subsidieverleningen uit de reserve Duurzame Zeehavens.

Baten

Storting reserves Voor de jaren 2017 t/m 2019 wordt er € 3,5 miljoen per jaar in de reserve Herstructurering Bedrijfsterreinen (HIRB) gestort (Coalitieakkoord 2015-2019).

Onttrekking reserves	Deze onttrekking van € 4,7 miljoen heeft betrekking op de reserve Duurzame Zeehavens.
----------------------	---

5.2.3 operationeel doel

Aan het toerisme gekoppelde bedrijvigheid stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.2.3.01 Stimuleren regionale promotionele samenwerking	- Promotionele activiteiten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland Noord ondersteund.
5.2.3.02 Aanjagen van regionale ruimtelijke visies	- Inventarisaties van huidig aanbod opgesteld en naar regionale visies voor verblijfsrecreatie vertaald.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten:

Naar verwachting wordt de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in oktober vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[Strategisch beleidskader](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.3		Aan het toerisme gekoppelde bedrijvigheid stimuleren				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	394	439	168	167	167	178
Directe lasten	271	401	400	400	400	400
Overdrachten	226	300	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	890	1.140	568	567	567	578
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	890	1.140	568	567	567	578
Storting reserves	3.609	2.837	2.612	1.393	2.552	250
Onttrekking reserves	-2.066	0	0	0	0	0
Resultaat	2.433	3.977	3.180	1.960	3.119	828

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Het budget voor Toerisme was bij de Kaderbrief 2015 vanaf 2017 op € 0 gezet, maar wordt bij de Kaderbrief 2017 (Regel Y) op een structureel bedrag van € 400.000 geraamd vanaf 2017.
Kapitaallasten	
Overdrachten	De uitgaven van € 300.000 in 2016 hebben betrekking op subsidieverleningen uit de reserve Werkgelegenheid en Economie.
Baten	
Storting reserves	Voor de jaren 2016 t/m 2019 wordt er € 1 miljoen per jaar in de reserve Water als Economische Drager gestort (Coalitieakkoord 2015-2019). De overige stortingen hebben betrekking op de reserve Ontwikkelen en investeren in Havencomplexen (Coalitieakkoord 2015-2019).
Onttrekking reserves	

5.2.4 operationeel doel

Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
5.2.4.01 Faciliteren greenport NHN en greenport Aalsmeer	- In greenport Noord-Holland Noord en in greenport Aalsmeer deelgenomen. - Projecten uit gebiedsprogramma's greenport Aalsmeer en greenport Noord-Holland Noord opgestart en uitgevoerd.
5.2.4.02 Stimuleren van verduurzaming landbouw en streekproducten	- Uitvoeringsprogramma bij het nieuwe Strategisch Kader economie en landbouw wordt nader uitgewerkt.
5.2.4.03 Faciliteren POP 3	- Bijdrage t.b.v. de uitvoeringskosten van POP3 aan RVO geleverd.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten:

Naar verwachting wordt de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in oktober vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

[Strategisch beleidskader](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 5.2.4 Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	918	1.025	292	291	291	310
Directe lasten	150	485	3.383	883	883	583
Kapitaallasten	4	0	0	0	0	0
Overdrachten	1.167	954	2.516	1.516	1.016	466
Subtotaal Lasten	2.238	2.464	6.191	2.690	2.190	1.359
Baten	-186	-90	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.051	2.374	6.191	2.690	2.190	1.359
Storting reserves	9.800	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	-233	-2.400	-1.400	-900	-350
Resultaat	11.851	2.141	3.791	1.290	1.290	1.009

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

In 2017 wordt er een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de Geothermie en warmte-netten (Kaderbrief 2017, Regel AF).

In 2016 is er voor de transitie van de IJsselmeervisserij incidenteel een bedrag van € 113.000 geraamd (Kaderbrief 2017, regel AD).

In 2016 is er inmiddels een bedrag van € 515.000 van Directe lasten naar Overdrachten overgeboekt voor subsidieverlening aan de Greenports.

Het verschil van € 300.000 tussen de jaren 2019 en 2020 wordt verklaard doordat de extra bijdrage uit het Coalitieakkoord voor (Biologische) Landbouw tot en met het jaar 2019 loopt: Duurzaamheid en streekproducten, financiële regeling voor de verduurzaming van de land- en tuinbouw (meer lasten 2016 t/m 2019 € 300.000, per jaar, Coalitieakkoord 2015-2019).

Kapitaallasten

Overdrachten

De wisselende bedragen hebben betrekking op de kasraming voor de Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds uit de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies, waarvoor er in de Kaderbrief 2015 (regel K) een bedrag van totaal € 9,8 miljoen beschikbaar is gesteld. De uitgaven worden in 2016 geraamd op € 233.000, in 2017 op € 2,4 miljoen, in 2018 op € 1,4 miljoen, in 2019 op € 900.000 en in 2020 op € 350.000, er zijn ook na 2020 nog uitgaven geraamd.

In 2016 is er inmiddels een bedrag van € 515.000 van Directe lasten naar Overdrachten overgeboekt voor subsidieverlening aan de

Greenports.

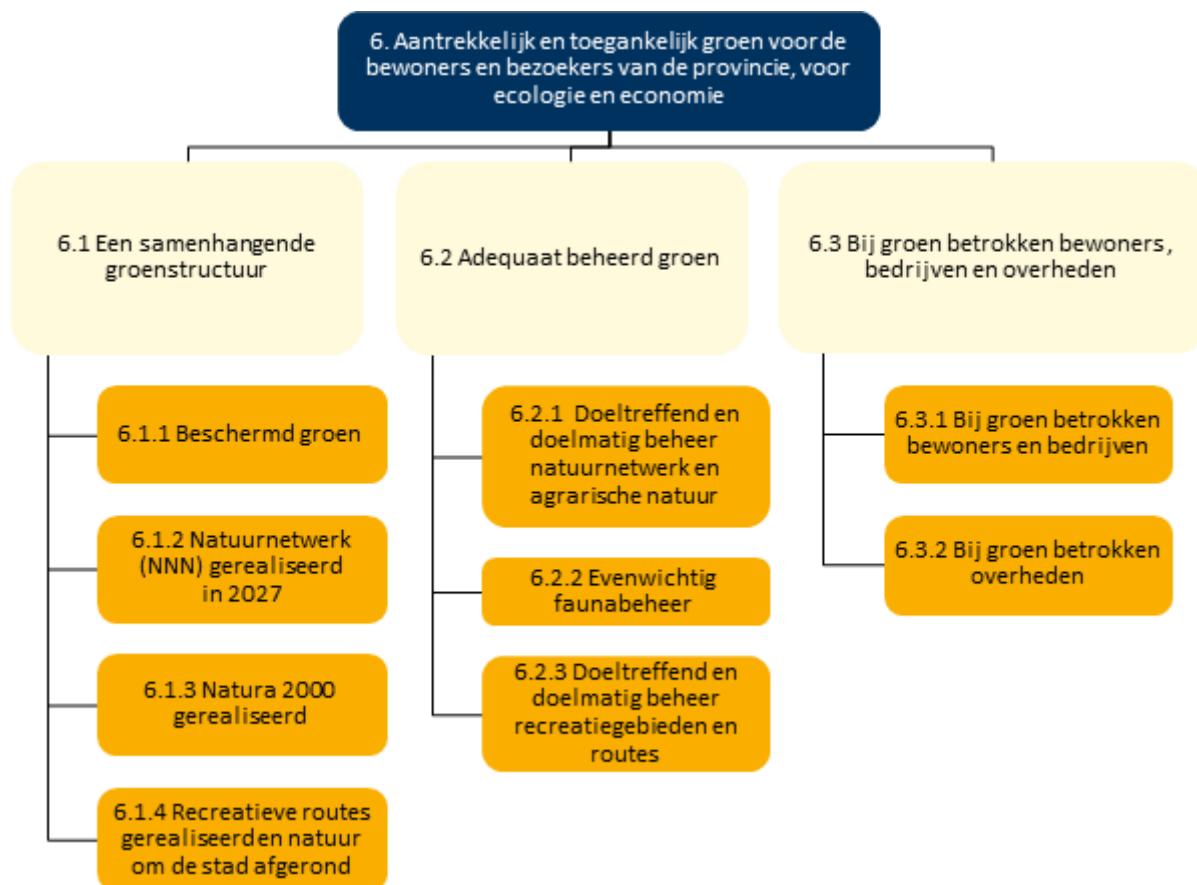
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	De onttrekking aan de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies zijn afgestemd op de raming voor de bestedingen uit deze reserve.

Programma 6 Groen

Maatschappelijk doel

Aantrekkelijk en toegankelijk groen voor de bewoners en bezoekers van de provincie, voor ecologie en economie.

Doelenboom

Leeswijzer

Vanaf het Begrotingjaar 2016 is het begrotingsprogramma Groen losgekoppeld van Programma Ruimte en als een apart programma in de Begroting opgenomen. Daarom is dit programma anders van opzet dan de overige programma's. Deze opzet geeft sturingsinformatie over de te leveren prestaties in de komende vier jaar en meer inzicht in de bijbehorende financiën. We houden wel vast aan een doelenboom, zoals toegelicht in de leeswijzer van deze Begroting, maar de instrumenten en bijbehorende output hebben wij anders weergegeven. Op programmaniveau geven we aan 'Wat we willen bereiken' en per beleidsdoel geven we aan 'Wat we daarvoor gaan doen' en 'Wat het mag kosten'. Hierbij werken wij op beleidsdoelniveau met 'prestatie-indicatoren', met een doorkijk naar de komende vier jaar. Verder geven we in een overzicht het vigerend evaluatiekader aan. Hierin staan de te verwachten evaluaties van het groenbeleid. In de desbetreffende evaluatie is meer detailinformatie te vinden over de behaalde resultaten van het groenbeleid.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk doel

Aantrekkelijk en toegankelijk groen voor de bewoners en bezoekers van de provincie, voor ecologie en economie.

Noord-Holland is een aantrekkelijke provincie om te wonen, te werken en te recreëren. De provincie kent een grote verscheidenheid aan natuur, landschap en recreatiegebieden op korte afstand van de steden. Veel natuur in Noord-Holland maakt deel uit van het Europese stelsel van Natura 2000 gebieden, zoals de duinen, de Vechtplassen, veenweidegebieden en de grote wateren. De biodiversiteit staat sterk onder druk omdat de natuurgebieden te klein of te versnipperd zijn geworden, of te lijden hebben van vermessing (stikstof) of verdroging. Het realiseren en beheren van een robuust en hoogwaardig Natuurnetwerk Nederland vormt de ruggengraat van het provinciale groenbeleid.

Buiten het Natuurnetwerk bestaat het grootste deel van de provincie uit gebieden met andere hoofdfuncties zoals landbouw, water, infrastructuur en stedelijk gebied. Ook hier staat de biodiversiteit onder grote druk. Wij willen daarom bevorderen dat er meer natuurcombinaties tot stand komen, zoals tussen natuur en water, natuur en stedelijk gebied en natuur en economische functies. Zowel de natuur als de andere functies kunnen daar (economisch) baat bij hebben. Denk aan dijkversterking met natuurlijke vooroevers, natuurvriendelijke bermen en oevers van wegen en vaarwegen, (tijdelijke) natuur op bedrijventerreinen en duurzame landbouw met een gezonde bodembiodiversiteit en natuurlijke plaagbestrijding.

Het groen levert naast biodiversiteit ook een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk en concurrerend vestigingsmilieu voor bewoners en bedrijven. Wij willen voor de realisatie van ons beleid de betrokkenheid van bewoners-vrijwilligers, (agrarische) bedrijven, gemeenten en waterschappen vergroten. Hiermee werken wij aan een verbreding van de maatschappelijke betekenis van het groen, zowel binnen als buiten de grenzen van het Natuurnetwerk Nederland.

Beleidskader

Bescherming, ontwikkeling en beheer van groen is een provinciale kerntaak. Veel natuurbeleid is de afgelopen jaren gedecentraliseerd naar de provincie.

In de [Agenda Groen \(PS 2013\)](#) is het vigerende groenbeleid van de provincie vastgelegd. Ingezet wordt op:

Beschermen en ontwikkelen van groen o.a.:

- adequate planologische bescherming
- realisatie van het NNN, uiterlijk in 2027
- aanleggen van natuurverbindingen
- realisatie van recreatieve routes
- afronding van het programma Recreatie om de Stad (RodS).

Beheren van groen o.a.:

- subsidiëring van het (agrarisch) natuurbeheer
- faunabeheer: o.a. beperking van de ganzenschade
- het beheer door de recreatieschappen.

Betrekken bij groen, o.a.:

- ondersteuning van vrijwilligers en ander particulier initiatief.

Coalitieakkoord

In ons [coalitieakkoord "Ruimte voor groei" \(2015-2019\)](#) zetten wij in op de bescherming en ontwikkeling van Natura 2000-gebieden, het Natuurnetwerk, cultuurlandschappen, recreatiegebieden en groene bufferzones. Voor het afronden van het Natuurnetwerk is een jaarlijkse taakstelling voor het verwerven en inrichten van het NNN geformuleerd van 250 hectare. Wij vinden het belangrijk om cross-overs te benutten tussen natuur en de beleidsterreinen water, economie en landbouw, infrastructuur en milieu. Wij onderschrijven het brede ecologische, maatschappelijke en economische belang van de biodiversiteit zoals onze partners dat hebben uiteengezet in de [Verklaring "Groen Kapitaal"](#). In 2016 is de hiervoor ontwikkelde aanpak vastgesteld. Deze richt zich op natuurcombinaties rond de ruimtelijk-economische domeinen van het provinciaal beleid. De aanpak is tweeledig: de provincie onderneemt zelf een aantal concrete acties, ook in haar rol als eigenaar van terreinen en richt zich daarnaast op het faciliteren van netwerken, o.a. door middel van kenniscafés (zie verder de

toelichting bij 6.3.1). Ten aanzien van ons faunabeleid hebben wij aangegeven dat in verband met de vliegveiligheid en de grote landbouwschade de overlast van de te grote populatie zomerganzen stevige maatregelen blijft vragen, terwijl tegelijkertijd winterganzen bescherming verdienen. Voor continuering van de provinciale cofinanciering van Waddenfondsprojecten hebben wij middelen beschikbaar gesteld. Wij zetten de ondersteuning van vrijwilligers in natuur en landschap voort.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
6	6.2.1	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer
6	6.2.3	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
6	6.2.3	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Geestmerambacht	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsdoelen

Vanuit onze hiervoor geschetste visie op het provinciale groenbeleid onderscheiden wij de volgende drie beleidsdoelen.

6.1 Een samenhangende groenstructuur

6.2 Adequaat beheerd groen

6.3 Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden

De jaarlijkse uitwerking van deze beleidsdoelen vindt plaats in respectievelijk:

1. [Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen](#)
2. [Het Ontwerp natuurbeheerplan](#)
3. [Het Programma Betrekken bij Groen \(vrijwilligers\)](#)

Effectindicatoren en prestatieindicatoren

Met het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013) is veel groenbeleid gedecentraliseerd naar de provincie. Gelet op onze nieuwe en grote verantwoordelijkheid in het groene domein vinden wij het belangrijk om te kunnen beschikken over meetbare streefwaarden voor de effecten van ons beleid gericht op de hoofddoelstelling: “aantrekkelijk en toegankelijk groen voor bewoners en bezoekers, voor ecologie en economie”. In het besef dat wij daarbij te maken hebben met moeilijk te beïnvloeden externe factoren is het toch van belang om te volgen hoe we er in Noord-Holland voor staan met onze hoofddoelstelling. Ook de Randstedelijke Rekenkamer heeft, in haar evaluatie van ons beleid voor natuurbeheer, gewezen op de wenselijkheid van meetbare streefwaarden.

Momenteel hebben wij nog geen meetbare effectindicatoren vastgesteld voor de hoofddoelstelling van ons groenbeleid. Wel hebben wij in deze programmabegroting voor de onderliggende drie beleidsdoelen zoveel mogelijk meetbare prestatie-indicatoren met streefwaarden voor de komende vier jaar weergegeven. Voorbeelden zijn de jaarlijks te realiseren hectares voor het Natuurnetwerk of het areaal natuur- en recreatiegebied waarvoor wij een bijdrage leveren voor het beheer.

De komende periode zullen wij een samenhangende set van effect- en prestatie indicatoren ontwikkelen en aan uw Staten voorleggen. Vervolgens zullen wij deze in de begroting opnemen.

Deze nemen wij mee in het door ons in de Kaderbrief 2017 genoemde traject om te komen tot een herijking en modernisering van de begrotingssystematiek met ingang van de Begroting 2018.

Evaluatiekader

De basis voor het provinciale groenbeleid is verwoord in de Agenda Groen uit 2013. Medio 2016 hebben uw Staten de [voortgangsrapportage](#) van de [Agenda Groen](#) ontvangen. De Agenda Groen zal over enkele jaren 'opgaan' in de Omgevingsvisie. Om die reden is na 2016 geen nieuwe voortgangsrapportage voorzien. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's (Provinciaal Meerjarenprogramma Groen, Natuurbeheerplan en Programma Betrekken bij Groen) wordt verslag gedaan van de voortgang van het desbetreffende beleid bij de beleidsdoelen.

Voortgangsrapportages

Niveau doelenboom	Beleidskader	2016	2017	2018	2019
Programma					
6. Groen	Agenda Groen	X	-	-	-

Niveau doelenboom	Beleidskader	2016	2017	2018	2019
Beleidsdoelen		Uitvoeringsprogramma's			
6.1 Samenhangende groenstructuur	Meerjarenprogramma Groen	X	X	X	X
6.2 Adequaate beheerd groen	Natuurbeheerplan	X	X	X	X
6.3 Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden	Programma betrekken bij groen	X	X	X	X

Naast genoemde voortgangsrapportages verrichten wij ook evaluaties van subsidies en [Verbonden Partijen](#).

Wat mag het kosten?

Budgettabel

Programma 6 Groen	Jaar- rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2016- 2017	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Bedragen x € 1.000								
Lasten uit algemene middelen	41.622	51.429	45.580	-5.850	-13%	35.183	35.208	35.257
6.1 Een samenhangende groenstructuur	11.507	12.476	6.895	-5.581	-81%	6.752	6.879	6.832
6.2 Adequaar beheerd groen	28.264	35.543	36.505	962	3%	26.254	26.193	26.295
6.3 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven en overheden	1.850	3.410	2.180	-1.231	-56%	2.177	2.137	2.131
Lasten gedekt uit reserves, details zie 6.1 en 6.2	12.103	54.157	45.076	-9.081	-20%	41.527	24.954	24.621

	Jaar- rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2016- 2017	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Totaal Lasten	53.725	105.586	90.656	-14.931	0	76.710	60.162	59.878
Totaal Baten	-5.199	-5.193	-10.049	-4.856	0	-21.085	-9.408	-9.296
Saldo van baten en lasten	48.526	100.394	80.607	-19.787	-25%	55.625	50.754	50.582

Stortingen in reserves	Jaar- rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2016- 2017	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Reserve Groen	16.262	15.256	16.539	1.283	8%	17.959	21.744	21.219
Reserve Groene Uitweg	3.075	669	959	290	30%	0	0	0
Reserve Cofinanciering Waddenzee	1.500	1.000	911	-89	-10%	911	951	0

Toelichting op de budgettabel

Onttrekkingen aan reserves

De onttrekkingen aan reserves zijn in de tabel niet separaat weergegeven, deze zijn steeds gelijk aan de lasten die gedekt worden uit de reserves. Daarbij zijn de reserves TWIN-H en UNA ondergebracht in programma 8, omdat het doel van deze reserves breder is dan dit programma Groen.

Lasten

De totale lasten van de begrotingsposten zijn jaarlijks ca. € 36 - 47 miljoen. Tezamen met de lasten gedekt uit de reserves variëren de totaal begrote jaarlijkse lasten voor het programma Groen tussen de € 110 miljoen (2016) en € 61 miljoen (2020). De grootste begrotingspost betreft het **beheer** van natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bijdrage aan de recreatieschappen. Voor een gedetailleerde meerjarenraming voor natuurbeheer wordt verwezen naar het Ontwerp Natuurbeheerplan 2017 [Het Ontwerpnatuurbeheerplan](#). Voor een **samenhangende groenstructuur** (met name verwerving en inrichting van het Natuurnetwerk en investeringen in de Natura2000-gebieden) zijn lasten geraamd van ca. € 9 miljoen per jaar. Voor het beleidsdoel **Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden** wordt ca. € 1,5 miljoen per jaar uitgetrokken voor onder andere een subsidiebijdrage voor vrijwilligers en natuureducatie (Programma Betrekken bij Groen) en voor regionale samenwerking.

Lasten gedekt door reserves

Naast de bovengenoemde begrotingsposten worden voor de realisatie van groen ook reserves ingezet zoals de reserve Groen, reserve Groene Uitweg en de UNA en TWIN-H reserves. De bedragen per reserve zijn opgenomen onder 6.1.

De middelen in de reserve Groen worden ingezet voor investeringen in de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland in 2027, Recreatie om de Stad en natuurherstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden (o.a. vanwege de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)).

De reserve Groene Uitweg is bedoeld voor het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren.

De UNA en TWIN-H reserves voor wat betreft het compartiment "Groen" zijn bedoeld voor ecologische verbindingen, recreatieve routes en ecoducten. Alle reserves worden geprogrammeerd via het concept Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 [Verklaring "Groen Kapitaal"](#).

Baten

Voor het gebiedsprogramma Laag Holland worden er baten, jaarlijks € 283.000, ontvangen uit bijdragen van andere overheden. Bij de Zomernota 2016 zijn deze baten met € 823.000 verhoogd.

Voor agrarisch waterbeheer geven de waterschappen een bijdrage, jaarlijks € 375.000, vanaf 2016. Bij de Zomernota 2016 zijn deze baten met € 191.000 verlaagd.

Tegenover de verplichtingen uit de ILG-periode (2007-2012) staat een balanspost vooruit ontvangen Rijksbijdrage ILG-middelen. Hierin zitten de baten voor de resterende FES-projecten (Fonds Economische Structuurversterking) die nog uitgevoerd moeten worden. In 2016 is dit € 2,6 miljoen en in 2017 is dit € 6,5 miljoen.

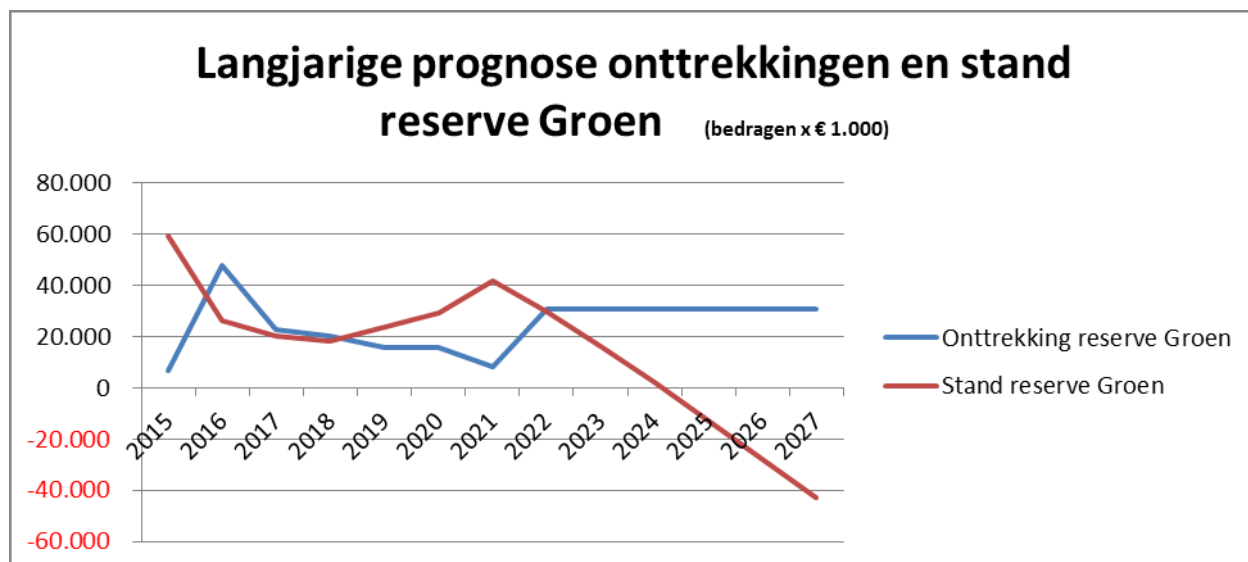
Voor de reserve Groen worden diverse baten verwacht: in 2016 worden bijdragen begroot van € 50.000 en € 12.700 van resp. RWS en GNR voor monitoring Natuurbrug Laarderhoogt. Ook wordt in 2016 een bijdrage van € 265.000 van RWS begroot voor Holendrechtterpolder. In 2019 worden subsidiebijdragen van € 99.445 en € 325.411 verwacht van respectievelijk STIFT en Waddenfonds voor het project Waalenburg.

Voor het project Fietsbrug Nigtevecht, onderdeel van programma De Groene Uitweg, worden bijdragen ontvangen van Provincie Utrecht. In 2016 is dit naar verwachting € 669.000 en in 2017 is dit € 959.000. De bijdragen worden vanaf 2017 geboekt in de exploitatie en niet meer gestort in de Reserve Groene Uitweg, aangezien deze in dat jaar naar verwachting is uitgeput. Het saldo van baten en lasten komt dan ten laste van de balanspost BDU Groene Uitweg.

Stortingen in reserves

De reserve Groen wordt voornamelijk gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van BBL- en PASO-gronden. Deze worden ontvangen via Programma 5, Ruimte, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort.

In onderstaande figuur zijn de geraamde onttrekkingen uit de Reserve Groen ten behoeve van het concept Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 [Verklaring “Groen Kapitaal”](#). weergegeven.

De reserve Groen biedt de eerstkomende jaren voldoende ruimte om de ambities uit het Provinciale Meerjarenprogramma Groen te kunnen realiseren.

Op korte termijn is de “orderportefeuille” aan projecten goed gevuld. De programmering is gebaseerd op de thans bekende projecten. Omdat in 2016 relatief veel uitgaven geprogrammeerd zijn (voornamelijk veroorzaakt door subsidiebeschikking voor de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in de PAS/Natura2000-gebieden) en er dus ook veel dekking (ruim € 47 miljoen) nodig is, daalt de reserve eind 2016 tot ruim € 26 miljoen. In de jaren 2017 t/m 2021 dalen de benodigde middelen uit de reserve, terwijl de stortingen globaal gezien een stijgende lijn vertonen. Daardoor stijgt het vermogen binnen de reserve tot een kleine € 42 miljoen eind 2021.

Het Provinciale Meerjarenprogramma Groen loopt momenteel t/m 2021. De opgave voor het Natuurwerk Nederland loopt door t/m 2027. Voor de jaren 2022 t/m 2027 is nog geen programmering bekend. Het totaal aan benodigde middelen voor deze jaren is daarom opgenomen op basis van een gemiddelde. De grafiek laat zien dat de Reserve Groen daarmee vanaf 2025 negatief zou komen te staan. Uw Staten zijn hierover geïnformeerd bij de vaststelling van het concept-Meerjarenprogramma Groen 2016-2020, in het voorjaar 2015.

Een deel van de van het Rijk te ontvangen bijdrage ten behoeve van Natuur (conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), wordt in de reserve Groen gestort. Hierin zit o.a. een bijdrage t.b.v. maatregelen Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De huidige beheerplanperiode Natura 2000/PAS loopt t/m het jaar 2021. Deze lasten zijn opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021. Voor de jaren 2022 en verder was voor de 2^e en 3^e beheerplanperiode van Natura 2000/PAS in het PMG 2016-2020 een geschat bedrag opgenomen. Omdat echter momenteel nog geen zicht is of in de 2^e en 3^e beheerplanperiode maatregelen nodig zijn en zo ja welke, is voor de jaren 2022 en verder in het PMG 2017-2021 geen geschat bedrag meer opgenomen. Dit heeft uiteraard effect op de stand van de Reserve Groen op lange termijn. Zodra er meer duidelijkheid is worden het PMG en het verloop van de Reserve Groen hierop aangepast.

De storting in de reserve Cofinanciering Waddenzee is bij het Coalitieakkoord 2015 - 2019 bepaald op € 1 miljoen per jaar voor de jaren 2016 t/m 2019.

6.1 beleidsdoel

Een samenhangende groenstructuur

Wat gaan we daarvoor doen?

Het eerste beleidsdoel van de doelenboom Groen (6.1) vormt de bescherming en de ontwikkeling van een samenhangende groenstructuur zoals opgenomen in de Agenda Groen en de Provinciale Structuurvisie. De kern van de groenstructuur wordt gevormd door het Natuurnetwerk, dat momenteel circa 50.000 hectare verworven en ingericht groen omvat (excl. grote wateren). In 2027 dient het Natuurnetwerk door verwerving en inrichting afgerond te zijn. Het omvat dan ca. 56.000 hectare, met inbegrip van de Natura 2000 gebieden en grotere recreatiegebieden.

Het beleidsdoel een samenhangende groenstructuur realiseren wij via vier operationele doelen.

6.1.1 Beschermde groen

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN) gerealiseerd in 2027

6.1.3 Natura 2000 gerealiseerd

6.1.4 Recreatieve routes gerealiseerd en Recreatie om de Stad afgerond

Wij hebben deze beleidsdoelen zoveel mogelijk voorzien van prestatie-indicatoren voor de jaren 2016-2019.

Tabel Prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting	B2017	B2018	B2019	B2020
6.1.1 Bescherming van groen via uitvoering van Wet Natuurbescherming	Vastgestelde beheerplannen Natura 2000 (in totaal 19)	2 (in 2016)	15	2	n.v.t.	n.v.t.
6.1.2 a. Verwerving/functiewijziging natuurnetwerk	Oppervlakte natuurnetwerk beschikbaar bij eindbeheerder als natuurgrond gerealiseerd	(2016 was 4.399)	250	250	250	250
6.1.2 b. Inrichting natuurnetwerk	Inrichting NNN gerealiseerd	(2016 was 6.141*)	250	250	250	250
6.1.3 Verbetermaatregelen Natura 2000 gebieden treffen	Natura 2000 maatregelen getroffen	Opgave beheerperiode 4.020 ha (in 2016)	20%	20%	20%	20%
6.1.4 Aanleg recreatieve routes	Recr. verbindingen aangelegd en/of bewegwijzerd	Restant-opgave: 1.370 km (in 2016)	370	330	330	330

Toelichting op taken en output

Ad 6.1.1 Nieuw groen realiseren is belangrijk, maar het beschermen van het bestaand groen is minstens zo belangrijk. Een belangrijk instrument voor de planologische bescherming van de provinciale groenstructuur (Natuurnetwerk, natuurverbindingen, bufferzones, landelijk gebied) is de Provinciale Ruimtelijke Verordening (Programma 5 Ruimte). Een belangrijk instrument voor de basis uitvoering van de nieuwe Wet Natuurbescherming, die per 1 januari 2017 in werking treedt, zijn de beheerplannen voor de Natura 2000 gebieden in Noord-Holland. Van de in totaal negentien vast te stellen beheerplannen worden er zeven getrokken door het Rijk. Voor deze Rijksplannen is onze instemming nodig.

Natura 2000 gebieden in Noord-Holland

Wet Natuurbescherming: In 2016 zijn de verordeningen en beleidsregels door Provinciale Staten respectievelijk ons college vastgesteld. Met de inhoud en gemandateerde uitvoering ervan via de RUD Noord-Holland Noord, borgen wij een optimale balans tussen de bescherming van natuur, waarbij tegelijk voldoende ruimte en flexibiliteit bestaat voor economische ontwikkelingen en de borging van maatschappelijke belangen. Hiermee dragen wij bij aan het behoud en herstel van plant- en diersoorten en habitattypen in onze provincie.

Ad 6.1.2 a Voor de verwerving en functiewijziging van het Natuurnetwerk is de jaarlijkse taakstelling 250 hectare. De geplande hectares liggen in lijn met de doelstelling van 250 hectare per jaar in de Agenda Groen en ons coalitieakkoord. In 2015 hebben wij deze doelstelling ruimschoots gehaald. Over de prestatie in 2016 zullen wij rapporteren bij de jaarstukken over 2016. In het definitieve Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 wordt bezien wat de precieze restantopgave is voor de inrichting van het natuurnetwerk en op welke wijze deze kan worden gerealiseerd.

Ad 6.1.2.b De restantopgave per 01-01-2016 is 41 hectare hoger dan de restantopgave per 01-01-2015. Hoewel wij vorig jaar 321 hectare nieuwe NNN hebben gerealiseerd, hebben wij ook alle kaarten gecontroleerd. Hieruit is gebleken dat er percelen ten onrechte als 'gerealiseerd' waren ingeboekt. Het gaat bijvoorbeeld om percelen die wel in eigendom zijn bij terrein beheerende organisaties, maar nog landbouwkundig worden gebruikt door pachters. Dit is in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 gecorrigeerd.

Ad 6.1.3 Voor Natura 2000 gebieden worden, zoals vastgelegd in de beheerplannen, maatregelen getroffen ten behoeve van de staat van instandhouding van soorten en habitats. In de eerste beheerplanperiode van zes jaar gaat het om maatregelen op totaal 4.020 hectare, gemiddeld 814 hectare (twintig procent) per jaar. Hierover worden uitvoeringsafspraken gemaakt met de terreinbeheerders en de waterschappen. De meeste maatregelen worden genomen in het kader van de PAS, zoals baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en het stimuleren van verstuiven in de duinen.

Ad 6.1.4. De restantopgave voor recreatieve fiets- en wandelroutes is recent geraamd op 1.370 km. Dit betreft naast fysieke maatregelen vooral bewegwijzering. Dit varieert tussen 330-370 km per jaar.

Wat mag het kosten?

Meerjarenraming lasten (Bedragen * €1.000)

6.1 Een samenhangende groenstructuur	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten uit algemene middelen	11.508	12.476	6.895	6.752	6.879	6.832
a. NB wet en Flora- en Fauna wet (handhaving, vergunningverlening)	76	0	0	0	0	0
b. Realisatie NNN	824	703	703	703	703	703
c. Onderzoek en advies groen	103	364	257	257	257	257
d. Beheerplannen N2000	92	101	101	101	101	101
k. Omgevingsdiensten Groen	0	1.534	2.852	2.852	2.852	2.852
l. Subsidies Regionale samenwerking	265	490	0	0	0	0
Subsidies Recreatie	23	0	0	0	0	0
Apparaatskosten	10.255	9.261	2.982	2.839	2.966	2.919
Afrekeningsverschillen jaarrekening 2015	-130	0	0	0	0	0
Lasten gedekt uit reserves en balansposten (BDU en vooruitontvangen bijdrage)	11.694	53.957	46.127	41.523	24.824	24.437
e. Reserve Groen	6.580	43.106	22.831	20.099	15.852	15.799
f. Reserve Groene Uitweg	2.259	5.358	12.148	0	0	0
g. BDU Groene Uitweg	0	0	1.965	17.286	6.972	8.638
h. Groenfonds ILG Rijk	646	2.570	6.467	0	0	0
i. Reserve TWIN-H (compartiment groen)	898	2.423	2.716	3.060	2.000	0
j. Reserve UNA (compartiment groen)	432	500	0	1.078	0	0
Reserve ILG	1.236	0	0	0	0	0
Natuurbrug Zandpoort	-357	0	0	0	0	0

Toelichting op de meerjarenraming lasten

a. Inhuur van specialistische kennis voor handhaving en vergunningverlening. Vanaf 2017 wordt dit door de Omgevingsdiensten Groen overgenomen.

b. Realisatie NNN heeft betrekking op rente en aflossing van eerdere leningen van provincies bij het Nationaal Groenfonds doorlopend tot 2021.

c. Onderzoek en advies groen betreft o.a. opdrachten voor extern onderzoek, advies en proceskosten voor beleidsverkenningen, beleidsontwikkeling en juridische advisering. Bij de Zomernota 2016 is aan dit budget een deel van de ontvangen rijksbijdrage voor Duurzaam Door toegevoegd

d. Opstellen en actualiseren van Beheerplannen Natura 2000 / PAS (gebiedsanalyses): budget voor extern advies en proceskosten.

e., f., g., i. en j. Betreffen kasramingen voor in het concept Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 [Verklaring "Groen Kapitaal"](#) opgenomen projecten.

h. Groenfonds ILG Rijk. Betreft verplichtingen uit de ILG-periode ten behoeve van de resterende FES-projecten, deze worden betaald uit de vooruitontvangen Rijksbijdrage ILG-middelen.

k. Zoals in de begroting 2016 al aangekondigd hebben we voor de Omgevingsdiensten Groen (de Vergunningen, Handhaving en Toezichthouden (VTH)-plustaken) een apart budget aangemaakt (dit viel eerst onder budget c). Hieruit worden de exploitatiebijdragen aan de Omgevingsdiensten betaald die betrekking hebben op de groene taken. Het verschil tussen 2016 en de overige jaren komt omdat de taken pas medio 2016 worden overgedragen.

l. Subsidies Regionale samenwerking hebben vooral betrekking op subsidies die verstrekt worden vanuit het samenwerkingsprogramma Laag Holland, zie hiervoor ook Operationeel doel 6.3 budget b.

6.2 beleidsdoel

Adequaat beheerd groen

Wat gaan we daarvoor doen?

Het tweede beleidsdoel van de doelenboom Groen is een adequaat beheer van bestaand en nieuw groen. Daartoe zetten wij in op drie operationele doelen:

6.2.1 Doeltreffend en doelmatig beheer natuurnetwerk en agrarische natuur

6.2.2 Evenwichtig faunabeheer

6.2.3 Doeltreffend en doelmatig beheer recreatiegebieden en routes

In onderstaande tabel zijn de beleidsprestaties met betrekking tot het beheer van groen voor de jaren 2016-2019 weergegeven.

Tabel Prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting 2016	B2017	B2018	B2019	B2020
6.2.1 Subsidiëren van (agrarisch) natuurbeheer	Natuurbeheer ha per jaar	28.000	28.250	28.500	28.750	29.000
	Agrarisch natuurbeheer ha per jaar	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
6.2.2 Faunabeheer	Beperking lasten Faunafonds (t.o.v. 2015)	4,2 mln.	+0,2 mln.	-0,4mln.	-0,9 mln.	-1,6 mln.
6.2.3 Deelname recreatieschappen	Beheerd areaal ha per jaar	7.010*	6.621	6.621	6.621	6.621

* Per 1-1-2017 treedt de provincie uit het recreatieschap Geestmerambacht. De oppervlakte neemt daardoor met 389 hectare af.

Toelichting op taken en output

Ad 6.2.1. In het provinciaal Natuurbeheerplan 2017 zijn de doelen voor het (agrarisch) natuurbeheer vastgelegd. Beheerders die daarvoor in aanmerking komen kunnen beheersubsidie aanvragen. Bij het natuurbeheer is gerekend met een groei van gemiddeld 250 hectare per jaar. Voor het agrarisch natuurbeheer is er veel veranderd in 2016. De beschikbare middelen willen wij geconcentreerd inzetten in kansrijke weidevogelkerngebieden. Dit heeft geleid tot een inkrimping van het weidevogelleefgebied. Ook zijn in 2016 de agrarische collectieven van start gegaan, waardoor tegenwoordig subsidie wordt verstrekt aan deze collectieven, in plaats van aan

afzonderlijke agrarische ondernemers. Vooralsnog gaan wij uit van gesubsidieerd agrarisch natuurbeheer op circa 15.000 hectare. De ontvangers van beheersubsidie zijn verplicht hun beheergebied te (laten) monitoren, zodat ook de kwaliteit van de beheerde gebieden geanalyseerd kan worden. Dit gebeurt volgens de landelijk ontwikkelde monitoringssystematiek, en wordt landelijk gerapporteerd in het kader van het Natuurpact.

Ad 6.2.2. Een kernopgave van het faunabeleid vormt de problematiek van de toenemende ganzenpopulatie, aangezien deze schade aan de landbouw veroorzaakt en een gevaar vormt voor de vliegveiligheid. Wij achten het wenselijk dat in een straal van 10 kilometer rondom Schiphol slechts geringe aantallen ganzen voorkomen. Indien de ganzenpopulatie blijft groeien zullen de kosten van tegemoetkomingen in de schade die de provincie uitkeert via het Faunafonds, blijven toenemen. Daarom nemen wij een mix van maatregelen, waarvan het resultaat tot uitdrukking komt in de gewenste kostenreductie van het budget voor het Faunafonds, hoewel het feit dat in 2016 geen vangacties hebben kunnen plaatsvinden, deze ambitie onder druk zet. De nulmeting 2015 is het bedrag voor het Faunafonds uit de begroting 2015 van € 4,2 miljoen.

Ad 6.2.3. In 2017 voorzien wij een daling in verband met het uittreden van de provincie uit het recreatieschap Geestmerambacht. Daarnaast zijn wij, zoals in de Agenda Groen en ons coalitieakkoord aangegeven, gestart met de modernisering van de overige recreatieschappen. Dit proces continueren wij in 2017.

Wat mag het kosten?

Meerjarenraming lasten (x €1.000)

6.2 Adequaat beheerd groen	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten uit algemene middelen	28.264	35.543	36.505	26.254	26.193	26.295
a. Natuur- en landschapsbeheer	13.256	20.385	19.181	14.841	15.431	15.766
b. Landschapsbeheer Texel	42	42				
c. Faunafonds	6.298	4.853	4.753	3.300	2.600	2.300
d. Flora en Faunabeleid	51	154	105	105	105	105
e. Recreatieschappen	4.984	5.238	9.157	5.034	5.083	5.083
f. Beheer NH pad	74	125	125	125	125	125
g. Subsidies beheer groene organisaties	2.958	2.816	2.173	1.843	1.843	1.843
h. N.V. Recreatie NH	19	19				
Onderzoek en advies Landschap	57	0	0	0	0	0
Apparaatskosten	1.710	1.911	1.011	1.006	1.006	1.073
Afrekeningsverschillen 2015	-1.185	0	0	0	0	0
Lasten gedekt uit reserves	410	0	0	0	0	0
i. Reserve cofinanciering Waddenfonds	410	200	0	0	0	0
Reserve Werkgelegenheid en Economie	0	0	0	0	0	0

Toelichting op de meerjarenraming lasten

a. Het budget voor het natuur- en landschapsbeheer wordt ingezet voor de subsidieregeling voor (agrarisch) natuur en landschapsbeheer (zie [Het Ontwerp-natuurbeheerplan](#)). Deze bedragen zijn gebaseerd op het Ontwerp-Natuurbeheerplan 2017 en zijn inclusief de bijdrage van de waterschappen van € 375.000, voor agrarisch waterbeheer. De bedragen in 2016 en 2017 zijn hoger door de overgang van kasstelsel naar baten/lasten stelsel waarop we bij de Jaarrekening 2014 door de accountant gewezen zijn (zie pag. 12 Jaarstukken 2014, RVO verplichtingen).

b. Het bedrag van € 42.000 betreft de rentekosten van het streekfonds Texel, dat is ingesteld n.a.v. een wens van uw Staten in 2010.

c. In 2014 is de betaling van faunaschade gedecentraliseerd naar de provincies, inclusief een decentralisatie-uitkering via het provinciefonds. Binnen dit budget worden de uitvoeringskosten en de tegemoetkomingen in schade van het Faunafonds bekostigd. Door het wegvallen van het zomerplafond voor ganzen is de schade in 2015 hoger uitgevallen. Dit wordt ook verwacht voor 2016 en 2017 waardoor er bij de Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel R) extra middelen van € 953.000 per jaar aan dit budget zijn toegevoegd. Door verschillende beleidsmaatregelen streven wij ernaar dit bedrag te verminderen. Zie ook de toelichting bij paragraaf 6.2.2.

In het jaar 2016 is een bedrag van € 500.000 overgeheveld naar budget g (Subsidies beheer groene organisaties) voor een subsidie aan de Fauna Beheer Eenheid in verband met extra maatregelen ganzenbeheer.

d. Het budget Flora en Faunabeleid wordt ingezet voor het ontwikkelen van beleid, specifiek onderzoek en advies m.b.t. faunabeheer en onze deelname aan de Nederlandse Regiegroep Vogelaanvaringen (NRV) met betrekking tot Schiphol.

e. Het budget voor de recreatieschappen is bedoeld voor de provinciale bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen. Het budget voor de recreatieschappen is gebaseerd op de begrotingen van de recreatieschappen. Dit budget wordt jaarlijks geïndexeerd. In 2017 is er rekening gehouden met een bedrag voor uittreding uit het recreatieschap Geestmerambacht, vanaf 2018 wordt het budget verlaagd in verband met deze uittreding.

f. De provincie voert zelf de regie op het beheer van het Noord-Holland pad.

g. Dit budget is voor een extra bijdrage aan Landschap Noord-Holland en het Goois Natuurreservaat. De boekjaarsubsidie voor Landschap Noord-Holland wordt beperkt tot de uitvoering door LNH van het natuuronderzoek en de stimulering van kleinschalige maatregelen voor soortenbescherming en landschapselementen. Dit budget dient ook voor de jaarlijkse bijdrage aan de Faunabeheereenheid (die in 2016 al met € 500.000 verhoogd is, zie budget c Faunafonds) en de landelijke organisaties Fietsplatform en Wandelnet. Kaderbrief 2017 (§ 5.4, regel A1). Voor het aanleggen en beheren van boerenlandpaden worden extra middelen uitgetrokken (lasten verhoogd, € 140.000, nadelig).

h. Dit zijn de rentelasten van de deelneming in N.V. Recreatie Noord-Holland.

i. Dit is de uitgavenraming voor de reserve cofinanciering Waddenfonds die bij de Zomernota 2016 geactualiseerd is.

6.3 beleidsdoel

Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden

Wat gaan we daarvoor doen?

Het derde beleidsdoel Bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden, heeft betrekking op de verbindingskracht die natuur heeft, zowel binnen als buiten het Natuurwerk.

Wij zetten hierbij in op twee operationele doelen:

6.3.1 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven.

6.3.2 Bij groen betrokken overheden.

Tabel prestatie-indicatoren

Taak	Output	Nulmeting	B2017	B2018	B2019	B2020
6.3.1 Bij groen betrokken bewoners	Groei groene vrijwilligers 3,5%	14.087 vrijwilligers 2014	15.600	16.200	16.700	17.300
6.3.2 Gebiedsgerichte samenwerking	Cofinanciering Waddenfonds-projecten	Aantal projecten	5	5	5	5

Toelichting op taken en output

Ad 6.3.1. De provincie verschaft jaarlijks subsidie aan de gezamenlijke groene organisaties voor het uitvoeren van het programma “Betrekken bij groen”. De doelstelling is een toename van 3,5% per jaar van het aantal bij de natuurorganisaties betrokken natuurvrijwilligers.

Aansluitend op ons Coalitieakkoord hebben wij Groen Kapitaal geïntroduceerd, dat in 2017 deel uitmaakt van het operationeel doel 6.3.1. Met Groen Kapitaal stimuleren wij burgers, bedrijven en overheden natuurcombinaties te maken. Hierbij gaat het om combinaties van natuur met landbouw, water, (provinciale) infrastructuur en gezondheid, met als doel om de biodiversiteit zowel binnen als buiten het NNN te verbeteren. Voor Groen Kapitaal organiseren wij in 2017 een congres, waarin wij de verbinding vanuit natuur met de andere thema's verder willen versterken.

In vier kenniscafés zullen de verbindingen met landbouw, water, infrastructuur en gezondheid centraal staan. Het idee hierbij is dat deze cafés een podium zijn voor onze partners om gezamenlijk nieuwe cross-over projecten te starten. Dergelijke projecten kunnen ook in de vorm van LAB's gestalte krijgen. Kenmerkend voor deze LAB's is dat de projecten proefondervindelijk worden uitgevoerd.

Het door het Rijk beschikbaar gestelde budget voor Duurzaam Door zetten wij in 2016 en 2017 in voor de uitvoering van het LAB Groene en Gezonde Leefomgeving.

Ad 6.3.2. In een aantal regio's werken wij bestuurlijk nauw samen met andere overheden bij de voorbereiding en realisatie van ons groenbeleid. Het gaat om samenwerkingsverbanden voor het Waddenzeegebied (Regiecollege Waddengebied en stuurgroep Waddenprovincies), Laag Holland (gebiedscommissie), Groene Hart (stuurgroep), Gooi- en Vechtstreek (stuurgroep), de Metropoolregio Amsterdam en de Nationale Parken van Texel en Zuid-Kennemerland. Het gaat om een breed scala aan activiteiten, welke niet in een eenvoudige prestatie-indicator samen zijn te vatten. We beperken ons hier tot het geraamde aantal door ons te cofinancieren Waddenfondsprojecten in Noord-Holland. Hiervoor hebben wij in ons coalitieakkoord middelen voor cofinanciering beschikbaar gesteld. Naar verwachting zullen wij jaarlijks circa vijf projecten co-financieren. Voor nader inzicht in de activiteiten van genoemde gremia verwijzen wij naar de gebiedsprogramma's en jaarverslagen waarover uw Staten periodiek worden geïnformeerd.

Wat mag het kosten?

Meerjarenraming lasten (x €1.000)

6.3 Bij groen betrokken bewoners en bedrijven	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten uit algemene middelen	1.850	3.410	2.180	2.177	2.137	2.131
a. Programma Betrekken bij Groen	608	758	608	608	608	608
b. Bijdrage regionale samenwerking	295	1.434	670	670	630	581
c. Gebiedscommissies	33	60	0	0	0	0
d. Deelname Nationale parken	258	308	258	258	258	258
Apparaatskosten	759	850	644	641	641	684
Afrekeningsverschil en 2015	-103	0	0	0	0	0

Toelichting op de meerjarenraming lasten

a. Het budget voor het programma Betrekken bij Groen is bedoeld voor subsidie van de ondersteuning van vrijwilligers en natuureducatie. Het hogere bedrag in 2016 wordt veroorzaakt door een extra bijdrage vanuit de rijksbijdrage voor Duurzaam Door die bij de Zomernota 2016 aan dit budget toegevoegd is.

b. Dit zijn de middelen voor regionale samenwerking met het Waddenzeegebied, Laag Holland en Groene Hart. Dit is inclusief de jaarlijkse bijdrage van € 283.000, die Laag Holland van andere overheden ontvangt en het restant bedrag hiervan uit voorgaande jaren dat bij de Zomernota 2016 op de begroting is geplaatst.

c. Betreft de gebiedscommissie Laag Holland en de stuurgroep Gooi & Vechtstreek. De middelen voor Gebiedscommissies zijn bij de Kaderbrief 2015 vanaf 2017 gekort (tranche 3, € 60.000).

d. Betreft bijdrage voor de Nationale Parken van Zuid-Kennemerland en Texel. Het hogere bedrag in 2016 wordt veroorzaakt door een extra bijdrage vanuit de rijksbijdrage voor Duurzaam Door die bij de Zomernota 2016 aan dit budget toegevoegd is.

Programma 7 Cultuur en Welzijn

Maatschappelijk doel

De kwaliteit en identiteit van de leefomgeving behouden en versterken door het inzetten van cultuur en erfgoed.

Doelenboom

Beleidskader

- Provinciale Sociale Agenda Noord-Holland
- Monumentenwet 1988
- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de Ruimtelijke Ordening
- Milieu Effect Rapportage
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Modernisering Monumentenzorg
- Beleidsvisie "Kiezen voor karakter, Visie Erfgoed en Ruimte"
- Monumentenverordening Noord-Holland 2010
- Beleidskader Cultuur 2017-2020
- Bibliotheekwet
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2017-2020.

Prioriteiten voor dit begrotingsjaar

Een groeiend aantal monumenten zal de komende jaren leeg komen te staan, het cultuurlandschap verandert en door bezuinigingen staat het voortbestaan van met name lokale culturele voorzieningen onder druk. In het nieuwe Beleidskader cultuur 2017-2020 legt de provincie focus op herbestemming van monumenten, transformatie van het cultuurlandschap en bovenlokale regie op de culturele infrastructuur. Voor de Stelling van Amsterdam zal binnen het cultuurbeleid een apart Uitvoeringsprogramma 2017-2020 worden opgesteld.

Omgevingsfactoren

Demografische ontwikkelingen zullen in Noord-Holland zichtbaar worden. Dit heeft allerlei effecten, zoals het aantal leerlingen op scholen, de omvang van de beroepsbevolking en de vergrijzing. De provincie zet zich in om op integrale wijze de economische vitaliteit en leefbaarheid te stimuleren, met name op het platteland.

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
7	7.4.1	Stichting Oneindig Noord-Holland	Digitaal ontsluiten cultureel erfgoed

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 7						Cultuur en Welzijn		
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Verschil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	4.212	4.725	1.507	-3.218	214	1.356	1.393	1.307
Directe lasten	2.102	2.454	1.822	-632	35	1.222	1.222	1.222
Kapitaallasten	21	386	279	-107	38	279	279	279
Overdrachten	14.641	20.575	9.867	-10.708	109	9.855	9.647	9.217
Subtotaal Lasten	20.976	28.140	13.475	-14.665	109	12.712	12.541	12.025
Baten	-22	0	0	0	-	0	0	0
Saldo van baten en lasten	20.954	28.140	13.475	-14.665	109	12.712	12.541	12.025
Starting reserves	0	0	0	0	-	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	-	0	0	0
Resultaat	20.954	28.140	13.475	-14.665	109	12.712	12.541	12.025

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten.

	Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.
Directe lasten	OD 7.2.1. Kaderbrief 2017 (§ 4.3, regel W) Gelet op het unieke karakter van de recent overgedragen archeologische vondsten bij Texel die in verband worden gebracht met het Engelse koningshuis Stuart, is nog een eenmalige investering gevraagd. De middelen zijn bestemd voor conservering, restauratie, wetenschappelijk onderzoek en de museale presentatie van deze vondsten (lasten verhoogd, € 600.000, nadelig).
Kapitaallasten	OD 7.2.1 Over de boekwaarde van het Archeologisch depot te Castricum wordt vanaf 2016 afgeschreven. De afschrijvingen zijn opnieuw berekend op basis van de werkelijke boekwaarde ultimo 2015. Omdat deze boekwaarde lager is uitgevallen dan waar bij Begroting 2016 rekening mee werd gehouden, is de afschrijving structureel € 1.000 lager uitgevallen (lasten verlaagd, € 1.000, voordeel).
Overdrachten	OD 7.2.2. Kaderbrief 2017 (§ 4.3, regel W). De Monumentenwacht zal bij het ABP de B3-status inwisselen voor de status van vrijwillig toetreder, zodat op termijn de B3-status kan worden ingetrokken. Tegenover dit vrijwillig afzien van de B3 status door de Monumentenwacht stellen wij de stichting in staat om bestaande kwaliteiten te verbreden, deze in te zetten onder bestaande klanten (verdieping) en vervolgens in te zetten voor marktverbreding (nieuwe klanten). Een extra subsidie wordt dan ook geïnvesteerd in de ontwikkeling van nieuwe diensten en klantverwerving en aangewend als overbrugging naar het subsidieeloze tijdperk. Hieraan zijn wel kosten verbonden, omdat het wenselijk wordt geacht de garantie van GS in overleg op te kunnen heffen i.p.v. een juridisch traject te volgen vanwege het niet nakomen van de verplichtingen. Het huidige subsidiebedrag zal nog eenmalig, verdeeld over twee jaar, aan de Monumentenwacht worden verstrekt: € 332.000 verdeeld over 2017 en 2018 in bedragen van respectievelijk € 220.000 en € 112.000.
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.1 beleidsdoel

Welzijn faciliteren en stimuleren

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

7.1.2 operationeel doel

Regionale sociale ontwikkeling stimuleren

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
7.1.2.01 Subsidie verlenen aan Sportservice NH	- Sportservice Noord-Holland voor de kennisfunctie sport gesubsidieerd.
7.1.2.02 Subsidiëren van Netwerken Vitalisering Platteland	- Vereniging van Kleine Kernen Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland gesubsidieerd.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

7.1.2.01 [Sportservice](#)

7.1.2.02 [Vereniging Kleine Kernen](#)

7.1.2.02 [Platform Dorpshuizen](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.1.2		Regionale sociale ontwikkeling stimuleren				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	824	911	167	86	105	13
Directe lasten	422	0	0	0	0	0
Overdrachten	3.336	185	180	180	180	0
Subtotaal Lasten	4.582	1.096	347	266	285	13
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.582	1.096	347	266	285	13
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.582	1.096	347	266	285	13

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
-----------	-------------

Apparaatskosten	
-----------------	--

Directe lasten	
----------------	--

Kapitaallasten	
----------------	--

Overdrachten	
--------------	--

Baten	
-------	--

Storting reserves	
-------------------	--

Onttrekking reserves	
----------------------	--

7.2 beleidsdoel

Waardevol Noord-Hollands (gebouwd) erfgoed behouden en exploiteren

Verandering: geen.

Toelichting: Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

7.2.1 operationeel doel

Investeren in behoud en exploitatie in erfgoed

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
7.2.1.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Ruimte	- Via subsidie 10 restauratieprojecten van rijksmonumenten gestart. - Via subsidie 10 provinciaal beschermde monumenten in goede staat gebracht. - Uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam 2017-2020.

Toelichting

Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

7.2.1.01 [Huis van Hilde](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.2.1		Investeren in behoud en exploitatie in erfgoed				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	2.231	2.469	915	884	890	916
Directe lasten	959	1.371	1.289	689	689	689
Kapitaallasten	21	386	279	279	279	279
Overdrachten	4.471	15.127	5.643	5.739	5.643	5.493
Subtotaal Lasten	7.682	19.353	8.126	7.591	7.501	7.377
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	7.682	19.353	8.126	7.591	7.501	7.377
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	7.682	19.353	8.126	7.591	7.501	7.377

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	In 2016 is betrokken € 275.000 voor informatiepunten Stelling van Amsterdam met dekking uit de eenmalige decentrale uitkering van het Rijk vanuit de beleidsnota Visie Erfgoed en Ruimte. In 2016 is het opdrachtenbudget voor de Stelling van Amsterdam uit de reserve EXIN-H, programma Cultuurhistorische projecten geraamd op € 210.000. In 2017 is (Kaderbrief 2017 § 4.3, regel W) een eenmalige investering opgenomen van € 600.000 bestemd voor conservering, restauratie, wetenschappelijk onderzoek en de museale presentatie van recent overgedragen archeologische vondsten bij Texel die in verband worden gebracht met het Engelse koningshuis Stuart.
Kapitaallasten	
Overdrachten	De overdrachten zijn in 2016 hoger omdat is betrokken: - wegens verschuiving in de tijd de Uitvoeringsregeling voor Restauratie uit Rijksgelden 2015 en 2016. Ten opzichte van andere jaren is het budget € 4,7 miljoen hoger; - de inzet van incidentele middelen uit het provinciefonds voor de Stelling van Amsterdam € 1,7 miljoen; - een voorlopige kasraming van € 1,2 miljoen voor de inzet

van de coalitieakkoord middelen Fonds Herbestemming;

- de kasraming van de resterende middelen in reserves ILG voor Stelling van Amsterdam € 800.000;
- de eenmalige bijdrage van maximaal € 330.000 aan de Wierdijk uit de reserve Monumenten;

Baten	Over de boekwaarde van het Archeologisch depot te Castricum wordt vanaf 2016 afgeschreven. De afschrijvingen zijn opnieuw berekend op basis van de werkelijke boekwaarde ultimo 2015. Omdat deze boekwaarde lager is uitgevallen dan waar bij Begroting 2016 rekening mee werd gehouden, is de afschrijving structureel € 1.000 lager uitgevallen. Hiermee komen de afschrijvingskosten uit op € 279.000 per jaar.
-------	--

Storting reserves

Onttrekking reserves

7.2.2 operationeel doel

Draagvlak voor behoud van erfgoed versterken

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
7.2.2.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Ruimte	- In het kader van de herijking provinciale monumentenlijst alle te herijken monumenten in procedure gebracht. - Subsidie aan een Steunpunt monumentenzorg & archeologie verstrekt.
<i>Toelichting</i> Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.	

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.2.2 Draagvlak voor behoud van erfgoed versterken						
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	339	374	98	94	96	97
Directe lasten	413	692	442	442	442	442
Overdrachten	1.240	1.207	1.004	896	784	784
Subtotaal Lasten	1.992	2.273	1.544	1.432	1.322	1.323
Baten	-22	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.971	2.273	1.544	1.432	1.322	1.323
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.971	2.273	1.544	1.432	1.322	1.323

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Invulling van de taakstelling Tranche 3, afbouw Loddersplustaken leidt tot een afname van het budget met € 250.000 vanaf 2017.
Kapitaallasten	
Overdrachten	Invulling van de taakstelling Tranche 3, afbouw Loddersplustaken leidt tot een afname van het budget met € 323.000 vanaf 2017. Kaderbrief 2017 (§ 4.3, regel W). De Monumentenwacht zal bij het ABP de B3-status inwisselen voor de status van vrijwillig toetreders, zodat op termijn de B3-status kan worden ingetrokken. Tegenover dit vrijwillig afzien van de B3 status door de Monumentenwacht stellen wij de stichting in staat om bestaande kwaliteiten te verbreden, deze in te zetten onder bestaande klanten (verdieping) en vervolgens in te zetten voor marktverbreiding (nieuwe klanten). Een extra subsidie wordt dan ook geïnvesteerd in de ontwikkeling van nieuwe diensten en klantverwerving en wordt aangewend als overbrugging naar het subsidieloze tijdperk. Hieraan zijn wel kosten verbonden, omdat het wenselijk wordt geacht de garantie van GS in overleg op te kunnen heffen i.p.v. een juridisch traject vanwege het niet nakomen van de verplichtingen. Het voorstel is dat het huidige subsidiebedrag nog eenmalig, verdeeld over twee jaar, aan de Monumentenwacht worden verstrekt: € 332.000 verdeeld over 2017 en 2018 in bedragen van respectievelijk € 220.000 en € 112.000.
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

7.3 beleidsdoel

Cultuur door economische benutting behouden en ontwikkelen

Verandering: geen.

Toelichting: Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

7.3.1 operationeel doel

Toeristische en recreatieve benutting van erfgoed en cultureel aanbod door gebiedsgerichte samenwerking aanjagen

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
7.3.1.01 Uitvoeren van het programma Cultuur en Economie	- Uitvoering afgerond van 1 regionaal beeldverhaal.
<i>Toelichting</i> Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.	

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten: geen.

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.3.1		Toeristische en recreatieve benutting van erfgoed en cultureel aanbod door gebiedsgerichte samenwerking aanjagen				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	410	447	141	121	127	111
Directe lasten	207	200	0	0	0	0
Overdrachten	1.031	470	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	1.648	1.117	141	121	127	111
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.648	1.117	141	121	127	111
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.648	1.117	141	121	127	111

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	Invulling van de taakstelling Tranche 2, afbouw Loddersplustaken leidt tot volledige aframing van het budget vanaf 2017.

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

7.4 beleidsdoel

Culturele infrastructuur toegankelijk en bereikbaar houden

Verandering: geen.

Toelichting: Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.

Ondersteunen en stimuleren van bovenlokale samenwerking

Tabel Instrumenten - Output

Instrumenten	Output begroot
7.4.1.01 Uitvoeren van het programma Culturele Infrastructuur	- Subsidie verstrekt aan Probiblio voor ondersteuning provinciaal netwerk (basis)bibliotheken. - Subsidie verstrekt aan Plein C voor coördinatie uitvoeren van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit. - Subsidie verstrekt aan Oneindig Noord-Holland.
<i>Toelichting</i> Naar verwachting wordt in oktober 2016 het Beleidskader Cultuur 2017-2020 vastgesteld, waarna instrumenten en output aangepast zullen worden.	

Toelichting

Veranderingen in deze instrumenten: geen.

Overige toelichtingen

Beslissingen van de Staten over deze instrumenten: geen.

Betekenis van gebruikte termen en afkortingen: geen.

Extra informatie voor kaderstelling of controle: geen.

Beleidsstukken bij deze instrumenten:

7.4.1.01 [Oneindig Noord-Holland](#)

7.4.1.01 [Plein C](#)

7.4.1.01 [Probiblio](#)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 7.4.1 Ondersteunen en stimuleren van bovenlokale samenwerking

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	407	524	186	171	175	170
Directe lasten	102	191	91	91	91	91
Overdrachten	4.563	3.586	3.040	3.040	3.040	2.940
Subtotaal Lasten	5.072	4.301	3.317	3.302	3.306	3.201
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.072	4.301	3.317	3.302	3.306	3.201
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.072	4.301	3.317	3.302	3.306	3.201

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	
Directe lasten	
Kapitaallasten	
Overdrachten	Invulling van de taakstelling Tranche 2, afbouw Laddersplustaken leidt tot afname van het budget met € 720.000. Afname in het budget van jaarlijks € 149.000 vanaf 2017 als gevolg van Amendement 704 B2013. Met het Coalitieakkoord Ruimte voor Groei is extra ingezet op • Cultuureducatie met Kwaliteit jaarlijks € 250.000 van 2017 tot en met 2020; • Beeldverhalen jaarlijks € 100.000 van 2017 tot en met 2019;
Baten	
Storting reserves	
Onttrekking reserves	

Programma 8 Financiën

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
8	8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8	8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging
8	8.1.1	B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	Ontbinding
8	8.1.1	B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer	Ontbinding

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Budgettabel (x 1.000 euro)

Programma 8						Financiën		
Lasten	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Vershil 2017- 2016	%	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	2.425	2.270	59.197	56.927	-96	57.563	55.372	54.649
Directe lasten	43	836	9.774	8.938	-91	11.181	13.830	15.487
Kapitaallasten	635	626	407	-219	54	407	407	407
Overdrachten	-1.116	42	42	0	-	42	42	42
Subtotaal Lasten	1.987	3.774	69.420	65.646	-95	69.193	69.651	70.585
Baten	-318.712	-421.903	-386.349	35.554	9	-381.961	-384.559	-388.434
Saldo van baten en lasten	-316.726	-418.129	-316.929	101.200	32	-312.768	-314.908	-317.849
Storting reserves	20.724	29.097	8.341	-20.756	249	7.795	9.944	7.102
Onttrekking reserves	-71.042	-95.252	-53.655	41.598	78	-74.333	-49.351	-11.388
Resultaat	-367.044	-484.284	-362.242	122.042	34	-379.305	-354.315	-322.135

Toelichting op de Budgettabel

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten die in de beleidsinhoudelijke programma's staan vermeld, geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017 - 2020 ten opzichte van de jaren tot 2017. OD 8.1.1 Met ingang van 2017 is binnen de apparaatskosten

	€ 508.000 ruimte gecreëerd om te besteden aan digitaliseringsprojecten die zullen worden uitgevoerd vanuit de Reserve Bedrijfsvoering (zie ook bij Storting reserves).
Directe lasten	Bij de Kaderbrief 2017 (§5.1, regel I) is vanaf 2018 rekening gehouden met eventuele nadelige gevolgen van lagere Rijksuitgaven, die via de trap-op trap-af systematiek doorwerken in het provinciefonds. Hiervoor is de stelpost macro-economische tegenvallers opgehoogd met € 8,4 miljoen in 2018 tot € 10,7 miljoen in 2021 en verder.
Kapitaallasten	Bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 zijn de kapitaallasten in de periode t/m 2020 voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) afgeraamd. Dit is aangepast op basis van de te verwachten investeringen uit het geüpdatete PMI. Op basis van aangepaste BBV regelgeving is de intern doorberekende rente geheel verwijderd uit de begroting. Per saldo zorgt dit voor lagere kapitaallasten in de begroting. Bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 zijn de kapitaallasten in de periode t/m 2020 voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) afgeraamd voor wegen en vaarwegen. Dit is aangepast op basis van de te verwachten investeringen uit het geüpdatete PMO. Op basis van aangepaste BBV regelgeving is de intern doorberekende rente geheel verwijderd uit de begroting. Per saldo zorgt dit voor lagere kapitaallasten in de begroting.
Overdrachten	
Baten	OD 8.1.1 Op basis van de door PS vastgestelde Legesvoorstellen 2016 wordt de raming voor de leges van drukwerk, rapporten en nota's structureel afgeraamd met € 4.000. OD 8.1.1 Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel E) is de opbrengst van de motorrijtuigenbelasting met € 5.400.000 meerjarig naar boven bijgesteld. Dit had twee oorzaken 1. Plug-in-hybrides naar half tarief: In het Belastingplan 2015 is besloten dat in 2016 het nihil tarief blijft behouden voor de motorrijtuigenbelasting (en opcenten) voor volledig emissievrije ofwel elektrische auto's. Voor plug-in-hybrides (met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gram/km) wordt een half-tarief ingevoerd; 2. Verhuizing van leasebedrijven naar Noord-Holland: Uit de halfjaarlijkse gewichtsuitdraai naar de situatie per 26 juni 2015 bleek een flinke toename van bijna 7.000 voertuigen van Grootwagenvarkhouders (GWH's): veelal van leasebedrijven. Deze toename werd bijna geheel veroorzaakt door de verhuizing van een leasebedrijf van Drenthe naar Noord-Holland. Eind 2015 zijn er nogmaals ca. 7.000 auto's van een leasebedrijf bijgekomen door een verhuizing van Utrecht naar Noord-Holland. Gelet op de late instroom van deze auto's hadden deze auto's geen effect meer op de opbrengst over 2015 maar wel op die van 2016 en verder. OD 8.1.1 Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel H) is het renteresultaat in de jaren t/m 2020 naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling is neutraal met de lagere rentelasten voor het PMI/PMO in programma 2. OD 8.1.1 Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel G) is de raming van een deel van het Alliander dividend verschoven van 2016 naar 2017. Dit had te maken met een verschuiving van de verkoopopbrengst van deelneming Endinet van 2016 naar 2017. Tussen de jaren is deze

mutatie neutraal maar voor de jaarschijf 2016 betekent dit een nadeel en voor 2017 een voordeel.

OD 8.1.1 Het provinciefonds wordt op basis van de meicirculaire neerwaarts bijgesteld. Dit wordt verklaard door een hogere korting op het provinciefonds als gevolg van hogere opbrengsten MRB dan waarmee rekening werd gehouden bij de Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel F). Daarnaast werd er bij de Kaderbrief 2017 vanuit gegaan dat vanaf de Begroting 2017 gerekend zou worden met het nieuwe verdeelmodel. Op basis van de meicirculaire 2016 is dat echter nog niet mogelijk. Onder OD 8.1.1 wordt de gehele meerjarige opbouw van het provinciefonds weergegeven.

OD 8.1.1 Het renteresultaat is op basis van gewijzigde BBV regelgeving neerwaarts bijgesteld. Dit is gedaan omdat vanaf 2017 geen interne rente meer doorberekend mag worden. Deze interne rente is verwijderd uit het renteresultaat en is neutraal met de verwijdering van de rente op de verschillende programma's. Het restantverschil wordt verklaard door wijzigingen in de ontvangen rente van de verstrekte leningen. Dit zijn verschillen in de jaarschijven die maximaal € 53.000 bedragen.

Storting reserves

OD 8.1.2 Met ingang van 2017 wordt € 508.000 gestort in de Reserve Bedrijfsvoering voor het uitvoeren van digitaliseringsprojecten die over meerdere jaren lopen. Ter dekking is dit bedrag vrijgespeeld binnen de apparaatskosten (zie ook apparaatskosten).

Onttrekking reserves

8.1 beleidsdoel

Algemene dekkingsmiddelen verzorgen

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

8.1.1 operationeel doel

Algemene dekkingsmiddelen provincie

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 8.1.1		Algemene dekkingsmiddelen provincie				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	2.203	2.146	1.372	1.372	928	928
Directe lasten	-15	836	9.774	11.181	13.830	15.487
Kapitaallasten	635	626	407	407	407	407
Overdrachten	351	42	42	42	42	42
Subtotaal Lasten	3.174	3.650	11.595	13.002	15.207	16.864
Baten	-320.927	-421.903	-386.349	-381.961	-384.559	-388.434
Saldo van baten en lasten	-317.753	-418.253	-374.754	-368.959	-369.352	-371.570
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-317.753	-418.253	-374.754	-368.959	-369.352	-371.570

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting
Apparaatskosten	Met ingang van 2017 is binnen de apparaatskosten € 508.000 ruimte gecreëerd om te besteden aan digitaliseringsprojecten die zullen worden uitgevoerd vanuit de Reserve Bedrijfsvoering (zie ook bij Storting reserves OD 8.1.2).
Directe lasten	Bij de Kaderbrief 2017 (§5.1, regel I) is vanaf 2018 rekening gehouden met eventuele nadelige gevolgen van lagere Rijksuitgaven, die via de trap-op trap-af systematiek doorwerken in het provinciefonds. Hiervoor is de stelpost macro-economische tegenvallers opgehoogd met € 8,4 miljoen in 2018 tot € 10,7 miljoen in 2021 en verder.
Kapitaallasten	Bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 zijn de kapitaallasten in de periode t/m 2020 voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) afgeraamd. Dit is aangepast op basis van de te verwachten investeringen uit het geactualiseerd PMI. Op basis van

aangepaste BBV regelgeving is de intern doorberekende rente geheel verwijderd uit de begroting. Per saldo zorgt dit voor lagere kapitaallasten in de begroting.

Bij Kaderbrief 2017 en Begroting 2017 zijn de kapitaallasten in de periode t/m 2020 voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) afgeraamd voor wegen en vaarwegen. Dit is aangepast op basis van de te verwachten investeringen uit het geactualiseerd PMO. Op basis van aangepaste BBV regelgeving is de intern doorberekende rente geheel verwijderd uit de begroting. Per saldo zorgt dit voor lagere kapitaallasten in de begroting.

Overdrachten

Baten

Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel E) is de raming voor de motorrijtuigenbelasting meerjarig met € 5.400.000 verhoogd.

Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel G) is de raming van een deel van het Alliander dividend verschoven van 2016 naar 2017. Dit had te maken met een verschuiving van de verkoopopbrengst van deelneming Endinet van 2016 naar 2017. Tussen de jaren is deze mutatie neutraal maar voor de jaarschijf 2016 betekent dit een nadeel en voor 2017 een voordeel.

Bij Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel H) is het renteresultaat in de jaren t/m 2020 naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling is neutraal met de lagere rentelasten voor het PMI/PMO in programma 2.

Het renteresultaat toont een daling in de komende jaren die wordt verklaard door lagere ontvangsten als gevolg van het aflossen van leningen.

In de tabel hieronder is de opbouw van het provinciefonds (inclusief decentralisatie-uitkeringen) opgenomen:

Storting reserves

Onttrekking reserves

	2017	2018	2019	2020
Algemene uitkering (AU)	72.118.000	74.298.000	77.884.000	83.429.000
<i>Decentralisatie uitkeringen:</i>				
Monumentenzorg	4.718.000	4.718.000	4.718.000	4.718.000
Bodemsanering	2.683.000	2.660.000	2.647.000	2.644.000
Natuur	30.700.000	23.950.000	23.950.000	23.950.000
Natuur DLG	2.750.000	2.750.000	2.750.000	2.750.000
Verkeers vervoer	68.559.000	68.934.000	68.930.000	68.828.000
Projecten verkeers vervoer	309.000	308.000	308.000	309.000
BRZO	910.000	910.000	910.000	910.000
Totaal	182.747.000	178.528.000	182.097.000	187.538.000

In de tabel hieronder is het verloop van het vrij besteedbare deel van het provinciefonds opgenomen. Hierbij worden de standen van de Begroting 2016, de Kaderbrief 2017 en de Begroting 2017 onder elkaar gezet voor de jaren t/m 2020:

Verloop Algemene uitkering	2017	2018	2019	2020
Stand AU bij B2016 (obv meicirculaire 2015)	71.016.000	70.999.000	73.260.000	70.905.000
Stand AU bij Kaderbrief 2017 (obv septembercirculaire 2015)	74.595.000	77.276.000	81.077.000	85.509.000
Korting PF agv hogere MRBopbrengst (Kaderbrief 2017)	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000
Totaal Kaderbrief 2017	73.095.000	75.776.000	79.577.000	84.009.000
Stand AU bij B2017 (obv meicirculaire 2016)	72.118.000	74.298.000	77.884.000	83.429.000

8.1.2 operationeel doel

Programma overkoepelende reserves

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
	0	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Storting reserves	20.724	29.097	8.341	7.795	9.944	7.102
Onttrekking reserves	-71.042	-95.252	-53.655	-74.333	-49.351	-11.388
Resultaat	-50.319	-66.155	-45.314	-66.538	-39.407	-4.286

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie Toelichting

Apparaatskosten

Directe lasten

Kapitaallasten

Overdrachten

Baten

Storting reserves

Onttrekking reserves

De onttrekking aan de reserve TWIN-H is in 2017 en 2018 afgeraamd met € 17,92 miljoen respectievelijk € 19,1 miljoen. Dit is gedaan omdat het BBV niet meer toestaat om investeringen direct uit reserves te dekken. De lagere onttrekking is neutraal ten opzichte van de lagere kapitaallasten in OD 2.2.1.

Met ingang van 2017 wordt € 508.000 gestort in de Reserve Bedrijfsvoering voor het uitvoeren van digitaliseringsprojecten die over meerdere jaren lopen. Ter dekking is dit bedrag vrijgespeeld binnen de apparaatskosten (zie ook apparaatskosten OD 8.1.1).

8.2 beleidsdoel

Overhead

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

8.2.1 operationeel doel

Overhead

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 8.2.1		Overhead				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707
Subtotaal Lasten	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707

Toelichting op het Meerjarenoverzicht

Categorie	Toelichting			
Apparaatskosten	Specificatie van de totale apparaatskosten op programma's en overhead. bedragen x € 1.000			
	Programma	Personeel	Materieel	Totaal
	1. Openbaar bestuur	7.990	4.364*	12.354
	2. Bereikbaarheid	13.117	1.684	14.801
	3. Water	1.517	194	1.711
	4. Milieu	2.461	314	2.775
	5. Ruimte	7.007	900	7.907
	6. Groen	4.110	527	4.637
	7. Cultuur en Welzijn	1.348	172	1.520
	8.Financiën	3.439	267	3.706
	8. Financiën: toegerekend aan activa	-2.068	-266	-2.334
	Totaal op programma's	38.921	8.156	47.077
	Overhead	27.096	33.582	60.678
	Overhead: toegerekend aan activa	-1.280	-1.586	-2.866
	Totaal op overhead	25.816	31.996	57.812
	Totaal apparaatskosten	64.737	40.152	104.889
	Apparaatskosten <i>exclusief</i> toerekening aan activa	68.085	42.004	110.089
	Apparaatskosten <i>inclusief</i> toerekening aan activa	64.737	40.152	104.889
	* De kosten voor GS en PS en de kapitaallasten van het Paviljoen worden rechtstreeks geboekt in programma 1. Dit heeft tot gevolg dat de materiële kosten op het taakveld in programma 1 procentueel hoger zijn dan in de overige programma's.			
Directe lasten				
Kapitaallasten				
Overdrachten				
Baten				

Storting reserves

Onttrekking reserves

8.3 beleidsdoel

Overige subproducten (oude doelenbomen)

Verandering: geen.

Toelichting: geen.

8.3.1 operationeel doel

Overige subproducten (oude doelenbomen)

Meerjarenoverzicht baten & lasten (x 1.000 euro)

Operationeel doel 8.3.1		Overige subproducten (oude doelenbomen)				
Lasten	Jaarrekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Apparaatskosten	222	124	13	13	13	14
Directe lasten	57	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overdrachten	-1.467	0	0	0	0	0
Subtotaal Lasten	-1.188	124	13	13	13	14
Baten	2.215	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.027	124	13	13	13	14
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.027	124	13	13	13	14

4 Paragrafen

4.1 Inleiding

In de paragrafen lichten wij de beleidslijnen toe van beheersmatige aspecten met grote financiële invloed, met grote politieke betekenis of aanzienlijk belang voor de realisatie van beleidsprogramma's. Het gaat om de volgende verplichte paragrafen:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Provinciale heffingen

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat willen wij bereiken?

1. Inleiding

De paragraaf Risicomanagement en weerstandsvermogen gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Dit is van belang om in de begroting een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen geven van de financiële positie van de provincie. Deze paragraaf bevat een opsomming van de relevante risico's (gekwantificeerd in euro's) en van de beschikbare weerstandscapaciteit (dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen). Daarnaast wordt het weerstandsvermogen berekend. Dit is een kengetal dat wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de in euro's gekwantificeerde omvang van de risico's. Met dit kengetal kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- Het beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's (zie 2);
- Overzicht van relevante risico's (zie 3);
- Overzicht van de weerstandscapaciteit zie 4);
- Berekening van het weerstandsvermogen (zie 5).

2. Beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid is onder meer vastgelegd in de door PS vastgestelde Kadernota en de financiële verordening. De Kadernota bevat onder meer de volgende beleidsregels:

- Bij de begroting en bij de jaarstukken wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar;
- Voor het berekenen van de hoogte van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt op basis van een modelmatige benadering van de werkelijkheid en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid;
- De wijze waarop de weerstandscapaciteit is opgebouwd en wordt ingezet;
- Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op een acceptabel niveau;

Visie op risicomanagement

De provincie Noord-Holland heeft een verscheidenheid aan taken, wettelijke en autonome. Voor het uitvoeren van deze taken hebben Provinciale Staten doelstellingen geformuleerd. Om de kans op het bereiken van deze doelstellingen zo groot mogelijk te laten zijn, is het van belang actief te anticiperen op risico's en kansen. De visie ten aanzien van het risicomanagementsysteem, dat uitgaat van de doelstellingen van de Provincie Noord-Holland, is als volgt:

“De provincie Noord-Holland heeft risicomanagement ingericht vanuit het perspectief om haar doelstellingen te behalen. De provincie streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het uitvoeren van deze doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het ‘in control’ zijn van de organisatie.”

3. Relevante risico's

Ongedekte risico's zijn alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000,- of meer.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Als een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico optreedt in de komende vier jaar geschat. Als een risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen.

Voor het berekenen van het bedrag wordt gebruik gemaakt van een simulatiemethode. In deze simulatiemethode wordt het zich wel of niet voordoen van alle risico's van de provincie met een computerprogramma 10.000 keer gesimuleerd. Een risico kan zich in de ene situatie wel voordoen en in de andere niet. Het bedrag van de ongedekte risico's die zich voordoen, verschilt dan ook van simulatie tot simulatie.

Het resultaat van de simulaties geeft inzicht in het hele gebied van mogelijke uitkomsten met een kansverdeling. De hoogte van de ongedekte risico's, die bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt meegenomen, is het bedrag waarmee met 99% kans de som van de risico's maximaal is. (Er is dus 1% kans dat het totaalbedrag van de ongedekte risico's de komende vier jaar groter is dan het berekende bedrag).

Deze simulatiemethode geeft een goed beeld van hoe groot het totaalbedrag aan opgetreden risico's kan zijn. Bij simulaties wordt rekening gehouden met het feit, dat meestal in een bepaald jaar niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Het is daarom methodologisch beter om te simuleren dan om de risico's bij elkaar op te tellen.

Voor de Begroting 2017 hebben wij ons gericht op het uitvoeren van het bestaande integraal risicomanagementbeleid volgens de geldende wetgeving en actuele kaders. Dit houdt het volgende in:

- Monitoren van wijzigingen bij de risico's inventarisatie voor de Begroting 2017 ten opzichte van de Rekening 2015;
- Inventariseren van risico's kleiner dan € 2 miljoen en deze betrekken bij het bepalen van het weerstandsvermogen.
- Inventariseren van risico's groter dan € 2 miljoen die een weerslag zouden kunnen hebben op het weerstandsvermogen van de Provincie Noord - Holland;
- Toelichten van risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen;
- Berekenen van het netto risicobedrag met behulp van de simulatiemethode;
- Bepalen wat het incidentele en het totale weerstandsvermogen is.

Mutaties van risico's in de Begroting 2017 ten opzichte van de rekening 2015

Mutaties risico's (bruto)	Risico nr	Risico	Mutatie Rekening 2015 tov Begroting 2016	Afnaam/ Toename
Gewijzigd (was € 900.000 bij Rekening 2015)	A79	Recreatieschap Geestmerambacht	70.000	toename
Gewijzigd (was € 3,25 miljoen bij Rekening 2015)	D02a	Distriport (Jaagweg) regionaal bedrijventerrein (juridische procedure)	1.650.000	toename
Gewijzigd (was € 15 miljoen bij Rekening 2015)	D76	Pallas (komend jaar)	7.500.000	toename
Gewijzigd (was € 4.147.000 miljoen bij Rekening 2015)	E01	Anticiperende aankopen, materiele vaste activa	680.000	toename
Gewijzigd (was € 3,3 miljoen bij Rekening 2015)	E02	Crailo	200.000-	afname
Gewijzigd (was € 2,25 miljoen bij Rekening 2015)	E10	Percelen kassengebied Rozenburg	6.250.000	toename
Totaal mutaties door gewijzigde risico's			15.950.000	toename
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal mutaties door nieuwe risico's			-	
Vervallen (was € 1,5 miljoen bij Rekening 2015)	A85	Nog te storten gelden in de voorziening GO-gelden	1.500.000-	afname
Overgeheveld naar Anticiperende gronden (was € 716.000 miljoen bij Rekening 2015)	E03	Overige niet in exploitatie genomen gronden	716.000-	afname
Totaal mutatie door vervallen risico's			2.216.000-	afname
Totaal mutaties	(een "-" voor het bedrag is positief = minder risico's)		13.734.000	toename

Toename ad € 15.950.000 door gewijzigde risico's

Ten opzichte van de laatste risico's inventarisatie voor de rekening 2015 is het totale bruto risicobedrag bij de begroting 2017 met € 15.950.000 toegenomen door wijzigingen in risico's. Dit wordt verklaard door een zestal mutaties. Een toelichting op deze risico's wordt bij de individuele risico's verderop in de paragraaf gegeven. Dit geldt voor de risico's met een omvang van € 2 miljoen of groter. De risico's kleiner dan € 2 miljoen zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Toename ad € 0 door nieuwe risico's

Bij de Begroting 2017 zijn geen nieuwe risico's geïdentificeerd.

Afname ad € 2.216.000 door vervallen risico's

Ten opzichte van de meest recente risico inventarisatie voor de rekening 2015 is het totale risicobedrag bij de begroting 2017 afgenomen met € 2.216.000 door het vervallen van risico's. Hieronder zal per risico een korte toelichting gegeven worden:

- Nog te storten gelden in de voorziening GO: bij Zomernota 2016 is geld gestort in de reserve GO-gelden waardoor het risico uit deze paragraaf verwijderd kan worden;
- Overige niet in exploitatie genomen gronden: op basis van gewijzigde BBV regelgeving zijn deze grondposities overgeheveld naar materiële vaste activa. Het risicobedrag wordt vanaf de begroting 2017 dus onder deze rubriek opgenomen.

Risico's met een omvang kleiner dan € 2 miljoen

Bij de begroting 2017 hebben wij in totaal € 12.893.000 aan risico's bekeken die individueel kleiner zijn dan € 2 miljoen. Het totaal aan deze risico's wordt betrokken bij het bepalen van het weerstandsvermogen. Deze risico's worden in deze paragraaf niet verder toegelicht.

Ten opzichte van de meest recente risico inventarisatie bij de rekening 2015, is het totaal aan risico's kleiner dan € 2.000.000 met € 47.000 toegenomen

Risico's < 2 miljoen (bruto)

Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto) Risicobedrag	
A. Juridische risico's	5.165.000
Calamiteitenberging De Ronde Hoep	270.000
Beoordeling gemeentelijke plannen	1.500.000
Schadeclaim ivm asbest bij N201	500.000
Wind op land (voorbereidingskosten)	1.800.000
Recreatieschap Geestmerambacht	970.000
Samenwerkings- en uitvoeringsovereenkomst Bloemendalerpolder	125.000
B. Beleidsrisico	570.000
Monumentenwacht	300.000
Risico's gemeenschappelijke regeling	270.000
C. Bedrijfsvoeringsrisico	4.048.000
Kosten opruimen afvalinrichtingen	1.000.000
Uitvoeringsregeling technische milieu innovatie	2.000.000
Wateroverlast bij natuurontwikkelingsproject	1.048.000
D. Financieringsrisico's	491.000
Deelneming NV Recreatie Noord-Holland	370.000
Subsidie Stivas	121.000
E. Grondexploitatie risico's	2.619.000
PASO gronden	1.903.000
Overige niet in exploitatie genomen gronden	716.000
Totaal	12.893.000

Bruto inventarisatie risico's

Bij de inventarisatie van de risico's voor de begroting 2017 is het totaal bruto risicobedrag € 156.199.000. In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de rekening 2015, is het totaal bruto risico toegenomen met € 13.734.000.

Risico - inventarisatie bruto

Risico-inventarisatie (bruto)	Begroting 2016	Rekening 2015	Begroting 2017	Mutatie Begroting 2017 tov Rekening 2015	Afname/ Toename
A. Juridische risico's	50.795.000	30.295.000	28.865.000	1.430.000-	Afname
B. Beleidsrisico's	300.000	570.000	570.000	-	
C. Bedrijfsvoeringsrisico's	4.528.000	4.048.000	4.048.000	-	
D. Financiële risico's	86.889.000	78.309.000	87.459.000	9.150.000	Toename
E. Grondexploitatie risico's	14.490.000	12.316.000	18.330.000	6.014.000	Toename
F. Risico's verbonden partijen	14.127.000	16.927.000	16.927.000	-	
Brutorisicobedrag	171.129.000	142.465.000	156.199.000	13.734.000	Toename

In de paragraaf weerstandsvermogen worden de risico's met een omvang groter of gelijk aan € 2 miljoen toegelicht. Deze worden gerubriceerd zoals in de tabel hierboven weergegeven.

Toelichting risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen

A. Juridische risico's

De risico's die hier worden benoemd zijn juridisch van aard. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's is € 28.865.000.

Hiervan heeft € 5.165.000 miljoen betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen welke hier niet verder worden toegelicht.

A 31. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	4 Milieu	Continu

De Wet milieubeheer (Wm) is in oktober 2010 vervangen door de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). De beschrijving van risico is in mei 2011 aangepast van 'Verkeerde Wm-procedure of fouten bij Wm-procedure' naar 'Verkeerde WABO-procedure' of 'fouten bij WABO-procedure'. Tijdens het vooroverleg van een Wabo-procedure wordt bepaald welke procedure wordt gevolgd. De gemaakte keuze kan fout zijn.

Tijdens de procedure kunnen ook fouten gemaakt worden. Voorbeelden zijn verkeerde publicatie, verkeerde adressenlijsten. De kans daarop is gering, maar de provincie loopt het risico dat vergunningen op grond van de Wabo om formele redenen bij de Raad van State worden vernietigd. Mogelijk risicogevolg is dat bedrijven schadeclaims kunnen indienen en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. In voorkomende gevallen kunnen schadeclaims oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De Wabo wordt sinds 01-01-2014 door de Omgevingsdiensten (OD's) in mandaat uitgevoerd. De provincie blijft als mandaatgever nog echter nog wel verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de besluiten die namens hem in mandaat worden genomen.

Beheersmaatregelen

De gehele Wabo wordt per 01-01-2014 door de OD's uitgevoerd. Eén van de doelen van de OD's is het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening en handhaving.

Als opdrachtgever stuurt de provincie actief op de kwaliteit van de vergunningen en handhaving door de OD's. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over het tijdig verstrekken van vergunningen en versturen van inspectiebrieven. Daarnaast wordt er landelijk een modelkwaliteitsverordening ontwikkeld waarvan de eerdere KPMG kwaliteitscriteria onderdeel zijn. Deze modelverordening gaat naar verwachting in 2015 voor de Omgevingsdiensten gelden. Als opdrachtgever bewaakt de provincie dan of de Omgevingsdiensten daadwerkelijk aan deze criteria voldoen.

A 74. Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.200.000	Éénmalig	10%	1 Openbaar bestuur	31-12-2021

Voor het project Clusterregeling Metropoolregio Amsterdam ontvangt de provincie een Europese subsidie van €4.200.000,- van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Dit geld wordt ingezet voor een provinciale uitvoeringsregeling, waarbij de maximale subsidie per project €500.000,- is.

Er is een risico dat de Europese subsidie voor de Clusterregeling lager wordt vastgesteld. Het gevolg hiervan kan zijn dat wij niet alle gemaakte kosten kunnen declareren of een deel moeten terugbetalen.

Maatregelen om het risico te beheersen zijn voortgangsrapportages die gevraagd worden aan de subsidieontvangers en projectbezoeken aan de subsidieontvangers.

De sector Subsidies maakt tevens van iedere subsidieaanvraag voor deze regeling een risicoanalyse, hier is een specifieke methodiek voor ontwikkeld door deze sector. Daarnaast zijn subsidieontvangers begeleid door externe deskundigen bij hun subsidie-administratie en het opstellen van de voortgangsrapportage.

In 2015/2016 wordt het gehele project afgerond en gecontroleerd door een accountant en ter vaststelling aangeboden aan het EFRO-programmabureau.

De verplichte bewaartermijn van de projectadministratie is tot uiterlijk eind 2020 en tot die datum kan de EC (of een ander aan de EFRO- subsidie gerelateerd controleorgaan) langs komen voor controle.

A 78b. Wind op land; gemiste opbrengsten en winst (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.500.000	Éénmalig	20%	4 Milieu	31-12-2028

- Ter uitvoering van het coalitieakkoord is artikel 32 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS) ingrijpend gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging en het daarbij behorende beleid worden de bouwmogelijkheden voor windturbines beperkt.
- In de PRVS is een overgangsregeling opgenomen, die recht doet aan: (I) aanvragen voor een omgevingsvergunning, (II) aanvragen tot het wijzigen of vaststellen van een bestemmingsplan volgens de bepaling van toepasselijkheid als bedoeld in artikel 2, sub b. PRVS, of (III) aanvragen tot het vaststellen van een inpassingsplan, ingekomen voor 11 april 2011. Daarnaast is in de PRVS een bepaling opgenomen die toeziet op projecten gericht op herstructurering. In uitzonderlijke gevallen kan worden afgeweken van artikel 32 van de PRVS.

- Er zijn partijen die aangegeven hebben dat zij door deze wijziging schade ondervinden en deze mogelijk willen verhalen op de provincie

A84 Vertraging werkzaamheden Wilhelminasluis (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.000.000	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2017

De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis lopen minimaal twee jaar vertraging op. Zowel Heijmans als de Provincie worden hierdoor geconfronteerd met extra kosten. De gekozen beheersmaatregel is het hervatten van de ontwerp- en bouwwerkzaamheden door Heijmans en parallel de door partijen betwiste oorzaak voor de ontstane consequenties in tijd en geld voor te leggen aan de Raad van Arbitrage. De verwachting is dat de Raad minimaal een jaar nodig heeft om tot een uitspraak te komen. Vooruitlopend daarop is dit risico opgenomen in het weerstandsvermogen van de provincie Noord-Holland met een risicowaarde van € 8 miljoen en een kans van 25%.

B. Beleidsrisico's

Bij de begroting 2017 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

C. Bedrijfsvoeringrisico's

Bij de begroting 2017 zijn geen bedrijfsvoeringrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

D. Financieringsrisico's

De risico's die tot deze categorie behoren, zijn risico's die gepaard gaan met de financiering van provinciaal beleid. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 87.459.000. Hiervan heeft € 491.000 betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht.

D 02a. Distriport; juridische procedure (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.900.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2016

De provincie heeft tijdelijk de gronden in Distriport van de ontwikkelaars overgenomen en heeft de gronden fiscaal bouwrijp gemaakt. Dit ten behoeve van het behalen van een fiscaal voordeel dat de exploitatie ten goede zou komen. In de overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaars is opgenomen dat de gronden na het fiscaal bouwrijp maken weer worden teruggekocht door de ontwikkelaars ten behoeve van de ontwikkeling.

Het bestemmingsplan is door de gemeente vastgesteld en na het besluit van de Raad van State onherroepelijk geworden. Ontwikkeling van Distriport als regionaal bedrijventerrein is nu planologisch mogelijk.

Tot op heden zijn de gronden in Distriport nog steeds in het bezit van de provincie Noord-Holland en zijn de provincie en Distriport (met name de ontwikkelaars Zeeman en De Peyler) verwickeld in een rechtszaak naar aanleiding van het niet willen terugkopen van de gronden door de ontwikkelaars. De provincie is op 27 januari 2015 in hoger beroep in het gelijk gesteld. Distriport c.s. zijn in beroep gegaan.

D 02b. Distriport: negatieve marktvraag (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
--------------	--------------------------------	-------------------	-----------	-----------

	terugkerend risico	optreden		
€ 5.800.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2016

De provincie heeft “tijdelijk” de gronden in Distriport van de ontwikkelaars overgenomen en heeft de gronden fiscaal bouwrijp gemaakt. Dit ten behoeve van het behalen van een fiscaal voordeel dat de exploitatie ten goede zou komen. In de overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaars is opgenomen dat de gronden na het fiscaal bouwrijp maken weer worden teruggekocht door de ontwikkelaars ten behoeve van de ontwikkeling.

Het bestemmingsplan is door de gemeente vastgesteld en na het besluit van de Raad van State onherroepelijk geworden. Ontwikkeling van Distriport als regionaal bedrijventerrein is nu planologisch mogelijk.

Tot op heden zijn de gronden in Distriport nog steeds in het bezit van de provincie Noord-Holland en zijn de provincie en Distriport (met name de ontwikkelaars Zeeman en De Peyler) verwickeld in een rechtszaak naar aanleiding van het niet willen terugkopen van de gronden door de ontwikkelaars. De provincie is op 27 januari 2015 in hoger beroep in het gelijk gesteld. Distriport c.s. zijn in beroep gegaan.

Op basis van een recent taxatierapport is bij de jaarrekening 2015 de boekwaarde afgewaardeerd tot de residuele boekwaarde. Deze afwaardering bedraagt €12,3 miljoen. De boekwaarde op basis van de residuele waarde bedraagt nu dan € 13,1 miljoen. Het bedrag dat nu is opgenomen in deze paragraaf betreft het verschil tussen de residuele waarde en de (lagere) agrarische waarde. De agrarische waarde is getaxeerd op een bedrag van € 7,3 miljoen.

D 53a. Boekwaarde deelnemingen: Afvalzorg (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Éénmalig	10%	4 Milieu	continu

De provincie beschikt over aandelen in Afvalzorg Holding (90%; de overige 10% is in handen van de provincie Flevoland). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie. Omdat Afvalzorg een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. Daarom houden wij rekening met de lage kans op een afwaardering. De boekwaarde bedraagt € 12.600.000 per 31-12-2015.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Afvalzorg en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 53b. Boekwaarde deelnemingen: SADC (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 24.878.000	Éénmalig	5%	5 Ruimte	continu

De provincie beschikt over aandelen in Schiphol Area Development Company (25%; de overige aandelen zijn in handen van Schiphol en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie. Omdat SADC een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. Daarom houden wij rekening met de lage kans op een afwaardering.

Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van SADC en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D 75. Aanbestedingsrisico N23 (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 16.290.000	Éénmalig	50%	2 Bereikbaarheid	31-12-2017

Bij de voordracht 88 van 12 november 2012 Krediet aanvraag N23 Westfrisiaweg is rekening gehouden met een bijdrage van het Rijk van totaal € 46,60 miljoen volgens het kralensnoer principe. De bijdrage wordt beschikbaar gesteld via een eerste kraal van € 35,00 miljoen en een tweede kraal van € 11,60 miljoen.

Vanuit de bezuiniging taakstelling in de Rijksbegroting heeft de minister de bijdrage van de tweede kraal ingetrokken. Er dreigt hierdoor een dekkingstekort in het krediet N23 Westfrisiaweg van € 11,60 miljoen. Hiernaast zijn ook de bijdragen van gemeenten en hoogheemraadschap lager uitgevallen. Het tekort wordt geraamd op circa € 5,27 miljoen.

Oorzaken van lagere bijdragen gemeenten en hoogheemraadschap:

Door de conjuncturele ontwikkelingen valt de rentevoet over tijdelijk niet tot besteding komend vermogen veel lager uit en zal op korte termijn niet meer herstellen (rentevoet 2015 is gemiddeld 0%).

Er wordt een stijgende trend verwacht in prijsontwikkeling voor GWW grond en hulpstoffen. In hoeverre en wanneer deze trend zal inzetten is nog niet goed in te schatten, maar dit zal de indexatie voor gemeentelijke bijdragen ingrijpend kunnen beïnvloeden.

Diverse gemeenten besluiten daarom om indien mogelijk de toegezegde bijdragen eerder te betalen om hogere bijdragen door GWW-indexatie te vermijden. De geraamde indexatie en de hiermee samenhangende dekking voor het Project N23 valt daardoor aanzienlijk lager uit.

Meevaller:

Doordat gemeenten eerder betalen ontstaan meevallende inkomsten voor de provincie uit rente over vooruit ontvangen bijdragen. Door de lagere rentevoet van de afgelopen jaren is de extra dekking hieruit echter zeer beperkt. De rentevoet voor 2015 bedraagt voorsnog 0%. De totale rente inkomsten bedragen tot en met 2014 € 0,7 miljoen.

Per saldo is er een risico op een dekkingstekort van in totaal € 16,29 miljoen.

Op basis van de uitkomsten uit de voorbereidingsfase en recente aanbestedingen van infrawerken wordt rekening gehouden met een gunstig verloop van resultaat ontwikkeling. Voordelige resultaten uit aanbesteding en uitvoering worden toegevoegd aan de risicoreserve van het project N23 ter dekking van het risicodossier tijdens uitvoering en oplevering.

Tijdens de uitvoering ontstaat er verder inzicht in hoeverre de beschikbaar gestelde middelen toereikend zullen zijn voor de dekking van het volledige risicodossier N23 en in hoeverre er daarnaast nog extra middelen over zullen blijven ter dekking van de lagere bijdrage van derden.

Voordelen uit aanbestedingen voor infrawerken zijn conjunctuurgevoelig en niet exact te voorspellen. Uit de voorlopige inzichten uit de lopende voorbereiding en contractering blijkt dat rekening moet worden gehouden met een toenemende kans op onvolledige dekking uit meevallende resultaten. De kans dat het (éénmalig) risico optreedt tussen 2014 en 2017 wordt ingeschat op 50%.

Looptijd van het risico: januari 2014 – december 2017

D 77. Lening Pallas (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 22.50.000 (oplopend tot max € 40 miljoen)	Éénmalig	25%	5 Ruimte	31-12-2018

De provincie Noord-Holland heeft samen met het Rijk de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor opgericht. Rijk en provincie hebben elk een lening van maximaal € 40 miljoen beschikbaar gesteld om de stichting in staat te stellen in de periode 2014-2018 te komen met een ontwerp en de vergunningen voor de nieuwe reactor. Daarnaast heeft de stichting tot taak om investeerders aan te trekken voor de bouw respectievelijk exploitatie van de nieuwe reactor. De planning is dat de bouw rond 2019 zal starten en dat de reactor rond 2025 operationeel zal zijn.

In GS en PS is aan de orde geweest dat de financiering van de voorbereidingsfase zeer risicovol is. Om deze reden is vanuit PS aangedrongen op het inbouwen van go/no-go momenten, waarbij GS aan de hand van een business case PS consulteren over het verder gaan met het project.

Na betaling van het eerste bedrag in 2015 (8,5 miljoen) hebben GS in het najaar van 2015 besloten over de beschikbaarstelling van de tweede tranche (14 miljoen). Van deze tweede tranche is in januari 2016 het eerste deel (6,5 miljoen) betaald. Besluitvorming over het tweede deel van deze tranche wordt tussen eind 2016 en begin 2017 verwacht.

E. Grondexploitatie-risico's

De risico's die tot deze categorie behoren, hebben een relatie met het grondbeleid dat is verwoord in de paragraaf Grondbeleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 18.330.000. Hiervan heeft € 2.619.000 betrekking op een risico kleiner dan € 2 miljoen. Dit risico wordt hier niet verder toegelicht.

E 01. Anticiperende aankopen, materiële vaste activa (gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.827.000	Éénmalig	10%	5 Ruimte	01-01-2024

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid zijn onder meer de kredieten voor anticiperende grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de anticiperende aankopen, materiële vaste activa en de niet in exploitatie genomen gronden. Deze laatste categorie wordt per 2017 overgeheveld naar de materiële vaste activa op basis van gewijzigde BBV wetgeving. De totale boekwaarde van deze posities bij de jaarrekening 2015 bedroeg € 48,27 miljoen.

E 02. Crailo (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.100.000	Terugkerend	1x per 10 jaar	5 Ruimte	31-12-2018

Het gebied Crailo is aangekocht op basis van een residuele waardebeoordeling, waarbij het verwachte programma en de verwachte toekomstige waarde van de bestemmingen bepalend zijn geweest.

Bij de nu voorgestelde en gefaseerde ontwikkelingsaanpak van Crailo wordt in hoofdzaak uitgegaan van een woonbestemming en natuur, met mogelijk andere functies zoals bedrijvigheid en andere maatschappelijke of commerciële functies. Met optimalisatieslagen en keuzen inzake het juiste woningbouw programma lijkt een budgettair neutraal resultaat te kunnen worden gerealiseerd, dit is echter niet gegarandeerd.

In dit kader is reeds een voorziening getroffen voor een mogelijk verlies, terwijl daarnaast nog voor een ander aanwezig risico (met betrekking tot waardedaling, planologische procedures e.d.) een risicobedrag van € 3,1 miljoen wordt gehanteerd. De afwijking van het risicobedrag wordt verklaard door een wijziging in de methodiek voor het bepalen van het risico. Het oorspronkelijk berekende bedrag is vastgesteld op basis van grondexploitatie.

E 10. Strategische gronden: percelen kassengebied Rozenburg (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.500.000	Éénmalig	15%	5 Ruimte	01-01-2019

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid zijn onder meer de kredieten voor anticiperende en strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan zoals het Kassengebied te Rozenburg. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Voor de afdekking van de aanwezige risico's is een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Op basis van de meest recente informatie is zowel de kans van optreden als het bedrag naar beneden bijgesteld. Het bedrag dat nu in de paragraaf wordt opgenomen bestaat uit het verschil tussen de boekwaarde en de zuiver agrarische waarde. De mutatie met de jaarrekening 2015 wordt verklaard door het feit dat hier het bruto risico gepresenteerd wordt en voorheen ten onrechte het netto risico is opgenomen.

E 11. PASO gronden: (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 1.903.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	01-01-2029

Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de betreffende anticiperende aankopen ultimo 2015 van € 19.030.000.

F. Risico's Verbonden Partijen

De provincie voert in bepaalde gevallen beleidsdoelstellingen uit binnen samenwerkingsverbanden. Wanneer er sprake is van een financieel én een bestuurlijk belang voor de provincie en wanneer een samenwerkingsverband wordt verzelfstandigd in een publiek of privaatrechtelijk rechtspersoon, wordt dit samenwerkingsverband betiteld als verbonden partij. In deze rubriek worden die risico's met betrekking tot de verbonden partijen benoemd waarvoor de provincie aansprakelijk is. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's bedraagt € 16.927.000.

F 01. Reservering investeringsfonds RON (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 9.600.000	Éénmalig	50%	5 Ruimte	31-12-2023

In de zomer 2011 hebben PS en de raden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad ingestemd met een pakket van maatregelen om een doorstart van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken. Onderdeel van dit pakket is het rentevrij en aflossingsvrij maken van de verstrekte lening van de provincie aan de RON voor een bedrag van € 11,1 miljoen. Het businessplan dat onder meer door de accountantsdienst ACAM van de gemeente Amsterdam op haar realiteit is getoetst geeft aan dat eind 2023 de terreinen van RON zijn uitgegeven en dat de leningen dan zijn terugbetaald. Het trage herstel van de economie kan echter betekenen dat de uitgifte van bedrijventerreinen niet volgens het businessplan kan plaatsvinden. In het slechtste geval moet de lening van de provincie dan volledig (€ 11,1 miljoen) worden afgeschreven. Voor dit risico was al een voorziening opgenomen voor een bedrag van € 1.500.000. Hierdoor resteert een bedrag van € 9.600.000 voor de risicoparagraaf.

Beheersmaatregelen: direct governance door betrokken overheden, provincie Noord-Holland, gemeente Zaanstad en Haven Amsterdam. Dit is vastgelegd in de aandeelhoudersovereenkomst RON. Dit is bij PS besluit doorstart Ron in 2011 in de plaats gekomen van toezicht door de RvC. Deze is opgeheven.

F 02. Borgstelling BNG ivm krediet RON (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.500.000	Éénmalig	30%	5	31-12-2030

Het betreft het risico dat samenhangt met de door de provincie afgegeven borgtocht aan de BNG in verband met de door de bank verstrekte financiering van de RON en haar dochtervennootschappen. De financiering loopt van begin 2016 tot en met 2030.

Tegenover het afgeven van de borgtocht hebben de aandeelhouders van de RON het recht van 1^e hypotheek verkregen op de betrokken gronden.

Het verschil tussen de verstrekte financiering en de hypothecaire zekerheden bepaalt het risico voor de aandeelhouders. Het provinciale aandeel in dit risico bedraagt ca. € 2,5 miljoen, vanaf 2017.

Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.

F 50. Dividenduitkeringen (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de rekening 2015)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.827.000	Terugkerend	1x per 5 jaar	4, 5 & 7	31-12-2016

In de begroting 2015 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 19.309.000, toegerekend aan een zevental deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de geraamde inkomsten als onderdeel van

de Algemene Reserve. Voor hetzelfde bedrag wordt een netto-risico in de risicodatabase opgenomen. Daarmee wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen.

De kans dat dit risico zich voordoet is laag.

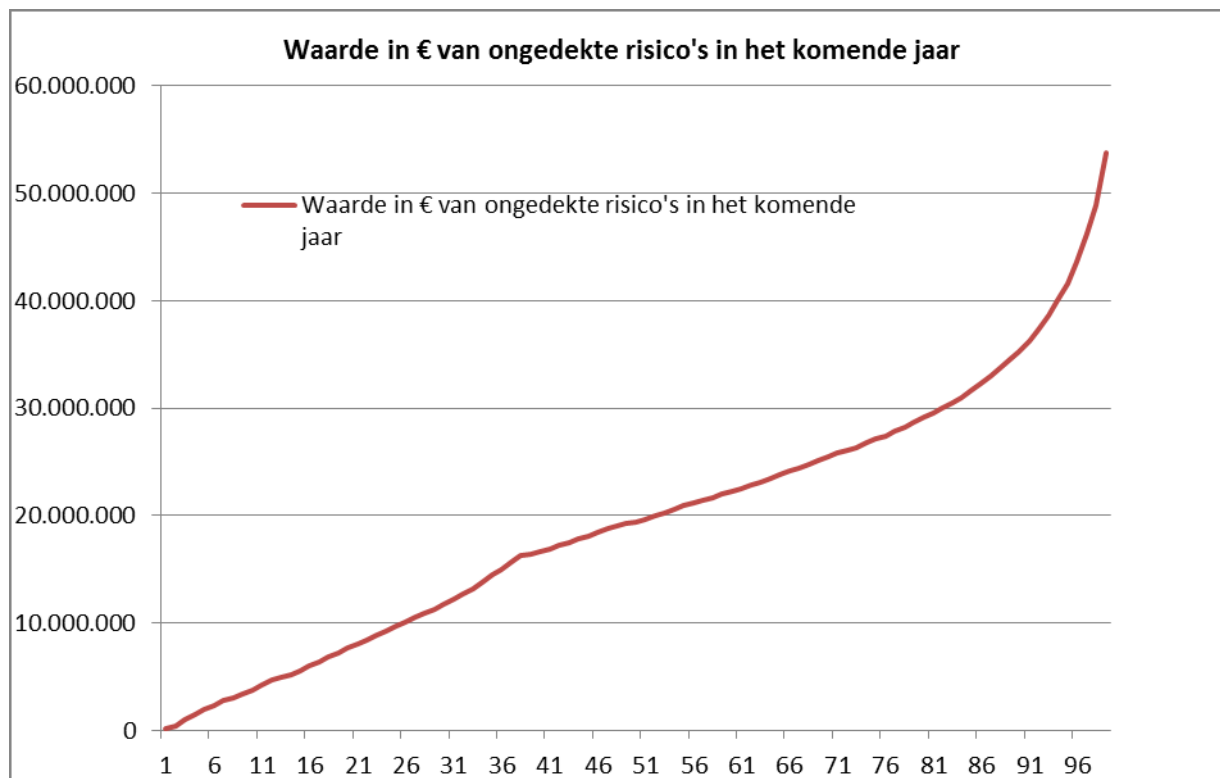
De impact van het risico wordt beperkt door de dividendinkomsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en er eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Wat gaat het kosten?

In het onderdeel 'Wat heeft het gekost' zal de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd worden met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. Bij de Begroting 2017 zijn de berekeningen gedaan met 31 geïnventariseerde risico's. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 156.199.000.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 53.790.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 53.790.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen¹ ziet er grafisch als volgt uit:

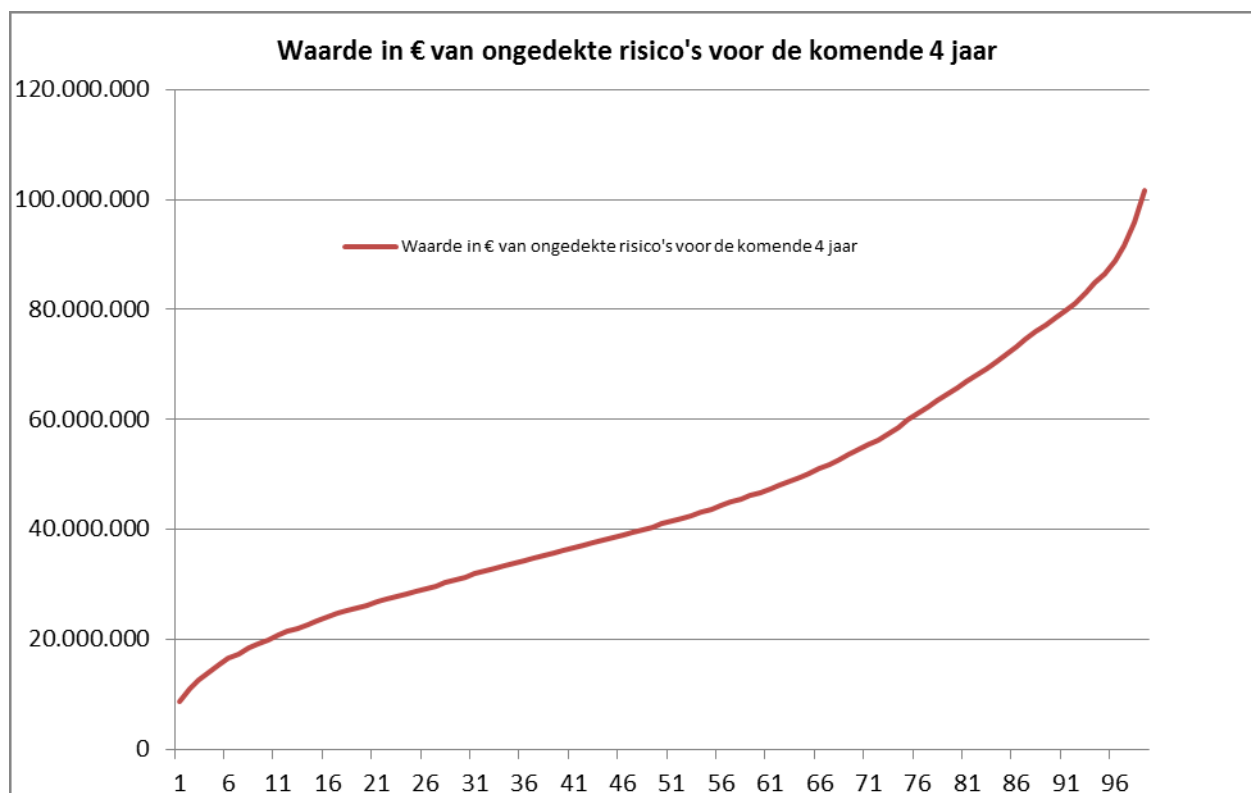
¹ In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

Toelichting: Op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 19,39 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 53,79 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor de komende 4 jaar: € 101.706.000

Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 101.706.000. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat de komende vier jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: Op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 41,01 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 101,71 miljoen of lager.

4. Berekende weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen. Dit is de som van:

- Algemene reserve;
- Post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;

- Stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is om betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen. Deze bestaat uit:

- Onbenutte belastingcapaciteit;
- Post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- Begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit is de som van de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	86,50				86,50
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	86,60	-	-	-	86,60
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		121,00	121,00	121,00	363,00
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		-	0,50	16,50	17,00
Totale structurele capaciteit	-	121,10	121,60	137,60	380,30
Totale weerstandscapaciteit					466,89

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de totale incidentele capaciteit € 86,60 miljoen bedraagt. De totale weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel) bedraagt € 466,89 miljoen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's geëffectueerd worden zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en moeten er maatregelen worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen.

Het volgende is van toepassing bij het aanwenden van weerstandscapaciteit wanneer een risico tot realisatie komt:

Wij informeren Provinciale Staten over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;

Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;

Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;

De weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht. Wij voegen bij het voorstel aan Provinciale Staten een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

5. Berekening van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met zijn financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de nieuwe Kadernota Weerstandsvermogen en risicomangement wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. Met andere woorden, indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de totale weerstandscapaciteit groter respectievelijk kleiner dan de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. In relatie tot de risicobereidheid, die immers in de hoogte van de ongedekte risico's is besloten, betekent dit het volgende. Indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de kans dat de totale weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen over een periode van vier jaar hoger respectievelijk lager dan 99%.

Het incidentele weerstandsvermogen wordt berekend als incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	86,50				86,50
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	86,60	-	-	-	86,60
Berekende risico's voor 1 jaar					53,79
Weerstandsvermogen voor 1 jaar					1,6

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2017	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	86,50				86,50
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	86,60	-	-	-	86,60
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		121,00	121,00	121,00	363,00
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	121,10	121,10	121,10	363,30
Totale weerstandscapaciteit					466,89
Berekende risico's voor 4 jaar					101,71
Weerstandsvermogen voor 4 jaar					4,6

Uit bovenstaande blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 1,6 bedraagt (was 1,8 bij rekening 2015). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 4,6 (was 4,3 bij rekening 2015). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de begroting 2017 zijn in totaal 31 risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 156.199.000. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 53,79 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 101,71 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2017 bedraagt € 86,60 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 1,6.

De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 466,89 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 4,6.

Beide berekende quotiënten zijn groter dan 1 en dus kan met een zekerheid van 99% geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

6. Kengetallen financiële positie

Met ingang van de begroting 2016 is in het Bbv voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht aan statenleden over de financiële positie van de provincie. De zes kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcen (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

De bovengenoemde regeling is inmiddels aangepast in verband met de introductie van de geprognosticeerde begin- en eindbalans in de bergoting en meerjarenraming.

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgen provinciale staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans voor de jaren 2016 t/m 2020 ziet er voor de provincie Noord-Holland als volgt uit:

	Eind 2016	Eind 2017	Eind 2018	Eind 2019	Eind 2020
Activa					
Immateriële activa	-	50.000	48.000	46.000	44.000
Materiële activa (investerings)					
<i>Economisch nut</i>	175.344.000	153.419.000	129.347.000	109.595.000	101.884.000
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	248.571.000	328.807.000	409.841.000	478.203.000	524.697.000
Financiële vaste activa					
<i>Deelnemingen</i>	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	52.960.000	70.435.000	29.285.000	22.478.000	21.154.000
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	617.499.000	415.808.000	379.474.000	300.579.000	278.378.000
Liquide middelen	283.000	426.000	358.000	292.000	226.000
Overlopende activa	2.260.000	2.397.000	2.534.000	2.671.000	2.808.000
Activa	1.224.579.000	1.099.004.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.056.853.000
Passiva					
Algemene reserves	97.933.000	86.498.000	83.375.000	83.375.000	83.871.000
Begroot resultaat ultimo jaar (na bestemming)	-	-	-	496.000	16.500.000
Bestemmingsreserves	659.476.000	668.571.000	704.446.000	744.214.000	765.530.000
Voorzieningen	161.563.000	117.622.000	83.709.000	25.716.000	22.521.000
Netto-vlottende schulden	52.718.000	52.424.000	52.130.000	51.836.000	51.542.000
Overlopende passiva	252.889.000	173.889.000	154.889.000	135.889.000	116.889.000
Passiva	1.224.579.000	1.099.004.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.056.853.000

Voor een overzicht van de begin- en eindbalansen wordt verwezen naar tabel 5.3.1.2 in deze begroting.

Op basis van bovenstaande (eind)balansen zullen hierna de kengetallen berekend worden.

1 Netto schuldquote:

BBV stelt: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	52,4	52,1	51,8	51,5
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	173,9	154,9	135,9	116,9
D	Financiële activa (art. 36 lid d,e en f)	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	799,3	617,5	416,3	379,8	300,2	261,5
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	1,4	0,3	0,4	0,6	1,2	17,6
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,3	2,4	2,5	2,7	2,8
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	429,6	433,4	420,7	423,9
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%)	-88,1%	-57,0%	-45,5%	-41,2%	-28,3%	-27,4%

*2016 t/m Zomernota 2016

Toelichting:

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Op dit moment is hiervan sprake bij de provincie. Het saldo van het overschot (B+C-D-E-F-G) zal de komende jaren afnemen maar er zal sprake blijven van een overschot. De afname van het overschot wordt met name bepaald door geplande uitgaven voor N23, N201 en Openbaar vervoer projecten.

De negatieve schuldquote wordt deels bepaald door het feit dat de provincie op dit moment nog geen geld hoeft te lenen om projecten uit te kunnen voeren (zie regel A in bovenstaande tabel). Dit komt doordat op dit moment de provincie zelf nog voldoende middelen heeft (in reserves) om deze projecten uit te kunnen voeren.

2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in de vraag in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

2 berekening gecorrigeerde netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	53,0	52,7	52,4	52,1	51,8	51,5
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	331,9	252,9	173,9	154,9	135,9	116,9
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d e en f)	57,2	53,0	70,4	29,3	22,5	21,2
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	799,3	617,5	416,3	379,8	300,2	261,5
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	1,4	0,3	0,4	0,6	1,2	17,6
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	2,1	2,3	2,4	2,5	2,7	2,8
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	429,6	433,4	420,7	423,9
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	-89,4%	-66,0%	-61,3%	-47,3%	-33,0%	-31,8%

*2016 t/m Zomernota 2016

Toelichting:

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is aangegeven zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D. Logischerwijze wordt het overschot aan middelen groter als de verstrekte leningen ook meegenomen worden in de berekening.

3 Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

3 Solvabiliteitsratio (bedragen in € miljoenen)

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Eigen Vermogen (art. 42 BBV)	816,5	757,4	755,6	788,3	828,6	866,4
B	Balanstotaal	1.399,0	1.224,6	1.099,5	1.079,1	1.042,0	1.057,3
	Solvabiliteit A/B* 100%	58,4%	61,8%	68,7%	73,1%	79,5%	81,9%

*2016 t/m Zomernota 2016

Toelichting:

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit vooruit ontvangen bedragen welke nog tot besteding moeten komen. Ook hiervoor geldt dat hiervoor geen aanspraak gemaakt hoeft te worden op het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals onder 1 vermeld hoeft de provincie in de komende jaren nog geen vreemd vermogen aan te trekken. Ook dit zorgt ervoor dat de hier genoemde solvabiliteitsratio's ruim voldoende zijn.

4 Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

4 Grondexploitatie (bedragen in € miljoenen)

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	45,5	32,4	27,0	27,0	18,0	0
B	Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0	0	0	0
C	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	477,1	556,6	429,6	433,4	420,7	423,9
	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	9,5%	5,8%	6,3%	6,2%	4,3%	0%

**2016 t/m Zomernota 2016*

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie geen posities heeft in in exploitatie genomen gronden. De posities van de niet in exploitatie genomen gronden bestaan voornamelijk uit de grondposities Crailo en Distriport. Beide grondposities zijn als risico opgenomen in deze paragraaf. Zie voor nadere toelichting de uitleg bij de risico's D02b en E02 in deze paragraaf. Hieruit blijkt dat in beide gevallen rekening is gehouden met een verdere afwaardering van de boekwaarde. Uit de berekening van het weerstandvermogen in deze paragraaf blijkt dat er voldoende capaciteit is om deze risico's op te vangen.

5 Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform

het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

5 Structurele exploitatieruimte (bedragen in € miljoenen)

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Totale structurele lasten	371,9	368,9	291,6	297,8	275,1	292,8
B	Totale structurele baten	465,6	530,5	425,8	428,4	418,3	423,5
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	50,5	134,1	112,9	105,7	114,2	107,2
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	2,7	3,7	2,3	4,6	6,9	8,8
E	Totale baten	427,3	556,6	429,6	433,4	420,7	423,9
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E)*100%	9,7%	5,6%	5,5%	6,8%	8,5%	7,6%

*2016 t/m Zomernota 2016

Toelichting:

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere toelichting zie 5.2.4.

6 Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

6 Belastingcapaciteit (in opcenten ingevolge meicirculaire 2015, bladzijde 61)

	Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar ervoor	81,3	80,4	80,6	80,6	80,6	80,6
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x	83,5	84,5	84,2	84,2	84,2	84,2

**2016 t/m Zomernota 2016*

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten percentage heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Voor de komende jaren wordt de onbenutte belastingcapaciteit op € 121 miljoen geschat.

Conclusie en samenvatting

Begroting 2017	Rekening 2015	Begroting 2016*	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto schuldquote	-88,1%	-57,0%	-45,5%	-41,2%	-28,3%	-27,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-89,4%	-66,0%	-61,3%	-47,3%	-33,0%	-31,8%
Solvabiliteitsratio	58,4%	61,8%	68,7%	73,1%	79,5%	81,9%
Structurele exploitatieruimte						
Grondexploitatie	9,5%	5,8%	6,3%	6,2%	4,3%	0%
Belastingcapaciteit	83,5	84,5	84,2	84,2	84,2	84,2

**2016 t/m Zomernota 2016*

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte variërend van 5,5% tot 8,5% in de periode van 2016-2020. Voor een nadere toelichting op deze tabel wordt verwezen naar 5.2.4 in deze begroting.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt in alle jaren onder het gemiddelde van alle 12 provincies. Het gemiddelde van de provincies ligt op ruim 84% in de komende jaren. Noord-Holland hanteert het laagste opcenten percentage van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit voor de komende jaren van € 121 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor beide schuldquota geldt dat er de komende jaren sprake zal zijn van een overschot aan middelen. Dit wordt voor een deel verklaard uit het feit dat de provincie nog geen leningen hoeft af te sluiten voor het uitvoeren van projecten. De verwachte solvabiliteitsratio ligt de komende jaren tussen 68 en 82%. Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en vooruit ontvangen bedragen, is op basis van deze berekening de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. De niet in exploitatie genomen gronden bestaan voornamelijk uit Crailo en Distriport. Beide posities zijn opgenomen in de risicoparagraaf. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico's zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico's af te dekken. Op basis

van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Wat willen wij bereiken?

4.3.1 Algemeen

Economische groei in Noord-Holland vereist goede bereikbaarheid. Een snelle doorstroming in een goed ingerichte, schone en veilige omgeving is van groot belang, zowel voor werk als vrije tijd, ongeacht het vervoermiddel. Daarom zet Noord-Holland in op het vergroten van die bereikbaarheid, waarbij leefbaarheid en veiligheid de uitgangspunten zijn.

Goede bereikbaarheid staat of valt met robuuste en veilige verbindingen. Voor beheer en onderhoud van wegen, voor een vlottere doorstroming én voor leefbaarheid, kiest het bestuur voor innovatieve en slimme oplossingen.

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur, zodat de bereikbaarheid in de provincie toeneemt – te realiseren al dan niet samen met het Rijk, gemeenten en bedrijfsleven – is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De Provincie beheert 613 km wegen, 387 km fietspaden, 45 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 539 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM systemen, 1 verkeerscentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Wat gaan we daar voor doen?

4.3.2 Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden. Om hieraan te voldoen hebben wij de principes van assetmanagement en gebiedscontracten omarmd. Dit is vastgelegd in een bestuurlijke beleidsverklaring.

De provincie Noord-Holland is sinds 2015 gecertificeerd beheerder conform de internationale norm voor Assetmanagement ISO 55001. Wij zetten, als gecertificeerd beheerder, in op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Dit doen we door de kwaliteit van onze werkprocessen voortdurend te toetsen

Assetmanagement beoogt de benodigde instandhoudingsmaatregelen van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Waar eerder de degradatie van de technische staat leidend was voor het plegen van onderhoud, is nu het op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau functioneren van het areaal leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Hierin is omschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand gehouden moeten worden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

Om voor alle kapitaalgoederen de afweging tussen functieprestatie, faalrisico's en instandhoudingskosten te kunnen maken, is de beheerstrategie opgesteld. Hierin staat omschreven hoe de kwaliteitsniveaus bepaald worden, welk beeld de provincie heeft over areaalfuncties en -prestaties en hoe de faalrisico's bepaald worden.

In de NIKG 2016-2019, worden de volgende beeldkwaliteitsniveaus gehanteerd. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur:

Stroomwegen	B
Wegen overig	C
Fietspaden	B
Haltevoorzieningen	B
Vrij liggende busbanen	B
Vaarwegen	C/D (Risico gestuurd)
Milieueffecten	B

Om het gebiedsgericht beheer te kunnen incorporeren, worden binnen de ambtelijke organisatie de verschillende beheeraspecten en processen per gebied uitgewerkt. Een belangrijk instrument bij het gebiedsgericht werken, is de uitrol van de gebiedscontracten, waarbij de instandhouding van het areaal naar de markt wordt gebracht. De gebiedscontracten voorzien erin dat het bepalen en uitvoeren van het vast en variabel onderhoud worden uitbesteed en alleen de (vervangings-)investeringen door de provincie zelf worden bepaald. Op deze wijze worden alle te nemen maatregelen aan het infrastructurele areaal op gebiedsniveau afgewogen, bepaald en ook herleid naar de na te streven eisen, richtlijnen, doelen en bedrijfswaarden van de provincie Noord-Holland.

Aansluitend op de in 2016 uitgerolde nieuwe assetmanagement werkprocessen worden in 2017 de laatste 'oude stijl' beheertaken afgerond. Dit is mogelijk door het in de markt zetten in 2017 van de laatste drie gebiedscontracten (Zuid-Kennemerland IJmond, Zaanstreek Waterland en Noord-Holland-Zuid).

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in een basisplanning opgenomen. Dit gebeurt allereerst in de Provinciale Programmaplanning Infrastructuur. Een extractie daaruit voor de eerstvolgende 8 jaren wordt nader uitgewerkt en opgenomen in het bestuurlijk vast te stellen Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) (instandhouding) en het Provinciaal Meerjarenprogramma Investerings (aanleg).

Het PMO 2017-2021 geeft aan welke onderhoudsmaatregelen volgens inzichten van de interne organisatie noodzakelijk zijn. Daarmee wordt gewaarborgd dat de infrastructuur met de beschikbare middelen ook in de toekomst blijft voldoen aan de in de nota investeringen kapitaalgoederen vastgestelde onderhoudsniveaus.

Nieuw in 2017 is, dat het PMO is opgebouwd per gebied. Het dagelijks en variabel onderhoud is bij de gebieden die al op de markt zijn gebracht, in uitvoering bij een gebiedsaannemer. Deze aannemer is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Het PMO blijft bestaan als spiegel van de uitvoering door de aannemer, waardoor de ontwikkeling van het areaal kan worden gemonitord op basis van de door die aannemer verstrekte rapportages aan het Integraal Projectmanagementteam (IPM). Tevens biedt het PMO inzicht in de budgetontwikkeling voor de toekomst.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Sinds 2008 wordt binnen de directie Beheer en Uitvoering gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de overlast voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruiker door onder meer vast te leggen dat grootschalige ingrepen in de infrastructuur alleen met minimale tijdsintervallen van meerdere jaren mogen plaats vinden.

4.3.3 Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Met de ingebruikname van het nieuwe archeologisch centrum in februari 2015 is de verkoop van het gebouw Mercurius in Wormer gestart. Dit gebouw is inmiddels verkocht. Verder zijn door ingebruikname van Dreef 3 de villa's aan het Florapark 5, 6 en Frederikspark 10 en 12 beschikbaar gekomen voor verkoop. Florapark 5 en Frederikspark 10 en 12 zijn inmiddels verkocht.

Het onderhoud aan de panden voor 2017 kan als volgt worden ingedeeld.

- Maincontract
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33, het nieuwe gebouw Dreef 1+3 en het nieuwe archeologisch informatiecentrum Huis van Hilde, is een "maincontract" afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. De meest recente inspectie is in 2016 uitgevoerd.

Er zal groot onderhoud worden uitgevoerd aan Paviljoen Welgelegen betreffende het stucwerk. Verder zal het gebruik van Paviljoenslaan 3 geëvalueerd worden. Ook zal het toegangssysteem voor Paviljoenslaan 7 en 9 aangepast worden. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Niet planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd.

Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten weergegeven.

De kosten in de tabel onder c. en d. zijn uitsluitend (onderhouds)kosten aan panden die bij de provincie in bezit zijn. Hierin zijn de kosten voor tijdelijke huisvesting (onder andere servicekosten) niet meegenomen.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland	2016	2017	2018	2019
Onderhoud en vervanging wegen (incl. groen) en openbaar vervoerbanen	73.054.000	65.838.000	60.884.000	50.395.000
Onderhoud en vervanging vaarwegen	49.263.000	71.425.000	37.430.000	44.885.000
Planmatig onderhoud gebouwen	648.000	648.000	648.000	648.000
Dagelijks onderhoud gebouwen	335.000	335.000	335.000	335.000
Totaal	123.300.000	138.246.000	99.297.000	96.263.000
Waarvan activa met een maatschappelijk nut:	42.686.000	62.783.000	29.385.000	36.720.000
Bovenstaande budgetten zijn exclusief apparaatskosten				

4.4 Financiering

Wat willen wij bereiken?

De financiering van de provincie Noord-Holland vindt plaats conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de uit de Treasuryfunctie voortvloeiende risico's. De Treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke- en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO);
- Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2011; gewijzigd december 2013;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2010; gewijzigd maart 2014.
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen; oktober 2015

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening en het treasurystatuut en zijn nader uitgewerkt in de Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen die eind 2015 tot stand is gekomen. Uitgangspunt bij deze Uitvoeringsrichtlijn is dat Gedeputeerde Staten haar voornemens uit het coalitieakkoord wil realiseren en eveneens de maatschappelijke doelen uit de begroting nastreeft. Hiervoor heeft zij de beschikking over een breed instrumentarium variërend van voorlichting en communicatie tot regelgeving en het inzetten van financieringsinstrumenten. In de praktijk is er veelal sprake van de inzet van een samenhangend en divers instrumentarium. Niet overal is een financiële prikkel nodig of wenselijk en de inzet van de verschillende instrumenten is doel- en context-gebonden. De voorwaarden waaronder zij ingezet worden vragen om maatwerk. Deze uitvoeringsrichtlijn sluit hierop aan en omvat o.a. een checklist en toetsingskader voor garantstellingen dat richtinggevend en contextgebonden toepasbaar is.

De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Duidelijke richtlijnen te bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen, waarbij ook alternatieve financieringsmogelijkheden worden betrokken om tot een goede afweging te komen;
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wij houden ons bij het uitvoeren van de Treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving.

Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) hebben wij de risico's van het uitzetten van middelen kunnen begrenzen, immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk. Doordat het bij het Rijk alleen mogelijk is in deposito's uit te zetten blijft de hoofdsom

bovendien te allen tijde intact. Dit betekent dat ook geen sprake is van koersrisico. De provincie loopt evenmin valutarisico, aangezien het Rijk alleen de mogelijkheid geeft middelen uit te zetten in euro's.

Bij het uitzetten van middelen sturen wij daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van een stijging van de rente. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor rente-inkomsten hoger of lager uitvallen.

Wat gaan we daar voor doen?

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is.

Op 4 juni 2012 en op 18 januari 2013 is in het begrotingsakkoord 2013 respectievelijk financieel akkoord tussen Rijk en medeoverheden afgesproken dat decentrale overheden ingaande 2014 allemaal overgaan op schatkistbankieren. Hierdoor zijn vanaf 15 december 2013 de voorwaarden van het schatkistbankieren gewijzigd. Bij de overgang van vrijwillig naar verplicht schatkistbankieren heeft de staat onder meer de rentevergoeding aangepast. Het gevolg is een aanzienlijk lagere opbrengst voor de provincie Noord-Holland dan in de afgelopen jaren mogelijk was. Anders dan bij het vrijwillig schatkistbankieren is het sinds 15 december 2013 mogelijk gemaakt om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. In de vergadering van 23 juni 2014 hebben PS besloten om de financiële verordening en het financieringsstatuut aan te passen, zodat gebruik gemaakt kan worden van de hierboven genoemde optie.

Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's maken wij gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die wij ieder kwartaal opstellen met twee of drie rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Als gevolg van het verplicht schatkistbankieren, heeft de provincie te maken gekregen met een gewijzigde rentestructuur met daarbij andere rentetypen. Deze typen zijn voor deposito's met looptijden korter dan 12 maanden gebaseerd op de Dutch Treasury Certificates en met looptijden van langer dan 12 maanden op de Dutch State Loans. Als gevolg van bovengenoemde wijziging is besloten om de vrijkomende deposito's op de rekening-courant te laten staan. Wij verwachten dat eind 2016 een bedrag van € 626 miljoen bij de schatkist zal staan. Hierin zijn begrepen de bijdragen van derden in de financiering van het N 201-project, N 23 project, vooruitontvangen BDU gelden en ILG gelden. Ultimo 2015 is dit een bedrag van respectievelijk € 26,1 miljoen, € 59,5 miljoen, € 144,6 miljoen en € 63,6 miljoen.

Financieringstekort

Van het aantrekken van middelen is op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses voorsnog geen sprake. In tabel 5.3.6.2 (Staat van investeringen en financiering) is te zien dat in de periode 2017-2020 geen financieringstekort ontstaat op basis van de ramingen zoals die in deze begroting zijn opgenomen.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet Fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid zal de provincie Noord-Holland in 2017 binnen deze normen blijven. Overschrijding van de kasgeldlimiet zal niet aan de orde zijn, omdat in 2017 geen kasgelden worden aangetrokken.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden.

Wat gaat het kosten?

5.3.6 Renteresultaat		2017	2018	2019	2020
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	-	-	-	-
b.	De externe rentebaten	490.000	321.000	20.000	20.000
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend		-	-	-	-
Saldo door te rekenen externe rente		-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
d1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
d2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-490.000	-321.000	-20.000	-20.000

De wijzigingen in het BBV leiden ertoe dat zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken (leningen), aan de taakvelden geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Het renteresultaat in bovengenoemd overzicht heeft derhalve betrekking op ontvangen rentebaten over verstrekte langlopende geldleningen. Voor een specificatie van de verstrekte geldleningen wordt verwezen naar staat 5.4.1 in deze begroting.

4.5 Bedrijfsvoering

Wat willen wij bereiken?

Provincie Noord Holland richt haar organisatie optimaal in om als moderne, efficiënte, flexibele en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en responsief is. Om succesvol uitvoering te geven aan onze programma's hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor onze inwoners. In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland richt de provincie Noord Holland zich op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringsdienstverlening en het delen van bedrijfsvoeringsexpertise en -kennis. Door de vier provincies is een nadere verkenning gedaan naar kansrijke samenwerkingsverbanden op het terrein van de bedrijfsvoering. Deze verkenning heeft geleid tot vier projectlijnen:

1. Uitwisseling en delen van personeel;
2. Gezamenlijke aanbestedingen;
3. Uitwisselen van kennis en gezamenlijk beleid opstellen;
4. Inbesteden van diensten en het oprichten van expertisecentra.

Op dit moment worden bovenstaande vier projectlijnen op het gebied van de bedrijfsvoering verder uitgewerkt en wordt onderzocht waar op de verschillende deelterreinen kansen liggen voor verdere samenwerking.

Kompas 2020

In dit document staan de maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen voor provincies centraal en wat deze betekenen voor de rollen die provincies vervullen. Vanuit de verschillende provinciale rollen wordt verder onderzocht wat de medewerkers van de provincie nodig hebben om deze rollen goed te kunnen vervullen. Wat voor leiderschap is hiervoor nodig? Hoe zetten we onze talenten goed in? Welke kansen en belemmeringen zien we? De ambitie is een organisatie waarin we grensoverschrijdend (samen)werken, van buiten naar binnen werken en denken, actief inspelen op de verwachtingen die de buitenwereld van ons heeft en een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie zijn.

Ambities Coalitieakkoord realiseren met meerjarige financiële sturing

Noord-Holland is één van de vitaalste provincies van ons land. Eén van de motoren achter het groeiend economisch herstel. De coalitie van VVD, D66, PvdA en CDA, die zijn zaken financieel op orde heeft en houdt, zal er de komende vier jaar alles aan doen om die motor harder te laten draaien, om onze regionale economie duurzaam aan te jagen.

Wij staan voor een gedegen financieel beleid. De Noord-Hollandse begroting dient dan ook meerjarig structureel in evenwicht te zijn. Het is belangrijk om gedegen en strak te begroten en genoeg weerstandsvermogen en -capaciteit te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een effect heeft op de lopende begroting. Uitgangspunt is dat structurele uitgaven structureel gedekt worden: nieuw beleid zal dus altijd meerjarig gedekt moeten zijn. Nieuw beleid is daarom uitsluitend mogelijk als er wordt bezuinigd of tenzij er sprake is van structureel hogere inkomsten. Tegenvallers moeten worden opgevangen door meevallers of bezuinigingen. Daarna resterende overschotten op de begroting kunnen worden ingezet voor incidentele maatregelen, vooropgesteld dat de omvang van de weerstandscapaciteit dat toestaat. De begroting bevat realistische prestatie-indicatoren. Hierdoor maakt de begroting inzichtelijk waaraan het belastinggeld wordt besteed. De Noord-Hollander draagt door middel van opcenten op de motorrijtuigenbelasting bij aan de provinciale begroting. De opcenten worden niet verhoogd. Het opcenten tarief in Noord-Holland blijft het laagste in het land.

Kwalitatief goede bedrijfsvoering tegen lage kosten

Provincie Noord-Holland stuurt op een kwalitatief goede bedrijfsvoering tegen zo laag mogelijke kosten. Voorbeelden hiervan zijn voortgaande digitalisering en medewerker- en manager

selfservice. Uit benchmarkonderzoek “Vensters op bedrijfsvoering”, waarin de bedrijfsvoering van tien provincies is onderzocht, blijkt dat de overhead van de provincie Noord-Holland in verhouding tot de andere provincies relatief laag is.

Wat gaan we daar voor doen?

Om de sturing op de genoemde criteria verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, werken wij in 2017 aan onderstaande activiteiten.

Digitalisering

Informatiemanagement

Informatievoorziening en ICT maken een sterke ontwikkeling door. Dit vraagt om een stevige sturing op professioneel informatiemanagement dat recht doet aan zowel de eisen vanuit de organisatie, de eisen uit de omgeving en de ontwikkelingen op ICT-gebied waar alle (overheids)organisaties mee te maken krijgen. Net als andere organisaties moet ook de provincie Noord-Holland toe naar een hoger volwassenheidsniveau op het gebied van ICT. Kernbegrippen daarbij zijn grip, overzicht en samenhang. Eén en ander is neergelegd in het Concern Informatie Beleidsplan 2016-2020. In dit kader zal in 2017 aan de volgende zaken worden gewerkt:

1. Het opstellen van een enterprisearchitectuur en van projectstart- en doel-architecturen;
2. Inrichten van programmatische sturing op provincie brede thema's, zoals Digitaal 2017, datamanagement en digitalisering;
3. Concretiseren van beleidsuitgangspunten op het terrein van informatievoorziening en digitalisering;
4. Uitbreiding portfoliomanagement.

Informatiebeveiliging

Binnen de provincie wordt veel informatie verwerkt en bovendien hebben we steeds meer te maken met groeiende digitalisering, tijd- en plaats onafhankelijk werken en nieuwe ICT-middelen, zoals smartphones en tablets. Informatiebeveiliging zorgt ervoor dat de informatie die wij verwerken betrouwbaar is. Betrouwbaar wil in dit geval zeggen: integer (juist, tijdig en volledig), vertrouwelijk (door de juiste personen te zien en te gebruiken) en beschikbaar (we moeten er wel gemakkelijk bij kunnen). In februari 2016 heeft de Directie besloten tot een intensivering van de inzet op het gebied van informatiebeveiliging. Daarbij zijn de activiteiten geclusterd in drie verantwoordelijkheidsgebieden:

- Activiteiten binnen het concern: dit betreft het beleid en de coördinatie van organisatiebrede activiteiten op dit gebied;
- Activiteiten binnen de directies: dit betreft operationele taken op het gebied van informatiebeveiliging;
- (Systeem)toetsende activiteiten door de afdeling Concern Control.

Ook de Rekenkamer constateert in een rapportage in april 2016 dat meer aandacht nodig is voor bestaan en werking van de maatregelen op dit gebied. Hiervoor is een coördinator Informatiebeveiliging aangesteld.

ICT Infrastructuur

De ICT Infrastructuur van de Provincie, als ruggengraat van de Informatievoorziening en ICT, werd in 2014 opnieuw aanbesteed. Na de selectie van de aanbidders is deze juli 2014 gegund aan Fujitsu. Het contract tussen de Provincie en Fujitsu als nieuwe leverancier is 30 september 2014 getekend. Na het maken van de concretiserende afspraken is in september 2015 de transitieperiode ingegaan waarbij Fujitsu is gestart met het beheer van onze werkplekken, netwerk en serverpark. Deze transitie is gepaard gegaan met bij een dergelijk grote operatie gebruikelijke overgangsvervalsingen.

Begin 2016 heeft Metri, een gerenommeerd adviesbureau voor strategische IT & Sourcing, op een aantal openstaande aandachtspunten een audit uitgevoerd op het contract, in opdracht van de Provincie. Naar aanleiding van de bevindingen zijn tussen de Fujitsu en de Provincie nadere afspraken gemaakt die moeten leiden tot betere prestaties van onze hardware, een betere dienstverlening en een verbeterde samenwerking zodat de Provincie haar regiefunctie op ICT beter kan invullen.

Naast het afsluiten van een aantal openstaande punten, maakten we diverse afspraken waaronder:

- een technische voorziening die de snelheid van de werkplek significant verbetert
- een Bonus/Malus regeling die de prikkel vormt tot beter presteren
- een gezamenlijk opgesteld verbeterplan om de dienstverlening kwalitatief te verbeteren.

Communicatie

Communicatie draagt bij aan het creëren en benutten van kansen. Dat doen we door samenhang te creëren in de thema's die belangrijk zijn voor de provincie, maar vooral in de thema's die de inwoners van Noord-Holland belangrijk vinden. We weten de aansluiting te vinden bij de beleving van de belangrijkste doelgroep. Niet gedacht vanuit middelen, maar vanuit de verwachtingen van de buitenwereld. Van buiten naar binnen. Daarmee wordt de communicatiekracht vergroot en wordt de meerwaarde en legitimiteit van de provincie zichtbaar. De boegbeelden van de provincie worden gefaciliteerd om als organisatie communicatiever te worden en effectiever in de themacommunicatie. Communicatie zorgt voor focus en keuzes in de onderwerpen die buiten leven. Scherpe keuzes maken betekent ook loslaten en draagvlak creëren voor de keuzes. Communicatie speelt een verbindende rol tussen de thema's en tussen bestuur en de verschillende onderdelen van de organisatie. Het vakmanschap op het gebied van bijvoorbeeld schrijven, woordvoering, crisiscommunicatie en sociale media blijft.

Speerpunten in 2017 zijn:

- Ontwikkelen corporate story;
- Vernieuwing website (Internet) en Intranet;
- Digitaal mogelijk maken burgerparticipatie;
- Door ontwikkelen sociale media.

Personeel en Organisatie

De agenda van de toekomst is doorontwikkeld naar een Toekomstagenda, die meer een beweging is om innovatie en grensverleggend samenwerken te versterken en eventuele belemmeringen die dit in de weg staan, weg te nemen. De ToekomstAgenda gaat over hoe wij als provincie zo goed mogelijk ons werk doen in een snel veranderende samenleving, nu en in de toekomst. Met de ToekomstAgenda en de houtskoolschetsen geven we onze eigen Noord-Hollandse invulling aan Kompas 2020. De houtskoolschetsen zijn dynamisch en kunnen jaarlijks naar gelang de ontwikkelingen worden bijgesteld. Het streven is de organisatie en de medewerkers zo veel mogelijk flexibel te houden.

HRM beleid

Het HRM-beleid zal meer dan in het verleden tot stand komen via co-creatie, samen met de stakeholders, van buiten naar binnen en andersom. Er zijn drie belangrijke HRM-thema's in 2017.

Flexibiliteit en beweging. Op basis van strategische personeelsplanning wordt gekeken naar de juiste inzet van onze medewerkers. Via het Talentplein worden vaste medewerkers ook voor tijdelijke klussen ingezet. Eventuele rechtspositionele belemmeringen voor een flexibele inzet van medewerkers worden opgespoord en waar mogelijk weggehaald.

Leiderschap en talentontwikkeling. Het nieuw ontwikkelde leiderschapsprofiel zal worden geïmplementeerd aan de hand van een programma "Samen leren, individueel ontwikkelen". We zetten in op talentontwikkeling en borgen zo de duurzame en flexibele inzetbaarheid van onze medewerkers. Aanvullend investeren we op maat in opleiding en ontwikkeling. We onderzoeken

of individuele portfolio's bijdragen aan het zichtbaar maken van talenten waar de organisatie baat bij heeft. En we zetten in op meer samenwerking tussen de verschillende directies bij opleiding en ontwikkeling.

Arbeidsmarkt & arbeidsvoorwaarden. We blijven werken aan het verstevigen van onze positie op de arbeidsmarkt en het aantrekken van (jong) talent. Ook zijn we alert op het blijvend invullen van moeilijk vervulbare vacatures. Op sectoraal niveau worden gesprekken gevoerd voor een beleidsrijke cao die in 2017 tot een akkoord zou moeten komen. In deze cao is veel aandacht voor doorontwikkeling van het HRM beleid, hetgeen past bij de ontwikkeling van Noord-Holland.

Jaarlijks volgen wij de ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van het HRM beleid nauwlettend. Vanaf 2017 zullen wij geen apart Sociaal Jaarverslag meer opmaken, maar de verantwoording hierover afleggen in de bedrijfsvoeringsparagraaf bij de jaarrekening, inclusief de onderliggende kengetallen.

Integriteit

Dilemma's maken onderdeel uit van het dagelijks werk. Integriteit is daarom een belangrijk onderwerp om over in gesprek te gaan en te blijven. Bij goed bestuur en goed ambtenaarschap zijn de volgende waarden belangrijk: verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid, autonomie, professionaliteit, transparantie, betrouwbaarheid en eerlijkheid. Jaarlijks doen wij in een jaarverslag 'Integriteit' verslag over hoe de provincie vorm geeft aan de verschillende aspecten van integriteit.

Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Doel van deze wet is mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar vermogen deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt. De Participatiewet vervangt de wet werk en bijstand. Het IPO (Interprovinciaal overleg) heeft een verdeelsleutel gemaakt naar rato voor alle provincies, waarbij de provincie Noord-Holland de opdracht heeft om vanaf 2015 t/m 2023 stapsgewijs 37 mensen uit deze doelgroep te plaatsen, waarbij er ieder jaar tenminste vijf plaatsingen gerealiseerd moeten worden. Voor de uitvoering van de Participatiewet hebben PS besloten om in de begroting vanaf 2015 cumulatief € 300.000 beschikbaar te stellen. In 2016 zijn er tien plaatsingen gerealiseerd.

Pilot generatiepact

De verkenning om te komen tot een pilot generatiepact vloeide voort uit de cao afspraak om bij twee provincies (Noord-Holland en Fryslân) een pilot uit te voeren, om de mogelijkheden van een generatiepact te verkennen. De uitgangspunten van een generatiepact zijn het bevorderen van mobiliteit en de instroom van jongeren, het vergroten van duurzame (parttime) inzetbaarheid bij ouderen en het reduceren van de bezetting. Hiertoe zou een regeling moeten worden gemaakt waarbij ouderen op vrijwillige basis korter gaan werken met behoud van (een deel) van het salaris en pensioenaanspraken van niet gewerkte uren en de vrijkomende formatie te gebruiken voor de instroom van jongeren.

In juni 2015 is de voortgang van beide pilots besproken in de ambtelijke werkgroep SPA (Sectoraal Provinciaal Arbeidsvoorwaardenoverleg tussen de gezamenlijke provinciale werkgevers en de centrale vakbonden). Hierin maakten de centrale bonden onverwachts kenbaar, dat zij er bij nader inzien de voorkeur aan gaven om de gesprekken over verkenning van de pilots over te laten aan het lokale Georganiseerd Overleg (GO) bij provincie Noord-Holland en Fryslân. In 2015 en 2016 heeft frequent overleg plaatsgevonden tussen de werkgever en de lokale bonden om tot een generatiepact te komen op lokaal niveau. Hier is echter geen overeenstemming in bereikt. Er is op dit moment geen regeling Generatiepact bij de provincie Noord-Holland. Ook in Fryslân is het (nog) niet tot een akkoord gekomen.

Fiscaliteit

Horizontaal toezicht

In het jaar 2008 zijn de provincie en de belastingdienst samen een traject van horizontaal toezicht ingegaan. Op 15 september 2009 heeft dit geleid tot het ondertekenen van het convenant horizontaal toezicht. In dit convenant is afgesproken met elkaar samen te werken op basis van de uitgangspunten begrip, transparantie en vertrouwen. Hierbij heeft de provincie uitgesproken haar

fiscale risico's te willen en uiteindelijk naar verwachting te kunnen beheersen. Dit wordt bereikt door continu aandacht te geven aan een adequaat systeem van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), en opvolging te geven aan de uitkomsten van de (verbijzonderde) interne en externe controles. De relatie tussen de provincie en de belastingdienst is goed.

De belastingdienst is voornemens in 2017 te starten met de monitoring over het jaar 2016 conform de Controle Aanpak Belastingdienst.

Fiscaal in control

De provincie heeft de ambitie om de organisatiebeheersing van de provincie zover te optimaliseren dat in 2019 op procesniveau 'in control statements' kunnen worden afgegeven (bron beleidsnota Koersen op control, 2015). De fiscale beheersing zal de komende jaren verder worden versterkt en de nadruk zal nog meer gelegd worden op het beheersen en versterken van de AO/IB provincie breed en op de vastlegging hiervan.

VPB

Nagenoeg alle overheidsondernemingen zijn met ingang van het boekjaar dat aanvangt op of na 1 januari 2016 Vennootschapsbelastingplichtig geworden. Overheden die 'winst' of structurele overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, moeten vanaf dat moment Vennootschapsbelasting over deze 'winst' betalen. De gevolgen van de nieuwe fiscale wetgeving voor de Provincie Noord-Holland wetgeving zijn inmiddels geïnventariseerd. Thans wordt nauwkeurig in kaart gebracht welke noodzakelijke maatregelen moeten worden getroffen om vanaf 2016 jaarlijks een volledige, juiste en tijdige aangifte vennootschapsbelasting te kunnen opstellen. Ten aanzien van dit dossier wordt in IPO-, en P4-verband nauw samengewerkt met collega provincies en andere betrokken partijen. De komende maanden wordt het noodzakelijke dossier ten behoeve van zowel de organisatie als haar stakeholders (o.m. de Belastingdienst) opgebouwd. Ook wordt doorlopend geïnventariseerd welke activiteiten met ingang van 2016 in de heffing van vennootschapsbelasting zullen worden betrokken en welke vrijstellingen mogelijk van toepassing zijn.

De Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) met ingang van 1 mei 2016: aanpak schijnzelfstandigheid.

Deze wet schaft de Verklaring arbeidsrelaties (VAR) af en maakt opdrachtgevers daarmee mede verantwoordelijk voor de juiste beoordeling van hun arbeidsrelatie met opdrachtnemers, zoals zzp'ers. De opdrachtgevers hebben een jaar de tijd om de DBA te implementeren. Er is een organisatiebreed project gestart om de gevolgen van de nieuwe fiscale wetgeving nauwkeurig in kaart te brengen voor de provincie en de maatregelen die nodig zijn om aan deze wetgeving te kunnen voldoen, door te voeren. Ten aanzien van dit dossier wordt in IPO-, en P4-verband nauw samengewerkt met collega provincies en andere betrokken (externe) partijen.

Werkkostenregeling

De provincie Noord-Holland heeft de werkkostenregeling per 1 januari 2015 ingevoerd. Met de inwerkingtreding van de werkkostenregeling zijn de fiscale regels met betrekking tot het vergoeden, verstrekken en ter beschikking stellen van loonbestanddelen gewijzigd. Binnen de werkkostenregeling kan maximaal 1,2% van het totale fiscale loon (de vrije ruimte) besteed worden aan onbelaste vergoedingen, verstrekkingen en terbeschikkingstellingen voor bestuur en medewerkers. Over het bedrag boven de vrije ruimte wordt loonbelasting betaald in de vorm van een eindheffing van 80%. Er wordt jaarlijks 150.000 euro gereserveerd voor de WKR.

Archief

In de loop van 2016 rapporteert de provinciearchivaris ons College over de actuele stand van zaken in de uitvoering van zijn aanbevelingen. Deze rapportage zal het richtsnoer zijn voor onze inspanningen in 2017 om het informatie- en archiefbeheer in overeenstemming te brengen met de vigerende wet- en regelgeving. De afgelopen jaren zijn belangrijke verbeteringen gerealiseerd in de dossier- en archiefvorming. Dit betekent echter nog niet dat de archivering volledig op orde is. Er zijn nog belangrijke inspanningen nodig om het geheel volledig in overeenstemming te brengen met de vigerende wet- en regelgeving. Belangrijk speerpunt de komende jaren zal in ieder geval de verbetering zijn van de beleidsdossiers over de periode 2006-2012.

Financieel/Inkoop en Subsidies

Wijziging Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)

Het definitieve Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV met de wijzigingen die voortvloeien uit het traject Vernieuwing BBV en uit de invoering van de Vennootschapsbelasting is op 17 maart 2016 geplaatst in het Staatsblad. Deze wijzigingen hebben effect op de begrotingsjaren 2017 en verder. Daarnaast heeft de commissie BBV naar aanleiding van het wijzigingsbesluit een aantal geactualiseerde richtinggevende notities gepubliceerd.

Het betreft voornamelijk onderstaande wijzigingen die met ingang van begrotingsjaar 2017 in de begroting zijn verwerkt:

- Indeling en verantwoording naar voorgeschreven taakvelden, deze voorgeschreven taakvelden zijn bij ministeriële regeling bepaald;
- Invoering van voorgeschreven beleidsindicatoren, ook deze zijn bij ministeriële regeling bepaald;
- Presentatie van een apart overzicht kosten overhead en meer inzicht in de toerekening van overhead, o.a. in overzicht overhead en paragrafen financiering en lokale heffingen.
- Meer zicht op de bijdrage van verbonden partijen aan het beleid, door een betere koppeling tussen eigen taken en taken uitgevoerd door verbonden partijen.
- Voor de categorie “Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut” vervalt de keuzemogelijkheid tot het wel of niet activeren. Deze investeringen dienen met ingang van 2017 te worden geactiveerd. Tevens is het niet langer toegestaan om reserves direct hierop in mindering te brengen of versneld af te schrijven.
- Voor een beter inzicht in het EMU-saldo is voorgeschreven dat in de begroting naast uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans wordt opgenomen in de meerjarenraming alsook de berekening van het EMU-saldo.
- Zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken (leningen), mag aan de taakvelden geen rente worden toegerekend.

Subsidies

Het digitaal aanvragen van subsidies wordt provincie breed ingevoerd en verder ontwikkeld als onderdeel van het (concept) programma Digitaal 2017.

Inkoop

In 2017 wordt een nieuw inkoopbeleid van kracht mede gebaseerd op onze ambities. Duurzaam inkopen is een pijler in het concernbrede programma energie. Binnen deze pijler worden begrippen zoals circulair inkopen lading gegeven en uitgewerkt. In 2017 wordt ook Social Return geïmplementeerd in de staande organisatie. Samenwerking op het gebied van inkoop met de P4 collega provincies levert aanwijsbare producten op. Bijvoorbeeld met gezamenlijk aanbesteden, gelijksoortige processen en sjablonen.

Kostprijssturing

Wij zien verschillende voordelen in het sturen op basis van een integrale kostprijs, waarbij we directe en indirecte kosten integraal toerekenen aan de te leveren producten en projecten. We streven ernaar om dit binnen de provincie binnen een aantal jaar te implementeren. Het beoogde doel hiervan is om een zakelijkere en efficiëntere afweging en sturing mogelijk te maken. Het maakt het (binnen grenzen) mogelijk om keuzes te maken over de wijze van uitvoeren in relatie tot de daaraan gekoppelde uitvoeringskosten. Met name voor de uitvoerende provinciale taken en projecten werken wij in 2017 verder aan de implementatie van integrale kostprijssturing.

Planning en Control

Voor het besturen en het beheersen van de besturende processen, de kernprocessen en de ondersteunende processen gebruiken we meerdere planning- en control-instrumenten. Hiermee

geven we invulling aan de door Provinciale Staten vastgestelde planning- en controlcyclus. De begroting neemt daarin een centrale plaats in.

We vinden het van belang dat de planning en control-instrumenten aansluiten op de maatschappelijke veranderingen en de actuele ontwikkelingen in de beheersing van de organisatie en de processen. Markante voorbeelden van deze veranderingen en ontwikkelingen zijn de veranderende positie van de overheid in het maatschappelijk veld, de nieuwe inzichten rondom sturing op beleid en uitvoering, de wijziging van het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de voortschrijdende digitalisering.

Gericht op de toekomst innoveren en actualiseren we waar nodig de planning en control instrumenten zodat we een eigentijdse sturing en verantwoording kunnen realiseren. In 2017 geven we in dit licht prioriteit aan onderstaande activiteiten.

- De modernisering van de begrotingssystematiek;
- Het aanpassen en versterken van de informatievoorziening;
- De verdere digitalisering van de planning en controlcyclus.

Naast de hierboven beschreven kaders en randvoorwaarden hebben we een aantal interne beleidskaders, die we hanteren bij sturingsvraagstukken. Concreet gaat het om de leidende principes voor eigentijds sturen en verantwoorden en de beginselen van goed openbaar bestuur.

In januari van dit jaar hebben we als directie zes leidende principes voor een eigentijdse sturing en verantwoording vastgesteld:

1. De lijn is verantwoordelijk;
2. Verantwoordelijkheden zijn zo laag mogelijk in de organisatie belegd;
3. Concernsturing weegt belangen van deelprocessen/directies af tegen overstijgende/concern belangen;
4. Sturing is tijdig en accuraat (tijdens het proces, op het juiste niveau, hoeft niet op papier);
5. Verantwoording juist en volledig (achteraf, zo goed mogelijk leesbaar, actualiteit minder belangrijk);
6. Kwantitatieve en kwalitatieve informatie is op orde.

Procesbeheersing en risicomanagement

Provincie Noord-Holland (PNH) is een wendbare organisatie. De provincie heeft de ambitie om snel, open en transparant te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in een in toenemende mate complexer wordende en veranderende omgeving. Dit vraagt om maatwerk bij strategie - en beleidsformulering en hoogwaardig kwalitatieve uitvoering van de ingezette instrumenten. Dit maatwerk vertaalt zich naar een brede business control en het optimaliseren van het management control systeem van de provincie Noord-Holland. Het Management Control Systeem (MCS) is het geheel van verantwoordelijkheden, procedures, taakverdelingen, informatiesystemen, organisatorische regelingen en hulpmiddelen die managers hanteren om te bereiken dat het gedrag en de besluiten van medewerkers aansluiten op het doel en de strategie van de organisatie.

Voor het optimaliseren van het MCS hebben GS in oktober 2015 het beleidsplan "Koersen op Control" vastgesteld. Doel van Koersen op Control is dat de directeuren uiterlijk in 2019 in control statements afgeven over de processen waar zij verantwoordelijk voor zijn. Hiertoe is in de zomer van 2016 een programma Koersen op Control opgezet, waarbij risico gestuurd de belangrijkste processen in beeld worden gebracht die zullen worden getoetst op werking en uitkomsten.

Nieuw bij die toets zijn de beginselen van de code voor goed openbaar bestuur. Die beginselen - openheid en integriteit, participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en

doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording – vormen een belangrijk ijkpunt bij opzet, bestaan, werking en uitkomst van onze processen.

De verantwoordelijke programmamanager richt zich met name op het ontwikkelen en uitvoeren van plannen van aanpak per directie en een plan van aanpak voor de implementatie van de code van goed openbaar bestuur binnen de provincie. Belangrijk uitgangspunt in deze plannen van aanpak is dat de proces- en risico-inventarisatie door de lijn (op diverse niveaus) wordt uitgevoerd. Dit sluit aan bij met de hierboven genoemde principes van eigentijds sturen en verantwoorden.

Wat gaat het kosten?

De onderstaande apparaatskosten vertegenwoordigen de totale kosten van de bedrijfsvoering. Onderdeel van de materiële kosten zijn de kapitaallasten van de nieuwe kantoorpanden aan het Houtplein en de Dreef over een periode van 25 jaar, waarvan een deel direct ten laste komt van de reserve huisvesting.

Apparaatskosten	Budget 2017	Formatie 2017
- Personeel	€ 78.005.000	937 fte
- Materieel	€ 32.084.000	
Totaal	€ 110.089.000	

De verdeling van de apparaatskosten per programma heeft plaatsgevonden op basis van de begrote inzet van het ambtelijk apparaat op de verschillende operationele doelen. Daarbij is voor het eerst een apart operationeel doel opgenomen voor de overhead. In 2017 wordt € 5.200.000 van de apparaatskosten geactiveerd, wat het resultaat op de programma's met dit bedrag ontlast.

4.6 Verbonden partijen

Wat willen wij bereiken?

Inleiding

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's dient op grond van het BBV en de Wet gemeenschappelijke regelingen de paragraaf Verbonden partijen opgenomen te worden in de begroting en jaarrekening.

Algemeen

In de nota verbonden partijen 2014 is opgenomen dat een verbonden partij een instrument is dat de overheid kan benutten om maatschappelijke doelstellingen uit het collegeprogramma of de programmabegroting te behalen. Daarbij verwacht de overheid dichter bij de realisatie van haar (publieke) doelen te komen.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (hierna: A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Wij zien, net als de rijksoverheid, de drinkwatervoorziening als een publieke taak en wij hebben geen voornemen onze deelneming in PWN te verminderen.

Ten aanzien van Afvalzorg hebben Provinciale Staten uitgesproken dat de activiteiten van deze vennootschap een publiek belang dienen. Uitbreiding van de activiteiten van Afvalzorg buiten het gebied van Noord-Holland en Flevoland (de huidige aandeelhouders) achten wij niet uitgesloten, mits in principe de decentrale overheden in het betreffende gebied daarvoor tot de vennootschap toetreden. Noord-Holland zal echter altijd een bepalende meerderheid in de vennootschap willen hebben. Vooralsnog zijn er geen concrete mogelijkheden tot uitbreiding en richt Afvalzorg zich met name op verdere verbetering van haar eigen bedrijfsprocessen.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, NHN, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende

ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een zestal recreatieschappen. Deze taak voorheen werd uitgevoerd door de provinciale afdeling Groenbeheer. Alle aandelen zijn bij de provincie geplaatst.

De ten behoeve van het Wieringerrandmeerproject opgerichte vennootschappen zijn in liquidatie.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol dient ter afstemming van belangen tussen de diverse overheden in de regio.

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg, het IPO. Hiervan kunnen alleen de Nederlandse provincies lid worden. Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Oneindig Noord-Holland
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en bij het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren;
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren;
- Te beoordelen of andere partijen die betrokken zijn bij de verbonden partijen andere belangen kunnen hebben naast het gezamenlijk belang.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Wij zijn op grond van de Provinciewet bevoegd te besluiten tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de provincie, dus ook tot het beschikken over aandelen en het uitoefenen van aandeelhoudersrechten. Daarbij geldt dat Provinciale Staten vooraf geïnformeerd worden als zij daarom verzoeken of wanneer de uitoefening van de aandeelhoudersrechten ingrijpende gevolgen voor de provincie kan hebben.

Het stemrecht op grond van de aandeelhoudersrelatie wordt uitgeoefend door een lid van Gedeputeerde Staten op basis van een plenair collegebesluit. Bij de belangrijke deelnemingen worden de vergaderingen van aandeelhouders bezocht. De informatieverstrekking vanuit de deelneming vindt plaats door verzending van jaarstukken, begrotingen, notulen en andere relevante informatie.

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen etc.

Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren.

De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code ("Code"), welke van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen.

De desbetreffende vennootschap vermeldt elk jaar in haar jaarverslag op welke wijze zij de principes van de Code in het afgelopen boekjaar heeft toegepast.

Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben de afgelopen tijd plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Per 1 juli 2015 is het laatste pakket aandelen Nuon (1,92%) aan Vattenfall verkocht;
- Het lidmaatschap in de Vereniging Amsterdam Airport Area is per 31 december 2015 beëindigd.

Wat gaat het kosten?

De belangen van de provincie Noord-Holland in de verbonden partijen brengen lasten en baten (dividenden) met zich mee.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 5 "Ruimte" onder operationeel doel 5.3.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.3. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 4.1.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn opgenomen in programma 1 "Openbaar bestuur".

Inkomsten

In 2015 ontvingen wij over het boekjaar 2014 ca. € 17,4 miljoen aan dividend. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. In dit bedrag is begrepen een van Nuon ontvangen dividend ad € 3.794.191.

Een aanzienlijk deel van de ontvangen dividenden wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan provinciale deelnemingen

Aan een aantal provinciale deelnemingen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- Aan Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH) is een leningfaciliteit verstrekt van € 880.000. Van deze faciliteit heeft RNH tot op heden geen gebruik gemaakt.
- Aan Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN) is een leningfaciliteit verstrekt van € 750.000, bedoeld voor participatie in een Startersfonds.
- Met Polanenpark is een leningovereenkomst aangegaan voor een maximum bedrag van € 23 miljoen. Eind 2015 bedroeg de schuld van de vennootschap € 17.261.255.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 635.000.
- Aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is een renteloze lening verstrekt ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen. Eind 2014 bedroeg de totale schuld € 11.086.095.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale belans te worden gecorrigeerd.

Voor een aantal deelnemingen is vanwege dit risico een bedrag in het provinciale weerstandsvermogen opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd .

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR. In het provinciale weerstandsvermogen is hiervoor een aantal posten opgenomen.

Bovenstaande risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Staat van deelnemingen

	OD	Deelneming	Vestiging s-plaats	Nominale waarde aandelen	% belang	Bestuurlijk belang	Publiek doel	Bijdrage provinciale doelen	Wijziging en 2016
				€	%				
1	4.2.1	Alliander N.V.	Arnhem	62.654.400	9,16	Stemrecht AvA	Energievoorziening	Investerings in energie-infrastructuur	Verkoop Endinet
								Bijdragen aan duurzaamheids-initiatieven	
2	4.1.2	N.V. Afvalzorg Holding	Haarlem	12.600.000	90,00	Stemrecht AvA	Efficiënt gebruik stortplaatsen	Beheer en exploitatie afval-stortlocaties	
3	3.2.2 & 6.2.1	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Vesler-broek	6.806.703	100,00	Stemrecht AvA	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer	Levering drinkwater, Beheer natuurgebieden	
4	6.2.3	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Haarlem	370.000	100,00	Stemrecht AvA	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	Beheer en onderhoud recreatiegebieden	
5	5.2.1 & 5.2.2	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Schiphol	3.424.680	25,00	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden Werving en acquisitie	
6	5.2.1 & 5.2.2	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Zaanstad	787.500	33,30	Stemrecht AvA	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
7	5.2.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Alkmaar	26.460	49,00	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC	Ontwikkeling Economie	Marketing en acquisitie Versterking economie	
8	5.2.2	PolanenPark B.V.	Haarlem	7.200	40,00	Stemrecht AvA	Ontwikkeling bedrijventerrein	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
9	5.2.2	PolanenPark C.V.	Schiphol	7.200	40,00	Stemrecht VvV	Ontwikkeling bedrijventerrein	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden	
10	5.2.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	IJmuiden	408.402	8,4 (certificaten van aandelen)	Benoeming lid Administratie - kantoor	Visserijbelangen	Beheer en exploitatie van visafslag en havenfaciliteiten	
11	5.1.1 & 5.1.2	Zeestad Beheer B.V.	Den Helder	9.000	50,00	Stemrecht AvA	Stadsvernieuwing Den Helder	Stedelijke vernieuwing	
12	5.1.1 & 5.1.2	Zeestad C.V.	Den Helder	6.900.000	49,00	Stemrecht VvV	Stadsvernieuwing Den Helder	Stedelijke vernieuwing	
13	4.2.1	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	Haarlem	18.000	100,00	Stemrecht AvA	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie	Participaties in duurzame energie bedrijven	
14	8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	1.525.875	1,10	Stemrecht AvA	Belegging	n.v.t.	

	OD	Deelneming	Vestiging s-plaats	Nominale waarde aandelen	% belang	Bestuurlijk belang	Publiek doel	Bijdrage provinciale doelen	Wijziging en 2016
15	8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Den Haag	11.845	0,20	Stemrecht AvA	Belegging	n.v.t.	
16	5.2.1	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Amsterdam	36.038	16,9 (gewoon), 20,07 (preferent)	Stemrecht AvA	Ontwikkeling economie	Participaties in medische en life science bedrijven	
17	8.1.1	B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	Haarlem	18.100	50,00	Stemrecht AvA	ontbinding	n.v.t.	
18	8.1.1	B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer	Haarlem	18.100	50,00	Stemrecht AvA	ontbinding	n.v.t.	
19	4.2.1	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Haarlem	1,00	100,00	stemrecht AvA	stimuleren duurzame economie	Participaties in duurzame economie bedrijven	
TOTAAL				95.629.503					

	Deelneming	Resultaat 2015	Eigen Vermogen begin 2015	Eigen Vermogen eind 2015	Vreemd vermogen begin 2015	Vreemd vermogen eind 2015	Verstrekte leningen eind 2015	Dividend ontvangen in 2016	Geraamd dividend in 2016	Dividend ontvangen in 2015
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
1	Alliander N.V.	235mln	3.579mln	3.687mln	4.093.mln	4.039mln	-	7.786.000	5mln	11.411.873
2	N.V. Afvalzorg Holding	4.557.000	46.277.000	49.886.000	112.264.000	113.080.000	-	1.125.000	1.125.000	1.125.000
3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	9.377.000	198.967.000	207.680.000	604.808.000	582.261.000	-	664.000	749.000	749.303
4	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	313.118	3.624.507	3.937.626	2.304.582	1.361.535	-	-	-	-
5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	1.666.000	106.228.000	108.528.000	10.365.000	13.752.000	-	-	-	-
6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	11.086.095	-	-	-
7	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	221.573	613.041	834.614	1.933.595	2.486.600	750.000	-	-	-
8	PolanenPark B.V.	300.831	18.000	318.831	18.394.004	20.021.804	17.261.255	-	-	-
9	PolanenPark C.V.	1.554.307	20.974	1.575.427	15.959.593	20.664.888	-	-	-	-
10	Zeehaven IJmuiden N.V.	1.097.000	17.378.000	18.450.000	39.533.000	38.613.000	635.000	24.504	25.000	24.504
11	Zeestad Beheer B.V.	-	18.000	18.000	-	-	-	-	-	-

	Deelneming	Resultaat 2015	Eigen Vermogen begin 2015	Eigen Vermogen eind 2015	Vreemd vermogen begin 2015	Vreemd vermogen eind 2015	Verstrekte leningen eind 2015	Dividend ontvangen in 2016	Geraamd dividend in 2016	Dividend ontvangen in 2015
12	Zeestad C.V.	-	59.989.930	67.758.541	1.679.827	192.259	-	-	-	-
13	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	268.535	2.399.604	2.668.139	13.003	94.398	-	-	-	-
14	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	226mln	3.582mln	4.163mln	149.923mln	145.348mln	-	622.557	300.000	347.899
15	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	95mln	1.303mln	1.399mln	86.946mln	89.915mln	-	-	-	-
16	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	-482.384	11.074.436	11.114.636	43.069	42.890	-	-	-	-
17	B.V. Zeggenschap Wieringerrand meer	70-	17.553	17.483	18.400	18.400	18.000	-	-	-
18	B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrand meer	70-	17.503	17.433	400	400	-	-	-	-
19	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	-	-	-	-
TOTAAL							29.750.350	10.222.061	7.199.000	13.658.579

Gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen

De provincie Noord-Holland neemt deel in een aantal gemeenschappelijke regelingen en in een aantal overige verbonden partijen. In de onderstaande tabel staan deze verbonden partijen opgesomd. Daarna volgt een uitgebreide beschrijving en inzicht in de financiële gegevens van elk van de gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen.

Voor inzicht in financiële gegevens wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van gegevens over 2015. Indien deze nog niet bekend waren op het moment van opstellen van deze paragraaf, wordt gebruik gemaakt van de meest recent gepubliceerde gegevens.

Gemeenschappelijke regelingen	OD	Doel
1. Schadeschap Luchthaven Schiphol	5.1.2	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
2. Recreatieschap Spaarnwoude	6.2.3	Beheer recreatiegebied
3. Recreatieschap Groengebied Amstelland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
4. Recreatieschap Twiske-Waterland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
5. Recreatieschap Geestmerambacht	6.2.3	Beheer recreatiegebied
6. Recreatieschap Landschap Waterland	6.2.3	Beheer recreatiegebied
7. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	6.2.3	Beheer recreatiegebied
8. Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	6.2.3	Beheer recreatiegebied

9. Beheersregeling Amstel	2.1.4	Beheer Amstel
10. Randstedelijke Rekenkamer	1.1.1	Rekenkamerfunctie
11. Waddenfonds	6.	Beheren en besteden Waddenfonds
12. Omgevingsdienst Flevoland & Gooi-en Vechtstreek	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
13. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
14. RUD Noord-Holland Noord	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
15. Omgevingsdienst IJmond	4.1.2	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Privaatrechtelijke rechtspersonen		
16. Interprovinciaal Overleg (vereniging IPO)	1.1.1	Belangenbehartiging provincies
17. Stichting Gooisch Natuurreservaat	6.2.1	Beheer natuurgebied
18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	5.1.2	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
19. Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	5.2.1	Versterking van de internationale concurrentiepositie van het gebied
20. Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden	5.2.1	Ontwikkeling haven
21. Stichting Oneindig Noord-Holland	7.4.1	Digitaal ontsluiten cultureel erfgoed
22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	5.	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
Publiekrechtelijk rechtspersoon		
23. Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland	4.1.2	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen

Schadeschap Luchthaven Schiphol

Het Schadeschap Luchthaven Schiphol is opgericht door de Provincie Noord-Holland, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen Verkeer en Waterstaat), het Hoogheemraadschap van Rijnland en 21 (deel)gemeenten rondom de luchthaven. Het Schadeschap is belast met de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de Planologische Kernbeslissing Schiphol van 1995, en de daarop volgende Luchthavenindelingsbesluiten en de Luchthavenverkeersbesluiten. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Luchthaven Schiphol.

Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van het Schadeschap Luchthaven Schiphol. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	1. Schadeschap Luchthaven Schiphol
Visie en beleidsvoornemens	Met het oprichten van het Schadeschap in 1998 hebben overheden één loket willen instellen voor burgers en bedrijven voor schadeveroorzakende besluiten van overheden over Schiphol.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijke regeling Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen
Activiteiten	Het Schadeschap behandelt verzoeken om schadevergoeding van omwonenden/bedrijven rond Schiphol die schade lijden ten gevolge van overheidsbesluiten op grond van de Wet Luchtvaart

over Schiphol.

Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De activiteiten van het Schadeschap Schiphol hebben bijgedragen aan effectieve regionale samenwerking om schadegevallen formeel en zorgvuldig af te handelen.
Bevoegdheden	Via gemeenschappelijke regeling

Naam	1. Schadeschap Luchthaven Schiphol	
Vestigingsplaats	Hoofddorp	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland (1 stem)	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
8 leden, 22 stemmen		
Dagelijks bestuur	T.P.J. Talsma	
Andere deelnemers en stemaandeel	Aalsmeer (2 stemmen), Amstelveen (2 stemmen), Haarlemmermeer (2 stemmen), Nieuwkoop (1 stem), Uitgeest (1 stem), Zaanstad (2 stemmen) en het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (11 stemmen).	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 5.793.250
	Deelnemersbijdragen	Geen
	Provinciale bijdrage	Geen
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 236.049	2015: € 233.326
Vreemd vermogen	2014: € 252.672	2015: € 138.429
Resultaat na bestemming	2014: € 15.818	2015: € 2.723-

Recreatieschappen

Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen.

Per 1 januari 2017 treedt de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht.

Naam	Recreatieschappen
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 8, lid 1, Wet gemeenschappelijke regelingen) met als doel een evenwichtige ontwikkeling van openluchtrecreatie binnen het gebied met aandacht voor natuur en landschap.
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage

Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.

Naam	2. Recreatieschap Spaarnwoude	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
1 stem		
Dagelijks bestuur	T.P.J. Talsma	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	A. Choho (Amsterdam)	
1 stem	A. Baerveldt (Velsen)	
1 stem	J.C.W. Nederstigt (Haarlemmermeer)	
1 stem	C.Y. Sikkema (Haarlem)	
1 stem	R. Mauer (plaatsvervanger namens Amsterdam)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 5.860.708
	Deelnemersbijdragen	€ 2.873.360
	Provinciale bijdrage	€ 1.482.871
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 17.102.000	2015: € 17.260.874
Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 2.112.054
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	3. Recreatieschap Groengebied Amstelland	
Vestigingsplaats	Amstelveen	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	M.T.J. Blankers-Kasbergen (Ouder-Amstel)	
1 stem	R.P. Grondel (Diemen)	
1 stem	Vacature (Bestuurscommissie Zuid-Oost)	
1 stem	P. Bot (Amstelveen)	
1 stem	A. Choho (Amsterdam)	
1 stem	I. Manuel (Bestuurscommissie Oost)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 3.317.074
	Deelnemersbijdragen	€ 2.768.181
	Provinciale bijdrage	€ 765.055
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 2.931.562	2015: € 3.044.861
Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 462.602
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	4. Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen tot 2017)	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
6 stemmen		
Andere deelnemers en stemaandeel (m.b.t. financiële stukken)		
1 stem	J. Klinkhamer (Oostzaan)	
1 stem	J.N.J.J. Beemsterboer (Wormerland)	
2 stemmen	A.C. Nienhuis (Landsmeer)	
1 stem	G. Nijenhuis (Purmerend)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 2.200.307
	Deelnemersbijdragen	€ 1.713.950
	Provinciale bijdrage	€ 988.949
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 2.558.100	2015: € 2.481.406

Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 292.090
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	5. Recreatieschap Geestmerambacht (tot 1-1-2017)	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	A.J.L. Buis (Langedijk)	
1 stem	J.F.N. Cornelisse (Langedijk)	
1 stem	L.H.M. Dickhoff (Heerhugowaard)	
1 stem adviserend	T. Meedendorp (Bergen)	
1 stem adviserend	O. Rasch (Bergen)	
1 stem	J.P. Nagengast (Alkmaar)	
1 stem	J. Bouwes (Schagen)	
1 stem	H. de Ruiter (Schagen)	
1 stem	A.M. Valent-Groot (Heerhugowaard)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 2.601.702
	Deelnemersbijdragen	€ 793.370
	Provinciale bijdrage	€ 334.993
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 6.382.300	2015: € 6.164.032
Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 3.051.358
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	6. Recreatieschap Landschap Waterland	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
1 stem		
Andere deelnemers en stemaandeel		
5 stemmen	A. Choho (Amsterdam)	
1 stem	H.N.G. Brinkman (Beemster)	
1 stem	G.J.M. Bekhuis (Waterland)	
4 stemmen	L. Vissers-Koopman (Zaanstad)	
3 stemmen	W.H.M. Rijkenberg (Edam-Volendam)	
1 stem	N.J.J. Beemsterboer (Wormerland)	

1 stem	A.C. Nienhuis (Landsmeer)	
1 stem	vacature (Alkmaar)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 685.804
	Deelnemersbijdragen	€ 652.748
	Provinciale bijdrage	€ 335.511
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 1.831.500	2015: € 1.817.229
Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 48.583
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	7. Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma	
1 stem		
Dagelijks bestuur	T.P.J. Talsma	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	C.B. Tunen-Fatels (Heemskerk)	
1 stem	J.P. Nagengast (Alkmaar)	
1 stem	L. Vissers-Koopman (Zaanstad)	
1 stem	A.N. Dellelijn (Heiloo)	
1 stem	C.G. van Weel-Niesten (Beverwijk)	
1 stem	J.M. Kloosterman (Uitgeest)	
1 stem	L. van Schoonhoven (Castricum)	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 2.179.057
	Deelnemersbijdragen	€ 1.310.573
	Provinciale bijdrage	€ 725.005
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 1.315.600	2015: € 1.411.483
Vreemd vermogen	2014: € 48.400	2015: € 439.453
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Naam	8. Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	
Vestigingsplaats	Utrecht	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	T.P.J. Talsma en P.E. Kirch-Voors	
2 stemmen		

Dagelijks bestuur T.P.J. Talsma

Andere deelnemers en stemaandeel

6 stemmen

Wijdmeren

M. Smit

P.M. Smit

G. Zagt

N.W.M. Roosenschoon

S. Poels

T.H. Emmelot

6 stemmen

Stichtse Vecht

P.F. de Groene

P.G. Paul

W.M.M. Hoek

G.J.A.N. Rijsterborgh-Plomp

D.T. Verwoert

E.J. Zeldenrust

1 stem

Provincie Utrecht

M. Pennarts

1 stem

Gemeente Utrecht

Vacature

Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 2.201.700
	Deelnemersbijdragen	€ 1.306.400
	Provinciale bijdrage	€ 504.800

Financiële kengetallen

Eigen vermogen	2014: € 576.000	2015: € 600.000
Vreemd vermogen	2014: € 2.016.300	2015: € 1.513.100
Resultaat na bestemming	2014: € 168.800	2015: € 225.700

Beheersregeling Amstel

De Beheersregeling Amstel is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht ter behartiging van een doelmatig beheer van de Amstel.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de Beheersregeling Amstel. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	9. Beheersregeling Amstel
Visie en beleidsvoornemens	De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wensen een doelmatig beheer van de Amstel als vaarweg. Het gaat dan om een vlotte en veilige scheepvaart op de Amstel.
Rechtsvorm en doel	Het provinciaal doel ten aanzien van vaarwegen is het transport over water bevorderen voor zover dat een bijdrage kan leveren aan de ontlasting van de wegen en aan een vermindering van de

belasting van het milieu. Daarnaast ambieert Noord-Holland om de watersportprovincie van Nederland te worden. In de overeenkomst wordt het beheer van de Amstel, gedeelte Omval-Amsterdam-Tolhuissluis, gelegd bij de provincie Noord-Holland. Hiermee wordt beoogd het verbrekken van publiekrechtelijk vaarweg- en scheepvaartbeheer te voorkomen. Er is sprake van een overeenkomst.

Bestuurlijk belang	Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheerregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.
Activiteiten	De provincie Noord-Holland beheert en onderhoudt de Amstel vanaf de Tolhuissluis tot de provinciale beheergrens nabij de Omval in Amsterdam. Noord-Holland doet dit ook op de binnen de provincies Utrecht en Zuid-Holland gelegen delen van de Amstel.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	D.m.v. de Beheersregeling Amstel is ook in 2015 een doelmatig vaarweg- en nautisch beheer van de Amstel tussen Tolhuissluis en Omval Amsterdam uitgevoerd. Daarmee is een bijdrage geleverd aan de hierboven vermelde doelen.
Bevoegdheden	De provincie Noord-Holland treedt op als technisch en nautisch beheerder van de Amstel.

Naam		9. Beheersregeling Amstel	
Vestigingsplaats		n.v.t.	
Bestuurders en stemaandeel		Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur		Naam AB-lid; n.v.t.	
Dagelijks bestuur		Naam DB-lid; n.v.t.	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 0	
	Deelnemersbijdragen	€ 0	
	Provinciale bijdrage	€ 0	
Financiële kengetallen			
Eigen vermogen	2014: € 0	2015: € 0	
Vreemd vermogen	2014: € 0	2015: € 0	
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0	

De inkomsten en uitgaven omtrent deze beheersregeling worden niet apart bijgehouden. De Amstel is één van de ca. 15 vaarwegen die we in beheer en onderhoud hebben (de Amstel is ca. 25 kilometer lang op een totaal van ca. 250 kilometer vaarweg die we als provincie beheren). De delen van de Amstel die liggen in Zuid-Holland en Utrecht zijn daar ongeveer een kwart van. We hebben daar geen oever-onderhoud (dat is niet bij ons in beheer) en de laatste jaren geen baggerwerken uitgevoerd. Blijft over het beheer en de zorg voor het in goede staat houden. Dit zijn apparaatskosten voor schouw, vergunningverlening, toezicht, handhaving etc.

Randstedelijke Rekenkamer

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	10. Randstedelijke Rekenkamer
Visie en beleidsvoornemens	De Randstedelijke Rekenkamer ziet het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.
Rechtsvorm en doel	De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en heeft als doel de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland te verbeteren.
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Activiteiten	De Randstedelijke Rekenkamer verricht onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De Rekenkamer informeert primair de Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Met haar onderzoeken beoogt de rekenkamer bij te dragen aan het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording. In 2015 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar het provinciale beleid met betrekking tot verbonden partijen en het provinciale toezicht op gemeenschappelijke regelingen van gemeenten.
Bevoegdheden	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.

Naam	10. Randstedelijke Rekenkamer
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen Bestuur 1 stem	Er is één lid van de Randstedelijke Rekenkamer. Per ultimo 2015 is dat dr. ir. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar MBA.
Dagelijks bestuur	Het lid van de rekenkamer vervult tevens de functie van directeur.
Andere deelnemers en stemaandeel	
Iedere deelnemer heeft hetzelfde stemaandeel.	Andere deelnemers zijn de provincies Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.

Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 1.675.900
	Deelnemersbijdragen	€ 1.481.900
	Provinciale bijdrage	€ 459.153
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 232.500	2015: € 215.000
Vreemd vermogen	2014: € 512.959	2015: € 703.746
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Openbaar lichaam Waddenfonds

Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van het Waddenfonds. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	11. Openbaar lichaam Waddenfonds
Visie en beleidsvoornemens	Het Waddenfonds is na het rapport van Adviesgroep Waddenzeebeleid (commissie Meijer) oorspronkelijk opgericht in 2007 om de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap te stimuleren. Er is toen €800 miljoen ter beschikking gesteld voor aanvullende investeringen in het Waddengebied. Hiertoe is in 2007 het Waddenfonds opgericht. Het Waddenfonds loopt tot en met 2026. Later is daar door de Tweede Kamer een economische doelstelling aan toegevoegd. Het Rijk heeft het Waddenfonds per 1 januari 2012 overgedragen aan de drie Waddenprovincies, Noord-Holland, Groningen en Fryslân. In totaal is er met de decentralisatie van het Waddenfonds een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen. Het gezamenlijk beheer en de besteding van het ondeelbare Waddenfonds is nu een autonome taak van de drie provincies. Om dit op een efficiënte en doelmatige wijze vorm te geven is een gemeenschappelijke regeling getroffen. Het budget van het Waddenfonds is vanaf 2012 € 28 miljoen per jaar. Het betalingsritme is via het Bestuursakkoord (september 2011) vastgesteld en loopt via het Provinciefonds, direct naar het Waddenfonds. Er is gekozen voor een programmatische besteding en er is een budget voor lokale innovaties en een budget voor kennishuishouding. De doelen van het Waddenfonds zijn: a. het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddengebied; b. het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee; c. een duurzame economische ontwikkeling in het waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden; d. het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied.
Rechtsvorm en doel	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Bestuurlijk belang	Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden

	van het Waddenfonds
Activiteiten	Het beheer van het Waddenfonds, opstellen en vaststellen subsidieverordening en jaarprogramma, verstrekken van subsidies ten laste van het Waddenfonds; het op privaatrechtelijke titel besteden van middelen ten laste van het Waddenfonds; de voorbereiding van het door provinciale staten vast te stellen Uitvoeringsplan Waddenfonds. Deze activiteiten worden uitgevoerd met inachtneming van het bestuursakkoord en de door provinciale staten vastgestelde beleidskaders met betrekking tot het werkingsgebied van het Waddenfonds. (zie artikel 4 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds). Voorts worden er een Jaarprogramma (art.8), Jaarverslag (art. 9), Begroting (art. 27) en Jaarrekening (art. 28) opgesteld).
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	In 2015 hebben o.a. de volgende projecten subsidie ontvangen van het Waddenfonds. Een aantal van deze projecten komt ook in aanmerking voor provinciale cofinanciering. We Bird: rust voor vogels, ruimte voor mensen. Naast fysieke verbeteringen voor wadvogels in het Waddengebied, wordt tegelijkertijd gewerkt aan het ontwikkelen van draagvlak en bewustwording bij mensen voor de bescherming van de Waddenzee en wadvogels. Onderzoek naar teelt van zilte aardappelen in het Waddengebied. De akkerbouwgebieden aan de kust van de Waddenzee worden steeds zilter door zeespiegelstijging en bodemdaling. De invloed van het zoute water uit de Waddenzee op de akkerbouw neemt daardoor toe. Slim omgaan met zoet water in het Waddengebied. Spaarwater II onderzoekt samen met agrariërs in het Waddengebied hoe slimmer omgegaan kan worden met zoet water. Door het stijgen van de zeespiegel in de Waddenzee en door bodemdaling krijgt de landbouw steeds meer te maken met zout grondwater. Door zoet water ondergronds op te slaan en handig gebruik te maken van drainagesystemen wordt gezorgd voor een betere benutting van het kostbare zoete water in gebieden waar het grondwater zouter wordt. Het onderzoek van Spaarwater II vindt plaats op zes verschillende locaties in de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland. Plaatselijk worden akkerbouwers nauw bij het onderzoek betrokken. Op die manier leren zij de ontwikkelde technieken tegen verzilting toe te passen op het eigen bedrijf. De effecten van de maatregelen zullen niet alleen op bedrijfsniveau maar ook op regionale schaal worden beoordeeld. Spaarwater II gaat eveneens onderzoeken of met ondergrondse opslag van zoet water bepaalde ziekten zoals bruinrot kunnen worden bestreden. Heidense Kapel en pelgrimage Wieringen. Met de herbouw van de kapel en de ontwikkeling van een pelgrimsroute gaat de Stichting Heidense kapel allerlei activiteiten organiseren die de leefbaarheid en de toeristisch-recreatieve functie van Wieringen gaan versterken. Natuurlijke patronen in het landschap. Doel van het project is het verbeteren van de ecologische kwaliteit op het oude land d.m.v. herstel tuunwallen en het verbeteren van de botanische samenstelling op de tuunwal. Daarnaast wil men informatie- en educatiemateriaal ontwikkelen.
Bevoegdheden	Aan het openbaar lichaam Waddenfonds zijn de volgende publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen: De verordenende bevoegdheid, voor zover het vaststellen van een wettelijk voorschrift als bedoeld in artikel 4.23, eerste lid, Awb,

noodzakelijk is ten behoeve van het verstrekken van subsidies ten laste van de begroting van het Waddenfonds;

het nemen van besluiten inzake het verstrekken van subsidie ten laste van de begroting van het Waddenfonds, overeenkomstig titel 4.2 Awb.

(Zie artikel 5 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds)

Naam	11. Openbaar lichaam Waddenfonds	
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur 3 stemmen	Naam AB-leden vanuit Noord-Holland: P.J. van Hartskamp-de Jong, C.H. Boland. C.J. Loggen.	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: C.J. Loggen	
Andere deelnemers en stemaandeel	Provincie Fryslân en Provincie Groningen	
1 stem	Deelnemers Provincie Groningen: H. Staghouver (DB)	
1 stem	Deelnemers Provincie Fryslân: K. Kielstra (DB)	
Financieel belang	Baten begroting 2017	€ 39.308.000
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 34.377.568	2015: € 68.564.696
Vreemd vermogen	2014: € 121.553.468	2015: € 101.265.645
Resultaat na bestemming	2014: € 4.596.492	2015: € 21.406.507

Omgevingsdiensten

Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de Omgevingsdiensten. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kernegevens.

Naam	Omgevingsdiensten
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD

Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers

Naam	12. Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	
Vestigingsplaats	Lelystad	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid T.P.J. Talsma	
% stemmen	Stem: 4,63%	
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid	
Andere deelnemers en stemaandeel	Flevoland 32,84 %	Dronten 5,87 %
	Wijdmeren 3,36 %	Huizen 2,07 %
	Lelystad 12,35 %	Noordoostpolder 7,28 %
	Gooise Meren 6,94 %	Hilversum 2,02 %
	Almere 9,17 %	Weesp 3,46 %
	Urk 2,5 %	Blaricum 0,54 %
	Zeewolde 6,38 %	Laren 0,81%
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 11.539.467
	Deelnemersbijdragen	€ 11.302.919
	Provinciale bijdrage	€ 521.293
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 2.376.035	2015: € 2.363.833
Vreemd vermogen	2014: € 400.386	2015: € 629.919
Resultaat na bestemming	2014: € 468.035	2015: € 608.133

Naam	13. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	
Vestigingsplaats	Zaandam	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Namen AB-leden: T.P.J. Talsma en J.H.M. Bond	
% stemmen	Stem: 20 %	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid T.P.J. Talsma	
Andere deelnemers en stemaandeel	Amsterdam 30 %	Amstelveen 5 %
	Haarlemmermeer 16 %	Diemen 5 %
	Zaanstad 9 %	Ouder-Amstel 5%
	Aalsmeer 5 %	Uithoorn 5 %

Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 35.650.000
	Deelnemersbijdragen	€ 35.268.000
	Provinciale bijdrage	€ 8.416.778
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 1.199.000	2015: € 3.391.000
Vreemd vermogen	2014: € 14.920.000	2015: € 14.004.000
Resultaat na bestemming	2014: € 494.000	2015: € 1.891.000

Naam	14. RUD Noord-Holland Noord	
Vestigingsplaats	Hoorn	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid T.P.J. Talsma	
% stemmen	Stem: 15 %	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid T.P.J. Talsma	
Andere deelnemers en stemaandeel	Den Helder 7 %	Stedebroec 2 %
	Hollands Kroon 9 %	Alkmaar 12 %
	Schagen 7 %	Bergen 4 %
	Texel 3 %	Castricum 4 %
	Drechterland 3 %	Heiloo 3 %
	Enkhuizen 3 %	Heerhugowaard 6 %
	Hoorn 10 %	Langedijk 2 %
	Koggenland 2 %	
	Medemblik 7 %	
	Opmeer 1 %	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 10.981.366
	Deelnemersbijdragen	€ 10.881.366
	Provinciale bijdrage	€ 3.192.306
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 1.029.940	2015: € 625.942
Vreemd vermogen	2014: € 1.432.396	2015: € 1.643.919
Resultaat na bestemming	2014: € 990.506	2015: € 298.021

Naam	15. Omgevingsdienst IJmond	
Vestigingsplaats	Beverwijk	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid T.P.J. Talsma	
Stemmen	Stemmen: 3 (van 100)	
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid	
Andere deelnemers en stemaandeel	Velsen 34	Haarlem 26
	Heemskerk 10	Beverwijk 17

	Uitgeest 5	Purmerend 3
		Beemster 2
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 7.536.583
	Deelnemersbijdragen	€ 4.669.078
	Provinciale bijdrage	€ 137.057
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 729.970	2015: € 714.867
Vreemd vermogen	2014: € 11.795.627	2015: € 10.482.087
Resultaat na bestemming	2014: € 180.338	2015: € 107.309

Interprovinciaal Overleg

De provincie Noord-Holland neemt deel in een interprovinciaal samenwerkingsverband. Het voornaamste doel van de vereniging is gezamenlijke belangenbehartiging op nationaal en Europees niveau.

Onderstaand volgen de visie, rechtsvorm en het doel, het bestuurlijk belang alsook de activiteiten en bevoegdheden van dit samenwerkingsverband. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	16. Interprovinciaal Overleg
Visie en beleidsvoornemens	Interprovinciale afstemming en belangenbehartiging
Rechtsvorm en doel	Vereniging; het IPO is een vereniging van en voor de provincies. De provincies zijn de leden van de vereniging en zijn vertegenwoordigd in Bestuur en Algemene Vergadering.
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging
Activiteiten	Afstemming en belangenbehartiging
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Belangenbehartiging in Den Haag en in Brussel op verschillende relevante provinciale dossiers.
Bevoegdheden	Het IPO treedt op als vertegenwoordiger van de twaalf provincies richting het Rijk, op die dossiers die voor het IPO van belang zijn.

Naam	16. Interprovinciaal Overleg
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuurders en aandeel	Provincie Noord-Holland
Bestuurslid	Naam AB-leden: A. Tekin (PvdA) en M.C.A. Klein (CU-SGP)
Financieel belang	Statuten van de vereniging bepalen dat de deelnemers de kosten van het IPO moeten voldoen.
Financiële kengetallen	In 2015 bedroeg de provinciale bijdrage aan het IPO € 671.848.

Stichting Gooisch Natuurreservaat

De provincie Noord-Holland vormt, samen met vijf Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren) en de gemeente Amsterdam, de Stichting Gooisch Natuurreservaat. De stichting heeft als doel de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze te eeuwig en ongeschonden als

natuurreservaat te behouden, en aan het publiek het genot van dat natuurschoon te verzekeren door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen.

Onderstaand volgen de visie, rechtsvorm en het doel, bestuurlijk belang en de activiteiten en bevoegdheden van dit samenwerkingsverband. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	17. Stichting Gooisch Natuurreservaat
Visie en beleidsvoornemens	In de visie van de stichting leveren de waardevolle kenmerken van landschap, natuur en cultureel erfgoed (samen het "natuurschoon") een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de mens. Het behoud van deze waarden in het Gooi vindt het Gooisch Natuurreservaat daarom van groot belang voor de bewoners en bezoekers van de regio, voor nu en later. Iedereen dient de natuur en het landschap te kunnen ervaren en dient er kennis over te kunnen vergaren. De verkregen ervaringen en inzichten zullen leiden tot sympathie voor natuurbescherming, een voorwaarde voor duurzaam behoud van de terreinen. De stichting is bovendien van mening dat de voor het Gooi kenmerkende flora en fauna, los van de betekenis voor het welzijn van de mens, recht hebben op voldoende leefruimte van goede kwaliteit. Om het ecologisch functioneren van de natuurterreinen of – op grotere schaal – de Gooise stuwwallen te kunnen waarborgen, moet over eigendoms- en bestuursgrenzen heen worden gekeken. Uiteindelijk gaat het om het Gooi als deel van de Heuvelrug en als schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het Gooisch Natuurreservaat beheert circa 2800 hectare natuurgebied.
Rechtsvorm en doel	Stichting volgens statuten. Financiering door de participanten (bestaande uit de provincie, de gemeenten in het Gooi en de gemeente Amsterdam) is geregeld in een samenwerkingsovereenkomst.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit leden van de verschillende gemeenteraden en leden van Provinciale Staten van Noord-Holland. Het dagelijks bestuur bestaat uit leden van de colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De zetelverdeling in het algemeen bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 zetels; gemeente Amsterdam 2 zetels; gemeente Blaricum 1 zetel; gemeente Bussum 2 zetels; gemeente Hilversum 4 zetels; gemeente Huizen 2 zetels; gemeente Laren 1 zetel; gemeente Naarden 1 zetel;
Activiteiten	Het aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden handhaving en toezicht in natuurgebieden, belangenbehartiging van natuur in multidisciplinaire projecten, het verzorgen van natuur- en milieueducatie.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Met de provinciale participantenbijdrage heeft GNR onder meer haar natuurgebieden kunnen beheren. Hiermee hebben deze middelen bijgedragen aan de realisatie van onze doelstelling om het groen te beschermen.
Bevoegdheden	Aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, voor zover binnen het statuut is toegestaan. De stichting heeft geen publiekrechtelijke bevoegdheden.

Naam	17. Stichting Gooisch Natuurreservaat
Vestigingsplaats	Hilversum

Bestuurders en aandeel	Provincie Noord-Holland
Bestuurslid	In het algemeen bestuur: C.W.M. van Rooij, F.K. de Groot, J.J.A.M. van Hooff en gedeputeerde Talsma. Gedeputeerde Talsma is tevens lid van het dagelijks bestuur.
Financieel belang	Statuten van de stichting bepalen dat de deelnemers het exploitatietekort van de stichting dragen, volgens de volgende, in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen, verdeelsleutel: Provincie Noord-Holland 25%; Gemeente Amsterdam 10%; en de gemeenten Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren en Naarden gezamenlijk voor 65%.
Financiële kengetallen	In 2015 bedroeg het exploitatietekort van het GNR € 1.900.360, waarvan het provinciale aandeel € 501.000 bedroeg. In de begroting 2016 is een provinciaal aandeel van € 509.750 opgenomen.

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

De Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio is opgericht teneinde de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in de Schipholregio, in de ruimste zin van het woord te bevorderen.

Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de Stichting. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
Visie en beleidsvoornemens	Realiseren van gebiedsgerichte projecten en individuele maatregelen conform het convenant Leefbaarheid 2007 (onderdeel van de Aldersafspraken 2007)
Rechtsvorm en doel	Rechtsvorm: Stichting Doel: verbetering leefkwaliteit in omgeving Schiphol
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Activiteiten	Minimaal 1 keer per jaar komt de Raad van Toezicht bijeen
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	De stichting draagt zorg voor een betere balans tussen lusten en lasten van Schiphol. Door investeringen in de omgeving die belast wordt door vliegtuiggeluid, waar ruimtelijke beperkingen zijn door de nabijheid van Schiphol en hinder beperkende maatregelen niet mogelijk zijn, wordt de leefbaarheid verbeterd.
Bevoegdheden	Benoemt en ontslaat bestuurders (Statuten art. 4, lid 1 en lid 3; art. 9, lid 8) Stelt vacatiegelden Bestuur en Raad vast (art. 5, lid 3; art. 9, lid 8) Toezicht op beleid van het bestuur en op algemene gang van zaken in de stichting, (art,9, lid 1). Kan een reglement Raad van toezicht vaststellen, wijzigen of opheffen met nadere regels over het functioneren van de Raad.

Naam	18. Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid: geen deelneming aan AB vanuit PNH	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: geen deelname PNH	
Andere deelnemers en stemaandeel	Deelnemer J. Hoffscholte Deelnemer: J. Bezemer Deelnemer: C. Claassen Deelnemer: J. Bolhoeve	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 0
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 25.942.001	2015: € 24.941.987
Vreemd vermogen	2014: € 769.362	2015: € 644.421
Resultaat na bestemming	2014: € 0	2015: € 0

Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de stichting. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	19. Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	
Visie en beleidsvoornemens	De ambitie is om met het NZKG een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de metropoolregio Amsterdam	
Rechtsvorm en doel	Rechtsvorm: Stichting Doel: versterking van de internationale concurrentiepositie van het gebied.	
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG	
Activiteiten	Minimaal 4 keer per jaar komt het bestuursplatform bijeen	
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Ruimte-intensiveringsmonitor, inventarisatie leefbaarheidsdoelstellingen en uitvoering, werkateliers duurzaamheid en leefbaarheid, Synopsis SHIP.	
Bevoegdheden	Benoemen programmamanager, opdrachtgever regionale projecten uit het uitvoeringsprogramma en verantwoordelijk voor de jaarrekening van de stichting.	

Naam	19. Stichting Masterplan Noordzeekanaalgebied	
Vestigingsplaats	IJmuiden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	Naam AB-lid: gedeputeerde mw. E. Post (voorzitter)	
1 stem	4 leden in AB, provincie Noord-Holland heeft 1 stem	
Dagelijks bestuur	Naam DB-lid: Gedeputeerde mw. E. Post	
Andere deelnemers en stemaandeel		
1 stem	Wethouder EZ K. Ollongren namens gemeente Amsterdam	
1 stem	Wethouder EZ. D. Straat namens gemeente Zaanstad	
1 stem	Wethouder EZ T. de Rudder namens gemeente Beverwijk	
1 stem	Wethouder EZ A. Verkaik namens gemeente Velsen	
1 stem	Wethouder EZ R. van Haeften namens Haarlemmerliede	
Financieel belang	Inkomsten stichting in de vorm van bijdragen:	
	Provincie Noord-Holland	€ 56.963
	Gemeente Amsterdam	€ 34.913
	Gemeente Velsen	€ 29.400
	Gemeente Zaanstad	€ 29.400
	Gemeente Beverwijk	€ 29.400
	Gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude	€ 3.675
	Haven Amsterdam	€ 3.500
Inkomsten stichting	€ 187.251	
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 383.840	2015: € 319.434
Vreemd vermogen	2014: 0	2015: 0
Resultaat na bestemming	2014: 0	2015: 0

Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de stichting. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	20. Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	
Visie en beleidsvoornemens	Beheer en ontwikkeling van haven- en visveilinginfrastructuur t.b.v. economische ontwikkeling	
Rechtsvorm	Stichting	
Bestuurlijk belang	8,4%	
Doel en activiteiten	Het administreren en beheren van aandelen in het kapitaal van de te IJmuiden (gemeente Velsen) gevestigde naamloze vennootschap Zeehaven IJmuiden N.V.	
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Beheren aandelenpakket en ontvangst dividenden	

Bevoegdheden	De provincie benoemt één lid van het Bestuur van de Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.
--------------	--

Naam	20. Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	
Vestigingsplaats	IJmuiden	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	J.A.W. van Dalen (lid)	
5 stemmen		
Dagelijks bestuur	n.v.t.	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 7.399.000
(Zeehaven IJmuiden N.V.)	Deelnemersbijdragen	€ 4.372.516
	Provinciale bijdrage	€ 480.402
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 17.378.000	2015: € 18.450.000
Vreemd vermogen	2014: € 39.553.000	2015: € 38.613.000
Resultaat na bestemming	2014: € 910.000	2015: € 1.097.000

Stichting Oneindig Noord-Holland

Naam	21. Stichting Oneindig Noord-Holland	
Rechtsvorm en taak	Stichting De Provincie Noord-Holland heeft middels het GS-Besluit van 7 mei 2013, nr. 97754/166511 de Stichting Oneindig Noord-Holland belast met de uitvoering van een dienst van algemeen economisch belang (DAEB). Het gaat om de volgende publieke taken: 'Het al dan niet digitaal ontsluiten van cultureel erfgoed voor een breed publiek' en 'Het al dan niet digitaal bijeenbrengen van Noord-Hollandse collecties en verhalen'.	
Bestuurlijk belang	Omdat het gaat om een verzelfstandigd provinciaal project is het belangrijk dat de provincie zelf sturing houdt op het platform. Daarom hebben GS gekozen voor een overheidsstichting. Hiermee heeft de provincie het intellectueel eigendom behouden van de tot nu toe gecreëerde producten. Andere publieke en private partijen kunnen hun doelen beter koppelen aan de activiteiten producten die in het kader van het platform zijn ontwikkeld. Ook kan door een overheidsstichting aan fondsenwerving worden gedaan, wat voor de provincie niet mogelijk is.	
Activiteiten	De doelstelling van Stichting Oneindig Noord-Holland wordt vervuld door: het materiële erfgoed van Noord-Holland (collecties van musea, archieven en andere instellingen, monumenten en cultuurlandschappen) te ontsluiten. Vervolgens wordt dit materiële erfgoed	

	verbonden aan het immateriële erfgoed; de verhalen. Tenslotte worden deze verhalen via thema's, communicatieactiviteiten, producten en samenwerkingsverbanden naar een breed publiek gebracht. In 2013 zijn met de Stichting prestatieafspraken gemaakt over de verdere (financiële) verzelfstandiging en inhoudelijke doorontwikkeling van Oneindig Noord-Holland. Deze afspraken worden medio 2015 geëvalueerd
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Op 8 december 2015 hebben GS de Meting van de Prestatieafspraken, uitgevoerd de door LA group, vastgesteld. De Meting toont aan dat Stichting ONH de prestatieafspraken heeft behaald. Ingezet wordt op verdere verzelfstandiging, met meer bezoekers en een grotere collectie.
Bevoegdheden	In de statuten is geregeld dat de provincie de leden van de raad van toezicht benoemt (art. 16.2), waarbij voor één van de te benoemen personen geldt dat hij of zij de belangen van de Provincie vertegenwoordigt. Er geldt een informatie/rapportageverplichting van het bestuur aan de Raad van Toezicht (art. 17 en 20). Daarnaast is, omdat de stichting een verbonden partij is, het volgende van toepassing: Elke vier jaar vindt een evaluatie plaats; GS rapporteren in het kader van de begroting en de jaarrekening over de stand van zaken; Artikel 167 is van toepassing t.b.v. de informatiepositie van PS; Conform artikel 5.5 uit de statuten van de Stichting ONH stelt het bestuur jaarlijks een beleidsplan en begroting. Dit beleidsplan behoeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht en van de provincie. De goedkeuring van de provincie wordt niet eerder verleend dan nadat de Raad van Toezicht zijn goedkeuring heeft verleend.

Naam	21. Stichting Oneindig Noord-Holland	
Vestigingsplaats	Amsterdam	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Raad van Toezicht	Voorzitter: W. Eggenkamp Lid: S. Baggerman Lid: S. Warnik Lid: J. Iemhoff Lid: W. Helmus	
Financieel belang	Provinciale bijdrage	€ 200.000 per jaar (t/m 2016).

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Naam	22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	
Visie en beleidsvoornemens	Voorbereiding van de bouw van een nieuwe hoge flux reactor ter vervanging van de bestaande 50 jaar oude reactor. Ministerie van EZ en de Provincie Noord-Holland	

	hebben elk € 40 mln gereserveerd voor deze voorbereiding. Het verstrekte krediet dient terugbetaald te worden. Het is de bedoeling dat de private sector de bouw en exploitatie op zich gaat nemen.
Rechtsvorm en doel	Stichting met als doel a) het (doen) ontwerpen en realiseren van een hoge flux reactor die bestemd is voor de medische en industriële radio-isotopenproductie en nucleair technologisch onderzoek in de gemeente Schagen; b) het (doen) exploiteren van de Pallas-reactor, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten
Activiteiten	Het doen ontwerpen van een nieuwe reactor en het regelen van de benodigde vergunningen. Interesseren van de private sector.
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Het project betreft de voorbereidingsfase voor de bouw van een nieuwe reactor die moet leiden tot continuering van het aanbod aan medische en industriële isotopen, en behoud en zo mogelijk de versterking van de researchlocatie Petten.
Bevoegdheden	De Stichting heeft een Raad van Toezicht en een directeur die gebonden is aan de toestemming van het Ministerie EZ en de Provincie Noord-Holland voor wat betreft activiteiten en opnemen krediet.

Naam	22. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	
Vestigingsplaats	Schagen	
Raad van Toezicht	Vacature (voorzitter), drs. M.C. van der Harst, prof.dr. J. Telgen en em. prof.dr. W.C. Turkenburg.	
Bestuurder van de stichting/ Directeur	H. J. van der Lugt	
Financieel belang	Baten begroting 2016	€ 0
	Deelnemersbijdragen	€ 0
	Provinciale bijdrage	€ 0
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 892.578 neg.	2015: € 1.855.117 neg.
Vreemd vermogen	2014: € 11.584.026	2015: € 21.814.557
Resultaat na bestemming	2014: € 561.620 neg.	2015: € 962.539 neg.

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland is opgericht teneinde de kosten te kunnen bestrijden van de nazorg van een na 1-9-1996 gesloten stortplaats Wet milieubeheer binnen de provincie Noord-Holland.

Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van het fonds. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op een aantal kerngegevens.

Naam	23. Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	
Visie en beleidsvoornemens	Het zorgdragen dat de omgeving van een na 1996 gesloten stortplaats Wet Milieubeheer geen nadelige gevolgen ondervindt van de gesloten stortplaats.	
Rechtsvorm en doel	Fonds met eigen entiteit	
Bestuurlijk belang	Wettelijke taak	
Realisatie provinciale doelen/geleverde prestaties	Beschermen van omgeving van gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer. Uitvoering van nazorg van gesloten stortplaats De Poel. Beoordeling van nazorgplannen geopende stortplaatsen Schoteroog, Hollandse Brug en Sortiva en eindinspectie uitgevoerd voor de te sluiten stortplaats Schoteroog. Beheer van de middelen in het Nazorgfonds. Bepaling van de doelvermogens voor de geopende stortplaatsen alsmede de nazorgheffing 2016.	
Activiteiten	Beheren van de financiële middelen en het bekostigen van de nazorg van na 1996 gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer	
Naam	23. Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	
Vestigingsplaats	Haarlem	
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland	
Algemeen Bestuur	College van gedeputeerde Staten	
Dagelijks bestuur	Gedeputeerde Financiën en Milieu	
Andere deelnemers en stemaandeel	Geen	
Financieel belang	Baten begroting 2016 waaronder de nazorgheffing 2016 (belastingheffing aan stortplaats exploitanten)	€ 1.935.067
	Deelnemersbijdragen	N.v.t.
	Provinciale bijdrage	N.v.t.
Financiële kengetallen		
Eigen vermogen	2014: € 50.600.938	2015: € 45.528.509
Vreemd vermogen	2014: € 36.588	2015: € 10.543
Resultaat na bestemming	2014: € 6.185.032	2015: € 567.571

4.7 Grondbeleid

Wat willen wij bereiken?

4.7.1 Inleiding en context

Grond wordt ingezet voor de realisatie van verschillende beleidsdoeleinden. Deze beleidsdoelen zijn vastgelegd in de Vierde nota grondbeleid die door uw Staten is vastgesteld op 23 mei 2016. De Provincie kan hierdoor actief grondbeleid toepassen ten behoeve van de realisatie van beleidsdoelen op het gebied van onder andere natuur, infrastructuur en landbouw. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is marktconformiteit: zowel aankoop als verkoop van gronden geschiedt op basis van onafhankelijke taxaties. Als overheid mag de provincie geen versturende werking op de grondmarkt hebben en geen staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van getaxeerde waarden afgeweken kan worden. Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt in principe op minnelijke (vrijwillige) basis indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

In 2017 zal de nadruk bij de uitvoering van het grondbeleid komen te liggen op:

- de taakgebonden grondverwerving voor infrastructuur;
- het zo effectief mogelijk inzetten van voormalige BBL-gronden en overige door de provincie verkregen gronden voor het oplossen van knelpunten ten behoeve van de structuurversterking van de landbouw en realisatie van het Natuurnetwerk Nederland;
- de inzet van het instrument ruil- en/of herverkaveling voor de agrarische structuurverbetering;
- de verkoop van overtollige gronden en gebouwen en ontwikkeling van nieuwe en bestaande groene grondposities ten behoeve van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland.

Wat gaan we daar voor doen?

4.7.2 Natuur

Op 23 mei 2016 hebben Provinciale Staten de Vierde nota Grondbeleid vastgesteld, hierin is ook het groene grondbeleid opgenomen. De werking van het groene deel van dit beleid wordt nauwlettend gemonitord.

Vanuit de grondportefeuille wordt jaarlijks een bijdrage overgeheveld aan de reserve Groen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de verkoop van provinciale gronden die wij van het Rijk voor dit doel hebben gekregen (voormalige BBL-gronden).

Tevens heeft de provincie in 2014 gronden van het Rijk gekregen om met de opbrengst daarvan de subsidie aan de gemeente Haarlemmermeer (in het kader van compensatiemaatregelen Schiphol; PASO) te kunnen financieren. Tot 2023 zullen deze gronden gefaseerd in de markt worden gezet waarbij tevens wordt gekeken hoe deze zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet om andere beleidsdoelen te ondersteunen. Op jaarbasis wordt gekeken of er ten opzichte van de boekwaarde winst of verlies optreedt. Deze winst of verlies wordt toegevoegd aan of verrekend met de reserve Groen.

4.7.3 Landbouw

De provinciale landbouwkundige gronden worden waar mogelijk bij verkoop zo effectief mogelijk ingezet voor het oplossen van knelpunten bij structuurverbetering van de landbouw. Daarnaast wordt ter bevordering van de agrarische structuur het instrument ruil- en/of herverkaveling ingezet; Op dit moment lopen er vrijwillige kavelruilprocessen in polder Waard-Nieuwland en in de Gooi-Vechtstreek.

4.7.4 Infrastructuur

In 2017 zal waar nodig (taakgebonden) grondverwerving plaatsvinden ten behoeve van infrastructuur. Het grootste project is daarbij de Hoogwaardige Openbaar Vervoerverbinding

(HOV) in het Gooi. Andere belangrijke projecten waarvoor grondverwerving aan de orde is, zijn de N236, N241, N417, brug Ouderkerk aan de Amstel en N247. Ook spelen diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat uw Staten beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet of het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI)/Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO). De projectleider van het betreffende project is daarbij verantwoordelijk voor de voortgang van het project en geeft opdracht aan de sector Grond voor de verwerving. Grondverwerving heeft een faciliterend karakter. Tegelijkertijd heeft de sector Grond een eigenstandige rol vanuit de verantwoordelijkheid voor naleving van alle wettelijke eisen en van het door de Staten vastgestelde grondbeleid.

4.7.5 Grondbanken

In februari 2011 hebben uw Staten het beleidskader voor de beheergrondbank Laag-Holland en Amstelscheg vastgesteld. De beheergrondbank heeft tot doel kwetsbare agrarische landschappen te beschermen tegen verruiging door te voorkomen dat agrarische grond in onbruik raakt. Deze beheergrondbank zal nog in 2016 worden geëvalueerd.

Uit de evaluatie van beide grondbanken zal blijken of en zo ja hoe voortzetting daarvan wordt vorm gegeven.

4.7.6 Projecten

De Provincie heeft op een aantal locaties gronden verworven vanuit de kredieten voor strategisch en anticiperend grondbeleid. In 2016 zal verder worden gewerkt aan de realisatie van de destijds bij aankoop beoogde beleidsdoelen en/of aan het verkopen of ontwikkelen van deze gronden. Het gaat daarbij concreet om de projecten Crailo, Bloemendalerpolder, het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer, het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB), Distriport, tot slot de SLP Zuid-gronden bij Rozenburg, ook wel bekend als het kassengebied Rozenburg.

De Veiligheidsregio Gooi- en Vechtstreek heeft haar oefencentrum op Crailo en wil wellicht een ander deel van Crailo in eigendom verwerven van de provincie om dat als oefencentrum te kunnen blijven gebruiken; de onderhandelingen hierover lopen.

Met het COA zijn er onderhandelingen over de verhuur van een deel van Crailo voor de opvang van asielzoekers. Door de snel wisselende behoefte van het COA aan opvangplaatsen bestaat nog onzekerheid over de uitkomsten hiervan. In deze begroting zijn de financiële gevolgen voor 2017 en verder opgenomen zoals die bij de tweede begrotingswijziging 2016 door PS hiervoor zijn vastgesteld.

In 2017 gaat de grondrouting van het project Bloemendalerpolder van start, dit op basis van de SUOK.

In 2016 heeft de eerste verkoop plaatsgevonden op het RHB, verwacht wordt dat na de realisatie van fase 1 er weer een verkoop zal plaatsvinden.

In 2010 is besloten om af te zien van het gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer (regio Wieringen en Wieringermeer). Voor dit plan had de provincie reeds circa 550 hectare agrarische grond en diverse opstallen (woningen en bedrijfsgebouwen) aangekocht. Sinds eind 2014 worden de verschillende woonobjecten gefaseerd in de verkoop gebracht. De agrarische grond en bijhorende opstallen worden zo veel mogelijk ingezet bij kavelruil voor agrarische structuurverbetering. Daarnaast worden losse objecten verkocht ten behoeve van realisatie van maatschappelijke doelstellingen, zoals nieuwe natuur, verbetering van het watersysteem en een nieuw windpark.

4.7.7 Beheer en verkoop

De provincie bezit een oppervlakte van ca. 22.000 hectare grond, wegen en water, ca. 80 gebouwen en vele ligplaatsen, kades en steigers. De gronden vallen deels binnen de beheergrenzen van de (vaar)wegen en deels zijn deze in bruikleen uitgegeven aan PWN. De overige ligplaatsen, gronden en gebouwen (het tijdelijke bezit) met een oppervlakte van 2450 hectare worden beheerd door ze te verpachten, verhuren of in bruikleen uit te geven. Jaarlijks ontvangt de provincie hiervoor ongeveer 3,5 miljoen euro aan inkomsten. Dit beheer omvat circa

1550 contracten. Voor ligplaatsen en tankstations geldt dat dit beheer permanent is. Andere gronden en gebouwen worden tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, ontwikkeling of sloop. In 2017 worden voor het eerst percelen met beperkingen in het gebruik uitgegeven. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit. Daardoor verminderen de pachtinkomsten. De mindere inkomsten buiten het NNN worden met een bedrag van € 230.000 gecompenseerd. Dit geld wordt beschikbaar gesteld via de Kaderbrief 2017 Nieuw Beleid.

Overtollig vastgoed wordt verkocht. Het gaat hier bijvoorbeeld om gronden en gebouwen die zijn verworven voor de aanleg van een weg, maar die daarvoor niet meer (geheel) nodig zijn. Het kan ook gaan om verkoop van gebouwen die niet langer nodig zijn voor de huisvesting van provinciale ambtenaren of diensten. Verkopen gebeurt volgens het principe van marktconformiteit op basis van een onafhankelijke taxatie. Verkopen vinden plaats na een transparante verkoopprocedure (bijvoorbeeld via een makelaar), tenzij één partij duidelijk de “meest gerede partij” is. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als een perceel alleen toegankelijk is via grond van de koper.

4.7.8 Verantwoording GS aan PS

Uiteraard wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt daarom zo goed mogelijk geraamd –op geaggregeerd niveau- welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Het belang van goede ramingen is toegenomen door de invoering van de Wet Houdbare OverheidsFinanciën (Wet HOF). Bij maximale transparantie en ramingen vooraf gelden wel enkele kanttekeningen:

Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat niet altijd te plannen of te voorspellen is. Daardoor kan de realisatie af wijken van de raming.

Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de Provincie of derde partijen schaden.

Er kunnen zich situaties voordoen waarin snel gehandeld moet worden en er dus –uiteraard voor zover passend binnen de regels van het mandaatbesluit- actie wordt ondernomen vóórdat van een transactie melding gemaakt kan worden aan PS.

Uiteraard leggen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten verantwoording af over alle aan- en verkopen van grond. Vanwege de bovengenoemde kanttekeningen zal het daarbij in de praktijk ook kunnen gaan over verantwoording achteraf, waarbij GS toelichten welke van de geraamde doelstellingen wel en niet zijn gehaald en waarom.

Wat gaat het kosten?

4.7.9 Overzicht provinciale gronden

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2015 van de in de paragrafen beschreven gronden.

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2015	Verplichtingen uit aan en verkopen per 31-12-2015	Oppervlakte (m²)
Anticiperende aankopen			
Niet in exploitatie genomen gronden			
1. Bloemendalerpolder	€ 4.963.262	€ 0	777146
2. Gebied Crailo *	€ 25.193.494	€ 0	440376
3. Percelen Jaagweg	€ 13.100.000	€ 0	1122735

4. R.h.b. Anna Paulowna	€ 2.200.000	€ 0	175988
Materiële vaste activa			
5. Nieuw-Vennep	€ -	€ 0	37891
6. Perceel Wieringermeer	€ 650.000	€ 0	145865
7. Compensatiegronden	€ 5.227.359	€ 0	705490
8. Bergweg 30, Bloemendaal	€ 225.806,73	€ 0	0
9. Perceel Hoofdweg 511	€ 421.419	€ 0	48000
10. Gronden in Wieringerrandmeer (aangekocht bij kavelruil)	€ 951.963,87	€ 0	249275
Totalen	€ 52.933.304,60	€ 0	3702766
Strategische aankopen			
Materiële vaste activa			
11. Percelen Kassengebied Rozenburg	€ 9.362.512,-	€ 0	134789
Totalen	€ 9.362.512,-	€ 0	134789
Overige materiële vaste activa			
12. Percelen Wieringen (aangekocht t.b.v. Wieringerrandmeer)	€ 20.737.517,61	€ 0	4821622
13. Percelen PASO	€ 19.029.099	€ 0	3825294
14. Percelen BBL	€ 11.587.130	€ 0	14270875
15. Percelen Beheergrondbank Laagholland	€ 1.635.822	€ 0	1584445
Totalen	€ 52.989.568,61	€ 0	24502236

4.8 Provinciale heffingen

Wat willen wij bereiken?

Uit provinciale ofwel lokale heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de burgers en – in mindere mate – het bedrijfsleven. Met lokale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen te financieren, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen dan bij belastingen. Deze paragraaf geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te

realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen houden wij rekening met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet. Daaruit komt het volgende naar voren:

Lastendruk

De provinciale heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van het te betalen bedrag. In de Provinciewet staat dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden en in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. De opbrengsten van de heffingen zijn bij speciale wetten aan limieten gebonden. Bij overtreding van deze regels kan de rechter de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen

In het Coalitieakkoord 2015-2019 is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden. Ruimte voor nieuw beleid is er uitsluitend als er wordt bezuinigd of als er sprake is van structureel hogere inkomsten. De opcenten worden niet verhoogd. Noord-Holland blijft de provincie met het laagste opcententarief.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij innen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingmiddel.

Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De Provincie Noord-Holland kent de nazorgheffing gesloten stortplaatsen en de grondwaterheffing.

Rechten: betalingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De Provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.

Belastingen: opcenten

De motorrijtuigenbelasting (hierna: MRB) wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De Belastingdienst verzorgt de heffing en inning van de MRB, waarop de provinciale opcenten meeliften. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcententarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum. Het huidige tarief in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9 opcenten.

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een grootwagenaarhouder/ leasebedrijf naar een andere provincie) direct door in de verdeling van het provinciefonds. Een verandering in de grondslag heeft een egaliserende werking in de uitkering provinciefonds.

Het volume belaste motorvoertuigen is in 2016 licht toegenomen. Deze toename leidt tot een structureel hogere opbrengst. Op basis van de gewichtsuitdraai per 01-01-2016 wordt de raming van de motorrijtuigenbelasting met € 5,4 miljoen naar boven bijgesteld. Naast de lichte toename van belaste voertuigen wordt de hogere opbrengst veroorzaakt door het onder het half tarief brengen van de zogenaamde plug-in-hybrides. In de Wet uitwerking autobrief II werd besloten dat vanaf 2016 tot 2020 het nihil tarief blijft behouden voor de motorrijtuigenbelasting (en opcenten) voor volledig emissievrije ofwel elektrische auto's. Voor plug-in-hybrides (met een CO₂-uitstoot van niet meer dan 50 gram/km) is tot en met 2018 een half-tarief ingevoerd. Het effect daarvan is in de (meerjaren)raming verwerkt. In het ingediende aangepaste wetsvoorstel Wet uitwerking autobrief II wordt voorgesteld de 125 kilo gewichtsaftrek voor hybride personenauto's per 1

januari 2017 te laten vervallen. Op het moment van schrijven van deze paragraaf was dit nog voorstel van wet en derhalve is het, overigens thans nog onbekende, effect hiervan nog niet in de meerjarenraming verwerkt.

Bij Zomernota 2016 zijn onderstaande ramingen 2016 t/m 2019 en verder doorlopend tot 2024 verwerkt.

Jaar	2016	2017	2018	2019
Begroting 2016	190,0	190,0	190,0	190,0
Zomernota 2016	195,4	195,4	195,4	195,4
Verschil	+ 5,4	+ 5,4	+ 5,4	+ 5,4

Heffingen

*Nazorgheffing gesloten stortplaatsen **

In de zogenaamde Leemtetwet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen (artikelen 15.44, 15.45 en 15.47) over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In deze wet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt berekend op basis van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. Voor 2017 wordt geen heffing geraamd. De heffingen worden in het Nazorgfonds gestort, dat uitsluitend voor nazorg is bestemd. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Het Nazorgfonds bevatte per 1 januari 2016 ongeveer € 45,5 miljoen. Per 1 januari 2017 zal het saldo van de reserve geopende stortplaatsen naar verwachting circa € 47,7 miljoen omvatten, inclusief verwachte rentebaten (rekenrente 5%) minus de kosten.

*) De verordening Nazorgheffing is vastgesteld bij statenbesluit van 29 maart 1999, nummer 19 (Provinciaal blad 1999/25), de meest recente tarieventabel 2016 bij statenbesluit van 14 december 2015, nummer 72 (Provinciaal blad 2016/9).

*Grondwaterheffing **

In december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De heffing is bestemd ter bestrijding van een groot deel van de kosten die zijn verbonden aan het grondwaterbeheer die ten laste van de provincie komen. De kosten-batenverhouding wordt bij balansvoorziening geregeld. Dit houdt in dat een heffingsoverschot, veelal veroorzaakt door eenmalige grote grondwateronttrekkingen, in de voorziening wordt gestort en dat een heffingstekort uit de voorziening gedekt wordt. Hiermee wordt ook voorkomen dat het heffingstarief onnodig fluctueert. Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 12.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2017 wordt een heffingsopbrengst geraamd van € 730.000.

*) De vigerende Grondwaterheffingsverordening is vastgesteld bij statenbesluit van 9 november 2009, nummer 61 (Provinciaal blad 2009/150).

Rechten *

Leges, ook rechten genoemd, zijn betalingen die de overheid krachtens algemene regels vordert ter zake van een concrete door haar in haar functie als zodanig individueel bewezen dienst. Er is sprake van een dienst indien degene, voor wie de handeling wordt verricht, rechtstreeks en in overheersende mate een individueel belang heeft bij deze handeling. Daarmee onderscheiden de rechten zich van belastingen. Zuiver publiekrechtelijke handelingen van de overheid, zoals het verlenen van vergunningen of ontheffingen zijn diensten in deze zin. Uitgangspunt van

Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Voor 2017 worden de legesopbrengsten geraamd op € 1,6 miljoen. In deze opbrengst zijn hogere leges van WABO gerelateerde baten begrepen van € 325.000 voor de Zeesluis IJmuiden en € 150.000 voor de Markermeerdijk. Voor niet-WABO gerelateerde vergunningen is een legesopbrengst van € 427.000 geraamd.

*) De meest recente Legesverordening is vastgesteld bij statenbesluit van 7 december 2009, nummer 80 (Provinciaal blad 2009/166) en de meest recente Tarieventabel 2016 bij statenbesluit van 14 december 2015 (Provinciaal blad 2015/178).

Wat gaat het kosten?

Voor 2017 ramen wij aan lokale heffingen voorlopig een totaalbedrag van € 198,1 miljoen.

Categorie	Soort	Begroting 2017
Belastingen	Opcenten	195,4 miljoen
Heffingen	Nazorgheffing gesloten stortplaatsen	0,0 miljoen
	Grondwaterheffing	0,7 miljoen
Rechten	Leges	2,0 miljoen
Totaal		198,1 miljoen

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt jaarlijks geïndexeerd met de tabelcorrectiefactor (ongeveer inflatie volgend). De theoretische opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt in 2017 circa € 121 miljoen en kan hoger of lager uitvallen op basis van de voertuigvolumegegevens uit de halfjaarlijkse gewichtsuitdraai.

Noord-Hollandse heffing van opcenten interprovinciaal vergeleken

Provincies mogen per 1 januari 2016 maximaal 110,6 opcenten heffen. Verwacht wordt dat het maximum voor 2017 wordt vastgesteld op 111,0 opcenten. Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. In onderstaande vergelijking wordt aangetekend dat de tarieven voor 2017 voorlopig zijn en nog vastgesteld dienen te worden door de provinciale besturen.

Naam provincie	Tarief 2016	Tarief 2017	Maximumtarief	% benut
			2016/2017 *	2016/2017
Friesland	68,8	70,2	110,6/111,0	62,2/63,2
Groningen	88,9	88,9	110,6/111,0	80,4/80,1
Drenthe	92,0	92,0	110,6/111,0	83,2/82,9
Overijssel	79,9	79,9	110,6/111,0	72,2/72,0
Flevoland	77,4	78,2	110,6/111,0	70,0/70,5
Gelderland	88,7	89,2	110,6/111,0	80,2/80,4
Utrecht	72,6	72,6	110,6/111,0	65,6/65,4
Noord-Holland	67,9	67,9	110,6/111,0	61,4/61,2
Zuid-Holland	92,0	92,0	110,6/111,0	83,2/82,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	110,6/111,0	68,8/68,6

Naam provincie	Tarief 2016	Tarief 2017	Maximumtarief 2016/2017 *	% benut 2016/2017
Zeeland	82,3	82,3	110,6/111,0	74,4/74,1
Limburg	77,9	77,9	110,6/111,0	70,4/70,2
Gemiddeld	80,4	80,6	110,6/111,0	72,7/72,6

Het maximumtarief 2017 moet nog worden geïndexeerd met de nog niet vastgestelde tabelcorrectiefactor en zal naar verwachting op 111,0 uitkomen.

Kostendekkendheid leges in 2017

Kosten uitbesteding (omgevingsdienst)

Toerekening externe kosten (10%)	787.000
Toerekening overhead (5%)	36.000
Totaal kosten	823.000
Legesinkomsten	813.000
Dekkingspercentage	98,8%

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten en is opgenomen in de lump-sum bekostiging. De bekostiging van de omgevingsdiensten middels verrekening van producten en diensten is in voorbereiding. Op basis van een raming van de omgevingsdiensten van de uitvoeringskosten voor reguliere Wabo vergunningen zijn de in 2017 te verwachten legesopbrengsten nagenoeg kostendekkend.

5 Financiële begroting

5.1 Inleiding

Artikel 3 en de artikelen 17 t/m 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevatten de wettelijke eisen waaraan de financiële begroting en meerjarenraming moeten voldoen.

In onderstaand overzicht ziet u welke de voorgeschreven onderdelen zijn en waar u die vindt in deze financiële begroting. Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, hebben we er voor gekozen de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2017 enerzijds en de meerjarenraming 2017 - 2020 anderzijds te integreren in één hoofdstuk, waarin een compleet meerjarig beeld wordt gegeven.

Het overzicht van baten en lasten (Artikel 17 en 22) (5.2)

- Baten, lasten, saldo van baten en lasten, toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.
- Overzicht van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (programma Financiën)
- Het resultaat

De toelichting op het overzicht van baten en lasten (Artikel 19)

- Het gerealiseerde bedrag van 2014, het geraamde bedrag van 2015 (geraamde bedragen na vaststelling van de zomernota) en het geraamde bedrag van 2016.
- De gronden waarop de ramingen van baten en lasten zijn gebaseerd (5.2.2)
- Verklaring van aanmerkelijke verschillen (5.2.3)
- Structureel en reëel evenwicht (5.2.4)
- De berekening van het aandeel van de provincie in het EMU-saldo (5.2.5)

De uiteenzetting van de verschillende onderdelen welke bepalend zijn voor de financiële positie (Artikel 20 en 22) (5.3)

- Raming van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid, opbouw van het begrotingssaldo (5.3.1)
- De jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (5.3.2)
- Investerings: Netto investeringen (5.3.3), Staat van activa (5.3.4), Kapitaallasten (5.3.5)
- Financiering: Overzicht renteresultaat (5.3.6.1), Staat van investeringen en financiering (5.3.6.2)
- Reserves: Stand en mutaties reserves (5.3.7), Meerjarenoverzicht begroting uitgaven UETA (5.3.8)
- Voorzieningen: Stand en mutaties voorzieningen (5.3.9)

De toelichting op de financiële positie (Artikel 21 en 23).

Deze toelichtingen zijn opgenomen bij alle onderdelen 5.3.1 t/m 5.3.3.

- De gronden waarop de ramingen van de (wijziging van) de financiële positie zijn gebaseerd (Opgenomen als toelichtingen bij 5.3.1 t/m 5.3.3)
- Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen (Opgenomen als toelichtingen bij 5.3.1 t/m 5.3.3)

5.2 Meerjarenraming

5.2.1 Meerjarenraming 2015 - 2018

Openbaar bestuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	28.796	41.130	22.911	21.533	21.748	20.060
Baten	-1.087	-972	-243	-243	-243	-243
Saldo van baten en lasten	27.709	40.158	22.668	21.290	21.505	21.505
Storting reserves	5.025	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	55	-6.152	-152	-153	-153	-153
Resultaat	32.789	34.006	22.516	21.137	21.352	19.664

Bereikbaarheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	283.316	323.809	179.282	173.594	171.764	181.219
Baten	-111.523	-86.130	-8.658	-12.344	-7.172	-6.941
Saldo van baten en lasten	171.793	237.679	170.624	161.250	164.592	164.592
Storting reserves	48.592	124.712	141.893	181.843	145.317	103.786
Onttrekking reserves	-58.564	-89.798	-94.863	-88.809	-85.313	-83.351
Resultaat	161.821	272.593	217.654	254.284	224.597	194.712

Water (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	15.442	17.201	4.964	4.824	4.837	4.825
Baten	-842	-985	-835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	14.600	16.216	4.129	3.989	4.002	4.002
Storting reserves	1.815	10.371	4.431	3.822	4.401	0
Onttrekking reserves	-123	-200	0	0	0	0
Resultaat	16.292	26.387	8.560	7.811	8.403	3.990

Milieu (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	34.531	31.342	22.233	19.062	18.874	18.025
Baten	-10.543	-6.231	-4.770	-2.980	-2.980	-2.616
Saldo van baten en lasten	23.989	25.111	17.463	16.082	15.894	15.894
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	23.989	25.111	17.463	16.082	15.894	15.409

Ruimte (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	51.010	64.726	28.969	23.014	20.883	19.465
Baten	-29.796	-35.158	-18.667	-13.945	-15.527	-15.532
Saldo van baten en lasten	21.214	29.568	10.302	9.069	5.356	5.356
Storting reserves	34.897	7.181	9.676	5.215	8.980	250
Onttrekking reserves	-11.649	-7.356	-2.400	-1.400	-900	-350
Resultaat	44.462	29.393	17.578	12.884	13.436	3.833

Groen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	53.080	105.586	90.656	76.710	60.162	59.878
Baten	-4.554	-5.193	-10.049	-21.085	-9.408	-9.296
Saldo van baten en lasten	48.526	100.394	80.607	55.625	50.754	50.754
Storting reserves	20.837	16.925	18.409	18.870	22.695	21.219
Onttrekking reserves	-9.280	-48.664	-34.020	-20.099	-15.852	-15.799
Resultaat	60.083	68.654	64.996	54.396	57.597	56.002

Cultuur en Welzijn (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	20.976	28.140	13.475	12.712	12.541	12.025
Baten	-22	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	20.954	28.140	13.475	12.712	12.541	12.541
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	20.954	28.140	13.475	12.712	12.541	12.025

Financiën (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	1.987	3.774	69.420	69.193	69.651	70.585
Baten	-318.712	-421.903	-386.349	-381.961	-384.559	-388.434
Saldo van baten en lasten	-316.726	-418.129	-316.929	-312.768	-314.908	-314.908
Storting reserves	20.724	29.097	8.341	7.795	9.944	7.102
Onttrekking reserves	-71.042	-95.252	-53.655	-74.333	-49.351	-11.388
Resultaat	-367.044	-484.284	-362.242	-379.305	-354.315	-322.135

Totaal 2017 tot en met 2020 (x 1.000 euro)

Programma 1 t/m 8

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	489.138	615.708	431.910	400.642	380.459	386.081
Baten	-477.079	-556.571	-429.571	-433.393	-420.724	-423.897
Saldo van baten en lasten	12.060	59.136	2.339	-32.751	-40.265	-37.816
Storting reserves	131.889	188.285	182.750	217.544	191.337	132.357
Onttrekking reserves	-150.603	-247.422	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Resultaat	-6.654	0	0	0	-496	-16.500

5.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Jaarlijks wordt in het kader van de 'Planning en Control cyclus' door uw Staten de kaderbrief vastgesteld. De kaderbrief 2017 met het financieel perspectief vormt de basis voor de wijzigingen van de ramingen in deze begroting ten opzichte van de meerjarenraming 2016-2019. Daarnaast zijn in de begroting een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt en een aantal onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. In de programmahoofdstukken vindt u de financiële gevolgen per programma en per operationeel doel toegelicht. Op deze plaats vermelden wij de meer algemene opmerkingen en geven per kostensoort aan waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Overzicht exploitatie en mutaties reserves gespecificeerd naar kostensoort (x 1.000 euro)

Jaar	2016	2017	2018	2019	2020
Exploitatie					
Baten	-556.571	-429.571	-433.393	-420.724	-423.897
Apparaatskosten	106.357	104.889	101.522	100.893	99.943
Directe lasten	131.010	137.682	142.766	108.908	124.640
Kapitaallasten	98.716	12.758	18.746	25.569	30.632
Overdrachten	279.625	176.581	137.608	145.089	130.866
Totaal Exploitatie	59.136	2.339	-32.751	-40.265	-37.816
Reserves					
Baten	-247.422	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Stortingen	188.285	182.750	217.544	191.337	132.357
Totaal Reserves	-59.136	-2.339	32.751	39.769	21.316
Totaal	0	0	0	-496	-16.500

Baten

De ramingen van de baten zijn o.a. gebaseerd op:

De opgaven van december 2015 van de belastingdienst over de opcenten (Zie paragraaf "Provinciale heffingen"). Er is geen belastingverhoging toegepast.

De meicirculaire 2016 van het provinciefonds. In de kaderbrief konden de effecten van deze circulaire nog niet worden meegenomen. In de begroting is de raming geactualiseerd op basis van deze circulaire

Een actualisatie van de renteberekeningen (Zie de paragraaf "Financiering" en tabel 5.3.6 "Overzicht renteresultaat").

Apparaatskosten

De basis voor de raming van de salariskosten is de vastgestelde formatiesterkte. Andere apparaatskosten zoals voor huisvesting worden jaarlijks mogelijk naar de verwachte werkelijkheid geraamd, waarbij het totale in de begroting opgenomen bedrag als kaderstellend geldt.

Kapitaallasten

De ramingen van de kapitaallasten voor investeringen zijn met name gebaseerd op het PMI en PMO (vervanging), die gelijktijdig met deze begroting aan uw Staten worden voorgelegd.

Zoals gemeld in de perspectiefnota 2021, vastgesteld door PS in november 2013, hebben de investeringen die in PMI en PMO worden opgenomen een doorlopend karakter. Voor de periode na 2023 leidt dat tot budgettaire uitdagingen. Ten eerste is in het budgettaire kader dan geen ruimte meer opgenomen voor kapitaallasten van nu nog niet geprogrammeerde investeringen.

Ten tweede zullen, door het verwachte toekomstige financieringstekort, investeringen wellicht met geleend geld gefinancierd moeten gaan worden. Een stijgende rente kan dan voor een toenemend beslag op de provinciale middelen gaan zorgen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat op basis van de huidige ramingen dit pas in een periode na 2024 zal gaan gebeuren.

Bij de deze begroting is de interne rente op nul gezet als gevolg van de lage marktrente.

Directe lasten en overdrachten

De directe lasten en overdrachten zijn gebaseerd op de bedragen in de meerjarenraming 2017 – 2020. Daarnaast zijn de mutaties voortvloeiend uit de kaderbrief 2017 verwerkt.

Het onderscheid tussen de onderdelen directe lasten en overdrachten is op het moment van begroten minder relevant, omdat hiertussen in de loop van het jaar veel verschuivingen plaatsvinden. Dit komt omdat budgetten in eerste instantie op directe lasten worden geraamd. De budgetten verschuiven naar overdrachten als bepaald is dat er bijvoorbeeld ook werkelijk een subsidieregeling is vastgesteld of is bepaald op welke manier (subsidie of deelname aan een project) een provinciaal doel moet worden bereikt.

5.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

De verschillen tussen de rekening 2015, de begroting 2016 en de begroting en meerjarenraming 2017 - 2020 hebben diverse beleidsmatige oorzaken. Aangezien deze beleidsmatige oorzaken al bij de programma's zijn toegelicht, wordt hier volstaan met een toelichting op de meer algemene redenen waarom er verschillen aanwezig zijn.

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x 1.000 euro)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Vershil t.o.v. jaarrekening 2015	Vershil t.o.v. Begroting 2016
1	Openbaar bestuur	33.821	41.130	22.911	-10.909	-18.218
2	Bereikbaarheid	331.908	448.521	321.175	-10.733	-127.346
3	Water	17.257	27.572	9.395	-7.862	-18.177
4	Milieu	34.531	31.342	22.233	-12.299	-9.109
5	Ruimte	85.907	71.907	38.645	-47.262	-33.262
6	Groen	73.917	122.511	109.065	35.147	-13.447
7	Cultuur en Welzijn	20.976	28.140	13.475	-7.501	-14.665
8	Financiën	22.710	32.871	77.761	55.051	44.890
	Totaal van de lasten	621.028	803.993	614.660	-6.368	-189.333

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x 1.000 euro)

Nr	Baten per programma	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Vershil t.o.v. jaarrekening 2015	Vershil t.o.v. Begroting 2016
1	Openbaar bestuur	1.031	7.124	395	-636	-6.729
2	Bereikbaarheid	170.087	175.927	103.521	-66.567	-72.407
3	Water	965	1.185	835	-130	-350
4	Milieu	10.543	6.231	4.770	-5.773	-1.461
5	Ruimte	41.445	42.514	21.067	-20.378	-21.447
6	Groen	13.834	53.857	44.069	30.235	-9.788
7	Cultuur en Welzijn	22			-22	
8	Financiën	389.755	517.155	440.004	50.249	-77.152
	Totaal van de baten	627.682	803.993	614.660	-13.022	-189.333

Algemene oorzaken van verschillen

Over het algemeen zijn de verschillen tussen de jaarschijven van de vorige begroting en de huidige te verklaren aan de hand van een beperkt aantal oorzaken.

Aan de lastenkant zijn de belangrijkste hiervan de variaties in uitvoering van incidentele projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt slechts voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat en volop wordt

uitgegeven. Veel van deze projecten dekken wij uit onze reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen dat u vindt bij de financiële tabellen geeft u hierin inzicht.

Verdere algemene oorzaken van de verschillen zijn:

- mutaties in de kasraming van reserves als gevolg van (bijvoorbeeld) het later afrekenen van subsidies/aanvragen van voorschotten door subsidieontvangers, en vertraging in projecten.
- mutaties in de raming van begrotingsposten gerelateerd aan de voortgang in projecten/declaratiegedrag van leveranciers
- mutaties in de financieringslasten gerelateerd aan de voortgang in projecten
- budgetmutaties (intensiveringen/ extensiveringen) met een incidenteel karakter of ongelijkmatig verloop tussen de jaren.
- voorstellen voor nieuw beleid
- (mutaties in) specifieke uitkeringen van het Rijk
- verschuivingen van budgetten uit administratief technische overwegingen

Specifieke oorzaken

Een belangrijke verklaring van verschillen tussen 2016 en 2017 is te vinden in de besluiten uit de kaderbrief.

Na de vaststelling van de kaderbrief hebben zich echter ook nog allerlei ontwikkelingen voorgedaan, die in deze begroting zijn verwerkt. In de samenvatting die voor in de begroting is opgenomen vindt u hiervan een overzicht. Daarnaast zijn natuurlijk alle afzonderlijke mutaties bij de programma's toegelicht.

5.2.4 Structureel en reëel evenwicht

In het overzicht van incidentele baten en lasten dient op grond van de wijzigingen in het BBV met ingang van de begroting 2015 een aantal extra gegevens te worden opgenomen. De incidentele baten en lasten moeten per programma worden weergegeven. Ook wordt een overzicht gevraagd van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en dienen deze meerjarig worden opgenomen in het overzicht.

Sluitende begroting

Uit de regel "Eindtotaal" in onderstaande tabellen per jaar blijkt dat de begroting precies in evenwicht of voordelig is. De lasten en de toevoegingen aan de reserves is gelijk of lager dan de baten en de onttrekkingen aan de reserves. Daarmee is er sprake van een sluitende begroting.

Structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, zijn er tevens limitatieve overzichten opgenomen van de incidentele lasten, de incidentele baten, de structurele onttrekkingen aan de reserves en de structurele stortingen in de reserves.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de begroting 2017 structureel evenwicht kent, de structurele baten zijn hoger dan de structurele lasten. Dit geldt ook voor de jaren 2018 tot en met 2020.

2017	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		136.573.000	-134.233.805	2.339.195
<i>Baten</i>		<i>-3.731.000</i>	<i>-425.840.000</i>	<i>-429.571.000</i>
	1 Openbaar bestuur	-50.000	-193.000	-243.000
	2 Bereikbaarheid	-750.000	-7.908.000	-8.658.000
	3 Water	0	-835.000	-835.000
	4 Milieu	-1.368.000	-3.402.000	-4.770.000
	5 Ruimte	-604.000	-18.063.000	-18.667.000
	6 Groen	-959.000	-9.090.000	-10.049.000
	7 Cultuur en Welzijn		0	0
	8 Financiën	0	-386.349.000	-386.349.000
<i>Lasten</i>		<i>140.304.000</i>	<i>291.606.195</i>	<i>431.910.195</i>
	1 Openbaar bestuur	452.000	22.459.429	22.911.429
	2 Bereikbaarheid	81.478.000	97.804.000	179.282.000
	3 Water	70.000	4.894.000	4.964.000
	4 Milieu	1.746.000	20.486.700	22.232.700
	5 Ruimte	4.904.000	24.065.000	28.969.000
	6 Groen	36.644.000	54.011.622	90.655.622
	7 Cultuur en Welzijn	5.643.000	7.832.000	13.475.000
	8 Financiën	9.367.000	60.053.444	69.420.444
Totaal Reserves		-112.939.142	110.599.947	-2.339.195
<i>Baten</i>		<i>-182.789.669</i>	<i>-2.299.444</i>	<i>-185.089.113</i>
	1 Openbaar bestuur	-152.000		-152.000
	2 Bereikbaarheid	-94.862.500	0	-94.862.500
	3 Water	0		0
	5 Ruimte	-2.400.000	0	-2.400.000
	6 Groen	-34.020.000		-34.020.000
	8 Financiën	-51.355.169	-2.299.444	-53.654.613
<i>Lasten</i>		<i>69.850.527</i>	<i>112.899.391</i>	<i>182.749.918</i>
	1 Openbaar bestuur	0		0
	2 Bereikbaarheid	53.315.226	88.577.410	141.892.636
	3 Water	4.430.981		4.430.981
	5 Ruimte	9.676.378	0	9.676.378
	6 Groen	1.870.000	16.539.000	18.409.000
	8 Financiën	557.942	7.782.981	8.340.923
Eindtotaal		23.633.858	-23.633.858	0

2018	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		97.874.000	-130.625.008	-32.751.008
<i>Baten</i>		<i>-4.966.000</i>	<i>-428.427.000</i>	<i>-433.393.000</i>
	1 Openbaar bestuur	-50.000	-193.000	-243.000
	2 Bereikbaarheid	-1.775.000	-10.569.000	-12.344.000
	3 Water	0	-835.000	-835.000
	4 Milieu	0	-2.980.000	-2.980.000
	5 Ruimte	0	-13.945.000	-13.945.000
	6 Groen	-3.141.000	-17.944.000	-21.085.000
	7 Cultuur en Welzijn		0	0
	8 Financiën	0	-381.961.000	-381.961.000
<i>Lasten</i>		<i>102.840.000</i>	<i>297.801.992</i>	<i>400.641.992</i>
	1 Openbaar bestuur	153.000	21.380.146	21.533.146
	2 Bereikbaarheid	68.607.000	104.987.000	173.594.000
	3 Water	0	4.824.000	4.824.000
	4 Milieu	0	19.061.700	19.061.700
	5 Ruimte	3.200.000	19.814.000	23.014.000
	6 Groen	24.241.000	52.468.702	76.709.702
	7 Cultuur en Welzijn	5.739.000	6.973.000	12.712.000
	8 Financiën	900.000	68.293.444	69.193.444
Totaal Reserves		-68.418.302	101.169.310	32.751.008
<i>Baten</i>		<i>-180.220.703</i>	<i>-4.572.444</i>	<i>-184.793.147</i>
	1 Openbaar bestuur	-153.000		-153.000
	2 Bereikbaarheid	-86.824.500	-1.984.000	-88.808.500
	3 Water	0		0
	5 Ruimte	-1.400.000	0	-1.400.000
	6 Groen	-20.099.000		-20.099.000
	8 Financiën	-71.744.203	-2.588.444	-74.332.647
<i>Lasten</i>		<i>111.802.401</i>	<i>105.741.754</i>	<i>217.544.155</i>
	1 Openbaar bestuur	0		0
	2 Bereikbaarheid	101.233.404	80.609.231	181.842.635
	3 Water	3.821.523		3.821.523
	5 Ruimte	5.214.902	0	5.214.902
	6 Groen	911.000	17.959.000	18.870.000
	8 Financiën	621.572	7.173.523	7.795.095
Eindtotaal		29.455.698	-29.455.698	0

2019	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		102.891.000	-143.155.534	-40.264.534
<i>Baten</i>		<i>-2.452.000</i>	<i>-418.272.000</i>	<i>-420.724.000</i>
	1 Openbaar bestuur	-50.000	-193.000	-243.000
	2 Bereikbaarheid	-624.000	-6.548.000	-7.172.000
	3 Water	0	-835.000	-835.000
	4 Milieu	0	-2.980.000	-2.980.000
	5 Ruimte	0	-15.527.000	-15.527.000
	6 Groen	-1.778.000	-7.630.000	-9.408.000
	7 Cultuur en Welzijn		0	0
	8 Financiën	0	-384.559.000	-384.559.000
<i>Lasten</i>		<i>105.343.000</i>	<i>275.116.466</i>	<i>380.459.466</i>
	1 Openbaar bestuur	153.000	21.594.524	21.747.524
	2 Bereikbaarheid	79.265.000	92.499.000	171.764.000
	3 Water	0	4.837.000	4.837.000
	4 Milieu	0	18.873.700	18.873.700
	5 Ruimte	1.400.000	19.483.000	20.883.000
	6 Groen	17.982.000	42.180.242	60.162.242
	7 Cultuur en Welzijn	5.643.000	6.898.000	12.541.000
	8 Financiën	900.000	68.751.000	69.651.000
Totaal Reserves		-67.468.852	107.237.663	39.768.811
<i>Baten</i>		<i>-144.625.500</i>	<i>-6.943.000</i>	<i>-151.568.500</i>
	1 Openbaar bestuur	-153.000		-153.000
	2 Bereikbaarheid	-80.440.500	-4.872.000	-85.312.500
	3 Water	0		0
	5 Ruimte	-900.000	0	-900.000
	6 Groen	-15.852.000		-15.852.000
	8 Financiën	-47.280.000	-2.071.000	-49.351.000
<i>Lasten</i>		<i>77.156.648</i>	<i>114.180.663</i>	<i>191.337.311</i>
	1 Openbaar bestuur	0		0
	2 Bereikbaarheid	60.633.493	84.683.869	145.317.362
	3 Water	4.400.794		4.400.794
	5 Ruimte	8.980.164	0	8.980.164
	6 Groen	951.000	21.744.000	22.695.000
	8 Financiën	2.191.197	7.752.794	9.943.991
Eindtotaal		35.422.148	-35.917.871	-495.723

2020	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		92.793.500	-130.609.058	-37.815.558
<i>Baten</i>		<i>-443.000</i>	<i>-423.454.000</i>	<i>-423.897.000</i>
	1 Openbaar bestuur	-50.000	-193.000	-243.000
	2 Bereikbaarheid	-393.000	-6.548.000	-6.941.000
	3 Water	0	-835.000	-835.000
	4 Milieu	0	-2.616.000	-2.616.000
	5 Ruimte	0	-15.532.000	-15.532.000
	6 Groen	0	-9.296.000	-9.296.000
	7 Cultuur en Welzijn		0	0
	8 Financiën	0	-388.434.000	-388.434.000
<i>Lasten</i>		<i>93.236.500</i>	<i>292.844.942</i>	<i>386.081.442</i>
	1 Openbaar bestuur	153.000	19.907.000	20.060.000
	2 Bereikbaarheid	70.918.500	110.300.000	181.218.500
	3 Water	0	4.825.000	4.825.000
	4 Milieu	339.000	17.685.700	18.024.700
	5 Ruimte	350.000	19.115.000	19.465.000
	6 Groen	15.983.000	43.895.242	59.878.242
	7 Cultuur en Welzijn	5.493.000	6.532.000	12.025.000
	8 Financiën	0	70.585.000	70.585.000
Totaal Reserves		-77.053.000	98.368.636	21.315.636
<i>Baten</i>		<i>-102.232.000</i>	<i>-8.809.000</i>	<i>-111.041.000</i>
	1 Openbaar bestuur	-153.000		-153.000
	2 Bereikbaarheid	-76.575.000	-6.776.000	-83.351.000
	3 Water	0		0
	5 Ruimte	-350.000	0	-350.000
	6 Groen	-15.799.000		-15.799.000
	8 Financiën	-9.355.000	-2.033.000	-11.388.000
<i>Lasten</i>		<i>25.179.000</i>	<i>107.177.636</i>	<i>132.356.636</i>
	1 Openbaar bestuur	0		0
	2 Bereikbaarheid	24.929.000	78.856.636	103.785.636
	3 Water	0		0
	5 Ruimte	250.000	0	250.000
	6 Groen	0	21.219.000	21.219.000
	8 Financiën	0	7.102.000	7.102.000
Eindtotaal		15.740.500	-32.240.422	-16.499.922

Incidentele baten

OD	Onderwerp	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
1.1.2	Screen. en Bewakingsaanp. (SBA)wet BIBOB	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
1.3.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	-152.000	-153.000	-153.000	-153.000
2.1.2	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	-7.912.000	-10.550.000	-5.895.000	-1.450.000
2.1.2	Resv. Westfrisiaweg (N23)	-14.260.000	-11.760.000	-11.760.000	-11.760.000
2.1.4	Variabel onderhoud prov. vaarwegen	0	-1.025.000	-624.000	-393.000
2.2.1	Resv. fietsinfrastructuur	-2.030.000	0	0	0
2.2.1	Resv. Infrastructuur	-17.555.500	-14.484.500	-13.481.500	-12.842.000
2.2.1	Resv. OLV-Greenport	-2.645.000	0	0	0
2.2.1	Studiekosten PMI-projecten	-750.000	-750.000	0	0
2.3.2	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-50.460.000	-50.030.000	-49.304.000	-50.523.000
4.1.2	Luchtkwaliteit (RSL)	-1.368.000	0	0	0
5.1.1	Beleidsuitvoering wonen/invest. (N)	-604.000	0	0	0
5.2.4	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-2.400.000	-1.400.000	-900.000	-350.000
6.1.1	Resv. Groen	-22.831.000	-20.099.000	-15.852.000	-15.799.000
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	0	0	-425.000	0
6.1.1	Resv. Groene Uitweg	-11.189.000	0	0	0
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	-959.000	0	0	0
6.2.1	Resv. cofinanciering Waddenzee	0	-3.141.000	-1.353.000	0
8.1.2	Algemene Reserve	-11.435.169	-3.123.203	0	0
8.1.2	Resv. Actieprogramma 2010	-1.100.000	-1.100.000	0	0
8.1.2	Resv. EXIN-H	-4.012.000	-21.904.000	-566.000	-137.000
8.1.2	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	-5.510.000	-5.606.000	-5.510.000	-5.510.000
8.1.2	Resv. Organisatieveranderingen	-2.945.000	0	0	0
8.1.2	Resv. TWIN-H	-26.353.000	-38.933.000	-41.204.000	-3.708.000
8.1.2	Resv. UNA	0	-1.078.000	0	0
Eindtotaal		-186.520.669	-185.186.703	-147.077.500	-102.675.000

Incidentele lasten

OD	Onderwerp	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
1.1.1	Evenement 5 mei viering	300.000	0	0	0
1.3.2	Resv. Europese projecten	152.000	153.000	153.000	153.000
2.1.1	Resv. EXIN-H projecten Verkeersmanagemen	109.000	0	0	0
2.1.2	Resv. EXIN-H projecten Weginfrastructuur	0	31.000	62.000	72.000
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	0	81.000	81.000	81.000
2.1.2	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	2.500.000	1.600.000	1.300.000	1.600.000

2.1.2	Resv. TWIN-H projecten Weginfrastructuur	559.000	157.000	297.000	380.000
2.1.2	Resv. Westfrisiaweg (N23)	0	570.000	1.041.000	1.511.000
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	9.257.000	18.454.000	11.505.000	7.600.000
2.1.2	Revisiewerkzaamheden	29.500	29.500	29.500	29.500
2.1.3	Resv. EXIN-H projecten OV PNH	226.000	220.000	821.000	825.000
2.1.4	Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(24-uurs brugb	0	160.000	320.000	468.000
2.1.4	Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(VIK-werken)	0	122.000	350.000	432.000
2.1.4	Resv. groot onderhoud vaarwegen	850.000	850.000	750.000	850.000
2.2.1	Resv. dekking kap.lst. weginvesteringe	40.707.000	81.090.000	47.015.000	15.729.000
2.2.1	Resv. fietsinfrastructuur	851.226	89.404	813.493	0
2.2.1	Resv. Infrastructuur (algemeen)	537.500	537.500	537.500	12.842.000
2.2.1	Resv. Infrastructuur (Gedragbeïnvloed.)	900.000	900.000	900.000	0
2.2.1	Resv. Infrastructuur (Mobil. management)	931.000	205.000	205.000	0
2.2.1	Resv. Infrastructuur (subsidies)	13.471.000	12.842.000	11.839.000	0
2.2.1	Resv. Infrastructuur Beter Benutten B&U	0	62.000	62.000	62.000
2.2.1	Resv. Infrastructuur projecten PNH	0	7.000	7.000	7.000
2.2.1	Resv. OLV-Greenport	2.645.000	0	0	0
2.3.1	Resv. Openb. Vervoer projecten	46.666.000	47.817.000	48.505.000	49.724.000
2.3.1	Resv. OV subsidies (OD 2.3.1)	163.000	163.000	163.000	163.000
2.3.2	Resv. EXIN-H OV Projecten	9.499.000	325.000	10.813.000	0
2.3.2	Resv. EXIN-H Progr. kosten projecten OV	1.261.000	654.000	200.000	137.000
2.3.2	Resv. OV projecten	3.695.000	2.114.000	700.000	700.000
2.3.2	Resv. OV subsidies	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
2.3.2	Resv. TWIN-H projecten OV-infrastructuur	0	824.000	1.646.000	2.699.000
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterk	3.750.000	3.750.000	3.750.000	0
3.1.2	Resv. TWIN-H programma Kustvisie	70.000	0	0	0
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	680.981	71.523	650.794	0
4.1.2	Resv. TWIN-H projecten Bodemsanering	339.000	0	0	339.000
4.1.2	Verbetermaatregelen luchtkwaliteit	1.368.000	0	0	0
4.2.1	Resv. TWIN-H projecten Duurzame Energie	39.000	0	0	0
5.1.1	Resv. AP 2010 Prov Woonvisie 2010-2020	1.100.000	1.100.000	0	0
5.1.1	Stedelijke vernieuwing	604.000	0	0	0
5.1.2	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	500.000	0	0	0
5.2.1	Arbeidsmarkt	500.000	700.000	500.000	0
5.2.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	3.064.417	321.855	2.928.575	0

5.2.1	Subsidies optimaal vestigingsklimaat	300.000	0	0	0
5.2.2	Resv. Herstructurering bedrijventerrein	3.500.000	3.500.000	3.500.000	0
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	1.611.961	393.047	1.551.589	250.000
5.2.3	Resv. Programma Water als Econ. Drager	1.000.000	1.000.000	1.000.000	0
5.2.4	Resv. Europ.proj. Landbouwsubsidies	2.400.000	1.400.000	900.000	350.000
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	5.609.000	4.840.000	1.545.000	0
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Beleid)	3.250.000	6.520.000	5.020.000	7.115.000
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Concernzaken)	13.972.000	8.739.000	9.287.000	8.684.000
6.1.1	Resv. Groene Uitweg	959.000	0	0	0
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	4.934.000	4.000	4.000	4.000
6.1.1	Resv. Groene Uitweg (kasraming CZ)	6.163.000	0	0	0
6.1.1	Resv. TWIN-H Groene projecten	2.716.000	3.060.000	2.000.000	0
6.1.1	Resv. UNA kosten Beleid	0	1.078.000	0	0
6.2.1	Resv. cofinanciering Waddenzee	911.000	911.000	1.077.000	180.000
7.2.1	Behoud Erfgoed	150.000	150.000	150.000	0
7.2.1	Resv. Monumenten subs	5.493.000	5.589.000	5.493.000	5.493.000
8.1.1	Onvoorzien uitgaven	89.000	0	0	0
8.1.1	Stelpost Nieuw collegeprogramma	9.278.000	900.000	900.000	0
8.1.2	Resv. Actieprogramma 2010	557.942	621.572	2.191.197	0
Eindtotaal		210.154.527	214.642.401	182.499.648	118.415.500

Structurele stortingen in reserves

OD	Onderwerp	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
2.1.2	Resv. Westfrisiaweg (N23)	14.260.000	11.760.000	11.760.000	11.760.000
2.2.1	Resv. Infrastructuur	24.458.410	19.541.231	22.615.869	16.787.636
2.3.2	Resv. Openbaar Vervoer projecten	49.859.000	49.308.000	50.308.000	50.309.000
6.1.1	Resv. Groen	16.539.000	17.959.000	21.744.000	21.219.000
8.1.2	Resv. Bedrijfsvoering	508.000	508.000	508.000	508.000
8.1.2	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	6.387.981	5.778.523	6.357.794	5.707.000
8.1.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	887.000	887.000	887.000	887.000
Eindtotaal		112.899.391	105.741.754	114.180.663	107.177.636

Structurele onttrekkingen aan de reserves

OD	Onderwerp	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
2.2.1	Resv. dekking kap.lst. wegeninvesteringe	0	-1.984.000	-4.872.000	-6.776.000
8.1.2	Resv. huisvesting	-1.661.000	-1.624.000	-1.586.000	-1.548.000
8.1.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	-638.444	-964.444	-485.000	-485.000
Eindtotaal		-2.299.444	-4.572.444	-6.943.000	-8.809.000

5.2.5 EMU saldo

Veranderingen in het BBV en het EMU-saldo

In mei 2014 is het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' van de commissie Depla verschenen. In dit rapport staan zeven adviezen voor vernieuwing. Rode draad in deze adviezen is het streven om het inzicht in de financiële positie- zeker ook voor niet specialisten- en het onderling vergelijken van begrotingen beter mogelijk te maken. Onder leiding van het ministerie van BZK zijn deze adviezen verder uitgewerkt. Het definitieve Wijzigingsbesluit Vernieuwing BBV is op 17 maart 2016 geplaatst in het Staatsblad. De wijzigingen gaan in per 01-01-2017. De wijzigingen in het BBV hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

1. Verscherpte boekhoudregels voor grondexploitatie;
2. Uniforme taakvelden;
3. Beleidsindicatoren;
4. Verbonden partijen;
5. Verplicht programma voor Overhead;
6. Verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut;
7. Beter inzicht in het EMU-saldo

Ad 7 Beter inzicht in het EMU-saldo; wat houdt de vernieuwing in?

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde begin- en eindbalans voorgeschreven. Dit betekent dat vanaf de begroting 2017 een geprognosticeerde begin- en eindbalans wordt opgenomen op basis waarvan de berekening van het EMU-saldo voor de jaren t/m 2020 afgeleid kan worden. Met het opnemen van de geprognosticeerde balans krijgen de Staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Waarom wordt de vernieuwing doorgevoerd?

Het EMU-saldo is een saldo op kasbasis. Omdat provincies een stelsel van baten en lasten hanteren, krijgt het EMU-saldo niet de aandacht in de begrotings- en verantwoordingscyclus die nodig wordt geacht. Voor provincies (en gemeenten en waterschappen) is het van belang om te weten of de individuele referentiewaarden van het EMU-saldo die voor de individuele provincies berekend zijn, meerjarig overschreden worden. Omdat het consequenties heeft als de norm macro overschreden wordt, is het voor individuele overheden van belang om meerjarig op de individuele referentiewaarden te sturen².

nb. In het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van 14 september 2015 is afgesproken de EMU-tekortnorm voor 2016 vast te stellen op -0,4% van het bruto binnenlands product (bbp). Tevens is afgesproken dat de EMU-tekortruimte niet nader wordt verdeeld over de provincies, gemeenten en waterschappen. Hierdoor zijn voor 2016 geen individuele referentiewaarden beschikbaar. Op moment van schrijven is de referentiewaarde voor 2017 nog niet bekend gemaakt.

² In het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van 14 september 2015 is afgesproken de EMU-tekortnorm voor 2016 vast te stellen op -0,4% van het bruto binnenlands product (bbp). Tevens is afgesproken dat de EMU-tekortruimte niet nader wordt verdeeld over de provincies, gemeenten en waterschappen. Hierdoor zijn voor 2016 geen individuele referentiewaarden beschikbaar. Op moment van schrijven is de referentiewaarde voor 2017 nog niet bekend gemaakt.

Berekening EMU-saldo provincie Noord-Holland

Onde	Omschrijving	2016 *)	2017	2018	2019	2020
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV art.17c)	-59.136.000	-2.339.000	32.751.000	40.265.000	37.816.000
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	92.376.000	16.805.000	22.795.000	27.769.000	32.832.000
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	30.512.000	26.923.000	32.678.000	19.399.000	33.475.000
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-182.453.000	-145.763.000	-169.513.000	-137.666.000	-125.359.000
5	De in mindering op de hierboven genoemde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	91.750.000	70.597.000	89.758.000	61.289.000	53.746.000
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord.	-	-	-	-	-
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-66.789.000	-70.864.000	-66.591.000	-77.392.000	-36.670.000
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen e.d.) en die nog vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-	-
-11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-
EMU Saldo		-93.740.000	-104.641.000	-58.122.000	-66.336.000	-4.160.000

*) 2016 t/m de Zomernota

In de tabel hieronder zijn de geprognosticeerde begin- en eindbalansen opgenomen voor de jaren 2016 t/m 2020:

	Begin2016	Eind2016	Begin2017	Eind2017	Begin2018	Eind2018	Begin2019	Eind2019	Begin2020	Eind2020
Activa										
Immateriële activa	-	-	-	50.000	50.000	48.000	48.000	46.000	46.000	44.000
Materiële activa (investeringen)										
Economisch nut	202.031.000	175.344.000	175.344.000	153.419.000	153.419.000	129.347.000	129.347.000	109.595.000	109.595.000	101.884.000
Openbare ruimte met maatschappelijk nut	223.557.000	248.571.000	248.571.000	328.807.000	328.807.000	409.841.000	409.841.000	478.203.000	478.203.000	524.697.000
Financiële vaste activa										
Deelnemingen	113.680.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	57.187.000	52.960.000	52.960.000	70.435.000	70.435.000	29.285.000	29.285.000	22.478.000	22.478.000	21.154.000
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	800.377.000	617.499.000	617.499.000	415.808.000	415.808.000	379.474.000	379.474.000	300.579.000	300.579.000	278.378.000
Liquide middelen	331.000	283.000	283.000	426.000	426.000	358.000	358.000	292.000	292.000	226.000
Overlopende activa	2.123.000	2.260.000	2.260.000	2.397.000	2.397.000	2.534.000	2.534.000	2.671.000	2.671.000	2.808.000
Activa	1.399.286.000	1.224.579.000	1.224.579.000	1.099.004.000	1.099.004.000	1.078.549.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.041.526.000	1.056.853.000
Passiva										
Algemene reserves	93.039.000	97.933.000	97.933.000	86.498.000	86.498.000	83.375.000	83.375.000	83.375.000	83.871.000	83.871.000
Begroet resultaat ultimo jaar (na bestemming)	-	-	-	-	-	-	-	496.000	-	16.500.000
Bestemmingsreserves	723.506.000	659.476.000	659.476.000	668.571.000	668.571.000	704.446.000	704.446.000	744.214.000	744.214.000	765.530.000
Voorzieningen	197.840.000	161.563.000	161.563.000	117.622.000	117.622.000	83.709.000	83.709.000	25.716.000	25.716.000	22.521.000
Netto-vlottende schulden	53.012.000	52.718.000	52.718.000	52.424.000	52.424.000	52.130.000	52.130.000	51.836.000	51.836.000	51.542.000
Overlopende passiva	331.889.000	252.889.000	252.889.000	173.889.000	173.889.000	154.889.000	154.889.000	135.889.000	135.889.000	116.889.000
Passiva	1.399.286.000	1.224.579.000	1.224.579.000	1.099.004.000	1.099.004.000	1.078.549.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.041.526.000	1.056.853.000

Nb. De beginstand van de algemene reserve in 2020 is inclusief het begrote resultaat over 2019.

5.3 Uiteenzetting financiële positie

5.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

5.3.1.1 opbouw exploitatie

Nieuw in begroting 2017

Nieuw Begroting 2017		(x € 1.000)			
Programma	Onderwerp	2017	2018	2019	2020
1 Openbaar bestuur	Resultaatneutrale mutaties	-12.827	-13.126	-11.869	-16.538
	Accountant jaarrekening	30	30	30	30
	Correctie PS budgetten	-1	-1	-1	-1
	Integriteitsonderzoeken t.b.v. Utrecht en Flevoland	-50	-50	-50	-50
2 Bereikbaarheid	Omgevingsdiensten	62	62	62	62
	PMI Beatrixbrug en N247 Broek in Waterland afschrijving	10	16	22	6
	PMI Lagere afschrijvingen	-530	-549	-765	-434
	PMO Beatrixbrug afschrijving	-	-	24	24
	PMO Lagere afschrijvingen	-715	-454	-847	-880
	PMO software voor BGT & Wion	15	15	15	15
	BBV Wijziging activering en rente	-21.967	-2.457	-5.803	-7.884
	Provinciefonds meicirculaire	224	227	226	226
	Resultaatneutrale mutaties	-7.421	-16.478	-22.607	-25.354
	Resultaatneutrale mutaties	-3.123	-3.255	-3.026	-2.954
3 Water	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: Functie volgt waterpeil	-200	-300	-300	-300
	Omgevingsdiensten	9	9	9	9
	Omgevingsdiensten	9	9	9	9
4 Milieu	BBV Wijziging activering en rente	-475	-700	-944	-1.056
	Provinciefonds meicirculaire	978	955	942	939
	Resultaatneutrale mutaties	-4.480	-3.902	-3.406	-2.138
	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen	37	37	37	37
	Leges WABO	-675	-525	-525	-200
	Omgevingsdienst VTH-taken Zeesluis	465	403	280	-
	Omgevingsdiensten	276	126	126	126
	Omgevingsdiensten nieuwe taken geluidswetgeving	38	38	38	38
	SWUNG actualisatie t.o.v. kaderbrief	-90	-90	-90	-90
	SWUNG actualisatie t.o.v. kaderbrief	-90	-90	-90	-90
5 Ruimte	BBV Wijziging activering en rente	-1.883	-1.837	-1.667	-1.506
	Resultaatneutrale mutaties	-10.820	-11.204	-10.176	-7.707
	Beheer gronden	651	651	550	300
	Bijstelling huren en pachten	-1.183	-1.183	-1.183	-1.183
	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: arbeidsmarkt	-241	464	74	-

	Grondverkoop algemeen	-500	-500	-500	-500	
	Huurovereenkomst Crailo cf. PS besluit	-360	-365	-370	-375	
	Saneringskosten voormalig provinciaal ziekenhuis Castricum	280	-	-	-	
	Verkoop BBL/PASO-gronden	1.448	1.448	-552	-552	
	Waterschapsbelasting	46	46	46	46	
6	Groen	BBV Wijziging activering en rente	-153	-3.198	-1.284	123
	Resultaatneutrale mutaties	776	1.782	-	-1.431	
	Omgevingsdiensten	-197	-197	-197	-197	
	Storting in reserve Groen BBL/PASO-gronden	-1.448	-1.448	552	552	
7	Cultuur en Welzijn	Archelologisch depot	-1	-1	-1	-1
	BBV Wijziging activering en rente	-293	-291	-289	-288	
	Resultaatneutrale mutaties	-3.748	-3.996	-3.678	-3.275	
8	Financiën	BBV Wijziging activering en rente	25.146	8.770	11.082	11.152
	Invulling motie kaderbrief (Zie brief)	8.378	-	-	-	
	Vrijgespeeld bedrag binnen bedrijfsvoeringop bedrijfsvoeringskosten	-508	-508	-508	-508	
	Provinciefonds meicirculaire	-225	296	525	-585	
	Resultaatneutrale mutaties	41.643	50.179	54.762	59.397	
	Storting in reserve bedrijfsvoering t.b.v. egalisatie digitaliseringsprojecten	508	508	508	508	
	Beheer en onderhoud panden	-62	-63	-64	-66	
	Leges WABO	4	4	4	4	
	Winkels Houtplein	-50	-50	-50	-50	
Eindtotaal		6.798	-662	-838	-2.509	

*Deze posten zijn in de samenvatting voorin onder "Diverse" opgenomen

Kaderbriefmutaties

Kaderbrief		(x € 1.000)			
Programma	Onderwerp	2017	2018	2019	2020
1	Openbaar bestuur				
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	4.829
	X:Evenement5meiviering	300	-	-	-
2	Bereikbaarheid				
	AC:Duinpolderwegstudiekosten	750	750	-	-
	AG:HUPBijgesteldeambities	55	55	55	55
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	455
	J:PMI	-879	-862	-842	-824
	K:PMO	2.767	-	-	4.000
	L:Vrijvalreserves	-1.900	-3.451	-3.451	-3.451

	M:Machinerichtlijn	2.500	1.600	1.300	1.600
3 Water	AE:Functievolgtwaterpeil	200	300	300	300
	AG:HUPBijgesteldeambities	297	297	297	297
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	-709
4 Milieu	AA:Intensiveringaanpakspoedlokaties	165	165	165	-
	AG:HUPBijgesteldeambities	66	66	66	66
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	-4.018
	N:Toezenopenergiebesparingbijindustrie	170	170	170	170
	O1:Swung-IIVerkeerswetgeving	90	-	-	-
	O2:Swung-IIVerkeerswetgeving	190	225	225	225
	T:OmgevingsdienstenBodem	640	-	-	-
5 Ruimte	AF:Geo-thermieenwarmte-netten	2.500	-	-	-
	AH:Grondbeleid	230	230	230	230
	AK:MRAInnovatie	1.500	1.500	1.500	1.500
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	-10
	G:Dividendnutsbedrijven	-4.000	-	-	-
	P:Omgevingswet	370	160	-	-
	Q:Omgevingsvisie	650	115	-	-
	Y:Toerisme	400	400	400	400
	Z:MRAConvenant	1.000	1.000	1.000	1.000
6 Groen	AB:Recreatieschappen	251	-	-	-
	AG:HUPBijgesteldeambities	220	220	220	220
	AI:Boerenlandpaden	140	140	140	140
	C:Administratiecorrecties	-	-	-	-4.174
	R:Faunafonds	953	-	-	-
7 Cultuur en Welzijn	C:Administratiecorrecties	-	-	-	-290
	U:Monumentenwacht	220	112	-	-
	W:Onderwaterarcheologie	600	-	-	-
8 Financiën	AJ:Collectievezelfbouw	210	210	210	-
	C:Administratiecorrecties	380	860	-290	1.683
	D:Provinciefonds	-3.579	-6.277	-7.817	-14.604
	E:Motorrijtuigenbelasting	-5.400	-5.400	-5.400	-5.400
	F:ProvinciefondscorrectieMRB	1.500	1.500	1.500	1.500
	H:Renteresultaat	776	1.002	511	603
	I:Stelpostopvangenmacro-ec.Tegenvallers	-	8.393	9.548	10.705
	S:Caoenpensioenen	305	305	305	305
Totaalsaldo mutaties kaderbrief 2017		4.637	3.785	342	-3.197

Totaaloverzicht begrotingsopbouw

(x € 1.000)

	2017	2018	2019	2020
1. Primitieve begroting	-	-	-	-10.794
2. Kaderbrief	4.637	3.785	342	-3.197
3. Begroting 2017	6.798	-662	-838	-2.509
4. Onttrekking negatief resultaat aan algemene reserve cf. kaderbrief 2017	-11.435	-3.123		
Eindtotaal	-	-	-496	-16.500

5.3.1.2 Geprognotiseerde balans

	Begin2016	Eind2016	Begin2017	Eind2017
Activa				
Immateriële activa	-	-	-	50.000
Materiële activa (investeringen)				
<i>Economisch nut</i>	202.031.000	175.344.000	175.344.000	153.419.000
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	223.557.000	248.571.000	248.571.000	328.807.000
Financiële vaste activa				
<i>Deelnemingen</i>	113.680.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	57.187.000	52.960.000	52.960.000	70.435.000
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	800.377.000	617.499.000	617.499.000	415.808.000
Liquide middelen	331.000	283.000	283.000	426.000
Overlopende activa	2.123.000	2.260.000	2.260.000	2.397.000
Activa	1.399.286.000	1.224.579.000	1.224.579.000	1.099.004.000
Passiva				
Algemene reserves	93.039.000	97.933.000	97.933.000	86.498.000
Begroot resultaat ultimo jaar (na bestemming)	-	-	-	-
Bestemmingsreserves	723.506.000	659.476.000	659.476.000	668.571.000
Voorzieningen	197.840.000	161.563.000	161.563.000	117.622.000
Netto-vlottende schulden	53.012.000	52.718.000	52.718.000	52.424.000
Overlopende passiva	331.889.000	252.889.000	252.889.000	173.889.000
Passiva	1.399.286.000	1.224.579.000	1.224.579.000	1.099.004.000

Begin2018	Find2018	Begin2019	Find2019	Begin2020	Find2020
50.000	48.000	48.000	46.000	46.000	44.000
153.419.000	129.347.000	129.347.000	109.595.000	109.595.000	101.884.000
328.807.000	409.841.000	409.841.000	478.203.000	478.203.000	524.697.000
127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000	127.662.000
-	-	-	-	-	-
70.435.000	29.285.000	29.285.000	22.478.000	22.478.000	21.154.000
415.808.000	379.474.000	379.474.000	300.579.000	300.579.000	278.378.000
426.000	358.000	358.000	292.000	292.000	226.000
2.397.000	2.534.000	2.534.000	2.671.000	2.671.000	2.808.000
1.099.004.000	1.078.549.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.041.526.000	1.056.853.000
86.498.000	83.375.000	83.375.000	83.375.000	83.871.000	83.871.000
-	-	-	496.000	-	16.500.000
668.571.000	704.446.000	704.446.000	744.214.000	744.214.000	765.530.000
117.622.000	83.709.000	83.709.000	25.716.000	25.716.000	22.521.000
52.424.000	52.130.000	52.130.000	51.836.000	51.836.000	51.542.000
173.889.000	154.889.000	154.889.000	135.889.000	135.889.000	116.889.000
1.099.004.000	1.078.549.000	1.078.549.000	1.041.526.000	1.041.526.000	1.056.853.000

5.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In dit voorgeschreven onderdeel van de financiële begroting wordt inzicht geboden in de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Vakantiedagen	0	0	0	
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	0	0		
Werkloosheidsuitkeringen				
- als gevolg van reorganisatie	42.000	42.000	36.000	0
- Overige werkloosheidsuitkeringen	27.000	27.000	9.000	0
Totaal	69.000	69.000	45.000	

Vakantiegelden

Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit

Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment nog via de personeel- en salarisadministratie maandelijks een uitkering ontvangen. De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen

Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

5.3.3 Investerings

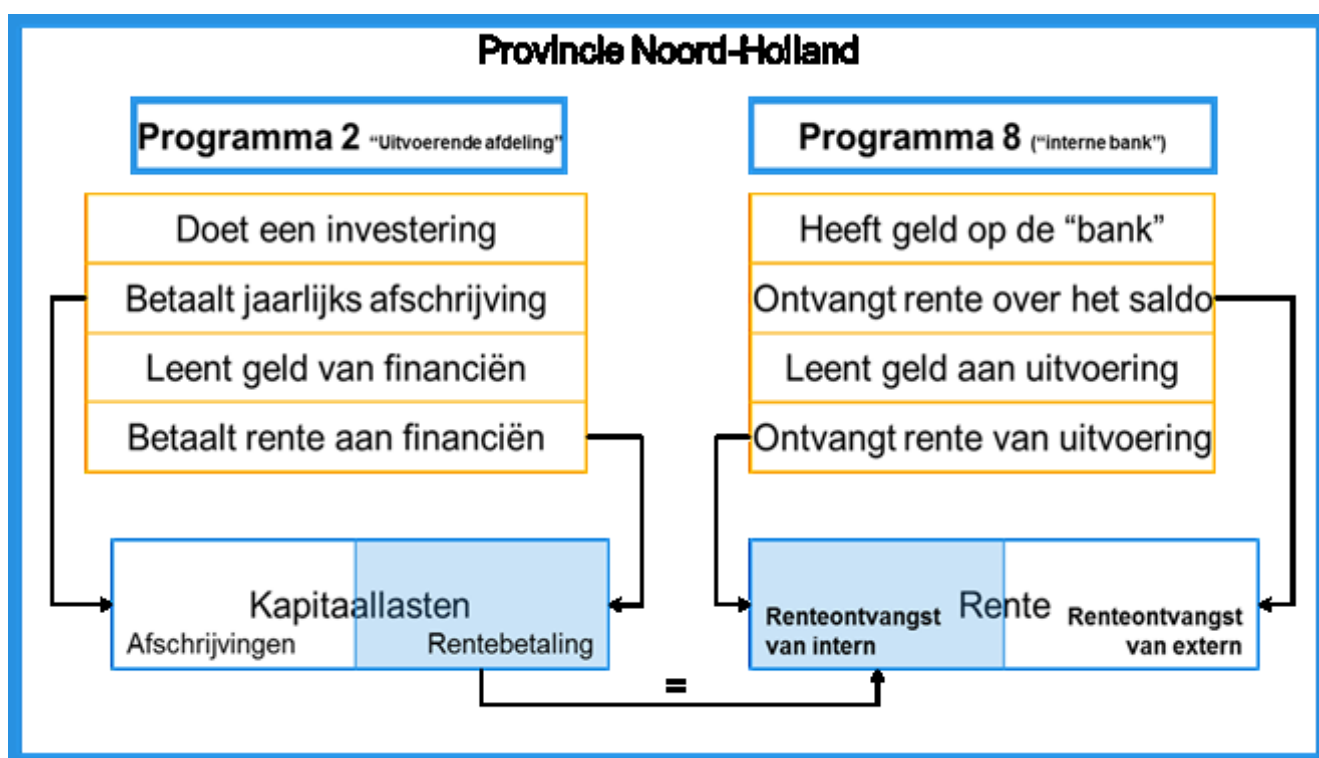
Toelichting bij de tabellen m.b.t. investeringen en rente

Inleiding

Voor het realiseren van provinciale doelstellingen zijn investeringen vereist. Het gaat hierbij onder andere om investeringen in grondposities, huisvesting, kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en investeringen in (vaar)wegen (PMI/PMO). Met name deze laatste categorie van investeringen kunnen van grote omvang zijn.

Aan het doen van investeringen zijn kosten verbonden voor de provincie. Het gaat hierbij om afschrijvingen en rentelasten. Deze lasten worden gezamenlijk kapitaallasten genoemd. In deze toelichting zal een toelichting gegeven worden hoe deze lasten in de begroting zijn verwerkt en waar in de begroting deze lasten en aanverwante investeringen terug te vinden zijn. Verder zal wat dieper ingegaan worden op de berekening van het renteresultaat.

In dit voorbeeld zal worden uitgegaan van een investering die gedaan wordt in Programma 2 (Bereikbaarheid). De dekking vindt uiteraard plaats in Programma 8 Financiën. Programma 8 geldt als het ware als 'interne bank' voor de provincie.

Opmerking: Bij Begroting 2017 is de interne rente op nul gezet als gevolg van de lage marktrente.

Voorbeeld

De investering betreft een investering van € 100 miljoen in een aan te leggen weg in 2017. Deze investering zal worden geactiveerd en worden afgeschreven in 25 jaar. Het gehanteerde rentepercentage is 2,5% over de gemiddelde boekwaarde. In de tabellen hieronder zal per programma aangegeven worden hoe deze informatie verwerkt wordt.

PROGRAMMA 2 Bereikbaarheid VOORBEELD

Activiteit	Bedrag	Waar terug te vinden in de Begroting?
Doet een investering in 2017	€ 100 miljoen	Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.4.1 kolom 3
'Leent' geld van de	€ 100 miljoen	Hoofdstuk 5, Tabel 5.4.2.1

interne bank (Programma 8)		Investeringskredieten
'Betaalt' rentelasten aan Programma 8 vanaf 2018	€ 2.450.000	Programma 2, Operationeel doel 2.1.2 als onderdeel van de kapitaallasten Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.4.1 kolom 17 Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.5 onder 'Aanleg provinciale wegen'.
'Betaalt' jaarlijks afschrijving vanaf 2018	€ 4 miljoen	Programma 2, Operationeel doel 2.1.2 als onderdeel van de kapitaallasten Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.4.1 kolom 12 Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.5 onder 'Aanleg provinciale wegen'.

Toelichting bij Programma 2:

Zoals uit de tabel hierboven blijkt worden op het Programma 2 alleen de kapitaallasten zichtbaar. Dit geldt in het algemeen voor alle (geactiveerde) investeringen op alle programma's. De kapitaallasten zijn hier zichtbaar maar de investering of de fictieve lening van programma 8 aan programma 2 (in dit voorbeeld € 100 miljoen in beide gevallen) niet. Dit komt omdat op alle programma's in de Begroting (1 t/m 8) alleen baten en lasten worden verantwoord en een investering of lening is geen van beide.

De afschrijvingen zijn berekend door het bedrag van de investering (€ 100 miljoen) te delen door 25 jaar. De rentelasten zijn berekend over de gemiddelde boekwaarde $(100 \text{ mln} + 96 \text{ mln}) / 2 * 2,5\%$.

De investeringsbedragen zijn zichtbaar in staat 5.3.4.1 van hoofdstuk 5. Daarnaast worden deze investeringsbedragen opgenomen in hiervan afgeleide overzichten. Het gaat hierbij om de volgende overzichten:

- 5.3.3 Netto investeringen;
- 5.3.6.2 Staat van investeringen en financiering.

De 'interne lening' of in andere woorden 'het beschikbaar gestelde krediet' komt terug in Hoofdstuk 5 in Staat 5.4.2 Investeringskredieten.

De rentelast in Programma 2 wordt 'betaald' aan de interne bank, zijnde Programma 8. Voor Programma 8 kan dan het volgende overzicht gemaakt worden.

PROGRAMMA 8 (Interne Bank) VOORBEELD

Activiteit	Bedrag	Waar terug te vinden in de Begroting?
Heeft geld op de 'Bank'	€ 150 miljoen	Niet van toepassing (is geen baat of last)
'Leent' geld aan Programma 2	€ 100 miljoen	Hoofdstuk 5, Tabel 5.4.2 Investeringskredieten
Uitzetten van 'overtollig' kasgeld (Schatkistbankieren)	€ 50 miljoen	Niet van toepassing (is geen baat of last)
Ontvangt rente:		
▪ Interne rente	€ 2.450.000	Programma 8, Operationeel doel 8.1.1 Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.6.1 Onder

▪ Externe rente	€ 1.250.000	'Doorberekende rente'. Programma 8, Operationeel doel 8.1.1 Hoofdstuk 5, Tabel 5.3.6.1 Onder 'Rente van verstrekt kasgeld'.
-----------------	-------------	--

Toelichting bij Programma 8 (Interne Bank)

In dit voorbeeld is ervan uitgegaan dat de provincie in totaal € 150 miljoen aan middelen beschikbaar heeft. Zoals hiervoor beschreven wordt hiervan € 100 miljoen besteed aan de aanleg van een weg in Programma 2. Het restant (ad € 50 miljoen) zal op deposito worden uitgezet bij de Staat in het kader van het Schatkistbankieren. Ook hiervoor krijgt de provincie rente vergoed. In dit voorbeeld is ervan uitgegaan dat deze rentevergoeding ook 2,5% bedraagt. In het rekenvoorbeeld is er vanuit gegaan dat de € 50 miljoen het hele jaar op deposito heeft uitgestaan.

In Programma 8 worden de rentebaten (intern + extern) opgenomen. De berekening van het totaal aan rentebaten is af te lezen uit tabel 5.3.6.1 (Overzicht van het renteresultaat). Hieronder zal een korte uitleg gegeven worden bij het renteresultaat.

Uitleg bij Staat 5.3.6.1 (Overzicht van het renteresultaat):

In het renteresultaat worden alle posten met een rentecomponent opgenomen. De som van het renteresultaat wordt gevormd door de volgende onderdelen:

Rente van verstrekt kasgeld:

- Dit zijn de rentebaten van de hierboven beschreven uitzetting van € 50 miljoen;

Rentelasten van opgenomen geldleningen

- Als het geld uit de bestemmingsreserves niet meer toereikend is om het gewenste investeringsniveau te halen dan zal er geld aangetrokken moeten worden om de investeringen te realiseren. Hiervoor moet rente betaald worden;

Rentederving van verstrekte renteloze leningen:

- deze post wordt op eenzelfde wijze verwerkt als de hiervoor beschreven kapitaallasten. De gederfde rente is een last op het betreffende Programma en een bate in Programma 8. Een overzicht van van deze leningen is opgenomen in staat 5.4.1. Bij begroting 2017 is alle interne op nul gezet in verband met de lage marktwaaarde;

Rente van verstrekte langlopende geldleningen:

- Zie hiervoor staat 5.4.1;

Doorberekende rente:

- Hierin zijn o.a. de kapitaallasten verwerkt zoals hierboven is beschreven. Deze lasten zijn bij begroting 2017 op nul gezet in verband met de lage marktrente.

Overzicht van netto-investeringen

In de volgende tabel vindt u alle netto investeringen voor de jaren 2015 t/m 2019. Het overzicht is ingedeeld in een viertal hoofdcategorieën:

- Lopende investeringen;
- Vervangingsinvesteringen;
- Niet geactiveerde investeringen.

<i>Programma</i>	2016	2017	2018	2019	2020
LOPENDE INVESTERINGEN:					
Immateriële activa					
2 Bijdragen aan activa in eigendom van derden	477.000	50.000	-	-	-
Totaal immateriële activa	477.000	50.000	-	-	-
Materiële vaste activa					
<i>Investerings met een economisch nut</i>					
5 Anticiperende gronden	17.837.000-	13.600.000-	4.600.000-	12.600.000-	4.296.000-
5 Gronden Wieringerrandmeer	5.000.000-	6.000.000-	6.000.000-	3.737.000-	-
5 Strategisch grondbeleid	-	-	9.363.000-	-	-
5 Beheergrondbank Laag-Holland	227.000-	-	-	-	-
2 Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen	1.161.000	2.575.000	1.050.000	-	-
2 Provinciale wegen	89.530.000	49.455.000	36.485.000	63.328.000	39.189.000
Totaal materiële vaste activa	67.627.000	32.430.000	17.572.000	46.991.000	34.893.000
Financiële vaste activa					
5 Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON N.V.)	2.000.000	-	-	-	-
4 Participatiefonds deelnemingen Duurzame Energie	12.000.000	-	-	-	-
Totaal financiële vaste activa	14.000.000	-	-	-	-
TOTAAL LOPENDE INVESTERINGEN	82.104.000	32.480.000	17.572.000	46.991.000	34.893.000
VERVANGINGSINVESTERINGEN:					
2 Vervangingsinvesteringen wegen PMO	9.793.000	14.461.000	19.679.000	14.150.000	6.000.000
2 Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	9.671.000	28.225.000	42.504.000	15.236.000	30.720.000
TOTAAL VERVANGINGSINVESTERINGEN:	19.464.000	42.686.000	62.183.000	29.386.000	36.720.000
NIET-GEACTIVEERDE INVESTERINGEN					
2 Diverse niet geactiveerde wegenprojecten	3.135.000	-	-	-	-
Totaal	3.135.000	-	-	-	-
Totaal netto investeringen	104.703.000	75.166.000	79.755.000	76.377.000	71.613.000

5.3.4 Activa

5.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2015	Vermeerderingen in 2016	Verminderings in 2016	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2016 (kolom 2+3-4)	Vermeerderingen 2017	Verminderings 2017	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2017 (kolom 5+6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
1. IMMATERIËLE ACTIVA							
a. kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio							
1. kosten verbonden aan het sluiten/aflossen van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-	-	-	-	
Subtotaal a.	-	-	-	-	-	-	
b. kosten van onderzoek en ontwikkeling							
Subtotaal b.	-	-	-	-	-	-	
c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.512.000	5.050.000	4.573.000	1.989.000	162.000	112.000	2.039.000
Subtotaal c.	1.512.000	5.050.000	4.573.000		162.000	112.000	2.039.000
Totaal immateriële activa	1.512.000	5.050.000	4.573.000	-	162.000	112.000	2.039.000
2. MATERIËLE VASTE ACTIVA							
a. Investerings met een economisch nut							
1. Strategische grondaankopen	77.444.000	1.613.000	19.450.000	59.607.000	1.000.000	14.600.000	46.007.000
2. Gronden Wieringerlandmeer	25.829.000		5.000.000	20.829.000		6.000.000	14.829.000
3. Grond archeologisch depot te Castricum	1.309.000			1.309.000			1.309.000
5. PASO-gronden	19.029.000			19.029.000			19.029.000
6. Krediet Beheergrondbank Laag-Holland	1.636.000		227.000	1.409.000			1.409.000
Subtotaal gronden en terreinen	125.247.000	1.613.000	24.677.000	102.183.000	1.000.000	20.600.000,00	82.583.000
Subtotaal woonruimten	-	-	-	-			
8. Houtpleincomplex te Haarlem:							
"Ondergrond kantorencomplex en winkelruimten	28.815.000	-	-	28.815.000	-	-	28.815.000
9. Een Nieuw Huis:							
a. Renovatie Houtplein	41.079.000			41.079.000	-	-	41.079.000
b. Nieuwbouw Dreef	13.937.000			13.937.000			13.937.000
c. Parkeergarage Dreef	10.168.000			10.168.000			10.168.000
10. Krediet renovatie Paviljoen Welgelegen	18.475.000			18.475.000			18.475.000
12. Bouw en inrichting archeologisch depot te Castricum	11.154.000	-	-	11.154.000	-	-	11.154.000
13. Steunpunten voor dagelijks beheer	106.000	1.161.000		1.267.000	2.575.000	-	3.842.000
Subtotaal bedrijfsgebouwen	123.734.000	1.161.000	-	124.895.000	2.575.000	-	127.470.000
Subtotaal machines, apparaten, installaties en overige	-	-	-	-			
Subtotaal a. investeringen met een economisch nut	248.981.000	2.774.000	24.677.000	227.078.000	3.575.000	20.600.000,00	210.053.000
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut							
(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)							
1. Provinciale wegen	1.037.803.000	151.870.000	62.340.000	1.127.333.000	99.340.000	49.885.000	1.176.788.000
2. Vervangingsinvesteringen wegen	63.741.000	9.793.000		73.534.000	14.461.000		87.995.000
3. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	32.170.000	9.671.000	-	41.841.000	28.225.000		70.066.000
4. Niet te activeren wegenprojecten	1.513.000	3.295.000	160.000	4.648.000			4.648.000
Subtotaal b. investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.135.227.000	174.629.000	62.500.000	1.247.356.000	142.026.000	49.885.000	1.339.497.000
Totaal materiële vaste activa	1.384.208.000	177.403.000	87.177.000	1.474.434.000	145.601.000	70.485.000,00	1.549.550.000
TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	1.385.720.000	182.453.000	91.750.000	1.474.434.000	145.763.000	70.597.000,00	1.551.589.000

245

5.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

Omschrijving van de investeringen	Oorspronkelijk bedrag van de deelnemingen etc. t/m 2015	Vermeerderingen in 2016	Verminderen in 2016	Oorspronkelijk bedrag van de deelnemingen ultimo 2016 (kolom 2+3-4)	Toegerekende rentelasten 2016	Vermeerderingen 2017	Verminderen 2017
1	2	3	4	5	6	7	8
€	€	€	€	€	€	€	€
FINANCIËLE VASTE ACTIVA							
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:							
1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.526.000			1.526.000	-	-	-
2. Nederlandse Waterschapsbank N.V.	12.000			12.000	-	-	-
3. N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.807.000			6.807.000	-	-	-
4. Alliander N.V.	62.644.000			62.644.000	-	-	-
5. N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000			12.600.000	-	-	-
6. Schiphol Area Development Company N.V. idem, uitbreiding aandelenkapitaal	3.084.000 21.794.000			3.084.000 21.794.000	191.000 612.000		
7. Zeehaven IJmuiden N.V.	408.000			408.000	31.000		
8. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied	318.000	2.000.000		2.318.000			
9. N.V. Groenbeheer	370.000			370.000	19.000		
10. PolanenPark B.V.	7.000			7.000			
11. PolanenPark C.V.	7.000			7.000			
12. Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.	26.000			26.000			
13. Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie B.V. (ODENH)	18.000			18.000			
14. Zeestad Beheer B.V.	9.000			9.000	-		
15. Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	1.582.000			1.582.000	56.000		
16. B.V. Kapitaaldeelname Wieringerrandmeer	9.000		9.000	-			
17. B.V. Zeggenschap Wieringerrandmeer	9.000		9.000	-			
18. Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV.	2.450.000	12.000.000		14.450.000	258.000		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:	113.680.000	14.000.000	18.000	127.662.000	1.167.000	-	-
TOTAAL GEACTIVEERDE INVEST. FINANCIËLE ACTIVA	113.680.000	14.000.000	18.000	127.662.000	1.167.000	-	-

5.3.5 Kapitaallasten

bedragen * € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
A: Apparaatskosten				
Grond Houtplein				
Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
Renovatie Paviljoen Welgelegen	1.847	1.849	0	0
Totaal A	4.047	4.049	2.200	2.200
B: Directe kosten				
Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
Resv. Fietsinfrastructuur	0	81	81	81
BDU Kleine infrastructuur	0	62	62	62
Resv. Infrastructuur projecten PNH	0	7	7	7
Bereikbaarheid Mediapark Hilversum (BDU)	0	150	0	0
Aanleg van provinciale wegen	7.292	9.236	10.704	12.688
Resv. EXIN-H projecten Weginfrastructuur	0	31	62	72
Resv. Westfriisaweg (N23)	0	570	1.041	1.511
Resv. TWIN-H projecten Weginfrastructuur	0	57	297	380
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	2.941	3.520	4.307	4.873
Steunpunten B&U	167	424	529	529
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	1.672	2.801	4.526	5.135
Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(VIK-werken)	0	122	350	432
Resv. Gr.onderh.weg/vaarw.(24-uurs brugb.	0	160	320	468
Resv. EXIN-H projecten OV	0	11	821	825
Resv. TWIN-H projecten OV-infrastructuur	0	824	1.646	2.699
Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	0	4	4	4
Resv. cofinanciering Waddenzee	0	0	126	180
Archeologisch depot te Castricum (incl.grond)	279	279	279	279
Totaal B	12.758	18.746	25.569	30.632
Totaal A + B	16.805	22.795	27.769	32.832

5.3.6 Financiering

5.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

bedragen in €		2017	2018	2019	2020
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	0	0	0	0
b.	De externe rentebaten	490.000	321.000	20.000	20.000
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	0	0	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	0	0	0	0
	Saldo door te rekenen externe rente	-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen	0	0	0	0
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-490.000	-321.000	-20.000	-20.000
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	0	0	0	0
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-490.000	-321.000	-20.000	-20.000

5.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

2017

	Begin 2017	Vermeerderingen 2017	Verminderings 2017	Afschrijvingen 2017	Eind 2017
Activa					
Immateriële activa	-	162.000	112.000	-	50.000
Materiële activa (investeringen)	423.915.000	145.601.000	70.485.000	16.805.000	482.226.000
<i>Economisch nut</i>	<i>175.344.000</i>	<i>3.575.000</i>	<i>20.600.000</i>	<i>4.900.000</i>	<i>153.419.000</i>
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>248.571.000</i>	<i>142.026.000</i>	<i>49.885.000</i>	<i>11.905.000</i>	<i>328.807.000</i>
Financiële vaste activa	127.662.000	-	-	-	127.662.000
<i>Deelnemingen</i>	<i>127.662.000</i>		-	-	<i>127.662.000</i>
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-	-
Verstreckte langlopende leningen	52.960.000	18.112.000	637.000	-	70.435.000
Activa	604.537.000	163.875.000	71.234.000	16.805.000	680.373.000
Passiva					
Algemene reserves	97.933.000	-	11.435.000	-	86.498.000
Bestemmingsreserves	659.475.000	182.750.000	173.654.000	-	668.571.000
Voorzieningen	161.563.000	26.923.000	70.864.000	-	117.622.000
Passiva	918.971.000	209.673.000	255.953.000	-	872.691.000
mutatie					
		-122.116.000			
Tekort aan financieringsmiddelen	314.434.000				192.318.000

	Begin 2018	Vermeerderingen 2018	Verminderings 2018	Afschrijvingen 2018	Eind 2018
Activa					
Immateriële activa	50.000	-	-	2.000	48.000
Materiële activa (investeringen)	482.226.000	169.513.000	89.758.000	22.793.000	539.188.000
<i>Economisch nut</i>	<i>153.419.000</i>	<i>2.050.000</i>	<i>20.963.000</i>	<i>5.159.000</i>	<i>129.347.000</i>
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>328.807.000</i>	<i>167.463.000</i>	<i>68.795.000</i>	<i>17.634.000</i>	<i>409.841.000</i>
Financiële vaste activa	127.662.000	-	-	-	127.662.000
<i>Deelnemingen</i>	<i>127.662.000</i>		-	-	<i>127.662.000</i>
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	70.435.000	612.000	41.762.000	-	29.285.000
Activa	680.373.000	170.125.000	131.520.000	22.795.000	696.183.000
Passiva					
Algemene reserves	86.498.000	-	3.123.000	-	83.375.000
Bestemmingsreserves	668.571.000	217.544.000	181.670.000	-	704.445.000
Voorzieningen	117.622.000	32.678.000	66.591.000	-	83.709.000
Passiva	872.691.000	250.222.000	251.384.000	-	871.529.000
mutatie					
		-16.972.000			
Tekort aan financieringsmiddelen	192.318.000				175.346.000

	Begin 2019	Vermeerderingen 2019	Verminderings 2019	Afschrijvingen 2019	Eind 2019
Activa					
Immateriële activa	48.000	-	-	2.000	46.000
Materiële activa (investerings)	539.188.000	137.666.000	61.289.000	27.767.000	587.798.000
<i>Economisch nut</i>	<i>129.347.000</i>	<i>1.000.000</i>	<i>17.337.000</i>	<i>3.415.000</i>	<i>109.595.000</i>
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>409.841.000</i>	<i>136.666.000</i>	<i>43.952.000</i>	<i>24.352.000</i>	<i>478.203.000</i>
Financiële vaste activa	127.662.000	-	-	-	127.662.000
<i>Deelnemingen</i>	<i>127.662.000</i>		-	-	<i>127.662.000</i>
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	29.285.000	612.000	7.419.000	-	22.478.000
Activa	696.183.000	138.278.000	68.708.000	27.769.000	737.984.000
Passiva					
Algemene reserves	83.375.000	-	-	-	83.375.000
Begroot resultaat 2019 (na bestemming)	-	-	-	-	496.000
Bestemmingsreserves	704.445.000	191.337.000	151.569.000	-	744.213.000
Voorzieningen	83.709.000	19.399.000	77.392.000	-	25.716.000
Passiva	871.529.000	210.736.000	228.961.000	-	853.800.000
		mutatie			
		-59.530.000			
Tekort aan financieringsmiddelen	175.346.000				115.816.000

	Begin 2020	Vermeerderingen 2020	Verminderings en 2020	Afschrijvingen 2020	Eind 2020
Activa					
Immateriële activa	46.000	-	-	2.000	44.000
Materiële activa (investerings)	587.798.000	125.359.000	53.746.000	32.830.000	626.581.000
<i>Economisch nut</i>	<i>109.595.000</i>	<i>1.000.000</i>	<i>5.296.000</i>	<i>3.415.000</i>	<i>101.884.000</i>
<i>Openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>478.203.000</i>	<i>124.359.000</i>	<i>48.450.000</i>	<i>29.415.000</i>	<i>524.697.000</i>
Financiële vaste activa	127.662.000	-	-	-	127.662.000
<i>Deelnemingen</i>	<i>127.662.000</i>		-	-	<i>127.662.000</i>
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</i>	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	22.478.000	-	1.324.000	-	21.154.000
Activa	737.984.000	125.359.000	55.070.000	32.832.000	775.441.000
Passiva					
Algemene reserves	83.871.000	-	-	-	83.871.000
Begroot resultaat 2020 (na bestemming)	-	-	-	-	16.500.000
Bestemmingsreserves	744.213.000	132.357.000	111.041.000	-	765.529.000
Voorzieningen	25.716.000	33.475.000	36.670.000	-	22.521.000
Passiva	853.800.000	165.832.000	147.711.000	-	888.421.000
mutatie					
		-2.836.000			
Tekort aan financieringsmiddelen	115.816.000				112.980.000

5.3.7 Stand en mutaties van reserves

5.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves

2016	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
Algemene reserves					
Algemene reserves (inclusief resultaat 2015)	93.039.000	14.558.000	9.664.000-	-	97.933.000
Totaal Algemene reserves	93.039.000	14.558.000	9.664.000-		97.933.000
Programma 1 Openbaar Bestuur					
22. Reserve Cofinanciering Europese projecten	13.102.000	-	6.152.000-	-	6.950.000
Programma 2 Bereikbaarheid					
11. Reserve Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	21.353.000	-	488.000-	-	20.865.000
13. Reserve Westfriisiaweg	0	32.260.000	32.260.000-	-	0
15. Reserve Zuidas en Zeepoort	17.885.000	13.795.000	-	-	31.680.000
12. Reserve Fietsinfrastructuur	6.932.000	992.000	1.300.000-	-	6.624.000
14. Reserve OLV Greenport	11.291.000	-	295.000-	-	10.996.000
10. Reserve Openbaar vervoer projecten	30.326.000	40.686.000	20.022.000-	10.122.000-	40.868.000
34. Reserve Infrastructuur	12.707.000	36.979.000	25.311.000-	-	24.375.000
33. Reserve Innovatieprojecten SolaRoad	2.700.000	-	-	-	2.700.000
Programma 3 Water					
35. Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking	-	8.977.000	-	-	8.977.000
Programma 5 Ruimte					
29. Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.000	-	-	-	1.517.000
31. Reserve Tijdelijk beheer gronden*	1.199.000	-	700.000-	499.000-	-
30. Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	3.840.000	1.000.000	-	-	4.840.000
26. Europese proj. Landbouwsubsidies	9.800.000	-	233.000-	-	9.567.000
21. Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	4.648.000	-	-	-	4.648.000
23. Reserve Programma Water als Econ. Drager	80.000	1.000.000	-	-	1.080.000
24. Reserve Werkgelegenheid en economie	12.614.000	3.344.000	1.184.000-	-	14.774.000
32. Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000	-	-	-	10.000.000
25. Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	4.740.000	-	4.740.000-	-	-
20. Reserve Waterrecreatie	1.805.000	1.394.000	200.000-	-	2.999.000

27. Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	3.609.000	1.837.000	-	-	5.446.000
Programma 6 Groen					
19. Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.852.000	1.000.000	200.000-	-	3.652.000
5. Reserve groen	59.025.000	15.256.000	43.106.000-	-	31.175.000
18. Reserve Groene Uitweg	14.919.000	669.000	5.358.000-	-	10.230.000
Programma 8 Financiën					
1. Reserve UNA	1.762.000	-	538.000-	-	1.224.000
2. Reserve EXIN-H	112.478.000	-	23.815.000-	-	88.663.000
3. Reserve TWINH	287.053.000	500.000	28.793.000-	-	258.760.000
4. Reserve Actieprogramma 2010	35.983.000	1.166.000	11.062.000-	-	26.087.000
6. Reserve ILG	6.745.000	-	3.410.000-	2.000.000-	1.335.000
17. Reserve Huisvesting	20.156.000		3.416.000-	-	16.740.000
28. Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	7.274.000	6.304.000	11.858.000-	-	1.720.000
8. Reserve Vervanging ICT-apparatuur	1.744.000	887.000	275.000-	-	2.356.000
7. Reserve Bedrijfsvoering	-	1.717.000			1.717.000
9. Reserve Organisatieverandering	3.366.000	-	421.000-	-	2.945.000
37. Reserve GO-gelden	-	3.965.000	-	-	3.965.000
Totaal Bestemmingsreserves	723.505.000	173.728.000	225.137.000-	12.621.000	659.475.000
				-	
Reserves	816.544.000	188.286.000	234.801.000-	12.621.000	757.408.000
				-	

* Deze reserve wordt per 31-12-2016 opgeheven. Voor nadere toelichting op de reserve zie de toelichting na de verloopoverzichten.

2017	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
Algemene reserves					
Algemene reserves	97.933.000	-	11.435.000-	-	86.498.000
Totaal Algemene reserves	97.933.000	-	11.435.000-	-	86.498.000
Programma 1 Openbaar Bestuur					
22. Reserve Cofinanciering Europese projecten	6.950.000	-	152.000-	-	6.798.000
Programma 2 Bereikbaarheid					
11. Reserve Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	20.865.000	2.500.000	7.912.000-	-	15.453.000
13. Reserve Westfriisiaweg	0	14.260.000	14.260.000-	-	-
15. Reserve Zuidas en Zeepoort	31.680.000	9.257.000	-	-	40.937.000
12. Reserve Fietsinfrastructuur	6.624.000	851.000	2.030.000-	-	5.445.000

14. Reserve OLV Greenport*	10.996.000	-	2.645.000-	-	8.351.000
10. Reserve Openbaar vervoer projecten	40.868.000	49.859.000	50.460.000-	-	40.267.000
34. Reserve Infrastructuur	24.375.000	24.458.000	17.556.000-	-	31.277.000
33. Reserve Innovatieprojecten SolaRoad	2.700.000	-	-	-	2.700.000
36. Reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid	-	40.707.000	-	-	40.707.000
Programma 3 Water					
35. Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking	8.977.000	3.750.000	-	-	12.727.000
Programma 5 Ruimte					
29. Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.000	-	-	-	1.517.000
30. Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	4.840.000	500.000	-	-	5.340.000
26. Europese proj. Landbouwsubsidies	9.567.000	-	2.400.000-	-	7.167.000
21. Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen*	4.648.000	3.500.000	-	-	8.148.000
23. Reserve Programma Water als Econ. Drager	1.080.000	1.000.000	-	-	2.080.000
24. Reserve Werkgelegenheid en economie	14.774.000	3.064.000	-	-	17.838.000
32. Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000	-	-	-	10.000.000
20. Reserve Waterrecreatie	2.999.000	681.000	-	-	3.680.000
27. Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	5.446.000	1.612.000	-	-	7.058.000
Programma 6 Groen					
19. Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.652.000	911.000	-	-	4.563.000
5. Reserve groen	31.175.000	16.539.000	22.831.000-	-	24.883.000
18. Reserve Groene Uitweg	10.230.000	959.000	11.189.000-	-	-
Programma 7 Financiën					
1. Reserve UNA	1.224.000	-	-	-	1.224.000
2. Reserve EXIN-H	88.663.000	-	4.012.000-	-	84.651.000
3. Reserve TWINH	258.760.000	-	26.353.000-	-	232.407.000
4. Reserve Actieprogramma 2010	26.087.000	558.000	1.100.000-	-	25.545.000
6. Reserve ILG*	1.335.000	-	-	-	1.335.000
17. Reserve Huisvesting	16.740.000	-	1.153.000-	-	15.587.000
28. Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	1.720.000	6.388.000	5.510.000-	-	2.598.000
8. Reserve Vervanging ICT-apparatuur	2.356.000	887.000	638.000-	-	2.605.000
9. Reserve Organisatieverandering	2.945.000	-	2.945.000-	-	-
7. Reserve Bedrijfsvoering	1.717.000	508.000	508.000-	-	1.717.000
37. Reserve GO-gelden	3.965.000	-	-	-	3.965.000

Totaal Bestemmingsreserves	659.475.000	182.749.000	173.654.000-	-	668.570.000
Reserves	757.408.000	182.749.000	185.089.000-	-	755.068.000

* De einddatum van deze reserves is 31-12-2017. Nadere besluitvorming over deze reserves volgt.

Voor nadere toelichting op de reserves zie de toelichting na deze verloopoverzichten.

2018	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
Algemene reserves					
Algemene reserves	86.498.000	-	3.123.000-	-	83.375.000
Totaal Algemene reserves	86.498.000	-	3.123.000-	-	83.375.000
Programma 1 Openbaar Bestuur					
22. Reserve Cofinanciering Europese projecten	6.798.000	-	153.000-	-	6.645.000
Programma 2 Bereikbaarheid					
11. Reserve Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	15.453.000	1.600.000	10.550.000-	-	6.503.000
13. Reserve Westfriisaweg	-	11.760.000	11.760.000-	-	-
14. Reserve OLV Greenport	8.351.000	-	-	-	8.351.000
15. Reserve Zuidas en Zeepoort	40.937.000	18.454.000	-	-	59.391.000
12. Reserve Fietsinfrastructuur	5.445.000	89.000	-	-	5.534.000
10. Reserve Openbaar vervoer projecten	40.267.000	49.308.000	50.030.000-	-	39.545.000
34. Reserve Infrastructuur**	31.277.000	19.541.000	14.485.000-	-	36.333.000
33. Reserve Innovatieprojecten SolaRoad	2.700.000	-	-	-	2.700.000
36. Reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid	40.707.000	81.090.000	1.984.000-	-	119.813.000
Programma 3 Water					
35. Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking	12.727.000	3.750.000	-	-	16.477.000
Programma 5 Ruimte					
29. Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.000	-	-	-	1.517.000
30. Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	5.340.000	-	-	-	5.340.000
26. Europese proj. Landbouwsubsidies	7.167.000	-	1.400.000-	-	5.767.000
21. Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	8.148.000	3.500.000	-	-	11.648.000
23. Reserve Programma Water als Econ. Drager	2.080.000	1.000.000	-	-	3.080.000
24. Reserve Werkgelegenheid en economie	17.838.000	322.000	-	-	18.160.000

32. Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000	-	-	-	10.000.000
20. Reserve Waterrecreatie	3.680.000	72.000	-	-	3.752.000
27. Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	7.058.000	393.000	-	-	7.451.000
Programma 6 Groen					
19. Reserve Cofinanciering Waddenzee	4.563.000	911.000	-	-	5.474.000
5. Reserve groen	24.883.000	17.959.000	20.099.000-	-	22.743.000
Programma 7 Financiën					
1. Reserve UNA*	1.224.000	-	1.078.000-	-	146.000
2. Reserve EXIN-H	84.651.000	-	21.904.000-	-	62.747.000
3. Reserve TWINH	232.407.000	-	38.933.000-	-	193.474.000
4. Reserve Actieprogramma 2010	25.545.000	622.000	1.100.000-	-	25.067.000
6. Reserve ILG	1.335.000	-	-	-	1.335.000
17. Reserve Huisvesting	15.587.000	-	1.116.000-	-	14.471.000
28. Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	2.598.000	5.779.000	5.606.000-	-	2.771.000
8. Reserve Vervanging ICT-apparatuur	2.605.000	887.000	964.000-	-	2.528.000
7. Reserve Bedrijfsvoering	1.717.000	508.000	508.000-	-	1.717.000
37. Reserve GO-gelden	3.965.000	-	-	-	3.965.000
Totaal Bestemmingsreserves	668.570.000	217.545.000	181.670.000-	-	704.445.000
Reserves	755.068.000	217.545.000	184.793.000-		787.820.000

* De einddatum van deze reserves is 31-12-2018. Nadere besluitvorming over deze reserves volgt.

** Reserve wordt geëvalueerd in 2018.

Voor nadere toelichting op de reserves zie de toelichting na de verloopoverzichten.

2019	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
Algemene reserves					
Algemene reserves	83.375.000	-	-	-	83.375.000
Totaal Algemene reserves	83.375.000	-	-	-	83.375.000
Programma 1 Openbaar Bestuur					
22. Reserve Cofinanciering Europese projecten	6.645.000	-	153.000-	-	6.492.000
Programma 2 Bereikbaarheid					
11. Reserve Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	6.503.000	1.300.000	5.895.000-	-	1.908.000
13. Reserve Westfriisiaweg	-	11.760.000	11.760.000-	-	-
14. Reserve OLV Greenport	8.351.000	-	-		8.351.000

15. Reserve Zuidas en Zeepoort	59.391.000	11.505.000	-	-	70.896.000
12. Reserve Fietsinfrastructuur*	5.534.000	813.000	-	-	6.347.000
10. Reserve Openbaar vervoer projecten	39.545.000	50.308.000	49.304.000-	-	40.549.000
34. Reserve Infrastructuur	36.333.000	22.616.000	13.482.000-	-	45.467.000
33. Reserve Innovatieprojecten SolaRoad**	2.700.000	-	-	-	2.700.000
36. Reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid	119.813.000	47.015.000	4.872.000-	-	161.956.000
Programma 3 Water					
35. Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking	16.477.000	3.750.000	-	-	20.227.000
Programma 5 Ruimte					
29. Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.000	-	-	-	1.517.000
30. Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	5.340.000	-	-	-	5.340.000
26. Europese proj. Landbouwsubsidies	5.767.000	-	900.000-	-	4.867.000
21. Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	11.648.000	3.500.000	-	-	15.148.000
23. Reserve Programma Water als Econ. Drager*	3.080.000	1.000.000	-	-	4.080.000
24. Reserve Werkgelegenheid en economie*	18.160.000	2.929.000	-	-	21.089.000
32. Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000	-	-	-	10.000.000
20. Reserve Waterrecreatie*	3.752.000	651.000	-	-	4.403.000
27. Reserve Ontwikkeling Havencomplexen*	7.451.000	1.552.000	-	-	9.003.000
Programma 6 Groen					
19. Reserve Cofinanciering Waddenzee*	5.474.000	951.000	-	-	6.425.000
5. Reserve groen	22.743.000	21.744.000	15.852.000-	-	28.635.000
Programma 7 Financiën					
1. Reserve UNA	146.000				146.000
2. Reserve EXIN-H	62.747.000	-	566.000-	-	62.181.000
3. Reserve TWINH	193.474.000	-	41.204.000-	-	152.270.000
4. Reserve Actieprogramma 2010	25.067.000	2.191.000	-	-	27.258.000
6. Reserve ILG	1.335.000	-	-	-	1.335.000
17. Reserve Huisvesting	14.471.000	-	1.078.000-	-	13.393.000
28. Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	2.771.000	6.358.000	5.510.000-	-	3.619.000
8. Reserve Vervanging ICT-apparatuur	2.528.000	887.000	485.000-	-	2.930.000
7. Reserve Bedrijfsvoering	1.717.000	508.000	508.000-	-	1.717.000
37. Reserve GO-gelden	3.965.000	-	-	-	3.965.000
Totaal Bestemmingsreserves	704.445.000	191.338.000	151.569.000-	-	744.214.000

Reserves	787.820.000	191.338.000	151.569.000-	-	827.589.000
-----------------	--------------------	--------------------	---------------------	----------	--------------------

* De einddatum van deze reserves is 31-12-2019. Nadere besluitvorming over deze reserves volgt.

** Reserve wordt geëvalueerd in 2019.

Voor nadere toelichting op de reserves zie de toelichting na de verloopoverzichten.

2020	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
Algemene reserves					
Algemene reserves (inclusief positief begroot resultaat 2019)	83.871.000	-	-	-	83.871.000
Totaal Algemene reserves	83.871.000	-	-	-	83.871.000
Programma 1 Openbaar Bestuur					
22. Reserve Cofinanciering Europese projecten	6.492.000	-	153.000-	-	6.339.000
Programma 2 Bereikbaarheid					
11. Reserve Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	1.908.000	1.600.000	1.450.000-	-	2.058.000
13. Reserve Westfriisiaweg	-	11.760.000	11.760.000-	-	-
14. Reserve OLV Greenport	8.351.000	-	-	-	8.351.000
15. Reserve Zuidas en Zeepoort	70.896.000	7.600.000	-	-	78.496.000
12. Reserve Fietsinfrastructuur	6.347.000	-	-	-	6.347.000
10. Reserve Openbaar vervoer projecten	40.549.000	50.309.000	50.523.000-	-	40.335.000
34. Reserve Infrastructuur	45.467.000	16.788.000	12.842.000-	-	49.413.000
33. Reserve Innovatieprojecten SolaRoad	2.700.000	-	-	-	2.700.000
36. Reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid	161.956.000	15.729.000	6.776.000-	-	170.909.000
Programma 3 Water					
35. Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterking	20.227.000	-	-	-	20.227.000
Programma 5 Ruimte					
29. Reserve Stedelijke vernieuwing	1.517.000	-	-	-	1.517.000
30. Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	5.340.000	-	-	-	5.340.000
26. Europese proj. Landbouwsubsidies	4.867.000	-	350.000-	-	4.517.000
21. Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	15.148.000	-	-	-	15.148.000
23. Reserve Programma Water als Econ. Drager	4.080.000	-	-	-	4.080.000

24. Reserve Werkgelegenheid en economie	21.089.000	-	-	-	21.089.000
32. Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol	10.000.000	-	-	-	10.000.000
20. Reserve Waterrecreatie	4.403.000	-	-	-	4.403.000
27. Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	9.003.000	250.000	-	-	9.253.000
Programma 6 Groen					
19. Reserve Cofinanciering Waddenzee	6.425.000	-	-	-	6.425.000
5. Reserve groen	28.635.000	21.219.000	15.799.000-	-	34.055.000
Programma 7 Financiën					
1. Reserve UNA	146.000	-	-	-	146.000
2. Reserve EXIN-H*	62.181.000	-	137.000-	-	62.044.000
3. Reserve TWINH*	152.270.000	-	3.708.000-	-	148.562.000
4. Reserve Actieprogramma 2010	27.258.000	-	-	-	27.258.000
6. Reserve ILG	1.335.000	-	-	-	1.335.000
17. Reserve Huisvesting	13.393.000	-	1.040.000-	-	12.353.000
28. Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)	3.619.000	5.707.000	5.510.000-	-	3.816.000
8. Reserve Vervanging ICT-apparatuur	2.930.000	887.000	485.000-	-	3.332.000
7. Reserve Bedrijfsvoering	1.717.000	508.000	508.000-	-	1.717.000
37. Reserve GO-gelden	3.965.000	-	-	-	3.965.000
Totaal Bestemmingsreserves	744.214.000	132.357.000	111.041.000-	-	765.530.000
Reserves	828.085.000	132.357.000	111.041.000-	-	849.401.000

* De einddatum van deze reserves is 31-12-2020. Nadere besluitvorming over deze reserves volgt.

5.3.7.2 Toelichting op de reserves

1	Reserve UNA
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang.
Instellingsbesluit	Op 19 april 2004 hebben Provinciale Staten op grond van de nieuwe verordening Financieel beheer 2004 (voordracht 25) besloten het UNA-Compartiment los te koppelen van FINH en het onderdeel als bestemmingsreserve UNA deel te laten uitmaken van de algemene reserve.
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd (gewijzigd)	Vanaf: 19 april 2004 Eindigt op: 31 december 2018 De einddatum wordt gewijzigd in 31 december 2018, omdat het project Verbrakking polder Westzaan nog moet worden afgerond.
Toelichting (nieuwe stortingen)	Er zijn geen stortingen geraamd voor 2017.
Toelichting stand	Voor 2017 is er aan onttrekkingen geraamd € 0. Het project Verbrakking polder Westzaan is geraamd voor 1,1 miljoen voor 2018.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
2	Reserve EXIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van wegen, openbaar vervoer, zorg en welzijn, jeugdzorg, duurzame energie, sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2006
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd	Vanaf: 12 december 2005 Eindigt op: 31 december 2020
Toelichting (nieuwe stortingen)	Geen stortingen voorzien
Toelichting stand	Voor uitgaven ten laste van de reserve zijn/worden in verschillende programma's kasramingen opgenomen. In de reserve zijn voldoende middelen beschikbaar om de (door PS) geaccordeerde projecten te kunnen dekken. Daarnaast zijn er delen van compartimenten (peildatum 1 juli 2016) waarover PS nog dienen te besluiten: Programma Bereikbaarheid € 37.7 miljoen Compartiment Weginfrastructuur € 4,3 miljoen Hiervan is € 4,0

	miljoen bestemd voor een door gemeente Haarlem aan te vragen project. Compartiment OV € 33,4 miljoen Deze middelen zijn gereserveerd voor: HOV Noordwijk, HOV Knooppunten Amstelveen, Haarlem Schiphol/Zuidas A9, Kunstwerken railbestending en HOV Amstelveen - Uithoorn. Programma Milieu € 2,7 miljoen Impulsprogramma Duurzame Energie € 2,7 miljoen. Dit is het restant van de eenmalige dividenduitkering van het fonds ODEN-H. Besluitvorming over de inzet hiervan wordt voorbereid. Programma Cultuur en Welzijn Voor het opdrachtenbudget beleid voor de Stelling van Amsterdam is nog € 100.000 beschikbaar. De kasraming wordt met de begroting van 2018 bijgesteld. Het restant budget van € 135.100 voor het Museaal Centrum K&C Bergen komt niet tot besteding.
Besluitvorming	Op het moment dat bovengenoemde projecten uitvoeringsgereed zijn (uitgewerkt en uit onderhandeld) zullen de projecten aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd.
Bestedingsplan	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.

3	Reserve TWIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van bereikbaarheid, mobiliteit, verduurzaming, groen en sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten hebben op 10 november 2008 bij voordracht 77 "2e investeringsimpuls TWIN-H: bouwen aan de toekomst van Noord-Holland" ingestemd met de instelling van de bestemmingsreserve Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H).
Programma	Programma 8 – Financiën
Looptijd	Vanaf: 10 november 2008 Eindigt op: 31 december 2020
Toelichting (nieuwe) stortingen	Er zijn geen stortingen voorzien.
Toelichting stand	Er zitten voldoende middelen in de reserve om de (reeds door PS) geaccordeerde projecten te kunnen dekken. Daarnaast zit er in het compartiment Weginfrastructuur nog een bedrag van € 39,4 miljoen (peildatum 1-7-2016) waarover PS nog dienen te besluiten. Hiervan is € 2,5 miljoen voor de verbinding A8-A9 en € 36,9 miljoen voor het Investeringspakket Bereikbaarheid Alkmaar. Binnen het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar hebben PS op 22 september 2014 reserveringen vastgesteld voor diverse projecten. Een aantal projecten bevindt zich nog in de

	studiefase. Wanneer deze projecten uitvoeringsgereed zijn, zal de definitieve kredietaanvraag middels een separeate voordracht aan PS worden voorgelegd. Binnen het compartiment OV resteert nog een bedrag van € 13,95 miljoen als gevolg van verlaging krediet HOV Velsen. Hiervoor zal aan PS een alternatief bestedingsplan worden voorgelegd. Voor het compartiment Landbouw (Greenport Aalsmeer) is er nog een bedrag van € 9,8 miljoen beschikbaar . In 2016 zal bekeken worden in hoeverre dit kan worden ingezet ten behoeve van de regionale opgaven uit de Uitvoeringsagenda Ruimtelijke Visie Greenport Aalsmeer 2015-2025. Voor het compartiment OV-Knooppunten is nog een bedrag van € 4,9 beschikbaar. Hiervan is € 4,8 miljoen nog niet beschikbaar gesteld en zal in 2017 een bestedingsplan ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd. Voor compartiment projecten Cultuurhistorie is nog een bedrag van € 4,2 beschikbaar voor de Stelling van Amsterdam.
Besluitvorming	Op het moment dat bovengenoemde projecten uitvoeringsgereed zijn (uitgewerkt en uit onderhandeld) zullen de projecten aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd. Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

4	Reserve Actieprogramma 2010
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van de door PS aangewezen projecten (zoals Provinciale Woonvisie 2010-2020, Artis en HIRB Light) waarvoor de middelen in de bestemmingsreserve zijn ondergebracht.
Instellingsbesluit	Zomernota 2010, vastgesteld door PS op 27 september 2010, punt 14 bij voordracht_50
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd	Vanaf: 27 september 2010 Eindigt op: 31 december 2021
Toelichting (nieuwe) stortingen	Conform het coalitieakkoord 2015-2019 Ruimte voor Groei wordt er in de periode 2016 tot 2020 totaal € 3,9 miljoen gestort voor de verduurzaming van bestaande Woningbouw. Daarnaast is bij de Kaderbrief 2017 besloten om in de jaren 2017 t/m 2019 jaarlijks extra € 210.000,- te storten voor Woonvisie: collectieve zelfbouw (totaal € 630.000,-)
Toelichting stand	De stand van de reserve is geormerkt voor: I. Reserveringen waarvoor een bestedingsplan aan PS zal worden voorgelegd ter besluitvorming vervolgens zal worden betrokken in de kasraming in meerjarenperspectief: Woonvisie 2020 □ Binnenstedelijk bouwen € 7,9 miljoen; □ Verduurzaming van bestaande woningbouw, totaal stortingen tussen 2015 en 2020 € 10,2 miljoen; □ Binnenstedelijk bouwen ad € 7,9 miljoen;

	□ De inzet overige middelen voor de uitvoering van de woonvisie € 1,4 miljoen. Programma Water € 7,7 miljoen □ Programma Kustvisie € 7,7 miljoen. In de tweede helft van 2016 wordt aan PS voorgesteld om hiervan € 4,7 miljoen in te zetten voor 'Meekoppelkansen Markermeerdijken'. II. Restant middelen waarvoor reeds een besluit door uw staten is genomen maar nog niet is betrokken in de kasraming: □ Uitvoering Motie 5-16 € 1,1 miljoen □ Uitvoering Woonvisie € 3,3 miljoen Jaarlijks wordt de kasraming ten behoeve van besteding in meerjarenperspectief aangepast
Besluitvorming	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

5	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden. Tekst geactualiseerd conform PMG. Tevens het besluitvormingsniveau aangepast.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	Programma 6 - Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2025
Toelichting (nieuwe) stortingen	De jaarlijkse stortingen in deze reserve hebben betrekking op: □ Een deel van de bijdrage die de provincie van het Rijk krijgt ten behoeve van Natuur (conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), meicirculaire 2015). □ Het gerealiseerde resultaat op de boekwaarden (winst/verlies) van de verkoop van de aan ons overgedragen BBL- en PASO-gronden, dit wordt jaarlijks gestort dan wel onttrokken aan de reserve Groen.
Toelichting stand	Op 1-1-2016 bedroeg de stand € 59 miljoen, de geraamde onttrekking en storting in 2016 bedragen respectievelijk € 43,1 miljoen en € 15,3 miljoen, hetgeen de stand per 31-12-2016 op € 31,2 miljoen brengt. In 2017 is een onttrekking geraamd van € 22,8 miljoen en een storting van € 16,5 miljoen. De onttrekkingen worden geprogrammeerd in het Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021. In het verloop van de reserve kunnen aanzienlijke fluctuaties optreden als gevolg van diverse

	onzekerheden. Deze onzekerheden betreffen met name aan- en verkopen van gronden (prijsfluctuaties in de grondmarkt en het vertrekpunt van vrijwilligheid bij verwerving) en de exacte financiële omvang en tranches van subsidiëring van onder andere het maatregelenpakketten in de Natura2000-gebieden.
Besluitvorming	Op basis van de vaststelling van het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) door PS worden de benodigde middelen voor verwerving, inrichting en voorbereidingskosten voor groenprojecten geraamd in de begroting en op basis van realisatie onttrokken aan de Reserve Groen. Over de voortgang van de projecten en de daarvoor benodigde aan de Reserve Groen onttrokken middelen wordt jaarlijks in het PMG verantwoording afgelegd. Het Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 zal in november 2016 in PS worden vastgesteld.
Bestedingsplan	Agenda Groen en het Provinciale Meerjarenprogramma Groen 2017-2021.

6	Reserve ILG
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel afwikkeling van verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de rijksdoelen ILG en provinciale doelen ILG (PMJP-A), voor zover deze niet vallen binnen de reikwijdte van de Agenda Groen.
Instellingsbesluit	Begroting 2007 d.d. 13 november 2006
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd	Vanaf: 13 november 2006 Eindigt op: 31 december 2017
Toelichting (nieuwe) stortingen	In de reserve ILG worden geen stortingen meer gedaan.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedroeg per 1-1-2016 € 6.7 miljoen. Bij de Kaderbrief 2017 is besloten € 2 miljoen te laten vrijvallen omdat de reservering voor overprogrammering POP niet tot besteding zal komen. Daarnaast zijn in 2016 onttrekkingen geraamd tot een bedrag van € 3,4 miljoen voor Verdrogingsbestrijding, Stelling van Amsterdam en Anna's Hoeve. De stand per 1-1-2017 komt hiermee op € 1,3 miljoen.
Besluitvorming	Conform het doel van de reserve zullen in 2017 nog uitgaven worden gedaan in het kader van de rijks- en provinciale doelen ILG.
Bestedingsplan	Er is geen bestedingenplan. De in de reserve beschikbare middelen worden, conform het doel van de reserve, o.m. ingezet voor verdrogingsbestrijding en subsidieverlening voor de Stelling van Amsterdam en Anna's Hoeve.

7	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen

	(Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	Programma 8 Financiën (Programma overkoepelende reserves)
Looptijd	Vanaf: 2016 Eindigt op: nvt
Toelichting (nieuwe) stortingen	Het restant van het Impulsbudget dat was opgenomen in de Reserve Huisvesting is per 1-1-2016 overgeheveld naar de Reserve Bedrijfsvoering. Jaarlijks wordt structureel € 508.000 toegevoegd aan deze reserve ten behoeve van het Impulsbudget, waarvoor dekking plaatsvindt vanuit de apparaatskosten. Jaarlijks zal het resterende eindsaldo van de materiële apparaatskosten worden gestort in/onttrokken uit Reserve Bedrijfsvoering.
Toelichting stand	Saldo Impulsbudget per 1 januari 2016 dat is opgenomen in Reserve Huisvesting en eerste jaarlijkse storting van € 508.000.
Besluitvorming	Kaderbrief 2017
Bestedingsplan	Egaliseren bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget)

8	Reserve Vervanging ICT-apparatuur
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Uit de reserve worden de kosten van vervanging van ICT-apparatuur betaald.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2012, vastgesteld door PS op 5 maart 2012, punt 8a bij voordracht 16.
Programma	Programma 8 Financiën (Programma overkoepelende reserves)
Looptijd	Vanaf: 2012 Eindigt op: geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De reguliere storting van € 550.000 is vanaf 2016 structureel verruimd naar €887.000 (€337.000 extra per jaar) omdat telecommunicatievoorzieningen ingaande 2015 ook uit deze reserve worden betaald. De storting is nodig om meerjarig te kunnen blijven investeren in ICT-apparatuur.
Toelichting stand	De stand is overeenkomstig het meerjarige bestedingsplan, dat voor ICT-apparatuur is gemaakt.
Besluitvorming	Binnen de bestemmingsreserve worden de middelen voor de genoemde uitgaven gereserveerd. Jaarlijks worden de uitgaven voor vervanging van ICT-apparatuur onttrokken aan de reserve.
Bestedingsplan	Het bestedingsplan bestaat uit vervangings-investeringen die zijn bepaald aan de hand van de economische levensduur van deze ICT-Hardware.
9	Reserve Organisatieverandering
Functie	Budgetgerichte reserve voor de kosten voortkomend uit organisatieveranderingen.
Doel	De provincie is in ontwikkeling, die ontwikkeling wordt beschreven in de 'Agenda voor de Toekomst'. Die Agenda schetst een

	regieorganisatie met een kleine, hoogwaardige en flexibele beleidskern. Uitvoerende taken plaatsen we op afstand en zelf blijven we alleen doen waar we bij uitstek goed in zijn. Elke directie concretiseert deze langetermijnvisie op het concern in een eigen houtskoolschets waarin op hoofdlijnen staat wat er inhoudelijk en organisatorisch gaat veranderen. De kosten voortvloeiend uit deze organisatieveranderingen zoals het begeleiden van de transitieprocessen, het bevorderen van de inzetbaarheid van medewerkers en van Vitaal Organiseren worden onder andere uit deze Reserve gedekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2014, vastgesteld door PS op 12 augustus 2014, punt 4 bij voordracht 63
Programma	Programma 8 Financiën (Programma overkoepelende reserves)
Looptijd	De Reserve Organisatieveranderingen wordt op 31 december 2017 geëvalueerd.
Toelichting (nieuwe) stortingen	Geen.
Toelichting stand	De stand is overeenkomstig het bestedingsplan dat aan deze reserve ten grondslag ligt. Voor 2017 is aan onttrekkingen geraamd € 2.944.904
Besluitvorming	De uitgaven uit deze reserve (kasramingen) worden via de begroting en begrotingswijzigingen aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	Bestedingsplan Reserve Organisatieveranderingen, sector Personele Dienstverlening.

10	Reserve Openbaar Vervoer projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht_03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	Vanaf 2016 vindt er conform het coalitieakkoord jaarlijkse storting plaats van een deel van de voormalige BDU middelen uit het provinciefonds voor exploitatie OV. De storting bedraagt in 2017 € 47,3 miljoen en loopt op naar € 50 miljoen vanaf 2020 wegens jaarlijkse indexering. Kaderbrief 2017 (§ 5.1, regel L) De storting in de reserve OV voor de Zuidtangent wordt verlaagd vanaf 2016. Dit is mogelijk omdat destijds bij de instelling van de reserve onzekerheid bestond over bijdragen van de Stadsregio Amsterdam en de gemeenten en naar nu blijkt blijft de bijdrage van de provincie in de realisatie van HOV beperkt tot 5% van de investering.

	□ Éénmalig met € 10,353 miljoen in 2016 (vrijval) □ Éénmalig met € 1,9 miljoen in 2017 (verl. storting) □ Jaarlijks met € 3,451 miljoen vanaf het jaar 2018. (verl. storting) Bij het Coalitieakkoord Ruimte voor Groei zijn middelen opgenomen voor de EHOV-kit OV, daartoe wordt tussen 2016 en 2020 in totaal € 3,7 miljoen gestort in de Reserve OV.
Toelichting stand	In IPO verband en in overleg met het ministerie van I en M is afgesproken om de BDU Rijksmiddelen uit voorgaande jaren versneld in te zetten via de exploitatiebijdragen Openbaar vervoer. De exploitatievergoeding voor het jaar 2016 wordt daarom deels gedekt uit de BDU Rijksmiddelen uit voorgaande jaren. De onttrekking aan de reserve OV is met een evenredig deel afgenomen om vervolgens ingezet te kunnen worden voor de oorspronkelijke BDU-OV projecten. Restant middelen waarvoor reeds een besluit door uw staten is genomen maar nog niet is betrokken in de kasraming: □ oorspronkelijke BDU OV-projecten € 20 miljoen; □ exploitatie OV € 10 miljoen □ resterende middelen voor de Zuidtangent € 10 miljoen Jaarlijks wordt de kasraming ten behoeve van besteding in meerjarenperspectief aangepast.
Besluitvorming	De exploitatiebijdragen aan Concessie OV worden ter besluitvorming voorgelegd aan PS met de jaarlijkse begroting en zomernota. De OV-Visie met bestedingplan is via separate besluit door PS vastgelegd op 16 juli 2012 bij voordracht 64.
Bestedingsplan	

11	Reserve Groot Onderhoud wegen en vaarwegen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor groot onderhoud van het provinciaal infrastructuur areaal wegen, vaarwegen, en kunstwerken, specifiek het dekken van tijdelijk beheer en onderhoudsprojecten die gedeeltelijk buiten de scope van het provinciaal meerjarenprogramma onderhoud vallen, zoals inrichting brugbediening, vervanging kunstwerken en oevers Noord-hollandsch Kanaal, en onderhoudsprojecten op basis van eenmalige afkoopsommen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48. Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De provincie is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de machinerichtlijn (MRL). De MRL is wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers en onderhoudspersoneel van machines. In de nabije toekomst worden vrijwel zeker grote wijzigingen

	aangebracht bijvoorbeeld door de kunstwerken te voorzien van afstandbediening. De opgave is geïnventariseerd en er is een uitvoeringsprogramma tot 2026 opgesteld, waarmee de opgave zo efficiënt mogelijk gerealiseerd kan worden. Ten behoeve van het programma MRL wordt in totaal € 11,8 mln gestort in de Reserve Groot Onderhoud wegen en vaarwegen vanaf 2017 tot en met 2026.
Toelichting stand	De reserve dekt de lopende programma's Vervangingsinvestering Kunstwerken (VIK), programma 24-uurs brugbediening, onderhoud Vaart in de Zaan, en de Machinerichtlijn (MRL).
Besluitvorming	
Bestedingsplan	Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO), programma 24-uurs brugbediening, Vaart in de Zaan, programma Machinerichtlijn.

12	Reserve Fietsinfrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Uitvoeren van de Impuls Fietsmaatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten.
Instellingsbesluit	Najaarsnota 2008 d.d. 17 november 2008, voordracht 854. Zomernota 2011 d.d. 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 17 november 2008 Eindigt op: 31 december 2019
Toelichting (nieuwe) stortingen	In de periode 2017-2019 wordt er in het kader van het besluit bij het Coalitieakkoord 2015 genomen besluit om gedurende de huidige collegeperiode in totaal € 5 miljoen in de reserve te storten, € 1.753.000 gestort.
Toelichting stand	Bij het Coalitieakkoord 2015 is besloten om gedurende de huidige collegeperiode in totaal € 5 miljoen in de reserve te storten. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2017 aan PS hiervoor een bestedingsplan worden voorgelegd en de huidige looptijd tot 31-12-2017 met 2 jaar te verlengen naar 31-12-2019. Naast deze bij het Coalitieakkoord beschikbaar gesteld budget zit er in de reserve ook nog middelen voor lopende projecten. Deze middelen zijn voldoende om de realisatie van deze projecten te dekken.
Besluitvorming	In 2016 zal voor de besteding van de bij het Coalitieakkoord 2015 beschikbaar gesteld € 5 miljoen een bestedingsplan via een separate voordracht aan PS worden voorgelegd. Op basis hiervan zullen de middelen tot besteding komen.
Bestedingsplan	

13	Reserve Westfrisiaweg
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Dekking uit provinciale middelen van de investeringsuitgaven die gedaan worden bij de besteding van het krediet voor de realisatie van het project "N23 Opwaardering Westfrisiaweg".

Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2012 n.a.v. kredietaanvraag 88-2012, vastgesteld door PS op 17 december 2012, punt 8b bij voordracht 104.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 17 december 2012 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De dekking voor het project "Opwaardering N23 Westfrisiaweg" is gevonden in verschillende begrotingsposten uit verschillende jaren. De bestedingen lopen niet synchroon met de in de verschillende jaren op de begroting aanwezige provinciale middelen. Daarom worden in deze reserve alle eigen provinciale dekkingsmiddelen beschikbaar gehouden tot de tijdstippen dat deze voor het project daadwerkelijk tot besteding komen. Daarnaast zijn er voor het project ook nog middelen van derden beschikbaar. Deze middelen maken geen onderdeel uit van deze reserve, maar staan op de balans onder overlopende passiva. Het betreft de volgende provinciale middelen die in de reserve worden gestort: De storting voor 2017 van € 14,26 mln. en daarna € 11,76 mln. uit de begroting is conform besluitvorming.
Toelichting stand	De jaarlijkse storting in de reserve N23 zullen ieder jaar volledig tot besteding komen.
Besluitvorming	Realisatieovereenkomst uit 2010, Kredietaanvraag (N23 88-2012) en het Uitvoeringscontract.
Bestedingsplan	Realisatieovereenkomst uit 2010, Kredietaanvraag (N23 88-2012) en het Uitvoeringscontract.

14	Reserve OLV Greenport
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Op basis van motie M4-8 (Begroting 2011) is voorzien in een provinciale bijdrage aan de realisatie van de ongestoorde logistieke verbinding (OLV) Greenport-Aalsmeer.
Instellingsbesluit	Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67. Laatste begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 24 september 2012 Eindigt op: 31 december 2017
Toelichting (nieuwe) stortingen	Er vinden geen nieuwe stortingen plaats.
Toelichting stand	In de reserve zitten voldoende middelen om het lopend project Truckparking, waar voor PS in 2014 € 3 miljoen beschikbaar hebben gesteld, te dekken. Naast dit lopend project was er in 2016 nog een bedrag van € 8,3 miljoen beschikbaar voor het (hoofd)project OLV Greenport. Naar verwachting zal in 2016 hiervoor een bestedingsvoorstel aan PS worden voorgelegd.
Besluitvorming	Aan PS zal voor de besteding van de voor OLV Greenport gereserveerde middelen via een separate voordracht een

	bestedingsplan worden voorgelegd.
Bestedingsplan	

15	Reserve Zuidas en Zeepoort
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de bestemmingsreserve is om een bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van de projecten Zuidas Amsterdam en Zeepoort IJmuiden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70. Laatste Begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2021
Toelichting (nieuwe) stortingen	De storting bedraagt in 2017 € 9.257.000,- De toekomstige stortingen zijn bestemd voor de bijdrage aan het project Zuidas.
Toelichting stand	Er zijn nog geen onttrekkingen geraamd voor 2017 en verder.
Besluitvorming	Op 22 september 2014 hebben PS bij voordracht Provinciaal Inpassingsplan Zeetoegang IJmuiden (2014-69) een bedrag van € 56.760.000 voor Zeepoort IJmond beschikbaar gesteld.
Bestedingsplan	Afspraken met betrekking tot de bijdrage aan het project Zuidas Amsterdam zijn vastgelegd in de Bestuursovereenkomst Zuidas Dok uit 2012 tussen partijen (het Rijk, gemeente Amsterdam, Stadsregio Amsterdam en PNH)

17	Reserve Huisvesting
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	8 Financiën (Programma overkoepelende reserves)
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038
Toelichting (nieuwe) stortingen	Geen stortingen vinden er plaats.
Toelichting stand	Conform Statenvoordracht 67 'Kredietaanvraag provinciale huisvesting' van 9 november 2009 worden de kapitaallasten van het krediet Renovatie Houtplein geëgaliseerd. Daarnaast is het saldo van het Impulsbudget per 1 januari 2016 aan de reserve onttrokken en overgeheveld naar de bij de Zomernota 2016 nieuw ingestelde reserve Bedrijfsvoering

	(besluitvorming Kaderbrief 2017).
Besluitvorming	Voordracht 54 nov, '14 eindverantwoording Een nieuw Huis. Voordracht 62 nov. '13 beëindiging van de projecten 'gebouw Houtplein' en 'tijdelijke huisvesting'. Deze projecten behoorden tot het programma 'Een nieuw huis'.
Bestedingsplan	Kapitaallasten Renovatie gebouw Houtplein. De omvang van de reserve is voldoende om de kapitaallasten gedurende de gehele afschrijvingstermijn te egaliseren.

18 Reserve Groene Uitweg

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022
Toelichting (nieuwe) stortingen	In 2017 wordt een bedrag van € 959.000 aan stortingen verwacht. Dit bedrag wordt voor project Fietsbrug Nigtevecht gedeclareerd bij Provincie Utrecht voor € 850.000 en voor € 109.000 voor een natuurverbinding.
Toelichting stand	De dekkingsmiddelen van dit programma zijn de Reserve Groene Uitweg en een balanspost met de ontvangen Rijksmiddelen (BDU). Naar verwachting zal deze reserve in 2017 worden uitgeput. Daarna wordt de balanspost als dekkingsmiddel ingezet.
Besluitvorming	Wijze waarop besluitvorming plaatsvindt, bijvoorbeeld: Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

19 Reserve Cofinanciering Waddenzee

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering van projecten in het kader van de Waddenzee en de decentralisatie van het Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt

	10 bij voordracht 70.
Programma	Programma 5 – Ruimte of 6 – Groen
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019
Toelichting (nieuwe) stortingen	De storting bedraagt in 2017 € 911.000 Op basis van het coalitieakkoord wordt voor Waddengebied: Cofinanciering Waddenfonds in de jaren 2015-2019 (oorspronkelijk € 4 miljoen en verlaagd naar € 3,773 miljoen) gestort.
Toelichting stand	Onttrekkingen vinden plaats op basis van de Uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland.
Besluitvorming	Deze regeling komt voort uit het coalitieakkoord
Bestedingsplan	De subsidieregeling Cofinanciering Waddenfonds.

20	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte reserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	De uitvoering valt onder Programma 3, Water.
Looptijd	Vanaf 2015 Tot en met 2019.
Toelichting (nieuwe) stortingen	De bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 4 miljoen wordt over de periode 2015-2019 gestort in de reserve (2017: € 680.981, 2018: € 71.523 en 2019: € 650.794). In 2016 is, naast de storting van € 793.531, bij de eerste begrotingswijziging van € 600.000 van de bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 1 miljoen voor proceskosten gestort in de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve bedroeg per 1-1-2016 € 1.804.746. De storting 2016 bedroeg € 1.393.531 en de geraamde onttrekking voor proceskosten € 200.000. De stand per 1-1-2017 komt hiermee op € 2.998.277,-
Besluitvorming	In 2016 wordt het Uitvoeringsprogramma 2016-2019 aan GS en PS voorgelegd.
Bestedingsplan	In de 'Visie Waterrecreatie' en het Uitvoeringsprogramma is aangegeven dat de middelen worden ingezet voor cofinanciering. Hiervoor zullen uitvoeringsregelingen worden opgesteld.

21	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010 – 2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde

	TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010, vastgesteld door PS op 13 december 2010, punt 8d bij voordracht 80.
Programma	Programma 5 – Ruimte
Looptijd	Vanaf: 13 december 2010 Eindigt op: 31 december 2017
Toelichting (nieuwe) stortingen	Op basis van het coalitieakkoord wordt voor Bedrijven en kantoren: Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik op Bedrijventerreinen (HIRB) in de jaren 2017 - 2019 € 10,5 miljoen gestort.
Toelichting stand	Onttrekkingen vinden plaats op basis van de Uitvoeringsregelingen HIRB.
Besluitvorming	Op 11 februari 2014 is het Provinciaal Herstructureringsprogramma 2014-2017 vastgesteld door GS.
Bestedingsplan	

22	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	Programma 1 - Openbaar bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2020
Toelichting (nieuwe) stortingen	Er zijn geen stortingen geraamd.
Toelichting stand	Er zijn kleine onttrekkingen geraamd tot eind 2020.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

23	Reserve Water als Economische Drager
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het programma "Water als Economische Drager" heeft als doel de economische kansen van het Noord-Hollandse water optimaal te benutten. Waterrecreatie en watergebonden bedrijvigheid staan daarbij centraal.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019
Toelichting (nieuwe) stortingen	Op basis van het coalitieakkoord wordt voor Water als Economische Drager (WED) (incl. vervoer over water, eigen projecten) in de jaren 2016 - 2019 € 4 miljoen gestort.
Toelichting stand	In de ramingen zijn nog geen onttrekkingen begroot.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	Actieprogramma Watertoerisme en waterrecreatie 2013 - 2015 inclusief de Uitvoeringsregeling subsidie Water als Economische Drager, watertoerisme en waterrecreatie Noord-Holland 2013.

24	Reserve Werkgelegenheid en Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bevorderen van de werkgelegenheid en economie conform amendement 2-2 begroting 2014.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt 8 bij voordracht 18.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 10 maart 2014 Eindigt op: 31 december 2019
Toelichting (nieuwe) stortingen	Op basis van het coalitieakkoord wordt voor Duurzaam Innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 10 miljoen gestort. Op basis van het coalitieakkoord wordt voor MKB innovatiefonds in de jaren 2015-2019 € 8 miljoen gestort.
Toelichting stand	De stand per 1-1-2017 bedraagt € 14.774.000,-. De storting in 2017 is geraamd op € 3.064.000,-. Onttrekkingen zijn nog niet geraamd in de raming van de begroting.
Besluitvorming	Reserve is bij de Eerste begrotingswijziging 2014 op 10 maart 2014 door PS ingesteld.
Bestedingsplan	Geen.

25	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	Programma 8. Financiën. De uitvoering valt onder programma 4. Milieu en 5. Ruimte
Looptijd	2015 - 2019
Toelichting (nieuwe) stortingen	Er zijn geen stortingen geraamd voor 2017. Het eindsaldo 2015 van € 4,74 miljoen betreft het bedrag waarmee de bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de nieuwe Zeesluis lager uitviel dan begroot. Dit bedrag is bij de besluitvorming over het provinciaal inpassingsplan Zeetoegang IJmond toegevoegd aan de algemene reserve. PS hebben ingestemd met het voorstel de € 4,74 mln. op te nemen (eenmalige storting) in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve 'Investeringsimpuls verduurzaming zeehavens Noord-Holland'.
Toelichting stand	
Besluitvorming	GS stelt een bestedingsplan vast en communiceert hierover aan PS
Bestedingsplan	

26	Reserve Europese Projecten Landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	Programma 5. Ruimte
Looptijd	2015 De reserve loopt tot en met 2023.
Toelichting (nieuwe) stortingen	Niet van toepassing, de oorspronkelijke storting van € 9,8 miljoen bij de Kaderbrief 2015 is niet aangepast.
Toelichting stand	De uitgaven voor 2016 zijn geraamd op € 233.000. Deze raming heeft betrekking op een betaling op POP3-projecten voor jonge landbouwers, Stivas en LEADER. Door vertraging van het POP3 worden de door RVO in 2016 voorgesloten subsidiebetalingen naar verwachting pas in 2017 gedeclareerd. Ook de uitvoeringskosten 2016 zullen pas in 2017 worden gefactureerd. Voor het toekomstige verloop ontbreken nog gedetailleerde inzichten.

Besluitvorming	Besluitvorming heeft betrekking op het openstellen van subsidieregelingen en subsidieplafonds.
Bestedingsplan	In 2014 is ingestemd met het aangaan van een Convenant Uitvoering POP III en Aansturingsprotocol Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020. Brf_GS_aan_PS_Convenant_Plattelandsontwikkelingsprogramma_2014_2020 In 2016 zijn de volgende subsidieplafonds vastgesteld: □ een subsidieplafond voor de ‘verbetering van de verkavelingsstructuur van landbouwbedrijven’, vastgesteld op € 3.500.000,- waarvan € 1.750.000,- voor de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies. Brf_GS_aan_PS_Openstellingsbesluit_verbetering_verkavelingsstructuur □ de ‘regeling Jonge Landbouwers’, vastgesteld op € 780.000,- waarvan € 390.000,- voor de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies. Hiernaast is in 2016 de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) LEADER met een bijdrage van € 780.000 uit de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies is vastgesteld. Brf_GS_aan_PS_Wijziging_Uitvoeringsregeling_POP3_subsidies_N_Holland Hiervoor zullen in de jaren 2016 t/m 2019 nog subsidieplafonds worden vastgesteld.

27	Reserve Ontwikkeling havencomplexen
Functie	Budgetgerichte reserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	De uitvoering valt onder programma 5
Looptijd	2015 Tot en met 2019.
Toelichting (nieuwe) stortingen	Op basis van het coalitieakkoord wordt voor Ontwikkeling havencomplex in de jaren 2016 - 2020 € 5,6 miljoen gestort.
Toelichting stand	Op 1-1-2016 bedroeg de stand € 3,6 miljoen, er zijn nog geen onttrekkingen geraamd.
Besluitvorming	Geen.
Bestedingsplan	Op dit moment is de concept-Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 in voorbereiding. Hierin wordt ook aandacht besteed aan het versterken van het havenindustriële complex in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder.

28	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989. Aanverwante besluiten: Uitvoeringsregeling onderhoud provinciale monumenten Noord-Holland 2011, PB 2011, nr. 159; Uitvoeringsregeling restauratie provinciale monumenten Noord-Holland 2011, PB 2011, nr. 159_Uitvoeringsregeling_cultuurhistorische waarden: Uitvoeringsregeling_subsidie_molens_Noord_Holland_2015
Programma	Programma 8 – Financiën
Looptijd	Vanaf: Voor 1989 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	Jaarlijks € 4,7 miljoen voor de uitvoering van de Rijksregeling Monumentenzorg. Jaarlijks € 792.000 in brede zin voor (provinciale) monumenten. Tussen 2016 en 2020 wordt in totaal € 2,2 miljoen gestort voor de het fonds impuls waardevolle herbestemming cultureel erfgoed
Toelichting stand	In de regel wordt jaarlijks onttrokken: • € 4,7 miljoen voor de uitvoering van de Rijksregeling Monumentenzorg en • € 792.000 in brede zin voor (provinciale) monumenten. Van de totale middelen uit het nog op te richten Fonds herbestemming (€ 4 miljoen eind 2019) is een voorlopige kasraming opgenomen van € 1,2 miljoen in 2016.
Besluitvorming	De Uitvoeringsregeling voor Rijksmonumenten met bijbehorend subsidieplafond wordt jaarlijks ter besluitvorming aan GS voorgelegd. Het uitvoeringsprogramma van middelen uit het op te richten Fonds herbestemming wordt ter besluitvorming voorgelegd aan GS.
Bestedingsplan	

29	Reserve Stedelijke Vernieuwing
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De regeling Stedelijke Vernieuwing heeft als doel het stimuleren van de stedelijke vernieuwing in steden en dorpen in de provincie door o.a. het beschikbaar stellen van financiële middelen. Het gaat hierbij om het inzetten van provinciale middelen.
Instellingsbesluit	ISV-1 tijdvak 2000 t/m 2004 Verordening Stedelijke Vernieuwing Noord-Holland 2000, vastgesteld door PS op 19 juni 2000, nummer 24 en ISV-2 tijdvak 2005 t/m 2009 Verordening Stedelijke Vernieuwing. ISV-3 tijdvak 2010 t/m 2014 Verordening stedelijke vernieuwing 2011, vastgesteld door PS op 15 november 2010, punt 8 bij voordracht 74.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 19 juni 2000

	Eindigt op: 31 december 2015
Toelichting (nieuwe) stortingen	Geen nieuwe stortingen
Toelichting stand	Er zit nog € 1,5 miljoen in de reserve.
Besluitvorming	n.v.t.
Bestedingsplan	ISV-3 tijdvak 2010 t/m 2014 Verordening stedelijke vernieuwing 2011, vastgesteld door PS op 15 november 2010, punt 8 bij voordracht 74.

30	Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via de bestemmingsreserve kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder wordt uitvoering gegeven aan de provinciale verplichtingen in de Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst (SUOK) Bloemendalerpolder. Primair doel van de bestemmingsreserve is het realiseren van een extra kwaliteitsimpuls in het plangebied Bloemendalerpolder voor zowel het groen-blauw als de openbare ruimte. Vanuit de reserve zullen investeringen worden gefinancierd die zorgen voor een hoger kwaliteitsniveau van deze onderdelen van de gebiedsontwikkeling. Daarnaast dient de reserve om op termijn conform de afspraak in de SUOK de provinciale vergoeding van de grondinbreng door de gemeente Weesp (max. €440.000) uit te keren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht_44.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De storting van € 500.000 in 2017 is conform de kaderbrief 2012. Hierna vinden er geen nieuwe stortingen meer plaats.
Toelichting stand	Er is nog geen bestedingsritme bekend.
Besluitvorming	Op basis van de vastgestelde en ondertekende SUOK liggen de inhoudelijke bestedingsdoelen en financiële verdeling over de bestedingsdoelen van de middelen vast. Nadere invulling wordt ter besluitvorming voorgelegd aan GS, het bestedingsrimte wordt vervolgens ter besluitvorming aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

31	Reserve Tijdelijk Beheer Gronden
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	. Het op peil houden van de kwaliteit van het tijdelijk grondareaal Crailo en Wieringermeer (gebouwen, terreinen en gronden) in provinciaal beheer: uitvoeren van beheer, onderhoud en sloop.
Instellingsbesluit	Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht_67.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 24 september 2012 Eindigt op: 31 december 2016
Toelichting (nieuwe) stortingen	geen
Toelichting stand	Reserve wordt opgeheven op 31 december 2016
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

32	Reserve Leefbaarheidsfonds Schiphol
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Aan de Alderstafel van 17 september 2013 hebben de partijen Schiphol, Rijk en Provincie, zich uitgesproken om conform de afspraken uit het akkoord van 2008, elk € 10 miljoen beschikbaar stellen voor de 2e tranche investeringen in de leefomgeving.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt_8_bij_voordracht_18.
Programma	Programma 5 - Ruimte
Looptijd	Vanaf: 10 maart 2014 Eindigt op: 31 december 2023
Toelichting (nieuwe) stortingen	nvt
Toelichting stand	Er is medio 2016 nog geen uitvoeringsplan voorgelegd voor de 2e tranche investeringen in de leefomgeving aan PS en er is nog geen meerjarig kasritme betrokken in de begroting 2017.
Besluitvorming	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

33	Reserve Innovatieprojecten SolaRoad
Functie	Budgetgerichte reserve
Doel	Innovatie ten behoeve van de verbreding van het SolaRoad. In de loop van het derde kwartaal 2016 zal in een cash flow voor de ontwikkeling van SolaRoad, periode 2015-2019, worden voorzien.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	De uitvoering valt onder programma 2, Mobiliteit
Looptijd	2015 tot en met 2019 en wordt dan geëvalueerd.
Toelichting (nieuwe) stortingen	nvt
Toelichting stand	Uit hoofde van het coalitieakkoord is voor Solaroad een reserve ingesteld waarin het hiervoor beschikbaar gestelde bedrag van 2,7 miljoen is gestort in 2015. Er zijn tot op heden geen bestedingen geweest.
Besluitvorming	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.
Bestedingsplan	

34	Reserve Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte reserve voor de kosten voortkomend uit de programma 's voor infrastructuur.
Doel	De reserve heeft als doel om de bereikbaarheid van en verkeersveiligheid in de provincie te behouden en te vergroten door het uitvoeren van: infrastructurele projecten voor de verbetering van gemeentelijke of provinciale infrastructuur;projecten om verkeersveilig gedrag te stimuleren;projecten om ketenmobiliteit te bevorderen;projecten om bestaande infrastructuur beter te benutten;
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	De uitvoering valt onder programma 2 Bereikbaarheid.
Looptijd	De Reserve Infrastructuur wordt met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen geëvalueerd in 2018.
Toelichting (nieuwe) stortingen	Jaarlijks worden er structureel middelen in de reserve gestort vanuit het Provinciefonds. Dit bedrag loopt jaarlijks terug. Daarnaast is er in het Coalitieakkoord 2015 besloten om structureel € 4,36 miljoen jaarlijks in de reserve te storten ter dekking van de uit de (extra) PMI investeringen van € 60 miljoen voortkomende kapitaallasten en beheer en onderhoud te dekken. Tenslotte wordt er vanuit het Coalitieakkoord in de reserve middelen gestort voor verbetering mobiliteit Noord-Holland Zuid incidenteel middelen in de reserve gestort.
Toelichting stand	Er zitten voldoende middelen in de reserve om lopende projecten te dekken. De vanuit het Provinciefonds ontvangen middelen worden in principe jaarlijks in hun geheel besteed, waarbij tijdens de huidige collegeperiode de verdeling van middelen op basis van het in 2015 (door GS) vastgesteld BDU Bestedingsplan wordt aangehouden (Kleine infrastructuur, Mobiliteitsmanagement de Gedragsbeïnvloeding). Inzake de besteding van de voor de (extra) PMI investeringen ad € 60 miljoen ligt dit anders. Door dat de investeringen pas over een aantal jaren gerealiseerd zullen zijn (en pas dan volledig beslag op het jaarlijks beschikbaar budget zullen doen), zal er binnen de reserve middelen onbesteed blijven.
Besluitvorming	Over de besteding van de regulier vanuit het Provinciefonds ontvangen middelen besluit PS jaarlijks in het kader van de P&C-cyclus (zoals bij de Begroting en Zomernota). De besteding van de middelen in kader van de (extra) PMI investeringen (inclusief de niet tot besteding komende middelen) en verbetering mobiliteit Noord-Holland Zuid zullen via het PMI en/of separate voordrachten aan PS worden voorgelegd.
Bestedingsplan	

35	Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte reserve
Doel	<i>Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten.</i> Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	Programma 3 - Water
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025.
Toelichting (nieuwe stortingen)	De storting bedraagt € 15 miljoen uit het Coalitieakkoord 2015-2019 (€ 3.750.000 per jaar in 2016 t/m 2019), € 4.726.872 uit de reserve Actieprogramma 2010, onderdeel Uitvoeringsprogramma Kust en € 500.000 uit de Reserve Groen. Bij het Coalitieakkoord is € 15 miljoen beschikbaar gesteld voor (co)financiering van meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingen zoals de Markermeerdijken, Waddenzeedijken Texel en de Afsluitdijk. Op 3 juni 2011 hebben PS ingestemd met het inzetten van € 9.685.550 van het Uitvoeringsprogramma Kust voor extra ruimtelijke kwaliteit gekoppeld aan dijkversterkingen. Een deel hiervan € 4.7 miljoen wordt overgeheveld vanuit de reserve Actieprogramma 2010 naar deze reserve. De € 500.000 uit de reserve Groen is bestemd voor natuurinrichting van de vooroeverdijk. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.
Toelichting stand	In 2016 vinden de eerste stortingen plaats, € 3.750.000 van de bij het Coalitieakkoord beschikbaar gestelde € 15 miljoen, € 0,5 miljoen uit de reserve Groen en € 4,7 miljoen uit de reserve Actieprogramma 2010. Voor 2016 zijn nog geen onttrekkingen geraamd, waardoor de stand per 1-1-2017 komt op € 8.967.872 Voor 2017 t/m 2019 zijn jaarlijkse stortingen voorzien van € 3.750.000.
Besluitvorming	GS besluit over de investering voor de meekoppelkansen conform GS-besluit van 26 april en communiceert hierover met PS.
Bestedingsplan	Besluitvorming over de inzet van de middelen uit de reserve zal nog plaatsvinden.

36	Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid
Functie	Budgetgerichte reserve voor de kosten voortkomend uit de programma 's voor infrastructuur.
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige kapitaallasten binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is de regelgeving vanuit het Rijk (Besluit begroting en verantwoording (Bbv)) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Derhalve is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrootte investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	De uitvoering valt onder programma 2 Bereikbaarheid.
Looptijd	De Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid wordt met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen geëvalueerd in 2018. De looptijd is gelet op het Bbv onbepaald.
Toelichting (nieuwe stortingen)	In 2017 zullen de investeringsbijdrage uit de (overige) reserves in de reserve worden gestort, zover reeds in de betreffende reserve aanwezig. Daarna vinden vanaf 2018 verdere stortingen plaats, op basis van door Provinciale Staten genomen besluiten aangaande investeringsbijdragen ten laste van reserves. De stortingen hebben daardoor een fluctuerend verloop.
Toelichting stand	De stand in de reserve is gebaseerd op de besluitvorming door Provinciale Staten om een (deel van een) investering te dekken ten laste van reserves. Er is derhalve geen sprake van vrije ruimte binnen de reserve.
Besluitvorming	Op basis van besluitvorming door Provinciale om ten laste van een (overige) reserve een investeringsbijdrage beschikbaar te stellen, zal deze bijdrage aan de betreffende reserve worden onttrokken en in de reserve Dekking kapitaallasten weg- en OV-infrastructuur worden gestort.
Bestedingsplan	Bij het instellingsbesluit wordt het bestedingsplan vastgesteld.

37	Reserve GO-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	8 Financiën (Programma overkoepelende reserves)
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.
Toelichting (nieuwe) stortingen	Alleen in 2016 vindt een eenmalige storting plaats.
Toelichting stand	Omdat er op dit moment nog geen bestedingsplan is, is vooralsnog geen rekening gehouden met een onttrekking aan de reserve in 2016 en 2017.
Besluitvorming	Over de besteding van het bedrag kunnen plannen worden ingediend in het Georganiseerd Overleg. Instemming vindt plaats door GS vanuit de werkgeverszijde en door de bonden vanuit werknemerszijde (nadat zij de plannen hebben voorgelegd aan hun leden).
Bestedingsplan	Er is nog geen bestedingsplan beschikbaar.

5.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

5.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2016	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	1.790.000	-	-	-	1.790.000
3. Voorziening Kosten reorganisatie	302.000	-	90.000	-	212.000
4. Voorziening Pensioenen leden GS	12.721.000	586.000	505.000	-	12.802.000
5. Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	42.578.000	26.379.000	31.477.000	-	37.480.000
6. Voorziening Grondwaterheffing	1.346.000	p.m.	p.m.	-	1.346.000
7. Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	22.555.000	3.547.000	5.580.000	-	20.522.000
8. Voorziening Subsidiecrediteuren	116.549.000	-	29.137.000	-	87.412.000
Voorzieningen	197.841.000	30.512.000	66.789.000	-	161.564.000

2017	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	1.790.000	-	-	-	1.790.000
3. Voorziening Kosten reorganisatie	212.000	-	80.000	-	132.000
4. Voorziening Pensioenen leden GS	12.802.000	586.000	505.000	-	12.883.000
5. Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	37.480.000	23.073.000	36.874.000	-	23.679.000
6. Voorziening Grondwaterheffing	1.346.000	p.m.	p.m.	-	1.346.000
7. Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	20.522.000	3.264.000	4.268.000	-	19.518.000
8. Voorziening Subsidiecrediteuren	87.412.000	-	29.137.000	-	58.275.000
Voorzieningen	161.564.000	26.923.000	70.864.000	-	117.623.000

2018	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	1.790.000	-	-	-	1.790.000
3. Voorziening Kosten reorganisatie	132.000	-	70.000	-	62.000
4. Voorziening Pensioenen leden GS	12.883.000	586.000	505.000	-	12.964.000
5. Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	23.679.000	29.051.000	35.387.000	-	17.343.000
6. Voorziening Grondwaterheffing	1.346.000	p.m.	p.m.	-	1.346.000
7. Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	19.518.000	3.041.000	1.492.000	-	21.067.000
8. Voorziening Subsidiecrediteuren	58.275.000	-	29.137.000	-	29.138.000
Voorzieningen	117.623.000	32.678.000	66.591.000	-	83.710.000

2019	Beginsaldo	Storting	Onttreking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	1.790.000	-	-	-	1.790.000
3. Voorziening Kosten reorganisatie	62.000	-	62.000	-	-
4. Voorziening Pensioenen leden GS	12.964.000	586.000	505.000	-	13.045.000
5. Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	17.343.000	15.785.000	33.074.000	-	54.000
6. Voorziening Grondwaterheffing	1.346.000	p.m.	p.m.	-	1.346.000
7. Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	21.067.000	3.028.000	14.613.000	-	9.482.000
8. Voorziening Subsidiecrediteuren	29.138.000	-	29.138.000	-	-
Voorzieningen	83.710.000	19.399.000	77.392.000	-	25.717.000

2020	Beginsaldo	Storting	Onttreking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	1.790.000	-	-	-	1.790.000
4. Voorziening Pensioenen leden GS	13.045.000	586.000	505.000	-	13.126.000
5. Voorziening Groot onderhoud wegen en vaarwegen	54.000	30.068.000	26.590.000	-	3.532.000
6. Voorziening Grondwaterheffing	1.346.000	p.m.	p.m.	-	1.346.000
7. Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken	9.482.000	2.821.000	9.575.000	-	2.728.000
Voorzieningen	25.717.000	33.475.000	36.670.000	-	22.522.000

5.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

1	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Programma	Programma 8 - Financiën
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe stortingen)	Er zijn stortingen geraamd
Toelichting stand	De stand begin 2017 bedroeg € 1.790.000 en is gereserveerd voor het opvangen van verwachte toekomstige financiële risico's.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	De voorziening wordt gehandhaafd voor juridische risico's (claims die onder de rechter/arbitrage zijn). De kans dat die daadwerkelijk tot financiële verplichtingen voor de provincie gaan leiden is groot. Ons college heeft daarom een buffer ingericht ter opvang van rechterlijke uitspraken of andere omstandigheden waardoor de provincie gehouden is een claim of een schade te voldoen.
2	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Programma	Programma 1 - Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021
Toelichting (nieuwe stortingen)	geen
Toelichting stand	De nawettelijke uitkeringen of ander soort uitkeringen aan het voormalige personeel worden betaald uit deze voorziening. Eind 2021 zal de laatste nawettelijke uitkering worden uitbetaald en eindigt deze voorziening. Uit berekeningen komt naar voren dat deze middelen de komende jaren nog nodig zijn om de kosten te dekken.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

3	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Programma	Programma 1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	Een extern bureau / verzekeringsmaatschappij berekent jaarlijks de benodigde hoogte van de voorziening op basis van de opgebouwde pensioenrechten van (oud) leden van GS. Deze hoogte bepaalt de voeding van de reserve.
Toelichting stand	De gepresenteerde storting in 2016 is gebaseerd op de meest actuele berekening. Hierin zijn nog niet de gevolgen meegenomen van het nieuwe college. De onttrekkingen zijn overeenkomstig verwachte uitkeringen voor ouderdoms- en nabestaandenpensioenen aan (partners van) oud leden van GS.
Algemeen	Deze voorziening blijft noodzakelijk voor huidige en toekomstige pensioenrechten. Op dit moment onderzoekt de commissie Dijkstal de mogelijkheid deze pensioengelden onder te brengen bij een centraal fonds voor alle decentrale overheden (bijvoorbeeld onderbrengen bij APB).

4	Voorziening Groot onderhoud Wegen en Vaarwegen
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale land- en vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	"Nota Reserves en Voorzieningen 2004" d.d. 14 juni 2004, nr. 48. Ingesteld in 2011 bij PS besluit 31-1-2011 "Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen"
Programma	Programma 2 - Bereikbaarheid
Looptijd	Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De stortingen in de Voorziening Groot onderhoud Wegen en Vaarwegen zijn conform aan de normbudgetten zoals deze zijn vastgesteld in de Nota Infrastructurele Kapitaal Goederen (NIKG)
Toelichting stand	De stand van de Voorziening Groot Onderhoud Wegen en Vaarwegen is voor de jaren 2017-2024 toereikend ter dekking van de programma's Groot onderhoud wegen en vaarwegen.
Besluitvorming	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan GS voorgelegd.
Bestedingsplan	Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO).

5	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Programma	
Looptijd	Programma 8 - Financiën
Toelichting (nieuwe) stortingen	Een eventuele storting is afhankelijk van het verschil tussen de opbrengst van de heffing en de uitgaven.
Toelichting stand	
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
6	Voorziening Bodemsanering en bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma 2011 - 2015 Provincie Noord-Holland, en bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Programma	Programma 4 - Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum
Toelichting (nieuwe) stortingen	De begrote storting in 2017 bedraagt € 4.130.000, deze bestaat uit □ Decentralisatie uitkering bodem (DUB) € 2.614.000 □ Bijdragen derden diverse projecten € 200.000 □ Bijdragen gemeente convenant Masterplan 't Gooi € 216.000. □ SBNS €1.100.000
Toelichting stand	De komende jaren zullen de terugkerende toezeggingen van het ministerie (DUB) en van de partners van Masterplan 't Gooi worden gestort in de voorziening.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

7	Voorziening Subsidiecrediteuren
Functie	Voorziening die bestaat uit de harde subsidieverplichtingen voortkomend uit subsidiebeschikkingen ten laste van bestemmingsreserves.
Doel	Financiële verordening 2011
Instellingsbesluit	Programma 8 - Financiën
Programma	Ingesteld op: Januari 2011 Eindigt op: Geen einddatum
Looptijd	Voorziening Subsidiecrediteuren
Toelichting (nieuwe) stortingen	Een eventuele storting is afhankelijk van toegekende subsidies ten laste van de bestemmingsreserves.
Toelichting stand	De onttrekkingen zijn gebaseerd op de verwachte afwikkeling van vastgelegde subsidieverplichtingen.
Besluitvorming	Geen
Bestedingsplan	Geen

5.4 Overige financiële overzichten

5.4.1 Langlopende leningen

	Oorspronkelijk bedrag geldlening (evt. maximum)	Datum & nummer besluit PS Of GS	% rente	Restantbedrag per 01-01- 2017	Te verstrekken leningen in 2017	Totaal van de rente in 2017	Aflossing in 2017	Restantschuld per 31-12- 2017	Laatste jaar van aflossing
<i>Leningen aan openbare lichamen</i>									
Gemeente Purmerend (1)	6.806.703	13-01-1997;6	4,00	6.807.000	-	-	-	6.807.000	2019
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (2)	600.000	26-2-2013 nr 151300	1,00	400.000	-	1.120	-	400.000	2018
Leningen aan openbare lichamen	7.406.703			7.207.000	-	1.120	-	7.207.000	
<i>Leningen aan deelnemingen</i>									
Ontwikkelingsbedr.NH Noord N.V. (3)	750.000	begroting 2007		750.000	-	-	-	750.000	2018
Zeehaven IJmuiden N.V. (4)	635.000	2011-33454	4,10	635.000	-	16.000	-	635.000	2021
RON N.V. (5)	13.606.700	PS17 feb 2003;22/27-1	3,50	11.086.000	-	-	-	11.086.000	div.
leningen aan deelnemingen	14.991.700			12.471.000	-	16.000	-	12.471.000	
<i>Overige langlopende leningen</i>									
Stichting Pallas reactor (12)	40.000.000	1e wijz. 2010	1,50	22.500.000	17.500.000	468.750	-	40.000.000	2018
Nationaal Restauratiefonds (6)	5.100.000	21-06-2011;27350	3,87	5.100.000	-	-	-	5.100.000	2040
Stichting Streekrekening Texel (7)	1.500.000	21-06-2011;27350	2,80	1.500.000	-	-	-	1.500.000	2042
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) (8)	1.380.000	13-03-2012;6149	1	1.324.000	612.000	-	612.000	1.324.000	2021
St.Forteiland Pampus (9)	25.000	GS 339297-3339299		25.000	-	-	25.000	-	2017
Vila Nieuwland (10)	122.502	226465/561131		122.502	-	3.185	-	122.502	2025
Collectief Agrarisch Natuurbeheer	850.000	GS 2015; 184		210.000	-	1.092	-	210.000	2022
overige langlopende leningen	48.977.502			30.781.502	18.112.000	473.027	637.000	48.256.502	
<i>Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar en langer</i>									
(11)	2.500.000	9-12-2008;59991		2.500.000	-	-	-	2.500.000	2034
overige uitzettingen	2.500.000			2.500.000	-	-	-	2.500.000	
Totaal	73.875.905			52.959.502	18.112.000	490.147	637.000	70.434.502	

(1) Betreft een in 1977 verstrekte lening aan de gemeente Purmerend ten behoeve van de Stadsverwarming Purmerend met een looptijd tot 31-12-2019. Jaarlijks werd de rente bijgeschreven op de leningschuld. Op grond van het BBV dienen leningen tegen nominale waarde te worden opgenomen. Aangezien het niet aannemenlijk is dat de bijgeschreven rente kan worden geïnd, is de bijgeschreven rente in 2005 afgeboekt ten laste van de destijds hiervoor in het leven geroepen Voorziening Stadsverwarming Purmerend.

(2) Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bij besluit van 26 februari 2013, nr. 151300 hebben besloten aan Geldnemer een rentedragende lening te verstrekken t.b.v. de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord. Deze lening zal in 2018 worden afgelost.

(3) Betreft een door GS verstrekte lening tot maximaal € 750.000,- met een looptijd van 10 jaar voor het oprichten van het Participatiefonds van het Ontwikkelingsbedrijf NHN dat zich richt op jonge innovatieve bedrijven en er op gericht is de economie en de werkgelegenheid in de Kop van Noord-Holland te versterken. Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van de begroting 2007 het max. bedrag beschikbaar gesteld.

(4) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar.

(5) Betreft een door PS verstrekt kredietfaciliteit tot maximaal € 13.606.700,- voor de financiering van projecten die de RON (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V.) initieert c.q. in participeert. Bij besluit van PS van 13-2-2003; nr.22 is een leenfaciliteit van

€ 6,8 mln. beschikbaar gesteld. Bij besluit van 27-11-2006; nr.111 is de faciliteit verhoogd met € 6.806.700,-. De gemeente Amsterdam heeft

dezelfde faciliteit beschikbaar gesteld. Bij besluit nummer 64 is op 11 juli 2011 ingestemd met het Convenant Doorstart RON en alle daarbij behorende documentatie. Uitvloeisel van het Convenant doorstart RON is dat de aan de RON verstrekte kredieten in 2012 over zijn gegaan naar de Provincie en de gemeente Amsterdam gezamenlijk en omgezet zijn in een achtergestelde renteloze lening. In 2013 heeft de gemeente Amsterdam haar aandeel in de RON plus voornoemde lening ingebracht in Havenbedrijf Amsterdam N.V. bij de verzelfstandiging van haar havenbedrijf.

(6) Het gaat om een renteloze lening van in totaal € 5.100.000,- aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF), waarvan de betaling in 4 termijnen plaats heeft gevonden. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen.

(7) Aan de Stichting Streekrekening Texel is is een renteloze lening met een looptijd van 30 jaar verstrekt ten behoeve van het beheer van de Hoge Berg te Texel.

(8) De provincie Noord-Holland ondersteunt initiatieven voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Er worden renteloze leningen in de planontwikkelingsfase verstrekt voor de kosten voor het opstellen van een Programma van Eisen, een Voorlopig en Definitief Ontwerp en een bestek van de te realiseren woningen. Door aflossing van dit uitgeleende geld vloeit dit terug in het provinciale fonds en is dan opnieuw beschikbaar voor andere CPO projecten (een zogenaamd Revolverend Fonds). Een specificatie van de uitstaande leningen is op de sector Financiën aanwezig.

(9) Betreft een subsidie in de vorm van een renteloze lening van €25.000,- aan de Stichting Forteiland Pampus voor de exploitatie van het jaar 2014 van het bezoekerscentrum Pampus. Deze lening zal 01-12-2017 worden afgelost.

(10) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(11) Betreft een investering in het hoofdsomgarantie product BNG Fido Optimaalselect Meewind, zijnde een participatiefonds voor duurzame energieprojecten. GS hebben besloten tot deze duurzame belegging bij besluit van 9 december 2008; nr.59991. De looptijd bedraagt 25 jaar en de uitkering incl. rendement zal uiterlijk op 31-3-2034 plaatsvinden.

(12) Betreft een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening aan de stichting voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor. De stichting is over het uitbetaalde bedrag een rente verschuldigd van 1,5 % per jaar te berekenen over 365 dagen; de rentetermijnen vervallen jaarlijks per 1 januari en worden bijgeschreven op de hoofdsom van de uitbetaalde bedragen. De stichting is gerechtigd het uitbetaalde bedrag geheel of gedeeltelijk af te lossen. De stichting lost het uitbetaalde bedrag inclusief de bijgeschreven rente in zijn geheel af binnen zes maanden nadat de stichting financiering voor de bouw van een hoge flux reactor heeft aangetrokken, doch uiterlijk op 1 januari 2019.

5.4.2 Investeringskredieten

5.4.2.1 Overzicht van het verloop van de investeringskredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotingswijziging	Totaal krediet	Te besteden vanaf 2016	Vermoedelijke uitgaven 2016	Vermoedelijke uitgaven 2017	Af te voeren krediet	Nog te besteden in volgende jaren
1. IMMATERIELE VASTE ACTIVA							
Bijdragen van derden		(10.550.000)	-6.609.000	-160.000	0	-	-6.449.000
Bijdragen t.l.v. reserves/BDU	diverse	(6.508.000)	-3.712.000	-3.135.000	0	-	-577.000
Diverse wegenprojecten derden (niet te activeren)		17.058.000	10.321.000	3.295.000	0	-	7.026.000
subtotaal		-	-	-	-	-	-
2. MATERIELE VASTE ACTIVA							
a. Investerings met een economisch nut:							
Gronden en terreinen							
Krediet Strategische grondaankopen	23-05-2016;23	97.000.000	13.995.000	1.613.000	1.000.000	-	45.432.000
verkoop van gronden				-19.450.000	-14.600.000	-	-
subtotaal		97.000.000	13.995.000	-17.837.000	-13.600.000		45.432.000
Beheergrondbank Laag Holland	14-2-2011;15	5.000.000	3.364.000	227.000	-	-	3.137.000
		5.000.000	3.364.000	227.000	-	-	3.137.000
b. Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:							
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:							
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.708.363.000	533.549.000	151.870.000	99.340.000	-	165.220.000
bijdragen van derden	diverse	-	-229.344.000	-62.340.000	-49.885.000	-	
		1.066.172.000					
subtotaal		642.191.000	304.205.000	89.530.000	49.455.000	-	165.220.000
Niet te activeren invest.projecten wegen/vaarw.	diverse	8.172.000	5.797.000	5.050.000	162.000	-	-50.000
Bijdragen van derden		-1.727.000	-965.000	-4.573.000	-112.000	-	0
Bijdragen t.l.v. reserves		-6.445.000	-4.832.000	-477.000	0	-	0
Subtotaal		-	-	-	50.000	-	50.000-
Vervangingsinvesteringen wegen (2012)	7-11-2011;79	37.340.000	-	2.752.000	2.000.000	-	-
Vervangingsinvesteringen	19-11-	14.360.000	-	2.035.000	1.064.000	-	-

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Totaal krediet	Te besteden vanaf 2016	Vermoedelijke uitgaven 2016	Vermoedelijke uitgaven 2017	Af te voeren krediet	Nog te besteden in volgende jaren
wegen (2013)	2012;89						
Vervangingsinvesteringen wegen (2014)	23-09-2013;53	9.900.000	-	5.569.000	884.000	-	-
Vervangingsinvesteringen wegen (2015)	26-08-2014;75	8.500.000	-	-1.413.000	140.000	-	-
Vervangingsinvesteringen wegen (2016)	09-11-2015; 84	11.350.000	-	850.000	7.173.000	-	-
Vervangingsinvesteringen wegen (2017)	ntb	5.970.000	25.929.000	-	3.200.000	-	1.675.000
bijdragen van derden							0
subtotaal		87.420.000	25.929.000	9.793.000	14.461.000	-	1.675.000
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2012)	7-11-2011;79	14.870.000	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2013)	19-11-2012;89	12.520.000	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2014)	23-09-2013;53	16.800.000	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2015)	26-08-2014;75	34.400.000	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2016)	09-11-2015; 84	28.650.000	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (2017)	ntb	16.830.000	63.282.000	9.671.000	28.225.000	-	25.386.000
Bijdragen van derden		-	-	-	-	-	-
subtotaal		124.070.000	63.282.000	9.671.000	28.225.000	-	25.386.000
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.540.000	5.434.000	1.161.000	2.575.000	-	1.698.000
Ophoging krediet ivm 24-uurs brugbediening	23-05-2016; 29	3.100.000	3.100.000	-	-	-	3.100.000
subtotaal		8.640.000	8.534.000	1.161.000	2.575.000	-	4.798.000
3. FINANCIËLE VASTE ACTIVA							
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:							
Life Science Fonds Amsterdam	16-03-2009;14	2.000.000	418.000	-	-	-	418.000
Participatiefonds deelnemingen Duurz. Energie	1e wijz.2010	85.000.000	82.550.000	12.000.000		-	70.550.000
subtotaal		87.000.000	82.968.000	12.000.000	-	-	70.968.000
Totaal		1.051.321.000	502.277.000	104.545.000	81.166.000	0	316.566.000

5.4.2.2 Specificatie kredieten PMO wegen en vaarwegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN WEGEN						
Kredieten 2011 t/m 2013:						
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013		65.300.000,00				
Totaal prognose 2011 t/m 2013		64.291.067,00				
Ruimte krediet 2011 t/m 2013		1.008.933,00				
Kredieten 2012:						
omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503	nvt*	2.951.343				gereed
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15	nvt*	5.261.887	21.260			gereed
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3	nvt*	4.679.962				gereed
N248b-01 GO km 3,55-18,70	nvt*	5.746.752	253.248			
N249a-01 GO km 0,00-12,6	nvt*	5.078.956				gereed
N517a-01 GO km 0,05-1,83	nvt*	703.818				gereed
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI	nvt*	-	2.465.000			
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan	nvt*	4.156.664	12.341			
N240a-01 GO km 7,0-10,0	nvt*	-				vervallen
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI	nvt*	200.000				gereed
N245b-01 GO km 29,3-35,9	nvt*	790.299				gereed
N417a-01 GO km 8,9-10,8	nvt*	449.115			750.885	
N509a-01 GO km 2,0-7,3	nvt*	2.447.377				gereed
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2	nvt*	-		2.000.000	1.000.000	
Totaal kredieten 2012	37.340.000	32.466.173	2.751.849	2.000.000	1.750.885	
Kredieten 2013:						
omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N520a-01 GO km 0,05-5,17	nvt*	1.877.948				gereed
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50	nvt*	1.047.804				gereed
N201b-02 GO km 35,9-40,43	nvt*	13.390	875.332			
N232c-01 overdracht aan Amstelveen	nvt*	1.100.000				gereed
N236a-01 vervanging verhardingen	nvt*	1.254.769	160.000	485.231	100.000	
N241a-01 bijdrage PMI	nvt*	0				vervallen
N248a-01 bijdrage PMI	nvt*	236.515	1.000.000	578.485		
N512a-01	nvt*	1.220.979				gereed
N521a-01 GO km 0,00-2,43	nvt*	1.261.182				gereed
Totaal kredieten 2013	14.360.000	8.012.587	2.035.332	1.063.716	100.000	
Kredieten 2014:						
omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N206a-01 GO km 36,09-37,00	850.000	775.720	-			gereed
N239b-01 GO	1.650.000	1.287.111	300.000			
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000.000	1.196.250	4.803.750			
N516a-02 vervangen KW 25b16	1.400.000	-	465.517	884.483		
Totaal kredieten 2014	9.900.000	3.259.081	5.569.267	884.483	-	

Kredieten 2015:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	3.000.000	4.558.023	-1.550.000			
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	1.500.000	1.340.636	59.415			
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.000.000	84.069	77.233	140.000	3.377.798	
Totaal kredieten 2015	8.500.000	5.982.728	-1.413.352	140.000	3.377.798	

Kredieten 2016:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N205b-03	670.000	60	-	669.940		ophoging 170K PMO 2017-2024
N242Ld-01	350.000	-	50.000	300.000		
N243a-03	700.000	-	-	700.000		krediet bijdrage aan N23 verlaagd met in tot 4,73 mln
N302a-01	1.071.005	-	-	1.071.005		krediet bijdrage aan N23 verlaagd met in tot 4,73 mln
N506a-02	2.000.000	-	-	2.000.000		krediet bijdrage aan N23 verlaagd met in tot 4,73 mln
N507a-02	2.000.000	-	-	2.000.000		krediet bijdrage aan N23 verlaagd met in tot 4,73 mln
N236a-02	2.500.000	7.981	800.000	432.019		2e fase project nog niet duidelijk
Totaal kredieten 2016	9.291.005	8.041	850.000	7.172.964	-	

Kredieten 2017:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018 ev	Bijzonderheden
N240b-01	5.200.000			2.600.000	2.600.000	
N520b-02	600.000			600.000		
Totaal kredieten 2016	5.800.000	-	-	3.200.000	2.600.000	
			9.793.096	14.461.163	7.828.683	

* In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

VERVANGINGSINVESTERINGEN VAARWEGEN

		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
Kredieten 2011 t/m 2013 oevers							
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	€ 25.390.000						
Totaal prognose 2011 t/m 2013	€ 25.402.554	25.246.444	156.110	-	-	-	
Ruimte krediet 2011 t/m 2013 oevers							
Kredieten 2015: oevers							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45	€ 5.800.000	€ 109.609	€ 4.980.000				
K4/5/6-c vervanging vww 19	€ 4.500.000						samengevoegd met vww 15
K2/K3 vervangingen vww 15	€ 19.700.000	€ 271.133	€ 617.713	€ 9.209.673	€ 13.749.135	€ 16.139	
K17a-02 spoedherstel oever amstel PZH	0	€ 12.903	€ -12.903				
Totaal kredieten 2015 oevers	30.000.000	393.645	5.584.810	9.209.673	13.749.135	16.139	
Kredieten 2016: oevers							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K4/5/6c vaarwegvak 20	€ 14.250.000	€ 0	€ 250.000	€ 7.000.000	€ 7.000.000		
Totaal kredieten 2016 oevers	14.250.000	-	250.000	7.000.000	7.000.000	-	
kredieten 2017							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K4/5/6a vaarwegvak 18	€ 7.300.000		€ 0	€ 300.000	€ 3.500.000	€ 3.500.000	
K7/8 vaarwegvak 21	€ 5.730.000		€ 0	€ 230.000	€ 2.750.000	€ 2.750.000	
Totaal kredieten 2017	13.030.000	-	-	530.000	6.250.000	6.250.000	
Totaal kredieten oevers		25.640.089	5.990.920	16.739.673	26.999.135	6.266.139	
Kredieten 2014: kunstwerken							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	€ 5.600.000	€ 5.769.690	€ 1.404.387	€ 1.961.571	€ 2.064.352		de bruggen A en B worden
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04	€ 5.600.000						- samen gerealiseerd
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	€ 5.600.000	€ 165.226	€ 825.201	€ 2.276.300	€ 1.683.900	€ 8.300	
Totaal kredieten 2014	16.800.000	5.934.916	2.229.588	4.237.871	3.748.252	8.300	
Kredieten 2015: kunstwerken							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K19w Cruquiusbrug A verv. best. En aanbru	€ 4.400.000	€ 453.745	€ 166.670	€ 2.222.437	€ 1.560.889		
Totaal kredieten 2015	4.400.000	809.048	166.670	2.222.437	1.560.889	-	
Kredieten 2016: kunstwerken							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K09 Beatrixbrug 19D19	€ 9.300.000	€ 14.169	€ 583.926	€ 2.024.937	€ 4.555.896	€ 2.121.072	€ 700 K extra aangevraagd
K17 Brug Ouderkerk	€ 6.500.000	€ 0	€ 200.000	€ 300.000	€ 6.000.000		bij PMO 2017-2024
Totaal kredieten 2016	15.800.000	14.169	783.926	2.324.937	10.555.896	2.121.072	
kredieten 2017: kunstwerken							
		besteed tot 1 jan. 2016	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019 ev	Bijzonderheden
omschrijving	Krediet PMO						
K20m Kogerpolderbrug-03	€ 3.100.000		€ 500.000	€ 2.700.000	€ -100.000		
Totaal kredieten 2017	3.100.000	-	500.000	2.700.000	-100.000	-	
Totaal kredieten kunstwerken		6.758.133	3.680.184	11.485.245	15.765.037	2.129.372	
Totaal kredieten Vaarwegen			9.671.104	28.224.918	42.764.172	8.395.511	

5.4.2.3 Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende land- en vaarwegen in 2015

Kasritme PMI 2016-2020

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	Projecten in de STUDIEFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal	krediet
Bereikbaarheid												
	<i>nog niet benoemde projecten</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
alg-36	Duinpolderweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	20,00	20,00	15,00	60,00	
alg-41	Bereikbaarheid van Den Helder	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	7,50	10,00	22,50	
HOV-01	Hoogwaardig OV Amstelveen-Uithoorn	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,625
HOV-12	Hoogwaardig OV Haarlemmermeer-Bollenstreek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
K20-06	Oversteekbaarheid Noordhollandsch Kanaal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	2,50	0,00	7,50	
N197-	Busbaan Velsertraverse-Beverwijk	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N201-30	Ontsluiting A9/A2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N203-01	Verbinding A8/A9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N203-15	Aansluiting N203 op de A9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N231-15	Legmeerdijk Zuid	0,00	0,00	0,00	-0,04	0,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,76	
N232-06	Verkeersafwikkeling kruispunt N232-Hoofdweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,50	0,00	0,00	2,50	
N239-03	Ontsluiting Agriport A7 en rec. kruispunten N239-A7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	1,50	
N242-22	GGA Alkmaar: N242, gedeelte Zuidtangent-Verlaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N247-16	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247	0,31	0,47	0,35	0,00	5,00	10,00	4,30	0,00	0,00	20,43	2,125
N247-18	Reconstructie Bernhardbrug Monnickendam	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N247-19	Knooppunt A10-N247-S116 (KANS)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N250-01	Doorstroming in Den Helder	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N508-05	Reconstructie kruispunt N508-Herenweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N508-06	GGA Alkmaar: reconstructie N508 incl. aansluiting N242	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	
N515-02	Reconstructie kruispunt N515-Zuiderweg	0,00	0,00	0,00	0,30	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,70	
netto investeringen bereikbaarheid		0,31	0,47	0,35	0,26	5,20	16,50	37,80	30,00	25,00	115,88	
Verkeersveiligheid												
N201-32	Onderzoek kruispunt N201/N231	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N205-09	Traject N205b, gelijkvloerse kruispunten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N240-05	Doortrekken N240 naar kruispunt N239-N240	0,00	0,00	0,00	-0,50	-1,70	5,50	0,00	0,00	0,00	3,30	
N242-10	Verbeteren langzaam-verkeeroute N242	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

N247-12	Aanleg fietspad oostzijde N247, ged. Hoogedijk-Wagenweg	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	
N501-03	Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	
N525-	Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,00
	netto investeringen verkeersveiligheid	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,45	6,75	0,00	0,00	0,00	6,30	
Trajectbenadering												
	<i>Trajectbenaderingen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>10,00</i>	<i>10,00</i>	<i>10,00</i>	<i>30,00</i>	
HOV-11	Trajectbenadering HOV Toolenburg-Nieuw Vennep	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N196-02	Trajectbenadering N196a, ged. A4-Fokkerweg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N201-	Trajectbenadering N201c	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	
N202-05	Trajectbenadering N202a	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	
N231-16	Trajectbenadering N231b, ged. N201-N232	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60	
N240-14	Trajectbenadering N240b, ged. A7-Medemblik	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00	
N243-06	Trajectbenadering N243a (GGA Alkmaar)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,200
N243-06	Trajectbenadering N243a (GGA Alkmaar)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
N244-07	Deel B: Trajectbenadering N244a: Kogerpolderbrug	0,00	0,00	0,00	5,80	7,75	0,00	0,00	0,00	0,00	13,55	
N246-08	Trajectbenadering N246a, ged. Beverwijk-A8	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	
N247-14	Trajectbenadering N247a, ged. A10-N244	0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	0,50	0,00	0,00	0,00	2,00	
N505-01	Trajectbenadering N505a	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	6,00	
N506-02	Trajectbenadering N506a	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00	0,00	1,20	
N509-05	Trajectbenadering N509a	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	
N513-05	Trajectbenadering N513a, ged. rotonde Bakkum-kust	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	netto investeringen trajectbenadering	0,00	0,00	0,00	7,40	15,45	1,50	10,00	10,00	16,00	60,35	
Leefbaarheid												
		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	netto investeringen leefbaarheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Totale netto investeringen studiefase		0,31	0,47	0,35	7,66	20,20	24,75	47,80	40,00	41,00	182,53	

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	Projecten in de PLANFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	totaal	krediet
Bereikbaarheid									
N242-19	Herinrichting N242, ged. N504-Leijerdijk / doorstroming kruispunt N242-Smuigelweg	0,0	0,5	2,1	0,0	0,0	0,0	2,6	
N517-01	Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook	0,3	0,1	0,5	0,7	0,1	0,0	1,8	
N522-05	Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk	0,1	0,9	5,6	12,4	4,6	0,3	23,9	3,8
netto investeringen bereikbaarheid		0,5	1,5	8,2	13,1	4,7	0,3	28,3	
Verkeersveiligheid									
N510-05	Verbreden fietspaden N510, ged. Alkmaar- Bergen	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,5	
netto investeringen verkeersveiligheid		0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,5	
Trajectbenadering									
N239-08	Trajectbenadering N232a, ged. Haarlem- N205	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	2,8	
N241-13	Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524	0,0	0,0	0,5	0,5	1,0	9,0	11,0	
N241-13	Trajectbenadering N239a, ged. N242-A7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
N244-07	Trajectbenadering N240a, ged. De Haukes- A7	0,2	0,6	1,9	4,2	1,8	0,0	8,6	
N247-17	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,6	
N504-09	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7	0,0	0,2	0,9	1,9	0,0	0,0	2,9	
N518-03	Deel A: Trajectbenadering N244a: N244, ged. N242-N246 en N246, ged. N244-A8 excl. Kogerpolderbrug	0,0	0,1	0,2	0,4	0,0	0,0	0,7	2,0
netto investeringen trajectbenadering		0,2	0,8	3,5	7,0	6,2	9,0	26,6	
Leefbaarhe id									
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
netto investeringen leefbaarheid		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Totale netto investeringen t.l.v. kapitaallasten			2,3	12,1	20,1	10,9	9,3	55,3	

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	wbs-code	Projecten in de REALISATIEFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	totaal	krediet
Bereikbaarheid										
alg-25	05.0208	Netwerkmanagement Noord-Holland	10,2	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,1	21,0
alg-29a	20.0198	Nieuwbouw Wilhelminasluis	5,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	8,8	37,9
alg-29b	20.0201	Vervangen Zaanbrug	2,6	1,1	4,0	0,3	3,0	0,0	10,9	19,3
alg-40		Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland	0,0	0,7	0,7	0,7	0,0	0,0	2,1	2,1
HOV-07		Hoogwaardig OV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	0,0	-1,0	-11,0	0,0	8,2	4,1	0,3	29,1
K20-05	20.0265	Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal	0,0	0,3	1,3	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5
N208-05	20.0253	Aanleg fietsverbinding langs de N208	0,2	0,1	1,1	0,0	0,0	0,0	1,4	1,8
N235-03	20.0257	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235	0,9	2,3	9,9	-5,5	0,0	0,0	7,5	27,9
N244-01	20.0194	Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247	11,6	2,2	5,2	1,7	-1,1	1,1	20,7	42,5
N509-02	20.0076	Reconstructie brug Oosthuizen	1,0	0,6	1,5	0,0	0,0	0,0	3,1	3,2
alg-13	98.1500-1002	GGA Alkmaar: Nieuwe aansluiting op de A9	0,7	4,0	4,0	9,0	15,0	1,5	34,2	36,6
alg-38	24.0005	Reconstructie N9 - Westelijke Randweg Alkmaar	1,1	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6	10,0
N023-01	20.0223	Westfriisaweg	185,9	85,0	85,0	65,3	0,0	0,0	421,2	421,2
N023-02		Westfriisaweg: Fietstunnel onder de N507 bij Wogmeer	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8	2,8
N023-04		Westfriisaweg: Fietstunnel onder de N302 bij 't Zevenhuis	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	1,8
N197-02	24.0004	Reconstructie Velsertraverse	2,9	2,5	0,2	0,0	0,0	0,0	5,6	6,1
N201-01	20.0001	Masterplan N201 (nazorg)	648,6	4,2	3,1	0,7	25,4	0,0	681,9	656,3
t/m -06 + -20										
N232-08		Reconstructie N232 i.v.m. omlegging A9	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	ja
N242-21	12.2242-1004 (24.0009)	Reconstructie oostelijke afrit N242 met de N243-N244	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
N527-05	24.0003	Verlengen opstelstrook N527-bushalte Tergooi	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3
netto investeringen bereikbaarheid			870,7	110,6	108,0	75,9	50,5	6,6	1.222,4	
Verkeersveiligheid										
HOV-09	20.0227	Verkeersveiligheid Abdijtunnel	3,5	3,7	-3,9	0,0	0,0	0,0	3,3	8,4
N023-03		Westfriisaweg: Bermverharding deel N506 en N302	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6
N205-08	12.2232-1002	Bermverharding N205, ged. N232-Vijfhuizerweg	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
N236-06	20.0050	Reconstructie N236, deel 1	4,0	0,4	1,5	0,3	0,0	0,0	6,2	6,6
N236-09	20.0236	Reconstructie N236, deel 2	0,2	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,7	0,7
N236-07	20.0232	Reconstructie N236, deel 4	1,8	2,7	3,9	1,9	5,2	0,0	15,4	15,4

N236-11		Reconstructie N236, deel 6	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5
N241-01	20.0200	Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	3,6	8,5	11,3	0,0	0,0	0,0	23,4	48,0
N241-06	20.0164	Herinrichting kruispunt N241-Langereis	3,5	0,9	3,3	1,4	0,0	0,0	9,2	9,2
N248-03	20.0031	Reconstructie N248 en parallelweg, ged. N245-N249	3,2	3,2	0,9	0,0	0,0	0,0	7,3	8,2
N417-02	20.0184	Herinrichting N417	1,1	0,2	0,2	2,3	0,0	0,0	3,7	3,7
netto investeringen verkeersveiligheid			20,7	19,7	20,1	5,9	5,2	0,0	71,6	
Trajectbenadering										
N201-29	12.9010-2001 (20.0239)	Trajectbenadering N201a, Cruquiusbrug A	0,0	0,3	-0,4	1,1	0,0	0,0	1,0	4,2
N201-29	20.0240	Trajectbenadering N201a, ged. Heemstede-Fokkerweg	1,2	4,3	-1,7	0,0	0,0	0,0	3,7	8,3
N232-11	12.2232-1002	Trajectbenadering N232a, ged. Haarlem-N205	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
N236-08	20.0260	Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
N240-13	20.0262	Trajectbenadering N240a, ged. De Haukes-A7	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
N245-13	12.2508-1001 (20.0259)	Trajectbenadering N245a: deeltraject N245, ged. N508-N504	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
N502-03		Trajectbenadering N502c, Callantsoog-Callantsogervaart	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
N510-04	12.2510-1001 (20.0261)	Trajectbenadering N510a, ged. Alkmaar-Bergen	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
N516-03	20.0245	Trajectbenadering N516a	1,0	0,4	1,2	0,7	0,0	0,0	3,3	3,7
N526-01	24.0007 (20.0255)	Trajectbenadering N526a	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,4	0,5
netto investeringen trajectbenadering			2,1	5,5	-0,4	2,0	0,0	0,0	9,3	
Leefbaarheid										
netto investeringen leefbaarheid			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Nazorg Bereikbaarheid										
K20-01	20.0064	Fietsbrug t.p.v. Geestmerambacht	8,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	8,5	9,6
N197-03	20.0228	Fietstunnel Westelijke Randweg Beverwijk	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	2,2
N203-14	20.0249	deelproject: Oostelijke aansluiting A9-N203	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
N207-03	20.0172	Verdubbeling N207, ged. A4-N205	28,4	-1,0	1,6	0,0	0,0	0,0	29,0	43,4
N235-01	20.0214	Bereikbaarheid Waterland: KT-maatregelen N235	0,9	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	5,6
N242-03	20.0006	Reconstructie N242, ged. Smuigelweg-Niedorper Verlaat	22,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,9	23,0
N242-09	20.0187	Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent	10,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	10,8	14,0
N242-11	20.0207	Broekhornpolder	8,7	-2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	6,1	12,0
N242-12	20.0213	Reconstructie N242, gedeelte	1,8	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	2,0

Zuidtangent-N504										
N247-15	20.0242	Bereikbaarheid Waterland: KT-maatregelen N247	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
N248-01	20.0030	Vervangen Stolperophaalbrug	13,5	1,3	0,6	0,0	0,0	0,0	15,4	16,1
N248-11	20.0224	Verhogen doorgang spoorviaduct N248	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,7
N515-01	20.0103	Vervanging Julianabrug	22,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,4	23,0
N525-03	20.0167	Reconstructie N525-op/afritten A1 en Vredelaan	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	5,1
N527-04	20.0222	Aanleg rechtsafstrook kruispunt N527-Rijksstraatweg	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
netto investeringen nazorg bereikbaarheid			121,4	-1,8	2,3	0,0	0,0	0,0	122,0	
Nazorg Verkeersveiligheid										
N203-07	20.0212	Reconstructie N203, ged. op/afrit N246-Lindenlaan	1,2	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	6,8
N236-10	20.0234	Reconstructie N236, deel 3	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	3,0
N239-06	20.0216	Herinrichting N239, ged. Coppershorn-N240	3,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	3,3
N240-04	20.0152	Herinrichting N240, ged. N248-Kon. Emmaweg	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	10,0
N245-10	20.0199	Reconstructie kruispunt N245-Nauertogt	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	4,3
N246-05	20.0171	Aanleg fietstunnel Kerkstraat	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,5	8,9
N527-03	20.0238	Fietsoversteek N527 bij de Trappenberg	-1,4	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,8	0,1
netto investeringen nazorg verkeersveiligheid			20,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	21,8	
Nazorg Trajectbenadering										
N200-04	20.0250	Trajectbenadering N200a	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,9
N203-14	20.0248	Trajectbenadering N203c, ged. A9-N513	1,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	1,8
N240-12	20.0216	Trajectbenadering N240c, ged. N239-N302	2,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	2,6
netto investeringen nazorg trajectbenadering			3,8	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	5,7	
Nazorg Leefbaarheid										
alg-37	20.0235	Toepassing SolaRoad op provinciaal fietspad	1,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,5
N236-03	20.0122	Reconstructie N236, deel 5: faunapassage	3,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	16,6
N417-01	20.0150	Aanleg ecoduct N417	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	4,5
netto investeringen nazorg leefbaarheid			4,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9	
Openbaar Vervoer										
alg-30	20.0193	Plaatsing DRIS-zuilen MRA-net (nazorg)	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	5,8
HOV-03		Hoogwaardig OV in 't Gooi (Huizen-Hilversum)	8,1	3,0	12,0	38,0	45,0	14,8	120,8	111,0

HOV-04	06.2012-5100	Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen	20,5	8,9	8,2	8,4	1,1	0,0	47,0	50,0
HOV-05	20.0225	Hoogwaardig OV Fokkerweg-Schiphol Rijk	4,8	4,0	15,0	2,7	0,0	0,0	26,5	26,8
N232-10	24.0001	Realisatie R-nethalte ter hoogte van Badhoevedorp (<i>nazorg</i>)	0,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	ja
netto investeringen openbaar vervoer			36,6	16,0	35,2	49,0	46,1	14,8	197,7	
Totale netto investeringen t.l.v. kapitaallasten			1.080,3	153,8	165,3	132,8	101,8	21,4	1.655,3	

5.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Nummer	Oorspronkelijk bedrag	Doel van de geldlening	Door wie de geldlening is aangegaan	% of deel gewaarborgd provincie	Datum van het besluit Prov. Staten c.q. Ged. Staten
2009 *	1.530.000	1ste fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	St.Geestelijke Gezondheidszorg NH-Noord	100	29-10-1979;080
2010 *	1.531.508	Nieuwbouw en renovatie psych.centrum	idem	100	29-10-1979;080
2011 *	2.467.430	2e fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	idem	100	18-01-1982;005
2012 *	3.403.352	Idem	idem	100	18-01-1982;005
2013 *	2.382.346	Idem	idem	100	18-01-1982;005
10003 *	10.096.610	2e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	Prinsentichting	100	04-12-1978;099
10004 *	3.333.016	3e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	idem	100	19-05-1980;019
24002 *	3.403.352	Uitbreidings- en herstructureringswerken Lindendael	Westfriese Zorggroep De Omring	100	19-11-1984;077
27001 *	3.374.310	Bouw verpleeghuis Heemswijk	Viva ! Zorggroep	100	15-06-1981;036
27002 *	3.403.352	Idem	idem	100	15-06-1981;036
Totaal	34.925.276				

Bij de met "*" aangeduide nummers van de borgstellingen is ten behoeve van de provincie zekerheid gevestigd op het onderpand.

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2017

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Looptijd	Provinciaal aandeel in procenten	Provinciaal aandeel in euro's	
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	-	6,20	4.923.054	(1)
BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON N.V.		50 (max)	35.000.000	(2)
BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark BV (besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)		max.	20.000.000	(3)
Totaal				59.923.054	

1) Betreft garantstelling van het aandeel in de rente en aflossing van zgn. convenantleningen aangegaan door het Nationaal Groenfonds.

2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV. van 33,3%.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

Datum van het besluit Koninklijke Goedkeuring	Rente- %	Restantbedrag van de lening aan het begin van het dienstjaar 2017		Totaalbedrag gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de lening aan het einde van het dienstjaar 2017		Laatste aflossingsjaar
		Totaal	Gewaarborgd door provincie		Totaal	Gewaarborgd door provincie	
27-02-1980;048	4,40	340.000	340.000	85.000	255.000	255.000	2020
27-02-1980;048	5,65	340.338	340.338	85.083	255.255	255.255	2020
17-05-1982;006	4,95	510.502	510.502	85.084	425.418	425.418	2022
17-05-1982;006	5,72	794.116	794.116	113.445	680.671	680.671	2023
17-05-1982;006	6,25	635.294	635.294	79.411	555.883	555.883	2024
31-01-1979;009	4,27	757.243	757.243	252.416	504.827	504.827	2019
21-08-1980;170	2,25	512.771	512.771	128.193	384.578	384.578	2020
10-01-1985;012	4,27	170.166	170.166	170.166	(0)	0	2017
30-09-1981;002	5,02	581.765	581.765	116.356	465.409	465.409	2021
30-09-1981;002	5,60	680.671	680.671	113.445	567.226	567.226	2022
		5.322.865	5.322.866	1.228.599	4.094.266	4.094.267	

6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

OD	Naam subsidie aanvrager	Maximale Subsidie 2017
Programma 2 Bereikbaarheid		
2.3.2	Gemeente Alkmaar; Investeringsagenda	€ 260.000
2.3.2	Gemeente Bussum; Investeringsagenda	€ 85.000
2.3.2	Gemeente Haarlem; Investeringsagenda	€ 4.231.000
2.3.2	Gemeente Heerhugowaard; Investeringsagenda	€ 180.000
2.3.2	Gemeente Hilversum; Investeringsagenda	€ 550.000
2.1.2	Gemeente Alkmaar/Koelmalaan Willem de Zwijgerlaan	€ 1.000.000
2.3.2	RWS; Investeringsagenda Velsertunnel trajectgedeelte	€ 3.932.500
2.2.1	BBv P+R Hoorn fase 1	€ 15.000
2.2.1	BBv P+R Hoorn fase 2	€ 2.000.000
2.3.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer	€ 50.000
2.3.1	Rijksscholengemeenschap Wiringherlant / Medefinanciering Scholierenlijn Medemblik - RSG Wiringherlant 2015-2016	€ 14.000,-
2.2.1	Gemeente Haarlem; Snelfietsroute Haarlem-Amsterdam west	€ 389.392
2.3.2	Gemeente Hoorn; Investeringsagenda	€ 50.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Maximale Subsidie 2017
Programma 4 Milieu		
4.1.2	InVesta / Infrastructuur en voorzieningen InVesta	€ 960.000
4.1.2	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	€ 137.850
4.1.2	Regionale Brandweer Amsterdam/Amstelland	€ 18.742
4.1.2	Milieudienst IJmond	€ 125.000
4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	€ 281.933
4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland-Gooi en Vechtstreek	€ 60.450
4.1.2	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	€ 137.850
4.2.1	NEMIS	50.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Maximale Subsidie 2017
Programma 5 Ruimte		
5.2.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord	€ 1.255.000

5.2.4	Greenport Noord-Holland Noord/programmabureau	€ 165.000
5.2.4	Greenport Noord-Holland Noord/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
5.2.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau	€ 150.000
5.2.4	Green port Aalsmeer/uitvoeringsprogramma	€ 100.000
5.2.1	Gemeente Amsterdam/AEB projecten	€ 1.500.000
5.1.2	Gemeente Haarlemmermeer / Duurzaam Watersysteem PARK21 (KL27)	€ 12.000.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Maximale Subsidie 2017
Programma 6 Groen		
6.2.3	Stichting Landelijk Fietsplatform / Coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2017	€ 50.000
6.2.3	Stichting Wandelnet / Coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2017	€ 50.000
6.3.2	Agrarische Natuur vereniging Water, Land en Dijken/ Boerderij-educatie Laag Holland ¹	€ 80.000
6.3.2	Bureau Promotie Laag Holland / Promotie Laag Holland	€ 80.000
6.2.3	Landschap Noord-Holland ¹	€ 1.092.800
6.2.2	Faunabeheereenheid / Reguliere taken ¹	€ 500.000
6.2.2	Faunabeheereenheid / Maatregelen uitvoering ganzenbeheer.	€ 500.000
6.2.3	Goois Natuurreservaat	€ 510.000
6.1.2	Goois Natuurreservaat / Natuurontwikkeling Dassenveld (GV54)	€ 15.000
6.3.1	Stichting Veenweiden Innovatiecentrum	€ 30.000
6.1.2	Fam. Tentij / Realisatie NNN Bakkum / Programma Nieuwe Strandwal	€ 100.000
6.1.2	Gemeente Schagen / Boskerpark realisatie NNN Inrichting (NHN16)	€ 247.000
6.1.2	Natuurmonumenten / Marker Wadden	€ 4.000.000
6.1.2	PWN / Omvormen deel Camping Vafamil tot natuur (KL40)	€ 30.000
6.1.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier / Polder Waard Nieuwland (NHN23)	€ 225.000
6.1.2	Gemeente Aalsmeer / Groene AS door Aalsmeer (KL32)	€ 187.500
6.1.2	Stichting De Bovenlanden Aalsmeer / Groene As Bovenlanden (KL30)	€ 500.000
6.3.2	Nationaal Park Zuid Kennemerland ¹	€ 121.789
6.3.2	Nationaal Park Duinen van Texel ¹	€ 136.211
6.3.1	Landschap Noord-Holland ¹ / Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 608.000

¹ Deze organisatie ontvangt een boekjaarsubsidie.

OD	Naam subsidie aanvrager	Maximale Subsidie 2017
Programma 7 Cultuur en Welzijn		
7.1.1	Platform Dorpshuizen Noord-Holland	€ 30.000

7.1.1	Vereniging van Kleine Kernen Noord-Holland	€ 30.000
7.1.1	Sportservice	€ 120.000
7.2.1	Vestingmuseum Naarden: Nieuw Nederlands Vestingmuseum	€ 330.000
7.2.1	Gemeente Muiden / Verder met de Vesting	€ 330.000
7.2.1	Stichting Fort van Hoofddorp / Restauratie Fort bij Hoofddorp	€ 1.100.000
7.2.1	Waternet / Fort Spion	€ 120.000
7.2.1	Recreatieschap Spaarnwoude: Restauratie Fort bij Liebrug	€ 800.000
7.2.1	Landschap Noord-Holland: restauratie fort Zuidwijkermeer	€ 600.00
7.2.1	Gemeente Haarlemmermeer: Restauratie Fort bij Aalsmeer	€ 400.000
7.2.2	Monumentenwacht	€ 220.000
7.2.2	ROP Midden West	€ 17.000
7.4.1	Plein C : cultuureducatie	€ 250.000
7.4.1	Probiblio	2.384.240
7.4.1	Stichting Oneindig Noord-Holland	€ 200.000

Bijlagen

7.1 Bestuur en directie

Provinciale Staten

Provinciale staten tellen 55 leden, verdeeld over 11 fracties. De zetelverdeling is als volgt:

VVD	11
D66	10
PvdA	7
SP	6
PVV	6
CDA	5
Groenlinks	4
Partij voor de Dieren	3
Christen Unie-SGP	1
Ouderenpartij N-H	1
50PLUS	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; [klik hier](#).

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; [klik hier](#).

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Onno Beljaars	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Chris de Vries	Directeur Beheer en Uitvoering

7.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website; [klik hier](#). Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

7.3 Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland
Dreef 3, 2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland
Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

7.4 Lijst met gemeenten

A	Huizen
Aalsmeer	K
Alkmaar	Koggenland
Amstelveen	L
Amsterdam	Landsmeer
B	Langedijk
Beemster	Laren
Bergen (NH.)	M
Beverwijk	Medemblik
Blaricum	O
Bloemendaal	Oostzaan
C	Opmeer
Castricum	Ouder-Amstel
D	P
Den Helder	Purmerend
Diemen	S
Drechterland	Schagen
E	Schermer
Edam-Volendam	Stede Broec
Enkhuizen	T
G	Texel
Gooise Meren	U
Graft-De Rijp	Uitgeest
H	Uithoorn
Haarlem	V
Haarlemmerliede c.a.	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdmeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort

Taakveldenraming 2017

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer.....	3
2	Overzicht taakvelden per programma	4
3	Overzicht per taakveld	20

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Met ingang van de begroting 2017 is een vernieuwing van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) vastgesteld. De wijzigingen van het BBV hebben als rode draad een versterking van de horizontale sturing door provinciale staten en de gemeenteraad. De wijzigingen richten zich onder andere op een uniforme indeling in taakvelden, die betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid bevordert. Meer over de wettelijke wijzigingen is te lezen op de site van de commissie BBV: www.commissiebbv.nl.

Als een van de gevolgen van de nieuwe wetgeving is de productenraming vervallen en vervangen door een taakveldenraming, waarbij de taakvelden voor alle provincies gelijk zijn. GS stelt de taakveldenraming vast.

De Taakveldenraming 2017 is een uitsplitsing van de programmabegroting in taakvelden en een uitsplitsing naar de bij ministeriële regeling vastgestelde taakvelden. Het college van Gedeputeerde Staten stelt de Taakveldenraming formeel vast.

Leeswijzer

Overzicht taakvelden per programma

Deze uitsplitsing volgt het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's uit de programmabegroting 2017 zijn verdeeld. Het "saldo" van de taakvelden per programma is gelijk aan het saldo van de programma's in de programmabegroting 2017.

Het Resultaat per programma sluit aan bij de budgettabel op programmaniveau in de programmabegroting 2017.

Taakvelden kunnen betrekking hebben op/ voorkomen in meerdere programma's.

Overzicht per taakveld

Een taakveld is een landelijk voorgeschreven eenheid van bij elkaar behorende beleidsvelden. Aan de afzonderlijke taakvelden worden vervolgens de bijbehorende baten en lasten toegerekend.

Provincies mogen zelf bepalen, hoe zij de taakvelden indelen per begrotingsprogramma. Het kan voorkomen, dat één taakveld over meerdere programma's wordt verdeeld.

2 Overzicht taakvelden per programma

Openbaar bestuur

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	5.025	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	55	-6.152	-152	-153	-153	-153
Saldo	5.080	-6.152	-152	-153	-153	-153

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.1 Provinciale Staten

Lasten	6.200	6.120	5.765	5.730	5.743	5.721
Baten	-146	0	0	0	0	0
Saldo	6.054	6.120	5.765	5.730	5.743	5.721

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.2 Gedeputeerde Staten

Lasten	4.294	5.342	3.505	3.235	3.300	2.991
Baten	-4	0	0	0	0	0
Saldo	4.290	5.342	3.505	3.235	3.300	2.991

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.3 Kabinetszaken

Lasten	1.270	5.444	2.988	2.570	2.565	2.570
Baten	-34	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo	1.236	5.401	2.945	2.527	2.522	2.527

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.4 Bestuurlijke organisatie

Lasten	6.344	8.265	5.521	5.499	5.519	5.488
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	6.344	8.265	5.521	5.499	5.519	5.488

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio

Lasten	3.098	163	61	31	35	5
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3.098	163	61	31	35	5

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.6 Openbare orde en veiligheid

Lasten	1.222	1.520	573	553	598	553
Baten	-53	-104	-50	-50	-50	-50
Saldo	1.169	1.416	523	503	548	503

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.9 Bestuur, overige baten en lasten

Lasten	5.826	13.695	3.917	3.334	3.407	2.151
Baten	-850	-825	-150	-150	-150	-150
Saldo	4.976	12.870	3.767	3.184	3.257	2.001

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.2 Maatschappij

Lasten	543	581	581	581	581	581
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	543	581	581	581	581	581

Resultaat Programma 1	32.789	34.006	22.516	21.137	21.352	19.664
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Bereikbaarheid

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	48.592	124.712	141.893	181.843	145.317	103.786
Onttrekking reserves	-58.564	-89.798	-94.863	-88.809	-85.313	-83.351
Saldo	-9.973	34.915	47.030	93.034	60.005	20.435

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2.1 Landwegen

Lasten	66.055	66.175	56.573	62.788	55.803	62.457
Baten	-1.828	-1.745	-1.595	-5.039	-1.595	-1.595
Saldo	64.227	64.430	54.978	57.749	54.208	60.862

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2.2 Waterwegen

Lasten	24.760	23.584	20.858	21.024	16.187	25.750
Baten	-1.436	-1.224	-1.174	-2.199	-1.798	-1.567
Saldo	23.324	22.360	19.684	18.825	14.389	24.183

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2.3 Openbaar vervoer

Lasten	72.940	83.743	62.562	53.012	63.709	55.057
Baten	-57.964	-32.498	-141	0	0	0
Saldo	14.976	51.245	62.421	53.012	63.709	55.057

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten

Lasten	119.561	150.307	39.290	36.771	36.066	37.955
Baten	-50.294	-50.663	-5.748	-5.106	-3.779	-3.779
Saldo	69.267	99.644	33.542	31.665	32.287	34.176

Resultaat Programma 2	161.821	272.593	217.654	254.284	224.597	194.712
--------------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Water

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	1.815	10.371	4.431	3.822	4.401	0
Onttrekking reserves	-123	-200	0	0	0	0
Saldo	1.692	10.171	4.431	3.822	4.401	0

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.1 Waterkeringen

Lasten	1.675	1.887	343	343	343	345
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.675	1.887	343	343	343	345

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.2 Kwantiteit oppervlaktewater

Lasten	4.442	4.127	1.948	1.883	1.887	1.793
Baten	-16	0	0	0	0	0
Saldo	4.426	4.127	1.948	1.883	1.887	1.793

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.3 Kwantiteit grondwater

Lasten	3.590	4.157	1.570	1.570	1.579	1.591
Baten	-777	-835	-835	-835	-835	-835
Saldo	2.813	3.322	735	735	744	756

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.9 Water, overige baten en lasten

Lasten	5.735	6.830	1.103	1.028	1.028	1.096
Baten	-49	-150	0	0	0	0
Saldo	5.686	6.680	1.103	1.028	1.028	1.096

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
6.4 Recreatie en toerisme						
Lasten	0	200	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	200	0	0	0	0
Resultaat Programma 3	16.292	26.387	8.560	7.811	8.403	3.990

Milieu

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.4 Deelnemingen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125
Saldo	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.5 Kwaliteit grondwater

Lasten	15.969	7.439	6.202	5.508	5.532	5.762
Baten	-7.074	-1.112	-859	-659	-659	-620
Saldo	8.895	6.327	5.343	4.849	4.873	5.142

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

4.2 Luchtverontreiniging

Lasten	1.932	2.615	1.622	227	230	202
Baten	-734	-731	-1.368	0	0	0
Saldo	1.198	1.884	254	227	230	202

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

4.4 Vergunningverlening en handhaving

Lasten	10.741	13.520	12.438	11.412	11.289	11.009
Baten	-1.770	-3.104	-1.304	-1.082	-1.082	-757
Saldo	8.971	10.416	11.134	10.330	10.207	10.252

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

4.5 Ontgronding

Lasten	36	0	0	0	0	0
Baten	-15	-114	-114	-114	-114	-114
Saldo	21	-114	-114	-114	-114	-114

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
4.6 Duurzaamheid						
Lasten	5.854	7.768	1.971	1.915	1.823	1.052
Baten	175	-45	0	0	0	0
Saldo	6.029	7.723	1.971	1.915	1.823	1.052
Resultaat Programma 4	23.989	25.111	17.463	16.082	15.894	15.409

Ruimte

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.1 Uitkering provinciefonds

Lasten	272	272	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	272	272	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.4 Deelnemingen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-15.980	-5.774	-9.774	-5.774	-5.774	-5.774
Saldo	-15.980	-5.774	-9.774	-5.774	-5.774	-5.774

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	34.897	7.181	9.676	5.215	8.980	250
Onttrekking reserves	-11.649	-7.356	-2.400	-1.400	-900	-350
Saldo	23.248	-175	7.276	3.815	8.080	-100

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.1 Agrarische aangelegenheden

Lasten	2.238	2.464	6.191	2.690	2.190	1.359
Baten	-186	-90	0	0	0	0
Saldo	2.051	2.374	6.191	2.690	2.190	1.359

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.2 Logistiek

Lasten	6.076	8.664	793	683	709	613
Baten	0	-500	0	0	0	0
Saldo	6.076	8.164	793	683	709	613

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.3 Kennis en innovatie

Lasten	-1.756	3.269	3.300	3.200	3.000	2.500
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1.756	3.269	3.300	3.200	3.000	2.500

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.4 Recreatie en toerisme

Lasten	2.462	401	400	400	400	400
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.462	401	400	400	400	400

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.9 Regionale economie, overige baten en lasten

Lasten	4.445	5.825	3.199	3.195	3.195	3.146
Baten	-18	-466	0	0	0	0
Saldo	4.427	5.359	3.199	3.195	3.195	3.146

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

8.1 Ruimtelijke ordening

Lasten	29.567	39.207	13.123	11.657	11.281	11.431
Baten	-11.277	-27.101	-8.200	-8.171	-9.753	-9.758
Saldo	18.290	12.106	4.923	3.486	1.528	1.673

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

8.3 Stedelijke vernieuwing

Lasten	7.706	4.624	1.963	1.189	108	16
Baten	-2.335	-1.227	-693	0	0	0
Saldo	5.372	3.397	1.270	1.189	108	16

Resultaat Programma 5	44.462	29.393	17.578	12.884	13.436	3.833
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	-------

Groen

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	20.837	16.925	18.409	18.870	22.695	21.219
Onttrekking reserves	-9.280	-48.664	-34.020	-20.099	-15.852	-15.799
Saldo	11.557	-31.739	-15.611	-1.229	6.843	5.420

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

5.1 Natuurontwikkeling

Lasten	20.557	63.914	50.845	46.079	30.671	30.177
Baten	-5.550	-4.727	-9.674	-20.710	-9.033	-8.921
Saldo	15.008	59.187	41.171	25.369	21.638	21.256

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

5.9 Natuur, overige baten en lasten

Lasten	24.160	32.246	28.635	23.585	22.397	22.499
Baten	996	-359	-375	-375	-375	-375
Saldo	25.156	31.887	28.260	23.210	22.022	22.124

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

6.4 Recreatie en toerisme

Lasten	8.363	9.426	11.176	7.046	7.095	7.203
Baten	0	-107	0	0	0	0
Saldo	8.363	9.319	11.176	7.046	7.095	7.203

Resultaat Programma 6	60.083	68.654	64.996	54.396	57.597	56.002
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Cultuur en Welzijn

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.1 Cultuur

Lasten	13.855	24.511	10.744	10.062	9.872	9.628
Baten	-22	0	0	0	0	0
Saldo	13.833	24.511	10.744	10.062	9.872	9.628

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.2 Maatschappij

Lasten	2.532	2.533	2.384	2.384	2.384	2.384
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.532	2.533	2.384	2.384	2.384	2.384

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten

Lasten	4.589	1.096	347	266	285	13
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	4.589	1.096	347	266	285	13

Resultaat Programma 7	20.954	28.140	13.475	12.712	12.541	12.025
--------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Financiën

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.1 Uitkering provinciefonds

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-112.206	-203.974	-182.747	-178.528	-182.097	-187.538
Saldo	-112.206	-203.974	-182.747	-178.528	-182.097	-187.538

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.2 Opbrengst provinciale belastingen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-191.105	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400
Saldo	-191.105	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.3 Geldleningen en uitzettingen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-8.867	-7.489	-490	-321	-20	-20
Saldo	-8.867	-7.489	-490	-321	-20	-20

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.4 Deelnemingen

Lasten	200	0	0	0	0	0
Baten	-1.933	-300	-300	-300	-300	-300
Saldo	-1.733	-300	-300	-300	-300	-300

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten

Lasten	291	662	9.585	10.992	13.641	15.298
Baten	-2.511	-7.837	-4.866	-4.866	-4.866	-3.300
Saldo	-2.220	-7.175	4.719	6.126	8.775	11.998

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.6 Overhead

Lasten	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

0.8 Mutaties reserves

Toevoeging reserves	20.724	29.097	8.341	7.795	9.944	7.102
Onttrekking reserves	-71.042	-95.252	-53.655	-74.333	-49.351	-11.388
Saldo	-50.319	-66.155	-45.314	-66.538	-39.407	-4.286

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

1.9 Bestuur, overige baten en lasten

Lasten	2.684	2.988	2.010	2.010	1.566	1.566
Baten	-4.305	-6.903	-2.546	-2.546	-1.876	-1.876
Saldo	-1.621	-3.915	-536	-536	-310	-310

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.1 Waterkeringen

Lasten	-2	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.2 Kwantiteit oppervlaktewater

Lasten	113	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	113	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

3.9 Water, overige baten en lasten

Lasten	41	0	0	0	0	0
Baten	-165	0	0	0	0	0
Saldo	-124	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.1 Cultuur

Lasten	329	110	13	13	13	14
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	329	110	13	13	13	14

x € 1.000	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
-----------	------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten

Lasten	-1.670	14	0	0	0	0
Baten	2.380	0	0	0	0	0
Saldo	710	14	0	0	0	0

Resultaat Programma 8	-367.044	-484.284	-362.242	-379.305	-354.315	-322.135
--------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

3 Overzicht per taakveld

0. Algemene dekkingsmiddelen

0. Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	763	934	67.397	67.170	68.072	69.005
Baten	-333.727	-421.899	-394.702	-386.314	-389.582	-393.457
Saldo van baten en lasten	-332.964	-420.965	-327.305	-319.144	-321.510	-321.510
Storting reserves	131.889	188.285	182.750	217.544	191.337	132.357
Onttrekking reserves	-150.603	-247.422	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Resultaat	-351.678	-480.101	-329.644	-286.393	-281.741	-303.136

0.1 Uitkering provinciefonds (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	272	272	0	0	0	0
Baten	-112.206	-203.974	-182.747	-178.528	-182.097	-187.538
Saldo van baten en lasten	-111.934	-203.702	-182.747	-178.528	-182.097	-182.097
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-111.934	-203.702	-182.747	-178.528	-182.097	-187.538

0.2 Opbrengst provinciale belastingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-191.105	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400
Saldo van baten en lasten	-191.105	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-191.105	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400	-195.400

0.3 Geldleningen en uitzettingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-8.867	-7.489	-490	-321	-20	-20
Saldo van baten en lasten	-8.867	-7.489	-490	-321	-20	-20
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-8.867	-7.489	-490	-321	-20	-20

0.4 Deelnemingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	200	0	0	0	0	0
Baten	-19.038	-7.199	-11.199	-7.199	-7.199	-7.199
Saldo van baten en lasten	-18.838	-7.199	-11.199	-7.199	-7.199	-7.199
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-18.838	-7.199	-11.199	-7.199	-7.199	-7.199

0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	291	662	9.585	10.992	13.641	15.298
Baten	-2.511	-7.837	-4.866	-4.866	-4.866	-3.300
Saldo van baten en lasten	-2.220	-7.175	4.719	6.126	8.775	8.775
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.220	-7.175	4.719	6.126	8.775	11.998

0.6 Overhead (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	57.812	56.178	54.431	54.431
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	57.812	56.178	54.431	53.707

0.8 Mutaties reserves (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Storting reserves	131.889	188.285	182.750	217.544	191.337	132.357
Onttrekking reserves	-150.603	-247.422	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Resultaat	-18.714	-59.136	-2.339	32.751	39.769	21.316

1. Bestuur

1. Bestuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	30.937	43.537	24.340	22.962	22.733	21.045
Baten	-5.392	-7.875	-2.789	-2.789	-2.119	-2.119
Saldo van baten en lasten	25.545	35.662	21.551	20.173	20.614	20.614
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	25.545	35.662	21.551	20.173	20.614	18.926

1.1 Provinciale Staten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	6.200	6.120	5.765	5.730	5.743	5.721
Baten	-146	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	6.054	6.120	5.765	5.730	5.743	5.743
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	6.054	6.120	5.765	5.730	5.743	5.721

1.2 Gedeputeerde Staten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	4.294	5.342	3.505	3.235	3.300	2.991
Baten	-4	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.290	5.342	3.505	3.235	3.300	3.300
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.290	5.342	3.505	3.235	3.300	2.991

1.3 Kabinetszaken (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	1.270	5.444	2.988	2.570	2.565	2.570
Baten	-34	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo van baten en lasten	1.236	5.401	2.945	2.527	2.522	2.522
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.236	5.401	2.945	2.527	2.522	2.527

1.4 Bestuurlijke organisatie (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	6.344	8.265	5.521	5.499	5.519	5.488
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	6.344	8.265	5.521	5.499	5.519	5.519
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	6.344	8.265	5.521	5.499	5.519	5.488

1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	3.098	163	61	31	35	5
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.098	163	61	31	35	35
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.098	163	61	31	35	5

1.6 Openbare orde en veiligheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	1.222	1.520	573	553	598	553
Baten	-53	-104	-50	-50	-50	-50
Saldo van baten en lasten	1.169	1.416	523	503	548	548
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.169	1.416	523	503	548	503

1.9 Bestuur, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	8.510	16.683	5.927	5.344	4.973	3.717
Baten	-5.155	-7.728	-2.696	-2.696	-2.026	-2.026
Saldo van baten en lasten	3.355	8.955	3.231	2.648	2.947	2.947
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.355	8.955	3.231	2.648	2.947	1.691

2. Verkeer en vervoer

2. Verkeer en vervoer (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	283.316	323.809	179.282	173.594	171.764	181.219
Baten	-111.523	-86.130	-8.658	-12.344	-7.172	-6.941
Saldo van baten en lasten	171.793	237.679	170.624	161.250	164.592	164.592
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	171.793	237.679	170.624	161.250	164.592	174.278

2.1 Landwegen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	66.055	66.175	56.573	62.788	55.803	62.457
Baten	-1.828	-1.745	-1.595	-5.039	-1.595	-1.595
Saldo van baten en lasten	64.227	64.430	54.978	57.749	54.208	54.208
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	64.227	64.430	54.978	57.749	54.208	60.862

2.2 Waterwegen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	24.760	23.584	20.858	21.024	16.187	25.750
Baten	-1.436	-1.224	-1.174	-2.199	-1.798	-1.567
Saldo van baten en lasten	23.324	22.360	19.684	18.825	14.389	14.389
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	23.324	22.360	19.684	18.825	14.389	24.183

2.3 Openbaar vervoer (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	72.940	83.743	62.562	53.012	63.709	55.057
Baten	-57.964	-32.498	-141	0	0	0
Saldo van baten en lasten	14.976	51.245	62.421	53.012	63.709	63.709
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	14.976	51.245	62.421	53.012	63.709	55.057

2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	119.561	150.307	39.290	36.771	36.066	37.955
Baten	-50.294	-50.663	-5.748	-5.106	-3.779	-3.779
Saldo van baten en lasten	69.267	99.644	33.542	31.665	32.287	32.287
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	69.267	99.644	33.542	31.665	32.287	34.176

3. Water

3. Water (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	31.564	24.440	11.166	10.332	10.369	10.587
Baten	-8.081	-2.097	-1.694	-1.494	-1.494	-1.455
Saldo van baten en lasten	23.483	22.343	9.472	8.838	8.875	8.875
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	23.483	22.343	9.472	8.838	8.875	9.132

3.1 Waterkeringen (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	1.673	1.887	343	343	343	345
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.673	1.887	343	343	343	343
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.673	1.887	343	343	343	345

3.2 Kwantiteit oppervlaktewater (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	4.556	4.127	1.948	1.883	1.887	1.793
Baten	-16	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.540	4.127	1.948	1.883	1.887	1.887
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.540	4.127	1.948	1.883	1.887	1.793

3.3 Kwantiteit grondwater (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	3.590	4.157	1.570	1.570	1.579	1.591
Baten	-777	-835	-835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	2.813	3.322	735	735	744	744
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.813	3.322	735	735	744	756

3.5 Kwaliteit grondwater (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	15.969	7.439	6.202	5.508	5.532	5.762
Baten	-7.074	-1.112	-859	-659	-659	-620
Saldo van baten en lasten	8.895	6.327	5.343	4.849	4.873	4.873
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	8.895	6.327	5.343	4.849	4.873	5.142

3.9 Water, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	5.776	6.830	1.103	1.028	1.028	1.096
Baten	-214	-150	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.562	6.680	1.103	1.028	1.028	1.028
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.562	6.680	1.103	1.028	1.028	1.096

4. Milieu

4. Milieu (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	18.563	23.903	16.031	13.554	13.342	12.263
Baten	-2.344	-3.994	-2.786	-1.196	-1.196	-871
Saldo van baten en lasten	16.219	19.909	13.245	12.358	12.146	12.146
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	16.219	19.909	13.245	12.358	12.146	11.392

4.2 Luchtverontreiniging (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	1.932	2.615	1.622	227	230	202
Baten	-734	-731	-1.368	0	0	0
Saldo van baten en lasten	1.198	1.884	254	227	230	230
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.198	1.884	254	227	230	202

4.4 Vergunningverlening en handhaving (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	10.741	13.520	12.438	11.412	11.289	11.009
Baten	-1.770	-3.104	-1.304	-1.082	-1.082	-757
Saldo van baten en lasten	8.971	10.416	11.134	10.330	10.207	10.207
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	8.971	10.416	11.134	10.330	10.207	10.252

4.5 Ontgronding (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	36	0	0	0	0	0
Baten	-15	-114	-114	-114	-114	-114
Saldo van baten en lasten	21	-114	-114	-114	-114	-114
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	21	-114	-114	-114	-114	-114

4.6 Duurzaamheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	5.854	7.768	1.971	1.915	1.823	1.052
Baten	175	-45	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	6.029	7.723	1.971	1.915	1.823	1.823
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	6.029	7.723	1.971	1.915	1.823	1.052

5. Natuur

5. Natuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	44.717	96.160	79.480	69.664	53.068	52.676
Baten	-4.554	-5.086	-10.049	-21.085	-9.408	-9.296
Saldo van baten en lasten	40.163	91.074	69.431	48.579	43.660	43.660
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	40.163	91.074	69.431	48.579	43.660	43.380

5.1 Natuurontwikkeling (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	20.557	63.914	50.845	46.079	30.671	30.177
Baten	-5.550	-4.727	-9.674	-20.710	-9.033	-8.921
Saldo van baten en lasten	15.008	59.187	41.171	25.369	21.638	21.638
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	15.008	59.187	41.171	25.369	21.638	21.256

5.9 Natuur, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	24.160	32.246	28.635	23.585	22.397	22.499
Baten	996	-359	-375	-375	-375	-375
Saldo van baten en lasten	25.156	31.887	28.260	23.210	22.022	22.022
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	25.156	31.887	28.260	23.210	22.022	22.124

6. Regionale economie

6. Regionale economie (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	21.827	30.249	25.059	17.214	16.589	15.221
Baten	-204	-1.163	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	21.623	29.086	25.059	17.214	16.589	16.589
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	21.623	29.086	25.059	17.214	16.589	15.221

6.1 Agrarische aangelegenheden (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	2.238	2.464	6.191	2.690	2.190	1.359
Baten	-186	-90	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.051	2.374	6.191	2.690	2.190	2.190
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.051	2.374	6.191	2.690	2.190	1.359

6.2 Logistiek (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	6.076	8.664	793	683	709	613
Baten	0	-500	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	6.076	8.164	793	683	709	709
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	6.076	8.164	793	683	709	613

6.3 Kennis en innovatie (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	-1.756	3.269	3.300	3.200	3.000	2.500
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-1.756	3.269	3.300	3.200	3.000	3.000
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-1.756	3.269	3.300	3.200	3.000	2.500

6.4 Recreatie en toerisme (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	10.825	10.027	11.576	7.446	7.495	7.603
Baten	0	-107	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	10.825	9.920	11.576	7.446	7.495	7.495
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	10.825	9.920	11.576	7.446	7.495	7.603

6.9 Regionale economie, overige baten en lasten(x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	4.445	5.825	3.199	3.195	3.195	3.146
Baten	-18	-466	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.427	5.359	3.199	3.195	3.195	3.195
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.427	5.359	3.199	3.195	3.195	3.146

7. Cultuur en maatschappij

7. Cultuur en maatschappij (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	20.178	28.845	14.069	13.306	13.135	12.620
Baten	2.358	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	22.537	28.845	14.069	13.306	13.135	13.135
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	22.537	28.845	14.069	13.306	13.135	12.620

7.1 Cultuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	14.184	24.621	10.757	10.075	9.885	9.642
Baten	-22	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	14.162	24.621	10.757	10.075	9.885	9.885
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	14.162	24.621	10.757	10.075	9.885	9.642

7.2 Maatschappij (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	3.075	3.114	2.965	2.965	2.965	2.965
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.075	3.114	2.965	2.965	2.965	2.965
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.075	3.114	2.965	2.965	2.965	2.965

7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	2.919	1.110	347	266	285	13
Baten	2.380	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.299	1.110	347	266	285	285
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.299	1.110	347	266	285	13

8. Ruimte

8. Ruimte (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	37.274	43.831	15.086	12.846	11.389	11.447
Baten	-13.612	-28.328	-8.893	-8.171	-9.753	-9.758
Saldo van baten en lasten	23.662	15.503	6.193	4.675	1.636	1.636
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	23.662	15.503	6.193	4.675	1.636	1.689

8.1 Ruimtelijke ordening (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	29.567	39.207	13.123	11.657	11.281	11.431
Baten	-11.277	-27.101	-8.200	-8.171	-9.753	-9.758
Saldo van baten en lasten	18.290	12.106	4.923	3.486	1.528	1.528
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	18.290	12.106	4.923	3.486	1.528	1.673

8.3 Stedelijke vernieuwing (x 1.000 euro)

	Rekening 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020
Lasten	7.706	4.624	1.963	1.189	108	16
Baten	-2.335	-1.227	-693	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.372	3.397	1.270	1.189	108	108
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.372	3.397	1.270	1.189	108	16

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 augustus 2016

Onderwerp: (Concept-)Begroting 2017

Kenmerk: 823114

Bijlagen: 3

Begroting 2017 - 2020

Taakveldenraming

Brief m.b.t. Afhandeling motie 25 bij de kaderbrief 2017

1. Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2017 – 2020. In deze voordracht vatten wij de belangrijkste aspecten van de begroting samen. In het bijgevoegde ontwerpbesluit vragen wij u de begroting vast te stellen.

Kaderbrief 2017

In deze begroting zijn uw besluiten verwerkt met betrekking tot de kaderbrief 2017. Daarbij is motie 25 betrokken die door uw Staten bij de kaderbrief is vastgesteld m.b.t. het met prioriteit uitvoeringsgereed maken van de volgende onderwerpen:

- De kop werkt
- Glasvezel
- Markerwadden
- Groen Kapitaal: Biodiversiteit
- OV-knooppunten

Voor de inhoudelijke details m.b.t. de invulling van de motie verwijzen wij u naar de separate brief met als onderwerp "Afhandeling motie 25 bij de kaderbrief 2017". Wij stellen u voor deze brief onderdeel te laten zijn van uw begrotingsbesluit via deze voordracht.

Wijzigingen als gevolg van nieuwe verslagleggingsvoorschriften

Op 5 maart 2016 is de herziene versie van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten gepubliceerd. In de kaderbrief hebben wij u reeds geïnformeerd dat deze voorschriften leiden tot wijzigingen in de opzet van de begroting.

1. Uniforme taakvelden

De raming van taakvelden is als bijlage bij de begroting opgenomen. Hierin is te lezen, hoe de taakvelden relateren aan de begrotingsprogramma's.

2. Beleidsindicatoren: effecten

De invoering van gezamenlijke beleidsindicatoren voor alle provincies is uitgesteld tot de begroting 2018, omdat dit in IPO-verband niet haalbaar bleek.

3. Verbonden Partijen

De informatie m.b.t. verbonden partijen treft u aan bij de programma's.

4. Kosten van de overhead en rente

De wijzigingen in de verplichte rapportage m.b.t. de overhead brachten meer administratieve effecten met zich mee dan bij de kaderbrief kon worden ingeschat. Onder andere schrijft de nieuwe categorie-indeling voor, dat voor de aanlevering aan het CBS de categorie "apparaatskosten" vervalt en wordt vervangen door andere categorieën, die ook deels onder onze categorie "directe lasten" terechtkomen en deels onder de nieuwe categorie "Salarissen". In deze begroting hebben wij de door PS in het format vastgestelde categorieën zo veel mogelijk gehandhaafd. Dit betekent wel, dat de vertaling van de begrotingsposten naar de aan het CBS aan te leveren gegevens niet meer één op één is af te leiden.

Daarnaast is de voorheen aan operationele toegerekende overhead nu verplicht in programma 8 opgenomen. Dit betekent dat de cijfers m.b.t. de apparaatskosten niet zonder meer vergelijkbaar meer zijn met voorgaande jaren. In de paragraaf bedrijfsvoering gaan wij in op de specifieke effecten die dit met zich meebrengt.

De recente stellige (verplichte) uitspraken van de commissie BBV 'm.b.t. de interpretatie van de nieuwe wetgeving leiden er toe, dat geen rente meer mag worden toegerekend aan investeringen of andere activiteiten, tenzij sprake is van een financieringstekort. Omdat wij geen financieringstekort hebben, betekent dit voor de provincie Noord-Holland, dat alle interne rentecomponenten uit de begroting moesten worden verwijderd. Het totale financiële effect hiervan beperkt zich tot die gevallen, waarbij interne rente werd gedekt uit reserves. Voor het overige is dit resultaatneutraal. (Minder rentelasten op de programma's, minder rentebaten op programma 8).

5. Het activeren van investeringen met maatschappelijk nut

Deze wijziging, waarbij investeringen met maatschappelijk nut niet meer ineens mogen worden afgeschreven, maar moeten worden afgeschreven over de gebruiksduur van de investering, is neutraal in de begroting verwerkt. De bedragen die bedoeld waren voor afschrijving ineens worden gestort in de nieuwe reserve kapitaallasten, waaruit de afschrijvingslasten de komende jaren worden gedekt. Om deze werkwijze inzichtelijk te houden, zal indien nodig een reserve kapitaallasten per betrokken programma in de begroting worden gemaakt. Op dit moment is alleen een reserve voor programma 2 nodig.

6. Het EMU-saldo

In het financiële deel van de begroting treft u de geprognosticeerde balans aan, waaruit het EMU-saldo kan worden afgeleid.

7. Vennootschapsbelasting en grondexploitatie

Dit leidt niet tot wijzigingen in onze begroting.

Webversie van de begroting

In lijn met de intentie van PS om digitaler te werken, is ook van deze begroting weer een webversie ontwikkeld waarin alle informatie, die ook in de boekversie/PDF is te vinden, op een voor diverse digitale media toegankelijke wijze wordt ontsloten. Daarnaast zijn in de webversie publieksvriendelijke onderdelen toegevoegd in de vorm van verduidelijkende grafieken en filmpjes. Deze versie is te vinden op <http://financien.noord-holland.nl/>

2. Begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Min is voordelig				
1. Openbaar bestuur	22.668	21.290	21.505	19.817
2. Bereikbaarheid	170.624	161.250	164.592	174.278
3. Water	4.129	3.989	4.002	3.990
4. Milieu	17.463	16.082	15.894	15.409
5. Ruimte	10.302	9.069	5.356	3.933
6. Groen	80.607	55.625	50.754	50.582
7. Cultuur en Welzijn	13.475	12.712	12.541	12.025
8. Financiën	-316.929	-312.768	-314.908	-317.849
Totaal saldo van baten en lasten	2.339	-32.751	-40.265	-37.816

Het saldo van baten en lasten is het saldo van de begroting voordat de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves worden gedaan. In 2017 is dit saldo € 2,3 miljoen nadelig. Dit komt omdat de provincie een investerende provincie is. Wij onttrekken jaarlijks meer aan onze reserves dan wij er in storten, om daarmee onze doelen te bereiken. In de jaren 2018 en verder is het saldo van baten en lasten nu nog voordelig. Dit komt omdat wij zoals afgesproken met uw Staten veel projecten, die gedekt worden uit reserves, pas ramen op het moment dat deze uitvoeringsgereed zijn. Op dat moment wordt zowel de last als de bijbehorende onttrekking aan de reserve geraamd.

Het totale begrotingsresultaat van de provincie is door de onttrekkingen aan de daarvoor bedoelde bestemmingsreserves € 0. Conform uw besluit bij de kaderbrief is daarbij het positieve saldo van de jaarschijf 2016 ingezet voor dekking van incidentele lasten in de jaren 2017 en 2018. Hiermee sluiten deze jaarschijven nu op € 0.

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Min is voordelig				
Onttrekkingen	-185.089	-184.793	-151.569	-111.041
Stortingen	182.750	217.544	191.337	132.357
<i>Totaal mutaties reserves</i>	<i>-2.339</i>	<i>32.751</i>	<i>39.769</i>	<i>21.316</i>
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties)	-	-	-496	-16.500

reserves)

Structureel en reëel evenwicht

Onze toezichthouder, het ministerie van BZK, geeft in de jaarlijkse brief "Aandachtspunten voor de begroting" aan, dat de begroting sluitend moet zijn en een structureel en reëel evenwicht moet kennen. Een sluitende begroting is bereikt, doordat het begrotingssaldo in alle begrotingsjaren € 0 is.

Structureel evenwicht

Een structureel evenwicht wordt bereikt, als structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om dit evenwicht te bepalen, wordt van alle posten in de begroting beoordeeld of deze incidenteel of structureel zijn. Incidentele posten zijn posten die ofwel 3 jaar of minder in de begroting zijn opgenomen, ofwel een duidelijk tijdelijk karakter hebben (bijvoorbeeld gekoppeld aan het 4-jarige coalitieakkoord). Ook lasten die gedekt worden uit bestemmingsreserves zijn in principe incidenteel.

In onderstaande tabel is deze indeling opgenomen. Hieraan is te zien dat de structurele component van de begroting een voordelig resultaat kent van € 23,6 miljoen in 2017, € 29,4 miljoen in 2018, € 35,9 miljoen in 2019 en € 32,2 miljoen in 2020. Daarmee is de begroting structureel in evenwicht. In tabel 5.2.4 van de begroting worden deze bedragen nader gespecificeerd. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is het verplichte kengetal voor de structurele exploitatieruimte te vinden.

Incidentele en structurele begrotingsposten

Bedragen * €1.000	2017	2018	2019	2020
Incidenteel				
Baten	-3.731	-4.966	-2.452	-443
Lasten	140.304	102.840	105.343	93.237
Saldo van incidentele baten en lasten	136.573	97.874	102.891	92.794
Onttrekkingen reserves	-182.790	-180.221	-144.626	-102.232
Stortingen reserves	69.851	111.802	77.157	25.179
Saldo van incidentele mutaties reserves	-112.939	-68.418	-67.469	-77.053
Totaal saldo incidentele onderdelen	23.634	29.456	35.422	15.741
Structureel				
Baten	-425.840	-428.427	-418.272	-423.454
Lasten	291.606	297.802	275.116	292.845
Saldo van structurele baten en lasten	-134.234	-130.625	-143.156	-130.609
Onttrekkingen reserves	-2.299	-4.572	-6.943	-8.809
Stortingen reserves	112.899	105.742	114.181	107.178
Saldo van structurele mutaties reserves	110.600	101.169	107.238	98.369

Totaal structureel begrotingsresultaat	-23.634	-29.456	-35.918	-32.240
Totaal begrotingsresultaat	-	-	-496	-16.500

De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Bedragen * € 1.000	B2017	B2018	B2019	B2020
Uitkering uit het Provinciefonds *	182.747	178.528	182.097	187.538
Motorrijtuigenbelasting	195.400	195.400	195.400	195.400

Deze posten worden geraamd op basis van de circulaire van het ministerie van BZK (Provinciefonds) en gegevens van de belastingdienst m.b.t. de ontwikkeling van het wagenpark (Motorrijtuigenbelasting). Voor het provinciefonds geldt de trap op-trap af systematiek met de rijksuitgaven. Dat betekent dat hogere of lagere uitgaven bij het rijk zich doorvertalen in onze provinciefondsinkomsten. Via de stelpost macro-economische ontwikkelingen in onze begroting houden wij rekening met deze ontwikkelingen. Voor de motorrijtuigenbelasting is vooral de economische groei een bepalende factor. Wanneer de groei aantrekt, groeit het wagenpark in zwaarte en aantal en stijgt onze opbrengst. De laatste voorlopige cijfers van de belastingdienst van augustus 2016 duiden er op dat een groei is ingezet. Meer zekerheid hierover zal bij de eindafrekening 2016 ontstaan en bij de kaderbrief 2018 worden meegenomen.

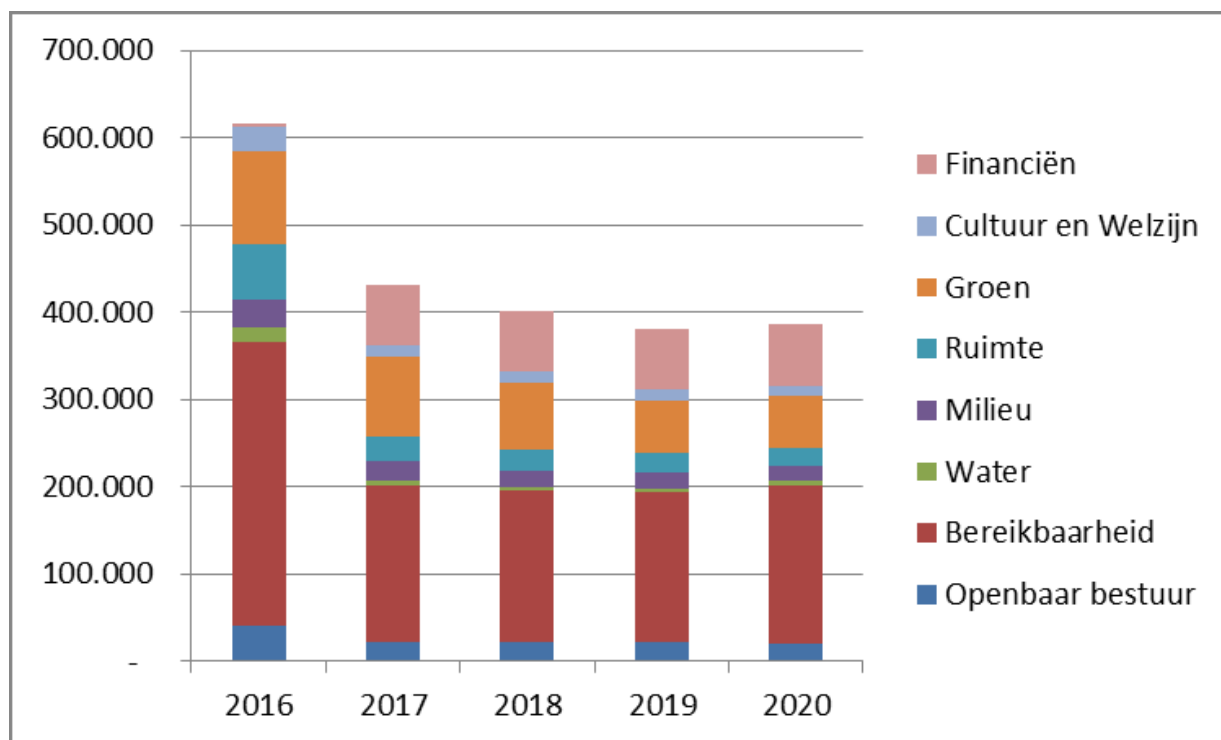
* Het betreft hier de totale uitkering conform de meicirculaire. Bij programma 8 worden deze posten nader gespecificeerd.

Reëel evenwicht

Naast de getalsmatige beoordeling kijkt de toezichthouder naar de realiteit van de begrotingscijfers. Bijzondere aandachtspunten daarbij zijn de paragrafen kapitaalgoederen en risicomanagement en de eventuele stelposten. Aan de hand van de paragraaf kapitaalgoederen wordt beoordeeld of in de begroting voldoende aandacht is besteed aan het op peil houden van de kwaliteit van de kapitaalgoederen zoals de provinciale wegen en gebouwen. Omdat bij de provincie Noord-Holland het PMO (Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud) tegelijkertijd aan uw Staten wordt voorgelegd met de begroting, is inzicht hierin goed gewaarborgd. Daarnaast is de risicoparagraaf van belang waarmee wordt bepaald of de provincie in staat is eventuele tot uiting komende risico's op te vangen. Wanneer tenslotte de begroting sluitend zou zijn gemaakt met bezuinigingsstelposten, moet daar een concreet plan voor bestaan om deze in te vullen. De provincie heeft alle taakstellingen van de afgelopen jaren ingevuld en er zijn op dit moment geen bezuinigingstaakstellingen in de begroting meer opgenomen.

Programmabudgetten

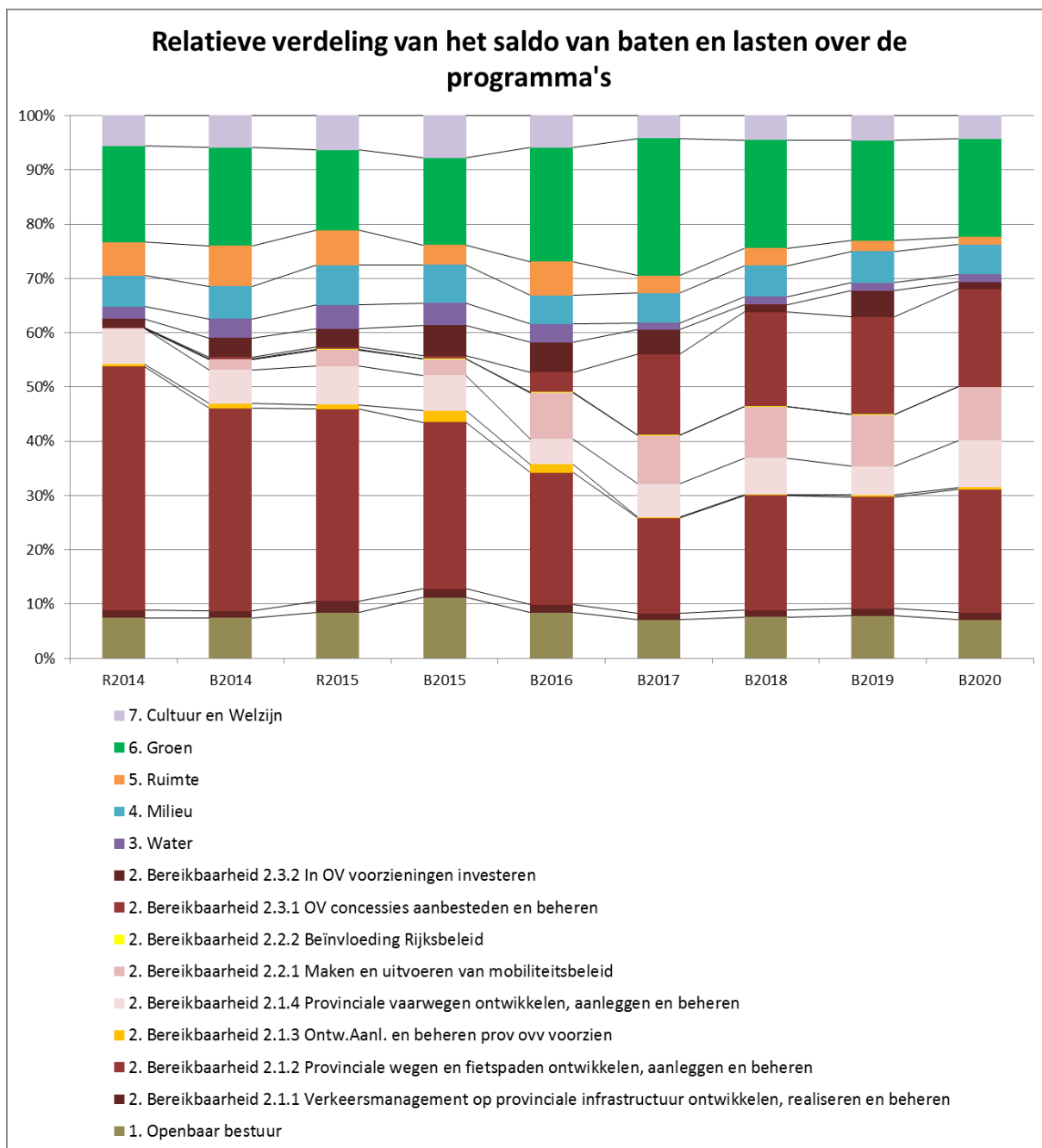
Totaal lasten per programma

In deze grafiek ziet u de totale lasten en de verdeling daarvan over de programma's.

De verschillen met het jaar 2016 worden voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe verslaggevingsvoorschriften van het BBV. De wijzigingen in deze wetgeving veroorzaken een toename van de lasten in het programma financiën, omdat de overhead niet meer wordt toegerekend aan de programma's, maar in het programma financiën wordt verzameld. Daardoor nemen de lasten in dit programma toe en in de andere programma's af. Daarnaast worden op grond van deze regels geen investeringen meer ineens afgeschreven. Het betreft met name investeringen in programma 2, die gedekt worden uit reserves. Deze investeringen worden nog steeds gedekt uit de reserves, maar verdeeld over de jaren verantwoord.

Saldo van baten en lasten per programma

Deze grafiek is op verzoek van uw Staten toegevoegd. In deze grafiek is de relatieve omvang van de programma's te zien ten opzichte van de totale begroting (100%). Wat opvalt is de groei van de operationele doelen 2.2.1 en 2.3.1 vanaf 2016. Dit wordt verklaard doordat de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer vanaf 2016 is opgenomen in het provinciefonds als decentralisatieuitkering en daarmee onderdeel van de algemene middelen. De daling bij operationeel doel 2.1.2 heeft voornamelijk te maken met de wijzigingen in het BBV en voor een deel ook met de verplichte wijziging van verwerking van de BDU-uitkering.

3. Overzicht financiële ontwikkelingen ten opzichte van de begroting 2016

Totaaloverzicht mutaties begroting 2017 - 2020

Het totale begrotingssaldo na de verwerking van alle mutaties is in 2017 en 2018 € 0. Hierbij is in 2017 een budget voor de invulling van motie 25 opgenomen van in totaal € 8,3 miljoen.

Bedragen in € 1.000. Een negatief bedrag is voordelig.

	B2017	B2018	B2019	B2020
1. Primitieve begroting	-	-	-	-10.794
2. Kaderbrief	4.637	3.785	342	-3.197
3. Begroting	6.798	-662	-838	-2.509
3. Onttrekking negatief resultaat aan algemene reserve cf. kaderbrief	-11.435	-3.123		
Eindsaldo begroting 2017-2020	0	0	-496	-16.500

A. Nieuwe mutaties begroting 2017 - 2020

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de mutaties onder 3. Begroting in voorgaande tabel. De toelichtingen hierop vindt u bij de diverse programma's in de begroting.

Bedragen in € 1.000. Een negatief bedrag is voordelig.

		2017	2018	2019	2020
1 Openbaar bestuur	Accountant jaarrekening	30	30	30	30
	Correctie PS budgetten	-1	-1	-1	-1
	Integriteitsonderzoeken t.b.v. Utrecht en Flevoland	-50	-50	-50	-50
2 Bereikbaarheid	Omgevingsdiensten	62	62	62	62
	PMI Beatrixbrug en N247 Broek in Waterland afschrijving	10	16	22	6
	PMI Lagere afschrijvingen	-530	-549	-765	-434
	PMO Beatrixbrug afschrijving	-	-	24	24
	PMO Lagere afschrijvingen	-715	-454	-847	-880
	PMO software voor BGT & Wion	15	15	15	15
3 Water	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: Functie volgt waterpeil	-200	-300	-300	-300
	Omgevingsdiensten	9	9	9	9
4 Milieu	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen	37	37	37	37
	Leges WABO	-675	-525	-525	-200

		2017	2018	2019	2020
	Omgevingsdienst VTH-taken Zeesluis	465	403	280	-
	Omgevingsdiensten	276	126	126	126
	Omgevingsdiensten nieuwe taken geluidswetgeving	38	38	38	38
	SWUNG actualisatie t.o.v. kaderbrief	-90	-90	-90	-90
5	Ruimte				
	Beheer gronden	651	651	550	300
	Bijstelling huren en pachten	-1.183	-1.183	-1.183	-1.183
	Coalitieakkoord verschuiving in tijd: arbeidsmarkt	-241	464	74	-
	Grondverkoop algemeen	-500	-500	-500	-500
	Huurovereenkomst Crailo cf. PS besluit*	-360	-365	-370	-375
	Saneringskosten voormalig provinciaal ziekenhuis Castricum	280	-	-	-
	Verkoop BBL/PASO-gronden	1.448	1.448	-552	-552
	Waterschapsbelasting	46	46	46	46
6	Groen				
	Omgevingsdiensten	-197	-197	-197	-197
	Storting in reserve Groen BBL/PASO-gronden	-1.448	-1.448	552	552
7	Cultuur en Welzijn				
	Archeologisch depot	-1	-1	-1	-1
8	Financiën				
	Beheer en onderhoud panden	-62	-63	-64	-66
	Leges WABO	4	4	4	4
	Winkels Houtplein	-50	-50	-50	-50
9	Diverse				
	Vrijgespeeld bedrag binnen bedrijfsvoering	-508	-508	-508	-508
	Storting in reserve bedrijfsvoering t.b.v. egalisatie digitaliserings-projecten	508	508	508	508
	Invulling motie kaderbrief (Zie separate brief)	8.378	-	-	-
	Provinciefonds meicirculaire	977	1.478	1.693	580
	BBV Wijziging activering en rente	375	287	1.095	541
Totaalsaldo mutaties begroting 2017		6.798	-662	-838	-2.509

* In samenhang met het PS besluit bij de 2^e begrotingswijziging 2016 zijn de huuropbrengsten geraamd die wij van het COA verwachten te ontvangen voor het AZC Crailo. Indien er wijzigingen komen in deze verwachtingen, kan dit gevolgen hebben voor het begrotingsresultaat zoals dat in deze begroting is opgenomen.

Instelling reserve

In verband met de gewijzigde administratieve verwerking van investeringen, waarbij niet meer vervroegd mag worden afgeschreven, wordt een reserve ingesteld voor de dekking van toekomstige kapitaallasten. Hierdoor kan de BBV-wijziging op dit gebied neutraal worden verwerkt in de begroting.

Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid	
Functie	Budgetgerichte reserve voor de afschrijvingslasten voortkomend uit de programma 's voor infrastructuur.
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten binnen programma Bereikbaarheid te dekken, voor zover die werden gedekt door verkorte afschrijving of afschrijving ineens.
Nadere toelichting	
In 2016 is de regelgeving vanuit het Rijk Begroting, Besluitvorming en Verantwoording (BBV) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt worden.	
Programma	De uitvoering valt onder programma 2 Bereikbaarheid.
Voeding	Op basis van besluitvorming m.b.t. investeringen
Looptijd	De Reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid wordt met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen geëvalueerd in 2018. De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.
Besluitvorming	Op basis van besluitvorming door Provinciale om ten laste van een (overige) reserve een investeringsbijdrage beschikbaar te stellen, zal deze bijdrage aan de betreffende reserve worden onttrokken en in de reserve kapitaallasten bereikbaarheid worden gestort.

4. Voordracht

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 53

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016

besluiten:

1. De begroting 2017 en meerjarenraming 2018 – 2020 vast te stellen, bestaande uit de programmabegroting en de financiële begroting en de brief met betrekking tot de afdoening van motie 25;
2. Motie 25 van 26 juni 2016 als afgedaan te beschouwen;
3. De in de begroting opgenomen totale lasten en baten per programma, de mutaties in de reserves en de investeringskredieten vast te stellen;
4. De reserve kapitaallasten in te stellen.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HK Haarlem

INGEKOMEN - 2 SEP. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W. Cavens

CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 4215

cavensw@noord-holland.nl

1 | 8

Betreft: Invulling motie 25 Kaderbrief 2017

Geachte leden,

Op 26 juni stelde u de kaderbrief 2017 vast, die als de basis heeft gediend voor de nu voorliggende begroting. In deze kaderbrief waren ontwikkelingen benoemd, die nog niet volledig uitvoeringsgereed waren. In het financieel kader voor de begroting, zoals dat door uw Staten is vastgesteld bij de kaderbrief, zijn deze ontwikkelingen daarom niet meegenomen.

Uitvoering motie 25

Bij de behandeling van de kaderbrief hebt u motie 25 vastgesteld, waarin u het college verzoekt prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van de volgende projecten:

- De kop werkt
- Glasvezel
- Markerwadden
- Groen Kapitaal: biodiversiteit
- OV-Knooppunten

In de zomer is gewerkt aan het verder uitvoeringsgereed maken van deze onderwerpen, waarbij uw motie leidraad is geweest. Voor de beoordeling van de uitvoeringsgereedheid en robuustheid van de voorstellen zijn diverse aspecten bekeken, waaronder bijvoorbeeld de link met het coalitieakkoord, de relatie met de rol van de provincie en de zekerheid van de uitgave in relatie tot de planning. Hiermee geven wij tevens invulling aan de adviezen van concerncontrol m.b.t. het voorkómen van onderbesteding van budgetten. Voor uitvoering van de motie is in de begroting een budget van € 8,4 miljoen ter beschikking. Daarnaast hebben wij ook financiële mogelijkheden en alternatieve opties nader onderzocht.

Verzenddatum

- 1 SEP. 2016

Kenmerk

823114/850830

Uw kenmerk

PvdA NOORD-HOLLAND

Motie Prioriteiten Kaderbrief

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 27 juni 2016 ter behandeling van de Kaderbrief 2017 (VD-34).

constatieren dat:

- Gedeputeerde Staten in de Kaderbrief de uitgangspunten, beleidskeuzes en financieel kader voor 2017-2020 aan de Staten heeft voorgelegd;
- Er in de meerjarenraming een aantal ontwikkelingen niet meegenomen zijn omdat ze niet volledig uitvoeringsgereed zijn (hoofdstuk 5.5 op pagina 30, categorie 2);
- Er ruimte is voor nadere uitwerking of uitvoering van een aantal van deze voorstellen.

overwegen dat:

- Provinciale Staten richting willen geven aan Gedeputeerde Staten voor de uitwerking van de voorstellen in hoofdstuk 5.5, die nog niet volledig uitvoeringsgereed zijn;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van de volgende projecten:
 - De Kop werkt (AO)
 - Glasvezel (AQ)
 - Markerwadden (AT)
 - Groen Kapitaal: Biodiversiteit (AU)
 - OV-knooppunten (AV)
- Voorstellen hiervoor zo snel mogelijk aan PS voor te leggen, bij voorkeur bij de begroting van 2017;
- Bij het project Markerwadden (AT) Provinciale Staten actief te betrekken bij ontwikkelingen, nut en noodzaak, consequenties en de financiering.

en gaan over tot de orde van de dag

D66
VVD
PvdA
CDA
Dennis Heijnen

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Dreef 3

Haarlem [2012 HR]

www.noord-holland.nl

Hieronder geven wij de resultaten van onze onderzoeken aan en specificeren wij ons voorstel voor afhandeling van de motie, zoals dat in de aan u voorgelegde concept-begroting is opgenomen.

De kop werkt

Uitvoeringsgereedheid

In dit programma werkt de provincie samen met gemeenten, bedrijven en het ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord om de economie in de Kop te versterken. De betrokken gemeenten hebben het initiatief genomen om een regionaal ambitiedocument, met een bijbehorend uitvoeringsprogramma en begroting op te stellen. In de periode sinds de behandeling van de kaderbrief hebben alle gemeenteraden de inhoudelijke uitwerking van drie bestuursopdrachten en een daaruit voortkomende projectenlijst (als voorlopers van een uitvoeringsprogramma) vastgesteld. Er is door de provincie een inhoudelijke quickscan van de bestuursopdrachten uitgevoerd, waaruit in algemene zin geconcludeerd wordt dat de inhoud van de bestuursopdrachten goed aansluit bij het provinciaal beleid. Verschillende aspecten vragen echter nog een nadere uitwerking. Dit betreft zowel de onderbouwing van een deel van de voorgestelde projecten (waarom deze projecten) als de operationele uitwerking van de plannen. Enkele projecten zijn zeer waarschijnlijk in 2017 uitvoeringsgereed.

Dekking

Alle gemeenteraden samen hebben ingestemd met een financiering van € 15 miljoen over vier jaar, onder voorwaarde van cofinanciering door de provincie voor hetzelfde bedrag.

Overkoepelend moeten nog een uitvoeringsprogramma en een financieringsvoorstel (inclusief beheersverordening) worden opgesteld. Inzichtelijk moet nog worden gemaakt of sprake is van dubbele financieringen (oude plannen bij gemeenten die al andere provinciale of andere dekking hebben).

Conclusie "De kop werkt"

Ook al zijn nog niet alle aspecten van de plannen concreet uitgewerkt, het is realistisch dat de uitvoering van een aantal projecten in 2017 kan plaatsvinden. Ook vinden wij het belangrijk het signaal af te geven dat wij in principe bereid zijn te investeren in dit programma, mits de onderbouwing en de operationele uitwerking verder worden ontwikkeld en aansluiten bij de provinciale beleidsdoelen. Wij stellen daarom voor hiervoor € 2,5 miljoen op te nemen in de begroting 2017 en € 4,8 miljoen te reserveren voor projecten die uitvoeringsgereed komen in 2018 en voor het overige deel de beoordeling bij de kaderbrief 2018 te doen.

Breedband (glasvezel)

Uitvoeringsgereedheid

PS hebben GS opgedragen onderzoek te doen naar wat er voor nodig is op juridisch, operationeel en financieel vlak om het internet in heel Noord-Holland in 2020 ontsloten te hebben via een glasvezelnetwerk en de uitkomsten daarvan voor 1 september 2016 met de Staten te delen. Door middel van een separate brief geven wij invulling aan deze motie. Daarnaast is naar aanleiding van de ambities in het coalitieakkoord voor digitale infrastructuur onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor breedband in het buitengebied (de zogenaamde 'witte gebieden'). Voor de begroting 2017 is, in relatie met de motie, van belang dat de provincie nog een keuze moet maken welke rol zij precies wil vervullen en aan welke juridische, operationele en financiële randvoorwaarden moet worden voldaan. Bij het stimuleren van de realisatie van de verbindingen zijn verschillende keuzes mogelijk, bijvoorbeeld: overlaten aan de markt, faciliteren van samenwerking van gemeenten en vraagbundeling of financiële ondersteuning bieden voor de onrendabele top. Voor dit laatste onderdeel heeft medio juni een uitvraag plaatsgevonden aan alle grote aanbieders waarbij hen is gevraagd met een voorstel te komen waarin wordt geschetst op welke wijze zij denken het mogelijk te kunnen maken om de witte gebieden in Noord-Holland voor het jaar 2020 te voorzien van de gewenste aansluitingen. Ook is gevraagd te kijken naar niet bekabelde mogelijkheden.

Dekking

Op dit moment is nog onduidelijk wat de keuze en consequenties van die keuze zullen zijn, ook in financiële zin. Uit onderzoek kwam naar voren dat er voor het in heel Noord-Holland realiseren van glasvezel sprake is van een onrendabele top van ongeveer € 30 miljoen. Daarbij wordt uitgegaan van 95% van de benodigde aansluitingen via bekabeling en 5% via andere oplossingen. Verdere besluitvorming over de rol en inzet van de provincie zal nog moeten plaatsvinden. Pas dan zal ook duidelijk worden welke financiële middelen nodig zijn.

Conclusie "Breedband"

Wanneer bijvoorbeeld gekozen wordt voor een provinciale bijdrage aan de onrendabele top is sprake van een substantieel te dekken bedrag. In dat geval zal op basis van een integrale afweging een keuze moeten worden gemaakt m.b.t. de inzet van middelen. Wij stellen voor dit bij de kaderbrief 2018 nader te bezien en daarbij een onderzoek naar de bestaande planning van de inzet van middelen uit de diverse bestemmingsreserves te betrekken. Als onze rol is bepaald en de voorstellen uitvoeringsgereed genoeg zijn en over dekking bij de kaderbrief 2018 is besloten, kan desgewenst nog in 2017 worden gestart via een begrotingswijziging in de zomernota.

Markerwadden

Uitvoeringsgereedheid

Het project Marker wadden is een natuurproject in het Markermeer-IJmeer, waarbij uiteindelijk vijf eilanden worden aangelegd. Het project moet een belangrijke impuls aan de water- en natuurkwaliteit van dit N2000-gebied gaan leveren en draagt bij aan het ontstaan van economische ontwikkelruimte voor recreatie, toerisme en bedrijvigheid. Het voorstel in de Kaderbrief heeft betrekking op het benutten van een kans om het project sneller en voor beduidend minder kosten te realiseren door aan te sluiten bij de huidige realisatie van de eerste fase van het project. Het project is op technisch gebied uitvoeringsgereed.

Dekking

Er zijn nog steeds onzekerheden over de bereidheid van andere betrokken partijen (o.a. MRA en provincie Flevoland) om mee te betalen. De bijdrage van Noord-Holland zou de aanleg van het derde eiland betreffen en worden verleend onder de voorwaarde dat de andere partijen meebetalen. Of zij hiertoe bereid zijn moet duidelijk worden op een publieke bijeenkomst op 24 september. Tijdens deze bijeenkomst zullen de initiatiefnemers (Natuurmonumenten, Flevoland en het rijk) toelichten hoe de financiering van het project ervoor staat en wat er op grond daarvan op korte termijn aangelegd kan worden.

Voor wat betreft de eventueel door de provincie in te zetten middelen heeft nader onderzoek plaatsgevonden. Het in totaal door de provincie bij te dragen bedrag is € 4 miljoen. Er kan naar verwachting 3 miljoen worden gevonden binnen bestaande reserves, maar daarvoor moeten nog enkele condities worden ingevuld, onder andere in overleg met Natuurmonumenten. Voor € 1 miljoen wordt een beroep gedaan op het voor motie 25 beschikbare budget.

Conclusie Markerwadden

Conform uw verzoek in uw motie om actief betrokken te worden bij dit project, wordt dit in een separaat voorstel aan u voorgelegd. Daarbij wordt rekening gehouden met een bijdrage van € 1 miljoen uit het voor de motie 25 beschikbare budget. In het separate voorstel zullen ook de financiële aspecten met de verdere dekking uit reserves in detail worden besproken.

Groen kapitaal: biodiversiteit

Uitvoeringsgereedheid

De Aanpak Groen Kapitaal richt zich op het bevorderen van biodiversiteit buiten het NNN door middel van combinaties van natuur met de ruimtelijk-economische domeinen van het provinciaal beleid. Bij vaststelling van deze aanpak in GS zijn middelen (van Duurzaam Door) beschikbaar gesteld om een aantal concrete projecten en processen te faciliteren. Het voorstel in de Kaderbrief heeft betrekking op activiteiten waarmee de betrokken partijen gezamenlijk kansen voor Groen kapitaal kunnen zoeken en ontwikkelen. In de afgelopen periode is de hierbij te hanteren aanpak concreet uitgewerkt voor uitvoering in 2017. De

aanpak omvat jaarlijkse kenniscafé's rond vier met elkaar vastgelegde thema's. Hieruit kunnen bepaalde issues als kansen naar voren komen, die via het instrument Groen Kapitaal Lab verder zullen worden uitgewerkt. Een congres moet de verbinding tussen de resultaten van alle activiteiten leggen en zorgen voor opschaling. Er wordt tevens gewerkt aan een lange termijn perspectief om de verantwoordelijkheid voor deze kennisgevings- en ontwikkelactiviteiten meer gezamenlijk met alle betrokken partijen te delen. Een voorstel hiervoor wordt eind augustus aan de partners voorgelegd.

Dekking

Het voorstel in de Kaderbrief heeft betrekking op   100.000 procesgeld dat nodig is voor activiteiten waarmee de betrokken partijen gezamenlijk kansen voor Groen kapitaal kunnen zoeken en ontwikkelen.

Conclusie Groen kapitaal

Wij stellen voor procesgeld van  100.000 voor 2017 nu ter beschikking te stellen vanuit de algemene middelen en in de kaderbrief 2018 een voorstel op te nemen dit bedrag structureel te maken.

OV-knooppunten

Uitvoeringsgereedheid

Met het programma ov-knooppunten zet de provincie in op het efficiënter gebruiken van de bestaande ruimte in stedelijk gebied, het behouden van het waardevolle cultuurlandschap en het beter benutten van de infrastructuur of het vervoersnetwerk. Het OV-knooppuntenbeleid wordt uitgewerkt op het niveau van corridors (meerdere samenhangende knooppunten) en op het niveau van individuele knooppunten. In de periode sinds de behandeling van de kaderbrief is verder gewerkt aan de stappen die nodig zijn om tot een concreet investeringsprogramma voor OV-knooppunten te komen. Voortgang is er op het gebied van prioritering van knooppunten en het bepalen van de belangrijkste opgaven per knooppunt. In september zullen gesprekken gevoerd worden met gemeenten en investeerders om tot een eerste concept investeringsprogramma op knooppuntniveau te komen. Dit programma zal per knooppunt de focus aangeven, maar is nog niet uitgewerkt op het niveau van concrete projecten.

Dekking

Het investeringsprogramma moet duidelijkheid gaan geven over de onderbouwing voor het wel of niet meefinancieren aan projecten (o.a. op basis van hun bijdrage aan provinciale doelen en aansluiting bij de provinciale prioritering). Op dit moment zijn de door de gemeenten gehanteerde plannings nog onzeker. Binnen de provinciale reserves zijn middelen bestemd voor OV-knooppunten.

Conclusie OV-Knooppunten

De provincie vindt het belangrijk te investeren in OV-knooppunten. Op dit moment zijn de projecten beperkt uitvoeringsgereed. Wij zien veel belangstelling bij gemeenten om samen aan dit programma te werken en we verwachten dat de uitvoeringsgereedheid in de toekomst zal toenemen.

Omdat binnen de provinciale reserves al middelen aanwezig zijn voor OV-knooppuntenprojecten, stellen wij voor in 2017 uitvoeringsgereed komende projecten te dekken vanuit deze reserves. Het gaat om een bedrag van € 5 miljoen. Voor de toekomst zullen wij bij de kaderbrief 2018 bezien welke middelen kunnen worden vrijgespeeld en toegevoegd aan het OV-knooppuntenprogramma.

Overige eerder nog niet uitvoeringsgerede onderwerpen

Van de overige nog niet uitvoeringsgerede onderwerpen uit de kaderbrief is voor een tweetal onderwerpen ook voortgang te melden, die kan leiden tot uitvoering in 2017.

Smart Mobility

Uitvoeringsgereedheid

Met het programma Smart Mobility daagt de provincie de markt uit om proeven op het Noord-Hollandse wegennet te doen met nieuwe technologieën die in de toekomst de mobiliteit beter kunnen faciliteren. Het programma bestaat uit vier afzonderlijke onderdelen. Sinds de bespreking van de kaderbrief zijn deze vier onderdelen verder uitgewerkt met de betrokken partijen, waardoor het programma voor 2017 inmiddels uitvoeringsgereed is. Voor één onderdeel (proeftuin Smart Mobility Schiphol) loopt inmiddels een landelijk aanbestedingstraject door het ministerie van I&M, waarin uitvoering in 2017 als harde voorwaarde is opgenomen. Voor het onderdeel praktijkcases PNH Centrales geldt dat er volledige projectuitwerkingen gereed liggen en dat de uitvoering kan starten zodra de middelen beschikbaar zijn. Voor het experiment Smart Roads is in 2017 een pilot voorzien. Voor het onderdeel Trendwatching wordt aangesloten bij al lopende onderzoeksprojecten van partners (kennisinstellingen en andere overheden), zodat ook hier uitvoering verzekerd is.

Dekking

In het coalitieakkoord zijn structurele middelen opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van toekomstige investeringen in wegen en vaarwegen (PMI) en het onderhoud (PMO) daarvan. Deze middelen worden gestort in de reserve infrastructuur. Dit bedrag bevat ook dekking voor rentelasten. Aangezien wij geen financieringstekort hebben en dus als gevolg van de nieuwe BBV-wetgeving geen rente meer mogen toerekenen, is het rentepercentage waar wij mee rekenen op dit moment verplicht 0%. Daardoor ontstaat ruimte in de reserve infrastructuur. Omdat bij de raming van de stortingen in de reserve geen investeringstempo en rentepercentage is vastgelegd, is in principe

geen exact bedrag te bepalen. Wij zijn daarom uitgegaan van een voorzichtig scenario. Gebaseerd op een voormalige rentestand van 1%, die nu 0% wordt, bedraagt de ruimte in de reserve ongeveer € 1,9 miljoen, gebaseerd op 4 jaar.

Conclusie Smart Mobility

De projecten zijn uitvoeringsgereed. Voorgesteld wordt € 1,595 miljoen uit de ruimte in de reserve infrastructuur als volgt in te zetten voor SMART Mobility projecten:

Proeftuin	€ 930.000
Smart roads	€ 65.000
Trendwatching	€ 50.000
Praktijkcases PNH-centrales	€ 550.000
Totaal Smart Mobility	€ 1.595.000

Overnachtingsplaatsen binnenvaart

Uitvoeringsgereedheid

In het Coalitieakkoord is aangegeven dat GS inventariseren wat nodig is om vervoer over water te stimuleren en te ondersteunen. Daarbij worden ook faciliteiten betrokken die op land nodig zijn, zoals auto-afzetplaatsen bij overnachtingsplaatsen voor de binnenvaart. Er is een inventarisatie uitgevoerd van mogelijke plaatsen langs het Noordhollandsch kanaal en langs de Ringvaart. In totaal wordt er naar gestreefd om 2 overnachtingsplaatsen met autoafzetplaats en 2 overnachtingsplaatsen te realiseren.

Uit de inventarisatie is gebleken dat het mogelijk is om al in 2017 langs het Noordhollandsch Kanaal bij Purmerend een overnachtingsplaats en auto-afzetplaats te realiseren. Hetzelfde geldt voor de Ringvaart van de Haarlemmermeer bij de Elsbroekerbrug.

Dekking

Op de genoemde plaatsen kunnen wij gebruik maken van al bestaande infrastructuur, waardoor twee overnachtingsplaatsen al in 2017 kunnen worden gerealiseerd tegen beperkte kosten. Voor het realiseren van beide wachtplaatsen/auto-afzetplaatsen in 2017 is een budget van € 300.000 nodig.

Conclusie Overnachtingsplaatsen binnenvaart

Twee plaatsen kunnen in 2017 worden gerealiseerd. Voorgesteld wordt € 0,3 miljoen te dekken uit de ruimte in de reserve infrastructuur (Zie voor uitleg de tekst bij Smart Mobility)

Samenvatting financiële effecten

Uit het budget van € 8,4 miljoen dat in de begroting beschikbaar is voor de motie:

De kop werkt	€ 7,3 miljoen
Procesgeld Groen kapitaal	€ 0,1 miljoen

Markerwadden	€ 1,0 miljoen
--------------	---------------

Uit bestaande reserves zal worden ingezet

OV-Knooppunten	€ 5 miljoen
Smart mobility	€ 1,6 miljoen
Overnachtingsplaatsen binnenvaart	€ 0,3 miljoen
Markerwadden	€ 3,0 miljoen

Onderzoek naar de bestaande planning van de inzet van middelen uit bestemmingsreserves en kaderbrief 2018.

Breedband (glasvezel)	pm
OV-knooppunten vervolg	pm
De kop werkt	pm

Voor dit onderzoek zal een integrale inventarisatie plaatsvinden naar het tijdpad van budgetbeslag en een actualisatie van de match van de in reserves aanwezige bedragen met de bestaande doelen. Het resultaat hiervan zal bij de kaderbrief 2018 aan u worden voorgelegd.

In de voorliggende concept-begroting zijn de voorstellen waar dekking plaatsvindt uit de algemene middelen verwerkt. Het totaalbudget hiervoor is ondergebracht in programma 8. In de eerste begrotingswijziging 2017 zal een neutrale financieel technische verschuiving plaatsvinden om de budgetten op de betreffende beleidsprogramma's te plaatsen.

Met bovenstaand voorstel zijn wij van mening dat wij invulling geven aan de motie van uw Staten en onze ambities in het coalitieakkoord "Ruimte voor groei".

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Waarnemend provinciesecretaris

H.J. Scharman

voorzitter

J.W. Remkes

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland,
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 13 OKT. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A.M.C. Tel

CZ/FIN

Doorkiesnummer (023) 514 3821

tela@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Memorie van Antwoord bij de Begroting 2017

Verzenddatum

13 OKT. 2016

Geachte leden,

Ter kennisname zenden wij u bijgaand de Memorie van Antwoord bij de begroting van 2017 toe.

Kenmerk

865996/866011

Uw kenmerk

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

waarnemend provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

J.W. Remkes

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

Memorie van antwoord Begroting 2017-2020

Inhoud

EEB PvdD	L. Vermaas Vraag 24 C. Loggen.....	5
EEB CDA	H. Keur Vraag 70 E. Post.....	5
EEB GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 83 J. Bond.....	6
EEB PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 36 J. Bond.....	6
EEB PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 37 J. Bond.....	7
EEB PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 38 J. Bond.....	7
EEB PvdD	L. van Raan Vraag 45 J. Bond.....	8
EEB PVV NH	I.A. Bezaan Vraag 6 J. Bond.....	8
EEB PVV NH	D.J. van der Sluijs Vraag 7 J. Bond.....	9
EEB PvdD	L. van Raan Vraag 28 J. Bond / C. Loggen.....	9
EEB CDA	H. Keur Vraag 54 J. Geldhof.....	10
EEB CDA	H. Keur Vraag 55 J. Remkes.....	10
EEB GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 77 J. Remkes.....	11
EEB PvdD	L. van Raan Vraag 44 J. van der Hoek.....	11
EEB CDA	H. Keur Vraag 69 T. Talsma.....	12
EEB VVD	J.P.M. van Straaten Vraag 4 T. Talsma.....	12
EEB 50PLUS	O. de Meij Vraag 89 J. Geldhof.....	13
EEB 50PLUS	O. de Meij Vraag 93 J. Remkes.....	13
EEB 50PLUS	O. de Meij Vraag 99. J. van der Hoek.....	14
EEB / M&F OPNH	J.H. Leever Vraag 52 E. Post.....	15
EEB / NLM GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 78 C. Loggen.....	16
EEB / NLM PVV NH	N. Kaptheijns Vraag 13 J. Bond.....	16
M&F PvdD	L. van Raan Vraag 41.....	17
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 72 J. Remkes.....	17
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 73 C. Loggen.....	18
M&F D66	Z. Yurdakul Vraag 107 C. Loggen.....	18
M&F GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 82 C. Loggen.....	19
M&F VVD	J.P.M. van Straaten Vraag 3 C. Loggen.....	20
M&F D66	Z. Yurdakul Vraag 106 C. Loggen.....	20
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 56 E. Post.....	21
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 57 E. Post.....	21
M&F CDA	H.J. De Graaf Vraag 58 E. Post.....	22
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 59 E. Post.....	22
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 67 E. Post.....	22
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 71 E. Post.....	23
M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 74 E. Post.....	23
M&F D66	Z. Yurdakul Vraag 104 E. Post.....	24
M&F Groen Links	A. Hietbrink Vraag 85 E. Post.....	24
M&F GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 84 E. Post.....	25
M&F GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 87 E. Post.....	25
M&F OPNH	J. H. Leever Vraag 51 E. Post.....	27
M&F OPNH	J.H. Leever Vraag 53 E. Post.....	30

M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 32 E. Post.....	31
M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 33 E. Post.....	32
M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 35 E. Post.....	32
M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 39 E. Post.....	33
M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 40 E. Post.....	33
M&F PvdD	A.E. van Liere Vraag 48 E. Post.....	34
M&F PvdD	A.E. van Liere Vraag 49 E. Post.....	34
M&F PVV NH	D.J. van der Sluijs Vraag 9 E. Post.....	35
M&F PVV NH	J. van Hooff Vraag 10 E. Post.....	36
M&F PVV NH	J. van Hooff Vraag 11 E. Post.....	37
M&F VVD	J.P.M. van Straaten Vraag 1 E. Post.....	37
M&F VVD	J.P.M. van Straaten Vraag 2 E. Post.....	38
M&F D66	Z. Yurdakul Vraag 105 E. Post.....	38
M&F PVV NH	D.J. van der Sluijs Vraag 8 J. Bond.....	39
M&F PvdD	F.A.S. Zoon Vraag 34 J. Geldhof.....	40
M&F PvdD	L. van Raan Vraag 23 J. van der Hoek/ C. Loggen	41
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 90 E. Post.....	41
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 91 E. Post.....	42
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 100. E. Post	42
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 102 E. Post	43
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 103 E. Post	43
M&F 50PLUS	O. de Meij Vraag 101 J. Bond	43
M&F / NLM CDA	D.G. Heijnen Vraag 68 E. Post.....	44
M&F / NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 94 T. Talsma	44
M&F / RWW CDA	D.G. Heijnen Vraag 66 E. Post.....	45
NLM GroenLinks	Z. Pels Vraag 88 J. Bond.....	45
NLM PvdA	N. Papineau Salm Vraag 15 J. Bond	46
NLM PvdA	N. Papineau Salm Vraag 17 J. Bond	46
NLM PvdD	L. Vermaas Vraag 27 J. Bond	47
NLM PvdD	A.E. van Liere Vraag 31 J. Bond.....	48
NLM PvdD	L. van Raan Vraag 46 J. Bond	49
NLM PvdD	L. van Raan Vraag 47 J. Bond	49
NLM CDA	W. Koning Vraag 62 T. Talsma	50
NLM GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 79 T. Talsma	50
NLM GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 80 T. Talsma	51
NLM GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 81 T. Talsma	51
NLM OPNH	J.H. Leever Vraag 50 T. Talsma.....	52
NLM PvdA	N. Papineau Salm Vraag 18 T. Talsma.....	52
NLM PvdA	N. Papineau Salm Vraag 19 T. Talsma.....	53
NLM PvdA	N. Papineau Salm Vraag 20 T. Talsma.....	53
NLM PvdA	A. Jellema Vraag 21 T. Talsma.....	54
NLM PvdA	A. Jellema Vraag 22 T. Talsma.....	55
NLM PvdD	L. van Raan Vraag 26 T. Talsma	55

NLM PvdD	A.E. van Liere Vraag 29 T. Talsma.....	56
NLM PvdD	A.E. van Liere Vraag 30 T. Talsma.....	56
NLM VVD	J.P.M. van Straaten Vraag 5 T. Talsma	57
NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 95 E. Post.....	57
NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 96 J. Bond	57
NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 97 J. Bond	58
NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 92 T. Talsma.....	58
NLM 50PLUS	O. de Meij Vraag 98. T. Talsma.....	59
NLM / M&F CDA	D.G. Heijnen Vraag 65 E. Post	59
NLM / M&F GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 76 E. Post	60
NLM / RWW PvdA	N. Papineau Salm Vraag 16 C. Loggen/T. Talsma	60
RWW PvdD	L. van Raan Vraag 42.....	61
RWW PvdD	L. van Raan Vraag 43.....	61
RWW CDA	J.G. Haagsma Vraag 60 C. Loggen	62
RWW CDA	J.G. Haagsma Vraag 61 C. Loggen	62
RWW GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 75 C. Loggen.....	63
RWW GroenLinks	A. Hietbrink Vraag 86 C. Loggen.....	63
RWW PvdD	L. Vermaas Vraag 25 C. Loggen	64
RWW PVV NH	N. Kaptheijns Vraag 14 E. Post	65
RWW CDA	D.G. Heijnen Vraag 63 J. Geldhof	66
RWW CDA	J.G. Haagsma Vraag 64 J. Geldhof.....	66
RWW PVV NH	M.S. Ludriks Vraag 12 J. van der Hoek.....	67

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
24	EEB	PvdD	L. Vermaas

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C. Loggen

PAGINA BEGROTING

63

VRAAG:

Programma Water: Het opstellen van een waterrecreatievisie staat als instrument onder het operationeel doel "Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater". Op welke wijze draagt de Waterrecreatievisie bij aan dit doel?

ANTWOORD:

De visie Waterrecreatie draagt bij aan dit operationele doel door bijvoorbeeld: het creëren van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de zwemwaterkwaliteit van bestaande zwemplekken; de inzet van zonering voor het goed combineren van waterrecreatie en natuur; een duurzame oplossing vinden voor het beheer van de waterplanten; verdere verduurzaming stimuleren van de (kleine) recreatievaart.

Zowel vanuit economisch als maatschappelijk belang gaan de doelen en opgaven vanuit de visie Waterrecreatie ook breder en wordt tevens aansluiting gezocht bij de programma's bereikbaarheid, ruimte, groen en cultuur en welzijn.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
70	EEB	CDA	H. Keur

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA BEGROTING

111

VRAAG:

Waarom worden er rentelasten begroot over de deelneming in NV Recreatie Noord-Holland, terwijl de provincie 100 procent aandeelhouder is?

ANTWOORD:

Dit betreffen rentelasten van het gestorte aandelenkapitaal in de NV., deze rentelasten begroten we omdat we de middelen die we in de NV hebben gestort niet meer ergens anders voor kunnen gebruiken. Vanaf 2017 is deze (interne) rentetoerekening niet meer toegestaan op grond van het BBV en is deze vanaf 2017 dus ook niet meer in de begroting opgenomen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
83	EEB	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

J. Bond

PAGINA BEGROTING

147

VRAAG:

In de beschrijving van de risico's rond de RON lijkt niets gewijzigd te zijn ten opzichte van vorig jaar terwijl er wel nieuwe besluiten zijn genomen. Moet het risicoprofiel op basis van die nieuwe besluitvorming niet worden aangepast?

ANTWOORD:

De besluitvorming inzake de borgstelling tbv de BNG is in 2015 afgerond maar pas geëffectueerd in 2016. Derhalve is het risico reeds bij de jaarrekening 2015 verwerkt en thans opgenomen in de begroting 2017. Het risico is sinds het opmaken van de jaarrekening 2015 niet gewijzigd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
36	EEB	PvdD	F.A.S. Zoon

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

J. Bond

PAGINA BEGROTING

274

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 21, Herstructurering Bedrijventerreinen, toeneemt richting 2020; ondanks dat de reservering eindigt eind 2017.

Ondanks dat er geen bestedingsplan aangegeven is, wordt er in de toelichting wel verwezen naar het HIRB. Kijkend naar de fysieke maatregelen die in het HIRB benoemd staan, zal een fractie van de reservering aangesproken worden.

Kunt u een overzicht geven voor welke instrumenten en producten deze middelen nog meer gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland zijn.

ANTWOORD:

I.v.m. voortzetting van HIRB zal de looptijd van de Reserve nog moeten worden aangepast.

Nadere voorstellen voor de inzet van HIRB in de jaren 2017 en verder worden thans uitgewerkt. In de begroting valt inzet van deze middelen volledig onder 5.2.2 (Hoogwaardige werklocaties).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
37	EEB	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			276

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 23, Water als economische drager, toeneemt richting 2020.

In het bestedingsplan wordt o.a. verwezen naar een uitvoeringsregeling van 2013 die volgens ons vervangen is door een uitvoeringsregeling uit 2015 die eind 2015 beëindigt is.

Kunt u een overzicht geven voor welke instrumenten en producten deze middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland zijn.

ANTWOORD:

De laatste uitvoeringsregeling dateert inderdaad uit 2015.

De WED-middelen uit het Coalitieakkoord zullen in de periode t/m 2019 worden ingezet voor twee onderdelen:

- projecten m.b.t. waterrecreatie en watertoerisme (5.2.3)
- projecten m.b.t. industriële havengebonden bedrijvigheid (5.2.2).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
38	EEB	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			276

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 24, Werkgelegenheid en economie, toeneemt richting 2020.

Er staat in de toelichting dat er nog geen onttrekkingen zijn geraamd.

Kunt u een overzicht geven voor welke instrumenten en producten deze middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland zijn.

ANTWOORD:

Een concreet voorstel m.b.t. het Duurzaam Innovatiefonds (€ 10 miljoen) en het MKB Innovatiefonds (€ 8 miljoen) zal worden besproken in de vergadering van 24-10-2016 van de Commissie EEB.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
45	EEB	PvdD	L. van Raan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

89

VRAAG:

Doel 5.2.1.06: versterken innovatie in het MKB; het college schrijft dat instrumenten en output nog aangepast zullen worden; Kan het college aangeven hoe dit fonds duurzaamheid gaat bevorderen volgens de definitie van Brundtland?

ANTWOORD:

Zoals in de uitgangspuntennotitie van de MKB innovatiefondsen (780851-780859) is vastgelegd, zal het duurzame MKB fonds zich richten op de thema's duurzame energie, circulaire economie en duurzame mobiliteit. Het generieke MKB fonds, hanteert een brede duurzaamheidsambitie. Hiervoor wordt de PPP-definitie gehanteerd. Projecten die uit dit fonds gefinancierd worden zullen bij moeten dragen aan people, planet of profit. De wijze waarop hieraan getoetst wordt, volgt in de uitwerking van de fondsen.

NB. Er is een andere duurzaamheidsbenadering gekozen dan die van Brundtland, namelijk de people - planet - profit benadering van duurzame ontwikkeling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
6	EEB	PVV NH	I.A. Bezaan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

312

VRAAG:

Op blz. 312 van de Begroting 2017 staat dat Sportservice een subsidie ontvangt van maximaal 120.000 euro.

Vraag:

- Welke concrete prestaties moet Sportservice hiervoor leveren in het jaar 2017?

ANTWOORD:

Op pagina 312 staat de juridische grondslag voor GS (vergelijkbaar met een mandaat van PS aan GS) om een subsidie te mogen verlenen aan Sportservice. Dit is iets anders dan een subsidiebeschikking aan Sportservice. In een beschikking worden de voorwaarden voor de subsidie vastgelegd.

Door Sportservice wordt jaarlijks een activiteitenplan opgesteld. Dit activiteitenplan wordt in november 2016 vastgesteld. Voor 2017 is dit dus nog niet vastgesteld.

In voorgaande jaren is subsidie verstrekt o.a. voor activiteiten op het gebied van:

A verschillende activiteiten op het domein Sportorganisaties en vrijwilligers

B activiteiten rondom regionale sociale vraagstukken waarbij de waarde van sport en bewegen kan worden ingezet.

C Kennisoverdracht (oa geldstromen, wijze van organiseren, samenwerkingsverbanden) naar gemeenten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
7	EEB	PVV NH	D.J. van der Sluijs

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

Algemeen

VRAAG:

Volgens het CBS bedroeg de werkloosheid in Noord-Holland 6,5% in 2015.

Vraag:

- Welke maatregelen in de Begroting 2017 zijn hier tegen gericht en wat is de effectiviteit? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

Maatregelen ter stimulering van de economie hebben wij vastgelegd in het economisch beleid (bestaande uit het Strategisch Beleidskader Economie en de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019). De begrotingstechnische uitwerking daarvan is terug te vinden in hoofdstuk 5 (Ruimte) van de begroting. Ons economisch beleid heeft als hoofddoel het bevorderen van welvaart en welzijn. Het bestrijden van werkloosheid is geen expliciet doel van ons beleid maar wel een afgeleid doel, omdat het onderdeel uitmaakt van het brede welvaartsbegrip. In de Uitvoeringsagenda Economie staat een totaaloverzicht van activiteiten en projecten en welke effecten we per project willen bereiken. In totaal zetten wij ruim € 90 miljoen in voor de economie in deze collegeperiode. De Agenda Arbeidsmarkt maakt onderdeel uit van het economisch beleid.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
28	EEB	PvdD	L. van Raan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond / C. Loggen

94

VRAAG:

Zou er een korte toelichting kunnen komen op de afname van de apparaatskosten van 439 in 2017 naar ±168 in de jaren daarna. Deze (toelichting) is nu blanco gelaten.

ANTWOORD:

Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationele doel 'Overhead'. Dit betekent dat de bedragen voor apparaatskosten in 2017 en verder geen overhead-component bevatten. Tot en met 2016 was dat wel het geval. Dit verklaart de lagere bedragen in 2017-2020 ten opzichte van de jaren tot 2017.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
54	EEB	CDA	H. Keur
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Geldhof			19

VRAAG:

In de alinea over de onderwerpen waar systematisch interbestuurlijk toezicht op wordt gehouden, wordt de huisvesting van ‘verblijfsgerechtigde asielzoekers’ genoemd. Gaat dit om statushouders en is het niet beter deze term te gebruiken om verwarring te voorkomen? En is de huisvesting van eventuele nieuwe asielzoekers ook een onderwerp die indien van toepassing wordt meegenomen in het interbestuurlijk toezicht?

ANTWOORD:

Verblijfsgerechtigden is de benaming die momenteel landelijk breed wordt gebruikt voor asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben ontvangen, eerder ook wel statushouders genoemd. De provincie houdt geen interbestuurlijk toezicht op asielzoekers die nog geen verblijfsvergunning hebben ontvangen. De provincie houdt alleen toezicht op het realiseren van de gemeentelijke taakstelling huisvesting verblijfsgerechtigden. De omvang van deze taakstelling wordt halfjaarlijks bepaald door het ministerie van BZK.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
55	EEB	CDA	H. Keur
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Remkes			26

VRAAG:

Waarom zijn er in 2017 geen ambtsbezoeken gepland?

ANTWOORD:

De commissaris van de Koning brengt met redelijke tussenpozen van circa 3 jaar ambtsbezoeken aan de gemeenten in de provincie. In 2015 en 2016 heeft de commissaris in alle gemeenten in Noord-Holland zijn ambtsbezoeken uitgevoerd. Om die reden zijn in 2017 geen ambtsbezoeken gepland.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
77	EEB	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
J. Remkes	26

VRAAG:

In 2015 en 2016 zijn aan alle gemeenten ambtsbezoeken gebracht. Om die reden staan er in 2017 geen ambtsbezoeken gepland. Is er geen aanleiding om in bepaalde gemeenten toch ambtsbezoeken af te leggen? (bv. in het kader van herindelingsdiscussies)

ANTWOORD:

Indien daar een aanleiding toe bestaat is een ongepland ambtsbezoek van de cdK tussendoor mogelijk, vooralsnog is hiervoor echter geen aanleiding. Naast de ambtsbezoeken volgens de ambtsinstructie van de cdK vinden er vanuit GS tevens gesprekken met en bezoeken aan gemeenten plaats.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
44	EEB	PvdD	L. van Raan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
J. van der Hoek	79

VRAAG:

Het college schrijft bij 'omgevingsfactoren': 'snelheid proces energietransitie is afhankelijk van' etc. en noemt vervolgens allerlei externe oorzaken die van invloed zijn op de snelheid van het proces. Ziet het college ook interne factoren die de snelheid van de energietransitie beïnvloeden en zo ja, welke? En zo nee, waarom niet?

ANTWOORD:

Nee, die zien GS niet. Met de Beleidsagenda Energietransitie en de verkenningen naar de ruimtelijk-economische effecten is juist de opgave voor Noord-Holland in beeld gebracht. Het betreft een gezamenlijke opgave van Rijk, Provincie, regio's, gemeenten, maatschappelijke organisaties en overige stakeholders. PS worden op meerdere momenten, zoals bij het opstellen van de Omgevingsvisie NH 2050 en de Routekaart Energietransitie 2050, betrokken".

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
69	EEB	CDA	H. Keur
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			111
VRAAG:			
Is het reëel om van het financiële eindbod van de provincie uit te gaan bij de uittreding van Geestmerambacht?			
ANTWOORD:			
Ja, wij achten ons eindbod reëel en in overeenstemming met wet- en regelgeving en vaste jurisprudentie.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
4	EEB	VVD	J.P.M. van Straaten
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			183 e.v.
VRAAG:			
Vrijwel geen enkel (uitgezonderd Loosdrecht e.o.) kent een positief resultaat. Verder is door alle recreatieschappen vreemd vermogen aangetrokken, soms voor miljoenen. Kan dit zomaar en is dat wel gezond?			
ANTWOORD:			
Naast het Plassenschap Loosdrecht kent ook Groengebied Amstelland een positief resultaat. Bij de andere recreatieschappen is een positieve trend te constateren m.b.t. de rekeningresultaten.			
Recreatieschappen kunnen net als andere overheden vreemd vermogen aantrekken in de vorm van langlopende leningen en hypotheekleningen t.b.v. investeringen. Daarbij moeten de recreatieschappen zich houden aan de eisen die daar door de Wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) worden gesteld. De belangrijkste kenmerken in dat kader zijn een tweetal randvoorwaarden voor het treasurybeleid. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van geldleningen alsmede het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen een prudent karakter (=met beleid en inzicht bezien) moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van onnodige risico's.			
Alle recreatieschappen voldoen aan deze eisen.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
89	EEB	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Geldhof			25

VRAAG:

Onder Interbestuurlijk toezicht op gemeenten uitoefenen staat dat van 33% van de gemeenten de financiële positie en het financiële proces beperkt is geanalyseerd de afgelopen jaren.

Vraag: aangezien het taak van de Provincie is toezicht te houden op gemeenten m.b.t. financiën, kan GS aangeven waarom dit niet gebeurt bij de overige 33% (desnoods bij steekproef), ondanks goede prestaties in de afgelopen jaren?

ANTWOORD:

Uitgangspunt bij het financieel toezicht op de gemeenten is een risicogerichte insteek met een daaraan gekoppelde proportionele inzet van middelen. Voorafgaand aan elk nieuw begrotingsjaar wordt onderscheid gemaakt tussen gemeenten die op reguliere wijze geanalyseerd worden en gemeenten waarvoor met een beperkte analyse kan worden volstaan. De prestaties in de afgelopen jaren vormen voor die laatste categorie daartoe de basis. In beginsel wordt elke gemeente elk jaar geanalyseerd. Voor een deel (in dit geval voor 33% van de Noord-Hollandse gemeenten) is dit op basis van genoemd uitgangspunt op beperkte wijze gebeurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
93	EEB	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Remkes			81

VRAAG:

Op pagina 81 staat dat er € 1 miljoen extra wordt uitgetrokken voor de hernieuwde financiering door de Provincie in de MRA samenwerking. Dit bedrag is echter nog niet goedgekeurd door PS.

Vraag: Kan GS aangeven waarom die € 1 miljoen extra kosten voor de Provincie voor MRA taken al wel staat aangegeven bij de directe lasten 2017?

ANTWOORD:

Dit bedrag van € 1 miljoen extra is niet nieuw, maar was reeds opgenomen in de Kaderbrief 2017-2020 (aldaar onder regel Z., blz. 24) die op 27 juni 2016 in PS is goedgekeurd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
99.	EEB	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. van der Hoek			116
VRAAG:			
Er staat dat de Monumentenwacht bij het ABP de B3 status inwisselt voor de status van vrijwillig toetreders, zodat op termijn B3 status wordt ingetrokken. In ruil daarvoor wordt een subsidie geboden van € 322.000,- verdeeld over 2017 en 2018.			
Vraag: Kan GS aangeven wat de financiële consequenties zijn van dit besluit en is dit voordeliger voor de Provincie het zo te doen?			
ANTWOORD:			
De financiële consequenties van dit besluit beperken zich tot een eenmalige financiële afbouw van € 332.000 verdeeld over 2017 en 2018. Hiermee worden hogere kosten voor de provincie voorkomen.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
52	EEB / M&F	OPNH	J.H. Leever

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

E. Post

PAGINA BEGROTING

310 t/m 312

VRAAG:

Op deze pagina's vinden we afgezonderd van de begroting de lijst van subsidies buiten uitvoeringsregeling, In totaal 62 subsidies voor een maximaal totaal bedrag van € 45,8 mln.

Elke subsidie is verbonden met een operationeel doel en is ook in bijbehorende budgettabel verwerkt (zie vraag 155, MvA 2016).

Vraag

a.

Is het niet beter voor de duidelijkheid van budgettabellen al deze subsidies ook met naam en inhoud te vermelden in de bijbehorende budgettabellen behorende bij het onderdeel subsidies?

b.

In hoeverre vallen deze subsidies binnen de kerntaken van de provincies?

c.

In de lijst vinden we ook een aantal subsidies direct uitgekeerd aan gemeenten.

Waarom betaalt de provincie dit uit haar eigen middelen (uitkering prov. fonds en/of 'opcenten') en niet de gemeenten zelf vanuit haar middelen (uitkering gemeentefonds)?

ANTWOORD:

a. Voor de duidelijkheid van budgettabellen valt te overwegen de subsidies met naam en inhoud te vermelden bij de budgettabellen. Echter, dit kan ook onduidelijkheid geven omdat de subsidies buiten uitvoeringsregeling weliswaar in de begrotingsbedragen zijn opgenomen, maar dit nog geen aanvraag of verlening inhoudt. De lijst buiten uitvoeringsregeling is bij vaststelling van de begroting een juridische, geen financiële, grondslag voor GS om de subsidie aan betreffende partij te mogen verlenen.

b. De subsidies buiten uitvoeringsregeling vallen binnen de kerntaken van de provincie

c. Door middel van het instrument subsidies probeert de provincie gemeenten aan te sporen de verkeersveiligheid, doorstroming en leefbaarheid op de lokale infrastructuur van de lokale omgeving te verbeteren. Middels deze subsidies hoopt de provincie het laatste, financiële zetje, te kunnen geven, zodat lokale projecten ter verbetering van het netwerk daadwerkelijk worden uitgevoerd. Specifiek voor de projecten uit de Investeringsagenda geldt dat de baten ten goede komen aan de doorstroming van het busvervoer in opdracht van de provincie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
78	EEB / NLM	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C. Loggen

PAGINA BEGROTING

65

VRAAG:

Waarom is het vaststellen van een bodemenergieplan een bevoegdheid van GS en niet van PS?

ANTWOORD:

In bodemenergieplannen wordt aangegeven waar en op welke diepte systemen kunnen worden gerealiseerd, en waar warm en waar koud grondwater kan worden opgeslagen. Het zijn uitvoeringsplannen die invulling geven aan beleid dat door Provinciale Staten is geformuleerd (Watervisie 2021, pagina 24-25) om de ondergrond optimaal te gebruiken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
13	EEB / NLM	PVV NH	N. Kaptheijns

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

J. Bond

PAGINA BEGROTING

142+143

VRAAG:

In de Begroting 2017 staat op blz. 142 en 143 dat inzake de juridische procedure Distriport en negatieve marktvraag Distriport er een risicobedrag is van respectievelijk 4,9 en 5,8 miljoen euro. De einddatum bij beide risicobedragen is 31-12-2016 en de kans van optreden maar liefst 50%.

Vraag:

- Wat is de stand van zaken inzake de betreffende gronden en wat zijn de precieze gevolgen als voor 31-12-2016 er geen oplossing is gevonden? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

De cassatieprocedure en de schadestaatprocedure lopen nog. Inzake de cassatie wordt op 25 november 2016 een uitspraak van de Hoge Raad verwacht. De schadestaatprocedure kan nog lange tijd lopen. De genoemde einddatum klopt niet en is te vroeg. Vóór 31-12-2016 zal er geen oplossing cq afronding zijn. De ontwikkeling van het gebied ligt stil. Wij zullen de einddatum vooralsnog aanpassen naar 31-12-2018.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
41	M&F	PvdD	L. van Raan
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
		10	

VRAAG:

Ziet het College de gevolgen van de klimaatverandering al optreden in de jaren tot 2020? En zo ja, zou dat geen gevolgen hebben voor de relatieve verdeling van het saldo van baten en lasten over de programma's? In het overzicht op pagina 10 lijken de grootste veranderingen plaats te vinden op het gebied van 2.2.1 en 2.3.1

ANTWOORD:

Vraag was dubbel opgenomen. Zie vraag 23

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
72	M&F	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
J. Remkes		161	

VRAAG:

Op welke manier wordt de toegang voor de Paviljoenslaan 7 en 9 aangepast? Zit er nog ander onderhoud in de planning?

Wanneer stond Paviljoen Welgelegen voor het laatst in de steigers? Dit vragen we in verband met het geplande groot onderhoud aan het stucwerk.

ANTWOORD:

In 2016 wordt alleen klein onderhoud uitgevoerd, voornamelijk schilderwerk. Er is verder geen groot onderhoud gepland aan het gebouw in 2017. De toegang tot het pand is doormiddel van een paslezer waaraan een toegangspas moet worden aangeboden. Dit blijft hetzelfde. De zogenaamde fractiekamers zijn voorzien van sloten en sleutels. In 2017 vindt een onderzoek plaats naar de mogelijkheid om de fractiekamers van paslezers te voorzien.

Paviljoen Welgelegen is gerestaureerd tussen 2006 en 2009. In 2015 is groot onderhoud in de vorm van schilderwerk aan de buitenkant uitgevoerd aan de zuid en west zijde. Het pand heeft toen dus voor het laatste in de steigers gestaan. In het zomerreces 2016 is binnen stucwerk vervangen, dit stucwerk was tijdens de restauratie nog niet vervangen omdat het toen nog in goede staat was. Er vindt dit jaar nog groot onderhoud binnen plaats in de vorm van schilderwerk.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
73	M&F	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
C. Loggen		168	

VRAAG:

Op pagina 168 worden een aantal nieuwe afspraken tussen de provincie en Fujitsu weergegeven. Is er in de aanbesteding geen of te weinig aandacht aan die zaken besteed?

ANTWOORD:

Bij de bespreking van de kwaliteit van dienstverlening na de transitie, is gebleken dat de provincie inhoudelijk onvoldoende middelen had om daar effectief op te kunnen acteren en sturen. Het gezamenlijk opgesteld verbeterplan biedt meer en duidelijke handvatten om de samenwerking en de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren. Het inbrengen van een bonus/malussysteem dient hierbij als prikkel om continue te blijven verbeteren.

We achten het verstandig deze zaken nu geregeld te hebben en het is aanbevelenswaardig om hier in een vervolg, bij toekomstige aanbestedingen, meer aandacht aan te schenken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
107	M&F	D66	Z. Yurdakul
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
C. Loggen		128	

VRAAG:

Programma 8 Financiën, OD 8.1.1: met ingang van 2017 is binnen de apparaatskosten €508.000 ruimte gecreëerd om te besteden aan digitaliseringsprojecten. Om welke projecten gaat het?

ANTWOORD:

Het is de bedoeling om jaarlijks € 508.000 te storten in de Reserve Bedrijfsvoering voor digitaliseringsprojecten. Het gaat hierbij om:

1. Huis op orde (o.a. architectuur, informatiebeveiliging, -portfolio- en informatiemanagement, governance)
2. Digitale dienstverlening
3. Flexibele digitale kantooromgeving (Het Nieuwe Werken 3.0)
4. Digitaal duurzaam informatiebeheer
5. Modernisering financiële informatievoorziening
6. Datamanagement en GIS /Geo-data
7. Innovatie en herijking bedrijfsvoeringsystemen

De reserve is ingesteld bij de zomernota. Bij de kaderbrief 2018 zal een bestedingsplan worden voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
82	M&F	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
C. Loggen			133
VRAAG:			
Op basis van nieuwe regels vanuit de BBV moet de overhead nu in programma 8 inzichtelijk worden gemaakt. Dat gebeurt op pagina 133. Kunnen wij een toelichting krijgen op dit overzicht. Hoe wordt vastgesteld wat overhead is?			
ANTWOORD:			
Van de commissie BBV is in juli 2016 de Notitie Overhead verschenen waarin de definitie van Overhead zoveel mogelijk is toegelicht. Volgens deze notitie vallen in ieder geval onder Overhead de kosten van :			
1. Leidinggeevenden primair proces			
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.			
3. P&O / HRM.			
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).			
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).			
6. Juridische zaken.			
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning.			
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).			
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.			
10. DIV.			
11. Managementondersteuning primair proces.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
3	M&F	VVD	J.P.M. van Straaten

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

C. Loggen

167

VRAAG:

Uit het benchmarkonderzoek “Vensters op bedrijfsvoering” blijkt dat Noord-Holland een relatief lage overhead kent. Hoe vallen de benchmarkresultaten uit ten aanzien van ICT-kosten, ziekteverzuim en huisvestingskosten?

ANTWOORD:

Onderstaande gegevens hebben betrekking benchmarkresultaten in 2015.

De ICT-kosten zijn in het onderzoekuitgedrukt in een bedrag per fte. Voor PNH geldt een bedrag van € 11.901 per fte, waarmee PNH in de middenmoot zit (het hoogste bedrag is € 17.535 per fte ; het laagste € 7.699 per fte).

Met een ziekteverzuim van 3,5 % scoort PNH goed (3 provincies scoren nog lager).

Voor de huisvestingskosten zijn twee indicatoren opgenomen (prijs / m2 en aantal m2 / fte). Uit de combinatie hiervan kunnen de huisvestingskosten per fte worden bepaald. Met een bedrag van € 4.738 per fte scoort PNH het op-twee-na-laagste.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
106	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

C. Loggen.

VRAAG:

De totale apparaatskosten komen uit op €104.889,000- terwijl het regulierbudget jaarlijks circa €377.000.000 bedraagt. Hiermee komt de overhead op meer dan 25%. Hoe verhoudt dit zich tot de apparaatskosten van de andere provincies?

ANTWOORD:

De door u genoemde apparaatskosten ad € 104.889.000 hebben zowel betrekking op de programma's (BBV-taakvelden) (€ 47.077.000) als op de overhead (€ 7.812.000). Daarbij is zo goed mogelijk de definitie van overhead gevolgd die door de commissie BBV is aangegeven in haar Notitie Overhead. Op dit moment is geen vergelijking mogelijk met andere provincies, omdat de begrotingen formeel nog niet zijn vastgesteld.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
56	M&F	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

35

VRAAG:

Waarom is de PIP HOV 't gooi Huizen/Blaricum niet opgenomen in de prioriteiten voor het begrotingsjaar. Ik neem aan dat deze discussie in 2017 afgerond dient te worden en de PIP definitief kan worden gemaakt.

ANTWOORD:

Het PIP HOV in 't Gooi voor het tracédeel Laren - Hilversum wordt naar verwachting 3 oktober door PS vastgesteld. Voor het tracédeel Huizen - Blaricum is er tussen de projectpartners nog geen overeenstemming over het tracé en de uitvoering (meerijden met overige verkeer of een vrije busbaan). GS hebben de ambitie om hier zo snel mogelijk met de regio uit te komen, ondanks dat dit niet als prioriteit in de begroting voor 2017 is opgenomen

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
57	M&F	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

37 en 130

VRAAG:

Door de aanpassing van de BBV mag de interne rente niet mee worden doorbelast. Op pagina 37 staat dat de afboeking van de reserves voor dit bedrag neutraal wordt verwerkt met de verlaging van het renteresultaat in programma 8. Hoe kan het dan dat er kader van de invulling van motie 25 wel extra ruimte ontstaat in de reserve infrastructuur?

ANTWOORD:

De rentelasten in programma 2 waren neutraal met de gerelateerde rentebaten in programma 8. Deze lasten en baten zijn neutraal uit de begroting verwijderd als gevolg van de nieuwe BBV-wetgeving. Sommige rentelasten (zie ook vraag 2) werden conform uw besluit gedekt door een onttrekking uit reserves. Deze onttrekking is niet meer nodig, waardoor ruimte in de reserve ontstaat.

De ruimte ontstaat in dit geval omdat de storting in de reserve Infrastructuur is gebaseerd op basis van afschrijving en rente. Omdat we geen rente onttrekken aan de reserve ontstaat er ruimte in de reserve. Hiermee was in de begroting nog geen rekening gehouden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
58	M&F	CDA	H.J. De Graaf

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA BEGROTING**

E. Post 42

VRAAG:

Kunnen de wijzigingen aan de kunstwerken vanwege de wettelijke verplichting bestaand worden uit de opgehoogde reserve? Niet alle extra kosten lijken gedekt.

ANTWOORD:

Alle kosten zijn gedekt. De totale opgave is geïnventariseerd en er is een uitvoeringsprogramma tot en met 2026 opgesteld, waarmee de opgave zo efficiënt mogelijk (vaak in combinatie met de onderhoudsmomenten aan de kunstwerken) gerealiseerd kan worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
59	M&F	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA BEGROTING**

E. Post 50/51

VRAAG:

Wat zijn de gevolgen van de afspraken in IPO verband. Betekent dit dat de provincie de komende jaren een groter gedeelte van het budget moet uitgeven aan OV? Hoe wordt dit gedekt?

ANTWOORD:

Nee, in 2017 wordt minder budget uit het provinciefonds onttrokken voor de exploitatiebijdrage OV omdat de BDU middelen uit voorgaande jaren versneld worden ingezet.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
67	M&F	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER **PAGINA BEGROTING**

E. Post 86

VRAAG:

Is het inderdaad de bedoeling dat al het overtollig onroerend goed in 2017 verkocht wordt en is dit in de huidige markt ook reeel te veronderstellen?

ANTWOORD:

Het is niet zo dat al het overtollig onroerend goed in 2017 verkocht zal/kan worden. Buiten dat dat een te grote opgaaf zou zijn, zou er risico op marktverstoring kunnen ontstaan en moet er rekening gehouden worden met de veranderde marktsituatie.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
71	M&F	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			132
VRAAG:			
Waar is het geld dat in 2017 en 2018 vanwege het BBV uit de reserve is gehaald naar toe gegaan?			
ANTWOORD:			
Het geld is gestort in de hiervoor nieuw ingestelde reserve 'kapitaallasten programma bereikbaarheid'.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
74	M&F	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			177
VRAAG:			
Waar is de opbrengst van de verkoop van het laatste pakket aandelen Nuon op geboekt. En hoe is deze opbrengst meegenomen in de kaderbrief en in de verwerking van motie 25? Wat zijn de gevolgen voor het jaarlijks dividend?			
ANTWOORD:			
De opbrengst van de verkoop is gebruikt om de langlopende vordering op Vattenfall af te boeken. Het resultaat van de verkoop van de Nuon aandelen is reeds in 2009 genomen.			
Met de verkoop van de aandelen Nuon zijn mogelijke dividendinkomsten vervallen.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
104	M&F	D66	Z. Yurdakul

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

Alg.

VRAAG:

De verplichte BBV voorschriften leiden ertoe dat de provincies de investeringen met maatschappelijk nut niet meer in eens mogen afschrijven. Als gevolg hiervan stelt de GS voor om reeds verrichte afschrijvingen-in-eens, nu in een nieuwe pot reserve kapitaallasten te storten. Waarom? Heeft de GS overwogen (ter bevordering van eenduidigheid van afschrijvingen) om deze bedragen eerst te storten in de algemene reserve om vervolgens een extra krediet aan te vragen voor de afschrijvingen i.z. investeringen met maatschappelijk nut.

ANTWOORD:

De kredieten van deze investeringen zijn in het verleden al aangevraagd en hoeven niet nogmaals te worden aangevraagd. Het betreft slechts een andere administratieve verwerking als gevolg van de nieuwe BBV-voorschriften per 1 januari 2017.

Het is niet zo dat reeds verrichte afschrijvingen ineens worden gestort in een nieuwe reserve.

Wel worden bedragen uit andere reserves, die begroot (geoormerkt) waren voor afschrijvingen ineens in de toekomst, nu gestort in de nieuwe reserve ter dekking van de toekomstige kapitaallasten. Hiermee houden wij inzichtelijk welke afschrijvingen conform de besluiten van PS uit (incidentele) reserves werden gedekt en welk uit algemene (structurele) middelen. Door alle inzet van reserves voor kapitaallasten te verzamelen in één (niet meer beïnvloedbare) reserve kapitaallasten, blijven bovendien de andere reserves overzichtelijker

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
85	M&F	Groen Links	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

255

VRAAG:

De reserve EXIN-H staat eind 2016 op 88.663.000 euro. Uitnamen leiden tot een stand van 62.044.000 euro in 2020 (p. 261). Uit de toelichting op pagina 262-263 maken wij op dat een deel van de inzet van de reserve geoormerkt is voor bepaalde programma's en compartimenten. Zijn de bedragen die daar worden genoemd uitnamen in de periode 2016-2020 of gaan die nog af van het totale resterende bedrag van 62 miljoen euro in 2020. Concreet: gaat het bedrag van 37,7 miljoen euro voor Bereikbaarheid af van het beginbedrag op 1 januari 2016 (nl. 112.478.000 euro) of van de 62 miljoen die in 2020 resteert? Wat gebeurt er met budgetten die niet tot besteding komen? Vallen die vrij in de reserve?

ANTWOORD:

Het bedrag van € 37,7 miljoen maakt zowel deel uit van de € 112,5 miljoen in 2016 als van de € 62,0 miljoen in 2020. Het bedrag wordt in de begroting geraamd wanneer de onderliggende projecten door Uw Staten via separate besluiten beschikbaar zijn gesteld. Inzake de tweede vraag: vanuit de reserve EXIN-H vindt conform het instellingsbesluit geen vrijval plaats (naar de algemene middelen). Indien middelen voor een project niet tot besteding komen (door het niet door gaan van een project of door het lager uitvallen van projectkosten) vallen deze middelen terug binnen het compartiment van herkomst (bijvoorbeeld OV) waarna aan Uw Staten een herallocatiebesluit voor een nieuw of reeds bestaand project wordt voor gelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
84	M&F	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			211

VRAAG:

Noord-Holland heeft sinds 2001 het laagste opcenttarief van Nederland. Ook in 2017 blijft dat zo. Wij zouden graag berekend zien welke aanvullende structurele financieringsruimte er op jaarbasis ontstaat als we de opcenten ophogen naar een tarief van 70,1 (net onder het na NH laagste het na NH laagste opcenttarief van Friesland) en welke ruimte een verhoging per 0,1 opcent oplevert (dus verhogen van 67,9 naar 68,0).

Ook zouden wij graag berekend zien wat die verhoging concreet betekent voor de gemiddelde autobezitter in onze provincie.

ANTWOORD:

Eén opcent meer geeft bijna € 3 miljoen extra structurele ruimte. Verhogen met 2,2 opcenten van 67,9 naar 70,1 zorgt voor jaarlijks structureel ca. € 6,5 extra ruimte. Verhogen met 0,1 opcent € 0,3 miljoen structureel.

Een gemiddelde is niet eenvoudig aan te geven, gelet op de vele gewichtscategorieën waarin auto's zich bevinden en waarover per gewichtscategorie flink afwijkende bedragen aan opcenten berekend worden.

Grosso modo moet voor een auto van 1.200 kg. jaarlijks € 2,75 extra voor elke opcenten tariefverhoging betaald worden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
87	M&F	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			6

VRAAG:

U stelt voor de dekking voor Smart Mobility te halen uit ruimte die in de reserve infrastructuur ontstaat doordat geen rente meer mogen doorberekenen. Op basis van een voorzichtig scenario komt u tot de conclusie dat er ongeveer 1,9 miljoen euro ruimte ontstaat (over 4 jaar). Is er een overzicht van andere reserves waar ook dekking is opgenomen voor rentelasten? Is bij benadering (en volgens dezelfde methode als bij de reserve infrastructuur) aan te geven hoeveel ruimte daardoor in die reserves ontstaat in de periode 2017-2020?

ANTWOORD:

Het effect treedt op in drie andere reserves: de reserve Huisvesting (Kapitaallasten Houtplein, apparaatskosten), de reserve AP2010 en de reserve Westfrisiaweg. De ruimte in de reserve huisvesting is al ingeboekt in de voorliggende begroting en heeft geleid tot lagere apparaatskosten van totaal € 1.389.000 in de periode 2017-2020. In de reserve AP2010 is een kleine ruimte aanwezig als van het wegvallen van de rentelast voor CPO. Deze ruimte bedraagt in totaal € 45.000. De ruimte in de reserve Westfrisiaweg is overgeboekt naar de reserve kapitaallasten, van waaruit de kapitaallasten van de Westfrisiaweg worden gedekt. De ruimte hierin is nog niet berekend, omdat ook andere aspecten hierin een rol spelen, zoals het tempo van realisatie. Bij de door de portefeuillehouder al aan u toegezegde informatie over de mogelijke financiële tegenvallers zal ook aandacht worden besteed aan het rente-effect in deze reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
51	M&F	OPNH	J. H. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
E. Post		133 en 173	

VRAAG:

Conform het gewijzigde BBV worden de overheadkosten die verwerkt zijn in de apparaatskosten met ingang van 2017 apart verantwoord. Deze kosten zijn terug te vinden in programma 8 onder het operationeel doel 'Overhead'.

Pag. 133

Exclusief activa

Apparaatskosten	Budget 2017	Formatie
Personeel	€ 68.085.000	937 fte
Materieel	€ 42.004.000	
Totaal	€ 110.089.000	

personeelskosten per fte € 72.663

Inclusief activa

Apparaatskosten	Budget 2017	Formatie
Personeel	€ 64.737.000	937 fte
Materieel	€ 40.152.000	
Totaal	€ 104.889.000	

personeelskosten per fte € 69.089

Pag. 173

Apparaatskosten	Budget 2017	Formatie 2017
Personeel	€ 78.005.000	937 fte
Materieel	€ 32.084.000	
Totaal	€ 110.089.000	

personeelskosten per fte ruim € 83.250

Vraag

a.

Hoe zijn die grote verschillen vooral voor de personeelskosten te verklaren?

b.

De formatie is fors minder dan voorgaande jaren, wat is de oorzaak daarvan?

c.

Als de oorzaak de RUD 's zijn gaarne het aantal fte per RUD die overgegaan zijn?

ANTWOORD:

ANTWOORD:

a. Zoals aangegeven in het 3e overzicht in uw vraagstelling bedragen de totale apparaatskosten van de provincie € 110.089.000, bestaande uit een bedrag van € 32.084.000 materieel en € 78.005.000 personele kosten (pagina 173). Het aantal van 937 fte betreft de vaste formatie inclusief de formatie die wordt toegerekend aan activa. De personeelskosten per fte bedragen € 83.250.

Op pagina 133 van de begroting zijn abusievelijk deels materiële kosten als personele kosten opgenomen. Daarom is sprake van een verkeerde verdeling tussen personeel en materieel op pagina 133. Onderstaand treft u de juiste verdeling aan.

Specificatie van de totale apparaatskosten op programma's en overhead.

bedragen x € 1.000

Programma	Personeel	Materieel	Totaal
1. Openbaar bestuur	9.169	3.185*	12.354
2. Bereikbaarheid	14.801	0	14.801
3. Water	1.711	0	1.711
4. Milieu	2.755	0	2.775
5. Ruimte	7.907	0	7.907
6. Groen	4.637	0	4.637
7. Cultuur en Welzijn	1.520	0	1.520
8.Financiën	3.706	0	3.706
8. Financiën: toegerekend aan activa	-2.334	0	-2.334
Totaal op programma's	43.892	3.185	47.077
Overhead	31.779	28.899	60.678
Overhead: toegerekend aan activa	-1.501	-1.365	-2.866
Totaal op overhead	30.278	27.534	57.812
Totaal apparaatskosten	74.170	30.719	104.889
Apparaatskosten exclusief toerekening aan activa	78.005	32.084	110.089
Apparaatskosten inclusief toerekening aan activa	74.170	30.719	104.889

* De kosten voor GS en PS en de kapitaallasten van het Paviljoen worden rechtstreeks geboekt in programma 1. Dit heeft tot gevolg dat de materiële kosten op het taakveld in programma 1 procentueel hoger zijn dan in de overige programma's.

b. De formatie is met 53 fte afgenomen. De belangrijkste reden is de krimp van de formatie om te voldoen aan de eerder afgesproken taakstelling op de apparaatskosten.

c. De oorzaak is niet de RUD's, omdat de overdracht van VTH-plustaken aan de omgevingsdiensten al was voorzien voor 2016, zodat hiermee in de begroting 2016 al rekening was gehouden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
53	M&F	OPNH	J.H. Leever
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
E. Post		254 t/m 261	
VRAAG:			
BEGROTING 2017			
Stand en mutaties van reserves (algemene reserve en alle bestemmingsreserves tezamen) begroting 2017 over de jaren 2016 t/m 2020 (pag. 254 t/m 261)			
2016			
beginsaldo reserves € 816.544.000 (pag. 255)			
2020			
Eindsaldo reserves € 849.401.000 (pag. 261)			
We zien een duidelijke toename van de reserves vooral door toename van de bestemmingsreserves.			
BEGROTING 2016			
Wanneer we het verloop van de reserves (algemene reserve en alle bestemmingsreserves tezamen) in de begroting 2016 (pag. 230 t/m pag. 234) bekijken zien we het volgende:			
2015			
beginsaldo reserves € 838.330.000 (pag. 230)			
2019			
Eindsaldo reserves € 673.446.096 (pag. 234)			
We zien hier een sterke afname van de reserves vooral door afname van de bestemmingsreserves.			
We zien dus, dat de bestemmingsreserves in meerjarenperspectief in de begroting 2017 met rond € 200 mln toenemen t.o.z. begroting 2016.			
a.			
Moeten we hieruit de conclusie trekken dat de provincie niet in staat is haar inkomsten (uitk. prov. fonds en ‘opcente’) daadwerkelijk in uitvoering van werk om te zetten en daarom de bestemmingsreserves maar extra gaat vullen?			
b.			
Zo nee hoe is het dan te verklaren?			
Begroting 2017			
Stand en mutaties reserves pag. 257			
Totaal bestemmingsreserves:			
Beginsaldo €659.475.000			
c.			
Welk deel van het totaal aan bestemmingsreserves is juridisch hard bestemd?			
d.			
Welk deel van het totaal aan bestemmingsreserves is niet meer dan geoormerkt?			

Eindsaldo €668.570.000 (pag. 257)

e.

Welk deel van dit totaal aan bestemmingsreserves is juridisch hard bestemd?

f.

Welk deel van het totaal aan bestemmingsreserves is niet meer dan geoormerkt?

ANTWOORD:

a. Nee, zie het antwoord onder b.

b. Dit wordt verklaard door de instelling van de reserve kapitaallasten als gevolg van de nieuwe BBV-voorschriften. Hierdoor zijn afschrijvingen ineens ten laste van reserves vervangen door kapitaallasten die over 25 jaar verspreid ten laste van de reserve kapitaallasten komen. Technisch administratief verloopt dit via storting van het investeringsbedrag in de reserve kapitaallasten en 25 jaar lang onttrekking uit deze reserve ter dekking van de kapitaallasten. Hierdoor heeft deze wetwijziging geen budgettair effect op onze begroting en blijft inzichtelijk welke investeringen uit reserves worden gedekt en welke uit de algemene middelen.

c t/m f.

Op basis van de jaarrekening 2015 is het saldo van de bestemmingsreserves € 723,5 miljoen. Hiervan is € 15,5 miljoen hard verplicht. Het restant van € 708,0 miljoen bij de jaarrekening is bestuurlijk geoormerkt door PS voor het doel, waarvoor de bestemmingsreserve is ingesteld. Voor wat betreft de jaarschijven 2016 en verder is in de verloopstaat van reserves opgenomen, wat de verwachtingen zijn voor uitgaven ten laste van de reserves in de toekomst. Per reserve is dit toegelicht op pagina 262 t/m 286. Ook als er geen harde juridische verplichting is, kan er een meer of minder harde toezegging van de provincie zijn of een uitgesproken intentie om hiervoor een beleidsinstrument in te zetten. De hardheid van zo'n toezegging is afhankelijk van de stand van zaken in het besluitvormings- en onderhandelingsproces. Het bij de reserves opgenomen kopje "toelichting stand" is opgenomen om u daar inzicht in te geven. Zie bijvoorbeeld de toelichting bij EXIN-H op pagina 262-263. Daarin is aangegeven, voor welke compartimenten nog besluiten moeten worden genomen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
32	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			40

VRAAG:

Wat is de financiële bijdrage van de Provincie aan de verdere R&D fase van SolaRoad?

ANTWOORD:

De indicatie is dat voor de R&D fase ca. 10% van de totale financiële bijdrage van € 2,7 miljoen wordt gebruikt die is gereserveerd voor de doorontwikkeling van SolaRoad in het coalitieakkoord.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
33	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			40
VRAAG:			
Wordt de SBIR regeling alleen ingezet om te zoeken naar geluidsbeperkende maatregelen? Of wordt deze uitvoering, die innovatie en out of de box denken stimuleert, ook binnen andere programma's toegepast?			
ANTWOORD:			
Dat klopt. De SBIR regeling wordt op dit moment alleen ingezet voor het zoeken naar geluidsbeperkende maatregelen op een innovatieve wijze en wordt nog niet binnen andere programma's toegepast.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
35	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			270
VRAAG:			
We constateren dat de hoogte van de reserve 270, Fietsinfrastructuur, toeneemt richting 2020, ondanks dat er nog geen bestedingsplan is.			
Kunt u een overzicht geven voor welke instrumenten en producten deze middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland staan.			
ANTWOORD:			
Zoals aangegeven is er bij het Coalitieakkoord 2015 besloten € 5 miljoen in de reserve te storten. De inzet van de middelen zal op basis van een bestedingsplan, dat separaat aan Uw Staten zal worden voorgelegd, plaatsvinden.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
39	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			278

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 27, Ontwikkeling havencomplexen, toeneemt richting 2020.

In de bijlage van de reservering staat echter vermeld dat er nog geen onttrekkingen zijn geraamd en dat de concept uitvoeringsagenda slechts nog in voorbereiding is.

Kunt u een overzicht geven voor welke instrumenten en producten deze middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland zijn.

ANTWOORD:

De inzet van deze middelen zal plaatsvinden in relatie tot onze betrokkenheid bij de samenwerkingsverbanden voor havenontwikkeling in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder (5.2.1). Een concrete planning van de betreffende uitgaven is op dit moment nog niet te geven.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
40	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			283

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 34, Infrastructuur, toeneemt richting 2020.

In de toelichting staat vermeld dat er middelen onbesteed blijven. Kunt u aangeven hoeveel onbesteed zal blijven en voor welke instrumenten en producten deze onbestede middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves hiervoor gepland zijn.

ANTWOORD:

Alle middelen zullen tot besteding komen, maar op dit moment is nog niet aan te geven om welke concrete infraprojecten het gaat, aangezien deze zich op dit moment nog in de studiefase bevinden (zie ook PMI 2017-2020). Zoals aangegeven zullen de projecten, wanneer uitvoeringsgereed, via de P&C-cyclus en/of PMI aan Uw Staten ter besluitvorming worden voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
48	M&F	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

262

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van reserve 2, EXINH op de einddatum in 2020 € 62.044.000,- bedraagt. Welke nadere besluitvorming staat voor deze bedragen gepland en hoeveel middelen zijn er per voorgenomen besluit begroot?

ANTWOORD:

Alle middelen binnen de reserve EXIN-H zijn - in principe - door Uw Staten voor projecten gereserveerd. Pas na uw besluitvorming worden deze gereserveerde middelen in de begroting als uitgaven geraamd (zoals de aangegeven € 4,3 miljoen projecten Weginfrastructuur en € 33,4 miljoen OV-projecten. Naast deze gereserveerde projecten zijn er ook lopende projecten waarvoor middelen niet tot besteding zullen komen. Deze middelen zullen conform het instellingsbesluit EXIN-H ter herallocatie besluit aan uw Staten worden voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
49	M&F	PvdD	A.E. van Liere

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

262

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van reserve 3, TWINH op de einddatum in 2020 € 148.562.000,- bedraagt. Welke nadere besluitvorming staat voor deze bedragen gepland en hoeveel middelen zijn er per voorgenomen besluit begroot?

ANTWOORD:

Alle middelen binnen de reserve TWIN-H zijn - in principe - door Uw Staten voor projecten gereserveerd. Pas na uw besluitvorming worden deze gereserveerde middelen in de begroting als uitgaven geraamd (zoals aangegeven middelen voor Verbinding A8-A9 en Investeringspakket Bereikbaarheid Alkmaar). Daarnaast hebben Uw Staten voor het project HOV in 't Gooi als risici-reserve (buffer) € 18,9 miljoen beschikbaar gesteld. Dit bedrag is niet in de begroting als uitgaven opgenomen. Tenslotte zijn er naast bovengenoemde projecten lopende projecten waarvoor middelen niet tot besteding zullen komen. Deze middelen zullen conform het instellingsbesluit TWIN-H ter herallocatiebesluit aan uw Staten worden voorgelegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
9	M&F	PVV NH	D.J. van der Sluijs
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			47

VRAAG:

In de Begroting 2017 staat op blz. 47:

“...MRA Elektrisch vervoer (dat met name door bijdragen deelnemende gemeenten wordt gedekt).”

In de Begroting lijkt geen provinciale bijdrage te staan voor MRA Elektrisch; echter, op de website van de MRA staat wel dat Noord-Holland bijdraagt aan MRA Elektrisch:

<http://www.metropoolregioamsterdam.nl/duurzaamheid/mra-elektrisch/wie-zijn-wij->

Vragen:

- Wat is de exacte bijdrage van de provincie N-H voor MRA Elektrisch en waar wordt die bijdrage precies voor gebruikt? Graag een gemotiveerd antwoord.

Kunt u zo precies mogelijk aangeven hoeveel Noord-Hollandse banen MRA-E precies heeft opgeleverd in 2016 en hoeveel banen MRA-E de komende jaren gaat opleveren? Graag een gemotiveerd antwoord.

In het nieuwsbericht “Kort geding laadpalen” (Nuon, 5-9-2016) komt naar voren dat Nuon in een kort geding verzoekt om een verbod voor Allego (dochterondernemer Alliander) om nog langer laadpalen te exploiteren, omdat dat in strijd zou zijn met de Elektriciteitswet:

<https://www.nuon.com/nieuws/nieuws/2016/kort-geding-laadpalen/>

Vraag:

Welke gevolgen heeft een mogelijk negatieve uitspraak voor Allego voor de door Allego geëxploiteerde laadpalen in de provincie Noord-Holland en zijn er ook directe financiële consequenties voor de provincie Noord-Holland als deelnemer aan de MRA-E? Graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

9a: In de begroting is een bedrag van € 300.000 gereserveerd in 2017 en een bedrag van € 250.000 in 2018. Deze bijdragen worden gebruikt in de werkzaamheden van het projectbureau MRA-e, zoals de inkoop van laadpalen.

9b: Provinciale cijfers zijn niet bekend, maar in Noord-Holland zijn meerdere bedrijven gevestigd: Tesla heeft bijvoorbeeld haar Europees hoofdkantoor in Noord Holland; 300 mensen. Newmotion is een laaddienstverlener; 100 mensen.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat in 2014 in Nederland 3.200 banen waren gerealiseerd. In 2020 worden 19.000 banen verwacht.

9c. Er is inmiddels een positieve uitspraak.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
10	M&F	PVV NH	J. van Hooff
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			47
VRAAG:			
Directe lasten			
De uitgaven zijn in 2016, 2017 en 2018 incidenteel en fluctuerend hoger door uitgaven voor studiekosten Duinpolderweg (waar bij Kaderbrief 2017 in deze jaren € 750.000 beschikbaar wordt gesteld als 50% aandeel in de kosten ad € 1,5 miljoen in 2017 en 2018) en MRA Elektrisch vervoer (dat met name door bijdragen deelnemende gemeenten wordt gedekt). De uitgaven in 2017 zijn hoger dan in 2016, met name door hogere uitgaven studiekosten Duinpolderweg. (namelijk € 1,5 miljoen in 2017 tegen € 300.000 in 2016)			
In de Kaderbrief 2017 wordt 750 duizend euro beschikbaar gesteld voor (studie)kosten ad 1.5 miljoen in 2017 en 2018. Er wordt melding gemaakt van hogere uitgaven studiekosten in 2017. (al 1,5 miljoen)			
Vraag:			
- Houdt dat in dat het budget kosten 2018 al op is?			
ANTWOORD:			
Nee. Provincie Zuid-Holland staat namelijk garant voor de dekking van de helft van de kosten van de planstudie Duinpolderweg.			
In de kaderbrief 2017-2020 is de verdeelsleutel toegelicht (zie pagina 25-26).			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
11	M&F	PVV NH	J. van Hooff
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			42 en 52

VRAAG:

Blz. 42

Daarnaast worden als gevolg van wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 2017 investeringen die uit reserves en/of voorzieningen worden gedekt niet meer als afschrijving ineens verantwoord maar als kapitaallasten over de verwachte gebruiksduur opgenomen.

Blz. 52

Door wijziging in de regelgeving BBV is het niet langer mogelijk investeringsbijdragen vanuit reserves als kapitaallasten in één keer af te schrijven. Als gevolg hiervan zijn deze bijdragen vanuit EXIN-H en TWIN-H aan deze reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid. De bijdragen worden voortaan in een periode van 25 jaar afgeschreven.

Vraag:

Waarom worden er twee criteria aangehouden: verwachte gebruiksduur en vast (25 jaar)?
Waarom niet één vaste methode?

ANTWOORD:

De gebruiksduur van 25 jaar is afgeleid uit de door uw Staten vastgestelde Financiële Verordening 2015 (zie art. 3.5). Dit betekent dat de verwachte levensduur van de betreffende investering(en) volgens de provincie 25 jaar is. Het gaat dus niet om twee verschillende criteria.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
1	M&F	VVD	J.P.M. van Straaten
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			5

VRAAG:

Gesproken wordt de recente stellige (verplichte) uitspraken van de commissie BBV “m.b.t. de interpretatie van de nieuwe wetgeving” hebben grote consequenties voor de gepresenteerde begroting gehad. Ik neem aan dat de commissie die uitspraken op papier heeft gehad en zou die dan graag ontvangen.

ANTWOORD:

Op de website van commissie BBV zijn met betrekking tot het vernieuwd BBV alle wetteksten en notities met stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen. Zie link <http://www.commissiebbv.nl/begroten/besluit-begroting/>

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
2	M&F	VVD	J.P.M. van Straaten
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
E. Post		5	

VRAAG:

De financiële effecten van het niet meer toerekenen van interne rente aan investeringen beperken zich tot die gevallen waarbij rente werd gedekt uit reserves. Om welk bedrag gaat het en op welk moment worden de reserves hiervoor opgeschoond of wordt aan deze bedragen een andere bestemming gegeven?

ANTWOORD:

Het effect treedt op in drie andere reserves, de reserve Huisvesting (Kapitaallasten Houtplein, apparaatskosten), de reserve AP2010 en de reserve Westfrisiaweg. De ruimte in de reserve huisvesting is al ingeboekt in de voorliggende begroting en heeft geleid tot lagere apparaatskosten van totaal € 1.389.000,- in de periode 2017-2020. In de reserve AP2010 is een kleine ruimte aanwezig als gevolg van het wegvallen van de rentelast voor CPO. Deze ruimte bedraagt in totaal € 45.000. De ruimte in de reserve Westfrisiaweg is overgeboekt naar de reserve kapitaallasten, van waaruit de kapitaallasten van de Westfrisiaweg worden gedekt. De ruimte hierin is nog niet precies berekend, omdat ook andere aspecten hierin een rol spelen, zoals het tempo van realisatie. Bij de door de portefeuillehouder reeds toegezegde informatie over de financiële stand m.b.t. mogelijke tegenvallers zal ook aandacht worden besteed aan het rente-effect in deze reserve.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
105	M&F	D66	Z. Yurdakul
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
E. Post.			

VRAAG:

Welke invloed hebben de incidentele investeringen die gedekt worden uit bestemmingsreserves op de reguliere begrotingen van de komende 8 jaar?

ANTWOORD:

In de begroting is voor de jaren t/m 2020 een overzicht opgenomen waarin een verdeling wordt gemaakt tussen structureel/incidenteel en wat uit reserves komt en wat in de exploitatie is opgenomen. Zie hiervoor de Begroting 2017 op blz 222 t/m 229.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
8	M&F	PVV NH	D.J. van der Sluijs
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			179

VRAAG:

Op het bedrijventerrein Polanenpark is onlangs de nieuwe wintrack mast geplaatst voor het Randstad Noordring 380 kV hoogspanningstracé.

Kijkende naar de kavelkaart, zijn er momenteel nog 15 kavels beschikbaar op Polanenpark en het heeft er alle schijn van dat de wintrack mast ligt op een nog beschikbare kavel.

Op blz. 179 van de Begroting 2017 staat dat Polanenpark B.V. en C.V. deelnemingen zijn van de provincie N-H.

Vraag:

- Wat zijn eventuele gevolgen van de aanleg van het Randstad Noordring 380 kV hoogspanningstracé voor de grondprijs van de nog beschikbare kavels en in hoeverre loopt de provincie daardoor financiële risico's?

ANTWOORD:

De financiële gevolgen van de ligging onder de hoogspanningsmast zijn vanaf het begin van de gebiedsontwikkeling verwerkt in de grondexploitatie van de deelneming PolanenPark. Tevens is daarin opgenomen de van Tennet ontvangen vergoeding voor het gebruik van de grond.

De provincie loopt hierover geen financieel risico.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
34	M&F	PvdD	F.A.S. Zoon
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
J. Geldhof		264	

VRAAG:

We constateren dat de hoogte van de reserve 4, Actieprogramma 2010, toeneemt richting 2020. Bij de toelichting van deze reserve staan bedragen genoemd als oormerk, maar de optellen van deze bedragen komen niet overeen met de reserve. Kunt u uitleggen hoe deze reserve tot stand is gekomen en voor welke instrumenten en producten deze middelen gereserveerd staan en wanneer de uitgaves van de reserve gepland is?

ANTWOORD:

Voor het realiseren van de door uw Staten aangewezen meerjarige projecten is bij de eerste begrotingswijziging 2010 de bestemmingsreserve Actieprogramma 2010 ingesteld. In deze reserve is het restant van de NUON opbrengst gestort. Daarnaast is op basis van Motie 5 16 lead. aanvullend € 28 miljoen in de reserve gestort. Dit is exclusief de frictiekosten voor de bezuinigingstaakstelling (voordracht 50/2010).

De nu nog in de reserve beschikbare middelen zijn gereserveerd voor Stimuleren van de woningbouwproductie (instrument 5.1.1.02), Regisseren regionale kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwprogrammering (instrument 5.1.1.03) Uitvoering Motie 5-16 van 14-12-2009 (diverse instrumenten), Kust Noord-Holland Noord (instrument 3.1.2.02 Investeren in de ruimtelijke kwaliteit bij dijkversterkingsprojecten). Daarnaast zijn nog middelen voor stimulering van de woningbouwproductie en Kust Noord-Holland Noord beschikbaar, waaraan PS nog een bestemming moeten geven.

De uitgaven ten laste van de reserve zullen plaatsvinden in de periode 2017-2021. Wanneer bekend is in welk jaar (en tot welk bedrag) de uitgaven zullen plaatsvinden, zullen voorstellen worden gedaan voor het opnemen van kasramingen in de begroting.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
23	M&F	PvdD	L. van Raan
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. van der Hoek/ C. Loggen			10

VRAAG:

Ziet het College de gevolgen van de klimaatverandering al optreden in de jaren tot 2020? En zo ja, zou dat geen gevolgen hebben voor de relatieve verdeling van het saldo van baten en lasten over de programma's? In het overzicht op pagina 10 lijken de grootste veranderingen plaats te vinden op het gebied van 2.2.1 en 2.3.1

ANTWOORD:

Volgens het KNMI neemt de kans op extreem weer toe als gevolg van door de mens veroorzaakte klimaatverandering, maar is het nog niet mogelijk lokale, extreme weerssituaties – zoals hittegolven of piekbuien - daaraan toe te schrijven. In het proces naar de nieuwe Omgevingsvisie is 'Klimaatadaptatie' één van de zeven thema's die verkend worden. De Omgevingsvisie is namelijk het juiste instrument om de provinciale inzet in af te wegen. Ondertussen wordt de uitvoering van de door PS eind 2015 vastgestelde Watervisie 2021 te hand genomen. Één van de onderdelen daarin is de Meerlaagse Veiligheidsbenadering, waarin de waterveiligheid tegen overstromingen geborgd wordt door verdere versterking van onze dijken (laag 1), ruimtelijke inrichtingsmaatregelen waardoor (gevolg)schade bij overstroming beperkt wordt (laag 2) en een adequate calamiteitenorganisatie (laag 3).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
90	M&F	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			285

VRAAG:

Er staat dat als na afronding van de investeringsbijdrage blijkt dat de investeringsbijdrage lager uitvalt, het verschil tussen overgehevelde en werkelijk bestede bijdrage wordt teruggeboekt.

Vraag: Kan GS aangeven hoe PS dit dan terug kan vinden in de cijfers?

ANTWOORD:

Dit wordt zichtbaar in de verloopstaat van de betreffende reserve en de toelichting daarop in de P&C documenten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
91	M&F	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			52

VRAAG:

De reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid wordt in 2018 geëvalueerd met de uitvoering van de nota reserves en voorzieningen. Looptijd is gelet op het BBV onbepaald, maar de reserves worden over 25 jaar afgeschreven.

Vraag: Kan GS aangeven hoe deze verschillende termijnen met elkaar rijmen?

ANTWOORD:

De gebruiksduur van 25 jaar is afgeleid uit de door uw Staten vastgestelde Financiële Verordening 2015 (zie art. 3.5). Dit betekent dat de verwachte levensduur van de betreffende investering(en) volgens de provincie 25 jaar is. De reserve kapitaallasten wordt gebruikt iedere keer dat er een investering wordt gedaan die gedekt wordt uit een reserve. Er kunnen dus in de loop van de jaren nieuwe bedragen bij komen in de reserve kapitaallasten voor nieuwe investeringen. Daarmee wordt de totale tijd dat deze reserve blijft bestaan langer.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
100.	M&F	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			127

VRAAG:

Er staat dat de baten voor plug in hybrides naar half tarief zijn gegaan.

Vraag: Kan GS aangeven op grond waarvan dit besluit is genomen, op gereden kilometers op benzine of elektra?

ANTWOORD:

De hoogte van de grondslagen van de opcenten is wettelijk geregeld, Het Rijk bepaalt voor zowel de MRB en opcenten of bepaalde categorieën auto's geheel of gedeeltelijk onder een vrijstelling vallen

MRB en opcenten worden belast vanwege het bezit van de auto en niet op basis van de hoeveelheid gereden kilometers.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
102	M&F	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

144

VRAAG:

Kan GS aangeven of er nog geld te verwachten is van de 2e tranche tbc krediet Westfrisiaweg, omdat anders een dekkingstekort ontstaat van € 11,60 miljoen voor de Provincie?

ANTWOORD:

Wij verwachten geen verdere bijdrage van het Rijk ter compensatie van de 2e kraal. Of er een dekkingstekort ontstaat is pas duidelijk als volledig zicht is op de prognose van uitgaven tot einde project.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
103	M&F	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

144

VRAAG:

Kan GS aangeven waarom de bijdragen van andere overheden t.b.v. de Westfrisiaweg lager zijn uitgevallen, waardoor het dekkingstekort Westfrisiaweg is toegenomen?

ANTWOORD:

De lagere bijdragen worden veroorzaakt doordat andere overheden hun bijdrage sneller betalen dan verwacht. Volgens de realisatieovereenkomst zijn zij daartoe gerechtigd. Door nadelige conjuncturele ontwikkelingen valt de interest over ontvangen bijdragen en tevens de geraamde GWW-indexatie over bijdragen lager uit dan bij aanvang van het project kon worden voorzien.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
101	M&F	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

142

VRAAG:

De financieringsrisico's voor de Provincie zijn totaal € 87.459.000,- Het risico voor Distriport wordt op 50% geschat. Afwaardering van € 12,3 miljoen is al geweest.

Vraag: Kan GS aangeven of het voornoemde juridische risico nog kan worden verkleind?

ANTWOORD:

Het juridische risico van Distriport kan op dit moment niet worden verkleind. Er loopt momenteel een schadestaatprocedure. De provincie tracht zoveel mogelijk schade te verhalen op de voormalige ontwikkelaars. Op dit moment beraden wij ons op de toekomst van Distriport, waarbij het risicoprofiel voor de provincie onderdeel van de afweging is.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
68	M&F / NLM	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
E. Post	88

VRAAG:

Met hoeveel hectare neemt het grondareaal van de provincie af? Komt de volledige verlaging van de opbrengsten uit pacht en verhuur hier uit voort? Hoe verhoudt zich dit tot de op pagina 81 genoemde 230.000 euro aan gederfde pachtinkomsten?

ANTWOORD:

Wij verwachten in ca. 10 jaar het grootste deel van de voormalige BBL-gronden, PASO-gronden en Wieringerrandmeergronden te verkopen. Deze gronden maken gezamenlijk een groot deel uit van ons pachtareaal. Deze geplande verkopen vertalen zich in een daling van de pacht opbrengsten. De huur en pacht opbrengsten zijn meerjarig betrokken in de begroting. Dit meerjarenperspectief zal jaarlijks worden bijgesteld op basis van gerealiseerde verkopen.

Tegelijkertijd hebben wij bij de verpachtingen 2017 voor het eerst duurzaamheidseisen gesteld aan het beheer van onze pachtgronden, waaronder bijvoorbeeld de verplichting voor de pachter om op akkerbouwgronden een bloemrijke akkerrand in te zaaien. Deze maatregelen hebben een daling van de pacht prijzen tot gevolg die wij geraamd hebben op € 230.000. Deze daling wordt gedekt uit het betreffende beleidsbudget Groen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
94	M&F / NLM	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
T. Talsma	82

VRAAG:

Kan GS aangeven waarom de nettoverkoop opbrengsten BBL en PASO gronden zo nadelig zijn bijgesteld (€ 1,4 miljoen nadelig)?

ANTWOORD:

De geprognosticeerde netto verkoop opbrengsten BBL/PASO zijn op een andere wijze over de jaarschijven 2017 tot en met 2027 verdeeld. Hierdoor is de netto opbrengst voor 2017 met € 1,4 miljoen naar beneden bijgesteld. Reden hiervoor is de inschatting dat in 2017 minder BBL/PASO gronden worden verkocht, onder andere vanwege de planning van het lopende gebiedsproces binnen het programma Gooi en Vechtstreek.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
66	M&F / RWW	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			82

VRAAG:

Nu duidelijk is geworden dat het COA geen gebruik gaat maken van de gronden op Crailo ontvangt het CDA graag een gecorrigeerde begroting op dit onderdeel voordat de begroting in de Staten wordt behandeld.

ANTWOORD:

In het voorjaar is er overeenstemming bereikt over het vestigen van een regulier AZC in de natuurstrook op Crailo-Zuid voor een periode van 6 tot 10 jaar. Het COA heeft vrijdag 30 september laten weten de daarbij behorende huurovereenkomst niet aan te gaan. Nu het COA geen gebruik gaat maken van de gronden op Crailo verwerken wij dit in de eerstvolgende begrotingswijziging

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
88	NLM	GroenLinks	Z. Pels
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			89

VRAAG:

Op p89 staat er dat het strategisch kader voor het verduurzamen van de landbouw nog moet worden ontwikkeld, maar in 2017 wordt daar al wel geld voor uitgetrokken. Graag een uitleg/toelichting.

ANTWOORD:

In onze toelichting bij 'Bouwstenen voor beleid duurzame landbouw' (besluit GS nr. 541477-758348) hebben wij op pagina 2. de verduurzamingsopgaven per deelsector in de land-tuinbouw en visserij beschreven. Het strategisch kader is opgenomen in het Strategisch Beleidskader Economie waar landbouw een onderdeel van is. Wij besteden het geld aan deze opgaven, zoals inmiddels opgenomen in de, recent vastgestelde, uitvoeringsagenda Economie 2016-2019. De concrete uitwerking van de besteding vindt o.a. plaats in het kader van onze participatie in de samenwerkingsverbanden met name de Greenports en hun uitvoeringsprogramma's.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
15	NLM	PvdA	N. Papineau Salm
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			Groen
			Pag. 2/3

VRAAG:

Als kernopgave van het faunabeleid wordt alleen de problematiek van ganzen rond Schiphol genoemd. Het faunabeleid is natuurlijk veel breder en moet er opgericht zijn om via goed beheer, moderne vormen van verjagen (laserstralen) te voorkomen dat er dieren gedood moeten worden. Tijdens een excursie op 10 september heeft de dierenbescherming laten zien dat er op het gebied van beheren en verjagen veel nieuwe ontwikkelingen zijn. De vraag is hoeveel geld de provincie in 2017 gaat uitgeven aan goed beheer van de populatie en het verjagen bij overlast.

ANTWOORD:

De uitvoering van beheer is niet de taak van de provincie maar ligt bij de partijen aangesloten bij de faunabeheereenheid. Wel hebben GS in hun uitvoeringsbeleid ganzen Noord-Holland bepaald dat er voor een aantal jaren een bedrag beschikbaar is voor de Faunabeheereenheid om ganzenbeheer (waaronder verjaging) uit te voeren. De hoogte van dit bedrag voor 2017 is €500.000. GS draagt bij aan onderzoek naar innovatieve vormen van verjaging.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
17	NLM	PvdA	N. Papineau Salm
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
J. Bond			(beleids- doel voor duurzame landbouw gebieden)

VRAAG:

Voor 2017 is 300.000 begroot voor (biologische) landbouw. Kunt u specificeren waar dit in 2017 aan wordt uitgegeven?

ANTWOORD:

In onze toelichting bij 'Bouwstenen voor beleid duurzame landbouw' (besluit GS nr. 541477-758348) hebben wij op pagina 2. de verduurzamingsopgaven per deelsector in de land-tuinbouw en visserij beschreven. Het strategisch kader is opgenomen in het Strategisch Beleidskader Economie waar landbouw een onderdeel van is. Wij besteden het geld aan deze opgaven, zoals inmiddels opgenomen in de, recent vastgestelde, uitvoeringsagenda Economie 2016-2019. De concrete uitwerking van de besteding vindt o.a. plaats in het kader van onze participatie in de samenwerkingsverbanden met name de Greenports en hun uitvoeringsprogramma's.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
27	NLM	PvdD	L. Vermaas
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
J. Bond		88	

VRAAG:

Waarom is er onder Beleidsdoel 5.2 'Beleid voor economie, landbouw en toerisme voeren' niets opgenomen over eiwittransitie, van dierlijke naar plantaardige eiwitten? Het thema landbouw scoort hoog op het internationale klimaatdebat, deze transitie is in andere provincies wel al ingezet, Nederland is koploper, transitie geeft perspectief voor melkvee- en varkenshouders die in financiële problemen zitten, is innovatief, en economisch een groeimarkt.

ANTWOORD:

Wij zetten ons in voor verduurzaming van de landbouw in zijn algemeen. De transitie van dierlijk eiwit naar plantaardig eiwit maakt daar zeker onderdeel van uit, als een nieuw verdienmodel voor de agrarische sector. Dit is o.a. belegd via de uitvoeringsagenda van de Greenport Noord-Holland Noord en via de landelijke Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij waar wij aan deelnemen. De provinciale rol in de verduurzaming van de melkveehouderij is beperkt en zoals toegelicht in de notitie 'Bouwstenen voor beleid duurzame landbouw' dat in maart 2016 is besproken in de commissie NLM. Voor de melkveehouderij zijn er verschillende convenanten tussen Rijksoverheid en sector gesloten. Het belangrijkste initiatief op het gebied van duurzaamheid in de zuivelsector is de Duurzame Zuivelketen. De Duurzame Zuivelketen is een gezamenlijk initiatief van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) en LTO Nederland. Via de Duurzame Zuivelketen streven zuivelondernemingen (NZO) en melkveehouders (LTO) gezamenlijk naar een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector. Een van de trajecten die zij ondersteunen is het onderzoek naar alternatieve eiwitbronnen voor veevoer

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
31	NLM	PvdD	A.E. van Liere
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
J. Bond		110	

VRAAG:

De prestatie indicator van het OD faunabeheer is +0.2 tov 4.2 miljoen. Dat is dus 4.4 miljoen. In de begroting staat onder faunafonds alleen al 4.7 miljoen begroot. Gaat GS er dus al zelf van uit dat ze haar doel niet gaan halen?

Uit de toelichting blijkt dat er nog veel meer middelen voor faunabeheer worden begroot, als onderdeel van flora en faunabeleid of subsidie aan groene organisaties. Hierdoor is niet duidelijk welke instrumenten u gaat inzetten voor dit OD, wat dit kost en welke prestatie indicatoren er per instrument zijn. Kunt u dat overzicht alsnog verschaffen? Kunt u dat eveneens doen voor de andere operationele doelen van programma groen?

ANTWOORD:

Zoals in de toelichting onder c. op pag. 110 wordt aangegeven wordt verwacht dat de schade in 2017 hoger uitvalt door het wegvallen van het

zomerplafond voor ganzen. Hiervan is reeds melding gemaakt in de Kaderbrief 2017 (§ 5.2, regel R) waarbij voor de jaren 2016 en 2017 extra middelen (€ 953.000 per jaar) zijn toegevoegd.

Voor het operationeel doel Faunabeheer (6.2.2.) is een prestatieindicator opgenomen, omdat de maatregelen die ingezet worden onder de noemer 'adequaat beheerd groen' (6.2) hun effect hebben op dit budget, zoals ook in de toelichting op 6.2.2. wordt beschreven.

Posten die o.a. horen onder 6.2 'adequaat beheerd groen' zijn:

Faunafonds € 4,7 miljoen

Faunabeheereenheid boekjaarsubsidie € 0,5 miljoen

Faunabeheereenheid ganzenbeheer € 0,5 miljoen

Flora- en faunabeleid € 0,105 miljoen

Voor de posten anders dan het Faunafonds zijn geen prestatieindicatoren opgenomen, omdat de effecten zoals gezegd zichtbaar worden middels de prestatieindicator die gekoppeld is aan het Faunafonds.

De hoogte van de boekjaarsubsidie van de Faunabeheereenheid (FBE) is afhankelijk van de aanvraag en beoordeling daarvan. De kosten voor het ganzenbeheer zijn vastgelegd in het uitvoeringsbeleid ganzen Noord-Holland. Kosten voor flora -en faunabeleid worden toegelicht in toelichting op pag. 111 onder d.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
46	NLM	PvdD	L. van Raan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

95

VRAAG:

Operationeel doel 5.2.4 Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen.

bij 5.2.4.01; hoe en op welke manier wordt duidelijk dat deelnemen aan een project of een project opstarten bijdraagt aan duurzame land- en tuinbouwgebieden (Duurzaam volgens Brundtland)?

ANTWOORD:

In de notitie 'Bouwstenen voor beleid duurzame landbouw' zijn alle verduurzamingsopgaven van de agrarische sector thematisch vertaald naar de 3P's (Planet, People, Profit). De provincie Noord-Holland legt op die thema's haar focus beziën vanuit haar verschillende rollen (toezichthouder, beleidsontwikkelaar, partner) en haar wettelijke taken. Vanuit de bestaande structuur van de Greenports onderschrijft de provincie Noord-Holland projecten die duurzame land- en tuinbouw bevorderen en daaraan voldoen.

NB. Er is een andere duurzaamheidsbenadering gekozen dan die van Brundtland, namelijk de people - planet - profit benadering van duurzame ontwikkeling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
47	NLM	PvdD	L. van Raan

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. Bond

95

VRAAG:

Operationeel doel 5.2.4 Voor duurzame land- en tuinbouwgebieden zorgen.

bij 5.2.4.02; hoe en op welke manier gaat duidelijk worden dat het uitvoeringsprogramma bijdraagt aan duurzame land- en tuinbouwgebieden (Duurzaam volgens Brundtland)?

ANTWOORD:

In onze toelichting bij 'Bouwstenen voor beleid duurzame landbouw' (besluit GS nr. 541477-758348) hebben wij op pagina 2. de verduurzamingsopgaven per deelsector in de land-tuinbouw en visserij beschreven. Wij besteden het geld aan deze opgaven, zoals inmiddels opgenomen in de, recent vastgestelde, uitvoeringsagenda Economie 2016-2019. De concrete uitwerking van de besteding vindt o.a. plaats in het kader van onze participatie in de samenwerkingsverbanden met name de Greenports en hun uitvoeringsprogramma's.

NB. Er is een andere duurzaamheidsbenadering gekozen dan die van Brundtland, namelijk de people - planet - profit benadering van duurzame ontwikkeling.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
62	NLM	CDA	W. Koning
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			70
VRAAG:			
Hoe komen de adviezen over schonere mobiliteit tot stand en aan wie worden die adviezen gegeven?			
ANTWOORD:			
Het betreft integrale adviezen met betrekking tot onder meer duurzaamheidseisen bij aanbesteding van de provinciale OV-concessies.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
79	NLM	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			69
VRAAG:			
Graag een uitleg op basis van welke prognoses de leges naar boven zijn bij gesteld uitgesplitst per project (Wind op Land, Markermeerdijken etc.)			
ANTWOORD:			
Ten aanzien van de projecten Zeesluis en Markermeerdijk is de verwachting dat er in 2017 meer leges worden geïnd. Reden hiervoor is dat er bij deze projecten komend jaar meer taken worden verwacht omtrent vergunningverlening en het houden van toezicht. Voor de uitvoering van deze taken worden leges berekend.			
Voor de projecten Wind op Land, Westfriisiaweg en Zwakke Schakels worden er in 2017 geen leges verwacht. Uitzonderingen zijn mogelijk door uitloop van het betreffende project.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
80	NLM	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			105

VRAAG:

Hoe realistisch is het dat er in 2017 15 beheerplannen worden vastgesteld? Kan er een overzicht worden gegeven om welke plannen het gaat en waar ze nu in de procedure zitten?

ANTWOORD:

De provincie is bevoegd gezag voor het vaststellen van 12 beheerplannen. Reeds definitief vastgesteld zijn: 1. Abtskolk en de Putten en 2. Zeevang. In ontwerp vastgesteld zijn 3. Eilandspolder, 4. Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder, 5. Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske, en 6. Polder Westzaan. De beheerplannen van 7. Duinen Den-Helder-Callantsoog, 8. Zwanenwater-Petteerderduinen, 9. Noordhollands Duinreservaat, 10. Kennemerland Zuid, 11. Naardermeer en 12. Oostelijke Vechtplassen zijn in concept-ontwerpfase en zullen nog in 2016 in Ontwerp worden vastgesteld.

Definitieve vaststelling van alle plannen waarvoor GS bevoegd gezag is in 2017, is realistisch.

Voor de beheerplannen waarvoor het Rijk bevoegd gezag is, is de stand van zaken als volgt: Definitief vastgesteld (2016) zijn: 13. Duinen en lage land van Texel, 14. Waddenzee, 15. Noordzee kustzone. In ontwerp vastgesteld is 16. Duinen van Schoorl. In oktober 2016 zullen in ontwerp worden vastgesteld: 17. IJsselmeergebied, 18. Markermeer en IJmeer, 19. Eemmeer en Gooimeer.

Definitieve vaststelling van de zes rijksplannen in 2017 is ook realistisch.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
81	NLM	GroenLinks	A. Hietbrink
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			105

VRAAG:

Bij de nulmeting staat in het ene geval wat er is gerealiseerd (NNN), in het andere geval wat de restantopgave is (recreatieve verbindingen). Is er een reden om niet voor één methode te kiezen. De restantopgave lijkt ons relevanter om te monitoren. Is GS dat met ons eens en is GS bereid in een volgende begroting de restantopgave NNN op te nemen?

ANTWOORD:

De reden om voor het NNN te kiezen voor een overzicht van wat is gerealiseerd, is omdat de ambitie uit het coalitieakkoord ook in die termen is geformuleerd (jaarlijkse realisatie van 250 hectare nieuwe NNN). De restantopgave van het NNN is beschreven in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). Wij zijn graag bereid om in de volgende begroting beide getallen te laten zien.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
50	NLM	OPNH	J.H. Leevers

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
T. Talsma	6

VRAAG:

In de tabel Begroting in één oogopslag lezen we:

	2017	2018	2019	2020
6. Groen	80.607	55.625	50.754	50.582

Vraag:

Wat is de oorzaak van de grote terugval voor Groen van € 80 mln naar rond € 50 mln voor de jaren 2018 t/m 2020?

ANTWOORD:

De genoemde bedragen zijn een opstelsom van alle baten en lasten binnen programma 6. Er is dus niet één oorzaak te benoemen. Een uitsplitsing van de baten en lasten per operationeel doel staat in de Budgettabel op pag. 102. De toelichting daarop staat op pag. 103. Een specificatie van alle baten en lasten binnen de operationele doelen, inclusief een toelichting daarop, staat op pagina's 107 (operationeel doel 6.1), 110 (operationeel doel 6.2) en 112 (operationeel doel 6.3).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
18	NLM	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
T. Talsma	4.1 Milieukwaliteit

VRAAG:

In 4.1.1. 04. Wat moet er verstaan worden onder 'verdere invulling gegeven aan de vorming van één OD NZKG? Bij het werkbezoek onlangs, werd duidelijk dat de milieudienst IJmond er niet erg mee bezig is.

ANTWOORD:

Verdere invulling zal geschieden door middel van intensieve samenwerking tussen de diensten.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
19	NLM	PvdA	N. Papineau Salm
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			4.1. Milieukwaliteit
VRAAG:			
In de tekst komen we de naam van de milieufederatie NH niet tegen. Kunt u aangeven welke projecten de Milieufederatie in 2017 i.s.m. de Provincie uitvoert en voor welke bedragen?			
ANTWOORD:			
Er is verkend of er projecten waren waarvoor de Milieufederatie de geëigende organisatie zou zijn, maar dat heeft tot dusver niet tot opdrachten voor 2017 geleid.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
20	NLM	PvdA	N. Papineau Salm
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			4.1.2 04
			Luchtkwaliteit
VRAAG:			
Bij het meetnet worden alleen Schiphol, Westpoort en IJmond genoemd.			
De vraag is waarom de wegen rond en in steden als Amsterdam, Haarlem etc. niet worden gemonitord? Uit rapporten van Milieudefensie weten we dat op een groot aantal plekken in de provincie de luchtkwaliteit onder de maat is.			
ANTWOORD:			
Het RIVM meet en monitort in heel Nederland de luchtkwaliteit via het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit (LML). De resultaten van deze metingen zijn terug te vinden op www.luchtmeetnet.nl . De Provincie Noord-Holland verricht aanvullend hierop metingen op plekken waar met name industriële bronnen een grote bijdrage leveren aan de luchtkwaliteit. De monitoring en rapportage aan het RIVM over de invloed van het verkeer op de luchtkwaliteit in stedelijk gebied (verkeersemisies) is een verantwoordelijkheid van gemeenten. De gemeente Amsterdam monitort bijvoorbeeld zelf de luchtkwaliteit met behulp van haar eigen meetnet bestaand uit twaalf verschillende meetstations in en om de stad.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
21	NLM	PvdA	A. Jellema
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
T. Talsma		Groen	

VRAAG:

Mede vanuit de Zomernota, waarin dit eerder werd vermeld, is te lezen bij 6.3.1 Bij groen betrokken bewoners, dat de groei van groene vrijwilligers is bijgesteld naar 3.5% per jaar (dat is in plaats van 50% over 5 jaar, nu 19% over 5 jaar). Is GS het met ons eens dat deze veel bescheidener doelstelling moeilijk te rijmen valt met het steeds groter wordende areaal aan natuur (in deze bestuursperiode 250 ha. per jaar erbij)?

en

Is de nulmeting (van het huidige aantal vrijwilligers, waarop de nieuwe 'groeiambities' mede gebaseerd zijn) voor PS beschikbaar?

ANTWOORD:

Antwoord op vraag 1

De bijgestelde groei van de groene vrijwilligers van 3,5% per jaar (over vijf jaar is dit 17,5%) sluit beter aan op de verwachte ontwikkeling van het aantal vrijwilligers, dan het percentage dat in de begroting van 2016 is opgenomen. Hiermee is de bijgestelde groei realistischer geworden. Overigens leidt een groter areaal NNN niet vanzelfsprekend tot meer vrijwilligers die in dat NNN actief willen zijn.

Antwoord op vraag 2

Hieronder het overzicht van het aantal vrijwilligers (nulmeting 'Aantallen vrijwilligers in het groen in 2014, volgens opgaven TBO's en zelfstandige vrijwilligersgroepen.').

Vrijwilligers actief bij	Natuur- en landschapsbeheer	Onderzoek, monitoring & bescherming	Educatie & excursie	Eenmalige werkdagen & projecten	Overig	Totaal
Amsterdamse Bos	24					24
Goois Natuur Reservaat	146	100	40	200		486
IVN Noord-Holland			1.750			1.750
Landschap Noord-Holland	205	1.980	79	2.869	4	5.137
Gemeenten, aangesloten bij LNH	991					991
Particulieren, aangesloten bij LNH	790					790
Overig, aangesloten bij LNH	87					87
Natuurmonumenten	565	75	475	727	80	1.922
PWN	160					160
Recreatie Noord-Holland	604			1.297		1.901
Recreatie West-Friesland	15					15
Staatsbosbeheer	339	95	99		6	539
Waternet	52	159	14	60		285
Totaal aantal vrijwilligers	3.978	2.409	2.457	5.153	90	14.087

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
22	NLM	PvdA	A. Jellema
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			Groen
VRAAG:			
Volgend jaar wordt de nieuwe Natuurbeschermingswet ingevoerd. Dat is een tamelijk grote exercitie voor de (voor alle) Provincie(s).			
Wordt er in deze begroting rekening gehouden met deze majeure taak, bijvoorbeeld in de vorm van een frictiefonds of iets dergelijks?			
ANTWOORD:			
Nee, in de begroting wordt geen rekening gehouden met frictiekosten die ontstaan door invoering van de Wet natuurbescherming.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
26	NLM	PvdD	L. van Raan
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			81
VRAAG:			
Onder het onder OD5.1.2 gestelde (aansprakelijkheid voor deel bodemvervuiling provinciaal ziekenhuis Castricum). In hoeverre kan de provincie aansprakelijk worden gesteld voor mogelijke vervuiling als gevolg van de vermeende onveilige vijfhonderd vaten met laag- en middelactief nucleair afval 1)			
http://www.volkskrant.nl/binnenland/-opslag-radioactief-afval-petten-onveilig-en-niet-volgens-regels~a4303774/ ,			
ANTWOORD:			
De opslag van nucleair afval in Petten valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. De juridische vraag naar de aansprakelijkheid voor eventuele bodemverontreinigingen is te complex om in het kader en het tijdsbestek van de Memorie van Antwoord te beantwoorden.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
29	NLM	PvdD	A.E. van Liere
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			106

VRAAG:

Uit de kaartcontrole is (weer) gebleken dat deze foutieve informatie bevat. Ten onrechte werden hectare EHS als gerealiseerd beschouwd. De restant opgave is 41 ha. verhoogd. Is het totaal ten onrechte als gerealiseerd beschouwde hectares (321+41) 362 ha.? Op welke andere eerder aan PS gerapporteerde cijfers heeft de correctie invloed?

Garandeert u dat er nu geen fouten meer op de kaart zitten waardoor u gerealiseerde hectares ten onrechte opneemt? Is er beheersubsidie verleend op deze hectares als gerealiseerde natuur?

Indien u in dit tempo blijft realiseren en fouten blijft ontdekken, komt de EHS dan ooit af?

ANTWOORD:

De kaarten zijn gebaseerd op de laatst verzamelde kennis. In het jaaroverzicht is 312 ha gerapporteerd. Later bleek dat er nog 41 ha was gerealiseerd. Die worden bij de cijfers over 2016 meegenomen.

In de kaarten zitten geen fouten. Het kan voorkomen dat op basis van nieuwe informatie, onder andere uit de jaarlijkse overzichten van de subsidieregeling die eind van het jaar gemaakt wordt of van terreinbeheerders, blijkt dat de inrichtingssituatie van de gronden anders is dan tot dat moment gedacht. Dan worden de kaarten daarop aangepast.

Over het gerealiseerd aantal hectare kan een terreinbeheerder een beheersubsidie aanvragen.

Als er jaarlijks meer dan 250 ha worden gerealiseerd komt GS de afspraak na die deel uitmaakt van het coalitie akkoord.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
30	NLM	PvdD	A.E. van Liere
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			107

VRAAG:

De Omgevingsdiensten Groen (post k: 2.852) kosten aanmerkelijk meer dan eerder NB wet en Flora- en Fauna wet (post a: 76) en Onderzoek en advies groen (post c: 103). In de toelichting staat nota bene dat "we (hebben) voor de Omgevingsdiensten Groen een apart budget aangemaakt (dit viel eerst onder budget c)." Wat verklaart de verhoging van het budget? Dat kan niet alleen verklaard worden doordat halverwege 2016 de taken overgedragen worden.

ANTWOORD:

Het budget is niet verhoogd. De exploitatiebijdrage voor de omgevingsdienst bestaat voor een groot deel uit budget dat voorheen onder de post apparaatskosten viel. Voormalig provinciaal personeel voert immers de vth-taken bij de omgevingsdienst uit. De post apparaatskosten is dan ook verlaagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
5	NLM	VVD	J.P.M. van Straaten
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
T. Talsma		194 e.v.	

VRAAG:

M.n. omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied en IJmond kennen een zeer ongunstige verhouding tussen eigen en vreemd vermogen. Is dat niet zorgelijk en is het niet de provincie die dat moet voorkomen/verhelpen?

ANTWOORD:

Dat is niet per definitie zorgelijk. De omgevingsdiensten zijn gemeenschappelijke regelingen en daarmee niet vergelijkbaar met private ondernemingen; in eventuele tekorten dienen de deelnemers naar rato bij te dragen. Wel dient er voldoende weerstandscapaciteit te zijn.

De omgevingsdiensten zijn gemeenschappelijke regelingen waarin zowel gemeenten als provincies deelnemen. Dit maakt dat op grond van artikel 59, lid 6 van de WGR het financieel toezicht op de diensten wordt uitgeoefend door het ministerie van BZK.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
95	NLM	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
E. Post		87	

VRAAG:

Kan GS aangeven waarom in 2017 nog een bedrag van € 280.000,- staat geraamd voor verantwoordelijkheid bodemverontreiniging ziekenhuis Castricum?

ANTWOORD:

De provincie is als voormalig grondeigenaar mede aansprakelijk voor een bodemverontreiniging bij een voormalig provinciaal ziekenhuis te Castricum. Een deel van de sanering zal plaatsvinden in 2017, om die reden is hiervoor een bedrag in de begroting is geraamd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
96	NLM	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER		PAGINA BEGROTING	
J. Bond		91	

VRAAG:

Kan GS aangeven waarom in 2016 voor de laatste keer een bedrag is opgenomen voor Vliegveld De Kooy en waarom loopt de financiering maar tot en met 2017?

ANTWOORD:

In 2011 zijn met de betrokken partijen definitieve afspraken ten aanzien van Vliegveld De Kooy gemaakt. Op grond van deze afspraken heeft de provincie als aanvulling op de regionale bijdrage gedurende vijf jaar jaarlijks € 1,1 miljoen aan het Ministerie van Defensie toegezegd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
97	NLM	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
J. Bond	96

VRAAG:

Kan GS aangeven waarom er zo een groot verschil is tussen de onttrekking uit de reserves voor duurzame land- en tuinbouwsteden?

ANTWOORD:

Het betreft hier niet de reserves voor land- en tuinbouwsteden maar de reserve Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds uit de reserve Europese projecten Landbouwsubsidies gericht op duurzame land- en tuinbouwgebieden. Door de vertraging van de landelijke interpretatie vraagstukken is de uitvoering vertraagd.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
92	NLM	50PLUS	O. de Meij

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
T. Talsma	69

VRAAG:

Er staat dat de legesopbrengst voor de uitvoering van vergunning verleningstoezicht en handhavingstaken door de omgevingsdiensten mede afhankelijk is van de uitvoering bijzondere opdrachten door de omgevingsdiensten en van de wijze hoe ze worden aangevraagd.

Vraag: Kan GS aangeven waarom de baten dan toch zijn verhoogd in 2017, als er vele onzekerheden zijn?

ANTWOORD:

De verwachting is dat er in 2017 bij een paar bijzondere opdrachten, vergunningen worden afgegeven, en toezicht nodig is. Voor de uitvoering van deze taken worden leges (baten) gerekend. (Zie ook reactie op vraag 79).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
98.	NLM	50PLUS	O. de Meij
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
T. Talsma			104

VRAAG:

Er valt te lezen en te zien dat de reserve groen daalt tot ca. € 26 miljoen. De storingen stijgen, eind 2021 wordt een reserve verwacht van ca. € 42 miljoen. Vanaf 2025 een negatief saldo.

Vraag: Kan GS aangeven waarom er niet op voorhand uit de algemene middelen hier geld voor wordt gereserveerd?

ANTWOORD:

De 'Langjarige prognose onttrekkingen en stand reserve groen' is gebaseerd op de projecten zoals die thans zijn opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021. De restantopgave om het NNN in de jaren 2022 t/m 2027 af te ronden is gekapitaliseerd en gelijkmatig over de desbetreffende jaren verspreid. Dit betekent dat de prognose voor de jaren 2022 t/m 2027 indicatief is, omdat deze nog niet gebaseerd is op concrete projecten. Nu al middelen reserveren voor de jaren 2025 en verder achten wij daarom weinig zinvol.

Vooralsnog zijn er voor het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ruim voldoende middelen beschikbaar binnen de reserve groen.. De stand van de reserve groen wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de realisatie (baten en lasten) van het afgelopen jaar. De stand aan het eind van het jaar staat vermeld in de jaarstukken. Op basis daarvan zullen wij, op het moment dat daar aanleiding toe is, ruim van tevoren komen met een voorstel komen om het (eventuele) tekort te dekken.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
65	NLM / M&F	CDA	D.G. Heijnen
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			81

VRAAG:

Hoeveel hectare grond blijven naar verwachting onbewerkt n.a.v. de strengere pachtvoorwaarden? Hoe wordt er met deze onbewerkte gronden omgesprongen door de provincie?

ANTWOORD:

Naar verwachting blijven er geen gronden onbewerkt naar aanleiding van de nieuwe pachtvoorwaarden.

Daar waar het niet mogelijk zou blijken een pachter te vinden kan de provincie een loonwerker inschakelen om werkzaamheden uit te voeren.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
76	NLM / M&F	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

E. Post

12

VRAAG:

De verkoop van BBL/PASO gronden lijkt in 2019 te leiden tot een (negatieve?) storting (onttrekking?) van 552.000 euro in de Reserve Groen. Graag een uitleg wat daar precies wordt bedoeld.

ANTWOORD:

Het betreft hier geen onttrekking, maar een mutatie, waarbij -522 in de regel 'Verkoop BBL/PASO gronden' betekent dat de prognose met betrekking tot de opbrengst uit verkoop van de gronden € 552.000 hoger is dan tot nu toe werd aangenomen voor het jaar 2019. Deze verwachte meeropbrengst wordt gestort in de reserve groen (zie regel 'Storting in reserve groen BBL/PASO-gronden').

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
16	NLM / RWW	PvdA	N. Papineau Salm

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

C. Loggen/T. Talsma

Groen/ maatschappelijk doel

VRAAG:

Ad. 6.3.2. Gaat hier om de gebiedsgerichte projecten waar de provincie nauw samenwerkt om de beleidsdoelen te halen. De vraag is waarom GS zich beperkt tot een aantal Waddenfondsprojecten waarvoor de cofinanciering is geregeld? Waarom niet meer projecten? Verder de vraag of er geen financiering kan komen uit recreatie, watergelden omdat er in deze gebieden integraal wordt gewerkt.

ANTWOORD:

De Waddenfondsprojecten zijn in de begroting genoemd als indicator voor dit operationeel doel, omdat wij hier jaarlijks een cofinancieringsbijdrage aan leveren. Overigens ontvangen projecten die door het Waddenfonds worden gefinancierd soms ook cofinanciering uit andere geldbronnen, zoals de Europese Commissie, gemeenten, waterschappen of private financiers. Ook binnen de provincie is financiering vanuit andere geldbronnen, zoals de geldbronnen die u noemt, mogelijk.

Vanzelfsprekend voeren wij ook gebiedsprojecten uit buiten het Waddengebied en het Waddenfonds, zoals via de stuurgroep Gooi & Vechtstreek, Laag Holland, Groene Hart en de Nationale Parken. Hierover worden uw Staten geïnformeerd op andere manieren, zoals via het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen of de toezending van jaarverslagen.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
42	RWW	PvdD	L. van Raan
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
			81

VRAAG:

Onder het onder OD5.1.2 gestelde (aansprakelijkheid voor deel bodemvervuiling provinciaal ziekenhuis Castricum). In hoeverre kan de provincie aansprakelijk worden gesteld voor mogelijke vervuiling als gevolg van de vermeende onveilige vijfhonderd vaten met laag- en middelactief nucleair afval 1)

<http://www.volkskrant.nl/binnenland/-opslag-radioactief-afval-petten-onveilig-en-niet-volgens-regels~a4303774/>

ANTWOORD:

Vraag was dubbel opgenomen. Zie vraag 26

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
43	RWW	PvdD	L. van Raan
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
			94

VRAAG:

Zou er een korte toelichting kunnen komen op de afname van de aparatuurkosten van 439 in 2017 naar ±168 in de jaren daarna. Deze (toelichting) is nu blanco gelaten.

ANTWOORD:

Vraag was dubbel opgenomen. Zie vraag 28

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
60	RWW	CDA	J.G. Haagsma
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
C. Loggen			57
VRAAG:			
Wat verandert er organisatorisch met de afwaardering van C-keringen naar regionale keringen en wat heeft dat in de praktijk voor gevolgen?			
ANTWOORD:			
Voor wat betreft de keringen van het Noordzeekanaal is het advies om de keringen her te waarderen naar een regionale kering, IPO-klasse V. Dat is een (iets) lagere norm dan de huidige C-kering status.			
Voor wat betreft de Wieringermeerkering is op dit moment nog niet bekend hoe de herwaardering er precies uit komt te zien.			
Na herwaardering en vaststelling van een C-kering naar een regionale kering wordt de provincie bevoegd gezag in plaats van Rijkswaterstaat.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
61	RWW	CDA	J.G. Haagsma
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
C. Loggen			64
VRAAG:			
Gaaf de 1,1 miljoen voor subsidie in het Innovatieprogramma Veen ook volledig worden uitgegeven in 2016? En blijven er dan nog aanvragen over die niet gehonoreerd kunnen worden, is de verwachting?			
ANTWOORD:			
Het betreft hier geen subsidie onder een uitvoeringsregeling, maar een eenmalige subsidie aan één partij (zie Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling Zomernota 2016). Er zijn in dit kader dus ook geen subsidieaanvragen die niet gehonoreerd kunnen worden. Omdat het budget in zijn geheel als subsidie wordt beschikt, dient de volledige € 1,1 miljoen ten laste van het jaar van beschikken (2016) te worden gebracht.			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
75	RWW	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C. Loggen

PAGINA BEGROTING

11

VRAAG:

Kan worden toegelicht wat functie volgt waterpeil precies inhoudt en waarom dit in de tijd verschuift? Hoe verhoudt dit zich tot het Innovatieprogramma Veen waarvoor in 2016 1,1 miljoen euro beschikbaar is gesteld? (zie pagina 64)

ANTWOORD:

Het waterpeil in een gebied wordt in beginsel afgestemd op de bestemming van een gebied ('waterpeil volgt functie'). Er kunnen echter situaties zijn waarin dat fysiek onmogelijk is of in de toekomst wordt, of onevenredig duur, of in de omgeving leidt tot schade. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan situaties waarbij het maaiveld alsmaar verder daalt door ontwatering en veenafbraak. In die gevallen moet aanpassing van de bestemming/het landgebruik worden overwogen ('functie volgt waterpeil').

In het Innovatie Programma Veen staat veenbehoud centraal, door een hoge(re) waterstand aan te houden. Het programma is een invulling van de in het coalitieakkoord aangekondigde pilot 'functie volgt peil'. Het (landbouwkundig) landgebruik is een afgeleide van het streven naar veenbehoud, en de daaraan gekoppelde hoge(re) waterstand. Concreet betekent dit de beproeving van 'natte teelten' (paludicultuur). Hiernaast wordt ook gekeken naar een andere vorm van melkveehouderij met peilgestuurde drainage, met een dusdanig waterbeheer dat de veenafbraak aanzienlijk wordt beperkt.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
86	RWW	GroenLinks	A. Hietbrink

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

C. Loggen

PAGINA BEGROTING

4

VRAAG:

Voor de financiering van het project Marker Wadden stelt u voor 1 miljoen beschikbaar te stellen vanuit het in de motie beschikbaar gesteld budget. 3 miljoen moet uit andere, bestaande reserves komen. Wij worden daarover via een separaat voorstel geïnformeerd. Kunt u aangeven wanneer we het voorstel tegemoet kunnen zien. Kunt u aangeven uit welke bestaande reserves u de 3 miljoen euro denkt te kunnen dekken?

ANTWOORD:

Op 20 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten besloten tot een provinciale bijdrage aan het project Marker Wadden. Dit besluit is aan PS toegezonden en wordt bij voordracht voorgelegd aan Provinciale Staten (nr. 835237-835240).

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
25	RWW	PvdD	L. Vermaas
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
C. Loggen			Pag. 63
VRAAG:			
Programma Water: Waarom wordt er vanaf 2017 meer dan 50% gekort op het operationeel doel “Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater” vergeleken met 2015 en 2016?			
ANTWOORD:			
Programma 3: Water :			
Effectief blijft het budget op operationeel doel “Bijdragen aan schoon en voldoende oppervlaktewater” gelijk.			
De afname t.o.v. 2016 wordt nl. veroorzaakt door:			
- overheadkosten drukken niet meer op programma 3. Het effect hiervan is € 1 miljoen op apparaatskosten			
- de eenmalige uitgave voor € 1,1 miljoen pilot Veen in 2016 (Zomernota). Het effect hiervan is € 1,1 miljoen op overdrachten.			
- een herverdeling van de budgetten binnen programma 3. Tot en met 2016 stond ‘Uitvoering Waterplan’ in zijn geheel onder ‘schoon en voldoende’. Per 2017 is dit verdeeld onder de verschillende doelen binnen programma 3			

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
14	RWW	PVV NH	N. Kaptheijns
NAAM PORTEFEUILLEHOUDER			PAGINA BEGROTING
E. Post			13, 82, 87

VRAAG:

In de Begroting 2017 staat op blz. 13:

"* In samenhang met het PS besluit bij de 2e begrotingswijziging 2016 zijn de huuropbrengsten geraamd die wij van het COA verwachten te ontvangen voor het AZC Crailo. Indien er wijzigingen komen in deze verwachtingen, kan dit gevolgen hebben voor het begrotingsresultaat zoals dat in deze begroting is opgenomen."

En op blz. 82 staat:

"OD 5.1.2. In overeenstemming met het PS besluit bij de 2e begrotingswijziging 2016 is een raming opgenomen voor verhuur gebouwen op Crailo aan het COA. Deze is gebaseerd op een vergoeding voor de mogelijkheid tot huisvesting van maximaal 600 asielzoekers (baten verhoogd, € 360.000, voordelig)."

En op blz. 87 staat:

"De kosten voor verhuurklaar maken van terrein en gebouwen op Crailo voor het COA bedragen € 2,1 miljoen en zijn geraamd in 2016. Conform de BBV zijn deze kosten in één keer ten laste gebracht van het jaarrekeningresultaat 2016. Bij wijziging van de afspraken met het COA zal ook het financiële totaalbeeld moeten worden herzien."

Echter, tijdens de Cie-vergadering EEB op 12-9-2016 is door CvK Remkes aangegeven dat Crailo op 1-10-2016 gaat sluiten. Enkele nieuwsberichten:

Vragen:

- Welke financiële gevolgen heeft dit sluiten voor de provincie Noord-Holland m.b.t. gemaakte afspraken met het COA en de Regio? Graag een gemotiveerd antwoord.

- Zijn er organisaties in de Begroting 2017 die van de provincie N-H subsidie gaan ontvangen, die zich (in welke vorm en mate dan ook) bezighouden met asielzoekers? Zo ja, graag een gemotiveerd antwoord.

ANTWOORD:

De noodopvang op Crailo-Zuid sluit per 1 november.

In het voorjaar is er echter overeenstemming bereikt over het vestigen van een regulier Azielzoekerscentrum (AZC) in de natuurstrook op Crailo-Zuid. Het COA heeft vrijdag 30 september laten weten de daarbij behorende huurovereenkomst niet aan te gaan. Nu het COA geen gebruik gaat maken van de gronden op Crailo zullen wij dit punt in de eerstvolgende begrotingswijziging aanpassen. Zowel de uitgaven in 2016 (eenmalig €2,1 mln.) als de huurinkomsten (10 jaar maal € 360.000,-) zullen dan worden aangepast.

2e deel van de vraag:

Nee, die zijn er niet.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
63	RWW	CDA	D.G. Heijnen

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
J. Geldhof	79 en 83

VRAAG:

De RAPS worden door de staten vastgesteld (zie pg. 79), maar op pg. 83 wordt aangegeven dat de Staten niet beslissen over deze instrumenten. Hoe verhoudt zich dit met elkaar?

ANTWOORD:

Bedoeld wordt dat wanneer de RAP's zijn vastgesteld door gemeenten en GS deze ter kennisname naar PS worden gezonden.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
64	RWW	CDA	J.G. Haagsma

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER	PAGINA BEGROTING
J. Geldhof	81

VRAAG:

Wanneer kunnen we een preciezere invulling van de begrote bedragen met betrekking tot de aanloop naar de inwerking treding van de nieuwe Omgevingswet verwachten?

ANTWOORD:

Het niet precieze deel bestaat uit verwachte kosten voor de implementatie van de Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze kosten zijn nog onduidelijk omdat er nog geen duidelijkheid bestaat over de ontwikkeling van het digitale stelsel. Op dit moment bevindt het digitale stelsel zich in de visiefase. Er is nog geen zicht op de feitelijke tactische en operationele uitvoering. De impact van het digitale stelsel op onze eigen organisatie kan daarom nog niet worden bepaald. Pas in de loop van 2017 zal duidelijk worden welke kosten gemaakt moeten worden om te mee te kunnen doen in het DSO. De (onderzoeks)kosten om tot dit inzicht te komen zijn wel opgenomen in dit bedrag voor 2017.

NUMMER	COMMISSIE	FRACTIE	NAAM VRAGENSTELLER
12	RWW	PVV NH	M.S. Ludriks

NAAM PORTEFEUILLEHOUDER

PAGINA BEGROTING

J. van der Hoek

77

VRAAG:

Op blz. 77 van de Begroting 2017 staat:

“Voor de invulling van de taakstellingen, zoals besloten bij de Kaderbrief 2015 (bijlage 2), wordt met ingang van 2016 - 2017 structureel bezuinigd op de budgetten voor klimaat en voor de subsidieverlening aan de Milieufederatie. In 2016 is een kasraming voor uitgaven ten laste van de reserve TWIN-H voor Wind op Land opgenomen.”

Op blz. 67 van de Zomernota 2016 staat:

“Voor uitgaven voor Wind op land wordt een kasraming opgenomen (lasten verhoogd, € 336.000, neutraal, reserve TWIN-H).”

En op blz. 64 van de Zomernota 2016 staat:

“Voor bijzondere opdrachten aan de OD NZKG (Zeesluis, Zwakke Schakels en Wind op land) is het budget voor 2015 niet volledig benut. In 2016 worden de werkzaamheden voortgezet (lasten verhoogd, € 443.000, nadelig).”

De kasraming lijkt dus te zijn opgenomen, omdat (nog niet afgeronde) werkzaamheden in 2016 anders niet bekostigd kunnen worden.

Vraag:

- Kunt u aangeven wat precies met de kasraming van 336.000 euro wordt gedaan?

ANTWOORD:

Dit geld wordt ingezet t.b.v. de uitvoering van het provinciale herstructureringsbeleid voor Wind op land.

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon

K. Mellema

AD/STG

Doorkiesnummer +31235144838

mellemak@noord-holland.nl

31 oktober 2016

1|11

Tbv Statenvergadering d.d. 7-11-2016
Commissie Mobiliteit & Financiën
Datum commissievergadering 24-10-2016

Onderwerp: Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord (VD-53).

De commissie adviseert de voordracht Begroting 2017 inclusief Memorie van Antwoord te agenderen voor de PS-vergadering van 7 november 2016.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie M&F: zie onderstaand het uittreksel van het conceptverslag van de vergadering van de commissie M&F van 24 oktober 2016.

4. A-agenda Algemeen/Financiën

4a. Begroting 2017 en Memorie van Antwoord, brief Gedeputeerde Staten inzake invulling

Motie 25, aangenomen per Kaderbrief en Auditopvolging per 1 september 2016

De **voorzitter** merkt op dat zich een inspreker heeft aangemeld. Hij geeft het woord aan mevrouw De Jong van Stichting Heilloze Weg. De volledige inbreng van mevrouw De Jong staat onderaan dit advies.

Namens Stichting Heilloze Weg doet mevrouw **De Jong** nogmaals een dringend beroep op Provinciale Staten om de realisatie van een aansluiting op de A9 bij Heiloo te heroverwegen en de werkzaamheden voor dit project stop te zetten, zolang nut, noodzaak en publiek belang van dit project niet duidelijk zijn vastgesteld. Recente ontwikkelingen eisen een bijstelling en herijking van plannen.

De aansluiting wordt gefinancierd uit de verkoopopbrengst van het project 'Wonen in het groen' en de verkoop van bedrijfskavels in de Boekelermeer. De aansluiting gaat meer kosten dan begroot, vanwege een fietsbrug, de vele aanpassingen van toeleidende wegen en door het mislukken van de ruilverkaveling. Op dit moment zijn er geen structurele woon-werkverkeerfiles en zitten doorgaande wegen niet aan hun verkeerslimiet. De N203 is in 2015 aangepast en kan meer capaciteit aan. In de PMI valt te lezen dat de gemeente Uitgeest ook een extra aansluiting op de A9 wil. Komt de veiligheid niet in het geding met zoveel afslagen?

De projecten van 'Wonen in het groen' zijn uit de provinciale lijst van transitiegebieden geschrapt. Op het nieuwbouwproject Zandzoom wordt verlies geleden door gemeente Heiloo. In regioverband is besloten dat Alkmaar 60 hectare van de Boekelermeer uit de markt gaat halen, wegens gebrek aan kopers. Ook op de Boekelermeer lijdt gemeente Heiloo verlies.

Er speelt meer dan geld alleen. De aansluiting gaat dwars door Natuur Netwerk Nederland gebied en een weidevogelgebied. De natuurcompensatie is nog niet gerealiseerd. Het gebied heeft een belangrijke geologische en cultuurhistorische waarde. Wat gaat de provincie Noord-Holland bijdragen aan de duurzaamheid en de CO2-reductie?

Namens Stichting Heilloze Weg verzoekt mevrouw De Jong om de aansluiting A9 uit het Provinciale Meerjarenplan.

De heer **Van Hooff** (PVV) vraagt namens hoeveel personen mevrouw De Jong spreekt.

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze Weg) vertelt dat de stichting een achterban heeft van een paar honderd personen, die actief alle zaken volgen. Overwogen wordt om een politieke partij te starten, waarmee de achterban kan worden uitgebreid.

De heer **Hoogervorst** (SP) spreekt waardering uit voor alle moeite die de stichting doet om ervoor te zorgen dat de afslag er niet komt. Is er enig zicht op de grootte van de kans dat de aanleg van de afslag extra bedrijfsvestigingen oplevert?

Mevrouw **De Jong** (Stichting Heilloze Weg) herhaalt dat zestig hectare van de Boekelermeer wordt geschrapt. Een nog te vullen terrein van vijf hectare in Heiloo krijgt een afslag van vijfendertig miljoen euro. Metaal- en productiebedrijven hebben een grote elektriciteitsbehoefte. In de Boekelermeer Heiloo is de energievoorziening voor dergelijke bedrijven te beperkt. Gezien de belangstelling nu en de mogelijkheden van het terrein zullen er nauwelijks bedrijven bij komen.

De **voorzitter** bedankt mevrouw De Jong voor haar inspraak.

De heer **Van Hooff** (PVV) vertelt dat de PVV van mening is dat motie 25 als afgedaan beschouwd kan worden. Het college en de ambtenaren worden bedankt voor de beantwoording in de Memorie van Antwoord. De fractievoorzitter van de PVV zal in Provinciale Staten een overall reactie geven.

De heer **Van Straaten** (VVD) spreekt van een overzichtelijke en deugdelijke begroting. Het emu-saldo bedraagt in 2016 en 2017 ongeveer € 100 miljoen. Daarna komt het lager te liggen op ongeveer € 60 miljoen. Het zou eigenlijk niet hoger mogen liggen dan € 40 miljoen om in volgende Kabinetsperioden het risico op boetes te beperken en te voorkomen.

Ten opzichte van de Kaderbrief zijn er geen grote wijzigingen opgetreden. Over motie 25 merkt spreker op dat de VVD op meer initiatief en voortgang had gehoopt betreffende de verglazing van de digitale infrastructuur. Toch kan de fractie leven met de afdoening van de motie, omdat ze beseft dat er prioriteiten moeten worden gesteld.

De wijziging van de verslagleggingvoorschriften hebben gevolgen voor de presentatie van cijfers in deze begroting. De afschrijvingen hebben geen gevolgen voor de beschikbare ruimte. Met de vorming van een reserve kapitaallasten kan de VVD instemmen.

Het vervallen van de mogelijkheid om interne rente toe te rekenen, leidt tot het vrijvallen van de rente die aan de vanuit reserves gefinancierde investering is toegerekend. Een en ander is in de voorliggende begroting verwerkt. Een deel wordt betrokken bij het opmaken van de stand van zaken inzake de financiering van de Westfrisiaweg. Het college wordt bedankt voor de beantwoording van technische vragen.

De heer Van Straaten maakt zich zorgen over de verhouding eigen vreemd vermogen bij een tweetal omgevingsdiensten en het aangaan van leningen van vrijwel alle recreatieschappen. De resultaten van de recreatieschappen zijn veelal negatief, dus gezond is de situatie niet. Vanuit de portefeuille Financiën past het om de vinger aan de pols te houden. Bij tekorten van gemeenschappelijke regelingen dienen deelnemers, met name gemeenten en provincies, naar rato bij te dragen.

De heer **Den Uyl** (PvdA) constateert dat de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) grote invloed heeft op drie genoemde terreinen, zoals het niet meer kunnen ramen van rentebaten als er geen financieringstekort is, het activeren van een investering in maatschappelijk nut en een andere weergave van de apparaatskosten. Zijn er nog andere effecten, die invloed hebben op de begroting? Hadden Provinciale Staten dit eerder moeten en kunnen weten en kunnen ze invloed uitoefenen op BBV?

Aan de macro economische tegenvallers is fors toegevoegd. Op pagina 4 vragen Gedeputeerde Staten zich af of er de komende periode wel zo wordt bezuinigd door het Rijk. Kan het college, bijvoorbeeld in een volgende begroting, aangeven hoeveel de reserve bedraagt?

Door Gedeputeerde Staten is adequaat gereageerd op motie 25. Op onderdelen, zoals de Markerwadden, zou de PvdA nog een inhoudelijke bespreking, in een andere commissie, wenselijk vinden.

Bij de auditopvolging staan twee rood gemarkeerde onderdelen. Is dit een verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gedeputeerden of is de gedeputeerde Financiën verantwoordelijk voor een 'groene' situatie? In de begroting wordt nog steeds een ontwerp-PIP begroot over het voorkeursalternatief verbinding N206-A4. Inmiddels is het project in een ander proces beland. Is de tekst wel actueel? Over de discussie in Broek in Waterland wordt niets vermeld. Over de ov-concessie Noord-Holland Noord wordt ook niets vermeld in het hoofdstuk OV-concessie aanbesteding. Het besluit over die aanbesteding moet in 2017 worden genomen.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt Gedeputeerde Staten voor de voorliggende begroting.

Over de openbaarmaking van de begroting wil het CDA opmerken dat alles al lijkt te zijn bepaald door Gedeputeerde Staten. Zou het niet goed zijn om bij de communicatie over de begroting bijvoorbeeld de

fractievoorzitters en/of de financiële woordvoerders van de fracties meer te betrekken en onder meer hun eerste reacties mee te sturen? Het zijn uiteindelijk Provinciale Staten die over de begroting gaan. Na de beantwoording van technische vragen, resteren nog vragen over de nieuwe BBV-regels en de doorbelasting van interne rente. De heer Heijnen begrijpt dat er ruimte in de reserves ontstaat, want de rentelasten van een project vallen weg. Hoe wordt het verlies van rentebaten in programma 8 gecompenseerd? Is het geld dat nu vrijvalt uit de reserves en onmiddellijk wordt herbestemd niet precies het bedrag dat het verlies aan rentebaten moet compenseren?

Het CDA bedankt het college voor de separate brief met betrekking tot de uitvoering van motie 25. De fractie heeft nog wel vragen over de financiering van de Markerwadden. Naast een miljoen aan nieuw geld wordt er drie miljoen euro uit vijf reserves geschraapt, om de financiering van dit project rond te krijgen. Het geschraapte bedrag uit de reserves is toch ook gewoon nieuw geld, geld dat niet meer nodig is voor het doel waarvoor het ooit is gereserveerd? Is de gedeputeerde dat eens met het CDA? Weet de gedeputeerde nu pas dat het geld uit de reserves over is, of was dat bij de Kaderbrief ook al bekend? Zouden vrijgevallen reserves niet eerst terug moeten vloeien in de algemene reserves, voordat ze een nieuwe bestemming krijgen? Het CDA heeft geen goede smaak over deze procedure, waarbij restjes van reserves worden ingezet. Hetzelfde geldt voor Smart Mobility en Overnachtingplaatsen binnenvaart.

Nu het COA geen gebruik zal maken van de locatie Crailo is duidelijk dat de begroting op dit onderdeel niet klopt. Het CDA verzoekt Gedeputeerde Staten om dit onderdeel in de begroting aan te passen voordat deze wordt vastgesteld en niet via de reguliere eerste begrotingswijzing.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) vindt het mooi dat de begroting structureel in evenwicht is. De structurele lasten in de periode tot en met 2020 worden gedekt uit de structurele baten. De fractie complimenteert degenen die aan de begroting hebben gewerkt.

De Duinpolderweg wordt genoemd als een van de speerpunten in het komende jaar. Er wordt gesproken over het ontwerp-PIP over het voorkeursalternatief voor de verbinding N206-A4. Dit wekt de suggestie dat er wordt uitgegaan van een verbindingsweg. De fractie vreest dat dit tot verkeerde interpretaties leidt. Het is niet goed dat Gedeputeerde Staten de schijn zouden wekken dat er al een voorkeur voor bepaalde varianten bestaat. Is de gedeputeerde bereid een andere formulering te kiezen, die in lijn is met eerdere toezeggingen? De Rijksoverheid betaalt de tweede 'kraal' in het project Westfrisiaweg niet langer, waardoor een dekkingstekort van € 11,6 miljoen dreigt te ontstaan. Wat zijn daarvan de juridische consequenties? De bijdrage van de gemeenten en het hoogheemraadschap valt lager uit. Kan de gedeputeerde dit nader toelichten? ChristenUnie-SGP vindt het heel belangrijk dat deze financiële aspecten van dit project volledig los worden gezien van eventuele financiële aspecten van het conflict dat er nu bestaat met de bouwer.

De fractie had plezier bij het lezen over de meevaller nu bijdragen van andere overheden eerder binnen zijn dan begroot en een rente-voet nul procent bedraagt. Is de interpretatie correct dat de feitelijke meevaller nul euro is? Als dit het geval is, lijkt het beter het woord 'meevaller' te vervangen door een neutrale term.

De fractie constateert dat motie 25 met veel enthousiasme door Gedeputeerde Staten is opgevolgd.

De heer **Yurdakul** (D66) constateert dat er sprake is van een structureel financieel evenwicht. Tegelijkertijd kan worden geconstateerd dat de structurele inkomsten van deze provincie fors hoger zijn dan de structurele lasten. De komende jaren worden investeringen betaald uit structurele baten. Dat duidt erop dat de provincie goed 'in de slappe was' zit. Kan deze conclusie ook worden getrokken voor de meerjarenbegroting vanaf 2021?

Provincie Noord-Holland is een investerende overheid. De incidentele investeringen worden uit de reserves en structurele dekkingsmiddelen gehaald. D66 vraagt zich af welke incidentele investeringen in de komende jaren leiden tot welke lasten in de meerjarenbegroting? Eerder is toegezegd om inzicht te geven in de ontwikkeling van de provinciale middelen na 2021.

De BBV voorschriften leiden tot beter zicht op de verhouding tussen uitvoering van beleid en de kosten van het ambtelijk apparaat. De schriftelijke vraag die D66 daarover stelde, is niet beantwoord. De provincie geeft meer dan honderd miljoen euro uit aan het ambtelijk apparaat. Dat is meer dan 25% van de structurele dekkingsmiddelen. Het betreft een fors bedrag. D66 is benieuwd hoe andere provincies het doen. Is het college bereid die benchmark op te stellen? De uitkomst zal aantonen of deze provincie in de pas loopt. De begroting bestaat steeds meer uit cijfers en bevat nauwelijks beleidsinformatie. De Rekeningencommissie is bezig om daarin verbetering aan te brengen.

De heer **Hietbrink** (GroenLinks) bedankt voor de zeer leesbare begroting en de uitvoerige Memorie van Antwoord. GroenLinks zal op een later moment een politieke bijdrage leveren. Op dit moment resteren er een opmerking en een vraag.

Wat GroenLinks betreft is motie 25 voldoende uitgewerkt om daarover, in politieke zin, met elkaar van gedachte te kunnen wisselen.

Verwijzend naar pagina 34 van de Memorie van Antwoord heeft de heer Hietbrink een vraag over de formulering van een antwoord. Het betreffende antwoord luidt dat alle middelen binnen de reserve TWINH of EXINH in principe door Provinciale Staten voor projecten zijn gereserveerd. De heer Hietbrink valt over de combinatie dat in principe geld voor projecten is gereserveerd en tegelijkertijd die middelen pas vrijkomen na besluitvorming. Hoe zit dat met 'in principe'? Hoe beweeglijk zijn de middelen in de reserve?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) bedankt Gedeputeerde Staten voor de voorliggende begroting. De fractie van 50PLUS vindt het ontzettend jammer dat vrijwel alles al is bepaald en dichtgetimmerd en dat reserves direct worden hergebruikt.

De fractie gaat akkoord met het voorstel voor de afdoening van motie 25.

De fractie sluit zich aan bij de vraag van de PvdA over de auditopvolging. Wanneer zal alles op 'groen' staan?

De heer **Leever** (ONH) sluit zich aan bij alle complimenten over het gedetailleerde document.

Bij de algemene beschouwingen zal de fractie nader ingaan op onderwerpen. Vandaag beperkt de heer Leever zich tot enkele vragen naar aanleiding van de Memorie van Antwoord.

Ten aanzien van subsidies buiten de uitvoeringsregeling heeft gedeputeerde een notitie toegezegd. Tot op heden is deze notitie nog niet beschikbaar gesteld. Wat is de stand van zaken? Op de vraag van ONH om subsidies buiten de uitvoeringsregeling op te nemen in de budgettabellen wordt geantwoord dat dit mogelijk is, maar dat dit onduidelijkheid kan opleveren. ONH is van mening dat die onduidelijkheid kan worden opgevangen met een verklarende zin erbij. Wanneer de betreffende subsidies worden opgenomen in de budgettabellen heeft dit als voordeel dat ze ook in de jaarrekening verschijnen met het juiste uitgegeven bedrag.

Programma Bereikbaarheid, reserve van de kapitaallasten: in het onderdeel 'Stand en mutaties van de reserves' (pagina's 254-261 van de begroting) is de totstandkoming van een aardige reserve zichtbaar. De reserve wordt jaarlijks gevuld met enkele tientallen miljoenen euro's, met een uitschieter in 2018. Daar staat een post van € 81 miljoen. Welke grote infrastructurele werken veroorzaken dit bedrag in 2018?

'Verandering verwerking overheadkosten': alle begin is moeilijk, maar dat betekent niet dat er fouten moeten worden gemaakt. Er moet extra aandacht worden besteed aan de juistheid van de berekening. Blijkbaar is dat niet gebeurd. Op pagina 28 in de Memorie van Antwoord is de onjuiste berekening hersteld. Wat houdt 'Overhead toegerekend aan activa' in? Waarom moet dit?

De kosten voor GS, PS en de kapitaalslasten voor het Paviljoen worden rechtstreeks geboekt in programma 1. Waarom moet dat?

De fractie stelde een vraag over de grote terugval kosten groen (pagina 52) in 2017. ONH vindt dat iemand die goed op de hoogte is van het programma groen direct had kunnen aangeven wat daarvan globaal de oorzaak is. De fractie had dat als antwoord verwacht, heeft vervolgens zelf gezocht, maar geen antwoord gevonden. Het verzoek is om alsnog een antwoord te geven op de vraag.

Opvallend is het vreemde gedrag van de reserve Cofinanciering Europese projecten. Op pagina 275 van de Memorie van Antwoord staat dat de reserve gevuld wordt met geld uit Brussel. Op pagina 33 staat dat in 2015 € 5 miljoen wordt gestort en daarna tot 2020 niets meer. In 2016 wordt ruim € 6 miljoen opgenomen en daarna vanaf 2017 € 152.000. In 2016 is er een overdracht van bijna € 8 miljoen en vanaf 2017. Wat houden die overdracht in? Welke projecten worden met dat geld uitgevoerd?

In het programma Cultuur en Welzijn (pagina 263) staat dat het bedrag van € 135.000 dat niet wordt besteed aan het Museaal Centrum in Bergen. De fractie van ONH stelt voor om dit bedrag aan te wenden voor een zachte landing van de Cultuurcompagnie.

De **voorzitter** constateert dat een aantal vragen niet voor deze commissie zijn.

De heer **Hoogervorst** (SP) zegt dat ook de SP zich aansluit bij de woorden van dank aan Gedeputeerde Staten en de ambtenaren.

Inhoudelijk gezien is de begroting een gedegen stuk; voorspelbaar, gezien de koers die deze coalitie wil varen. Dat de SP op onderdelen andere keuzes zou maken, dat mag duidelijk zijn. Meer geld voor openbaar vervoer, een opwaardering van het cultuurbeleid en meer geld voor groen en daardoor een minder prominente plek voor het asfalt. De SP had een intensivering verwacht van het streven naar duurzaamheid. Om dit streven om te zetten naar daadkrachtig handelen, is, volgens de SP, veel meer geld nodig. Volgens de toezeggingenlijst komt de notitie over het subsidiebeleid in november 2016. De SP kijkt reikhalzend uit naar de uitleg die gegeven zal worden.

De SP maakt zich zorgen over de financiële positie van de provincie op de lange termijn. Het lijkt erop dat de provincie afstevent op een toekomst waarin minder kan worden teruggevallen op het eigen vermogen. Is het niet verstandiger om, met gemaakte keuzes, het totale uitgavenpatroon wat verder terug te schroeven? Het is goed om in de stukken een overzicht te hebben van de deelnemingen van de provincie in verbonden partijen. Op dit gebied kan er sprake zijn van grote risico's, die lastig in te schatten zijn. Toezicht op die verbonden partijen is van groot belang. De SP is er niet van overtuigd dat dit toezicht, en in het bijzonder het democratisch gehalte van de deelneming, goed georganiseerd is. Kan de gedeputeerde hierover meer duidelijkheid geven?

De heer **Bruggeman** (SP) gaat nader in op het onderdeel openbaar vervoer. De Rijksbijdrage voor openbaar vervoer is in de afgelopen jaren door de provincie niet geheel uitgegeven. De SP vindt dat merkwaardig, aangezien in diezelfde periode buslijnen zijn opgeheven, zoals buslijn 138 naar Ursem. Gedeputeerde Staten hebben dat geld doorgeschoven naar de verlenging van de proef met de Texelhopper belbus. De heer Bruggeman is benieuwd naar de kostendekkingsgraad van de belbus. Gedeputeerde Staten stelt dat het gemiddelde van alle openbaar vervoer op Texel moet worden genomen. Op deze manier is niet gerekend bij de buslijnen 'aan de overkant'. Het is niet juist om het gemiddelde te kiezen. De heer Bruggeman vraagt opnieuw om een berekening van de kostendekkingsgraad van de belbus op Texel. Het resterende BDU-geld had beter besteed kunnen worden aan marketing en promotie van het openbaar vervoer. In de Klantbarometer van CROW staat Noord-Holland Noord op een van de laatste plaatsen qua prestaties. Daar is nog werk aan de winkel. De SP is benieuwd naar de uitkomst van de aanbesteding van de concessie Noord-Holland Noord.

De heer **Zoon** (PvdD) constateert dat reserves worden gevuld, zonder een bepaald doel voor ogen. Uiteindelijk wordt ruim € 6 miljoen in reserve 12 'Fietsinfrastructuur' gestopt. Klopt het dat de gedeputeerde ideeën nodig heeft voor het uitgeven van dat geld? De PvdD heeft wel enkele ideeën. Reserve 34 'Infrastructuur' kent een groei van € 24 miljoen naar € 49 miljoen in de komende jaren. In de Memorie van Antwoord staat dat niet exact bekend is waaraan het geld wordt uitgegeven in de komende jaren. Wat vinden de gedeputeerde en de commissieleden van geld oppotten zonder doel?

Bij interruptie vraagt de heer **Den Uyl** (PvdA) of de heer Zoon met hem van mening is dat Provinciale Staten bij het instellen van een reserve altijd een doel formuleren.

De heer **Zoon** (PvdD) constateert dat alleen algemene doelen worden gesteld, zonder dat bekend is welk 'probleem' feitelijk moet worden opgelost. De juiste manier zou zijn om geld in de algemene middelen te reserveren. Wanneer een bepaald doel bekend is, dan wordt daarvoor geld apart gezet in een daarvoor bedoeld fonds.

Er zijn nog geen ideeën bekend voor de fietsinfrastructuur in Noord-Holland, terwijl er nu al wel geld voor wordt gereserveerd. De heer Zoon vindt dat niet de juiste manier.

Bij interruptie merkt de heer **Den Uyl** (PvdA) op dat in het coalitieakkoord geld is uitgetrokken voor de verbetering van de fietsinfrastructuur. Het is goed dat er ambities en geld zijn om deze te realiseren. Gedeputeerde Staten is gevraagd om een onderzoek te laten doen door de Fietzersbond. De resultaten komen binnenkort beschikbaar.

Bij interruptie merkt de heer **Heijnen** (CDA) op dat het heel goed is om te sparen. Wanneer er daadwerkelijk 'gekocht' gaat worden, dan komen type en merk aan bod.

Ten slotte vraagt de heer **Zoon** (PvdD) of er nog meer kansen liggen op het gebied van de regeling voor Small Business Innovation Research.

Gedeputeerde **Loggen** licht toe dat er ten aanzien van de Markerwadden een apart voorstel aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Op de vraag of er sprake is van nieuw geld antwoordt de gedeputeerde dat het ten dele nieuw geld betreft. Geld dat uit de organisatie komt is oud geld. Geld van buiten, dat additioneel wordt toegevoegd, is nieuw geld.

Geld dat resteert, wordt bekend gemaakt bij de jaarrekening. Op basis van motie 25 hebben Provinciale Staten het college opgedragen om bepaalde projecten naar voren te halen. Met een stofkam is door de organisatie gegaan om te beoordelen of er vanuit de 'oude' middelen nog iets kan worden gedaan. Normaal gesproken komt dat resterende geld aan bod bij de jaarrekening, maar nu wordt een voorstel geformuleerd om te kunnen voldoen aan motie 25.

De vraag van D66 wordt op pagina 20 van de Memorie van Antwoord beantwoord.

De gedeputeerde is bereid een licht benchmark onderzoek te laten doen naar de overhead van de organisatie. Overigens kunnen Provinciale Staten dat ook zelf doen, want de begrotingen van de provincies zijn openbaar. De antwoorden op de technische vragen van de fractie van ONH volgen schriftelijk en zo spoedig mogelijk.

Gedeputeerde **Post** verwijst degenen die vragen stelden over bijvoorbeeld de reserve Groen en andere portefeuilles naar de betreffende gedeputeerde in de betreffende commissie. De gedeputeerde maakt daarbij een uitzondering ten aanzien van de vraag waarom de huisvestingskosten op programma 1 worden geboekt. Provinciale Staten hebben dit namelijk zelf bepaald.

De zorg van de VVD over het eigen vermogen van de omgevingsdiensten en recreatieschappen kan het beste kenbaar worden gemaakt in de desbetreffende commissie Milieu en Natuur.

De zorg over het risico van boetes ten aanzien van het emu-saldo heerst ook enigszins bij het college van Gedeputeerde Staten. In IPO-verband is recent overlegd met de minister van Financiën, de Staatssecretaris en de minister van Buitenlandse Zaken. Voor deze kabinetsperiode is de afspraak gemaakt over het voorgenomen groeipad. Dat wordt per jaar bevestigd. Gezien de uitgaven door de decentrale overheden in de afgelopen jaren, konden weinig argumenten worden aangedragen om het groeipad (feitelijk krimppad) aan te passen. Volgend jaar wordt 0,3% als uitgangspunt gehanteerd voor de decentrale overheden in gezamenlijkheid. Ook is de motie van Hijum nog van toepassing, waardoor men zich nog geen zorgen hoeft te maken over boetes. Hoe dat gaat verlopen onder een nieuw kabinet daarover maakt de gedeputeerde zich, net als de heer Van Straaten, wel zorgen. De minister van Financiën heeft aangegeven dat, op het moment dat de provincie in de problemen dreigt te komen met haar investeringen, de deur bij hem altijd open staat om daarover te praten. Het is afwachten hoe investeringsbereid decentrale overheden in de komende jaren blijken te zijn.

Een afgeleid effect als gevolg van het gewijzigde BBV is dat in feite geen rekening gehouden hoeft te worden met eventuele stijgingen van rentepercentages. Als de rente daalt, moet normaal gesproken direct een tegenvaller worden opgevangen. Dat nadeel treedt niet op wanneer intern niet langer rente wordt doorberekend.

In formele zin kunnen Provinciale Staten invloed uitoefenen op het BBV, want de minister van Financiën is via de Tweede Kamerleden aanspreekbaar. Deze wijziging van het BBV is tot stand gekomen naar aanleiding van een initiatief van de VNG. De gedeputeerde mocht daaraan bijdragen als adviseur. Echter, twaalf provincies hebben met elkaar minder slagkracht dan vierhonderd gemeenten.

De reserve macro economische tegenvallers bedraagt in 2018 € 8,3 miljoen, in 2019 € 8,5 miljoen en in 2020 € 10,7 miljoen. Afhankelijk van welke partijen in het Kabinet komen te zitten, zal er wel of niet veel worden bezuinigd. De gedeputeerde is daarover pessimistischer dan over de invloed op het BBV. De gedeputeerde kan zich niet heugen dat er een Kabinet is aangetreden dat geen bezuiniging heeft opgelegd op het Provincie- en Gemeentefonds. Zij kan niet voorspellen hoe groot die greep in het Provinciefonds zal zijn, maar zij is er niet gerust op.

Bij interruptie vraagt de heer **Yurdakul** (D66) of Gedeputeerde Staten daarnaar opnieuw kijken wanneer er een nieuw Regeerakkoord ligt.

Gedeputeerde **Post** verwijst naar de inventarisatie van het Ministerie van Financiën, die recent, per abuis, het licht zag. De gedachte was dat eenvoudig tien procent efficiency bezuiniging gerealiseerd kan worden. Dat men bij het departement ambtelijk nu al voorsorteert op tien procent efficiencywinst doet de gedeputeerde niet veronderstellen dat de provincie er genadig van af zal komen. Als het Regeerakkoord bekend is, zullen de financiële consequenties voor de provincie bij Kaderbrief, Zomernota of begroting verwerkt moeten worden.

De Commissaris van de Koning is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de rapportage en het daarvoor gedane onderzoek in het kader van de auditopvolging. De betreffende portefeuillehouder is verantwoordelijk voor de inhoudelijke voortgang van de daarin genoemde onderwerpen. Een vraag over de punten die op 'rood' staan, moet aan de betreffende portefeuillehouder worden gesteld.

Over de interim-controle merkt de gedeputeerde op dat Provinciale Staten opdrachtgever van de accountant zijn.

De tekst over de Duinpolderweg is niet langer actueel. De tekst kan de suggestie wekken al zou het college hebben voorgesorteerd op de uitkomst van het MER-onderzoek, dat nu in feite is gestart. De tekst dateert van voor de zomer en is rond 20 augustus 2016 door het college vastgesteld.

De gedeputeerde zal nakijken wat er wel of niet over het project Broek in Waterland in de begroting staat en wat nog als actualiteit kan worden gemeld.

De concessie Noord-Holland Noord is wel vermeld in deze begroting.

Richting de heer Heijnen merkt de gedeputeerde op dat er heldere afspraken zijn gemaakt over bekendmakingen. Provinciale Staten communiceren over hun taken en besluiten en het college communiceert over die van Gedeputeerde Staten.

Bij interruptie merkt de heer **Heijnen** (CDA) op dat in de provinciecommunicatie nog wel in een zin wordt vermeld dat Provinciale Staten er uiteindelijk over gaan. Die zin valt vervolgens weg als het door de pers wordt overgenomen. Het proces moet uiteindelijk nog leiden tot een definitieve begroting. De heer Heijnen mist in de communicatie soms dat woord 'concept'. Dit stoort hem.

Gedeputeerde **Post** adviseert om zelf, als Provinciale Staten, met de verschillende hoofdredacties te gaan praten en afspraken te maken over hoe de regionale pers dient te communiceren over de rol van Provinciale Staten.

Bij interruptie geeft de heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) aan dat hij de reactie van de gedeputeerde nogal formeel vindt. Een begroting is een kaderstellend document dat bij uitstek een samenwerking tussen Provinciale en Gedeputeerde Staten is. In een communicatie zou daarvan meer rekenschap kunnen worden gegeven.

Gedeputeerde **Post** concludeert dat de heer Klein en zij hierover van mening verschillen. Dat heet dualisme. Het kan niet zijn dat we monistisch zijn als dat uitkomt en dualistisch wanneer dat uitkomt. Provinciale Staten stelden de Kaderbrief vast. Binnen dat kader en in opdracht van Provinciale Staten stellen Gedeputeerde Staten de begroting op. Dat is geen samenwerking, maar de uitvoering van een opdracht binnen de kaders zoals Provinciale Staten die hebben verstrekt. Gedeputeerde Staten communiceren daarover.

De gedeputeerde zal niet de toezegging doen dat een wijziging in de begroting wordt aangebracht voorafgaand aan de besluitvorming in Provinciale Staten. Op het moment dat COA meldde dat Crailo uiteindelijk niet wordt gehuurd, is bekeken of dat nog kon worden verwerkt in de begroting. Dat bleek technisch niet mogelijk. Wanneer enkele bedragen uit de begroting worden gehaald, dan heeft dat consequenties voor vrijwel alle tabellen. De controle daarvan betekent zoveel werk, dat het niet haalbaar is. De aanpassing vindt alsnog plaats bij de eerste begrotingswijziging.

Het college heeft geprobeerd zoveel mogelijk uitvoering te geven aan motie 25, maar tegelijkertijd al datgene op te pakken waarover in het coalitieakkoord afspraken waren gemaakt, maar waarvoor de financiële ruimte ontbrak. Smart Mobility kon worden opgepakt binnen de gevonden ruimte en nu is het CDA daar niet tevreden over.

Bij interruptie wijst de heer **Heijnen** (CDA) erop dat het hem niet om de programma's als zodanig gaat. Het gaat om de financieringssystematiek daarachter. Er wordt nu uit de reserves gefinancierd, terwijl die ruimte en de vrijval van de reserves bij de Kaderbrief niet bekend waren. Dat vindt de heer Heijnen, qua volgorde, wat onzuiver. Als die ruimte er nu is, dan was die er ook ten tijde van de Kaderbrief.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat dit wordt veroorzaakt doordat geen rekening meer gehouden hoeft te worden met de interne rentetoerekening. Dat was voor deze twee programma's bij Kaderbrief nog niet bekend.

De heer Klein heeft gelijk voor wat betreft de meevaller van nul.

Voor wat betreft de tekst over de Duinpolderweg wordt het lastig om de tekst aan te passen. Met elkaar weet men dat zeven varianten worden onderzocht. Op basis van die uitkomst wordt een nadere keuze gemaakt over wel of geen Provinciaal Inpassingsplan en over het wel of niet volgen van een verdere procedure. Er wordt dus niet voorgesorteerd op een te nemen keuze.

De Rijksbezuiniging op de tweede 'kraal' in de N23 is inmiddels drie jaar oud. De gedeputeerde heeft dit destijds gemeld en aangegeven nog niet met een nieuw dekkingsvoorstel te zullen komen, omdat er nog een aantal onzekerheden in het project N23 zit. Voordat de gedeputeerde met een voorstel voor een aanvullende dekking komt, wil ze eerst de zekerheid hebben dat er niet elders in het project meevallers zijn. De lagere bijdragen van gemeenten en het hoogheemraadschap houden verband met het feit dat zij eerder afstorten dan waarmee was gerekend. De indexatie valt lager uit.

De gedeputeerde deelt de conclusie van D66 dat de provincie goed in de slappe was zit niet. De begroting sluit op nul. Dat de structurele baten hoger zijn de structurele lasten geeft aan dat wanneer de lasten afnemen, er niet direct problemen optreden. Het is een deugdelijk begrotingsbeleid om ervoor te zorgen dat de structurele lasten nooit hoger zijn dan de structurele baten. De provincie heeft meer ambities dan geld dat daarvoor nodig is. Als zij goed in de slappe was zou zitten dan had de provincie geld over, maar dat heeft ze niet.

Investerings moeten worden geactiveerd. Uit activatie komt een kapitaalslast. Een kapitaalslast is structureel. Er kan niet incidenteel worden geïnvesteerd zonder dat dit structurele consequenties heeft.

Bij interruptie merkt de heer **Yurdakul** (D66) op dat de provincie investeert. Dit heeft gevolgen voor het uitgavenpatroon van de provincie na 2020. Welke gevolgen betreft dit?

Gedeputeerde **Post** antwoordt dat deze steeds bij Kaderbrief worden gemeld. In mei jl. is een en ander in beeld gebracht. In 2020 zijn een nieuw Kabinet en een nieuw college van Gedeputeerde Staten aan zet. De nieuwe Provinciale Staten bepalen dan de budgetten.

Bij interruptie herinnert de heer **Yurdakul** (D66) de gedeputeerde aan haar toezegging om onderzoek te doen naar wat de investeringen in maatschappelijk nut beoogde zaken doen in de begrotingen vanaf 2020.

Gedeputeerde **Post** heeft toen gezegd dat de toekomst met zoveel onzekerheden omgeven is, dat zij geen scenario's kan geven voor het moment dat de provincie geld tekort komt. Die situatie doet zich namelijk niet voor tot 2023. Dan zal het betreffende college een beslissing moeten nemen. Als er geleend moet worden, dan moet men dat vooraf wel gaan voorbereiden. De gedeputeerde heeft dus geen notitie over verschillende scenario's toegezegd.

Bij interruptie zegt de heer **Yurdakul** (D66) dat de provincie enorm investeert in de uitbreiding van het wegenareaal. Dit doet iets met de structurele uitgaven.

Gedeputeerde **Post** licht toe dat niet zozeer wordt geïnvesteerd in de uitbreiding van wegen, maar vooral in het duurzaam veilig inrichten van bestaande infrastructuur. Daarop heeft de areaaluitbreiding betrekking. In de besluitvorming over de betreffende projecten is door het college aangegeven hoe het beheer en onderhoud daarvan in de toekomst is geregeld.

Van alle zaken die nu in de begroting zijn opgenomen als investeringen zijn de kapitaallasten bij de verschillende programma's aangegeven.

De heer **Hietbrink** informeerde naar de term 'in principe'. In principe hebben Provinciale Staten daarover besloten. In het principe is het ook zo dat wanneer in meerderheid een ander besluit wordt genomen, een ander oormerk aan de betreffende EXINH of TWINH reserve komt te hangen.

Bij interruptie vraagt de heer **Hietbrink** (GroenLinks) om een overzicht van de besluiten die Provinciale Staten hebben genomen om dat geld te reserveren en voor welke projecten.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat dit het nodige zoekwerk vergt en tijd kost. Het gevraagde overzicht kan over circa tweeënhalf week beschikbaar worden gesteld.

Richting de heer **Leever** merkt de gedeputeerde op dat subsidies wel degelijk terugkomen in de jaarrekening. Ook over subsidies moet verantwoording worden afgelegd. Aan de gevraagde notitie wordt op dit moment gewerkt. De prioriteit ligt bij het afronden van de begroting.

Over de toelichting bij de budgettabellen, zoals gevraagd door ONH in de vorige commissie, merkt de gedeputeerde op dat zij van geen van de andere fracties die wens heeft gehoord. Een meerderheid wenst een lijst van subsidies buiten uitvoeringsregeling te ontvangen.

Het 'piekbedrag' van € 81 miljoen in 2018 houdt verband met het feit dat geen investeringen van materiële vaste activa met maatschappelijk nut meer mogen worden gedaan vanuit de reserve. Van de investeringen die normaal gesproken vanuit de reserve zouden zijn gedaan, worden nu de kapitaallasten in de reserve gestort. De heer **Hoogervorst** vraagt of de provincie niet beter zuiniger aan kan doen. De gedeputeerde is dat niet eens met hem. De provincie hoort geen geld op te potten. Zij is geen bank. Met oppotten loopt de provincie het risico van de Wet HOF.

De SP maakt zich zorgen over het toezicht op verbonden partijen en het democratisch gehalte van dat toezicht. De taak daarvoor ligt vooral bij Provinciale Staten. Als er een financiële kant aan een zaak zit, dan vindt de heer **Hoogervorst** de weerslag daarvan in de begroting. Gaat het over de deelnemingen dan dient de betreffende portefeuillehouder aangesproken te worden op het moment dat er onvoldoende zicht is op de betreffende deelneming. Overigens is de invloed op bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten zeer beperkt. De provincie heeft immers maar een heel klein deel van de aandelen in bezit. Dat neemt niet weg dat daarover goed contact is met de overige aandeelhouders.

Over de kostendekkingsgraad van de Texelhopper worden de gedeputeerde en de heer **Bruggeman** het niet eens. Er wordt nooit gekeken naar de kostendekkingsgraad van een enkele lijn op het moment dat bezuinigd moet worden. Het gaat om het aantal in- en uitstappers. Het streven is om met het beschikbare geld zoveel mogelijk reizigers te bedienen.

Voor de fiets(infrastructuur) zijn ideeën nodig. Bij de Fietzersbond is advies gevraagd. Het advies is in concept gereed. Op basis van de middelen die de provincie heeft en de voorstellen die de Fietzersbond doet, komt het college van Gedeputeerde Staten met een voorstel voor de besteding van het geld voor de fiets. Gedeputeerde Post adviseert de heer Zoon om het onderwerp Small Business Innovation Research bij gedeputeerde Bond aan te kaarten. Deze commissie gaat daar niet over.

De **voorzitter** constateert dat het merendeel van de fracties aangeeft tevreden te zijn en akkoord gaat met de afdoening van motie 25, behoudens de discussie over de Marker Wadden, die nog zal plaatsvinden.

Tweede termijn:

De heer **Yurdakul** (D66) verzoekt gedeputeerde Loggen om de benchmark te doen voor de vergadering van Provinciale Staten.

Gedeputeerde **Loggen** belooft zijn best te doen. Het wordt geen groot en meeslepend onderzoek. Als het niet lukt, dan hoort men dat tijdig.

De heer **Bruggeman** (SP) verwijst de gedeputeerde naar haar uitspraak in het verslag van de voorganger van deze commissie van 14 oktober 2014. Over de opheffing van de buslijn naar Ursem zei gedeputeerde Post toen dat de kostendekkingsgraad van de bus te laag was, waardoor de lijn zou worden opgeheven.

De kwestie van kostendekkingsgraad van de belbus vindt de heer Bruggeman erg essentieel. Het is belangrijk om met goede cijfers te komen van de kosten van de pilot. Deze moeten niet worden vervuild met cijfers die er niets mee te maken hebben.

De heer Bruggeman kondigt een motie aan, waarin het college van Gedeputeerde Staten alsnog wordt gevraagd om Provinciale Staten inzicht te verschaffen in de kosten van de belbus, zonder de vermenging van reguliere buslijnen.

Bij interruptie benadrukt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) dat de Texelhopper geen belbus is. Hij verzoekt de heer Bruggeman niet langer te spreken van een belbus. Anders vertroebelt het de discussie.

De heer **Bruggeman** (SP) zegt dat onder de Texelhopper moet worden verstaan: de gewone reguliere buslijn 28 en een belbus. In het kader van de OV-visie is ooit gevraagd om een proef met vraagafhankelijk oproep gestuurd vervoer. Van die proef wil de heer Bruggeman sec de cijfers inzichtelijk gemaakt zien.

De **voorzitter** constateert dat de SP in Provinciale Staten met een motie komt

Inspreeknotitie St. Heilloze Weg

Geachte voorzitter, geachte leden van de commissie,
Stichting heilloze Weg doet hierbij nogmaals een dringend beroep op u om de realisatie van de Aansluiting A9 bij Heiloo te heroverwegen en de werkzaamheden voor dit project ON HOLD te zetten zolang nut, noodzaak en publiek belang van dit project niet duidelijk zijn vastgesteld. Temeer omdat recente ontwikkelingen een bijstelling en herijking van de plannen en verkeersprognoses eisen. Zoals u weet wordt de Aansluiting A9 gefinancierd uit de verkoopopbrengsten van het project Wonen in het Groen (Zandzoom en Zuiderloo) en de verkoop van bedrijfskavels in de Boekelermeer. Dit alles is vastgelegd in de Overeenkomst Nieuwe Strandwal (ONS) die de gemeenten Heiloo, Castricum en Alkmaar met de Provincie hebben afgesloten.

Ten aanzien van de Aansluiting A9 blijkt nu dat:

- de Aansluiting meer kost dan begroot vanwege onder meer:
 - . een fietsbrug van 1,2 mln
 - . de vele aanpassingen van toeleidende wegen zoals de reconstructie Kanaalweg in Heiloo voor 2,8 mln. (nu met aparte BDU-subsidie gefinancierd),
 - . het mislukken van de vrijwillige ruilverkaveling, waardoor miljoenen meer aan compensatie betaald moet worden aan de grondeigenaren,
- de risico pot van 5,2 mln van de Provincie NH leeg is, opgesoupeerd door niet begrootte kosten BTW en Rijkswaterstaat,
- er nu nog geen structurele woon/werk files zijn, maar juist kunnen komen (zie Heemskerk)
- er nog geen doorgaande wegen aan hun verkeerslimieten zitten
- de extra Aansluiting op zich wel leidt tot een verkeersinfarct in de dorpskern van Heiloo (vanwege verkeer naar de Egmondse etc.)
- de N203, de doorgaande weg van Heiloo naar Uitgeest in 2015 is aangepast; deze is veiliger en kan meer verkeer aan, ook hier is geen sprake van structurele files,
- de gemeente Uitgeest een extra Aansluiting op de A9 vanaf de N203 richting Akersloot wil (zie PMI punt 32; een variant die in 2010 nog is afgewezen nota bene !)
- de veiligheid in het geding is; juist bij afslagen veel ongelukken zijn (Akersloot)

Ten aanzien van de woningbouw blijkt dat:

- de projecten Wonen in het Groen uit de provinciale lijst transitie gebieden zijn geschrapt,
- de gemeente Heiloo op het nieuwbouwproject Zuiderloo 5 mln, verlies lijdt,
- een recente uitspraak van de Raad van State inzake Zuiderloo leidt tot nog meer vertraging en hoger verlies zal leiden (compensatie / bouwstop ivm. Transportbedrijf van der Steen)
- op het nieuwbouwproject Zandzoom een verlies wordt geleden van ruim 15 mln.
- en dat ook hier de bouw is vertraagd hetgeen tot hogere (rente) kosten leidt,

Ten aanzien van het bedrijventerrein blijkt dat:

- er in Regio verband is besloten, dat Alkmaar 2/3 (oftewel zo'n 60 hectare) van de Boekelermeer uit de markt gaat halen wegens gebrek aan kopers,
- de Boekelermeer niet 30 werkplekken per ha biedt, zoals ooit geraamd, maar slechts 5 werkplekken per ha.
- de gemeente Heiloo op haar deel van de Boekelermeer een verlies leidt van bijna 4 mln

Concluderend; Heiloo dient 8,9 mln. te betalen aan een Aansluiting A9 uit projecten die bij elkaar zo'n 25 mln euro verlies lijden. Aangezien ook Castricum en Alkmaar weinig financiële ruimte hebben zullen zij niet in dit gat springen

Vraag: wat doet de Provincie NH?

Hierbij wil Heilloze Weg u meegeven dat er meer speelt dan alleen geld!

- de Aansluiting A9 gaat dwars door Natuur Netwerk Nederland gebied en belangrijk weidevogel gebied in het Heilooer en Limmer Die
- de compensatie voor de 16 ha opgeofferde natuur hier, zit nog in de Plan van Aanpakfase, terwijl de natuurcompensatie gerealiseerd én functioneel moet zijn voor er een schop voor de Aansluiting de grond in mag

- ditzelfde gebied heeft als laatste stuk Oer IJ met eeuwenoude verkavelingspatronen ook een belangrijke geologische en cultuurhistorische waarde,
- om de verliezen op de woningbouwprojecten tegen te gaan wil Heiloo de woningdichtheid verhogen van 15 naar 25 woningen per hectare, waardoor historische landschaps-elementen en zichtlijnen alsnog verloren dreigen te gaan
- en wat gaat de Provincie NH concreet bijdragen aan duurzaamheid en de CO2 reductie na de klimaatop in Parijs en de ratificatie van het Klimaatverdrag?

Sinds het persbericht van de Provincie NH van 21 maart 2005, waarin gedeputeerde Hooijmaaijers (nog voor enig onderzoek en nog voor variantenanalyse had plaats gevonden), van het huidige tracé letterlijk zegt: "Dit is inderdaad de beste optie!" is dus wel heel veel veranderd!

Dan hebben we het nog niet gehad over de vergrijzing, want in 2040 is ruim 30% van Heiloo 65 of ouder. Ook niet over het Nieuwe Werken waardoor er veel minder woon/werkverkeer zal zijn dan indertijd geraamd.

Als u, ongehinderd door voortschrijdend inzicht, de aansluiting A9 doorzet, trekt u een gigantische, onverantwoord zware wissel op de toekomst.

Stichting Heilloze Weg geeft u daarom ter overweging de Aansluiting A9 te schrappen uit het meerjarenplan.

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van stichting Heilloze Weg:

T. Bakker, M. Boterman, E. de Jong, E. Meurs.

4a. Begroting 2017 en Memorie van Antwoord, brief GS inzake invulling motie 25 aangenomen bij de Kaderbrief en de Auditopvolging per 1 september 2016
De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

EERSTE TERMIJN

Mevrouw **Van Langen** (VVD) maakt GS complimenten voor de lijvige begroting. Ze ziet dat bij het faunabeheer de kosten langzaam dalen, net als de kosten voor schade, maar vraagt hoe realistisch dit is. Het is goed dat de provincie ambities heeft, maar de Reserve Groen neemt in de toekomst af. PS moeten bepalen wat een acceptabel niveau is en daar kaders voor afspreken.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) is blij dat invulling is gegeven aan motie 25 inzake procesgeld voor Groen Kapitaal, maar vraagt wat is geregeld voor de jaren na 2017. Hij vindt het bedrag voor faunabeheer heel hoog en is teleurgesteld dat het terugdringen van de aantallen nog weinig aandacht krijgt. Hij wil hier forser op inzetten. Ook ziet hij in de begroting niets over de communicatie inzake de Wet natuurbescherming, terwijl de provincie hierover duidelijk moet communiceren naar de burgers. De heer Papineau Salm mist enthousiasme bij de gemeenten over de samenwerking in de Noordkop en wil weten of GS dit ook zo voelen.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vindt dat er veel geld naar groen gaat, maar neemt aan dat hierin ook de verwervingskosten voor het Natuur Netwerk Nederland (NNN) vallen. Hij vraagt of aangaande motie 25 de Markerwadden meetellen in het NNN.

De **voorzitter** geeft aan dat dit bij de portefeuille RWW hoort, maar dat gedeputeerde de vraag wel kan beantwoorden.

Het is de heer **Van der Sluijs** (PVV) onduidelijk waarom bepaalde subsidies worden verstrekt. Mogelijkerwijs komt de PVV in PS met een motie hierover.

De heer **Struben** (D66) vraagt waarover de motie van de PVV gaat.

De heer **Van der Sluis** (PVV) legt uit dat het subsidieregister geen inzage in de redenen van subsidietoekenning geeft.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt waarom in de meerjarenbegroting het Saldo baten en lasten voor Groen steeds lager wordt en voor Bereikbaarheid steeds hoger. Ze wil dat er een beter beleid wordt gevoerd inzake het verwijderen van asbest, in woningen en op daken maar ook in de bodem. De provincies Limburg en Overijssel zetten hier fors op in, zowel in beleid als in beschikbare middelen. De SP denkt dat ook in Noord-Holland een versnelling noodzakelijk is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt welke dekking de SP voor deze extra inzet heeft.

Mevrouw **De Groot** (SP) vindt dat de provincie moet kiezen tussen investeren in gezondheid of bereikbaarheid.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) kiest in dat geval voor bereikbaarheid door meer openbaar vervoer en fietspaden.

Mevrouw **De Groot** (SP) wil minder doen aan bereikbaarheid en meer aan dossiers die heel bepalend zijn voor de gezondheid van mensen. Ze vraagt of de provincie in het kader van de Greenports subsidie verleent aan grote bedrijven als Microsoft. Ze mist een set van effect- en prestatie-indicatoren waarmee PS hun controlerende taak goed kunnen uitvoeren. Ze vindt het jammer dat in 2025 de Reserve Groen in het rood komt en hoopt dat PS dit kunnen stuiten.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt hoe blij de provincie is met vrijwilligers in het groen en wat de kwaliteit van de Noord-Hollandse lucht is. Er zijn op dit moment ongeveer 14.000 vrijwilligers. Hij wil weten of GS meer geld willen uitgeven aan vrijwilligers als blijkt dat dit helpt bij de werving. Verder zijn er verschillende meetlocaties voor de luchtkwaliteit van Rijk, provincie en gemeente Amsterdam, maar er is geen overall-beeld van de kwaliteit. Met de huidige techniek moet toch beter inzichtelijk gemaakt kunnen worden hoe fris de lucht is.

De heer **Kramer** (GroenLinks) heeft één vraag die buiten het terrein van de commissie NLM ligt, maar waarschijnlijk wel beantwoord kan worden. Hij wil weten voor wie de slaapplekken in het project

Overnachtingsplaatsen/autoafzetplaatsen om vervoer over water te stimuleren zijn bestemd en hoe urgent GS deze voorzieningen vinden.

De **voorzitter** verwijst deze vraag naar de portefeuille M&F.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of hij een schriftelijk antwoord kan krijgen.

Ook de heer **Van Liere** (PvdD) ziet het gapende gat in de begroting van het Programma Groen en wil dit zo snel mogelijk repareren. Er zijn voldoende reservemiddelen om te verplaatsen naar de Reserve Groen. Hij sluit zich aan bij de vragen van de PvdA over het initiatiefvoorstel en is benieuwd naar de stand van zaken. Ook daarvoor zijn indien nodig extra middelen beschikbaar. Hij dankt GS voor het beantwoorden van de vragen, hoewel sommige antwoorden niet voldoende zijn. Hij wil een nieuw antwoord op zijn vraag over fouten in het kaartmateriaal over de hectares voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). GS hebben de restantopgave verhoogd, terwijl wel veel natuur is gerealiseerd.

De heer **Pieterman** (50PLUS) meldt dat de vragen van 50PLUS over de begroting afdoende zijn beantwoord. 50PLUS twijfelt wel aan de aanpak voor het afdoen van motie 25 over Groen Kapitaal en biodiversiteit. De bedoelingen zijn goed, maar voor biodiversiteit is meer nodig dan alleen kenniscafés. Het meten van biodiversiteit is nog onderwerp van discussie. 50PLUS vraagt blijvende aandacht voor het toetsen van de resultaten.

De heer **Klein** (CU/SGP) heeft geen nieuwe vragen, maar dezelfde zorgen als vorig jaar: het gat in de Reserve Groen op de lange termijn en het realiseren van het NNN. Het is fijn dat de VVD ook een oplossing zoekt voor de Reserve Groen. Het is mooi dat 250 ha per jaar wordt gerealiseerd, maar de heer Klein wil weten of GS al zicht hebben op een langetermijnaanpak voor de resterende negen jaar, om het beoogde eindresultaat te behalen.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) heeft geen vragen over NLM-onderwerpen en adviseert de commissie in te stemmen met de voordracht.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat reële bedragen zijn opgenomen voor de Faunabeheereenheid. Hij heeft eerder toegezegd terug te komen op de financiële consequenties van de nieuwe Wet natuurbescherming. Het beleid is gericht op schadebestrijding en populatiebeheer. De inzet van het beleid is het verlagen van de schade door het verminderen van de aantallen dieren. De provincie heeft voorsnog geen extra geld nodig voor de nieuwe Wet natuurbescherming. De RUD's krijgen meer handhavingstaken en GS en de RUD's onderzoeken of dit financiële consequenties heeft.

Voor Groen Kapitaal is 2017 en verder structureel €100.000 per jaar begroot in de meerjarenbegroting.

Gedeputeerde benadrukt dat Agriport A7, waar Microsoft zit, niet in een Greenport valt. In de Greenports zitten alle sectoren aan tafel. De evaluatie van Greenport Aalsmeer is al afgerond, die van Greenport Noord-Holland Noord staat op stapel. De Greenports zijn door de gekozen structuur en de crossovers voor de provincie een goedkope manier om veel te bereiken, bijvoorbeeld het binnenhalen van de EFRO-subsidies voor innovatie. De andere deelnemers dragen ook veel bij. De provincie verleent geen subsidie aan Microsoft.

De heer Bond wil het Saldo Water en Groen los van het onderwerp bereikbaarheid behandelen. De provincie besteedt veel geld aan groen en natuur. Het is een kerntaak, waarvoor een substantieel deel van het provinciale geld is gereserveerd.

Mevrouw **De Groot** (SP) ziet dat het saldo bij Bereikbaarheid stijgt en dat het bij Groen daalt.

De heer **Bond** (ged.) benadrukt dat dit twee verschillende portefeuilles betreft. Noord-Holland heeft hoge ambities voor het NNN, Groen Kapitaal en biodiversiteit en besteedt heel veel geld aan groen in de volle breedte. GS leggen voor deze ambitie veel provinciaal geld bij het geld dat Rijk beschikbaar stelt. Er is een verschil tussen incidentele grote investeringen voor bijvoorbeeld de Westfriisiaweg en structureel geld voor groen.

GS zijn heel blij met de 14.000 vrijwilligers in het groen. Het gaat om het werk dat de vrijwilligers doen in het veld, niet om wat ze kosten. De heer Bond wil daar geen prijskaartje aan hangen. Het bedrag op de begroting is voldoende. Er zijn geen klachten uit het veld. Hij is er trots op dat Noord-Holland het grootste programma voor groene vrijwilligers in Nederland heeft.

GS streven naar volledig en correct kaartmateriaal. Er is echter sprake van steeds verdere verfijning. Dan valt er grond af, omdat deze toch niet binnen de kaders zit. Het kaartmateriaal is nog niet optimaal, maar al veel beter dan vier jaar geleden. GS melden wijzigingen volledig transparant.

De heer **Van Liere** (PvdD) heeft begrip voor de omstandigheden en is blij met het aantal gerealiseerde hectares en het streven naar correcte kaarten. Hij vraagt of de restopgave is opgehoogd omdat de op de kaart gerealiseerde natuur geen natuur blijkt te zijn.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat het boekhoudkundige correcties zijn. GS melden resultaten pas als ze echt gerealiseerd zijn. Er zijn meevallers, maar soms ook tegenvallers. Hij dankt de heer Van Liere voor het compliment over het ruimschoots halen van het doel.

De heer **Van Liere** (PvdD) ziet graag successen op natuurgebied, maar als meevallers tegenvallers zijn, is het lastig te beoordelen. Hij meent dat de restopgave omhoog moet om het totaal te behalen.

De heer **Bond** (ged.) is dat met hem eens. De doelstelling is 250 ha per jaar. Dit jaar wordt dat meer, maar soms zal het tegenvallen. GS vinden het ook vervelend als kaarten moeten worden aangepast, maar melden dat aan PS.

De provincie heeft voldoende geld om de benoemde doelstellingen te betalen. Het probleem in de meerjarenbegroting na 2025 is bekend. Dat wordt te zijner tijd geregeld, omdat de provincie verplicht is het geld te reserveren. PS hoeven zich daar geen zorgen over te maken. Er is op dit moment geen tekort.

Gedeputeerde is heel enthousiast over de kenniscafés, omdat alle partijen rond biodiversiteit daarbij betrokken zijn. In november wordt het vervolg besproken, inclusief de resultaten tot nu toe en mogelijke verbeteringen. De kenniscafés zijn een klein onderdeel van Groen Kapitaal. De biodiversiteit moet beter, maar dit is goed middel om elkaar te spreken in een benen-op-tafelsfeer.

De heer **Pieterman** (50PLUS) kent de kenniscafés en vindt het een goede manier om van gedachten te wisselen, maar wil weten hoe de voortgang, versnelling en vergroting wordt gemeten.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat alle partijen de biodiversiteit permanent monitoren vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) weet dat het nadeel van meten is dat men doorslaat in administratieve maatregelen. Een kenniscafé breidt kennis uit en faciliteert initiatieven van onderaf. Ze ziet een spanningsveld tussen te veel controleren en het bottom up ontstaan van nieuwe dingen en maakt GS een compliment voor het opzetten van dit initiatief.

De heer **Pieterman** (50PLUS) ziet de nieuwe projecten niet ontstaan.

De **voorzitter** doet de suggestie dit na verloop van tijd nogmaals te bekijken.

De heer **Van der Hoek** (ged.) neemt kennis van de oproep van de SP om te versnellen in de sanering van asbest. De provincie heeft de regeling Asbest eraf, zon erop! en er is een regeling vanuit het Rijk. Hij verwacht bij de begrotingsbehandeling een voorstel van de SP terzake als de SP hiervoor meer geld wil uittrekken.

Noord-Holland voldoet aan de norm voor luchtkwaliteit. De verantwoordelijkheid is verdeeld over Rijk, gemeenten en de provincie. Er zijn verschillende manieren om te meten, maar de resultaten laten zien dat Noord-Holland aan de norm voldoet.

De heer **De Kam** (CDA) wil weten welke lucht hij dagelijks inademt en of er in Noord-Holland smog zal ontstaan. De meetpunten staan bij grote fabrieken buiten de bebouwde kom.

De heer **Van der Hoek** (ged.) beaamt dat wordt gemeten waar de uitstoot het hoogst is. Als de kwaliteit daar goed is, is die verderop nog beter en voldoet de lucht zeker aan norm. Hij weet niet wat de provincie aanvullend op het bestaande meetsysteem moet ontwikkelen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) weet dat de gemeente Amsterdam een specifieke opgave heeft en hoopt dat GS met Amsterdam overleggen wat schoner moet worden.

De heer **De Kam** (CDA) vindt dat de vijftien meetpunten in Noord-Holland onvoldoende data opleveren. Hij stelt voor met de commissie nog eens van gedachten te wisselen over technologische oplossingen die op meer plekken goed kunnen meten. Hij zal een voorstel maken.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) meent dat het koppelen van de bestaande gegevens van de verschillende instanties interessant is. De provincie kan daarin een verbindende rol spelen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) refereert aan de PvdA-campagnefiets met meetapparatuur en denkt dat de heer De Kam daarmee de lucht in zijn eigen wijk kan testen.

De heer **De Kam** (CDA) is blij met de belangstelling van zijn collega's. Dit is een onderwerp dat hij graag wil agenderen.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Van Langen** (VVD) meent dat preventieve maatregelen leiden tot het verplaatsen van het probleem. De provincie heeft andere maatregelen nodig om de schadelast omlaag te brengen. Ze maakt zich zorgen over de uitvoerbaarheid daarvan. Er is nog veel asbest in Noord-Holland. Het is wellicht goed een dekking te zoeken voor een extra inspanning op dit vlak.

Mevrouw **De Groot** (SP) is bezorgd of de provincie de doelstelling voor 2024 wel haalt en zoekt graag samen met de VVD naar een dekking voor de extra inspanning.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vindt het goed om natuur te verbinden met andere thema's. Zo raakt asbest ook aan dossiers als milieu en vestigingsklimaat. Het is goed om mensen te betrekken bij het groen, bijvoorbeeld als vrijwilliger. Het is mooi dat Noord-Holland hiervoor het grootste programma heeft. Dit mag worden uitgebreid.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt waarom de VVD in het geval van natuur minder geld beschikbaar wil stellen en de schadevergoedingen juist realistisch wil begroten.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) legt uit dat de provincie meer overlast houdt als de aantallen niet afnemen. Dan zijn meer investeringen voor alle maatregelen nodig. Ze roept GS en de PvdD op flink te investeren in het verlagen van de aantallen, zodat de provincie snel op het niveau komt dat de schadevergoedingen omlaag kunnen.

De heer **Van Liere** (PvdD) weet dat het huidige beleid nog niet heeft gewerkt. Hij herhaalt zijn vraag waarom de VVD meer wil investeren in faunaschade en bij natuur de ambities tempert.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) is gerustgesteld door het antwoord van GS over de reserves. GS moeten voldoen aan regels. Ze heeft niet gepleit voor minder geld naar natuur, ze wil juist kijken of de ambitie op asbest wel wordt gehaald en daar misschien ruimte geven. De provincie moet dan wel keuzes maken.

De heer **Struben** (D66) heeft geen vragen en steunt het agenderen van de luchtkwaliteitsmeting.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) wil graag in de commissie en PS doorpraten over beheer. Dat is meer dan verjagen. PS moeten bespreken waarom de aantallen blijven groeien en hoe beheer in Noord-Holland beter kan worden geregeld.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat PS daar niet uitkomen, omdat verdringing en verplaatsing toch plaatsvindt.

De **voorzitter** stelt voor de suggestie van de PvdA mee te nemen voor een volgende vergadering.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) heeft nog geen antwoord op zijn vraag over de Markerwadden.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de beoogde groei van 3,5% van het aantal groene vrijwilligers realistisch is.

De **voorzitter** concludeert dat motie 25 is afgedaan.

De heer **Bond** (ged.) geeft aan dat de Markerwadden niet meetellen in het Noord-Hollandse NNN, omdat deze percelen niet op Noord-Hollands grondgebied liggen. Hij verduidelijkt dat in het kader van beheer heel veel maatregelen moeten worden genomen voordat mag worden afgeschoten.

Het gaat goed met de activiteiten van de gemeenten in de Noordkop. Het proces duurt wel lang, maar vier gemeenten hebben nu 15 miljoen begroot voor projecten in de Noordkop. GS hebben toegezegd een deel daarvan mee te financieren zodat de eerste projecten in 2017 kunnen starten. Het is een compliment waard dat de regio dit heeft bereikt. Nu is de uitdaging met om goede uitvoerbare projecten te komen. GS sturen de lijst projecten ter informatie naar PS.

De **voorzitter** rondt de bespreking over de *Begroting 2017 en Memorie van Antwoord, brief GS inzake invulling motie 25 aangenomen bij de Kaderbrief en de Auditopvolging per 1 september 2016 af* en stelt voor de onderwerpen Faunabeheer en Luchtkwaliteit te agenderen voor een volgende commissievergadering.

Uittreksel uit conceptverslag commissie EEB van 24 oktober 2016/behandeling begroting

4a. Begroting 2017 en memorie van antwoord, brief GS inzake invulling motie 25, aangenomen bij de Kaderbrief en Auditopvolging per 1 september 2016

De heren **Schrijver** spreekt in namens Stichting Glasvezel Texel. Helaas zijn in de begroting van 2017 geen middelen gereserveerd voor de aanleg van glasvezel in de buitengebieden, want snel internet is onmisbaar voor bijvoorbeeld ouderen, scholen, agrariërs en ondernemers in de recreatiesector en van groot belang voor de leefbaarheid in het buitengebied. De plannen voor Texel zijn helemaal klaar en men wacht nu op actie van de provincie. Gedurende een aantal jaren is met steun van de provincie gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek en plannen voor realisatie. Hieruit is gebleken dat een vorm van overheidssteun noodzakelijk is. De provincie heeft begin dit jaar het initiatief naar zich toe getrokken en zou in juni van dit jaar met een definitief voorstel komen, maar dat is niet gebeurd. Op 4 juli is een voorstel bij de provincie ingediend, dat met een bedrag van 4 miljoen euro volledig past binnen de financiële kaders. Niet alleen de ondernemer (Kabeltex) wil een bedrag van 1,4 miljoen euro investeren, maar ook de bewoners zijn bereid om een financiële bijdrage te geven van totaal 800.000 euro in de vorm van een buitengebiedtoeslag. De gemeente is bereid om een derde van het totale bedrag, 640.000 euro beschikbaar te stellen en de provincie staat aan de lat voor het overige deel. De gemeente stelt als voorwaarde dat de provincie deelneemt. Het gaat om een bedrag van 1,3 miljoen euro en dat voldoet aan de Europese regels voor staatssteun. Hij stelt voor om de voorlopers zoals de gemeenten Texel en Hollands Kroon, te ondersteunen en deze als pilot voor andere gemeenten in de provincie te presenteren, want het tempo per gemeente verschilt sterk en men kan niet wachten totdat alle gemeenten in de provincie klaar zijn. Hij verzoekt een deel van het benodigde budget voor de buitengebieden in de begroting voor 2017 op te nemen, want de provincie heeft met haar eerdere acties verwachtingen gewekt over een financiële bijdrage.

De heer **Wieseahn** (VVD) vraagt om meer duidelijkheid over de verwachtingen die gewekt zijn door de provincie. Gaat het om echt concrete voorstellen voor het beschikbaar stellen van een bijdrage of gaat het om suggesties van de provincie die verkeerd zijn geïnterpreteerd?

De heer **Schrijver** meldt dat Dialogic op 9 februari jl. het plan heeft gepresenteerd aan de provincie met daarbij een planning voor concrete termijnen en bedragen. Ook het bedrag van 30 miljoen euro is genoemd. Er is gekozen voor een top-down benadering, want er zou gesproken worden met marktpartijen hetgeen tot een plan zou leiden dat rond de zomer gereed zou zijn. Er zijn overigens door de provincie geen toezeggingen gedaan.

De heer **Van Raan** (PvdD) vraagt naar het aantal aansluitingen dat voor 4 miljoen euro gerealiseerd kan worden.

De heer **Schrijver** meldt dat het enkel om het buitengebied gaat en ongeveer 1.150 panden.

De heer **Tekin** (PvdA) vraagt naar de relatie van deze panden met toerisme en recreatie. Hij verzoekt de rekensom nader toe te lichten.

De heer **Schrijver** kan niet exact aangeven om hoeveel recreatiewoningen het gaat, maar een groot deel van het buitengebied is nog verstoken van glasvezel. De totale omvang van de investering bedraagt 4 miljoen euro. De kabelexploitant draagt 1,4 miljoen euro bij en de buitengebiedtoeslag levert 800.000 euro op. Er resteert dan 1,9 miljoen euro, waarvan twee derde voor rekening van de provincie komt en een derde (640.000 euro) voor de gemeente.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt om een toelichting op de organisatie die de insprekers vertegenwoordigen.

De heer **Schrijver** vertegenwoordigt de Stichting Glasvezel Texel, een initiatief van bewoners in het buitengebied. Voor de exploitatie van het netwerk is contact gezocht met een lokale ondernemer, Kabeltex en zij zijn bereid om op basis van deze voorstellen mee te werken.

De heer **Klein** (CU /SGP) vraagt of het gaat om het aanleggen van glasvezel in het buitengebied of om een andere technologie voor internet.

De heer **Schrijver** antwoordt dat het gaat om de aanleg van glasvezelaansluitingen in het buitengebied.

De heer **Tekin** vraagt of er naast Kabeltex ook nog andere aanbieders actief zijn.

De heer **Schrijver** antwoordt dat Kabeltex het enige kabelbedrijf is. In steden concurreren zij met KPN en andere aanbieders via het netwerk van KPN en dat geldt ook voor Texel. Kabeltex is bereid om het netwerk in het buitengebied open te stellen voor andere aanbieders, want dat is een voorwaarde om te voldoen aan de Europese regels voor het verlenen van staatssteun.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt of de gemeenteraad van Texel nog een besluit moet nemen en of er naast Hollands Kroon ook contact is gezocht met andere gemeenten.

De heer **Schrijver** meldt dat het onderwerp op 10 november a.s. geagendeerd staat voor de gemeenteraad. Het college heeft een voorstel ingediend om dit bedrag vrij te maken. Hij heeft regelmatig contact met de gemeente Hollands Kroon en die zit op hetzelfde spoor als Texel. Het gaat niet om het creëren van een uitzonderingspositie voor Texel, maar de plannen liggen klaar en men wil zo snel mogelijk starten.

Eerste termijn

Mevrouw **Bezaan** (PVV) constateert dat op pagina 312 van de begroting vermeld staat dat Sportservice een subsidie ontvangt van maximaal 120.000 euro. In het antwoord op de vraag welke prestaties hiertegenover staan, staat vermeld dat Sportservice jaarlijks een activiteitenplan opstelt. Voor 2016 is dit plan opgesteld, maar nog niet voor 2017. Het gaat om activiteiten rond sportorganisatie en vrijwilligers, kennisoverdracht en activiteiten rond regionale en sociale vraagstukken waarbij de waarde van sport en bewegen kan worden ingezet. Zij concludeert dat GS een subsidie verlenen zonder dat duidelijk is wat Sportservice in 2017 hiermee gaat doen. Zij vraagt wat regionale en sociale vraagstukken inhouden.

Mevrouw **Boelhouwer** (SP) refereert aan de brief over motie 25 waarin vermeld staat dat GS op dit moment nog geen concreet plan hebben. Zij verzoekt een toelichting van GS op de inspraakreactie over de aanleg van glasvezel. Wellicht kan dit dienen als een soort pilot voor andere investeringen in buitengebieden van de provincie. Een motie over Cultuurcompagnie is aangehouden in het kader van de toezegging van het college over te voeren gesprekken met Cultuurcompagnie. Zij vraagt naar de stand van zaken van deze gesprekken.

De heer **Van Raan** (PvdD) heeft een vraag gesteld over omgevingsfactoren voor de snelheid proces energietransitie. Hij heeft gevraagd of GS ook interne factoren herkennen die deze snelheid kunnen beïnvloeden. Op deze vraag hebben GS geantwoord dat dit niet het geval is. Hij verzoekt om een nadere toelichting op dit antwoord.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) is van mening dat motie 25 als afgedaan kan worden beschouwd. Wat betreft de auditopvolging is het aantal aanbevelingen gelijk gebleven. Het aantal aanbevelingen in de risicocategorie Hoog is gedaald en in de categorieën midden en laag zijn deze fors toegenomen. Echter, ONH onderschrijft het beeld dat er voldoende inspanningen worden geleverd om aan alle aanbevelingen gevolg te geven. Een uitzondering betreft het programma Cultuur en Welzijn. Op pagina 263 staat vermeld dat voor het opdrachtenbudget, beleidsvoorstellen Amsterdam, nog een bedrag van 100.000 euro beschikbaar is, maar het restantbudget van 135.100 euro voor het museaal centrum komt niet tot besteding. Hij vraagt of dit bedrag wanneer dat vrijvalt, ingezet kan worden als overgangskrediet voor de Cultuurcompagnie.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waarom het bedrag van 300.000 euro voor de 4 en 5 mei viering dat al sinds 2013 bekend is, nu pas in de begroting als een wijziging vermeld staat en waarop de schatting van de kosten is gebaseerd. Uit de Nationale Energieverkenning blijkt dat de energiebesparing achterloopt op schema. Gaan GS hier extra op inzetten? In het kader van motie 25 en het thema glasvezel hebben GS uitvraag gedaan naar financiering van de onrendabele top. Hij verzoekt om een toelichting op de status van de uitvraag. In hoeverre staat dit proces het wel of niet financieren van het initiatief van Texel in de weg?

De heer **Pieterman** (50plus) heeft een aantal vragen over de Kop werkt. Er wordt gesproken over het feit dat alle gemeenten het belang van de Kop werkt onderkennen en zij zijn bereid om een deel van

het budget voor hun rekening te nemen. Hij vraagt wat de gevolgen zijn wanneer gemeenten niet bereid zijn om cofinanciering te verlenen. Hij verzoekt zo snel mogelijk duidelijkheid omtrent de mogelijke financiering van glasvezel op Texel in 2017. Hij ondersteunt het voorstel van de SP om Texel als een soort pilot te beschouwen.

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) leest de definitie voor die Thorbecke heeft gegeven aan openbaar bestuur. Openbaarheid versterkt de democratie. GS hebben in hun brief van 19 augustus 2014 vermeld koploper te willen zijn op het gebied van open data, hetgeen inhoudt dat overheidsinformatie zonder beperkingen toegankelijk moet zijn. De provincie biedt inmiddels open data meer passief aan in plaats van actief. Zij constateert dat PS-informatie zoals notulen en moties, stemuitslagen en voordrachten niet in open data beschikbaar is. De Tweede Kamer en enkele gemeenten, zoals Utrecht, Amstelveen en Den Helder stellen hun data al geruime tijd beschikbaar in het kader van een pilot van de Open State Foundation. De provincie Zuid-Holland is hier inmiddels mee gestart. Open data versterkt de democratie en economie, het vergroot de transparantie van de regionale democratie, het versterkt de informatiepositie van inwoners, Statenleden, journalisten en belangenorganisaties en vergroot de betrokkenheid van deze partijen. Hoe denken PS over het beschikbaar stellen van alle informatie via open data? In de begroting staat vermeld dat aan toerisme structureel 400.000 euro per jaar wordt besteed. Waaraan wordt dit geld uitgegeven? Het project glasvezel op Texel is uitvoeringsgereed, maar hoe staat het met de Kop werkt en de Marker Wadden? Zijn die al uitvoeringsgereed? Ziet de gedeputeerde kansen om glasvezelinitiatieven in witte gebieden die in de startblokken staan, op weg te helpen?

De **voorzitter** merkt op dat de Marker Wadden tot een andere commissie behoren.

Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt een verduidelijking over twee zaken. D66 ondersteunt het voorstel voor open data, maar zij meent dat de provincie daar al mee bezig is.

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) heeft contact gehad met de griffie en daaruit blijkt nog geen duidelijkheid over de toepassingen van het politieke portret. Zij spreekt met name over het beschikbaar stellen van informatie via open data.

De **voorzitter** meldt dat het politieke portret het stemmingsgedrag van de Statenleden betreft. Open data betekent dat een pdf-bestand niet een foto is van een document, maar een combinatie van letters zodat een machine dat gemakkelijk kan doorzoeken.

Mevrouw **Klaassen** (D66) benadrukt dat circulaire economie onderdeel dient uit te maken van de taken van het Servicepunt Duurzame Energie, dat inmiddels is aanbesteed. Is dit inderdaad het geval? De motie over zeewierteelt die vorig jaar bij de algemene beschouwingen is ingediend, komt niet terug in de stukken. Wat is de stand van zaken?

De heer **Tekin** (PvdA) refereert aan pagina 6, nr. 25, waar in het kader van de auditopvolging vermeld staat dat men dit kwartaal start met het financiële toezicht op de gemeenschappelijke regelingen. Hij stelt voor dit onderwerp te koppelen aan de ingezette modernisering en herstructurering van de recreatieschappen, waarvoor de SP een voorstel heeft gedaan en de PvdD een gespreksnotitie heeft opgesteld. De PvdA ondersteunt het bedrag van 8,4 miljoen euro voor de Kop werkt, maar de provincie mag geen hindermacht worden voor de gemeenten. Gemeenten moeten uitgedaagd worden om het bedrag van 15 miljoen euro weg te zetten voor de regio. Wanneer een van de gemeenten in de Kop een eigen bijdrage beschikbaar stelt voor de aanleg van glasvezel, dan is de vraag hoe GS hiermee omgaan in het kader van een algehele dekking voor de provincie of de keuze voor het opknippen hiervan.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) vraagt hoe de PvdA denkt over het door de provincie beschikbaar moeten stellen van 15 miljoen euro wanneer de regio ook 15 miljoen euro beschikbaar stelt en waar dan de ruimte zit.

De heer **Tekin** (PvdA) meent dat men met 8,4 miljoen euro al op de goede weg is. Hij stelt voor de gemeenten ertoe te bewegen eerst het bedrag van 15 miljoen euro beschikbaar te stellen en dan bij de provincie terug te komen. Hij is nog niet bezig geweest met het zoeken naar de financiële ruimte.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) heeft geen specifieke vragen voor EEB. Wel vraagt zij wanneer GS de rol van de provincie bepalen bij het aanleggen van glasvezel en of er een mogelijkheid is om te kiezen

voor een bottom-up benadering in plaats van top down om aan de slag te kunnen gaan wanneer er uitvoeringsgerede plannen zijn.

De heer **Remkes** antwoordt op de vraag van de heer Klein over de 4 en 5 mei viering dat de besluitvorming uit 2013 tamelijk zacht is geweest. Er zijn een soort van indicatieve lijsten opgesteld met wie waarschijnlijk op welk moment de organisatie op zich zou nemen met inachtneming van onderlinge ruilmogelijkheden tussen provincies. In een enkel geval was inderdaad sprake van onderlinge uitwisseling. Daarom was de definitieve besluitvorming pas dit voorjaar aan de orde. Het bedrag is deels gebaseerd op ervaringen van andere provincies en deels op ambities. De NOS heeft de locatie al bezocht en deze week vindt de eerste vergadering van de stuurgroep plaats. Het lijkt erop dat de Dreef de centrale plaats van handeling wordt mede vanwege de mogelijke overgang naar Bevrijdingspop.

Gedeputeerde **Bond** antwoordt op de vraag over Sportservice dat het gaat om een bedrag van vier keer 120.000 euro. De overgangsperiode van vier jaar is erop gericht om de rol van de provincie af te bouwen zodat gemeenten de taken van de provincie gaan overnemen, want het belang van behoud van hun activiteiten ten behoeve van de huizen van sport is groot. Sportservice heeft veel vrijwilligers en organiseert trainingen, opleidingen en begeleiding en opvang van vrijwilligers, het helpen van kinderen uit arme gezinnen, het bestrijden van obesitas en de opvang van hangjongeren en het bevorderen van integratie. In het jaarverslag en in het activiteitenplan wordt verantwoording afgelegd. Bij de presentatie over glasvezel heeft het college duidelijk gemaakt dat het bedrag nog niet beschikbaar was. Alle stichtingen en gemeenten hebben op 11 april 2016 een brief van de provincie gekregen waarin iedereen is bijgepraat over de stand van zaken. In de kaderbrief is het project nog niet als uitvoeringsgereed opgenomen, omdat men bezig is met het verwerken van de uitvraag bij externe partijen. Hij verwacht dat eind dit jaar, begin volgend jaar vóór de behandeling van de volgende kadernota duidelijk is over welk bedrag het gaat. Hij is geen voorstander van versnipperen, want de kracht zit in het in een keer aanpakken van de 18.000 aansluitingen in het witte gebied en het zo laag mogelijk houden van de kosten. Versnippering zou leiden tot verzwakking van het geheel.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) constateert dat in de brief over de motie wordt vermeld dat er een wijziging in de Zomernota mogelijk is.

Gedeputeerde **Bond** heeft de ambitie om e.e.a. zo snel mogelijk uit te rollen. Hij vindt de suggestie van de PvdA om het als een project voor de Kop werkt te beschouwen, een hele goede, maar hij heeft een voorkeur om alles in één pakket met een aanbieder uit te voeren en het gehele witte gebied in Noord-Holland te ontsluiten. Uiterlijk eind dit jaar, begin volgend jaar wordt de uitkomst van de verwerking van de offertes van de aanbieders voorgelegd. Intussen zal het overleg met gemeenten voortgezet worden.

Mevrouw **Haagsma** (CDA) is blij dat deze ambitie benoemd is. Zij vraagt wanneer de provincie haar rol concreet kan bepalen.

Gedeputeerde **Bond** antwoordt dat dit eind 2016, begin 2017 het geval zal zijn. Door het onderzoek naar de mogelijkheden om geheel Noord-Holland van glasvezel te voorzien, is het proces helaas vertraagd met een aantal maanden.

De heer **Tekin** (PvdA) vraagt of er inzicht kan worden gegeven in de businesscase van 4 miljoen euro.

Gedeputeerde **Bond** constateert dat het voorbeeld van Texel een goede weergave biedt van het totale pakket. Er wordt overigens wel een precedent geschapen met Texel, want ook in de gemeenten Hollands Kroon, Schagen en Beemster zijn soortgelijke stichtingen actief die op actie van de provincie wachten. Daarom zijn de gemeenten per brief geïnformeerd over de stand van zaken.

De heer **Tekin** (PvdA) vraagt wat de gevolgen voor Texel zijn wanneer glasvezel in een keer voor geheel Noord-Holland wordt uitgerold. Leidt dit tot een lager bedrag dan 4 miljoen euro?

Gedeputeerde **Bond** zal deze vraag schriftelijk beantwoorden. Hij is blij dat de vier gemeenten in de Kop in staat zijn gebleken om 15 miljoen euro beschikbaar te stellen en de provincie heeft toegezegd dit bedrag te verdubbelen. Dan is het aan de regio om goed uitvoerbare projecten te realiseren. Daarom is de eerste tranche al begroot, want het lijkt erop dat de regio inderdaad in staat

is om in 2017, 2018 voor dit bedrag projecten te gaan uitvoeren. Hij hoopt dat de regio in staat is om het maximale bedrag te benutten.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of het bedrag van 15 miljoen euro nog steeds verdubbeld wordt wanneer er goede projecten komen.

Gedeputeerde **Bond** bevestigt dit. Hij meldt dat het bedrag van 400.000 euro voor toerisme onder andere besteed wordt aan 'Amsterdam bezoeken, Holland zien', het project van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen van de nationale iconen waar de provincie aan deelneemt, en destiniemarketing van Noord-Holland-Noord. Alle gemeenten zijn hierin gebundeld om een destiniemarketingboodschap via één bureau uit te dragen. De audit wordt goed benut voor het actualiseren van de recreatieschappen. Daar komen GS in de volgende commissievergadering op terug.

Gedeputeerde **Van der Hoek** antwoordt op de vragen over de Cultuurcompagnie dat er op korte termijn ambtelijke gesprekken plaatsvinden over de samenwerking. Het vrijvallende bedrag van 135.000 euro is afkomstig van EXIN-H en kan op grond van die criteria niet ingezet worden voor de exploitatie. Op korte termijn zal hij een alternatief bestedingsvoorstel voorleggen om dit bedrag voor cultuur inzetbaar te houden. Hij herhaalt dat er geen interne factoren zijn die de snelheid van de energietransitie belemmeren. Men is overigens voor de uitvoering van het programma nog op zoek naar kandidaten en men is ook afhankelijk van andere partijen om extra stappen te zetten. SDE betreft geheel Noord-Holland en gaat met name over gemeentelijke acties, waarbij de provincie adviseert over circulaire economie-aspecten. Circulaire economie zit dus niet bij SDE, dat vindt op provinciale schaal plaats. Het conceptplan voor zeewier ligt klaar en men verwacht dat in november/december het definitieve plan aan de provincie wordt voorgelegd. Hierbij komen zaken aan de orde die in de motie vermeld staan.

De heer **Remkes** constateert dat de vragen van mevrouw Lagerveld eerder de werkwijze van de Staten betreffen en niet zozeer van het college van GS. Hij zal de griffie verzoeken een notitie op te stellen over alle aspecten van openbaarheid van informatie, welke vervolgens in het presidium aan de orde kan worden gesteld.

Tweede termijn

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) concludeert dat het bedrag van 135.000 euro wel vrijvalt maar niet besteed kan worden aan het voorgestelde doel. Hij vraagt dus geen reactie meer van de overige commissieleden op zijn voorstel hieromtrent. Hij stemt in met de voordracht in zoverre het betrekking heeft op EEB.

Mevrouw **Boelhouwer** (SP) is van mening dat versnippering juist kansen biedt aan kleine aanbieders. Zij vraagt zich af of Texel als een precedent beschouwd kan worden, omdat het in vergelijking met andere gebieden om een aparte situatie en positie gaat.

De heer **Van Raan** (PvdD) concludeert dat de snelheid die GS in hun plannen voorstellen voor de energietransitie, niet wordt belemmerd door interne factoren, want alles is erop ingesteld om die snelheid te behalen.

De heer **Klein** (CU/SGP) constateert dat de uitvraag in juni heeft plaatsgevonden en de resultaten komen pas in januari. Waarom duurt dit traject zo lang? Dit kan leiden tot onzekerheid voor de stichtingen wanneer die pas na 2016 te horen krijgen hoe het centrale proces gaat lopen.

Mevrouw **Lagerveld** (VVD) sluit zich aan bij de vraag van de heer Klein. Zij bedankt de heer Remkes voor de toezegging om een notitie op te stellen over open data.

Gedeputeerde **Bond** vindt het opknippen van het bedrag een 'second best'-oplossing. Hij gaat uit van 18.000 aansluitingen en daarvan maakt Texel onderdeel uit. Hij streeft ernaar een volledige businesscase voor te leggen aan de Staten, maar dat proces heeft enige tijd nodig.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt hoe het college omgaat met stichtingen die geld hebben ontvangen om in 2016 te besteden, terwijl er pas in 2017 duidelijkheid komt over de richting die de provincie inzet.

Gedeputeerde **Bond** antwoordt dit hij dit aspect eerst intern dient te bespreken. Het feit dat de stichtingen hier niet debet aan zijn, is wellicht een goede reden om uitstel te verlenen. Hij moet eerst de formele eisen nagaan die aan de subsidie gesteld zijn.

Uittreksel uit conceptverslag commissie RWW van 27 oktober 2016/behandeling begroting

4a. Begroting 2017 en memorie van antwoord, brief GS inzake invulling motie 25, aangenomen bij de Kaderbrief en Auditopvolging per 1 september 2016

Aan de commissie wordt gevraagd die onderdelen van de Programmabegroting en Memorie van Antwoord te bespreken, waarvoor de commissie verantwoordelijk is. Hierbij dient de commissie motie 25 te betrekken en aan te geven of Gedeputeerde Staten voldoende invulling hebben gegeven aan de motie en of deze als afgedaan kan worden beschouwd.

De heer **Bruggeman** (SP) zegt over het ruimtelijke beleid in de begroting dat het Kustpact na de zomer door de minister was toegezegd. In de media stellen gemeenten dat het Kustpact niet voor hen geldt. In de Provinciaal Ruimtelijke Verordening is voor vrijwel alle zaken sprake van een overgangsrecht. Als de PRV nu wordt vastgesteld dan mogen bestemmingsplannen van gemeenten, die daarmee in strijd zijn, nog tien jaar van toepassing blijven. De SP wil dat er nadrukkelijk wordt gekeken naar een korte periode van overgangsrecht. De heer Bruggeman vraagt Provinciale Staten te overwegen om een provinciaal voorbereidingsbesluit te nemen voor de kust, om ontwikkelingen te bevroren.

De heer **Van Raan** (PVV) verwijst naar de vraag over aansprakelijkheid voor bodemverontreiniging als gevolg van de opvang in Petten. Gedeputeerde Staten antwoorden dat het Rijk aansprakelijk is. De zaak is te complex om binnen het tijdsbestek en deze context te beantwoorden. Hoe moet in het kader van de begroting worden omgegaan met de vraag?

De heer **Slettenhaar** (VVD) spreekt van een mooi overzicht, waarin duidelijk verschillende prioriteiten zijn aangegeven. Op pagina 79 staat als prioriteit specifiek 5.1.1. genoemd, namelijk 'verduurzaming van de bestaande woningvoorraad'. Het doel van 5.1.1. is 'wonen en vitaliteit', dus dat is het stimuleren van de woningbouwproductie. Is hier sprake van een fout? Wat de VVD betreft is motie 25 afgedaan.

De heer **Ceder** (ChristenUnie-SGP) spreekt zijn complimenten uit voor de begroting. Soms hangen Gedeputeerde Staten een andere uitleg aan een bepaalde formulering, zoals aan de term 'optimalisatie'. De provincie moet niet een te eenzijdige uitleg van het begrip 'optimalisatie' geven. Daarmee worden de kansen en uitdagingen die de provincie heeft tekort gedaan. Wat de ChristenUnie-SGP betreft staat optimalisatie voor het optimaliseren van de leefbaarheid en een solide samenleving, waarin de menselijke maat en zorg voor de leefbaarheid centraal staan. Een onderdeel van het beleidskader waarop de begroting is gebaseerd is de Provinciale Woonvisie. Als doelstelling is daarin opgenomen het streven naar voldoende woningen in aantrekkelijke woonmilieus en met een passende kwaliteit in het jaar 2020. Op welke wijze denken Gedeputeerde Staten met de huidige begroting een grote stap voorwaarts te maken bij het realiseren van deze doelstelling? Welke invulling hebben Gedeputeerde Staten gegeven aan het bestanddeel 'voldoende woningen'? De ChristenUnie-SGP complimenteert de provincie voor de intentie om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Het oplossen van het woningprobleem in provincies is niet eenvoudig, maar complex. In de stedelijke gebieden is overal woningnood, terwijl in de overige gebieden dreigen ontgroening, vergrijzing en krimp te ontstaan. Is de mogelijkheid voor een betere spreiding onderwerp van gesprek in de overleggen tussen de provincie en de gemeenten?

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt Gedeputeerde Staten voor de begroting en al diegenen die er veel werk in gestoken hebben.

In de begroting zijn separaat kosten begroot voor het participatietraject, advieskosten et cetera voor de Omgevingswet en -visie. Dit zijn natuurlijk niet alle kosten. Welke financiële last brengt het gehele traject voor de provincie met zich mee?

Voor de woningbouw zijn de Regionale Actieprogramma's Wonen 2016-2020 (RAP) van groot belang. Wat is volgens de gedeputeerde de rol van de provincie bij de RAP's? Wat kunnen Provinciale Staten daarin betekenen? Hoe worden de regio's financieel bijgestaan?

Voor de uitvoering van motie 25 is € 10 miljoen nodig. Volgens de Kaderbrief is er zowel in 2017 als in 2018 € 10 miljoen, dus in totaal € 20 miljoen nodig om het programma tot een succes te maken. Welke gevolgen heeft het dat het programma wordt gestart, zonder dat alle financiering binnen is? Met dat antwoord is motie 25 voor het CDA afgedaan.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) zegt dat de PvdA de beantwoording van technische vragen met belangstelling heeft gelezen. Procedureel gezien is motie 25 afgedaan. Wat de inhoud betreft komt de PvdA later deze vergadering nog terug op het onderdeel Marker Wadden.

Gedeputeerde **Van der Hoek** legt uit dat de tijd te beperkt was om op alle vragen over de begroting een uitgebreid antwoord te geven. Er is wel een begin van een antwoord op de vraag van de PvdD gegeven. De basisverantwoordelijkheid voor de bodemverontreiniging in Petten ligt bij het Rijk. **Als de vraag van de PvdD is om de vraag alsnog nader toegelicht te krijgen dan kan dat worden verzorgd. De vraag zal nog nader worden toegelicht.**

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt richting het CDA dat er voldoende budget is gereserveerd voor het uitvoeren van het plan om te komen tot een Omgevingsvisie. Eén en ander is in de begroting verwerkt.

De gemeenten stellen de RAP's op. Daar is procesgeld voor beschikbaar. Men kan een beroep doen op de zogenaamde Woonvisiegelden. Voor het uitvoeren van het Regionaal Actieprogramma kan een beroep worden gedaan op het deel van de Woonvisiegelden dat door de regio beschikbaar wordt gesteld.

Over het OV-knooppunt is in de Kaderbrief aangegeven dat de verwachting was dat er tweemaal € 10 miljoen nodig zou zijn voor het OV-knooppunt. Een en ander is nog niet zodanig voorbereid dat daarover een besluit kan worden genomen. Uitgelegd is op welke wijze de gesprekken met de regio zullen plaatsvinden en hoe de inventarisaties worden gemaakt om te weten wat er nodig is. Soms speelt het verhaal en van de kip en het ei. Als de provincie geen budget beschikbaar stelt, komt er geen beweging in de regio. Als de regio niet heeft, dan legt de provincie niets bij. Eerder is een budget geoormd door Provinciale Staten. Dat wordt in eerste instantie ingezet. Voor 2017 kan men met dit budget uit de voeten. Op basis van de uitkomst van de inventarisaties hopen Gedeputeerde Staten bij de volgende begroting te kunnen aangeven, hoeveel geld er verder nog nodig is. Voor budget voor 2018 komen Gedeputeerde Staten terug naar Provinciale Staten. Op de vraag of er in 2020 voldoende woningen van voldoende kwaliteit kunnen worden gerealiseerd met deze begroting antwoordt de gedeputeerde dat de woonvisie een visie is. Daaronder hangen de RAP's. Voor die Regionale Actieprogramma's Wonen is financiële ondersteuning beschikbaar. Het is vooral om ervoor te zorgen dat de gemeenten de RAP's opstellen en dat het tot de uitvoering daarvan komt. De doelstellingen zoals die in de Woonvisie zijn beschreven, worden uitgevoerd middels de RAP's.

De heer Slettenhaar wees op de formuleringen op pagina 83 en 79 over verduurzaming, die niet overeenkomen.

Gedeputeerde Geldhof zal dit nader (laten) uitzoeken. Als er sprake is van een fout, dan wordt één en ander hersteld. Zij komt met de juiste formulering terug naar de heer Slettenhaar.

De **voorzitter** constateert dat de bespreking van de begroting door deze commissie in een termijn is afgerond. De motie 25 is naar de mening van deze commissie afgerond. Het CDA en de PvdA komen bij agendapunt 5a nog terug op het onderdeel Marker Wadden.

Beantwoording technische vragen M&F

1, Vragen van dhr. Van der Sluijs:

1) Is er in Noord-Holland beleid dat bij infrastructurele projecten een bepaald percentage van het gereserveerde budget besteed kan of moet worden aan het bewerkstelligen van kunst (beschilderingen, beelden, lichtkunst etc.)?

Zo ja, kunt u aangeven waar de details van dit beleid staan weergegeven?

Nee, dat is niet het geval. Er zijn in het verleden wel kunstwerken geplaatst bij de aanleg van infrastructuur om het gebruik te veraangename. Voorbeelden hiervan zijn de N302 en de N207. Vanaf 2006 zijn deze kunstprojecten gerealiseerd ten laste van het gedeelte in het projectbudget dat is gereserveerd voor landschappelijke inpassing(4%). In 2012 is een start gemaakt om het gedachtegoed van kunst bij infrastructurele werken structurele invulling te gaan geven, met name bij projecten boven € 10 miljoen en eventueel binnen de vierprocentregeling voor landschappelijke inpassing. Daartoe zijn als proef drie pilotprojecten geselecteerd:

- *De N248 (Stolperophaalbrug): is uiteindelijk door bezwaren uit de omgeving niet doorgegaan.*
- *Ronde N241/N242: in 2013 is een kunstwerk van Paul de Kort opgeleverd.*
- *Zuidtangent (R-net): is uiteindelijk niet doorgegaan, en in plaats daarvan is de Nesdijk (N241) geselecteerd. Hiervoor is eind 2014 het kunstwerk Monster van Nes van Michiel Kluiters als winnend ontwerp gekozen. Het kunstwerk bestaat uit bodemvondsten die te zien zullen zijn in de wand van de nieuwe fietstunnel Nes die in 2017 wordt geopend.*

Na oplevering moet nog een evaluatie van alle pilotprojecten plaatsvinden.

2) Kunt u aangeven bij welke Noord-Hollandse infrastructurele projecten en voor welk bedrag, de provincie Noord-Holland vanaf 2017 bijdraagt aan het bewerkstelligen van kunst? (met tevens een beknopte omschrijving van de te realiseren kunst)

Er zijn – behoudens bovenstaande pilotprojecten - geen concrete plannen voor kunstprojecten.

3) Kunt u (op projectniveau) aangeven hoeveel financiële middelen de provincie Noord-Holland tot nu toe in deze coalitieperiode heeft geïnvesteerd in kunst bij infrastructurele projecten? (met tevens een beknopte omschrijving van de gerealiseerde kunst)

In deze coalitieperiode betreft dat alleen het Monster van Nes, dat nu in uitvoering is. Het gaat om een bedrag van €200.000.

2, Vragen van dhr. Leever

Vraag

Reserve Cofinanciering Europese projecten

Het vreemde gedrag van deze reserve viel ons recent op te laat om daar vragen over te stellen voor de MvA.

We proberen het nu dan maar.

Op pag. 275 lezen we dat de reserve gevuld wordt met geld uit Brussel.

In pag. 33 zien we dat in 2015 € 5 mln wordt gestort en daarna t/m 2020 niets meer.

In 2016 wordt ruim € 6 mln opgenomen en daarna vanaf 2017 € 152.000.

In 2016 is een overdracht van bijna € 8 mln, vanaf 2017 ruim € 1 mln.

Wat houden die overdrachten precies in en welke projecten worden met dat geld uitgevoerd?

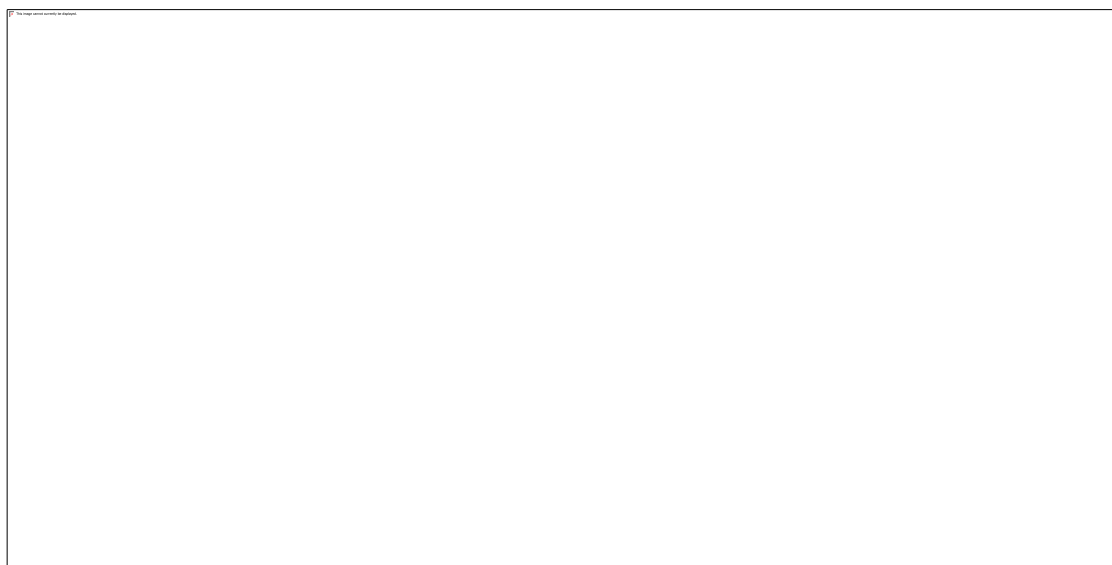
Het commentaar in de budgettabel over die overdrachten is nietszeggend.

Antwoord

Op pagina 275 van de begroting staat niets over het 'vullen van de reserve met geld uit Brussel'.

Het gaat hier niet om geld uit Brussel, maar om de door de provincie beschikbaar gestelde middelen voor cofinanciering (totaal € 8 miljoen voor Kansen voor West II).

P 275 Begroting 2017

De storting van € 5 miljoen in 2015 op pagina 33 (en € 3 miljoen in 2014) vloeit voort uit de Kaderbrief 2014 (regel M):

De 'opname' (onttrekking aan reserve) van € 6 miljoen in 2016 is bedoeld voor Europese projecten die een provinciale cofinanciering ontvangen. Het restant van 2 miljoen zal naar verwachting in 2017 onttrokken worden voor Europese projecten die hiervoor een aanvraag hebben ingediend, maar nog niet beschikt zijn.

De € 152.000 vanaf 2017 is bestemd voor de uitvoeringskosten van de managementautoriteit Kansen voor West.

De overdrachten vanaf 2017 van ruim € 1 miljoen hebben geen betrekking op deze reserve (dit is onder meer de jaarlijkse IPO bijdrage).

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland, door tussenkomst van de
statengriffier mw. drs. K. Bolt

Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 9 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr P.S. Opheij

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144608

opheijp@noord-holland.nl

1 | 4

**Betreft: Toelichting op werkwijze lijst buiten uitvoeringsregeling
subsidies**

Verzenddatum

- 9 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

/

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de
actieve informatieplicht) informeren wij u over de werkwijze over de lijst
buiten uitvoeringsregeling bij de begroting en de wijzigingen daarop.

Uw kenmerk

Inleiding

In de commissie Mobiliteit en Financiën van 12 september 2016 is door
gedeputeerde mevrouw Post toegezegd u uitgebreider te informeren
met betrekking tot de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling, de
status hiervan en de redenen van wijziging van deze lijst.

Wettelijk kader

Voor subsidieverstrekking is een grondslag of titel vereist. In de
Algemene wet bestuursrecht (Awb) is bepaald dat subsidies slechts
mogen worden verstrekt op grond van een wettelijk voorschrift dat
regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt. In de
Algemene subsidieverordening Noord-Holland is aan GS de bevoegdheid
gedelegeerd om uitvoeringsregelingen vast te stellen op grond waarvan
subsidie wordt verstrekt. Deze uitvoeringsregelingen zijn weergegeven
op de provinciale website onder <http://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregelingen>. Overeenkomstig het
hiernaar verwijzend artikel in iedere uitvoeringsregeling subsidies wordt
door GS aan het einde van het boekjaar het subsidieplafond per
uitvoeringsregeling vastgesteld voor het daarop volgend jaar. De
uitvoeringsregeling en het vastgesteld subsidieplafond worden in het
Provinciaal Blad en op overheid.nl bekend gemaakt.

Op grond van de Awb (artikel 4:23) mogen GS ook subsidie verstrekken.
Dit betekent dat subsidies die niet worden verstrekt op grond van een
uitvoeringsregeling, moeten vallen onder één van de volgende vier
categorieën:

- a. in afwachting van de totstandkoming van een uitvoeringsregeling;
- b. indien de subsidie rechtstreeks op grond van een Europees
subsidieprogramma wordt verstrekt;
- c. indien de begroting de subsidieontvanger en het bedrag waarop de
subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, vermeldt, of

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

d. in incidentele gevallen, mits de subsidie voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.

De lijst buiten uitvoeringsregeling in de begroting (en de begrotingswijzigingen) welke aan u worden voorgelegd, is dus één van de wettelijk verplichte juridische grondslagen om een subsidie te mogen verlenen door GS. De ontvanger en het maximale subsidiebedrag worden op de lijst opgenomen indien geen uitvoeringsregeling wordt of kan worden vastgesteld en de subsidie niet kan worden gebaseerd op de hiervoor genoemde onderdelen a, b of d.

Werkwijze

De lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling wordt samengesteld op basis van door GS per begrotingsprogramma en operationeel doel in te zetten beleidsinstrumenten. Wanneer het een algemeen doel betreft wordt gekozen voor een uitvoeringsregeling. Bij een uitvoeringsregeling kan iedere organisatie, instelling of persoon een aanvraag voor subsidie indienen. De subsidie wordt vervolgens getoetst aan de voorwaarden en het eventueel subsidieplafond en er volgt een verlening.

Voor specifieke gevallen is de subsidie buiten uitvoeringsregeling bedoeld. Door het betrekken van de omgeving bij de in te zetten beleidsinstrumenten worden overheden, organisaties en instellingen geselecteerd die bij de realisatie en uitvoering van gestelde beleidsdoelen een rol kunnen spelen.

De lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling bevat daarom informatie van overheden, organisaties of instellingen die de mogelijkheid hebben subsidie aan te vragen bij GS tot het in de lijst vermelde maximale subsidiebedrag. Uitsluitend aan de hand van een ingediende aanvraag en beoordeling hiervan wordt door GS vastgesteld of de aanvraag aan gestelde voorwaarden voldoet en voor verlening in aanmerking komt.

Het kan voorkomen dat op de lijst subsidies staan die uiteindelijk helemaal niet worden verleend. Dit kan verschillende oorzaken hebben:

- uiteindelijk wordt geen aanvraag ingediend;
- een ingediende aanvraag voldoet niet aan de door GS gestelde voorwaarden.

Ook verschuiven subsidies op de lijst naar een volgend jaar omdat:

- een aanvraag later wordt ingediend;
- projecten of activiteiten later dan gepland starten.

Begroting

De lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling wordt binnen een begrotingsjaar bij eerste begrotingswijziging, zomernota en laatste begrotingswijziging aangepast aan de hand van de volgende veranderingen:

1. nieuwe initiatieven voor subsidieaanvragen die passen binnen provinciaal beleid;
2. initiatieven voor subsidieaanvragen die niet doorgaan, c.q. niet tot een aanvraag leiden;
3. wijzigingen van bestaande initiatieven voor subsidieaanvragen (bij voorbeeld naam organisatie/instelling en/of bedrag);
4. Verschuivingen naar het lopende of het volgende begrotingsjaar.

Op de lijst buiten uitvoeringsregeling wordt, indien van toepassing per initiatief aangegeven of sprake is van een wijziging evenals de toevoeging of de organisatie of instelling reeds een subsidie uit hoofde van een uitvoeringsregeling ontvangt. Door de overlapping van P&C cycli in verschillende jaren is het mogelijk dat een subsidie verschuift en in verschillende lijsten wordt vermeld;

Bijvoorbeeld:

Een subsidie staat op de lijst voor 2016. Bij het opstellen van de begroting 2016 in augustus 2015 verwachten wij dat de verlening in 2016 zal plaatsvinden. Bij de zomernota 2016 in augustus 2016 bestaat deze verwachting nog steeds. In september 2016 blijkt dat de aanvrager de subsidieaanvraag niet in 2016 zal kunnen indienen. In de laatste begrotingswijziging van 2016 wordt deze subsidie daarom van de lijst gehaald. Echter, de begroting 2017 is inmiddels al naar uw Staten verzonden, met een lijst waarop deze subsidie niet staat vermeld. In de eerste begrotingswijziging 2017 zal deze subsidie daarom aan de lijst worden toegevoegd.

Verantwoording

Van zowel uitvoeringsregelingen subsidies als subsidies buiten uitvoeringsregeling worden de subsidiebeschikkingen in het subsidieregister vermeld. Het subsidieregister staat op de website:

http://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregister_en_kennisgeving_staatssteun

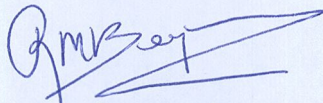
In de jaarstukken kan geen inhoudelijke verantwoording over deze subsidies worden gegeven, immers het betreft hier de administratieve en juridische subsidieverstrekking.

De realisatie van de gesubsidieerde activiteiten vindt plaats in de tijd volgend op de subsidiebeschikking en kan meerdere jaren beslaan, afhankelijk van de in de subsidievoorwaarden opgenomen afspraken en de complexiteit van de te subsidiëren activiteiten.

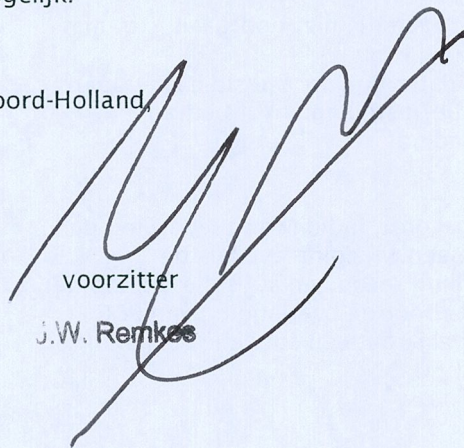
Ook de te nemen lasten in de begroting kunnen over de jaren verdeeld zijn. Daarom is er over het algemeen in het betreffende jaar geen directe relatie te leggen tussen het bedrag in de jaarschijf van de begroting en de vermelding op de lijst.

Een verantwoording in de jaarrekening over de uitvoering van activiteiten en de bijbehorende lasten van in de lijst opgenomen subsidies is daarom niet mogelijk.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R. M. Bergman

voorzitter
J. W. Remkes

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Mevr. W. Cavens

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144215

cavensw@noord-holland.nl

INGEKOMEN - 9 NOV. 2016

1 | 5

Betreft: Aanvullende technische vragen TWINH EXINH n.a.v. memorie
van antwoord dhr Hietbrink

Verzenddatum

- 9 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

823114/877316

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de
actieve informatieplicht) informeren wij u als volgt:

Uw kenmerk

Naar aanleiding van de toezending van de memorie van Antwoord zijn
door de heer Hietbrink per mail aanvullende vragen gesteld met
betrekking tot de reserves TWINH en EXINH.

In deze brief en bijlage geven wij antwoord op deze aanvullende vragen.

INLEIDING VRAGEN

Naar aanleiding van de bestudering van de MvA heb ik een aantal
vervolgvragen die betrekking hebben op de reserves EXIN-H en TWIN-H.
Het gaat om de antwoorden onder nummer 48 en 49 (MvA, p. 34).

Volgens GS zijn alle middelen in de beide reserves door PS "– in principe
–" gereserveerd voor projecten. Het gaat hier om 88.663.000 euro in
EXIN-H (stand eind 2016) en 258.760.000 euro in TWIN-H (ook stand
eind 2016).

Vraag 1 en 2

- (1) Kan GS een overzicht geven om welke projecten het gaat, in welke
compartimenten deze vallen en welke bedragen er mee gemoeid
zijn?
- (2) Kan GS een overzicht aanleveren van de besluiten van PS die hebben
geleid tot deze reserveringen?

Antwoord 1 en 2

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de reserve EXIN-H en
TWIN-H in aansluiting op het eindsaldo op 31-12-20016 in de begroting

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

2017. De reserves zijn ingedeeld in verschillende compartimenten. Per compartiment is een onderscheid gemaakt tussen:

- de door PS vastgestelde projecten. Hierbij is het nummer en de datum van de statenvoordracht vermeld.
- de reserveringen voor projecten in voorbereiding. Wanneer deze projecten uitvoeringsgereed zijn, worden ze aan PS voorgelegd ter formele besluitvorming over de middelen. Conform het instellingsbesluit van de reserve moeten deze middelen dus nog beschikbaar worden gesteld door uw staten op basis van een bestedings-, investerings- of projectplan.

Vraag 3

Klaarblijkelijk zijn er ook lopende projecten waarvoor middelen niet tot besteding zullen komen. Welke zijn dat en welke bedragen vallen daardoor vrij?

Antwoord 3

De middelen die met een voordracht beschikbaar zijn gesteld door PS komen volledig tot besteding binnen de looptijd van de reserve. Wel komt het voor dat er binnen het projectdoel waarvoor de middelen beschikbaar zijn gesteld herallocatie plaatsvindt tussen de vastgestelde onderdelen, voor zover het genomen PS besluit dit toelaat.

Vraag 4

Eind 2020 resteren in beide reserves nog resp. 62.044.000 euro (EXIN-H) en 148.562.000 euro (TWIN-H). In de begroting staat dat de einddatum van deze reserves 31-12-2020 is en dat nadere besluitvorming over deze reserves volgt. Dat is voor ons onduidelijk. Immers, er heeft over de volledige inzet van deze reserves blijkbaar al besluitvorming plaats gevonden door PS. Welke nadere besluitvorming moet er dan nog plaatsvinden over de reserves?

Antwoord 4

Voor de besteding uit reserves vindt een getrapte besluitvorming in PS plaats als volgt:

Stap 1. Instelling van de reserve door PS d.m.v. het instellingsbesluit. Hierbij wordt o.a. het doel van de reserve en de besluitvormingsprocedure vastgelegd.

Stap 2. Afhankelijk van de in het instellingsbesluit vastgestelde besluitvormingsprocedure worden afzonderlijke besluiten aan PS voorgelegd m.b.t. afzonderlijke projecten. Voor EXIN-H en TWIN-H geldt, dat projecten aan PS worden voorgelegd op het moment dat deze uitvoeringsgereed zijn.

Stap 3. De derde stap betreft het concreet opnemen van de uitgaven van het project in de begroting (de kasraming). Ramingen kunnen over meerdere jaren verspreid staan. Ook kan het voorkomen dat nog niet precies bekend is in welk jaar de uitgave wordt gedaan (Financieel: de last moet worden genomen). Dan is deze nog niet opgenomen. In stap 3

wordt iedere begroting en begrotingswijziging bijgesteld op basis van de meest recente inzichten over het moment van besteding. Het betreft het plannen van de in stap 2 door PS vastgestelde bedragen in de begrotingsjaren.

De nadere besluitvorming die bedoeld wordt in de vraag betreft de stappen 2 en 3. In de tijd tot de einddatum van de reserve zullen nog besluiten hierover aan PS worden voorgelegd. De staat van het verloop van de reserves op pagina 254 t/m 261 is gebaseerd op de cijfers uit stap 3.

Vraag 5

Zouden wij het instellingsbesluit van beide reserves kunnen ontvangen?

Antwoord 5

Het meest recente besluit is opgenomen in de begroting vanaf pagina 262 en treft u hieronder aan. Het oorspronkelijke instellingsbesluit is in de loop der jaren enkele malen gewijzigd. Onder het kopje instellingsbesluit hieronder hebben wij in dit document een extra hyperlink naar het oorspronkelijke besluit opgenomen.

2	Reserve EXIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van wegen, openbaar vervoer, zorg en welzijn, jeugdzorg, duurzame energie, sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2006 Oorspronkelijk besluit: http://www.noord-holland.nl/PS_stukken/VOORDRACHT/2005/Vd_61_Extra_investeringsimpuls_Noord_Holland_EXIN_h_2005_08_23_pdf.org
Programma	Programma 8 – Financiën
Looptijd	Vanaf: 12 december 2005 Eindigt op: 31 december 2020
Toelichting (nieuwe stortingen)	Geen stortingen voorzien
Toelichting stand	Voor uitgaven ten laste van de reserve zijn/worden in verschillende programma's kasramingen opgenomen. In de reserve zijn voldoende middelen beschikbaar om de (door PS) geaccordeerde projecten te kunnen dekken. Daarnaast zijn er delen van compartimenten (peildatum 1 juli 2016) waarover PS nog dienen te besluiten: <i>Programma Bereikbaarheid € 37.7 miljoen</i> Compartiment Weginfrastructuur € 4,3 miljoen Hiervan is € 4,0 miljoen bestemd voor een door gemeente Haarlem aan te vragen project. Compartiment OV € 33,4 miljoen Deze middelen zijn gereserveerd voor: HOV Noordwijk, HOV Knooppunten Amstelveen, Haarlem Schiphol/Zuidas A9, Kunstwerken railbesteding en HOV Amstelveen – Uithoorn.

	<i>Programma Milieu € 2,7 miljoen</i> Impulsprogramma Duurzame Energie € 2,7 miljoen. Dit is het restant van de eenmalige dividenduitkering van het fonds ODEN-H. Besluitvorming over de inzet hiervan wordt voorbereid. <i>Programma Cultuur en Welzijn</i> Voor het opdrachtenbudget beleid voor de Stelling van Amsterdam is nog € 100.000 beschikbaar. De kasraming wordt met de begroting van 2018 bijgesteld. Het restant budget van € 135.100 voor het Museaal Centrum K&C Bergen komt niet tot besteding.
Besluitvorming	Op het moment dat bovengenoemde projecten uitvoeringsgereed zijn (uitgewerkt en uit onderhandeld) zullen de projecten aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd.
Bestedingsplan	Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.

3	Reserve TWIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van bereikbaarheid, mobiliteit, verduurzaming, groen en sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten hebben op 10 november 2008 bij voordracht 77 "2e investeringsimpuls TWIN-H: bouwen aan de toekomst van Noord-Holland" ingestemd met de instelling van de bestemmingsreserve Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H). Oorspronkelijk besluit: https://bestanden.noord-holland.nl/internet/programmabegroting2011/5.1.1.5_TWINH_PS2008.pdf
Programma	Programma 8 – Financiën
Looptijd	Vanaf: 10 november 2008 Eindigt op: 31 december 2020
Toelichting (nieuwe stortingen)	Er zijn geen stortingen voorzien.
Toelichting stand	Er zitten voldoende middelen in de reserve om de (reeds door PS) geaccordeerde projecten te kunnen dekken. Daarnaast zit er in het compartiment Weginfrastructuur nog een bedrag van € 39,4 miljoen (peildatum 1-7-2016) waarover PS nog dienen te besluiten. Hiervan is € 2,5 miljoen voor de verbinding A8-A9 en € 36,9 miljoen voor het Investeringspakket Bereikbaarheid Alkmaar. Binnen het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar hebben PS op 22 september 2014 reserveringen vastgesteld voor diverse projecten. Een aantal projecten bevindt zich nog in de studiefase. Wanneer deze projecten uitvoeringsgereed zijn, zal de definitieve kredietaanvraag middels een separate voordracht aan PS worden voorgelegd. Binnen het compartiment OV resteert nog een bedrag van € 13,95 miljoen als gevolg van verlaging krediet HOV Velsen. Hiervoor zal aan PS een alternatief bestedingsplan

worden voorgelegd.

Voor het compartiment Landbouw (Greenport Aalsmeer) is er nog een bedrag van € 9,8 miljoen beschikbaar. In 2016 zal bekeken worden in hoeverre dit kan worden ingezet ten behoeve van de regionale opgaven uit de Uitvoeringsagenda Ruimtelijke Visie Greenport Aalsmeer 2015-2025.

Voor het compartiment OV-Knooppunten is nog een bedrag van € 4,9 beschikbaar. Hiervan is € 4,8 miljoen nog niet beschikbaar gesteld en zal in 2017 een bestedingsplan ter besluitvorming aan PS worden voorgelegd. Voor compartiment projecten Cultuurhistorie is nog een bedrag van € 4,2 beschikbaar voor de Stelling van Amsterdam.

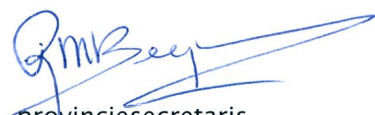
Besluitvorming

Op het moment dat bovengenoemde projecten uitvoeringsgereed zijn (uitgewerkt en uitonderhandeld) zullen de projecten aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd. Projecten worden via separate besluiten met onderliggend uitvoeringsplan aan PS voorgelegd.

Bestedingsplan

Bijlage: Overzicht besluiten TWIN-H en EXINH en besluiten in voorbereiding met bedragen, aansluitend op verloopstaat pagina 254 van de begroting 2016.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R. H. Bergman

voorzitter

J. W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

BIJLAGE

EINDSALDO 31-12-2016 TOTAAL EXIN-H middelen I. en II. en III.	88.663.017
--	-------------------

Projectnaam	Voordracht nummer	PS-besluit Datum	Eindsaldo 31-12-2016
I. Toelichting EXIN-H reeds bij voordracht door PS beschikbaar gestelde middelen			57.759.789
EXIN-H Projecten Weginfrastructuur totaal			2.333.765
Bereikbaarheid Mediapark en Hilversum e.o.	2005-92	12-12-2005	-
DVM Zuid-Kennemerland			108.765
Verkeersmanagement 2014			800.000
Fietstunnel N507	2014-78	10-11-2014	1.375.000
Reconstructie Velsertaverse	2015-62	6-7-2015	50.000
EXIN-H Projecten OV-infrastructuur totaal			53.991.147
Regionet Korte termijn Bus	?		1.987.801
Productformule R-Net (OV-programma 2011)	2011-101	12-12-2011	4.868.301
QW Doorstromingsmaatregelen OV (OV-programma 2011)	2011-100	12-12-2011	1.198.733
OV Vrije busbaan Diemerpolderweg Amsterdam	2013-32	6-5-2013	-
Haltevoorzieningen Noord-Holland	2013-46	23-9-2013	-
HOV in't Gooi	2014-2	3-2-2014	20.000.000
HOV Haarlem-Schiphol/Zuidas A9	2014-4	3-2-2014	1.539.811
HOV Vrije busbaan Schiphol Oost	2014-89	15-12-2014	864.000
HOV Noordwijk - voorbereidingskrediet	2014-89	15-12-2014	450.000
Investeringsagenda en UP doorstroming bus 2015	2015-73		20.636.000
Busstation Alkmaar	2015-83		1
HOVASZ (Aalsmeer - Knooppunt Schiphol Zuid)	2016-35	27-6-2016	2.446.500
EXIN-H Projecten Duurzame Energie NH totaal			436.025
Speerpunten Zonnegie NH 2012	2012-71	24-9-2012	136.025
Duurzame energiepakketten	2016-27		300.000
EXIN-H Projecten Zorg en Welzijn en Jeugdzorg totaal			811.640
Sociale kwaliteit en sociale agenda's	2014-46	2-6-2014	228.580
Jeugdzorg	2012-104	17-12-2012	395.710
Olympisch Plan 2028	2012-67 /	24-9-2012	187.350
	2013-56	23-9-2013	
	2014-18	10-3-2014	
	2014-46	2-6-2014	
EXIN-H Projecten Cultuur & Cultuurhistorie			187.212
Stelling van Amsterdam	2007-39	25-6-2007	52.112
Verbetering Museaal aanbod	2014-45	2-6-2014	135.100
Uitvoeringsregeling rijksmonumenten 2014	2014-45	2-6-2014	-
Huis van Hilde	2014-45	2-6-2014	-
II. Toelichting EXIN-H gereserveerde middelen waarover PS nog een (project) besluit moet nemen			40.447.227
Weginfrastructuur			4.303.254
Vrijkomende middelen Oostweg Haarlem (door lagere subsidie vaststelling)			4.303.254
OV-infrastructuur			33.443.973
Grensstreek/Westflank (HOV Noord-Wijk)			9.500.000
HOV-knoop Amstelveen			12.500.000
Haarlem-Schiphol/Zuidas A9			7.808.000
Kunstwerken railbestendig			1.630.000
Restantbudget Herprioritering OV-budget			5.973
HOV Amstelveen - Uithoorn			2.000.000
Verduurzaming			2.700.000
DE Noordkop			2.700.000
III. Toelichting EXIN-H correctie TWIN-H met EXIN-H			-9.544.000
Ten opzichte van de verloopstaat in de begroting dient er nog een neutrale overboeking van TWINH naar EXINH plaats te vinden (Zie ook TWINH)			-9.544.000

EINDSALDO 31-12-2016 TOTAAL TWIN-H middelen I. en II. en III.	258.760.000
--	--------------------

Projectnaam	Voordracht nummers	PS-besluit Datum	Eindsaldo 31-12-2016
I. Toelichting TWIN-H reeds bij voordracht door PS beschikbaar gestelde middelen			184.764.319

TWIN-H Projecten Weginfrastructuur totaal	62.904.773
--	-------------------

VK-VV Verbinding A8-A9	2008-77	15-12-2008	259.438
VK-WI Westelijke randweg Alkmaar voorbereiding en uitvoering	2008-77	15-12-2008	4.254.385
	2014-3	3-2-2014	-
Dekking kasuitgaven PMI 2015 en 2016 tot max € 46,16 mln	2014		46.140.000
VK-Investeringspakket Alkmaar voorbereidingen			893.020
N241 - uitvoering	2012-87	19-11-2012	418.931
Reconstructie Velsertaverse	2014-78	10-11-2014	-
N244 Fietstunnel Oosterweg (amendement vd inpassing N244)	2014-5	3-2-2014	1.860.000
Aansluiting A9 Heiloo (IPB Alkmaar)	2015-98	14-12-2015	9.079.000
N242 Koelmanlaan Bestevaerstraat (IBP Alkmaar)	2015-78	16-11-2015	-

TWIN-H Projecten OV-infrastructuur totaal	89.739.637
--	-------------------

HOV in het Gooi	2012-52 / 2014-2	9-7-2012 / 3-2-2014	73.974.970 -
HOV Haarlem/IJmuiden	2010-43	5-7-2010	15.764.667

TWIN-H Projecten Groen totaal	12.500.659
--------------------------------------	-------------------

GR/1 Ontsnippering en Kwaliteitsimpuls Natuur	2011-2	31-1-2011	4.164.916
GR/2 Verbetering recreatieve verbindingen	2009-82	7-12-2010	4.935.365
GR/3 Integrale ILG projecten	2010-5	8-2-2010	1.555.934
GR/4 Soc. Ec. Vitaliteit: Projecten 2009-2010	2009-65	9-11-2009	1.844.444

TWIN-H projecten Verduurzaming totaal	13.903.743
--	-------------------

V1 verduurzaming Stedelijke vernieuwing (Kustplaatsen en voorbereiding OV-Knooppunten)	2014-31	12-5-2014	147.165
V2 Greenport Aalsmeer (sociaal economische vitalisering)	2011-3	31-1-2011	9.845.650
V3 Uitvoeringsprogramma Kust			1.880.598
V4 Bodemsanering oplossen knelpunten	2009-38		1.649.450
V5 Nuttige toepassingen restwarmte Noord-Holland	2010-37	5-7-2010	320.638
	2010-61	27-9-2010	-
	2011-4	31-1-2011	-
	2011-13	14-2-2011	-
V6 Regionale zelfvoorziening en energie: Texel	2011/12	14-2-2011	19.821
			-
V7 Duurzame energie en toepassing beh.o	2010-83	13-12-2010	40.421
	2012-32	7-5-2012	-

TWIN-H Projecten Cultuur & Cultuurhistorie	4.455.886
---	------------------

Noord-Holland Digitaal museum	2010-6	8-2-2010	-
Stelling van Amsterdam	2009-35	29-6-2009	4.455.886
UvR restauratie rijksmonumenten 2014	2014-45	2-6-2014	0

TWIN-H Projecten Zorg en Welzijn en Jeugd	1.259.622
--	------------------

Vernieuwingsimpuls Zorg	2014-46	2-6-2014	130.597
Programma Jeugd	2009-63	9-11-2009	1.129.024

II. Toelichting TWIN-H gereserveerde middelen waarover PS nog een (project) besluit moet nemen	64.451.681
---	-------------------

Weginfrastructuur	38.701.681
--------------------------	-------------------

Verbinding A8-A9	2.510.000
Westelijke ring Alkmaar	36.191.681

OV infrastructuur	13.950.000
--------------------------	-------------------

Vrijkomende middelen verlaging krediet HOV Haarlem-Velsen	13.950.000
---	------------

Groen	7.000.000
--------------	------------------

Beheer grondbank (Landbouw)	7.000.000
-----------------------------	-----------

Verduurzaming	4.800.000
----------------------	------------------

Stedelijke vernieuwing / OV Knooppunten	4.800.000
---	-----------

III. Toelichting TWIN-H correctie EXIN-H met TWIN-H	9.544.000
--	------------------

Ten opzichte van de verloopstaat in de begroting dient er nog een neutrale overboeking van TWINH naar EXINH plaats te vinden (Zie ook EXINH)	9.544.000
--	-----------

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, 2^e etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.K. van der Klugt
BEL/BOSE

Doorkiesnummer (023) 514 3391
asperenm@noord-holland.nl

INGEKOMEN - 9 NOV. 2016

1 | 4

**Betreft: Beantwoording openstaande vragen uit de commissie
Mobiliteit & Financiën van 24 oktober 2016**

Verzenddatum

- 9 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

823124/879352

Tijdens de vergadering van de commissie Mobiliteit & Financiën van 24 oktober jl. heeft de gedeputeerde Mobiliteit bij vijf onderwerpen toegezegd schriftelijk op de vragen terug te komen.

Uw kenmerk

In deze brief vindt u de antwoorden op de vragen over de volgende onderwerpen:

1. Broek in Waterland in de begroting
2. Natuurvriendelijke oevers en vaarwegbeheer
3. Het areaal fietspaden
4. Verkeersmanagement en fietsverkeer
5. Fietspad langs de N247

Zoals gebruikelijk worden de vragen beantwoord in een brief aan PS. Wij hechten er namelijk aan dat alle leden van PS op de hoogte worden gebracht van het antwoord, opdat eenieder over dezelfde informatie kan beschikken.

1. Over de discussie Broek in Waterland wordt niets vermeld in de begroting?

Het klopt dat de discussie Broek in Waterland niet in de begroting opgenomen is. Bij de prioriteiten staan met name de projecten weergegeven die in coalitieakkoord genoemd staan. Met de bereikbaarheid van Waterland is wel in de begroting rekening gehouden. Het is opgenomen bij 'nieuw in de begroting' voor 2017 (pagina 11 en pagina 232 van de begroting).

Verder kunnen wij u het volgende over de voortgang van het project N247-16 (maatregelen N247, gedeelte A10-Edam) melden.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

In 2016 is een schetsontwerp met verschillende varianten opgeleverd voor het wegvak N247: A10 - N244. Op basis hiervan heeft de stuurgroep Bereikbaarheid Waterland in juli 2016 geadviseerd om een groot deel van de maatregelen verder uit te werken. De uitwerking van het deel N247 binnen de komgrens van Broek in Waterland wordt on hold gezet in afwachting van de studie met burgerparticipatie 'Dorpsraadvariant' in Broek in Waterland.

Het zuidelijk deel betreft het wegvak A10 - Het Schouw. Kruispunt Het Schouw wordt gereconstrueerd waarbij de verkeersstromen worden ontvlochten. Het groot onderhoud op dit traject wordt gecombineerd met de voorgenomen reconstructie. Het noordelijk deel betreft het wegvak Broek in Waterland - N244. De maatregelen vanuit project N247-14 worden hierin meegenomen. Verder betreft het de reconstructie van kruispunt Bernhardlaan en het groot onderhoud op het wegvak Monnickendam - N244.

In 2016 is op het wegvak Het Schouw - Broek in Waterland een tijdelijke busbaan aangelegd aan de oostzijde van de N247 om de huidige OV vertragingen op dit wegvak te verminderen, gecombineerd met levensduur verlengend onderhoud op dit wegvak.

2. *Zouden ten aanzien van natuurvriendelijke oevers, in het kader van het vaarwegbeheer, meekoppelkansen kunnen worden gecreëerd? Heeft de gedeputeerde nog ideeën op dit gebied, zodat doelen kunnen worden gecombineerd?*

Bij de voorbereiding van de vervanging van oevers wordt reeds een inventarisatie gedaan naar de kansen voor natuurvriendelijke oevers. Daaruit volgt een detaillering van het project. Bij de detaillering spelen aspecten als de ruimte die de vaargeul biedt, eigendom van de oevers en de (on)mogelijkheden van de aanleg in een waterkering een rol. De instandhouding van de functie van de vaarweg blijft centraal staan. In lang niet alle situaties blijkt een natuurvriendelijke oever mogelijk. Deze dient namelijk ook aan minimale afmetingen te voldoen om aan de doelstelling bij te dragen.

Verder wordt bij de uitwerking tevens gestuurd op het combineren van werkzaamheden. Zo wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers gekoppeld aan werkzaamheden die in het PMO zijn geprogrammeerd. Realisatie vindt dan plaats als de maatregel effectief is en er een kostendrager voor aanleg en beheer en onderhoud is gevonden. Aan de ambitie om natuurvriendelijke oevers te realiseren is in de provinciale begroting geen apart budget gekoppeld. De ruimte hiervoor moet binnen bestaande budgetten worden gevonden.

Zoals aangekondigd in de zomernota van 2016 wordt ingezet op een programmatische aanpak van het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De kansen voor natuurvriendelijke oevers zullen worden opgenomen in een uitvoeringsprogramma 'natuurvriendelijke oevers in

provinciale wateren'. Het kan daarbij gaan om oevers die opgenomen zijn in het PMO, maar ook daarbuiten. Naar verwachting zenden wij u begin 2017 het uitvoeringsprogramma toe.

3. Hoeveel kilometer fietspad komt er in 2017 bij?

In 2017 wordt er één project opgeleverd dat zorgt voor meer kilometer fietspad in Noord-Holland. Het gaat om de N208-05 waarbij een fietsverbinding wordt aangelegd tussen de Spoorzichtlaan in Haarlem en de Houtvaartkade in Aerdenhout. Het gaat om ongeveer 350 meter fietspad. Deze verbinding voorziet in een ontbrekende schakel langs de N208. Er vindt nog overleg plaats met de gemeenten en het hoogheemraadschap over het ontwerp.

Daarnaast geven wij u mee dat er in 2017 een nieuwe methode om fietspaden aan te leggen op een veenondergrond wordt getest. Al jaren is er een wens op de oude trambaan langs de N247 tussen Broek in Waterland en Monnickendam een fietspad aan te leggen. De kosten zijn echter hoog vanwege de veenondergrond in de regio Waterland. De provincie heeft een nieuwe methode ontwikkeld waardoor de totale kosten beduidend lager uit kunnen komen. De nieuwe methode wordt in de praktijk getest en kan bij positieve resultaten ingezet worden om de fietsstructuur in de regio Waterland te verbeteren. De proef vindt plaats voor 200 meter op een bestaande fietsroute en 50 meter op de oude trambaan. Naar verwachting worden medio 2018 de resultaten van deze proef opgeleverd.

4. Bij Verkeersmanagement wordt het fietsverkeer niet genoemd.

Wordt het fietsverkeer meegenomen in het proces?

Het beleidskader verkeersmanagement, dat door Provinciale Staten op 2 juni 2014 is vastgesteld, is gericht op het autoverkeer op de weg. Met het fietsverkeer wordt uiteraard wel rekening gehouden als het gaat om de afstelling van verkeerslichten voor een vlotte en veilige oversteek van fietsers.

5. *In welke fase bevindt project 66, het fietspad langs de N247, zich?*

In overleg met de omgeving wordt nog gewerkt aan het ontwerp. De planning is om de scope van het project begin 2017 definitief te maken, waarna het project aanbesteed kan worden. Uitvoering is voorzien voor 2018/2019.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
R.M. Bergman

voorzitter
J.W. Remkes

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 10 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

I.R. Roselaar-Herlaar
BEL/GOG

Doorkiesnummer +31235143825
herlaari@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: begrotingsvraag

Geachte leden,

Tijdens de commissie RWW d.d. 27 oktober 2016 is, bij de behandeling van de Begroting en de Memorie van Antwoord (MvA), gevraagd naar een toelichting op de beantwoording van de vraag nr. 26 op pagina 55 van de MvA. Uw staten is toegezegd om een schriftelijke toelichting na te zenden. Hiermee geven we uitvoering aan deze toezegging.

In de begroting staat op pagina 81 (OD 5.1.2): *"De provincie blijkt aansprakelijk te zijn voor een deel van de bodem verontreiniging bij het voormalige provinciaal ziekenhuis te Castricum. De saneringskosten van voormalig provinciaal Ziekenhuis Castricum zijn incidenteel (lasten verhoogd, € 280.000, nadelig."*

De vraag van PvdD was: *"In hoeverre kan de provincie aansprakelijk worden gesteld voor mogelijke vervuiling als gevolg van de vermeende onveilige vijfhonderd vaten met laag- en middelactief nucleair afval te Petten."*

En wordt verwezen naar een Volkskrantartikel¹, met als titel: *'Opslag radioactief afval Petten onveilig en niet volgens regels.'*

In de beantwoording staat te lezen: *"De opslag van nucleair afval in Petten valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. De juridische vraag naar de aansprakelijkheid voor eventuele bodemverontreinigingen is te complex om in het kader en het tijdsbestek van de Memorie van Antwoord te beantwoorden."*

Gevraagd is om een nadere toelichting in het licht van de behandeling van de begroting in PS. Die toelichting is als volgt:

Verzenddatum

10 NOV. 2016

Kenmerk

823114/879445

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

¹ <http://www.volkskrant.nl/binnenland/-opslag-radioactief-afval-petten-onveilig-en-niet-volgensregels~a4303774/>

Situatie Castricum

In 1902 hebben Provinciale Staten van Noord-Holland (hierna: PS) vanwege een capaciteitsgebrek aan bestaande gestichten en particuliere instellingen voor psychiatrische patiënten, besloten tot de bouw van een nieuw gesticht in de provincie. In de jaren 1903, 1904, 1918 en 1920 heeft de provincie het eigendom verworven van de percelen behorende bij het Landgoed Duin en Bosch te Castricum. Sinds 1909 is het Landgoed Duin en Bosch door de Provincie in gebruik als psychiatrische instelling. Op 13 september 1993 hebben PS besloten het Provinciaal Ziekenhuis Duin en Bosch te privatiseren. In het kader van de privatisering is het eigendom van het gehele terrein van het Provinciaal Ziekenhuis Duin en Bosch, met uitzondering van het terrein van de broederwoningen en het terrein van het Paviljoen Kinnehin (hierna ook wel aangeduid als: het Ziekenhuisterrein), op 31 december 1993 overgedragen aan Stichting Psychiatrisch Ziekenhuis Duin en Bosch.

Op verschillende locaties in het verkochte perceel bleek nadien sprake te zijn van een ernstige bodemverontreiniging (vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen (VOC)).

Uit de wetsgeschiedenis van de Wet bodembescherming (Wbb) volgt dat bij voorkeur de veroorzaker van de ernstige verontreiniging in de eerste plaats dient te worden aangesproken op de saneringsplicht. In Castricum waren wij jarenlang grondeigenaar en veroorzaker. Op de onderzoekslocatie Petten zijn Staatsbosbeheer en de Europese Commissie de grondeigenaren. De Hoge Flux Reactor in Petten is van het Joint Research Centre van de Europese Commissie.

Het nucleair afvalprobleem ligt daarom niet bij de provincie maar bij ECN. Het ministerie van Economische Zaken is bezig een oplossing te creëren voor de afvoer van het nucleaire afval in Petten.

Nu wij in Petten grondeigenaar noch veroorzaker zijn (geweest) is de provincie niet aansprakelijk voor eventuele bodemverontreiniging.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R. H. Bergman

voorzitter
J. W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr R.L. Baars

BEL/BS

INGEKOMEN 10 NOV. 2016

Telefoonnummer +31235144550

baarsr@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Toezegging commissie RWW begroting 2017

Verzenddatum

10 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

868339/880211

Tijdens de commissie RWW van 27 oktober 2016 is een toezegging gedaan over de formuleringen omtrent verduurzaming op pagina 79 en 83 van de begroting 2017. De formuleringen zouden niet overeen komen en als er sprake is van een fout dan wordt één en ander hersteld. Met deze brief willen wij deze toezegging gestand doen.

Uw kenmerk

Er is geen sprake van een fout, een aanpassing is daarom niet nodig. Op blz. 79 staan de prioriteiten vermeld die bestaan binnen operationeel doel 5.1.1 (namelijk de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en de vaststelling van de RAP's 2.0 in raden en staten). Daarbij staat "5.1.1" tussen haakjes achter deze prioriteiten vermeld om aan te geven dat deze prioriteiten bij operationeel doel 5.1.1 horen. Er is dus niet bedoeld dat dit de naam is van operationeel doel 5.1.1. Operationeel doel 5.1.1 staat op blz. 83 verder uitgewerkt en heeft als naam "Wonen en vitaliteit woonomgeving van dorpen en steden stimuleren".

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.H. Bergman

voorzitter
J.W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 10 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

A. Maas-van 't Hof

BEL/REE

Doorkiesnummer (023) 5144749

hofan@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: schriftelijke reactie toezegging breedband op Texel

Verzenddatum

10 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

818903/878639

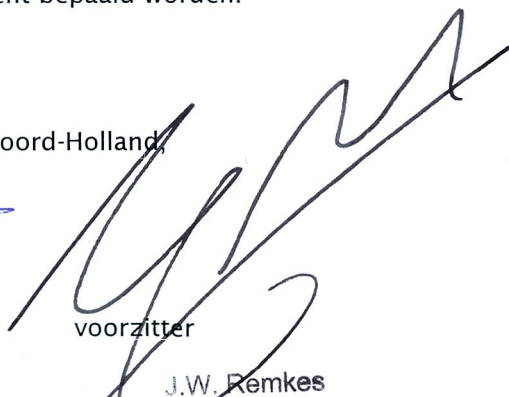
Uw kenmerk

Tijdens de vergadering van de commissie Economie, Energie en Bestuur op 24 oktober 2016 heeft gedeputeerde Bond toegezegd schriftelijk te reageren op een vraag van de heer Tekin. Zijn vraag was wat het gevolg zou zijn voor Texel wanneer glasvezel in één keer zou worden uitgerold voor Noord-Holland. Ons antwoord is dat de witte gebieden de locaties zijn waar het aanbod van snel internet vanuit de markt moeizamer/niet tot stand komt. Door de vraag te bundelen ontstaat er mogelijk schaalvoordeel zodat marktpartijen eerder aanbod creëren omdat het bedrijfsmatig interessant is. Vanuit het perspectief van schaalvergroting kan het meelopen van Texel een positief effect hebben, qua kosten en uitvoering, maar dat is afhankelijk van de timing van provinciale besluitvorming, de lokale mogelijkheden en de planning van het initiatief op Texel. Wij hebben op dit moment nog niet besloten welke rol de provincie wil vervullen in het bundelen/faciliteren dan wel financieel ondersteunen van aanbod van snel internet. Het effect voor Texel kan pas na dat moment bepaald worden.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R. A. Bergman

voorzitter
J. W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 10 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw M.C.E. van de Ven
BEL/RO

Telefoonnummer 0235143858
venm@noord-holland.nl

1 | 4

Betreft: Stand van zaken actualisatie Noord-Hollands kustbeleid

Geachte leden,

Zoals toegezegd in de commissie RWW van 27 oktober jl. zenden wij u de stand van zaken ten aanzien van de actualisatie van het Noord-Hollands kustbeleid. De Noord-Hollandse kust is een belangrijke structuur voor natuur, landschap, water(veiligheid), recreatie en toerisme. Openheid is van grote waarde voor de kust.

De afgelopen maanden is de Nederlandse kust volop in het nieuws. Door het publiceren van het rapport van Natuurmonumenten is veel onrust ontstaan over bebouwingsmogelijkheden. De uitkomsten leken in eerste instantie verontrustend. Mede naar aanleiding daarvan zijn er veel gesprekken op rijks en regionaal niveau gestart. Daaruit is naar voren gekomen dat wij het juiste instrumentarium voorhanden hebben. Wij hadden daarnaast al eerder besloten het kustbeleid te actualiseren om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. De kust heeft onze volle aandacht.

Rondom het dossier kust lopen verschillende trajecten tegelijkertijd. Wij zijn in gesprek om een nationaal Kustpact te sluiten. Hierin maken we met alle partijen afspraken over een zonering van de kust.

Wij zijn bezig met de brede beleidsactualisatie kust. Binnenkort start het vervolg hierop waarbij we ook externe partijen betrekken. Het doel van de beleidsactualisatie is om sturing te kunnen geven aan nieuwe ontwikkelingen aan de kust waarbij een integrale benadering voorop staat. De genoemde zonering werken we daarbij op regionale schaal uit. Ook werken we momenteel aan de actualisatie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. De kust krijgt daarin een veel prominenter plek. Daarnaast hebben we recent een voorstel gedaan om artikel 31 in de PRV aan te passen. Dit artikel gaat over de jaarrondzonering. Ons beleid is hiermee duidelijker verwoord. Dit voorstel heeft ter inzage gelegen en wordt in december aan u ter

Verzenddatum

10 NOV. 2016

Kenmerk

874488/874497

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

besluitvorming voorgelegd. De stand van zaken van deze trajecten wordt hieronder verder uiteengezet.

Kustpact

Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de afgelopen maanden veel tijd besteed aan het Kustpact, omdat via deze weg met alle partijen afspraken gemaakt kunnen worden. De Provincie Noord-Holland overlegt over het Kustpact met de minister van I&M, kustgemeenten en de andere kustprovincies, waterschappen, natuurorganisaties, maatschappelijke organisaties en de recreatiesector. Op dit moment is nog geen consensus met alle partijen. RECRON, HISWA en Koninklijke Horeca Nederland maken zich zorgen over het toekomstperspectief van de gastvrijheidseconomie aan de kust. Ook de kustgemeenten ervaren dat de laatste versie van het convenant geen ruimte laat voor flexibiliteit waardoor noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen ook niet kunnen worden doorgevoerd. Volgens de laatste informatie zullen deze partijen Kustpact niet ondertekenen. . Voor zover nu bekend zullen Strand Nederland, de vereniging van strandpaviljoenhouders, de drinkwaterbedrijven en ANWB wel ondertekenen. Het ministerie van I&M stuurt aan op een ondertekening van het Kustpact op 30 november.

Voor Noord-Holland zal met het ondertekenen van het Kustpact inhoudelijk niets wijzigen. Het concept-Kustpact betreft procesafspraken waar partijen elkaar op kunnen aanspreken.. . Provincies worden in het Kustpact genoemd als de regisseur van het regionale en interregionale kustbeleid en zijn verantwoordelijk voor het natuur- en landschapsbeleid. In het Kustpact is bevestigd dat provincies de regie hebben over regionaal beleid en zonering. De Provincie Noord-Holland doet dit al. In het concept-Kustpact is een inspanningsverplichting opgenomen om te komen tot een uitgewerkte zonering waarin ook rustige gebieden worden aangewezen. In Noord-Holland hebben wij al een zonering (jaarrond -in de PRV vastgelegd- en in de Strategische Agenda Kust, in 2012 door uw staten vastgesteld). Wij streven ernaar om vanuit de beleidsactualisatie kust, in overleg met alle relevante partijen in Noord-Holland en uw staten de zonering regionaal uit te werken en te specificeren.

Momenteel loopt nog de inventarisatie van ontwikkelingen aan de kust van het ministerie van I&M. Wij werken als Noord-Holland (provincie en gemeenten) mee aan deze inventarisatie. Deze inventarisatie wordt gedaan omdat de partijen in het Kustpact hebben geconstateerd dat de inventarisatie die eerder door Natuurmonumenten is gedaan nog een aantal vragen oproept en daarom een meer specifieke benadering vereist. Wanneer het resultaat hiervan is ontvangen, worden de uitkomsten zoals ook eerder is toegezegd gedeeld met u.

Actualisatie beleidskader kust

Het concept-Kustpact is in lijn met onze beleidsactualisatie. Het provinciale beleidskader is belangrijk omdat hiermee gebiedsgericht invulling kan worden gegeven aan (on)mogelijkheden van ontwikkelingen aan de kust. Hier worden de daadwerkelijke keuzes gemaakt die uiteindelijk aan uw staten ter besluitvorming worden voorgelegd.

Wij ontwikkelen daarom een breed beleidskader waarbij water, natuur, ruimtelijke ordening en economie zijn betrokken. De huidige beschermingsregimes maken daarbij integraal onderdeel uit van de beleidsactualisatie kust. De planning en aanpak van de beleidsactualisatie zijn 'omgevingsvisie-proof'. Dat betekent dat we een traject ingaan met alle externe partijen (zoals gemeenten, natuurbeheerdersorganisaties, Rijkswaterstaat, waterschappen en recreatie ondernemers) en dat het nieuwe beleid een bouwsteen is voor de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. De staten worden bij dit proces betrokken. Medio 2017 verwachten wij een concept actualisatie aan Provinciale Staten te kunnen voorleggen.

Actualisatie Leidraad Landschap en Cultuurhistorie

Parallel aan de beleidsactualisatie kust loopt de actualisatie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Het doel is te komen tot een Leidraad die aan de voorkant van het proces concreet, gebruiksvriendelijk, ontwikkelgericht en praktijkgericht richting geeft aan ontwikkelingen én tegelijkertijd recht doet aan de bijzondere landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit.

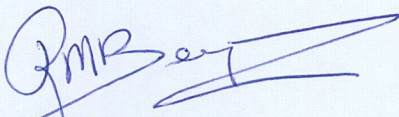
De Leidraad is een belangrijk instrument voor ruimtelijke kwaliteit, ook in de kustzone. Het geeft aan hoe ontwikkelingen ingepast kunnen worden in het specifieke gebied (als deze voldoen aan de regels uit de PRV). Bij de actualisatie van de Leidraad krijgen de drie kusten van Noord-Holland (Noordzeekust, Waddenkust en IJsselmeerkust) een prominente plek op de lijst van 'provinciale structuren'. In de geactualiseerde Leidraad worden voor elke kust de belangrijkste kwaliteiten beschreven, op basis waarvan ontwikkelprincipes worden opgesteld. Deze geven richting aan het inpassen van nieuwe ontwikkelingen in de kustzone. Insteek daarbij is om de karakteristieke verschillen van kust en kustlandschappen te koesteren en te versterken en bij ontwikkelingen aan te sluiten bij de identiteit van de kustplaatsen. Basis hiervoor is het materiaal dat de afgelopen jaren intern en extern over de kusten verschenen is, bijvoorbeeld Atelier Kustkwaliteit, Identiteit Kustplaatsen en de Strategische Agenda Kust.

De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit is nauw betrokken bij het actualiseren van de Leidraad. Tijdens het proces zijn in meerdere ronden gesprekken gevoerd met gebruikers van de Leidraad, waaronder

gemeenten, maatschappelijke organisaties en ontwerp- en adviesbureaus. Statenleden zijn uitgenodigd voor de externe bijeenkomsten tijdens OVERMOOI in september jl. Daarnaast hebben we ook andere provincies en de ARO geïnformeerd en geconsulteerd over de actualisatie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Eind van dit jaar wordt de commissie RWW geïnformeerd over de stand van zaken. Begin 2017 zullen wij in concept de geactualiseerde Leidraad vaststellen. Dit concept zullen we bespreken in de commissie(s), waarna definitieve vaststelling volgt.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van de actualisatie van Noord-Hollandse kustbeleid. Zodra er zich nieuwe ontwikkelingen voordoen rondom het Kustpact zullen wij u informeren.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergman

voorzitter

J.W. Remkes

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de waarnemend statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 31 AUG. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw D.A. van Wijngaarden
BEL/Mob

Telefoonnummer +31235143093
wijngaardend@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI)
2017-2021

Verzenddatum

31 AUG. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

828088/828088

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021.

Uw kenmerk

Provinciaal Meerjarenprogramma
Infrastructuur (PMI) 2017-2021

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

waarnemend provinciesecretaris

H.J. Schartman

voorzitter

J.W. Remkes

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur

2017-2021

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Provinciale rol bij bereikbaarheid	4
3.	Ambitie van Gedeputeerde Staten	5
4.	Provinciaal verkeers- en vervoerbeleid en het PMI	7
5.	Opname en prioritering van projecten in het PMI	8
6.	Geprioriteerde trajecten investeringsstrategie	11
7.	Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase	14
8.	Kasritme studie-, plan- en realisatiefase	15
9.	Gerealiseerde projecten	16
10.	Geschrapte projecten	17
11.	Meerjarenraming PMI	18

Bijlage: kaart met projecten

1. Inleiding

De provincie heeft 613 km wegen, 45 km vrij liggende openbaar vervoerbanen en 246 km vaarwegen in eigendom. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (387 km) die ook eigendom van de provincie zijn.

Naast het beheer en onderhoud van deze infrastructuur heeft de provincie een groot aantal projecten in voorbereiding en uitvoering om de provinciale infrastructuur te verbeteren en uit te breiden. Al deze projecten zijn opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI). Het PMI is een voortschrijdend vijfjarenprogramma dat jaarlijks wordt herzien.

Voor u ligt het PMI 2017-2021 dat in november 2016 door Provinciale Staten is vastgesteld.

2. Provinciale rol bij bereikbaarheid

Het rijk, de provincie, de stadsregio Amsterdam, de gemeenten en het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier hebben een gedeelde verantwoordelijkheid voor het bieden van een goede bereikbaarheid in de provincie Noord-Holland. Het rijk is verantwoordelijk voor de hoofdverbindingssassen en de overige rijksinfrastructuur. De provincie, de gemeenten en het hoogheemraadschap zijn verantwoordelijk voor de regionale en lokale infrastructuur.

De rol van de provincie hierbij is:

- Verantwoordelijkheid voor provinciale wegen en het openbaar vervoer.
- Coördinerende rol bij regionale verkeers- en vervoeraangelegenheden.
- Vertegenwoordigende rol naar rijksoverheid.
- Krachtig pleitbezorger van de wensen van de provincie en de regio op verkeers- en vervoergebied richting Kabinet, Tweede Kamer en Europa.

3. Ambitie van Gedeputeerde Staten

Uit het collegeprogramma 2015-2019 "Ruimte voor groei"

"Noord-Holland is één van de vitaalste provincies van ons land. Eén van de motoren achter het groeiend economisch herstel.

Goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor de groei van de economie in Noord-Holland, maar ook een vereiste om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Voor ons staat keuzevrijheid van vervoermiddel voor alle Noord-Hollanders voorop. Wij streven naar een efficiënt en samenhangend bereikbaarheidssysteem, dat is afgestemd op waar we wonen, werken en recreëren. Daaronder vallen voor ons wegen, vaarwegen, busbanen en fiets- en voetpaden.

We zullen de komende jaren dan ook blijven investeren in de infrastructuur. In de provinciale investeringsstrategie blijft doorstroming, naast leefbaarheid en verkeersveiligheid, een speerpunt. Uiteraard dienen de kosten op te wegen tegen de baten.

De provincie heeft een coördinerende rol bij regionale verkeers- en vervoeraangelegenheden. Bij de invulling van onze rol zoeken wij continu afstemming met onze partners in de aangrenzende provincies, de vervoerregio Amsterdam en de andere medeoverheden. Onze positionering in de vervoerregio Amsterdam hangt af van de verdere ontwikkeling en rolopvatting binnen de vervoerregio. Ons uitgangspunt is dat de provincie verantwoordelijk blijft voor de inzet van de aan haar toegekende brede doeluitkering voor verkeer en vervoer (BDU). Het voornemen van het Rijk is om deze bijdrage over te hevelen naar het provinciefonds. Indien dat het geval is, blijven wij deze middelen inzetten voor de uitvoering van het provinciaal verkeers- en vervoerbeleid."

In het collegeprogramma is het volgende over de provinciale infrastructuur opgenomen:

- **Duurzaamheid:** Het blijven ondersteunen van innovatieve projecten om de infrastructuur te verduurzamen, zoals de SolaRoad bij Krommenie.
- **Verkeersmanagement:** Inzetten op innovatieve technieken op de weg, zoals de praktijkproef Amsterdam om de filedruk en de uitstoot van uitlaatgassen te verminderen. Het gebruiken van regelscenario's bij calamiteiten en evenementen en het benutten van toekomstige ontwikkelingen op het gebied van verkeersmanagement.
- **Beheer en onderhoud:** Inzetten op goed beheer en structureel onderhoud. Gebruikmaken van innovatie en slimme oplossingen om de overlast tijdens de uitvoering zoveel mogelijk te beperken en het combineren van groot onderhoud en nieuwbouw. Deze effectieve en efficiënte werkwijze wordt voortgezet, waarbij getracht wordt de bereikbaarheid tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk te garanderen. Tijdig geld reserveren voor het beheer en onderhoud van nieuwe wegen.
- **HOV Haarlem-Velsen:** Het realiseren van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) tussen Velsen en Haarlem-Noord. De komende periode wordt deze verbinding gerealiseerd.
- **HOV in 't Gooi:** Inzetten op HOV tussen Huizen en Hilversum om het Gooi in de toekomst bereikbaar te houden. Met regionale partners zijn afspraken gemaakt over de realisatie. Er blijft aandacht voor bestuurlijk draagvlak.
- **N23:** De Westfrisiaweg is een essentieel onderdeel in de oost-westverbinding tussen Alkmaar en Zwolle. De uitvoering is inmiddels gestart en de oplevering is voorzien eind 2017.
- **Verbinding A8-A9:** Het is van belang dat er een verbindingsweg van 2x2 rijstroken tussen de A8 en de A9 wordt gerealiseerd. Niet alleen om de robuustheid van het wegennet te verbeteren, maar ook om het economische belang, de leefbaarheid en bereikbaarheid van de regio te kunnen garanderen.

- **Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek:** Het verbeteren van de bereikbaarheid van de Haarlemmermeer-Bollenstreek, waarbij HOV en een verbindingsweg tussen de N206 en de A4 (Duinpolderweg) onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Samenwerking met de provincie Zuid-Holland is hierbij essentieel.
- **Bereikbaarheid Den Helder:** Het uitvoeren van een integrale studie naar het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder, waarbij eerdere onderzoeken worden betrokken. Gedacht kan worden aan het wegnemen van knelpunten, dan wel een weg met 2x2 rijstroken.
Daarnaast dient een aparte studie te worden verricht naar een vaste oeververbinding ter hoogte van de Burgervlotbrug.
- **Landbouwverkeer:** Bezien waar landbouwverkeer tot de provinciale hoofdinfrastructuur kan worden toegestaan, nadat de wettelijke maximumsnelheid voor landbouwverkeer is verhoogd. Indien dit vanuit verkeersveiligheidsoogpunt niet mogelijk is, wordt gezocht naar alternatieven.
- **Fiets:** Het maken van een inventarisatie om de belangrijkste knelpunten in het fietsnetwerk in beeld te brengen. De criteria hierbij zijn: verkeersveiligheid, bereikbaarheid van OV-knooppunten en fietsinfrastructuur op OV-knooppunten. Het onderzoeken van de behoefte aan en het investeren in snelle fietsverbindingen, waarbij specifiek wordt gekeken naar de haalbaarheid en de kosten van een snelle fietsverbinding.
- **Brugbediening:** Indien het de doorstroming van het verkeer bevordert, blijft een aantal bruggen tijdens de spits gesloten. Waar nuttig en gewenst kan uitbreiding van bedientijden uitkomst bieden. Uitgangspunt is centrale bediening van bruggen en sluizen.

4. Provinciaal verkeers- en vervoerbeleid en het PMI

In februari 2006 is de Nota Mobiliteit van het rijk vastgesteld. Naar aanleiding van deze nota is in 2007 het in 2003 opgestelde Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP) geactualiseerd. Inmiddels is de looptijd van het PVVP verstreken en het PVVP wordt niet geactualiseerd. Het in het PVVP verwoorde verkeers- en vervoerbeleid blijft vooralsnog van kracht. Te zijner tijd wordt in de Omgevingsvisie het geactualiseerde verkeers- en vervoerbeleid opgenomen.

Door de stijgende mobiliteitsvraag kent de provincie een groeiende uitdaging. De (auto)netwerken zijn op piekmomenten verzadigd. Naast het continueren van de uitbreiding van de wegcapaciteit wordt ingezet op het efficiënter gebruik maken van alle netwerken tezamen. Daarnaast krijgt het verbeteren van het vervoerproduct op de netwerken en de totale keten meer aandacht. Het openbaar vervoer kan beter worden benut en de verkeersveiligheid blijft een belangrijk aandachtspunt.

Een goede bereikbaarheid is cruciaal voor de provincie, zowel voor de economie, als voor de leefkwaliteit van haar inwoners. De provincie zet zich in om die bereikbaarheid te kunnen waarborgen. Om deze aanpak vorm te geven zijn er speerpunten in het PVVP geformuleerd:

- ketenmobiliteit en mobiliteitsmanagement
- impuls fiets
- hoogwaardig openbaar vervoer
- verkeersmanagement en ICT
- aanpak goederenvervoer
- invloed op ruimtelijke ontwikkelingen

5. Opname en prioritering van projecten in het PMI

Alle projecten in het PMI doorlopen drie fasen, te weten de studie-, plan- en realisatiefase. In de studiefase wordt onderzoek gedaan naar de problematiek en worden mogelijke oplossingen uitgewerkt, waarbij bijvoorbeeld wordt bekeken of bereikbaarheidsknelpunten kunnen worden opgelost door middel van openbaar vervoer of andere maatregelen. Aan het eind van de studiefase wordt een besluit genomen over de oplossingsrichting en promoveert het project naar de planfase. Het is ook mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder hoeft te worden uitgewerkt om wat voor reden dan ook. In zo'n geval wordt een project geschrapt.

De promotie van projecten van de studie- naar de planfase en/of het schrappen van projecten wordt door Provinciale Staten vastgesteld.

In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt. Daarna besluiten Provinciale Staten over het beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet en promoveert het project naar de realisatiefase.

Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur

Als uitwerking van het coalitieakkoord 2011-2015 is de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur¹ (iNHi) opgesteld, die op 3 februari 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld. Het uitgangspunt van de Investeringsstrategie is een afwegingsmodel, waarbij de trajecten zijn gescoord op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Dit afwegingsmodel vormt de basis voor prioritering van projecten in het PMI om zo inzicht te krijgen in welke projecten de provincie tot 2020 wil investeren.

Vanaf het PMI 2015-2019 vervangt de iNHi het dan toe gebruikte prioriteringsmodel. Voor de projecten die reeds in het PMI 2014-2018 waren opgenomen verandert er niets.

In de knelpuntenanalyse is eerst het (economisch) belang van een weg in het netwerk vastgesteld en zijn de provinciale wegen op basis hiervan geprioriteerd. Daarna is een streefwaarde (snelheid tijdens de spits) voor elke provinciale weg bepaald om te kijken of er een doorstromingsprobleem op een traject is, waarbij er minder vertraging wordt geaccepteerd op de hoger geprioriteerde wegen dan op de wegen met een lagere prioriteit.

Naast doorstroming zijn ook de knelpunten op het gebied van leefbaarheid en verkeersveiligheid inzichtelijk gemaakt.

Bij het aspect leefbaarheid is gekeken naar de gezondheidseffecten door geluid en lucht afkomstig van voertuigen op de provinciale wegen. De trajecten zijn geprioriteerd volgens de DALY (Disability Adjusted Life Years)-benadering, waarbij één DALY staat voor één gezond levensjaar dat bij één persoon verloren gaat door ziekte.

Binnen de iNHi is een eigen methodiek ontwikkeld om het verkeersveiligheidsrisico van een traject te bepalen, waarbij gekeken is naar wegkenmerken, verkeersongevallen, verkeerssoorten, roodlichtnegatie en snelheid.

Deze analyse heeft geleid tot inzicht in de huidige knelpunten vanuit de invalshoeken doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid, waarbij een weging is aangehouden van

40-40-20. Hieruit blijkt welke knelpunten het meest urgent zijn om aan te pakken en zijn de trajecten onderverdeeld in goed, matig of slecht.

De 20 slechtst scorende trajecten worden opgepakt volgens de gebiedsgerichte aanpak (GGA). Voor de matig scorende trajecten wordt in een trajectstudie gekeken welke maatregelen gelijktijdig met het groot onderhoud kunnen worden genomen om de doorstroming, verkeersveiligheid of leefbaarheid te verbeteren.

Bij de goed scorende trajecten wordt geen trajectstudie uitgevoerd. Wel blijft het mogelijk locatiespecifieke knelpunten gelijktijdig met het groot onderhoud op te lossen.

Gebiedsgerichte aanpak

De trajecten die slecht scoren (top 20) laten de grootste knelpunten op ons provinciaal wegennet zien en tekenen zich af in een aantal gebieden:

- HAL-gebied
- Zaanstad/Krommenie
- Waterland
- Amstelveen/Aalsmeer
- Haarlemmermeer/Zuid-Kennemerland

Voor deze gebieden is de gebiedsgerichte aanpak gerechtvaardigd. In een GGA wordt gekeken naar knelpunten die met elkaar samenhangen of oplossingen die elkaar kunnen versterken.

Voor Waterland loopt momenteel echter het project Bereikbaarheid Waterland. De kortetermijnmaatregelen zijn inmiddels gerealiseerd en met de regio zijn voorstellen gedaan voor de middellange termijn. Nu een nieuwe studie starten zal die besluiten doorkruisen. De GGA heeft pas zin als de effecten van het project Bereikbaarheid Waterland zichtbaar zijn.

Hetzelfde geldt voor Amstelveen-Aalsmeer, waar de nieuwe N201 net geopend is. Dit betekent een verandering van de verkeersstromen. Een GGA heeft pas zin als de verkeerskundige effecten van de nieuwe N201 duidelijk zijn.

Voor het gebied Zaanstad/Krommenie heeft het MIRT-onderzoek Noordkant Amsterdam plaatsgevonden en hebben wij in overleg met het rijk de planstudie naar een nieuwe verbinding A8-A9 opgestart.

De gebieden waarvoor een GGA is opgestart zijn het HAL-gebied en Haarlemmermeer/Zuid-Kennemerland. Uw Staten worden eind 2016 geïnformeerd over de resultaten van de knelpuntenanalyse ten behoeve van de Gebiedsgerichte Aanpak.

Trajectbenadering

De trajecten die matig scoren worden conform de trajectbenadering aangepakt. De trajectbenadering richt zich op de bundeling van maatregelen aan het provinciale infrastructurele netwerk. Het doel van de trajectbenadering is het zoveel mogelijk beperken van verkeershinder veroorzaakt door werkzaamheden en het bereiken van efficiëntie door een integrale aanpak van werkzaamheden. En tot slot het bereiken van betrouwbare communicatie naar omwonenden, weggebruikers en belanghebbenden.

¹ Een uitstekend netwerk: investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur - een programma voor doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Aan het eind van de trajectstudie worden keuzes gemaakt of en welke maatregelen gelijktijdig met het groot onderhoud worden uitgevoerd, waarbij het streven is om de knelpunten zoveel mogelijk op te lossen. Bij de trajectbenadering is de onderhoudsplanning leidend; eventuele investeringsmaatregelen worden gelijktijdig met de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Locatiespecifieke knelpunten

Voor de trajecten die goed scoren in de iNHi wordt geen aparte trajectstudie opgestart. Wel zal worden gekeken of er locatiespecifieke knelpunten zijn die gelijktijdig met het groot onderhoud kunnen worden meegenomen.

6. Geprioriteerde trajecten investeringsstrategie

In onderstaande afbeelding is de Top 20 uit de iNHi opgenomen en alle trajecten, waarbij onderscheid is gemaakt tussen slecht, matig en goed scorende trajecten.

In onderstaande tabel staan alle geprioriteerde trajecten. Score 3 is slecht/top 20 (zwart), score 2 is matig (oranje) en score 1 is goed (blauw). Een aantal trajecten uit de Top 20 is afgefallen. Onderaan de tabel wordt kort de reden hiervan gemeld.

priori- tering	traject	Scores			Eindscore	
		door- stroming	verkeers- veiligheid	leefbaar- heid	totaal	
1	N201b	3	3	3	30	3
2	N203b	3	3	3	30	3
3	N516a	3	3	3	30	3
4	N231c	3	3	2	28	3
5	N247a	3	3	2	28	3
1	N201c	3	3	2	28	3
6	N242a	2	3	3	26	3
7	N231b	3	3	1	26	3
8	N250a	3	2	3	26	3
9	N516b	3	2	3	26	3
10	N504c	2	3	2	24	3
11	N525a	2	3	2	24	3
12	N205a	3	2	2	24	3
13	N232b	3	2	2	24	3
14	N242b	3	2	2	24	3
15	N247b	3	2	2	24	3
16	N302a	3	2	2	24	3
	N504a	3	2	2	24	3
17	N246b	3	2	2	24	3
18	N245a	2	2	3	22	3
	N207a	3	2	1	22	3
	N415a	3	2	1	22	3
19	N521a	3	1	3	22	3
20	N203c	1	3	2	20	2
25	N522a	2	2	2	20	2
	N235a	3	1	2	20	2
	N302b	3	1	2	20	2
	N514a	3	1	2	20	2
29	N520b	1	3	1	18	2
	N523a	1	3	1	18	2
	N202a	1	3	1	18	2
	N231a	1	3	1	18	2
	N241b	1	3	1	18	2
	N248a	1	3	1	18	2
	N509a	1	3	1	18	2
	N241a	2	2	1	18	2
	N201a	2	1	3	18	2
	N203a	2	1	3	18	2
	N208b	2	1	3	18	2
	N527a	2	1	3	18	2
	N207b	3	1	1	18	2
	N231d	3	1	1	18	2
43	N515a	1	2	2	16	2
	N526a	1	2	2	16	2
	N236a	1	2	2	16	2
	N244b	2	1	2	16	2

priori- tering	traject	Scores			Eindscore	
		door- stroming	verkeers- veiligheid	leefbaar- heid	totaal	
47	N197a	1	2	1	14	1
	N200a	1	2	1	14	1
	N201d	1	2	1	14	1
	N205b	1	2	1	14	1
	N206a	1	2	1	14	1
	N206b	1	2	1	14	1
	N232a	1	2	1	14	1
	N232c	1	2	1	14	1
	N239a	1	2	1	14	1
	N240a	1	2	1	14	1
	N240b	1	2	1	14	1
	N243a	1	2	1	14	1
	N246a	1	2	1	14	1
	N249a	1	2	1	14	1
	N403a	1	2	1	14	1
	N501a	1	2	1	14	1
	N504b	1	2	1	14	1
	N507a	1	2	1	14	1
	N508a	1	2	1	14	1
	N510b	1	2	1	14	1
	N512a	1	2	1	14	1
	N518a	1	2	1	14	1
	N208a	1	1	3	14	1
	N240c	2	1	1	14	1
	N417a	2	1	1	14	1
	N520a	2	1	1	14	1
73	N205c	1	1	2	12	1
	N245b	1	1	2	12	1
	N247c	1	1	2	12	1
	N302c	1	1	2	12	1
	N506a	1	1	2	12	1
78	N513c	1	1	1	10	1
	N519a	1	1	1	10	1
	N239b	1	1	1	10	1
	N242c	1	1	1	10	1
	N244a	1	1	1	10	1
	N247d	1	1	1	10	1
	N502a	1	1	1	10	1
	N503a	1	1	1	10	1
	N510a	1	1	1	10	1
	N513b	1	1	1	10	1

- Het traject N201c is opgenomen bij traject N201b.
- Het traject N504a is te kort (30 meter) om vergelijkbaar te zijn in de scores en daarom verder niet meegenomen in de prioritering.
- Het traject N207a is niet meegenomen omdat de verdubbeling op dit traject bij het vaststellen van de iNHi al in uitvoering was.
- Het traject N415a blijkt onjuist in de berekening te zijn meegenomen en valt daarom buiten de top 20.

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
1	alg-13	bereikbaarheid	Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo uit planfase Er wordt een nieuwe aansluiting op de A9 ter hoogte van de Lagelaan in Heiloo gerealiseerd. De aansluiting maakt deel uit van het programma De Nieuwe Strandwal, dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het gebied. Naast de aansluiting bestaat het programma uit groenprojecten, bedrijventerrein Boekelermeer en woningbouw in Castricum/Limmen. De aansluiting is nodig om de ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, en levert daarnaast een bijdrage aan verbetering van knelpunten in de huidige situatie. De provincie is projectmanager voor realisatie van de aansluiting en werkt samen met de regio en RWS.	realisatie	2016-2020
2	alg-25	bereikbaarheid	Netwerkmanagement Noord-Holland In samenwerking met andere overheden worden knelpunten in het wegennetwerk door middel van verkeersmanagement opgelost, waardoor niet alleen de doorstroming maar ook de verkeersveiligheid en leefbaarheid verbetert. De weggebruiker wordt over de situatie op de weg geïnformeerd door middel van informatiepanelen en door aansturing van verkeerslichten wordt de doorstroming geoptimaliseerd. Het project alg-39 "Extra maatregelen Netwerkmanagement Noord-Holland" is bij dit project gevoegd.	realisatie	2009-2016
3	alg-29a	bereikbaarheid	Nieuwbouw Wilhelminasluis, gemeente Zaanstad Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren, zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. Begin 2010 heeft de provincie het eigendom en het beheer van de Wilhelminasluis overgenomen van het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De provincie realiseert de vernieuwing van de Wilhelminasluis. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.	realisatie	2013-2018
4	alg-29b	bereikbaarheid	Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren, zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. De provincie realiseert namens de gemeenten de vernieuwing van de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.	realisatie	2017-2019

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
5	alg-36	bereikbaarheid	Duinpolderweg Voor de (economische) toekomst van de regio is het belangrijk dat het gebied rondom de Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer goed bereikbaar is en blijft. De Duinpolderweg, die de N206 met de A4 verbindt, heeft de volgende doelstellingen, die in de NRD van 2013 zijn opgenomen en door de Staten is vastgesteld: • Het verbeteren van de leefbaarheid door het verminderen van het noord-zuidverkeer door de kernen Vogelenzang, Bennebroek en Heemstede. • Het slechten van de Ringvaart Haarlemmermeer als barrière voor het doorgaand verkeer. • Het verbeteren van de bereikbaarheid van de noordelijke Greenport Bollenstreek. • Het robuuster maken van de het verkeersnetwerk in de Haarlemmermeer, zodat toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet tot verkeersproblemen leiden. Inmiddels zijn deze doelstellingen verijnd in het kader van de probleemanalyse, die in het tweede kwartaal 2016 is besproken met de statencommissies van ZH en NH.	studie	vanaf 2021
6	alg-38	bereikbaarheid	Reconstructie N9 - Westelijke Randweg Alkmaar Er zijn doorstromingsproblemen op de Westelijke Randweg Alkmaar, met name voor het verkeer op de toeleidende wegen. Uit de uitgevoerde probleemverkenning blijkt dat dit in 2020 ook problemen gaat opleveren voor de doorstroming op de ring zelf. Om de regionale bereikbaarheid te stimuleren, werkt de provincie samen met Rijkswaterstaat en de gemeenten Bergen, Alkmaar en Heiloo en worden de kruispunten van de N9 met de Huiswaarderweg, de Bergerweg en de Terborchlaan (N512) opnieuw ingericht.	realisatie	2015-2016
7	alg-40	bereikbaarheid	Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland Het betreft de volgende maatregelen: • Vraaggestuurd brugbedienen: Brugopening als er geen piekbelasting is op de weg. • Optimalisatie verkeersmanagement in niet reguliere situaties door versnelling van detectie van verstoringen. • Optimalisatie verkeersmanagement in reguliere situaties door anticiperend het verkeer te regelen.	realisatie	2016-2019
8	alg-41	bereikbaarheid	Bereikbaarheid van Den Helder <i>nieuw project</i> Het uitvoeren van een integrale studie naar het verbeteren van de bereikbaarheid van Den Helder, waarbij eerdere onderzoeken worden betrokken. Gedacht kan worden aan het wegnemen van knelpunten, dan wel een weg met 2x2 rijstroken.	studie	nmb

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
9	HOV-01	bereikbaarheid	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Amstelveen-Uithoorn Stadsregio Amsterdam, provincie Noord-Holland en de gemeenten Uithoorn en Amstelveen doen nader onderzoek naar de mogelijkheid om de vernieuwde tram in Amstelveen (Amstelveenlijn) door te trekken naar Uithoorn. De provincie heeft in het verleden onderzoek gedaan naar de aanleg van een busbaan op hetzelfde traject. Deze studie is aangehouden en gezamenlijk verkennen de partijen nu de aanleg van een tramlijn als HOV.	studie	2020
10	HOV-03	bereikbaarheid	Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (Huizen-Hilversum) De provincie wil samen met de gemeenten Huizen, Eemnes, Laren en Hilversum een HOV-verbinding (R-net) realiseren tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum. Een deel van het projectbudget wordt besteed aan het verbeteren van het leefklimaat, het verhogen van de verkeersveiligheid en het versterken van de natuur (bij Anna's Hoeve). Met de ondertunneling van de bus- en spoorbaan bij de Oosterengweg in Hilversum wordt bovendien het laatste knelpunt van de Hilversumse ring opgelost. In Huizen wordt Winkelcentrum Oostermeent beter toegankelijk gemaakt en ingericht.	realisatie	2018-2021
11	HOV-04	bereikbaarheid	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlem-Velsen Het opwaarderen van de busverbinding tussen Haarlem en IJmuiden tot een R-net lijn. Het gaat hierbij om doorstromingsmaatregelen op de gemeentelijke wegen in Velsen. Daarnaast wordt op het oude spoortracé tussen IJmuiden en Santpoort-Noord een busbaan aangelegd inclusief een onderdoorgang bij de spoorlijn Haarlem - Uitgeest.	realisatie	2012-2017
12	HOV-05	bereikbaarheid	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Fokkerweg-Schiphol Rijk, gemeente Haarlemmermeer Er wordt een busbaan gerealiseerd tussen de N201 en de A9 parallel aan of op de Fokkerweg. Het project bestaat uit twee fasen: fase 1: het noordelijk deel vanaf Schiphol-Oost Stationsplein tot Fokker Logistics Park. fase 2: het zuidelijk deel vanaf Logistics Park tot Schiphol-Rijk ("oude" N201).	realisatie	2016-2017
13	HOV-07	bereikbaarheid	Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ) (v/h Fokkerweg-Poelweg), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn <i>uit studiefase</i> Het tracé loopt van de Fokkerweg in de Haarlemmermeer naar de Poelweg in Uithoorn. Er is gekozen voor de aanleg van een geheel vrije busbaan op de "oude" N201. Daarnaast wordt de N196, gedeelte Fokkerweg-Legmeerdijk, versmald van 2x2 rijstroken naar 2x1 rijstrook.	realisatie	2018-2019

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
14	HOV-09	verkeers-veiligheid	Verkeersveiligheid Abdijtunnel, gemeente Haarlemmermeer De Abdijtunnel is onderdeel van het kerntraject van de Zuidtangent en kruist de A4. Als gevolg van de eisen in de Tunnelwetgeving dient een aantal installaties in de Abdijtunnel te worden toegevoegd. Op basis van deze maatregelen zal het bevoegd gezag een openstellingsvergunning kunnen verstrekken.	realisatie	2013-2017
15	HOV-11	traject-benadering	Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Venne (v/h zuidtak Zuidtangent), gemeente Haarlemmermeer Er staat groot onderhoud gepland op de busbaan Toolenburg-Nieuw Venne. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker en de OV-reiziger zoveel mogelijk beperkt. Specifiek zal worden gekeken naar de gelijkvloerse oversteken voor het langzaam verkeer aangezien de vormgeving voor deze oversteken in 2014 is aangescherpt.	studie	2020
16	HOV-12	bereik-baarheid	Hoogwaardig OV Haarlemmermeer-Bollenstreek <i>nieuw project</i> HOV Bollenstreek is een gezamenlijk project van de provincies Noord- en Zuid-Holland, de stadsregio Amsterdam, regio Holland Rijnland en de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Lisse en Haarlemmermeer. Vanaf 2016 is het gedeelte van de route tussen Noordwijk en het centrum van Lisse al gereed voor de snelle busverbinding. Hiervoor zijn aanpassingen nodig aan wegen, rotondes en haltes. In 2016 wordt in Lisse begonnen met de inrichting van het Sportlaangebied, waarna in 2020 via een nieuwe brug over de Ringvaart gebruik gemaakt kan worden van vrije busbanen naar Schiphol. Tot die tijd maakt de busverbinding gebruik van de bestaande infrastructuur via de N207 en de A4.	studie	2020
17	K20-05	bereik-baarheid	Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal, gemeente Schagen <i>uit planfase</i> Om de vlotbruggen beter te beschermen tegen aanvaringen, aanrijdingen en te zwaar verkeer wordt de bewegwijzering aangepast en worden rampalen gerealiseerd in aanvulling op de bestaande remmingswerken.	realisatie	2016-2017
18	K20-06	bereik-baarheid	Oversteekbaarheid Noordhollandsch Kanaal <i>nieuw project</i> Het betreft het onderzoeken van de mogelijkheid een vaste oeververbinding over het Noordhollandsch Kanaal te realiseren ter hoogte van Burgervlotbrug.	studie	n.n.b.

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
19	N196-02	traject-benadering	Trajectbenadering N196a, gedeelte A4-Fokkerweg, gemeente Haarlemmermeer <i>nieuw project</i> Er staat groot onderhoud gepland op de N196a, gedeelte A4-Fokkerweg (Kruisweg). Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PML, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd.	studie	2019
20	N023-01	bereikbaarheid	Westfrisiaweg De Westfrisiaweg is een stroomweg en wordt Duurzaam Veilig ingericht. Het westelijke deel wordt via de N243 en de N507 met een noordelijke omleiding om Heerhugowaard aangesloten op de N242. Ten oosten van de A7 tot aan de Markerwaardweg wordt de N302 verbreed naar 2x2 rijbanen. Bij Drechterland is gekozen voor de westelijke variant; een doorsteek van de N302 naar de N506 ten westen van Hoogkarspel.	realisatie	2013-2018
21	N023-02	verkeers-veiligheid	Westfrisiaweg: Fietstunnel onder de N507 bij Wogmeer, gemeente Koggenland In het project Westfrisiaweg was een voetgangersbrug over de N507 bij Wogmeer opgenomen. Op verzoek van de omgeving wordt in plaats van deze voetgangersbrug een fietstunnel onder de N507 gerealiseerd, omdat uit onderzoek is gebleken dat ook veel fietsers gebruik zullen maken van deze verbinding. Het project wordt gelijktijdig met het project Westfrisiaweg uitgevoerd.	realisatie	2017
22	N023-03	verkeers-veiligheid	Westfrisiaweg: Bermverharding N506, ged. Raadhuislaan-N302 en N302, ged. N506-Krabbegatsluis, gemeenten Drechterland, Stede Broec en Enkhuizen <i>uit planfase</i> Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt er bermverharding aangebracht op het deel van de N506 en N302 behorend tot het tracé van de Westfrisiaweg.	realisatie	2017
23	N023-04	verkeers-veiligheid	Westfrisiaweg: Fietstunnel onder N302 bij bedrijventerrein 't Zevenhuis, gemeente Hoorn <i>nieuw project</i> Binnen het project Westfrisiaweg wordt op verzoek van de gemeente een fietstunnel gerealiseerd onder de N302 ter ontsluiting van bedrijventerrein 't Zevenhuis.	realisatie	2016

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
24	N201-20	bereikbaarheid	Masterplan N201 - Omlegging Schiphol-Rijk, gemeente Haarlemmermeer Er ligt een nieuwe verbindingsweg tussen de Aalsmeerderweg en de omlegging Aalsmeer-Uithoorn naast de bestaande Fokkerweg, die via een S-bocht om Schiphol-Rijk heen en ongelijkvloers over de Beechavenue en de Kruisweg naar de Aalsmeerderweg loopt. In het kasritme zijn voor 2018 kosten geraamd voor de mogelijke sloop en verlegging van deze verbindingsweg, als het Rijk besluit de parallelle Kaagbaan aan te leggen. Deze uitgaven zijn integraal onderdeel van de bestuurlijke besluitvorming rond de scopewijziging BoerenLand Variant (BLV).	gerealiseerd	2018
25	N201-29	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N201a, gedeelte Heemstede-Fokkerweg, gemeenten Heemstede en Haarlemmermeer Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N201, gedeelte Heemstede-Fokkerweg worden de volgende maatregelen uitgevoerd: de vervanging en uitbreiding van de Cruquiusbrug, uitbreiding van een aantal kruispunten met extra opstelstroken, de aanleg van twee fietstunnels, maatregelen voor de bus en de verbreding van het fietspad tussen de Ringvaart en Hoofddorp.	realisatie	2014-2017
26	N201-30	bereikbaarheid	Ontsluiting A9/A2, gemeente Amstelveen Eén van de deelprojecten, gedefinieerd naar aanleiding van de Vervolgstudie N201, is de Ontsluiting A9/A2. Een aantal alternatieven zal worden verkend in plaats van een rondweg Amstelveen.	studie	n.n.b.
27	N201-32	verkeersveiligheid	Onderzoek kruispunt N201-N231, gemeente Amstelveen <i>nieuw project</i> Vanuit diverse kanten (gemeente, politie, weggebruikers) zijn vragen en klachten binnen gekomen over de werking van het kruispunt N201 / N231, naar aanleiding van een aantal ongevallen met roodlichtnegatie en kopstaartbotsingen. Gezien het belang van het kruispunt, de zwaarte van de ongevallen, gerelateerd aan de vragen uit de omgeving en het gebrek aan een consistent, onderbouwd antwoord wordt onderzoek uitgevoerd naar de werking van het kruispunt.	studie	n.n.b.
28	N201-33	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N201c, gemeente Hilversum <i>nieuw project</i> Er staat groot onderhoud gepland op het traject N201c. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2019

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
29	N202-05	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N202a, gemeente Velsen De N202 loopt van de aansluiting A22 tot hmp 7.0, maar er staat groot onderhoud gepland op het gedeelte tussen hmp 1.9 en 7.0. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PML, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2019
30	N203-01	bereikbaarheid	Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk Op dit moment voldoet de huidige verbinding A8-A9 via de N203 niet. De woon- en leefomgeving en de bereikbaarheid van het gebied staan onder grote druk door grote stromen doorgaand (zwaar) verkeer in ochtend- en avondspits. Een verbeterde verbinding tussen de A8 (bij Westzaan in de gemeente Zaanstad) en de A9 (Beverwijk, Heemskerk en Uitgeest) is van groot belang om enerzijds de bereikbaarheid in dit gebied op niveau te houden en anderzijds de leefbaarheid in de woonkernen Krommenie, Assendelft en Wormerveer te verbeteren.	studie	vanaf 2021
31	N203-07	verkeersveiligheid	Reconstructie N203, gedeelte op/afrit N246-Lindenlaan, gemeente Zaanstad Het kruispunt N203-Lindenlaan is opgenomen in het rapport "Top 20 onveilige kruispunten 2002". Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt dit gedeelte van de N203 versmald tot 1 rijstrook per richting en worden de kruispunten met de Lindenlaan en de Paul Krugerstraat ovondes aangelegd. Een fietstunnel wordt gerealiseerd bij de op/afrit van de N246 naar een nieuw aan te leggen gemeentelijk fietspad aan de noordzijde van de N203.	realisatie	2015-2016
32	N203-15	bereikbaarheid	Aansluiting N203 op de A9, gemeente Uitgeest <i>nieuw project</i> In de GGA Alkmaar heeft de gemeente Uitgeest de wens geuit te komen tot een nieuwe aansluiting van de N203 op de A9 bij de op- en artitten Akersloot als nieuwe verbinding van het verkeer uit Castricum en Limmen, ter vergroting van de veiligheid en leefbaarheid in Uitgeest.	studie	n.n.b.

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
33	N205-05	bereikbaarheid	Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207, gemeente Haarlemmermeer Door de N201, N205 en N207 met behulp van verkeersmanagement te gebruiken als vervangende route om verstoringen op de A4 op te vangen, ontstaat een netwerk dat beter bestand is tegen verstoringen in de verkeersafwikkeling. Hiervoor zou de N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207 verdubbeld moeten worden. Een andere reden is de woningbouwontwikkeling in het westen van de Haarlemmermeer, maar totdat er duidelijkheid is over de woningbouw in het westen van de Haarlemmermeer (Westflank) blijft het project in de studiefase. Daarnaast heeft RWS aangegeven dat bijschakeling naar verwachting na 2020 niet meer nodig is.	studie	n.n.b.
34	N205-08	verkeersveiligheid	Bermverharding N205, ged. N232-Vijfhuizerweg <i>nieuw project</i> Door het aanbrengen van bermverharding aan de slootkant van de N205 tussen de N232 en de Vijfhuizerweg (lengte 3 km) verbetert de verkeersveiligheid, doordat automobilisten beter kunnen corrigeren als zij in de berm terecht komen. Tevens wordt er ribbelmarkering op dit wegvak aangebracht, zodat automobilisten horen als ze met hun wiel over de kantmarkering rijden en op tijd kunnen corrigeren.	realisatie	2017
35	N205-09	verkeersveiligheid	Traject N205b, gelijkvloerse kruispunten, gemeente Haarlemmermeer <i>nieuw project</i> In de GGA Haarlemmermeer/Zuid-Kennemerland is de wens naar voren gekomen de verkeersveiligheid van de gelijkvloerse kruisingen waar fietsers oversteken te verbeteren.	studie	n.n.b.
36	N208-05	bereikbaarheid	Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal <i>uit planfase</i> Er wordt een fietsverbinding gerealiseerd tussen de Spoorzichtlaan in Haarlem en de Houtvaartkade in Aerdenhout. Deze verbinding voorziet in een ontbrekende schakel langs de N208. Het project N208-06 "Fietspad N208, gedeelte Randwegbrug-Wagenweg" is in dit project opgenomen en als apart project geschrapd.	realisatie	2017
37	N231-15	bereikbaarheid	Legmeerdijk Zuid, gemeenten Aalsmeer en Uithoorn Op grond van de Vervolgstudie N201 is geconcludeerd dat er meer inzicht nodig is in de samenstelling van het verkeer op de Legmeerdijk Zuid. Pas dan kan worden bepaald of de grootschalige oplossingen (zoals verdiepte ligging) die in de vervolgstudie worden gesuggereerd, ook gewenst en nodig zijn.	studie	2018-2019

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
38	N231-16	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N231b, gedeelte N201-N232, gemeente Aalsmeer Er staat groot onderhoud gepland op de N231, gedeelte N201-N232. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PML, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2018-2019
39	N232-06	bereikbaarheid	Verkeersafwikkeling kruispunt N232-Hoofdweg, gemeente Haarlemmermeer Het linksafslaande verkeer op de N232 richting de Hoofdweg moet voor de brug over de Hoofdvaart voorsorteren. De opstelstrook is echter niet lang genoeg, zodat het rechtdoorgaande verkeer op de N232 ook niet door kan rijden. Een mogelijke oplossing voor dit kruispunt is het doortrekken van de nieuwe S106 (project omlegging A9) in zuidelijke richting en deze zuidelijker aansluiten op de Hoofdweg Oostzijde (bijgenaamd 'De Haak').	studie	2020-2021
40	N232-08	bereikbaarheid	Reconstructie N232 in verband met de omlegging A9 Badhoevedorp, gemeente Haarlemmermeer De A9 wordt bij Badhoevedorp door RWS omgelegd. Ter hoogte van Badhoevedorp West kruist de N232 onder de omgelegde A9 en T106 door. Tevens wordt er een fietsverbinding onder de op/afrit van de A9 gerealiseerd en een busafrit van de A9.	realisatie	2014-2018
41	N232-11	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte komgrens Haarlem-N205, gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer uit planfase Er staat groot onderhoud gepland op de N232a, gedeelte bebouwde kom Haarlem-N205. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PML, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	realisatie	2017
42	N235-03	bereikbaarheid	Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235, gedeelte IJpendam-Purmerend De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N235 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. Door de aanleg van van een spitsbusbaan (Beter Benutten vervolg) verbetert de doorstroming voor met name het autoverkeer aanzienlijk. Tevens wordt het wegprofiel verbreed, worden de uitwegen aangepast, wordt er een onderdoorgang voor voetgangers gerealiseerd bij IJpendam en wordt er een maatregel bij de bebouwde kom genomen.	realisatie	2016-2017

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
43	N236-06	verkeers-veiligheid	Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Gein Zuid, gemeente Amsterdam Binnen de provinciale eigendomsgrenzen wordt de verkeersveiligheid op dit wegvak verbeterd. Tevens wordt het kruispunt van de N236 met het Gein en het Zandpad in Driemond gereconstrueerd. De Geinbrug wordt vervangen en om de reconstructie van het kruispunt mogelijk te maken, moet de Geinbrug worden verlengd.	realisatie	2014-2017
44	N236-09	verkeers-veiligheid	Reconstructie N236, deel 2: Gein Zuid-Verlengde Rijnkade, gemeenten Amsterdam en Weesp De weg wordt gereconstrueerd binnen de provinciale eigendomsgrenzen. Het betreft hier voornamelijk groot onderhoud van de weg. Rijkswaterstaat heeft de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal vervangen en deze is daarbij verhoogd.	realisatie	2014-2017
45	N236-07	verkeers-veiligheid	Reconstructie N236, deel 4: Wiefferingdreef (oost)-Faunapassage (hmp. 11,0) gemeente Weesp Het wegvak wordt Duurzaam Veilig ingericht. Op de kruispunten met de Lage Klompweg en de Dammersweg (N523) worden rotondes gerealiseerd. Tevens wordt de Vechtbrug vervangen. Er wordt een bredere brug aangelegd, die voldoet aan de huidige eisen. De nieuwe Vechtbrug wordt zuidelijk van de huidige brug aangelegd, waardoor ook een deel van de N236 dient te worden omgelegd.	realisatie	2016-2019
46	N236-11	verkeers-veiligheid	Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind, gemeente Wijdereen Binnen de provinciale eigendomsgrenzen wordt de verkeersveiligheid op dit wegvak verbeterd door herinrichting met een gedeeltelijke ventweg en een lokale omleiding van het fietspad.	realisatie	2017-2019
47	N236-08	verkeers-veiligheid	Trajectbenadering groot onderhoud Franse Kampweg (N236) en N524, gemeenten Gooise Meren en Hilversum uit planfase Er staat groot onderhoud gepland op de Franse Kampweg (N236) en de N524. Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de Franse Kampweg verbreed conform de CROW-richtlijnen. Tevens wordt een fietsoversteek gerealiseerd ter hoogte van het fietspad/oversteek Franse Kampheide, zodat fietsers veilig de weg kunnen oversteken.	realisatie	2016-2017

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
48	N239-03	bereikbaarheid	Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon De hoofdontsluiting van het Agriport A7-gebied is voorzien bij het kruispunt N239-Coppershorn. De op- en afritten van de A7 naar de N239 liggen op korte afstand van dit kruispunt. Om een goede doorstroming op dit wegdeel te verkrijgen en de verkeersveiligheid te waarborgen worden deze drie kruispunten met behulp van drie gekoppelde verkeersregelininstallaties op elkaar aangesloten.	studie	2021
49	N239-08	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N239a, gedeelte N242-A7, gemeenten Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Er staat groot onderhoud gepland op de N239, gedeelte N242-A7. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	plan	2019
50	N240-05	verkeersveiligheid	Doortrekken N240 naar kruispunt N239-N240, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon De N240 slingert bij Medemblik door de bebouwde kom. Onderzocht wordt of het mogelijk is de N240 door te trekken naar het kruispunt N239-N240, zodat het doorgaande verkeer niet meer door de kern van Medemblik hoeft. Op het kruispunt N239-N240 wordt een rotonde aangelegd.	studie	2020
51	N240-13	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N240a, gedeelte De Haukes-A7, gemeente Hollands Kroon <i>uit planfase</i> Het traject loopt van De Haukes naar de A7, maar er staat groot onderhoud gepland op het gedeelte tussen De Haukes-Slootdorp. Er worden enkele kleine maatregelen (bermverharding en geleiderails in bochten) genomen in combinatie met het groot onderhoud uitgevoerd.	realisatie	2016
52	N240-14	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N240b, gedeelte A7-Medemblik, gemeente Hollands Kroon Er staat groot onderhoud gepland op de N240, gedeelte A7-Medemblik. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2020
53	N240-15	verkeersveiligheid	Aanleg rotonde kruispunt N240-N239 en parallelweg, gedeelte Almereweg-N239 <i>nieuw project</i> PM	studie	2017-2018

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
54	N241-01	verkeers-veiligheid	Herinrichting N241, gedeelte N242-N248, gemeenten Schagen en Hollands Kroon De weg wordt heringericht volgens het principe van Duurzaam Veilig. De hoofdrijbaan wordt verbreed en er wordt een inhaalverbod ingesteld. De zes belangrijkste kruisingen worden uitgevoerd als rotonde. Aan beide zijden van de weg worden parallelwegen aangelegd waardoor het landbouwverkeer gescheiden wordt van het autoverkeer en de zijwegen en uitritten niet langer direct aansluiten op de hoofdrijbaan. De parallelweg aan de westzijde wordt uitgevoerd als een fietsstraat.	realisatie	2014-2017
55	N241-06	verkeers-veiligheid	Herinrichting kruispunt N241-Langereis, gemeenten Heerhugowaard, Opmeer en Hollands Kroon Het gecombineerde kruispunt N241-Langereis/Dijkweg en N241-Langereis/Langereis ligt in een flauwe bocht, waardoor het zicht vanaf de zijwegen op de N241 verre van optimaal is. Dit in combinatie met de hoge snelheid van het verkeer op de N241 en het ontbreken van referentiepunten levert een onveilige situatie op. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op het kruispunt N241-Langereis/Dijkweg een ovale rotonde op het kruispunt N241-Langereis gerealiseerd, waarbij de vier aansluitingen behouden blijven.	realisatie	2016-2018
56	N241-13	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Heerhugowaard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik uit studiefase Er staat groot onderhoud gepland op de N241b, gedeelte N242-A7. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt. Het project N241-09 "Herinrichting N241, gedeelte N242-A7" is in dit project opgenomen.	plan	2020-2021
57	N242-10	verkeers-veiligheid	Verbeteren langzaam-verkeerroute N242, gedeelte Bestevaerstraat-Nieuwe Schermerweg, gemeente Alkmaar Er wordt naar een oplossing gezocht om het langzaam verkeer op dit deel van de N242 te weren zodat ook op dit deel van de N242 de autowegstatus kan worden ingesteld.	studie	n.n.b.

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
58	N242-19	bereikbaarheid	Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard De afgelopen jaren is de doorstroming op de N242 aanzienlijk verbeterd. Het kruispunt N242-Smuigelweg blijft echter een knelpunt. Vanwege het smalle spoorwegviaduct kan er niet voldoende opstelcapaciteit worden gerealiseerd. De volgende maatregelen worden genomen om de doorstroming en de verkeersveiligheid op de N242, gedeelte Roskamsluis (N504)-Leijerdijk te verbeteren: • Verdubbelen rechtsaffer N504 op het kruispunt N504-N242 • Aanleg extra rijstrook op de N241 richting het zuiden (wordt gecombineerd met N241-13) • Aanleg extra linksafstrook op de rotonde vanaf de N241 zuid richting de N242 west (wordt gecombineerd met N241-13) • Aanbrengen van plateaus ter hoogte van de kruising N242-Leijerdijk Tevens wordt de parallelweg (oude N242) tussen de Roskamsluis en de Smuigelweg versmald tot 6,20 meter en wordt het naastliggende fietspad verbreed naar 3,50 meter.	plan	2017
59	N242-21	bereikbaarheid	Reconstructie oostelijke afrit N242 met de N243-N244, gemeente Alkmaar uit planfase Door de aanleg van een extra opstelstrook op de oostelijke afrit van de N242 wordt de capaciteit op het kruispunt verbeterd, waardoor het verkeer inclusief het openbaar vervoer beter doorstroomt.	realisatie	2016
60	N242-22	bereikbaarheid	GGA Alkmaar: N242, gedeelte Zuidtangent-Verlaat nieuw project Er is een quick scan N242 gedaan om te inventariseren of er extra maatregelen nodig zijn om N242 verder op te waarderen naar een stroomweg. Voor de voorgestelde oplossingen uit de quick scan is een bedrag van € 10 miljoen benodigd.	studie	2021-2022
61	N243-06	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland Het traject loopt van de N242 naar de A7. Er staat ook groot onderhoud gepland op dit traject. Naast het groot onderhoud wordt onderzocht in hoeverre de onderhoudswerkzaamheden gekoppeld kunnen worden aan een herinrichting gericht op de verkeersveiligheid en doorstroming. De herinrichting is gebaseerd op de aanleg van rotondes, aanleg geleiderail en een vergevingsgezinde berm.	studie	2018-2020

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
62	N244-01	bereikbaarheid	Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247, gemeenten Purmerend, Beemster en Edam-Volendam De provincie werkt aan een goede bereikbaarheid van de regio Purmerend. Een onderdeel hiervan is de verdubbeling van de N244, gedeelte A7 en N247. Enerzijds om de groei van het verkeer te verwerken door ruimtelijke ontwikkelingen in de regio, zoals bijvoorbeeld Baansteede-Noord; en anderzijds om een alternatief te bieden voor de overbelaste N247 en N235 door Waterland. Tevens wordt de Purmerenderweg op de N244 aangesloten om de leefbaarheid in de dorpen te verbeteren en een nieuwbouwwijk in de Beemster te ontsluiten.	realisatie	2014-2019
63	N244-07	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N244a: N244, gedeelte N242-N246 en N246, gedeelte N244-A8, gemeenten Alkmaar en Zaanstad uit studiefase Er staat groot onderhoud gepland op het traject N244a. Dit traject bestaat uit de N244, ged. N242-N246 en de N246, ged. N244-A8. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden verschillende maatregelen op de N246 genomen ter verbetering van de verkeersveiligheid en de doorstroming. De kruispunten worden heringericht, er wordt een rotonde gerealiseerd waarop 2 zijwegen, een uitrit en de ontsluiting van pontje De Woude worden gerealiseerd. Daarnaast wordt de Beatrixbrug verbreed. Over de Kogerpolderbrug wordt later dit jaar een besluit genomen. Op de N244 worden geen verbetermaatregelen uitgevoerd.	plan	2017-2019
64	N245-13	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N245a: deeltraject N245, gedeelte N508-N504, gemeenten Alkmaar en Langedijk uit planfase Er staat groot onderhoud gepland op het traject N245a. Dit traject bestaat uit de N245, gedeelte N508-N504 en de N504, gedeelte N245-N242. Het traject N245a is gesplitst in twee aparte projecten. Op de N245, ged. N508-N504, wordt gelijktijdig met het groot onderhoud de belijning op het kruispunt N245-N508-Huiswaarderweg aangepast, zodat er een rustiger en verkeersveiliger wegbeeld ontstaat. Tevens worden de linksafstroken op de kruispunten met de Laan van Tata en Laan van Darmstadt verlengd.	realisatie	2016

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
65	N246-08	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N246a, gedeelte komgrens Beverwijk-A8, gemeente Zaanstad Er staat groot onderhoud gepland op de N246a, gedeelte gemeentegrens Beverwijk-A8. Het onderhoudsproject opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2019
66	N247-12	verkeers-veiligheid	Aanleg fietspad oostzijde N247, gedeelte Hoogedijk-Wagenweg, gemeente Waterland Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 vanaf Monnickendam tot de Wagenweg aangelegd. Scholieren uit Monnickendam die in Volendam op school zitten, hoeven de N247 dan niet meer over te steken.	studie	2019-2020
67	N247-14	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N247a, gedeelte A10-N244, gemeenten Amsterdam, Waterland en Edam-Volendam Er staat groot onderhoud gepland op de N247, gedeelte A10-N244. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt. Het groot onderhoud wordt geïntegreerd in project N247-16.	studie	2019-2020
68	N247-16	bereikbaarheid	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-Edam De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. Daarnaast ligt de weg in een kwetsbaar gebied en doorkruist Broek in Waterland. Het betreft het ontvlechten van het openbaar vervoer en het overige gemotoriseerde verkeer, het vergroten van de verkeersveiligheid zonder dat de leefbaarheid daar nadelige gevolgen van ondervindt. De maatregelen bestaan uit het aanleggen van een busstrook, het realiseren van ongelijkvloerse oversteken voor het langzaam verkeer en het optimaliseren van de kruispunten. Tevens wordt er bij 't Schouw in het kader van Beter Benutten vervolg een Park & Ride en eventueel een Park & Bike gerealiseerd.	studie	2019-2021

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
69	N247-17	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N247b, gedeelte N244-A7, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland <i>uit studiefase</i> Er staat groot onderhoud gepland op de N247, gedeelte N244-A7. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject kunnen worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	plan	2019
70	N247-18	verkeers-veiligheid	Reconstructie Bernhardbrug, gemeente Monnickendam De Bernhardbrug bij Monnickendam vormt de hoofdontsluiting van zowel Monnickendam als Marken richting de N247. De brug is te smal om alle verkeersstromen gescheiden te kunnen verwerken, de vele fietsers zitten tussen het gemotoriseerd verkeer. Ook op de kruispunten aan beide zijden van de brug is een verwarrende verkeerssituatie aanwezig.	studie	2021-2022
71	N247-19	bereikbaarheid	Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 (KANS) <i>nieuw project</i> Samen met RWS, de gemeente Amsterdam en de SRA wordt een studie uitgevoerd voor het uitwerken van een langetermijnoplossing voor dit knelpunt. Tijdens de spitsperiodes staan hier vrijwel altijd files, wat mede veroorzaakt wordt door de vele bussen die vanuit Amsterdam naar de regio Waterland v.v. rijden. Dit openbaar vervoer heeft absolute prioriteit, waardoor de doorstroming van het overige verkeer verder wordt gefrustreerd.	studie	2020
72	N248-03	verkeers-veiligheid	Reconstructie N248 en aanleg parallelweg, gedeelte N249-N245, gemeente Schagen Er wordt een parallelweg gerealiseerd langs de N248, gedeelte Korte Ruigeweg-N245 en het wegvak wordt gelijktijdig met het groot onderhoud verbreed om de verkeersveiligheid te verbeteren. Dit project heeft een relatie met project N248-01.	realisatie	2015-2016
73	N250-01	bereikbaarheid	Doorstroming in Den Helder De N250 is de enige aanwezige aan- en afvoerroute naar Texel. Door de combinatie van het plaatselijke en het doorgaande verkeer van en naar Texel zijn er sinds jaar en dag problemen die te maken hebben met de doorstroming, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid op deze route. De bereikbaarheid van zowel het stadshart van Den Helder, van Texel als van het terrein van de Koninklijke Marine is in het geding. Het project N250-03 "Capaciteitsuitbreiding Kooypunt (N250-N9-N99) is in dit project opgenomen.	studie	n.n.b.

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
74	N417-02	verkeers-veiligheid	Herinrichting N417, gemeente Hilversum Op de N417 wordt te hard gereden en de oversteken voor het langzaam verkeer (waaronder ruiters) zijn onvoldoende zichtbaar. De weg wordt heringericht en er wordt aan westzijde een eenzijdig, in twee richtingen bereden fietspad aangelegd; het fietspad aan de oostzijde komt te vervallen.	realisatie	2018
75	N501-03	verkeers-veiligheid	Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg, gemeente Texel Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt dit kruispunt heringericht.	studie	2018
76	N502-03	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N502c, gedeelte Callantsoog-Callantsogervaart, gemeente Schagen Het traject loopt van Callantsoog naar de Callantsogervaart, maar er staat groot onderhoud gepland tussen de rotonde Groote Keeten en de Callantsogervaart. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden kleine verbetermaatregelen in de kom van Groote Keeten meegenomen.	realisatie	2016
77	N504-09	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242, gemeente Langedijk <i>uit studiefase</i> Er staat groot onderhoud gepland op het traject N245a. Dit traject bestaat uit de N245, gedeelte N508-N504 en de N504, gedeelte N245-N242. Het traject N245a is gesplitst in twee aparte projecten. Op de N504, gedeelte N245-N242, wordt gelijktijdig met het groot onderhoud op het kruispunt N504-Dorpsstraat/Voorburggracht een LARGAS-verkeersplein gerealiseerd en op het kruispunt N504-Spoorstraat een enkelstrooksrotonde.	plan	2017-2018
78	N505-01	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N505a, gemeenten Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen <i>nieuw project</i> De N505a loopt van de N240 naar de N302 (v/h deel van de N302, maar heet vanaf volgend jaar N505). Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud (vervanging verkeersregelinstanties) aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt. Het project N302-06 "Fietsoversteek kruispunt N302-Veilingweg" wordt in dit project opgenomen en als apart project geschrapt.	studie	2023

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
79	N506-02	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N506a, gemeenten Hoorn, Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen Er staat groot onderhoud gepland op het deel van de N506 dat niet tot de Westfriisiaweg behoort. Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt er vanuit verkeersveiligheidsoogpunt bermverharding aangelegd.	studie	2019
80	N508-05	bereik-baarheid	Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, gemeente Alkmaar Er is onvoldoende capaciteit op dit kruispunt. Mogelijke oplossingsrichting is het aanbrengen van extra opstelstroken en een andere rijstrookindeling op de zijwegen.	studie	2020
81	N508-06	bereik-baarheid	Onderzoek reconstructie Nollenweg (N508) inclusief aansluiting N242 De Nollenweg is onderdeel van de buitenring en daarmee een belangrijke ontsluitingsroute voor het noordelijke deel van Alkmaar. Het verkeer kan mogelijk sneller worden afgewikkeld door het aanpassen van de kruispunten. Zo draagt een 'vrije rechtsafer' vanaf de Nollenweg richting de N242 naar verwachting substantieel bij aan een betere afwikkeling. Voor de kruispunten met de Herenweg en de N245 is mogelijk winst te halen door een gewijzigde rijstrookindeling, waarbij eveneens gedacht kan worden aan vrije rechtsaferen. Het kruispunt met de Herenweg is onderdeel van een OV-route richting St.Pancras.	studie	2020-2021
82	N509-02	bereik-baarheid	Reconstructie brug Oosthuizen, gemeente Edam-Volendam De brug (uit 1915) is te smal voor twee rijbanen en ligt vlak bij de rotonde N509/N247. Hierdoor ontstaat een opstopping in het verkeer. De brug wordt voor een betere verkeersafwikkeling verbreed. Daarnaast wordt hij verhoogd voor de recreatievaart.	realisatie	2016-2017
83	N509-05	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N509a, gemeente Beemster De N509 loopt van de N243 tot de N247 en er staat groot onderhoud gepland op het gedeelte tussen de N243 en de rotonde Oosthuizerweg. Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het PMI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud aanpassingen aan het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	studie	2018

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
84	N510-04	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N510a, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen, gemeente Bergen <i>uit planfase</i> Er staat groot onderhoud gepland op de N510, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden de uitritten beter herkenbaar gemaakt, wordt de rijbaanscheiding verbeterd en wordt bermverharding aangebracht.	realisatie	2016-2017
85	N510-05	verkeers-veiligheid	Verbreden fietspaden N510, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen, gemeente Bergen <i>nieuw project</i> De fietspaden langs de N510 zijn 2 meter breed en voldoen aan de minimale CROW-richtlijnen. Uit de in het kader van de trajectstudie N510a, uitgevoerde verkeersveiligheidsanalyse komen ongevallen tussen (brom-)fietsers onderling als dominant naar voren. Door het verbreden van de fietspaden kunnen (brom-)fietsers elkaar beter inhalen.	plan	2018
86	N513-05	traject-benadering	Trajectbenadering N513a, wegvak rotonde Bakkum tot aan kust, gemeente Castricum <i>nieuw project</i> De weg is geclassificeerd als een erftoegangsweg met een toegestane snelheid van 60 km/uur, maar heeft de uitstraling van een 80 km weg. Door ruimtelijke ontwikkelingen komen er steeds meer erftoegangen; de oversteekbaarheid van de weg laat te wensen over.	studie	2021
87	N515-02	verkeers-veiligheid	Reconstructie kruispunt N515-Zuiderweg, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het kruispunt is voorzien van een verkeersregelininstallatie die in de spits zwaar overbelast is, waardoor ook het openbaar vervoer (R-net) vertraging oploopt. Tevens zijn er geen aparte fietsvoorzieningen voor het overstekende (brom-) fietsverkeer op het kruispunt. Er is een onderzoek gestart naar de mogelijke inrichting van het kruispunt.	studie	2018-2019
88	N516-03	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N516a, gemeenten Zaanstad en Oostzaan Er staat groot onderhoud gepland op de N516, gedeelte Wibautstraat-Draaikolk. Gelijktijdig met het groot onderhoud worden maatregelen uitgevoerd ter verbetering van de doorstroming. Deze maatregelen dragen tevens bij aan verbetering van de verkeersveiligheid.	realisatie	2016-2017

7. Projecten in de studie-, plan- en realisatiefase

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project	Fase	(mogelijke) Uitvoering in
89	N517-01	bereikbaarheid	Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook, gemeente Edam-Volendam Voor de rotonde van de N517-N247 staat in de ochtendspits vaak een file, waar het openbaar vervoer ook hinder van ondervindt. Door de bestaande busbaan te verlengen kan de lijnbus langs de file rijden. Tevens is een linksafstrook en een oversteek voor voetgangers gewenst op het kruispunt met de Wagenweg.	plan	2018-2019
90	N518-03	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N518a, gemeente Waterland Er staat groot onderhoud gepland op de N518. Om de verkeersveiligheid te verbeteren worden er gelijktijdig met het groot onderhoud fysieke maatregelen getroffen en wordt een inhaalverbod ingesteld.	plan	2017-2018
91	N522-05	bereikbaarheid	Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel Er wordt een nieuwe brug gerealiseerd, waarbij het kruispunt aan de westzijde van de brug verdwijnt. De ontsluiting van de Amstelzijde verloopt dan via een parallelroute langs de Oranjebaan.	plan	2018-2019
92	N525-05	verkeersveiligheid	Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg, gemeente Laren <i>nieuw project</i> Op het kruispunt met de Westerheide/Oude Postweg maken veel fietsers geen gebruik van de aanwezige fietstunnel en steken de N525 gelijkvloers over. Op het kruispunt zijn echter geen voorzieningen voor overstekende fietsers en voetgangers, wat voor een verkeersonveilige situatie zorgt. Er wordt een studie gestart naar de mogelijke oplossingen voor deze situatie.	studie	2020
93	N526-01	trajectbenadering	Trajectbenadering groot onderhoud N526a, gemeente Blaricum Er staat groot onderhoud gepland op de N526. Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt er meer ruimte tussen het fietspad en de rijbaan gecreëerd, wordt een deel van de weg ingericht als erftoegangsweg en worden faunamaatregelen genomen.	realisatie	2017
94	N527-05	bereikbaarheid	Verlengen opstelstrook kruispunt N527-bushalte Tergooi, gemeente Blaricum Om de OV-bereikbaarheid te verbeteren wordt de opstelstrook bij de kruising N527 Huizen richting bushalte Tergooi verlengd.	realisatie	2016

8. Kasritme studie-, plan- en realisatiefase

Kasritme PMI (2016) 2017-2021								
projectnr	Projecten in de STUDIEFASE	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bereikbaarheid								
alg-36	Duinpolderweg				x	x	x	x
alg-41	Bereikbaarheid van Den Helder					x	x	x
HOV-01	Hoogwaardig OV Amstelveen-Uithoorn				x			
HOV-12	Hoogwaardig OV Haarlemmermeer-Bollenstreek				x	x	x	x
K20-06	Oversteekbaarheid Noordhollandsch Kanaal					x	x	
N197-	Busbaan Velsertaverse-Beverwijk							
N201-30	Ontsluiting A9/A2							
N203-01	Verbinding A8/A9				x	x	x	x
N203-15	Aansluiting N203 op de A9							
N231-15	Legmeerdijk Zuid		x	x				
N232-06	Verkeersafwikkeling kruispunt N232-Hoofdweg				x	x		
N239-03	Ontsluiting Agriport A7 en rec. kruispunten N239-A7					x		
N242-22	GGA Alkmaar: N242, gedeelte Zuidtangent-Verlaat					x	x	
N247-16	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247	x		x	x	x		
N247-18	Reconstructie Bernhardbrug Monnickendam						x	x
N247-19	Knooppunt A10-N247-S116 (KANS)					x		
N250-01	Doorstroming in Den Helder							
N508-05	Reconstructie kruispunt N508-Herenweg				x			
N508-06	GGA Alkmaar: reconstructie N508 incl. aansluiting N242				x	x		
N515-02	Reconstructie kruispunt N515-Zuiderweg		x	x				
Verkeersveiligheid								
N201-32	Onderzoek kruispunt N201/N231							
N205-09	Traject N205b, gelijkvloerse kruispunten							
N240-05	Doortrekken N240 naar kruispunt N239-N240							
N242-10	Verbeteren langzaam-verkeerroute N242							
N247-12	Aanleg fietspad oostzijde N247, ged. Hoogedijk-Wagenweg							
N501-03	Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg		x					
N525-	Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg							
Trajectbenadering								
HOV-11	Trajectbenadering HOV Toolenburg-Nieuw Vennep							
N196-02	Trajectbenadering N196a, ged. A4-Fokkerweg							
N201-	Trajectbenadering N201c							
N202-05	Trajectbenadering N202a							
N231-16	Trajectbenadering N231b, ged. N201-N232		x	x				
N240-14	Trajectbenadering N240b, ged. A7-Medemblik							
N243-06	Trajectbenadering N243a (GGA Alkmaar)		x	x				
N243-06	Trajectbenadering N243a (GGA Alkmaar)			x	x			
N244-07	Deel B: Trajectbenadering N244a: Kogerpolderbrug		x	x				
N246-08	Trajectbenadering N246a, ged. Beverwijk-A8							
N247-14	Trajectbenadering N247a, ged. A10-N244							
N505-01	Trajectbenadering N505a							
N506-02	Trajectbenadering N506a							
N509-05	Trajectbenadering N509a							
N513-05	Trajectbenadering N513a, ged. rotonde Bakkum-kust							

Kasritme PMI (2016) 2017-2021		<i>Bedragen x € 1 mln</i>									
projectnr.	Projecten in de PLANFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Bereikbaarheid											
N242-19	Aanpassingen N242, ged. N504-Leijerdijk, incl. parallelweg		0,48	2,10							2,58
N517-01	Verlengen busbaan en aanleg linksafstrook	0,34	0,14	0,46	1,60	1,03					3,57
N522-05	Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk	0,13	0,90	5,60	17,40	8,60	0,29				32,92
	bruto investeringen bereikbaarheid	0,47	1,52	8,16	19,00	9,63	0,29	0,00	0,00	0,00	39,07
Verkeersveiligheid											
N510-05	Verbreden fietspaden N510, ged. Alkmaar-Bergen		0,05	0,41							0,46
	bruto investeringen verkeersveiligheid	0,00	0,05	0,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,46
Trajectbenadering											
N239-08	Trajectbenadering N239a, ged. N242-A7					2,85					2,85
N241-13	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7			0,50	0,50	1,00	9,00				11,00
N241-13	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7						3,00	12,00			15,00
N244-07	Deel A: Trajectbenadering N244a: N244, ged. N242-N246 en N246, ged. N244-A8 excl. Kogerpolderbrug	0,17	0,55	1,90	4,35	1,80					8,77
N247-17	Trajectbenadering N247b, ged. N244-A7					0,60					0,60
N504-09	Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, ged. N245-N242		0,15	0,87	2,55						3,57
N518-03	Trajectbenadering N518a		0,05	0,23	0,44						0,72
	bruto investeringen trajectbenadering	0,17	0,75	3,50	7,84	6,25	12,00	12,00	0,00	0,00	42,51
Leefbaarheid											
	bruto investeringen leefbaarheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totale bruto investeringen t.l.v. kapitaallasten		0,64	2,32	12,07	26,84	15,88	12,29	12,00	0,00	0,00	82,04
Totale netto investeringen t.l.v. kapitaallasten		0,64	2,32	12,07	20,24	10,88	9,29	0,00	0,00	0,00	55,44

Kasritme PMI (2016) 2017-2021		Bedragen x € 1 mln									
projectnr.	Projecten in de REALISATIEFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Bereikbaarheid											
alg-25	Netwerkmanagement Noord-Holland	16,55	3,68								20,225
alg-29a	Nieuwbouw Wilhelminasluis	21,91	4,00	10,00	4,50						40,41
alg-29b	Vervangen Zaanbrug	2,68	1,10	4,00	9,45	4,21					21,44
alg-40	Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland		0,68	0,70	0,70						2,08
HOV-07	Hoogwaardig OV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid			1,00	12,00	12,00	4,10				29,10
K20-05	Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal		0,25	1,25							1,50
N208-05	Aanleg fietsverbinding langs de N208	0,17	0,10	1,48							1,75
N235-03	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235	0,85	2,26	15,90	7,70						26,71
N244-01	Verdubbeling N244, gedeelte A7-N247	12,84	10,20	12,63	1,72	0,70	1,05				39,14
N509-02	Reconstructie brug Oosthuizen	1,02	0,62	1,46	0,01						3,11
	bruto investeringen bereikbaarheid	56,02	22,89	48,42	36,08	16,91	5,15	0,00	0,00	0,00	185,46
Verkeersveiligheid											
HOV-09	Verkeersveiligheid Abdijtunnel	3,47	3,65	0,93							8,05
N023-03	Westfrisiaweg: Bermverharding deel N506 en N302			0,58							0,58
N205-08	Bermverharding N205, ged. N232-Vijfhuizerweg		0,05	0,40							0,45
N236-06	Reconstructie N236, deel 1	4,18	0,40	1,52	0,50						6,60
N236-09	Reconstructie N236, deel 2	0,20	0,10	0,35							0,65
N236-07	Reconstructie N236, deel 4	1,77	2,67	3,86	1,91	5,19					15,40
N236-11	Reconstructie N236, deel 6			1,50							1,50
N241-01	Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	13,13	8,50	12,50	12,25						46,38
N241-06	Herinrichting kruispunt N241-Langereis	3,52	0,89	3,84	1,40						9,65
N248-03	Reconstructie N248 en parallelweg, ged. N245-N249	3,16	3,22	0,88							7,26
N417-02	Herinrichting N417	1,05	0,18	0,20	2,27						3,70
	bruto investeringen verkeersveiligheid	30,48	19,66	26,56	18,33	5,19	0,00	0,00	0,00	0,00	100,22
Trajectbenadering											
N201-29	Trajectbenadering N201a, Cruquiusbrug A	0,01	0,30	2,80	1,10						4,21
N201-29	Trajectbenadering N201a, ged. Heemstede-Fokkerweg	1,15	4,26	1,73							7,14
N232-11	Trajectbenadering N232a, ged. Haarlem-N205			0,10							0,10
N236-08	Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524		0,26								0,26
N240-13	Trajectbenadering N240a, ged. De Haukes-A7		0,10								0,10
N245-13	N504		0,07	0,02							0,09
N502-03	Trajectbenadering N502c, Callantsoog-Callantsogervaat		0,05								0,05
N510-04	Trajectbenadering N510a, ged. Alkmaar-Bergen		0,08	0,29							0,37
N516-03	Trajectbenadering N516a	0,95	0,41	1,23	0,86						3,45
N526-01	Trajectbenadering N526a	0,03	0,06	0,20	0,21						0,50
	bruto investeringen trajectbenadering	2,14	5,59	6,37	2,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,27
Leefbaarheid											
	bruto investeringen leefbaarheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nazorg Bereikbaarheid											
K20-01	Fietsbrug t.p.v. Geestmerambacht	9,55	0,08								9,63
N197-03	Fietstunnel Westelijke Randweg Beverwijk	1,84									1,84
N203-14	deelproject: Oostelijke aansluiting A9-N203		0,08								0,08
N207-03	Verdubbeling N207, ged. A4-N205	39,82	1,30	1,60							42,72
N235-01	Bereikbaarheid Waterland: KT-maatregelen N235	5,37	0,10	0,10							5,57
N242-03	Reconstructie N242, ged. Smuigelweg-Niedorper Verlaat	22,88									22,88
N242-09	Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent	13,59	0,35								13,94
N242-11	Broekhornpolder	8,65	0,40								9,05
N242-12	Reconstructie N242, gedeelte Zuidtangent-N504	1,99									1,99
N247-15	Bereikbaarheid Waterland: KT-maatregelen N247	0,10									0,10
N248-01	Vervangen Stolperphaalbrug	13,68	1,30	0,62							15,60
N248-11	Verhogen doorgang spoorviaduct N248	1,71									1,71
N515-01	Vervanging Julianabrug	22,72									22,72
N525-03	Reconstructie N525-op/afritten A1 en Vredelaan	4,02	1,08								5,10
N527-04	Aanleg rechtsafstrook kruispunt N527-Rijksstraatweg	0,54									0,54
	bruto investeringen nazorg bereikbaarheid	146,44	4,69	2,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	153,44
Nazorg Verkeersveiligheid											
N203-07	Reconstructie N203, ged. op/afrit N246-Lindenlaan	3,10	3,63								6,73
N236-10	Reconstructie N236, deel 3	2,68	0,03								2,71
N239-06	Herinrichting N239, ged. Coppershorn-N240	3,17	0,08								3,25
N240-04	Herinrichting N240, ged. N248-Kon. Emmaweg	6,35	0,01								6,36
N245-10	Reconstructie kruispunt N245-Nauertogt	3,49	0,01								3,50
N246-05	Aanleg fietstunnel Kerkstraat	8,45	0,01								8,46
N527-03	Fietsoversteek N527 bij de Trappenberg	0,02									0,02
	bruto investeringen nazorg verkeersveiligheid	27,26	3,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31,02

projectnr.	Projecten in de REALISATIEFASE	t/m 2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Nazorg Trajectbenadering											
N200-04	Trajectbenadering N200a		1,55								1,55
N203-14	Trajectbenadering N203c, ged. A9-N513	1,61	0,08								1,69
N240-12	Trajectbenadering N240c, ged. N239-N302	2,20	0,35								2,55
	bruto investeringen nazorg trajectbenadering	3,81	1,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,79
Nazorg Leefbaarheid											
alg-37	Toepassing SolaRoad op provinciaal fietspad	1,27	0,23								1,50
N236-03	Reconstructie N236, deel 5: faunapassage	12,49	0,19								12,68
N417-01	Aanleg ecoduct N417	3,75	0,56								4,31
	bruto investeringen nazorg leefbaarheid	17,51	0,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	18,49
Totale bruto investeringen t.l.v. kapitaallasten		283,66	59,54	83,67	56,58	22,10	5,15	0,00	0,00	0,00	510,69
Totale netto investeringen t.l.v. kapitaallasten		204,39	36,39	34,66	8,81	15,30	5,15	0,00	0,00	0,00	304,69
Projecten die niet via de kapitaallasten worden gefinancierd											
Bereikbaarheid											
alg-13	GGA Alkmaar: Nieuwe aansluiting op de A9	0,71	4,00	4,00	9,00	15,00	1,50				34,21
alg-38	Reconstructie N9 - Westelijke Randweg Alkmaar	1,11	2,53								3,64
N023-01	Westfriisaweg	185,88	85,00	85,00	65,30						421,18
N023-02	Westfriisaweg: Fietstunnel onder de N507 bij Wogmeer			2,75							2,75
N023-04	Westfriisaweg: Fietstunnel onder de N302 bij 't Zevenhuis		1,78								1,78
N197-02	Reconstructie Velsertraverse	2,94	2,52	0,16							5,62
N201-01 t/m	Masterplan N201 (nazorg)	648,61	4,17	3,11	0,66	25,35					681,90
N232-08	Reconstructie N232 i.v.m. omlegging A9		1,00								1,00
N242-21	Reconstructie oostelijke afrit N242 met de N243-N244		0,12	0,40							0,52
N527-05	Verlengen opstelstrook N527-bushalte Tergooi	0,07	0,31								0,38
	uitgaven bereikbaarheid	839,32	101,43	95,42	74,96	40,35	1,50	0,00	0,00	0,00	1152,98
Openbaar Vervoer											
alg-30	Plaatsing DRIS-zuilen MRA-net (nazorg)	2,45									2,45
HOV-03	Hoogwaardig OV in 't Gooi (Huizen-Hilversum)	8,05	3,00	12,00	38,00	45,00	14,75				120,80
HOV-04	Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen	20,45	8,87	8,22	8,36	1,13					47,03
HOV-05	Hoogwaardig OV Fokkerweg-Schiphol Rijk	4,84	4,00	15,00	2,66						26,50
N232-10	Realisatie R-nethalte ter hoogte van Badhoevedorp (nazorg)	0,76	0,13								0,89

9. Gerealiseerde projecten

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project
1	N197-02	verkeers-veiligheid	Reconstructie Velsertaverse (vanaf hmp. 3,5) t/m de oostelijke aansluiting op de A22, gemeente Velsen Eén van de projecten binnen de Milieudialoog IJmond was de Reconstructie Velsertaverse. De verkeerssituatie op de Velsertaverse en Verkeersplein Noord tussen de provinciale weg N197 en de Rijksweg A22 is aangepast. Het verbetert de doorstroming en daarmee de luchtkwaliteit. Op verzoek van de huidige wegbeheerders (gemeente Velsen en RWS) heeft de provincie de reconstructie ter hand genomen. Het project heeft ook voorzien in nieuwe verbindingsbogen tussen Verkeersplein Noord en A22.
2	N200-04	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N200a, gemeenten Zandvoort en Bloemendaal Er is groot onderhoud uitgevoerd op de N200, gedeelte rotonde Zandvoort - bebouwde kom Overveen. Gelijktijdig met het groot onderhoud zijn op het deeltraject tussen de Kop van de Zeeweg en de bebouwde kom Overveen enkele maatregelen uitgevoerd om de verkeersveiligheid te verbeteren.
3	N203-14	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N203c, gedeelte A9-N513, gemeenten Uitgeest en Castricum Er is groot onderhoud uitgevoerd op de N203, gedeelte A9-N513. Gelijktijdig met het groot onderhoud zijn op het gedeelte tussen de westelijke aansluiting A9 en de N513 maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid uitgevoerd. Op het aansluitend wegvak van de N513 tot aan de Soomerwegh is alleen groot onderhoud uitgevoerd.
4	N207-03	bereik-baarheid	Verdubbeling N207, gedeelte A4-N205, gemeente Haarlemmermeer Om de sterk groeiende verkeersdruk op de N207 het hoofd te kunnen bieden, is de N207 tussen de A4 en de N205 verdubbeld van 2x1 naar 2x2 rijstroken. Daarnaast kunnen de N201, N205 en N207 worden gebruikt als vervangende route met behulp van verkeersmanagement om verstoringen op de A4 op te vangen, zodat een robuuster netwerk ontstaat dat beter bestand is tegen verstoringen in de verkeersafwikkeling.
5	N232-10	bereik-baarheid	Realisatie R-net halte ter hoogte van Badhoevedorp, gemeente Haarlemmermeer Eind 2014 is de HOV-verbinding tussen Haarlem en Amsterdam-Zuidoost, die over de Schipholweg rijdt, in gebruik genomen. Om Badhoevedorp ook aan te sluiten op het HOV is er een R-nethalte gerealiseerd op de N232 ter hoogte van de Pa Verkuylaan.
6	N239-06	verkeers-veiligheid	Herinrichting N239, gedeelte Coppershorn-N240, gemeenten Medemblik Het wegvak is Duurzaam Veilig ingericht en op het kruispunt met de Almersdorperweg is een rotonde aangelegd. Iom de gemeente Medemblik en het HHNK wordt er op een locale route nog wel een aanpassing gedaan zodat het agrarisch verkeer binnendoor kan rijden en niet via de N239

9. Gerealiseerde projecten

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project
7	N240-12	traject-benadering	Trajectbenadering groot onderhoud N240c, gedeelte N239-N302, gemeente Medemblik Er is groot onderhoud uitgevoerd op de N240, gedeelte N239-N302. Gelijktijdig met het groot onderhoud is de weg verbreed naar 7,60 m en is op het kruispunt met de Droge Wijmersweg een rotonde aangelegd.
8	N417-01	leefbaar- heid	Aanleg ecoduct N417, gemeente Hilversum Er is een ecoduct over de N417 gerealiseerd ten behoeve van de verbinding tussen het Gooi en de Utrechtse Heuvelrug (ecologische verbinding Zwaluwenberg). Het ecoduct over de N417 ligt in het verlengde van de ecoducten over de A27 en de spoorlijn.
9	N242-09	bereik- baarheid	Reconstructie N242 ter hoogte van de Westtangent, gemeente Heerhugowaard De N242 ter hoogte van de Westtangent is Duurzaam Veilig ingericht en er is een ongelijkvloerse aansluiting N242-Westtangent (ovatonde) gerealiseerd. Tevens is er door de gemeente een extra aansluiting van het bedrijventerrein Beverkoog op de ovatonde gerealiseerd.
10	N242-12	bereik- baarheid	Reconstructie N242, gedeelte Zuidtangent-N504, gemeente Heerhugowaard Op het kruispunt met de Edisonstraat is een verkeersregelininstallatie gerealiseerd. Het kruispunt met de Schoutenbosweg blijft een ongeregeld kruispunt. Tevens is er gelijktijdig met het groot onderhoud bermverharding aangelegd aan beide zijden van de N242, gedeelte Westdijk-Pannekeetweg.
11	N248-01	bereik- baarheid	Vervangen Stolperophaalbrug over het kanaal Stolpen-Schagen en verbeteren infrastructuur, gemeente Schagen De Stolperophaalbrug is vervangen door een nieuwe brug, geschikt voor een verkeersbelasting van 60 ton. Tevens is de bestaande infrastructuur in het gebied aangepakt. Er is een rotonde op het verlegde kruispunt N248-N249 gerealiseerd, er is een parallelweg langs de N248 tot de Korte Ruigeweg gerealiseerd en het wegvak is Duurzaam Veilig ingericht. In het project N248-03 wordt de parallelweg doorgetrokken tot de N245.
11	N417-01	leefbaar- heid	Aanleg ecoduct N417, gemeente Hilversum Het project is in maart 2016 opgeleverd. Er is een ecoduct over de N417 gerealiseerd ten behoeve van de verbinding tussen het Gooi en de Utrechtse Heuvelrug (ecologische verbinding Zwaluwenberg). Het ecoduct over de N417 ligt in het verlengde van de ecoducten over de A27 en de spoorlijn.
12	N509-04	verkeers- veiligheid	Inrichten Middenweg (N509) als erftoegangsweg, gemeente Beemster Volgens de wegencategorisering is de N509 aangewezen als erftoegangsweg, maar dit deel van de N509 was nog niet zodanig ingericht. Vooruitlopend op het groot onderhoud dat voor 2018 staat gepland, is er een rijloper aangebracht.

9. Gerealiseerde projecten

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project
13	N525-03	bereikbaarheid	Reconstructie aansluiting N525-op/afritten A1 en Vredelaan, gemeente Laren Dit project is onderdeel van het IBP Hilversum. De capaciteit op de kruispunten van de N525 met de op/afritten van de A1 en de Vredelaan waren voor de toekomstige verkeersstromen tussen Hilversum en de A1 onvoldoende en zijn gereconstrueerd. Het kruispunt is uitgebreid met extra opstelstroken en de verkeersregelinstallatie is aangepast. Verder zijn er toeritdoseerinstallaties aangebracht op de opritten van de A1.

10. Geschrapte projecten

Nr.	Project-nr.	Soort project	Omschrijving project
1	N231-11	bereikbaarheid	Aanleg linksafstrook naar manege, gemeente Aalsmeer* Er is een nieuwe manege gerealiseerd langs de N231. Om de manege op een verkeersveilige manier te ontsluiten, wordt in samenhang met het project N231-16 onderzoek gedaan naar haalbare verkeerskundige oplossingen. <i>Gelijktijdig met het groot onderhoud op dit deel van de N231 worden maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Dit project wordt opgenomen in de trajectbenadering N231-16 en als apart project geschrapt.</i>
2	N242-18	verkeersveiligheid	Herinrichting parallelweg N242, gedeelte Roskamsluis-Smuigelweg, gemeente Heerhugowaard Nadat de N242 tussen de Roskamsluis en de Smuigelweg is omgelegd, heeft de "oude" N242 de functie van parallelweg gekregen en heeft de weg een rijloper gekregen. Om de maximumsnelheid van 60 km/uur af te dwingen wordt de parallelweg tussen de Roskamsluis en de Smuigelweg versmald tot 6,20 meter. Tevens wordt het naastliggende fietspad verbreed naar 3,50 meter. <i>Het project wordt als apart project geschrapt en opgenomen in met project N242-19, Aanpassingen N242, gedeelte N504-Leijerdijk, inclusief parallelweg (oude N242), gemeenten Langedijk en Heerhugowaard.</i>
3	N247-15	bereikbaarheid	Bereikbaarheid Waterland: kortetermijnmaatregelen N247 De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. Daarnaast ligt de weg in een kwetsbaar gebied en doorkruist Broek in Waterland. <i>De maatregelen worden bij de langetermijnmaatregelen Bereikbaarheid Waterland gevoegd. Dit betreft de aanleg van een rechtsafstrook Edam-Singelweg, de fietsenstalling Ipendam op de N235 en de markering kruising N247-A10. Het P&R-terrein Edam en de bushalte Edam-Singelweg worden niet gerealiseerd.</i>
4	N302-06	verkeersveiligheid	Fietsoversteek kruispunt N302-Veilingweg, gemeente Stede Broec Gelet op het grote aantal overstekende scholieren zijn maatregelen op dit kruispunt gewenst. Op basis van de aantallen lijkt een ongelijkvloerse fietsoversteek de meest voor de hand liggende oplossing. Dit moet nader worden onderzocht. <i>Het project wordt opgenomen in het project N505-01 "Trajectbenadering N505 (v/h N302), gedeelte N240-N302" en als apart project geschrapt.</i>

11. Meerjarenraming PMI

In onderstaande tabel is de meerjarenraming van de studie-, plan- en realisatiefase van het PMI opgenomen, om inzicht te geven over de zekere en mogelijke toekomstige uitgaven van de provincie.

De uitvoeringskosten van de studieprojecten zijn indicatieve bedragen en zijn nog met onzekerheden omgeven, omdat slechts het probleem bekend is. Er dient nog besloten te worden of het vermeende probleem wordt aangepakt en welke oplossing er wordt gekozen. Verder wordt uitgegaan van inkomsten (bijdragen van derden), die ook niet zeker zijn gesteld.

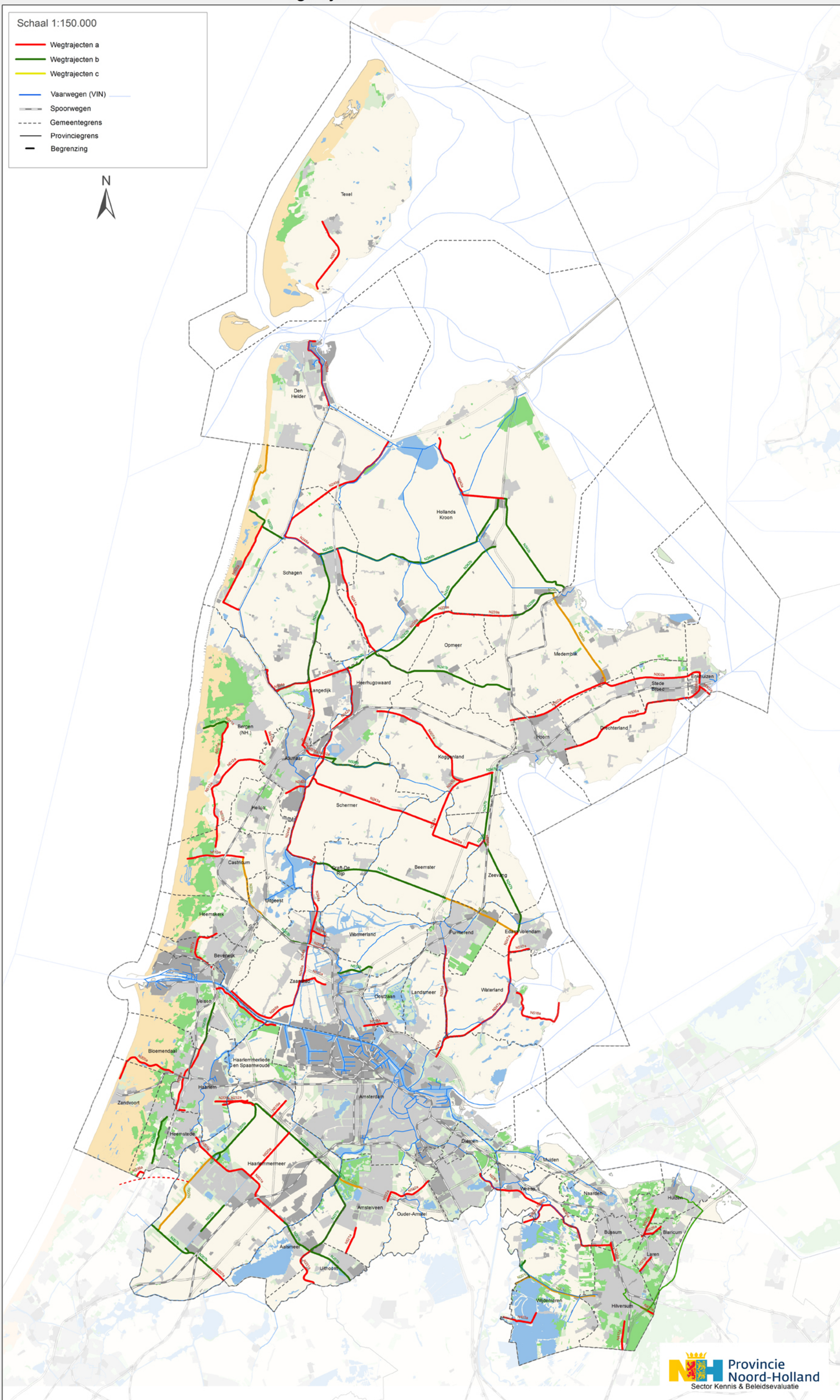
De kosten van de projecten in de planfase zijn nog niet zeker omdat deze projecten nog in voorbereiding zijn, maar zullen waarschijnlijk tot uitgaven leiden in de aangegeven jaren. Voor de projecten in de realisatiefase zijn al kredieten beschikbaar en deze uitgaven zullen zeker worden gedaan.

	<i>Bedragen x € 1 mln</i>								
Meerjarenraming PMI 2017-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Studiefase									
Indicatie (mogelijke) uitvoeringskosten	1,09	0,65	21,20	43,55	69,58	151,10	140,00	151,00	578,17
Indicatie (mogelijke) inkomsten	0,37	0,15	13,55	23,75	44,83	103,30	100,00	110,00	395,95
Indicatie investeringen t.l.v. kapitaallasten PMI	0,72	0,50	7,66	19,80	24,75	47,80	40,00	41,00	182,23
Planfase									
Geschatte uitvoeringskosten	2,32	12,07	26,84	15,88	12,29	12,00	0,00	0,00	81,40
Geschatte inkomsten	0,00	0,00	6,60	5,00	3,00	12,00	0,00	0,00	26,60
Geschatte investeringen t.l.v. kapitaallasten PMI	2,32	12,07	20,24	10,88	9,29	0,00	0,00	0,00	54,80
Realisatiefase									
Uitvoeringskosten	59,54	83,67	56,58	22,10	5,15	0,00	0,00	0,00	227,03
Geraamde inkomsten	23,15	49,01	47,77	6,80	0,00	0,00	0,00	0,00	126,73
Investeringen t.l.v. kapitaallasten PMI	36,39	34,66	8,81	15,30	5,15	0,00	0,00	0,00	100,31

De vorenstaande respectievelijk zekere (realisatiefase), voorgenomen (planfase) en mogelijke (studiefase) uitgaven leiden tot het volgende meerjarenoverzicht.

	<i>Bedragen x € 1 mln</i>								
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	totaal
Investeringen plan- en realisatiefase t.l.v. kapitaallasten PMI	38,71	46,73	29,05	26,18	14,44	0,00	0,00	0,00	155,11
Inclusief studiefase	39,43	47,23	36,70	45,98	39,19	47,80	40,00	41,00	337,33

Wegtrajecten Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 augustus 2016

Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021

Kenmerk: 828088

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. INLEIDING

Voor u ligt het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021. Het PMI is een voortschrijdend vijfjarenprogramma, waarin projecten zijn opgenomen om de provinciale infrastructuur te verbeteren en uit te breiden.

Gelijktijdig met het PMI worden ook de Begroting en het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) in uw Staten behandeld. In het PMO zijn alle projecten opgenomen waarvan de komende jaren het variabel onderhoud wordt uitgevoerd.

2. BELEIDSKADER

In het collegeprogramma 2015-2019 "Ruimte voor groei" hebben wij onze ambities op het gebied van verkeer en vervoer verwoord.

"Noord-Holland is één van de vitaalste provincies van ons land. Eén van de motoren achter het groeiend economisch herstel.

Goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor de groei van de economie in Noord-Holland, maar ook een vereiste om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Voor ons staat keuzevrijheid van vervoermiddel voor alle Noord-Hollanders voorop. Wij streven naar een efficiënt en samenhangend bereikbaarheidssysteem, dat is afgestemd op waar we wonen, werken en recreëren. Daaronder vallen voor ons wegen, vaarwegen, busbanen en fiets- en voetpaden.

We zullen de komende jaren dan ook blijven investeren in de infrastructuur. In de provinciale investeringsstrategie blijft doorstroming, naast leefbaarheid en verkeersveiligheid, een speerpunt. Uiteraard dienen de kosten op te wegen tegen de baten.

De provincie heeft een coördinerende rol bij regionale verkeers- en vervoer-aangelegenheden. Bij de invulling van onze rol zoeken wij continu afstemming met onze partners in de aangrenzende provincies, de vervoerregio Amsterdam en de andere medeoverheden. Onze positionering in de vervoerregio Amsterdam hangt af van de verdere ontwikkeling en rolopvatting binnen de vervoerregio. Ons uitgangspunt is dat de provincie verantwoordelijk blijft voor de inzet van de aan haar toegekende brede doeluitkering voor verkeer en vervoer (BDU). Het voornemen van het Rijk is om deze bijdrage over te hevelen naar het provinciefonds. Indien dat het geval is, blijven wij deze middelen inzetten voor de uitvoering van het provinciaal verkeers- en vervoerbeleid."

Op 3 februari 2014 is door uw Staten de investeringsstrategie Noord Hollandse infrastructuur (iNHi) vastgesteld. Het afwegingsmodel van de iNHi, waarbij de trajecten gescoord zijn op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid, vormt de basis voor prioritering (inclusief middelen) van projecten in het PMI om zo inzicht te krijgen in welke projecten de provincie tot 2020 wil investeren.

Daarnaast is het vigerende verkeers- en vervoerbeleid verwoord in het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP), waarvan de looptijd inmiddels is verstreken en dat niet wordt geactualiseerd. Het in het PVVP verwoorde beleid blijft vooralsnog van kracht. Te zijner tijd wordt in de Omgevingsvisie het geactualiseerde verkeers- en vervoersbeleid opgenomen.

3. PROVINCIAAL MEERJARENPROGRAMMA INFRASTRUCTUUR 2017-2021

Alle provinciale infrastructuurprojecten zijn opgenomen in het PMI en doorlopen de studie-, plan- en realisatiefase. In de studiefase wordt een oplossingsrichting gekozen, die in de planfase wordt uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed project. Nadat een krediet beschikbaar is gesteld, kan een project daadwerkelijk worden uitgevoerd en promoveert het project naar de realisatiefase.

Het afwegingsmodel van de investeringsstrategie Noord Hollandse infrastructuur (iNHi), waarbij de trajecten gescoord zijn op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid, vormt de basis voor prioritering van projecten in het PMI om zo inzicht te krijgen in welke projecten de provincie tot 2020 wil investeren. De geprioriteerde trajectenlijst is in hoofdstuk 6 van het PMI opgenomen.

In hoofdstuk 5 van het PMI wordt de opname en prioritering van projecten in het PMI beschreven. Voor een toelichting op de projecten verwijzen wij naar de tabel met alle projecten in de studie-, plan- en realisatiefase (hoofdstuk 7 van het PMI). In deze tabel is ook aangegeven welke projecten nieuw zijn en welke zijn gepromoveerd. In hoofdstuk 8 van het PMI zijn de kasritmes van alle projecten opgenomen. In hoofdstuk 9 staan de in 2016 gerealiseerde werken en in hoofdstuk 10 staat ons voorstel voor te schrappen projecten.

Voor de planning van projecten wordt nu gebruik gemaakt van de systematiek van de programmaplanning. Voorheen werden studiefaseprojecten apart gepland van de plan- en realisatiefase. De systematiek van de programmaplanning zorg voor een integrale planning van studie- t/m realisatiefase.

4. FINANCIERING PMI 2017 E.V.

In het PMI zijn de investeringen van de provincie in (vaar)wegen en openbaar vervoer opgenomen.

De dekking van de investeringen is tweeledig:

- Provinciale middelen:
 - a. begrotingspost kapitaallasten PMI
 - b. reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid (zoals EXIN-H en TWIN-H)
 - c. kapitaallastenbudget Coalitieakkoord 2015
- Bijdragen van derden aan projecten (zoals SRA, gemeenten en het Rijk)

Begrotingspost kapitaallasten PMI

De systematiek is dat investeringsuitgaven die niet uit bijdragen van derden, reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid en kapitaallastenbudget Coalitieakkoord kunnen worden gedekt, geactiveerd worden (afschrijving in 25 jaar) waaruit kapitaallasten (aflossing) voortvloeien. De kapitaallasten worden gedekt uit de algemene middelen, begrotingspost kapitaallasten PMI. Hierbij zijn de kapitaallasten in jaar t (bijvoorbeeld 2017) gebaseerd op de te activeren uitgaven in jaar t-1 (in dit voorbeeld 2016).

In onderstaande tabel is het kasritme van de uitgaven weergegeven die gedekt worden via de begrotingspost kapitaallasten PMI. De projecten in de studiefase zijn op basis van een inschatting vertaald naar het kasritme.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022-2023	Totaal
Investerings plan- en realisatiefase t.l.v. kapitaallasten PMI	38,71	46,73	29,05	26,18	14,44	0	0	155,11
Inclusief studiefase	39,43	47,23	36,7	45,98	39,19	47,8	81	337,33

Tabel 1: kasuitgaven PMI 2017-2021 t.l.v. begrotingspost kapitaallasten PMI (in miljoen €)

Reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid

Door de wijziging van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 2017 vervalt voor de categorie "Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut" de keuzemogelijkheid tot het wel of niet activeren. Deze investeringen dienen met ingang van 2017 te worden geactiveerd en te worden afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Het is daarmee niet langer toegestaan om bijdragen uit reserves (zoals EXIN-H en TWIN-H) direct hierop in mindering te brengen of versneld af te schrijven. Investerings die gedekt worden vanuit de reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid worden om deze reden nu ook in 25 jaar afgeschreven. Bijdragen van derden aan investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut mogen wel in mindering worden gebracht op de investering. Voor nadere toelichting over de wijzigingen BBV verwijzen we uw Staten naar de voordracht Begroting 2017.

Kapitaallasten Coalitieakkoord 2015

In het Coalitieakkoord 2015 is er extra budget beschikbaar gesteld voor nieuwe investeringen van (in totaal) € 60 miljoen. Het extra budget voor de investeringen Coalitieakkoord wordt ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten en beheer en onderhoud die voortkomen uit de nieuwe investeringen. Dit budget (€ 3,2 miljoen in 2016; vanaf 2017 structureel € 4.364.000) wordt gestort in de reserve Infrastructuur. In onderstaande tabel is het kasritme van de nieuwe investeringen opgenomen.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
Investerings Coalitieakkoord 2015 t.l.v. kapitaallasten Coalitieakkoord			3,6	14,4	22	10	10	60

Tabel 2 Kasuitgaven PMI 2017-2021 t.l.v. reserve kapitaallasten Coalitieakkoord (in miljoen €)

Overzicht kapitaallasten

Voor de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) zijn op basis van bovenstaand kasritmes de kapitaallasten berekend (inclusief geactualiseerde uitgaven jaarschijf 2016).

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
a. begrotingspost kapitaallasten PMI	7.292.000	9.181.000	10.649.000	12.489.000	14.056.000	15.968.000	17.568.000	19.208.000
b. reserve kapitaallasten Programma Bereikbaarheid	-	1.698.000	4.072.000	5.692.000	6.298.000	6.768.000	7.238.000	7.709.000
c. reserve kapitaallastenbudget Coalitieakkoord 2015				144.000	720.000	1.600.000	2.000.000	2.400.000
Totaal kapitaallasten	7.292.000	10.879.000	14.721.000	18.325.000	21.074.000	24.336.000	24.806.000	29.317.000

Tabel 3: kapitaallasten PMI (in €)

Dekking hoger kasritme ten laste van reserve TWIN-H

Bij de vaststelling van het PMI 2014-2018 bleek voor de jaren 2015 en 2016 het kasritme hoger te zijn dan waar bij de berekening van de kapitaallasten rekening mee was gehouden. Bij het PMI 2014-2018 hebben uw Staten het besluit genomen ter dekking van dit hogere kasritme een bedrag van maximaal € 46,14 miljoen beschikbaar te stellen ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Weginfrastructuur, door verlaging van de gereserveerde middelen voor het project Verbinding A8-A9. In de jaren 2018-2021 zou binnen het kasritme PMI maximaal € 46,14 miljoen worden ingezet ter aanvulling van dit verlaagde budget. In het nieuwe kasritme PMI 2017-2021 blijkt dat de gereserveerde middelen niet meer nodig zijn. Door de verbetering in de planningssystematiek, zijn een aantal projecten anders geprogrammeerd. Dit heeft tot gevolg dat de komende jaren ruimte is ontstaan in het kasritme, waardoor de extra dekking niet langer benodigd is. Aan uw Staten wordt gevraagd het destijds genomen besluit in te trekken.

Toelichting afgeraamde kredieten

Met de voordracht 2de actualisatie PMI 2016-2020 zijn een aantal kredieten afgeraamd, zie hiervoor de onderstaande tabel. Conform de uitvoeringsregels worden kredieten afgeraamd wanneer de aanbesteding lager uitvalt dan oorspronkelijk geraamd in het verstrekte investeringskrediet. Ook moet een toelichting worden opgenomen hoe de afgeraamde kredieten financieel worden verwerkt. In de voordracht 2de actualisatie PMI 2016-2020 ontbrak de toelichting op de financiële verwerking. Deze toelichting is hieronder opgenomen.

project nr.	projectnaam	verstrekt krediet	af te ramen bedrag	resterend krediet
a. HOV-04	Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen	63.950.000	13.950.000	50.000.000
b. N201-29	Trajectbenadering N201a, ged. Heemstede-Fokkerweg	13.800.000	5.500.000	8.300.000
c. N203-07	Reconstructie N203, ged. op/afrit N246-Lindenlaan	7.600.000	850.000	6.750.000
d. N207-03	Verdubbeling N207, ged. A4-N205	47.350.000	4.000.000	43.350.000
e. N242-03	Reconstructie N242, ged. Smuigelweg-Verlaat	30.500.000	7.500.000	23.000.000
f. N242-09	Reconstructie N242, ged. N508-Westtangent	15.300.000	1.300.000	14.000.000
g. N242-12	Reconstructie N242, ged. Zuidtangent-N504	2.900.000	900.000	2.000.000
h. N248-03	Reconstructie N248 en parallelweg, ged. N245-N249	9.150.000	1.000.000	8.150.000
i. N248-01	Vervangen Stolperophaalbrug	17.600.000	1.500.000	16.100.000
j. N417-01	Aanleg ecoduct N417	5.200.000	700.000	4.500.000
k. N515-05	Vervangen Julianabrug	22.720.000	1.000.000	21.720.000

Tabel 4: afgeraamde kredieten bij de 2de actualisatie PMI 2016-2020 (in €)

De aframing van alle kredieten, behalve a HOV Haarlem-Velsen, worden in mindering gebracht op het deel ten laste van de begrotingspost kapitaallasten PMI. De dekking van het afgeraamd krediet a HOV-04 Haarlem – Velsen is als volgt:

Projectnaam	PMI 2016	Mutaties	PMI 2017
a. HOV-4 Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen			
Krediet	63.950.000,00	13.950.000,00	50.000.000,00
Dekking			
Reserves			
a. TWINH	60.000.000	-13.950.000	46.050.000
Bijdragen derden			
a. SRA	950.000		950.000
b. Gemeente Velsen	3.000.000		3.000.000
Kapitaallasten PMI			

Tabel 5: verwerking afgeraamde kredieten bij de 2de actualisatie PMI 2016-2020 (in €)

Bij de voordracht 2de actualisatie PMI 2016-2020 is voor het project c. N203-07 teveel afgeraamd. Het afgeraamde bedrag was € 850.000,- maar moet zijn € 400.000,-. Bij de actualisatie van het PMI 2017-2021 welke in december 2016 voorligt in uw Staten wordt deze aanpassing verwerkt en ter besluitvorming voorgelegd.

5. EXTRA ONDERHOUDSKOSTEN DOOR FUNCTIONELE AREAALVERBETERING

Als in een project nieuwe infrastructuur wordt gerealiseerd, moet deze extra infrastructuur uiteraard in de toekomst worden beheerd en onderhouden. Voor het beheer en onderhoud zijn door uw Staten kwaliteits- en onderhoudsniveaus toegekend aan de verschillende onderdelen van het areaal. Door middel van de normkostensystematiek wordt berekend welke reële beheer- en onderhoudskosten te verwachten zijn. Niet alleen voor het bestaande areaal, maar ook voor de functionele verbetering van het areaal. Het voordeel hiervan is dat van te voren een realistisch beeld verkregen wordt van de benodigde financiën voor het kunnen laten functioneren van het areaal op het kwaliteitsniveau dat bestuurlijk is vastgesteld.

In onderstaande tabel zijn de jaarlijks terugkerende kosten te zien voor het beheer en onderhoud van de nieuwe infrastructuur, op basis van het kasritme van de studie-, plan- en realisatiefase van het PMI 2016-2020. Deze extra onderhoudskosten zijn opgenomen in het PMO 2017-2021 en verwerkt in de Exploitatie vast onderhoud en Voorziening groot onderhoud van de Begroting 2017. Hierover wordt bij de begrotingsbehandeling besloten. Functionele areaalverbetering als gevolg van investeringsprojecten uit het coalitieakkoord 2015 zijn niet opgenomen in de onderstaande tabel. Wel wordt voor beheer en onderhoud van functionele areaalverbetering jaarlijks 1 miljoen euro gereserveerd uit de bij het coalitieakkoord beschikbaar gestelde middelen.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Variabel	0,14	0,84	1,27	2,8	3,36	3,44	3,53	5	5
Vast	0,15	0,92	1,4	3,07	3,69	3,77	3,87	5,48	5,48
Totaal	0,29	1,76	2,67	5,86	7,05	7,21	7,4	10,48	10,48

Tabel 6: Extra beheer- en onderhoudskosten door uitbreiding areaal (in miljoen €)

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 73

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016;

gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten over het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) 2017-2021;

besluiten:

1. het PMI 2017-2021 vast te stellen;
2. het bij het PMI 2014-2018 beschikbaar gestelde bedrag van € 46,14 miljoen ter dekking van de hoger geraamde uitgaven (ten laste van de reserve TWIN-H, compartiment Weginfrastructuur door verlaging van de gereserveerde middelen voor het project Verbinding A8-A9) niet in te zetten;

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d. 7-11-2016
Commissie Mobiliteit en Financiën
Datum commissievergadering 24-10-2016

Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur
Noord-Holland (PMI) 2017-2021 (VD-73) en Provinciaal Meerjarenprogramma
Onderhoud (PMO) 2017-2021 (VD-74)

Uw contactpersoon

K. Mellema

AD/STG

Doorkiesnummer +31235144838

mellemak@noord-holland.nl

31 oktober 2016

1|8

De commissie adviseert de voordrachten Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021 (VD-73) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021 (VD-74) te agenderen voor de PS-vergadering van 7 november 2016.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie M&F: zie onderstaand het uittreksel van het conceptverslag van de vergadering van de commissie M&F van 24 oktober 2016.

6. A-agenda Mobiliteit

6a. Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2017 – 2021

De agendapunten 6a en 6b, voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) worden integraal behandeld.

De **voorzitter** meldt dat zich een inspreker heeft gemeld. Hij geeft het woord aan mevrouw Alice de Nijs uit Haarlem.

Mevrouw **De Nijs** wenst graag een opmerking te maken over het onderhoud. Het onderhoud van provinciale wegen is doorgaans te perfect. Wegen worden gerenoveerd terwijl deze geen mankementen lijken te vertonen. De Zeeweg in Bloemendaal had al voor de renovatie een perfect wegdek. De westelijke Randweg van Haarlem is over de gehele lengte geasfalteerd. Dit lijkt mevrouw De Nijs nogal overdreven. Werkt de provincie Noord-Holland met eigen wegenbouwdeskundigen, of worden deze ingehuurd, bijvoorbeeld bij een aannemer? Wellicht is het verstandig een second opinion te vragen bij wegenbouwdeskundigen die geen enkele omgang hebben met het 'old boys network' en die buiten de invloedssfeer staan?

De provincie gaat met gebiedscontracten werken, met een financieel plafond per gebied. De aannemers zullen een zo hoog mogelijke winst willen behalen, dus de provincie moet waakzaam zijn nu zij het beheer aan de markt gaat overdragen. In hoeverre houdt de provincie de regie in handen?

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn vanuit de commissie aan de insprekerster. Hij bedankt mevrouw De Nijs voor haar inspraak.

De heer **Zoon** (PvdD) constateert dat er in het PMI veel over de fiets staat. Het betreft hoofdzakelijk meekoppelprojecten. Kijkt men naar de weg zelf dan is daarvoor een gelikt instrument: de geprioriteerde projecteninvesteringsstrategie. Zou er voor de fiets ook niet een dergelijke strategie moeten komen? In het PMI wordt melding gemaakt van een nieuw project: de aansluiting N203-A9. Hoe is dit project in het PMI gekomen? Heeft gemeente Uitgeest dit project aangedragen? Hoe kunnen Provinciale Staten hierover een besluit nemen?

De heer **Hoogervorst** (SP) constateert dat het eerder beschikbaar gestelde bedrag van ruim € 46 miljoen, ter dekking van hoger geraamde uitgaven, niet in dit geactualiseerde PMI wordt ingezet. De SP heeft hier weinig

moeite mee. De gedeputeerde verkondigde zojuist dat de provincie zich slechts richt op het verbeteren en verduurzamen van bestaande wegen.

Bij interruptie benadrukt gedeputeerde **Post** dat zij niet sprak over 'slechts'. Ze zei dat het "vooral verbreding betreft, in verband met duurzaam veilig, want het aantal nieuwe wegen dat wordt aangelegd is vrij overzichtelijk."

De heer **Hoogervorst** (SP) zegt over project 1, de nieuwe aansluiting op de A9 bij Heiloo, dat de SP hiermee vanaf het begin veel moeite heeft gehad. Het project kent veel onduidelijkheid betreffende nut en noodzaak en brengt grote financiële risico's met zich mee. De inspreker van hedenmiddag hebben de blik van de SP op deze mogelijke aansluiting nogmaals bevestigd. De ontwikkelingen baren de fractie grote zorgen. Tijdens de Statenbehandeling van het PMI in november komt de SP met een amendement om het project terug te zetten naar de studiefase.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de SP wenst dat reeds genomen besluiten door Provinciale Staten worden teruggedraaid.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat dit zou moeten gebeuren als dat nodig is. Provinciale Staten moeten daarover eerlijk zijn als er sprake is van voortschrijdend inzicht. Het moet dan kunnen om een stapje terug te doen.

De SP is zeer positief over de aanpak van de bereikbaarheid van Den Helder. De fractie zal blijven toezien op het feit dat het een integrale aanpak moet worden.

Bij project 23, de fietstunnel onder N23, wordt de gedeputeerde gevraagd er bij de gemeente Hoorn op aan te dringen om het tunneltje eerder in gebruik te nemen en niet pas als het bedrijventerrein vol is.

Hoe komt project 32, de nieuwe afslag bij Uitgeest, in het PMI? Wat is er veranderd sinds 2010?

In welke fase bevindt project 66, het fietspad langs de N247, zich?

Over project 85, het verbreden van fietspaden tussen Alkmaar en Bergen, is de SP positief.

Over de lijst 'Gerealiseerde projecten' vraagt spreker of het mogelijk is een overzicht aan deze lijst toe te voegen van de totale kosten, na afronding van elk project.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vertelt dat de fractie van 50PLUS technische vragen stelden over het PMI en de Westfriisiaweg. Het is jammer dat niet bekend is wat de financiële consequenties van de vertragingen zijn. De overige vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) is blij dat aan het PMI nieuwe projecten zijn toegevoegd, met name HOV Haarlemmermeer-Bollenstreek met uitvoering in 2020.

Het is goed dat wordt gesproken over het doortrekken van de Amstelveenlijn naar Uithoorn. De provincie dient zich aan te sluiten bij de discussie die plaatsvindt binnen de Metropoolregio om het Amsterdamse metronetwerk verder uit te breiden in de regio.

GroenLinks is minder enthousiast over het project voor de bereikbaarheid van Den Helder. Er moet voor een evenwichtige oplossing worden gekozen tussen het verbeteren van de weginfrastructuur en die van het spoor. Ook is het belangrijk dat gekeken wordt naar verdubbeling van het spoor richting Den Helder.

Mogelijk kan een aanpassing van een rotonde al voldoende zijn om de bereikbaarheid van Den Helder te verbeteren. Op die schaal moet eraan worden gewerkt.

Op pagina 15, project 5 staat een tekstuele fout. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is niet vastgesteld door Provinciale Staten. De heer Van Berkum verzoekt de tekst aan te passen.

Bij interruptie benadrukt gedeputeerde **Post** dat amenderen de enige manier kan zijn om op dit moment nog een wijziging door te voeren in het PMI. Het document is namelijk al door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. Ook kan GroenLinks in Provinciale Staten navraag doen, waarna Gedeputeerde Staten een uitleg geven.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) vindt het allerbelangrijkste dat de discussie zuiver blijft.

GroenLinks diende rond de verkiezingen een initiatiefvoorstel met betrekking tot de fiets in. D66 diende een dergelijk voorstel in en het fietsnetwerk staat in het coalitieakkoord. Het is prettig dat er geld voor is gereserveerd. Wanneer vindt de discussie plaats over de inrichting van het fietsnetwerk?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat D66 een lineair verband ziet tussen de investeringen en de kapitaal- en onderhoudslasten. Dat is een lange termijn consequentie waar Provinciale Staten goed over na moeten denken. Er gaat enorm veel provinciegeld naar mobiliteit. Dat vindt D66 goed, maar de vraag is hoe

Provinciale Staten worden gefaciliteerd om in gezamenlijkheid met Gedeputeerde Staten daarin de keuzes te bepalen. Het PMI is onvoldoende als een volledig instrumentarium. De heer Tijssens mist de mogelijkheid om met elkaar gebiedsgericht te discussiëren over waar de grote knelpunten zitten. Dit zou niet alleen trajectgeoriënteerd moeten gebeuren. In het kader van de Omgevingswet moet worden nagedacht over de integratie van mobiliteit.

In de tekst van de het PMI vindt de heer Tijssens te weinig aanknopingspunten om met elkaar de gezamenlijkheid in de discussie te hebben. Het PMI is overigens wel een goed controle-instrument. Het is een constatering dat Gedeputeerde Staten zich in een bepaalde fase bevinden, wat hun proces betreft. De vraag is in hoeverre het zinnig is om dat te amenderen. Feitelijk kan er iedere maand een wijziging in het PMI komen.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) of de heer Tijssens met hem van mening is dat het juist, die ene keer per jaar dat het PMI wordt vastgesteld, zinnig is om te amenderen.

De heer **Tijssens** (D66) noemt als voorbeeld HOV 't Gooi. Vorig jaar is besloten dat project in tweeën te knippen. Feitelijk is er sprake van twee statussen. In dit PMI staat dat het project in de realisatiefase is beland. De heer Tijssens neemt aan dat er ook nog een planfase is en dat voor hetzelfde project. Wanneer de heer Tijssens dit laat passeren, dan betekent dat toch niet dat daarover een besluit is genomen. De heer Tijssens denkt van niet. D66 staat positief tegenover het plan om nader te kijken naar de aansluiting van Den Helder op de rest van de provincie. Op basis van dit PMI kan D66 niet beoordelen of Gedeputeerde Staten op de goede weg is daarmee.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens nog weet dat in het coalitieakkoord is afgesproken dat Gedeputeerde Staten een onderzoek gaan doen naar de betere bereikbaarheid van Den Helder. Dan is het toch niet raar dat het nu in het PMI staat?

De heer **Tijssens** (D66) bedoelde het anders. In het PMI staan enorm veel plannen. Per plan staat er maar een beperkt stuk tekst en dat is ook logisch. Op de inhoud van de individuele projecten is het lastig om de discussie te voeren.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens bij het PMI alle afzonderlijke projecten wil gaan behandelen. Deze komen immers al terug in de begroting.

De heer **Tijssens** (D66) vindt het PMI een uitstekend instrument, met name gericht op de controlefunctie. Op een overzichtelijke manier tonen Gedeputeerde Staten de status van de verschillende projecten. De heer Tijssens dankt het college daarvoor. Naast het PMI is er nog een Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan en een Investeringsstrategie. De laatste heeft meer een trajectenbenadering. Als de provincie een fors deel van haar middelen uitgeeft aan mobiliteit dan mist de heer Tijssens tussen het PMI, een opsomming van het totaal, en de individuele besluiten het aangrijpingspunt om discussies te voeren.

Bij interruptie vraagt mevrouw **De Meij** (50PLUS) waarom zou worden doorgegaan met een project, als blijkt dat het oorspronkelijk doel niet langer kan worden behaald.

De heer **Tijssens** (D66) is van mening dat het PMI niet de informatie biedt om een goed gefundeerde discussie met elkaar te voeren over bijvoorbeeld de afslag Heiloo. Een meerderheid van Provinciale Staten is akkoord gegaan met de voordracht Afslag Heiloo. De afslag ligt in een bepaald gebied, dat men kan benoemen als de Regio Alkmaar. Wanneer discussiëren Provinciale Staten met elkaar over de Regio Alkmaar? Of wellicht moet men de afslag beschouwen als een belangrijk aspect van de Zaancorridor. Wanneer discussiëren Provinciale Staten over de Zaancorridor?

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of de heer Tijssens met hem van mening is dat het PMI juist het instrument is om grip te houden op bepaalde projecten. Via een amendement kan een bepaald project worden teruggezet in de uiteindelijke realisatie.

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat hij de documenten mist om de discussie goed te kunnen voeren. Het PMI gaat als zodanig onvoldoende op de inhoud in. Overigens heeft hij geen twijfels over het eerder genomen besluit over de afslag op de A9 bij Heiloo. Het is belangrijk dat Provinciale Staten op gebiedsniveau nadenken over de verschillende modaliteiten en de verhouding tot elkaar. Persoonlijk vindt de heer Tijssens dat ze dat op dit moment verwaarlozen. De vaarwegen vormen een belangrijk onderdeel van het PMI. Is het mogelijk daar vraaggestuurd naar te gaan kijken? Kunnen Gedeputeerde Staten door middel van een goed document Provinciale Staten daartoe in staat

stellen. Welke investeringen in de vaarwegen zouden de provincie verder helpen om een groter aandeel binnenvaart te krijgen?

Bij grote projecten zou het handig zijn als er een plus- en minscenario zou zijn, voor wat betreft de uitgaven en omvang van het project. Bijvoorbeeld: bij het project 'Duinpolderweg' worden zeven varianten onderzocht in de MER-procedure. Dat zijn oplossingen in wat men krijgt, maar ook in wat het gaat kosten. Hetzelfde geldt voor A8-A9. Er zijn zulke grote verschillen terwijl het als één project in het PMI staat. De heer Tijssens mist hier de controlerende mogelijkheden.

Gedeputeerde **Post** begrijpt niet hoe de heer Tijssens de controlerende mogelijkheden kan missen. Beide projecten zijn namelijk nog niet financieel ingeboekt.

De heer **Tijssens** (D66) ziet het als een onderdeel van de controlerende taak wanneer binnen een bepaalde bandbreedte wordt gebleven.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat de bandbreedte op dit moment nul is. Er is nog geen voorkeursvariant. Welke zekerheid verwacht de heer Tijssens te krijgen met een bandbreedte.

De heer **Tijssens** (D66) erkent dat er in de studiefase nog veel onzeker is.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) hoe de heer Tijssens aankijkt tegen het fietsnetwerk.

De heer **Tijssens** (D66) heeft zijn fractie beloofd te kijken of er voldoende middelen zijn in de beleving van Gedeputeerde Staten om in de begroting rekening te houden met investeringen in de fiets. De heer Tijssens ziet dat dit het geval is. Zeer binnenkort komt Provinciale Staten over de inhoud daarvan te spreken.

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of D66 ook van mening is dat het onderhoud soms best een tandje minder kan.

De heer **Tijssens** (D66) verwijst naar een eerdere discussie over het onderhoud. Men was het er toen over eens dat niet aan de status van het provinciaal wegennet moet worden afgedaan. Gaat de provincie op een hoger onderhoudsniveau zitten dan kost dat meer geld dan op een lager onderhoudsniveau. Vragen als die van de inspreker kunnen dan worden verwacht.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) zegt dat zijn fractie een aantal positieve ontwikkelingen ziet, zoals de verbreding van de fietspaden bij de N510, het oppakken van het kruispunt in de N525 (La Place) in Laren, de bereikbaarheid van Den Helder. ChristenUnie-SGP sluit zich aan bij de oproep om het laatste integraal te bekijken en ook naar OV te kijken.

De fractie is verbaasd over het project 'A9-afslag Akersloot'. Dit project lijkt geheel uit de lucht te zijn gevallen. Klopt dit? Waarom zouden Gedeputeerden Staten deze afslag willen?

Er staan veel openbaar vervoerprojecten in het PMI. Goed openbaar vervoer is een speerpunt van de fractie. Het zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn, of men nu in de grote stad of in een kleine kern woont. Het coalitieakkoord spreekt in dit verband over keuzevrijheid van vervoermiddel voor alle Noord-Hollanders. Dit is nog steeds niet bereikt. Op veel plaatsen is openbaar vervoer geen serieus alternatief voor het gebruik van een individuele verbrandingsmotor.

HOV Haarlemmermeer-Bollenstreek is volgens het coalitieakkoord onlosmakelijk verbonden met de zogenoemde Duinpolderweg. Het kost meer tijd dan verwacht en veroorzaakt veel onzekerheid in de regio. Het is goed om te zien dat in het PMI dit project nu gestart gaat worden. Toch was de fractie wel verbaasd. In de vorige vergadering zei de gedeputeerde nog dat het openbaar vervoerdeel bij Zuid-Holland ligt en dat Noord-Holland hierin geen rol heeft. Kan de gedeputeerde dit toelichten? Is het niet wat laat om nu met de studiefase te starten? Zou niet tot versnelling moeten worden overgegaan? De burgers in die regio wachten al lang op duidelijkheid. Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben een motie aangenomen, waarin wordt overwogen dat zowel het HOV als de verkeersafwikkeling vragen om een goede oplossing. Daar is besloten om de onderdelen van het HOV en het bereikbaarheidvraagstuk in de Bollenstreek procedureel van elkaar te ontkoppelen, om maximaal draagvlak te kunnen creëren en snelle besluitvorming. Is de gedeputeerde bereid om, met inachtneming van de uitspraak in het coalitieakkoord, ten behoeve van het maximale draagvlak en de voortgang het HOV procedureel los te koppelen van de bereikbaarheidvraagstukken die binnen het project Duinpolderweg opgelost gaan worden.

HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid gaat volgens het PMI van studie- naar realisatiefase. De heer Klein neemt aan dat dit fout vermeld staat. Of het gaat van plan- naar realisatiefase, of van studie- naar planfase. Wat is correct?

De heer **De Graaf** (CDA) bedankt voor de beantwoording van technische vragen. Het is goed dat in het PMI 17 nieuwe projecten zijn opgenomen. De aansluiting van de N203 op de A9 is een studie. Het is terecht dat de provincie zo flexibel is dat wanneer daarom gevraagd wordt, er naar gekeken wordt. Zolang het zich in studiefase bevindt, maakt de heer De Graaf zich geen zorgen. De CDA-fractie vindt het prima dat de provincie proactief reageert. De opname van HOV Bollenstreek is goed vanwege de integraliteit van de oplossing die wordt gezocht voor de duinpolderverbinding. Het CDA vroeg vorig jaar naar de monitoring van de effecten van de situatie rond de nieuwe N201. Er is een nieuw onderzoek opgenomen ten aanzien van de kruising N201 en N231. Wanneer zijn de verkeerskundige effecten bekend, waarover de verkeerskundige aanpak spreekt? Dit geldt ook voor het project 'Bereikbaarheid Waterland'.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) mist in de omschrijving van project 1 'Aansluiting A9-Heiloo' de fietsbrug over de A9, waarvoor de PvdA zich heeft ingezet.

Project 15 'N203 aansluiting op A9 bij Uitgeest': het gebied wordt door deze mogelijke verbinding doorsneden. Dit gaat ten koste van het landschap, dat onderdeel uitmaakt van Oer IJ. De PvdA vraagt waarom deze studie er komt. Iets noordelijker komt er een aansluiting vanuit Heiloo.

Project 68 'N247 bij Waterland': de PvdA betreurt het dat de studie van de dorpsbewoners niet wordt genoemd. Wordt er voldoende recht gedaan aan de inzet van de bewoners?

Bij Verkeersmanagement wordt het fietsverkeer niet genoemd. Wordt het fietsverkeer meegenomen in het proces?

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) zegt dat de VVD akkoord gaat met de voordrachten voor het PMI en PMO.

Zij is blij om te horen dat een inwoner van Noord-Holland blij is met de goed onderhouden wegen. De VVD is er een voorstander van dat het onderhoud op tijd wordt geregeld. Wordt gewacht tot er kuilen of gaten in het wegdek zitten dan ontstaan schade en mogelijk zelfs ongelukken.

Zoals mevrouw Kaamer van Hoegee het PMI leest wil Uitgeest de afslag iets eerder hebben. Niet op de A9 zelf, maar op de afslag naar de A9. Kan de gedeputeerde verduidelijking geven?

Over de opleverdatum van de Westfrisiaweg, die in het PMI wordt genoemd, maakt de VVD zich zorgen.

Met de bereikbaarheid van Den Helder zal het vast goed komen. De doorstroming binnen Den Helder is ook een project in het PMI. Zeer recent is er ophef ontstaan in Den Helder, omdat de lokale wethouder heeft geroepen dat er een transferium c.q. opstelsterrein voor Den Helder moet komen te liggen. Is dit in het onderzoek meegenomen?

De heer **Van Hooff** (PVV) vertelt dat de PVV zich zorgen maakt over de Westfrisiaweg. Hierover volgt nog een apart agendapunt.

Over de bereikbaarheid van Schiphol is gemeld dat er begin december een gemeenschappelijke vergadering in Amsterdam is. Te verwachten valt dat dan goed over het onderwerp zal worden gesproken.

Kan de gedeputeerde de zorgen van inwoners van Muiden wegnemen over de bereikbaarheid van de P&R? De op- en uitstappunten zijn niet meer actueel nu de wegen zijn verlegd.

Gedeputeerde **Post** zegt over de aansluiting N203-A9 bij Akersloot dat het niet meer en niet minder is dan een kleine vraag van een gemeente. Het is niet de bedoeling dat een uitgebreide studie wordt verricht. De gedeputeerde sprak ooit met de voorganger van de huidige burgemeester over de N203. De gemeente wil de N203 af waarderen. Gedeputeerde Staten stonden daar wat huiverig tegenover. Toen was de vraag van de gemeente of de weg autoluw kan worden gemaakt door een extra afslag te maken. De gedeputeerde heeft uitgelegd dat dit kapitalen kost. Zij gaf aan bereid te zijn om over de duim te berekenen wat het zou kosten als de gemeente daar een extra afslag wil aanleggen. Het is niet de bedoeling om er een project van te maken in de studiefase. De gedeputeerde kan zich zo voorstellen dat dit wordt geamendeerd in Provinciale Staten, met als gevolg dat het uit het PMI verdwijnt. De gedeputeerde vindt wel dat ze gehouden is om de gemeente in formele zin antwoord te geven op de vraag die gesteld heeft.

De gedeputeerde wacht het amendement van de SP over de A9 bij Heiloo af.

In de richting van de gemeente Hoorn zal de gedeputeerde mondeling de vraag overbrengen. Het is de tunnel van Hoorn. De provincie kan geen eisen stellen.

De gedeputeerde gaat ervan uit dat de financiële gegevens in het vervolg geleverd kunnen worden. De actualisatie van het PMI is onlangs afgerond. Bij de daarin genoemde afgeronde projecten staan de financiële gegevens. In de daarop volgende actualisatie zullen de financiële gegevens worden opgenomen.

Betreffende de N247 worden de twee varianten, die van de Provincie Noord-Holland en die van de Dorpsraad Broek in Waterland, op een gelijk niveau gebracht. Anders zouden er appels met peren vergeleken moeten

worden. Destijds was de verwachting dat dit ongeveer een jaar zal kosten. Bij het maken van de keuzes die nodig zijn, wordt de Dorpsraad nadrukkelijk betrokken.

De **voorzitter** vult aan dat deze commissie op 10 november 2016 een toelichting krijgt.

Gedeputeerde **Post** vertelt dat het voorstel voor het doortrekken van de Amstelveenlijn naar Uithoorn uiterlijk in december aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Het onderzoek naar de metro ligt wat genuanceerder. Er staat dat wordt onderzocht hoe kan worden gekomen tot een geïntegreerd railconcept. Dat betekent dat metro's kunnen rijden over heavy rail. Er kan dan beter gebruik worden gemaakt van de reeds aanwezige infrastructuur. Dat betekent niet dat het ook gaat gebeuren. De uiteindelijke beslissing of het gaat gebeuren ligt bij een andere overheid. Gedeputeerde Staten zijn wel tevreden dat met alle betrokken spoorpartners om de tafel wordt gezeten om te bekijken of die integratie kan plaatsvinden.

Als het rapport van de Fietsersbond is ontvangen, legt het college daar een voorstel op dat aan Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Provinciale Staten gaan daarover vervolgens in discussie en geven aan waar de prioriteiten worden gelegd. Als dat is wat wordt bedoeld met een discussie over het fietsnetwerk dan vinden de gedeputeerde en de heer Van Berkum elkaar daar.

Het betoog van de heer Tijssens heeft de gedeputeerde vooral opgevat als een oproep aan zijn collega's om met elkaar de discussie aan te gaan over de bereikbaarheid van de verschillende regio's in Noord-Holland. Een van de bases waarnaar de heer Tijssens zoekt, wordt straks gevormd door de Omgevingsvisie.

Bij interruptie vraagt de heer **Tijssens** (D66) wanneer voor het laatstgenoemde iets kan worden verwacht. Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan is niet meer geactualiseerd. Daar zit een witte vlek in de beeldvorming.

Gedeputeerde **Post** zegt dat is afgesproken dat het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan niet meer zal worden geactualiseerd, maar dat het huidige plan doorloopt. Voor de planning van de Omgevingsvisie dient de heer Tijssens zich te richten tot gedeputeerde Geldhof.

De gedeputeerde voelt niet veel voor vraaggestuurd onderhoud bij vaarwegen. Dat zou betekenen dat de scheepvaart bepaalt wanneer wat wordt onderhouden.

Bij interruptie wijst de heer **Tijssens** (D66) erop dat hij niet sprak over vraaggestuurd onderhoud maar over vraaggestuurd investeren. Hij vroeg welke investeringen zouden leiden tot meer binnenvaart.

Gedeputeerde **Post** veronderstelt dat een modal shift naar meer binnenvaart niet direct afhankelijk is van grote investeringen. Het college voerde het gesprek met Schuttevaer. Er is met name behoefte aan faciliteiten op de plekken waar de schippers moeten wachten. Daarin komt de provincie hen tegemoet bij de uitwerking van motie 25. Vervoer over water wordt vooral bepaald door de economische omstandigheden bij de binnenvaart. Het voorzien in faciliteiten en investeren zullen niet direct leiden tot meer vervoer over water. Daarvoor zijn andere zaken nodig.

De gedeputeerde voelt er niet voor om bij alle projecten te werken met bandbreedtes. Dat levert bedragen op die enorm uiteen lopen. Een getal zegt pas iets als wordt uitgegaan van de raming van de voorkeursvariant. Als varianten elkaar heel veel ontlopen en er worden onzekerheidsmarges van 30% tot 40% gehanteerd dan biedt dat absoluut geen zekerheid.

De heer Tijssens vreest een toekomstig tekort aan middelen vanwege de areaaluitbreiding. Op dat punt zullen de gedeputeerde en de heer Tijssens elkaar niet vinden. De gedeputeerde is een groot voorstander van de gulden financieringsregel.

In Zuid-Holland is het tracé voor de aanleg min of meer definitief bekend is. Noord-Holland is, voor wat betreft de keuze voor het tracé, afhankelijk van de keuze die gemeente Haarlemmermeer maakt voor woningbouw. Zolang geen definitieve keuze is gemaakt, kan het HOV-tracé niet worden vastgesteld. De ontsluiting van de Haarlemmermeer kent twee kanten, over de weg met de auto en per bus over een busbaan. Het is het een en het ander. Wat het college betreft wordt die koppeling niet losgelaten. Het college wil gewoon uitvoering geven aan het coalitieprogramma.

Een antwoord op de vraag over HOV Aalsmeer volgt schriftelijk.

Een eerste rapportage over de monitoring van de verkeerskundige effecten, zoals door de heer De Graaf gevraagd, kan worden gegeven. Een en ander moet nog in een brief worden vervat. In de volgende commissievergadering zal er meer informatie kunnen worden gegeven.

De fietsbrug over de A9 bij Heiloo mist, omdat het PMI is opgesteld voordat definitief was besloten over de aanleg van dat fietspad. De fietsbrug komt er. Bij een volgende actualisatie zal het op de juiste manier worden vermeld.

De vraag vanuit de inspraak of de provincie niet teveel onderhoud pleegt, is er één die de gedeputeerde niet zou moeten beantwoorden. Met de Staten zijn onderhoudsniveaus afgesproken. Provinciale Staten bepalen het niveau van onderhoud. Als zij vinden dat het niveau te hoog ligt, dan moet een lager niveau worden vastgesteld. Het zicht op de weg en het ervaren van de weg niet altijd iets zegt over de kwaliteit en feitelijke staat van onderhoud van de weg. Een weg kan er prachtig uitzien, maar spekglad zijn, omdat de topklaar volkomen is afgesleten. In de trajectgerichte benadering wordt een specifieke methodiek gehanteerd, waarbij het optimum wordt gezocht tussen het vervangen van de weg zelf en alles wat samenhangt met die weg. Dit levert zo min mogelijk hinder op, omdat de weg niet op verschillende momenten afgesloten hoeft te worden. De gedeputeerde heeft nog niet gehoord van het college van B en W van Den Helder over een transferium of opstelplaats buiten Den Helder. Zij vindt het wat ingewikkeld om in te gaan op berichten in de media. Om bij de veerhaven te komen, zijn er verschillende routes te rijden. Een belangrijke route gaat over een provinciale weg. Een gemeente kan een provinciale weg niet zomaar afsluiten of verkeersluw maken. De gedeputeerde verwacht dat de gemeente en Gedeputeerde Staten eerst zullen praten over wat wenselijk is en hoe partijen elkaar daarin kunnen vinden.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegge** (VVD) of de doorstroming in Den Helder is meegenomen in het onderzoek.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat is afgesproken dat de bereikbaarheid van Den Helder wordt onderzocht. Daarbij wordt gekeken naar de verbetering van bestaande infrastructuur, als naar andere mogelijkheden. Alle onderzoeken uit het verleden worden daarbij betrokken. De bereikbaarheid van Den Helder heeft ook betrekking op de bereikbaarheid in Den Helder. De gedeputeerde weet niet of in het verleden naar het laatste is gekeken. Zij kent niet alle onderzoeken.

De wethouder van gemeente Gooise Meren heeft ook gevraagd naar de bereikbaarheid van de P&R bij Muiden. Die brief wordt uiterlijk week 44 beantwoord. Een afschrift daarvan zal naar Provinciale Staten worden gezonden. De zorg over buslijn 110 kan worden weggenomen voor de concessieperiode zoals die nu loopt. Toen de beslissing over de verlegging van de A1 genomen werd, wist de voormalige gemeente Muiden (thans gemeente Gooise Meren) ook dat de P&R ging verhuizen. Het is al vijf jaar bekend dat de P&R wordt verplaatst. Had de gemeente vijf jaar geleden aan de bel getrokken dan had er naar gekeken kunnen worden. Als het Muiderslot meent slecht bereikbaar te zijn, zou het kunnen overwegen om een pendelbusje in te zetten. Het gebruik van de OV-fiets aldaar blijft ver achter bij waar men op hoopte. Dit is voor NS een reden om te overwegen of de OV-fiets daar in stand moet worden gehouden.

Bij de tweede actualisatie in juni is TWINH-krediet aangevraagd en verleend en daarmee gaat het project HOV Aalsmeer-Schiphol naar de realisatiefase.

Het is niet gebruikelijk maar het is mogelijk dat een project in een keer van studie- naar realisatiefase gaat.

De **voorzitter** zegt toe dat zal worden bekeken of beide voordrachten voor PMI en PMO integraal besproken kunnen worden in Provinciale Staten, waarna separaat besluitvorming plaatsvindt over beide voordrachten.

6b. Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2017-2021

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) begrijpt uit de PMO dat er een flink aantal kilometers oever wordt vervangen van bijvoorbeeld staal naar hout of andersom. Helaas is het beoogde doel ten aanzien van natuurvriendelijke oevers niet behaald. Zouden ten aanzien van oevers, in het kader van vaarwegbeheer, meekoppelkansen kunnen worden gecreëerd? Hoe staan de andere commissieleden hier tegenover? Heeft de gedeputeerde nog ideeën op dit gebied, zodat doelen kunnen worden gecombineerd?

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) sluit zich aan bij de wens van de PvdD om de oevers zo natuurvriendelijk mogelijk uit te voeren.

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat de kosten van het onderhoud afhankelijk zijn van het areaal. Een variabiliteit als gevolg van gekozen oplossingen werkt ook daar door. Als bekend is dat medio 2023 een tekort aan middelen dreigt te ontstaan als gevolg van de areaaluitbreidingen, dan maakt de heer Tijssens zich zorgen over de besluiten die voorliggen. In hoeverre is het PMO volledig? Hoe kan goed worden ingeschat welke toekomstige projecten al geheel of gedeeltelijk zijn meegenomen in het PMO?

De heer **De Graaf** (CDA) constateert dat het PMO een uitgebreid overzicht geeft. Daarin ontbrak het Stuyvesanttunneltje onder de N208. Daarover was veel onrust. Vanuit de achterban begreep de heer De Graaf dat het heel behoorlijk wordt opgelost, in overleg met bewoners en gebruikers. De heer De Graaf meldt dit omdat de overheid op dergelijke praktische zaken wordt afgerekend. Er gebeuren ook goede dingen. De transitie naar gebiedscontracten is van een heel andere orde. Het CDA is zeer geïnteresseerd in een eerste rapportage over de resultaten, die in de Kop van Noord-Holland zijn geboekt. Wanneer kunnen die resultaten worden verwacht?

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) verwijst naar de actualiteit rond de Merwedebrug. De PvdA is benieuwd of het verstandig is om in Noord-Holland een quickscan uit te voeren naar de bruggen.

Hoeveel kilometer fietspad komt er in 2017 bij?

De PvdA steunt het voorstel van de PvdD om te kijken naar de natuurvriendelijke oevers. De fractie ziet graag een reactie van de gedeputeerde op de inbreng van de inspreker. Natuurlijk kijkt de PvdA uit naar alle kansen en opgaven die uit het fietsinventarisatieonderzoek komen.

De heer **Van Hooff** verwijst ook naar de lange files die ontstaan door de afsluiting van de Merwedebrug voor vrachtverkeer. Is de kans aanwezig dat dit ook gebeurt met de Noord-Hollandse bruggen? Zo ja, kan dit worden voorkomen door extra onderhoud?

Gedeputeerde **Post** moet het antwoord op de vraag over de natuurvriendelijke oevers schuldig blijven. Op de scheepvaartroutes voor de beroepsvaart is het niet altijd mogelijk om met natuurvriendelijke oevers te werken. De gedeputeerde zal dit nagaan. Een schriftelijk antwoord volgt.

De gedeputeerde kan geen ja of nee antwoorden op de vraag of het PMO volledig is. Voor zover de gedeputeerde kan overzien, is het PMO volledig.

De gedeputeerde veronderstelt dat het niet nodig is om een quickscan aan bruggen in Noord-Holland uit te voeren. Er is een redelijk beeld van de staat van de kunstwerken in Noord-Holland. De gedeputeerde merkt dat de methodes om kunstwerken te onderzoeken steeds geavanceerder worden. Noord-Holland had een vergelijkbare situatie bij het onderhoud aan de brug in de N522. Daar moet versneld extra onderhoud worden gepleegd, omdat de brug in een slechtere staat is dan gedacht. De provincie heeft redelijk in kaart wat de onderhoudstatus is van kunstwerken. De gedeputeerde ziet niet veel in een quickscan, want voor een goed inzicht is een gedegen onderzoek noodzakelijk.

Op de vraag hoeveel kilometer fietspad er bij komt in 2017 heeft de gedeputeerde geen antwoord.

De **voorzitter** zegt toe dat de suggestie zal worden meegenomen om beide voordrachten voor PMI en PMO integraal te bespreken in Provinciale Staten, met daarna separate besluitvorming over beide voordrachten.

Beantwoording technische vragen M&F

1, Vragen van dhr. Van der Sluijs:

1) Is er in Noord-Holland beleid dat bij infrastructurele projecten een bepaald percentage van het gereserveerde budget besteed kan of moet worden aan het bewerkstelligen van kunst (beschilderingen, beelden, lichtkunst etc.)?

Zo ja, kunt u aangeven waar de details van dit beleid staan weergegeven?

Nee, dat is niet het geval. Er zijn in het verleden wel kunstwerken geplaatst bij de aanleg van infrastructuur om het gebruik te veraangename. Voorbeelden hiervan zijn de N302 en de N207. Vanaf 2006 zijn deze kunstprojecten gerealiseerd ten laste van het gedeelte in het projectbudget dat is gereserveerd voor landschappelijke inpassing(4%). In 2012 is een start gemaakt om het gedachtegoed van kunst bij infrastructurele werken structurele invulling te gaan geven, met name bij projecten boven € 10 miljoen en eventueel binnen de vierprocentregeling voor landschappelijke inpassing. Daartoe zijn als proef drie pilotprojecten geselecteerd:

- *De N248 (Stolperophaalbrug): is uiteindelijk door bezwaren uit de omgeving niet doorgegaan.*
- *Ronde N241/N242: in 2013 is een kunstwerk van Paul de Kort opgeleverd.*
- *Zuidtangent (R-net): is uiteindelijk niet doorgegaan, en in plaats daarvan is de Nesdijk (N241) geselecteerd. Hiervoor is eind 2014 het kunstwerk Monster van Nes van Michiel Kluiters als winnend ontwerp gekozen. Het kunstwerk bestaat uit bodemvondsten die te zien zullen zijn in de wand van de nieuwe fietstunnel Nes die in 2017 wordt geopend.*

Na oplevering moet nog een evaluatie van alle pilotprojecten plaatsvinden.

2) Kunt u aangeven bij welke Noord-Hollandse infrastructurele projecten en voor welk bedrag, de provincie Noord-Holland vanaf 2017 bijdraagt aan het bewerkstelligen van kunst? (met tevens een beknopte omschrijving van de te realiseren kunst)

Er zijn – behoudens bovenstaande pilotprojecten - geen concrete plannen voor kunstprojecten.

3) Kunt u (op projectniveau) aangeven hoeveel financiële middelen de provincie Noord-Holland tot nu toe in deze coalitieperiode heeft geïnvesteerd in kunst bij infrastructurele projecten? (met tevens een beknopte omschrijving van de gerealiseerde kunst)

In deze coalitieperiode betreft dat alleen het Monster van Nes, dat nu in uitvoering is. Het gaat om een bedrag van €200.000.

2, Vragen van dhr. Leever

Vraag

Reserve Cofinanciering Europese projecten

Het vreemde gedrag van deze reserve viel ons recent op te laat om daar vragen over te stellen voor de MvA.

We proberen het nu dan maar.

Op pag. 275 lezen we dat de reserve gevuld wordt met geld uit Brussel.

In pag. 33 zien we dat in 2015 € 5 mln wordt gestort en daarna t/m 2020 niets meer.

In 2016 wordt ruim € 6 mln opgenomen en daarna vanaf 2017 € 152.000.

In 2016 is een overdracht van bijna € 8 mln, vanaf 2017 ruim € 1 mln.

Wat houden die overdrachten precies in en welke projecten worden met dat geld uitgevoerd?

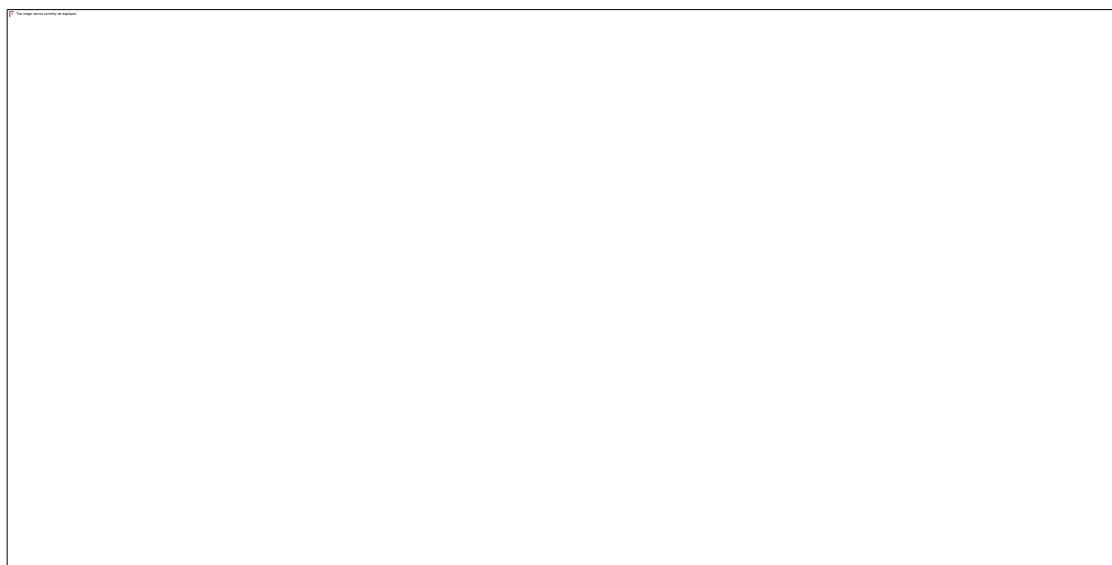
Het commentaar in de budgettabel over die overdrachten is nietszeggend.

Antwoord

Op pagina 275 van de begroting staat niets over het 'vullen van de reserve met geld uit Brussel'.

Het gaat hier niet om geld uit Brussel, maar om de door de provincie beschikbaar gestelde middelen voor cofinanciering (totaal € 8 miljoen voor Kansen voor West II).

P 275 Begroting 2017

De storting van € 5 miljoen in 2015 op pagina 33 (en € 3 miljoen in 2014) vloeit voort uit de Kaderbrief 2014 (regel M):

De 'opname' (onttrekking aan reserve) van € 6 miljoen in 2016 is bedoeld voor Europese projecten die een provinciale cofinanciering ontvangen. Het restant van 2 miljoen zal naar verwachting in 2017 onttrokken worden voor Europese projecten die hiervoor een aanvraag hebben ingediend, maar nog niet beschikt zijn.

De € 152.000 vanaf 2017 is bestemd voor de uitvoeringskosten van de managementautoriteit Kansen voor West.

De overdrachten vanaf 2017 van ruim € 1 miljoen hebben geen betrekking op deze reserve (dit is onder meer de jaarlijkse IPO bijdrage).

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, 2^e etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.K. van der Klugt
BEL/BOSE

Doorkiesnummer (023) 514 3391
asperenm@noord-holland.nl

INGEKOMEN - 9 NOV. 2016

1 | 4

**Betreft: Beantwoording openstaande vragen uit de commissie
Mobiliteit & Financiën van 24 oktober 2016**

Verzenddatum

- 9 NOV. 2016

Geachte leden,

Kenmerk

823124/879352

Tijdens de vergadering van de commissie Mobiliteit & Financiën van 24 oktober jl. heeft de gedeputeerde Mobiliteit bij vijf onderwerpen toegezegd schriftelijk op de vragen terug te komen.

Uw kenmerk

In deze brief vindt u de antwoorden op de vragen over de volgende onderwerpen:

1. Broek in Waterland in de begroting
2. Natuurvriendelijke oevers en vaarwegbeheer
3. Het areaal fietspaden
4. Verkeersmanagement en fietsverkeer
5. Fietspad langs de N247

Zoals gebruikelijk worden de vragen beantwoord in een brief aan PS. Wij hechten er namelijk aan dat alle leden van PS op de hoogte worden gebracht van het antwoord, opdat eenieder over dezelfde informatie kan beschikken.

1. Over de discussie Broek in Waterland wordt niets vermeld in de begroting?

Het klopt dat de discussie Broek in Waterland niet in de begroting opgenomen is. Bij de prioriteiten staan met name de projecten weergegeven die in coalitieakkoord genoemd staan. Met de bereikbaarheid van Waterland is wel in de begroting rekening gehouden. Het is opgenomen bij 'nieuw in de begroting' voor 2017 (pagina 11 en pagina 232 van de begroting).

Verder kunnen wij u het volgende over de voortgang van het project N247-16 (maatregelen N247, gedeelte A10-Edam) melden.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

In 2016 is een schetsontwerp met verschillende varianten opgeleverd voor het wegvak N247: A10 - N244. Op basis hiervan heeft de stuurgroep Bereikbaarheid Waterland in juli 2016 geadviseerd om een groot deel van de maatregelen verder uit te werken. De uitwerking van het deel N247 binnen de komgrens van Broek in Waterland wordt on hold gezet in afwachting van de studie met burgerparticipatie 'Dorpsraadvariant' in Broek in Waterland.

Het zuidelijk deel betreft het wegvak A10 - Het Schouw. Kruispunt Het Schouw wordt gereconstrueerd waarbij de verkeersstromen worden ontvlochten. Het groot onderhoud op dit traject wordt gecombineerd met de voorgenomen reconstructie. Het noordelijk deel betreft het wegvak Broek in Waterland - N244. De maatregelen vanuit project N247-14 worden hierin meegenomen. Verder betreft het de reconstructie van kruispunt Bernhardlaan en het groot onderhoud op het wegvak Monnickendam - N244.

In 2016 is op het wegvak Het Schouw - Broek in Waterland een tijdelijke busbaan aangelegd aan de oostzijde van de N247 om de huidige OV vertragingen op dit wegvak te verminderen, gecombineerd met levensduur verlengend onderhoud op dit wegvak.

2. *Zouden ten aanzien van natuurvriendelijke oevers, in het kader van het vaarwegbeheer, meekoppelkansen kunnen worden gecreëerd? Heeft de gedeputeerde nog ideeën op dit gebied, zodat doelen kunnen worden gecombineerd?*

Bij de voorbereiding van de vervanging van oevers wordt reeds een inventarisatie gedaan naar de kansen voor natuurvriendelijke oevers. Daaruit volgt een detaillering van het project. Bij de detaillering spelen aspecten als de ruimte die de vaargeul biedt, eigendom van de oevers en de (on)mogelijkheden van de aanleg in een waterkering een rol. De instandhouding van de functie van de vaarweg blijft centraal staan. In lang niet alle situaties blijkt een natuurvriendelijke oever mogelijk. Deze dient namelijk ook aan minimale afmetingen te voldoen om aan de doelstelling bij te dragen.

Verder wordt bij de uitwerking tevens gestuurd op het combineren van werkzaamheden. Zo wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers gekoppeld aan werkzaamheden die in het PMO zijn geprogrammeerd. Realisatie vindt dan plaats als de maatregel effectief is en er een kostendrager voor aanleg en beheer en onderhoud is gevonden. Aan de ambitie om natuurvriendelijke oevers te realiseren is in de provinciale begroting geen apart budget gekoppeld. De ruimte hiervoor moet binnen bestaande budgetten worden gevonden.

Zoals aangekondigd in de zomernota van 2016 wordt ingezet op een programmatische aanpak van het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De kansen voor natuurvriendelijke oevers zullen worden opgenomen in een uitvoeringsprogramma 'natuurvriendelijke oevers in

provinciale wateren'. Het kan daarbij gaan om oevers die opgenomen zijn in het PMO, maar ook daarbuiten. Naar verwachting zenden wij u begin 2017 het uitvoeringsprogramma toe.

3. Hoeveel kilometer fietspad komt er in 2017 bij?

In 2017 wordt er één project opgeleverd dat zorgt voor meer kilometer fietspad in Noord-Holland. Het gaat om de N208-05 waarbij een fietsverbinding wordt aangelegd tussen de Spoorzichtlaan in Haarlem en de Houtvaartkade in Aerdenhout. Het gaat om ongeveer 350 meter fietspad. Deze verbinding voorziet in een ontbrekende schakel langs de N208. Er vindt nog overleg plaats met de gemeenten en het hoogheemraadschap over het ontwerp.

Daarnaast geven wij u mee dat er in 2017 een nieuwe methode om fietspaden aan te leggen op een veenondergrond wordt getest. Al jaren is er een wens op de oude trambaan langs de N247 tussen Broek in Waterland en Monnickendam een fietspad aan te leggen. De kosten zijn echter hoog vanwege de veenondergrond in de regio Waterland. De provincie heeft een nieuwe methode ontwikkeld waardoor de totale kosten beduidend lager uit kunnen komen. De nieuwe methode wordt in de praktijk getest en kan bij positieve resultaten ingezet worden om de fietsstructuur in de regio Waterland te verbeteren. De proef vindt plaats voor 200 meter op een bestaande fietsroute en 50 meter op de oude trambaan. Naar verwachting worden medio 2018 de resultaten van deze proef opgeleverd.

4. Bij Verkeersmanagement wordt het fietsverkeer niet genoemd.

Wordt het fietsverkeer meegenomen in het proces?

Het beleidskader verkeersmanagement, dat door Provinciale Staten op 2 juni 2014 is vastgesteld, is gericht op het autoverkeer op de weg. Met het fietsverkeer wordt uiteraard wel rekening gehouden als het gaat om de afstelling van verkeerslichten voor een vlotte en veilige oversteek van fietsers.

5. *In welke fase bevindt project 66, het fietspad langs de N247, zich?*

In overleg met de omgeving wordt nog gewerkt aan het ontwerp. De planning is om de scope van het project begin 2017 definitief te maken, waarna het project aanbesteed kan worden. Uitvoering is voorzien voor 2018/2019.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Provinciesecretaris
R.M. Bergman

voorzitter
J.W. Remkes

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

F.C.D. Noordberger

BU/BSP

Doorkiesnummer (023) 514 3471

noordberger@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2017-2021

Kenmerk

829833/829838

1 SEP. 2016

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de Voordracht Provinciaal
Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021.

Wij verzoeken u deze voordracht gelijktijdig te behandelen met de
begroting op 7 november a.s.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

H.J. Scharman

waarnemend provinciesecretaris

voorzitter

J.W. Remkes

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

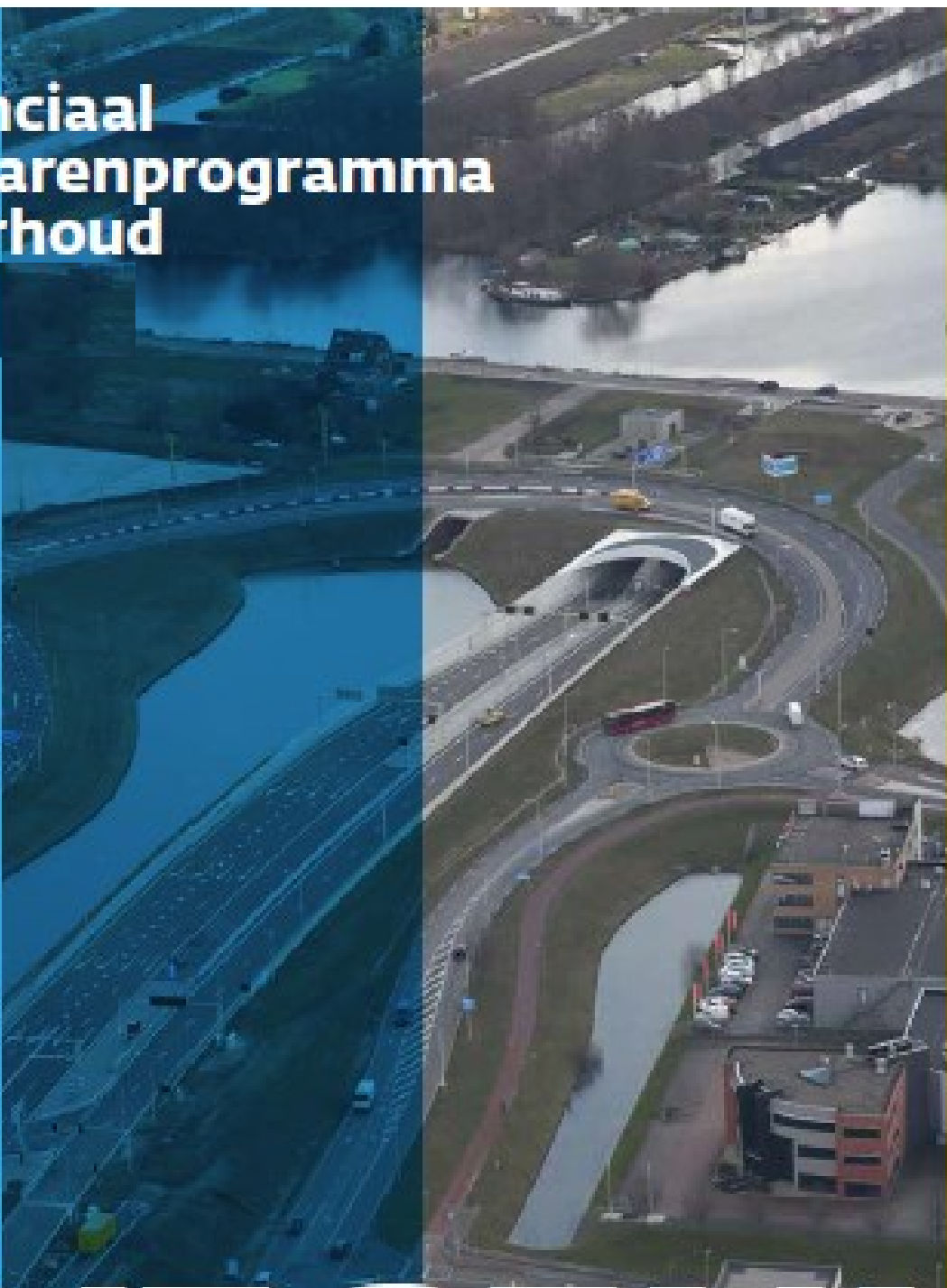
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem

www.noord-holland.nl

Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

WEGEN

Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud

Colofon

Uitgever

Provincie Noord-Holland

Poortweg 123 | 2000 MD Haarlem

Tel.: 020 594 31 43 | Fax: 020 594 40 40

www.noord-holland.nl

post@noord-holland.nl

Directie-waarde

Provincie Noord-Holland

Directie Samen Levenslang | Sector Samenwerking en
programmering Infrastructuur (ISF)

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische vormgeving

Provincie Noord-Holland, MediaProductie

Opmaak

200 exemplaren

Haarlem, november 2014

INHOUDSOPGAVE

blz.

1. INLEIDING	2
2. BESTUURLIJK EN BELEIDSMATIG KADER	4
3. GEBIEDSGERICHTE AANPAK	6
4. FINANCIËLE TOELICHTING	8
5. MEERJARIG ONDERHOUDSOPGAVE	10
6. GEREALISEERDE PROJECTEN 2016	25
7. KASRITME 2016	27
8. AFKORTINGENLIJST	28

1 INLEIDING

De provincie heeft wegen, kunstwerken, vaarwegen en vrij liggende OV-banen in eigendom. Langs een groot deel van onze wegen liggen ook parallelwegen en fietspaden die eigendom van de provincie zijn. Het geheel aan fysieke objecten dat samen de wegen, vaarwegen en openbaar vervoer banen vormt, wordt ons areaal genoemd.

Vanuit de Wegenwet en de Scheepvaartverkeerswet vloeit voort dat de provincie wettelijk verplicht is het provinciale areaal in stand te houden. De provincie doet dit door onderhoud aan het areaal te plegen, of het areaal te vervangen.

De provinciale infrastructuur is van groot maatschappelijk belang. Het onderhoud van de infrastructuur is er op gericht om optimale prestaties in relatie tot doorstroming, leefbaarheid en verkeersveiligheid van de infrastructuur te bereiken.

De gewenste kwaliteit van ons areaal is afgeleid van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen van Provinciale Staten. Op basis van de daarin

gestelde kaders en kwaliteitseisen wordt ons areaal onderhouden.

In het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma en de benodigde financiering voor onderhoud van het areaal met in achtneming van de gestelde eisen. De kwaliteit wordt voortdurend bewaakt en daar waar afwijkingen zijn wordt ingegrepen. Bij voorkeur worden de werkzaamheden gebundeld op trajecten uitgevoerd (trajectbenadering). Belangrijk principe van onze aanpak zijn transparante afwegingen tussen prestaties, risico's en kosten. Deze afweging maakt een efficiënte inzet van middelen mogelijk. Onze aanpak is gecertificeerd volgens de internationale norm voor Asset Management, ISO 55000.

Onderstaande tabel geeft de omvang van ons areaal weer.

Type areaal	Hoeveelheid	Eenh.
Wegen (enkel- en meerbaans)	613	km
Fietspaden / parallelwegen	387	km
Vrijliggende busbanen	45	km
Openbare verlichting	11.298	stk
VRI's	262	stk
DRIP's	25	stk
Faunapassages / Dassenrasters	65 / 1000	stk/m
Haltes / stations HOV baan	58	stk
Haltes langs provinciale wegen	142	stk
Kunstwerken (waarvan ecoducten resp. sluizen resp. tunnels)	539 (2 resp. 10, resp. 2)	stk
Vaarwegen	246	km
Verkeerscentrale	1	stk
Tunnelcentrale	1	stk

[hoeveelheden 1-1-2016]

Het onderhavige PMO beschrijft op welke beleidsuitgangspunten het onderhoud gebaseerd is, zie hoofdstuk 2. Deze maatregelen zijn in tegenstelling tot eerdere PMO's niet afzonderlijk meer benoemd, maar zoveel mogelijk per gebied. In hoofdstuk 3 is de gebiedsgerichte aanpak weergegeven. Hoofdstuk 4 bevat een financiële toelichting. De financiële dekking en

de onderhoudsbehoefte voor de komende jaren per gebied zijn weergegeven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt een overzicht gegeven van de in 2015 gerealiseerde projecten. Hoofdstuk 7 geeft een overzicht van de geactualiseerde kasritmes in 2016. En in hoofdstuk 8 wordt een afkortingenlijst weergegeven.

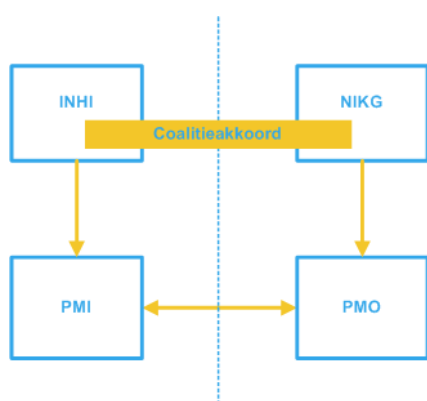
2 ■ BESTUURLIJK EN BELEIDSMATIG KADER

Inleiding

Uitgangspunt voor het PMO is het bestuurlijk en beleidsmatig kader. Dit kader is met name door de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) en het Coalitieakkoord gesteld.

Daarnaast is er een relatie met de Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (INHI) en het daaruit afgeleide Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI). Het PMI bevat een overzicht van alle nieuwbouw projecten en reconstructies.

Deze relaties zijn in de onderstaande figuur weergegeven. In dit hoofdstuk worden de bestuurlijke en beleidsmatige kaders en de relaties verder toegelicht.

Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2016-2019

De Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2016-2019 (NIKG) stelt kaders voor de instandhouding van het areaal. Het gaat in op de kwaliteitsniveaus waaraan het areaal moet voldoen en de financiering op de lange termijn.

Met de NIKG is aangesloten op het landelijke kwaliteitssysteem van de CROW, het “ABCD-systeem”. De beeldkwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de eisen ten aanzien van veiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Het kwaliteitsniveau dat in Nederland gangbaar is, wordt door het CROW op ‘B’ (basis) gezet. Daaruit volgt dat:

- A een hoogwaardige kwaliteitsniveau voorschrijft;
- A+ een zeer hoogwaardige kwaliteitsniveau voorschrijft;
- B een landelijk gangbaar basis kwaliteitsniveau is;
- C een laag kwaliteitsniveau is waarbij wordt voldaan aan wettelijke vereisten en waarbij aansprakelijkheidsstellingen als gevolg van gebrekkig onderhoud niet aan de orde zijn;
- D een zeer laag kwaliteitsniveau is, waarbij functieverlies kan optreden.

Binnen de provincie Noord-Holland hanteren we de volgende kwaliteitsniveaus:

Type areaal	Kwaliteit
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B (ecologisch bermbeheer)
Vrij liggende busbanen	B
Haltes / stations HOV	B
Vaarwegen	C/D

De normkosten die zijn berekend in de NIKG, zijn gebaseerd op deze vastgestelde kwaliteitsniveaus.

De technische kwaliteit van het areaal wordt gewaarborgd door de technische normen en richtlijnen zoals de NEN en CROW richtlijnen en wet- en regelgeving. Ook dient de levensduur te worden gehandhaafd en de levensduurkosten te worden geminimaliseerd.

In de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen wordt een lange termijn doorkijk gegeven van de programmering van onderhoudsmaatregelen. Het PMO bevat het programma voor de komende 5 jaar met daarnaast nog een doorkijk voor de periode 2022-2024.

Coalitieakkoord 2015

De ambitie van Gedeputeerde Staten rondom mobiliteit en infrastructuur in het algemeen en beheer en onderhoud in het bijzonder is vastgelegd in het nieuwe coalitieakkoord 2015. Hierin wordt het volgende gesteld voor wat betreft beheer en onderhoud:

“Wij zijn verantwoordelijk voor de provinciale wegen en zetten sterk in op goed beheer en structureel onderhoud. Daarbij maken we gebruik van innovatie en slimme oplossingen. Zo kan overlast zoveel mogelijk beperkt worden door groot onderhoud en nieuwbouw te combineren. Deze effectieve en efficiënte werkwijze wordt voortgezet. Daarbij proberen wij de bereikbaarheid tijdens de werkzaamheden zoveel mogelijk te garanderen. Voor onderhoud en beheer van nieuwe wegen reserveren wij tijdig geld.”

Daarnaast is een structureel budget (€ 4.364.000,-) in het coalitieakkoord afgesproken voor investeringen in infrastructuur PMI/PMO. Dit budget is ook na 2019 beschikbaar en kan worden ingezet als kapitaallast voor investeringen in infrastructuur (onder andere N241 en N243). Ook de toekomstige extra beheerlasten (vast en variabel onderhoud, geen vervangingen) als gevolg van deze investeringen in de infrastructuur dienen uit dit budget te worden gefinancierd, zie onderstaande tabel.

Functionele areaalverbetering	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toekomstige extra beheerlasten	-	-	0,29	0,29	0,42	0,56	1,00	1,00

PMI & PMO

Op basis van de INHI wordt het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) opgesteld. Dit geeft inzicht in de besteding van middelen aan nieuwe infrastructuur de komende 8 jaar.

De relatie tussen PMO en PMI ligt op het gebied van:

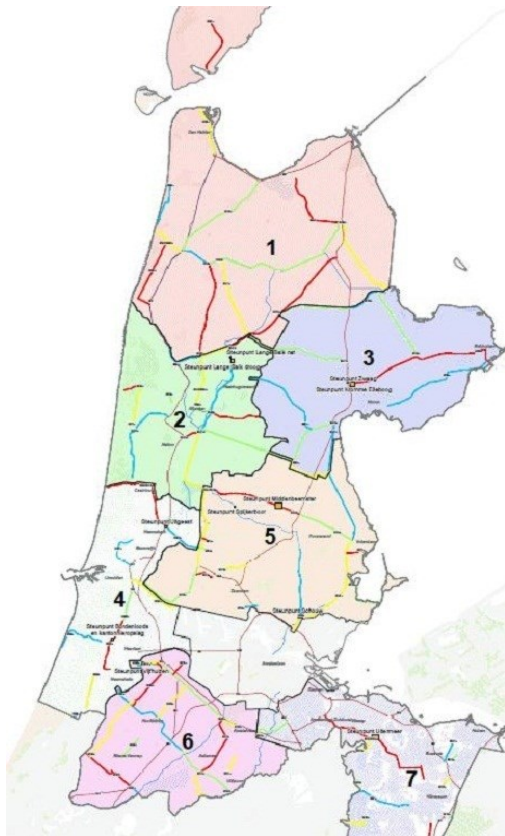
- Functionele areaalverbeteringen zoals weergegeven in het PMI. Deze zijn van invloed op het onderhoud, oftewel het PMO, in de toekomstige jaren.

- De gecombineerde aanpak van onderhoud en investeringen om overlast en hinder te voorkomen en efficiënt te werken.

Gebiedsgericht werken

Door middel van gebiedsgericht werken zetten wij in op goed beheer en onderhoud. Gebiedsgericht werken beoogt een samenhangende en op maat gemaakte aanpak van beheer en onderhoud. Ten behoeve van het gebiedsgerichte werken zijn 7 gebieden gedefinieerd:

1. Kop van Noord-Holland
2. Noord-Kennemerland
3. West-Friesland
4. Zuid-Kennemerland/IJmond
5. Zaanstreek-Waterland
6. Noord Holland Zuid
7. Gooi en Vechtstreek

Gebiedscontracten

Wij zullen het onderhoud de komende jaren gefaseerd uitbesteden in gebiedscontracten (GBC). Dit is een nieuwe benadering, waarbij de provincie voor de instandhouding voor langere

tijd nauw samenwerkt met de markt waardoor gebruik gemaakt kan worden van hun kennis en innovatiekracht. De rol van de provincie verschuift door de gebiedscontracten van beheren naar regisseren. Bijvoorbeeld: tot voor kort programmeerde de provincie het beheer en onderhoud in het gebied zelf. Dat gaat nu de gecontracteerde marktpartij doen.

Het onderhoud van de 7 gebieden wordt in 6 gebiedscontracten ondergebracht (onderhoud van gebied 2 en 3 vormt 1 contract). Voor de Kop van Noord-Holland (gebied 1) is het eerste gebiedscontract in de markt gezet. Met dit contract is het onderhoud voor alle provinciale infrastructuur in het gebied uitbesteed. Wij gaan gefaseerd over naar de volgende gebiedscontracten. De tijdsplanning van de gunning is: 2016 september: Midden-Noord (gebied 2 en 3) 2017 voorjaar: Gooi- en Vechtstreek (gebied 7) najaar Zuid-Kennemerland/IJmond (gebied 4) 2018: Zaanstreek-Waterland (gebied 5) en Noord Holland Zuid (gebied 6).

Over de implementatie van de gebiedscontracten, inclusief de financiële aspecten, wordt bestuurlijk gerapporteerd via de gebruikelijke procedure voor "grote projecten".

Tijdens de geldigheid van PMO 2017 is er dus sprake van een duale situatie / een transitiefase, waarbij 2 gebiedscontracten zijn gegund, 1 gebiedscontract wordt halverwege 2017 gegund en daarna in uitvoering gaat. Daarnaast worden nog 3 gebieden netwerkgericht aangestuurd.

Onderhoud

Het onderhoud (al dan niet ondergebracht in een gebiedscontract) omvat activiteiten voor alle groenwerken, (vaar-)wegen, technische installaties, gebouwen en kunstwerken binnen het gebied die eigendom zijn van de provincie. Dit betreft zowel vast- als variabel onderhoud.

Het onderhoud bestaat uit een scala van verschillende soorten werkzaamheden. Dit loopt

uiteen van diensten als gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding, vast onderhoud zoals maaien en reinigen, tot variabel onderhoud, zoals asfalteren.

Ook investeringen voor vervanging, bijvoorbeeld van bruggen, maken deel uit van het onderhoud. Deze zijn echter niet opgenomen in de gebiedscontracten.

Het vast en variabel onderhoud wordt zoveel mogelijk ondergebracht in gebiedscontracten, zie vorige paragraaf. Daarnaast is het beheer en bewaking van de tunnels (Waterwolftunnel, Abdijtunnel en Amstelaqueduct) in separate contracten ondergebracht, zie ook hoofdstuk 5, paragraaf tunnels. Verder zijn er nog diverse algemene beheer en onderhoudsactiviteiten van de provincie Noord-Holland, zoals inspecties, energiekosten, etc.

De insteek van de onderhoudscontracten is het realiseren van gestelde prestatie-eisen. Deze eisen zijn door de provincie opgesteld op basis van de eisen zoals vastgelegd in de NIKG (bijvoorbeeld beeldkwaliteitsniveaus die weergegeven staan in hoofdstuk 2). Deze zijn verder uitgewerkt naar de verschillende onderdelen binnen ons areaal en vastgelegd in het GBC. Het beheer en onderhoud in totaal draagt bij aan de bestuurlijke doelstellingen met betrekking tot doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.

Gebiedsgerichte uitvoering en afstemming

Binnen Regioregie wordt een meerjarenanalyse gemaakt van de projectenplanningen van de verschillende wegbeheerders (gemeenten, hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat en ProRail) in de regio. Ook de meerjarenplanning van de gebiedscontractant zal in deze analyse worden opgenomen.

4. FINANCIËLE TOELICHTING

Planning & Control Cyclus

Over het onderhoudsprogramma wordt financieel gerapporteerd in de diverse P&C producten.

- Kaderbrief: In de kaderbrief wordt het laatst vastgestelde PMO geactualiseerd op basis van de laatste informatie, het laatst vastgestelde PMI doorgerekend op areaalverbetering en worden eventuele nieuwe beleidskeuzes verwerkt. Dit alles wordt financieel verwerkt in de kaderbrief.
- Begroting: In het, bij de begroting vastgestelde, PMO en PMI wordt een overzicht van de projecten en financiën gegeven met een doorkijk van 8 jaar binnen de kaders van de Kaderbrief.
- Zomernota: Hierin wordt gerapporteerd over de afwijkingen van de begroting die worden verwacht in het lopende begrotingsjaar (o.a. areaalverbetering en indexering)
- Jaarrekening: In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van de in de begroting/het PMO vastgelegde beleidsvoornemens en de daarvoor ingezette middelen.

Gebiedsgerichte financieel overzicht

Per gebied wordt een overzicht van het kasritme aan onderhoudsuitgaven weergegeven in de periode 2017-2021, met een doorkijk naar 2024. In de overzichten wordt een onderscheid gemaakt in:

- Gebiedsbudget (exploitatiebegroting)
- Losse projecten zowel lopende/doorgeschoven als geprogrammeerde, bijvoorbeeld:
 - o variabel onderhoud (Voorziening Groot Onderhoud)
 - o Reserve kapitaallasten programma bereikbaarheid ¹ (VIK)

- o vervangingsinvesteringen (kapitaallasten)²

Voor de gebieden waarvoor nog geen gebiedscontract is afgesloten, zijn ook uitgaven voorzien voor:

- Vast onderhoud (exploitatiebegroting)
- Losse projecten, bijvoorbeeld:
 - o variabel onderhoud (Voorziening Groot Onderhoud)
 - o Reserve kapitaallasten programma bereikbaarheid (VIK)
 - o vervangingsinvesteringen (kapitaallasten)

Daarnaast zijn ook algemene onderhoudsactiviteiten die niet binnen de gebieden vallen. Deze worden afzonderlijk weergegeven, zoals de beheer en bewakingskosten van de tunnels. Ook wordt er specifieke aandacht gegeven aan Machine Richtlijn (MRL), waarvoor bij de kaderbrief 2017 € 11,8 miljoen budget is toegekend.

Binnen het kasritme maken we onderscheid naar type netwerk:

Wegen (inclusief openbaar vervoer) en Vaarwegen. In het vaarwegenprogramma zijn meerdere categorieën te onderscheiden, namelijk kunstwerken (zoals beweegbare bruggen en sluizen), oevers en bodems.

1 Als gevolg van de uitwerking van het nieuw BBV worden deze kasritmen vanaf 2017 aan de reserve groot onderhoud onttrokken en aan de reserve Kapitaallasten programma Bereikbaarheid toegevoegd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten.

2 Zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken aan de taakveld- en mag er geen rente worden doorberekend. Dat betekent dat aan de kapitaallasten met betrekking tot investeringsuitgaven geen rente mag toegerekend. Voor nadere toelichting verwijzen we uw staten naar de voordracht Begroting 2017.

Specificatie financiële middelen

Vast onderhoud en het reeds in werking zijnde gebiedscontract worden bekostigd uit de exploitatiebegroting. De gelden uit de exploitatiebegroting zijn niet mee te nemen naar navolgende uitvoeringsjaren.

Bij variabel onderhoudsprojecten is in tegenstelling tot vast onderhoud een grote variatie in budgetbehoefte per jaar. Daarom is een voorziening variabel onderhoud in de begroting opgenomen. Deze (egalisatie) voorziening wordt jaarlijks met een gelijkblijvend (norm) bedrag gevoed. Onttrekking uit de voorziening vindt plaats op basis van de werkelijke kosten. Door de invoering van gebiedscontracten, zal de behoefte aan een egalisatievoorziening op termijn afnemen, omdat bij deze contracten uitgaan van gelijke periodieke betalingen.

Wanneer de technische levensduur van een object, bijvoorbeeld een weg of brug, is verstreken en door middel van vast of variabel onderhoud niet meer in stand te houden is, zal deze volledig opnieuw moeten worden opgebouwd. De hiermee gemoeide kosten vallen onder ver-

vangingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen worden financieel gedekt met kredieten, waarvan de afschrijving- en rentekosten ten laste komen van de exploitatiebegroting. Vervangingsinvesteringen maken geen deel uit van het gebiedscontract. Ze worden wel per gebied weergegeven.

Het PMO geeft een doorkijk van 8 jaar in het beheer & onderhoud met de daarbij behorende financiële onderbouwing. In deze doorkijk wordt rekening gehouden met de extra toekomstige beheerlasten t.g.v. geplande functionele areaalverbeteringen, zoals meegenomen in de kaderbrief 2017, zie onderstaande tabel.

Functionele areaalverbetering	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vast onderhoud	0,84	1,27	2,80	3,36	3,44	3,53	5,00	5,00
Variabel onderhoud	0,92	1,40	3,07	3,69	3,77	3,87	5,48	5,48
Totaal	1,76	2,67	5,86	7,05	7,21	7,40	10,48	10,48

Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

De toekomstige beheerlasten t.g.v. de projecten uit het coalitieakkoord staan niet in deze tabel. Hiervoor zijn bij het coalitieakkoord apart financiële middelen beschikbaar gesteld (zie tabel op bladzijde 5).

Budgetbehoefte

In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de budgetbehoefte gegeven. In onderstaande tabel is een totaal overzicht van de budgetbehoefte per jaar opgenomen. In de navolgende paragrafen is in meer detail de budgetbehoefte weergegeven.

Onderwerp	Huidig PMO				Doorkijk			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vast onderhoud wegen								
Algemeen	€ 12,04	€ 5,69	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,07	€ 4,05	€ 3,98	€ 3,98
Gebieden 2 t/m 7 *1	€ 4,23	€ 5,92	€ 7,42	€ 7,42	€ 7,42	€ 7,42	€ 7,42	€ 7,42
Areaalverbetering *2	€ 0,84	€ 1,27	€ 2,80	€ 3,36	€ 3,44	€ 3,53	€ 5,00	€ 5,00
Totaal	€ 17,11	€ 12,88	€ 14,30	€ 14,86	€ 14,93	€ 15,00	€ 16,40	€ 16,40
Vast onderhoud vaarwegen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Algemeen	€ 4,96	€ 2,65	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50	€ 2,50
Gebieden 2 t/m 7	€ 0,42	€ 0,59	€ 0,73	€ 0,73	€ 0,73	€ 0,73	€ 0,73	€ 0,73
Totaal	€ 5,38	€ 3,23	€ 3,23	€ 3,23	€ 3,23	€ 3,23	€ 3,23	€ 3,23
Onderhoud in lopende gebiedscontracten	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebied 1	€ 7,14	€ 7,18	€ 7,18	€ 7,18	€ 7,18	€ 7,18	€ 7,18	€ 7,18
Tunnel en aquaduct	€ 4,04	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,08	€ 4,08
Totaal	€ 11,18	€ 11,22	€ 11,22	€ 11,22	€ 11,22	€ 11,22	€ 11,22	€ 11,22
Onttrekking aan de voorziening onderhoud wegen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Algemeen beheer	€ 3,83	€ 3,38	€ 3,18	€ 3,18	€ 2,48	€ 2,48	€ 2,48	€ 2,48
Lopende projecten + programma*3	€ 22,35	€ 11,78	€ 3,59	€ 0,69	€ 0,84	€ 0,74	€ 1,83	€ 0,08
Gebiedsbudget 2 t/m 7	€ 5,70	€ 8,45	€ 16,00	€ 16,00	€ 16,00	€ 16,00	€ 16,00	€ 16,00
Totaal variabel onderhoud wegen	€ 31,88	€ 23,61	€ 22,77	€ 19,87	€ 19,32	€ 19,22	€ 20,31	€ 18,56
Onttrekking aan de voorziening onderhoud vaarwegen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Algemeen beheer	€ 1,27	€ 1,22	€ 0,72	€ 1,72	€ 1,62	€ 1,62	€ 1,62	€ 0,62
Lopende projecten + programma*3	€ 2,22	€ 7,56	€ 4,58	-	-	-	-	-
Gebiedsbudget 2 t/m 7	€ 1,50	€ 3,00	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00	€ 5,00
Totaal	€ 4,99	€ 11,78	€ 10,30	€ 6,72	€ 6,62	€ 6,62	€ 6,62	€ 5,62
STORTING in VOORZIENING								
Storting	€ 23,07	€ 29,05	€ 15,79	€ 30,07	€ 26,47	€ 24,88	€ 27,47	€ 23,47
Wegen	€ 16,71	€ 22,82	€ 16,41	€ 21,84	€ 20,24	€ 18,64	€ 21,24	€ 17,24
Vaarwegen	€ 6,36	€ 6,23	-€ 0,62	€ 8,23	€ 6,23	€ 6,23	€ 6,23	€ 6,23

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vervangingsinvesteringen wegen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lopende projecten + programma	€ 14,46	€ 19,68	€ 14,15	€ 6,00	€ 3,00	-	-	-
Kapitaalslasten (met rent of zonder, wijzigingen)	€ 2,94	€ 3,52	€ 4,31	€ 4,87	€ 5,11	€ 5,23	€ 5,23	€ 5,23
Vervangingsinvesteringen vaarwegen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lopende projecten + programma	€ 28,22	€ 43,10	€ 15,24	€ 30,72	€ 14,21	€ 16,57	€ 12,07	€ 9,73
Kapitaalslasten	€ 1,67	€ 2,80	€ 4,53	€ 5,14	€ 6,36	€ 6,93	€ 7,60	€ 8,08
Reserve kapitaallasten programma bereikbaarheid (VIK)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lopende projecten (kasraming)	€ 3,06	€ 5,70	€ 2,05	-	-	-	-	-
Kapitaallasten (VIK)	-	€ 0,12	€ 0,35	€ 0,43	€ 0,43	€ 0,43	€ 0,43	€ 0,43

Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

*1 Het gebiedsbudget betreft meer dan alleen de (geraamde) aanneemsom, hierin is ook de budgetbehoefte verwerkt voor o.a. externe kosten IPM team, rekenvergoeding, onderzoeken en in dien van toepassing zijn bij de gebiedsbudgetten ook enkele losse variabel onderhoudsprojecten verwerkt.

*2 Het budget voor de toekomstige beheerlasten t.g.v. functionele areaalverbetering betreft alleen vast onderhoud. Dit budget is tevens per gebied uitgesplitst. Het extra benodigd budget voor variabel onderhoud wordt toegekend afhankelijk van stand van de voorziening en de werkelijke onderhoudsbehoefte.

*3 Betreft de kasritmes per jaar.

Gebiedsoverstijgend

Naast de budgetbehoefte per gebied is om efficiency redenen ook behoefte aan gebiedsoverstijgende budgetten. Bij vast onderhoud zijn gebiedsoverstijgende budgetten nodig voor bijvoorbeeld zoutinkoop, energiekosten, materieel onderhoud, onderhoud aan de bushaltes (Abri's) en onderhoud aan het Dynamische Reizigers informatie Systeem (DRIS), etc.

De budgetbehoefte voor toekomstige gebiedsoverstijgende areaalverbeteringen betreffen o.a. aanleg fietsenstallingen, Dynamische Reiziger informatie Systeem, stilasfalt, etc.

Bij de voorziening Wegen en Vaarwegen (variabel onderhoud) betreft de gebiedsoverstijgende budgetbehoefte voor de kosten van strategisch beheer, zoals de licentie databeheersysteem, het vervaardigen van strategische documenten/contracten, uitvoeren specifieke inspecties (zoals constructieve veiligheid bruggen), innovatieprojecten zoals bamboegeluidsscherm, functioneel beheer van de Verkeersregelininstallaties (VRI) en onderhoud aan de verkeerscentrale (o.a. de programmatuur up to date houden, zodat een goede afwikkeling van de verkeersstromen geborgd blijft).

Algemeen	Huidig PMO					Doorkijk		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vast onderhoud wegen algemeen	12,04	5,69	4,08	4,08	4,07	4,05	3,98	3,98
Vast onderhoud vaarwegen algemeen	4,96	2,65	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Areaalverbetering algemeen	0,13	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	1,14	1,14
Onttrekking aan de voorziening onderhoud wegen algemeen beheer	3,83	3,38	3,18	3,18	2,48	2,48	2,48	2,48
Onttrekking aan de voorziening onderhoud vaarwegen algemeen beheer	1,27	1,22	0,72	1,72	1,62	1,62	1,62	0,62 *
Totaal Algemeen	22,23	13,08	10,62	11,62	10,81	10,79	11,72	10,72

- Deze afname wordt veroorzaakt door het aflopen van het programma constructieve veiligheid.

Gebiedscontracten

1. Kop van Noord-Holland

In het gebiedscontract (GBC) werkt de provincie sinds 22 april 2015 voor de duur van 10 jaar nauw samen met WaakSaam (combinatie Dura Vermeer/Ploegam/Van den Biggelaar). WaakSaam heeft de opdracht om het gebied Kop van Noord-Holland als 'goed huisvader' te beheren en onderhouden en zelf haar eigen werkprocessen zo efficiënt mogelijk in te richten. Het contract begint met een transitieperiode, welke in dit najaar afgerond wordt. In deze periode maakt de opdrachtnemer zich vertrouwd met het areaal, worden o.a. de bevindingen van de areaalgegevens naast elkaar gelegd en wordt het onderhoud daadwerkelijk overgedragen aan de marktpartij. De uitkomsten van de transitieperiode worden binnen de financiële kaders en binnen de voor provincie geldende afspraken met betrekking tot de beeldkwaliteit verwerkt. De provincie Noord-Holland streeft naar een goede samenwerking met de markt en maakt gebruik van de kennis en innovatiekracht van WaakSaam.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Wegen

Aan de N240b-01 (traject loopt van de A7 tot Medemblik) zal groot onderhoud als ook deels vervanging plaatsvinden, inclusief de vaste bruggen KW 14H02 en 14H04 in 2017/2018. Ook op een gedeelte van het traject N240a zal groot onderhoud aan de wegverharding plaatsvinden. Er loopt een studie naar het doortrekken van de N240 en een trajectstudie N240 A7-Medemblik. Dit vraagt een zorgvuldige afstemming met PMI N240-05 en N240-14 (incl. besluitvorming). Dit zal mogelijk leiden tot verschuiving in uitvoering van het geplande onderhoud naar 2020. Daarnaast zal op een aantal wegen in deze periode groot onderhoud aan de stille deklagen (DGD) worden gepleegd, o.a. N502, N240 en N250.

Ook zal de komende jaren (2018/2019) een aantal aan de weg gerelateerde kunstwerken worden vervangen.

Vaarwegen

Er staat geheel of gedeeltelijke vervanging gepland van zes (vaarweg gerelateerde) beweegbare kunstwerken afhankelijk van nog uit te voeren inspecties. Daarnaast worden in deze planperiode voorname-lijk houten oeverconstructies vervangen op delen van de Langedijkervaart, Niedorpervaart, Waardkanaal, Schagerkoggekanaal, Westfriesche Vaart en Kolhornerdiep.

Budgetten

Onderwerp	Jaar Netwerk	Huidig PMO					Doorkijk		
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen	7,14	7,18	7,18	7,18	7,18	7,18	7,18	7,18
Areaalverbetering (vast)		0,02	0,12	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Variabel onderhoud	Wegen	0,10	-	-	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	-	2,58	2,58	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen	Wegen	3,18	2,60	-	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	16,21	21,15	2,52	20,81	1,97	5,00	0,00	2,13

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) weg- traject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Variabel									
	N245b-03 km 36,72-37,2	Groot Onderhoud (GO)aan trapbrug	0,10	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	variabel onderhoud gebied 1	0,10	-	-	-	-	-	-	-
Vaarwegen	Variabel									
	K06	Vervangen Leierbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-

	K06	Vervangen Scheidersbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-
	K06	Vervangen Mientbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-
	K06	Vervangen Braakbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-
	K06	Vervangen Westerbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-
	K06	Vervangen Boomerbrug	-	0,43	0,43	-	-	-	-	-
	Totaal Vaarwegen	variabel onderhoud Gebied 1	-	2,58	2,58	-	-	-	-	-

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO				Doorkijk			
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Vervanging									
	N240b-01	Vervangen van de wegconstructie en twee kunstwerken. Afstemming met PMI N240-05 en N240-14: doortrekking N240 en trajectstudie N240 A7-Medemblik.	2,60	2,60	-	-	-	-	-	-
	N248a-01	Bijdrage PMI N248-12	0,58	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Vervangingsinvesteringen Gebied 1	3,18	2,60	-	-	-	-	-	-
Vaarwegen	Vervanging									
	N248/K20N	Vervangen Stolperbasculebrug;	-	0,20	0,30	5,50	-	-	-	-
	K01	Vervangen Zijperbrug (bouwjaar 1933 bij Kanaal Stolpen-Schagen) en remmingwerk vervangen	-	0,20	0,30	3,50	-	-	-	-
	N248b	Vervangen Schagerbrug A; afstemmen met traject N248b-02	-	-	0,50	3,50	-	-	-	-
	N248b	Vervangen Waardbrug;	-	-	-	0,20	0,30	5,00	-	-
	K20N	Koopvaardersschutsluis; herstelwerkzaamheden kolk- en damwand sluis	-	-	-	5,00	-	-	-	-
	K18	Westfriesesluis; vervangen wachtplaats oost, wachtplaats West en remmingwerken	-	-	-	-	-	-	-	0,40
	K06	Braaksluis; vervangen wachtplaats Noord en wachtplaats Zuid	-	-	-	-	-	-	-	0,20
	Totaal Kunstwerken	Vervangingsinvesteringen Gebied 1	-	0,40	1,10	17,70	0,30	5,00	-	0,60
	Vervangingsinvesteringen vaarwegen	Oevers								
	K2/K3oef-02; vaarweg vak 15	Vervangen oevers, Schagerkoggerkanaal en Kolhommerdiep	7,31	11,25	0,01	-	-	-	-	-
	K4/5/6 Vaarweg 19	Vervangen oevers Langedijkervaart en Niedorpervaart	1,90	2,50	0,01	-	-	-	-	-
	K4/5/6/-c; Vaarwegvak 20	Vervangen 13 km oeverconstructie; Niedorpervaart (deel): brug N241-Kolhorn	7,00	7,00	-	-	-	-	-	-
	K18-a; vaarwegvak 16	Vervangen 4 km oeverconstructie, Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsluit	-	-	-	1,67	1,67	-	-	-
	K18-b; Vaarwegvak 17;	Vervangen 3,3 km houten oeverconstructie Westfriesche Vaart: zijsluit bij km. 7,8 - Medemblik,	-	-	1,40	1,44	-	-	-	-
	K20n-d; Vaarwegvak 1	Vervanging oevers; Noordhollandsch Kanaal Pontveer Westeinde -KVVS	-	-	-	-	-	-	-	1,53
	Totaal Oevers	Vervangingsinvesteringen Gebied 1	16,21	20,75	1,42	3,11	1,67	-	-	1,53
	Totaal Vaarwegen	Vervangingsinvesteringen Gebied 1	16,21	21,15	2,52	20,81	1,97	5,00	-	2,13

wegen										
-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. & 3. Alkmaar e.o. & West-Friesland (Midden-Noord)

Gebieden West Friesland en Alkmaar e.o. zijn ten behoeve van de aanbesteding van het gebiedscontract samengevoegd tot het gebied Midden-Noord. De verwachting is dat dit najaar het gebiedscontract wordt gegund, waarna vanaf 2017 de geselecteerde marktpartij verantwoordelijk is voor het plannen en uitvoeren van al het vast- en variabel onderhoud in het gebied Midden-Noord.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Wegen

Vervangen van de wegconstructie in een deel van het traject, zelfstandig of als onderdeel van PMI-projecten zijn onder andere de N239a (2019), N241b (2020), N242a (2017), N243a (2019), N244a (2017), N506a (2019).

Ook staat grootschalig onderhoud gepland aan diverse kunstwerken in de N241 (2017), de N247 (2019) en de N243 (2019). Vervanging van de fietsbrug N242 naast de Nollenbrug in 2020 en brug Oosthuizen in de N509 is in 2017 gepland. Ook is er in 2017 vervanging gepland van de autobrug en de naastgelegen fietsbrug in de N241 ter plaatse van de Langereis als onderdeel van het PMI-project.

Ook zal de N23 komend jaar in gebruik worden genomen, wat vanaf 2019 leidt tot extra budget voor het uitvoeren van het vast onderhoud aan de N23.

Vaarwegen

Het vaarweg gerelateerde beweegbare kunstwerk Leeghwaterbrug A wordt in 2017 vervangen en Leeghwaterbrug B wordt gerenoveerd. Vanwege de doorstroming van de N242 (ring Alkmaar) is de bereikbaarheid tijdens de uitvoering een belangrijk aandachtspunt. De hefbrug Oterleek wordt in 2018 gerenoveerd.

In de huidige planperiode worden voornamelijk houten oeverconstructies vervangen op diverse deeltrajecten van de Langedijkervaart en Niedorpervaart in 2017, Markervaart Zuid, Kraspolderkanaal, Hoornsevaart en Huigenvaart in 2019. En in 2020 wordt de oeverconstructie op delen van het Noordhollands Kanaal vervangen, onder meer bij Gat van de meer, Omval, Alkmaar noord, St. Maartensvlotbrug.

Budgetten

Onderwerp	Jaar Netwerk	Huidig PMO					Doorkijk		
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen	9,65	9,65	9,65	9,65	9,65	9,65	9,65	9,65
Areaalverbetering	(vast onderhoud)	0,06	0,07	1,22	1,22	1,23	1,32	1,32	1,32
Variabel onderhoud	Wegen	3,68	1,21	0,57	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	1,50	2,63	-	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen	Wegen	6,21	11,73	11,65	5,40	3,00	-	-	-
	Vaarwegen	2,81	8,37	9,76	3,50	-	-	-	-

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's. De verwachte toename van areaalverbetering in 2019 wordt met name veroorzaakt door de N23

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Variabel									
	N245a-02 km 19,96-21,98	Groot Onderhoud wegconstructie	0,44	-	-	-	-	-	-	-
	N242a-04 km 31,28-43	Aanbrengen van nieuwe deklaag (DGD)	2,21	-	-	-	-	-	-	-

	N510a-01 km 1,114-2,38	Groot Onderhoud aan het gehele traject.	0,47	-	-	-	-	-	-	-
	N244a-03 km 0,0-8,5	Aanbrengen van nieuwe deklaag (DGD) en armaturen vervangen en voorzien van dimmers	0,55	1,21	0,57	-	-	-	-	-
	N508a-02 LVO ZOAB 0,00-0,45	Aanbrengen van Zeer Open Asfalt Beton (ZOAB)	0,01	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Variabel onderhoud gebied 2/3	3,68	1,21	0,57	-	-	-	-	-
Vaarwegen	Variabel									
	K20/10/09	Leegwaterbrug groot onderhoud	1,27	0,95		-	-	-	-	-
	K08	Hefbrug Oterleek Groot onderhoud	0,23	1,68	-	-	-	-	-	-
	Totaal vaarwegen	Variabel onderhoud gebied 2/3	1,50	2,63	-	-	-	-	-	-

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar	Huidig PMO					Doorkijk			
		Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Wegen	Vervanging										
	N242Ld-02	Vervangen kunstwerk fietsbrug. Afstemmen met PMI studie aansluiting N508-N242.	-	-	-	0,40	-	-	-	-	
	N243a-04	Vervangen van 12 kunstwerken welke zijn gebouwd in de periode 1930 in combinatie van het PMI project N243-06	-	4,35	4,35	-	-	-	-	-	
	N242Ld-01	Vervanging fietspad	0,30	-	-	-	-	-	-	-	
	N302a-03 km 39,3 - 48,73	Vervanging wegconstructie	0,14	3,38	-	-		-	-	-	
	N23	Bijdragen vanuit N243a-03, N302a-01, N506a-02 en de N507a-02 aan de N23	5,77	-	-	-	-	-	-	-	
	N239a-03	Vervangen kunstwerk en een deel reconstructie verharding van de N239a. In combinatie met PMI project N239-08 en combinatie met groot onderhoud van het GC MN.	-	-	1,60	-	-	-	-	-	
	N241b-03	Vervangen wegconstructie, 3 kunstwerken en VRI's (afstemmen met trajectstudie PMI N241-06 & N241-13)	-	-	-	5,00	3,00	-	-	-	
	N247b-02	Vervangen van twee kunstwerken (PMI trajectstudie N247-17).	-		2,10			-	-	-	
	N505a-01	Vervangen van de wegconstructie in verschillende wegvakken (i.v.m. geluidreducerend asfalt uit 2009) . Afstemming met PMI N302-06.	-	4,00	-	-	-	-	-	-	
	N506a-03 km. 28.550 - 31.470	Vervangen deel wegconstructie	-	-	3,60	-	-	-	-	-	
	Totaal wegen	Vervangingsinvesteringen Gebied 2/3	6,21	11,73	11,65	5,40	3,00	-	-	-	
	Vaarwegen kunstwerken	Vervanging									
K20/10/09		Vervangen Leeghwaterbrug A-02	2,28	1,68	0,01	-	-	-	-	-	
Totaal Kunstwerken		vervangingsinvesteringen vaarwegen gebied 2/3	2,28	1,68	0,01	-	-	-	-	-	
Vaarwegen	Vervanging										
	K7/8; Vaarwegvak 21	Vervanging 2,5 km oeverconstructie; Hoornsevaart en Hui-	0,23	2,75	2,75	-	-	-	-	-	

	genvaart									
k4/5/6-a ; Vaarwegvak 18	Vervanging 3,8 km oeverconstructie ; Kraspolderkanaal en Langerdijkervaart	0,30	3,50	3,50	-	-	-	-	-	-
K20a; vaarwegvak 5	Vervanging 0,5 km stalen oeverconstructie; Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord	0,00	0,24	0,90	0,90	-	-	-	-	-
K20/10/09-b; vaarwegvak 7	Vervanging 1 km staal voor hout oeverconstructie ; Noordhollandsch Kanaal; Gat van de meer (Akersloot)-splitsing Omval	0,00	0,20	1,10	1,10	-	-	-	-	-
K20n-a ; vaarwegvak 4	Vervanging 7,4 km stalen oeverconstructie; Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar noord - St. Maartensvlotbrug	-		1,50	1,50	-	-	-	-	-
Totaal oevers	Vervangingsinvesteringen gebied 2/3	0,53	6,69	9,75	3,50	-	-	-	-	-
Totaal vaarwegen	Vervangingsinvesteringen vaarwegen gebied 2/3	2,81	8,37	9,76	3,50	-	-	-	-	-

4. Zuid-Kennemerland/IJmond

Per 1 januari 2016 is het gebiedsteam Zuid-Kennemerland/IJmond van start gegaan. Het streven is om het gebiedscontract in te laten gaan met een geplande startdatum van het gebiedscontract 1 januari 2018.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Wegen

Op de N202a zal door de gebiedsaannemer in 2018/2019 groot onderhoud aan de verharding en de bomen worden uitgevoerd in afstemming met PMI N202-03. Ook zal op de N513 in 2024 groot onderhoud in afstemming met PMI N513-05 worden uitgevoerd. Op de overige wegen in dit gebied staat voornamelijk levensduur verlengend onderhoud en onderhoud aan geluid reducerende deklagen gepland.

Als de aansluiting A8/A9 wordt uitgevoerd, zal het onderhoudsbudget in 2023 worden verhoogd. Hier is in de onderstaande tabel in voorzien.

Bij de vaarwegen worden de komende jaren geen bijzonderheden verwacht.

Budgetten

Onderwerp	Jaar Netwerk	Huidig PMO					Doorkijk			
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen	-	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	
Areaalverbetering	(Vast onderhoud)	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	1,16	1,16	
Variabel onderhoud	Wegen	1,55	-	-	-	-	-	-	-	
	Vaarwegen	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vervangingsinvesteringen	Wegen	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Vaarwegen	-	-	-	-	-	-	-	-	

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Variabel									
	N513a-04	Groot onderhoud faunapassages - faunaschermen	0,05	-	-	-	-	-	-	-
	N208a-01 km 47,3-54,3	Groot onderhoud	1,50	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Variabel onderhoud gebied 4	1,55	-	-	-	-	-	-	-

5. Zaanstreek-Waterland

Per 1 januari 2016 is het gebiedsteam Zaanstreek-Waterland van start gegaan. Het streven is om het gebiedscontract in te laten gaan in het voorjaar 2018.

Wegen

Het PMI project "Doorstroming en verkeersveiligheid op de N235 en N247" zal de komende jaren in uitvoering gaan (2017/2018), aangezien de bereikbaarheid van Waterland verslechterde. De N235 wordt zwaar belast door zowel autoverkeer als openbaar vervoer. Daarnaast ligt de weg in een kwetsbaar gebied en doorkruist deze diverse landelijk gelegen kernen. Het betreft het aanleggen van een spitsbusbaan gecombineerd met groot onderhoud op het gedeelte N235 IJpendam-Purmerend. Op de N247-18 is er reconstructie van de Bernhardbrug. Ook wordt groot onderhoud uitgevoerd aan de VRI op de Slochterweg. Daarnaast wordt in 2018 en 2019 ook onderhoud gepleegd aan het kunstwerk Slochterbrug en worden VRI's vervangen op de Eilandsweg, Bernhardlaan, Kloosterdijk en rotonde N517 (busdoseerinstallatie). Tevens zal de komende jaren op vele wegvakken groot onderhoud worden uitgevoerd, zoals op de N514, N516, N244a, N518.

Vaarwegen

Het groot onderhoud aan de sluis en de grote ophaalbrug in Purmerend wordt in 2018 afgerond. Het vaarweg gerelateerde beweegbare kunstwerk Kogelpolderbrug zal in 2017 worden vervangen. De Brug Krommenie zal in 2018 vervangen worden en de Beatrixbrug in 2019.

In deze planperiode worden slechte houten en stalen oeverconstructies vervangen op delen van de Markervaart, Kogerpolderkanaal, Broekervaart, Westfriesche Vaart en Noordhollandsch Kanaal.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Budgetten

Onderwerp	Jaar	Huidig PMO					Doorkijk		
	Netwerk	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen								
		-	2,60	5,20	5,20	5,20	5,20	5,20	5,20
Areaalverbetering	(vast onderhoud)	0,01	0,24	0,24	0,55	0,56	0,56	0,56	0,56
Variabel onderhoud	Wegen	4,20	6,48	2,87	0,60	-	-	-	-
	Vaarwegen	0,36	1,55	-	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen	Wegen	2,88	2,20	1,00	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	6,69	6,02	2,96	6,41	10,82	9,49	9,96	5,52

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	variabel									
	N514a-02	Levensduur verlengend onderhoud (omleidingsroute Zaanbrug)	0,10	-	-	-	-	-	-	-
	N516a-01 km 1,36-3,4	Groot Onderhoud wegconstructie	1,02	-	-	-	-	-	-	-
	N244a-05	Groot onderhoud 2e fase kunstwerk en busbaan	-	0,30	0,30	-	-	-	-	-
	N517a-02	Groot onderhoud met PMI bereikbaarheid Waterland	-	0,10	-	-	-	-	-	-
	N244a- km 33,9-40,648	Groot Onderhoud aan wegvak N246 (onderdeel van traject 244a)	0,55	1,21	0,57	-	-	-	-	-
	N246RB-01	Groot Onderhoud aan fietspad	0,02	-	-	-	-	-	-	-
	N518a-01 km 5,67-12,58	Groot Onderhoud en Trajectbenadering inclusief fietspad	0,92	1,77	-	-	-	-	-	-
	N247a-05	Groot onderhoud aan VRI , weg (DGD) en aan Slochterbrug. Afstemming met trajectstudie PMI N247-14 en de studie lange termijnmaatregel Bereikbaarheid Waterland in het project PMI N247-16.	0,20	2,00	2,00	0,60	-	-	-	-
	N247b-01	Levens duur verlengend onderhoud (LVO) aan rijbaan en groot onderhoud in wegvak aansluiting N244 tot Edam Lokkementjes weg - herinrichting rotonde Lokkementjesweg. Onderhoud aan VRI Singelweg en aan de OVL.	1,25	-	-	-	-	-	-	-
	N247b-03 km. 49.280-52.200	LVO aan deklaag rijbaan wegvak Oosthuizen	0,15	-	-	-	-	-	-	-
	N514a-01	Groot onderhoud wegconstructie	-	0,90	-	-	-	-	-	-
	N515b-03	Groot onderhoud Kunstwerk 25B14 bijdrage aan PMI 515-02	-	0,20	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Variabel onderhoud gebied 5	4,20	6,48	2,87	0,60	-	-	-	-
Vaarwegen	variabel									
	K20Z	Groot onderhoud aan Sluis Purmerend	0,18	0,77	-	-	-	-	-	-
	K20Z	Groot onderhoud aan Ophaalbrug Purmerend	0,18	0,77	-	-	-	-	-	-
	Totaal vaarwegen	Variabel onderhoud gebied 5	0,36	1,55	-	-	-	-	-	-

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Vervanging									
	N235a-01 km 0,03-8,1	Vervanging wegconstructie (In combinatie met Groot onderhoud incl. busbaan 2e fase	2,00	1,00	-	-	-	-	-	-
	N516a-02	Vervangen kunstwerk	0,88	-	-	-	-	-	-	-
	N246a-03	Vervangen van 2 kunstwerken	-	-	0,80	-	-	-	-	-
	N247a-03	Vervangen van een kunstwerk (Dijksbrug) in project N247a-02 en PMI Bereikbaarheid Waterland	-	0,50	0,10	-	-	-	-	-

	N247a-06	Vervangen Slochterbrug (alleen de westelijke helft) in combinatie met PMO/PMI N247a-05.	-	0,70	0,10	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Vervangingsinvesteringen gebied 5	2,88	2,20	1,00	-	-	-	-	-
Vaarwegen kunstwerken	Vervanging					-	-	-	-	-
	N203 (A-01)	Vervangen Brug Krommenie	1,96	2,06	-	-	-	-	-	-
	K20/10/09	Vervangen Beatrixbrug -01 B	2,02	3,86	2,12	-	-	-	-	-
	K20m	Vervangen Kogerpolderbrug-03	2,70	-0,10	-	-	-	-	-	-
	Totaal Kunstwerken	Vervangingsinvesteringen gebied 5	6,69	5,82	2,12	-	-	-	-	-
Vaarwegen	K20m-b; Vaarwegvak 11,	Vervangen oeverconstructie Noordhollandsch kanaal	-	-	-	-	-	3,51	3,51	-
	K9; Vaarwegvak 8;	Vervangen 350 m houten oeverconstructie Markervaart Noord en Kogerpolderkanaal: Stierop -Noordhollandsch Kanaal	-	-	0,20	0,64	-	-	-	-
	K20m-a; Vaarwegvak 10	Vervangen oeverconstructie Noordhollandsch kanaal	-	-	-	-	5,05	5,05	-	-
	K11-b; Vaarwegvak 23;	Vervangen oeverconstructie Broekervaart	-	-	-	-	-	0,93	0,93	-
	K20z-a; Vaarwegvak 12;	Vervangen oeverconstructie Noordhollandsch kanaal	-	-	-	-	-	0,00	5,52	5,52
	K20z-b; Vaarwegvak 13;	Vervangen stalen oeverconstructie 7,3 km Noordhollandsch kanaal en duiker onder busbaan km. 8,15 tot Sluis Purmerend	-	-	-	5,77	5,77	-	-	-
	K20/10/09-a; vaarwegvak 6	Vervanging 350 m, staal oeverconstructie ;Markervaart zuid; Noordhollandsch Kanaal: Gat van de meer (Akersloot) - Splitting Omval	0,00	0,20	0,64	0,00	-	-	-	-
	Totaal oevers	Vervangingsinvesteringen gebied 5	0,00	0,20	0,84	6,41	10,82	9,49	9,96	5,52
	Totaal vaarwegen	Vervangingsinvesteringen gebied 5	6,69	6,02	2,96	6,41	10,82	9,49	9,96	5,52

6. Noord Holland Zuid

Per 1 januari 2016 is het gebiedsteam Noord Holland Zuid van start gegaan. Het streven is om het gebiedscontract medio 2018 in te laten gaan.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Wegen

Groot onderhoud wordt in 2017 op de N232a uitgevoerd in combinatie met de vervanging van twee kunstwerken (KW 25C31 en KW 25D10). Dit project wordt nauw afgestemd met PMO N232b-02 en PMI N232-06. Daarnaast staat in 2017 ook groot onderhoud gepland aan de N520a en b en de N205 , de Aalsmeerderburg, de Cruquiusbrug (in combinatie met PMI project) en de Schiphol Draaibrug. In 2017 wordt in samenwerking met Gemeente Haarlemmermeer de brug bij de Bennebroekerweg (N520b) vervangen. In 2018 wordt groot onderhoud uitgevoerd op de N196 in combinatie met de aanleg van de busbaan (PMI project Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer Schiphol-Zuid). Op de N201a zal in 2019 onderhoud worden uitgevoerd (Vervanging alternatieve markering, onderhoud aan de geleiderail en onderhoud aan groenvoorzieningen). Op de N231b wordt in 2018/2019 groot onderhoud gepleegd, deze werkzaamheden worden afgestemd met PMI projecten N231-13, N231-14 en N231-16.

T.g.v. areaalverbetering van Hoogwaardig OV Fokkerweg-Schiphol Rijk, de Brug Ouderkerk en mogelijk ook de aanleg van de Duinpolderweg (2023), zal het budget vast onderhoud op termijn verhoogd worden, indien deze projecten doorgaan. In de onderstaande tabel zijn deze mogelijke toekomstige beheerlasten opgenomen onder het kopje areaalverbetering.

Vaarwegen

Baggeren van de Amstel Noord en Zuid staat voor de komende 2 jaar gepland. Afhankelijk van baggeraanwas wordt gezien hoe het vaarwegprofiel en de Keur gezamenlijk gebaggerd kunnen worden. Tot Uithoorn wordt beperkte hinder voor het scheepvaartverkeer verwacht. Ook worden voornamelijk houten oeverconstructies op delen van de Ringvaart en de Amstel vervangen.

Onderwerp	Jaar Netwerk	Huidig PMO					Doorkijk		
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen	-	-	8,60	8,60	8,60	8,60	8,60	8,60
Areaalverbetering	Vast onderhoud	0,50	0,57	0,92	0,95	1,01	1,01	1,42	1,42
Variabel onderhoud	Wegen	12,31	3,20	-	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	0,37	0,80	2,00	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen	Wegen	1,27	2,30	-	0,60	-	-	-	-
	Vaarwegen	2,22	1,56	-	-	1,42	2,08	2,11	2,08

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Variabel									
	N231a-01	Groot onderhoud aan 3 VRI's	0,60	-	-	-	-	-	-	-
	N201a-01 20,71-33,00	Groot onderhoud aan de wegconstructie (2e fase) incl vervangen 6 VRI's. combineren met het GO en vervangen van de Cruquiusbrug. Afstemming met PMI projecten N201-13, N201-24, trajectstudie N201-29.	0,79	-	-	-	-	-	-	-
	N231b-02	Groot Onderhoud, gecombineerd met PMI HOV-07	0,29	-	-	-	-	-	-	-
	N205b-02	Groot Onderhoud verbindingsweg N205-N201	1,44	-	-	-	-	-	-	-
	N205c-01 km 19,1 - 28,0	Groot Onderhoud wegconstructie	4,15	-	-	-	-	-	-	-
	N232a-01 Trajectbenadering N232a	Groot Onderhoud wegconstructie	0,86	-	-	-	-	-	-	-
	ZT Kerntraject verhardingen 2012	Groot Onderhoud wegconstructie	2,17	-	-	-	-	-	-	-
	ZT-16,	Middellange termijnmaatregelen Veiligheid Abdijtunnel	0,55	-	-	-	-	-	-	-
	N196a-01	Groot onderhoud in wegvak km 2,64-2,74 en fietspad km 2,1-2,37. Afstemming met HOV-07 project aanleg busbaan deel Aalsmeerderbrug-Fokkerweg.	-	0,50	-	-	-	-	-	-
	N205a-03	Groot onderhoud kunstwerk voegovergangen	0,20	-	-	-	-	-	-	-
	N231a-02	Trajectbenadering: LVO van DGD in deel van traject 17,4 tot 18,8 en 19,9 tot 20,6 en 6 jaar levensduurverlenging km 16.890 tot 17.540 en km	-	1,00	-	-	-	-	-	-

		18.880 tot 19.840. OVL onderhoud en L+M. Afstemmen met PMO N231a-01 en PMI N231-15								
	N231b-04	Trajectbenadering. Samen met N231b-01 VIGO, VH en 4x VRI en OVL. Is VGO deel.	-	1,70	-	-	-	-	-	-
	N520a-02	Trajectbenadering groot onderhoud van 3.0 -5.0	0,65	-	-	-	-	-	-	-
	N520b-01	Levensduurverlengend onderhoud aan DGD uit 2008.	0,60	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Variabel onderhoud gebied 6	12,31	3,20	-	-	-	-	-	-
Vaarwegen	Variabel									
	K19o	Aalsmeerderbrug A en B divers variabel onderhoud	0,17	-	-	-	-	-	-	-
	K19w	Groot Onderhoud aan Cruquiusbrug B	0,10	-	-	-	-	-	-	-
	K19	Spoedherstel Schipholdraai-brug	0,10	-	-	-	-	-	-	-
	K17	Amstel Zuid en noord Km 0.0 – 22.5. Afhankelijk van baggeraanwas wordt nog gezien hoe en wanneer het vaarwegprofiel en de Keur gezamenlijk worden gebaggerd. Verwachte beperkte hinder scheepvaart tot Uithoorn	-	0,80	2,00	-	-	-	-	-
	Totaal vaarwegen	Variabel onderhoud gebied 6	0,37	0,80	2,00	-	-	-	-	-

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	vervanging									
	N205b-03	Vervangen verbindingsweg N205-N201	0,67	-	-	-	-	-	-	-
	N231b-01	Trajectbenadering. Vervangen deel van de wegconstructie en afstemmen met PMI projecten N231-13, N231-14 en N231-16. Wegvakken km20,6-20,95 en 22,5-27,81.	-	2,30	-	-	-	-	-	-
	N232b-03	Vervangen van 2 kunstwerken. Afstemming met PMO N232b-02 en PMI N232-06 voor kruispunt N232-N520.	-	-	-	0,60	-	-	-	-
	N520b-02	Vervangen Kunstwerk in combinatie met N520b-01	0,60	-	-	-	-	-	-	-
	Totaal Wegen	Vervangingsinvesteringen gebied 6	1,27	2,30	-	0,60	-	-	-	-
Vaarwegen kunstwerken	Vervanging						-	-	-	-
	K19w	Vervangen Cruquiusbrug	2,22	1,56	-	-	-	-	-	-
	Totaal Kunstwerken	Vervangingsinvesteringen gebied 6	2,22	1,56	-	-	-	-	-	-
Vaarwegen	K19n-c; Vaarwegvak 31,	Vervangen oeverconstructie ringvaart	-	-	-	-	0,79	0,79	-	-
	K19n-b; Vaarwegvak 30,	Vervangen oeverconstructie ringvaart	-	-	-	-	0,63	0,63	-	-
	K19z-a; Vaarwegvak 34	Vervangen oeverconstructie ringvaart	-	-	-	-	0,00	0,66	0,66	-
	K19n-a ; Vaarwegvak 29	Vervangen oeverconstructie; ringvaart	-	-	-	-	-	-	0,65	0,65
	K19o-a ; Vaarweg-	Vervangen oeverconstructie	-	-	-	-	-	-	0,80	0,80

	vak 32	ringvaart								
	K17-c ; Vaarwegvak 26	Vervangen oeverconstructie; amstel	-	-	-	-	-	-	-	0,63
	Totaal oevers	Vervangingsinvesteringen gebied 6	-	-	-	-	1,42	2,08	2,11	2,08
	Totaal vaarwegen	Vervangingsinvesteringen gebied 6	2,22	1,56	-	1,20	1,42	2,08	2,11	2,08

7. Gooi en Vechtstreek

In maart 2017 wordt de aanbesteding van het gebiedscontract afgerond. De geselecteerde marktpartij zal spoedig daarna verantwoordelijk zijn voor het plannen en uitvoeren van al het vast- en variabel onderhoud in het gebied Gooi en Vechtstreek.

De belangrijkste onderhoudsprojecten binnen dit gebiedscontract zijn:

Wegen

De N236, de belangrijkste provinciale verkeersader van Gooi en Vechtstreek wordt in 2018, in fasen geheel gereconstrueerd. Belangrijke elementen zijn een reeds afgeronde faunapassage en de in uitvoering zijnde vervanging van de Vechtbrug. Vanaf 2018 zal op de N522 (trajectdeel 11.1-11.6) groot onderhoud worden uitgevoerd. Daarbij wordt de brug over de Amstel bij Ouderkerk in 2018 vervangen en verbreed. Ook worden de aangrenzende wegdelen onderhouden en aangepast. Op de N526a zal in 2017 en 2018 groot onderhoud worden uitgevoerd.

Als HOV het Gooi (Hilversum-Huizen) wordt aangelegd, dan zal het budget vast onderhoud met ruim € 2 ton verhoogd worden, conform onderstaande tabel.

Budgetten

Onderwerp	Jaar Netwerk	Huidig PMO					Doorkijk		
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gebiedsbudget	Wegen en vaarwegen								
		2,20	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20
Areaalverbetering	(Vast onderhoud)	0,03	0,03	0,03	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Variabel onderhoud	Wegen	0,30	0,60	-	-	-	-	-	-
Vervangingsinvesteringen	Wegen	0,92	0,85	1,50	-	-	-	-	-
	Vaarwegen	0,30	6,00	-	-	-	-	-	-
Reserve kapitaallasten programma bereikbaarheid (VIK)		3,06	5,70	2,05					

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

Lopende/doorgeschoven projecten binnen het gebied zijn benoemd in de onderstaande tabel.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Variabel									
	N526a-01 km 0,0-1,7	Groot onderhoud wegconstructie	0,30	0,30	-	-	-	-	-	-
	N522a-02	Bijdrage uit PMO voor verhardingsonderhoud bij PMI 522-05 vervanging brug Ouderkerk aan de Amstel	-	0,30	-	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Variabel onderhoud gebied 7	0,30	0,60	-	-	-	-	-	-

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wegen	Vervanging									
	N417a-01 km 8,9-10,8	Bijdragen vanuit PMO ver-	-	0,75	-	-	-	-	-	-

		vangings aan reconstructie aan PMI N417-02								
	N236a-01	Vervanging wegconstructie	0,49	0,10	-	-	-	-	-	-
	N236a-02	Vervanging wegconstructie	0,43	-	-	-	-	-	-	-
	N201c-03	Trajectbenadering: Vervangen van 3 kunstwerken in combinatie met vervanging wegconstructie N201c-02.	-	-	1,50	-	-	-	-	-
	Totaal wegen	Vervangingsinvesteringen gebied 7	0,92	0,85	1,50	-	-	-	-	-
Vaarwegen	Vervanging									
	K17	Vervangen brug Ouderkerk	0,30	6,00	-	-	-	-	-	-
	Totaal vaarwegen	Vervangingsinvesteringen gebied 7	0,30	6,00	-	-	-	-	-	-
VIK	N236	Vervanging Geinbrug	0,46	0,10	-	-	-	-	-	-
	N236	Vervanging Vechtbrug	2,60	5,60	2,51	-	-	-	-	-
	Totaal VIK	Vervangingsinvesteringen	3,06	5,70	2,51	-	-	-	-	-

8. Tunnels

Met ingang van begroting 2015 is er een aparte begrotingspost voor de jaarlijkse uitgaven aan het tunnelbeheer en -bewakingscontract (Waterwolftunnel, Amstel Aquaduct en Abdijntunnel) van € 4,04 miljoen. Tunnelbeheer (vast onderhoud) en –bewaking gaan niet mee in het gebiedscontract 6 “Noord Holland Zuid”, maar het blijft een apart contract. De tunnelbewaking betreft onder meer: 24 uur per dag toezicht houden op de verkeersveiligheid in de tunnel, via camerabewaking. Hierdoor kan gelijk bij een ongeluk ingegrepen worden. Toekomstig variabel onderhoud wordt gedekt uit de voorziening.

In 2016 en 2017 wordt de Abdijntunnel (OV) gerenoveerd naar de eisen van de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw). Hierbij wordt de Abdijntunnel ook voorzien van camerabewaking. Planning is dat het project in de zomer 2017 gereed is.

Het beheer van het Amstel Aquaduct wordt vanaf 2016 ondergebracht binnen het Managing Agent contract.

De Waterwolftunnel functioneert naar behoren. De gebiedsontwikkeling bij Aalsmeer komt door de betrouwbare verbinding met de A4 en A9 goed tot stand.

Netwerk	(Vaar-) wegtraject	Jaar Omschrijving	Huidig PMO					Doorkijk		
			2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Budget Tunnels		Tunnels en aquaduct	4,04	4,08	4,08	4,08	4,08	4,08	4,08	4,08
Variabel onderhoud	N201b-07	Variabel onderhoud TTI en civiel Waterwolftunnel van 36.00 tot 36.70	0,21	0,29	0,14	0,09	0,84	0,74	1,83	0,08

De kasritmes per jaar. Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

9. Machinerichtlijn

De provincie Noord-Holland is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de machinerichtlijn (MRL). De MRL is een wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers en onderhoudspersoneel van machines. Beweegbare kunstwerken zijn machines en moeten aan deze wet voldoen. In 1995 is de MRL in werking getreden waarbij nieuwe kunstwerken moeten voldoen aan de MRL. Oude kunstwerken moeten aan de MRL voldoen indien er grote wijzigingen zijn/worden aangebracht. In de nabije toekomst worden grote wijzigingen aangebracht bijvoorbeeld door de kunstwerken te voorzien van afstandsbediening. De opgave is geïnventariseerd en er is een uitvoeringsprogramma tot en met 2026 opgesteld, waarmee de opgave zo efficiënt mogelijk gerealiseerd kan worden. Een belangrijk deel van het uitvoeringsprogramma MRL kan niet binnen de reguliere provinciale opgave, zoals onderhoud of nieuwbouw, opgelost worden. Daarom is bij de kaderbrief 2017

voor de aanvullende dekking van het uitvoeringsprogramma MRL voor beweegbare kunstwerken aangevraagd. Het aangevraagde budget (totaal 11,8 miljoen) voor MRL is als een aparte post financieel verwerkt in de reserve groot onderhoud Wegen/Vaarwegen (deel Vaarwegen).

De MRL staat feitelijk los van instandhouding (PMO) en staat daarom niet in de bovenstaande tabellen. Wel heeft de MRL grote raakvlakken met het PMO, aangezien de aanpassingen aan de machines t.g.v. de MRL zoveel als mogelijk gelijktijdig met de onderhoudsmomenten aan de machines worden uitgevoerd, zodat er zo efficiënt mogelijk uitgevoerd kan worden.

Netwerk	Huidig PMO				Doorkijk					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Programma MRL										
Totaal kosten 11,8	2,5	1,6	1,3	1,6	0,8	0,7	0,6	0,6	1,2	0,9

Alle bedragen zijn weergegeven in miljoen euro's.

* In 2015 is een traject gestart om onze kunstwerken te laten voldoen aan de Machinerichtlijn. Vanuit de Arbo-wet moeten onze kunstwerken hieraan voldoen.

6. GEREALISEERDE PROJECTEN 2015

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de in 2015 gerealiseerde projecten. De eerste tabel betreft de onderhoudsprojecten (PMO). De tweede tabel betreft de investering- / aanlegprojecten uit het PMI die hebben geleid tot functionele areaalverbetering. Voor de totale lijst van gerealiseerd PMI projecten wordt verwezen naar het PMI 2017-2021. Per project wordt het weg- of trajectnummer en de activiteit weergegeven.

	WEGEN
Traject	Projectomschrijving
VGO	
N203b	Groot onderhoud verhardingen geluidreducerende deklaag km 49,9-51,4
N203c	Groot onderhoud in traject km 54,8-60,48
N231a	Groot onderhoud talud en beschoeiing km 19,2 – 19,5
N231b	Groot onderhoud in traject km 21,1 – 21,5 (samenwerking met N201+ - Flora Holland)
N240c	Groot onderhoud in traject km 22,4-31,4
N245a	Levensduur verlengend onderhoud verharding in trajectdeel N504 km 14,0 -16,0
N250a	Groot onderhoud van twee kunstwerken bij km 114,95
N508b	Groot onderhoud verharding geluidreducerende deklaag en kunstwerk km 9,7-10,4
N512a	Groot Onderhoud herplanten van hagen km 5,8 -7,6
N513a	Groot onderhoud in traject km 20,5-21,1
VIGO	
N200a	Vervangen wegconstructie in deel van het traject wegvak km 19,7 – 23,2
N201b	Overdracht deel N196 aan gemeente Uithoorn
N203c	Vervangen wegconstructie en kunstwerk in deel van het traject wegvak km 58,0 – 60,0
N239b	Vervangen wegconstructie in deel van het traject wegvak km 23,2 -26,8
VGO	VAARWEGEN
Traject	Projectomschrijving
K20n	Groot onderhoud Kooysluis
K20n	Groot onderhoud Burgervlotbrug
K20n	Stolperbasculebrug GO
N246	Brug Vrouwenverdriet GO
nvt	Kerkbrug-01 GO Ouderkerk a/d Amstel
K11	Baggeren Zesstedenvaart Trekvaart Broekervaart ("t Schouw)
K2, K4/5/6, K8 & K9	Baggeren diverse vaarwegen
VIK	
K17	Tolhuissluis renovatie
K20	Koning Willem I Sluis renovatie

Gerealiseerde investering- / aanlegprojecten

Onderstaand volgt een overzicht van de PMI-projecten die in 2015 zijn gerealiseerd en geleid hebben tot een substantiële uitbreiding van het areaal. Op basis van deze functionele areaalverbetering is indexering van de normkosten voor het beheer en onderhoud van het areaal nodig. Dit heeft plaatsgevonden in de zomernota 2016.

PMI nr/traject	Omschrijving
N207-03	Verdubbeling N207, ged. A4-N205
N242-12	Reconstructie N242, gedeelte Zuidtangent-N504
N248-01	Vervangen Stolperophaalbrug
N236-09	Reconstructie N236, deel 2
N239-06	Herinrichting N239, ged. Coppershorn-N240
N203-14	Trajectbenadering N203c, ged. A9-N513
N240-12	Trajectbenadering N240c, ged. N239-N302
N201-01	Masterplan N201 (nazorg) overdracht
N201-01	Masterplan N201 (nazorg) overdracht
N201-02	Masterplan N201 (nazorg) natuurcompensatie
alg-30	Plaatsing DRIS-zuilen MRA-net (<i>nazorg</i>)
nvt	HOV A9

7. KASRITME 2016

Het PMO geeft een financieel overzicht van 2017-2024, maar gaat daarbij ook uit van een geactualiseerd kasritme in 2016, zie onderstaande tabel. Er wordt daarbij ook aangegeven om hoeveel projecten het gaat.

Categorie	Aantal projecten	Kasritme 2016
PMO Wegen		
PMO Wegen VGO Algemeen		4.920.000
PMO VGO wegen	52	18.927.726
PMO VGO OV	4	2.999.798
Totaal PMO VGO wegen	56	26.847.524
PMO VIGO wegen	21	9.793.096
Totaal PMO VIGO	21	9.793.096
PMO Vaarwegen		
PMO Vaarwegen VGO Algemeen		834.000
PMO VGO Kunstwerken	22	5.741.117
PMO VGO Oevers	3	389.699
PMO VGO Bodems	3	264.638
Totaal PMO VGO vaarwegen	28	7.229.454
PMO VIGO Kunstwerken	7	3.680.184
PMO VIGO Oevers	8	5.768.184
Totaal PMO VIGO Vaarwegen	15	9.448.368
VIK	8	437.513
Totaal VIK	8	437.513

8 ■ AFKORTINGENLIJST

BAG	Bagger
DGD	Dunne Geluidreducerende Deklaag
DRIP	Dynamische Reizigers Informatie Paneel
DRIS	Dynamische Reizigers Informatie Systeem
DVM	Dynamische Verkeers Management
GBC	Gebiedscontract
GO	Groot Onderhoud
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
IPM	Integraal Project Management
KRW	Kader Richtlijn Water
KW	Kunstwerk
L&M	Landschap en Milieu
LVO	Levensduur Verlengend Onderhoud
MRL	Machine Richtlijn
NDW	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NIKG	Nota Infrastructurele Kapitaal Goederen
OEV	Oevers
OV	Openbaar Vervoer
OVL	Openbare Verlichting
PLC	Programmable Logic Controller (Programmeerbare Logische Eenheid Voor Brugbediening)
PMI	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur
PMO	Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud
PVVP	Provinciaal Verkeer Vervoer Plan
RVV	Reglement Verkeersregels En Verkeerstekens
RWS	Rijkswaterstaat
VGO	Voorziening Groot Onderhoud
VH	Verharding
VIGO	Vervangingsinvestering Groot Onderhoud
VIK	Vervangingsinvesteringen Kunstwerken Reserve
VRI	Verkeersregel Installatie
VV	Verkeersvoorzieningen
ZOAB	Zeer Open Asfalt Beton

Provinciale Staten van Noord-Holland**Haarlem, 30 augustus 2016****Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021****Kenmerk: 829833****Bijlagen: ontwerpbesluit****1. Inleiding**

De provincie Noord-Holland is eigenaar en beheerder van een infrastructuurnetwerk (kapitaalgoederen) van wegen, vaarwegen, fietspaden en openbaar vervoersbanen dat zeer intensief wordt gebruikt. Dit betreft circa 613 km wegen (enkel en meerbaans), 246 km vaarwegen, 387 km fietspaden en 45 km vrij liggende openbaar vervoerbanen.

2. DoelstellingenDoelstellingen/uitgangspunten

Voor de instandhouding van de kapitaalgoederen is op 28 september 2015 de Nota Infrastructuurle Kapitaalgoederen (NIKG) vastgelegd door Provinciale Staten. In de NIKG staat beschreven welke kapitaalgoederen de Provincie Noord-Holland bezit, hoe en op wat voor kwaliteitsniveau ze in stand worden gehouden en wat de benodigde financiële middelen hiervoor zijn.

Het PMO 2017-2021 geeft aan welke onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn om de infrastructuur te kunnen laten blijven voldoen aan de in de NIKG vastgestelde kwaliteitsniveaus en welke kasritmes hiermee gemoeid zijn per jaar. Er is ook een doorkijk gegeven voor de periode 2022-2024, waarbij de maatregelen en ramingen in deze latere jaren nog grove inschattingen zijn en jaarlijks worden geactualiseerd op basis van nieuwe inspecties.

De geplande onderhoudsmaatregelen in dit PMO 2017-2021 en de aanpassingen aan de infrastructuur zoals vastgelegd in het PMI 2017-2021 zijn onderling afgestemd. De financiële consequenties (extra beheer en onderhoudskosten als gevolg van areaaluitbreiding) van het PMI zijn verwerkt in het PMO. De toekomstige beheerlasten als gevolg van projecten uit het coalitieakkoord (zoals PMI N241-13 en PMI N243-16) worden gedekt uit de bij het coalitieakkoord beschikbare middelen. Toekomstige extra beheerlasten t.g.v. functionele areaalverbetering bij de overige investeringsprojecten zijn meegenomen in de thans voorliggende PMO meerjarenraming voor vast onderhoud. Dit PMO is gebiedsgericht opgesteld om zo beter aan te sluiten bij de ontwikkeling van gebiedsgerichte lange termijn onderhoudscontracten.

Doelstellingen/uitgangspunten Coalitieakkoord 2015-2019 Ruimte voor Groei

De hierboven beschreven NIKG vormt het kader voor goed beheer en structureel onderhoud, zoals vermeld in het coalitieakkoord.

3. Financiering

In de NIKG is aangegeven hoe de maatregelen binnen het PMO worden gedekt. De vervangingsinvesteringen worden geactiveerd. Hiervoor wordt krediet beschikbaar gesteld door PS. De daaruit voortvloeiende kapitaalslasten worden gedekt uit het budget PMO kapitaalslasten wegen en vaarwegen, zoals opgenomen in de begroting 2017.

Het PMO 2017-2021 blijft binnen financiële kaders van de kaderbrief 2017. Belangrijke financiële aandachtspunten bij dit PMO 2017-2021 zijn:

- **Gebiedscontracten**: De provincie Noord-Holland heeft het beheer en onderhoud van het gebied Kop van Noord-Holland voor tien jaar uitbesteed aan één marktpartij: WaakSaam. De Kop van Noord-Holland (gebiedscontract 1) is het eerste langjarige, geïntegreerde gebiedscontract dat de provincie in de markt heeft gezet (en is gegund op 1 juni 2015). De transitieperiode wordt dit najaar afgerond. In deze periode maakt de opdrachtnemer zich vertrouwd met het areaal, worden o.a. de bevindingen van de areaalgegevens naast elkaar gelegd en wordt het onderhoud daadwerkelijk overgedragen aan de marktpartij. De uitkomsten van de transitieperiode worden binnen de financiële kaders en binnen de voor provincie geldende afspraken met betrekking tot de beeldkwaliteit verwerkt. Gebiedscontract Midden Noord (2 en 3) zal dit najaar worden gegund, waarna in 2017 en 2018 de overige gebiedscontracten (4,5,6 en 7) in Noord-Holland zullen volgen. Voor deze gebieden zijn plafondbedragen ingesteld. Het gegunde gebiedscontract Kop Noord-Holland en het gereserveerde budget voor de overige gebiedscontracten zijn verwerkt in het PMO /begroting 2017. In het kader van o.a. de invoering van de gebiedscontracten is er vanaf 2015 reeds een taakstellend verlaging van PMO-budgetten ingeboekt. Die taakstelling loopt door in de nieuwe normbudgetten, zoals bepaald in de op 28 september 2015 vastgestelde Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Het afsluiten van de gebiedscontracten als totaal zal derhalve binnen het gestelde financieel kader plaatsvinden. Over de implementatie gebiedscontracten, inclusief de financiële aspecten wordt bestuurlijk gerapporteerd via de gebruikelijke procedure voor "grote projecten".
- **Transitiefase PMO**: Voor vast en variabel onderhoud zitten we in een transitiefase naar langjarige gebiedscontracten volgens prestatie-eisen. Het aantal losse projecten variabel onderhoud dat niet is verwerkt in de gebiedscontracten zal de komende jaren sterk verminderen. Het PMO wordt minder een op zichzelf staand maatregelenprogramma en meer een financieel kader. Dit heeft alles te maken met het feit dat het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs.
- **Tunnels**: Met ingang van begroting 2015 is er een aparte begrotingspost voor de jaarlijkse uitgaven aan het tunnelbeheer en -bewakingscontract (Waterwolftunnel, Amstel Aquaduct en Abdijtunnel) van € 4,04 miljoen. Tunnelbeheer (vast onderhoud) en -bewaking gaan niet mee in het gebiedscontract 6 "Noord-Holland Zuid", maar blijft een apart contract. De tunnelbewaking betreft onder meer: 24 uur per dag toezicht houden op de verkeersveiligheid in de tunnel, via camerabewaking. Hierdoor kan gelijk bij een ongeluk ingegrepen worden. De Abdijtunnel (OV) wordt bij de huidige renovatie ook voorzien van deze camerabewaking. Toekomstig variabel onderhoud wordt gedekt uit de voorziening.

- Machinerichtlijn: de provincie Noord-Holland is wettelijk verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de machinerichtlijn (MRL). De opgave is geïnventariseerd en er is een uitvoeringsprogramma tot en met 2026 opgesteld, waarmee de opgave zo efficiënt mogelijk gerealiseerd kan worden. Een belangrijk deel van het uitvoeringsprogramma MRL kon niet binnen de reguliere provinciale opgave, zoals onderhoud of nieuwbouw, opgelost worden. Daarom is bij de kaderbrief 2017 voor de dekking van het uitvoeringsprogramma MRL voor onze beweegbare kunstwerken aanvullende dekking aangevraagd. Het aangevraagd budget (totaal 11,8 miljoen) voor MRL is als een aparte post financieel verwerkt in de reserve groot onderhoud Wegen/Vaarwegen (deel Vaarwegen). PS hebben deze post toegewezen bij de behandeling van de kaderbrief 2017.

4. Aanpassing reeds aangevraagde en benodigde nieuwe projectkredieten

Ter uitvoering van het PMO 2017-2021 wordt aan uw Staten voorgesteld:

- Het projectkrediet voor het wegenproject N23 uit 2016 te verlagen met € 4,73 miljoen (verlaging krediet van € 10,50 miljoen naar € 5,77 miljoen);
- Projectkredieten beschikbaar te stellen van totaal € 22,80 miljoen voor de uitvoering van vervangingsinvesteringen, respectievelijk € 5,97 miljoen voor wegen en € 16,83 miljoen voor vaarwegen.

Bovenstaande besluiten zijn onder punt 5 in het ontwerpbesluit nader gespecificeerd.

De uit de thans aangevraagde projectkredieten voortvloeiende kapitaallasten (afschrijving in 25 jaar) komen ten laste van het budget PMO kapitaalslasten wegen en vaarwegen.

In het PMO 2017-2021 zijn tevens de kasramingen van de al lopende vervangingsinvesteringprojecten (reeds verstrekte kredieten) geactualiseerd. Daarbij gaat het om verstrekte jaarschijfkredieten tussen 2012 en 2014 en projectkredieten zoals verstrekt bij het PMO 2015 en 2016. Ook zijn de kasramingen van de geprogrammeerde projecten (vanaf 2017) geactualiseerd.

In totaal leidt dit tot geactualiseerde kapitaalslasten die zijn verwerkt in voorliggende PMO 2017-2021 en de begroting 2017.

Wijziging van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met ingang van 2017

Voor de categorie “Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut” vervalt de keuzemogelijkheid tot het wel of niet activeren. Met ingang van 2017 moet deze categorie investeringen worden geactiveerd en afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. Het is niet toegestaan om reserves direct hierop in mindering te brengen of versneld af te schrijven. Bijdragen van derden aan investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut mogen onveranderd in mindering worden gebracht op de investering.

Daarnaast mag, zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken, geen rente aan de kapitaallasten worden toegerekend. Voor nadere toelichting verwijzen we uw Staten naar de voordracht Begroting 2017.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 74

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016;

gelet op de aangegeven onderhoudsmaatregelen in het PMO 2017-2021 welke noodzakelijk zijn om de infrastructuur te kunnen laten blijven voldoen aan de vastgestelde onderhoudsniveaus;

besluiten:

1. De projectkredieten voor de uitvoering van vervangingsinvesteringen (in totaal € 5,97 miljoen voor wegen en € 16,83 miljoen voor vaarwegen) te verstrekken, zoals hieronder gespecificeerd;

Wegen: Totale kredietaanvraag voor projecten bedraagt € 5,97 miljoen.

Projectonderverdeling wegen:

Wegtraject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
N205b-03	Rehabilitatie verharding in trajectbenadering groot onderhoud in wegvak verbindingsweg N205-N201. Uitvoering samen met groot onderhoud en PMI VM project omleiden verkeer A4.	0,17
N240b-01	Rehabilitatie verharding N240 A7-Medemblik inclusief 2 kunstwerken en in combinatie doortrekking N240 (PMI).	5,20
N520b-02	Vervanging van een vaste betonnen brug.	0,60
Totaal		5,97

Vaarwegen: Totale kredietaanvraag Vaarwegen bedraagt meerjarig €16,83 miljoen waarvan €13,03 miljoen voor oevers en €3,80 miljoen voor kunstwerken.

Projectonderverdeling oevers:

Vaarweg-traject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
K4/K5/K6c Vaarwegvak 21	Vaarwegvak 20; Niedorpervaart (deel): brug N241-Kolhorn; vervanging houten oeverconstructie	7,30
K7/K8 Vaarwegvak 18	Vaarwegvak 21; Hoornsevaart en Huigenvaart, vervanging houten oeverconstructie	5,73
Totaal		13,03

Projectonderverdeling kunstwerken:

Weg-traject	Vaarweg-traject	Omschrijving	Project Krediet totaal (miljoen euro)
N246	K20m Kogerpolder brug-03	Vervanging Kogerpolderbrug. Deze brug wordt in combinatie met de vervanging van de Beatrixbrug groot onderhoud en reconstructie N244a en N246 uitgevoerd.	3,10
N246	K09	Extra krediet voor de bereikbaarheidsmaatregelen van de Beatrixbrug. (Door combinatie bereikbaarheidsmaatregelen met Kogerpolderbrug is het benodigde krediet van de Kogerpolderbrug 0,1 lager)	0,70
Totaal			3,80

2. Het projectkrediet voor vervangingsinvesteringen wegtrajecten die onderdeel zijn van het project N23 uit 2016 te verlagen met € 4,73 miljoen (verlaging krediet van € 10,50 miljoen naar € 5,77 miljoen).

weg-traject	Omschrijving:	Project Krediet nieuw (miljoen euro)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N243a-03 aan het project N23. De bijstelling van de bijdragen aan project N23 heeft plaatsgevonden op basis van de gedetailleerde projectraming.	0,70 (-0,30)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N302a-01 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	1,07 (-0,93)

N23	Bijdrage vanuit vervanging N506a-02 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	2,00 (-1,70)
N23	Bijdrage vanuit vervanging N507a-02 aan het project N23. Bijstelling op basis van de gedetailleerde projectraming.	2,00 (-1,80)
Totaal		5,77 (-4,73)

3. Kennis te nemen van de actuele kasritmes van de lopende kredieten en de geprogrammeerde kasritmes voor vervangingsinvesteringen, zoals gespecificeerd in het PMO 2017-2021.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d. 7-11-2016
Commissie Mobiliteit en Financiën
Datum commissievergadering 24-10-2016

Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur
Noord-Holland (PMI) 2017-2021 (VD-73) en Provinciaal Meerjarenprogramma
Onderhoud (PMO) 2017-2021 (VD-74)

Uw contactpersoon

K. Mellema

AD/STG

Doorkiesnummer +31235144838

mellemak@noord-holland.nl

31 oktober 2016

1|8

De commissie adviseert de voordrachten Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Noord-Holland (PMI) 2017-2021 (VD-73) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) 2017-2021 (VD-74) te agenderen voor de PS-vergadering van 7 november 2016.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie M&F: zie onderstaand het uittreksel van het conceptverslag van de vergadering van de commissie M&F van 24 oktober 2016.

6. A-agenda Mobiliteit

6a. Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2017 – 2021

De agendapunten 6a en 6b, voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) worden integraal behandeld.

De **voorzitter** meldt dat zich een inspreker heeft gemeld. Hij geeft het woord aan mevrouw Alice de Nijs uit Haarlem.

Mevrouw **De Nijs** wenst graag een opmerking te maken over het onderhoud. Het onderhoud van provinciale wegen is doorgaans te perfect. Wegen worden gerenoveerd terwijl deze geen mankementen lijken te vertonen. De Zeeweg in Bloemendaal had al voor de renovatie een perfect wegdek. De westelijke Randweg van Haarlem is over de gehele lengte geasfalteerd. Dit lijkt mevrouw De Nijs nogal overdreven. Werkt de provincie Noord-Holland met eigen wegenbouwdeskundigen, of worden deze ingehuurd, bijvoorbeeld bij een aannemer? Wellicht is het verstandig een second opinion te vragen bij wegenbouwdeskundigen die geen enkele omgang hebben met het 'old boys network' en die buiten de invloedssfeer staan?

De provincie gaat met gebiedscontracten werken, met een financieel plafond per gebied. De aannemers zullen een zo hoog mogelijke winst willen behalen, dus de provincie moet waakzaam zijn nu zij het beheer aan de markt gaat overdragen. In hoeverre houdt de provincie de regie in handen?

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn vanuit de commissie aan de insprekerster. Hij bedankt mevrouw De Nijs voor haar inspraak.

De heer **Zoon** (PvdD) constateert dat er in het PMI veel over de fiets staat. Het betreft hoofdzakelijk meekoppelprojecten. Kijkt men naar de weg zelf dan is daarvoor een gelikt instrument: de geprioriteerde projecteninvesteringsstrategie. Zou er voor de fiets ook niet een dergelijke strategie moeten komen? In het PMI wordt melding gemaakt van een nieuw project: de aansluiting N203-A9. Hoe is dit project in het PMI gekomen? Heeft gemeente Uitgeest dit project aangedragen? Hoe kunnen Provinciale Staten hierover een besluit nemen?

De heer **Hoogervorst** (SP) constateert dat het eerder beschikbaar gestelde bedrag van ruim € 46 miljoen, ter dekking van hoger geraamde uitgaven, niet in dit geactualiseerde PMI wordt ingezet. De SP heeft hier weinig

moeite mee. De gedeputeerde verkondigde zojuist dat de provincie zich slechts richt op het verbeteren en verduurzamen van bestaande wegen.

Bij interruptie benadrukt gedeputeerde **Post** dat zij niet sprak over 'slechts'. Ze zei dat het "vooral verbreding betreft, in verband met duurzaam veilig, want het aantal nieuwe wegen dat wordt aangelegd is vrij overzichtelijk."

De heer **Hoogervorst** (SP) zegt over project 1, de nieuwe aansluiting op de A9 bij Heiloo, dat de SP hiermee vanaf het begin veel moeite heeft gehad. Het project kent veel onduidelijkheid betreffende nut en noodzaak en brengt grote financiële risico's met zich mee. De inspreker van hedenmiddag hebben de blik van de SP op deze mogelijke aansluiting nogmaals bevestigd. De ontwikkelingen baren de fractie grote zorgen. Tijdens de Statenbehandeling van het PMI in november komt de SP met een amendement om het project terug te zetten naar de studiefase.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de SP wenst dat reeds genomen besluiten door Provinciale Staten worden teruggedraaid.

De heer **Hoogervorst** (SP) vindt dat dit zou moeten gebeuren als dat nodig is. Provinciale Staten moeten daarover eerlijk zijn als er sprake is van voortschrijdend inzicht. Het moet dan kunnen om een stapje terug te doen.

De SP is zeer positief over de aanpak van de bereikbaarheid van Den Helder. De fractie zal blijven toezien op het feit dat het een integrale aanpak moet worden.

Bij project 23, de fietstunnel onder N23, wordt de gedeputeerde gevraagd er bij de gemeente Hoorn op aan te dringen om het tunneltje eerder in gebruik te nemen en niet pas als het bedrijventerrein vol is.

Hoe komt project 32, de nieuwe afslag bij Uitgeest, in het PMI? Wat is er veranderd sinds 2010?

In welke fase bevindt project 66, het fietspad langs de N247, zich?

Over project 85, het verbreden van fietspaden tussen Alkmaar en Bergen, is de SP positief.

Over de lijst 'Gerealiseerde projecten' vraagt spreker of het mogelijk is een overzicht aan deze lijst toe te voegen van de totale kosten, na afronding van elk project.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vertelt dat de fractie van 50PLUS technische vragen stelden over het PMI en de Westfriisiaweg. Het is jammer dat niet bekend is wat de financiële consequenties van de vertragingen zijn. De overige vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) is blij dat aan het PMI nieuwe projecten zijn toegevoegd, met name HOV Haarlemmermeer-Bollenstreek met uitvoering in 2020.

Het is goed dat wordt gesproken over het doortrekken van de Amstelveenlijn naar Uithoorn. De provincie dient zich aan te sluiten bij de discussie die plaatsvindt binnen de Metropoolregio om het Amsterdamse metronetwerk verder uit te breiden in de regio.

GroenLinks is minder enthousiast over het project voor de bereikbaarheid van Den Helder. Er moet voor een evenwichtige oplossing worden gekozen tussen het verbeteren van de weginfrastructuur en die van het spoor. Ook is het belangrijk dat gekeken wordt naar verdubbeling van het spoor richting Den Helder.

Mogelijk kan een aanpassing van een rotonde al voldoende zijn om de bereikbaarheid van Den Helder te verbeteren. Op die schaal moet eraan worden gewerkt.

Op pagina 15, project 5 staat een tekstuele fout. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is niet vastgesteld door Provinciale Staten. De heer Van Berkum verzoekt de tekst aan te passen.

Bij interruptie benadrukt gedeputeerde **Post** dat amenderen de enige manier kan zijn om op dit moment nog een wijziging door te voeren in het PMI. Het document is namelijk al door het college van Gedeputeerde Staten vastgesteld. Ook kan GroenLinks in Provinciale Staten navraag doen, waarna Gedeputeerde Staten een uitleg geven.

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) vindt het allerbelangrijkste dat de discussie zuiver blijft.

GroenLinks diende rond de verkiezingen een initiatiefvoorstel met betrekking tot de fiets in. D66 diende een dergelijk voorstel in en het fietsnetwerk staat in het coalitieakkoord. Het is prettig dat er geld voor is gereserveerd. Wanneer vindt de discussie plaats over de inrichting van het fietsnetwerk?

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat D66 een lineair verband ziet tussen de investeringen en de kapitaal- en onderhoudslasten. Dat is een lange termijn consequentie waar Provinciale Staten goed over na moeten denken. Er gaat enorm veel provinciegeld naar mobiliteit. Dat vindt D66 goed, maar de vraag is hoe

Provinciale Staten worden gefaciliteerd om in gezamenlijkheid met Gedeputeerde Staten daarin de keuzes te bepalen. Het PMI is onvoldoende als een volledig instrumentarium. De heer Tijssens mist de mogelijkheid om met elkaar gebiedsgericht te discussiëren over waar de grote knelpunten zitten. Dit zou niet alleen trajectgeoriënteerd moeten gebeuren. In het kader van de Omgevingswet moet worden nagedacht over de integratie van mobiliteit.

In de tekst van de het PMI vindt de heer Tijssens te weinig aanknopingspunten om met elkaar de gezamenlijkheid in de discussie te hebben. Het PMI is overigens wel een goed controle-instrument. Het is een constatering dat Gedeputeerde Staten zich in een bepaalde fase bevinden, wat hun proces betreft. De vraag is in hoeverre het zinnig is om dat te amenderen. Feitelijk kan er iedere maand een wijziging in het PMI komen.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) of de heer Tijssens met hem van mening is dat het juist, die ene keer per jaar dat het PMI wordt vastgesteld, zinnig is om te amenderen.

De heer **Tijssens** (D66) noemt als voorbeeld HOV 't Gooi. Vorig jaar is besloten dat project in tweeën te knippen. Feitelijk is er sprake van twee statussen. In dit PMI staat dat het project in de realisatiefase is beland. De heer Tijssens neemt aan dat er ook nog een planfase is en dat voor hetzelfde project. Wanneer de heer Tijssens dit laat passeren, dan betekent dat toch niet dat daarover een besluit is genomen. De heer Tijssens denkt van niet. D66 staat positief tegenover het plan om nader te kijken naar de aansluiting van Den Helder op de rest van de provincie. Op basis van dit PMI kan D66 niet beoordelen of Gedeputeerde Staten op de goede weg is daarmee.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens nog weet dat in het coalitieakkoord is afgesproken dat Gedeputeerde Staten een onderzoek gaan doen naar de betere bereikbaarheid van Den Helder. Dan is het toch niet raar dat het nu in het PMI staat?

De heer **Tijssens** (D66) bedoelde het anders. In het PMI staan enorm veel plannen. Per plan staat er maar een beperkt stuk tekst en dat is ook logisch. Op de inhoud van de individuele projecten is het lastig om de discussie te voeren.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) of de heer Tijssens bij het PMI alle afzonderlijke projecten wil gaan behandelen. Deze komen immers al terug in de begroting.

De heer **Tijssens** (D66) vindt het PMI een uitstekend instrument, met name gericht op de controlefunctie. Op een overzichtelijke manier tonen Gedeputeerde Staten de status van de verschillende projecten. De heer Tijssens dankt het college daarvoor. Naast het PMI is er nog een Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan en een Investeringsstrategie. De laatste heeft meer een trajectenbenadering. Als de provincie een fors deel van haar middelen uitgeeft aan mobiliteit dan mist de heer Tijssens tussen het PMI, een opsomming van het totaal, en de individuele besluiten het aangrijpingspunt om discussies te voeren.

Bij interruptie vraagt mevrouw **De Meij** (50PLUS) waarom zou worden doorgegaan met een project, als blijkt dat het oorspronkelijk doel niet langer kan worden behaald.

De heer **Tijssens** (D66) is van mening dat het PMI niet de informatie biedt om een goed gefundeerde discussie met elkaar te voeren over bijvoorbeeld de afslag Heiloo. Een meerderheid van Provinciale Staten is akkoord gegaan met de voordracht Afslag Heiloo. De afslag ligt in een bepaald gebied, dat men kan benoemen als de Regio Alkmaar. Wanneer discussiëren Provinciale Staten met elkaar over de Regio Alkmaar? Of wellicht moet men de afslag beschouwen als een belangrijk aspect van de Zaancorridor. Wanneer discussiëren Provinciale Staten over de Zaancorridor?

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of de heer Tijssens met hem van mening is dat het PMI juist het instrument is om grip te houden op bepaalde projecten. Via een amendement kan een bepaald project worden teruggezet in de uiteindelijke realisatie.

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat hij de documenten mist om de discussie goed te kunnen voeren. Het PMI gaat als zodanig onvoldoende op de inhoud in. Overigens heeft hij geen twijfels over het eerder genomen besluit over de afslag op de A9 bij Heiloo. Het is belangrijk dat Provinciale Staten op gebiedsniveau nadenken over de verschillende modaliteiten en de verhouding tot elkaar. Persoonlijk vindt de heer Tijssens dat ze dat op dit moment verwaarlozen. De vaarwegen vormen een belangrijk onderdeel van het PMI. Is het mogelijk daar vraaggestuurd naar te gaan kijken? Kunnen Gedeputeerde Staten door middel van een goed document Provinciale Staten daartoe in staat

stellen. Welke investeringen in de vaarwegen zouden de provincie verder helpen om een groter aandeel binnenvaart te krijgen?

Bij grote projecten zou het handig zijn als er een plus- en minscenario zou zijn, voor wat betreft de uitgaven en omvang van het project. Bijvoorbeeld: bij het project 'Duinpolderweg' worden zeven varianten onderzocht in de MER-procedure. Dat zijn oplossingen in wat men krijgt, maar ook in wat het gaat kosten. Hetzelfde geldt voor A8-A9. Er zijn zulke grote verschillen terwijl het als één project in het PMI staat. De heer Tijssens mist hier de controlerende mogelijkheden.

Gedeputeerde **Post** begrijpt niet hoe de heer Tijssens de controlerende mogelijkheden kan missen. Beide projecten zijn namelijk nog niet financieel ingeboekt.

De heer **Tijssens** (D66) ziet het als een onderdeel van de controlerende taak wanneer binnen een bepaalde bandbreedte wordt gebleven.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat de bandbreedte op dit moment nul is. Er is nog geen voorkeursvariant. Welke zekerheid verwacht de heer Tijssens te krijgen met een bandbreedte.

De heer **Tijssens** (D66) erkent dat er in de studiefase nog veel onzeker is.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Berkum** (GroenLinks) hoe de heer Tijssens aankijkt tegen het fietsnetwerk.

De heer **Tijssens** (D66) heeft zijn fractie beloofd te kijken of er voldoende middelen zijn in de beleving van Gedeputeerde Staten om in de begroting rekening te houden met investeringen in de fiets. De heer Tijssens ziet dat dit het geval is. Zeer binnenkort komt Provinciale Staten over de inhoud daarvan te spreken.

Bij interruptie vraagt de heer **Hoogervorst** (SP) of D66 ook van mening is dat het onderhoud soms best een tandje minder kan.

De heer **Tijssens** (D66) verwijst naar een eerdere discussie over het onderhoud. Men was het er toen over eens dat niet aan de status van het provinciaal wegennet moet worden afgedaan. Gaat de provincie op een hoger onderhoudsniveau zitten dan kost dat meer geld dan op een lager onderhoudsniveau. Vragen als die van de inspreker kunnen dan worden verwacht.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) zegt dat zijn fractie een aantal positieve ontwikkelingen ziet, zoals de verbreding van de fietspaden bij de N510, het oppakken van het kruispunt in de N525 (La Place) in Laren, de bereikbaarheid van Den Helder. ChristenUnie-SGP sluit zich aan bij de oproep om het laatste integraal te bekijken en ook naar OV te kijken.

De fractie is verbaasd over het project 'A9-afslag Akersloot'. Dit project lijkt geheel uit de lucht te zijn gevallen. Klopt dit? Waarom zouden Gedeputeerden Staten deze afslag willen?

Er staan veel openbaar vervoerprojecten in het PMI. Goed openbaar vervoer is een speerpunt van de fractie. Het zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn, of men nu in de grote stad of in een kleine kern woont. Het coalitieakkoord spreekt in dit verband over keuzevrijheid van vervoermiddel voor alle Noord-Hollanders. Dit is nog steeds niet bereikt. Op veel plaatsen is openbaar vervoer geen serieus alternatief voor het gebruik van een individuele verbrandingsmotor.

HOV Haarlemmermeer-Bollenstreek is volgens het coalitieakkoord onlosmakelijk verbonden met de zogenoemde Duinpolderweg. Het kost meer tijd dan verwacht en veroorzaakt veel onzekerheid in de regio. Het is goed om te zien dat in het PMI dit project nu gestart gaat worden. Toch was de fractie wel verbaasd. In de vorige vergadering zei de gedeputeerde nog dat het openbaar vervoerdeel bij Zuid-Holland ligt en dat Noord-Holland hierin geen rol heeft. Kan de gedeputeerde dit toelichten? Is het niet wat laat om nu met de studiefase te starten? Zou niet tot versnelling moeten worden overgegaan? De burgers in die regio wachten al lang op duidelijkheid. Provinciale Staten van Zuid-Holland hebben een motie aangenomen, waarin wordt overwogen dat zowel het HOV als de verkeersafwikkeling vragen om een goede oplossing. Daar is besloten om de onderdelen van het HOV en het bereikbaarheidvraagstuk in de Bollenstreek procedureel van elkaar te ontkoppelen, om maximaal draagvlak te kunnen creëren en snelle besluitvorming. Is de gedeputeerde bereid om, met inachtneming van de uitspraak in het coalitieakkoord, ten behoeve van het maximale draagvlak en de voortgang het HOV procedureel los te koppelen van de bereikbaarheidvraagstukken die binnen het project Duinpolderweg opgelost gaan worden.

HOV Aalsmeer-Knooppunt Schiphol Zuid gaat volgens het PMI van studie- naar realisatiefase. De heer Klein neemt aan dat dit fout vermeld staat. Of het gaat van plan- naar realisatiefase, of van studie- naar planfase. Wat is correct?

De heer **De Graaf** (CDA) bedankt voor de beantwoording van technische vragen. Het is goed dat in het PMI 17 nieuwe projecten zijn opgenomen. De aansluiting van de N203 op de A9 is een studie. Het is terecht dat de provincie zo flexibel is dat wanneer daarom gevraagd wordt, er naar gekeken wordt. Zolang het zich in studiefase bevindt, maakt de heer De Graaf zich geen zorgen. De CDA-fractie vindt het prima dat de provincie proactief reageert. De opname van HOV Bollenstreek is goed vanwege de integraliteit van de oplossing die wordt gezocht voor de duinpolderverbinding. Het CDA vroeg vorig jaar naar de monitoring van de effecten van de situatie rond de nieuwe N201. Er is een nieuw onderzoek opgenomen ten aanzien van de kruising N201 en N231. Wanneer zijn de verkeerskundige effecten bekend, waarover de verkeerskundige aanpak spreekt? Dit geldt ook voor het project 'Bereikbaarheid Waterland'.

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) mist in de omschrijving van project 1 'Aansluiting A9-Heiloo' de fietsbrug over de A9, waarvoor de PvdA zich heeft ingezet.

Project 15 'N203 aansluiting op A9 bij Uitgeest': het gebied wordt door deze mogelijke verbinding doorsneden. Dit gaat ten koste van het landschap, dat onderdeel uitmaakt van Oer IJ. De PvdA vraagt waarom deze studie er komt. Iets noordelijker komt er een aansluiting vanuit Heiloo.

Project 68 'N247 bij Waterland': de PvdA betreurt het dat de studie van de dorpsbewoners niet wordt genoemd. Wordt er voldoende recht gedaan aan de inzet van de bewoners?

Bij Verkeersmanagement wordt het fietsverkeer niet genoemd. Wordt het fietsverkeer meegenomen in het proces?

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) zegt dat de VVD akkoord gaat met de voordrachten voor het PMI en PMO.

Zij is blij om te horen dat een inwoner van Noord-Holland blij is met de goed onderhouden wegen. De VVD is er een voorstander van dat het onderhoud op tijd wordt geregeld. Wordt gewacht tot er kuilen of gaten in het wegdek zitten dan ontstaan schade en mogelijk zelfs ongelukken.

Zoals mevrouw Kaamer van Hoegee het PMI leest wil Uitgeest de afslag iets eerder hebben. Niet op de A9 zelf, maar op de afslag naar de A9. Kan de gedeputeerde verduidelijking geven?

Over de opleverdatum van de Westfrisiaweg, die in het PMI wordt genoemd, maakt de VVD zich zorgen.

Met de bereikbaarheid van Den Helder zal het vast goed komen. De doorstroming binnen Den Helder is ook een project in het PMI. Zeer recent is er ophef ontstaan in Den Helder, omdat de lokale wethouder heeft geroepen dat er een transferium c.q. opstelsterrein voor Den Helder moet komen te liggen. Is dit in het onderzoek meegenomen?

De heer **Van Hooff** (PVV) vertelt dat de PVV zich zorgen maakt over de Westfrisiaweg. Hierover volgt nog een apart agendapunt.

Over de bereikbaarheid van Schiphol is gemeld dat er begin december een gemeenschappelijke vergadering in Amsterdam is. Te verwachten valt dat dan goed over het onderwerp zal worden gesproken.

Kan de gedeputeerde de zorgen van inwoners van Muiden wegnemen over de bereikbaarheid van de P&R? De op- en uitstappunten zijn niet meer actueel nu de wegen zijn verlegd.

Gedeputeerde **Post** zegt over de aansluiting N203-A9 bij Akersloot dat het niet meer en niet minder is dan een kleine vraag van een gemeente. Het is niet de bedoeling dat een uitgebreide studie wordt verricht. De gedeputeerde sprak ooit met de voorganger van de huidige burgemeester over de N203. De gemeente wil de N203 af waarderen. Gedeputeerde Staten stonden daar wat huiverig tegenover. Toen was de vraag van de gemeente of de weg autoluw kan worden gemaakt door een extra afslag te maken. De gedeputeerde heeft uitgelegd dat dit kapitaal kost. Zij gaf aan bereid te zijn om over de duim te berekenen wat het zou kosten als de gemeente daar een extra afslag wil aanleggen. Het is niet de bedoeling om er een project van te maken in de studiefase. De gedeputeerde kan zich zo voorstellen dat dit wordt geamendeerd in Provinciale Staten, met als gevolg dat het uit het PMI verdwijnt. De gedeputeerde vindt wel dat ze gehouden is om de gemeente in formele zin antwoord te geven op de vraag die gesteld heeft.

De gedeputeerde wacht het amendement van de SP over de A9 bij Heiloo af.

In de richting van de gemeente Hoorn zal de gedeputeerde mondeling de vraag overbrengen. Het is de tunnel van Hoorn. De provincie kan geen eisen stellen.

De gedeputeerde gaat ervan uit dat de financiële gegevens in het vervolg geleverd kunnen worden. De actualisatie van het PMI is onlangs afgerond. Bij de daarin genoemde afgeronde projecten staan de financiële gegevens. In de daarop volgende actualisatie zullen de financiële gegevens worden opgenomen.

Betreffende de N247 worden de twee varianten, die van de Provincie Noord-Holland en die van de Dorpsraad Broek in Waterland, op een gelijk niveau gebracht. Anders zouden er appels met peren vergeleken moeten

worden. Destijds was de verwachting dat dit ongeveer een jaar zal kosten. Bij het maken van de keuzes die nodig zijn, wordt de Dorpsraad nadrukkelijk betrokken.

De **voorzitter** vult aan dat deze commissie op 10 november 2016 een toelichting krijgt.

Gedeputeerde **Post** vertelt dat het voorstel voor het doortrekken van de Amstelveenlijn naar Uithoorn uiterlijk in december aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Het onderzoek naar de metro ligt wat genuanceerder. Er staat dat wordt onderzocht hoe kan worden gekomen tot een geïntegreerd railconcept. Dat betekent dat metro's kunnen rijden over heavy rail. Er kan dan beter gebruik worden gemaakt van de reeds aanwezige infrastructuur. Dat betekent niet dat het ook gaat gebeuren. De uiteindelijke beslissing of het gaat gebeuren ligt bij een andere overheid. Gedeputeerde Staten zijn wel tevreden dat met alle betrokken spoorpartners om de tafel wordt gezeten om te bekijken of die integratie kan plaatsvinden.

Als het rapport van de Fietsersbond is ontvangen, legt het college daar een voorstel op dat aan Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Provinciale Staten gaan daarover vervolgens in discussie en geven aan waar de prioriteiten worden gelegd. Als dat is wat wordt bedoeld met een discussie over het fietsnetwerk dan vinden de gedeputeerde en de heer Van Berkum elkaar daar.

Het betoog van de heer Tijssens heeft de gedeputeerde vooral opgevat als een oproep aan zijn collega's om met elkaar de discussie aan te gaan over de bereikbaarheid van de verschillende regio's in Noord-Holland. Een van de bases waarnaar de heer Tijssens zoekt, wordt straks gevormd door de Omgevingsvisie.

Bij interruptie vraagt de heer **Tijssens** (D66) wanneer voor het laatstgenoemde iets kan worden verwacht. Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan is niet meer geactualiseerd. Daar zit een witte vlek in de beeldvorming.

Gedeputeerde **Post** zegt dat is afgesproken dat het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan niet meer zal worden geactualiseerd, maar dat het huidige plan doorloopt. Voor de planning van de Omgevingsvisie dient de heer Tijssens zich te richten tot gedeputeerde Geldhof.

De gedeputeerde voelt niet veel voor vraaggestuurd onderhoud bij vaarwegen. Dat zou betekenen dat de scheepvaart bepaalt wanneer wat wordt onderhouden.

Bij interruptie wijst de heer **Tijssens** (D66) erop dat hij niet sprak over vraaggestuurd onderhoud maar over vraaggestuurd investeren. Hij vroeg welke investeringen zouden leiden tot meer binnenvaart.

Gedeputeerde **Post** veronderstelt dat een modal shift naar meer binnenvaart niet direct afhankelijk is van grote investeringen. Het college voerde het gesprek met Schuttevaer. Er is met name behoefte aan faciliteiten op de plekken waar de schippers moeten wachten. Daarin komt de provincie hen tegemoet bij de uitwerking van motie 25. Vervoer over water wordt vooral bepaald door de economische omstandigheden bij de binnenvaart. Het voorzien in faciliteiten en investeren zullen niet direct leiden tot meer vervoer over water. Daarvoor zijn andere zaken nodig.

De gedeputeerde voelt er niet voor om bij alle projecten te werken met bandbreedtes. Dat levert bedragen op die enorm uiteen lopen. Een getal zegt pas iets als wordt uitgegaan van de raming van de voorkeursvariant. Als varianten elkaar heel veel ontlopen en er worden onzekerheidsmarges van 30% tot 40% gehanteerd dan biedt dat absoluut geen zekerheid.

De heer Tijssens vreest een toekomstig tekort aan middelen vanwege de areaaluitbreiding. Op dat punt zullen de gedeputeerde en de heer Tijssens elkaar niet vinden. De gedeputeerde is een groot voorstander van de gulden financieringsregel.

In Zuid-Holland is het tracé voor de aanleg min of meer definitief bekend is. Noord-Holland is, voor wat betreft de keuze voor het tracé, afhankelijk van de keuze die gemeente Haarlemmermeer maakt voor woningbouw. Zolang geen definitieve keuze is gemaakt, kan het HOV-tracé niet worden vastgesteld. De ontsluiting van de Haarlemmermeer kent twee kanten, over de weg met de auto en per bus over een busbaan. Het is het een en het ander. Wat het college betreft wordt die koppeling niet losgelaten. Het college wil gewoon uitvoering geven aan het coalitieprogramma.

Een antwoord op de vraag over HOV Aalsmeer volgt schriftelijk.

Een eerste rapportage over de monitoring van de verkeerskundige effecten, zoals door de heer De Graaf gevraagd, kan worden gegeven. Een en ander moet nog in een brief worden vervat. In de volgende commissievergadering zal er meer informatie kunnen worden gegeven.

De fietsbrug over de A9 bij Heiloo mist, omdat het PMI is opgesteld voordat definitief was besloten over de aanleg van dat fietspad. De fietsbrug komt er. Bij een volgende actualisatie zal het op de juiste manier worden vermeld.

De vraag vanuit de inspraak of de provincie niet teveel onderhoud pleegt, is er één die de gedeputeerde niet zou moeten beantwoorden. Met de Staten zijn onderhoudsniveaus afgesproken. Provinciale Staten bepalen het niveau van onderhoud. Als zij vinden dat het niveau te hoog ligt, dan moet een lager niveau worden vastgesteld. Het zicht op de weg en het ervaren van de weg niet altijd iets zegt over de kwaliteit en feitelijke staat van onderhoud van de weg. Een weg kan er prachtig uitzien, maar spekglad zijn, omdat de topklaag volkomen is afgesleten. In de trajectgerichte benadering wordt een specifieke methodiek gehanteerd, waarbij het optimum wordt gezocht tussen het vervangen van de weg zelf en alles wat samenhangt met die weg. Dit levert zo min mogelijk hinder op, omdat de weg niet op verschillende momenten afgesloten hoeft te worden. De gedeputeerde heeft nog niet gehoord van het college van B en W van Den Helder over een transferium of opstelplaats buiten Den Helder. Zij vindt het wat ingewikkeld om in te gaan op berichten in de media. Om bij de veerhaven te komen, zijn er verschillende routes te rijden. Een belangrijke route gaat over een provinciale weg. Een gemeente kan een provinciale weg niet zomaar afsluiten of verkeersluw maken. De gedeputeerde verwacht dat de gemeente en Gedeputeerde Staten eerst zullen praten over wat wenselijk is en hoe partijen elkaar daarin kunnen vinden.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Kaamer van Hoegge** (VVD) of de doorstroming in Den Helder is meegenomen in het onderzoek.

Gedeputeerde **Post** legt uit dat is afgesproken dat de bereikbaarheid van Den Helder wordt onderzocht. Daarbij wordt gekeken naar de verbetering van bestaande infrastructuur, als naar andere mogelijkheden. Alle onderzoeken uit het verleden worden daarbij betrokken. De bereikbaarheid van Den Helder heeft ook betrekking op de bereikbaarheid in Den Helder. De gedeputeerde weet niet of in het verleden naar het laatste is gekeken. Zij kent niet alle onderzoeken.

De wethouder van gemeente Gooise Meren heeft ook gevraagd naar de bereikbaarheid van de P&R bij Muiden. Die brief wordt uiterlijk week 44 beantwoord. Een afschrift daarvan zal naar Provinciale Staten worden gezonden. De zorg over buslijn 110 kan worden weggenomen voor de concessieperiode zoals die nu loopt. Toen de beslissing over de verlegging van de A1 genomen werd, wist de voormalige gemeente Muiden (thans gemeente Gooise Meren) ook dat de P&R ging verhuizen. Het is al vijf jaar bekend dat de P&R wordt verplaatst. Had de gemeente vijf jaar geleden aan de bel getrokken dan had er naar gekeken kunnen worden. Als het Muiderslot meent slecht bereikbaar te zijn, zou het kunnen overwegen om een pendelbusje in te zetten. Het gebruik van de OV-fiets aldaar blijft ver achter bij waar men op hoopte. Dit is voor NS een reden om te overwegen of de OV-fiets daar in stand moet worden gehouden.

Bij de tweede actualisatie in juni is TWINH-krediet aangevraagd en verleend en daarmee gaat het project HOV Aalsmeer-Schiphol naar de realisatiefase.

Het is niet gebruikelijk maar het is mogelijk dat een project in een keer van studie- naar realisatiefase gaat.

De **voorzitter** zegt toe dat zal worden bekeken of beide voordrachten voor PMI en PMO integraal besproken kunnen worden in Provinciale Staten, waarna separaat besluitvorming plaatsvindt over beide voordrachten.

6b. Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2017-2021

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) begrijpt uit de PMO dat er een flink aantal kilometers oever wordt vervangen van bijvoorbeeld staal naar hout of andersom. Helaas is het beoogde doel ten aanzien van natuurvriendelijke oevers niet behaald. Zouden ten aanzien van oevers, in het kader van vaarwegbeheer, meekoppelkansen kunnen worden gecreëerd? Hoe staan de andere commissieleden hier tegenover? Heeft de gedeputeerde nog ideeën op dit gebied, zodat doelen kunnen worden gecombineerd?

De heer **Van Berkum** (GroenLinks) sluit zich aan bij de wens van de PvdD om de oevers zo natuurvriendelijk mogelijk uit te voeren.

De heer **Tijssens** (D66) zegt dat de kosten van het onderhoud afhankelijk zijn van het areaal. Een variabiliteit als gevolg van gekozen oplossingen werkt ook daar door. Als bekend is dat medio 2023 een tekort aan middelen dreigt te ontstaan als gevolg van de areaaluitbreidingen, dan maakt de heer Tijssens zich zorgen over de besluiten die voorliggen. In hoeverre is het PMO volledig? Hoe kan goed worden ingeschat welke toekomstige projecten al geheel of gedeeltelijk zijn meegenomen in het PMO?

De heer **De Graaf** (CDA) constateert dat het PMO een uitgebreid overzicht geeft. Daarin ontbrak het Stuyvesanttunneltje onder de N208. Daarover was veel onrust. Vanuit de achterban begreep de heer De Graaf dat het heel behoorlijk wordt opgelost, in overleg met bewoners en gebruikers. De heer De Graaf meldt dit omdat de overheid op dergelijke praktische zaken wordt afgerekend. Er gebeuren ook goede dingen. De transitie naar gebiedscontracten is van een heel andere orde. Het CDA is zeer geïnteresseerd in een eerste rapportage over de resultaten, die in de Kop van Noord-Holland zijn geboekt. Wanneer kunnen die resultaten worden verwacht?

Mevrouw **Van Duijn** (PvdA) verwijst naar de actualiteit rond de Merwedebrug. De PvdA is benieuwd of het verstandig is om in Noord-Holland een quickscan uit te voeren naar de bruggen.

Hoeveel kilometer fietspad komt er in 2017 bij?

De PvdA steunt het voorstel van de PvdD om te kijken naar de natuurvriendelijke oevers. De fractie ziet graag een reactie van de gedeputeerde op de inbreng van de inspreker. Natuurlijk kijkt de PvdA uit naar alle kansen en opgaven die uit het fietsinventarisatieonderzoek komen.

De heer **Van Hooff** verwijst ook naar de lange files die ontstaan door de afsluiting van de Merwedebrug voor vrachtverkeer. Is de kans aanwezig dat dit ook gebeurt met de Noord-Hollandse bruggen? Zo ja, kan dit worden voorkomen door extra onderhoud?

Gedeputeerde **Post** moet het antwoord op de vraag over de natuurvriendelijke oevers schuldig blijven. Op de scheepvaartroutes voor de beroepsvaart is het niet altijd mogelijk om met natuurvriendelijke oevers te werken. De gedeputeerde zal dit nagaan. Een schriftelijk antwoord volgt.

De gedeputeerde kan geen ja of nee antwoorden op de vraag of het PMO volledig is. Voor zover de gedeputeerde kan overzien, is het PMO volledig.

De gedeputeerde veronderstelt dat het niet nodig is om een quickscan aan bruggen in Noord-Holland uit te voeren. Er is een redelijk beeld van de staat van de kunstwerken in Noord-Holland. De gedeputeerde merkt dat de methodes om kunstwerken te onderzoeken steeds geavanceerder worden. Noord-Holland had een vergelijkbare situatie bij het onderhoud aan de brug in de N522. Daar moet versneld extra onderhoud worden gepleegd, omdat de brug in een slechtere staat is dan gedacht. De provincie heeft redelijk in kaart wat de onderhoudstatus is van kunstwerken. De gedeputeerde ziet niet veel in een quickscan, want voor een goed inzicht is een gedegen onderzoek noodzakelijk.

Op de vraag hoeveel kilometer fietspad er bij komt in 2017 heeft de gedeputeerde geen antwoord.

De **voorzitter** zegt toe dat de suggestie zal worden meegenomen om beide voordrachten voor PMI en PMO integraal te bespreken in Provinciale Staten, met daarna separate besluitvorming over beide voordrachten.

Provinciaal
Meerjarenprogramma
Groen 2017-2021

PROV
MEERJA
GROEN

INHOUD

3 | 1 Inleiding

- 4 | 1.1 Opgaven
- 4 | 1.2 Wat is het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen?
- 5 | 1.3 Positie PMG ten opzichte van Hoofdstuk Groen in de begroting
- 6 | 1.4 Fasering van de projecten
- 6 | 1.5 Projectenkaart
- 6 | 1.6 Uitvoeringsinstrumenten
- 7 | 1.7 Samenhang met de provinciale planning & control-cyclus
- 7 | 1.8 Samenhang met de verklaring Groen Kapitaal
- 7 | 1.9 Leeswijzer

8 | 2 Resultaten

- 9 | 2.1 Resultaten projecten
- 9 | 2.1.1 Gerealiseerde en gestopte projecten
- 11 | 2.2 Natuurnetwerk Nederland
- 12 | 2.2.1 Voortgangskaart
- 15 | 2.3 Natura2000 en programmatische aanpak stikstof
- 15 | 2.4 Verbindend groen
- 15 | 2.5 Recreatie

16 | 3 Programma's en projecten

- 17 | 3.1 Programma Gooi- en Vechtstreek (waaronder Groene Uitweg)
- 23 | 3.2 Programma Natura2000/PAS
- 24 | 3.3 Natuurcompensatie
- 26 | 3.4 Projecten
- 29 | 3.5 Subsidies

30 | 4 Actieplan 250

- 31 | 4.1 Wat is het Actieplan 250
- 31 | 4.2 Planning te realiseren hectares NNN

32 | 5 Financiën

- 33 | 5.1 Raming binnen het PMG
- 34 | 5.2 Ramingen PMG periode 2017-2021
- 34 | 5.2.1 Programma Gooi- en Vechtstreek
- 37 | 5.2.2 PAS/Natura2000
- 38 | 5.2.3 Projecten
- 40 | 5.2.4 Subsidies
- 41 | 5.3 Doorkijk financiën periode 2022-2027

43 | Bijlage 1 Nadere informatie over de SKNL-subsidieregeling

45 | Bijlage 2 Overzicht verleende subsidies 2015

47 | Bijlage 3 Gebiedsprogramma de Groene Uitweg

50 | Bijlage 4 Basisdefinities NNN

51 | Bijlage 5 PMG projectenkaart (A3)

INLEIDING

1.1 OPGAVEN

Noord-Holland is bijzonder door zijn grote diversiteit aan natuur- en cultuurlandschappen: bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en grote wateren als de Waddenzee en het IJsselmeer. Er komen veel bijzondere dieren en plantensoorten voor. De verscheidenheid aan soorten, de biodiversiteit, staat echter onder druk. Overal in de wereld, en ook in Noord-Holland.

De biodiversiteit en natuur- en landschapskwaliteit gaan nog steeds achteruit. Er is een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten. Door verstedelijking en de aanleg van wegen raken de natuurgebieden versnipperd. Vervuiling door verkeer, industrie en landbouw en verdroging zijn andere bedreigingen. Gelukkig zijn er ook successen. Door het verbinden van natuurgebieden (zie: Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000), beschermingsmaatregelen voor bedreigde plant- en diersoorten en door een schoner milieu zijn de slechtvalk, lepelaar, ooievaar, raaf, boommarter en eekhoorn in Noord-Holland teruggekeerd of groeit hun populatie weer.

We willen een groen, aantrekkelijk en toegankelijk Noord-Holland ook in de toekomst waarborgen. We willen en kunnen dat niet alleen. Groen komt er alleen als we samenwerken met bewoners, private partijen, maatschappelijke organisaties en andere overheden. In de komende jaren zullen we proberen onze partners te verleiden om samen in projecten tot nieuwe allianties, nieuwe financiële constructies en gebiedsgerichte oplossingen te komen.

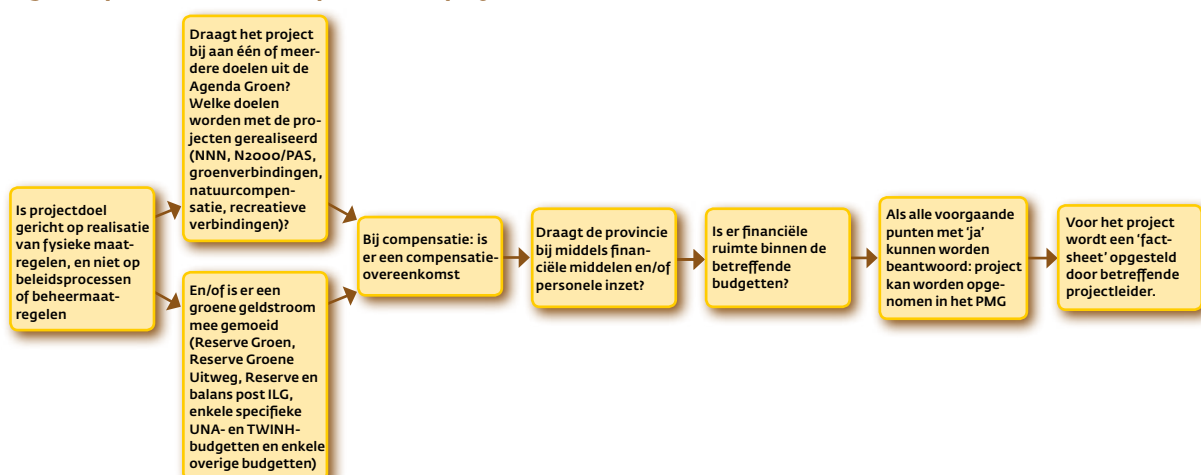
1.2 WAT IS HET PROVINCIAAL MEERJARENPROGRAMMA GROEN?

Op 11 maart 2013 hebben Provinciale Staten de Agenda Groen vastgesteld. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) is een meerjarig uitvoeringsprogramma behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen die betrekking hebben op:

- het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het verwerven en inrichten van gronden die nog niet als NNN gerealiseerd zijn;
- Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

Het PMG geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van projecten en het behalen van de doelen. Het PMG blikte tevens terug op de resultaten van het afgelopen jaar, geeft inzicht in de restantopgave en blikte vooruit op de prioriteiten voor de komende jaren. De projecten in het PMG betreffen fysieke maatregelen, gericht op investeringen en niet op beleidsprocessen of beheermaatregelen. We werken hierbij samen met onze partners in het veld.

Figuur 1 | Toetskader voor opname van projecten in het PMG.

Het PMG 2017-2021 bevat 117 projecten en 8 subsidieregelingen voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld. Dit zijn: de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg, de Reserve en balanspost ILG (worden geleidelijk uitgefaseerd), enkele specifieke UNA- en TWINH-budgetten en enkele overige budgetten.

In dit PMG zijn het Programma Gooi- en Vechtstreek en het Gebiedsprogramma Groene Uitweg integraal opgenomen.

In het PMG 2017-2021 is een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het PMG 2016-2020. In het PMG 2017-2021 is in beeld gebracht wat de voortgang is van realisatie van de doelen uit de Agenda Groen. Voor elk project is aangegeven aan welke doelen uit de Agenda Groen het project bijdraagt. Tevens is de koppeling gemaakt met hoofdstuk 6 uit de Begroting, is het PMG visueel gemaakt en bevat het PMG nu een toetskader voor opname van projecten. Ook is de planning en raming van projecten opnieuw bekeken en aangepast aan de laatste inzichten. Het PMG 2017-2021 bevat een hoofdstuk 'Actieplan 250' (hoofdstuk 4) waarin de planning van de NNN-realisatie is opgenomen. Tot slot is in hoofdstuk 5 'Financiën' de nadruk gelegd op de PMG-periode 2017-2021 en niet zozeer op de periode tot en met 2027. Ten eerste omdat het PMG over de komende vijf jaar gaat en ten tweede omdat er in de periode daarna meer onzekerheden spelen. De in het PMG gehanteerde aannames zijn in hoofdstuk 5 weergegeven.

Provinciale Staten actualiseren het PMG jaarlijks. Daarbij kunnen projecten worden toegevoegd of gestopt, afhankelijk van de prioriteiten en onze financiële kaders. Bij het opstellen van het PMG vragen Gedeputeerde Staten steeds het advies van de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein beherende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Het PMG 2017-2021 vervangt het PMG 2016-2020 en treedt op 1 januari 2017 in werking.

1.3 POSITIE PMG TEN OPZICHTE VAN HOOFDSTUK GROEN IN DE BEGROTING

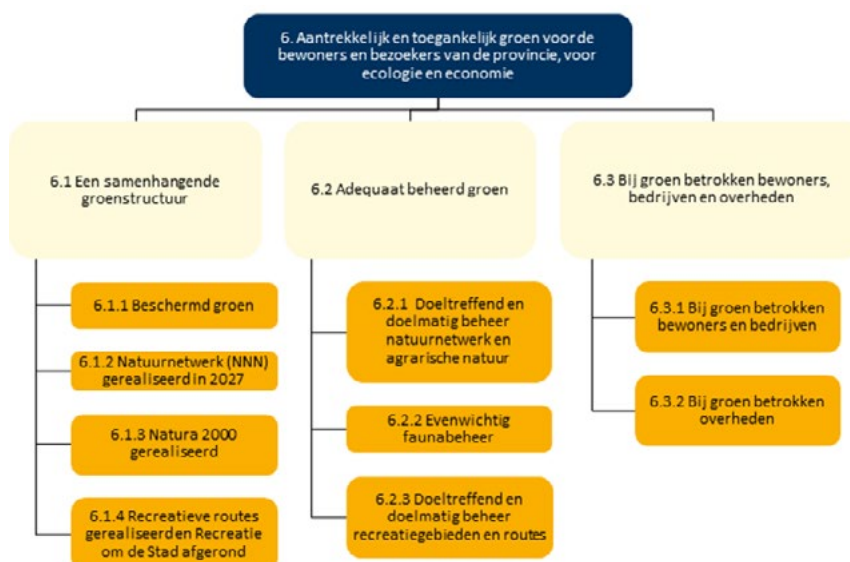
Vanaf het Begrotingjaar 2016 is het programma Groen als een apart hoofdstuk in de Provinciale Begroting opgenomen (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 6 van de Begroting wordt op programmaniveau aangegeven 'Wat we willen bereiken' en per beleidsdoel wordt aangegeven 'Wat we daarvoor gaan doen' en 'Wat het mag kosten'. Basis vormt een doelenboom waarin drie beleidsdoelen binnen het groenbeleid worden onderscheiden:

- een samenhangende groenstructuur;
- adequaat beheerd groen;
- bij groen betrokken bewoners, bedrijven en overheden.

De jaarlijkse uitwerking van deze beleidsdoelen vindt plaats in respectievelijk:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen;
2. Het Natuurbeheerplan;
3. Het Programma Betrekken bij Groen.

Figuur 2 | Doelenboom hoofdstuk Groen in de Begroting.

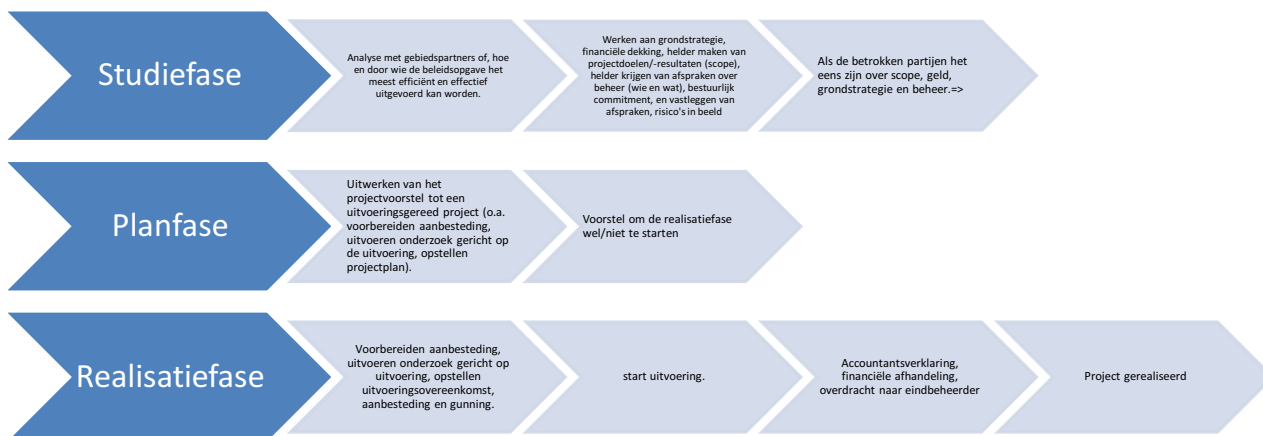
Het PMG vormt dus de input voor onderdeel 6.1 van de Begroting.

1.4 FASERING VAN DE PROJECTEN

Een project in het PMG doorloopt drie fasen: de studiefase, de planfase en de realisatiefase.

- De studiefase is de beleidsfase. In deze fase wordt met gebiedspartners bekeken of, hoe en door wie de beleidsopgave het meest efficiënt en effectief uitgevoerd kan worden. In de studiefase wordt gewerkt aan het opstellen van een grondstrategie, financiële dekking van het project, helder maken van projectdoelen en resultaten (scope), helder krijgen van afspraken over beheer (wie en wat), verkrijgen van bestuurlijk commitment, vastleggen van afspraken, en het in beeld krijgen van risico's. De studiefase eindigt als er zicht is op een gedragen projectvoorstel met een heldere projectplanning. Dan wordt besloten om het project in de planfase op te nemen, het project te faseren om 'werk met werk' te kunnen maken, het project stop te zetten, of over te laten aan partners.
- In de planfase wordt het voorstel uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed project. De planfase eindigt met een voorstel om de uitvoering te starten.
- In de realisatiefase zijn projecten opgenomen die dat jaar in uitvoering gaan of zijn. Onderdelen van de realisatiefase vormen bijvoorbeeld het voorbereiden van de aanbesteding, het uitvoeren van onderzoek gericht op de uitvoering, en de daadwerkelijke uitvoering. Gerealiseerde projecten worden na financiële afronding en overdracht aan de eindbeheerder uit het PMG gehaald.

Figuur 3 | Omschrijving van de verschillende projectfasen in het PMG.

In hoofdstuk 3 is aangegeven welke projecten zich in welke fase bevinden.

1.5 PROJECTENKAART

Alle projecten in het PMG zijn te vinden op de provinciale website via een digitale kaart. Deze kaart wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd. In één oogopslag is te zien waar de provincie werkt aan het groen of een bijdrage levert aan het groen (stand van zaken: 1-1-2017):

<http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm>

1.6 UITVOERINGSINSTRUMENTEN

De uitvoering van projecten kan op een aantal manieren worden vormgegeven: de provincie kan zelf het project uitvoeren, een project kan door partners worden uitgevoerd waarbij de provincie een subsidie verstrekt, of de provincie kan subsidies verlenen aan initiatieven uit het veld die bijdragen aan de realisatie van doelen uit de Agenda Groen.

Tabel 1 | Uitvoeringsinstrumenten bij het PMG.

Wat	Toelichting
Provinciaal project	De provincie voert het project zelf uit en besteedt het aan bij een marktpartij. De aanbestedingen verlopen volgens de provinciale aanbestedingsprocedures.
Uitvoeringsregelingen	Subsidie wordt verleend aan initiatieven uit het veld die bijdragen aan de realisatie van doelen uit de Agenda Groen. De uitvoeringsregelingen staan genoemd onder paragraaf 3.5.
Subsidie via de Lijst Subsidies buiten uitvoeringsregeling	Hierbij is een partner uitvoerder en wil de provincie een eenmalige specifieke opgave realiseren. Het benodigde bedrag wordt als subsidie opgenomen op de Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling, die wordt vastgesteld door PS. Het project wordt in het PMG geprogrammeerd en verantwoord. PS stellen bij de Begroting 2016 de Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling vast, waarmee deze projecten in aanmerking kunnen komen voor subsidie. Deze projecten zijn reeds opgenomen in het PMG. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van verleende subsidies buiten uitvoeringsregeling in 2015.

1.7 SAMENHANG MET DE PROVINCIALE PLANNING & CONTROL-CYCLUS

De provincie heeft groene taken en bevoegdheden overgedragen gekregen van het Rijk in 2011 vanuit de Decentralisatie Natuurbeleid en daarop aanvullend het Natuurpact in 2013. Binnen de provinciale begroting is 'groen', na 'verkeer & vervoer', de meest omvangrijke taak geworden. De door Provinciale Staten aangenomen motie 53/2014 bevestigt dat natuurontwikkeling en -beheer een kerntaak is geworden van de provincie. PS hebben GS gevraagd om de verantwoording over de 'groene kerntaak' zó vorm te geven, dat Provinciale Staten hier via de planning&control-cyclus goed sturing op kunnen geven. Aan motie 53/2014 is uitvoering gegeven doordat PS het PMG vaststellen. Doordat het PMG 2017-2021 meerjarig wordt vastgesteld, kunnen de resultaten hiervan al worden verwerkt in de provinciale Begroting voor 2017-2021. Gedeputeerde Staten stellen in augustus de begroting vast en in september het PMG, uiteraard binnen de kaders van de vastgestelde begroting. Zowel de begroting als het PMG worden vervolgens in oktober aan de Statencommissie voorgelegd en in november ter besluitvorming aan PS aangeboden. Zodoende is maximale samenhang gerealiseerd met de provinciale planning&control-cyclus.

1.8 SAMENHANG MET DE VERKLARING GROEN KAPITAAL

In de [Verklaring Groen Kapitaal](#) staat ten aanzien van het NNN dat ondertekenaars zich inspannen om 'bij te dragen aan een voortvarende en kwalitatief hoogwaardige afronding van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland in de periode tot 2027'. De inspanningen die de provincie hiervoor levert, zijn opgenomen in het PMG. Het doel van de Provincie is echter om de biodiversiteit in héél Noord-Holland te vergroten. Ook buiten het NNN bestaan daarvoor kansen. De komende tijd verkent de provincie, in overleg met haar partners, op vijf thema's waar kansen liggen om vanuit de provinciale rol meerwaarde te bieden. Dit is een apart traject en valt buiten het PMG, omdat er (nog) geen sprake is van fysieke projecten. Wel is denkbaar dat Groen Kapitaal projecten oplevert, die opgenomen kunnen worden in een volgend PMG.

Over de ontwikkelingen in de biodiversiteit in Noord-Holland sinds 1990 zullen Provinciale Staten apart geïnformeerd worden.

1.9 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt inzicht gegeven in de resultaten van 2016. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van alle projecten die in het PMG 2017-2021 zijn opgenomen. Hoofdstuk 4 gaat specifiek in op de ambitie van het college om minimaal 250 hectare natuur per jaar binnen het Natuurnetwerk Nederland te realiseren. In Hoofdstuk 5 tenslotte is de raming van de uitgaven per project in de tijd uitgezet. Daarnaast geeft hoofdstuk 5 een doorkijk naar de periode 2022-2027.

2

RESULTATEN

2.1 RESULTATEN PROJECTEN

Het vaststellen van het PMG 2017-2021 betekent een verschuiving van de fasering van projecten ten opzichte van het PMG 2016-2020. In hoofdstuk 3 is bij het overzicht van de projecten aangegeven in welke fase de projecten op 1 januari 2017 (huidig PMG) zitten en in welke fase ze op 1 januari 2016 (vorig PMG) zaten.

2.1.1 Gerealiseerde en gestopte projecten

In 2016 zijn 17 projecten gerealiseerd, 4 projecten gestopt of uit het PMG gehaald en 2 subsidieregelingen gestopt.

Tabel 2 | Gerealiseerde en gestopte projecten.

Gerealiseerd				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker
1	AGV02	Fietspad Bovenkerkerpolder (recreatie)	Ruim 1 km lang, recreatief, verhard fietspad tussen de Middenweg en het dorpje Nes met als doelen de verbetering van de bereikbaarheid van het dorpje Nes en de polder en de verbetering van de veiligheid van de schoolgaande jeugd.	Provincie Noord-Holland
2	AGV05	Natuurbrug N417 (natuurverbinding)	Natuurbrug met fiets- en ruiterpad over de Utrechtseweg in Hilversum (N417). De natuurverbinding Zwaluwenberg verbindt de Utrechtse Heuvelrug en het Gooi ten zuiden van Hilversum weer met elkaar.	Provincie Noord-Holland
3	AGV07	Landgoed Tulpenburg (natuurcompensatie)	Aan de Amstel herrijst het verdwenen landgoed Tulpenburg. Er is met de realisatie van het landgoed 2 hectare weidevogelleefgebied verloren gegaan. Dit is gecompenseerd met 5 hectare kruiden- en faunairijk grasland en 6,5 hectare weidevogelleefgebied.	Particulier
4	AGV09	Zorglandgoed Klarenbeek (recreatie)	Zorglandgoed Klarenbeek biedt een groene werk- en woonomgeving voor mensen die zorg behoeven en is vrij toegankelijk. Er is hier 24 ha recreatief zorglandgoed gerealiseerd; het gaat hierbij om de recreatieve inrichting van het erf en om de realisatie van laarzenpaden.	Stuurgroep Klarenbeek (Amsterdam, Groengebied Amstelland, Zorginstelling en Woonstichting)
5	KL05	Park Zwanenburg (recreatie)	Park Zwanenburg is een recreatiegebied van 35 ha aan de zuidoostkant van Zwanenburg. De laatste hectare van het park is met dit project gerealiseerd.	Gemeente Haarlemmermeer
6	KL06	Zwaanshoek Noord (recreatie)	Het recreatiegebied Zwaanshoek-Noord is 30 ha groot. De gemeente Haarlemmermeer heeft dit groene gebied ingericht als recreatiegebied.	Gemeente Haarlemmermeer
7	KL09	Catrijpermoor (natuur)	Een gebied van 46 hectare is als natuurgebied in de duinzoom van Catrijp ingericht. Het doel is het verhogen van de natuurwaarden in een deel van het stroomgebied van de Catrijpermoor en de Groetermoor.	Provincie Noord-Holland
8	KL15	N207 (natuurcompensatie)	Bij de reconstructie van de N207 gaat ca. 1,95 ha NNN verloren. Dit is gecompenseerd in de Groene AS door Stichting de Bovenlanden.	Provincie Noord-Holland
9	LH01	FES: Kalverpolder (natuur en water)	De gemeente heeft hier samen met onder meer de provincie een programma uitgevoerd om de bodemdaling tegen te gaan en de natuur en het watersysteem te versterken.	Gemeente Zaanstad

Trekker derden				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker
10	LH02	FES: Wormer-Jisperveld (natuur en water)	Het Wormer- en Jisperveld is het grootste aaneengesloten veenweidegebied van West-Europa. In dit project is onder andere 250 ha onderwaterbodembodem heringericht.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
11	LH04	Onderzoek mogelijkheden natuurvriendelijke oever Zeevang (natuurverbinding)	De provincie heeft de mogelijkheid onderzocht van aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers in de polder Zeevang tussen Purmerend, Oosthuizen en Edam. Conclusie van het onderzoek is dat dit hier helaas niet mogelijk blijkt.	Provincie Noord-Holland
12	LH10	Gebiedsproces Waterland-Oost (natuur)	In Waterland-Oost wordt door de provincie geïnventariseerd of eigenaren in dit gebied, dat nog niet begrensd is als NNN, bereid zijn hun percelen onder de NNN te brengen, waardoor deze percelen een natuurfunctie kunnen krijgen. De resultaten van de inventarisatie worden verwerkt in het Natuurbeheerplan 2017.	Provincie Noord-Holland
13	LH14	Pilot beheerarme natuur (natuur)	De provincie heeft met een 3-jarige pilot in het Oostzanerveld het effect onderzocht van het nemen van minder beheermaatregelen.	Provincie Noord-Holland
14	LH16	Wandelnetwerk Laag Holland (recreatie)	Het Recreatieschap Twiske-Waterland heeft een fijnmazig wandelnetwerk aangelegd in Laag Holland. Hierbij zijn bestaande wandelroutes omgevormd naar een netwerk en is 160 km aan nieuwe wandelroutes en paden gerealiseerd.	Recreatieschap Twiske-Waterland
15	LH19	Proceskosten Kavelruil Zeevang (landbouw-structuurverbetering en landschap)	De kavelruil Zeevang heeft de positie van agrarische bedrijven in het veenweidegebied versterkt en daarmee het behoud van het landschap. Tevens zijn er gronden beschikbaar gekomen voor de realisatie van NNN.	Provincie Noord-Holland
16	NHN10	Brede School Burgerbrug (natuurcompensatie)	De gemeente Schagen heeft een nieuwe school gebouwd in weidevogelleefgebied, waardoor 0,4 ha van dit gebied wordt verstoord. De gemeente heeft een bedrag in het provinciaal compensatiefonds gestort, waarmee elders in de provincie 0,4 ha weidevogelleefgebied is verbeterd.	Gemeente Schagen
17	NHN11	Dijkversterking Texel (natuurcompensatie)	De Waddenzeedijk is versterkt door het HHNK. Hierbij is 1,4 ha natuurgebied verloren gegaan en 1 ha weidevogel-leefgebied. Het HHNK heeft de schade aan de natuur gecompenseerd door de inrichting van 1,7 ha nieuwe natuur en door financiële compensatie voor de weidevogels door een bijdrage aan de natuurontwikkeling op Texel in De Bol.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

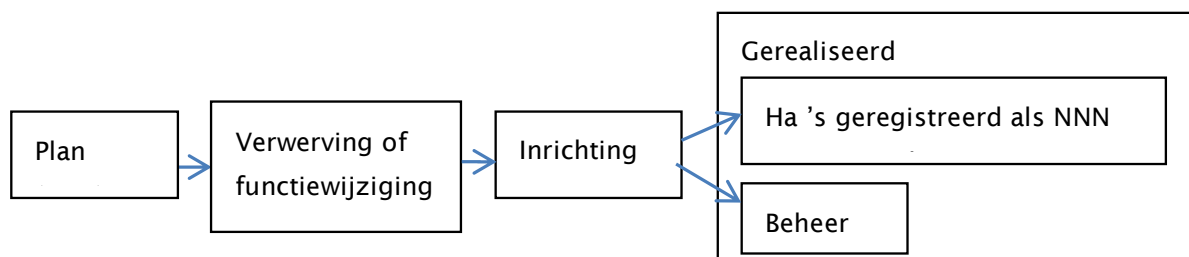
Tabel 3 | Uit PMG gehaalde projecten.

Uit PMG gehaald				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker
1	AGV03	Bloemendalerpolder (recreatie)	In de Bloemendalerpolder wordt naast woningbouw maximaal 125 ha voor natuur en recreatie ingericht. Dit project is uit het PMG gehaald omdat het een project betreft waarbij de provincie niet betaalt voor fysieke inrichting maar voor beheer, en het project daarom niet past binnen de doelstellingen van het PMG.	GEM Bloemendaler-polder CV (privaat consortium)
2	AGV18	Ster van Loosdrecht (natuur)	De vereniging Ster van Loosdrecht realiseert NNN door gecoördineerd particulier natuurbeheer. Ook worden landschappelijke, recreatieve en waterdoelstellingen gerealiseerd. Dit project betreft particulier natuurbeheer. Omdat het project niet past binnen de doelstellingen van het PMG (beheer, geen inrichting), is het project uit het PMG gehaald. In het programma Gooi en Vecht worden overigens ook andere mogelijkheden bekeken om in dit gebied NNN te realiseren (project Polderdoorstroomprincipe Ster en Zodde, uitgevoerd door waterschap AGV).	Vereniging Ster van Loosdrecht
3	AGV28	Nesserlaan (natuur)	De Nesserlaanzone is een belangrijke schakel in het NNN van de Groene AS. Voor de zone is een inrichtingsplan opgesteld. Voor nu wordt het project on hold gezet. Er is geen overeenstemming met de eigenaren bereikt. Mogelijk dat dit project weer wordt opgestart als er zich nieuwe kansen voordoen.	Provincie Noord-Holland
4	NHN19	Zijperzeedijk (natuur en water)	Ten noordoosten van het Kooibos en de Uitlandse polder ligt de Zijperzeedijk. Hier is een waterberging gerealiseerd door het hoogheemraadschap. Daarnaast heeft de gemeente onderzocht of nieuwe natuur kon worden aangelegd, maar hiervoor waren geen mogelijkheden.	Gemeente Schagen
5	PNH01	UVR Groen Subsidie natuurverbindingen	Bevordering van aanleg natuurverbindingen. Subsidieregeling is vervallen, omdat er geen aanvragen waren.	Provincie Noord-Holland
6	PNH04	UVR Groen subsidie Laag Holland	Deze subsidieregeling is vervallen.	Provincie Noord-Holland

2.2 NATUURNETWERK NEDERLAND

Voor het PMG is de belangrijkste groenopgave het veiligstellen, inrichten en duurzaam beheren van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hiertoe zetten wij de SKNL-regeling in, en in sommige gevallen verwerft en richt de provincie gronden in die nog niet als NNN gerealiseerd zijn. De oppervlakte NNN die geregistreerd wordt als gerealiseerde natuur ontstaat in verschillende elkaar opvolgende stappen. Het schematisch overzicht (zie figuur 4) maakt het proces zichtbaar. Zodra bekend is dat de realisatie kan starten wordt een plan gemaakt. Dat kan een plan zijn zoals is opgenomen in het PMG of een plan dat wordt opgesteld door particulieren die hun eigen grond willen omvormen naar natuur. De grond kan beschikbaar komen via grondverwerving of door functiewijziging van grond van particuliere eigenaren. Zodra de grond beschikbaar is, kan de inrichting starten. Na de inrichting wordt de grond geregistreerd als gerealiseerd en kan het natuurbeheer starten. In Bijlage 4 zijn de basisdefinities opgenomen die worden gebruikt.

Figuur 4 | Proces NNN realisatie.

Naast NNN realisatie is ook kwalitatieve investeringen in het bestaande NNN belangrijk. In het PMG is een aantal projecten opgenomen waarbij natuurontwikkeling plaatsvindt in bestaande NNN-gebieden. De natuur wordt dan zodanig ontwikkeld, dat de natuurwaarden in het gebied sterk verbeteren. Dit kan bijvoorbeeld door het verhogen van het waterpeil. Een voorbeeld hiervan is de natuurontwikkeling op Texel, waar de realisatie van nieuwe natuur wordt gecombineerd met de verbetering van de natuurwaarden in het omliggende gebied.

2.2.1 Voortgangskaart

Voor het realiseren van de volledige NNN-opgave hebben we veel projecten geprogrammeerd in het PMG 2017-2021. Van de 56.268 hectare NNN in Noord-Holland (totaal oppervlak vastgesteld NNN uit Ontwerp natuurbeheerplan 2017), is 50.127 hectare gerealiseerd (per 1-1-2016). Er moet nog 6.141 hectare worden ingericht. Na inrichting en overdracht aan de eindbeheerder kunnen deze hectares als gerealiseerd worden meegerekend. Van de 6.141 hectare is nog 4.365 hectare niet beschikbaar om te worden ingericht. Hiervoor is nog verwerving of functiewijziging op particuliere grond nodig. Op de voortgangskaart (zie figuur 5) is zichtbaar welk deel van het NNN gerealiseerd is. Ook is zichtbaar welke delen verworven zijn maar nog niet ingericht. De peildatum voor deze voortgangskaart is 1 januari 2016.

In tabel 4 is de stand van zaken rond NNN realisatie weergegeven (peildatum 1 januari 2016).

Tabel 4 | Stand van zaken NNN (in hectare).

	Gereed	Nog te realiseren
NNN gerealiseerd	50.127	
Niet verworven en niet ingericht		4.365
Wel verworven, niet ingericht		1.776
Totaal	50.127	6.141

Tabel 5 laat de ontwikkeling zien van de realisatie van het gerealiseerde areaal NNN. De voortgangsgegevens uit de verschillende voorgaande PMG's zijn hiertoe onder elkaar gezet.

Tabel 5 | Ontwikkeling NNN realisatie over de voorgaande jaren.

PMG	Totaal NNN*	NNN gerealiseerd	Nog te verwerven (grondverwerving/ functiewijziging SKNL)	Nog in te richten
2014-2018	55.202	48.095	4.301	7.107
2015-2019	55.517	48.351	4.229	7.157
2016-2020	55.850	49.028	4.919	6.822
2017-2021	56.268*	50.127	4.365	6.141

* De omvang van NNN wijzigt jaarlijks in beperkte mate vanwege aanpassingen in de begrenzing via het Natuurbeheerplan. Daarnaast kunnen verschillende rekenmethodieken voor verschillen in cijfers zorgen. Bij deze berekening is uit gegaan van de voortgangskaart uit het Natuurbeheerplan 2017

In 2015 is een aantal NNN-projecten gerealiseerd: Catrijpermooor (zie kader, 46 hectare NNN) en Zeevang oost (135 hectare), totaal 181 hectare. Daarnaast is 140 hectare natuur gerealiseerd met de SKNL-regeling. In 2015 is hiermee 321 hectare NNN gerealiseerd.

Foto: NNN realisatie in Catrijpermooor: de oude duinstroom 'Groetermooor' wordt na 100 jaar weer hersteld.

Naast grondverwerving door de provincie, is de SKNL-regeling een belangrijk instrument om 250 hectare NNN per jaar te realiseren. Van 2002 tot en met 2015 is via de subsidieregeling SKNL 1.432 hectare omgevormd naar natuur. In Tabel 6 is weergegeven voor hoeveel hectare SKNL-subsidie is aangevraagd in 2015.

Tabel 6 | Overzicht aanvragen SKNL in 2015.

	Subsidiebeschikking door RVO sinds 2002-nu	Ontvangen aanvragen PNH in 2015		totaal
	ha	ha	Aantal beheerders	ha
Subsidie SKNL- functiewijziging	1.365	132	21	1.432
SKNL-inrichting	1.358	140	17	1.403

Figuur 5 | Voortgangskaat NNN, d.d. 1 januari 2016.

2.3 NATURA2000 EN PROGRAMMA AANPAK STIKSTOF

Om natuurgebieden te beschermen zijn in het hele land (en Europa) gebieden aangewezen als Natura2000-gebieden. Deze gebieden vallen onder het beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet en voor elk van deze gebieden moet een Natura2000-beheerplan worden opgesteld. In deze gebieden moeten de komende jaren maatregelen genomen worden om de staat van instandhouding van de natuur te behouden en te verbeteren. Sinds 2014 zijn we met partners in gesprek om te komen tot gebiedsafspraken waarmee we de nodige maatregelen op basis van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het beheerplan realiseren. In 2015 is het PAS in werking getreden en hebben we met de beheerders van Natura2000-gebieden een raamovereenkomst gesloten voor uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen. Eind 2016 verwachten we te starten met de uitvoering van bijbehorende maatregelen, zoals het aanleggen van stuifkuilen en het verwijderen van begroeiing. Wanneer de Natura2000-beheerplannen zijn vastgesteld, grotendeels in 2016, starten ook de overige maatregelen (niet-PAS) die beschreven staan in het beheerplan.

Voor Natura2000 (maatregelen op basis van PAS en beheerplannen) zijn 24 projecten opgenomen in het PMG. Alle projecten worden getrokken door de provincie Noord-Holland. Er is één uitzondering: NHNo9 (Natura2000 Waddenzee en Noordzeekustzone) wordt getrokken door Rijkswaterstaat. De uitvoering van de maatregelen gebeurt door de terreinbeheerders.

2.4 VERBINDEND GROEN

Wegen, spoorwegen en vaarwegen vormen een grote barrière voor dieren. Om ze veilig over te laten steken wordt de natuur vaker verbonden door faunapassages in de vorm van natuurbruggen of faunatunnels. Deze ontsnippering van infrastructuur zorgt ervoor dat overlevingskansen van dieren als ree, das, boomkruiper, zandhagedis, heideblauwtje en loopkever verbeteren.

Voor de natuurbrug Zeepoort over de provinciale weg naar Bloemendaal aan Zee is de aannemer begonnen met de voorbereiding. De planning is om de werkzaamheden in het najaar van 2016 te laten aanvangen. In hetzelfde gebied start ProRail de uitvoering aan de natuurbrug Duinpoort over de spoorlijn Haarlem-Zandvoort ook in najaar 2016. Ook in het Gooi is de ontsnippering in 2016 weer verder gerealiseerd. De natuurbrug Hoorneboeg over de provinciale weg Hilversum-Utrecht (N417) is in 2016 geopend. Bij de Franse Kampweg (N236, Bussum) wordt een veilige oversteek gemaakt voor fietsers en voetgangers en gecombineerd met enkele faunavoorzieningen.

Naast deze natuurbruggen werken we aan het 'programma verbinden en ontsnipperen' waarin we de aanleg van natuurverbindingen koppelen aan de realisatie van infrastructurele projecten, waaronder het onderhoud van bestaande infrastructuur. Zo ontstaan kansen voor 'werk met werk'. Bij de provinciale weg Limmen-Uitgeest (N203) zijn gelijktijdig met asfalteringswerkzaamheden faunapassages gemaakt waardoor natuurgebieden aan beide zijden van de weg verbonden zijn. Langs het kanaal Omval-Kolhorn wordt de oude beschoeiing vervangen. We leggen gelijktijdig circa twee kilometer natuurvriendelijke oever aan.

In het voorjaar van 2016 is het onderzoek van Rijkswaterstaat en provincie Noord-Holland naar het gebruik van faunavoorzieningen door dassen afgesloten: we weten nu hoe dassen natuurbruggen gebruiken en hoe we sterfte op provinciale wegen kunnen verminderen. Nieuwe kennis die provincie-overstijgend is en ook internationaal belangstelling trekt.

We blijven investeren in de realisatie van natuurverbindingen, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen.

2.5 RECREATIE

De provincie investeert ook in 2017 in de toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur voor onder meer wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Daarbij geven we prioriteit aan de ontwikkeling van regionale routenetwerken en het oplossen van knelpunten in stad-landverbindingen met kernen van meer dan 30.000 inwoners. Voor de uitvoering zal in 2017 de Uitvoeringsregeling Groen, onderdeel recreatieve verbindingen, worden gecontinueerd. Daarnaast stimuleren we in 2017 de realisatie van toeristische overstappunten met de Uitvoeringsregeling Groen.

3

PROGRAMMA'S EN PROJECTEN

De provincie Noord-Holland voert binnen het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen projecten en programma's uit. De projecten kunnen worden verdeeld in projecten die zich in de studiefase, planfase of realisatiefase bevinden. De fasen zoals in dit hoofdstuk aangegeven zijn de fasen waarin een project zich bevindt per 1 januari 2017. Projecten kunnen door de provincie zelf of door een derde partij worden getrokken, waarbij de provincie kan meedenken/meefinancieren.

De programma's worden altijd door de provincie zelf getrokken. De programma's bestaan uit een hoeveelheid projecten in een gebied, die zich in verschillende fasen bevinden. De projecten worden soms door derden uitgevoerd en soms door de provincie zelf getrokken. In tabel 7 is aangegeven hoeveel projecten, verdeeld over de verschillende programma's en fasen opgenomen zijn in het PMG 2017-2021.

Tabel 7 | Projecten in het PMG 2017-2021.

Wat	Aantal projecten	Trekkende partij projecten
Programma Gooi en Vecht	39	Provincie (23), derden (16)
Natura2000/PAS	24	Provincie (23), derden (1)
Natuurcompensatie	15	Provincie (2), derden (13)
Overige projecten studiefase	13	Provincie (8), derden (5)
Overige projecten planfase	7	Provincie (6), derden (1)
Overige projecten realisatiefase	19	Provincie (7), derden (12)
Totaal projecten PMG 2017-2021	117	Provincie (69), derden (48)

3.1 PROGRAMMA GOOI- EN VECHTSTREEK (WAARONDER GROENE UITWEG)

De regio Gooi- en Vechtstreek kent een omvangrijke restantopgave voor het NNN. Voor een groot deel heeft dit gebied de Natura2000-status, hetgeen ons land (internationaal) verplicht deze gebieden te beschermen. Tegelijk spelen er grote andere belangen zoals de uitbreiding van de Rijkswaterstaat (verbinding A6-A1-A9), nieuwe woningbouwopgaven, de functie als (recreatief) uitloophetgebied voor de stad, de (KRW) wateropgaven, de leefbaarheid en de economische belangen (landbouw, toerisme/watersport). In de Vechtstreek en delen van Amstelland wordt daarnaast de Groene Uitweg uitgevoerd, een investeringsprogramma gekoppeld aan de nieuwe Rijkswaterstaatsprojecten met specifieke aanvullende 'groen-blauwe opgaven', alsmede cultuurhistorie en duurzaam platteland.

Het [programma Gooi- en Vechtstreek](#) voorziet in de realisatie van deze opgaven in dit gebied voor de periode 2016-2020. Het streven is om enerzijds een robuust en duurzaam netwerk van natuurgebieden en een goede waterkwaliteit te realiseren dat voldoet aan de EU richtlijnen en regelgeving (N2000, KRW). Daarnaast omvat het programma recreatieve opgaven, waaronder het verbeteren van fiets-, wandel- en vaarroutes en de verdere ontwikkeling van het toerisme in de regio. Bovendien wordt de agrarische structuur versterkt, en biedt het programma ruimte voor een kwalitatief hoogwaardige en duurzame inpassing van de nationale infrastructuur in en rond het gebied.

Het gebied moet onderdeel worden van de grootste natte natuurverbinding van Nederland (voormalige natte as). Op verschillende plekken wordt gewerkt aan het leggen van koppelingen tussen de verschillende geïsoleerd liggende natuurgebieden. Met Rijkswaterstaat samen wordt momenteel gewerkt aan het tot stand brengen van twee belangrijke natuurverbindingen:

- de Waterlandtak, die de verbinding vormt tussen het Naardermeer en de IJmeerkust en het Diemberbos;
- de Gooimeertak, die de verbinding vormt tussen het Naardermeer en de Gooimeerkust.

Met betrekking tot de Waterlandtak wordt in het najaar 2016 gestart met het verwijderen van de oude A1 zodat hier een nieuw natuurgebied van 43 hectare kan worden aangelegd die een belangrijke schakel zal vormen in het NNN. Dit resultaat komt voort uit een nauwe samenwerking met RWS waarbij NNN en natuurcompensatie op een slimme manier zijn gecombineerd.

Rond het Naardermeer zal met het NNN ook een hydrologische buffer worden gecreëerd, met een hoger waterpeil en geen bemesting van omliggende percelen waardoor de waterkwaliteit (en daarmee de natuurwaarden) in het Naardermeer sterk zal verbeteren.

De grootste NNN-opgave ligt in de Oostelijke Vechtplassen. Hier wordt de komende jaren nog circa 1.000 hectare natuur ontwikkeld, die merendeels is aangewezen als Natura2000-gebied. Hiervan is circa 680 hectare

al in eigendom van Natuurmonumenten, maar deze grond moet nog ingericht worden. Grote opgaven liggen met name in de Horstermeerpolder, de Vuntus, het Weerslootgebied, 't Hol en Kortenhoeve Oost. Daarnaast kennen de Oostelijke Vechtplassen verschillende andere opgaven waaronder een forse opgave om de waterkwaliteit te verbeteren, het vergroten van de leefbaarheid en een grote recreatieve opgave (transitie watersportsector, aanleg recreatieve verbindingen over land en over water). De betrokken partijen hebben afgesproken dat een gezamenlijke en integrale aanpak noodzakelijk is om succes te kunnen boeken. De opgaven zijn complex vanwege de onderlinge samenhang, de belangentegenstellingen en onduidelijkheid in verantwoordelijkheden voor uitvoering en of beheer. Het streven is om eind 2016 een integraal gebiedsakkoord te presenteren waarin partijen hun gezamenlijke ambitie vastleggen (doelen, resultaten), inclusief afspraken hoe partijen deze ambitie tot uitvoering zullen brengen. Om de samenwerking tussen partijen concreet vorm te geven zijn parallel aan dit proces een aantal 'no regret' projecten benoemd zoals het proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen, enkele faunapassages onder de N201, en de aanleg van natuureilanden met bagger. Om het gebied nog beter te beleven wordt er ook alvast geïnvesteerd in recreatieve voorzieningen zoals een voetgangersbrug over de 's- Gravelandse vaart en het opknappen van de Zuidersluis.

In 2015 is het convenant 'Naarden buiten de Vesting' ondertekend. Hiermee is een integraal gebiedsprogramma voor het landelijk gebied van Naarden vastgesteld, inclusief harde afspraken over de financiering (circa 24 miljoen euro) en het eigendom en beheer. Het programma bevat o.a. de aanleg van een nieuwe vaarverbinding tussen het Gooimeer en Naardertrekvaart, de aanleg van een passantenhaven in Naarden en het herstel en behoud van de open schootsvelden rondom vesting Naarden.

Aan de oostrand van de provincie ligt 't Gooi. De NNN-opgave in dit gebied bedraagt zo'n 200 hectare. Hiervan liggen 98 hectaren in De Kampen, een gebiedje met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland dat deel uitmaakt van weidevogel-kerngebied Eemland. De overige ca 100 hectare betreft de Gooise Engen. Een ander onderdeel van de plannen voor 't Gooi betreft de aanleg van enkele omvangrijke natuurverbindingen. In 2016 worden nadere afspraken gemaakt tussen gemeenten, provincie en CNR over de realisatie van de Groene Schakel (robuuste natuurverbinding ten oosten van Hilversum) in samenhang met de realisatie van een HOV-verbinding en het versterken van de recreatiemogelijkheden. In het PMG wordt daartoe geld gereserveerd. Het project Groene Schakel (GV48) wordt voor een deel financieel geprogrammeerd en verantwoord via HOV 't Gooi (programma Bereikbaarheid in de Begroting).

Informatie over het [gebiedsprogramma De Groene Uitweg](#) is opgenomen in bijlage 3.

In tabel 8 is aangegeven welke projecten gerealiseerd worden in het Programma Gooi en Vechtstreek. De projecten zijn weergegeven per deelgebied, overeenkomstig de indeling in het Programma Gooi en Vechtstreek 2016-2020 (d.d. 10 februari 2016). Wanneer de projectnaam start met de letters GU wil dit zeggen dat het project onderdeel uitmaakt van het gebiedsprogramma Groene Uitweg.

Tabel 8 | Projecten Programma Gooi- en Vechtstreek (waaronder Groene Uitweg).

Nr.	Project Nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
Deelgebied 1: Diemerscheg					
1	GV10	Holendrechtterpolder (1.6) (natuur)	Een deel van de Holendrechtterpolder maakt onderdeel uit van het NNN. De provincie versterkt de natuur in de Holendrechtterpolder en compenseert de verloren gegane natuur door de verbreding van de A9 door Rijkswaterstaat.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
2	GV12	Studieprojecten Diemerscheg (1.1, 1.4 en 1.5) (natuur)	Langs het IJmeer tussen Diemen en Muiden wordt het natuurgebied 'Baai van Ballast' gerealiseerd. Het natuurgebied wordt onderdeel van de Waterlandtak, een natuurverbinding tussen het Naardermeer en het IJmeer/Diemerbos.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
3	GV14 (inclusief GV08)	Diemerbos fase 2 (1.2) (natuur en recreatie)	Met de realisatie van het investeringsplan Diemerbos fase 2 wordt de recreatieve toegang vanuit Amsterdam naar het landelijk gebied vergroot met nieuwe fietspaden en landschappelijke maatregelen. Daarnaast wordt het Diemerbos gekoppeld aan het NNN.	Realisatie (realisatie)	Stuurgroep Diemerbos
4	GV26 (AGV44 maakt hier onderdeel van uit)	Verbreding A1/A6/A9 (natuurcompensatie)	Rijkswaterstaat verbreedt de komende jaren de snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Hierdoor wordt 62,2 ha NNN en 111 ha weidevogelleefgebied aangetast. Als compensatie wordt 113,2 ha nieuwe natuur gerealiseerd en 22 ha kwaliteitsverbetering binnen bestaande NNN gerealiseerd. T.b.v. de 111 ha weidevogelleefgebied wordt 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor beheermaatregelen in het gebied.	Realisatie (realisatie)	Rijkswaterstaat
5	GV30	Natuurboog (1.3)	Aanleg van ecologische verbindingen in de zone tussen het Diemerbos en de Holendrechtterpolder.	Realisatie (geen)	Gemeente Amsterdam
Deelgebied 2: Naarden buiten de Vesting					
6	GV04	GU: Naarden buiten de Vesting (2.3, 2.4, 2.5 en 2.9) (natuur en recreatie)	Afronding projecten wandelpad, herstel en behoud schootsvelden, Gooimeertak en Agrarische structuurversterking.	Realisatie (realisatie)	Regio Gooi en Vechtstreek
7	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderijverplaatsingen (2.4)	In het agrarisch kerngebied van de noordelijke Vechtstreek vindt een grootschalige kavelruil plaats om zowel de agrarische structuur te verbeteren, als de natuur bij het Naardermeer te versterken.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
8	GV57 (AGV46 maakt hiervan onderdeel uit)	GU: Binnendoorvaarverbinding (2.6)	Aanleg van een nieuwe vaarverbinding tussen de Naardertrekvaart en het Gooimeer.	Realisatie (geen)	Provincie Noord-Holland
9	GV58	GU: Naardertrekvaart (2.7)	Capaciteitsvergroting van de Naardertrekvaart is noodzakelijk tussen de voorgenomen aantakking van de aan te leggen Binnendoorvaarverbinding en Naarden Vesting.	Realisatie (geen)	Regio Gooi en Vecht, gemeente Gooise Meren
10	GV59	GU: Passantenhaven (2.8)	De bestaande havenkom grenzend aan Naarden Vesting wordt vergroot om een aantal aanlegplaatsen voor passanten te realiseren. Ook worden bijpassende voorzieningen aangelegd.	Realisatie (geen)	Regio Gooi en Vecht, gemeente Gooise Meren

Nr.	Project Nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
Deelgebied 3: Robuust Naardermeer en Noordelijke Vechtstreek					
11	GV11	NNN schil Naardermeer en Waterlandtak Oost (3.1 en 3.4)	In de randzone van het Naardermeer wordt 142 hectare ingericht om natuurwaarden in en rond het Naardermeer te versterken en het natuurgebied te verbinden met de Vecht.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
12	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderijverplaatsingen (3.2 en 3.3)	In het agrarisch kerngebied van de noordelijke Vechtstreek vindt een grootschalige kavelruil plaats om zowel de agrarische structuur te verbeteren, als de natuur bij het Naardermeer te versterken.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
13	GV15	GU: Fietsbrug Nigtevecht (3.6) (recreatie)	Fietzers (en dieren) kunnen in 2018 bij Nigtevecht het Amsterdam-Rijnkanaal oversteken. De fietsbrug zorgt voor meer recreatiemogelijkheden en betere bereikbaarheid.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
14	GV32	GU: Rondje Naardermeer (3.5) (recreatie en natuur)	Het project bestaat uit de ontsnippering van de spoorlijn Hilversum -Weesp door realisatie van een tunnel voor fietsers, wandelaars en fauna en de aanleg van een nog te bepalen aantal passages onder de spoorlijn door.	Plan (plan)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 4: Oostelijke Vechtplassen					
15	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (4.1, 4.2, 4.3, 4.4 en 4.5)	Procesgeld voor NNN-projecten in de studiefase. In deelgebied 4 gaat het om het opstellen van een agenda voor het vervolgproces Oostelijke Vechtplassen, een visie recreatie & toerisme, een projectenlijst natuur, een quickscan wandelpaden en het duurzaam beheer recreatieve voorzieningen	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
Deelgebied 5: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Ankeveen					
16	GV39	GU: Fiets-, wandel- en ruiterspaden (5.3) (recreatie)	Het programma fiets-, wandel- en ruiterspaden bestaat uit 8 wandelpaden, 8 fietspaden, 5 ruiterspaden, 2 recreatieve voorzieningen en routebebording. Voor 2016 gaat het in dit deelgebied om de realisatie van de Voetgangersbrug 's Graveland.	Realisatie (studie)	Diverse gemeenten
17	GV47	GU: Herstelplan Spiegel en Blijkpolderplas en Wijde Blik (5.6) (recreatie en natuur)	De Wijde Blik en de Spiegelplas zijn twee van de grotere plassen in het Oostelijk Vechtplassengebied. Natuurmonumenten neemt hier maatregelen om de toegenomen recreatiedruk te laten samengaan met de natuur(ontwikkeling).	Studie (studie)	Natuurmonumenten
18	GV50	NNN HAP SAP (5.2 en 5.8) (natuur en recreatie)	Het project richt zich op de realisatie van 75 ha NNN, het verbeteren van de waterkwaliteit, de aanleg van recreatieve routes en vaarverbindingen in de Hollandse- en Stichtse Ankeveense Polders (HAP/ SAP).	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
19	GV51	Wandelpad Kijkuit (5.7) (recreatie)	Aanleg van een wandelroute van fort Kijkuit, over de dijk rond de Horstermeerpolder richting Ankeveen	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
20	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen (recreatie)	Oplossen van knelpunten in- en realisatie van bestaande recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden.	Realisatie (geen)	Provincie Noord-Holland

Nr.	Project Nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
Deelgebied 6: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Kortenhoeft					
21	GV16	Oostelijke Vechtplassen Verwerving en inrichting 't Hol (6.4 en 6.9)	In 't Hol, een bestaand natuurgebied in de Oostelijke Vechtplassen, worden de laatste agrarische percelen verworven en ingericht voor de natuur.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
22	GV22	Groenewoud en NNN Kortenhoeft Oost (6.1 en 6.5) (natuur en recreatie)	Sanering en ontwikkeling van de voormalige stortplaats Groenewoud en het omliggende gebied door o.a. het ontwikkelen van 130 ha natuur.	Studie (studie)	N.V. Afvalzorg
23	GV34	GU: Faunapassages N201 (6.7) (natuur)	De provincie wil onder de N201 meerdere faunapassages aanleggen, zodat de otter en andere dieren zich veilig van de Kortenhoeftse Plassen naar natuurgebied de Wijde Blik kunnen verplaatsen.	Plan (studie)	Provincie Noord-Holland
24	GV38	GU Vaart in de Vaart (6.6) (recreatie)	Vaart in de Vaart is een uitwerking van een gedeelte van het Wensbeeld Vaarrecreatie. In dit deelgebied gaat het om een bijdrage aan het opknappen van de Zuiderluis.	Plan (studie)	Diverse instanties
Deelgebied 7: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Loosdrecht					
25	GV17	Verwerving en inrichting Weerslootgebied en Egelshoek (7.10 en 7.11) (natuur en recreatie)	Het gebied Egelshoek/Weersloot / Achteraf ligt in het NNN en is natura 2000-gebied in de Oostelijke Vechtplassen. De provincie wil de mogelijkheden voor ontwikkeling en verbetering van natuur- en waterrecreatie onderzoeken.	Studie (studie)	Provincie Noord-Holland
26	GV27	Vuntus (7.4) (natuur en water)	De Vuntus, het natuurgebied in de Oostelijke Vechtplassen ten noorden van Oud Loosdrecht, krijgt een kwaliteitsimpuls. De provincie investeert in waterkwaliteit (verdroging) en natuur (inrichting 140 ha).	Realisatie (realisatie)	Natuurmonumenten
27	GV31	Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen (7.5) (natuur en water)	Het proefproject is een uniek samenwerkingsproject. Hoofddoel is te onderzoeken of het veenslib uit de Loosdrechtse plassen verwerkt en toegepast kan worden als bouwstof tussen twee legakkers en/of langs een (vervallen) legakker om deze te versterken zodat deze voorzien zijn van robuuste, stabiele oevers die middels rietvegetatie een natuurlijke bescherming tegen afslag hebben.	Realisatie (studie)	Provincie Noord-Holland
28	GV38	GU Vaart in de Vaart (7.12)	Vaart in de Vaart is een uitwerking van een gedeelte van het Wensbeeld Vaarrecreatie. In dit deelgebied gaat het om de wandel en vaarverbinding Ster van Loosdrecht.	Plan (studie)	Diverse instanties
29	GV39	GU Fiets wandel ruiterspaden (7.12)	Het programma fiets-, wandel- en ruiterspaden bestaat uit 8 wandelpaden, 8 fietspaden, 5 ruiterspaden, 2 recreatieve voorzieningen en routebebording. In dit deelgebied gaat het om de wandel en vaarverbinding Ster van Loosdrecht.	Realisatie (studie)	Diverse instanties
30	GV52	Natuureilanden en duurzaam beheer Loosdrechtse Plassen (7.3 en 7.9) (N2000)	Duurzaam beheer en onderhoud van de Loosdrechtse Plassen en oplossen van de baggerproblematiek en aanleg van enkele natuureilanden waarmee nieuwe N2000 wordt gerealiseerd.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
31	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (7.1 en 7.2)	Procesgeld voor NNN-projecten in de studiefase. In dit deelgebied gaat het om het ruimtelijk plan Loosdrecht en de visie Kievitsbuurt/Scheendijk.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland

Nr.	Project Nr.	Projectnaam (nummer Programma Gooi en Vechtstreek) (doel)	Omschrijving	Fase (fase vorig PMG)	Trekker
Deelgebied 8: 'tGooi/De Kampen					
32	GV06	Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (8.9) (natuur)	De ecologische toelopen van de Natuurbrug Laarderhoogt worden ingericht. Bij de inrichting wordt bosterrein omgevormd naar open landschap met heide, open zand, poelen en schraalgrasland.	Realisatie (realisatie)	Goois Natuurreservaat
33	GV24	NNN De Kampen (8.7) (natuur)	De Kampen is een polder, gelegen ten zuidoosten van de A27 bij Blaricum. In dit gebied wil de provincie 98 hectare natuur realiseren in de vorm van weidevogelgrasland.	Realisatie (realisatie)	Provincie Noord-Holland
34	GV29	Toelopen natuurbrug Zwaluwenberg (8.8) (natuur)	De natuurverbinding en toelopen aan weerszijden van de Natuurbrug Zwaluwenberg worden opnieuw ingericht, waarbij bos wordt omgevormd naar een open landschap met heide, open zand, schraalgrasland en poelen.	Realisatie (realisatie)	Goois Natuurreservaat
35	GV36	Natuurontwikkeling Huydecoopersweg (8.10) (natuur, waterberging en recreatie)	Na afronding van de (water) bodemsaneringen in het kader van Plan Anna's Hoeve wordt een gebied nabij de A27 in Hilversum ingericht als permanente oplossing voor waterberging van extreme waterhoeveelheden binnen het stedelijk watersysteem.	Plan (plan)	AGV/Waternet
36	GV48	De Groene Schakel (8.6) (natuur)	In het kader van het project HOV in 't Gooi worden inpassingsmaatregelen gerealiseerd in Anna's Hoeve ten behoeve van de ecologische verbindingszone de Groene Schakel.	Realisatie (plan)	Provincie Noord-Holland
37	GV53	Ontsnippering 't Gooi (8.11) (ecologische verbindingen)	Aanleg van 35 ecologische verbindingen en faunapassages op diverse plaatsen in 't Gooi.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland en het Goois Natuurreservaat
38	GV54	Natuurontwikkeling Dassenveld (8.13)	Ontpachting en inrichting tbv natuur van 8 ha gras en bouwland, nabij een natuurverbinding, onderdeel van de NNN.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland
39	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (8.1)	Procesgeld voor NNN-projecten in de studiefase. In dit deelgebied gaat het om de aanpak voor de afronding van de NNN-opgave.	Studie (geen)	Provincie Noord-Holland

3.2 PROGRAMMA NATURA2000/PAS

Voor Natura2000 (maatregelen op basis van PAS en beheerplannen) zijn 24 projecten opgenomen in het PMG.

Alle projecten worden getrokken door de provincie Noord-Holland. Er is één uitzondering: NHN09 (Natura2000 Waddenzee en Noordzeekustzone) wordt getrokken door Rijkswaterstaat.

Tabel 9 | PAS/Natura2000 projecten.

PAS/Natura2000			
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Beschikking verwacht
1	AGV20a	Natura2000 PAS Oostelijke Vechtplassen	2016
2	AGV20b	Natura2000 PAS Naardermeer	2016
3	AGV21a	Natura2000 Oostelijke Vechtplassen	2017
4	AGV21b	Natura2000 Naardermeer	2017
5	KL20	Natura2000 PAS Schoorlse Duinen	2016
6	KL21	Natura2000 Schoorlse Duinen	2016
7	KL23	Natura2000 PAS Kennemerland-Zuid	2016
8	KL24	Natura2000 Kennemerland-Zuid	2017
9	KL25	Natura2000 PAS Noordhollands Duinreservaat	2016
10	KL25a	Natura2000 Noordhollands Duinreservaat	2017
11	LH09	Natura2000 Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	2017
12	LH11	Natura 2000 PAS Polder Westzaan	2016
13	LH11a	Natura2000 Polder Westzaan	2017
14	LH12	Natura2000 IJsselmeergebied	2017
15	LH13	Natura2000 PAS IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	2016
16	LH17	Natura2000 PAS Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	2016
17	LH22	Natura2000 IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	2017
18	NHN07	Natura2000 PAS Duinen en Lage Land Texel	2016
19	NHN08	Natura2000 Duinen en Lage Land Texel	2017
20	NHN09	Natura2000 Waddenzee en Noordzeekustzone	2017
21	NHN20	Natura2000 PAS Duinen Den Helder - Callantsoog	2016
22	NHN20a	Natura2000 Duinen Den Helder Callantsoog	2017
23	NHN21	Natura2000 PAS Zwanenwater & Pettemerduinen	2016
24	NHN21a	Natura2000 Zwanenwater & Pettemerduinen	2017

Wanneer de beschikking is afgegeven zijn de terreinbeherende organisaties in de verschillende gebieden verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen, die zijn afgesproken. De provincie monitort hierbij de voortgang.

3.3 NATUURCOMPENSATIE

Ruimtelijke ontwikkelingen die de natuurwaarden van het NNN, weidevogelleefgebieden of natuurverbindingen aantasten, zijn in beginsel niet mogelijk. Hierop kan de provincie een uitzondering maken wanneer de ontwikkeling een groot openbaar belang dient, er geen reële alternatieven zijn en de negatieve effecten op de natuurwaarden worden beperkt (mitigatie) en gecompenseerd. Binnen Noord-Holland zijn al voor een aantal ruimtelijke ontwikkelingen natuurcompensatieafspraken gemaakt. Deze natuurcompensatieprojecten zijn ook geprogrammeerd in het PMG. Hierdoor blijven de natuurcompensatieprojecten in beeld en kan verantwoording worden afgelegd over de realisatie ervan. Bij grote ruimtelijke ontwikkelingen waarbij compensatie mogelijk speelt, zijn de compensatieprojecten in de studiefase opgenomen. Dit gaat om grootschalige projecten zoals het verbreden van een snelweg of grote gebiedsontwikkelingen. Bij deze projecten overleggen we al in een vroeg stadium met de initiatiefnemer om de natuurwaarden te behouden en goede afspraken te kunnen maken over mitigatie of compensatie. Compensatieprojecten die volgen uit kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen zullen op basis van een compensatieplan pas na besluitvorming in de uitvoeringsfase worden opgenomen in het PMG. Aan het eind van de studiefase van een natuurcompensatieproject zijn drie conclusies mogelijk:

1. Fysieke compensatie. We concluderen dat compensatie noodzakelijk is. Het project gaat, op basis van een compensatieplan, over naar de realisatiefase. De initiatiefnemer werkt de verdere uitvoering uit.
2. Financiële compensatie in de Reserve Groen. In dit geval is fysieke compensatie niet wenselijk of mogelijk en worden de financiële middelen gebruikt voor de dekking van concrete NNN projecten of investeringen in weidevogelleefgebied.
3. Geen compensatie. Er is geen sprake van compensatie omdat de aantasting binnen het project gemitigeerd kan worden. Het project wordt niet opgenomen in het PMG.

Wanneer een compensatieproject in plan/uitvoeringsfase komt, dan monitort de provincie Noord-Holland de voortgang en controleert of de gemaakte afspraken ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. De volgende 15 natuurcompensatie projecten zijn opgenomen in het PMG:

Tabel 10 | Natuurcompensatieprojecten.

Natuurcompensatie				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker
1	AGV01	Natuurcompensatie Monnikenberg	In het gebied Monnikenberg aan de rand van Hilversum komt een bovenregionaal zorgpark in combinatie met natuur en landschap. Door de plannen gaat 1,8 ha NNN verloren. Dit wordt gecompenseerd door 4,2 ha nieuwe natuur in te richten.	Goois Natuurreservaat, Ter Gooi Ziekenhuizen, Zorgcentrum en een ontwikkelaar
2	AGV55	Natuurcompensatie Landgoed Terra Nova	Stichting Landgoed Terra Nova wil een bestaande buitenplaats ontwikkelen. Ter compensatie worden verscheidene maatregelen getroffen, waaronder 674 m ² NNN en mitigerende maatregelen zoals het aanleggen van vleermuisvriendelijke verlichting.	Stichting Landgoed Terra Nova Loenen aan de Vecht
3	AGV56	Natuurcompensatie Scouting Laren	Door kleinschalige herbegrenzing van NNN wordt scoutingterrein Laren definitief. De nieuwe locatie zal worden ingericht conform de wezenlijke kenmerken van het NNN in de nabije omgeving en ter plaatse van het NNN (1500m2 droog loofbos).	Gemeente Laren
4	GV26	Natuurcompensatie A1-A6-A9	Rijkswaterstaat verbreedt de komende jaren de snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere. Hierdoor wordt 62,2 ha NNN en 111 ha weidevogelleefgebied aangetast. Als compensatie wordt 113,2 ha nieuwe natuur gerealiseerd en 22 ha kwaliteitsverbetering binnen bestaande NNN gerealiseerd. T.b.v. de 111 ha weidevogelleefgebied wordt 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor beheermaatregelen in het gebied.	Rijkswaterstaat
5	KL01	Natuurcompensatie Gasopslag Bergermeer	Het bedrijf Taqa Energy legt ondergrondse gasopslag aan onder de Bergermeer. Omdat dit leidt tot 30 ha natuurschade, moet TAQA 30 ha natuur compenseren. Het gaat om een blijvend nieuw natuurgebied voor weidevogels.	TAQA
6	KL10	Natuurcompensatie Oosttangent	Door de aanleg van de weg de Oosttangent gaat 4,5 ha van het natuur- en recreatiegebied Waarderhout verloren. De gemeente Heerhugowaard compenseert dit door 4,5 ha natuur in te richten aan de rand van het Waarderhout en in de Smuigelpolder.	Gemeente Heerhugowaard
7	KL18	Natuurcompensatie Velsen HOV	Door de aanleg van de busverbinding tussen Haarlem en IJmuiden (HOV Velsen) wordt een natuurverbinding doorsneden. Ter compensatie legt de provincie een tunnelbuis onder het spoor aan en wordt 2 hectare natuur ingericht.	Provincie Noord-Holland
8	KL19	Natuurcompensatie Fietspad Castricum Akersloot	De gemeente Castricum heeft een fietspad aangelegd in een weidevogelleefgebied tussen Castricum en Akersloot. Omdat de aanleg tot verstoring van de weidevogels leidt compenseert de gemeente dit met de aanleg van 7,7 ha natuur.	Gemeente Castricum
9	KL39	Natuurcompensatie Gasontvangststation Halfweg	Stedin Netbeheer B.V. wil een nieuw gasontvangststation bouwen in Halfweg. Dit gebied is gelegen binnen het NNN. Stedin zal het verlies van 0,0575 ha financieel compenseren.	Stedin Netbeheer B.V.
10	LH05	Natuurcompensatie gemaal Schardam	Het HHNK legt in de gemeente Zeevang een nieuw gemaal aan. Hierbij wordt een watergang aangelegd, die dwars door het NNN loopt. HHNK compenseert de schade aan 2 ha natuur door de aankoop van 2 ha grond nabij Schardam.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
11	LH21	Natuurcompensatie Waterrijk Zeevang	Voor de bouw van de woonwijk Waterrijk bij Oosthuizen wordt weidevogelleefgebied aangetast. Als natuurcompensatie zal het NAM terrein worden ingericht als weidevogelleefgebied.	Gemeente Zeevang
12	NHN04	Natuurcompensatie Westfriisaweg	Bij de aanleg van de Westfriisaweg (N23) wordt een weidevogelleefgebied en een aantal natuurverbindingen doorkruist. Compensatie vindt plaats door bij de A7 bij Hoorn natuurvriendelijke oevers en een ecologische stapsteen te realiseren.	Provincie Noord-Holland
13	NHN22	Natuurcompensatie Bedrijventerrein Kolksluis te 't Zand	Bedrijventerrein Kolksluis breidt uit. Natuurcompensatie t.b.v. 3,5 ha weidevogelleefgebied bestaat uit: aanleg 3,5 ha waterberging en 2 ha inrichting compensatiegrond.	Gemeente Schagen
14	NHN25	Natuurcompensatie Windpark Wieringermeer	Windkracht Wieringermeer gaat een windmolenpark aanleggen in de polder Wieringermeer. Vier windmolens zijn gepland in het Robbenoordbos (NNN), waarbij 1,9 ha bos verdwijnt en 1,4 ha bos wordt gekapt. Als compensatie voor het bos dat verdwijnt, zal Nuon een perceel van 3,9 ha aansluitend op het Robbenoordbos aankopen en inrichten als natuur. De 1,4 ha die gekapt wordt, wordt opnieuw ingericht.	Nuon Windpark Wieringermeer BV
15	NHN27	Natuurcompensatie Westzijde Grote Sloot Schagen	Bij een bedrijfsverplaatsing van een agrarisch bedrijf en vervangende woningbouw gaat 2.400 m ² weidevogelleefgebied permanent verloren. Er vindt financiële compensatie plaats.	

3.4 PROJECTEN

Naast de projecten die vallen binnen de programma's, is er nog een groot aantal projecten, die de provincie trekt en/of financiert. Hiervan bevinden zich 13 projecten in de studiefase, 7 in de planfase en 19 in de realisatiefase.

Tabel 11 | Projecten getrokken en/of gefinancierd door de provincie.

Studiefase				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker (fase vorig PMG)
1	AGV19	GU: Natuurontwikkeling Horstermeerpolder	Voor de Horstermeerpolder wordt een plan gemaakt met natuurontwikkeling als doel.	Provincie Noord-Holland (studie)
2	AGV45	Programmacoördinatie	Coördinatie van het gehele programma Groene Uitweg	Provincie Noord-Holland (n.v.t.)
3	KL16	Weidse Polders	De Weidse Polders (NNN) is al voor een groot deel verworven en (deels) ingericht. De provincie onderzoekt hoe de resterende opgave gerealiseerd kan worden. Hierbij wordt ook bekeken hoe de waterkwaliteit- en opslag in het gebied kan worden verbeterd.	Provincie Noord-Holland (plan)
4	KL22	Houtrak (natuur en recreatie)	De gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude wil in de Houtrakpolder natuur en recreatieve voorzieningen realiseren. Het basisontwerp voor de tijdelijke inrichting wordt aangepast, waarbij rekening wordt gehouden met andere gebiedsontwikkelingen, zoals de Visie Noordzeekanaalgebied 2040.	Gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Staatsbosbeheer (plan)
5	KL26	Nieuwe Strandwal (natuur en water)	De Nieuwe Strandwal is een gebiedsontwikkelingsproject tussen Heiloo en Castricum. Doel van het deelprogramma Groen is de realisatie van projecten op het gebied van natuur, water, landschap en recreatie. De provincie zet zich hierbij in voor de natuur- en waterprojecten.	Provincie Noord-Holland (studie)
6	KL27	PARK21 (recreatie)	De gemeente Haarlemmermeer legt de komende 15 tot 20 jaar Park 21 aan (1000 ha). Het project dient meerdere doelen: verbetering waterkwaliteit en duurzaamheid, landschap, recreatie, landbouw en leisure.	Gemeente Haarlemmermeer (plan)
7	LH07	FES Verbrakking Westzaan (natuur)	In de polder Westzaan is het plan om, via de Nauernasche Vaart, brak water uit het Noordzeekanaal het Guisveld (in het noorden van de polder) en het Euverenweggebied (direct ten zuiden van het Guisveld) in te laten.	Provincie Noord-Holland (plan)
8	LH08	Dijkversterking Hoorn-Amsterdam (natuur, landschap, recreatie en natuurcompensatie)	Het HHNK versterkt de komende jaren de Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam. Voor de provincie is het van belang dat de dijkversterking goed in het landschap past. Ook wil de provincie hierbij de kansen voor natuur en recreatie benutten.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (plan)
9	NHN14	Huisduinerpolder (natuur)	De Huisduinerpolder is een drassige polder, grenzend aan de fortgracht van Fort Erfrins in Den Helder. De polder maakt deel uit van het NNN. De provincie wil de brakke natuur in dit gebied versterken.	Provincie Noord-Holland (studie)
10	NHN15	Schagen Kolhorn (natuur)	Langs de verbinding Schagen-Kolhorn liggen een aantal restant NNN opgaven. Hier wordt een aantal stapstenen gerealiseerd, die begrensd worden als NNN.	Provincie Noord-Holland (studie)
11	NHN17	Zandpolder (natuur)	In het natuurgebied de Zandpolder (NNN) wordt nog 4 ha natuur ingericht.	Landschap Noord-Holland (realisatie)
12	NHN18	Uitlandsche Polder (natuur en recreatie)	Ten noorden van het natuurgebied het Zwanenwater ligt de Uitlandsche polder (NNN). Hier wordt 5 ha NNN gerealiseerd en een wandelpad aangelegd.	Natuurmonumenten (plan)
13	NHN23	Polder Waard Nieuwland (natuur)	Aan de Polder Waard Nieuwland (480 ha) wordt een ecologische en recreatieve impuls gegeven. Er wordt 23 ha natuur aangelegd gecombineerd met de opvang van water. Daarnaast wil de provincie een fietspad van ca. 7 km aanleggen over de Wierdijk.	Provincie Noord-Holland (realisatie)

Planfase				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker (fase vorig PMG)
1	AGV35	Monitoring Natuurbrug Laarderhoogt	Vaststellen functioneren voor de doelsoorten, inzicht verkrijgen in de effecten van het recreatief medegebruik op het gebruik van de natuurbrug door de fauna en advies over inrichting en beheer om gebruik door de doelsoorten te optimaliseren.	Provincie Noord-Holland (geen)
2	AGV43	GU: Ruimtelijke Kwaliteit (ruimtelijke inrichting)	Via de Ruimte voor Ruimteregeling is een pilot opgestart waarbij een (beperkt) groenproject kan worden meegenomen in een te ontwikkelen locatie. Zo wordt én een verrommelde locatie opgeruimd én een groenproject gerealiseerd.	Provincie Noord-Holland (studie)
3	KL14	Binnenduinrand Egmond (natuur)	In de binnenduinrand van Egmond wordt natuur gerealiseerd. Hiermee wordt het NNN versterkt. Er is al 27 hectare ingericht; er wordt nog ca. 12 hectare gerealiseerd.	Provincie Noord-Holland (plan)
4	NHN01	Waalenburg (natuur)	Waalenburg is een belangrijk weidevogelgebied op Texel. Hier wordt een aaneengesloten natuurgebied van 450 ha gerealiseerd, waarmee wordt bijgedragen aan het NNN.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
5	NHN03	Hanenplas (natuur)	De natuur in de Hanenplas krijgt de komende jaren een impuls. Er wordt een natuurgebied van 55 ha NNN ingericht.	Provincie Noord-Holland (plan)
6	NHN13	Luwtemaatregelen Hoornse Hop (natuur)	Het Rijk en de provincies Noord-Holland en Flevoland voeren ecologische maatregelen uit in het Markermeer IJmeer bij de Hoornse Hop. Er worden luwtedammen gerealiseerd met een zone van 1200 ha met helder water, waar waterplanten kunnen groeien.	Rijkswaterstaat (plan)
7	NHN16	Boskerpark (natuur en recreatie)	Tussen Groote Keeten, Abbestee en Callantsoog ligt de Boskerpolder. In het gebied komt een recreatiepark van 45 ha waarvan 17 ha is bestemd voor natuur. In het gebied wordt ook een droge waterberging van 6,5 ha aangelegd.	Provincie Noord-Holland (plan)

Realisatiefase				
Nr.	Project Nr.	Projectnaam	Omschrijving	Trekker (fase vorig PMG)
1	AGV40	GU: Stelling van A-Nieuwe Hollandse Waterlinie (cultuur)	Projecten met als doel het behoud van en stimulering van het bezoek aan en het gebruik van het waardevolle cultureel erfgoed Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
2	AGV42	GU: Gebiedscoördinatie en projecten (landbouw)	De gebiedscoördinator begeleidt, informeert en ondersteunt agrarische ondernemers bij hun initiatieven in het kader van de Uitvoeringsregeling voor de agrarische sector Groene Uitweg.	Agrarische Natuur en Landschapsvereniging Vechtvallei (realisatie)
3	KL03	Voormalig Vliegveld Bergen (natuur, waterberging)	Het voormalig vliegveld ten zuiden van Bergen wordt ingericht, de natuur krijgt een impuls. Er wordt 99 ha NNN gerealiseerd in combinatie met 50 ha waterberging.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (realisatie)
4	KL04	Natuurbrug Zeepoort (natuurverbinding)	De natuur van het Nationaal Park en waterleidingduinen wordt versterkt door de aanleg van drie natuurbruggen. Gezamenlijk verbinden zij meer dan 7.000 hectare natuurgebied. De natuurbrug Zeepoort in de gemeente Bloemendaal is onderdeel van deze natuurverbinding.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
5	KL07	Uitbreiding Geestmerambacht (recreatie)	Het recreatiegebied Geestmerambacht ten noorden van Alkmaar wordt uitgebreid. Er worden nieuwe fiets- en wandelpaden aangelegd en er komt een nieuwe vaarverbinding ten noorden van Sint Pancras. Ook wordt een natuurpark van 24 ha aangelegd.	Recreatieschap Geestmerambacht (realisatie)
6	KL08	fietspad Oase Zandvoortselaan (recreatie)	Realisatie van recreatief fietspad door de rand van de Amsterdamse Waterleidingduinen, tussen de ingang Oase van de Waterleidingduinen en Natuurbrug Zandpoort aan de Zandvoortselaan.	Provincie Noord-Holland (realisatie)
7	KL12	Tuinen van West (recreatie)	Tussen Amsterdam-West en Spaarnwoude liggen de Tuinen van West. Stadsdeel Nieuw-West wil het gebied aantrekkelijk maken door verschillende vormen van recreatie die passen bij de karakter van het gebied.	Gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West (realisatie)
8	KL17	Harger en Pettemerpolder (natuur)	Vlak achter de Hondsbossche Zeewering ligt de Harger- en Pettemerpolder (Natura 2000). Hier wordt omzetting van landbouw naar natuur bevorderd en worden afspraken gemaakt over natuurontwikkeling en natuurbeheer.	Provincie Noord-Holland (plan)
9	KL30	Groene AS Bovenlanden (natuur)	Aankoop en inrichting van 13 ha 'stepping stones', verdeeld over 7 projecten.	Stichting Bovenlanden Aalsmeer (realisatie)
10	KL31	Groene AS Wiegelweg (natuur)	Realisatie zone Burg. Wiegelweg als verbindende schakel met de Bovenkerkerpolder. Het plan voor de Wiegelwegzone combineert groen/ ecologie met water en recreatie.	Gemeente Amstelveen (realisatie)
11	KL32	Groene AS door Aalsmeer (natuur)	Realisatie Uitvoeringsprogramma Groene AS Aalsmeer: aankoop en inrichting van bovenlandjes, aanleg van natuurvriendelijke oevers, faunapassages, etc.	Gemeente Aalsmeer (realisatie)
12	KL33	Groene AS Amsterdamse Bos (natuur)	Aanleg van een natuurverbinding in de natuurzone van het Amsterdamse Bos; de Zuidelijke oeverlanden van de Nieuwe Meer, de Amstelveense Poel en het Schinkelbos.	Gemeente Amsterdam, dienst DMO (Amsterdamse Bos) (realisatie)
13	KL34	Groene AS Akersluis	Met de aanleg van de passage Akersluis wordt de Vrije Geer gekoppeld aan de Groene AS langs het Zwarte Pad en langs de Osdorperweg.	Gemeente Amsterdam, stadsdeel Nieuw-West (realisatie)
14	KL38	Waterrijk en Zanderij Castricum (natuur)	Bij project Waterrijk aan de binnenduintrand bij Egmond Binnen richt PWN 2,5 ha NNN in, zodat de omliggende NNN-terreinen een eenheid worden. Zanderij Castricum ligt aan de binnenduintrand bij Castricum. Hier richt PWN 5,5 ha NNN in.	PWN (plan)
15	KL40	Camping Vafamil (natuur)	Verwerving van 9 ha natuurgebied (thans camping) op het Vafamilterrein langs de Zeeweg in Overveen. De wens is het terrein tot natuurgebied om te vormen.	Provincie Noord-Holland (geen)
16	NHN02	Dorpzicht (natuur)	Dorpzicht wordt een natuurgebied van 120 ha met bloemrijke graslanden voor zowel weidevogels als orchideeën en andere planten. Ook wordt een wandelroute aangelegd.	Provincie Noord-Holland (plan)
17	NHN06	De Bol (natuur)	In het oosten van Texel ligt natuurgebied De Bol. Natuurmonumenten onderzoekt de haalbaarheid om landbouwgrond te verwerven om natuurdoelen optimaal te kunnen realiseren.	Natuurmonumenten (plan)
18	NHN12	Wandelnetwerk Kop van Noord-Holland (recreatie)	De gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen leggen het wandelnetwerk Kop van Noord-Holland aan. Hierbij worden bestaande wandelroutes omgevormd naar een netwerk en wordt 370 km aan nieuwe wandelroutes en paden gerealiseerd.	Gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen (realisatie)
19	PNH05	Vorbereidingskosten Verbinden en ontsnipperen (natuur)	Analyse en aanpak knelpunten in natuurverbindingen. Het betreft met name knelpunten als gevolg van provinciale wegen.	Provincie Noord-Holland (geen)

3.5 SUBSIDIES

De provincie Noord-Holland heeft 8 subsidieregelingen waarmee bijgedragen wordt aan de realisatie van de verschillende doelen van het PMG.

Tabel 12 | Provinciale subsidieregelingen groen-projecten.

Subsidies			
Nr.	Subsidie Nr.	Naam Subsidie	Doel subsidie
1	PNH02	UVR Groen Subsidie TOP	Betere benutting van het landelijk gebied door recreanten door middel van het verbeteren van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en bekendheid van routes door het aanleggen van opstappunten.
2	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen	Het oplossen van knelpunten in bestaande recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden. Realisatie van recreatieve verbindingen voor wandelen en fietsen tussen stad en platteland of tussen natuur- of recreatiegebieden.
3	PNH08	SKNL Functiewijziging en Inrichting (Particulier Natuurbeheer)	Functiewijziging en inrichting van agrarische bestemming naar natuur, van terreinen binnen de NNN die in particulier eigendom zijn. De inrichtingsmaatregelen vinden plaats op basis van een door de provincie goed te keuren uitvoeringsplan.
4	PNH10	SKNL Kwaliteitsimpuls	Bevordering kwaliteit van bestaande natuurgebieden in Noord-Holland.
5	PNH11	GU Subsidieregeling BC Zeevang en Groene Uitweggebied	Verbeteren landbouwinfrastructuur in het gebied de Zeevang en in de Groene Uitweg. Instandhouding van het traditionele cultuurlandschap in de Zeevang, door het beperken van de maaiveldsdaling van het veenweidegebied.
6	PNH12	Uitvoeringsregeling POP 3 Noord-Holland 2016	De uitvoeringsregeling is bedoeld voor niet productieve investeringen in biodiversiteit, landschap hydrologische maatregelen PAS op landbouwgrond.
7	PNH13	UVR Groen Subsidie Weidevogelbiotopen	Om het leefgebied van weidevogels beter te kunnen inrichten en daarmee het leefgebied aantrekkelijker te maken, wil de provincie met deze nieuwe subsidiemogelijkheid investeringen in hogere waterpeilen en het verwijderen van bomen en struiken stimuleren.
8	PNH14	GU Subsidies UVR agrarische sector	Het stimuleren van verbreding, structuurversterking, innovatie en verduurzaming van de agrarische sector.

ACTIEPLAN 250

4.1 WAT IS HET ACTIEPLAN 250

Met betrekking tot de realisatie van het NNN is in het Coalitieakkoord 2015-2019 de volgende ambitie opgenomen: 'De provinciale opgave ligt vast in de Agenda Groen. Daarin is een ambitie vastgelegd om 250 hectare natuur per jaar binnen het Natuurnetwerk Nederland aan te schaffen, in te richten en te beheren. Deze voeren wij verder uit'.

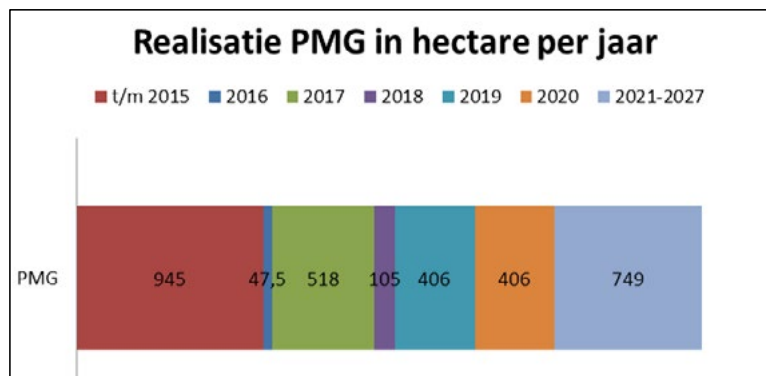
Om deze ambitie te kunnen verwezenlijken heeft de provincie een "Actieplan 250" opgesteld. Per NNN-project uit het PMG is in beeld gebracht waar de opgaven ligt voor NNN-realisatie en welke strategie mogelijk is om de realisatie van het NNN te versnellen en de ambitie van 250 hectare te halen. Gestart is met een inventarisatie van mogelijke instrumenten in overleg met de partners uit het Groenoverleg. Dit zijn de Natuurterreinbeheerders, vertegenwoordigers van agrariërs zoals Veelzijdig Boerenland en LTO en HPG (Hollands Particulier Grondbezit) en MilieuFederatie Noord-Holland. Per NNN-project zal de komende periode het inzetten van een mix van instrumenten worden verkend (o.a. aanpassen begrenzing, grondverwerving, planologische en financieringsinstrumenten).

Daarnaast is in het kader van het Actieplan 250 binnen de provincie een team opgezet dat gesprekken gaat voeren in de provincie. Het doel van het voeren van deze zogenoemde "keukentafelgesprekken" is het in beeld brengen van de wensen en mogelijkheden van betrokken grondeigenaren in de realisatie van het NNN. Prioriteit zal worden gelegd in het gebied Gooi en Vechtsteek (met name de Oostelijke Vechtplassen) en mogelijk in de Binnenduinrand. Vooral voor de projecten die in de studiefase zitten kunnen de keukentafelgesprekken leiden tot een beter inzicht in de kansen en mogelijkheden, waardoor er versnelling kan gaan plaatsvinden in het proces om tot NNN realisatie te komen.

4.2 PLANNING TE REALISEREN HECTARES NNN

In het Actieplan 250 zijn nu 34 projecten opgenomen, waarbij NNN hectares gerealiseerd worden. De lopende projecten, met name de projecten die in uitvoering zijn, zullen de komende jaren tot een resultaat leiden. In figuur 6 en tabel 13 is hiervan een overzicht gegeven.

Figuur 6 | Prognose realisatie NNN in projecten die in het PMG zijn opgenomen.

Los van de genoemde projecten in het PMG blijft het particulier natuurbeheer een mogelijkheid om natuur te realiseren, zowel binnen als buiten de geprogrammeerde projecten. Als er belangstelling is van de grondeigenaren, zijn dat kansen die ondersteund kunnen worden met de SKNL. Deze hectares zijn voor 2016 weergegeven in tabel 13. Voor 2017 en 2018 zijn deze hectares nog niet aan te geven, maar kunnen die het totaal aantal te realiseren hectares nog wel verhogen.

Tabel 13 | Raming te realiseren hectares NNN.

	2016	2017	2018
realisatie volgens planning totaal	47,5	518	105
SKNL*	130		
Totaal realisatie	177,5	518	105

* De prognose ten aanzien van het particulier natuurbeheer voor 2016 is gebaseerd op het aantal ha (90) dat dit jaar door RVO is voorgedragen voor een toetsing van het resultaat nadat de eigenaar heeft aangegeven dat de inrichting is afgerond. Daarnaast is ongeveer een oppervlakte van naar verwachting 40 ha dat in 2015 is afgerond, maar nog niet kon worden meegerekend. Dat is een boekhoudkundige correctie die resulteert in een extra resultaat in 2016.

FINANCIËN

5.1 RAMING BINNEN HET PMG

De projecten in het PMG 2017-2021 worden vanuit verschillende dekkingsbronnen bekostigd. Dit is afhankelijk van het doel waarvoor het project gerealiseerd wordt. De PMG dekkingsbronnen betreffen:

- Bestemmingsreserve Groen;
- Bestemmingsreserve Groene Uitweg;
- Bestemmingsreserve UNA;
- Bestemmingsreserve TWIN-H (Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland);
- Balanspost ILG(resterende middelen Investeringsbudget Landelijk Gebied);
- Bestemmingsreserve ILG(resterende middelen Investeringsbudget Landelijk Gebied);
- en overige budgetten.

De totale financieringsbehoefte, inclusief de grondverwerving, bedraagt voor de jaren 2017 tot en met 2021 ca. 180,2 M€. In tabel 14 is de onderverdeling van de totale financieringsbehoefte over de verschillende dekkingsbronnen weergegeven.

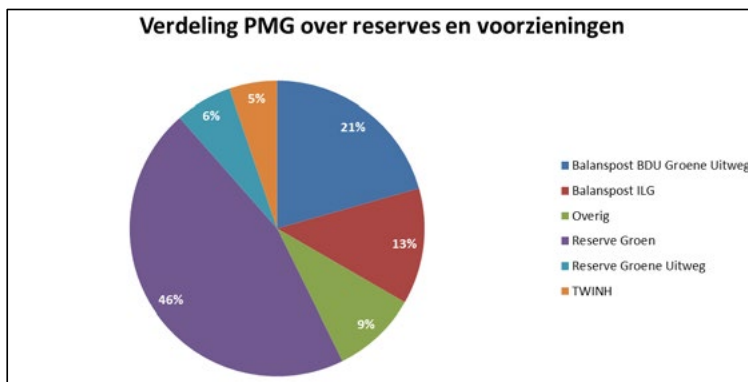
Tabel 14 | Totale financieringsbehoefte PMG 2017-2021.

TOTALE VERMOGENSBEHOEFTE PMG2017-2021	
Reserve Groen	€ 82.566.164
Balanspost BDU Groene Uitweg	€ 37.130.636
Balanspost ILG	€ 22.957.873
Reserve Groene Uitweg	€ 11.258.655
TWINH	€ 9.438.469
Overig	€ 16.855.166
TOTAAL	€ 180.206.964

*) In de post overig zijn diverse kleinere dekkingsbronnen opgenomen waaronder de reserve UNA, voorziening bodemsanering, reserve tijdelijk beheer gronden e.d.

De Bestemmingsreserve Groen is de belangrijkste dekkingsbron van het PMG. Uit deze reserve wordt 46% van het totale programma gefinancierd, gevolgd door de BDU Groene uitweg, waaruit 21% van de benodigde middelen gedekt wordt (zie figuur 7).

Figuur 7 | Verdeling dekkingsbronnen PMG.

De Bestemmingsreserve Groen wordt gevoed door:

1. Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt.
2. Opbrengsten uit verkoop van BBL- en PASO-gronden. Deze worden ontvangen via Programma 5, Ruimte, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort.

Wat betreft de ramingen binnen het PMG is het belangrijk om onderscheid te maken in:

- raming voor de PMG-periode 2017-2021 (paragraaf 5.2);
- doorkijk voor de periode 2022 tot en met 2027, aangezien dit de periode is waar de restanttaakstelling NNN gerealiseerd moet worden. Voor deze doorkijk zijn de financiële cijfers gebaseerd op (globale) uitgangspunten/aannames en normbedragen. Dit zal verder worden toegelicht in paragraaf 5.3.

Tabel 15 | Prognose verloop Reserve Groen 2016-2027.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022-2027*
Beginstand Reserve Groen	59.025.053	26.396.000	20.104.000	17.964.000	23.856.000	29.276.000	41.888.000
Stortingen	14.952.152	16.539.000	17.959.000	21.744.000	21.219.000	20.597.000	98.062.000
Onttrekkingen	47.581.205	22.831.000	20.099.000	15.852.000	15.799.000	7.985.000	182.811.354
Eindstand Reserve Groen	26.396.000	20.104.000	17.964.000	23.856.000	29.276.000	41.888.000	-42.861.354

*De beginstand in de kolom 2022-2027 betreft de geprognosticeerde stand van de Reserve Groen op 01-01-2022. Stortingen en onttrekkingen betreffen het totaal aan geprognosticeerde stortingen over de gehele periode 2022-2027. De eindstand betreft de geprognosticeerde stand van Reserve Groen op 31-12-2027.

5.2 RAMINGEN PMG PERIODE 2017-2021

De hier opgenomen ramingen en kasritmes betreffen ramingen en kasritmes van medio 2016. Het is mogelijk dat er in het resterende deel van 2016 verschuivingen hebben plaatsgevonden of nog zullen plaatsvinden. De definitieve stand van de reserve op 31-12-2016 zal worden verwerkt in de Jaarrekening 2016 en vormt het uitgangspunt voor het PMG 2018-2022.

5.2.1 Programma Gooi- en Vechtstreek

Voor het programma Gooi- en Vechtstreek zijn in deze paragraaf de verwachte uitgaven van de provincie Noord-Holland per project en deelgebied aangegeven voor de periode 2016-2021.

Tabel 16 | Verwachte uitgaven projecten uit Programma Gooi- en Vechtstreek 2016-2021.

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Deelgebied 1: Diemerscheg									
1	GV10	Holendrechtterpolder (1.6)	308.500	295.624	-	-	-	-	604.124
2	GV12	Studieprojecten Diemerscheg (1.1, 1.4 en 1.5)	-	25.000	240.000	300.000	150.000	-	715.000
3	GV14 (inclusief GV08)	Diemerbos fase 2 (1.2)	-	-	-	-	-	-	-
4	GV26	Verbreding A1/A6/A9	-	-	-	-	-	-	-
5	GV30	Natuurboog (1.3)	520.000	-	-	-	-	-	520.000
Totaal deelgebied 1			828.500	320.624	240.000	300.000	150.000	-	1.839.124
Deelgebied 2: Naarden buiten de Vesting									
6	GV04	GU: Naarden buiten de Vesting (2.3, 2.4, 2.5 en 2.9)	467.500	547.079	68.576	-	-	-	1.083.155
7	GV13	GU: Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (2.4)	85.000	100.000	2.000.000	1.359.176	-	-	3.544.176
8	GV57	GU: Binnendoorvaar Verbinding (2.6)	50.000	200.000	6.800.000	2.929.577	-	-	9.979.577
9	GV58	GU: Naardertrekvaart (2.7)	30.000	274.200	-	-	-	-	304.200
10	GV59	GU: Passantenhaven (2.8)	-	4.318.397	-	-	-	-	4.318.397
Totaal deelgebied 2			632.500	5.439.676	8.868.576	4.288.753	-	-	19.229.505

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Deelgebied 3: Robuust Naardermeer en Noordelijke Vechtstreek									
11	GV11	NNN schil Naardermeer en Waterlandtak Oost (3.1 en 3.4)	-	525.000	-	-	1.605.000	-	2.130.000
12	GV13	GU Agrarische structuurverbetering en boerderij-verplaatsingen (3.2 en 3.3)		Zie onder 7					
13	GV15	GU: Fietsbrug Nigtevecht (3.6)	668.957	958.933	1.025.638	-	-	-	2.653.528
14	GV32	GU Rondje Naardermeer (3.5)	295.000	3.056.686	5.076.144	1.000.000	-	-	9.427.830
Totaal deelgebied 3			963.957	4.540.619	6.101.782	1.000.000	1.605.000		14.211.358
Deelgebied 4: Oostelijke Vechtplassen									
15	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (4.1, 4.2, 4.3, 4.4 en 4.5)	76.500	60.000	60.000	60.000	-	-	-
Totaal deelgebied 4			76.500	60.000	60.000	60.000	60.000	-	316.500
Deelgebied 5: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Ankeveen									
16	GV39	GU Fiets wandel ruiterspaden (5.3)	327.300	250.000	250.000	223.417	-	-	1.050.717
17	GV47	GU Herstelplan Spiegel en Blijkpolderplas en Wijde Blik (5.6)	-	507.500	-	-	-	-	507.500
18	GV50	NNN HAP SAP (5.2 en 5.8)	5.000	15.000	-	-	-	-	20.000
19	GV51	Wandelpad Kijkuit (5.7)	-	35.000	35.000	-	-	-	70.000
20	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen	Zie tabel subsidies						
Totaal deelgebied 5			332.300	807.500	285.000	223.417	-	-	1.648.217
Deelgebied 6: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Kortenhoef									
21	GV16	Oostelijke Vechtplassen Verwerving en inrichting 't Hol (6.4 en 6.9)	-	-	600.000	600.000	300.000	-	1.500.000
22	GV22	Groenewoud en NNN Kortenhoef Oost (6.1 en 6.5)	-	-	-	975.000	975.000	-	1.950.000
23	GV34	GU: Faunapassages N201 (6.7)	-	1.648.000	-	-	-	-	1.648.000
24	GV38	GU Vaart in de Vaart (6.6)	9.000	700.000	443.774	-	-	-	1.152.774
Totaal deelgebied 6			9.000	2.348.000	1.043.774	1.575.000	1.275.000	-	6.250.774
Deelgebied 7: Oostelijke Vechtplassen, deelgebied Loosdrecht									
25	GV17	Verwerving en inrichting Weerslootgebied en Egelshoek (7.10 en 7.11)	5.000	5.000	5.000	385.000	2.000.000		2.400.000
26	GV27	Vuntus (7.4)	-	-	-	-	-	-	-
27	GV31	Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen (7.5)	-	-	-	-	-	-	-
28	GV38	GU Vaart in de Vaart (7.12)		Zie onder 24					
29	GV39	GU Fiets wandel ruiterspaden (7.12)		Zie onder 16					
30	GV52	Natuureilanden en duurzaam beheer Loosdrechtse Plassen (7.3 en 7.9)	40.000	70.000	15.000	925.000	1.000.000	-	2.050.000
31	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (7.1 en 7.2)		Zie onder 15					
Totaal deelgebied 7			45.000	75.000	20.000	1.310.000	3.000.000	-	4.450.000

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Deelgebied 8: 'tGooi/De Kampen									
32	GV06	Toelopen natuurbrug Laarderhoogt (8.9)	-	-	-	-	-	-	-
33	GV24	NNN De Kampen (8.7)	4.000	206.000	286.000	284.000	220.000	-	1.000.000
34	GV29	Toelopen natuurbrug Zwaluwenberg (8.8)	-	-	-	-	-	-	-
35	GV36	Natuur-ontwikkeling Huydecoopers-weg (8.10)	925.000	-	-	-	-	-	925.000
36	GV48	De Groene Schakel (8.6)	-	-	2.100.000				2.100.000
37	GV53	Ontsnippering 't Gooi (8.11)	-	60.000	60.000	120.000	60.000	-	300.000
38	GV54	Natuurontwikkeling Dassenveld (8.13)	-	15.000	20.000	25.000	60.000	-	120.000
39	PNH06	Studiefase NNN en Recreatie (8.1)		Zie onder 15					
Totaal deelgebied 8			929.000	281.000	2.466.000	429.000	340.000	-	4.445.000
Totaal Gooi en Vecht			3.816.757	13.872.419	19.085.132	9.186.170	6.430.000	-	52.390.478

5.2.2 PAS/Natura2000

De uitgaven voor PAS (Programmatie Aanpak Stikstof) van € 28 miljoen zijn volledig geraamd in 2016. Er speelt echter nog een staatssteundiscussie. Mogelijk moeten we deze kasraming bij de Laatste Begrotingswijziging 2016 hierop aanpassen.

Tabel 17 | Verwachte uitgaven Natura2000/PAS projecten 2016-2018.

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	Totaal
Deelgebied 3: Robuust Naardermeer en Noordelijke Vechtstreek						
1	AGV20a	Natura2000 PAS Oostelijke Vechtplassen	5.444.500	-	-	5.444.500
2	AGV20b	Natura2000 PAS Naardermeer	1.748.600	-	-	1.748.600
3	AGV21a	Natura2000 Oostelijke Vechtplassen		1.656.000	-	1.656.000
4	AGV21b	Natura2000 Naardermeer		170.000	-	170.000
5	KL20	Natura2000 PAS Schoorlse Duinen	2.176.250	-	-	2.176.250
6	KL21	Natura2000 Schoorlse Duinen	-	-	-	
7	KL23	Natura2000 PAS Kennemerland-Zuid	6.048.000	-	-	6.048.000
8	KL24	Natura2000 Kennemerland-Zuid	-	500.000	-	500.000
9	KL25	Natura2000 PAS Noordhollands Duinreservaat	2.651.798	-	-	2.651.798
10	KL25a	Natura2000 Noordhollands Duinreservaat	-	350.000	-	350.000
11	LH09	Natura2000 Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	576.000	-	-	576.000
12	LH11	Natura 2000 PAS Polder Westzaan	2.751.601	-	-	2.751.601
13	LH11a	Natura2000 Polder Westzaan	-	100.000	-	100.000
14	LH12	Natura2000 IJsselmeergebied	-	69.000	300.000	369.000
15	LH13	Natura2000 PAS IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	3.601.658	-	-	3.601.658
16	LH17	Natura2000 PAS Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	680.833	-	-	680.833
17	LH22	Natura2000 IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	30.000	-	-	30.000
18	NHN07	Natura2000 PAS Duinen en Lage Land Texel	1.447.000	-	-	1.447.000
19	NHN08	Natura2000 Duinen en Lage Land Texel	-	106.000	-	106.000
20	NHN09	Natura2000 Waddenzee en Noordzeekustzone	-	110.000	-	110.000
21	NHN20	Natura2000 PAS Duinen Den Helder - Callantsoog	1.232.360	-	-	1.232.360
22	NHN20a	Natura2000 Duinen Den Helder Callantsoog	-	138.413	-	138.413
23	NHN21	Natura2000 PAS Zwanenwater & Pettemerduinen	421.693	-	-	421.693
24	NHN21a	Natura2000 Zwanenwater & Pettemerduinen	-	333.670	-	333.670
Totaal PAS/Natura2000			28.810.293	3.533.083	300.000	32.643.376

5.2.3 Projecten

Voor de projecten in de studiefase en planfase geldt dat de hieronder opgenomen ramingen globale ramingen betreffen van de verwachte uitgaven van een project in de periode van 2016 tot en met 2021. Veel hangt immers af van de bereidwilligheid van grondeigenaren. Voor de projecten in de realisatiefase zijn de kasritmes aangegeven in de periode 2016-2021.

Tabel 18 | Verwachte uitgaven PMG projecten 2016-2021.

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Studiefase									
1	AGV19	GU: Horstermeerpolder	800.000	150.000	1.000.000	1.000.000	8.238.468	2.140.814	13.329.282
2	AGV45	Programma-coördinatie	70.000	60.000	60.000	60.000	50.000	129.183	429.183
3	KL16	Weidse Polders	-	-	-	-	-	-	-
4	KL22	Houtrak	855.000	200.000	-	-	-	-	1.055.000
5	KL26	Nieuwe Strandwal	-	90.000	-	-	-	-	90.000
6	KL27	PARK21	-	12.000.000	3.000.000	-	-	-	15.000.000
7	LH07	FES Verbrakking Westzaan	100.000	2.111.378	6.334.134	-	-	-	8.545.512
8	LH08	Dijkversterking Hoorn-Amsterdam	-	12.500.000	5.496.910	2.000.000	-	-	19.996.910
9	NHN14	Huisduinerpolder	-	-	-	-	-	-	-
10	NHN15	Schagen Kolhorn	-	-	-	-	-	-	-
11	NHN17	Zandpolder	-	-	-	210.000	-	-	210.000
12	NHN18	Uitlandsche Polder	-	150.000	-	-	-	-	150.000
13	NHN23	Polder Waard Nieuwland	42.720	225.000	225.000	-	-	-	492.720
Totaal Studiefase			1.867.720	27.486.378	16.116.044	3.270.000	8.288.468	2.269.997	59.298.607
Planfase									
1	AGV35	Monitoring Natuurbrug Laarderhoogt	-	23.376	46.753	23.376	-	-	93.505
2	AGV43	GU: Ruimtelijke Kwaliteit	24.264	-	-	-	-	-	24.264
3	KL14	Binnenduinrand Egmond	30.000	50.000	50.000	79.477	-	-	209.477
4	NHN01	Waalenburg	964.104	2.553.100	3.159.000	1.107.415	-	-	7.783.619
5	NHN03	Hanenplas	-	181.500	484.000	334.500	-	-	1.000.000
6	NHN13	Luwtemaatregelen Hoornse Hop	-	-	1.500.000	-	-	-	1.500.000
7	NHN16	Boskerpark	53.000	-	247.000	-	-	-	300.000
Totaal Planfase			1.071.368	2.807.976	5.486.753	1.544.768	-	-	10.910.865

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Realisatiefase									
1	AGV40	GU: Stelling van Adam-NHW	1.000.000	600.000	500.000	400.000	350.048	-	2.850.048
2	AGV42	GU: Gebiedscoördinatie en projecten	80.000	50.000	61.684	-	-	-	191.684
3	KL03	Voormalig Vliegveld Bergen	40.000	2.000	-	-	-	-	42.000
4	KL04	Natuurbrug Zeepoort	1.600.000	3.153.814	450.000	-	-	-	5.203.814
5	KL07	Uitbreiding Geestmerambacht	-	-	-	-	-	-	-
6	KL08	fietspad Oase Zandvoortselaan	450.000	50.000	-	-	-	-	500.000
7	KL12	Tuinen van West	-	-	-	-	-	-	-
8	KL17	Harger en Pettemerpolder	83.000	497.500	-	-	-	-	580.500
9	KL30	Groene AS Bovenlanden	350.000	500.000	400.000	-	-	-	1.250.000
10	KL31	Groene AS Wiegelweg	-	-	-	-	-	-	-
11	KL32	Groene AS door Aalsmeer	187.500	187.500	-	-	-	-	375.000
12	KL33	Groene AS Amsterdamse Bos	-	-	-	-	-	-	-
13	KL34	Groene AS Akersluis	-	-	-	-	-	-	-
14	KL38	Waterrijk en Zanderij Castricum	457.500	-	-	-	-	-	457.500
15	KL40	Camping Vafamil	-	30.000	-	-	-	-	30.000
16	LH19	FES Proceskosten kavelruil en bedrijfsverplaatsing Zeevang	72.719	-	-	-	-	-	72.719
17	NHN02	Dorpzicht	242.000	338.000	-	-	-	-	580.000
18	NHN06	De Bol	-	-	-	-	-	-	-
19	NHN12	Wandelnetwerk Kop van Noord-Holland	-	-	-	-	-	-	-
20	NHN19	Zijperzeedijk	-	-	-	-	-	-	-
21	PNH05	Verbinden en ontsnipperen	468.667	63.000	114.117	-	-	-	645.784
Totaal Realisatiefase			5.031.386	5.471.814	1.525.801	400.000	350.048	-	12.779.049
Totaal Projecten			7.970.474	35.766.168	23.128.598	5.214.768	8.638.516	2.269.997	82.988.521

5.2.4 Subsidies

Voor de 8 provinciale subsidieregelingen die binnen het PMG vallen, is in tabel 19 aangegeven welke reserveringen gemaakt zijn voor welke regelingen in de huidige PMG-periode.

Tabel 19 | Verwachte uitgaven groen-subsidieregelingen 2016-2021.

Nr.	Project Nr.	Projectnaam	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Realisatiefase									
1	PNH02	UVR Groen Subsidie TOP	398.188	-	-	-	-	-	398.188
2	PNH03	UVR Groen Subsidie Verbetering recreatieve verbindingen	789.414	-	-	-	-	-	789.188
3	PNH08	SKNL Functiewijziging en Inrichting (Particulier Natuurbeheer)	6.193.211	3.493.359	3.485.748	3.477.725	3.469.270	3.460.357	23.579.670
4	PNH10	SKNL Kwaliteitsimpuls	-	375.000	-	-	-	-	375.000
5	PNH11	GU Subsidierегeling BC Zeevang en Groene Uitweggebied	1.390.656	1.470.655	-	-	-	-	2.861.311
6	PNH12	Uitvoeringsregeling POP 3 Noord-Holland 2016	-	-	-	-	-	-	-
7	PNH13	UVR Groen Subsidie Weidevogelbioto-pen	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	900.000
8	PNH14	GU Subsidies UVR agrarische sector	883.724	-	-	-	-	-	883.724
Totaal subsidies			10.105.193	5.489.014	3.635.748	3.627.725	3.619.270	3.610.357	30.087.081

Als we de ramingen van de programma's en projecten (5.2.1 tot en met 5.2.4) bij elkaar optellen dan komen we tot een totaal aan uitgaven van 198,1 miljoen euro. Trekken we daar de uitgaven in het jaar 2016 vanaf, dan komen we voor de PMG-periode 2017-2021 tot een totaal aan uitgaven van 147,4 miljoen euro (exclusief grondverwerving).

In tabel 19 zijn alle hectares aangegeven, die vanuit de projecten nodig zijn om de komende jaren te verwerven met daaronder de bijbehorende normbedragen.

Tabel 20: Aantal te verwerven hectares zoals geraamd in de PMG projecten (grondverwerving en SKNL-functiewijziging), periode 2016-2021.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Grondverwerving door provincie (ha)	15	51	102	55	40		263
In €	750.000	2.550.000	5.100.000	2.750.000	2.000.000	-	13.150.000
SKNL Functiewijziging (ha)	97	181	145	165	150	175	913
In €	2.425.000	4.525.000	3.625.000	4.125.000	3.750.000	4.375.000	22.825.000
Totaal hectares	112	232	247	220	190	175	1.176
Totaal kosten	2.500.000	7.075.000	8.725.000	6.875.000	5.750.000	4.375.000	35.975.000

Als we de kosten voor grondverwerving bij elkaar optellen dan komen we tot een totaal aan uitgaven van 36,0 miljoen euro. Trekken we daar de uitgaven voor het jaar 2016 vanaf, dan is voor de PMG-periode 2017-2021 een totaal van 32,8 miljoen euro nodig voor grondverwerving. Dit brengt de totale kosten op ongeveer 180 miljoen euro (Inrichting en grondverwerving), zoals aangegeven in tabel 14. Hierbij moet worden opgemerkt dat er hierbij nog geen rekening is gehouden met de inkomsten uit de verkoop van BBL-gronden. Deze opbrengsten zijn wel opgenomen in tabel 15 (Verloopoverzicht Bestemmingsreserve Groen).

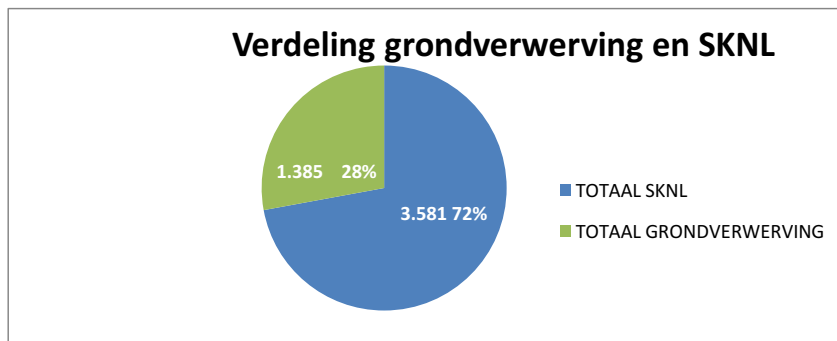
5.3 DOORKIJK FINANCIËN PERIODE 2022-2027

Om een eerste doorkijk te kunnen geven in de financiën voor de periode 2022-2027, is een aantal aannames gehanteerd.

Aannames

1. Op grond van het beleid wordt ingeschat dat het grootste deel van de grond, benodigd voor de realisatie van NNN, via SKNL functiewijziging beschikbaar komt voor inrichting als natuur (zie figuur 8). Op basis van de te voeren keukentafelgesprekken kan echter blijken dat SKNL in bepaalde gevallen niet mogelijk of wenselijk is, waardoor de wijze van grondverwerving in de loop der tijd kan wijzigen. Dat heeft dan ook weer gevolgen voor het kasritme in het PMG.

Figuur 8 | Verdeling raming grondverwerving en SKNL-functiewijziging in PMG projecten over de periode 2016-2027.

2. Voor de grondverwerving worden normkosten gehanteerd. De provincie hanteert als uitgangspunt 50.000 euro normkosten voor de grondverwerving per hectare. De werkelijke kosten per hectare kunnen echter verschillen per regio. Voor de totale opgave aan nog te verwerven hectares (de berekeningen voor de periode 2022-2027) lijkt 50.000 euro per hectare echter een reëel gemiddeld bedrag.
3. In principe zit er weinig verschil tussen verwerving van grond door de provincie en SKNL-functiewijziging. Na verwerving van de grond door de provincie, wordt deze ook weer verkocht aan de eindbeheerder, waardoor er opbrengsten tegenover staan (de provincie hanteert een gemiddelde van ongeveer 10.000 euro per hectare). Dit betekent dus gemiddelde kosten van 40.000 euro per hectare voor grondverwerving door de provincie, waarbij de opbrengsten vaak pas jaren later komen dan de investeringen.
Voor SKNL is voor de afwaardering van gronden (functiewijziging) nu 25.000 per hectare opgenomen in het PMG. Dit uitgangspunt is gebaseerd op de ervaring van de afgelopen 2 jaar. Het huidige verschil van 15.000 euro per hectare (40.000 – 25.000) is aanzienlijk. Mogelijk is de 25.000 euro per hectare voor SKNL gemiddeld te laag ingeschat of de normkosten voor aankoop door de provincie te hoog. Dat is aanleiding om het komend jaar nader te onderzoeken of de aannames ten aanzien van de normbedragen wellicht moeten worden bijgesteld in het PMG 2018-2022. Het komende jaar zal nader onderzoek plaatsvinden rond zowel de kostenontwikkeling voor SKNL als grondverwerving door de provincie. Dit kan leiden tot een wijziging in de totale financieringsbehoefte.
4. Ieder jaar worden delen van het NNN begrensd en ontgrensd. Door deze jaarlijkse bijstelling wordt de NNN steeds verder verfijnd. Het betekent echter ook dat er nog steeds schommelingen zijn in de restanttaakstelling (zie tabel 5 in paragraaf 2.2.1). Hoewel we verwachten dat deze schommelingen in de loop der tijd afnemen, heeft dit wel gevolgen voor het financiële meerjarenbeeld, want aan elke hectare restanttaakstelling zijn verwervingskosten en inrichtingskosten verbonden.

Op basis van de huidige inzichten en met in het achterhoofd de bovenstaande aannames is in tabel 21 een doorkijk gegeven van de verwachte uitgaven voor inrichting van projecten, die reeds opgenomen zijn in het PMG en van de verwachte inrichtingskosten voor de restanttaakstelling NNN.

Tabel 21 | Doorkijk verwachte uitgaven voor inrichting van PMG-projecten en verwachte inrichtingskosten voor de restantaakstelling NNN.

	Inrichtingskosten 2022-2027
Projecten, opgenomen in PMG 2017-2021	7.080.000
Globale raming kosten aanvragen SKNL-inrichting	28.126.356
Globale raming inrichtingskosten provincie restantaakstelling NNN	42.255.000
Totaal	77.461.356

Ook is op deze manier een inschatting gemaakt van de kosten voor de benodigde grond, op basis van benodigde hectares en huidig gehanteerde normkosten per hectare.

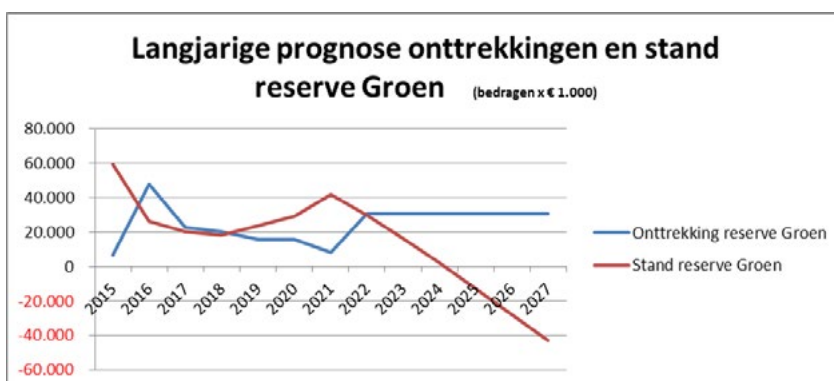
Tabel 22 | Inschatting kosten voor de benodigde grond.

	Aantal ha's 2022-2027	Kosten 2022-2027
Grondverwerving	1.025	51.250.000
SKNL	2.164	54.100.000
Totaal	3.189	105.350.000

De totale kosten voor de benodigde grond bedragen 105.350.000 euro. Daar gaan opbrengsten af van 10.000 euro per hectare voor grondverwerving door de provincie; 10.250.000 euro. De totale kosten voor de benodigde grond bedragen dan 95.100.000 euro. Dit betekent voor de periode 2022-2027 een globale raming van 172,6 miljoen euro. Opgemerkt moet worden dat er hierbij nog geen rekening is gehouden met de inkomsten uit de verkoop van BBL-gronden. Deze opbrengsten zijn wel opgenomen in tabel 15 (Verloopoverzicht Bestemmingsreserve Groen).

Dekking

De dekkingsbron voor de realisatie van NNN is de Bestemmingsreserve Groen. Figuur 9 geeft inzicht in het verloop van de Bestemmingsreserve Groen.

De Reserve Groen biedt de eerstkomende jaren voldoende ruimte om de ambities uit het PMG te kunnen realiseren. De programmering is gebaseerd op de thans bekende projecten. Omdat in 2016 relatief veel uitgaven geprogrammeerd zijn (voornamelijk veroorzaakt door subsidiebeschikking voor de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in de PAS/Natura2000-gebieden) en er dus ook veel dekking (ruim € 47 miljoen) nodig is, daalt de reserve eind 2016 tot ruim € 26 miljoen. In de jaren 2017 t/m 2019 zijn benodigde middelen uit de reserve redelijk constant, terwijl de stortingen licht stijgen. Daardoor stijgt het vermogen binnen de reserve tot een kleine € 42 miljoen eind 2021.

Niet de gehele NNN opgave zit al in projecten, maar de benodigde financiën voor het realiseren van de totale NNN opgave zijn wel geraamd tot en met 2027 (op basis van normbedragen voor verwerving en inrichting van hectares NNN). Figuur 9 laat zien dat de Reserve Groen daarmee vanaf 2025 negatief zou komen te staan. Op basis van het daadwerkelijke verloop in de komende jaren en als er (dus) meer duidelijkheid is wanneer de bodem van de reserve daadwerkelijk in zicht komt, zullen GS met een voorstel komen om het (eventuele) tekort te dekken.

NADERE INFORMATIE OVER DE SKNL-SUBSIDIEREGELING

Soms is een eenmalige kwantitatieve of kwalitatieve verbetering van de natuur- en landschapskwaliteit gewenst. Voorbeelden hiervan zijn functiewijziging en inrichting van landbouwgrond naar natuurgrond, (her)inrichting van terreinen, verbetering van milieu- en watercondities en kwaliteitsverbetering van bestaande terreinen. De subsidiëring van deze maatregelen is mogelijk op grond van de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), met daaraan gekoppeld de ambitiekaart. De subsidievoorwaarden en de aanvraagprocedure staan toegelicht in de SKNL. Deze is te vinden op de website van de provincie Noord-Holland (www.noord-holland.nl). De middelen die met deze subsidieregeling zijn gemoeid, zijn opgenomen in het PMG.

De hoogte van de budgetten die de provincie voor de SKNL-regeling beschikbaar stelt (de 'subsidieplafonds'), wordt jaarlijks door Provinciale Staten vastgesteld. De subsidieplafonds worden bekend gemaakt in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie.

Op grond van de SKNL-regeling kunnen beheerders twee soorten subsidie aanvragen:

- a. subsidie voor functiewijziging
- b. investeringssubsidie voor natuur en landschap

Subsidie voor functiewijziging (Particulier natuurbeheer)

Functiewijziging van landbouwgrond naar natuurgrond door grondeigenaren (zowel natuurlijke personen als rechtspersonen) is een belangrijk instrument voor de realisatie van de doelstellingen van het Natuurnetwerk Nederland en Natura2000. De SKNL voorziet daarom in een mogelijkheid voor grondeigenaren om subsidie aan te vragen voor functiewijziging van landbouwgrond naar natuur. Deze subsidie biedt een compensatie voor de waardevermindering van de grond als gevolg van deze omvorming. Dit bedrag wordt door Gedeputeerde Staten bepaald op grond van een taxatie, waarbij zowel de agrarische waarde als de waarde van de grond na inrichting voor natuur wordt bepaald (dit komt voort uit het goedkeuren van de regeling door de EU. Bij het goedkeuren van de regeling is gesteld dat de werkelijke waardedaling wordt vergoed. Noord-Holland heeft dit verwerkt in het grondbeleid).

De subsidie voor functiewijziging wordt verstrekt onder de voorwaarde dat binnen de termijn van één jaar een overeenkomst tot stand komt tussen de grondeigenaar en de provincie Noord-Holland, waarin de functiewijziging wordt bevestigd. Deze overeenkomst wordt ingeschreven in de openbare registers, waardoor deze ook na eventuele verkoop van de gronden van kracht blijft. Naast een wijziging van de bestemming van de grond wordt ook een kwalitatieve verplichting aangegaan, waarmee de eigenaar zich verplicht tenminste dertig jaar zorg te dragen voor goed beheer van de afgesproken natuurwaarden.

Investeringsubsidie (kwaliteitsimpuls)

Indien de beoogde ambitie niet bereikt kan worden zonder een eenmalige fysieke ingreep, kan een kwaliteitsimpuls in de vorm van een investeringssubsidie aan de orde zijn. De SKNL voorziet in de mogelijkheid om investeringen te doen om de fysieke condities of kenmerken van een terrein te verbeteren. Dit wordt de investeringssubsidie genoemd. Een investeringssubsidie heeft altijd betrekking op eenmalige inrichtingsmaatregelen. Het kan bijvoorbeeld gaan om maatregelen voor de realisatie van een natuurbeheertype op een terrein dat een functiewijziging heeft ondergaan.

De subsidievoorwaarden en de aanvraagprocedure staan toegelicht in de SKNL-regeling. Een belangrijke voorwaarde is dat de subsidieaanvraag vergezeld gaat van een investeringsplan, waarin een toelichting staat op de maatregelen, de begroting, en de planning. Het investeringsplan gaat vergezeld van kaartmateriaal en dient in overeenstemming te zijn met het Natuurbeheerplan.

Subsidiabele kosten zijn: de kosten voor het opstellen van een investeringsplan, maatregelen voor herstel of aanleg van landschappelijke elementen, maatregelen gericht op de wijziging van de

waterhuishouding, grondverzet, het plaatsen van een raster, afvoer van grond, begroeiing en beplanting, maatregelen ten gunste van de bereikbaarheid, aanloopbeheer en overige maatregelen die noodzakelijk zijn voor de investering.

Niet subsidiabel zijn onder andere de kosten voor: verwijdering van bodemverontreiniging en afval, de bouw van opstallen, de aanschaf van machines, de aanschaf of plaatsing van recreatieve voorzieningen, de aanleg van parkeergelegenheid, het wegwerken van achterstallig onderhoud en de kosten die verband houden met de uitvoering van wettelijke verplichtingen of convenanten, regelingen of afspraken. Alleen de werkelijk gemaakte kosten zijn subsidiabel; de subsidie bedraagt maximaal 95% van de subsidiabele kosten met een minimum van € 5.000,- en een maximum van € 15.000,- per hectare. Een voorschot behoort tot de mogelijkheden. De looptijd van een inrichtingsplan is altijd tot het einde van een kalenderjaar, zodat aansluitend een beheersubsidie kan worden aangevraagd.

OVERZICHT VERLEENDE SUBSIDIES 2015

Project	Aanvrager	Bedrag
Subsidies buiten uitvoeringsregeling		
Verleend in 2015		
Gemeente Amstelveen / Project Wiegelweg (Groene As project)	Gemeente Amstelveen	€ 150.000
Goois Natuurreservaat 1 / Toelopen Natuurbrug Laarderhoogt	Goois Natuurreservaat	€ 300.000
Polder Waard Nieuwland	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	€ 83.000
Project De Bol, Texel 2	Natuurmonumenten	€ 370.000
GV31 Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen (7.4) TWINH Oostelijke Vechtplassen	Plassenschap Loosdrecht e.o.	€ 525.000
Groene As: Amsterdamse Bos/Ecozone Ringvaart	Amsterdamse Bos	€ 600.000
Naarden buiten de Vesting projectmanagement	Gewest Gooi- en Vechtstreek	€ 117.920
Recreatie makelaar Amstelland	Groengebied Amstelland	€ 28.000
Recreatie makelaar Gooi en Vechtstreek	Gewest Gooi- en Vechtstreek	€ 28.000
Wandelroutenetwerk	Gewest Gooi- en Vechtstreek	€ 350.000
Ruiterpad Weesp	Gewest Gooi- en Vechtstreek	€ 25.000
Haalbaarheid fietspad Bovenmeent	Gewest Gooi- en Vechtstreek	€ 45.000
Vesting Muiden	Gemeente Muiden	€ 170.000
Grondbank Schootsvelden	Gemeente Naarden	€ 928.987
Verbreding landbouw/innovatieve projecten	ANLV Vechtvallei	€ 40.000
Verbreding landbouw/innovatieve projecten	ANLV Vechtvallei	€ 30.000
Niet verleend in 2015		
Realisatie NNN te Bakkum, programma Nieuwe Strandwal 2	Familie Tentij	€ 100.000
Watersysteem Park 21	Gemeente Haarlemmermeer	€ 1.500.000
Groene AS door Aalsmeer	Gemeente Aalsmeer	€ 187.500
Afronding Groene As Aalsmeer 2	Stichting De Bovenlanden	€ 271.000

BIJLAGE

Project	Aanvrager	Verleend bedrag
Uitvoeringsregeling Groen		
§2 - Ecologische verbindingzones		
Niets verleend		
§3 - Recreatieve verbindingen		
Knelpunt	PWN	€ 97.600
§4 - Toeristische overstappunten		
Toeristische overstappunten Amstelland	Groengebied Amstelland	€ 101.812
§5 - Laag Holland		
Veengesprekken	Landschap NH	€ 37.000
Programma Veen	Landschap NH	€ 34.500
Wilde gans	ANV WLD	€ 34.988
Water Kust Land	Stg Dijk van een Kust	€ 60.000
Oostzanerveld	Landschap NH	€ 6.708
Paarden in Bloemrijke weide	Landerade	€ 46.965
Een dijk van een tafel	STG Een Dijk van een Kust	€ 29.930
Laag Holland in het Schap	Landschap Noord-Holland	€ 49.909
SKNL - Kwaliteitsimpuls natuur en landschap		
J. Reek	J. Reek	€ 13.465
Corneliahoeve	Firma Ebbelaar	€ 294.702
Natuurontwikkeling de Bol	Vereniging Natuurmonumenten	€ 890.217
Corneliahoeve	Firma Ebbelaar	€ 18.676
SKNL Reek	J. Reek	€ 28.458
Agrarische sector Groene Uitweg NH 2015		
§ Verbreding		
Biomelk IJsmakerij	H. den Hartog	€ 18.675
Bereidingsruimte vergaderzaal	W. Veldhuisen	€ 19.665
Honswijck	De heer N.C. Pronk	€ 31.660
B&B Nooit gedacht	H.R. Gijsen	€ 60.000
Therapie met paarden	Stal Willig VOF	€ 60.000
Doorontwikkeling De Weesp	VOF Hooijer Melkveehouderij	€ 60.000
§ Verduurzaming		
Vervanging oude TL-verlichting	W.J.N. Jansen h/o Jansen	€ 5.025
Zonne Energie	H. Schuurman	€ 12.546
Baambrugge indijkweg	Mts van Schaik	€ 13.212
Frequentie regelaar	H.R. Gijsen	€ 15.873
Vervangen roostervloer	G.F. de Graaf	€ 17.988
Energie maatregelen	G.F. de Graaf	€ 19.377
Aanbouw melkveestal duurzame inrichting	C.P.J. van Diest	€ 21.801
§ Versterking		
Verbreden onderstel wierser en de kraan	Mts van Schaik	€ 5.200
Nooit gedacht	H.R. Gijsen	€ 5.284
Kavelpad en renovatie brug	N. Schoenmaker	€ 7.270
Kavelpad van 5 naar 7	J.G.M. Pronk	€ 7.588
Brede banden weilanden	J.G.M. Pronk	€ 8.027
Inrichting verbetering	J. Gijsen	€ 10.806
Dam verbreding	Fa. Wenneker & Zn	€ 13.180
Bereiken percelen Verweij	D. Verwey	€ 17.390
Maatschap Soede	H.J. Soede	€ 17.424
Aanleg kavelpad	Maats. C.P.L. Sonneveld & .E. Volker	€ 21.680
Voorkomen bodemverdichting	H. den Hartog	€ 24.000
Lindehoff Boerderij	Lindehoff Boerderij VOF	€ 27.247
Aanleg kavelpad, dammen verbreden	G.F. de Graaf	€ 46.500
Verweij	C.J. Verweij	€ 48.858
Programma Aanpak Stikstof		
Niets verleend in 2015		
Businesscase Zeevang en Groene Uitweggebied		
Niets verleend in 2015		

GEBIEDSPROGRAMMA DE GROENE UITWEG

Inleiding

De provincie Noord-Holland is trekker van het gebiedsprogramma De Groene Uitweg, dat beoogt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek te versterken in samenhang met de infrastructurele ingrepen in de A1, A6 en A9. De uitbreiding van deze wegen moet bijdragen aan een verbetering van de bereikbaarheid van de Noordvleugel. Het gebiedsprogramma De Groene Uitweg is bedoeld om het gebied (zie kaartje) duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. Om dit te realiseren zijn projecten en maatregelen benoemd die hier concreet aan bijdragen. Een aantal van deze projecten en thema's is door het kabinet opgenomen in de Noordvleugelbrief van augustus 2006. Deze kwamen zo in aanmerking voor een rijksbijdrage uit de FES-middelen van de Nota Ruimte. Dit betreft een totale bijdrage van € 83 miljoen voor uitvoering van het programma (prijsspeil 2006). Het gebiedsprogramma De Groene Uitweg geeft een actueel inzicht in de stand van zaken rond de uitvoering van de Groene Uitweg in 2015. Verder geeft het inzicht in:

- de verwachte uitgaven aan de FES projecten Groene Uitweg dit jaar en de komende jaren en daarmee de benodigde liquide middelen;
- de geactualiseerde totale kostenraming van de FES-projecten;
- de huidige stand van zaken van de FES-projecten.

Het gebiedsprogramma is de opvolger van het Uitvoeringsprogramma Groene Uitweg 2011-2013 dat is vastgesteld door GS op 12 april 2011.

Voortgang

Het gebiedsprogramma De Groene Uitweg bestaat uit 16 projecten dan wel deelprogramma's en twee subsidieregelingen. Zeven projecten zijn geheel afgerond. Dit zijn: Natuurboulevard IJmeer, Bovendiep, Kanoroutes, Stadzigt, faunapassage N236, Fietsbrug Muiden en het bezoekerscentrum 's-Graveland. Diverse herverkavelingen hebben plaatsgevonden en er zijn tot nu toe twee agrarische bedrijven verplaatst, om ruimte te maken voor verbetering van de landbouwstructuur, de realisatie van het NNN en de binnendoorvaarverbinding Vecht-Gooimeer. Verder zijn onderdelen van de deelprogramma's Stelling van Amsterdam, Naarden buiten de Vesting en van het deelprogramma Fiets, Wandel en Ruiterpaden uitgevoerd.

Er zijn flinke vorderingen gemaakt op de projecten Fietsbrug Nigtevecht, (vaststelling bestemmingsplan), het Rondje Naardermeer, (overeenstemming over de samenwerking, wat zal leiden tot het vaststellen van de Project en object overeenkomst (POOK)) en het programma Naarden buiten de Vesting (ondertekening convenant en verdere voorbereidingen programmaonderdelen).

De subsidieregelingen zijn: Businesscase Zeevang en Groene Uitweggebied (PNH11) en de Uitvoeringsregeling Agrarische sector Groen Uitweg (PNH14). Alle overige Groene Uitwegprojecten en deelprogramma's staan genoemd in de projectentabel.

Inclusief de cofinanciering van € 9 mln die de provincie voor dit programma ter beschikking heeft gesteld, de Rijksbijdrage en de bijdragen van derden die over de provinciale begroting lopen is in totaal een budget van € 101.049.331,- beschikbaar. Tot en met 2015 is een bedrag van € 47.371.793,- aan kosten gemaakt, er is nu nog een bedrag beschikbaar van € 53.677.538.

BIJLAGE

Kaart | Plangebied De Groene Uitweg

Financieel overzicht Programma Groene Uitweg

Prognose uitgaven								
PMG nr	Project	Prognose 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Totaal-prognose
AGV19	Waterberging Horstermeer	800.000	150.000	1.000.000	1.000.000	8.238.468	2.140.814	€ 13.329.282
GV57	Binnendoorvaarverbinding	50.000	200.000	6.800.000	2.096.063			€ 9.146.063
GV57	Risicoreservering geheel				323.835			€ 323.835
GV57	Risicoreservering tbv 30% bestaande infra				509.679			€ 509.679
GV58	Naardertrekvaart	30.000	274.200					€ 304.200
GV59	Passantenhaven		4.318.397					€ 4.318.397
GV32	Rondje Naardermeer	295.000	3.056.686	5.076.143	1.000.000			€ 9.427.829
GV34	Faunapassage N201		500.000					€ 500.000
GV47	Herstelplan Spiegel en blijkpolderplas en Wijde Blik		507.500					€ 507.500
GV38	Vaart in de Vaart	9.000	700.000	443.774				€ 1.152.774
GV39	Fiets Wandel en Ruiterpaden	327.300	250.000	250.000	223.417			€ 1.050.717
GV04	Naarden buiten de Vesting, Fiets/Wandelpad	175.000						€ 175.000
GV15	Fietsbrug Nigtevecht (out-of-pocket en proj. mgt)	668.957	958.933	1.025.638				€ 2.653.528
AGV40	Programma Stelling van Amsterdam	1.000.000	600.000	500.000	400.000	350.048		€ 2.850.048
GV04	Naarden buiten de Vesting, behoud Schootsvelden Naarden	60.000	100.000	68.576				€ 228.576
GV04	Naarden buiten de Vesting, herstel schootsvelden		447.079					€ 447.079
PNH14	subsidie UVR agrarische sector 2015-2016	883.724						€ 883.724
AGV42	gebiedscoördinatie en projecten	80.000	50.000	61.684				€ 191.684
GV13	Kavelruil en Grondbank (incl uitbreiding)	85.000	100.000	2.000.000	1.359.176			€ 3.544.176
PNH11	boerderijverplaatsingen en kavelruil	800.000	880.000					€ 1.680.000
AGV43	Ruimtelijke Kwaliteit	24.264						€ 24.264
AGV45	Programmacoördinatie (excl FB Nigtevecht)	70.000	60.000	60.000	60.000	50.000	129.183	€ 429.183
Totaal		5.358.244	13.152.795	17.285.815	6.972.171	8.638.516	2.269.997	€ 53.677.538
Prognose dekking								
	Reserve Groene Uitweg	5.358.244	11.188.655					€ 16.546.899
	BDU middelen Groene Uitweg		1.964.140	17.285.815	6.972.171	8.638.516	2.269.997	€ 37.130.639
Totaal		5.358.244	13.152.795	17.285.815	6.972.171	8.638.516	2.269.997	€ 53.677.538
Prognose bijdragen derden								
	Provincie Utrecht	-550.000	-850.000	-1.008.568				€ -2.408.568
	Provincie Utrecht - RWS (GV15 Fietsbrug Nigtevecht)	-118.957	-108.933	-17.070				€ -244.960
Totaal		-668.957	-958.933	-1.025.638				€ -2.653.528
Totaal PNH		4.689.287	12.193.862	16.260.178	6.972.171	8.638.516	2.269.997	€ 51.024.010

BASISDEFINITIES NNN

Wat	Toelichting
Gerealiseerde natuur (binnen NNN) :	is verworven, ingericht en wordt beheerd als beoogde natuurdoel. NNN: Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.
Natuurdoel:	bereikt als beheertypen van beheerkaart en ambitiekaart gelijk zijn.
Begrenzing:	vastgelegd in de begrenzingenkaart van het natuurbeheerplan op basis van de top10NL.
Verwerving:	Bij verwerving gaat het om voor natuur blijvende beschikbare grond als gevolg van verwerving, functieverandering of via andere werkwijze (o.a. gebiedscontracten). Het gaat daarbij alleen om percelen die blijvend beschikbaar zijn voor natuur in bezit bij de eindbeheerder. Voor bezittingen van de provincie, de voormalige BBL-gronden, geldt dat de verwerving nog niet is gerealiseerd omdat deze nog verkocht moeten worden aan een eindbeheerder. Uitzondering is dat de provincie tijdelijk eindbeheerder kan zijn als ingerichte grond nog niet kan worden verkocht aan een eindbeheerder; deze grond wordt dan als gerealiseerde natuur weergegeven.
Inrichting:	De voor natuur blijvende beschikbare grond is ingericht voor minimaal de beheertypen van de beheerkaart. Later kan de kwaliteit verhoogd worden naar het beheertype van de ambitiekaart. De grond blijft dan de status ingericht behouden.
Beheer:	De voor natuur blijvende beschikbare grond wordt beheerd volgens het beheertype op de beheerkaart of de ambitiekaart.
Weidevogelleefgebieden:	Weidevogelleefgebieden zijn in de structuurvisie opgenomen volgens het kerngebiedenbeleid. Gebieden voldoen aan de (strengere) ecologische eisen van de grutto en hebben minimale omvang. Deze gebieden zijn in de PRV ruimtelijk beschermd. Weidevogelleefgebieden liggen zowel binnen als buiten de NNN. Een weidevogelleefgebied is wat anders dan een leefgebied open grasland. Beide hebben een weidevogelstelling. Echter een weidevogelleefgebied geeft ruimtelijke bescherming, en een leefgebied open grasland geeft aan waar subsidie voor beheer mogelijk is.
Agrarische Zoekgebieden:	Leefgebied open grasland, leefgebied open akker, droge dooradering, natte dooradering en categorie water.
Agrarisch natuurbeheer:	deze gebieden liggen buiten de NNN en geven aan waar subsidiemogelijkheden voor het agrarisch beheer mogelijk zijn. Binnen het leefgebied open grasland is op de kaart ook nog onderscheid gemaakt in open grasland voor kritische soorten (o.a. grutto) en voor niet-kritische soorten (o.a. Kievit en schollekster). De begrenzing voor de kritische soorten is gelijk aan de gebieden van de weidevogelleefgebiedenkaart buiten de NNN.

BIJLAGE

PMG PROJECTENKAART

BIJLAGE

Schoorl (foto: Wilma van Bakel)

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Groen

Grafische verzorging

Provincie Noord-Holland, MediaProductie

Haarlem, oktober 2016

GROEN 2017-2021

NOTA VAN BEANTWOORDING
Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021

**Samenvatting van de adviezen op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 en de beantwoording
door Gedeputeerde Staten,
zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 4 oktober 2016**

834993/855864

Provincie Noord-Holland

Postbus 123

2000 MD Haarlem

www.noord-holland.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN	3
2.1 Advies van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek	3
2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland	3
2.3 Advies gemeenten.....	4
2.4 Advies Terrein beherende organisaties	7
2.5 Advies Waterbeheerders	9

1. INLEIDING

Het concept- Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 is op 14 juli 2016 ter advies toegestuurd aan de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein beherende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Begin september hebben Gedeputeerde Staten (GS) de adviezen van de betrokken partners ontvangen. In deze Nota van beantwoording zijn de adviezen samengevat en door GS beantwoord.

2. BEANTWOORDING VAN DE ADVIEZEN

2.1 Advies van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek

Van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek hebben wij geen reactie ontvangen op het concept Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021.

2.2 Advies van de Gebiedscommissie Laag Holland

Van de Gebiedscommissie Laag Holland hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	Door veel partijen is inzet geleverd om Noord-Holland groener te maken en de biodiversiteit te versterken. Hiervoor geeft de gebiedscommissie een compliment.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
LH14 Pilot beheerarme natuur Oostzanerveld	LH14 is afgerond in 2016.	Wij zullen het project LH14 Pilot beheerarme natuur Oostzanerveld opnemen in Tabel 2: 'Gerealiseerde en gestopte projecten' in paragraaf 2.1.1 van het PMG.	LH14 wijzigen van tabel in PMG 2017-2021
PAS / Natura 2000	Op blz. 22 van de conceptnota staan de PAS/Natura2000 projecten opgesomd. In de lijst PAS/Natura mist de gebiedscommissie de projecten Eilandspolder en Zeevang. Gevraagd wordt om beide projecten aan de lijst toe te voegen en via het PMG de voortgang van de uitvoering van alle beheerplannen te gaan monitoren.	Voor de PAS/Natura 2000 maatregelen in de Eilandspolder is in 2012 reeds subsidie verleend. De eenmalige herstelmaatregelen zijn uitgevoerd; de extra beheermaatregelen lopen door tot 2018. Daarna wordt bezien of de maatregelen moeten worden voortgezet. Er zijn voor Zeevang diverse projecten uitgevoerd en er zijn geen nieuwe maatregelen in Zeevang, vandaar dat deze niet (meer) opgenomen is in het PMG. Bezien zal worden of in het PMG 2018-2022 de monitoring van de voortgang van de uitvoering van alle beheerplannen wordt opgenomen of dat de voortgang via een ander instrument wordt gerapporteerd.	Het project Eilandspolder wordt opgenomen in het PMG 2018-2022.
Keukentafelteam	Verzoek om meekoppelkansen en realisatie restopgave NNN te inventariseren met behulp van inzet keukentafelteam in Laag-Holland.	Uw verzoek wordt onder de aandacht gebracht van de desbetreffende projectleider. Deze kan het keukentafelteam inzetten.	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Programma opstellen	Geadviseerd wordt om programmasturing en niet om kortstondige projectsturing.	Onderzocht zal worden of een programmatische aanpak voor de NNN-realiseratie in Laag-Holland mogelijk is.	n.v.t.
In gesprek	Een gesprek is gewenst over de versnelling van de realisatie van de NNN op de eerstvolgende vergadering van de gebiedscommissie op 21 september 2016. Ook om dan het advies over de toekomst van Laag Holland te bespreken.	Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek. Enkele ambtenaren van de Provincie zullen aanwezig zijn bij de vergadering van de gebiedscommissie.	n.v.t.

2.3 Advies gemeenten

Van de gemeenten hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Gemeente Aalsmeer			
Financieel	De gemeente zal dit jaar een aantal projecten in het dorp Aalsmeer realiseren. Er wordt van uitgegaan dat de eerdere bestuurlijke toezeggingen over financiering van de Groene AS worden vertaald naar de financiële paragraaf van het PMG.	In het PMG 2017-2021 zijn twee projecten aangaande Aalsmeer opgenomen, te weten KL30 Groene AS Bovenlanden en KL32 Groene AS door Aalsmeer. De aankoop van 12,5 ha 'stepping stones' in de Bovenlanden van Aalsmeer kan worden vergoed via de SKNL-systematiek.	n.v.t.
Gemeente Amsterdam			
Waterland-Oost	De gemeente Amsterdam pleit voor aandacht voor Waterland-Oost in het kader van het NNN. Deels omdat de gemeente daar enkele als NNN begrensde terreinen in bezit heeft die snel gerealiseerd kunnen worden.	Er is aandacht voor de restantopgave NNN in heel Noord-Holland. Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek over kansen voor NNN realisatie in Waterland-Oost.	n.v.t.
NNN	Graag wil de gemeente Amsterdam meer duidelijkheid over de toegelaten dan wel toe te laten activiteiten en voorzieningen binnen het NNN.	Het Rijk heeft het algemene NNN-beleid in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) vastgelegd. Op grond van het Barro geldt er een algemeen beschermingsregime voor EHS-gebieden (De Barro gebruikt de term EHS). Dit algemene regime bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan activiteiten die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden.	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Verbindingen	Gevraagd wordt om het minder stringent toepassen van gebiedsgrenzen voor projecten die het verbeteren van verbindingen (groen, recreatief) betreffen.	De verbindingen staan indicatief op de kaart tot ze zijn gerealiseerd en functioneren als verbinding. Tot dat moment is de begrenzing niet concreet.	n.v.t.
Mogelijk toekomstige nieuwe projecten	De gemeente Amsterdam voorziet in de komende jaren, mede op grond van het MRA actieprogramma, nieuwe projectaanvragen in het kader van een of meer van de geprogrammeerde subsidieregelingen.	In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen, zie ook paragraaf 1.2 van het PMG. Provinciale Staten actualiseren het PMG jaarlijks. Daarbij kunnen projecten worden toegevoegd of gestopt, afhankelijk van de prioriteiten en onze financiële kaders.	n.v.t.
Gemeente Beemster			
	Op basis van de ontvangen informatie, is de gemeente Beemster van mening dat met het programma groen de bestaande en nieuwe natuur in Noord-Holland wordt beschermd en ontwikkeld.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
N2000 / NNN	De instandhouding van de bestaande natuur en ontwikkeling van nieuwe natuur mag geen (negatieve) invloed krijgen op de bestaande activiteiten en nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente Beemster.	De provincie zoekt altijd naar een balans tussen de verschillende belangen. Dit is ook onze wettelijke plicht waarbij we voor een deel ook niet het bepalende gezag zijn (bijvoorbeeld instandhoudingdoelstellingen van N2000). We zullen, waar mogelijk, de ruimte bieden aan bestaande en nieuwe ontwikkelingen.	n.v.t.
N2000 / NNN	De instandhouding en ontwikkelingen van nieuwe natuur mag geen invloed hebben/krijgen op de instandhoudingsverplichting van droogmakerij de Beemster als werelderfgoed.	Wij zien geen verband tussen de (zeer beperkte) uitbreiding van habitattypen in Natura 2000 gebieden en de instandhoudingsverplichting van droogmakerij de Beemster als werelderfgoed.	n.v.t.
Gemeente Bloemendaal			
	De gemeente Bloemendaal is blij met de projecten die binnen de gemeente worden uitgevoerd, zoals de bouw van de Zeepoort.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Recreatieve verbindingen	De gemeente Bloemendaal heeft zelf de ambitie om meer recreatieve verbindingen binnen het Nationaal Park te realiseren, maar zijn daarbij afhankelijk van de eigenaren (de TBO's). Die hebben tot dusver aangegeven hier geen voorstander van te zijn, vanwege de problemen die zij zien. Gevraagd wordt of de provincie hierin een	De provincie heeft een aparte Uitvoeringsregeling voor recreatieve verbindingen. De regeling en bijbehorende subsidieplafonds zijn te vinden op: http://product.sduconnect.nl/product.xml?view=product&account_id=214&product_collection_id=741&lokettype=10&view=product&product_id=11435&top10=1&smarttags=0&navigation=list Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek (contact: slettuma@noord-holland.nl).	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	bevorderende of bemiddelende rol in zou kunnen spelen, misschien in het kader van het uitbreiden van het wandelnetwerk.		
Gemeente Gooise Meren			
	Geen aanvullingen of opmerkingen op het PMG 2017-2021.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Gemeente Heemstede			
NNN begrenzen	In het concept-PMG 2017-2021 worden "keukentafelgesprekken" aangekondigd in het kader van het realiseren het Actieplan 250. Prioriteit wordt gelegd bij onder meer het gebied Binnenduinrand. De gemeente Heemstede en Landschap Noord-Holland bespreken graag met de provincie de mogelijkheden om het Manpadslaangebied te begrenzen als NNN en het verleggen danwel robuuster maken van de ecologische verbinding over De Hartekamp/De Overtuin naar het Manpadslaangebied.	Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hebben het 'Ontwerpnatuurbeheerplan 2017' op 17 mei 2016 vastgesteld en akkoord bevonden voor terinzagelegging. Deze terinzagelegging liep tot en met 7 juli 2016. Verzoeken tot wijzigingen ten aanzien van begrenzing(en) kunnen volgend jaar tijdens de tervisielegging van het Natuurbeheerplan 2018 ingediend worden. Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek (contact: smita@noord-holland.nl).	n.v.t.
Gemeente Medemblik			
	Het Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 geeft de gemeente Medemblik geen reden tot opmerkingen.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Gemeente Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland			
	De gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland hebben vooralsnog geen concrete projecten/plannen die aan het PMG toegevoegd zouden kunnen worden en kunnen zich vinden in het voorgestelde PMG 2017-2021.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Gemeente Velsen			
Tekstueel	De begrippen natuur, groen, NNN, Natura2000 lopen door elkaar waardoor verwarring kan ontstaan. Daarom het advies om dit in de begrippenlijst op te nemen, zodat voor iedereen duidelijk is wat ermee bedoeld wordt.	In de paragrafen 2.2 (Natuurnetwerk Nederland) en 2.3 (Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof) wordt uitgelegd wat deze begrippen inhouden. In het PMG 2018-2022 zal gekeken worden of het gebruik van begrippen eenduidiger kan.	Geen aanpassing.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Voortgangskaart NNN	De voortgangskaart NNN geeft een onduidelijk beeld van het gerealiseerde natuurnetwerk alsmede de verworven, niet ingerichte gebieden.	De voortgangskaart komt ook digitaal beschikbaar middels een link, daarmee kan men inzoomen op diverse locaties en wordt de informatie ook digitaal ontsloten. Zodra het PMG 2017-2022 is vastgesteld door de bestuurders komt deze in de viewer van het Natuurbeheerplan.	Opnemen van een hyperlink en hogere resolutie kaart met betrekking tot de NNN-Voortgangskaart.
NNN realisatie	De gemeente is benieuwd hoe de provincie haar rol ziet in de verwerving van percelen ten behoeve van de realisatie van het NNN.	Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek (contact: potm@noord-holland.nl).	n.v.t.
Voortgangskaart NNN	De gemeente Velsen vindt het prettig als er ook een langere termijn visie kan worden weergegeven op de voortgangskaart; hoe ziet het beeld er na 2021 uit? Wat is het einddoel?	De Provincies zijn op basis van het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013) verantwoordelijk voor het natuurbeleid. In het Natuurpact zijn de ambities vastgelegd voor de ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland voor de periode tot en met 2027. In het Natuurbeheerplan staat op de Ambitiekaart onze visie voor de langere termijn (begrenzing en natuurdoel).	n.v.t.
Projectenkaart	Gevraagd wordt of het mogelijk is dat de (lopende) projecten ook in een kaart worden opgenomen, waardoor inzichtelijk wordt waar realisatie plaats gaat vinden.	Alle projecten die in het PMG 2017-2021 zijn opgenomen, zijn te vinden bij paragraaf 1.5 Projectenkaart, de viewer en in bijlage 3 van het PMG.	Geen aanpassing.
Beheer	De gemeente Velsen maakt zich zorgen over het onderhoud van het reeds bestaande groen in bijvoorbeeld het recreatiegebied Spaarnwoude en vraagt hier aandacht voor.	Het onderhoud van bestaand groen is een verantwoordelijkheid van de beheerder/eigenaar. Wij stellen voor het goede onderhoud van natuur binnen het NNN, aan daarvoor kwalificerende beheerders een subsidie beschikbaar (SNL). SNL-subsidie maakt geen onderdeel uit van het PMG. Wel gaat de provincie ambtelijk graag met u in gesprek.	n.v.t.
KL35 Wandelnetwerk Noord Kennemerland	In het overzicht van gerealiseerde projecten (tabel 2), missen wij het 'Wandelnetwerk Noord-Kennemerland inclusief Velsen' 1e fase.	Volgens onze informatie is dit project eind 2015 gerealiseerd, begin 2016 geopend en daarmee geen onderdeel meer van het PMG 2017-2021. Dit project stond daarom in het PMG 2016-2020 bij de 'gerealiseerde projecten'.	Geen aanpassing.

2.4 Advies Terrein beherende organisaties

Van de Terrein beherende organisaties hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Stichting Goois Natuurreservaat			

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	Het is een duidelijk en compact verhaal geworden wat de concrete uitwerking van de doelen uit het Programma Groen goed aangeeft.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Toevoegen projecten	Vermeld wordt dat in het PMG het 'Programma Gooi- en Vechtstreek' integraal is opgenomen (paragraaf 1.2). Echter, in het projectendeel komt GNR enkele projecten (studiefase) niet tegen: '8.3 Visie recreatief knooppunt Sint Janskerkhof / Laarderhoogt met natuurbrug Westerheide' en '8.5 Heidebrug Westerheide'.	Het PMG 2017-2021 bevat projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld. Voor de genoemde projecten is er nog onvoldoende bekend over de investeringen en doelen waaraan de provincie kan bijdragen. Zodra dit bekend is kunnen projecten opgenomen worden in het PMG 2018-2022. De ambtelijke ondersteuning wordt voortgezet conform afspraken.	Geen aanpassing.
Toevoegen projecten	Het ook in het Programma Gooi- en Vechtstreek 2016-2020 opgenomen projecten '8.12 Waterparel Zanderij Crailoo' en '8.14 inrichting natuur MOB' staan niet in het PMG vermeld.	Zie vorige reactie	Geen aanpassing.
Recreatie Midden-Nederland			
GV31 naamswijziging	'Pilot veenslib' heet nu 'proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen'.	Wij zullen de tekst aanpassen in 'Proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen'.	Projectnaam gewijzigd
Tekstueel	Tekst wijzigen in: 'Het proefproject legakkerherstel Loosdrechtse plassen is een uniek samenwerkingsproject. Hoofddoel van het proefproject is te onderzoeken of het veenslib uit de Loosdrechtse plassen verwerkt en toegepast kan worden als bouwstof tussen twee legakkers en/of langs een (vervallen) legakker. Hierbij wordt veenslib uit de 1e en 5e Loosdrechtse Plas gebruikt om legakkers langs de Muyeveltsche Wetering en in de Zuidelijke Kievitsbuurt te versterken. Het gewenste eindbeeld is dat de legakkers voorzien zijn van robuuste, stabiele oevers die middels rietvegetatie een natuurlijke bescherming tegen afslag hebben'.	Wij zullen de tekst aanpassen in " <i>Het proefproject is een uniek samenwerkingsproject. Hoofddoel is te onderzoeken of het veenslib uit de Loosdrechtse plassen verwerkt en toegepast kan worden als bouwstof tussen twee legakkers en/of langs een (vervallen) legakker om deze te versterken zodat deze voorzien zijn van robuuste, stabiele oevers die middels rietvegetatie een natuurlijke bescherming tegen afslag hebben</i> "	Projectnaam gewijzigd
Toezending PMG	Verzocht wordt om toezending van het definitieve PMG.	Na vaststelling in GS en PS zal deze beschikbaar komen via internet en toezending per mail.	n.v.t.

2.5 Advies Waterbeheerders

Van de waterbeheerders hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
Hoogheemraadschap van Rijnland			
Programma Bodem en Water	HHNK, Waternet en Rijnland werken samen met PNH aan het programma Bodem en Water. Die staat (nog) niet bij de lijst van subsidieprogramma's, maar past daar mogelijk wel. Verzoek is om dit intern te checken.	Het PMG 2017-2021 bevat projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld. Het programma Bodem en Water gaat over het bereiken van een robuust en veerkrachtig watersysteem in het agrarisch gebied. Door de inzet op een betere waterkwaliteit in agrarisch gebied zal het programma wel indirect invloed hebben op natuurgebieden, maar draagt het niet direct bij aan het realiseren van de PMG-doelen. Vandaar dat deze programma's los van elkaar blijven staan.	Geen aanpassing.
Meekoppelkansen	Mogelijk wordt in de Haarlemmermeer een piekberging gerealiseerd, welke meekoppelkansen kan bieden voor het PMG. Voorgesteld wordt om hierover dit najaar in gesprek te gaan.	Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek (contact: houdijka@noord-holland.nl).	n.v.t.
Kaart groenprojecten	Aangegeven wordt dat een duiker onder de Westelijke Randweg van een op kaart ingetekende watergang inmiddels is afgesloten, zodat deze verbinding niet meer bestaat.	Vraag is waarom deze duiker is afgesloten en of er een alternatief noodzakelijk is. Wij gaan hierover graag ambtelijk met u in gesprek (contact: heesakkersm@noord-holland.nl).	n.v.t.
Overleg	Gevraagd wordt om een gesprek over het PMG 2018-2022 om verdere mogelijkheden te verkennen. Dit mogelijk in combinatie met de reactie over meekoppelkansen.	Wij gaan graag ambtelijk met u in gesprek (contact: houdijka@noord-holland.nl).	n.v.t.
Rijkswaterstaat			
PAS	De relatie met de doelen van Rijkswaterstaat zit vooral in de omgang met de afspraken uit de Programmatische Aanpak Stikstof, de PAS. De bestuurlijke afspraken hierover, naast die welke betrekking hebben op de natuurcompensatie bij projecten van Rijkswaterstaat, zijn voor Rijkswaterstaat van groot belang. Beide onderwerpen worden in het document benoemd en leiden niet tot nieuwe vragen of inzichten.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
N2000	De in het document genoemde zogeheten	We werken voor de uitvoering van de herstelmaatregelen intensief samen met de	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
	herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden die depositieruimte laten (en daarmee de ontwikkelingsruimte a.h.w. toelaten), zijn een eindverantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland, dit met uitzondering van de Waddenzee, waarvoor Rijkswaterstaat verantwoordelijk is (in dit geval Rijkswaterstaat Noord-Nederland). Het blijft van belang dat provincie Noord-Holland afspraken hierover intensief communiceert met de betrokken stakeholders.	partijen in het veld (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Waternet, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Landschap Noord-Holland en PWN). De maatregelen zullen uiteindelijk ook niet door ons maar door deze partijen worden uitgevoerd. In de samenwerking met deze partijen zijn ook afspraken gemaakt over de (actieve) communicatie.	
Natuurcompensatie	Voor wat betreft de natuurcompensatie wordt het Programma Schiphol-Amsterdam-Almere correct aangehaald, voor welk compensatieprogramma Rijkswaterstaat samen met provincie Noord-Holland optrekt op basis van een bestuursovereenkomst tussen beide partners. Rijkswaterstaat en provincie Noord-Holland hebben hierin een gemeenschappelijk doel.	Wij beschouwen deze reactie als een ondersteuning van ons beleid.	n.v.t.
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht / Waternet			
NNN	De aankopen binnen het Vechtplassengebied zijn zeer relevant voor waterschap AGV in verband met het nemen van peilbesluiten passend bij de natuurfunctie. Een duidelijke strategie voor de realisatie van NNN ontbreekt in het PMG 2017-2021.	In de studiefase van projecten wordt o.a. gewerkt aan het opstellen van een realisatiestrategie. Dat staat niet in het PMG, maar vormt onderdeel van het project. De studiefase eindigt als er zicht is op een gedragen projectvoorstel met een heldere projectplanning. Dan wordt besloten om het project in de planfase op te nemen, het project te faseren om 'werk met werk' te kunnen maken, het project stop te zetten, of over te laten aan partners.	n.v.t.
NNN	De hydrologische buffer rondom het Naardermeer is al grotendeels gerealiseerd en ingericht met hoge flexibele peilen. Een restant NNN is nog geen onderdeel van de buffer omdat de provincie Noord-Holland de gebieden nog niet heeft verworven. Duidelijke strategie om de laatste percelen te verwerven ontbreekt.	Momenteel werkt de provincie aan een strategie om de laatste percelen rondom het Naardermeer te kunnen verwerven, waarna de afronding van de schil rond het Naardermeer kan worden opgepakt en de hydrologische buffer kan worden ingericht. Streven is dit af te ronden uiterlijk 2020.	n.v.t.
NNN	Gevraagd wordt of alle NNN opgaven in het masterplan Oostelijke Vechtplassen gerealiseerd gaan worden.	Uw zorg wordt herkend. Via een integraal gebiedsproces worden waar mogelijk de natuuropgaven meegekoppeld met andere opgaven.	n.v.t.
Aanpassen tekst	Er is geen waterberging problematiek in de Horstermeerpolder.	Er is inderdaad geen waterbergingsopgave meer in de Horstermeerpolder. De nieuwe naam is 'Natuurontwikkeling Horstermeerpolder'. Daarvoor wordt op dit	Tekst en naam AGV19 aangepast

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
		moment een plan gemaakt.	
Financieel	Het hoofdstuk financiën is niet meegestuurd in de adviesronde. Dit is een belangrijk hoofdstuk en vorig jaar waren daar de meeste opmerkingen over.	Pas na vaststelling door Provinciale Staten kan het financiële hoofdstuk van het PMG openbaar gedeeld worden. Dit zal in november 2016 zijn.	n.v.t.
Keetpoortsluis: AGV46 -> GV57	Project AGV46 Keetpoortsluis (recreatie) blijkt GV57 te zijn geworden, echter daar staat de Keetpoortsluis niet meer expliciet bij vermeld. In convenant "Naarden buiten de Vesting" is afgesproken dat er financiële middelen vanuit Groene Uitweg naar de Keetpoortsluis gaan.	We proberen zo zuiver mogelijk inzicht te houden in de projectnummering en benamingen. Dit jaar is er een grote slag gemaakt vanwege de vaststelling van het Programma Gooi en Vechtstreek. Afspraken in overeenkomsten en convenanten worden nagekomen. In het vorig concept-PMG 2016-2020 gaf u aan dat over de voorwaarden waaronder dit project (Keetpoortsluis) tot uitvoering gebracht kan worden nog nadere (financiële) afspraken gemaakt moesten worden. Dit heeft o.a. geresulteerd in het convenant. GV57 omvat het project binnendoorvaarverbinding. Dit houdt tevens in de optimalisatie van bestaande infrastructuur, waaronder de aanpassing van de Keetpoortsluis.	Aangegeven bij GV57 dat GV46 hier onderdeel van uitmaakt.

2.6 Advies andere betrokken partners

Van de andere betrokken partners hebben wij de volgende reacties op het concept-Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 ontvangen:

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland			
Natuurcompensatie	Bij project LH05 wordt aangegeven dat HHNK in de gemeente Zeevang een nieuw gemaal aanlegt, waarbij een watergang dwars door het NNN loopt. HHNK compenseert de schade aan 2 ha natuur door de aankoop van 2 ha grond nabij Schardam. Op basis van het kaartmateriaal ligt deze compensatie dicht bij het dorp Schardam. De afspraken waren dat de Schardammerkoog in zijn geheel zou worden verworven als compensatie voor alle natuurschade rondom het gemaal en de verdere dijkversterking. Gevraagd wordt waarom er nu voor een ander gebied gekozen is.	In de natuurcompensatieovereenkomst Gemaal Schardam en toevoerleiding is de natuurcompensatie voor de dijkverzwaring losgekoppeld. De natuurcompensatie voor gemaal en toevoerleiding is inmiddels uitgevoerd door HHNK. Er diende 2 ha te worden gecompenseerd. Er is 5 ha gerealiseerd. De 3 ha extra wordt overeenkomstig de overeenkomst in reserve gehouden voor in de toekomst compensatie plichtige activiteiten, waaronder mogelijk de dijkverzwaring. In het kader van de realisering van de natuurcompensatie is ten tijde van de voorbereiding gesproken over realisatie van NNN in de gehele Schardammerkoog. Daar is onderzoek naar gedaan, doch dat bleek in de praktijk niet realiseerbaar. Wel is zoals reeds genoemd 3 ha extra gerealiseerd en zijn	n.v.t.

Onderwerp	Samenvatting opmerking	Reactie GS	Aanpassing PMG
		door HHNK ook daar de benodigde waterbeheerwerkzaamheden uitgevoerd.	
Natuurcompensatie	Bij project LH21 wordt aangegeven dat voor de bouw van de woonwijk Waterrijk bij Oosthuizen weidevogelleefgebied wordt aangetast. Als natuurcompensatie zal het NAM terrein worden ingericht als weidevogelleefgebied. In het verleden is beloofd dat het NAM terrein na verwerving zou worden ingericht als weidevogelgebied ter compensatie van het verloren gegane weidevogelgebied door de bouw van het bedrijventerrein aan de noordzijde van Oosthuizen. Nu wordt over de compensatie van dat bedrijventerrein niet meer gesproken en is het plotseling ter compensatie van de latere woonwijk Waterrijk. Gevraagd wordt waarom dit aangepast is en waar de compensatie voor het industriegebied gebleven is.	Afspraken over het bedrijventerrein bij Oosthuizen zijn bij de provincie niet bekend. Wat betreft het NAM terrein is ooit in het kader van de landinrichting Zeevang (ruim 10 jaar geleden) besproken of aankoop (destijds door BBL) en inrichting in het kader van de landinrichting mogelijk zou zijn. Dat onderdeel van het landinrichtingsplan is echter nooit tot realisatie gekomen.	n.v.t.
Natuurcompensatie	Gevraagd wordt om op de hoogte te worden gehouden van de ontwikkelingen rond de Westfriisaweg N23 (Project HNH04). De voorgestelde compensaties zijn niet transparant weergegeven.	De natuurcompensatie in het kader van de Westfriisaweg bestaat uit twee onderdelen: 1. Compensatie verbindingzones. De exacte maatregelen zijn beschreven in het Provinciaal Inpassingsplan (PIP). De uitvoering vindt plaats door de aannemer, gelijktijdig met de uitvoering van de wegwerkzaamheden. 2. Compensatie weidevogelleefgebied. Er is een vast bedrag gereserveerd. Voor de realisatie is opdracht verstrekt aan de agrarische natuurvereniging op grond van een voorstel (op basis van offerte) om invulling te geven aan dit onderdeel van de natuurcompensatieplicht. Uitvoering vindt komende jaren plaats gericht op o.a. weidevogelbeheer en inrichting van een aantal kleine terreinen/overhoeken. Wij zullen u op de hoogte houden van de ontwikkelingen rond de Westfriisaweg.	n.v.t.

Provinciale Staten van Noord-Holland**Haarlem, 4 oktober 2016****Onderwerp: Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021****Bijlagen:**

- 1. Aanbiedingsbrief aan PS**
- 2. Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021**
- 3. Nota van Beantwoording**
- 4. Brief aan partners in het veld**

1. Inleiding

Op 11 maart 2013 hebben Provinciale Staten de Agenda Groen vastgesteld. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) is een uitvoeringsprogramma, behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van fysieke projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en waarbij de provincie een financiële investering doet of personele inzet pleegt.

Het PMG is een sturingsinstrument om Noord-Holland groen te houden en nog groener te maken. Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd. Het PMG 2017-2021, dat nu ter besluitvorming voorligt, is afgestemd met de gebiedscommissie Laag Holland, Stuurgroep Gooi en Vechtstreek, Noord-Hollandse gemeenten, terrein behorende organisaties, waterbeheerders en andere betrokken partners. Hen is gevraagd om reactie te geven op de concepttekst van het PMG 2017-2021. In de nota van beantwoording is aangegeven welke partners hebben gereageerd, wat de reactie van GS op deze vragen is geweest en of en zo ja, hoe wij de reacties hebben verwerkt in het definitieve PMG.

Het moment waarop het definitieve PMG wordt vastgesteld is gekoppeld aan de provinciale planning&control-cyclus. Het PMG 2017-2021 vervangt het PMG 2016-2020 en treedt op 1 januari 2017 in werking. Dit past binnen de wens die uw Staten hebben uitgesproken met de motie 53/2014 om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op de 'groene kerntaak' en dat daartoe het PMG ter besluitvorming aan uw Staten wordt voorgelegd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria**Voorstel:**

1. Provinciale Staten besluiten het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 vast te stellen.

Het PMG wordt gefinancierd uit investeringsmiddelen zoals de Reserve Groen, TWINH-budgetten en de (in de komende jaren uit te faseren) Reserve ILG en de Voorziening ILG. De Reserve Groen

wordt jaarlijks gevuld met investeringsmiddelen uit het provinciefonds en met middelen die voortvloeien uit de verkoop van provinciale gronden. De juridische instrumenten om deze investeringen te doen zijn de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (de zgn. SKNL-regeling), de Uitvoeringsregeling Groen, de Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling bij de begroting en opdrachten aan derden.

Het PMG geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van de doelen uit de Agenda Groen die betrekking hebben op:

- het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het verwerven en inrichten van gronden die nog niet als NNN gerealiseerd zijn;
- Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS): het realiseren van instandhoudingsdoelen middels de daarvoor te nemen fysieke maatregelen;
- verbindend groen: het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen door de gehele provincie, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen. Hiertoe behoort ook het koppelen van de aanleg van natuurverbindingen aan de realisatie van infrastructurele projecten;
- natuurcompensatie: compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- recreatieve verbindingen: het vergroten en verbeteren van de beleefbaarheid en recreatieve toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur.

We werken aan deze doelen in samenwerking met onze partners in het veld.

Het PMG maakt inzichtelijk aan welke fysieke groenprojecten de provincie werkt, in welke fase de projecten zich bevinden (studiefase, planfase, realisatiefase of gerealiseerd) (zie tabel 1) en welke doelen met de projecten gerealiseerd worden.

Het PMG 2017-2021 bevat projecten (117) en subsidieregelingen (8) voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld.

Positie PMG ten opzichte van Hoofdstuk Groen in de begroting

Vanaf het Begrotingjaar 2016 is het programma Groen als een apart hoofdstuk in de Provinciale Begroting opgenomen (hoofdstuk 6). Het PMG vormt de input voor onderdeel 6.1 van de Begroting.

Projectvoortgang

De provincie Noord-Holland voert binnen het PMG projecten en gebiedsprogramma's uit:

- Een project in het PMG doorloopt drie fasen: de studiefase, de planfase en de realisatiefase. Gerealiseerde projecten worden na financiële afronding en overdracht aan de eindbeheerder uit het PMG gehaald. In het PMG 2017-2021 is weergegeven in welke fase de projecten zich bevinden per 1 januari 2017. De projectleiding van projecten kan door de provincie zelf gebeuren, of door externe partijen, waarbij de provincie de rol van medefinancier of partner vervult.
- De gebiedsprogramma's worden altijd door de provincie zelf getrokken. De programma's bestaan uit een hoeveelheid projecten in een gebied, die zich in verschillende fasen

bevinden. Afzonderlijke projecten binnen de programma's kunnen ook door externe partijen getrokken worden. In het PMG 2017-2021 zijn het Programma Gooi- en Vechtstreek en het Gebiedsprogramma Groene Uitweg integraal opgenomen.

Tabel 1: Projectstatus in het PMG 2017-2021¹.

Wat	Aantal projecten	Trekkende partij projecten
Programma Gooi en Vecht	39	Provincie (23), derden (16)
Natura2000/PAS	24	Provincie (23), derden (1)
Natuurcompensatie	15	Provincie (2), derden (13)
Overige projecten studiefase	13	Provincie (8), derden (5)
Overige projecten planfase	7	Provincie (6), derden (1)
Overige projecten realisatiefase	19	Provincie (7), derden (12)
Totaal projecten PMG 2017-2021	117	Provincie (69), derden (48)

Alle projecten in het PMG zijn te vinden op onze website via een digitale kaart. Deze kaart wordt minimaal één keer per jaar geactualiseerd. In één oogopslag is te zien waar de provincie werkt aan het groen of een bijdrage aan het groen levert:

<http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm>. Daarnaast is in bijlage 5 van het PMG een kaart opgenomen waarop is aangegeven waar en in welke fase de PMG-projecten zich bevinden.

Natuurnetwerk Nederland

Voor het realiseren van de volledige NNN-opgave zijn veel projecten geprogrammeerd in het PMG 2017-2021. Wij streven ernaar het NNN te realiseren in 2027. Om dit te bereiken willen we tenminste 250 hectare per jaar realiseren. Per NNN-project uit het PMG wordt door de projectleiders nader in beeld gebracht waar de opgave ligt voor NNN-realisatie en welke strategie mogelijk is om de realisatie van het NNN te versnellen en de ambitie van 250 hectare per jaar te halen. In overleg met de partners in het veld wordt tevens gezocht of versnelling van de realisatie van het NNN mogelijk is en hoe dit geprogrammeerd kan worden.

Voortgang NNN

Van de 56.268 hectare NNN in Noord-Holland (totaal oppervlak vastgesteld NNN uit Ontwerp natuurbeheerplan 2017), is 50.127 hectare gerealiseerd (per 1-1-2016). Er moet nog 6.141 hectare worden ingericht. Na inrichting en overdracht aan de eindbeheerder kunnen deze hectares als gerealiseerd worden meegerekend. Van de 6.141 hectare is 4.365 hectare op dit moment nog niet beschikbaar om te worden ingericht. Hiervoor is nog verwerving of functiewijziging op particuliere grond nodig. In tabel 2 is de stand van zaken weergegeven (peildatum 1 januari 2016). In het PMG is daarnaast een voortgangkaart opgenomen waarop onder meer zichtbaar is welke deel van het NNN gerealiseerd is en welke delen verworven zijn maar nog niet ingericht.

¹ Dit betreft de verwachte fasering per 1-1-2017.

Tabel 2: Stand van zaken NNN 1-1-2016 (in hectare).

	Gereed	Nog te realiseren
NNN gerealiseerd	50.127	
Niet verworven en niet ingericht		4.365
Wel verworven, niet ingericht		1.776
Totaal	50.127	6.141

Natura2000 en Programma Aanpak Stikstof

In de Natura2000-gebieden moeten de komende jaren maatregelen genomen worden om de staat van instandhouding van de natuur te behouden en te verbeteren. Voor elk van deze gebieden moet een Natura2000-beheerplan worden opgesteld. Met de beheerders van Natura2000-gebieden is een raamovereenkomst gesloten voor uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen (Programma Aanpak Stikstof). Eind 2016 verwachten we te starten met de uitvoering van de maatregelen, zoals het aanleggen van stuifkuilen en het verwijderen van begroeiing. Wanneer de Natura2000-beheerplannen zijn vastgesteld, grotendeels in 2016, starten ook de overige maatregelen (niet-PAS) die beschreven staan in het beheerplan.

Voor Natura2000 (maatregelen op basis van PAS en beheerplannen) zijn 24 projecten opgenomen in het PMG. De uitgaven voor PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof) van € 28 miljoen zijn volledig geraamd in 2016. Er speelt echter nog een staatssteundiscussie. Omdat hierdoor niet alle projecten de in 2016 geplande subsidiebeschikking kunnen krijgen, moet deze kasraming zeer waarschijnlijk bij de Laatste Begrotingswijziging 2016 worden aangepast.

Verbindend groen

In 2016 is de natuurbrug Hoorneboeg over de provinciale weg Hilversum-Utrecht (N417) geopend. Daarnaast is in 2016 gewerkt aan de natuurbrug Zeepoort over de provinciale weg naar Bloemendaal aan Zee (uitvoering is gestart in september 2016) en de natuurbrug Duinpoort over de spoorlijn Haarlem-Zandvoort (planning start van de werkzaamheden: najaar 2016). Bij de Franse Kampweg (N236, Bussum) wordt een veilige oversteek gemaakt voor fietsers en voetgangers, gecombineerd met enkele faunavoorzieningen. Naast deze natuurbruggen werken we aan het 'programma verbinden en ontsnipperen' waarin de aanleg van natuurverbindingen gekoppeld wordt aan de realisatie van infrastructurele projecten. Zo zijn bij de provinciale weg Limmen-Uitgeest (N203) gelijktijdig met asfalteringswerkzaamheden faunapassages gemaakt waardoor natuurgebieden aan beide zijden van de weg verbonden zijn. In het voorjaar van 2016 is het onderzoek van Rijkswaterstaat en provincie Noord-Holland naar het gebruik van faunavoorzieningen door dassen afgesloten: we weten nu hoe dassen natuurbruggen gebruiken en hoe we sterfte op provinciale wegen kunnen verminderen. Nieuwe kennis die provincie-overstijgend is en ook internationaal belangstelling trekt. We blijven investeren in de realisatie van natuurverbindingen, zodat soorten zich makkelijker kunnen verplaatsen.

Natuurcompensatie

Voor een aantal ruimtelijke ontwikkelingen binnen Noord-Holland zijn natuurcompensatieafspraken gemaakt. In het PMG 2017-2021 zijn vijftien natuurcompensatie projecten opgenomen. Hierdoor kan verantwoording worden afgelegd over de realisatie ervan.

Recreatieve verbindingen

De provincie investeert ook in 2017 in de toegankelijkheid van de provinciale groenstructuur voor onder meer wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van regionale routenetwerken en het oplossen van knelpunten in stad-landverbindingen met kernen van meer dan 30.000 inwoners. Voor de uitvoering zal in 2017 de Uitvoeringsregeling Groen, onderdeel recreatieve verbindingen, worden gecontinueerd. Daarnaast stimuleren we in 2017 de realisatie van toeristische overstappunten met de Uitvoeringsregeling Groen.

3. Financiering en communicatie

In het PMG is een onderscheid gemaakt in:

- raming voor de PMG-periode 2017-2021. De totale financieringsbehoefte, inclusief de grondverwerving, bedraagt voor de jaren 2017 tot en met 2021 ca. 180,2 M€;
- doorkijk voor de periode 2022 tot en met 2027, aangezien dit de periode is waar de restanttaakstelling NNN gerealiseerd moet worden. Voor deze doorkijk zijn de financiële cijfers gebaseerd op (globale) uitgangspunten/aannames en normbedragen.

De financiële cijfers in het PMG zijn gebaseerd op de volgende (globale) uitgangspunten/aannames en normbedragen:

- Op grond van het huidige beleid wordt ingeschat dat het grootste deel van de grond, benodigd voor de realisatie van NNN, via SKNL functiewijziging beschikbaar komt voor inrichting als natuur. Veel hangt af van de bereidwilligheid van grondeigenaren. Op basis van de te voeren gesprekken met grondeigenaren kan echter blijken dat SKNL in bepaalde gevallen niet mogelijk of wenselijk is, waardoor de wijze van grondverwerving in de loop der tijd kan wijzigen. Dat heeft dan ook weer gevolgen voor het kasritme in het PMG.
- Voor aan- en verkoop van grond en functiewijziging en inrichting via SKNL worden normkosten per hectare gehanteerd ten behoeve van de financiële programmering in het PMG. Deze normkosten zijn gebaseerd op de ervaring van de afgelopen jaren. Komend jaar wordt nader onderzocht of de aannames ten aanzien van de normbedragen wellicht moeten worden bijgesteld in het PMG 2018-2022. Dit kan leiden tot een wijziging in de totale financieringsbehoefte.
- Er zitten elk jaar nog schommelingen in de hectares restanttaakstelling NNN. Ieder jaar worden delen van het NNN begrensd en onbegrensd. Hoewel we verwachten dat deze schommelingen in de loop der tijd afnemen, heeft dit wel gevolgen voor het financiële meerjarenbeeld, want aan elke hectare restanttaakstelling zijn verwervingskosten en inrichtingskosten verbonden.

De Reserve Groen is de belangrijkste dekkingsbron van het PMG. De Reserve Groen is de bestemmingsreserve waarmee verwerving en inrichting van NNN en maatregelen in Natura2000-gebieden worden gefinancierd. Deze reserve wordt voornamelijk gevoed door:

1. Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt;
2. Opbrengsten uit verkoop van gronden (de voormalige PASO- en BBL-gronden).

De Reserve Groen biedt de eerstkomende jaren voldoende ruimte om de ambities uit het PMG te kunnen realiseren. Op basis van de huidige ramingen ontstaat vanaf 2025 een tekort aan middelen om de NNN-taakstelling te kunnen realiseren. Overigens dient hierbij te worden aangetekend dat de realisatie van het NNN, ook toen het Rijk nog verantwoordelijk was voor financiering hiervan, nooit volledig was gedekt en middelen steeds 'gaandeweg' werden vrijgemaakt.

Bij dit PMG spelen een aantal risico's. Voor deze risico's nemen wij de volgende beheersmaatregelen:

Risico	Effect	Beheersmaatregel
Het duurder uitvallen van een project.	Overbesteding	- Regelmatige voortgangsgesprekken met de projectleiders. - Regelmatig updaten van de 'factsheets' behorende bij de projecten in het PMG. - Betere grondstrategie in beeld brengen per project.
Mogelijke subsidieontvangers vragen geen subsidie aan (onderbesteding) zodat doelstellingen niet worden gehaald.	Onderbesteding	Wij stimuleren mogelijke aanvragers om subsidies voor het bereiken van onze doelen, aan te vragen. Per jaar bekijken wij of een subsidie (opnieuw) beschikbaar kan worden gesteld.
Gronden worden minder snel verkocht of voor een lagere prijs verkocht. Gronden worden minder snel gekocht of voor een hogere prijs gekocht.	Verkeerde inschatting van kosten voor grondverwerving en opbrengsten uit verkoop	Op project- en provinciaal niveau is een exacte raming van kosten van grondverwerving en opbrengsten uit verkoop onzeker. Wij sturen op de hoeveelheid gronden die te koop wordt aangeboden en de hoeveelheid aankoopprocedures dat wordt gestart door dit jaarlijks opnieuw in te schatten. De werkelijke realisatie kan altijd afwijken van de raming. In de jaarrekening zal het verschil worden toegelicht in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast is bij verwerving op vrijwillige basis en bij verkoop uiteraard overeenstemming nodig met de (ver)kopende partij. Indien daartoe bestuurlijk wordt besloten is het mogelijk om ook andere instrumenten in te zetten.
Er ontstaat op den duur een tekort voor de dekking van het PMG.	Dekkingstekort	Per jaar actualiseren we het PMG. De Reserve Groen biedt deze coalitieperiode voldoende ruimte om de ambities uit het coalitieakkoord te kunnen realiseren. Op basis van de huidige aannames en ramingen ontstaat er een tekort in 2025. We zullen tijdig bekijken hoe we dit gaan oplossen.
Onzekerheid in projectplanning	Vertraging	Het beschikbaar komen van grond is bepalend voor realisatie. Vroeg in het project worden daarom keukentafelgesprekken gevoerd, om zicht te krijgen op mogelijkheden voor verwerving.
Naar oordeel van de beheerders is bij het gebruik van de huidige uitvoeringsregeling voor de N2000 herstelmaatregelen, mogelijk sprake van	Vertraging	Doordat bij het gebruik van de huidige uitvoeringsregeling voor de N2000 herstelmaatregelen, naar oordeel van de beheerders, mogelijk sprake is van ongeoorloofde Staatssteun lopen de beheerders mogelijk een financieel risico (naheffing vanuit EU). De beheerder willen dit risico niet nemen en zouden daardoor mogelijk geen uitvoering geven aan de maatregelen. Beheersmaatregel is dat op landelijk en provinciaal niveau afspraken worden gemaakt met de beheerders over hoe om te

Risico	Effect	Beheersmaatregel
ongeoorloofde Staatssteun, waardoor zij geen subsidie voor maatregelen aanvragen.		gaan met dit risico (bijvoorbeeld andere manier van wegzetten geld gebruiken).

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door uw Staten zal het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 tezamen met de Nota van Beantwoording naar onze partners in het veld worden gestuurd.

Tevens zal na de vaststelling van het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 door uw Staten deze digitaal beschikbaar worden gesteld.

Het PMG wordt jaarlijks geactualiseerd.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 71

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 4 oktober 2016;

gelet op motie 53/2014 waarmee Provinciale Staten de wens uitspreken om via de P&C-cyclus goed sturing te kunnen geven op haar 'groene kerntaak';

besluiten:

1. Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2017-2021 vast te stellen.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d.	7-11-2016
Commissie	
Datum commissievergadering	27-10-2016
Onderwerp: Provinciaal meerjarenprogramma Groen 2017-2021	

Uw contactpersoon

E. Krijgsman

AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288

krijgsmene@noord-holland.nl

2 november 2016

1|5

De commissie adviseert:

Een meerderheid van de commissie kan de *Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021* als hamerstuk wil doorgeleiden naar PS. De SP beraadt zich hierop. De commissie wacht de reactie van de SP af. Voorlopig aangemerkt als bespreekstuk in de Statenvergadering van 7 november.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie NLM: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie NLM van 27 oktober 2016:

6a. Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

EERSTE TERMIJN

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vindt dat het PMG helder en uitvoerig informeert over de groenprojecten, de kosten daarvan en het realiseren van de doelen uit de Agenda Groen. Hij kan zich vinden in de Nota van Beantwoording van GS en adviseert PS om het PMG 2017-2021 vast te stellen.

De heer **Klein** (CU/SGP) maakt GS een compliment voor het heldere en goed leesbare programma. Hij heeft zorgen over het monitoren van de effecten van de PAS-regeling en vraagt of er een monitoringinstrument is om te meten of de verwachte effecten bereikt worden. Verder vraagt hij naar aanleiding van het overzicht van de realisatie van het NNN wat de restopgave is.

De heer **Pieterman** (50PLUS) vindt dat het PMG de resultaten en doelen duidelijk aangeeft. Hij vraagt waarom de conclusies uit de pilot met minder beheer en onderhoud niet zijn besproken met de recreatieschappen, omdat daardoor de beheerskosten omlaag zouden kunnen. Dit past in de verbindende rol van de provincie.

De heer **Van Liere** (PvdD) memoreert het tekort in de Reserve Groen om het PMG uit te voeren. Verder vindt hij dat de PAS, een schoonrekenmethode die vervuiling faciliteert, niet in het PMG thuishoort.

De heer **Kramer** (GroenLinks) maakt GS complimenten voor het overzicht van alle groene projecten van de provincie. Hij wil meer focus op het versnellen van de NNN-projecten naar de uitvoeringsfase en op de restantopgave NNN. Hij vraagt GS het gewenste eindbeeld voor 2027 in kaart te brengen en wil de Reserve Groen ophogen om tekorten in 2025 te voorkomen. Verder roept hij GS op in gesprek te gaan met

gemeenten en recreatieschappen over de wijze waarop moet worden omgegaan met recreatievoorzieningen in de natuur. Het onderwerp leeft bij alle belanghebbenden.

De heer **De Kam** (CDA) heeft geen opmerkingen over het PMG.

Mevrouw **De Groot** (SP) is blij met de definitie van natuurcompensatie en ziet dat er in het PMG veel natuur wordt gecompenseerd. Helaas is dat meestal natuur in groen gebied, waarbij geen bebouwing wordt gesloopt. Ze vraagt wanneer meer gebouwen en wegen worden geruimd ten behoeve van de natuur. Het voorstel van Staatsbosbeheer om meer bos te planten is interessant. SP overweegt hierover een motie in te dienen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) stelt voor dan eerst te stoppen met het vervangen van bos door heide in het Goois Natuur Reservaat (GNR).

Mevrouw **De Groot** (SP) steunt dit voorstel, maar heeft ook andere suggesties. Ze refereert aan haar technische vraag over een gecombineerde aanpak van geluidshinder en de stikstofuitstoot c.q. neerslag conform de PAS bij de N246. GS antwoorden dat dit niet kan, maar mevrouw De Groot denkt dat overleg tussen Rijk en provincie tot een oplossing kan leiden. Mogelijk stimuleert ze dit overleg met een motie.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vindt het PMG een indrukwekkend overzicht, maar ziet veel versnippering in de projecten. De PvdA hoopt dat dit eenvoudiger kan en wil met de nieuwe Wet natuurbescherming beleid en uitvoering tegen het licht houden. De provincie stevent nu af op een postzegel-natuurbeleid. Meer ambitie en financiering door lumpsums zijn mogelijke oplossingen. Mevrouw Jellema vraagt waarom het project Natuurverbinding Zeevang Purmerend is gestopt. De staatssteundiscussie over fosfaatrechten is inmiddels uitgesteld tot 2018. Ze vraagt of dit gevolgen heeft voor andere projecten en subsidietrajecten.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) herkent in het PMG duidelijk het investeren in Groen Kapitaal en groene groei. Ze begrijpt uit de zienswijze van de KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland dat de communicatie over natuurcompensatie niet duidelijk is geweest en roept GS op de partners in gebieden met elkaar in gesprek te brengen over de haalbaarheid van de gestelde doelen. D66 is heel positief over het PMG. Natuur is flexibel en weerbaar, dus het programma moet daarin mee bewegen. Voor D66 kan het PMG als hamerstuk worden doorgeleid naar PS.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) deelt de complimenten voor het uitvoerige PMG, dat doorgeleid kan worden naar PS. Ze vraagt of een koppeling tussen natuur- en klimaatdoelen mogelijk is, om natuur met een hoge klimaatwaarde te realiseren. In de fasering van de projecten in paragraaf 1.4 mist ze het moment waarop bewoners worden betrokken. Ze vraagt welke PAS-maatregelen worden genomen en hoe die werken en wil graag een rapportage over de effectiviteit van natuurbruggen.

De heer **Bond** (ged.) dankt de commissie voor de complimenten over het PMG.

De PAS gaat natuur en groen aan. Het heeft veel moeite gekost om het rekenmodel AERIUS op orde te krijgen. Het werkt nu en de PAS wordt jaarlijks gemonitord. De monitoring over 2016 is in de afrondende fase. Het rekenmodel is sterk verbeterd en wordt over twee jaar geëvalueerd.

De restopgave NNN is 6.000 min 300 ha.

Gedeputeerde stelt voor de vragen over de schappen te behandelen tijdens de behandeling van de discussienota van de PvdA. Daarin zit ook het onderdeel "recreatie en natuur" en de knelpunten daarin.

De **voorzitter** vult aan dat de nota wordt geagendeerd in de commissie EEB en dat de commissieleden van NLM worden uitgenodigd voor die vergadering.

De heer **Kramer** (GroenLinks) is ook voor een integrale discussie, maar vindt de Nota van Beantwoording soms kort door de bocht. Hij hoopt op een minder formele toon in de antwoorden, bijvoorbeeld op de vragen van de gemeente Amsterdam.

De heer **Bond** (ged.) wil graag in overleg met de gemeente Amsterdam, maar de crux van het probleem is dat Amsterdam niets extra's wil betalen voor de schappen. De discussie over de schappen is heel breed, van NNN tot de rol van gemeenten en schappen. Hij stelt voor tijd uit te trekken voor een breed debat binnen het kader van de bevoegdheden van de provincie in de gemeenschappelijke regelingen.

De provincie heeft voldoende geld. GS werken volgens de bekende begrotingssystematiek. In 2023 heeft de provincie meer zicht op de opbrengst van de BBL-gronden. De komende vijf tot zeven jaar kan de provincie de gewenste omvang NNN realiseren. Gedeputeerde is blij dat de oppositie niet meer zegt dat de provincie bezuinigt, maar hoopt dat men niet meer terugkomt op een vermeend tekort. De afspraak met het Rijk is heel hard. De provincie is verplicht het budget op te nemen in de meerjarenbegroting voor 2027.

Compensatie moet altijd in de omgeving. Het eindbeeld staat in de grove schets van het NNN. Soms pakt dit anders uit dan het vijftien jaar geleden is bedacht. Het realiseren van hectares moet dan op andere plekken dan eerst was gepland. Gedeputeerde noemt Wijdewormer en de Ster van Loosdrecht als voorbeelden van burgerbetrokkenheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of het betrekken van bewoners standaard in de fasering kan worden opgenomen.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat het betrekken van burgers bij de standaardmethode hoort. Het begint al bij de grondeigenaren. Hij beaamt dat de provincie dit altijd zorgvuldig moet doen, omdat een project sneller gerealiseerd kan worden als er draagvlak is. Soms lukt een project niet, zoals Zeevang Purmerend, waarbij de provincie zelfs met onteigening het gewenste eindresultaat niet kan behalen. Als er tijd is, wordt zo'n project geparkeerd om nieuwe ontwikkelingen af te wachten.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) hoort dat gedeputeerde het met haar eens is en wil burgerbetrokkenheid opnemen in de fasering.

De heer **Bond** (ged.) herhaalt dat dit al gebeurt.

GS hebben heel veel hectares bedrijventerreinen geschrapt in het kader van Plabeka en werken nu aan drie convenanten in Noord-Holland Noord. Bij het vrijvallen van terreinen bekijkt de provincie of deze kunnen worden ingezet voor andere doelen.

Mevrouw **De Groot** (SP) is daar heel blij mee, maar ziet het nog niet in de praktijk.

De heer **Bond** (ged.) weet dat er in twee convenanten in de regio Kennemerland bijna 200 ha is geschrapt. Het convenant in West-Friesland en Plabeka 3.0 zijn in ontwikkeling. Dat is natuur die niet wordt gebruikt voor bedrijventerreinen. Dat is pure winst aan de voorkant.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of er natuur komt als oude gebouwen gesloopt moeten worden.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat dit nieuwe bedrijventerreinen betreft. De provincie knapt oude terreinen op in het HIRB-programma. 75% van de bedrijventerreinen in Noord-Holland is al aangepakt. Gedeputeerde is heel trots op dit programma. Het is uniek in Nederland en zorgt dat bedrijven op hun oude terrein blijven. Dat levert op dit dossier ook winst op.

Natuurbruggen hebben camera's en worden stevig gemonitord.

De versnippering die de PvdA noemde is een kip-eiverhaal. Als de provincie de bevolking wil betrekken, moet het proces lokaal georganiseerd worden. Soms moeten gronden met snippers aan elkaar worden verbonden. Het uiteindelijke doel is een aaneengesloten volledig NNN. Natuurdoelen worden ook behaald met snippers NNN.

Over boskap zijn recent ook schriftelijke vragen gesteld. Soms moet bos gekapt worden om een voor de omgeving passend natuurdoel te halen. Goede communicatie hierover is cruciaal. Gedeputeerde heeft staande de vergadering een brief van Staatsbosbeheer ontvangen over het feit dat dit plan een idee is dat verder uitgewerkt moet worden.

Mevrouw **De Groot** (SP) vindt het wel een leuk idee.

De heer **Bond** (ged.) refereert aan het artikel in Trouw, dat Noord-Holland blijft zoals het is, met een fantastisch landschap waarin geen bomen moeten worden geplant.

TWEEDE TERMIJN

Mevrouw **Van Langen** (VVD) ziet dat de natuurcompensatie willekeurig lijkt en wil hiervoor graag duidelijke kaders voor gemeenten vaststellen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) is blij met deze steun.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft nog geen antwoord op haar vraag over subsidietrajecten die last hebben van de staatssteundiscussie.

De heer **Klein** (CU/SGP) heeft het antwoord op de vraag of stikstofdepositie wordt gemeten gemist. Hij heeft alle vertrouwen in het rekenmodel, maar wil zien of de maatregelen het beoogde effect sorteren om te kunnen bijsturen als iets een doodlopende weg blijkt. Het NNN-overzicht telt niet op tot het gewenste totaal. Hij vraagt of GS een doorkijkje kunnen geven voor de resterende opgave.

De heer **Kramer** (GroenLinks) herhaalt zijn pleidooi om al te sparen voor het NNN na 2025 om de financiering van het NNN zeker te stellen. Uiteraard moet de provincie gemaakte afspraken met het Rijk nakomen, maar nu wordt een grote rekening gelegd bij de dan zittende Staten.

De heer **Van Liere** (PvdD) zal de twee vragen van gedeputeerde meenemen in de Algemene Beschouwingen. Gezien het betoog over het belang van bomen in de natuur pleit hij voor een discussie over het Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen, waarin boomkap is voorzien. Hij is benieuwd wat de VVD daarvan vindt.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) heeft hierover ook vragen en deelt de zorg van de heer Van Liere. Terreinbeherende organisaties (TBO's) hebben een eigen verantwoordelijkheid in de keuze van beheertypen. De provincie wil geen extra regels, maar met zulke grote hoeveelheden en gezien de discussie over de aanleg van extra bos wil mevrouw Van Langen hierin een beschermstap inbouwen.

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft nog geen antwoord op haar vraag over de N246. Ze wil weten of ze een Kamerlid moet vragen contact op te nemen met GS of dat GS contactleggen met de minister.

De heer **Bond** (ged.) vraagt mevrouw De Groot het via het Kamerlid van de SP te spelen.

Het Rijk is verantwoordelijk voor de PAS-meting. De kaart wordt jaarlijks aangepast. Er mogen in bepaalde gebieden geen rode hexagonen voorkomen. De provincie moet haar beleid hierop aanpassen. Die invulling is niet vrijblijvend.

Gedeputeerde heeft voldoende gezegd over het budget. De provincie heeft een verplichting en daar houdt ze zich aan.

Noord-Holland komt inderdaad nog hectares tekort, maar het eindbeeld is helder. De afspraak is het realiseren van het gehele NNN. PS hebben ingestemd met 250 ha per jaar. Dit is heel ambitieus, maar GS werken er hard aan.

De fosfaatrechten liggen bij het Rijk. Het gaat om 100 miljoen euro Europese compensatie, wat naar nu blijkt staatssteun is. Dat is een probleem, ook voor een groot aantal boeren in Noord-Holland. De staatssecretaris zoekt naar een oplossing en GS volgen dit proces op de voet.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) ontvangt graag de cijfers over de monitoring van de natuurbruggen.

De heer **Bond** (ged.) vraagt deze gegevens op bij het GNR. Aan het einde van de vorige periode is een overzicht verschenen over het effect van natuurbruggen. Hij probeert een totaalbeeld op te stellen over de effecten van natuurbruggen, maar is daarvoor afhankelijk van de input van externen.

De **voorzitter** concludeert dat de meerderheid van de commissie de *Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG) 2017-2021* als hamerstuk wil doorgeleiden naar PS. De SP beraadt zich hierop. De commissie wacht de reactie van de SP af.

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 7 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W.J. Ates-Janssens

Doorkiesnummer 0235143784

janssensw@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Schriftelijke reactie op vragen van de commissie NLM over agendapunt
6a Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen en 6B Voordracht Na-
tuurbeheerplan 2017

Verzenddatum

- 7 NOV. 2016

Kenmerk

816248 / 876489

Geachte leden,

Uw kenmerk

Tijdens de commissie Natuur, Landschap en Milieu van 27 oktober jl.
heeft gedeputeerde Bond toegezegd schriftelijk reactie te geven op
enkele gestelde vragen. Met deze brief doen wij deze toezegging ge-
stand.

6A Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen

De fractie van de VVD heeft verzocht om cijfers over de monitoring van
de natuurbruggen. Wij kunnen u berichten dat in internationaal en na-
tionaal verband veel onderzoek wordt gedaan naar het functioneren van
ecologische verbindingzones, faunavoorzieningen en ecoducten in het
bijzonder. De provincie Noord-Holland is op de netwerken aangesloten
waarbinnen de onderzoeksresultaten verspreid worden. Op de ecoduc-
ten die in Noord-Holland zijn aangelegd lopen ook monitoringonder-
zoeken. Wij kunnen u begin 2017 een overzicht doen toekomen van de
lopende onderzoeken in onze provincie. In dat overzicht wordt de in-
formatie over natuurbruggen in het Gooi, meegenomen.

6B Voordracht Natuurbeheerplan 2017

Zienswijze stichting De Limiten en Valkeveen

U heeft naar aanleiding van het inspreken van mevrouw Mak van Waay
namens stichting De Limiten en Valkeveen gevraagd om een toelichting
op de reactie van ons college op de zienswijze van genoemde stichting.
Genoemde stichting vraagt in de zienswijze om percelen te begrenzen
als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en te verwijderen van kaart 2, deel-
kaart droge dooradering. Wij hebben bij het behandelen van de ziens-
wijzen contact gehad met de stichting. Bij het inspreken is de stichting
vooral ingegaan op het leefgebied droge dooradering en het aanpassen

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

van het beheertype aan het beheertype dat van toepassing is voor de Zanderij. Door ons college is, binnen het kader van het Programma Gooi & Vechtstreek, kort geleden gestart met een proces rond het realiseren van het NNN in het Gooi. In dat kader kan afgewogen worden of de NNN-begrenzing in deze regio kan worden aangepast en of de Limiten aan het NNN moeten worden toegevoegd. Een afweging hierover zal plaatsvinden op basis van de ecologische kwaliteit van het gebied en op basis van de zekerheid dat een eventuele nieuwe begrenzing op korte termijn kan worden ingericht en beheerd als natuur. Zolang geen sprake is van NNN-begrenzing wordt geen beheertype toegekend en blijft het gebied op kaart 2 leefgebied droge dooradering.

Verschillenkaart NNN-PRV

U heeft een toelichting gevraagd op (bijlage 2) de Verschillenkaart NNN-PRV, specifiek over de onttrekkingen aan het NNN in de Gooi- & Vechtstreek. Deze onttrekkingen zijn met name het gevolg van verfijning van de NNN-begrenzing. Deze verfijning was nodig, omdat bleek dat in veel gevallen nog openbare wegen, huizen, tuinen en bedrijven als NNN begreemd waren. Voor de gehele provincie zijn wij de afgelopen jaren bezig geweest met een stapsgewijs verfijning van de begrenzing, waarbij wij kadastrale en topografische kaarten gebruiken. Bij de actualisatie van de PRV (bijlage 3 van de vergaderstukken voor de commissie NLM) worden in één ronde de wijzigingen van het NNN uit de Natuurbeheerplannen 2015, 2016 en 2017 verwerkt. In de verschillenkaart NNN-PRV zijn dus ook de onttrekkingen uit het NNN van voorgaande jaren zichtbaar gemaakt. Met deze aanpassing brengen we de kaarten in de PRV weer in overeenstemming met het Natuurbeheerplan, hetgeen voor alle gebruikers van de kaarten helderheid verschaft.

Knelpunten TBO's

De gedeputeerde heeft toegezegd te zullen nagaan welke knelpunten er optreden bij de terreinbeherende organisaties. Wij hebben een regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg met de terreinbeherende organisaties en de agrarische collectieven. Eventuele knelpunten komen daar ter sprake. Wij zullen bij de eerstvolgende overleggen dit punt opnieuw ter sprake brengen.

Status van het recreatiegebied bij Geestmerambacht

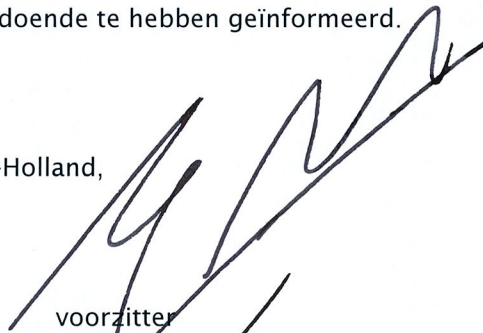
U heeft gevraagd of het recreatiegebied Geestmerambacht een andere bestemming kan krijgen en u heeft gevraagd naar de bescherming van de natuur in Geestmerambacht. In dit Natuurbeheerplan worden hieraan geen wijzigingen aangebracht. Er is een traject gestart om, samen met recreatieschappen, te onderzoeken waar de recreatiefunctie spanning geeft met de natuur, en hoe de natuur in recreatieschappen het beste kan worden beschermd. Er is gestart met de recreatieschappen Spaarnwoude en Geestmerambacht, daarna volgen de andere recreatieschappen.

Wij gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergman

voorzitter
J.W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid
van het college dat met dit onderwerp is belast.

Natuurbeheerplan 2017 Noord-Holland

27 september 2016

NATUUR

INHOUD

4 1 Wat is het Natuurbeheerplan?

- 5 1.1 Inleiding
 - 5 Natuur en de verantwoordelijkheid van de provincie
 - 5 Het Natuurbeheerplan en de Agenda Groen
- 6 1.2 Opbouw van het Natuurbeheerplan
 - 6 Toelichting op de kaarten
- 7 1.3 Wijzigingen in het Natuurbeheerplan
- 8 1.4 Wijze van totstandkoming en rechtsbescherming
- 8 1.5 Het Natuurbeheerplan en de Provinciale Ruimtelijke Verordening
- 9 1.6 Relatie Natuurnetwerk Nederland en Natura2000

11 2 Natuur- en landschapsbeheer en andere overheden

- 12 2.1 Inleiding
- 12 2.2 Internationale verdragen en de Europese Unie
- 13 2.3 Rijksoverheid
- 14 2.4 Waterschappen
- 14 2.5 Interprovinciale samenwerking
- 15 2.6 Regierol

16 3 Subsidie voor natuur- en landschapsbeheer

- 17 3.1 Inleiding
- 17 3.2 Instrumentarium
 - 17 3.2.1 Beheertypen- en ambitiekaart
 - 18 3.2.2 Index Natuur en Landschap en Catalogus Groenblauwe Diensten
 - 18 3.2.3 Vernieuwing gaat voort
- 19 3.3 Inleiding SNL
- 19 3.4 Subsidie aanvragen voor natuur- en landschapsbeheer, SVN-L-N
 - 19 3.4.1 Doelgroep
 - 20 3.4.2 Subsidiabele kosten SVN-L-N
 - 20 3.4.3 Verplichtingen van de beheerder SVN-L-N
- 20 3.5 Subsidie aanvragen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer SVN-L-A
 - 21 3.5.1 Doelgroep SVN-L-A
 - 21 3.5.2 Subsidiabele kosten SVN-L-A
 - 22 3.5.3 Verplichtingen van de beheerder SVN-L-A
- 22 3.6 Subsidie aanvragen voor eenmalige kwaliteitsimpuls of functiewijziging (SKNL)
 - 23 3.6.1 Investeringsubsidie voor natuur en landschap (kwaliteitsimpuls)
 - 23 3.6.2 Subsidie voor functiewijziging
- 25 3.7 Recreatieschappen
- 25 3.8 Overige subsidieregelingen voor natuur- en landschapsbeheer
 - 25 3.8.1 Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)
 - 26 3.8.2 Stimuleringsregeling landschapselementen
 - 26 3.8.3 Stimuleringsregeling soortenbescherming
- 26 3.9 Certificering
- 27 3.10 Monitoring en evaluatie
 - 28 3.10.1 Monitoring

- 29 3.11 Geborgd vertrouwen
- 30 3.12 Toezicht en sancties
- 30 3.12.1 Natuurbeheerders
- 30 3.12.2 Agrarische collectieven
- 31 3.13 Evaluatie

32 4 Provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer

- 33 4.1 Inleiding
- 33 4.2 Beheerdoelen binnen het NNN
- 33 4.3 Beheerdoelen buiten het NNN
- 34 4.3.1 Leefgebied 'Open grasland'
- 37 4.3.2 Leefgebied 'Open akker'
- 38 4.3.3 Leefgebied 'Droge dooradering'
- 38 4.3.4 Leefgebied 'Natte dooradering'
- 39 4.4 Beheerdoelen Leefgebied 'Categorie water' (agrarisch waterbeheer)
- 40 4.5 Beoordeling gebiedsaanvragen van agrarische collectieven

41 4 Financiën

- 42 5.1 Financiering van natuur- en landschapsbeheer
- 42 5.2 Hoogte van de subsidie natuurbeheer
- 42 5.3 Betalingsritme
- 42 5.4 Realisatie NNN en andere variabelen
- 43 5.5 Toelichting tabel met meerjarenprognose

45 6 Gebiedsbeschrijvingen

- 46 6.1 De waarde van gebiedsbeschrijvingen
- 47 6.2 Actualisatie van gebiedsbeschrijvingen
- 47 6.3 Vigerende gebiedsbeschrijvingen per regio
- 47 6.3.1 Texel
- 49 6.3.2 Kop van Noord Holland
- 51 6.3.3 West-Friesland
- 52 6.3.4 Noord-Kennemerland
- 54 6.3.5 Laag Holland
- 57 6.3.6 Zuidwest/Rijnland
- 59 6.3.7 Amstel, Gooi en Vechtstreek

62 7 Kaarten

64 8 Verklarende woordenlijst

68 9 Afkortingenlijst

WAT IS HET NATUURBEHEERPLAN?

1.1 INLEIDING

Het beschermen van dieren en planten gebeurt om ecologische, economische en ethische redenen. De diversiteit van dier- en plantensoorten verhoogt de spankracht en de levensvatbaarheid van de natuur zelf (ecologie). Daarnaast is de biodiversiteit een belangrijke productiefactor, heeft het waarde voor de mens (gezondheid, welzijn en economie) en worden dieren en planten beschermd vanwege hun intrinsieke waarde (ethiek). De provincie Noord-Holland hecht veel belang aan de bescherming en de ontwikkeling van de Noord-Hollandse natuur en het landschap. Dit is één van onze kerntaken.

Natuur en de verantwoordelijkheid van de provincie

De Provincies zijn op basis van het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013) verantwoordelijk voor het natuurbeleid. In het Natuurpact zijn de ambities vastgelegd voor de ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland voor de periode tot en met 2027. Provincies dienen vanuit deze verantwoordelijkheid zorg te dragen voor een goede uitvoering van het natuurbeleid. Dat doen provincies samen met veel maatschappelijke partijen, zoals natuur- en milieu-organisaties, agrarische organisaties, waterschappen, gemeenten en burgers.

In Noord-Holland is in 2013 besloten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) één op één te bestempelen als Natuurnetwerk Nederland en daarbij dus dezelfde begrenzing aan te houden.

De EHS is opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2016 (PRV). De provincie blijft investeren in het Natuurnetwerk Nederland met als ambitie bij te dragen aan de (internationale) doelstellingen voor biodiversiteit.

Naar verwachting treedt 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming in werking.

De decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies wordt met het aannemen van deze wet ook wettelijk verankerd. Provincies maken dan de afwegingen voor vergunningen en ontheffingen. De Wet Natuurbescherming verplicht Gedeputeerde Staten zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk (EHS).

De provincie is verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur- en landschapsbeheer. Hieronder verstaan wij natuur- en landschapsbeheer dat zich richt op het duurzaam, effectief en efficiënt realiseren van de provinciale ambities in de Agenda Groen, vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Holland in 2013.

Het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen 2016-2020 (PMG, voorheen Programma Groen) is een meerjarig uitvoeringsprogramma behorende bij de Agenda Groen. In het PMG wordt de uitvoering geprogrammeerd van fysieke projecten die betrekking hebben op verwerven en inrichten van het Natuurnetwerk Nederland; uitvoering van natuurherstelmaatregelen in Natura2000-gebieden (Programmatische Aanpak Stikstof), het aanleggen van natuurbruggen en natuurverbindingen; natuurcompensatie (compenseren van verlies van natuur- en landschapswaarden bij ruimtelijke ontwikkelingen) en recreatieve verbindingen. Het PMG 2016-2020 bevat projecten (114) en subsidieregelingen (10) voor projecten die bijdragen aan de doelen van de Agenda Groen en die worden gefinancierd uit budgetten die aan de Agenda Groen zijn gekoppeld.

Zie: Website van de Provincie Noord-Holland, thema natuur

www.noord-holland.nl/onderwerpen/Natuur/Natuurbeleid

Het Natuurbeheerplan en de Agenda Groen

Het Natuurbeheerplan bepaalt wat de huidige en de gewenste beheerdoelen zijn voor de Natura2000-gebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de agrarische gebieden met natuurwaarden. Zodoende vormt het Natuurbeheerplan een uitwerking van de Provinciale Agenda Groen en van het begrip 'adequaat beheer' dat hierin centraal staat. Het Natuurbeheerplan is het kader voor beheersubsidies natuurbeheer in het NNN en voor beheersubsidies agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer. Het plan bevat de begrenzing van de natuur- en agrarische natuurgebieden, met name toegespitst op de internationale biodiversiteitsdoelen en de internationale natuurgerichte agromilieu-, water- en klimaatdoelen. Het plan is het subsidiekader voor het provinciale natuurbeleid en ook voor de implementatie van artikel 28 van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3, zie hoofdstuk 2). Het plan is verankerd in het subsidiestelsel natuur- en landschapsbeheer (SNL). Dit stelsel bestaat uit de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (SVNL 2016-2021) voor het beheer van natuur en de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) voor investeringen in natuur en landschap (functiewijziging, inrichting en kwaliteitsverbetering).

De provincie stelt de kaders voor de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer door dit Natuurbeheerplan 2017 (hierna: Natuurbeheerplan) vast te stellen. Het Natuurbeheerplan geeft aan waar welke natuur aanwezig is en welke doelen er gelden. Het Natuurbeheerplan bevat de begrenzing van de natuurgebieden. Op kaart staan de gebieden waar subsidie

mogelijk is voor (agrarisch) natuurbeheer. Het Natuurbeheerplan bevat de beleidsdoelen voor het natuur- en landschapsbeheer.

1.2 OPBOUW VAN HET NATUURBEHEERPLAN

Dit Natuurbeheerplan is als volgt opgebouwd.

Hoofdstuk 1 bevat algemene informatie.

Hoofdstuk 2 beschrijft welke positie het Natuurbeheerplan inneemt ten opzichte van wet- en regelgeving en beleidskaders van andere overheden.

Hoofdstuk 3 geeft inzicht hoe dit Natuurbeheerplan werkt; welke subsidiemogelijkheden er zijn en hoe de monitoring wordt georganiseerd.

Hoofdstuk 4 beschrijft de provinciale beleidsdoelen voor het natuur- en landschapsbeheer. Dit hoofdstuk vormt tevens het inhoudelijke toetsingskader voor subsidieaanvragen door beheerders.

Hoofdstuk 5 betreft de financiële onderbouwing van het Natuurbeheerplan, met een overzicht van de middelen die met het natuur-, landschaps- en recreatiebeheer zijn gemoeid.

In **hoofdstuk 6** zijn de gebiedsbeschrijvingen opgenomen met waardevolle gegevens over de verschillende onderdelen van de Noord-Hollandse groenstructuur. Deze gebiedsbeschrijvingen kunnen behulpzaam zijn bij het bepalen van ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ van een gebied, en zijn van invloed op het beheer. Ook voor gemeenten zijn deze beschrijvingen van belang.

Bijlage met kaarten. De kaarten maken deel uit van het Natuurbeheerplan. De kaarten geven aan in welke gebieden en voor welke beheertype subsidie beschikbaar kan worden gesteld.

In de bijlage is een verklarende woordenlijst opgenomen. Een uitgebreide verklarende woordenlijst is te vinden op www.portaalnatuurenlandschap.nl.

Het Natuurbeheerplan geeft in hoofdstuk 3 en 4 in grote lijnen de subsidiemogelijkheden en het toetsingskader weer. Voor de exacte subsidievoorwaarden en bepalingen verwijzen wij naar de uitvoeringsregelingen en openstellingsbesluiten. Het betreft de:

- Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (SVNL), deze uitvoeringsregeling blijft van kracht voor subsidies die zijn afgegeven op basis van de SVNL, dus vóór 2016;
- Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021);
- Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls natuur- en landschap (SKNL).

Op het digitale subsidieloket (zie de website van de provincie) zijn de uitvoeringsregelingen en de openstellingsbesluiten met subsidieplafonds, openstellingsperiode en voorwaarden worden gepubliceerd op het digitale subsidieloket. Ook informatie over aanvraagprocedures en behandeltermijnen is daar te vinden. Voor zover het Natuurbeheerplan afwijkt van

de uitvoeringsregelingen en openstellingsbesluiten, prevaleren de uitvoeringsregelingen en openstellingsbesluiten.

Toelichting op de kaarten

De kaarten zijn digitaal te raadplegen. De locatie is <http://maps.noord-holland.nl/Natuurbeheerplan/>

De kaarten zijn ook te raadplegen via de website:

[digitaal loket/kaarten en data/kaartviewers/natuurbeheerplan](http://digitaal.loket/kaarten-en-data/kaartviewers/natuurbeheerplan)

De begrenzingenkaart (**kaart 1**) bevat de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland en ecologische verbindingzones (natuurverbindingen) in Noord-Holland.

De begrenzingenkaart zal worden gebruikt om de planologische bescherming in de Provinciale Ruimtelijke Verordening te actualiseren. Het wijzigen van kaart 4 Ecologie van de PRV vergt separate besluitvorming.

Op de beheertypenkaart (**kaart 2**) staan de gebieden aangegeven waarbinnen door natuurbeheerder een beheersubsidie en voor welk natuurstype beheersubsidie kan worden aangevraagd op grond van de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021).

Niet alle natuur in de provincie is op deze kaart begrensd: gebieden die niet in aanmerking komen voor SNL-subsidie zijn niet aangegeven, bijvoorbeeld omdat het gebieden betreft die in handen zijn van andere overheden. Beheersubsidie is uitsluitend mogelijk voor het beheertype dat in het natuurbeheerplan is begrensd en vastgesteld. Op deze kaart staan ook agrarische beheertypen vermeld (A 01.01, A01.02 en A 02.01) waarvoor agrarische natuurbeheerders met nog lopende subsidiebeschikkingen subsidie kunnen aanvragen voor agrarisch natuurbeheer “oude stijl” op grond van de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (SVNL). Op de beheertypenkaarten (kaart 2 deelkaarten b t/m f) zijn de gebieden weergegeven waarbinnen agrarische collectieven subsidie kunnen aanvragen voor agrarisch natuurbeheer “nieuwe stijl” op grond van de SVNL 2016-2021.

Op de ambitiekaart (**kaart 3**) staat de ambitie van de provincie voor het afmaken van het NNN. Het gaat over gebieden waar de ambitie is om natuur te realiseren (bijvoorbeeld landbouwgrond omvormen naar en inrichten als natuur) en om gebieden waar de ambitie is om de kwaliteit van de natuur te verbeteren. De kaart geeft aan welke natuur wij willen realiseren.

Als gebieden op de ambitiekaart staan aangegeven met een beheertype, dan kunnen deze gebieden worden omgevormd en kan een subsidie op grond van de SKNL worden aangevraagd.

De vaartoeslagkaart (**kaart 4**) geeft de gebieden aan waarbinnen natuurbeheerders de vaartoeslag kunnen aanvragen op grond van de SVNL 2016-2021.

De kaarten zijn onderdeel van de besluitvorming in GS en PS over het Natuurbeheerplan. Met het vaststellen van het Natuurbeheerplan worden tevens de kaarten vastgesteld.

1.3 WIJZIGINGEN IN HET NATUURBEHEERPLAN

Het Natuurbeheerplan is geen statisch document. De provincie kan de inhoud ervan aanpassen wanneer zij daartoe aanleiding ziet. Soms gaat het om fundamentele wijzigingen, zoals dit jaar vanwege de introductie van een nieuwe werkwijze in het natuur- en landschapsbeheer. Meestal betreft het kleinschalige wijzigingen op perceelniveau en maatregelen om ontwikkelingen in het veld te volgen. Hoewel het Natuurbeheerplan het afgelopen decennium met een jaarlijkse frequentie is aangepast, kan het plan voor meerdere jaren gelden, tot er een nieuw Natuurbeheerplan wordt vastgesteld.

Het Natuurbeheerplan 2017 is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2016:

- **Natuurbeheer:** de tekst is aangepast aan de introductie van een nieuwe werkwijze in het natuurbeheer. Na de introductie voor Staatsbosbeheer in 2014 wordt nu ook landelijk de werkwijze van “lump sum” voor alle natuurbeheerders en natuurcollectieven ingevoerd. De nieuwe werkwijze is verankerd in de Uitvoeringsregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021). Een lump sum betreft een beschikking en een uitvoeringsovereenkomst waarin prestatieafspraken staan tussen de provincie en de natuurbeheerder over het natuurbeheer en de verantwoording daarover voor een periode van minimaal zes jaar.
- **Certificering:** Vanaf 1 januari 2017 kunnen uitsluitend gecertificeerde natuurbeheerders SNL-subsidie aanvragen bij de Stichting Certificering SNL. Kleine beheerders zonder certificaat dienen zich aan te sluiten bij een collectief met certificaat of bij een beheerder met een certificaat om in aanmerking te kunnen komen voor SNL-subsidie.
- **Monitoring, verantwoording, toezicht en handhaving:** de decentralisatie van natuurbeheer naar de provincies en de invoering van de lump sum overeenkomst brengt met zich mee dat door ons college meer aandacht wordt besteed aan monitoring en aan verantwoording door beheerders.
- **Kaarten:** de begrenzingenkaart, de beheertypenkaart en de ambitiekaart zijn geactualiseerd. De begrenzingen van het NNN zijn geactualiseerd. De kaarten met zoekgebieden agrarisch natuurbeheer (deelkaarten open grasland, open akker, droge dooradering, natte dooradering, agrarisch waterbeheer) zijn vrijwel ongewijzigd (enkel correcties op perceelsgrenzen) ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2016.
- Als gevolg van het afronden van het beheerplan Naturaz000 voor het gebied Polder Westzaan wordt in dit Natuurbeheerplan voorgesteld het noordelijke deel van de middelste strook Westzijderveld in Westzaan te begrenzen als NNN. In dit gebied komt nog een forse oppervlakte -veelal matig ontwikkeld- veenmosrietland voor dat volgens de Naturaz000-afspraken in stand gehouden moet worden. Deze gronden zijn in particulier eigendom en hebben nu de functie landbouw. De grondeigenaren hebben een instandhoudingsplicht voor de veenmosrietlanden op deze gronden. Door natuurbeheer kan beter bereikt worden dat deze veenmosrietlanden in stand gehouden worden en verbeterd zullen worden. Bovendien bieden we, door de gronden te begrenzen als NNN, de grondeigenaren de mogelijkheid om hun gronden te verkopen aan de overheid of zelf particulier natuurbeheerder te worden (met SKNL-subsidie) en vervolgens een beheervergoeding te ontvangen op grond van de SVNL-regeling.
- In Waterland zijn de wateren Aeen en Dieen begrensd als NNN. Deze wateren waren tot nu toe Beschermd Natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet. Door het wegvallen van dit beschermingsregime in de nieuwe Wet natuurbescherming (per 1 januari 2017) is gebiedsbescherming via het NNN gewenst.
- Op Marken is in het verleden per abuis ruim 24 ha NNN begrensd, terwijl conform de herijking uit 2010 slechts 11 hectare zou worden begrensd. Dit wordt thans hersteld.
- Zandpolder betreft nieuw gerealiseerde natuur (NNN).
- De omvang in ha van de belangrijkste wijzigingen: Westzaan 63,74 hectare, erbij; Aeen en Dieen 256 hectare, erbij; Marken 13,48 hectare, eraf; Zandpolder 12,84 hectare, erbij.
- De overige wijzigingen betreffen natuurcompensatie, afrondingen en kleine correcties.
- **Beschrijvingen:** een aantal gebiedsbeschrijvingen is geactualiseerd. In de gebiedsbeschrijvingen worden de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied beschreven. In dit natuurbeheerplan is het proces van actualisatie van gebiedsbeschrijvingen beschreven.

1.4 WIJZE VAN TOTSTANDKOMING EN RECHTSBESCHERMING

Bij de totstandkoming van dit natuurbeheerplan 2017 is met (vertegenwoordigers van) belanghebbenden gesproken. Voor de verfijning van de kaarten is intensief overleg gevoerd met o.a. terreinbeheerders. De belangrijkste wijziging in het Natuurbeheerplan 2017 ten opzichte van het Ontwerp Natuurbeheerplan 2017 is dat alle natuurbeheerders over een certificaat dienen te beschikken (zie 3.9).

Op de voorbereiding van een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (AWB) van toepassing. Op grond hiervan stellen Gedeputeerde Staten belanghebbenden in de gelegenheid om in de periode van de terinzagelegging, een zienswijze op het ontwerp natuurbeheerplan 2017 kenbaar te maken. Het ontwerp natuurbeheerplan 2017 zal na het besluit van Gedeputeerde Staten zes weken ter inzage liggen. De zienswijzen worden gebundeld en beantwoord in een Nota van beantwoording. Vervolgens zullen Gedeputeerde Staten afwegen of de ontvangen zienswijzen aanleiding geven tot wijzigingen. Wanneer dit het geval is, worden deze wijzigingen verwerkt in het definitieve Natuurbeheerplan 2017. Gedeputeerde Staten stellen de Nota van beantwoording en het definitieve Natuurbeheerplan 2017 vast.

Een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, op grond van artikel 1.3 van de SVNL 2016-2021. In Noord-Holland wordt het Natuurbeheerplan ook ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Met het besluit tot vaststelling van het definitieve Natuurbeheerplan 2017 vervalt het Natuurbeheerplan 2016 zoals vastgesteld door Provinciale Staten op 29 juni 2015. De uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (SVNL) en voorgaande Natuurbeheerplannen, inclusief de kaarten, blijven van toepassing voor nog lopende beheercontracten die zijn afgesloten op basis van de SVNL.

De zienswijzen zijn gebundeld en beantwoord in een Nota van beantwoording. Gedeputeerde Staten hebben afgewogen of de ontvangen zienswijzen aanleiding geven tot wijzigingen. Deze wijzigingen zijn verwerkt in het definitieve Natuurbeheerplan 2017. Gedeputeerde Staten stellen de Nota van beantwoording en het definitieve Natuurbeheerplan 2017 vast, met een voordracht voor Provinciale Staten.

Omdat op de voorbereiding van het besluit tot vaststelling van dit Natuurbeheerplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing zal zijn, biedt de AWB geen mogelijkheid tot bezwaar tegen het besluit van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten

tot definitieve vaststelling. Belanghebbenden hebben de mogelijkheid om tegen het definitieve Natuurbeheerplan 2017 beroep in te stellen bij de rechtbank te Haarlem en hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State te Den Haag.

1.5 HET NATUURBEHEERPLAN EN DE PROVINCIALE RUIMTELIJKE VERORDENING

Natuur- en landschapsbeheer levert een belangrijke bijdrage aan het behoud en de verbetering van de biodiversiteit. Bij dit beheer zijn vele partijen betrokken: particuliere grondeigenaren en agrarische ondernemers, vaak verenigd in samenwerkingsverbanden, de natuurbeherende organisaties en gemeenten, provincies, waterschappen, burgers, kennisorganisaties en de Rijksoverheid.

Het Rijk heeft het algemene NNN-beleid in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) vastgelegd. Op grond van het Barro moet de provincie bij provinciale verordening (in dit geval de PRV) de NNN-gebieden aanwijzen en nauwkeurig begrenzen. Daarnaast moet de provincie ook de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden vastleggen (gebiedsbeschrijvingen). Daarnaast wijzen de provincies de natuurdoelen in de NNN aan. Een natuurdoel beschrijft een bepaalde natuurkwaliteit en wordt gebruikt als een toetsbare doelstelling voor een natuurgebied. Op grond van het Barro geldt er een algemeen beschermingsregime voor EHS-gebieden (De Barro gebruikt de term EHS). Dit algemene regime bestaat eruit dat er geen toestemming mag worden verleend aan activiteiten die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden. Ten slotte moeten in de provinciale verordening regels in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden worden vastgelegd. Deze regels zijn in de PRV opgenomen. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het NNN.

De kaarten van het Natuurbeheerplan hebben geen planologische werking. De Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) is leidend voor de planologische bescherming van de natuur in de provincie. Wijziging van de bij de PRV behorende kaart 4 Ecologie vergt separate besluitvorming.

De Provinciale ruimtelijke verordening (PRV) hoort bij de structuurvisie. In tegenstelling tot de Structuurvisie Noord-Holland 2040 is de PRV bindend. In de PRV staan de regels waaraan bestemmingsplannen, wijzigings- en uitwerkingsplannen, beheer verordeningen en (tijdelijke) omgevingsvergunningen, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan,

dienen te voldoen. Het is aan gemeenten om hun ruimtelijke plannen in overeenstemming te brengen met de PRV.

In de PRV is het NNN verankerd. In de PRV wordt nog de term EHS gebruikt.

Op grond van artikel 19 van de PRV zijn gemeenten verplicht om NNN-gebieden waar de natuurfunctie is gerealiseerd, in het bestemmingsplan een natuurbestemming te geven. De begrenzing van delen van het NNN waar de natuurfunctie nog niet is gerealiseerd, leidt in beginsel niet tot consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende gebruiksmogelijkheden. Deze gebieden houden doorgaans hun oorspronkelijke (meestal agrarische) bestemming tot de gronden zijn verworven voor natuurontwikkeling of een overeenkomst voor functiewijziging is gesloten (via de SKNL-regeling). Pas dan dient de gemeente de vigerende bestemming te wijzigen in een natuurbestemming. Het is de eigenaar of gebruiker van de gronden echter niet toegestaan om maatregelen te nemen die de beoogde natuurontwikkeling minder of zelfs geheel niet meer mogelijk maken. Gemeenten en provincie dienen ervoor te zorgen dat geen onomkeerbare ingrepen plaatsvinden. Voor gronden die grenzen aan het NNN, maar daar zelf buiten liggen, gelden geen beperkingen. Het NNN heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend aan het natuurgebied verplicht stelt.

In de PRV wordt verwezen naar de gebiedsbeschrijvingen in het Natuurbeheerplan. Met het vaststellen van het definitieve Natuurbeheerplan 2017, waar de gebiedsbeschrijvingen een onderdeel van zijn, zijn deze gebiedsbeschrijvingen wel automatische onderdeel van de PRV. Er is geen extra procedure nodig om de PRV aan te passen. In de gebiedsbeschrijvingen worden de wezenlijke waarden en kenmerken beschreven. De beschrijvingen vormen de basis voor de ambitiekaart waarop de te realiseren doelen zijn aangegeven

Voor gemeenten zijn de PRV, de NNN en de gebiedsbeschrijvingen van groot belang: gemeenten dienen natuur op te nemen in hun bestemmingsplan indien de natuurfunctie is gerealiseerd en gemeenten dienen in de toelichting van het bestemmingsplan aan te geven op welke wijze deze wezenlijke kenmerken en waarden worden beschermd en hoe negatieve effecten worden voorkomen.

In de PRV is ook vastgelegd dat gemeenten in bestemmingsplannen rekening moeten houden met weidevogelleefgebieden (kaart 4 ecologie van de PRV). Het gaat dan om de gebieden die in de PRV zijn aangewezen als weidevogelleefgebieden en niet om

kaarten die zijn opgesteld voor subsidiëring van (agrarisch) natuurbeheer.

Het planologisch beleid van de provincie is erop gericht om de natuurwaarden (de wezenlijke kenmerken en waarden) in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de natuurverbindingen en het weidevogelleefgebied te beschermen. Ruimtelijke ingrepen zijn daar dan ook alleen toegestaan als ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet aantasten. De Provinciale Ruimtelijke Verordening bevat bepalingen met betrekking tot het NNN en natuurverbindingen (artikel 19) en met betrekking tot weidevogelleefgebieden (artikel 25).

In uitzonderlijke situaties, en onder bepaalde voorwaarden zijn ingrepen die deze waarden aantasten, wel toegestaan. Dit is beschreven in artikel 19 (voor NNN en natuurverbindingen) en artikel 25 (voor weidevogelleefgebied) van de PRV. In alle gevallen geldt dat een aantasting, als deze wordt toegestaan, gecompenseerd moet worden, zodat de natuur er netto niet op achteruit gaat. Een nadere toelichting hierop en op de wijze waarop compensatie moet plaatsvinden, is opgenomen in de Uitvoeringsregeling Natuurcompensatie, vastgesteld door Gedeputeerde Staten in 2014.

Naast compensatie voor de aantasting van het NNN, natuurverbindingen en weidevogelleefgebieden zijn er ook andere kaders waarbinnen een compensatieregeling voor aantasting van natuurwaarden geldt, zoals de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet, de Boswet c.q. de nieuwe Wet Natuurbescherming en de Waterwet. Deze worden hier niet nader toegelicht.

1.6 RELATIE NATUURNETWERK NEDERLAND EN NATURA2000

De Natura2000-gebieden liggen voor een groot deel in het NNN. De gebieden zijn daardoor grotendeels al planologisch beschermd: de gebieden moeten een natuurbestemming hebben en houden.

Hoewel de gebruikte begrippen bij NNN en Natura2000 soms gelijk kunnen zijn, kan jurisprudentie inzake de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet niet één op één worden gebruikt als het gaat om de uitleg van het NNN-beleid. Dat heeft vooral te maken met het feit dat NNN een nationale ruimtelijke, planologische basis heeft en Natura2000 voortvloeit uit specifieke Europese regelgeving over de natuur.

Bij eventuele strijdigheid tussen de instandhoudingsdoelen van Natura2000 en de natuurdoelen van het NNN, heeft Natura2000 altijd voorrang, omdat het bij Natura2000 om Europeesrechtelijke verplichtingen gaat.

Het NNN bevat de gebieden die als natuur (zullen) worden beheerd. Dat is een andere doelstelling dan Natura2000. Natura2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie. De staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken heeft de Natura2000-gebieden aangewezen. De maatregelen die nodig zijn om de natuur te beschermen worden in beheerplannen vastgelegd. Ook wordt vastgelegd welke activiteiten in de Natura2000-gebieden mogelijk zijn. In Noord-Holland liggen 19 Natura2000-gebieden. Voor 12 van deze gebieden stelt de provincie beheerplannen op. Voor de beheerplannen van de overige gebieden is het Rijk verantwoordelijk. Het Beheerplan Natura2000 is het kader voor het verlenen van vergunningen, waar dat vereist is volgens de Natuurbeschermingswet 1998.

Het doel van Natura2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit. Natura2000 bevat de instandhoudingsdoelen in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Omdat voor veel van die doelen goed natuurbeheer een basisvoorwaarde vormt, is het grootste deel van de Natura2000-gebieden onderdeel van het NNN. Dat geldt echter niet voor alle Natura2000-gebieden. De beheerplannen Natura2000 zijn c.q. worden afgerond. Als uit het beheerplan blijkt dat de instandhoudingsplicht voor de daarin genoemde doelen beter bereikt kunnen worden door die gebieden op te nemen in het NNN, zal dit aan Gedeputeerde Staten worden voorgesteld.

Door te begrenzen als NNN kan omvorming naar natuur plaatsvinden en kunnen de grondeigenaren een beheervergoeding op grond van de SVNL 2016-2021 krijgen, mits zij tot de doelgroep van het SVNL 2016-2021 behoren. Natura2000-gebieden die in handen zijn van overheden komen niet voor SVNL-subsidie in aanmerking.

NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER EN ANDERE OVERHEDEN

2.1 INLEIDING

Het Natuurbeheerplan sluit aan bij het vigerende beleid voor natuur, landschap, water, milieukwaliteit, landbouw, recreatie en ruimtelijke ordening van de Europese Unie, het Rijk, de provincie Noord-Holland en de Noord-Hollandse waterschappen. In dit hoofdstuk lichten wij het beleid van andere overheden toe, voor zover relevant voor het natuur- en landschapsbeheer. Het provinciale beleid voor de bescherming en ontwikkeling van natuur, recreatie en landschap is beschreven in de Agenda Groen, vastgesteld door Provinciale Staten in 2013. De voor het natuur- en landschapsbeheer relevante doelen in de Agenda Groen worden in hoofdstuk 4 nader uitgewerkt.

Natuur- en landschapsbeheer alleen is onvoldoende om de biodiversiteit te beschermen. Daarom wordt het natuur- en landschapsbeheer gezien in samenhang met andere beleidsthema's, zoals water, milieukwaliteit, landbouw en recreatie. De totstandkoming van het Programma Aanpak Stikstof (PAS), waarmee een omvangrijk pakket aan natuurherstelmaatregelen zal worden uitgevoerd, is een goed voorbeeld. De koppeling van beleidsthema's zorgt ervoor dat beheer duurzamer, effectiever en efficiënter kan worden uitgevoerd. Ook in het beheer van wegen is er in toenemende mate aandacht voor natuur en biodiversiteit.

Ook *binnen* het natuur- en landschapsbeheer vindt een verbreding plaats. Vanaf 2016 zijn de doelen voor agrarisch natuurbeheer verbreed met de leefgebiedenbenadering en agrarisch waterbeheer. De gebiedsgerichte benadering is met de vernieuwing van het agrarisch natuurbeheer in 2016 opnieuw centraal gesteld. Het gaat om samenhang in beheer, door samenwerking van partijen in het gebied.

2.2 INTERNATIONALE VERDRAGEN EN DE EUROPESE UNIE

Richtinggevend voor de instandhouding van plant- en diersoorten en natuurlijke leefomgevingen van internationale betekenis zijn de verdragen van Ramsar (1971), Bern (1979), Bonn (1979) en Rio de Janeiro (1992). Meer recent is het Biodiversiteitsverdrag dat belangrijke afspraken bevat voor het behouden en versterken van natuur en diersoorten (Convention on Biological Diversity, Nagoya, Japan 2010).

De lidstaten van de Europese Unie hebben richtlijnen vastgesteld die bij deze verdragen aansluiten. Met name de Europese Vogelrichtlijn (1979) inzake het behoud van vogelsoorten, de Nitraatrichtlijn (1991), de Habitatrichtlijn (1992) inzake de instandhouding van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna, en de Europese Kaderrichtlijn Water (2000) zijn hier van belang. De Europese Commissie ziet erop toe dat de lidstaten deze richtlijnen omzetten in nationale wet-

en regelgeving en dat de doelstellingen van de richtlijnen worden gerealiseerd.

Tijdens de conferentie over EU-natuurregelgeving op 20 november 2015 zijn de eerste resultaten van de Fitness check van de Vogel- en Habitatrichtlijnen gepubliceerd. Met de Fitness check wil de Europese Commissie beoordelen of de huidige regelgeving rondom natuurbehoud voldoet en ze kijkt naar de administratieve druk en toepasbaarheid van regels. De Europese Commissie komt medio 2016 met de conclusies van de Fitness check. Nederland is in het eerste halfjaar van 2016 voorzitter van de Europese Commissie en het ministerie van Economische Zaken zet zich in om in deze periode een internationale conferentie te organiseren over de Fitness check van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De doelen van het biodiversiteitsbeleid in Europa en de wereld zijn:

- Verlies aan biodiversiteit uiterlijk in 2020 stoppen;
- Natura2000 versterken met betere bescherming van natuur in de Europese unie;
- Verlies aan biodiversiteit compenseren, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van nieuwe natuur.

De hiervoor genoemde richtlijnen vormen ook kaders voor het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), dat zich richt op het verhogen van de concurrentiekracht van de agrarische sector en het bevorderen van duurzame en innovatieve ontwikkelingen binnen deze sector. De financiering van het GLB vindt sinds 2000 plaats via twee 'pijlers'. Pijler 1 van het GLB bestaat met name uit een generieke toeslag voor agrarische bedrijven, die is gekoppeld aan wettelijke verplichtingen (die weer voortvloeien uit de Europese richtlijnen) waar deze bedrijven aan moeten voldoen. Vanaf 2015 kent pijler 1 bovendien de verplichting tot zogenoemde 'vergroening' van agrarische productie door het behoud van blijvend grasland, gewasdiversificatie op bouwland en de verplichting om 5% van het bouwland in te richten als *ecological focus area* (EFA). De uitvoering van pijler 1 vindt geheel plaats door het Rijk. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) verstrekt in opdracht van het Rijk de toeslagen en verzorgt de controles.

Pijler 2 van het GLB bestaat uit het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP) en biedt de mogelijkheid aan lidstaten om agrarische ondernemers te subsidiëren voor het verrichten van zogenoemde 'agromilieudiensten' (beheermaatregelen gericht op milieu, water, klimaat en biodiversiteit), mits deze zijn opgenomen in de Catalogus Groenblauwe Diensten (CGBD, zie hoofdstuk 3). Naast meerjarig agrarisch natuur- en landschapsbeheer is het POP-programma

ook gericht op eenmalige investeringen die bijdragen aan de versterking van de concurrentiekracht, verduurzaming, innovatie, ecologie en water. Voor de periode 2014-2020 is het POP3-programma van kracht, (GLB pijler 2) waarmee voor Nederland € 607 miljoen beschikbaar is uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) (per jaar circa € 85 miljoen). Om maatregelen in aanmerking te laten komen voor Europese POP3-financiering is nationale cofinanciering vereist. Deze nationale cofinanciering kan plaatsvinden door het Rijk, provincies, gemeenten of waterschappen. De uitvoering van het POP3-programma vindt vrijwel geheel plaats door de provincies, die per landsdeel samenwerken. RVO.nl is het Europees betaalorgaan en verstrekt in opdracht van de provincies subsidies voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer en int daarvoor de Europese cofinanciering. Binnen het programma ziet artikel 28 toe op subsidiëring van agromilieus en klimaatdiensten. Dit vormt het financiële kader voor deze diensten binnen het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Pijler 2 biedt tevens mogelijkheden voor kortlopende projecten voor een bredere doelgroep.

Het natuurbeheerplan heeft betrekking op het agrarisch natuurbeheer uit pijler 2. De uitvoering van het agrarisch natuurbeheer inclusief agrarisch waterbeheer moet voldoen aan het POP3+fiche (fiche voor goedkeuring van het agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANLB)) door de Europese Commissie. In het POP3+fiche zijn vier leefgebieden (open grasland, open akkerland, droge dooradering, natte dooradering) en de categorie water opgenomen. In Noord-Holland komen deze vier leefgebieden en de categorie water voor.

Diverse Europese verordeningen zijn van invloed op het agrarisch natuurbeheer en worden aangehaald in de SVNL 2016-2021.

De ‘vergroening’ uit pijler 1 van het GLB en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer uit pijler 2 van het GLB (het POP3-programma) kunnen aanvullend op elkaar worden ingezet, zodat ze elkaar versterken. Vanzelfsprekend mag voor maatregelen op hetzelfde perceel niet twee keer subsidie worden verleend.

2.3 RIJKSOVERHEID

Het Rijk heeft de internationale verdragen en Europese richtlijnen omgezet in nationale wet- en regelgeving. Voor het natuur- en landschapsbeheer zijn vooral van belang: de Natuurbeschermingswet 1998, die toeziet op de bescherming van leefgebieden (vooral de Natura 2000-gebieden en de Beschermde Natuurmonumenten zijn hier van belang); de Flora- en Faunawet, die toeziet op de bescherming van soorten en de mogelijkheden om ontheffingen te verlenen van deze bescherming en de Boswet, die

toeziet op de bescherming van houtopstanden. De Eerste Kamer heeft op 15 december 2015 ingestemd met het wetsvoorstel natuurbescherming. Naar verwachting treedt 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet regelt de natuurbescherming van gebieden en vervangt straks de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De uitwerking van Europese regelgeving staat centraal. Na inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming worden ook de bevoegdheden aan de provincies overgedragen. Met de nieuwe wet krijgen provincies een nog nadrukkelijker verantwoordelijkheid in het groene domein. De Wet Natuurbescherming verplicht Gedeputeerde Staten zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd ‘Natuurnetwerk Nederland’ (NNN). Op de langere termijn zal de Wet Natuurbescherming geïntegreerd worden in de eveneens in voorbereiding zijnde Omgevingswet.

Het Rijk blijft zorg dragen voor de natuur. Het Rijk zorgt voor de wettelijke natuurbescherming en internationale afspraken. Het Rijk legt verantwoordelijk af aan de Europese Commissie over soorten en habitat-typen. De provincie Noord-Holland rapporteert over de staat van de natuur aan het Rijk.

Vanwege de decentralisatie van het natuurbeleid aan de provincies, via het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), hebben de provincies een grote mate van beleidsvrijheid ten aanzien van het natuur- en landschapsbeheer. Het Rijk heeft haar rol na de decentralisatie beschreven in de ‘Rijksnatuurvisie 2014, Natuurlijk verder’. Kernpunt van deze visie is een omslag in denken: natuur hoort midden in de samenleving thuis en is niet beperkt tot natuurgebieden. In deze visie staat de wens centraal om het natuurbeleid een brede verankering in de samenleving te geven. De betrokkenheid van verschillende maatschappelijke partijen krijgt onder andere vorm in de maatschappelijke uitvoeringsagenda natuurvisie met ‘Green Deals’ en ‘Groene Tafels’, waarvan het ministerie van Economische Zaken initiatiefnemer is.

Het ministerie van Economische Zaken heeft de ambitie uitgesproken om landbouw en natuurbescherming meer te verbinden en streeft naar “natuurinclusieve landbouw” en duurzame voedselproductie.

Het Rijk wil met de provincies samenwerken bij de uitvoering van de decentralisatie afspraken in het Natuurpact. Er wordt door de provincies een meerjarenagenda opgesteld in IPO-verband en er wordt door provincies en Rijk een gezamenlijke meerjarenagenda geformuleerd. Deze agenda heeft

onder meer de volgende thema's: aanpak van landschap in relatie tot een betere ruimtelijke kwaliteit; verduurzaming van de landbouw; maatschappelijke uitvoeringsagenda natuurvisie.

Het rijk is medeverantwoordelijk voor de implementatie van het nieuwe stelsel van agrarisch natuurbeheer. Eind 2015 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken aangekondigd dat er een "plan van aanpak weidevogels" komt dat samen met onder andere de provincies, agrarische collectieven en natuurorganisaties wordt opgesteld, gericht op instandhouding en herstel van weidevogelpopulaties. De staatssecretaris noemt 3 thema's: effectiviteit van het beheer vergroten; inzet op boeren van morgen en systeeminnovatie (weidevogelbeheer integreren in de bedrijfsvoering).

2.4 WATERSCHAPPEN

Voor veel natuurdoelen is een goed watersysteem essentieel, zeker in het waterrijke Noord-Holland met haar veenweiden-, duin- en plassengebieden. Water en natuur zijn met elkaar verbonden door de verwevenheid van maatregelen die worden genomen voor Natura2000, de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), de Nitraatrichtlijn, het vijfde actieprogramma Nitraatrichtlijn, de tweede nota gewasbescherming, toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen, verdrogingsbestrijding, het NNN en combinaties van waterberging en natuurontwikkeling.

De KRW is via de Waterwet 2009 in Nederland in werking getreden en via nationale actieprogramma's (stroomgebiedbeheerplan 2016-2021) wordt er uitvoering gegeven aan de beoogde verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. In 2009 heeft de provincie Noord-Holland het provinciaal Waterplan vastgesteld, waarvan de doelen vrijwel ongewijzigd zijn voortgezet in de Watervisie 2016-2021. De waterschappen – in de provincie Noord-Holland het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, het Hoogheemraadschap Rijnland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier – geven uitvoering aan deze doelen.

De waterschappen hebben zelf ook een visie opgesteld en een lange termijn koers voor het waterbeheer en maatregelenpakketten ontwikkeld.

Agrarisch waterbeheer betreft beheermaatregelen die zijn gericht op de verbetering van de ecologische kwaliteit van het watersysteem in agrarisch gebied en wordt uitgevoerd door agrarische collectieven. De Catalogus Groenblauwe Diensten (CGBD) biedt de mogelijkheid tot subsidiëring van bovenwettelijke waterbeheerdiensten, gericht op het behalen van doelen uit de Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water. Hiervoor is € 4,5 miljoen voor Noord-Holland beschikbaar in de periode 2016-2021. Het betreft hier een 50/50 financiering tussen het POP3-programma en de

Noord-Hollandse waterschappen. De provincie heeft, in nauw overleg met de waterschappen, de doelen voor het agrarisch waterbeheer opgenomen in het Natuurbeheerplan 2016 en 2017. Zo kan een betere afstemming worden bereikt tussen het agrarisch waterbeheer en het natuur- en landschapsbeheer en kunnen agrarische collectieven ook subsidie aanvragen voor de uitvoering van 'blauwe diensten' uit de CGBD. Agrarische collectieven hebben de uitdaging aangenomen en zijn in 2016 op beperkte schaal gestart met agrarisch waterbeheer. Wij verwachten dat vanaf 2017 het hele budget voor agrarisch waterbeheer zal worden besteed (zie hoofdstuk 4) en dat in 2017 ook projecten uit de niet-grondgebonden POP-subsidie worden gestart. Het agrarisch waterbeheer is één van de instrumenten om de doelstellingen van o.a. de KRW te realiseren. Waterschappen ontwikkelen ook eigen projecten die zonder subsidie worden uitgevoerd.

Ook de agrarische sector zelf heeft ambities. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, kortweg DAW, is opgesteld in 2012 door LTO Nederland op uitnodiging van de Rijksoverheid. Het doel is een bijdrage te leveren aan de wateropgaven in agrarische gebieden en het realiseren van een economisch sterke en duurzame landbouw. Daar is een intensieve samenwerking met het agrarische bedrijfsleven voor nodig, maar ook met de waterschappen om de knelpunten op het gebied van water op te lossen, zoals verontreiniging van het water met te veel meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen, verzilting, en watertekorten en wateroverschotten door klimaatverandering. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer faciliteert de agrarische ondernemers en bevordert de samenwerking met de waterschappen. Het DAW heeft onder meer geleid tot het in 2013 ondertekende 'Besluit tot samenwerken nutriënten Rijn-West'. Het DAW gaat over waterkwaliteit, -kwantiteit, -berging en -retentie in combinatie met het versterken van de economische positie van de land- en tuinbouw.

In 2017 zal de samenhang van diverse maatregelen en de samenwerking van partijen en uitvoering van projecten veel aandacht krijgen van waterschappen, de agrarische sector, maatschappelijke organisaties en overheden.

2.5 INTERPROVINCIALE SAMENWERKING

Met het Natuurakkoord en het Natuurpact en de Wet Natuurbescherming is er sprake van decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies. In internationale context wordt echter de nationale overheid aangesproken op de resultaten van het natuurbeleid. De provincie moet daarom een balans vinden tussen eigen beleid en de invulling van het, met andere

provincies, nationaal gedeelde beleid. Subsidie-regelingen moeten ter goedkeuring worden voor-gelegd aan de EU voor een toets op EU conformiteit en staatssteun.

Een toetsing in twaalf variaties werkt vertraging in de hand, zowel voor de goedkeuring in Brussel als de uitvoering door de RVO.nl. Dit geldt het sterkst voor het agrarisch natuurbeheer met haar Europese co-financiering. Om de interprovinciale afstemming goed invulling te geven hebben de provincies een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie, “BIJ12” op-gericht. Deze samenwerking faciliteert de afstem-ming tussen provincies, de afstemming met het ministerie van Economische Zaken en ondersteunt de uitwerking, echter de provincies dragen zelf zorg voor uitvoeringsregelingen. Voor het (agrarisch) natuur-beheer is in Noord-Holland de SVNL 2016-2021 door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten vastgesteld.

De provincies hebben in IPO-verband een meerjarenagenda opgesteld voor de periode 2015-2018. Daarin zijn vijf thema's benoemd: natuurinformatie; natuurbeheer; PAS, Faunafonds, en Gemeenschappelijke Beheerorganisaties. Voor natuurinformatie gaat het om: het digitaal vormgeven van natuurinformatie voor provincies en Rijk; de exploitatie van een gemeenschappelijke databank (NDFF) en centrale database voor flora en

fauna en natuurmonitoring (standaardiseren van natuurmonitoring).

Voor natuurbeheer gaat het om landelijke coördinatie Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer; ver-nieuwing van het stelsel agrarisch natuur- en land-schapsbeheer en kennisontwikkeling op het gebied van natuurontwikkeling en natuurbeheer.

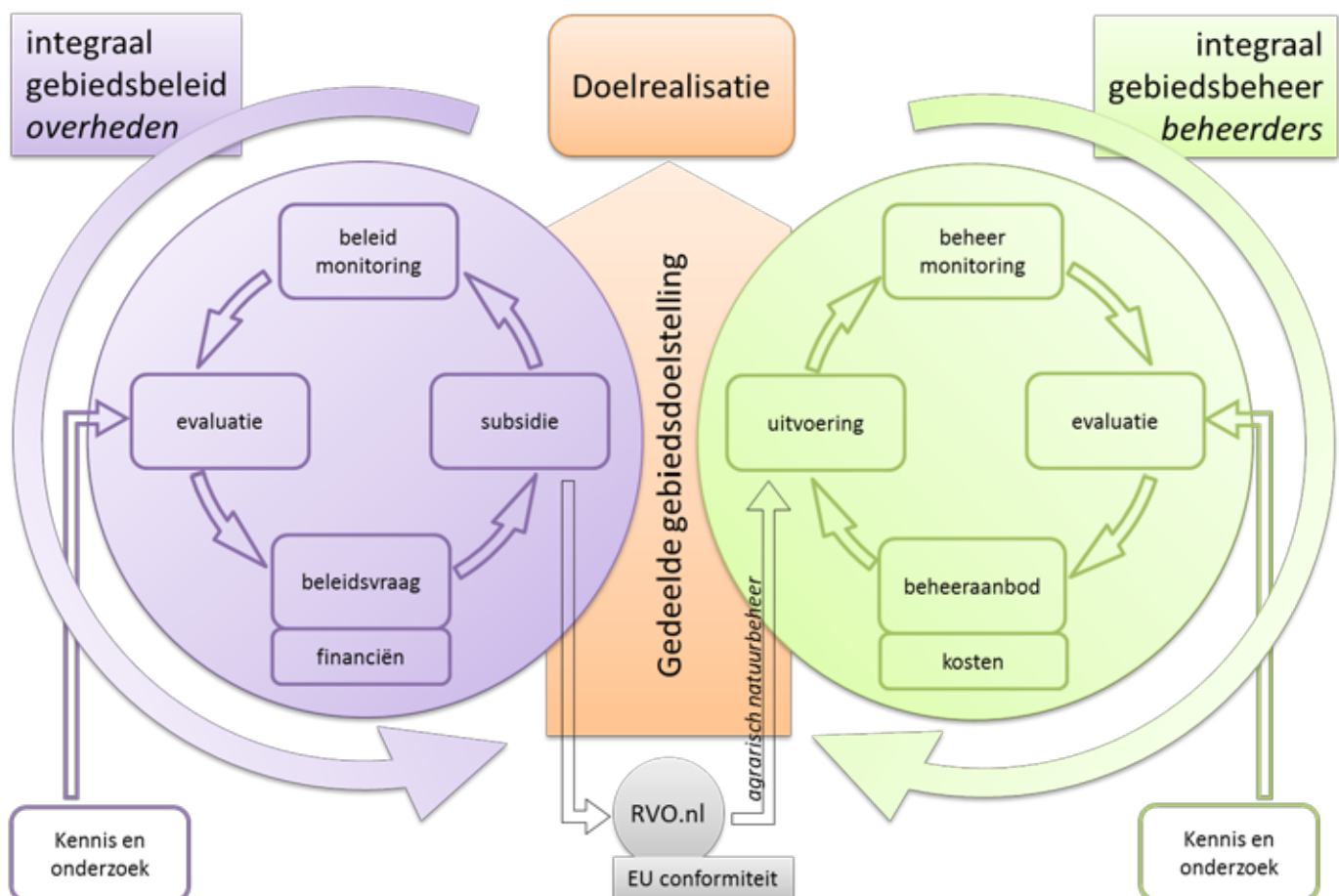
Belangrijk thema in BIJ 12 in 2016 is monitoring.

Provincies werken samen aan een uniforme aanpak.

Behalve in IPO-verband is er ook rechtstreeks contact met andere provincies, bijvoorbeeld over weidevogels, akkervogels en agrarisch waterbeheer.

2.6 REGIEROL

Met de decentralisatie van het natuurbeleid hebben de provincies ook de regierol voor goed beheer gekregen. Die regierol geldt zowel voor een afstemming van beleid, tussen overheden, als voor beheer, tussen beheerders. Net zoals afstemming in beheer op gebiedsniveau tot betere resultaten leidt, geldt dat ook voor beleid. De invulling van deze regierol zal de komende jaren verder worden uitgewerkt. Uitgaande van het basisconcept van de Demming cirkel (plan, do, check, act) zal de provincie de cycli voor beleid en de cycli voor beheer van de verschillende betrokkenen op elkaar afstemmen en verbinden. Hiervoor is communicatie het primaire instrument.

SUBSIDIE VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

3.1 INLEIDING

Om de biodiversiteit in Noord-Holland te beschermen en bevorderen, kunnen beheerders bij de provincie subsidies aanvragen voor beheer van natuur en landschap, alsmede voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het natuurareaal (functiewijziging en inrichting). De doelen in dit Natuurbeheerplan vormen het kader voor de uitvoering van het beheer door beheerders en de eventuele subsidiëring daarvan door de provincie.

In dit hoofdstuk lichten we de subsidiemogelijkheden nader toe. Hierbij gaan we achtereenvolgens in op: de beheertypenkaart, de ambitiekaart en de Index Natuur en Landschap, beheertypenkaarten agrarisch natuur- en landschapsbeheer en de Catalogus Groenblauwe Diensten (paragraaf 3.2); het Subsidiestelsel Natuur- en Landschap (SNL) met zijn uitvoeringsregelingen:¹⁾ de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland (SVNL), de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021) die zijn gericht op subsidiëring van beheer (paragraaf 3.3 - 3.5) en de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), die zich richt op subsidiëring van functiewijziging en eenmalige investeringen voor verbetering van de natuurlijke of landschappelijke kwaliteit (paragraaf 3.6); het beheer door recreatieschappen (paragraaf 3.7); enkele aanvullende subsidieregelingen voor (agrarisch) natuurbeheer, landschapsbehoud en soortenbescherming (paragraaf 3.8); geborgd vertrouwen, samenwerking, monitoring, certificering, toezicht en sanctiemogelijkheden (paragraaf 3.9 - 3.12).

3.2 INSTRUMENTARIUM

3.2.1 Beheertypen- en ambitiekaart

De *beheertypenkaart* (kaart 2) geeft alle binnen het NNN bestaande, beheerwaardige natuur en landschap weer, volgens de landelijk uniforme systematiek van de Index Natuur en Landschap. De beheertypenkaart vormt ook de basis voor het verlenen van subsidies op grond van de SVNL 2016-2021. Er kan uitsluitend beheersubsidie worden aangevraagd voor percelen die in het Natuurbeheerplan als natuur zijn begrensd. Het gaat uitsluitend om percelen in Noord-Holland die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland. Van beheerders van het NNN wordt – ongeacht of zij wel of geen beheersubsidie aanvragen en ontvangen – verwacht dat zij hun beheer richten op de instandhouding van de beheertypen. Per terrein is in beginsel

maar één beheertype toegekend (in tegenstelling tot agrarische beheertypen die kunnen wel “stapelen”. Bijvoorbeeld: op sommige percelen kan zowel beheer voor leefgebied open grasland als beheer voor leefgebied natte dooradering worden aangevraagd). Een beheerder van natuur kan uitsluitend voor financiering van het toegekende beheertype in aanmerking komen.

Wanneer nieuwe natuur is gerealiseerd, zal dit op de beheerkaart worden aangevuld, waarna de beheerder een beheervergoeding kan aanvragen met ingang van het eerstvolgende kalenderjaar.

De *ambitiekaart* (kaart 3) geeft aan welke natuurwaarden binnen het NNN door de provincie worden beoogd. Dit is de concretisering van de doelstellingen op basis van de gebiedsbeschrijvingen. Deze natuurwaarden zijn de basis voor de realisatie en het beheer van het NNN, waarvoor gebruik gemaakt kan worden van subsidies op grond van de SNL. Bij de functiewijziging naar natuur zal niet in alle gevallen direct de beoogde ambitie bereikt kunnen worden. Dat heeft tot gevolg dat voor een deel van alle natuurgebieden en agrarische gebieden met natuurwaarden de ambitie bestaat om het huidige gebruik of het beheer te veranderen naar de ambitie. Dit is vastgelegd in de *ambitiekaart*. Verschillen tussen de beheertypenkaart en de ambitiekaart laten zien waar verbetering van de natuurkwaliteit gewenst is. De ambitiekaart vormt de basis voor de subsidies voor functiewijziging of kwaliteitsimpulsen op grond van de SKNL. Op enig moment kan de ambitie, zoals vastgelegd in de ambitiekaart, worden bereikt. Pas nadat de ambitie is bereikt, kan de beheertypenkaart bij het eerstvolgende beheerplan worden geactualiseerd. Ook een beheerder kan verzoeken om in de planvorming te anticiperen op een voorspoedige realisatie van gesubsidieerde inrichting van een terrein.

Op die terreinen waar het natuurdoel al is bereikt, is het beheertype op de ambitiekaart en het beheertype op de beheertypenkaart identiek. Het doel is om het betreffende beheertype te behouden. Om het beheertype te behouden kan beheersubsidie worden aangevraagd.

Wanneer bij de realisatie van nieuwe natuur in overleg met de beheerder blijkt dat een hoger natuurdoel dan het beheertype op de ambitiekaart kan worden bereikt zal dit in een volgend natuurbeheerplan op de ambitiekaart worden gewijzigd (wijziging

1) De beide uitvoeringsregelingen zijn te raadplegen op de website van de provincie Noord-Holland: <http://noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregelingen>. Het kaartmateriaal is onderdeel van dit Natuurbeheerplan en is eveneens te raadplegen op genoemde website. Via een kaartviewer op deze website kan op perceelniveau worden ingezoomd. Ook de website www.portaalnatuur-en-landschap.nl is zeer bruikbaar om meer informatie over het SNL te vinden.

van beheertype). Nadat de ambitie is gerealiseerd, zal ook de beheertypenkaart worden geactualiseerd.

3.2.2 Index Natuur en Landschap en Catalogus Groenblauwe Diensten

De Index Natuur en Landschap is een landelijk uniforme ‘natuurtaal’, die beschrijft welke typen natuur, agrarische natuur en landschap we in Nederland kennen. Omdat de Index door de overheid en de beheerders gezamenlijk is opgesteld, is een goede onderlinge afstemming mogelijk over de doelen, de financiering en de resultaten. De in 2015 herziene Index Natuur en Landschap 2016 vormt de basis van het Natuurbeheerplan 2016 en van het thans voorliggende Natuurbeheerplan. De Index bestaat uit de onderdelen natuur, agrarische natuur en landschapselementen. In de Index worden twee niveaus onderscheiden: de natuurtypen en de beheertypen. De natuurtypen zijn bedoeld als sturings- en verantwoordingsinstrument op landelijk niveau. Daarbij valt te denken aan afspraken en rapportages tussen Rijk en provincies. De beheertypen zijn geschikt voor de aansturing van het beheer op interprovinciaal, provinciaal niveau. Zij vormen de basis voor afspraken over doelen en middelen tussen provincie en beheerder. De Index Natuur en Landschap, inclusief een toelichting op de verschillende natuurtypen, beheertypen, beheervoorschriften en de berekende (standaard)kostprijs per beheertype, is te raadplegen op www.portaalnatuurenlanschap.nl.

De keerzijde van de standaardisering van beschrijvingen is dat specifieke, kenmerkende omstandigheden van bepaalde terreinen buiten de beschrijving kunnen vallen. De gebiedsbeschrijvingen in hoofdstuk 6 benoemen dergelijke wezenlijke kenmerken en waarden, als een gebiedsgerichte aanvulling op de beschrijving van het beheertype. Voor het gewenste beheer dient een beheerder zich te houden aan de Index én de gebiedsbeschrijvingen. Voor Natura2000-gebieden gelden tevens de beheermaatregelen uit de Natura2000-beheerplannen.

De Catalogus Groenblauwe Diensten (CGBD) is een overzicht van de maximale vergoedingen die Nederlandse overheden mogen verstrekken aan grondeigenaren die een groenblauwe dienst leveren, zonder dat sprake is van ongeoorloofde staatssteun. Nederlandse overheden kunnen met de CGBD zelf regelingen en diensten voor grondgebruikers opstellen. De diensten kunnen gaan over natuur en landschap, maar ook over cultuurhistorie, recreatie en waterbeheer. De CGBD is opgesteld door de gezamenlijke provincies en het ministerie van Economische Zaken. De Europese Commissie heeft de meest recente versie van de CGBD in juli 2011 goedgekeurd. Deze versie is te raadplegen op de website www.portaalnatuurenlanschap.nl. Het beheer van de

CGBD is in handen van BIJ12, de werkorganisatie van het IPO. De CGBD is een flexibel instrument en kan worden aangepast aan de wensen van de gebruikers. Hiervoor is goedkeuring nodig van de Europese Commissie. Een actualisatie van de CGBD is in 2015 aan de Europese Commissie voorgelegd, deze hangt samen met de vernieuwing van het agrarisch natuurbeheer vanaf 1 januari 2016.

3.2.3 Vernieuwing gaat voort

Net zoals de natuur zelf kent ook de beleidsontwikkeling een dynamiek van voortschrijdende ontwikkeling. Het Natuurbeheerplan legt slechts de actuele stand van kennis en inzichten vast. In de afgelopen 25 jaar zijn er drie grote stappen gemaakt. In de jaren negentig werd het onderscheid tussen natuur en agrarische natuur gemaakt en met Programma beheer kwamen er vanaf 2000 vanuit het Rijk “beheer-gerichte-regelingen”. Na 10 jaar werd deze benadering door de provincies met het SNL gewijzigd in beheer-gerichte-subsidiering, waarbij het onderscheid tussen agrarische natuur en natuurterreinen minder scherp werd. In de huidige benadering vervaagt dat onderscheid verder door een gebiedsgerichte benadering, in twee opzichten. Het eigendom van de beheerder wordt als een geheel beschouwd (“lump sum”) waarover afspraken gemaakt worden. Tegelijk wordt meer samenwerking tussen beheerders verwacht aangezien samenhangend beheer voor alle partners voordelen in kwaliteit en effectiviteit van beheer heeft.

Naast samenwerking tussen beheerders spelen ook andere partijen een belangrijke rol in de gebiedsgerichte benadering, zoals waterschappen, gemeenten, burgers, natuurorganisaties en kennisorganisaties.

Noord-Holland kent bijna 1.100 beheerders van natuur- en recreatiegebieden, landschappen en wateren. Te denken valt aan particuliere grondeigenaren en agrarische ondernemers, natuur beherende organisaties, recreatieschappen, waterschappen, gemeenten, het Rijk en de provincie Noord-Holland zelf. Wij verwachten van beheerders dat zij zorg dragen voor adequaat beheer in hun terreinen, ook in relatie tot water- en milieudoelen en cultuurhistorisch erfgoed. Samenwerking tussen beheerders en afstemming met gebiedspartijen, behoort een vanzelfsprekendheid te zijn. Immers, wanneer aangrenzende terreinen niet op een samenhangende wijze worden beheerd, frustreert dit de eigen doelstellingen van beheerders, de provinciale doelstellingen in het Natuurbeheerplan en de biodiversiteit in het algemeen.

De provincie Noord-Holland bevordert de samenwerking tussen beheerders met gesprekken over hun werkzaamheden, resultaten (op basis van monitoringsgegevens), toekomstige plannen en kennisontwikkeling. Van beheerders wordt verwacht dat zij hun aanpak en resultaten met elkaar delen, deze gezamenlijk evalueren en ook gezamenlijk presenteren, onder andere aan de provincie. Het uitwisselen van ervaring, het delen van kennis en betrekken van kennisorganisaties is essentieel om de kwaliteit van de natuur te borgen. Daarbij is de inzet van professionals en vrijwilligers onmisbaar.

3.3 INLEIDING SNL

Het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) bestaat uit de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland voor lopende beschikkingen die zijn ingegaan vóór 1 januari 2016 en de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland en 2016-2021 (SVNL2016-2021) voor het beheer van natuur en landschap vanaf 1 januari 2016, en de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), voor investeringen in natuur en landschap (functiewijziging, inrichting en kwaliteitsontwikkeling). Landelijk worden er in IPO verband modellen gemaakt die de basis zijn voor de provinciale SVNL en SKNL, deze modellen vormen de basis voor de uitvoeringsregelingen in Noords-Holland die Gedeputeerde Staten hebben vastgesteld. Deze uitvoeringsregelingen geven de randvoorwaarden voor subsidies ten behoeve van (agrarisch) natuurbeheer en de regelingen verwijzen naar het Natuurbeheerplan.

Subsidieaanvragen worden getoetst aan de uitvoeringsregelingen en aan de vereisten van het Natuurbeheerplan.

3.4 SUBSIDIE AANVRAGEN VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER, SVNL-N

Procedures voor het aanvragen en toekennen, alsmede het uitbetalen van subsidies worden grotendeels uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), in opdracht van Gedeputeerde Staten. Het andere deel van de procedures voert de provincie zelf uit. Het is de ambitie dat de subsidieverlening vanaf 1 januari 2017 door de provincie zelf wordt uitgevoerd.

Er wordt binnen een periode van dertien weken over de subsidieaanvraag besloten en deze periode kan één maal worden verlengd met dertien weken. Als de subsidieaanvraag is gehonoreerd, ontvangt de beheerder informatie over het totaalbedrag van de subsidie, de looptijd, de betalingswijze en de algemene voorwaarden. Bij de openstelling voor het aanvragen van subsidies geeft Gedeputeerde Staten aan bij welke organisatie (RVO.nl/ provincie) een subsidie kan worden aangevraagd. Informatie over

Subsidieaanvragen is te vinden op onze website: <https://www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies/Subsidieregelingen>.

Subsidie kan uitsluitend worden aangevraagd tijdens de periode waarin de SVNL 2016-2021 is opengesteld. De hoogte van de budgetten die voor subsidies beschikbaar is (de 'subsidieplafonds') worden jaarlijks door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De periode van openstelling en de subsidieplafonds worden bekendgemaakt in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie. Het beschikbare subsidieplafond voor natuurbeheer wordt over de aanvragers verdeeld op volgorde van ontvangst van de subsidieaanvragen. Indien het subsidieplafond niet toereikend is, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om het plafond te verhogen. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor terreinen die zijn begrensd in dit Natuurbeheerplan (zie kaart 2a: *natuurtypen en landschapstypen* en kaart 4: *vaartoeslagkaart*).

De belangrijkste eisen zijn in dit hoofdstuk toegelicht, maar juridisch leidend is de SVNL 2016-2021.

3.4.1 Doelgroep

De provincie verstrekt alleen subsidie voor natuur- en landschapsbeheer aan eigenaren of erfpachters van terreinen of hun collectieve vertegenwoordiger. Geen subsidie wordt verstrekt aan waterleidingbedrijven (zoals PWN N.V.) en publiekrechtelijke rechtspersonen (het Rijk, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen), met uitzondering van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer kan subsidie aanvragen. Ook verstrekt de provincie geen subsidie voor het beheer van de 'NNN grote wateren': Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer en Markermeer. Dit is de verantwoordelijkheid van het Rijk.

Het is dus mogelijk dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen, omdat de aanvrager is uitgesloten van subsidie, of omdat het subsidieplafond voor de gevraagde beheersubsidie is bereikt. Een subsidieaanvraag worden afgewezen als deze niet voldoet aan de inhoudelijke of procedurele eisen in de SVNL 2016-2021 en/of dit Natuurbeheerplan.

Met ingang van 2017 zullen alle subsidiebeschikkingen betrekking hebben op het totaal van het te voeren beheer door een gecertificeerde natuurbeheerder of gecertificeerd natuurcollectief of kleine beheerder, in plaats van afzonderlijke subsidiebeschikkingen voor afzonderlijke terreinen. Door deze *lump sum*-financiering krijgt de beheerder meer flexibiliteit en minder administratieve lasten, waardoor de uitvoering van het SNL efficiënter wordt. Voor Staatsbosbeheer en voor aanvragers met meer dan 75 hectare is deze werkwijze voor nieuwe aanvragen al per 2014 ingevoerd.

3.4.2 Subsidiabele kosten SVN-L-N

Subsidies worden vanaf 2017 uitsluitend verstrekt aan gecertificeerde beheerders.

De hoogte van de subsidie wordt berekend door het aantal hectares van het desbetreffende natuur-beheertype te vermenigvuldigen met het tarief voor dat beheertype. Indien van toepassing wordt het tarief verhoogd met de normbedragen voor monitoring, recreatietoeslag, vaartoeslag en schapentoeslag. In Noord-Holland kan geen subsidie worden aan-gevraagd voor landschapselementen. De mogelijk-heden voor subsidie voor landschapselementen zullen in 2016 nader worden onderzocht om in 2017 keuzes te kunnen maken voor de jaren 2018 en verder.

De subsidie wordt verstrekt voor de duur van zes kalenderjaren, van 1 januari t/m 31 december, een aanvraag dient daarmee altijd uiterlijk 31 december te worden aangevraagd om voor subsidie van beheer in het volgende beheerjaar in aanmerking te komen. Als de subsidieaanvraag lager is dan € 5.000,- over 6 jaar, wordt deze niet verstrekt. De beheerder ontvangt tenminste jaarlijks, na uitvoering van het beheer, maximaal een evenredig deel als voorschot op de verleende beschikking -behoudens tussentijdse correctie na controle en toezicht- en kan eenmaal per jaar een aanvraag indienen tot wijziging van de subsidiebeschikking, vanwege de vergroting van zijn areaal. Na deze zes jaar wordt de hoogte van de subsidie definitief vastgesteld.

3.4.3 Verplichtingen van de beheerder SVN-L-N

Vanaf 2017 dienen alle beheerders gecertificeerd te zijn, individueel of via een groepscertificaat (zie ook paragraaf 3.8.3). De beheerder die subsidie ontvangt, wordt geacht alle beheeractiviteiten uit te voeren die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de natuur- en landschapsbeheertypen, en geen handelingen te verrichten of te gedogen die hier afbreuk aan doen. Hoewel de beheertypen globaal beschreven zijn in de Index met beperkte aan-wijzingen voor beheer, wordt de beheerder geacht professioneel natuurbeheerder te zijn en ecologische kennis voor beheer te hebben, en daarnaast ook de grondslag voor subsidiering (met het benoemde materiaal en conform de methoden voor bepaling van de standaardkostprijs (SKP), de doelstelling van subsidiering en de benoemde parameters voor monitoring te kennen. De beheerder wordt geacht deze kennis te combineren en als basis voor de locatie specifieke maatregelen te gebruiken. Index, SKP en monitoringsmethodiek zijn te vinden op het portaal-natuurenlandschap.nl. In aanvulling op de Index gelden gebiedsbeschrijvingen om de gebiedseigen natuur te behouden (zie hoofdstuk 6). Gebieds-beschrijvingen zijn verankerd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (zie hoofdstuk 1).

De beheerder dient zorg te dragen dat door of vanwege Gedeputeerde Staten monitoringswerkzaamheden worden uitgevoerd op het desbetreffende natuur-terrein. Terreinen dienen -buiten een vanuit het beheertype verplichte rustperiode- opengesteld te zijn. Om voor een recreatietoeslag in aanmerking te komen dient de beheerder het natuurterrein tenminste 358 dagen per jaar kosteloos open te stellen en toegankelijk te houden, van zonsopgang tot zonsondergang. Voor beheertypen met rustperiodes kan geen recreatietoeslag worden verleend. Een beheerder die een recreatietoeslag ontvangt, dient ervoor te zorgen dat het natuurterrein voldoende toegankelijk is en voldoende wegen, vaarwegen en paden bevat, die recreatief gebruik mogelijk maken. Deze wegen, vaarwegen en paden worden door de beheerder onderhouden. Tenslotte verleent de beheerder medewerking aan de markering en het beheer van landelijke wandelroutes, landelijke fietsroutes en knooppuntennetwerken voor wandelen en fietsen. Beheerders hebben nog enkele aanvullende verplichtingen, die zijn genoemd in de SVN-L en de SVN-L 2016-2021 en in de beschikking.

3.5 SUBSIDIE AANVRAGEN VOOR AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER EN AGRARISCH WATERBEHEER SVN-L-A

Beheerders die *agrarisch natuur-, landschap en waterbeheer* uitvoeren kunnen hiervoor subsidie aanvragen bij Gedeputeerde Staten. Dit kunnen zij doen op grond van de SVN-L 2016-2021. Een subsidieaanvraag moet vanzelfsprekend voldoen aan de voorwaarden die in de SVN-L 2016-2021 worden genoemd. De subsidie-aanvraag wordt getoetst aan deze regeling, aan het Natuurbeheerplan en aan eventuele beperkingen in de openstelling voor subsidiering. De belangrijkste spelregels staan in deze paragraaf toegelicht, maar juridisch leidend is de SVN-L 2016-2021.

Op de uitvoering van de SVN-L 2016-2021 zijn diverse Europese Verordeningen van toepassing. De subsidie voor agrarisch natuurbeheer wordt voor 50% gefinancierd uit het nationale Programma voor Plattelandsontwikkeling (POP). Het POP wordt gefinancierd uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO), onderdeel van het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De provincie c.q. de waterschappen (voor het agrarisch waterbeheer) zorgen voor 50% cofinanciering (zie hoofdstuk 2).

Procedures voor het aanvragen en toekennen, alsmede het uitbetalen van subsidies worden grotendeels uitgevoerd door provincie zelf uitgevoerd. Er wordt binnen een periode van dertien weken over de subsidieaanvraag besloten en deze periode kan één maal worden verlengd met dertien weken. Als de

subsidieaanvraag is gehonoreerd, ontvangt de beheerder informatie over het totaalbedrag van de subsidie, de looptijd, de betalingswijze en de algemene voorwaarden.

3.5.1 Doelgroep SVN-L-A

De provincie verstrekt geen nieuwe subsidiebeschikkingen aan individuele agrarische natuur- en landschapsbeheerders. Lopende subsidiebeschikkingen, verstrekt aan individuele agrariërs, die met agrarisch natuur- en landschapsbeheer zijn gestart vóór 1 januari 2016, blijven van kracht tot de einddatum. Jaarlijks is c.q. wordt daarvoor een collectief beheerplan ingediend door gebiedscoördinatoren en voor het beheer vanaf 1 januari 2017 verzorgen agrarische collectieven de indiening van het collectieve beheer (beheer oude stijl). De kaart 2a Natuur en landschapstypen is voor doorlopende contracten weide- en akkervogelbeheer ("oude stijl") van belang.

Sinds de invoering van het nieuwe stelsel agrarisch natuurbeheer per 1 januari 2016 hebben de agrarische collectieven een centrale rol. Agrarische collectieven zijn samenwerkingsverbanden van landbouwers en andere grondgebruikers van landbouwgrond. Het gecertificeerde collectief is eindbegunstigde van de subsidiebeschikking en is daarmee zowel verantwoordelijk als het aanspreekpunt voor Gedeputeerde Staten voor al het agrarisch natuur-, landschap- en waterbeheer dat door haar leden wordt uitgevoerd. Dit betekent dat het collectief ervoor zorgt dat haar leden de juiste maatregelen vakkundig uitvoeren om de doelen in dit Natuurbeheerplan te realiseren. Tevens zorgt het collectief voor de controle op de uitvoering van de maatregelen door haar leden, voor eventuele sanctionering, en voor de doorbetaling aan de deelnemers. Om professionele uitvoering van het beheer te borgen, is een voorwaarde dat een collectief beschikt over het certificaat collectief agrarisch natuurbeheer.

Subsidie kan uitsluitend worden aangevraagd tijdens de periode waarin de SVN-L 2016-2021 hiervoor is opengesteld. De hoogte van de budgetten die voor subsidies beschikbaar is (de 'subsidieplafonds') wordt jaarlijks door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De periode van openstelling en de subsidieplafonds worden bekendgemaakt in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie. Het beschikbare subsidieplafond wordt bij overtekening van het plafond verdeeld op basis van een tenderregeling die is opgenomen in de SVN-L 2016-2021. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor terreinen die zijn begrensd in dit Natuurbeheerplan (kaart 2b tot en met 2f: de leefgebieden open grasland, open akker, natte dooradering, droge dooradering en categorie water en de kaart collectief beheer).

Het collectief dient een subsidieaanvraag in bij Gedeputeerde Staten. In de subsidieaanvraag, ook wel 'gebiedsaanvraag' genoemd, beschrijft het collectief welke beheermaatregelen in haar werkingsgebied kunnen worden uitgevoerd om de doelen in dit Natuurbeheerplan te realiseren. Op grond van artikel 3.4 van de SVN-L 2016-2021 moet de gebiedsaanvraag voldoen aan de beoordelingscriteria zoals die in paragraaf 4.5 van dit Natuurbeheerplan zijn opgenomen, inclusief de daarbij aangeduide kaarten. Het collectief dient het door Gedeputeerde Staten vastgestelde aanvraagformulier te gebruiken. Het formulier voor aanvragen en/of wijzigen van subsidie is te vinden op de website van de provincie (subsidieloket).

Het is mogelijk dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen, omdat de aanvrager is uitgesloten van subsidie, of omdat het subsidieplafond voor de gevraagde beheersubsidie is bereikt. Een subsidieaanvraag worden afgewezen als deze niet voldoet aan de inhoudelijke of procedurele eisen in de SVN-L 2016-2021 en/of dit Natuurbeheerplan.

3.5.2 Subsidiabele kosten SVN-L-A

De volgende kosten komen voor subsidie in aanmerking, mits in alle gevallen in overeenstemming met de Europese verordening 1305/2013:

- specifieke kosten voor de uitvoering van het project;
- gederfde inkomsten;
- transactiekosten (maximaal 20% van voorgaande twee).

Niet subsidiabel zijn de kosten om te voldoen aan de baseline (maatregelen bedoeld in de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB, die wettelijk verplicht zijn om landbouwpercelen in goede milieueconditie te houden) of waar eventuele inkomsten tegenoverstaan die met het gesubsidieerde project worden gegenereerd. Ook wordt geen subsidie verstrekt voor beheermaatregelen die al op grond van een andere regeling worden gefinancierd.

De hoogte van de subsidie wordt berekend door het aangevraagde maximum aantal hectares per leefgebied te vermenigvuldigen met de gemiddelde kosten per hectare leefgebied. De gemiddelde kosten per hectare leefgebied worden bepaald door de begrote kosten per leefgebied te delen door het maximum aantal hectares dat voor dat leefgebied is aangevraagd. De subsidie wordt verstrekt voor de duur van zes jaren. Eenmaal per jaar kan een aanvraag worden ingediend tot wijziging van de subsidiebeschikking, vanwege de vergroting van het areaal. Na deze zes jaren wordt de hoogte van de subsidie definitief vastgesteld. Uitbreidingsaanvragen in 2017 zijn voor beheer tot en met het jaar 2021, een periode

van 5 jaar. Het collectief doet jaarlijks een betaalverzoek voor het gevoerde beheer en ontvangt jaarlijks na afloop van het beheerjaar een voorschot op het verleende subsidiebedrag.

Wanneer de tijdig en volledig ingediende subsidieaanvragen het vastgestelde subsidieplafond te boven gaan, maken Gedeputeerde Staten een afweging op basis van criteria zoals omschreven in artikel 3.8 van de SVN 2016-2021.

Met de aanvragen, ingediend door agrarische collectieven in 2015, ten behoeve van beheer in de periode 2016-2021, is 90 % van het beschikbare budget benut. Op basis van het Natuurbeheerplan 2017 kunnen collectieven aanvragen indienen voor (aanvullend) beheer in de periode 2017-2021, als aanvulling op hun beschikking voor de periode 2016-2021. Het budget dat nog beschikbaar is betreft budget voor de leefgebieden open akker, droge en natte dooradering en agrarisch waterbeheer.

De openstelling zal aan het einde van de zomer zijn waarna subsidiebeschikkingen in het najaar 2016 worden afgegeven, zodat collectieven nog voldoende tijd hebben om vóór 1 januari 2017 de contracten af te sluiten met de leden van het collectief.

Het staat agrarische collectieven vrij hun taken te verbreden door ook maatregelen uit te (laten) voeren die samenhang hebben met agrarische bedrijfsvoering, zoals het aanbieden en stimuleren van zorg- of recreatiefuncties, biologische landbouw of projecten met waterschappen. Deze activiteiten vallen echter buiten de reikwijdte van dit Natuurbeheerplan en vragen in sommige gevallen aparte goedkeuring door de provincie of andere overheden.

3.5.3 Verplichtingen van de beheerder SVN-A

De gecertificeerde beheerder die subsidie ontvangt, wordt geacht alle verplichtingen na te leven die in de SVN 2016-2021 zijn genoemd. Enkele voorbeelden van dergelijke verplichtingen zijn:

- uitvoering van de beheermaatregelen op andbouwgrond of in, aan, op landschapselementen of watergangen direct grenzend aan landbouwgrond;
- een jaarlijkse opgave van de beheeractiviteiten en wijzigingen daarin;
- indienen van een jaarlijks verantwoording;
- medewerking aan audits, controle, toezicht en monitoringswerkzaamheden.

3.6 SUBSIDIE AANVRAGEN VOOR EENMALIGE KWALITEITSIMPULSEN OF FUNCTIEWIJZIGING (SKNL)

Eenmalige kwantitatieve of kwalitatieve verbetering van de natuur- en landschapskwaliteit kunnen

gewenst zijn om te voldoen aan internationale verplichtingen, het afronden van het Natuurnetwerk Nederland en verhoging van de biodiversiteit. Voorbeelden hiervan zijn het van functie wijzigen van landbouwgrond naar natuur, het na deze functie-wijziging inrichten van de voormalige landbouwgrond voor het beheertype en (her)inrichting van terreinen, zoals door verbetering van milieu- en watercondities, en voor andere (“zwaardere”) beheertypen op bestaande natuurterreinen. Dergelijke wensen zijn opgenomen in de ambitiekaart bij dit Natuurbeheerplan. De subsidiëring van deze maatregelen is mogelijk op grond van de Uitvoeringsregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), op basis van de ambitiekaart.

De hoogte van de budgetten die de provincie voor de SKNL beschikbaar stelt (de ‘subsidieplafonds’), wordt jaarlijks door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Gedeputeerde Staten maken de subsidieplafonds bekend in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie (digitaal subsidieloket). Het is mogelijk dat een terrein in het Natuurbeheerplan is opgenomen, maar een subsidieaanvraag desondanks wordt afgewezen, omdat de aanvrager is uitgesloten van subsidie of omdat het subsidieplafond is bereikt. Ook kan een subsidieaanvraag worden afgewezen als deze niet voldoet aan de inhoudelijke of procedurele eisen in de SKNL.

De SKNL wordt sinds 2015 door de provincie uitgevoerd. De subsidies die zijn aangevraagd vóór 2015 worden door RVO.nl behandeld. Nieuwe aanvragen voor subsidie kunnen dus worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Initiatiefnemers die een subsidie willen aanvragen dienen hun initiatief voorafgaand aan de aanvraag voor te leggen aan de provincie (pré-toets). Hiermee worden misverstanden en onduidelijkheden voorkomen, waarna met een goede aansluiting tussen initiatief en subsidiekader de aanvraag officieel kan worden ingediend en behandeld.

De aanvraag wordt getoetst aan de voorwaarden in de SKNL (en daarmee aan, aan het Natuurbeheerplan) en aan de openstelling. Subsidie kan alleen worden aangevraagd tijdens de periode waarin de regeling is opgesteld, in principe is dat het gehele jaar. Ook dit wordt bekend gemaakt in het Provinciaal Blad en op de website van de provincie (subsidieloket).

Op grond van de SKNL kunnen beheerders twee soorten subsidie aanvragen:

- investeringssubsidie voor natuur en landschap (zie paragraaf 3.6.1)
- subsidie voor functiewijziging (zie paragraaf 3.6.2)

De subsidievoorwaarden, de aanvraagprocedure en de subsidiabele kosten worden in de uitvoeringsregeling SKNL weergegeven (en eventueel aangevuld of gewijzigd in een openstellingsbesluit van Gedeputeerde Staten). Deze zijn te vinden op de website van de provincie (subsidieloket). De paragrafen 3.6.1 en 3.6.2 geven een beeld van de mogelijkheden.

3.6.1 Investeringssubsidie voor natuur en landschap (kwaliteitsimpuls)

Indien het geambieerde beheertype niet bereikt kan worden zonder een eenmalige fysieke ingreep, kan een kwaliteitsimpuls in de vorm van een investerings-subsidie aan de orde zijn. De SKNL voorziet in de mogelijkheid om investeringen te doen om de fysieke condities of kenmerken van een terrein te verbeteren voor het beoogde beheertype. Dit wordt de investerings-subsidie genoemd. Een investeringssubsidie heeft altijd betrekking op eenmalige inrichtingsmaatregelen. Het kan gaan om:

- maatregelen voor de realisatie van een natuur-beheertype op een terrein dat een functiewijziging heeft ondergaan;
 - maatregelen voor verbetering van de fysieke condities of kenmerken in een bestaand natuur-terrein, waarbij van het aanwezige beheertype (in de beheertypenkaart) wordt toegewerkt naar een ander, gewenst beheertype (in de ambitiekaart);
- Wanneer sprake is van achterstallig onderhoud kan geen aanspraak worden gemaakt op een investerings-subsidie, zelfs niet als het gewenste beheertype onder druk staat. Goed beheer is immers de primaire verantwoordelijkheid van een beheerder en een voorwaarde voor de verlening beheersubsidie.

De subsidievoorwaarden en de aanvraagprocedure staan toegelicht in de regeling. Een belangrijke voorwaarde is dat de subsidieaanvraag vergezeld gaat van een investeringsplan, waarin een toelichting staat op de maatregelen, de begroting en de planning. Het investeringsplan gaat vergezeld van kaartmateriaal en dient in overeenstemming te zijn met dit Natuurbeheerplan. Het is verplicht om een pré-toets te laten uitvoeren op de wenselijkheid, efficiëntie en effectiviteit van de voorgestelde investering.

Subsidiabele kosten zijn bijvoorbeeld de kosten voor het opstellen van een investeringsplan, maatregelen voor herstel of aanleg van landschappelijke elementen, maatregelen gericht op de wijziging van de waterhuishouding, grondverzet, het plaatsen van een raster, afvoer van grond, de verwijdering van opstallen, begroeiing en beplanting, maatregelen ten gunste van de bereikbaarheid, aanloopbeheer en overige maatregelen die noodzakelijk zijn voor de investering. Niet subsidiabel zijn onder andere de kosten voor: verwijdering van bodemverontreiniging

en afval, de bouw van opstallen, de aanschaf van machines, de aanschaf of plaatsing van recreatieve voorzieningen, de aanleg van parkeergelegenheid, het wegwerken van achterstallig onderhoud en de kosten die verband houden met de uitvoering van wettelijke verplichtingen of convenanten, regelingen of afspraken.

Alleen de werkelijk gemaakte kosten zijn subsidiabel; de subsidie bedraagt maximaal 95% van de subsidiabele kosten met een minimum van € 5.000,- per aanvraag en een maximum van € 15.000,- per hectare. Een voorschot behoort tot de mogelijkheden. De looptijd van een inrichtingsplan is altijd tot het einde van een kalenderjaar, incl. eventueel beheer na inrichting, zodat aansluitend een beheersubsidie kan worden aangevraagd.

Om vervolgens voor *beheersubsidie* in aanmerking te komen moet het gerealiseerde ambitietype tijdig opgenomen worden in de beheertype kaart. Het is van belang dat de beheerder zelf tijdig, in de regel een jaar vooraf, aangeeft vanaf welk beheerjaar subsidie voor beheer zal worden aangevraagd en de inrichting dus zal zijn afgerond.

Op het moment dat beheersubsidie wordt aangevraagd wordt getoetst aan de kaarten van het vigerende Natuurbeheerplan. De kaarten in dit Natuurbeheerplan 2017 zijn dus bepalend voor aanvragen eind 2016 ten behoeve van beheer vanaf 1 januari 2017.

3.6.2 Subsidie voor functiewijziging

Functiewijziging van landbouwgrond naar natuurgrond door grondeigenaren (zowel natuurlijke personen als rechtspersonen) is een belangrijk instrument voor de realisatie van de doelstellingen van het NNN. De SKNL voorziet daarom in een mogelijkheid voor grondeigenaren om subsidie aan te vragen voor deze functiewijziging. De subsidie is een compensatie voor de waardevermindering van de grond als gevolg van deze omvorming. De waardevermindering wordt door Gedeputeerde Staten bepaald op grond van een taxatie, waarbij zowel de agrarische waarde als de waarde van de grond na inrichting voor natuur wordt bepaald. De subsidie kan maximaal 85% van de waarde van de landbouwgrond bedragen, en dus in sommige gevallen – bijvoorbeeld als gedeeltelijke (agrarische) opbrengst mogelijk blijft – ook minder zijn dan 85%. Functiewijziging betekent dat het terrein definitief wordt omgevormd naar natuur. Er kan geen sprake meer zijn van primaire agrarische bedrijfsvoering. Het primaire doel is natuur, agrarisch gebruik is ongeschikt. Uitsluitend voor zover het voor het beheer van natuur noodzakelijk is, kunnen agrarische handelingen worden uitgevoerd, zoals maaien.

NATUURWAARDE NA FUNCTIEWIJZIGING

Natuurwaarde na functiewijziging met natuurbeheer waarvoor agrarische handelingen nodig zijn.
(zie ook de [standaardkostprijsbepaling op portaalnatuurenlandschap.nl](#))

Na de omzetting naar natuur is er niet langer sprake van landbouwgrond maar gaat het over natuurgebied. Een aantal natuurdoelen kunnen echter alleen bereikt worden door het uitvoeren van agrarische handelingen, bijvoorbeeld maaien en/of (na)beweiding.

Vernatting, die veelal ten grondslag ligt aan de omzetting naar natuur, leidt er toe dat zich op een deel van de gronden andere gewassen zullen gaan ontwikkelen. Dit is mede afhankelijk van de mate waarin vernatting plaatsvindt. Te denken valt aan mossen, riet en/of biezten.

Bij andere natuurdoeltypen is vernatting geen onderwerp, maar is het beperken van de begrazingsdruk een voorwaarde, waardoor struweel en/of ruigten ontstaan. Dit leidt er toe dat dan slechts een deel gemaaid en/of begraasd kan worden. Door deze wijze van beheer en de terreinstructuur, zowel door vernatting als door de groei van andere gewassen dan gras, vermindert het opbrengend vermogen van de grond sterk.

Bij inrichting kunnen nieuwe elementen op een perceel zoals poelen en verhogingen worden toegevoegd. Deze zijn ook van invloed zijn op de wijze waarop het beheer moet worden uitgevoerd. Een inrichtingsplan kan inzicht geven in de toekomstige vorm van de gronden.

In onderstaand overzicht, dat afkomstig is van het portaal natuur en landschap, is per natuurdoeltype aangegeven, wat als noodzakelijke handelingen beschouwd worden voor instandhouding van het natuurdoeltype. Na functiewijziging gaat het om natuurbeheer waarbij beperkt agrarische handelingen nodig zijn voor de instandhouding van het natuurdoeltype. Deze beschrijving is uitsluitend bedoeld voor het bepalen van de waardedaling. Beheereisen zijn te vinden op het portaal natuur en landschap.

Natuurdoeltype	Beheermaatregel
N10.01 Nat schraalland	Maaïen op 0% van het oppervlak. Grondwaterstanden in winter en voorjaar tot aan of iets boven maaiveld (plas-dras). Geen bemesting
N10.02 Vochtig hooiland	1 keer maaïen op 85% van het oppervlak Op veengronden in de winter plas-dras en met grondwaterstand in die in de zomer slechts ondiep wegzakt.
N12.02 Kruiden- en faunarij grasland	Maaïen op 35%, Begrazen op 50% van het oppervlak. Niet of slechts licht bemesten.
N12.03 Glanshaverhooiland	Maaïen op 100% van het oppervlak.
N12.05 Kruiden- en faunarijke akker	Opbrengst gewas op 90% van het oppervlak.
N13.01 Vochtig weidevogel grasland	Maaïen op 85% van het oppervlak. Hoge grondwaterstanden. In de winter dichtbij of net boven het maaiveld. Minstens op 80% van het oppervlak. Grondwaterstand in maart-juni minder dan 45 cm onder maaiveld. Bemesting elke 3 jaar 20 ton ruige stalmest per hectare, de natste delen niet bemesten.
N13.02 Wintergastenweide	Maaïen op 60%, Beweiden op 40% van het oppervlak In de winter vaak deels onder water of open water in de directe omgeving. Enige bijmesting

Voor de overige natuurdoeltypen, die niet in dit overzicht staan, zijn agrarische handelingen uitgesloten.

In bijlage 1 van het GLB 2015 e.v. (Staatscourant 16 december 2014) staan de natuurbeheertypen die niet kwalificeren voor agrarisch (mede)gebruik. In deze lijst ontbreken de bovenstaande beheertypen, die dus wel kwalificeren voor EU landbouw subsidies en daarom de marktwaarde van deze gronden verhogen.

De subsidie voor functiewijziging wordt verstrekt onder de voorwaarde dat binnen de termijn van één jaar een kwalitatieve overeenkomst tot stand komt tussen de grondeigenaar en de provincie Noord-Holland, waarin de functiewijziging wordt bevestigd. Deze overeenkomst wordt ingeschreven in de openbare registers, waardoor deze ook na

eventuele verkoop van de gronden van kracht blijft. In deze overeenkomst wordt, naast een wijziging van de bestemming van de grond, ook de verplichting aangegeven, om tenminste dertig jaar zorg te dragen voor goed beheer van de in de overeenkomst genoemde beheertypen, die overeenkomen met de ambitiekaart.

In de meeste gevallen zal een subsidieaanvraag voor functiewijziging gepaard gaan met een subsidieaanvraag voor een investeringssubsidie (ten behoeve van de inrichtingsmaatregelen, zie paragraaf 5.4.1). In het geval dat er geen inrichtingsmaatregelen nodig zijn, dient een realisatieplan te worden opgesteld dat, inclusief de pré-toets, bij de aanvraag gevoegd moet worden. In dat geval moet in het plan worden aangetoond dat het beheertype al aanwezig is en dat wordt dan vastgelegd in de functiewijzigingsbeschikking.

Een agrarische grondgebruiker die een beheerovereenkomst voor agrarisch natuurbeheer heeft, kan pas na afloop van die overeenkomst overstappen naar particulier natuurbeheer met functiewijziging en – voor zover van toepassing – na inrichting. De regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen, bepaalt dat het voortijdig wijzigen van de functie van de grond leidt tot het vervallen van de beschikking en terugvordering van betaalde agrarische beheersubsidie. Bij de planning van een wens tot functieverandering en inrichting dient het formele moment van omzetting in functie *na de peildatum* voor het betaalverzoek in het laatste jaar van de overeenkomst te liggen. Bij deelname in collectief of gecoördineerd beheer dient de agrariër zich met plannen voor functiewijziging bij de coördinator of het collectief te melden. Functiewijziging kan dan voortijdig plaatsvinden indien binnen het gecoördineerde of collectieve beheerplan daar ruimte voor te maken is. Het is de verantwoordelijkheid van de beheerder en subsidieaanvrager om de regels te volgen en te voorkomen dat voor agrarisch beheer ontvangen subsidie moet worden teruggevorderd.

De beheerder dient zelf tijdig beheersubsidie aan te vragen. Op het moment dat beheersubsidie wordt aangevraagd wordt getoetst aan de kaarten van het vigerende Natuurbeheerplan. De kaarten in dit Natuurbeheerplan 2017 zijn dus bepalend voor aanvragen eind 2016 ten behoeve van beheer vanaf 1 januari 2017.

3.7 RECREATIESCHAPPEN

Sinds de jaren zeventig is in de Randstad een uitgebreide groenstructuur aangelegd, met als doel het bieden van openbaar toegankelijke, laagdrempelige mogelijkheden voor openluchtrecreatie. In de jaren tachtig en negentig kwam daarnaast het accent te liggen op het behoud van natuur en landschap, buffers tussen de stedelijke gebieden en de beleving hiervan. In de loop van jaren hebben deze gebieden zich ontwikkeld tot waardevolle en gevarieerde natuur- en recreatiegebieden. Het publiek belang van deze gebieden reikt echter verder: ze dragen ook bij aan economische belangen, zoals een gunstig

vestigingsklimaat voor bedrijven, de waarde van nabij gelegen woningen en werkgelegenheid in recreatie en toerisme.

Voor de ontwikkeling en het beheer en onderhoud van deze gebieden zijn recreatieschappen opgericht. Recreatieschappen zijn samenwerkingsverbanden van provincie(s) en gemeenten in de vorm van gemeenschappelijke regelingen, met doelstellingen op het gebied van natuur, landschap en openluchtrecreatie. In Noord-Holland zijn de recreatieschappen verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het beheer, onderhoud en toezicht in ruim 6.700 hectare groengebied (inclusief diverse wateren) en recreatieve routenetwerken. De provincie neemt deel in de recreatieschappen Spaarnwoude, Groengebied Amstelland, Twiske-Waterland, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, en Geestmerambacht (tot 1-1-2017) en het Plassenschap Loosdrecht. De provinciale bijdrage aan het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden staat in hoofdstuk 5.

De natuur- en recreatiedoelen gaan in deze gebieden samen. In de praktijk lijkt het door elkaar te lopen of dit recreatiegebieden zijn met een natuurdoelstelling of natuurgebieden met een recreatiedoelstelling. Hoewel beide functies prima naast elkaar kunnen bestaan zal voor deze terreinen bekeken gaan worden of dit in de praktijk ook zo is of dat hiervoor aanpassingen van het natuur beheertype of het recreatief gebruik nodig zijn. Provincie en de recreatieschappen zullen samen onderzoeken op welke wijze de natuurdoelen in deze gebieden beter benoemd kunnen worden naast de recreatiedoelstellingen. Grondeigenaren worden daarbij betrokken. Voor een volgend Natuurbeheerplan zullen voorstellen worden geformuleerd.

3.8 OVERIGE SUBSIDIEREGELINGEN VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

3.8.1 Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Gedeputeerde Staten hebben op 14 april 2015 ingestemd met het landelijke Programma Aanpak Stikstof (PAS). Onderdeel van de PAS is de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in 12 Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. Eind 2015 is een uitvoeringsregeling vastgesteld op basis waarvan uitvoerende organisaties en particuliere beheerders van Natura2000-gebieden subsidie kunnen aanvragen voor de PAS-maatregelen in de PAS-gebieden. Hiervoor is € 28 miljoen beschikbaar uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Groen. Het Rijk heeft het geld voor de natuurherstelmaatregelen aan de provincie beschikbaar gesteld.

Het doel van de natuurherstelmaatregelen in het kader van de PAS is om de negatieve effecten van

stikstofneerslag op de beschermde habitattypen in de Natura2000-gebieden tegen te gaan, waarmee minimaal achteruitgang van de habitattypen in oppervlakte en kwaliteit wordt voorkomen in de komende zes jaar (2015-2021). De natuurherstelmaatregelen mogen ook leiden tot uitbreiding of verbetering. De extra maatregelen zijn hard nodig. De stikstofneerslag uit verkeer, landbouw en industrie heeft de afgelopen jaren gezorgd voor een overmaat aan voedingsstoffen in de natuur. Hierdoor groeien bijvoorbeeld de duinen dicht en verdwijnt de kenmerkende natuur uit het laagveengebied.

Voor elk stikstofgevoelig Natura2000-gebied is in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wetenschappelijk onderzocht welke extra maatregelen nodig zijn. Deze staan in de zogenoemde gebiedsanalyses. Bij de maatregelen gaat het bijvoorbeeld om extra maaien, het weghalen van struiken, het aanleggen van stuifkuilen in de duinen en andere maatregelen, die de negatieve effecten van stikstof sterk kunnen verminderen. Door de maatregelen wordt de overmaat aan voedingsstoffen uit de natuur verwijderd en komt de noodzakelijke verjonging van de natuur weer op gang.

3.8.2 Stimuleringsregeling landschapselementen

De provincie verstrekt een subsidie aan de Stichting Landschap Noord-Holland ten behoeve van de financiering van initiatieven van burgers en organisaties gericht op aanleg en herstel van karakteristieke landschapselementen in de gehele provincie. Meer informatie over de mogelijkheden van de Stimuleringsregeling landschapselementen is te vinden op de website van Landschap Noord-Holland. De provinciale bijdrage aan deze stimuleringsregeling staat in hoofdstuk 5.

3.8.3 Stimuleringsregeling soortenbescherming

De provincie verstrekt een subsidie aan de Stichting Landschap Noord-Holland ten behoeve van de financiering van initiatieven van burgers en organisaties gericht op de bescherming van kwetsbare soorten in de gehele provincie. Meer informatie over de mogelijkheden van de Stimuleringsregeling soortenbescherming is te vinden op de website van Landschap Noord-Holland. De provinciale bijdrage aan deze stimuleringsregeling staat in hoofdstuk 5.

3.9 CERTIFICERING

Voor het aanvragen van een subsidie moet vanaf 2017 aan een certificeringsverplichting worden voldaan. Een certificaat is een verklaring dat aan gestelde kwaliteitseisen (programma van eisen) in de bedrijfsvoering wordt voldaan en dat het beheer daarmee op

de juiste manier en adequaat kan worden uitgevoerd, wat is vastgelegd in een kwaliteitshandboek.

De Stichting Certificering SNL verleent de certificaten natuurbeheer namens de provincie. Certificering biedt aan de beheerders én de overheid een aantal voordelen: borging van kwaliteit, standaardisering van werkzaamheden en legitimatie van een lagere controlelast, waardoor de administratieve lasten afnemen. Er zijn drie soorten certificaten mogelijk:

- het certificaat natuurbeheer: een individueel certificaat voor eigenaren en organisaties die natuur beheren. Dit certificaat, of het certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer (zie hierna), is verplicht voor alle beheerders;
- het certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer (natuurcollectief): een groeps-certificaat voor natuurbeheerders die ook formeel samenwerken, zoals de Unie van Bosgroepen, Hollands Particulier Grondbezit of een regionaal collectief. De ontvanger van een groeps-certificaat neemt de verplichting op zich om haar leden of deelnemers te informeren over kwalitatief goed beheer;
- het certificaat collectief agrarische grondgebruikers (agrarisch collectief): een verplicht certificaat voor de organisatie van collectief agrarisch natuurbeheer in een gebied. Zij dienen zorg te dragen voor kwalitatief goed beheer door hun deelnemers.

Het kwaliteitshandboek en certificering zijn cruciaal voor een goede uitvoering van het beheer. Het certificaat wordt ge-audit. Het certificaat is een kwaliteitskeurmerk. Het certificaat wordt pas verstrekt als is voldaan aan kwaliteitseisen ten aanzien van beheer, organisatie en administratie. Onderdeel van certificering is de eis dat de beheerder de monitoring uitvoert conform een kwaliteitshandboek²⁾, zodat is gegarandeerd dat de landelijke systematiek wordt gevolgd.

De Stichting Certificering SNL voert audits uit bij de gecertificeerden. Wanneer uit een audit blijkt dat niet wordt voldaan aan de eisen die een certificaat stelt, wordt een kans tot herstel gegeven en indien nodig kan het certificaat worden ingetrokken.

Certificering aanvragen (natuurbeheer, SVN-N)

Er zijn twee manieren om aan de certificeringsverplichting te voldoen:

- 1 De beheerder vraagt een eigen certificaat aan bij de Stichting certificering SNL (rechtstreeks of bijvoorbeeld via Part-Ner)
- 2 De beheerder sluit zich aan bij een gecertificeerd collectief (zoals de Bosgroepen)

2) Werkwijze monitoring en beoordeling natuurnetwerk en N2000/PAS²⁾, opgesteld door het Interprovinciaal Overleg (BIJ12).

Op dit moment zijn er enkele organisaties actief die ondersteuning en begeleiding aanbieden bij het verkrijgen van de certificering.

Stichting Part-Ner

Een particulier beheerder kan als beheerder of als samenwerkingsverband van beheerders individueel of coöperatief gecertificeerd worden met het certificeringsmodel van Stichting Part-Ner. Een gecertificeerde beheerder/coöperatie maakt inzichtelijk op welke wijze het beheer wordt gevoerd, wat de resultaten daarvan zijn en past waar nodig zijn beheer daarop aan. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van het certificaat dat er kennisuitwisseling plaatsvindt tijdens terreinbezoeken bij aangesloten beheerders. Met het certificaat van Part-Ner heeft de beheerder zelf de regie en blijft zelf eindverantwoordelijk voor uw beheer, zowel voor de juiste uitvoering als voor het behaalde resultaat.

De Bosgroepen

De Bosgroepen zijn als collectief gecertificeerd, waardoor deelnemers aan dit collectief onder de certificering van het collectief vallen. De Bosgroepen kunnen de aanvraag van een particulier beheerder aanvraag volledig verzorgen en daarmee ontzorgen. Op basis van door deelnemers aangereikte informatie verwerken zij deze volgens het voorgeschreven format van de provincie tot een goede aanvraag. De kosten voor het verzorgen van deze aanvraag zijn afhankelijk van de omvang van de aanvraag. Het collectief ondersteunt de particuliere beheerder met kennisuitwisseling tijdens bezoeken en de particuliere beheerder is als deelnemer mede verantwoordelijk voor het beheer en resultaat van het gehele collectief. De Unie van Bosgroepen kan voor kleine beheerders met betrekking tot de certificering en subsidieaanvragen de invoering van gegevens begeleiden en uitvoeren.

Overigen

Er zijn ook andere partijen die een rol kunnen en willen spelen om particuliere beheerders te ondersteunen bij het verkrijgen van certificering. Deze zijn vaak regionaal actief.

3.10 MONITORING EN EVALUATIE

In deze paragraaf wordt de monitoring voor het natuurbeheer SVNL-N en het agrarisch natuurbeheer SVNL-A beschreven.

Er wordt een drietal typen monitoring worden onderscheiden:

- De beheergerichte monitoring waarmee de beheerder het effect van eigen handelingen volgt en beoordeelt.
- De beleidsmonitoring gaat over de monitoring van

het beleidsdoel zoals een bepaalde populatie omvang. Beheerders leveren hier een bijdrage aan voor hun eigen terreinen, waarnaast de provincie aanvullend naar het gehele provinciale beeld kijkt, waarbij terreinen van de beheerders onderdeel kunnen zijn. Dit is meteen een steekproefsgewijze validatie van waarnemingen.

- De derde vorm van monitoring is wetenschappelijk en gericht op achter trends liggende mechanismen die een onderbouwing geven voor beleidsontwikkeling.

Voor het verzamelen van de gegevens ten behoeve van de SNL- en Naturazoo, kunnen gecertificeerde beheerders een subsidie aanvragen ter hoogte van 75% van de normkosten. De hoogte van deze subsidie is landelijk afgesproken tussen provincies en beheerders. Onderdeel van certificering is de eis dat de beheerder de monitoring uitvoert conform een kwaliteitshandboek³⁾, zodat is gegarandeerd dat de landelijke systematiek wordt gevolgd. Alleen op die manier zijn de resultaten onderling te vergelijken, te aggregeren tot een landelijk schaalniveau en te herhalen. De provincie is verantwoordelijk voor de beoordeling van de natuurkwaliteit. In natuurgebieden waar de beheerders geen eigen monitoring kunnen uitvoeren volgens de afgesproken richtlijnen, zal de provincie hiervoor zorg dragen. Monitoring is onderdeel van de lump sumvergoeding die (agrarische) beheerders ontvangen.

De doelstelling van het SNL is om het NNN te realiseren en de natuurkwaliteit te bereiken, zoals die is benoemd in dit natuurbeheerplan en is begrensd op de bijbehorende kaarten, met name de beheertypenkaart en de ambitiekaart.

Ten behoeve van de monitoring wordt bijgehouden:

Input	Bestede middelen aan SKNL-Fw, SKNL-Inr, SVNL-N en SVNL-A
Output	Aantal hectares begrensd en werkelijk gerealiseerd met een (agrarisch) natuurbeheertype. Kwaliteit van de beheerde hectares natuur.

Werkwijze:

Voor alle gebieden met een subsidie vanuit de SVNL voor natuurbeheer worden de aanwezige natuurwaarden gemonitord. Daarbij volgt Noord-Holland de landelijk afgestemde methodiek die is vastgelegd in het document; monitoring en beoordeling Natuur-netwerk en NATURA2000/PAS.

3) Werkwijze monitoring en beoordeling natuurnetwerk en N2000/PAS*, opgesteld door het Interprovinciaal Overleg (BIJ12).

De monitoring is een proces waarbinnen beheerder en provincie samenwerken met het doel om volgens de landelijk afgesproken systematiek een duidelijk beeld te krijgen van de kwaliteit van de natuur op de betreffende percelen. Het gaat om het inzicht in het voorkomen van soorten en de mate waarin de natuurdoelen die met het beheer worden beoogd, worden gerealiseerd. Hierbij wordt aandacht besteed aan de natuurlijkheid van de gebieden en de structuur van gewassen. In een tijdvak van zes jaar zal op alle terreinen monitoring zijn uitgevoerd. Monitoring is de basis voor rapportages.

3.10.1 Monitoring

De volgende kwantitatieve gegevens worden verzameld:

Data

De door de beheerders verzamelde data worden opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna

Gegevensverzameling	Taakverdeling	Frequentie
Hectares	Beheerder	Jaarlijks
Vegetatie	Gecertificeerd beheerder	1 x per 12 jaar
Flora	Gecertificeerd beheerder	1 x per 6 jaar
Fauna (vogels, dagvlinders, sprinkhanen, libellen)	Gecertificeerd beheerder	1x per 6 jaar
Ruimtelijke condities, vegetatie- en floraopnames	Provincie	Periodiek
Structuur	Gecertificeerd beheerder	periodiek
Abiotiek (standplaats factoren)	Provincie	1 x per 6 jaar o.a. veldbezoek
Natuurlijkheid	Gecertificeerd beheerder	periodiek
Meetnetten agrarisch natuurbeheersoorten (vogels)	NEM (weidevogels georganiseerd door PNI)	Jaarlijks
Beheermonitoring agrarisch natuurbeheer	Agrarisch beheerder	Jaarlijks
Aanvullende onderzoek soorten van agrarisch gebied	Provincie	jaarlijks

SVNL natuurbeheer

SVNL agrarisch natuurbeheer

(NDFP) en de Vegetatiekaartendatabank.

Informatie en analyse

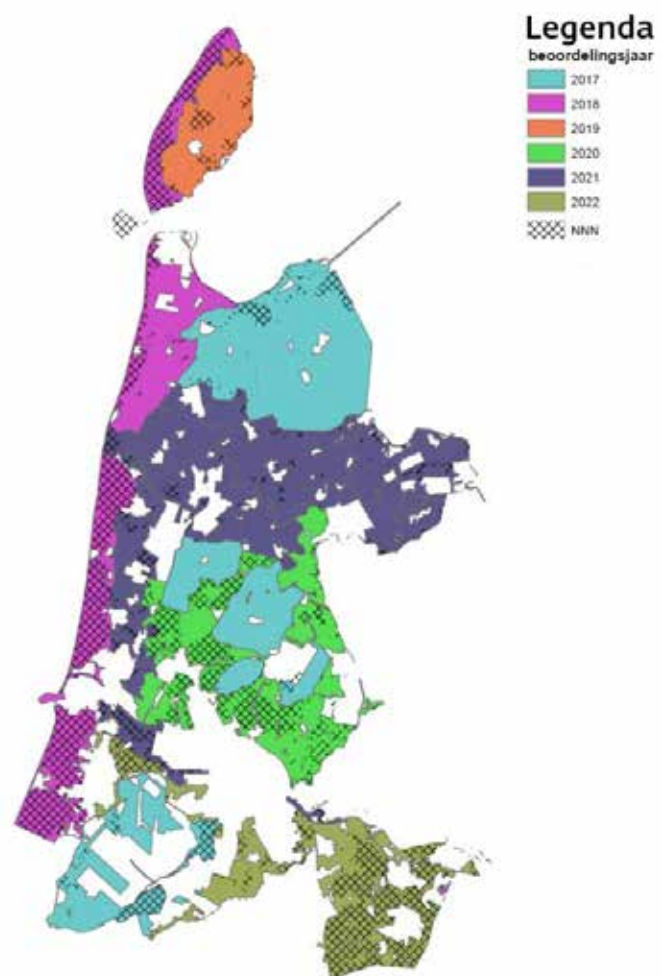
Na de inventarisatie volgt een analyse. De provincie kan een beoordeling doen van het deel van het natuur-areaal dat het voorgaande jaar is geïnventariseerd. Afhankelijk van de data die verzameld is en de gegevens die daarmee beschikbaar zijn gekomen, kan geanalyseerd worden wat de natuur-kwaliteit van het betreffende gebied is. In de landelijke werkwijze monitoring en beoordeling natuurnetwerk en Natura 2000/PAS zijn de criteria en werkwijze van de beoordeling opgenomen. Landelijk wordt gewerkt aan een

rekentool die het mogelijk maakt deze beoordeling grotendeels geautomatiseerd uit te voeren. Ook handmatig is het mogelijk een beoordeling te maken op basis van de in de werkwijze genoemde criteria. De aspecten aan de hand waarvan de SNL natuurkwaliteit kan worden bepaald zijn:

- 1 Flora en fauna
- 2 Structuurelementen (afleidbaar uit vegetatieopname)
- 3 Standplaatsfactoren (afleidbaar uit vegetatieopname en overige informatie)
- 4 Ruimtelijke condities
- 5 Natuurlijkheid

Beoordelingsgebieden

Ten behoeve van inzicht in de kwaliteit van de natuur in de provincie wordt een beoordeling gemaakt op basis van de kaart van de beoordelingsgebieden. De gebieden zijn gebaseerd op inhoudelijke ecologische aspecten. De kaart is opgesteld samen met beheerders.

Rapportage

De provincie is verantwoordelijk voor rapportage op het niveau van de beoordelingsgebieden. De resultaten worden gerapporteerd aan het provinciaal bestuur en vormen een onderdeel van de landelijke voortgangsrapportage natuur door het IPO aan het

ministerie van Economisch Zaken en – voor zover van toepassing – aan de Europese Commissie. Tot en met 2016 bestaat deze landelijke rapportage uit kwantitatieve data over het aantal hectares dat is aangekocht, ingericht, en in (agrarisch) natuurbeheer is genomen. Vanaf 2017 wordt daar informatie over de natuurkwaliteit van de SVN-N gebieden aan toegevoegd. De planning van de monitoringactiviteiten wordt indien mogelijk afgestemd op deze beoordelingsgebieden (zie kaart). De verzamelde data en beoordelingen vormen tevens input voor de jaarlijkse gesprekken van de provincie met natuurbeheerders.

Voor agrarisch beheerde natuur zijn de provincies verantwoordelijk voor het uitvoeren van de beleidsmonitoring. De beleidsmonitoring moet uitwijzen in hoeverre het agrarisch natuur- en landschapsbeheer bijdraagt aan de staat van instandhouding van de doelsoorten. Met het landelijke meetnet wordt de trend in aantallen en/of verspreiding van deze Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) soorten gemeten. Dit gebeurt in de met subsidie SVN agrarische beheerde gebieden, en als referentie ook daarbuiten. De resultaten worden door het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) verzameld. In 2016 bepalen provincies en soortenorganisaties samen waar de meetpunten komen te liggen in de provincies. De landelijke monitoring is globaler dan de gebied dekkende monitoring die jarenlang in Noord-Holland is uitgevoerd.

In Noord-Holland is de afgelopen jaren door Stichting Landschap Noord-Holland met subsidie van de provincie veel monitoringwerk en onderzoek verricht met betrekking tot de weidevogels (aantallen, aantallen per ha, trends). De resultaten werden jaarlijks gepresenteerd in het jaarboek weidevogels. De tijdreeks van informatie en de omvang van de informatie is uniek en van grote waarde om de ontwikkeling, kansen en bedreiging van deze vogels te analyseren om tot bijstelling van beleid en beheer te komen. Om deze gebiedsdekkende werkwijze voort te zetten is het wenselijk om naast de landelijke meetpunten (beperkt in aantal) de extra meetpunten in Noord-Holland te behouden. Dit vergt echter extra budget.

Het agrarisch waterbeheer draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit van de KRW watergangen en het verhogen van het waterbergend vermogen. Om de waterkwaliteit en waterkwantiteit te meten zijn bestaande monitoringsprogramma's van waterschappen en provincies (kwaliteit en kwantiteit) beschikbaar, op basis waarvan de toestand en ontwikkeling van de betreffende parameters worden gemonitord. Dit betekent dat voor blauwe diensten niet een apart monitoringsprogramma ontwikkeld hoeft te worden.

Uitvoering

Gecertificeerde natuurbeheerders mogen zelf de monitoring uitvoeren. Ten behoeve van de certificering hebben beheerders een kwaliteitshandboek opgesteld waarin zij aangeven hoe de monitoring volgens de landelijke protocollen georganiseerd zal worden. De vergoeding voor de monitoring wordt vanaf 2017 onderdeel van de lump sum-betaling.

De niet- gecertificeerde beheerders in 2015 en 2016 komen niet in aanmerking voor een monitoring-vergoeding. Op die terreinen verzorgt de provincie de monitoring volgens de landelijke afspraken. Wij zijn voornemens om voor monitoring in gebieden die worden beheerd door kleine particuliere beheerders zonder certificering, aan te sluiten bij een nog op te stellen landelijke aanpak.

De agrarische collectieven dragen zorg voor de beheermonitoring. Dit betreft het verzamelen van natuurgegevens die nodig zijn om het beheer (beter) uit te voeren. De protocollen voor beheermonitoring voor de leefgebieden zijn door SCAN ontwikkeld. De vergoeding voor beheermonitoring is onderdeel van de SNL-vergoeding die de collectieven krijgen voor het beheer.

3.11 GEBORGD VERTROUWEN

De beheerders van (agrarische) natuur zijn toegewijd en deskundig. Er is vertrouwen in de kwaliteit van beheerders. Tegelijkertijd vergt het beheer inzet van publieke middelen en is de bescherming van de natuur niet vrijblijvend. De verantwoording van de juiste besteding van publieke middelen voor behoud van biodiversiteit en het nakomen van internationale afspraken is een gezamenlijke, grote verantwoordelijkheid. In dit kader gaat het om geborgd vertrouwen.

Geborgd vertrouwen rust op vier poten:

- 1 Certificering van de werkwijze (kwaliteits-handboek) en de audit daarvan;
- 2 Monitoring:
 - a Beheermonitoring door de beheerder, naar het effect van maatregelen;
 - b Beleidsmonitoring door de overheid, naar de realisatie van beleid;
 - c Wetenschappelijke monitoring, voor de duiding van ontwikkelingen en het kunnen bijsturen van beleid en beheer;
- 3 Bezoeken en andere activiteiten op locatie;
- 4 Openheid gericht op:
 - a Informatie delen, zoals het beheerplan, informatie over de staat van de natuur en een jaarlijkse financiële verantwoording;
 - b Ontwikkelingen en beschouwingen over de toekomst van de natuur;
 - c Betrokkenheid behouden van boswachter, boer, burger, beleidsmaker, bestuurder en andere belanghebbenden.

In de zesjarige subsidieperiode:

- Ad.1 Dient er tenminste eenmalig een audit plaats te vinden (in verband met de certificering).
- Ad.2 Dient op alle beheereenheden waarvoor subsidie wordt verleend, de staat van instandhouding van de beheertypen tenminste eenmalig gemonitord te zijn.
- Ad.3 Dienen alle (type) beheerders door de provincie op een door hun beheerde locatie tenminste eenmalig bezocht te zijn.
- Ad.4 Dienen alle type betrokkenen tenminste één jaar centraal te hebben gestaan in communicatie over de staat van de natuur.

Jaarlijks zal de provincie met beheerders in gesprek gaan over het gevoerde beheer en de bereikte resultaten. Hiervoor wordt inzage in aanpak (beheerplannen) en (financiële) keuzes gevraagd. Daarnaast zal in het jaarlijkse gesprek gesproken worden over ontwikkelingen die van invloed zijn op de instandhouding van beheertypen. Het streven is om te komen tot een gebundelde communicatie over de staat van de natuur, de verantwoording van geleverde inzet en beschouwingen over ontwikkelingen.

3.12 TOEZICHT EN SANCTIES

Het stelsel is gebouwd op vertrouwen in elkaar. Tegelijkertijd gaat het in natuurbeheer om samenhang in processen van lange adem en gaat het om een grote inzet van publieke middelen. Voor alle betrokkenen is het van belang dat het vertrouwen bevestigd wordt met regelmatig toezicht en dat er sprake is van rechtvaardige sancties indien dit vertrouwen beschaamd wordt.

Agrarisch natuurbeheer kent al een uitgebreid kader voor toezicht, handhaving en sanctionering op basis van Europese regelgeving. Voor het collectief agrarisch natuurbeheer geldt dat het toezicht door de provincie aanvullend is en gericht is op bevestiging van het gegeven vertrouwen in collectieven.

3.12.1 Natuurbeheerders

Voor natuurbeheerders bieden beheerplannen, monitoring, certificering en een financiële verantwoording, in beginsel voldoende inzicht over de ambities, geleverde inspanningen en bereikte resultaten. Deze gegevens zijn de basis voor de jaargesprekken en veldbezoeken.

Aanvullend zal de provincie Noord-Holland steekproefsgewijs locaties bezoeken om een beeld te krijgen van de uitvoering van beheer. Hiermee kunnen wij ook op basis van eigen waarneming verantwoording over de subsidieverlening geven. De provincie zal besluiten tot verder toezicht wanneer daar aanleiding

toe is, zoals na het ontvangen van signalen vanuit het veld, analyse van de monitoringsresultaten of opmerkingen bij de audit van het certificaat. Aangezien het toezicht gericht is op het bevestigen van het wederzijdse vertrouwen, zowel tussen ontvanger en verlener van subsidie als die tussen beheerders, zal de invulling ervan in 2016 en 2017 onderwerp van gesprek zijn tussen provincie en beheerders.

Handhaving en Sanctionering

De overgang van toezicht naar handhaving is die van overleg naar een formele procedure. Dit is bijvoorbeeld aan de orde wanneer het eigen verbeterplan niet adequaat wordt gerealiseerd of niet voldoet.

Het opleggen van sancties is de laatste fase. Het sanctiebeleid voor het natuurbeheer is nog in ontwikkeling. Sancties kunnen zijn:

- Het laten uitvoeren van maatregelen en beheer op kosten van de in gebreke blijvende beheerder;
- Het verzoeken aan de certificeringscommissie tot het intrekken van het certificaat van de beheerder;
- Het geheel of gedeeltelijk intrekken van de subsidiebeschikking, met of zonder terugvordering;
- Het opleggen van een boete.

In het, hopelijk, uitzonderlijke geval dat door het handelen van de beheerder het beheertype niet langer aanwezig is of zelfs nog gerealiseerd kan worden zal dit kunnen leiden tot het ontgrenzen van een terrein in de beheertypekaart en zelfs de ambitiekaart. Het geheel of gedeeltelijk terugvorderen van subsidie met of zonder terugwerkende kracht is een maatregel die indien noodzakelijk kan worden genomen.

Het sanctiebeleid zal in een volgend natuurbeheerplan uitgebreider aan de orde komen.

SKNL

Wanneer sprake is van een SKNL-subsidie wordt voorafgaand aan de vaststellingsbeschikking op de subsidie voor inrichting een controle uitgevoerd. Hierbij wordt vastgesteld of de voorwaarden voor het beoogde beheertype voldoende aanwezig zijn. Het afwezig zijn van de voorwaarden voor het beheertype binnen de in de beschikking gestelde termijn zal leiden tot zowel intrekking c.q. vervallen van de subsidie functieverandering als terugvordering van het betaalde voorschot voor inrichting.

3.12.2 Agrarische collectieven

Van de agrarische collectieven wordt verwacht dat zij toezicht houden op de uitvoering door de deelnemende agrariërs en bij afwijkingen adequaat optreden. Het collectief wordt gehouden aan de subsidieverplichtingen in de beschikking en dat zij

handhavend optreden wanneer een deelnemende agrariër zich niet aan zijn (contractuele) verplichtingen houdt. Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer dient te voldoen aan Europese regelgeving over rechtmatige besteding van subsidies (EU conformiteit).

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) controleert agrariërs steekproefsgewijs op naleving van alle Europese regelgeving voor agrarische bedrijven, waaronder die voor agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt ook het collectief op basis van een steekproef gecontroleerd door de NVWA. Door RVO.nl wordt een administratieve toetsing uitgevoerd op de informatieverstrekking door de agrarische ondernemer en het collectief.

Wanneer in de agrarische bedrijfsvoering van een deelnemer strijdigheden worden geconstateerd met het agrarisch natuur- en landschapsbeheer waarvoor het collectief van de provincie een subsidiebeschikking heeft, of sanctionering van een deelnemer gevolgen heeft voor het beheer door het collectief, dan wordt het collectief hiervan op de hoogte gesteld. Afhankelijk van de aard van de strijdigheden kan dit gevolgen hebben voor de subsidiebeschikking van het collectief. Ook andere bedrijfsmatige overtredingen van een deelnemer kunnen gevolgen hebben voor de beheersubsidie van het collectief. Hierbij wordt het sanctioneringschema van de Europese Commissie gevolgd. Dit betekent dat naarmate een geconstateerde overtreding zwaarder, omvangrijker of langduriger is, de sancties hoger zijn. Mogelijke sancties zijn het terugvorderen van subsidies en het opleggen van boetes.

3.13 EVALUATIE

Door het Planbureau van de Leefomgeving (PBL) wordt het Natuurpact geëvalueerd. Onderdeel daarvan is een evaluatie van de effectiviteit van het collectief agrarisch natuurbeheer.

De provincie zal zelf een evaluatie uitvoeren naar het agrarisch natuurbeheer.

4

PROVINCIALE DOELEN VOOR HET NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

4.1 INLEIDING

In hoofdstuk 1 en 2 zijn de verantwoordelijkheid en de ambities van de provincie beschreven. Het gaat om realisatie en beschermen van natuur. Het gaat om behoud en herstel van biodiversiteit.

In dit hoofdstuk worden de beleidsdoelen voor het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer en het agrarisch waterbeheer beschreven. Deze doelen vormen het kader voor de uitvoering van het beheer door beheerders en de eventuele subsidiëring daarvan door de provincie. De keuze van beheermaatregelen binnen die kaders, is een verantwoordelijkheid van de deskundige beheerders. In dit hoofdstuk lichten we achtereenvolgens toe: de beheerdoelen *binnen* het NNN (paragraaf 4.2), de beheerdoelen *buiten* het NNN (paragraaf 4.3), de beheerdoelen voor het agrarisch waterbeheer (paragraaf 4.4) en de beoordelingscriteria voor subsidieaanvragen (paragraaf 4.5).

4.2 BEHEERDOELEN BINNEN HET NNN

Een belangrijk instrument voor de realisatie van de biodiversiteitdoelstellingen is het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN bestaat uit bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en natuurverbindingen, die de uitwisseling van planten en dieren tussen de natuurgebieden bevorderen. De provincie streeft, samen met haar partners, naar de voltooiing van het NNN in 2027.

Wij hebben geen voorkeur wie beheerder van een bepaald terrein wordt, zo lang de beheerder voldoet aan de eisen van het Natuurbeheerplan en aanvullend gestelde eisen in verband met certificering. Binnen het NNN zetten wij in op adequaat beheer van natuur- en landschapswaarden. Het einddoel is dat het NNN duurzaam is beschermd door functie-wijziging en het beheer langjarig is gegarandeerd door middel van natuurbeheer. Daarom is in de ambitiekaart aan de gehele NNN een natuurbeheertype toegekend. Ook in de beheertypenkaart is aan het grootste deel van het NNN een natuurbeheertype toegekend. De toegekende beheertypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura2000 of de Kaderrichtlijn Water te realiseren. Wanneer geen beheertype is toegekend wijkt het beoogde beheertype sterk af van het huidige gebruik en kan het gewenste beheertype vaak pas na inrichtingsmaatregelen gerealiseerd worden. Als nog niet in detail bepaald is welk beheertype wordt beoogd, kan in de ambitiekaart het beheertype Noo.01 (Nog om te vormen naar natuur) worden gebruikt. Buiten het NNN worden geen natuurbeheertypen toegekend.

In sommige gebieden binnen het NNN kent de

beheertypenkaart nog een agrarisch beheertype toe. In deze gebieden is sprake van overgangsbeheer naar het uiteindelijk beoogde natuurbeheer dat in de ambitiekaart is benoemd. Om deze ambitie te realiseren zal met ingang van het Natuurbeheerplan 2022 niet langer agrarisch natuurbeheer binnen het NNN worden gesubsidieerd. Agrarische beheerders binnen het NNN nodigen wij uit om door middel van functiewijziging over te stappen naar natuurbeheer. Desgewenst kunnen zij ook, wanneer zij eigenaar zijn van de desbetreffende gronden, deze te koop aanbieden. Wanneer gronden binnen het NNN aan de provincie Noord-Holland worden aangeboden, zullen wij deze verwerven tegen marktconforme prijs (vanwege de provinciale 'koopplicht').

De recreatieve toegankelijkheid van het NNN wordt door de beheerder afgestemd op de mogelijkheden die er zijn, waarbij de bescherming van de natuurwaarden het uitgangspunt vormt. Alleen wanneer de natuurwaarden in een gebied zeer kwetsbaar zijn, kan een gebied worden afgesloten. In de gebiedsbeschrijvingen staat een nadere toelichting op de recreatieve mogelijkheden van de verschillende NNN-gebieden.

4.3 BEHEERDOELEN BUITEN HET NNN

In het Natuurbeheerplan 2016 zijn de beheerdoelen en de systematiek (begrenzing van de leefgebieden) ingrijpend gewijzigd. Op basis van het Natuurbeheerplan 2016 hebben de agrarische collectieven beheer aangevraagd voor de periode 2016-2021 en derhalve zijn de aanpassingen in het Natuurbeheerplan 2017 summier.

Buiten het NNN zijn het agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer belangrijke instrumenten voor het behoud van biodiversiteit. Bij agrarisch natuur- en landschapsbeheer en agrarisch waterbeheer worden beheermaatregelen ingepast in de agrarische bedrijfsvoering, zodat kwetsbare soorten ook in agrarisch gebied voldoende voedsel, bescherming, nest- en voortplantingsgelegenheid kunnen vinden. De provincie heeft een inspanningsverplichting tot behoud van soorten die (ook) leven in agrarisch gebied en waarvoor internationale beschermingsverplichtingen gelden, volgend uit Europese richtlijnen. Het provinciaal beleid is er echter niet op gericht om beleidsdoelen te formuleren voor afzonderlijke soorten. In plaats daarvan richten we ons op verbetering van leefgebieden, waarvan meerdere soorten zullen profiteren. De ambitie is het stoppen van de achteruitgang van ANLB-doelsoorten in eerste 6 jaar, binnen het beheerde gebied.

De Index Natuur en Landschap (zie paragraaf 3.2.2) onderscheidt vijf zogenoemde 'leefgebieden': open

grasland, open akker, natte dooradering, droge dooradering en de categorie water.⁴⁾ De leefgebieden worden in de beheertypenkaart aangeduid en worden hierna toegelicht. Leefgebieden kunnen overlappen, dus het is mogelijk dat een terrein binnen meerdere leefgebieden valt. De leefgebieden vervullen een functie als zoekgebieden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer: binnen de leefgebieden kan subsidie voor de uitvoering van beheer worden aangevraagd. De begrenzing van de leefgebieden is tot stand gekomen aan de hand van een landelijke lijst van kwetsbare soorten (gebaseerd op de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en de mate waarin agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan bijdragen aan een gunstige staat van instandhouding), verspreidingskaarten voor doelsoorten, onderzoek van onder meer Landschap Noord-Holland, SOVON en Alterra en gesprekken met beheerders, waterschappen en kennisorganisaties. Sommige soorten zijn specifiek gebonden aan één leefgebied (bijvoorbeeld de grutto: dit is een soort die uitsluitend in open grasland voorkomt en zeer specifieke eisen stelt aan het beheer); andere kunnen in meerdere leefgebieden voorkomen (bijvoorbeeld de Kievit, komt voor in open grasland en in open akkerland). Sommige gebieden zijn van voldoende omvang en kwaliteit om op zichzelf een brongebied voor de verspreiding van soorten te zijn. Andere gebieden functioneren in samenhang met natuurterreinen, of hebben vooral een buffer- of verbindingsfunctie.

In het verleden was het gebruikelijk dat terreinen die vóór 1 december 1977 waren verpacht en waarop sindsdien onafgebroken agrarisch natuurbeheer had plaatsgevonden, op de beheertypenkaart met een agrarisch beheertype werden aangeduid. Gedeputeerde Staten hebben op 24 april 2012 besloten dat dit 'automatisme', dat ook wel bekend stond als 'oude pacht', vervalt. Ecologische argumenten zijn voor ons doorslaggevend bij het bepalen van het beheertype en de ambitie; niet de eigendomssituatie of de (duur of inhoud van de) pachtovereenkomst.

Botanisch beheer is zinvol indien het plaatsvindt binnen het NNN en strookt met de natuurambities voor het desbetreffende terrein, omdat door functie-wijziging de natuurwaarden voor de lange termijn zijn geborgd. Buiten het NNN hebben wij geen botanische doelstellingen, omdat deze borging daar ontbreekt. Nog lopende contracten kunnen worden voortgezet tot de einddatum.

4.3.1 Leefgebied 'Open grasland'

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied open grasland is kenmerkend voor Noord-Holland: open landschappen met overwegend grasland, waarvan een substantieel deel vochtig en kruidenrijk is. Het leefgebied wordt doorsneden met fijnmazige watergangen en kent ook enige opgaande begroeiing, zoals beplanting rond erven of bomenlanen. Het is het leefgebied van soorten zoals de grutto, tureluur en slobend die zijn gebaat bij natte, kruidenrijke en open graslanden die laat in het jaar gemaaid worden, zodat hun nesten beschermd worden en hun jongen voldoende voedsel vinden om te kunnen opgroeien. Een aantal kritische weidevogelsoorten (zoals de grutto) zoekt altijd de meest open delen van het landschap en mijdt opgaande begroeiing. Andere niet-kritische soorten zijn tolerant voor (zoals scholekster, Kievit en wulp) of juist gebaat bij (noordse woelmuis) aanwezigheid van riet of opgaande begroeiing. Ten slotte maken sommige soorten (houtduif, torenvalk, roek, kramsvogel en spreeuw) vooral gebruik van dit leefgebied om voedsel te vinden en kunnen zij profiteren van beheermaatregelen die voor de andere soorten worden uitgevoerd. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, welke door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 1 | Soorten open grasland

Gele kwikstaart (brv)	Graspieper (brv)	Grutto (brv)
Houtduif (brv)	Kemphaan (brv)	Kievit (brv)
Kleine zwaan (nbrv)	Kramsvogel (brv)	Kwartelkoning (brv)
Roek (brv, nbrv)	Rotgans (nbrv)	Scholekster (brv)
Slobend (brv)	Spreeuw (brv)	Torenvalk (brv)
Tureluur (brv)	Veldleeuwerik (brv)	Watersnip (brv)
Wulp (brv)	Zomertaling (brv)	Noordse woelmuis
Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel		

Doelen voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer

De natuurlijke kwaliteit van open graslandgebieden staat de laatste decennia sterk onder druk. Als gevolg van intensivering van de agrarische productie, met maximale grasproductie, optimale bemesting en lage drooglegging, is in deze gebieden de soortenrijkdom achteruitgegaan. Nederland is in internationaal opzicht van belang voor de grutto, maar ook voor de scholekster, slobend en tureluur. Ondanks de terugval van de weidevogelpopulatie blijft Noord-Holland

4) De beschrijvingen van leefgebieden is mede gebaseerd op het Alterra-rapport Nieuw stelsel agrarisch natuurbeheer (2589, 2014), aangevuld met provinciaal onderzoek en opgehaalde gebiedskennis.

nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheid. Dat geeft ons een grote verantwoordelijkheid voor deze populaties en op de ondersteuning van speciaal op weidevogels afgestemd beheer.

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is erop gericht het grondgebruik binnen de leefgebieden waar soorten voorkomen waarvoor wij een belangrijke verantwoordelijkheid hebben, te extensiveren. Dit kan gebeuren door het verlagen van de beweidings- en verstoringdruk, het verminderen van bemesting, later maaien en het verbeteren van de drooglegging ten gunste van weidevogels. Beheermaatregelen zijn gericht op het creëren en handhaven van een aantrekkelijk vestigingsbiotoop, een rustperiode waarin veilig kan worden gebroed en waar kuikens voldoende voedsel kunnen vinden en veilig kunnen opgroeien.

Idealiter bestaat een kerngebied voor soorten van open grasland zowel uit natuur als agrarische gronden, waarvan de inrichting en het beheer op elkaar zijn afgestemd. Wanneer natuurgebied geheel afwezig is, zullen in het agrarisch gebied voldoende 'op kuikenland gerichte beheermaatregelen' ingezet moeten worden, zoals: percelen met een rustperiode in het broedseizoen, aangepaste intensiteit van bemesting en gebruik, kruidenrijk grasland, plas-dras en extensieve beweiding. Op de percelen zonder op kuikenland gerichte beheermaatregelen wordt gestreefd naar het beschermen van legsels op gangbaar beheerde percelen, het situeren van percelen met een rustperiode in de gebieden met de meeste legsels, het creëren van voldoende voedselgebied voor kuikens op kruidenrijk grasland totdat alle kuikens vliegvlug zijn en het weggeleiden van jonge weidevogels uit gangbaar grasland naar percelen met kruidenrijk grasland. Uit de hierboven beschreven kwalitatieve doelen voor het agrarisch natuurbeheer in open grasland, volgen onderstaande kwantitatieve doelen.

Kwantitatieve doelen voor kritische soorten grutto, slobbeend en tureluur:

- 1 Aanwezigheid van voldoende doelsoorten: minimaal 10 broedparen grutto per 100 ha of minimaal 50 broedparen van de soorten grutto, tureluur en slobbeend samen per 100 ha. Gewenst is: 25 broedparen grutto per 100 ha of 100 broedparen van de soorten grutto, tureluur en slobbeend samen per 100 ha.
- 2 Een gebied van voldoende omvang en connectiviteit: minimaal 100 ha samenhangend beheerde oppervlakte open weidevogelgebied aanwezig, met uitzonderingen van 50 ha zoals aangegeven op de beheertypenkaart. Gewenst is: minimaal 250 ha samenhangende beheerde oppervlakte.

- 3 Voldoende openheid en rust. Openheid van het landschap en rust behoren tot de belangrijkste kwaliteitskenmerken van goede weidevogelgebieden en hierom dient bij het beheer rekening gehouden te worden met verstoringsbronnen.
- 4 Voldoende natte situaties en geschikte drooglegging⁵⁾: minimaal op 20% van de oppervlakte agrarisch natuurbeheer is een voor weidevogels geschikte drooglegging in de periode 15 februari tot minimaal 15 juni. De richtlijnen hiervoor zijn een slootpeil van 20-25 cm onder het maaiveld op veen, 20-35 cm op klei-op-veen en 20-50 cm op klei. Daarnaast dient tentminste 0,5 ha per 100 ha plas-dras aanwezig te zijn gedurende het broedseizoen (15 februari tot minimaal 15 juni). Greppelplas-dras kan in gebieden waar een dergelijke drooglegging niet haalbaar is ook toegepast worden. Gewenst is: in de overige 80% van de oppervlakte eveneens een voor weidevogels meer optimale drooglegging in combinatie met minimaal 1 ha plas-dras per 100 ha oppervlakte.
- 5 Oppervlakte en ruimtelijke samenhang structuur- en kruidenrijk kuikenland: minimaal 20 ha per 100 ha beheerd gebied bestaat uit kuikenland. Daarnaast dient er ten minste 1,4 ha kuikenland per grutto broedpaar aanwezig te zijn. Per grutto broedpaar is er minimaal 0,7 ha (50% van het totale kuikenland) kruidenrijk. Gewenst is: minimaal 1,4 ha kuikenland per grutto broedpaar, waarvan 100% van het kuikenland bestaat uit kruidenrijk grasland.
- 6 Rustperiode tijdens broedseizoen en uitgestelde maaidatum: tijdens het broedseizoen wordt een rustperiode gehanteerd waarbij pas gemaaid wordt als de (meeste) jongen vliegvlug zijn. Een richtlijn is 1 april tot 15 juni. Gewenst is: een rustperiode, eventueel met extensieve beweiding, tussen 1 april en 15 juli.
- 7 Natuurvriendelijke oevers. Gewenst is: per 100 ha bevindt zich langs minimaal 15% van de slootlengte natuurvriendelijke oevers, waarbij oevers in verbinding met elkaar staan en geen of nauwelijks riet aanwezig is.

Kwantitatieve doelen voor niet-kritische soorten scholekster, kievit en wulp:

- 1 Aanwezigheid van voldoende doelsoorten: minimaal 30 broedparen scholekster, kievit en wulp samen per 100 ha. Gewenst is: 60 broedparen scholekster, kievit en wulp per 100 ha.
- 2 Een gebied van voldoende omvang en connectiviteit: minimaal 100 ha samenhangend beheerde oppervlakte open weidevogelgebied aanwezig, met uitzonderingen van 50 ha zoals aangegeven op de beheertypenkaart. Gewenst is:

5) Het bepalen van het waterpeil vraagt in de praktijk om een integrale afweging en maatwerk door het Waterschap in samenwerking met de beheerende partijen.

minimaal 250 ha samenhangende beheerde oppervlakte.

- 3 Voldoende natte situaties en geschikte drooglegging: op 20% van de oppervlakte agrarisch natuurbeheer is een voor weidevogels geschikte drooglegging in de periode 15 februari tot minimaal 15 juni. Daarnaast dient ten minste 0,5 ha per 100 ha plas-dras aanwezig te zijn gedurende het broedseizoen (15 februari tot minimaal 15 juni). Greppelplas-dras kan in gebieden waar een dergelijke drooglegging niet haalbaar is ook toegepast worden. Gewenst is: in de overige 80% van de oppervlakte eveneens een voor weidevogels meer optimale drooglegging in combinatie met minimaal 1 ha plas-dras per 100 ha oppervlakte.
- 4 Oppervlakte en ruimtelijke samenhang structuur- en kruidenrijk kuikenland: minimaal 20 ha per 100 ha beheerd gebied bestaat uit kuikenland. Daarnaast dient er ten minste 1,4 ha kuikenland per broedpaar scholekster, Kievit of wulp aanwezig te zijn. Per broedpaar is er minimaal 0,7 ha (50% van het totale kuikenland) kruidenrijk. Gewenst is: minimaal 1,4 ha kuikenland per broedpaar, waarvan 100% van het kuikenland bestaat uit kruidenrijk grasland.
- 5 Rustperiode tijdens broedseizoen en uitgestelde maaidatum: tijdens het broedseizoen wordt een rustperiode gehanteerd waarbij pas gemaaid wordt als de (meeste) jongen vliegvlug zijn. Een richtlijn is 1 april tot 15 juni. De in het beheerde gebied liggende maaisland, riet en opgaande landschapselementen mogen in het broedseizoen niet bewerkt, gemaaid of gesnoeid worden. Gewenst is: een rustperiode, eventueel met extensieve beweiding, tussen 1 april en 15 juli.
- 6 Aangepast beheer op bouwlandpercelen: op bouwland broedende weidevogels mogen tijdens de broedperiode geen bewerkingen plaatsvinden. Langs bouwlandpercelen zijn teeltvrije stroken aanwezig.
- 7 Natuurvriendelijke oevers. Gewenst is: per 100 ha bevindt zich langs minimaal 15% van de slootlengte natuurvriendelijke oevers, waarbij oevers in verbinding met elkaar staan en geen of nauwelijks riet aanwezig is.

Begrenzing van dit leefgebied: naar kerngebieden voor het agrarisch weidevogelbeheer

Ondanks alle inspanningen om weidevogels te beschermen, is hun aantal de laatste decennia sterk afgenomen. Bij ongewijzigd beleid zal dit zich voortzetten. Om de achteruitgang van weidevogels tegen te gaan en de financiële middelen voor weidevogelbeheer

effectief te besteden, is in de Agenda groen 2013 de kerngebiedenbenadering aangekondigd en heeft de provincie Noord-Holland in het Natuurbeheerplan 2016 de kerngebiedenbenadering uitgewerkt. Deze benadering is gebaseerd op jarenlang wetenschappelijk onderzoek, dat beoogt de meest kansrijke gebieden voor weidevogels te selecteren en deze optimaal te beheren.⁶⁾ Omdat het budget beperkt is en wij de collectieven vragen in te zetten op zwaar beheer, zijn vanaf 1 januari 2016 uitsluitend de meest kansrijke gebieden nog opengesteld voor subsidie voor agrarisch natuurbeheer. In het Natuurbeheerplan 2016 en in dit Natuurbeheerplan 2017 zijn de weidevogelleefgebieden op kaart 2b open grasland weergegeven (A 11.01).

Binnen het leefgebied open grasland zijn die omstandigheden niet overal optimaal. Daarom wil de provincie binnen het leefgebied het kappen van bosjes door grondeigenaren stimuleren. Grondeigenaren, gebruikers en de waterbeheerders worden tevens gestimuleerd om te investeren in maatregelen om het grondwaterpeil te brengen op ten minste 25 centimeter onder maaiveld in veengebieden, 35 centimeter onder maaiveld in klei-op-veengebieden en 50 centimeter onder maaiveld in kleigebieden. Eind 2015 is de uitvoeringsregeling Groen gewijzigd zodat subsidie kan worden aangevraagd voor het verbeteren van de gebieden (zie Hoofdstuk 3).

De weidevogelleefgebieden vormen de leefgebieden voor de kritische soorten zoals de grutto, slobeend, tureluur (op de beheertypenkaart deelkaart b A11.01); de scholeksterleefgebieden vormen de leefgebieden van de niet-kritische soorten (op de beheertypenkaart deelkaart b A11.02).⁷⁾ Bij de selectie van weidevogelleefgebieden zijn de grutto, tureluur en slobeend als indicatorsoorten gekozen: drie soorten van de natte kruidenrijke graslanden met een late maaidatum. Voor het bepalen van de weidevogelleefgebieden is gebruik gemaakt van soort specifieke grenswaarden: voor slobeend ten minste 3 broedparen per 100 hectare, voor grutto ten minste 15 broedparen per 100 hectare, voor tureluur ten minste 10 broedparen per 100 hectare en samen ten minste 28 broedparen per 100 hectare. Ook heeft een weidevogelleefgebied een minimale grootte van 100 hectare, met enkele uitzonderingen van 50 hectare. De minimale openheid is 400 meter, terwijl meer dan 600 meter optimaal is. Bij de selectie van scholeksterleefgebieden zijn die gebieden geselecteerd met minimaal 10 broedparen scholekster per 100 hectare.

6) Alterra: Weidevogelkerngebieden in Noord-Holland (2453, 2013) en Kerngebieden voor weidevogels in de praktijk (2509, 2014).

7) Landschap Noord-Holland heeft in samenwerking met de (agrarische) beheerders het eerdere onderzoek van Alterra met gebiedskennis aangevuld: LNH, Kerngebieden weidevogels Noord-Holland en een voorstel voor scholeksterleefgebieden (14-021, 2014).

Het leefgebied open grasland vertoont op onderdelen overlap met het leefgebied natte dooradering. Maatregelen zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, plas-drasgebieden en overwinteringsplaatsen voor amfibieën en vissen, het verbinden van polderpeilvakken (om migratiemogelijkheden voor watergebonden soorten te verbeteren) en het toepassen van een natuurlijk waterpeil zijn voor soorten in beide leefgebieden van belang.

Oude, nog lopende beheercontracten buiten de kerngebieden kunnen worden voortgezet tot de einddatum, het beheer is echter met ingang van 1 januari 2016 in omvang beperkt omdat het niet meer ecologisch effectief is.

4.3.2 Leefgebied 'Open akker'

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied open akker bestaat uit landschappen met overwegend bouwland: akkers waarop gewassen zoals granen, aardappels, suikerbieten of vollegrondsgroenten worden verbouwd. De akkers zijn doorsneden met bermen, sloten en meer of minder opgaande begroeiing. Nederland kent verschillende soorten akkerbouwgebieden, variërend van halfopen met veel opgaande landschapselementen, naar open met weinig opgaande elementen (zie ook paragraaf 4.3.3 over het leefgebied 'droge dooradering').

De open akker is het leefgebied van akkervogels. Het betreft soorten die zich (in zekere mate) hebben aangepast aan de dynamiek van de hedendaagse agrarische bedrijfsvoering. Sommige soorten komen alleen in de zomer in akkerbouwgebieden voor (trekvogels zoals de gele kwikstaart en grauwe kiekendief); andere verblijven jaarrond in Nederland (scholekster, patrijs, blauwe kiekendief, veldleeuwerik) of zijn typische wintergasten in akkerbouwgebieden (gorzen, ruigpootbuiszard). De soorten profiteren van akkers met veel granen en zaden, die op hun beurt muizenpopulaties aantrekken, die weer voedsel verschaffen voor roofvogels. Een soort als Kievit kent zijn zwaartepunt in het open grasland, maar komt ook relatief veel in open akker voor. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, welke door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 2 | Soorten open akker

Blauwe kiekendief (nbrv)	Geelgors (nbrv)	Gele kwikstaart (brv)
Grauwe kiekendief (brv)	Kerkuil (brv)	Kievit (brv)
Kleine zwaan (nbrv)	Kneu (brv)	Patrijs (brv)
Ringmus (brv)	Ruigpootbuiszard (nbrv)	Scholekster (brv)
Torenvalk (brv)	Veldleeuwerik (brv/nbrv)	Velduil (brv)
Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel		

Doelen voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op de beschikbaarheid van voldoende voedsel in de vorm van zaden, insecten en muizen (jaarrond), veilige broedgebieden en rustgebieden in de winter. Ook akkervogels hebben de laatste decennia sterk te lijden gehad van intensivering van de agrarische productie. Zowel geschikte broedlocaties als voedselaanbod staan onder druk door dichtere en homogener vegetatie, wijziging van teelten (maïs in plaats van granen), verbeterde oogstmethoden (minder 'verspilling' van granen), de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (minder insecten en onkruiden), vervroegen van oogstdata en het eerder bewerken en/of opnieuw inzaaien van de grond na de oogst. Ten slotte heeft de toename van het areaal grasland in akkerbouwgebieden lokaal een sterk negatief effect op een aantal akkervogels, vooral veldleeuwerik en gele kwikstaart, omdat hun nesten in grasland frequent worden uitgemaaid. Grasland vormt op die manier een ecologische val voor deze grond broedende vogels, die daardoor meer en meer tot akkervogels worden gerekend.

Voor zowel broedende als overwinterende akkervogels dient het gebied waar beheer plaatsvindt voldoende openheid, connectiviteit en omvang te hebben (beheer in gebieden met een omvang van 500 ha heeft de voorkeur). Maatregelen ten behoeve van voedselaanbod zijn onder andere het inzaaien van extensief beheerde stroken met kruidenrijke gras- of graanmengsels, het laten 'overwinteren' van stoppelvelden (graan, aardappel) en de aanleg van kruidenrijke en natuurvriendelijke oevers, slootranden en poelen. Door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te stoppen of te verminderen, bijvoorbeeld aan de buitenste rand van een akker maar bij voorkeur op een groter areaal, ontstaan insecten- en kruidenrijke zones. Grootchaliger maatregelen betreffen het braakleggen van terreinen, het verbouwen van zomergranen in plaats van wintergranen en het verbouwen van luzerne in plaats van gras. Maatregelen ten behoeve van het broedsucces omvatten het beschermen van nesten (blauwe kiekendief) of het uitstellen van maaien om nesten en jongen te ontzien (velduil). Dit is overigens alleen zinvol als in de nabijheid van deze nesten ook de voedselvoorziening op peil is gebracht. Voor het

garanderen van voldoende broedsucces voor veldleeuwerik en gele kwikstaart dienen beheermaatregelen uitgevoerd te worden in de nabijheid van grasland. Om van grasland geen ecologische val te maken, is het noodzakelijk dat wanneer maatregelen op open akker worden genomen in mozaïeken met grasland, ook uitgesteld maaibeheer van dat grasland wordt toegepast (minstens acht weken tussen maai-beurten). Naburig grasland dient bijvoorbeeld als broedplek voor de veldleeuwerik.

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied is primair geconcentreerd tot de gebieden waar de patrijs voorkomt. Daar waar de omstandigheden voor de patrijs gunstig zijn profiteert ook een aantal andere doelsoorten voor dit leefgebied. Omdat op Texel relatief veel andere akkervogels voorkomen (zowel in de zomer als winter: velduil, torenvalk, ransuil, kerkuil, ruigpootbuiser, gele kwikstaart en veldleeuwerik) is ook Texel begrensd als leefgebied. Daarnaast zijn enkele polders (nabij Lutjewinkel en nabij Stompvoren in de Schermer) begrensd, omdat daar relatief veel andere akkervogels voorkomen. Een zone van 6 kilometer rondom de Luchthaven Schiphol is uitgesloten van de begrenzing, omdat hier vogels een gevaar kunnen opleveren voor de vliegveiligheid.

Het beschikbare budget voor het leefgebied open akker is door collectieven nog niet volledig benut. Wij nodigen de collectieven uit om het beheer in het leefgebied open akker uit te breiden en subsidie aan te vragen voor de periode 2017-2021.

4.3.3 Leefgebied 'Droge dooradering'

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied droge dooradering is een halfopen tot besloten landschap met aan elkaar grenzende (kleinschalige) akkers, graslanden, laanbeplanting, singels, hout- en tuunwallen, heggen en hagen, struweelranden, dijken en slaperdijken, bermen van wegen en paden, steilrandjes en ruigtezomen. In de herfst, winter en het vroege voorjaar zijn stoppelvelden aanwezig. Kleinere, geïsoleerde wateren die verspreid in deze gebieden voorkomen (poelen, kleine vennen en kleine doorbraakkolken) worden ook gerekend tot dit leefgebied. De aanwezigheid hiervan is van belang voor amfibieën (kikkers, salamanders en padden) en libellen. Het leefgebied herbergt soorten die er foerageren, maar ook broedvogels die er broeden maar buiten het leefgebied foerageren. Andere soorten gebruiken de droge dooradering ter oriëntatie in het landschap. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, welke door agrarisch natuur- en

landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 3 | Soorten droge dooradering

Braamsluiper (brv)	Bunzing	Geelgors (nbrv)
Grauwe kiekendief (brv)	Grote Lijster (brv)	Keep (nbrv)
Kneu (brv)	Patrijs (brv)	Ransuil (brv)
Spotvogel (brv)	Steenuil (brv)	Torenvalk (brv)
Zomertortel (brv)		
Brv = broedvogel, nbrv = geen broedvogel		

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op het geschikt houden, of snel te maken, van de condities voor een duurzaam voortbestaan van de soorten waarvoor dit leefgebied is aangewezen. Van belang hierbij zijn opgaande landschapselementen (ruigte en struweel) en water-elementen, zodat ongestoord uitwisseling tussen de deelgebieden kan optreden. Periodiek onderhoud of herplant van opengevallen 'gaten' draagt hieraan bij, zodat er voldoende omvang en connectiviteit gehandhaafd blijft. Beheeractiviteiten zijn gericht op het creëren van voldoende voortplantings- en schuilgelegenheid. Voorts dienen maatregelen gericht te zijn op voedselbeschikbaarheid aangrenzend aan de droge dooradering. Qua teelt is een bouwplan gedomineerd door akkerbouw, met een relatief klein aandeel grasland en maïs, gunstig. Beperkt of geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in een strook aan beide kanten van de dooradering, is zeer behulpzaam.

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied is, mede gelet op het beperkte budget, geconcentreerd tot de gebieden waar de kneu voorkomt, aangezien dit een kenmerkende soort is voor dit leefgebied in Noord-Holland. Daar waar de omstandigheden voor de kneu gunstig zijn profiteert ook een aantal andere doelsoorten.

Het beschikbare budget voor het leefgebied droge dooradering is door collectieven nog niet volledig benut. Wij verwachten dat collectieven het beheer in het leefgebied droge dooradering zullen uitbreiden en subsidie gaan aanvragen voor de periode 2017-2021.

4.3.4 Leefgebied 'Natte dooradering'

Beschrijving van het leefgebied en de soorten die er voorkomen

Het leefgebied van natte dooradering bestaat uit natte elementen binnen het agrarisch cultuurlandschap: sloten, poelen, beken, moerasjes en plas-draspercelen. Natte dooradering houdt echter niet op bij

de waterlijn. Ook de oevers, bermen en plasdraszonen vormen onderdeel van dit leefgebied en zijn belangrijk voor de soorten die hier voorkomen, omdat de geleidelijke gradiënt van nat naar droog zorgt ervoor dat er voor verschillende soorten gunstige habitats zijn, die kunnen fungeren als paaiplaats, foerageergebied of landhabitat. In onderstaande tabel staat de selectie van de soorten die kenmerkend zijn voor dit leefgebied, welke door agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.

Tabel 4 | Soorten natte dooradering

Bittervoorn	Kleine modderkruiper	Noordse woelmuis
Rugstreeppad	Watersnip (nbrv)	Zomertaling (brv)
Zwarte stern (brv)		
brv=broedvogel nbrv= geen broedvogel		

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in dit leefgebied is gericht op het geschikt houden, of snel te maken, van de condities voor een duurzaam voortbestaan van de soorten waarvoor dit leefgebied is aangewezen. Van belang hierbij is dat waterkwaliteit, hydrologie en Hydro morfologie (de aanwezigheid van nat-droog-gradiënten) toereikend zijn. Daarnaast moet het gebied van voldoende omvang en connectiviteit zijn en moet verstoring beperkt zijn. Vegetatierijke oeverzones en vegetatierijke watergangen zijn belangrijk. Een dichte vegetatie is belangrijk tegen predatie; oevervegetatie moet blijven staan in de buurt van diepe delen van de watergang, omdat zich hier overwinteringsplaatsen bevinden. Beperkt of geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en beperking van meststoffen, zeker in een strook aan beide kanten van de dooradering, is zeer behulpzaam.

Het maai- en baggerbeheer is maatwerk om de soorten voldoende voedsel, schuilplekken en rust te bieden. Zo hebben bittervoorns voor hun voortplanting zoet-watmosselen nodig. Bij baggerwerkzaamheden moet daarmee rekening worden gehouden, door bagger- en schoningswerkzaamheden te faseren, te baggeren met baggerpomp zonder vleugels en zoet-watmosselen uit de bagger terug te zetten. De periode van mei tot augustus is de meest kwetsbare periode voor de bittervoorn; schoning van sloten gebeurt bij voorkeur pas in september. Bij het beheer van het leefgebied van de zwarte stern is onder meer van belang dat een rustperiode in acht wordt genomen (van april tot augustus), waarin geen bewerkingen plaatsvinden (niet maaien, bemesten etc.), nesten worden beschermd en nestgelegenheid wordt gecreëerd met vlotjes (nestvlotjes uitleggen in april en na augustus verwijderen).

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied is, mede gelet op het beperkte budget, geconcentreerd tot de wateren en aangrenzende oevers waar de bittervoorn voorkomt, aangezien dit een kenmerkende soort is voor dit leefgebied in Noord-Holland. Daar waar de omstandigheden voor de bittervoorn gunstig zijn profiteert ook een aantal andere doelsoorten. Een aantal soorten van dit leefgebied is tevens opgenomen als doelsoort van het leefgebied 'open grasland' en kan ook op die manier worden ondersteund.

Het beschikbare budget voor het leefgebied natte dooradering is door collectieven nog niet volledig benut. Wij verwachten dat collectieven het beheer in het leefgebied natte dooradering zullen uitbreiden en subsidie gaan aanvragen voor de periode 2017-2021.

4.4 BEHEERDOELEN LEEFGEBIED 'CATEGORIE WATER' (AGRARISCH WATERBEHEER)

Beschrijving van het leefgebied

Agrarisch waterbeheer kan een belangrijke bijdrage leveren aan verbetering van de waterkwaliteit en waterkwaliteit en aan natuur- en landschapsdoelen. Door opname van bovenwettelijke maatregelen voor agrarisch waterbeheer in de Catalogus Groenblauwe Diensten (Thema-VI, "Blauwe diensten op landbouwgronden") zijn de waterschappen in de gelegenheid om – via de provincie – aan agrarische collectieven een subsidie te verstrekken voor deze maatregelen, zonder dat dit als ongeoorloofde staatssteun wordt aangemerkt. Om deze reden is het agrarisch waterbeheer onderdeel van dit Natuurbeheerplan. Collectieven en de waterschappen voeren overleg ten behoeve van een nadere invulling en prioritering van de gewenste agrarische waterbeheerdiensten.

Doelen voor het beheer in dit leefgebied

Het agrarisch waterbeheer is gericht op het bereiken van een goede toestand van al het water conform de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het realiseren van een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem. Hoewel de opgaven per waterschap verschillen, zijn de volgende doelen in alle gevallen relevant:

- het beschikbaar stellen van agrarische gronden voor waterberging bij veel neerslag en het vasthouden van water bij droogte, om waterproblemen elders in het watersysteem te voorkomen;
- het op een zodanige wijze inrichten en/of beheren van waterlopen en oevers – afgestemd op de gebiedsfuncties – dat een toekomstbestendig, duurzaam watersysteem ontstaat;
- het op een zodanige wijze beheren van het grond- en/of oppervlaktewaterpeil, dat een optimale situatie ontstaat voor waterkwaliteit en waterkwaliteit. Het gaat hierbij om drie hoofddoel-

- stellingen: 1) het vergroten van het bergend vermogen in de bodem of in het oppervlaktewater-systeem; 2) het realiseren van een optimaal peil-beheer; 3) het verbeteren van de waterkwaliteit;
- groene zuivering: het beperken van de belasting van grond- en oppervlaktewater met verontreinigende stoffen vanuit de agrarische sector, zowel door het nemen van maatregelen aan de bron als *end of pipe*-maatregelen;
 - duurzaam bodembeheer: het beperken en voorkomen van af- en uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar het grond- en oppervlaktewater.

Separaat hiervan bestaan ook subsidiemogelijkheden (die niet onder de beheermaatregelen vallen) ten behoeve van waterdoelen voor innovatieve maatregelen (POP art. 17a) en niet-productieve investeringen (POP art. 17d2). Kaders hiervoor worden in 2016 ontwikkeld.

Begrenzing van dit leefgebied

De begrenzing van dit leefgebied bestaat uit geheel Noord-Holland, met uitzondering van gebieden die vallen binnen de begrenzing van 'bestaand bebouwd gebied' en het NNN. Voor dit ruime zoekgebied is gekozen vanwege de systeembenadering die bij agrarisch waterbeheer nadrukkelijk aan de orde is: water stroomt. Hoewel het op kaart een ruim zoekgebied is kan een collectief uitsluitend subsidie aanvragen op waterlopen/percelen die zijn gelegen in agrarisch gebied.

Op basis van het Natuurbeheerplan 2016 hebben collectieven beheersubsidie aangevraagd voor het agrarisch waterbeheer. Het beschikbare budget is niet volledig benut. Wij verwachten dat collectieven het agrarisch waterbeheer zullen uitbreiden en subsidie gaan aanvragen voor de periode 2017-2021.

4.5 BEOORDELING GEBIEDSAANVRAGEN VAN AGRARISCHE COLLECTIEVEN

In opdracht van de provincie toetst RVO.nl de gebiedsaanvragen en uitbreidingsaanvragen van agrarische collectieven aan conformiteit met Europese regelgeving. Hierbij let RVO.nl op:

- 1 de begrensde leefgebieden (open grasland, open akker, natte dooradering, droge dooradering en categorie water) in de kaarten bij dit Natuurbeheerplan;
- 2 de hiernaaststaande tabel 5, die aangeeft welke beheerfuncties en dientengevolge daarmee samenhangende beheermaatregelen opgenomen kunnen worden in de gebiedsaanvraag.

Tabel 5

Leefgebied	Beheerfuncties
Leefgebied open grasland	Creëren foerageergebied
	Verschralen
	Creëren nat biotoop
	Optimaliseren broed- en opgroeimogelijkheden
	Optimaliseren nestbescherming
	Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden
Leefgebied open akker	Creëren foerageergebied
	Verschralen
	Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden
Leefgebied natte dooradering	Creëren foerageergebied
	Verschralen
	Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden
Leefgebied droge dooradering	Creëren foerageergebied
	Verschralen
	Optimaliseren voortplantingsmogelijkheden
Categorie water	Waterberging
	Bufferzone
	Verbeteren waterkwaliteit
	Vernatting
	Water vasthouden

FINANCIËN

5

5.1 FINANCIERING VAN NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

De financiering van het natuur- en landschapsbeheer beschouwen wij nadrukkelijk als een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid en de beheerders.

Nederland kent geen wettelijke regeling voor de financiering van het natuur- en landschapsbeheer: verschillende partijen leveren een bijdrage. Sinds 2000 geeft de overheid - eerst het Rijk en sinds 2007 de provincies - langjarige subsidiebeschikkingen aan beheerders voor het natuur- en landschapsbeheer. Het gaat dan om subsidiebeschikkingen voor:

- beheer, via de SVNl, deze hebben een looptijd van zes jaren;
- functiewijziging, via de SKNL, met een kwalitatieve en financiële verplichting van dertig jaren (omzetting van landbouwgrond in natuur);
- inrichtingsmaatregelen, eenmalige investeringen in de natuurlijke of landschappelijke kwaliteit, eveneens via de SKNL, de beschikkingen hebben doorgaans een looptijd van één of enkele jaren.

Op de verplichtingen en de dekking van de SKNL-regeling wordt in dit Natuurbeheerplan niet nader ingegaan, dit maakt deel uit van het jaarlijks door Provinciale Staten vast te stellen PMG.

Een meerjarenprognose van alle uitgaven van het natuur- en landschapsbeheer die geen onderdeel uitmaken van het PMG, zijn opgenomen in de tabel aan het einde van dit hoofdstuk.

Deze meerjarenprognose is gebaseerd op besluiten die door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten zijn genomen, zoals afgegeven subsidiebeschikkingen, recente subsidieplafonds of aanvragen, en vastgestelde beleidsambities. Bij het berekenen van de meerjarenprognose is uitgegaan van een gefaseerde verdere afronding van het NNN (tot en met 2027 met circa 250 hectare per jaar), waardoor de beheerlasten jaarlijks stijgen. Daarnaast is ervan uitgegaan dat het, ook in de toekomst, beleidsmatig gewenst blijft om het NNN in (gesubsidieerd) beheer te houden. Terwijl dit Natuurbeheerplan financieel en inhoudelijk de meerjarige kaders voor de meerjarige kosten in beeld brengt, wordt jaarlijks apart bepaald wat de openstelling voor subsidiering is.

In 2015 werd er subsidie verleend⁸⁾ voor:

- 28.068 hectare natuurbeheer, aan 117 natuurbeheerders.
- 21.390 hectare agrarisch natuurbeheer, aan 882 agrariërs.
- 27 hectare landschapsbeheer, aan 3 natuurbeheerders en 7 agrariërs.
- 1.430 hectare met functiewijziging aan 120 particulieren (deels na functiewijziging in beheer, deels nog in te richten)

5.2 HOOGTE VAN DE SUBSIDIE NATUURBEHEER

De kosten van beheer van natuur en landschap verschillen per beheertype. Het SNL werkt met een standaardkostprijs (SKP) die voor elk beheertype. Voor de SKP is in overleg met beheerders en ecologen landelijk bepaald wat de benodigde inzet in materiaal en methoden is voor adequaat beheer en instandhouding van het beheertype. Van deze inzet is de opbrengst uit beheeractiviteiten (hout, hooi, begrazing) afgehaald om de SKP te bepalen. Inzet en opbrengst worden jaarlijks geactualiseerd. Materiaal, methoden en opbrengst worden periodiek geëvalueerd, voor het eerst is dat gebeurt in 2015/16.

De subsidie voor natuurbeheer is 84% (bij beschikkingen van vóór 2012) respectievelijk 75% (bij beschikkingen vanaf 2012) van de SKP. Aanvullend hierop ontvangen de natuurbeheerders op beschikkingen vanaf 2014 een opslag voor kostenstijgingen gedurende de looptijd van de beschikking (gebaseerd op de consumentenprijsindex, CPI). De beheerlasten die niet door een subsidie worden gedekt, dient de beheerder zelf te bekostigen.

De subsidie voor agrarisch natuur-, landschap- en waterbeheer (SVNL-A) is gebaseerd op landelijke systematiek van vergoedingen. Deze vergoedingen zijn gebaseerd op de gederfde inkomsten in de agrarische bedrijfsvoering ten gevolge van beheermaatregelen en de kosten van specifieke extra werkzaamheden voor beheer. De hoogte van de vergoeding is goedgekeurd door de EU.

5.3 BETALINGSRITME

Een SVNl-subsidiebeschikking heeft een looptijd van zes kalenderjaren. De verplichtingen voor beheer lopen vanaf 1 januari van het eerste jaar met gesubsidieerd beheer tot en met 31 december van het zesde jaar. De SVNl bepaalt dat betaling van de subsidie pas na de uitvoering van het beheer plaatsvindt, doorgaans in februari van het jaar na het jaar van beheer. De eerste vijf jaar is de betaling een voorschot op de definitieve vaststelling van de subsidie na het zesde jaar. De beheerders worden voor beschikkingen van voor 2017 betaald door de uitvoeringsorganisatie RVO.nl, die deze betalingen declareert bij de provincie. Vanaf 2017 worden de beschikkingen voor natuurbeheer door de provincie zelf verzorgd. Voor het agrarisch natuur- en waterbeheer behoudt de RVO.nl haar rol in de betaling van subsidies voor beheer aan agrariërs. Als Europees betaalorgaan verzorgt zij de Europese cofinanciering uit het POP3-programma voor agrarisch natuur- en waterbeheer, namens Nederland. Deze cofinanciering wordt met de provincie verrekend bij de declaratie van door RVO.nl verzorgde betalingen. Het agrarisch waterbeheer wordt voor de andere helft gefinancierd door de

8) Opgave RVO.nl, peildatum 31 december 2015, versie maart 2016

waterschappen, financiering die via de provincie loopt. De provincie int de bijdragen bij de waterschappen. RVO.nl incasseert bij de provincie de provinciale bijdragen inclusief de bijdragen van de waterschappen.

5.4 REALISATIE NNN EN ANDERE VARIABLEN

De meerjarige prognose voor kosten van natuurbeheer kent een aantal variabelen. Naast een groei in gesubsidieerd beheer wordt de subsidie jaarlijks aangepast aan de verandering van beheerkosten. Voor de verwachte toename van gesubsidieerde terreinen is het doelstelling van Gedeputeerde Staten voor het realiseren van 250 ha nieuwe natuur per jaar op weg naar een afronding van het NNN in 2027. De gemiddelde beheersubsidie per hectare wordt voor 2017 geschat op € 720.

Gebleken is dat voor een deel van bestaande natuur binnen het NNN geen beheersubsidie wordt aangevraagd. Dit kan gaan om van subsidie uitgesloten beheerders en om beheerders die afgezien hebben van een subsidie voor natuurbeheer. Deze laatste groep beheerders kan alsnog besluiten tot een aanvraag. Hiervan zijn er 39 die met een subsidie functie-wijziging 238 ha natuur gerealiseerd hebben.

Een andere variabele is de prijsontwikkeling. Voor beschikkingen vanaf 2014⁹⁾ wordt het beheer voor 75% van de standaardkostprijs gesubsidieerd, met een opslag voor inflatie gebaseerd op de consumentenprijs index (CPI). Hoewel de kostprijs van beheer een andere opbouw heeft dan de CPI, is dit de afspraak die gemaakt is bij het Natuurpact. De jaarlijks geactualiseerde SKP en opslag worden vastgelegd in het besluit van Gedeputeerde Staten voor openstelling van subsidie. In de meerjarige prognose zijn aannames voor deze prijsstijgingen opgenomen.

Een tijdelijke variabele ontstaat door de vernieuwing van het SNL. Natuurbeheerders krijgen, net zoals de agrarische natuurbeheerders in 2016, de mogelijkheid om voortijdig over te stappen naar de nieuwe systematiek met voortijdige beëindiging van de lopende beschikking wanneer een nieuwe beschikking voor zes jaar wordt aangegaan. Het gebruik maken hiervan is een individuele keuze. In de prognose is gerekend met een maximale overstap. Tegenover de verwachte nieuwe verplichtingen zijn in de prognose de bestaande verplichtingen verlaagd.

5.5 TOELICHTING TABEL MET MEERJARENPROGNOSE

Uitgangspunt bij natuurbeheer is beheer voor onbepaalde tijd, met een zesjaarlijkse heroverweging van gewenst beheer, voorwaarden en financiering. De

zesjarige beschikkingen zijn in de prognose “trap treden” die na afloop een vervolg krijgt in een nieuwe traprede onder de nieuwe voorwaarden. De nieuwe voorwaarden leiden meestal tot stijging van de kosten (prijsindexering). Het trappenhuis heeft in 2017 een verhoogd totaal door de overgang van kasstelsel naar baten/lasten stelsel voor een groot deel van de beheerbeschikkingen die vernieuwd moet worden. Dit betekent eenmalig een bijna 50% verhoging van het bedrag voor natuurbeheer op de begroting: zowel de betaling van het vorige jaar van de aflopende oude beschikkingen (€ 4,76 mln) als de verplichting voor het lopende jaar van de nieuwe beschikkingen voor voortzetting van het beheer uit de oude beschikkingen (€ 4,53 mln). (Het beheer in 2015 wordt betaald en geboekt op 2016, het beheer van 2016 wordt geboekt als verplichting op 2016 en betaald in 2017). Deze overgang is een gevolg van het Natuurpact.

De ROL/RAL regeling betreft de subsidiering van karakteristieke landschapselementen op Texel, met een oorspronkelijke looptijd tot 1 januari 2019. Deze is in 2015 financieel afgewikkeld met de gemeente Texel. Derhalve is de ROL/RAL niet meer opgenomen in de meerjarige prognose van het Natuurbeheerplan 2017. De stimuleringsregelingen soortenbescherming en landschapselementen betreft financiering via Landschap Noord-Holland van initiatieven van particulieren en organisaties die bijdragen aan soortenbescherming en behoud van landschapselementen. Ook de administratieve uitvoering van het SNL is onderdeel van de meerjarige prognose. Recent zijn afspraken gemaakt dat de provincies vanaf 2017 een bijdrage van het Rijk voor de uitvoeringskosten gaan ontvangen. Voor 2014 tot en met 2016 waren bij het Natuurpact afspraken gemaakt over deze kosten. Voor de periode vanaf 2017 zijn nieuwe afspraken gemaakt, die nog in de begroting verwerkt moeten worden. De provincies dragen daarnaast bij aan landelijke monitoringskosten (zie paragraaf 3.8.2) en aan uitvoeringskosten die gemaakt worden door het Interprovinciaal Overleg (IPO) en haar uitvoeringsorganisatie BIJ12. Ten slotte hebben Rijk en provincies afgesproken een bedrag van 1% van de Europese cofinanciering via het POP3-programma, te reserveren (‘apurement’) voor eventuele boetes, die de Europese Commissie kan opleggen wanneer Europese regelgeving niet wordt nageleefd. Recreatieschappen beheren recreatiegebieden met natuurwaarden. Voor de volledigheid van provinciale bestedingen aan beheer van het groen is deze in de tabel opgenomen.

9) Met terugwerkende kracht ingevoerd in 2016 op grond van afspraken eind 2013 met beheerders (de manifestpartijen)

Tabel 6 | Meerjarenprognose⁹⁾ financiering¹⁰⁾ natuur-, landschaps- en recreatiebeheer *Bedragen zijn in € mln.*

UITGAVEN Natuurbeheer	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SVNL-N en SN	14,68	10,24	10,41	10,68	10,81	11,03	11,28	11,62
Beschikkingen uit 2011	4,88	0,12						
Beschikkingen uit 2012	0,02	0,02						
Beschikkingen uit 2013	0,23	0,23	0,23					
Beschikkingen uit 2014	4,07	4,07	4,07					
Beschikkingen uit 2015	0,07	0,07	0,07	0,07				
Aanvragen 2016	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22			
Vernieuwing aflopende beschikkingen	4,75	4,89	5,01	9,39	9,40	9,64	9,93	10,04
Versnelde herbeschikking door bundeling	0,26	0,26	0,26	0,26	0,26	0,26		
Groei NNN	0,18	0,36	0,55	0,74	0,94	1,14	1,35	1,58

UITGAVEN Agrarisch natuur- en waterbeheer	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SVNL-A	6,60	6,64	6,64	6,59	6,59	7,91	7,91	7,91
Beschikkingen uit 2010	0,01							
Beschikkingen uit 2011	0,01	0,00						
Beschikkingen uit 2012	0,06	0,06	0,01					
Beschikkingen uit 2013	0,04	0,04	0,04					
Aanvragen binnen CBP (min/max)	0,17	0,17	0,16	0,15	0,08			
Beschikkingen uit 2016	5,49	5,49	5,49	5,49	5,49			
Continuering agrarisch natuurbeheer	0,45	0,50	0,57	0,58	0,65	7,01	7,01	7,01
Agrarisch waterbeheer	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37	0,90	0,90	0,90

UITGAVEN Organisatiekosten	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SNL en organisatiekosten	1,12	1,12	1,12	1,07	1,07	1,07	1,07	1,07
Uitvoering collectief/GC								
IPO/BIJ12	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61
Toeslag monitoring	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
RVO.nl ¹⁰	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Toeslag certificering kleinere beheerders ¹⁰	0,09							
Overige kosten	0,04	0,13	0,13	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08

UITGAVEN Landschapsregelingen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Landschapsregelingen	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
Stimuleringsregeling landschapselementen	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Stimuleringsregeling soortenbescherming	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08

UITGAVEN TOTAAL	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Natuur- en landschapbeheer, organisatie	22,79	18,38	18,56	18,73	18,86	20,39	20,65	20,98
Natuurbeheer SNL	14,68	10,24	10,41	10,68	10,81	11,03	11,28	11,62
Agrarisch natuurbeheer SNL	6,60	6,64	6,64	6,59	6,59	7,91	7,91	7,91
Landschapsregelingen	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
Organisatiekosten SNL	1,12	1,12	1,12	1,07	1,07	1,07	1,07	1,07

UITGAVEN Recreatieschappen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Recreatieschappen	5,18	4,81	4,81	4,81	4,81	4,81	4,81	4,81
Spaarnwoude	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48	1,48
Alkmaarder- en Uitgeestermeer	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73	0,73
Twiske Waterland	1,32	1,32	1,32	1,32	1,32	1,32	1,32	1,32
Geesterambacht	0,37	-	-	-	-	-	-	-
Plassenschapgebied Loosdrecht	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51	0,51
Groengebied Amstelland	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77

9) Opgave RVO.nl, peildatum 31 december 2015, versie maart 2016

10) Organisatiekosten door de RVO.nl zijn nog onderwerp van onderhandeling tussen IPO en het Rijk

GEBIEDSBESCHRIJVINGEN

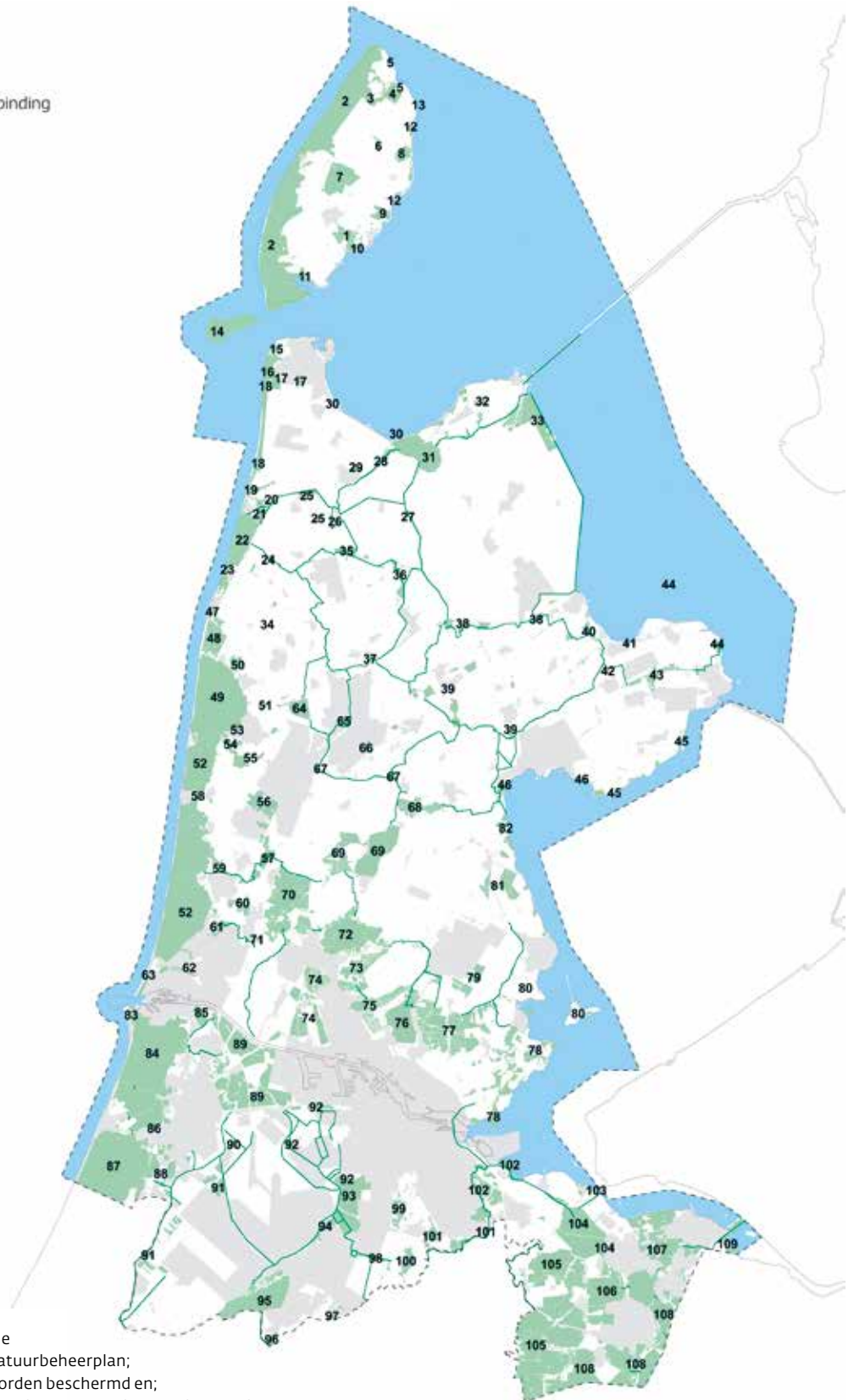

6.1 DE WAARDE VAN GEBIEDS-BESCHRIJVINGEN

De gebiedsbeschrijvingen bevatten een nadere beschrijving en toelichting op de natuur- en landschapsdoelen per gebied. Deze beschrijvingen zijn de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van een gebied, zoals bedoeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV).

Deze beschrijvingen zijn de basis voor het bepalen van de ambitie zoals die vastgelegd is in de ambitiekaart. Daarnaast worden deze beschrijvingen conform de PRV gebruikt door gemeenten om in de toelichting van het bestemmingsplan te beschrijven op welke wijze deze waarden zullen worden beschermd en hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen. (zie onder meer art 19 van de PRV¹¹⁾).

NNN
natuurverbinding

11) Artikel 19 lid 2 van de PRV:

In aanvulling op het eerste lid beschrijft de toelichting van het bestemmingsplan:

- a: de wezenlijke kenmerken en waarden van het desbetreffende deel van de Ecologische Hoofdstructuur of de Ecologische Verbindingszone, zoals aangegeven in het Natuurbeheerplan;
- b: hoe de wezenlijke kenmerken en waarden worden beschermd en;
- c: hoe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden worden voorkomen.

De gebiedsbeschrijvingen bevatten ook aanwijzingen voor het beheer waar dat nodig is. Bijvoorbeeld als het standaardbeheer horende bij een beheertype in een gebied onvoldoende rekening houdt met de specifieke kenmerken van het betreffende gebied.

Deze gebiedsbeschrijvingen zijn niet de basis voor inrichting en beheer van de gebieden door de beheerders en de subsidiering daarvan. Voor beheer inrichting en subsidie zijn de ambitie- en de beheerkaart uit dit Natuurbeheerplan de basis.

Tot de wezenlijke waarden en kenmerken van de verschillende gebieden horen naast de natuurdoelen, ook de recreatiedoelen. Immers, van oudsher worden natuurterreinen ook gebruikt voor recreatieve doeleinden. Diverse gebieden zijn zelfs ingericht met het oogmerk als recreatiegebied te dienen, en zijn daarna deel geworden van het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is daarmee, in oppervlakte, het grootste recreatiegebied van Nederland. De recreatieve toegankelijkheid van het NNN wordt door de beheerder afgestemd op de mogelijkheden die er zijn, waarbij de bescherming van de natuurwaarden het uitgangspunt vormt. In gebieden met een primaire natuurdoelstelling zijn eenvoudige recreatieve voorzieningen vaak onderdeel van dat gebied. Alleen wanneer de natuurwaarden in een gebied zeer kwetsbaar zijn, kan een gebied worden afgesloten. In gebieden met primaire recreatieve doelstelling zijn intensievere vormen van recreatie mogelijk, zoals festivals en de daarbij behorende voorzieningen. Ook bij deze activiteiten zal rekening gehouden moeten worden gehouden met de natuur in die gebieden. In de gebiedsbeschrijvingen staat een nadere toelichting op de recreatieve mogelijkheden van de verschillende NNN-gebieden.

6.2 ACTUALISATIE VAN GEBIEDS-BESCHRIJVINGEN

Vijftien jaar geleden zijn de gebiedsbeschrijvingen opgesteld en deze zijn daarna niet wezenlijk gewijzigd. Bij de realisatie van het NNN blijkt dat doelen soms te globaal zijn geformuleerd en is aanscherping van de gebiedsbeschrijving wenselijk om de specifieke natuur en/of specifieke aanwijzingen voor het beheer in de gebiedsbeschrijving op te nemen. De ambitiekaart blijft leidend. De gebiedsbeschrijvingen kunnen een aanvulling op de ambitie zijn. Voorbeeld: de invulling het beheertype “kruiden- en faunarijk grasland” kan per gebied verschillen. Is er in een gebied een insectendoelstelling of foerageergebied voor jonge weide vogels, dan kan het gras langer doorgroeien. Heeft een gebied vooral landschappelijke betekenis door de tuinvallen en kolken (drinkputten), dan is het korthouden van het gras met schapen een beheerdoelstelling.

In het voorliggende natuurbeheerplan zijn enkele gebiedsbeschrijvingen beperkt aangepast (onder andere recreatiegebieden) en enkele gebiedsbeschrijvingen uitgebreider gereviseerd (Hoge Berg, Texel en landje van Geijssel in de Holendrecht polder).

In volgende beheerplannen zullen beschrijvingen van de recreatiegebieden en overige gebieden waar nodig worden geactualiseerd. Een gebiedsbeschrijving kan als volgt worden opgebouwd:

- Beschrijving van het gebied, wat is kenmerkend.
- Beschrijving van de ecologische kwaliteit.
- Natuurdoelen uit het natuurbeheerplan.
- Beschrijving wat in het beheer specifiek nodig is om de natuurkwaliteit, de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied te behouden.

De werkwijze ten aanzien van actualisatie van gebiedsbeschrijvingen is als volgt:

- Voor recreatiegebieden met een recreatie- en natuurdoelstelling zijn de beschrijvingen niet voldoende. Voor deze gebieden is in 2016 is gestart met het beter bepalen van de natuur- en recreatiedoelen in deze gebieden.
- Voor gebieden die al in beheer zijn, blijft de ambitiekaart en de beheertypenkaart leidend. Is een passender natuurdoel haalbaar dan op de kaarten is aangegeven, dan zal in overleg met de beheerder de beschrijving worden herzien.
- Voor gebieden waarvoor projecten zijn opgestart, zal een actualisatie van de gebiedsbeschrijving onderdeel zijn van het project.
- Voor provinciale gebieden die de provincie te koop aanbiedt, zal vóór de verkoop de gebiedsbeschrijving worden geactualiseerd.
- Voor gebieden waar een SKNL aanvraag is c.q. wordt ingediend, zal de gebiedsbeschrijving, waar nodig, worden herzien vóór de beschikking wordt afgegeven.

6.3 VIGERENDE GEBIEDS-BESCHRIJVINGEN PER REGIO

6.3.1 Texel

Beschrijving van natuur en landschap

Texel is een eiland met veel variatie in bodem, hoogte en watertypen en heeft daardoor een grote verscheidenheid aan bijzondere planten en dieren. Het gebied grenst aan de grootste natuurgebieden van Nederland: de Noordzee en Waddenzee. In de Waddenzee zorgen eb en vloed voor landschapsvormende processen – zoals het opslibben en erosie – en de kenmerkende flora en fauna. De duinen zijn aaneengesloten en herbergen een grote variatie aan vegetatietypen en dieren. De overgang van duin naar polder is meestal scherp, maar op enkele plaatsen bestaat nog steeds een glooiende overgang van zoet duinwater

naar brak polderwater en de bijbehorende variatie van levensgemeenschappen.

Op het 'Oude Land' is de aanwezigheid van keileem-opduikingen een kenmerkend landschappelijk, ecologisch en aardkundig verschijnsel. De hoge keileem-opduikingen rond de Hoge Berg, Oosterend en Den Hoorn vormen de basis van de grote verscheidenheid in watertypen, plantengroei en waterdieren. Het glooiende Oude Land is kleinschaliger van opbouw en minder open dan het jonge aandijkingenlandschap op zeeklei. Dit komt vooral door de verspreid liggende beplantingselementen zoals houtwallen, bosjes, eendenkooien, singels en struweelhagen. In het aandijkingenlandschap zijn het vooral erf-beplantingen rond boerderijen die het landschap bepalen.

Natuur- en landschapsdoelen

De duinen, de overgangen naar het polderland, een aantal orchideeën- en weidevogelrijke graslanden en enkele brakwatergebieden maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor de duinen bestaat een belangrijke opgave om de beheercondities voor de duingraslanden en het broedbiotoop van blauwe kiekendief, velduil en tapuit op orde te brengen. Voor de vochtige valleien, moerassen en duinwateren, de noordse woelmuis en het broedbiotoop van roerdomp en lepelaar moeten zowel water- als beheercondities worden verbeterd. De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura2000 gebied. Kernopgaven voor de Waddenzee die Texel raken zijn behoud van ongestoorde broedplaatsen voor kluut, bontbek- en strandplevier en de beschikbaarheid van voedsel en hoogwatervluchtplaatsen voor bonte strandloper, rosse grutto, scholekster, kanoet en eidereend.

Voor de Waddenzee zijn rust en openheid bepalend. In de duinen zijn er mogelijkheden voor natuur-ontwikkeling door grondwaterpeilverhoging, herstel van duinrellen, uitstuiving, omvorming van naaldbos en begrazing. Voor het keileemlandschap gaat het om handhaving van reliëf en relatieve kleinschaligheid en om het beheer, herstel en aanleg van landschapselementen zoals tuinwallen, drinkputten (kolken), dijken en bosjes. In het aandijkingenlandschap staat handhaving van rust en ruimte centraal. De aandacht gaat in ecologische zin vooral uit naar de benutting van brakke en zoete kwel, herstel van grasland in de duinzoom en ecologisch beheer langs bermen en wateren. Van belang is optimalisatie van het beschikbare water. In het agrarisch gebied wordt gestreefd naar behoud van bloemrijke graslanden en weidevogels en akkervogels. Langs akkerranden worden kruidenrijke randen aangelegd. Er zijn pilots met vogelakkers gestart. Drinkputten of kolken en

tuinwallen zijn kenmerkende landschapselementen en worden hersteld en onderhouden.

Texel: Beschrijving per gebied

1 Hoge Berg

Het landschap van de Hoge Berg is een gaaf voorbeeld van het glooiend keileemlandschap zoals alleen nog te vinden op Texel, Wieringen, Gaasterland, en bij Vollenhove. Kenmerkende landschapselementen zijn tuinwallen, kolken, watervoerende greppels (cenen) en schapenboeten.

Ecologie: veel overgangen in bodem en vocht (kwel) en voedselrijkdom.

Hoge Berg is zowel landschappelijk als ecologisch bijzonder en vooral gevormd door de eeuwenoude schapenhouderij.

Het gebied kent vanouds een stevige graasdruk met als resultaat kamgras-veldgerst graslanden (nu bijzonder), maar is verder niet bijzonder kruidenrijk. De tuinwallen kennen een eigen kenmerkende, vaak schrale flora die voor het voortbestaan afhankelijk is van schapenbegrazing.

De drinkpoelen hebben een aantal kenmerkende water- en oeverplanten en bijzondere soorten waterdieren. Ze zijn optimaal ontwikkeld bij schapenbegrazing omdat de schapen niet door het water lopen.

Het (landschaps-)beheer van drinkpoelen en tuinwallen is intensief en daarvoor zijn aparte afspraken gemaakt. Het grasland op de hoge delen van de Hoge Berg vraagt een stevige beweiding, bij voorkeur met schapen. Dit komt qua beheertype dicht bij kruiden en faunarijk grasland. Het beheer van kruiden en faunarijk grasland wordt op de graslanden in dit gebied uitgevoerd met een aangepaste werkwijze, zoals een grote begrazingsdruk en hogere bemesting.

Op de lagere delen van de Hoge Berg komt vochtig weidevogelgrasland voor.

2 Duinen

Aaneengesloten duingebied gericht op behoud en herstel van droge duingraslanden en vochtige valleien. In de duinzoom en in de voormalige landbouwenclaves worden gronden verworven en ingericht om de gradiënt van duin naar polder te herstellen en het afstromende duinwater beter te benutten.

3 Hanenplas

Restant van een duinvallei op de overgang naar de polder. Het gebied is in cultuur gebracht voor bloembollenteelt, maar de oorspronkelijke duinvallei is nog goed herkenbaar. De voormalige landbouwenclave wordt weer omgevormd naar natuur. Het gebied sluit aan op de Roggesloot en Dorpszicht en dit geheel

verbindt de Noordzee en Waddenzee met alle kenmerkende levensgemeenschappen.

4 Roggesloot en Dorpszicht

Kreek met brakwaterlevensgemeenschap en orchideeënrijk hooiland, bloemrijke gras- en rietlanden met veel brakwatersoorten.

5 Polder Wassenaar, 't Visje en Zeeburg

In Polder Wassenaar en 't Visje komt de overgang van duin naar polder tot uiting in de bloemrijke graslanden en kruidenrijke rietlanden. Het graslandbeheer in Zeeburg richt zich op de opvang van rotganzen. Alle gebieden functioneren als pleisterplaats voor vogels.

6 Hoogezandskil

Voormalige kreek met brede rietkraag en brakwaterplanten en -dieren.

7 Waal en Burg

Complex van brakgrasland en orchideeënrijk hooiland en hoge dichtheden broedende weidevogels. Samen met De Bol de belangrijkste groeiplaats van harlekijnorchis in West-Europa. Verwerving en inrichting van nieuwe percelen zijn gericht op het vormen van een beheereenheid met een eigen watersysteem.

8 De Bol

Complex van brakgrasland en orchideeënrijk hooiland en met hoge dichtheden broedende weidevogels en pleisterende watervogels. Samen met de Waal en Burg de belangrijkste groeiplaats van harlekijnorchis in West-Europa

9 Dijkmanshuizen

Complex van bloemrijk hooiland, rietland en droog en vochtig grasland. Belangrijk broedgebied voor weidevogels en pleisterende steltlopers en watervogels.

10 Eendenkooien, De Schans en hooilandreservaten

De eendenkooien en De Schans zijn vooral van landschappelijke en cultuurhistorische betekenis. Op de overgang van de Hoge Berg naar het lage polderland liggen bloemrijke hooilanden onder invloed van zowel zout als brak water.

11 Hoornder Nieuwland en De Petten

Laaggelegen polder met grote potenties voor de benutting van zoet kwelwater uit de duinen en brak kwelwater uit zee. De Petten heeft goed ontwikkelde brakke vegetaties en is een belangrijk broed- en pleistergebied voor sterns en steltlopers.

12 Waddendijk, brakwaterreservaten, Utopia, Wagejot, Minkewaal, Zandkes, Ottersaat, Ceres & Molenkolk

Keten van kleine en grotere reservaten met brak- en zoutwaterlevensgemeenschappen, brakke gras- en

rietlanden en plas-dras terrein. Belangrijke broed-, voedsel- en pleistergebieden voor sterns, en andere wad- en watervogels.

13 De Schorren

Buitendijkse kwelder met schorrenvegetaties en een belangrijke functie voor broedende, rustende en foeragerende lepelaars en andere kustgebonden vogels.

14 Noorderhaaks – Razende Bol

Buitengaats gelegen zandplaat, van groot belang als rustplaats voor trekkende en foeragerende zeevogels en kustvogels. Daarnaast rustplaats voor grijze en gewone zeehond en slaapplek voor sterns en jonge aalscholvers na het broedseizoen.

6.3.2 Kop van Noord Holland

Beschrijving van natuur en landschap

De Kop van Noord-Holland grenst aan de Noordzee en Waddenzee. De duinen zijn in vergelijking met de rest van Noord-Holland smal, maar veel minder verdroogd. Het Zwanenwater en de Grafelijkheidsduinen herbergen goed ontwikkelde natte en droge duinvegetaties. In het overgrote deel van de Kop overheerst de landbouwfunctie en is het landschap grootschalig met weinig (bijzondere) natuurwaarden. Er lopen veel boezemwateren en andere brede watergangen met brede rietkragen. Door de strakke, rechtlijnige indeling en grote openheid onderscheiden aandijkingen zoals Haze- en Zijpepolder en de Wieringermeer zich van het oude land. Op sommige plekken wordt dit karakter doorbroken door eendenkooien, ringdijken, bosjes zoals Wildrijk en Ananas, voormalige kreken, doorbraakkolken, erfbeplantingen en nollen. Het landbouwkundig gebruik van de grond is zeer intensief. Op en rond het glooiende Wieringen en plaatselijk in de duinzoom bestaat meer ruimte voor bijzondere natuurwaarden zoals kust- en weidevogels, ganzenopvang en bijzondere sloot- en graslandvegetaties. In de Wieringermeer liggen het Robbenoordbos en Dijkgatsbos. Deze bossen zijn ontstaan door de dijkdoorbraak nadat de Duitsers de dijken hadden opgeblazen (geen natuurontwikkeling maar rancune over het verlies van de tweede wereldoorlog). De grond achter de dijken was na de doorbraken niet meer geschikt voor landbouw en werd gebruikt voor houtteelt. Het beheer richt zich nu vooral op natuurlijke processen. De bossen herbergen inmiddels een bijzondere flora en fauna. Het Schagerwad en de Kleimeer zijn reservaten waar weide- en moerasvogels in hogere dichtheden broeden. In de Kleimeer liggen enkele bloemrijke graslanden van voedselrijke kleigrond, een zeldzaam vegetatietype. In de Wieringermeer is sprake van

brak kwelwater, dat komt door het intensieve landbouwkundig gebruik echter nauwelijks tot uiting komt in specifieke flora en fauna.

Natuur- en landschapsdoelen

Alle duinen in de Kop van Noord-Holland maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. De belangrijke opgaven vanuit Natura2000 bestaan uit het verbeteren van het beheer van grijze- en witte duinen, kalkarme en heischrale graslanden, blauw-graslanden en het biotoop van de tapuit. Een andere opgave betreft het op orde brengen van de water-condities voor vochtige valleivegetaties. In het Kooibosch-Luttickduin gaat het om de verbetering van de waterhuishouding voor blauwgraslanden. De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura2000 gebied. Kernopgaven van Natura2000 die de Kop van Noord-Holland raken zijn behoud van ongestoorde broedplaatsen voor kluut, bontbek- en strandplevier en voedsel en hoogwatervluchtplaats voor bonte strandloper, rosse grutto, scholekster, kanoet en eidereend.

In de duinzoom gaat de aandacht vooral uit naar benutting van zoete en brakke kwel, ontwikkeling van duinrellen en vochtige en droge graslanden. Geslaagde voorbeelden van natuurherstel in de duinzoom liggen rond Den Helder, Callantsoog en Sint Maartenszee. Op Wieringen zijn veel overgangen aanwezig van nat naar droog, voedselarm naar voedselrijk en allerlei bodemkundige verschillen. Vooral de grote variatie in hydrologische gesteldheid biedt goede aanknopingspunten voor de ontwikkeling van kwelgebonden levensgemeenschappen. In de grote bossen in de Wieringermeer richt het beheer zich op natuur technische processen waarbij natuurlijke verjonging een centrale rol speelt.

Langs brede watergangen zijn veel ecologische verbindingen gerealiseerd in de vorm van brede rietkragen, plas-dras, nat schraalland en bloemrijke vegetaties, vaak in combinatie met waterberging. In het overige door de landbouw gedomineerde gebied richt het beleid zich op behoud en bescheiden ontwikkeling van kleine natuurelementen zoals eendenkooien, rietmoerasjes, brakwaterresten en bloemrijke graslanden. In de Zijpepolder beheren en herstellen particulieren samen met het waterschap kenmerkende houtwallen.

De betekenis van de Kop als broedgebied voor weidevogels is sterk teruggelopen. Geschikte weidevogelleefgebieden liggen op Wieringen, rond Callantsoog en delen van de Schagerkogge en Zijpepolder. In de bloembollengebieden broeden graspiepers, veldleeuweriken en gele kwikstaarten; alle drie zang-

vogels die in de traditionele weidevogelgebieden bijna zijn verdwenen.

Beschrijving per gebied

15 Huisduinerpolder

Polder waarin zowel het zoete water uit de duinen als het brakke kwelwater uit zee tot uitdrukking komt in de graslanden en sloten. Graslanden zijn een belangrijke rustplaats voor doortrekkende en pleisterende vogels en voedselgebied voor overwinterende rotganzen.

16 Grafelijkheidsduinen & Donkere Duinen

Aaneengesloten duingebied gericht op behoud en herstel van droge duingraslanden en vochtige valleien.

17 Refugium, Tuintjesweg, Hengstenpad en De Nollen

Natuurontwikkelingsprojecten met bloemrijke vochtige en droge schrale graslanden en helder duinwater.

18 Noordduinen, Mariëndal & Botgat

Duinen met goed ontwikkelde droge graslanden en het is belangrijk broedgebied voor de tapuit. Bij het Botgat wordt gewerkt aan herstel en uitbreiding van de vochtige duinvalleivegetaties. Mariëndal is een natuurontwikkelingsgebied waar bollenland is omgevormd in binnenduingrasland met veel variatie: van voedselrijk naar voedselarm, nat naar droog en zoet tot zwak brak water. Kenmerkende vegetaties ontwikkelen zich voorspoedig. Verder een belangrijk broed- en pleistergebied voor watervogels en steltlopers.

19 Nollen van Abbestee en Zandpolder

De Nollen bestaan uit oude lage stuifduincomplexen met schraal grasland en heide. Rond de Nollen zijn bollenpercelen verworven en ingericht voor de ontwikkeling van vochtige levensgemeenschappen met zowel zoete als brakke kwel. Belangrijk broed- en pleistergebied voor watervogels en steltlopers.

20 Kooibosch – Luttickduin

Complex van droge en vochtige voedselarme duingraslanden en oud hakhout met bijzondere mossoorten.

21 Uitlandsche Polder

Natuurontwikkelingsproject gericht op droge en vochtige graslanden gevoed door benutting van kwelwater uit het Zwanenwater.

22 Zwanenwater

Een van de best behouden voorbeelden van vaste landduinen met bijzondere vegetaties en broedvogels.

23 Pettemerduinen

Complex van droge duingraslanden, duinheiden, vochtige valleien en aangeplant dennenbos.

24 Wildrijk en Ananas

Voormalige landgoedbosjes met stinsenplanten, met name wilde hyacint.

25 Eendenkooien 't Zand en Zijpe

De eendenkooien bestaan uit vochtig loofbos met een rijke ondergroei en vochtige, kruidenrijke graslanden.

26 Oude Sluis of Pikster

Vochtig kruidenrijk grasland en rietkragen die een stapsteen vormen in de natuurverbinding.

27 Waardkanaal

Rietkragen, moeras en vochtige graslanden.

28 Lage Oude Veer

Voormalige kreek met brede rietkragen en zoetwater flora en fauna.

29 Kruiszwijn & Razend Zwin

Twee voormalige wadkreeken. Het Kruiszwijn ligt ten dele geïsoleerd van de rest van het oppervlakte water. Door natuurontwikkeling kunnen delen van het gebied verbrakt worden.

30 Balgzand

Uitgestrekt kweldergebied met grote oppervlakte zilte vegetaties en belangrijk voedselgebied voor wadvogels. Langs de rand ligt een strook schorrenvegetaties.

31 Amstelmeer

Voormalige zeearm die door aanleg van de dijk is afgesloten. Het meer is een belangrijk voedsel- en pleistergebied voor wad- en watervogels. In en langs het meer liggen rietmoerassen en graslanden met zilte vegetaties die van grote betekenis zijn voor broedende en foeragerende watervogels.

32 Wieringen

In de glooiende graslanden komen kenmerkende planten voor. In sloten en watergangen komt zowel het zoete als brakke kwelwater tot uiting in de plantengroei. De graslanden functioneren als weidevogelleefgebied, hoogwatervluchtplaats voor overwinterende wadvogels en in de winter als voedselgebied voor ganzen, in het bijzonder rotganzen.

33 Robbenoord- en Dijkgatsbos en Dijkgatsweide.

Na de Tweede Wereldoorlog aangeplante bossen die door natuur technisch beheer een steeds natuurlijker vegetatie krijgen en een rijke broedvogelbevolking herbergen. Tussen de bossen ligt Dijkgatsweide, een natuurontwikkelingsgebied met nat gras- en rietland

voor broedende en pleisterende steltlopers en water- vogels.

34 Wielen langs Westfriesse Omringdijk bij Enigeburg

Oude dijkdoorbraken met rietkragen.

35 Schagerwad

Complex van kruidenrijke graslanden, bloemrijk hooiland en rietmoeras.

36 Reservaten rond Kolhorn (Kaag-, Schrinkkaag- en Braakpolder)

Complexen van vochtige en kruidenrijke graslanden en plas-dras terrein voor water- en moerasvogels.

37 Boomerwaal

Complex van kruidenrijk grasland, rietmoeras en veenmosrietland. Belangrijke stapsteen in de natuurverbinding Omval-Kolhorn.

6.3.3 West-Friesland**Beschrijving van natuur en landschap**

West-Friesland bestaat voor het grootste deel uit kleipolderlandschap met sterke contrasten tussen de dichte lintbebouwing en open gebieden. In het IJsselmeer ligt een groot vooroeverproject en verschillende kleinere buitendijkse gebieden met riet- en graslanden. In de Vooroever domineert rietland met een goed ontwikkelde populatie moeras- en water- vogels. In de kleinere buitendijkse gebieden vindt men vooral nat grasland en bloemrijk rietland en broeden weidevogels. De verdediging tegen de zee is terug te vinden in de hoge Westfriesse Omringdijk. Achter de Westfriesse Omringdijk liggen kleine open wateren zoals oude kleiputten en dijkdoorbraken, omgeven door vochtig grasland en rietkragen. In heel West-Friesland zijn ingrijpende ruilverkavelings- en land- inrichtingsprojecten uitgevoerd. De agrarische structuur is sterk verbeterd, het landschap is veel grootschaliger geworden en de ecologische betekenis sterk verminderd. In graslandpolder De Gouw zijn na de landinrichting kleine oppervlakten met aardkundige waarden en bloemrijk grasland voor broedende weidevogels veiliggesteld. In de bouwlandgebieden zijn na de ruilverkavelingen vaak recreatiegebieden aangelegd rond gronddepots en zandwinputten. Hier omheen liggen meestal hooilanden, rietkragen en aangeplante bosjes. De bebouwing en weg- en erf- beplanting is in West-Friesland vooral in linten geconcentreerd. Rond Schagen liggen enkele terpen die nog goed herkenbaar zijn.

Natuur- en landschapsdoelen

West Friesland grenst aan het IJsselmeer en Marker- meer, die deel uitmaken van het Europese natuur- netwerk Natura2000. Voor het IJsselmeer bestaat de

opgave vooral uit het scheppen van voldoende rust en ruiplaatsen voor watervogels zoals fuut, smient, slob-eend en ganzen. Moerasvorming langs de oevers verzacht de overgang van land naar water en schept een paaipplaats voor vis en broedbiotoop voor de roerdomp. Voor het Markermeer bestaat de opgave vooral uit behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels en meervleermuizen. De belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura2000-gebieden.

De geïsoleerde ligging van de veelal kleine reservaten maakt de natuur in West-Friesland kwetsbaar voor versnippering. Ecologische verbindingen met riet- en bloemrijk hooiland zijn hier belangrijk. De afgelopen jaren zijn goede ervaringen opgedaan met de combinatie van natuurverbindingen en waterberging. In gebieden met de hoofdfunctie tuinbouw zijn na de ruilverkavelingen rond zanddepots en open wateren recreatiegebieden aangelegd. In het Streekbos, Groot Vliet, Egboetswater, Obdammerweel en de Weelen zijn beplantingen aanwezig met inheemse bomen en kort gemaaid ligweiden afgewisseld met rietkragen en bloemrijk hooiland. Landschappelijk richt de aandacht zich vooral op het versterken van het contrast tussen de dicht bebouwde dorpen op de stroomruggen en het open polderland. Het gaat om het veiligstellen en herstellen van kenmerkende landschapselementen zoals kadetjesland, daliegaten, drinkputten, dijken, terpen, kaden, oude verkavelingspatronen, eendenkooien, hoogstamboomgaarden en erf- en laanbeplantingen.

Beschrijving per gebied

38 Weel- en Braakpolder, Kolk van Dussen, Wadweere & Waterberging Twisk

Complex van vochtige en kruidenrijke graslanden, plas-dras, open water en rietmoeras, vaak gecombineerd met waterberging. Belangrijke voedsel- en pleisterplaatsen voor watervogels en steltlopers.

39 Graslandreservaten in De Gouw, Berkmeer, Lage Hoek, polder Westerveer, Weerepolder, Leekerlanden en Slimdijk

Kruidenrijke en vochtige graslanden met bijzondere landschappelijke, aardkundige en archeologische waarden.

40 Grote en Kleine Vliet

Complex van open water en sloten met helder water, vochtige en kruidenrijke graslanden, riet- en hooiland en aangeplante bosjes.

41 Koopmanspolder en Onderdijk

De Koopmanspolder is een buitendijks gelegen

graslandpolder die wordt ingericht met meer open water, moeras en kruidenrijk hooiland, met de huidige landschappelijke en cultuurhistorische waarde als uitgangspunt. Vooroever Onderdijk is een buitendijks rietland met veel bosopslag.

42 Eendenkooi Wervershoof

Eendenkooi met vochtig loofbos en rijke ondergroei.

43 De Weelen en Streekbos

Complex van waterlopen, dijkdoorbraken en polders die zijn gespaard bij de ruilverkaveling. Combinatie van open water, riet en ruigte, spontaan en aangeplant bos en vochtig en kruidenrijk grasland.

44 De Ven

Buitendijks grasland en rietland met bosopslag. Herbergt een grote kolonie aalscholvers. Binnendijks liggen vochtige en kruidenrijke graslanden en rietmoeras.

45 Putten van Oosterleek en Kleiput De Nek

Keten van voormalige kleiwinputten met open water en sloten met goed ontwikkelde watervegetaties, kruidenrijk hooiland en rietlanden met brakke invloeden. De kleiputten zijn een belangrijke groeiplaats van het zeldzame heemst. Kleiput De Nek herbergt een grote kolonie kokmeeuwen.

46 Uiterdijken en De Hulk

Buitendijkse graslanden met plas-dras voor pleisterende vogels en vochtig en kruidenrijk grasland.

6.3.4 Noord-Kennemerland

Beschrijving van natuur en landschap

De duinen van Noord-Kennemerland vormen een groot, aaneengesloten gebied van circa 7.000 hectare. De afgelopen eeuw is de grondwaterstand sterk gedaald. Het aandeel vochtige vegetatietypen is nog maar een fractie van wat het ooit was. Door het eeuwenoude menselijk gebruik ontstond rond de zeedorpen een bijzonder, bloemrijk vegetatietype. Dit vegetatietype is rond Egmond en Wijk aan Zee optimaal ontwikkeld. De overgang van duin naar polder leidt tot een grote variatie in hoogte, voedselrijkdom, watertypen en bijbehorende planten en waterdieren. Duinrellen met stromend water kenmerken de duinzoom van Noord-Kennemerland. Op de meeste plaatsen is de overgang van het glooiend duinlandschap naar de achterliggende cultuurgronden echter abrupt, waardoor deze kenmerkende duinzoom-levensgemeenschappen fragmentarisch voorkomen. Bij Schoorl, Egmond en Castricum zijn deze gradiënten nog wel aanwezig. In de Harger- en Pettemerpolder komen duinen, zee en polder bij elkaar. Daar is sprake van een grote variatie aan natuurlijke overgangen: van

zeer zout naar zeer zoet water, van hoog naar laag, van zand naar klei en van voedselarm naar voedselrijk. Al deze verschillen leiden tot een grote verscheidenheid in planten en dierenleven. Landinwaarts is het contrast kenmerkend tussen de bebouwde, beplante en daardoor besloten strandwallen en open strandvlakten. Op sommige strandwallen komen hagen voor, zoals bij Limmen en Akersloot. Op de strandwallen liggen de landgoederen Ter Coulster en Nijenburg-Heilooër Bos. Achter de strandwal liggen in het verlengde van de Schulpvaart de oude stromen Limmer- en Heilooër Die, met rietkragen en schrale hooilanden. Het agrarisch gebied bestaat uit grasland of bollenteelt. De weilanden waren vanouds rijk aan broedende weidevogels en de sloten kenden een gevarieerde plantengroei in het water en langs de oever. De laatste decennia is een aanzienlijke oppervlakte grasland omgezet in bollenland.

Natuur- en landschapsdoelen

De duinen en de Harger- en Pettemerpolder maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het beheer van de duinen is de belangrijkste opgave herstel van de oppervlakte en kwaliteit van de kalkarme, kalkrijke en heischrale duingraslanden door ruimte te scheppen voor natuurlijke verstuing en het tegengaan van vergrassing en struweelvorming. Deze maatregelen zijn ook gunstig voor het broedgebied van de tapuit. Om de oppervlakte vochtige duinvalleien, moerassen, blauwgrasland en vochtige duinbossen en leefgebied van de nauwe korfslak te behouden en vergroten moeten ook de watercondities verbeteren. Voor de Schoorlse duinen geldt een opgave om de watercondities voor duinbeken met klimopbladwaterranonkel te verbeteren. Het gebied rond de Putten en Abtskolk is van groot belang als rust- en voedselgebied voor de dwerggans.

In het duingebied spelen activiteiten die zich richten op herstel van landschapsvormende processen zoals herstel van vochtige valleien, stimuleren van verstuing, sluftervorming, omvorming van naald- naar loofbos en grootschalige begrazing. In de duinzoom lopen verschillende projecten die zich richten op herstel van de overgang van duin naar polder en een betere benutting van het afstromende duinwater. Bij Catrijp, de Damlander- en Philistijnse polder bij Bergen, het Vennenwater bij Egmond en rond Bakkum spelen projecten gericht op het ontwikkelen van duinbeken, nat schraalland en bloemrijk grasland. In de Harger- en Pettemerpolder worden plannen ontwikkeld om de aanwezige gradiënten te benutten door de ontwikkeling van duinbeken, kwelgevoede sloten, brakke en zilte wateren, brakke graslanden en bloemrijk grasland. Dit gebied is ook van groot belang voor broedende en pleisterende ganzen, eenden en steltlopers.

Beschrijving per gebied

47 Abtskolk

Recent gegraven kleiputten met brak water en kruidenrijk grasland. Belangrijke pleister- en voedselplaats voor steltlopers en watervogels, met name de dwerggans.

48 Harger- en Pettemerpolder inclusief De Putten

Complex van droge, vochtige, kruidenrijke en brakke graslanden, zilte plassen en duinrellen met stromend water en sloten met een kwelgebonden water- en oevervegetatie. Broedgebied voor sterns, meeuwen en kluten, pleisterplaats voor steltlopers en watervogels, met name de dwerggans.

49 Schoorlse Duinen en Hargergat

Uitgestrekt duingebied met goed ontwikkelde heidevelden en aangeplant dennenbos. Het Hargergat is een voormalige zandaafgraving met een slingerende duinbeek en de grootste groeiplaats van klimopbladwaterranonkel in west-Nederland.

50 Catrijpermoor

Complex van droge en vochtige kruidenrijke graslanden en schraallanden met een stelsel van duinrellen met stromend water.

51 Waterberging Over 't Hek

Waterberging gecombineerd met natuurontwikkeling gericht op bloemrijkgrasland, dotterbloemhooiland en water- en oevervegetaties, gevoed door afstromend kwelwater.

52 Noordhollands Duinreservaat

Duingebied met grote variatie in vegetaties, natte valleien, duingraslanden, heide en bos.

53 Bergerbos en Oude Hof

Oude, voedselarme binnenduinrandbossen en landgoedbos rond Oude Hof.

54 Damlander- en Philistijnse Polder

Deels gerealiseerde natuurgebied dat is gericht op herstel van de overgang van duin naar polder door ontwikkeling van bloemrijk grasland, nat schraalland, kwelgevoede sloten en oevervegetaties door betere benutting van afstromend duinwater.

55 Bergermeer en Loterijlanden

De Loterijlanden bestaan uit kruidenrijke graslanden en bloemrijk hooiland. In de Bergermeer worden vochtige en kruidenrijke graslanden ontwikkeld in combinatie met waterberging.

56 Ter Coulster, Nijenburg & Heilooër Bos

Oude landgoedbossen met stinse planten op de

strandwal en kruidenrijke graslanden. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

57 Limmer- en Heilooër Die en Limmerveen

Complex van nat schraalland, rietkragen, veenmosrietland met heide, bloemrijk grasland en laagveenbos. Leefgebied van de noordse woelmuis.

58 Duinzoom Egmond

Natuurontwikkelingsprojecten gericht op herstel van de overgang van duin naar polder door de ontwikkeling van vochtige, voedselarme graslanden en sloot- en oevervegetaties door een betere benutting van het afstromende kwelwater.

59 Duinzoom Bakkum

Herstel en ontwikkeling van bloemrijk grasland, nat schraalland, stromend water en kwelgevoede sloten en oevers door een betere benutting van afstromend duinwater.

60 Eendenkooi Uitgeest en Castricumerpolder

Eendenkooi met vochtig loofbos en complexen van nat, licht brak schraalland, plas-dras en kruidenrijk grasland.

61 Marquette en het Krengenbos

Landgoed met lanen en tuinen, vochtig stinsebos, droge 'overbossen', kruidenrijk grasland en nat schraalland. Doorsneden door een stromende beek en kwelgevoede sloten. Plaatselijk brakke vegetaties. Het Krengenbos en het bosje langs de Noordermaat zijn in Noord-Holland de enige grotere, goed onderhouden essenhakhoutbossen met een kenmerkende mosvegetatie.

62 Westerhout en de Lunetten bij Beverwijk

Landgoedbos met een rijke stinseflora, stromende beek en moerassige dotterbloemvegetaties. De Lunetten hebben vooral een cultuurhistorische betekenis. Om de lunetten wordt nat schraalland en bloemrijk grasland ontwikkeld.

63 Duinen bij Wijk aan Zee

Rond het dorp liggen droge duingraslanden met een goed ontwikkelde zeedorpenflora, waaronder de rijkste groeiplaats van de orchidee hondskruid. De zeereep richting Noordpier kent ook goed ontwikkelde duinvegetaties.

64 Kleimeer en recreatiegebied Geestmerambacht

De Kleimeer bestaat uit regelmatig gemaaid rietland

en vochtig hooiland van kleigrond, een in Noord-Holland zeldzaam vegetatietype. Het is een belangrijk broedgebied voor moerasvogels. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden. Geestmerambacht is een recreatiegebied gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Het betreft een voormalige zandwinplas die 's winters dient als rustgebied voor watervogels en omgeven wordt door bloemrijk grasland, kruidenrijk hooiland en aangeplante bosjes. Een belangrijk doel voor Geestmerambacht is het bieden van een aantrekkelijk alternatief voor de kust. Geestmerambacht draagt daardoor bij aan het ontlasten van de meer kwetsbare gebieden in de kustregio. Een goede combinatie van recreatie en natuur wordt nagestreefd. Het betreft een voormalige zandwinplas die 's winters dient als rustgebied voor watervogels en omgeven wordt door bloemrijk grasland, kruidenrijk hooiland en aangeplante bosjes.

65 Oosterdel

Landschapsreservaat van vele tientallen eilandjes die zijn gespaard bij de ruilverkaveling. Deels nog in gebruik voor tuinbouw en deels verruigd.

66 Waarderhout

Populierenbos met vooral recreatieve betekenis. Dit recreatiegebied is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

67 Rietlanden Westbeverkoog, Oterleek, Molenkade en Rustenburg

Brede, regelmatig gemaaide rietkragen met plaatselijk bloemrijk en veenmosrietland. Belangrijk broedgebied voor moerasvogels en stapsteen in de natuurverbinding Omval-Kolhorn.

6.3.5 Laag Holland

Beschrijving van natuur en landschap

Laag Holland bestaat uit laagveen en grote droogmakerijen. Het veenweidegebied bestaat grotendeels uit relatief vochtige graslanden met veel sloten, vaarten en ander open water. De droogmakerijen kennen een grotere drooglegging en de bodem bestaat vooral uit klei. Belangrijke kernkwaliteiten van het landschap zijn de openheid, de hoge dichtheden aan weide- en moerasvogels en de specifieke ver-

kavelingspatronen. In het gebied komen zeldzame Europese soorten en habitats voor, zoals hoge dichtheden broedende weide-, water- en moerasvogels, pleisterende watervogels en een grote variatie in verlandingsvegetaties. Deze gebieden hebben om die reden een Natura2000-status. Naast de opstrekende verkaveling kent het veengebied ook onregelmatige verkavelingsvormen. In de lintdorpen bepalen stolpen, hooihuisboerderijen en houten huizen het beeld. De mate van ontwatering en schaal van het landschap bepalen de intensiteit van het landgebruik. In de Zaanstreek, Eilandspolder en Waterland liggen internationaal belangrijke waterrijke veenweidegebieden zoals Ilperveld, Wormer- en Jisperveld, polders Oost- en Westzaan en Eilandspolder Oost en West. In de overige, minder waterrijke gebieden is de ontwatering meer toegesneden op rendabele melkveehouderij.

In de droogmakerijen en polders is de ontwatering dieper en de schaal van het landschap meer geschikt voor de landbouw. In de grote droogmakerijen Schermer, Beemster en Purmer komen zowel melkveehouderij als akkerbouw voor. De Starnmeer, Enge en Wijde Wormer zijn grotendeels in gebruik als grasland. In de droogmakerijen kwelt plaatselijk brak water op, waardoor enkele brakwaterplanten en -dieren voorkomen. De diepe ligging en rechtlijnige, strakke verkaveling zijn kenmerken waarmee de droogmakerijen zich onderscheiden van het oude land. Ze zijn van het oude land gescheiden door ringdijken en -vaarten. Enig reliëf wordt vaak gevormd door de mee ingepolderde stukken oud veenland zoals Kruisoord in de Beemster.

Het Twiske is in deze regio een bijzonder gebied omdat het, aangelegd als recreatie gebied, een internationale status als natuurgebied heeft gekregen. Het is recreatie en natuur met een Natura2000-status gericht op het opvangen van grote aantallen recreanten en evenementen. Voor de natuur zijn de extensieve delen van betekenis, zoals open water, riet en ruigte, nat schraalland, bloemrijk grasland en struwelen. De Stelling van Amsterdam bestaat uit een kring van fort en een stelsel van wateren, rietkragen, nat en bloemrijk grasland en struwelen en een rijke stand aan broedvogels. Het Purmerbos is een populierenaanplant en wat natuurlijker stukken, met vooral een recreatieve functie.

Natuur- en landschapsdoelen

Grote delen van het waterrijke veenweidegebied en het Markermeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Voor het veenweidegebied bestaat de opgave vooral uit het op orde brengen van de watercondities en beheer voor kranswierwateren met groot nimfkruid, rietlanden met heemst, veenmosrietlanden, veenheide en hoogveenbos en het leef-

gebied van roerdomp, snor, noordse woelmuis en kempaan. Voor het Markermeer bestaat de opgave vooral uit behoud en herstel van samenhang tussen slaapplaatsen en foerageergebieden voor grasetende watervogels en meervleermuizen. De belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura2000-gebieden.

Het gebied kent veel afwisseling in oud veen- en nieuw polderland. Behoud van openheid, een goede vogelstand en gevarieerde grasland- en moerasvegetaties staan centraal. Verdere elementen van betekenis zijn rietkragen, knotbomen, kleine en grote plassen, dijken, kaden, bruggen, boerderijen, molens en kenmerkende dorpsvormen. De aandacht richt zich ook op opgaande beplanting en mogelijkheden voor benutting van brak water dat lokaal opkweekt. Kenmerkende elementen zoals dijken en ringvaarten bieden belangrijke aanknopingspunten voor het landschap evenals kleine landschapselementen zoals sloten, bermen en beplantingen.

Laag Holland vormt vanouds een belangrijk bolwerk voor weidevogels in vochtig grasland, een in Nederland sterk bedreigd milieu. Sleutelfactoren voor een goede weidevogelstand zijn de openheid van het landschap, bodem- en watereigenschappen, predatie en het beheer. Als de juiste combinatie van kenmerken in een gebied voorhanden is bestaat een goede kans om de weidevogelstand op peil te houden. In Laag Holland zijn herstel- of opkrikplannen gemaakt voor Groot Limmerpolder, Klaas Horn en Kijfpolder, Hem- en Dorregeesterpolder, Uitgeester- en Heemskerkerbroek, Krommenieër Woudpolder, Eilandspolder Oost en West, Polder Oostzaan en Waterland Oost. Verder zijn er weidevogelkringen, plaatselijke samenwerkingsverbanden waarin vrijwilligers, de agrarische natuurvereniging, terrein- en faunabeheerders en gemeenten hun kennis bundelen.

Beschrijving per gebied

68 Mijzenpolder

Open polderlandschap met weidevogel- en kruidenrijk grasland. Langs De Gouw liggen enkele rietlandjes.

69 Eilandspolder

Waterrijk veenweidegebied met open water, riet- en moeras, vochtig schraalland en kruidenrijk grasland, veenmosrietland, bosjes en weidevogelgrasland.

70 Alkmaardermeer

Groot open water met brede rietkragen met heemst, veenmosrietland en kleine bosjes. Het meer is een belangrijk voedsel- en rustgebied voor watervogels, in het bijzonder de smient. Rond het meer liggen

verschillende polders, die bestaan uit weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, rietmoerasjes en veenmosrietlandjes. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van het gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

71 Driehoek van Assum

Natuurontwikkelingsproject en waterberging met bloemrijk grasland, ruigte en bos. Plaatselijk groeien brakwatersoorten. Stapsteen in de natuurverbinding.

72 Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder

Waterrijk veenweidegebied met grote variatie in natuurtypen zoals open water, kruidenrijk en weidevogelgrasland, vochtig schraalland, veenmosrietland, rietland en bosjes. In de droogmakerij De Schaalsmeer komt zilt grasland voor, onder invloed van brak kwelwater.

73 Enge en Wijde Wormer

Droogmakerijen met weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, onder invloed van brak kwelwater, zilt grasland en open water.

74 Polder Westzaan, Noorderveen en Zuiderpolder

Waterrijk veenweidegebied met grote variatie in open water, weidevogel- en kruidenrijk grasland, riet- en moeras, veenmosrietland, vochtig schraalland en bosjes. Plaatselijk komt zilt grasland voor. Het Noorderveen is een moerasbos met veenmosvegetaties. In het Guisveld wordt ingezet op verbrakking.

75 Oostzanerveld en Jagersveld

Waterrijk veenweidegebied met mozaïek van moeras, weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland, veenmosrietland, open water en bosjes. In de sloten komen plaatselijk brakwatersoorten voor zoals ruppia en nimfkruid. Het Jagersveld is een zandwinplas met aangeplante bosjes en graslanden voor recreatie. Plaatselijk liggen nog stukken van het oorspronkelijke landschap met rietmoeras, vochtig schraalland en veenmosrietland.

76 Twiske

Zandwinplas ingericht als recreatiegebied waar belangrijke natuurwaarden zich hebben kunnen ontwikkelen. Daardoor is dit gebied aangewezen als Natura 2000 gebied en is het meer gericht op natuurbeheer. Het recreatiegebied is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Behalve bossen en gazons voor intensief recreatief gebruik kent het gebied ook delen met riet

en ruigte, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland, veenmosrietland en spontaan bos. De plas is een belangrijk rustgebied voor watervogels, in het bijzonder smienten.

77 Ilperveld en Varkensland

Waterrijk veenweidegebied met kruidenrijk- en weidevogelgrasland, openwater, vochtig schraalland, veenmosrietland en bosjes. De afgelopen jaren zijn er sloten geïsoleerd en petgaten open gegraven, waardoor bijzondere waterplanten als nimfkruid en kranswieren zijn teruggekeerd.

78 Waterland-Oost en IJdoorn

Graslandgebied, doorsneden met brede waterlopen; Aaën en Dieën met brede rietkragen en veenmosrietland. Daarnaast afwisseling van weidevogel- en kruidenrijk grasland en vochtig schraalland. IJdoorn bestaat uit vochtig weidevogel- en kruidenrijk grasland en veenmosrietland.

79 Purmerbos

Populierenbos met een goed ontwikkelde gemeenschap van bosvogels en vooral recreatieve betekenis. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

80 Katwoude en Hemmeland

Katwoude is een graslandpolder met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland. Langs de boezemwateren en de dijkdoorbraken langs de Markermeerdijk liggen rietmoeras en veenmosrietland. Het Hemmeland betreft een recreatiegebied gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

81 Zeevang en Kwadijkervlot

Graslandpolder met kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland, vochtig schraalland en rietlandjes met veenmosrietland. Langs de Markermeerdijk liggen doorbraken met riet en moeras. Het Kwadijkervlot is een moerasbos met rietmoeras en veenmosrietland.

82 Kogen bij Schardam

Langs het Markermeer liggen de Rietkoog-, Schardammerkoog- en Oosterkoogpolder met vochtig weidevogel- en kruidenrijk grasland, vochtig schraalland en rietmoeras.

6.3.6 Zuidwest/Rijnland

Beschrijving van natuur en landschap

In Zuid-Kennemerland bepalen brede duinen het beeld. Ze herbergen een grote verscheidenheid aan vegetaties: open duin met helmgras, bloemrijke, droge duingraslanden, vochtige valleien en goed ontwikkelde struwelen en bossen. Door de waterwinning is in het verleden het grondwaterpeil sterk gedaald, maar na het beëindigen van de waterwinning in 2002 zijn de grondwaterstanden weer aanzienlijk gestegen. Dit is het areaal vochtige duinvalleien ten goede gekomen. Hoewel de Amsterdamse Waterleidingduinen ten zuiden van Zandvoort ingrijpend zijn vergraven voor de aanleg van infiltratiekanalen, herbergen ze nog steeds een rijke flora en fauna. Kenmerkend is het contrast tussen de besloten beboste en bebouwde strandwallen en de open strandvlakten. De resten van de overgebleven strandvlakten zijn meestal in gebruik als gras- of bollenland. Door de aanleg van infrastructuur is het duingebied versnipperd geraakt. Om de negatieve effecten hiervan tegen te gaan, is eind 2013 een natuurbrug over de Zandvoortselaan aangelegd en worden nog twee natuurbruggen aangelegd over de Zeeweg en over de spoorlijn Haarlem-Zandvoort.

In de binnenduintrand ligt een brede zone met landgoederen en oude loofbossen met een vochtige, rijke ondergroei. Kenmerkend hier zijn de stinsenplanten en hoge broeddichtheden aan bosvogels. Vroeger lagen in de duinzoom veel duinbeken en door kwelwater gevoede graslanden met bijzondere vegetaties en waterdieren. Van deze vroeger algemene milieus is niet veel meer over. De zone van Haarlem, Haarlemmermeer en Amsterdam is erg verstedelijkt. De grote 'groene' stukken zijn recreatiegebieden Spaarnwoude en het Amsterdamse Bos. Recreatiegebied Spaarnwoude valt grofweg te verdelen in een veen- en een kleilandschap. In de open veenpolders wordt het grasland agrarisch gebruikt met nadruk op behoud natuur en landschap voortgezet. Hier liggen bloemrijke slootkanten en kruidenrijke graslanden met plaatselijk kernen van broedende weidevogels. De zeekleigebieden zijn veelal beplant met bomen en ingericht voor recreatie. In de Haarlemmermeer domineren Schiphol, bedrijventerreinen, woningbouw en intensieve akkerbouw. Er liggen slechts enkele kleine, groene oases met natuurwaarden zoals bij de forten en de liniedijk van de Stelling van Amsterdam, een eendenkooi en recent aangelegde recreatiegebieden. Amsterdam was vroeger omgeven door waterrijke veenpolders met een rijke weidevogelstand en bloemrijke graslanden. Lokaal zijn hiervan nog enkele restanten rond Osdorp, de Nieuwe Meer en Amstelveense Poel. Rond Aalsmeer en de Westeinderplassen liggen de Bovenlanden, bestaande uit kleine

eilanden met seringenteelt, maar ook met verlandingsvegetaties, riet en elzenbos.

Natuur- en landschapsdoelen

De duinen van Zuid-Kennemerland maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Hiervoor is de belangrijkste opgave herstel van de oppervlakte en kwaliteit van de jonge duinen, helmduin en duingraslanden door ruimte te scheppen voor natuurlijke verstuiwing en tegengaan van vergrassing en struweelvorming. Voor behoud en herstel van de oppervlakte vochtige duinvalleien en het leefgebied van de nauwe korfslak moeten ook de watercondities verbeteren. Op het Kennemerstrand bij IJmuiden gaat het om vergroting en verbetering van het leefgebied van de groenknolorchis en andere vochtige valleisoorten.

In de duinen spelen veel projecten die zich richten op natuurherstel door verhoging van grondwaterpeil, op gang brengen van verstuiwing, herstel van vochtige valleien, omvorming van naald- naar loofbos en integrale begrazing. Achter de duinen staat behoud van het contrast tussen de verdichte strandwallen en de open strandvlakten voorop. De verschillen in bodemopbouw en daaruit voortvloeiend grondgebruik en afwisseling van besloten en open gebied zijn de basis voor beleid. Het beheer van de landgoederen richt zich op het laten samengaan van natuur, cultuurhistorie en recreatie. De resterende graslanden dienen in stand te blijven. Andere elementen zoals moerasjes, vochtig hooiland, binnenduingrasland, hakhoutbosjes, duinrellen en sloten met kwelwater verdienen eveneens aandacht.

In het polderland dient de afwisseling van 'oud' veen- en 'nieuw' polderlandschap zoveel mogelijk herkenbaar te blijven. Kenmerkende elementen zoals dijken en ringvaarten bieden aanknopingspunten, evenals kleine landschapselementen zoals sloten, bermen en beplantingen. Nieuwe mogelijkheden voor natuur- en landschapsbouw doen zich voor bij verstedelijking, waterberging, wegeaanleg en bosaanplant. Daarnaast wordt eraan gewerkt om het duingebied weer één geheel te maken door de aanleg van natuurbruggen. Hiermee worden de Amsterdamse Waterleidingduinen en het Nationaal Park Zuid-Kennemerland weer aaneengesloten, en wordt de ruimtelijke samenhang van het gehele gebied verbeterd. Belangrijke doelsoorten van ontsnippering in dit gebied zijn vlinders, kevers, konijn, rugstreeppad, zandhagedis, hazelworm, ree, boomarter en nauwe korfslak.

In het veenpolderlandschap gaat het om open stukjes met een herkenbaar slotenpatroon. In Spaarnwoude richt het beheer zich op weidevogels, kruidenrijk grasland en bloemrijke slootkanten. Verdere

elementen van betekenis zijn rietlanden, kleine en grote plassen, dijken en kaden, bruggen, boerderijen en molens. In het sterk verstedelijkte gebied lopen verschillende initiatieven om bestaande groene gebieden te behouden en versterken. Het gaat veelal om een mix van functies gericht op verbetering van natuur, landschap, waterbeheer en recreatie. Langs de zuidkant van Amsterdam loopt de recreatieve en ecologische verbinding Groene AS, van Amstelland naar Spaarnwoude. Hier worden bestaande en nieuwe recreatiegebieden onderling verbonden tot een ecologisch kralensnoer met Amstelveense Poel, Oeverlanden Nieuwe Meer, Schinkelbos, Lutkemeer en het Amsterdamse Bos. In de Bovenlanden bij Aalsmeer wordt gewerkt aan het behoud en herstel van kleine eilandjes met bijzondere natuur- en cultuurhistorische waarden.

Beschrijving per gebied

83 Kennemerstrand

Een door kustangroei ontstane afgesnoerde strandvlakte die zich heeft ontwikkeld tot de soortenrijkste duinvalleivegetatie van de vasteland kust.

84 Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Aaneengesloten duingebied bestaande uit Midden Herenduin, Duin en Kruidberg, Kennemerduinen, Kraansvlak en Koningshof met goed ontwikkelde duingraslanden, vochtige valleien, duinplassen en, loof- en naaldbos. Het gebied wordt doorsneden door wegen en een spoorweg waarover natuurbruggen aangelegd zijn/gaan worden.

85 Landgoederen bij Driehuis

Velserbeek, Waterland, Beeckesteijn, Hoogergeest en Schoonenberg vormen een complex van landgoederen met oud loofbos met stinsenflora, lanen, gazons, waterpartijen en duinbeken met stromend water. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

86 Westelijk Tuinbouwgebied

Voor het Westelijk Tuinbouwgebied gelden natuurtypen die aansluiten bij de bestaande landschapsstructuur.

86 Middenduin en Elswout

Landgoederen met oud loofbos, een rijke stinseflora en in de afgezande stukken open water, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van deze gebieden een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer

recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

87 Amsterdamse Waterleiding Duinen

Duingebied met goed ontwikkelde duingraslanden, heide en duinbos. Het infiltratiegebied is sterk vergraven en het open water vervult een belangrijke functie voor watervogels.

88 Landgoederen bij Heemstede en Bennebroek

Leyduin, Vinkenduin, Woestduin, Huis te Manpad, Linaeushof, Bennebroekerbos en Vogelenzang vormen een keten van landgoederen met loofbos met stinsenplanten, droog duinbos, kruidenrijk grasland en vochtig schraalland, waterpartijen en stromende duinbeken.

89 Recreatiegebied Spaarnwoude, De Liede en De Batterij

Bos en veenweidegebied met hoofdfunctie recreatie, gericht op het ontvangen van grote hoeveelheden recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. In het veenweidegebied ligt kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland, plas-dras en vochtig schraalland. Langs De Liede en bij De Batterij komen rietmoeras, veenmosrietland en elzenbroekbos voor. De voormalige IJpolders zijn beplant met loofbos afgewisseld met open water en graslanden. De Houtrakkerbeemden bestaan uit brak waterplassen, grasland en rietkragen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied ligt vooral in de voormalige IJpolders.

90 Eendenkooi Vijfhuizen

Eendenkooi met vochtig loofbos en graslanden.

91 Haarlemmermeer Groen

De Groene Weelde, Zwaansbroek, Venneperrhout en Boseilanden zijn nieuwe recreatiegebieden met open water, bosaanplant en graslanden. Door de recreatieve betekenis van deze gebieden wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

92 Groene AS en Brettenzone

Keten van natuur- en recreatiegebieden die gezamenlijk een ecologische verbinding vormen. Bestaat uit open water, rietkragen en moeras, veenmosrietland, kruidenrijk grasland en bos. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

93 Amsterdamse Bos, Nieuwe Meer en Amstelveense Poel

Loofbos, graslanden en waterpartijen met hoofd-

functie recreatie. Rond de Nieuwe Meer en Amstelveense poel liggen resten van het oorspronkelijke veengebied met rietland, vochtig schraal- en veenmosrietland en spontaan bos. Het Amsterdamse Bos en de Nieuwe Meer zijn gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis wordt bij het gebruik een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd.

6.3.7 Amstel, Gooi en Vechtstreek

Beschrijving van natuur en landschap

De Gooi en Vechtstreek kent grote, min of meer aaneengesloten natuurgebieden. In de Vechtstreek gaat het om moerasgebieden met plassen en meren, rietlanden en moerasbos. De oppervlakte en kwaliteit van verlandingsvegetaties als natte schraallanden, trilvenen en rietmoeras is de laatste decennia sterk achteruitgegaan, vooral door verminderde aanvoer van kwelwater uit het Gooi en voortschrijdende bosvorming door het achterwege blijven van beheer. De riet- en moerasgebieden langs de randmeren zijn van natuurlijke oorsprong, zoals in het Gooimeer of het resultaat van opspuitingen zoals bij de Stichtse Brug en de Diemervijfhoek. In de Vechtstreek en op de Gooise zomerkade bij Huizen komen veel bijzondere sloot- en slootkantvegetaties voor. Plaatselijk liggen er ook kruidenrijke graslanden en kernen van broedende weidevogels. De veenweidegebieden in Amstelland hebben kenmerkende kavelpatronen, weidevogelkernen, kruidenrijke graslanden en bloemrijke slootkanten. Langs de veenstromen als Gaasp en Bullewijk liggen plaatselijk veenmosrietlanden en dotterbloemhooilanden. De Stelling van Amsterdam bestaat uit een kring van forten en een stelsel van wateren, rietkragen, nat en bloemrijk grasland en struwelen en een rijke stand aan broedvogels.

In de Gooise natuurgebieden domineert heide en bos van arme zandgrond. Verder liggen er restanten van hakhoutbosjes, vennen, engen, stuifzand en zanderijen. Door verstedelijking, versnippering en toename van voedselrijkdom zijn de natuurwaarden teruggelopen, maar ze zijn nog steeds bijzonder. Langs de randen van het Gooi neemt de variatie in bodem en vochtgehalte toe en herbergen de bossen en graslanden meer variatie in planten en dieren. Hier bepalen landgoederen het beeld. In het Gooi zijn de speciaal beheerde engen van betekenis vanwege de bijzondere akkeronkruiden. Zowel de bosgebieden van het Gooi als de Vechtplassen hebben baat bij de aanleg van natuurbruggen en faunapassages, waarmee de versnippering door lokale, provinciale en rijks infrastructuur wordt tegengegaan en wordt bijgedragen aan de totstandkoming van het Natuurnetwerk Nederland.

Natuur- en landschapsdoelen

Het Naardermeer, de Vechtplassen en de oevers van het IJmeer en Gooimeer maken deel uit van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Belangrijke opgaven zijn: scheppen van ruimte voor alle stadia van de verlandingssuccesie voor kranswier- en krabbenscheervegetaties, galigaanmoerassen, hoogveenbossen, blauwgraslanden en trilvenen en veenmosrietlanden met groenknolorchis. Daarnaast moet onder meer het leefgebied van de gestreepte waterroofkever, bittervoorn, meervleermuis, zwarte stern, purperreiger, roerdomp, snor, grote karekiet, noordse woelmuis en platte schijfhoorn verbeterd worden. Cruciale rol hierin speelt het verbeteren van de watercondities, het herstel van grote oppervlakten en brede zones met overjarig waterriet en een natuurlijke peildynamiek. Voor de randmeren bestaat de opgave uit het nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor kranswieren en andere waterplanten, vissen en schelpdieren voor vogels zoals kleine zwaan, tafel- en kuifeend en het nonnetje.

Amstelland en de Vechtstreek behoren tot het rivierenlandschap met als kenmerk een open gebied waar de riviertjes doorheen slingeren. Handhaving van de openheid en omvang van de polderarealen dienen voorop te staan en natuurlijke oeverlanden vergen een zorgvuldig beheer. In het Vechtplassen-gebied wordt het karakter van het veenpolderlandschap bepaald door een afwisseling van petgaten, moerasbos en schrale hooilanden. Van belang zijn het vasthouden van schoon kwelwater en het graven van nieuwe petgaten. Het stuwwallenlandschap van het Gooi laat zich karakteriseren als hoog gelegen, met bossen, heiden, akkers en dorpen. Van belang zijn behoud van engen met traditionele gewassen zoals boekweit, open houden van heiden, herstel van stuifzand, behoud van singels, houtwallen, struwelen en hakhoutbosjes en omvorming van naaldbos. Aan de rand van het Gooi zijn goede ervaringen opgedaan met het herstel van kwelgevoede milieus. Op de landgoederen geldt een beheer gericht op het samengaan van landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Beschrijving per gebied

94 Bovenlanden, Kleine- en Molenpoel

De Bovenlanden bestaat uit een complex van resten onverveend land met vochtig schraalland, rietmoeras, veenmosrietland en laagveenbos. Van landschappelijke en cultuurhistorische betekenis zijn de eilandjes met de seringenteelt. In het water leeft de zeldzame meerval. Binnen dit gebied kan nog 12.5 ha aan cultuurlandjes omgevormd worden naar natuur.

95 Westeinderplassen

Open water, bij Leimuiden gemaaid rietland, moeras- en veenmosrietland. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

96 Kalslagerspolder

Weidevogel- en kruidenrijke graslanden, bosjes en sloten met rijke water- en oevervegetatie.

97 Zijdelmeer bij Uithoorn

Open water met complex van rietkragen, vochtig schraalland, veenmosrietland en spontaan bos.

98 Bovenkerkerpolder

Polder met kenmerkende verkaveling en weidevogel- en kruidenrijke graslanden. De ecologische verbinding bestaat uit kruidenrijke graslanden, vochtig schraalland, struweel en open water. In het zuiden, tegen Uithoorn ligt natuurgebied de Waterslagen, een complex van vochtig grasland, plas-dras, en open water voor pleisterende watervogels en steltlopers.

99 Middelpolder

Polder met vochtige en kruidenrijke weidevogel-graslanden. Delen van dit gebied zijn aangelegd als recreatiegebied waar natuur en recreatie naast elkaar bestaan. Bij gebruik van dit gebied wordt een goede combinatie van recreatie en natuur nagestreefd.

100 Ronde Hoep

Graslandpolder met kenmerkende verkaveling en weidevogelrijke, kruidenrijke graslanden en vochtig schraalland. In de Bullewijkpolder ligt het landje van Geijssel, een plas-dras terrein dat voor het broedseizoen één van de grootste Nederlandse pleisterplaatsen is voor de grutto.

101 Oudekerkerplas, Bullewijk en Holendrecht

Voormalige zandwinplas met een recreatiefunctie. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. In de winter vormen deze gebieden een belangrijke pleisterplaats voor watervogels, vooral smienten. Rond de plas is een recreatiegebied aangelegd met bosjes, rietkragen en kruidenrijke graslanden.

De Holendrecht- en Bullewijkpolder is deels ingericht als weidevogel gebied. Doordat het “landje van Geijssel” al jaren plasdras gezet wordt, heeft het een zeer belangrijke (internationale) betekenis als opvetgebied voor grutto's en andere weidevogels in Nederland. Vanuit o.a. dit gebied zoeken grutto's geschikte broedplaatsen. Door dit plasdras zetten is

het gebied langer nat dan gebruikelijk bij vochtig weidevogelgrasland. Dit is een aandachtspunt voor het natuurbeheer in dit gebied. In de polder zijn meerdere percelen ingericht als vochtig weidevogelgrasland. Langs de Bullewijk, de Holendrecht en langs het talud van de A9 richting de Oudekerkerplas liggen plasjes, rietmoerasjes, kruidenrijke, vochtige en ruige graslanden die deel uitmaken van de ecologische verbinding voor onder andere de ringslang.

102 Diemerpolder, Overdiemerpolder, Diemberbos, Diemer Vijfhoek en Muidense Moerassen

De voormalige graslandpolders zijn grotendeels beplant met loofbos. Verder liggen er open water, kruidenrijk grasland en ruigte. Langs de Diemen liggen stukjes rietmoeras, veenmosrietland en spontaan bos. De Vijfhoek en Muidense Moerassen bestaan uit rietland, moeras, vochtig schraalgrasland en spontaan bos. Diemberbos is gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. Door de recreatieve betekenis wordt bij het gebruik een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. De Overdiemerpolder heeft ook een recreatiefunctie. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

102A Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk

Deze gebieden zijn aangelegd als recreatiegebieden waar natuur een belangrijke functie is. Recreatiegebied Gaasperplas is in 1982 als Floriade aangelegd rond een zandwinplas. Na beëindiging van de Floriade is het gebied bestemd en beheerd als recreatiegebied, gericht op het opvangen van recreanten en evenementen. De noord- en westzijde van de plas worden gekenmerkt door een afwisseling van speel- en ligweiden gericht op intensief gebruik, siergroen elementen die na de Floriade zijn overgebleven en meer natuurlijke beplanting. De zuidoever bestaat uit een afwisseling van intensieve en extensieve recreatieterrainen. De Oostoever maakt onderdeel uit van de ecologische verbindingszone, de Natuurboog. Bij gebruik van deze recreatiegebieden wordt een goede combinatie van recreatie en natuur nagestreefd waarop het beheer is afgestemd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden. In het gebied de Gaasperplas worden jaarlijks verschillende grote en kleine evenementen georganiseerd.

De Gaasperzoom is aangelegd op een voormalig gronddepot. De Gaasperplas, Gaasperzoom en De Hoge Dijk vormen een groene schil om Amsterdam Zuidoost, een parkachtige overgang tussen de stad en

het omringende (Utrechtse) agrarische gebied. Deze groene schil biedt een aantrekkelijk en gevarieerd uitloopgebied en een recreatieve verbinding voor de bewoners van de omliggende wijken van Amsterdam Zuidoost. De extensieve delen zijn onderdeel van de ecologische verbindingszone, de Natuurboog, waarvoor de ringslang een belangrijke gidssoort is.

103 Binnendijksche-, Overscheense-, Berger- en Meentpolder (BOBM)

Graslandpolder met langs de dijk oude doorbraken met rietkragen. Door de polder komt een ecologische verbinding die bestaat uit kruidenrijk gras- en vochtig schraalland.

104 Naardermeer en Laegieskamp

Het Naardermeer is een moerasgebied met een grote verscheidenheid aan water-, moeras- en moerasboslevensgemeenschappen. Rond het oude reservaat ligt een nieuw moerasgebied met moeras, struweel en open water, dat zich heeft ontwikkeld tot een belangrijk leefgebied voor water- en moerasvogels. Het Laegieskamp is een van de weinige goed ontwikkelde natte schraallanden in Noord-Holland. Kwel vanuit de heuvelrug heeft hierop een positieve invloed. In deze omgeving zijn hoge potenties aanwezig voor de ontwikkeling van natte schraallanden.

105 Vechtplassen en Horstermeer

De Vechtplassen herbergen een grote verscheidenheid aan water-, moeras- en moerasboslevensgemeenschappen. De Horstermeer is een diepliggende polder die kwelwater onttrekt aan de Vechtplassen. Door ontwikkeling van nieuw rietland en moeras wordt de kwelonttrekking verminderd. De definitieve keuzes over de ambities worden gemaakt nadat onderzoek is afgerond. Op de Ambitiekaart wordt de ambitie niet ingevuld omdat dit nader bepaald zal worden. De Vechtplassen vormen een gebied met zowel natuur- als recreatieve doelen. Recreatieve functies zijn mogelijk, zolang deze de aanwezige natuurdoelen niet verstoren.

106 's-Gravelandse landgoederen

Op de overgang van het Gooi naar de Vechtplassen ligt een strook met landschappelijk en cultuurhistorisch bijzondere landgoederen met oud parkbos, stinsenplanten, kruidenrijke graslanden en waterpartijen. Door de recreatieve betekenis van dit gebied wordt bij het gebruik van dit gebied een goede combinatie van natuur en recreatie nagestreefd. Dit betekent dat er meer recreatieve ontwikkelingen mogelijk en toegestaan zijn, mits ze de wezenlijke kenmerken en waarden niet schaden.

107 Gooise noordflank

Gebied met grote variatie aan droge en vochtige

heidevelden, droog en vochtig loofbos, landgoederen met oud loofbos, waterpartijen, akkers of enges, droog schraalland en zandafgravingen waar kwel aan de oppervlakte komt, waardoor kwelgebonden, voedselarme water- en schraallandvegetaties ontstaan. Langs het randmeer liggen rietlanden met spontane opslag.

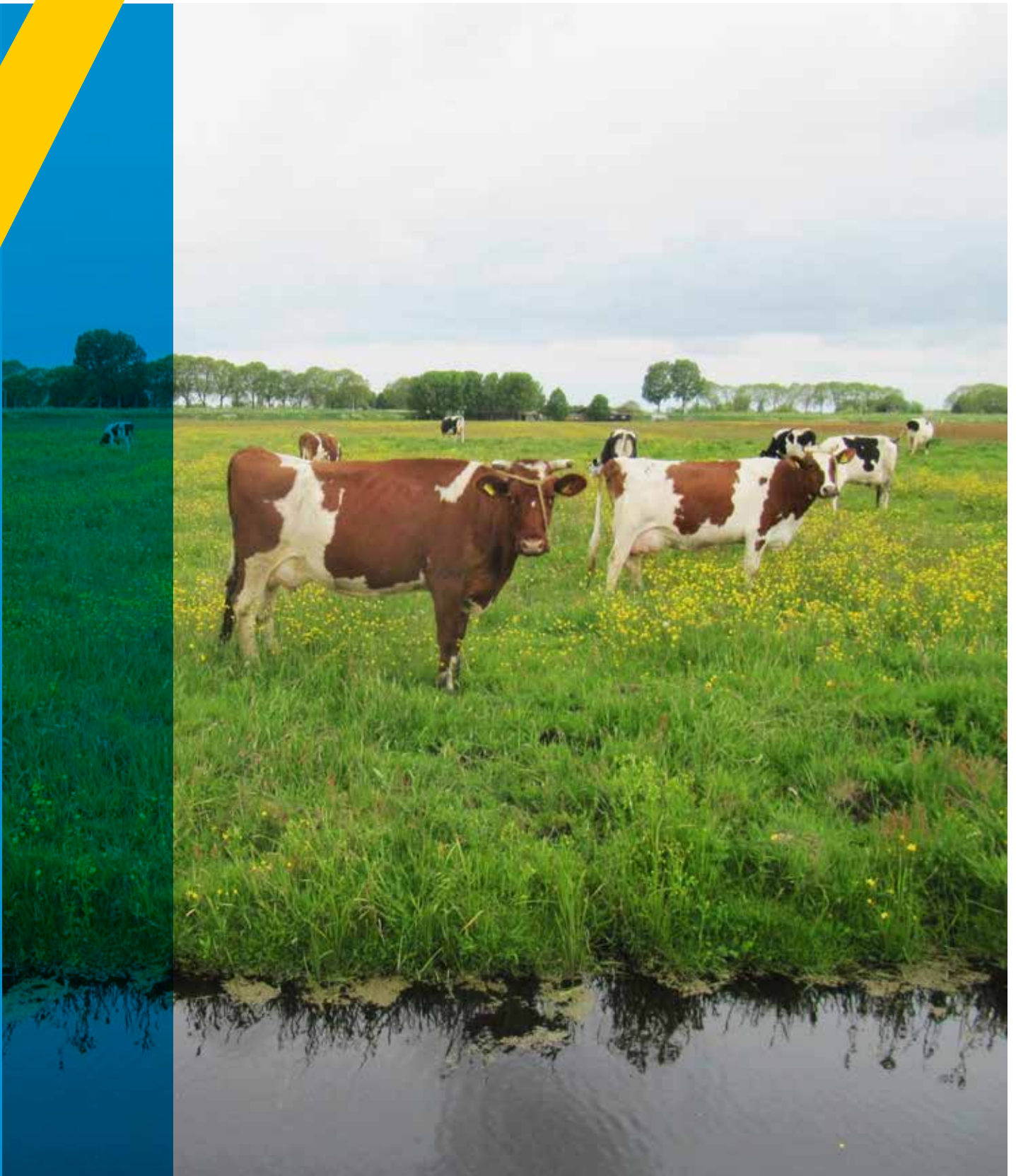
108 Hilversum en omgeving

Gebied met grote variatie aan heidevelden, droog loofbos, landgoederen met oud loofbos, twee wasmeren met veenmos en schraal grasland, zandverstuivingen, waterpartijen. In de Egelshoek en Eindegooi komt kwelwater aan de oppervlakte, dat de basis vormt voor bijzondere water- en oevervegetaties en vochtig schraalland.

109 De Kampen

Graslanden die deel uitmaken van weidevogelkerngebied Eemland. Bestaat uit een combinatie van kruidenrijk en vochtig weidevogelgrasland, Langs de dijk in het Eemmeer liggen brede rietkragen.

KAARTEN

De kaarten zijn ook te raadplegen via de website: <http://maps.noord-holland.nl/Natuurbeheerplan>

KAART 1 BEGRENZINGENKAART (NATURA2000, NNN EN NATUURVERBINDINGEN)

KAART 2 BEHEERTYPENKAART

DEELKAART A: NATUURTYPEN EN LANDSCHAPSTYPEN

DEELKAART B: LEEFGEBIED OPEN GRASLAND

DEELKAART C: LEEFGEBIED OPEN AKKER

DEELKAART D: LEEFGEBIED NATTE DOORADERING

DEELKAART E: LEEFGEBIED DROGE DOORADERING

DEELKAART F: LEEFGEBIED CATEGORIE WATER
(AGRARISCH WATERBEHEER)

KAART 3 AMBITIEKAART

KAART 4 VAARTOESLAGKAART

8

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Agenda Groen – Beschrijft hoe de provincie Noord-Holland de bescherming van een groen, toegankelijk en aantrekkelijk Noord-Holland wil blijven vormgeven. De agenda groen is vastgesteld op 11 maart 2013. Provincie Noord-Holland - Agenda en Programma Groen.

Agrarisch collectief – Een agrarisch collectief is een samenwerkingsverband, meestal in de vorm van een (coöperatieve) vereniging in een (zelfgekozen) begrensde gebied dat bestaat uit agrariërs en andere grondgebruikers (beheerders met gebruiksrecht van de grond) die zich op vrijwillige basis hebben verenigd voor het uitvoeren van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Het collectief is eindbegunstigde van de subsidie agrarisch natuurbeheer.

Agrarisch natuur- landschaps- en waterbeheer – Natuurbeheer door agrariërs c/q/ agrarische collectieven, waarbij de reguliere agrarische bedrijfsvoering is aangepast om natuur- en landschapswaarden te behouden. Bijvoorbeeld door later te maaien om broedende weidevogels te beschermen. De gronden behouden hun agrarische functie en bestemming, maar er wordt rekening gehouden met de natuur. Boeren kunnen voor het beheren een subsidie ontvangen, op grond van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL).

Ambitiekaart – De ambitiekaart geeft de gebieden aan waar een verbetering van de natuurkwaliteit mogelijk en wenselijk is. De ambitiekaart vormt de basis voor de (subsidiering van) kwaliteitsimpulsen op grond van de Subsidieregeling Kwaliteitsimpulsen Natuur en Landschap (SKNL)

Beheertype – Beheertypen vormen de basis voor afspraken over doelen en middelen tussen de provincie en beheerder en zijn bedoeld voor de aansturing van het (agrarisch) natuur- en landschapsbeheer op basis van een uniforme natuurtaal. Een beheertype is een verdere concretisering/detaillering van een natuurytype.

Beheertypenkaart – De beheertypenkaart geeft alle bestaande, beheerwaardige (agrarische) natuur en landschap weer met de benamingen volgens de landelijke uniforme systematiek van de Index Natuur en Landschap. Met de beheertypenkaart stimuleert de provincie de instandhouding van de op die kaart aangegeven en begrensde beheertypen.

Biodiversiteit – De hoeveelheid verschillende planten- en diersoorten die in een gebied voorkomen. Ook aangeduid als soortenrijkdom.

Catalogus Groenblauwediensten – CGBD - Alle beheermaatregelen (een verzameling van beheeractiviteiten) waarvoor de Europese Commissie de bijbehorende vergoedingen heeft aangemerkt als geoorloofde staatssteun.

<http://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/catalogus-groenblauwe-diensten/overzicht/>

Certificaat (agrarisch) natuurbeheer – Een verklaring van de Stichting Certificering SNL dat een natuurbeheerder of agrarisch collectief voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen.

Certificaat collectief agrarisch natuurbeheer – Een verplicht certificaat voor het agrarisch collectief.

Certificaat natuurbeheer – Een individueel certificaat voor eigenaren en organisaties die natuur beheren.

Certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer – Een groepscertificaat voor natuurbeheerders die ook formeel samenwerken (zoals de Unie van Bosgroepen).

Gebiedsaanvraag – Een in nauwe afstemming met gebiedspartners tot stand gekomen, samenhangend ecologisch effectief en economisch efficiënt plan van een agrarisch collectief voor het uitvoeren van agrarisch natuur- en landschapsbeheer in een bepaald gebied. Dit is de subsidieaanvraag voor de zesjarige subsidieperiode voor het ANLB 2016-2021.

Gebiedsgerichte benadering – Samenhangende en integrale benadering van het gebied, die rekening houdt met regionale verschillen in het landschap. Het gaat om maatwerk op gebiedsniveau.

Index Natuur en Landschap – Een landelijke uniforme systematiek die beschrijft welke type natuur, agrarische natuur en landschap we in Nederland kennen. De Index Natuur en Landschap is een gemeenschappelijke "natuurtaal" die de typen natuur, agrarische natuur en landschap in Nederland beschrijft. Door de index worden interpretatieverschillen tussen beheer en natuur-, landschaps- en waterkwaliteitsdoelen voorkomen.

[Index Natuur en Landschap - Portaal Natuur en Landschap](#)

Landschapselement – Een element in het landschap met een natuur, visuele en/of cultuurhistorische waarde. Men onderscheidt: groene (begroeiing), blauwe (water gerelateerd), rode (gebouwen) en bruine (aardkundige) elementen. De landschapselementen zijn opgenomen in de Index Natuur en Landschap.

Leefgebied – Habitat van een soort, zijnde het door specifieke abiotische en biotische factoren bepaalde milieu waarin de soort tijdens één van de fasen van zijn biologische cyclus leeft.

Leefgebiedenbenadering – De leefgebiedenbenadering ANLB beoogt binnen een bepaald gebied het creëren en in stand houden van het leefgebied of een milieuconditie voor een soort of groep van soorten die vergelijkbare activiteiten vragen. Het gaat hierbij om soorten en/of soortgroepen waarvoor Nederland internationale verplichtingen heeft.

Lump sum – Lump sum beschikking en uitvoeringsovereenkomst voor natuurbeheer. Een prestatieafspraken met een financiële vergoeding tussen de provincie en de natuurbeheerder voor het uitvoeren van het natuurbeheer en de verantwoording daarover voor een periode van minimaal zes jaar.

Natura 2000 – Europees ecologisch netwerk dat bestaat uit de speciale beschermingszones, bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn en artikel 1, onderdeel l, van de Habitatrichtlijn.

Natura 2000-gebied: gebied dat

- door de bevoegde autoriteit van het land waarin het gebied is gelegen is aangewezen als speciale beschermingszone, ter uitvoering van de artikelen 3, tweede lid, onderdeel a en 4, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn of de artikelen 3, tweede lid en 4, vierde lid, van de Habitatrichtlijn, of
- is opgenomen op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.

Natuurtype – Het natuurdeel van de Index Natuur en Landschap bestaat uit 17 natuurtypen en daaronder 47 beheertypen.

Natuurtypen zijn bedoeld als sturingsinstrument op landelijk en regionaal niveau. De indeling is vooral gebaseerd op abiotische natuurcondities (waterhuishouding en voedselrijkdom). Natuurtypen kunnen worden gebruikt voor het afstemmen van afspraken over natuurbeheer, ruimtelijke ontwikkeling en milieu, zodat de nagestreefde natuurkwaliteit gerealiseerd kan worden. Beheertypen zijn bedoeld voor de aansturing van het beheer.

Natuurnetwerk Nederland (NNN) – Het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Net Natuurnetwerk is een Nederlands netwerk (voorheen EHS) van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. en de (te ontwikkelen) verbindingen daartussen. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. (Bij 12 bijlage). In de wet heet de NNN de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Omgevingswet – De Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 in werking treedt, integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. De oude wetten zijn veelal sectoraal opgebouwd. In samenhang gezien en toegepast sluiten deze wetten niet meer aan bij de behoefte van deze tijd. Met de Omgevingswet wil de overheid het wettelijk systeem 'eenvoudig beter' maken.

Openstellingsbesluit – Provinciaal besluit over de hoogte van de subsidieplafonds (het beschikbare subsidiebudget).

Portaal Natuur en Landschap – Het Portaal Natuur en Landschap is de verzamelplaats voor alle (beleids-)informatie over natuur en landschap in Nederland. BIJ12 beheert het Portaal namens de provincies en brengt hier beleids-, onderzoeks- / kennis- en praktijkinformatie over natuur en landschap samen. <http://www.portaalnatuurenlandschap.nl/>

Programma Aanpak Stikstof - PAS – Het PAS maakt economische ontwikkelingen mogelijk en beschermt tegelijkertijd stikstofgevoelige natuur. In het kader van het PAS worden maatregelen getroffen om de effecten van depositie/stikstofuitstoot te verminderen. Daarnaast voorziet het PAS in het treffen van maatregelen om de natuur te herstellen. Door de combinatie van maatregelen ontstaat er ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Het PAS wordt door meerdere overheidslagen en (maatschappelijke) sectoren in gezamenlijkheid opgepakt.

www.natura2000.nl

Provinciaal Meerjarenprogramma Groen - PMG – Meerjarig uitvoeringsprogramma, hoort bij de Agenda Groen. (Voorheen genoemd het Programma Groen).

Provinciale Ruimtelijke Verordening - PRV – Hierin staan de regels waaraan bestemmingsplannen, wijzigings- en uitwerkingsplannen, beheers verordeningen en (tijdelijke) omgevingsvergunningen, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, dienen te voldoen. De PRV hoort bij de structuurvisie.

Recreatietoeslag – Vergoeding voor het recreatief (mede)gebruik van een natuurterrein.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland - RVO.nl – Onderdeel van het ministerie van EZ. Ondersteunt ondernemend Nederland met subsidies, zakenpartners, kennis en regelgeving. Bij duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. RVO.nl voert een deel van de procedures voor het aanvragen en toekennen en het uitbetalen van subsidies uit in opdracht van Gedeputeerde Staten.

Soortenfiches – Beschrijving van de eisen die soorten van het ANLB stellen aan de terreinkenmerken van het landschap en welke beheer- en inrichtingsmaatregelen relevant zijn.

<https://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/vernieuwd-stelsel-agrarisch-natuurbeheer/nieuws/soortenfiches-definitief/>

Standaard Kost Prijs - SKP – Standaardkostprijzen natuurbeheer Beschrijving. Voor elk (natuur-) beheertype uit de Index is berekend wat de beheerkosten zijn bij een beheer dat toereikend is om het beheertype in stand te houden.

<https://www.portaalnatuurenlanschap.nl/themas/productencatalogus/standaarden/index-natuur-en-landschap/standaardkostprijzen-natuurbeheer/>

Stichting Certificering SNL – Onafhankelijk orgaan dat de certificaten voor het (agrarisch) natuurbeheer vertrekt.

Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer - SCAN – Tijdelijke projectorganisatie die de agrarische collectieven begeleid in hun professionaliseringstraject. Wordt in de loop van 2016 opgeheven. Taken worden overgenomen door Boeren natuur.nl.

Vaartoeslag – Extra vergoeding voor het beheer van natuur- en landschapsbeheertypen op een natuurterrein dat alleen varend kan worden bereikt.

AFKORTINGENLIJST

ANV	Agrarische Natuurvereniging
ANLB	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
BIJ-12	Werkorganisatie van het IPO
CGBD	Catalogus Groen Blauwe Diensten
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DKN	Digitale Keten Natuur
EFA	Ecological Focus Area
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
ELFPO	Europees Landbouw Fonds voor Plattelands Ontwikkeling
GLB	Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid
GS	Gedeputeerde Staten
IPO	Interprovinciaal Overleg
KRW	Kader Richtlijn Water
NDDF	Nationale Databank Flora en Fauna
NEM	Netwerk Ecologische Monitoring
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PBL	Planbureau van de Leefomgeving
POP	Programma voor Plattelands Ontwikkeling
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
PS	Provinciale Staten
RVO	Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland, RVO.nl
SCAN	Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer
SKNL	Uitvoeringsregeling Kwaliteit impuls Natuur en Landschap Noord-Holland
SKP	Standaard Kost Prijs
SNL	Subsidie stelsel Natuur en Landschap
SVNL	Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland
VHR	Vogel- en Habitat Richtlijn

Natuurbeheerplan 2017 Noord-Holland

COLOFON

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Groen

Fotografie

Provincie Noord-Holland
Wout de Jong (omslag, p32)
Loek Londo (p4, 16)
J. Mense (p11)
Theo de Wit (p41)
Marco van der Lee (p45, 62)
Elle Denneman (p64)
Anton Waalenburg (p70, 71)

Grafische verzorging

Xeroxmediaservices

Aan deze uitgave kunnen geen rechten
worden ontleend.

Haarlem, vastgesteld door Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland op 27 september 2016.

NOTA VAN BEANTWOORDING

Natuurbeheerplan 2017

**Samenvatting van de zienswijzen op het Ontwerp Natuurbeheerplan 2017 en de beantwoording door Gedeputeerde Staten,
zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 27 september 2016**

Provincie Noord-Holland

www.noord-holland.nl

[kenmerk 816248 / 836585](#)

Er zijn ruim 100 zienswijzen ingediend.

Aan elke zienswijze is een nummer toegekend. Een aantal zienswijzen is per post en per e-mail ingediend en in de samenvatting is de verwijzing naar de dubbel ingediende zienswijze opgenomen.

Van iedere zienswijze is de indiener en het thema benoemd en is een samenvatting opgenomen.

Voorbeeld: thema NNN, SKNL. De zienswijze heeft betrekking op percelen in het NNN (NatuurNetwerkNederland) en houdt verband met verplichtingen die zijn afgesproken bij de verlening van SKNL-subsidie (Subsidie die is verleend op basis van de Uitvoeringsregeling subsidie kwaliteitsimpuls natuur en landschap Noord-Holland)

Een aantal zienswijzen is in de vorm van een standaardbrief ingediend, gebaseerd op modellen die door één indiener zijn opgesteld.

In de samenvatting wordt dat vermeld ("modelbrief"). De beantwoording is daarop afgestemd, zodat op vergelijkbare zienswijzen een vergelijkbare reactie is gegeven. Daar waar deze indieners aanvullende opmerkingen hebben gemaakt, is daar telkens een aanvullende reactie op geformuleerd.

Behalve een samenvatting van de zienswijzen die zijn ingediend in de periode van de terinzagelegging (27 mei tot en met 7 juli 2016), zijn er in de Nota van Beantwoording ook technische wijzigingen opgenomen. Per technische wijziging is vermeld wat de ambtelijk voorgestelde wijziging inhoudt; de reden van de wijziging en de reactie van ons college.

Het betreft ambtelijke voorstellen die bijvoorbeeld verband houden met percelen die recent als natuur zijn ingericht en op de beheertypenkaart (kaart 2A) nog niet waren voorzien van een beheertype. De beheertypes zijn toegevoegd. De beheerder kan dan in de openstellingsperiode (najaar 2017) subsidie aanvragen voor natuurbeheer vanaf 1.1.2017. Het betreft daarnaast een noodzakelijke actualisatie van het Natuurbeheerplan die niet kan wachten tot een volgend Natuurbeheerplan. Voorbeeld: na het besluit over het ontwerp-Natuurbeheerplan 2017 is in BIJ 12 (de werkorganisatie van het IPO) en het Bestuurlijk Advies College Vitaal Platteland (BACVP) het besluit genomen dat de aanvrager van een subsidie natuurbeheer dient te beschikken over een certificaat natuurbeheer of een certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer. Dit besluit vraagt om een aanpassing van Natuurbeheerplan (in het ontwerp was de verplichting van certificering voor kleine beheerders nog niet vermeld).

Deze technische wijzigingen zijn opgenomen in deze nota zodat eenvoudig traceerbaar is wat er in het Natuurbeheerplan is gewijzigd ten opzichte van het ontwerp-Natuurbeheerplan en wat de reden van de wijziging is.

Nr	Naam indiener	Samenvatting zienswijze	Reactie Gedeputeerde Staten
Z-001	P.C. Klaver	Indiener verzoekt: Beheertype G631 omzetten naar vochtig schraalland, Wieringen.	GS honoreren uw verzoek niet. Uit de inventarisatie die reclamant heeft meegestuurd blijkt dat de soorten die horen bij vochtig hooiland niet voorkomen. Huidige ambitie blijft staan.
Z-002	Tegenwind	Indiener verzoekt: De Broerdijk-zuid behouden als weidevogelleefgebied.	GS honoreren uw verzoek niet. In het natuurbeheerplan 2016 en in het natuurbeheerplan 2017 is Broerdijk-Zuid geen weidevogelleefgebied maar scholekstergebied. Het gebied voldoet namelijk niet aan de eisen die wij stellen aan een weidevogelleefgebied. Het gaat onder meer om aantallen en dichtheden van grutto, tureluur, slobbeend, de omvang, connectiviteit, openheid, drooglegging van het gebied. Het gebied heeft onvoldoende potentie om als brongebied voor deze weidevogels te functioneren. Wij verwijzen u naar de brief d.d. 2 maart 2016 die naar aanleiding van de motie aan PS is verstuurd (verseonnr 598719/775152). Broerdijk-Zuid is op kaart 4 ecologie behorende bij de Provinciale Ruimtelijke Verordening aangewezen weidevogelleefgebied. De PRV blijft van kracht. Later dit jaar nemen wij een beslissing over het proces ten aanzien van wijziging van de PRV waarbij gebieden die in het Natuurbeheerplan zijn afgevalen als weidevogelleefgebied worden beoordeeld of zij wegens andere redenen beschermd dienen te blijven.
Z-003	J. de Jong	Indiener verzoekt: De Kagerhoek niet in te richten als industrieel opstel terrein voor metrosprinters, maar weidevogelleefgebied maken/ houden.	GS honoreren uw verzoek niet. In het Natuurbeheerplan 2016 en in het Natuurbeheerplan 2017 is het door indiener genoemd gebied geen weidevogelleefgebied. In 2015 is met het vaststellen van het natuurbeheerplan 2016 al een selectie gemaakt en zijn uitsluitend de meest kansrijke gebieden aangewezen als weidevogelleefgebied.
Z-004	Stichting De Bovenlanden	Indiener verzoekt: Bovenlanden-Oost op te nemen in het zoekgebied (NNN). Molenpoel opnemen in het zoekgebied.	GS honoreren uw verzoek. Het zoekgebied wordt groter, maar de omvang van het NNN dat gerealiseerd zal worden wijzigt niet.
Z-005	D.J.J. Portengen	Indiener verzoekt: Verzoek N-type ongedaan maken. Locatie: Loosdrecht .	GS honoreren uw verzoek niet. Indiener heeft subsidie SKNL aangevraagd en deze subsidie wordt toegekend. Indiener heeft de bij de subsidie behorende Kwalitatieve Verplichting (KV) nog niet getekend. De percelen moeten op de beheerkaart blijven staan om het mogelijk te maken dat een beheersubsidie kan worden aangevraagd nadat de KV is getekend.
Z-006	J.J. Visser en C.E.M. Visser-Roozen	Indiener verzoekt: perceel opnieuw te begrenzen als NNN. Locatie: Ham en Crommenie. Indiener is het niet eens met uitspraken van rechter. Verzoek natuurcommissie in te stellen.	GS honoreren uw verzoek niet. Erven en tuinen kunnen geen onderdeel zijn van de begrensde NNN. Om die reden kan de provincie op deze gronden geen NNN/begrenzing leggen. De provincie was geen partij in het juridisch geschil. Zaken uit het verleden waar de provincie geen partij in is en waar rechters uitspraken hebben gedaan, vallen buiten het kader van het natuurbeheerplan. Een natuurcommissie instellen is niet onze ambitie. Onder andere met de certificeringseisen die wij stellen aan beheerders en met toezicht houden

			wij de kwaliteit van natuur in het oog.
Z-007	Gemeente Texel	Indiener verzoekt: begrenzing NNN aanpassen Locatie: Texel. 1) verzoek gebieden niet opnemen als NNN (1 t/m 4) 2) wegen en fietspaden in Duingebied opnemen in NNN (5)	GS honoreren een deel van uw verzoek. Openbare wegen, bedrijventerreinen (inclusief havens), erven en tuinen kunnen geen onderdeel zijn van de begrensde NNN. Duingebied: de kaarten zullen daarop worden aangepast.
Z-008	H.C.M. Brusse/ W.A. Benecke	Indiener verzoekt: Percelen Westzaan, B, 3845 en 3939 op te nemen in de ambitiekaart 2017. Locatie: Westzaan.	GS honoreren uw verzoek. Ambitie zal worden gewijzigd in vochtig weidevogelgrasland.
Z-009	LTO Noord/KAVB afd. Texel en ANV de Lieuw	Indiener verzoekt: Locatie: Texel. 1) De kaart te wijzigen omdat er ten onrechte natuurdoelen zijn op percelen buiten het NNN 2) Corrigeren leefgebied water 3) Specifieke wijzigingen op de kaarten 4) Geen minimum bedrag voor subsidieaanvragen kleine beheerders SVN-L-N – 5) Mogelijkheid agrarisch natuurbeheer op oude pachtcontracten voortzetten – 6) Voortzetten tuunwal en kolken beheer na 2018	Ad. 1. GS honoreren uw verzoek. Ad. 2. GS honoreren uw verzoek. Ad. 3. GS honoreren deels uw verzoek De kaarten op de Hoge Berg kunnen niet worden aangepast omdat hier nu nog agrarische beheercontracten lopen, het is wel NNN. Ad. 4. Ons college heeft besloten tot een drempel van € 5.000 per beschikking om de administratieve lasten van de beschikking in verhouding te laten staan met de omvang van de beschikking. In Noord-Holland is er een enkele beheerders die niet zelfstandig kan voldoen aan deze drempel. De betreffende beheerder kan de samenwerking aangaan met andere partijen zoals De Bosgroep of Part-Ner (zie pagina 27 Natuurbeheerplan). Ad. 5 GS honoreren uw verzoek niet. Na omzetting naar natuur kan beheersubsidie voor beheer natuur worden aangevraagd. Ad. 6. In het najaar van 2016 vindt met beheerders een verkenning plaats naar specifieke typen landschapsbeheer die onderscheidenlijk zijn van natuurbeheertypen. Tuunwallen en kolken zullen hierin worden meegenomen. De uitkomst van deze verkenning wordt daarna opgenomen in een volgend Natuurbeheerplan.
Z-010	Stichting Westelijk Tuinbouw-gebied	Indiener verzoekt met betrekking tot diverse locaties: Locatie: Haarlem. 1: Binnen NNN specifiek begrenzen 2 + 9: wens NNN en ambitie toevoegen 3+6+8: ambitie en beheertype opnemen binnen NNN 4 + 5 leefgebied toevoegen 7: beheertype klopt niet 10: voortgangkaart klopt niet.	GS honoreren een deel van uw verzoek. 1: zienswijze nemen wij deels over. Bebouwing en niet bebouwing is specifiek bekeken en de relevante percelen worden opgenomen in het NNN. 2 en 9: verzoek om NNN toe te voegen gaat over eigendommen van anderen. Verzoek van indiener over ene perceel van een derde kan derhalve niet gehonoreerd worden. 3 (6 en 8): zienswijze nemen wij over. ambitietype wordt opgenomen op begrensde NNN, en beheertype op gerealiseerde NNN. 4 en 5: zienswijze nemen wij niet over. De leefgebieden passen we niet aan. De selectie van de leefgebieden is gebaseerd op het voorkomen van de relevante soorten die passen bij de betreffende leefgebieden. Zienswijze bevat geen onderbouwing voor het aanpassen van leefgebied. 7: GS honoreren uw verzoek niet. perceel moet nog gerealiseerd worden. De ambitie blijft staan. Pas na realisatie van natuur kan beheertype worden aangepast. 10: voortgangkaart is geen onderdeel van het Natuurbeheerplan. Een zienswijze op de voortgangkaart is niet mogelijk.
Z-011	M. Mooij J. de Lange	Indiener verzoekt: Omzetten natuurterrein naar agrarisch grasland. Locatie: Bakkum.	GS honoreren uw verzoek. Perceel is nog niet gerealiseerd als natuur. Beheertype wordt eraf gehaald. Het blijft onze ambitie om daar natuur te realiseren en na 2021

			geen agrarisch natuurbeheer meer te subsidiëren in het NNN.
Z-012	H.H. Hemmes	Indiener verzoekt: SKNL en beheer Nat schraalland niet realistisch voor alle percelen. Locatie: Kortenhoef.	GS honoreren uw verzoek. Ambitietype wordt aangepast. (In SKNL map zit wijziging voor beheertype)
Z-013		Vervallen, zie zienswijze 24	
Z-014	Woning- vereniging Heemshof	Indiener verzoekt: Locatie: Heemskerk. 1)Geen natuurdoeltype vermeld, SKNL, beheer 2)Certificering woonvereniging.	GS honoreren uw verzoek niet. De kaart is correct. Perceel heeft wel beheertype en ambitietype N12.03 (glanshaver hooiland). Beheerders dienen te beschikken over een certificaat natuurbeheer c.q. dienen zich aan te sluiten bij een gecertificeerde partij.
Z-015	W.J.A.M. de Jong	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen modelbrief 1, kern van de brief 1. Indiener wil geen beheereisen bij functiewijziging 2. Indiener is van mening: ondanks SKNL subsidie is er geen verplichting tot beheer 3. Indiener is van mening: Instandhouding van beheerdoelen gaat ten koste van agrarische bedrijven 4. Indiener is van mening: Certificering garandeert goed beheer, aanvullende eisen zijn overbodig.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Er lijkt sprake van een misverstand veroorzaakt door het tekstkader op pagina 24, het tekstkader wordt verduidelijkt. Subsidieverlening op basis van de SKNL (subsidie voor kwaliteitsverbetering en/of inrichting) betekent dat de subsidieontvanger een overeenkomst tekent met een kwalitatieve verplichting. In de kwalitatieve verplichting bij functiewijziging, zoals die sinds 2001 zijn afgesloten, staat een instandhoudingsplicht van het natuurstype. Landbouwgrond is omgevormd naar natuur. Om aan de instandhoudingsplicht te voldoen dient beheer gevoerd te worden, ook wanneer voor dergelijk beheer geen beheersubsidie aangevraagd wordt. De beschreven beheeractiviteiten geven aan wat het noodzakelijk geachte beheer is om aan de verplichting van instandhouding te voldoen. Dit beheer is uitgewerkt in de Index (beschrijving) en in de berekening standaardkostprijs (materiaal en methoden). Het Natuurbeheerplan vult dit aan met gebied specifieke kenmerken. De beschrijving van beheer (Index) is de landelijke standaard die door beheerders, ecologen en overheid gezamenlijk is opgesteld. De vrijheid om vanwege lokale omstandigheden van deze standaard af te wijken is er om op gebied specifieke kenmerken in te spelen. Een natuurbeheerder kan dit natuurlijk ook onderbouwen. Deze vrijheid is geen vrijblijvendheid: voor het natuurdoel gold en geldt de instandhoudingsplicht, waarvoor op vrijwillige basis gekozen is en waar de beheerder een subsidie voor heeft ontvangen (SKNL). Ook als geen beheersubsidie wordt aangevraagd, geldt de instandhoudingsplicht van het natuurdoeltype. 2. Zonder beschikking voor beheersubsidie of instandhoudingsplicht is er ook geen verplichting tot beheer. Binnen het NNN is het wel onze nadrukkelijke wens dat de gebruiker zorg draagt voor de aanwezige of potentiële natuurwaarden, zoals deze zijn opgenomen in het Natuurbeheerplan. Met een SKNL-subsidiebeschikking is er een verplichting om het natuurdoeltype in stand te houden. Met een SNL-natuurbeheersubsidiebeschikking is er een verplichting om te voldoen aan de beheereisen die in de Index zijn opgenomen. 3. De subsidie functiewijziging is expliciet gekoppeld aan zowel de wijziging van bestemming als de instandhouding van benoemde

			natuurdoelen. Beiden zijn bij notariële akte vastgelegd in een kwalitatieve verplichting. Hiervoor is door beide partijen getekend, hiervoor is de subsidie verleend. De subsidieontvanger kan niet eenzijdig de verplichting tot instandhouding opzeggen. 4.Certificering is een voorwaarde om beheersubsidie aan te kunnen vragen. De certificering stelt eisen aan de beheerder, o.a. ten aanzien van organisatie en beheer. Omdat subsidie wordt gegeven mogen eisen aan het beheer worden gesteld. Aan alle beheerders die subsidie ontvangen worden die eisen gesteld. Door middel van jaargesprekken en veldbezoeken wil de provincie met beheerders de kwaliteit van het beheer blijven bewaken. De provincie kan bij de subsidieverlening aanvullende voorwaarden stellen en toezien op de uitvoering.
Z-016 Zie ook 047	D. Hos	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15.
Z-017	K. Lust & Znvof	Indiener verzoekt: Locatie Oostzaan. 1)NNN verwijderen 2) A type te wijzigen (A 02.01 botanisch waardevol grasland).	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Het perceel is begrensd als N2000 gebied. Daardoor zijn er beperkingen in het landbouwkundig gebruik. De NNN/begrenzing is hier aanwezig om de N2000 doelen beter te kunnen halen. 2. Geen wijziging nodig, er ligt een al een A-type (A01.01) weidevogelgebied op deze percelen omdat er in 2015 op het betreffende perceel een beschikking agrarisch natuurbeheer (oude stijl, botanisch beheer A 02.01) is afgegeven en het perceel is begrensd als open grasland.
Z-018	Vervallen		
Z-019	K. Rodenburg	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15.
Z-020 Z-021	Vervallen		
Z-022	J.P. Spaans Maatschap Spaans	Indiener verzoekt: Perceel opnemen in Begrenzingskaart NNN en Ambitiekaart.	GS honoreren uw verzoek niet. Ecologisch is er geen noodzaak om percelen te begrenzen.
Z-023	P. Maas Limosa Hoeve	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen SKNL, SNL-N 1.Modelbrief 1 2.Niet eens met beheereisen pakket N 13.01.	GS honoreren uw verzoek niet. 1.Zie zienswijze 15. 2.Voor het natuurdoel N13.01 weidevogelgrasland is een bemesting van 20 ton ruige mest te hoog, dit is eerder de mestgift voor agrarische productie. Enige bemesting met ruwe mest blijft wel gewenst blijft. Uit onderzoek is duidelijk geworden dat 20 ton per 3 jaar voor het natuurdoel voldoet en meer mest ongewenst is.
Z-024	J. Hermesen	Indiener verzoekt: NERA terrein te Nederhorst den Berg uit NNN halen.	GS honoreren uw verzoek. Bedrijventerreinen, erven en tuinen kunnen geen onderdeel zijn van N2000 en NNN. Daarom is uit de begrenzing halen van delen van dit perceel terecht.
Z-025	M. van Tiel	Indiener verzoekt: SKNL, SNL-N Oneens met nieuwe beheereisen (doublure met zienswijze 53 en 91).	GS honoreren uw verzoek niet. 1.Sinds 2010 werken we met de huidige systematiek van natuurbeheertypen (Index natuur en landschapsbeheer). Deze indeling is

		Modelbrief 2 1) Indiener stelt: de koppeling overeenkomst voor functiewijziging met SNL eisen is ten onrechte en is onwerkbaar. 2) Indiener stelt dat sprake is van tussentijdse wijziging van de voorwaarden en subsidiebedrag bij de subsidie voor beheer. 3) Indiener stelt dat het beheerplan zonder overleg, eenzijdig is opgesteld. 4) Indiener stelt: de provincie gaat over het natuurbeleid (doelen) en niet over het natuurbeheer (uitvoering). 5) Indiener stelt: natuurbeheer is maatwerk en verschraling van de bodem is niet goed voor weidevogels en de bij de subsidiering meegenomen inkomsten. En Niet eens met beheereisen pakket N 13.	een samenvoeging en vereenvoudiging van de diverse voorgaande indelingen. Voor de subsidie beheer is dit de bestaande situatie. Wordt SNL-N beheersubsidie aan gevraagd, dan dient beheerder te voldoen aan de beheereisen conform de Index. Het tekstkader op pagina 24 wordt verduidelijkt. Bestaande overeenkomsten worden gerespecteerd. Voor het natuurdoel gold en geldt de instandhoudingsplicht, waarvoor op vrijwillige basis gekozen is en waar de beheerder een subsidie voor heeft ontvangen (SKNL). Zie de reactie op zienswijze 15. 2.De voorwaarden van twee regelingen worden door indiener elkaar gehaald. De subsidie voor functiewijziging (SKNL) kent een looptijd van 30 jaar en een verplichting tot de instandhouding van het afgesproken natuurdoel, waarvoor adequaat beheer nodig is. De kwalitatieve verplichting is vastgelegd in een overeenkomst. De subsidie voor beheer (SNL-N) kent een looptijd van 6 jaar en kent een verplichting tot adequaat beheer van het natuurdoel conform de Index en de voorwaarden van de subsidiebeschikking. Zie de reactie op zienswijze 15. 3.Het Ontwerp-natuurbeheerplan wordt ter inzage gelegd zodat belanghebbenden een zienswijze kunnen indienen. In Noord-Holland zijn er circa 160 beheerders die allen langs verschillende wegen zijn geïnformeerd en bevraagd. Zo is er overleg met vertegenwoordigers, en is er een viertal voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor natuurbeheerders met minder dan 1.000 ha natuur. 4.In overleg van beheerders, ecologen en overheid is landelijk bepaald hoe de verschillende natuurbeheerdoelen bereikt worden. Daarmee is er een sterke koppeling tussen doelstelling en realisatie, en deze hebben wij in het Natuurbeheerplan benadrukt. Zie ook de reactie op zienswijze 15. 5.Beheer kan in grote lijnen benoemd worden voor elk natuurbeheertype, waarbinnen enige ruimte blijft voor gebiedsgericht maatwerk. Op basis van de grote lijnen is een standaardkostprijs (SKP) bepaald waar het subsidiebedrag van is afgeleid. In de SKP wordt rekening gehouden met inkomsten van natuurgrond, zoals hout, hooi of via begrazing. Deze inkomsten zijn een gevolg van natuurbeheer, er ligt geen productiedoel, het natuurdoel is leidend. Voor het natuurdoel N13.01 weidevogelgrasland is een bemesting van 20 ton ruige mest te hoog, dit is eerder de mestgift voor agrarische productie. Enige bemesting met ruwe mest blijft wel gewenst blijft. Uit onderzoek is duidelijk geworden dat 20 ton per 3 jaar voor het natuurdoel voldoet en meer mest ongewenst is.
Z-026	L. Spil en H.J. Kager	Indiener verzoekt: Locatie: Callantsoog. Indiener Heeft (abusievelijk) brief gehad dat perceel in NNN komt. Verzoek van indiener is om 4 percelen niet te	GS honoreren uw verzoek. Reclamant verzoekt de percelen die als voorstel in de begrenzing zijn opgenomen uit de begrenzing te halen.

		begrenzen.	
Z-027	J.J. Jonges W.M. Jonges Mts. Jonges Doublure Z-049	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen SKNL, SNL-N Oneens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-028	F.K. van Tiel	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen SKNL, SNL-N Oneens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-029	Al Natuurlijk M.M.J.J. Al en E. Al Doublure Z-052	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen SKNL, SNL-N Oneens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-030	C.J. de Leeuw	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen SKNL, SNL-N Oneens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-031	Staatsbos- beheer SBB	Indiener verzoekt: 1.Indiener verzoekt alle natuur en landschap in NH op de beheertypekaart te plaatsen en dan aan te geven aan welke natuur in aanmerking komt voor subsidie. 2a.Landschapstypen, verzoek besluit te nemen over subsidiëren van landschapselementen 2b. verzoek om op locaties te mogen stapelen: subsidie voor natuur en subsidie voor landschapselement op eenzelfde perceel . 3.Ambitiekaart vs beheertypenkaart, verzoek SKNL ook in te zetten voor situaties waarin geen verschil is tussen beheerkaart en ambitiekaart. 4. Gebiedsbeschrijvingen a.in 2018 graag samen werken met SBB om beschrijvingen te maken van wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden, ook niet ecologische kenmerken. b. Verzoek om geen beheeraanwijzingen op te nemen in de gebiedsbeschrijvingen. 5.Wierdijk, kaart checken. verzoek hele dijk op te nemen als type N 12.01 bloemdijk. 6. Financiën waar is het verwachte gemiddelde beheersubsidie bedrag € 808,- per ha op gebaseerd? Vraag wat is huidige gemiddelde voor N,L, AN typen? 7 NNN – Verzoek tot ontgrenzen van NNN a. 0,4 ha in Diemberbos b. 0,9 ha in Vennepershout. 8. Tekstuele opmerking. Pagina 10: Natura-2000 gebieden die in handen zijn van overheden komen niet voor SVNl-subsidie in aanmerking, verzoek s.v.p. toevoegen: met uitzondering	GS honoreren uw verzoek deels. 1. GS honoreren dit deel van het verzoek niet. Het natuurbeheerplan is opgesteld ten behoeve van begrenzing en ambitie van het NNN en bevat richtlijnen voor de realisatie en het beheer van het NNN. De natuur buiten het NNN maakt daarom geen deel uit van het natuurbeheerplan. 2a en b. Dit deel van de zienswijze kan niet worden gehonoreerd. Provinciale Staten heeft twee jaar geleden besloten de subsidie voor het beheer van landschapselementen te beëindigen. Landschap en beheer van landschapselementen is een onderwerp dat in 2017 nader zal worden onderzocht. 3. Dit deel van de zienswijze kan niet worden gehonoreerd. De beheerafspraken zijn afgestemd op het beheer van het vastgesteld natuurdoel. Goed beheer beoogt behoud en kwaliteitsverbetering van het natuurdoeltype. De kwaliteitsimpuls in de SKNL is bedoeld om te komen tot de verbetering van de kwaliteit naar een ander natuurdoeltype, het gaat op subsidie voor het realiseren van een ambitie die nog niet is bereikt. 4a en b. De gebiedsbeschrijvingen zullen samen met de terreinbeheerders worden opgesteld. Het zullen betere beschrijvingen moeten worden voor het hele gebied waar de ecologische waarden onderdeel van uitmaken. 5. De Wierdijk staat al als Bloemdijk op de ambitiekaart. 6. Dit is het afgeronde en geïndexeerde gemiddelde van beheervergoeding na functiewijziging in de afgelopen jaren. 7. Voorstel wordt overgenomen, GS honoreren uw verzoek. Conform verzoek van Staatsbosbeheer en de gemeente Diemen wordt een stukje van het Diemberbos ontgrensd. De begrenzing van het Vennepershout zal worden aangepast. 8. In lijn met uw verzoek passen wij de tekst in het natuurbeheerplan aan om misverstanden te voorkomen. Staatsbosbeheer is een rechtspersoon met een wettelijke taak (RWT).

		van gebieden in handen van Staatsbosbeheer. 9. PAS-maatregelen inclusief monitoring 100 % vergoeden (ipv 75 % vergoeding normkosten PASmonitoring) en tekst pagina 17 aanpassen	9. Wij nemen uw verzoek m.b.t. een 100 % vergoeding niet over. Wel zullen wij de tekst verduidelijken. De zin in het natuurbeheerplan met betrekking tot de PAS-monitoring wordt verwijderd. PAS-monitoring is nog niet helemaal uitgekristalliseerd. Wij verwijzen naar het PAS- monitoringsplan waarin staat wat er gemonitord gaat worden. De SNL- subsidies, ook voor monitoring, gaan niet over de PAS-monitoring.
Z-032	C.G. Zee-venhoven Doublure Z-062	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-033	Hoogheem-raadschap Hollands Noorderkwar- tier HHNK Doublure Z-070	Indiener verzoekt: 1.Begrenzing leefgebied categorie Water, kaart aanpassen. 2.Uitbreiding NNN met waterbergingsgebieden. 3. Natuurdoeltype Waard Nieuwland . 4.Doorvertaling wet natuurbescherming, wat is de invloed op de houdbaarheid en inhoud van het natuurbeheerplan en de soorten die daarin worden genoemd. (o.a. de bittervoorn en modderkruiper: deze soorten worden niet meer door de WNB beschermd).	GS honoreren uw verzoek ten aanzien van de kaarten. 1 Waterkaart wordt aangepast. 2 De ingerichte waterbergingen die gezien kunnen worden als stapstenen in de ecologische verbindingzones zullen worden opgenomen in het NNN, waardoor het NNN een robuuster geheel wordt. 3 De natuurdoelen in Polder Waard Nieuwland zullen worden aangepast. 4 De lijst met beschermde Nederlandse soorten (dat is de lijst bij de wet die door de minister wordt aangewezen) veranderd onder de Wnb. Het klopt dat de modderkruiper en de bittervoorn niet meer worden beschermd in de Wet Natuurbescherming. Deze soorten zijn wel doelsoorten in het agrarisch natuurbeheer en collectieven kunnen SNL-subsidie aanvragen voor beheer gericht op het verbeteren van de leefgebieden van de betreffende soorten.
Z-034	N. Spaans	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-035	Agrarische Natuur Vereniging Hollands Noorden	Indiener verzoekt: 1a t/m g beheertypen- en ambitiekaart wijzigen: a. strook lans N 99 begrenzen als NNN b. Polder Waard Nieuwland: beheertype wijzigen in N 12.02 kruiden en faunarijk grasland c. kaartcorrecties percelen bij Oosterblokker en Burgerbrug in 2017 per abuis niet meer op kaart open grasland. Graag herstellen, d. percelen wel NNN maar nog geen natuurtype, verzoek natuurtype toevoegen e. perceelgrens met wegen niet correct/ te gedetailleerd, graag wijzigen f. kaarten te gedetailleerd, graag wijzigen om systeemfouten te voorkomen g. percelen in Spanbroek toevoegen aan leefgebied open grasland. 2.Natuurwaarde na functiewijziging, niet eens met beheereisen. Vergoeding moet anders. Ook na toekomstige omvorming naar natuur met SKNL	GS honoreren deels uw verzoek. 1a strook is al langer onderdeel van het NNN. Het is nog niet gerealiseerd, en droge dooradering zal worden toegevoegd. b de ambitiekaart voor de Polder Waard Nieuwland wordt aangepast. (zie ook zienswijze 33) c beheertype-a wordt aangepast d beheerkaart wordt aangepast e leefgebied open grasland wordt deels aangepast f leefgebied open akker en leefgebied categorie water worden deels aangepast g GS honoreren uw verzoek. 2. GS honoreren uw verzoek niet. Sinds 2010 werken we met de huidige systematiek van natuurbeheertypen (Index natuur en landschapsbeheer). Deze indeling is een samenvoeging en vereenvoudiging van de diverse voorgaande indelingen. Voor de subsidie beheer is dit de bestaande situatie, en hier lijkt sprake van een misverstand met de subsidie functiewijziging verleend voor 2010. Dit misverstand lijkt gevoed door het tekstkader op pagina 24, wat daarom verduidelijkt zal worden.

		moeten SNL-N beheereisen niet gelden 3.Beheerdoelen binnen NNN, NNN begrenzing en beheereisen moeten niet gelden als er agrarisch gebruik is en gebied niet omgevormd is naar natuur. 4 Pleidooi voor toestaan van botanisch beheer buiten NNN in leefgebied droge dooradering.	De opsomming op blz. 24 is bedoeld voor taxatiedoeleinden. Het is gebaseerd op de landelijk met beheerders gestandaardiseerde set van materiaal, methoden en opbrengsten per natuurdoeltype, die ook de basis vormt voor de standaardkostprijs (SKP) en daarmee de grondslag is voor de subsidiering van natuurbeheer (SNL-N). Deze maatregelen zijn in de SKNL niet verplichtend opgelegd maar worden wel noodzakelijk geacht voor het in stand houden van het natuurdoeltype. Deze verplichting tot instandhouding is vastgelegd in de kwalitatieve verplichting bij functiewijziging en/of in de beheerbeschikking. Beheereisen zijn vermeld op het portaal natuur en landschap de vindplaats. 3. GS honoreren uw verzoek niet. De provincie heeft als doelstelling dat het totale NNN in 2027 is gerealiseerd. Agrarisch natuurbeheer binnen NNN is een overgangsmaatregel tot en met 2021 zodat daarna de omzetting naar natuur kan plaatsvinden en niet na 2021 nieuwe contracten worden gesloten die doorlopen tot na realisatiedatum NNN (2027). Na 2021 kan derhalve geen subsidie agrarisch natuurbeheer worden aangevraagd omdat de doelstelling is om in die gebieden natuur te realiseren. 4. GS honoreren uw verzoek deels. De kaart leefgebied droge dooradering wordt niet gewijzigd. Voor zover de koppeltabel de mogelijkheid biedt om botanisch beheer in het leefgebied droge dooradering in te passen, mag het agrarisch collectief die mogelijkheid benutten.
Z-036	A. Nat Doublure Z- 059	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-037	Gemeente Den Helder Doublure Z- 074	Indiener verzoekt: begrenzing aanpassen en ca 5,5 ha toe te voegen aan NNN.	GS honoreren uw verzoek. Uitgaande van het gegeven dat deze grond door de gemeente wordt ingericht als natuur, kan dit begrensd worden.
Z-038	T.K. Schoen- maker L.J. Petra Doublure Z-059	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 2	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 25
Z-039	Stichting Natuurlijk Spaarnwoude Doublure Z- 039	Indiener verzoekt: betere bescherming van natuur in recreatiegebieden. Gebiedsbeschrijving: indiener stelt: recreatie is geen wezenlijk kenmerk of waarde. Gebiedsbeschrijvingen graag objectiveren. Gemeenten krijgen volgens indiener teveel ruimte in NB plan. Indiener stelt: provincie zit in het bestuur van het schap en neemt besluiten die conflicteren met beschermen van natuur.	GS honoreren uw verzoek niet, omdat de begrenzing en doelstelling van het gebied eerst een nader onderzoek vraagt. Spaarnwoude is een gebied met een grote recreatieve functie die samengaat met een natuurfunctie. Omdat op dit moment de natuur- en recreatieambitie onvoldoende goed zijn uitgewerkt, is de provincie in o.a. met het recreatieschap aan de slag gegaan om de natuurambitie naast de ruimte voor recreatieve ontwikkelingen vast te leggen. Een ecologisch onderzoek zal daarvoor de basis zijn. De beschrijvingen van de wezenlijke waarden en kenmerken zullen hierop worden aangepast. Het resultaat zal worden opgenomen in een volgend Natuurbeheerplan. Daarna kunnen betere afspraken over het natuurbeheer en de

			recreatieve ontwikkeling kunnen plaatsvinden. In het coalitieakkoord 2015-2019 is afgesproken dat de provincie blijft participeren in de recreatieschappen binnen de MRA. Daardoor is terugtreden uit de bestuurslichamen nu niet aan de orde. Met uitzondering van het recreatieschap Geestmerambacht, omdat PS in de Agenda Groen uit 2013 heeft afgesproken uit dat bestuur te treden.
Z-040	Gebr. de Gier	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-041	J.F. Groen	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Ze zienswijze 15
Z-042	Gemeente Medemblik	Indiener verzoekt: diverse percelen te verwijderen van de kaart open grasland weidevogelleefgebied. Indiener stelt: A.Weidevogelleefgebieden Abbekerk 1.een aantal telgebieden bij Abbekerk voldoen niet aan Kerngebiedseisen, c.q. de aanwijzing als weidevogelleefgebied is gebaseerd op verouderde gegevens. 2.op diverse percelen in gebied is zonder agrarisch natuurbeheer, kwaliteit gebied gaat achteruit. 3.twee percelen voldoen niet aan criterium drooglegging . 4.een perceel met maisteelt voldoet niet aan criterium openheid. 5. er is geen rekening gehouden met wegen en bebouwing. 6. er is geen aangrenzend natuurgebied. B. telgebieden 22022 en 22051 ten onrechte begrensd, voldoen niet aan de Kerngebiedenbenadering. C. perceel Stationsbuurt, plannen voor horecavoorziening nabij stationsgebouwtje, locatie tussen wegen is ongeschikt als weidevogelleefgebied. D. westzijde Wognum, recreatie, bos aangeplant in 2007, ongeschikt als weidevogelleefgebied.	De kerngebiedenbenadering is tot stand gekomen in 2014 en is opgenomen in het natuurbeheerplan 2016 dat is vastgesteld door GS en PS in 2015. A.GS honoreren uw verzoek niet en handhaven de begrenzing van deze gebieden als weidevogelleefgebieden (open grasland A 11.01). 1.In de kerngebiedenbenadering zijn de percelen gekwalificeerd als weidevogelleefgebied en daarbij is gebruik gemaakt van criteria en gegevens van Alterra, Landschap Noord-Holland en van de agrarische natuurvereniging uit diverse jaren, o.a. uit 2014. 2. Wij stimuleren agrarisch natuurbeheer, doch deelname is vrijwillig. 3. Drooglegging is één van de criteria. Wij stimuleren door middel van een subsidieregeling het verbeteren van het waterpeil c.q. creëren van plas dras. 4. Een perceel met mais kan verstorend werken voor de grutto. Wij vragen gebiedspartijen om de openheid in het gebied zoveel mogelijk te behouden. 5. Het betreffende gedeelte is onderdeel van de polder en openheid van het gebied. In het betreffende gebied zijn er nog steeds weidevogels. 6. Het is voor weidevogelleefgebieden geen vereiste dat het grenst aan een natuurgebied. B. GS honoreren uw verzoek niet en handhaven de begrenzing van deze gebieden als weidevogelleefgebieden (open grasland A 11.01), de gebieden voldoen wel aan de criteria die zijn gehanteerd bij de selectie van kerngebieden. C. GS honoreren uw verzoek. D. GS honoreren uw verzoek.
Z-043	Maatschap T.S.A. Bouwman en C.G.M. Snoek	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-044	Gemeente	Indiener verzoekt:	GS honoreren uw verzoek deels.

	Velsen	1. Spaarnwoude niet opnemen als NNN 2. Beschrijving van Spaarnwoude en landgoederenzone te summier, graag uitbreiden 3. Gemeenschappelijke visie Groengebied Amsterdam-Haarlem svp doorvertalen naar het natuurbeheerplan 4. Duingebied. Uitsparingen o.a. paardenbakken corrigeren en NNN maken, ook bunkergracht NNN maken 5. Provincie bepaalt nu wat NNN is en wat niet, verzoek dat gemeenten eerst zelf kunnen aangeven wat NNN is en wat gewoon groen 6. De Barro-term EHS hanteren in natuurbeheerplan in plaats van het woord natuur. 7. Wijzigingsbevoegdheid inzake EHS, strookt niet met zicht op realisatie binnen 10 jaar 8. Zorgen over toekomst recreatiegebied Spaarnwoude, ontwerpnatuurbeheerplan maakt nieuwe ontwikkelingen (recreatie, verdienmogelijkheden) onmogelijk. Zienswijze is 3 keer ingediend. Zie ook nr 123 en 126.	1. en 2. Het recreatiegebied Spaarnwoude is al ongeveer 15 jaar aangewezen als natuur en opgenomen in het NNN. Als gevolg van de zoektocht om de recreatie- en natuurdoelstellingen goed te laten samengaan is door de provincie een proces gestart om goed zichtbaar te krijgen waar de te beschermen natuurdoelen zich bevinden en in welke delen de recreatie zich verder kan ontwikkelen. Zodra hier, in overleg met gemeenten en het recreatieschap, overeenstemming is, zal de begrenzing, de natuurambitie en de gebiedsbeschrijvingen worden aangepast. 3 De Visie Groengebied Amsterdam-Haarlem zal hierbij betrokken worden. 3a en 4 Op de begrenzingenkaart staan nog enkele stukjes tuinen begrensd. Dit is niet de bedoeling. Dit zijn nog restanten die zijn overgebleven in het proces om de begrenzing te verfijnen. Het meegestuurde kaartbeeld zal worden aangepast. 5 Aanpassingen van het NNN worden met het Ontwerpnatuurbeheerplan ter visie gelegd en zijn, waar mogelijk, al eerder besproken met de gemeente. Na het horen van de statencommissie neemt GS een besluit over de herbegrenzing van het NNN. 6 De BARRO en de Provinciale Ruimtelijke Verordening komen volgens de gemeente niet met elkaar overeen. Bij het opstellen van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving, de opvolger van de BARRO als gevolg van de Omgevingswet, zal een nieuwe formulering worden vastgesteld. De provincie zal daarna de omgevingsverordening uitwerken in het verlengde van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving. 7 De wijzigingsbevoegdheid is bedoeld om het bestemmingsplan aan te passen nadat er natuur is gerealiseerd. De gemeente kan dan deze aanpassing na realisatie doorvoeren. 8 Zie de punten 1 en 2.
Z-045	J. Mulder	Indiener verzoekt: 1. Begrenzing langs N99 als NNN handhaven. 2. Beheereisen te laten vervallen .	GS honoreren uw verzoek niet. 1. De strook is al langer onderdeel van het NNN. Het is nog niet gerealiseerde natuur, en op de kaart zal het leefgebied droge dooradering worden toegevoegd. 2. Het tekstkader op pagina 24, wordt verduidelijkt. Zie zienswijze 015 en 023. Een bemesting van 20 ton ruige mest is voor het natuurdoel te hoog, het is immers geen landbouwgrond, terwijl enige bemesting met ruwe mest wel gewenst blijft. Uit onderzoek is duidelijk geworden dat 20 ton per 3 jaar voor het natuurdoel voldoet en meer ongewenst is.
Z-046	Vervallen		
Z-047	Vervallen		
Z-048	J. Oskam	1. Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1 2. SNL-a toevoegen op wit perceel (zie kaart)	1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15 2. Het perceel is al wel begrensd, het perceel is onderdeel van het leefgebied droge dooradering.
Z-049	Vervallen		

Z-050	Collectief Noord-Holland Zuid	Indiener verzoekt: 1. Kaarten agrarisch natuurbeheer te gedetailleerd, graag ruimer begrenzen 2. Holendrecht polder begrenzen als NNN 3. Perceel Zuidpolder bij Muiden toevoegen aan kaart open grasland weidevogelleefgebied 4. Percelen bij Hoofddorp toevoegen aan kaart leefgebied water 5. Kaart leefgebied water te gedetailleerd, graag ruimer begrenzen 6. Haarlemmermeer, toevoegen aan kaart droge dooradering gelijk begrenzing water 7. Subsidie voor functiewijziging, vergoeding te laag/ taxatie te beperkt.	GS honoreren uw verzoek deels (1,2,4,5,6 honoreren wij wel, 3 en 7 niet) 1,2,4,5,6 kaarten worden aangepast. 2: De percelen kunnen worden begrensd omdat er hier, als gevolg van natuurcompensatie, natuur wordt gerealiseerd. Er kan subsidie natuurbeheer worden aangevraagd (SNL-N). 3. GS honoreren dit deel van uw verzoek deels, het wordt toegevoegd aan het leefgebied open grasland. 4. GS honoreren uw verzoek. 5. GS honoreren uw verzoek. 6. GS honoreren uw verzoek niet in verband met vliegveiligheid Schiphol. 7. GS honoreren dit deel van uw verzoek niet. Sinds 1 januari 2015 wordt de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd bij functiewijziging van landbouw naar natuur. Briefschrijver wil vasthouden dat meer dan de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd wordt. Dit kan niet omdat dat in strijd is met Europese afspraken.
Z-051	W. Maatje	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-052	Vervallen		
Z-053	Vervallen		
Z-054 Zie 026	H.J. Kager	Indiener verzoekt: 1 perceel uit begrenzing NNN te halen.	GS honoreren uw verzoek. Voorstel wordt overgenomen. Briefschrijver verzoekt het per abuis te veel begrensde perceel, een bouwkaavel, uit de begrenzing te halen.
Z-055	Stichting De Bovenlanden Aalsmeer	Indiener verzoekt: Locatie: Aalsmeer. Ambitie en beheertype wijzigen.	GS honoreren uw verzoek. Briefschrijver verzoekt het aanpassen van de ambitie. Omdat dit een vervolgstap is in de realisatie van het NNN in dit gebied zal de ambitie binnen het zoekgebied worden aangepast.
Z-056	D. Osinga	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-057	D. Osinga	Indiener verzoekt: Perceel op te nemen op kaart 2 B leefgebied open grasland.	GS honoreren uw verzoek, het betreft een kaartcorrectie voor één perceel.
Z-058	Vervallen		
Z-059	Vervallen		
Z-060	A. van 't Klooster	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-061	R.P. Laan	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-062	Vervallen		
Z-063	Y. Vroom en R.Rep	Indiener verzoekt: meer ruige mest toe staan, niet eens met beheereisen.	GS honoreren uw verzoek niet. Voor weidevogelgrasland is enige bemesting met ruwe mest gewenst. Uit onderzoek is duidelijk geworden dat 20 ton per 3 jaar voor het

			natuurdoel voldoet. Voor het tegengaan van verzuring (incl. pitrus) kan een lichte bekalking gewenst zijn. Zie zienswijze 015 en 023
Z-064	Goois Natuur Reservaat	Indiener verzoekt: Locatie: Goois Natuur Reservaat 1. Aanpassing ligging ecologische verbinding 2. Toevoegen gerealiseerde NNN 3. Beheertype en ambitiekaart aanpassen conform inrichting/realisatie Monnikenberg/Anna's Hoeve 4. Beheertype toevoegen 5. Beheertype en ambitietype en NNN op elkaar aansluiten 6. Slivers aanpassen	GS honoreren uw verzoek. Kaarten worden aangepast. Slivers worden zoveel mogelijk aangepast.
Z-065	Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschaps-beheer Water, Land en Dijken	Indiener verzoekt: Kaarten a. Leefgebied open grasland, kaart soms te strak en voeg gebieden toe die wel in kern- of leefgebied liggen. b. Leefgebied natte dooradering: verzoek begrenzing verruimen naar ook buiten landbouwgrond voor het duurzaam voortbestaan van o.a. noordse woelmuis. c. Leefgebied water, kaart aanpassen en ook NNN gebied toevoegen. Beheereisen en diversen. 1. Niet eens met beheereisen. - Modelbrief 1 2. Natuurwaarde na functiewijziging. - Geen aanvullende beheermaatregelen in het natuurbeheerplan opnemen. 3. Subsidie voor functiewijziging: a. Afhandeling aanvragen duurt lang b. Bedrag waardedaling valt tegen c. Hoe omgaan met toeslagrechten na 2019 4. Beheerdoelen binnen NNN. a. Verzoek om ook na 2021 subsidie Agrarisch natuurbeheer mogelijk te maken in NNN b. Geef gronden van TBO's de status van landbouwgrond c. Geef behalve erfpacht ook reguliere pachters de mogelijkheid om beheer aan te vragen. 5. Beheerdoelen buiten NNN: verzoek om subsidie open te stellen voor botanisch beheer, soortenrijke graslanden.	GS honoreren uw verzoek deels. Kaarten, GS honoreren uw verzoek deels a en c leefgebied open grasland, natte dooradering en categorie water worden deels aangepast (minder gedetailleerde kaart). b en c Percelen waar een SNL-N beschikking op ligt worden buiten het leefgebied agrarisch natuurbeheer gehouden. Beheereisen en diversen 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15 2. GS honoreren uw verzoek niet. In het natuurbeheerplan is opgenomen welke natuurdoelen met agrarische handelingen beheerd kunnen worden. Deze beschrijving is de basis voor de taxatie van de natuurwaarden na functiewijziging naar die natuurdoelen en horen in dit natuurbeheerplan. Onafhankelijke taxateurs gebruiken deze beschrijving. Het beoogde natuurdoel is beschreven in de index natuur en landschap. Beheereisen zijn beschreven op het portaal natuur en landschap (website). 3.a De subsidieregeling wordt per 1-1-2015 door de provincie uitgevoerd. De behandelperiode van de aanvragen is nu nog te lang en dat wordt verbeterd. b Sinds 1 januari 2015 wordt de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd bij functiewijziging van landbouw naar natuur. Briefschrijver wil vasthouden dat meer dan de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd wordt. Dit kan niet omdat dat in strijd is met Europese afspraken, waar Nederland door de Europese commissie eind 2015 ook aan herinnerd is. c Op die taxatie zijn ook de toeslagrechten van invloed. De waardedaling wordt eenmalig bepaald op basis van de vigerende afspraken rond toeslagrechten. De situatie na 2019 is nog niet bekend. 4. GS honoreren uw verzoek niet. a Zie zienswijze 75. De provincie heeft zich tot doel gesteld het NNN in 2027 af te ronden. Om die reden kan er na 2021 geen subsidie agrarisch natuurbeheer meer aangevraagd worden binnen het NNN. b Gronden van TBO en alle gronden die een functiewijziging hebben ondergaan zijn per definitie natuurgrond. Functiewijziging betekent een blijvende wijziging van landbouw naar natuur. Daar is door de overheid voor betaald. Agrarische handelingen voor het natuurbeheer blijft wel

			mogelijk. c Eigenaren maken beheerafspraken en krijgen daar een subsidie voor. Die eigenaren zijn verantwoordelijk voor het goede beheer en het maken van beheerafspraken met eventuele pachters met de daarbij horende financiële vergoeding. Alleen erfpachters hebben het gebruiksrecht van de eigenaar overgenomen. 5.GS honoreren uw verzoek niet. Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin.
Z-066	S. Sant	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-067 Doub- lures Z- 018 Z-020 Z-021	Boot advocaten Namens Postma/de Zeeuw/de Haas/ Zuyderveld	Indieners willen een wijziging van de begrenzing NNN, zij zijn het niet eens met verplaatsing van de scouting binnen de gemeente Laren.	GS honoreren uw verzoek niet. De verplaatsing van de scouting is door de gemeente in 2015 na overeenstemming met GNR verzocht. Doelstelling was een verplaatsing van de scouting naar een plaats waar minder overlast veroorzaakt zou worden. De aanpassing van de begrenzing ten behoeve van de verplaatsing van de scouting is al vastgelegd in het vorige natuurbeheerplan (Natuurbeheerplan 2016).
Z-068	G.S. Konijn	Indiener verzoekt: Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet . Zie zienswijze 15
Z-069	St. Agr. Bedr. Spaarnwoude Doub- lure Z-107	Indiener verzoekt: Locatie: Spaarnwoude. 1 Begrenzing NNN aanpassen: enkele percelen toevoegen aan NNN, svp gesprek 2 en 3 is informatie, geen zienswijze.	GS honoreert het verzoek nu niet. De provincie is de actie gestart beter te beschrijven hoe de natuur en recreatie binnen de recreatieschappen naast elkaar een plaats kunnen krijgen. Een mogelijkheid daarbij is dat met de begrenzing geschoven moet gaan worden. Dan zal ook naar de voorgestelde gronden gekeken worden. Daarvoor zal een gesprek met de indiener plaatsvinden.
Z-070	Vervallen		
Z-071	Gemeente Diemen	Indiener verzoekt: Locatie: Diemen. Begrenzing NNN aanpassen: perceel in Diemberbos uit NNN halen.	GS honoreren uw verzoek. Staatsbosbeheer en de gemeente Diemen vragen gezamenlijk een klein stukje van het Diemberbos te ontgrenzen.
Z-072	Natuur Monumenten	Indiener verzoekt: 1. Ambitiekaart en beheertypekaart aanpassen 2. Grote wateren, verzoek aan provincie om bij Rijk te pleiten voor vergoeding van beheer van de Waddenzee 3. Landschapselementen, graag L-typen opnemen op ambitiekaart en subsidiëren vanaf 1.1.2017 4. Taxatie van waardedaling: verzoek om bij de vergoeding uit te gaan van de getaxeerde restwaarde. 5. NB plan tabel natuurwaarde na functiewijziging:	GS honoreren uw verzoek deels. 1. Het afgelopen jaar is in overleg tussen PNH en Natuurmonumenten een groot deel van de beheerkaart aangepast. Gebieden waarop nog lopend agrarisch beheerpakketten van kracht zijn, zijn daarbij (nog) niet op de kaart aangepast. Na beëindiging van het agrarisch natuurbeheer kan een aanpassing van de kaart plaatsvinden. Het beheerplan Natura2000 is sturend voor de ambitiekaart in het natuurbeheerplan. Inrichtingsmaatregelen, ook PAS, zullen moeten passen binnen die ambitie. Leidend voor de realisatie en het beheer van het NNN is het natuurbeheerplan met de daarin vastgestelde

		1. Afvoeren van voedingsstoffen eisen vóór fase van beheersubsidie 2. Natuurdoelen kunnen niet behaald als er beperkte mestuitgifte wordt toegestaan 3. Geef meer ruimte voor maatwerk 6. Omzetten agrarisch beheer 1. Zorg dat na verwerving NNN er direct N beheer mogelijk is voor de nieuwe eigenaar en stop agrarisch beheer. 2. WaalenBurg en de Bol Texel: geen nieuw agrarisch beheer toestaan op NNN percelen, niet wachten tot 2022, wel oude contracten laten uitdienen 7. SKNL: maak behalve c.q. ipv inrichtingssubsidie een omvormingssubsidie mogelijk 8. PAS, pag. 2 tekst onjuist 9. NNN gronden in eigendom van NM, maar in beheer bij PWN, zijn onderdeel NNN, svp toevoegen op beheertypekaart. 10. Gebiedsbeschrijvingen: ook maken voor gebieden die nog niet op ambitiekaart staan. NM biedt aan mee te schrijven aan teksten gebiedsbeschrijvingen. 11. Ontwerpkaart op portaal natuur en landschap is niet IMNA proof, N typen en L typen overlappen. Verzoek om IMNA kaart van NNN over te nemen. Locatie: diverse locaties, Texel, grote wateren	ambitie. Voorafgaand aan de uitvoering van projecten kan met de provincie samen gekeken worden naar voorstellen voor een verbeterde ambitie. 2. Het rijk heeft in 2007 richting de provincies aangegeven dat het beheer van de rijkswateren niet naar de provincies zal worden overgedragen. Rijkswaterstaat is de beherende instantie van die wateren. Natuurmonumenten kan dit inbrengen in het landelijk overleg met het Rijk. 3. Provinciale Staten hebben 2 jaar geleden besloten geen geld te reserveren voor de financiering van het beheer van landschapselementen. Op verzoek met de terreinbeherende organisaties is besloten deze landschapselementen zichtbaar te maken op de beheerkaart. Het is echter geen provinciale ambitie waardoor landschapselementen niet zichtbaar zijn op de ambitiekaart en niet worden gefinancierd. 4. Sinds 1 januari 2015 wordt de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd bij functiewijziging van landbouw naar natuur. Briefschrijver wil vasthouden dat meer dan de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd wordt. Dit kan niet omdat dat in strijd is met Europese afspraken. De Europese Commissie heeft Nederland eind 2015 ook om een betere onderbouwing gevraagd binnen de als maximum gestelde vergoeding van 85% van de landbouwwaarde van de grond. Met Rijk en andere provincies wordt gewerkt aan een werkwijze die meer duidelijkheid geeft over de hoogte van de toegestane subsidiering vooraf aan een aanvraag functiewijziging. 5. In het natuurbeheerplan is opgenomen welke natuurdoelen met agrarische handelingen beheerd moeten worden. Deze beschrijving is de basis voor de taxatie van de natuurwaarden na functiewijziging naar die natuurdoelen en horen in dit natuurbeheerplan. Onafhankelijke taxateurs gebruiken deze beschrijving. Het beoogde natuurdoel is beschreven in de index natuur en landschap. De Index en de daaraan gekoppelde standaardkostprijs (materiaal, methoden en opbrengst) zijn in nauwe samenwerking met natuurbeheerders landelijk opgesteld. 6. SVN(A)-contracten van pachters op eigendommen van Natuurmonumenten zullen worden uitgediend. Bij verkoop aan een TBO kan nog steeds de agrarische beschikking voortijdig beëindigd worden, wat voor ander PNB echter nog steeds niet geldt. Agrarisch natuurbeheer dat met een gebiedscoördinator SNL of het agrarisch collectief is afgesloten kan vaak per jaar worden beëindigd. Afhankelijk van het pachtcontract kan Natuurmonumenten de gronden zelf inrichten als NNN. De provincie heeft zich tot doel gesteld het NNN in 2027 af te ronden. Om die reden kunnen er na 2021 geen agrarisch natuurbeheerafspraken binnen het nog te realiseren NNN afgesloten worden. 7. De inrichting van de terreinen bij functiewijziging heeft als doel dat het beheertype gerealiseerd wordt. Omvormingsbeheer is een vorm van inrichting. Beheersubsidie kan worden aangevraagd na realisatie van het beheertype.
--	--	--	--

			8. De PAS monitor wordt niet via SNL-afspraken gefinancierd. De tekst zal worden aangepast. PAS is geen SNL en ook geen onderdeel van de subsidiering via SVNL. Zie zienswijze 031 9. De beheerkaart voor de gronden die in beheer zijn bij PWN zullen op de beheertypekaart worden toegevoegd. 10. In het natuurbeheerplan zijn niet alle gebiedsbeschrijvingen volledig. Deze zullen voor de begrensde NNN-gebieden, die allen op de ambitiekaart zijn opgenomen, in de komende jaren worden verbeterd. Natuurmonumenten zal hier bij betrokken worden. 11. Het verzoek van indiener heeft geen betrekking op het natuurbeheerplan. Wij zijn voortdurend in gesprek met RVO.nl, BIJ 12, SCAN/Boerennatuur.nl in gesprek om kaarten te optimaliseren.
Z-073	Vervallen		
Z-074	Vervallen		
Z-075 Dou- blure Z- 086	S. en M. ISchoon (S. Trachuetz)	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 3 1. Agrarisch natuurbeheer moet ook na 2021 binnen het NNN mogelijk blijven. 2. Als verpachters de beheersubsidie krijgen komt het geld niet bij de pachter die het beheer doet. 3. Verzoek om begrenzing te verwijderen van een aantal percelen, niet eens met ambitie provincie.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Gedeputeerde Staten heeft zich tot doel gesteld het NNN in 2027 af te ronden. Na 2027 willen wij daarom het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN niet meer subsidiëren. Na de aanvraagperiode van 2021 wordt 2022-2027 de laatste periode voor dit beheer, dat wij beschouwen het als overgangsbeheer. De keuze voor gebruik en beheer na 2028 is verder aan de eigenaar, al is onze ambitie voor natuur. Wij subsidiëren dan alleen nog onze ambities, die wij met een natuurbestemming en natuurbeheer het beste geborgd zien. 2. Bij pacht kunnen eigenaren (zoals een TBO) een subsidie beheer aanvragen. Die eigenaren zijn verantwoordelijk voor het goede beheer en het maken van beheerafspraken met pachters, met de daarbij horende financiële vergoeding. Wij spreken de ontvanger van de subsidie aan op het resultaat. 3. Het is onze ambitie om het NNN met natuurbeheer te realiseren. Die ambitie ligt vast in de ambitiekaart. De ligging van het NNN is jaren geleden door Provinciale Staten vastgesteld.
Z-076	C. de Boer	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1.	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-077	M. de Boer (Monet)	Indiener verzoekt: beheereisen laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-078	Vervallen		
Z-079	A. de Swart	Indiener verzoekt: Locatie: Uitgeest. NNN begrenzing: percelen bij Uitgeest toevoegen.	GS honoreren uw verzoek niet. De provincie zet zich in om jaarlijks 250 ha van de reeds begrensde maar nog niet gerealiseerde NNN te realiseren. De indiener vraagt een oppervlakte, eigendom van anderen dan de indiener zelf, te begrenzen tot NNN. Omdat het eigendom van derden is, honoreren wij uw verzoek niet.
Z-080	T.S. Blank	Indiener verzoekt: Locatie: Mijzenpolder. beheereisen te laten vervallen.	GS honoreren ten aanzien van beheereisen niet. Zie zienswijze 75 GS honoreren uw verzoek ten aanzien van A –type..

		Niet eens met beheereisen . Modelbrief 3 Verzoek A –type toe te kennen op perceel in Mijzenpolder.	
Z-081	J. Groot	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-082	Fa. Knip	Indiener verzoekt: Mee eens dat Aaen en Dieen wordt begrensd als NNN, maar huiskavel landbouwgrond is ten onrechte als NNN begrensd. Verzoek om correctie. Verleng agrarisch beheersubsidie in NNN.	GS honoreren uw verzoek deels. 1. De kaart zal worden aangepast zodat het te veel begrensde perceel uit de begrenzing wordt gehaald. 2. Gedeputeerde Staten heeft zich tot doel gesteld het NNN in 2027 af te ronden. Na 2021 willen wij daarom het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN niet meer subsidiëren. Wij subsidiëren dan alleen nog onze ambities, die wij met een natuurbestemming en natuurbeheer het beste geborgd zien.
Z-083	HHNK Doublure kaarten		
Z-084	J.M. Berkhout	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vervallen. 1. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1 2. Niet eens met eenzijdige beëindiging rechten oude pacht. 3. Niet eens met ambities voor Eilandspolder oost.	GS honoreren uw verzoek niet 1. Zie zienswijze 75. 2. In 2012 is bij de vaststelling van het Natuurbeheerplan 2013 besloten tot het loslaten van de automatische koppeling van “oude pacht” aan een subsidierecht voor beheer. In 35 jaar verandert er immers zo veel dat ook op basis van oude uitgangspunten andere, actuele conclusies getrokken worden. GS heeft daarom besloten dat de actuele ecologische situatie leidend is. Wanneer de kwaliteit aan agrarische natuurwaarden aanwezig is blijft de beheersubsidie beschikbaar, anders blijft alleen de onderliggende natuurambitie bestaan. Deze keuze is in opvolgende Natuurbeheerplannen gehandhaafd. 3. Het is onze ambitie dat de natuurwaarden Eilandspolder oost als natuur beheerd worden.
Z-085	Brusse Namens B. de Hertog Boerderij Watervliet	Indiener verzoekt: 4 Percelen opnemen als veenmosrietland zodat beheerder subsidie kan aanvragen. Dan ook graag ambitiekaart wijzigen.	GS honoreren uw verzoek. De ambitie zal worden aangepast.
Z-086	Vervallen		
Z-087 Dou- blures Z- 046 Z-114 en Z-115	Anna Jonkhoff Stichting De Limiten en Valkeveen	Indiener verzoekt: Namens stichting De Limiten en Valkeveen, Naarden Zanderijen De Limiten en De Hollebol verwijderen uit kaart leefgebied droge dooradering. Deze zanderijen weer op te nemen in NNN.	GS honoreren uw verzoek niet. Door de provincie wordt op korte termijn gestart met een proces rond het realiseren van het NNN in het Gooi. In dat kader kan afgewogen worden met de NNN begrenzing te schuiven en de Limieten aan het NNN toe te voegen.
Z-088	P. Beers	Indiener verzoekt: staat niet achter de ambitie om perceel (stip op de kaart) veenmosrietland als NNN te begrenzen. Graag	GS honoreren uw verzoek. De cirkelvormige aanduiding op de kaart met een afwijkende ambitie is niet goed en doet geen recht aan de werkelijke situatie.

		ambitie eraf halen.	
Z-089	Stichting Burger-initiatief Bescherm de natuur in het Geestmer-ambacht"	Indiener verzoekt: Locatie: Geestmerambacht. 1.Verzoek aanpassing gebiedsbeschrijving. 2. Verzoek om een stuk ontwikkelde natuur toe te voegen aan NNN.	GS honoreren uw verzoek niet op dit moment. De provincie is gestart met het onderzoek om de recreatieschappen beter hun recreatieve functie te kunnen laten uitvoeren naast de ecologisch waardevolle deelgebieden. De begrenzing, natuurambitie en de beschrijving van deze gebieden zullen daarop worden aangepast. Uw opmerkingen van zullen daarbij worden gebruikt.
Z-090	M. Boon	Indiener verzoekt: 1.Beheerdoelen binnen NNN. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan. Modelbrief 3 met aanvulling 2.Beheerdoelen buiten NNN. Wil botanisch beheer voortzetten in SNL-Agrarisch 3.Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijze 75. 2. Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin. Het NNN is gericht op robuuste en duurzame natuur. Kleine, geïsoleerde en tijdelijk geborgde natuurwaarden voldoen daar ongeacht hun huidige kwaliteit meestal niet aan. 3. Het is onze ambitie dat de natuurwaarden in Eilandspolder oost duurzaam als natuur beheerd worden.
Z-091	Vervallen		
Z-092	J. Vrolijk	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vervallen. Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-093	R. Zijp	Indiener verzoekt: 1. Beheerdoelen binnen NNN Verzoek om ook na 2022 agrarisch beheer met subsidie toe te staan. Modelbrief 3 2. Particulier natuurbeheer eisen pag 24, probleem: waterpeil, onderbemaling afspraken TBO en waterschap. Modelbrief 1 en 2 3. 15 % beweiding geen goede eis bij natuurgericht ondernemen.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijze 75. 2. Zie zienswijzen 15 en 25. 3. De 15% betekent er telkens op 85 % van de percelen van het areaal rust is en op maximaal 15 % beweiding. Het gaat dus om rouleren over het hele areaal met inachtneming van genoemde 15%.
Z-094	Marisol Kamminga	Indiener verzoekt: Locatie: Kortenhoef. aanpassen van de ambitiekaart ten behoeve van lopende SKNL aanvraag.	GS honoreren uw verzoek door de ambitie aan te passen.
Z-095	J. Mekken	Indiener verzoekt: Locatie: Bergen. 1. Betrokkenen wensen geen beperkingen als gevolg van het natuurbeheerplan. 2. In gebiedsproces informatie uitwisselen. 3. Beheerdoelen binnen NNN. Verzoek om ook na 2022 agrarisch beheer met	GS honoreren uw verzoek niet. 1. De provincies wenst per 2027 het NNN gerealiseerd te hebben. Dit betekent dat de Harger-en Pettemerpolder dan voor een groot deel natuurgebied is. Tot die tijd blijft gewoon agrarisch gebruik mogelijk, vanaf 2027 is het onze ambitie dat binnen de afgesproken natuurambitie agrarische handelingen louter ten behoeve van natuurbeheer zijn. De ambitie maakt particulier natuurbeheer

		subsidie toe te staan. Modelbrief 3 4. Beleidskeuze heeft financiële gevolgen die gecompenseerd moeten worden. 5. Er lijken percelen buiten het NNN voorzien te zijn van een beheertype. 6. Percelen binnen NNN ingetekend zonder beheertype .	mogelijk, zonder gevolgen te hebben voor het huidige gebruik. 2. IN het gebiedsproces Harger- en Pettemerpolder wordt de gevraagde informatie uitgewisseld. Zaken die nog niet helder zijn komen daar aan de orde. 3. Zie zienswijze 75. 4. De ambitie heeft geen gevolgen voor de agrarisch gebruik of waarde van de grond, wel geeft het een extra mogelijkheid voor omvorming naar natuur. 5. Neen, buiten het NNN zijn geen beheertypen aangegeven. 6. De ambitiekaart is volledig dekkend met de begrensde gebieden. Zodra deze gebieden zijn omgevormd naar natuur, zal de beheerkaart worden ingevuld om het maken van beheerafspraken en subsidie mogelijk te maken.
Z-096	LTO-Noord, Afdeling Land van Leeghwater	Indiener verzoekt: 1. LTO-N verwijst voor opmerkingen over kaarten naar zienswijze WLD nr. 65. 2. Niet eens met beheereisen (NB gaat niet om specifieke percelen, algemeen gestelde zienswijze) Modelbrief 1, het is (nagenoeg) een kopie van WLD zienswijze. 3. Subsidie functiewijziging 1. Doorlooptijd erg lang 2. Waardedaling (te) laag bepaald 3. Meerekenen toeslagrechten. 4. Verzoek in het natuurbeheerplan geen beheermaatregelen op te nemen. 5. Beheerdoelen binnen NNN 1. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer te subsidiëren. 2. Graag overgangsbeleid te maken. 3. Pacht bevat soms geen beheervoorwaarden. 6. Beheerdoelen buiten NNN, pleidooi voor voortzetting botanisch beheer in SNL-A	GS honoreren uw verzoeken niet. 1. Zie de beantwoording zienswijze Water, Land en Dijken nr. 65. 2. Zie zienswijze 15 3. a. De subsidieregeling wordt per 1-1-2015 door de provincie uitgevoerd. De behandelperiode van de aanvragen is te lang. Binnen de provincie worden afspraken gemaakt deze termijn te verkorten. b. Sinds 1 januari 2015 wordt de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd bij functiewijziging van landbouw naar natuur. Briefschrijver wil vasthouden dat meer dan de werkelijke waardedaling van de grond gesubsidieerd wordt. Dit kan niet omdat dat in strijd is met Europese afspraken, waar Nederland door de Europese commissie eind 2015 ook aan herinnerd is. Met Rijk en andere provincies wordt gewerkt aan een werkwijze die meer duidelijkheid geeft over de hoogte van de toegestane subsidiering vooraf aan een aanvraag functiewijziging. c. Op die taxatie zijn ook de toeslagrechten van invloed. De waardedaling wordt eenmalig bepaald op basis van de vigerende afspraken rond toeslagrechten. De situatie na 2019 is nog niet bekend. 4. De beschrijving van het beoogde doel is te vinden op het Portaalnatuurenlanschap. In het natuurbeheerplan zijn ten behoeve van de taxatie van de gronden enkele maatregelen genoemd die effect hebben op de hoogte van de taxaties. 5. a. De provincie heeft zich tot doel gesteld het NNN in 2027 af te ronden. Om die reden kan er na 2021 geen subsidie agrarisch natuurbeheer meer aangevraagd worden binnen het NNN. b. Er is al sprake van een overgangstermijn voor agrarisch natuurbeheer tot en met de openstelling voor 2021-2026. Al sinds 1977 zijn er discussie over een overgangperiode en/of invulling van natuur op landbouwgrond. Wij achten 50 jaar een ruime termijn voor overgang en een goed moment om de discussie af te ronden. c. Gronden met een natuurbestemming zijn geen landbouwgrond. Agrarisch medegebruik ten dienste van het natuurbeheer blijft wel mogelijk. Eigenaren (TBO) kunnen een subsidie beheer aanvragen. Die eigenaren zijn verantwoordelijk voor het goede beheer en het maken van beheerafspraken met eventuele pachters, met de daarbij horende financiële vergoeding. Alleen erfpachters kunnen het gebruiksrecht en subsidierecht van de eigenaar overnemen. 6. Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch

			natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin. Het NNN is gericht op robuuste en duurzame natuur. Kleine, geïsoleerde en tijdelijk geborgde natuurwaarden voldoen daar, ongeacht hun huidige kwaliteit, meestal niet aan.
Z-097	Fam M.J.A. Mooren en zonen	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vervallen Niet eens met beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-098	Fam Praag	Indiener verzoekt: 1. Beheerdoelen binnen NNN. Modelbrief 3 met aanvulling a. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b. Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur. c. Gronden door TBO's in pacht uitgegeven, vergoeding blijft in veel gevallen bij verpachter wat het beheer niet ten goede komt, dat zorgt voor onrust. 2. Beheerdoelen buiten NNN, pleidooi voor voortzetting botanisch beheer in SNL-A. 3. Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN. 4. Graag vaartoeslag voor agrarische percelen.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijze 75 2. Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin. Het NNN is gericht op robuuste en duurzame natuur. Kleine, geïsoleerde en tijdelijk geborgde natuurwaarden voldoen daar, ongeacht hun huidige kwaliteit, meestal niet aan. 3. Het is onze ambitie dat de natuurwaarden in het gehele Wormer en Jisperveld als natuur beheerd worden. 4. De vaartoeslag beperkt zich tot het natuurbeheer, het Rijk gaat over de vaartoeslag voor agrarisch gebruik. Voor terreinen met louter een natuurbestemming en jaarlijks beheer is dit een hectare toeslag. Binnen de verantwoordelijkheid van de provincie is dit de vaarvergoeding die wij met goedkeuring van de EU mogen verlenen. Voor agrarische gronden met agrarisch natuurbeheer bestond voorheen een verhoging van de toeslag voor het uitrijden van ruige mest op vaarland, welke echter leidde tot een verrekening en een lagere toeslag van het Rijk. Administratief omslachtig. De agrarische toeslag voor vaarland was en is een Rijkverantwoordelijkheid.
Z-099	A. Bayzid	Indiener verzoekt: 1. Beheerdoelen binnen NNN. Modelbrief 3 met aanvulling a. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b. Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur c. Gronden door TBO's in pacht uitgegeven, vergoeding blijft in veel gevallen bij verpachter wat het beheer niet ten goed komt, dat zorgt voor onrust. 2. Beheerdoelen buiten NNN, pleidooi voor voortzetting botanisch beheer in SNL-A. 3. Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijze 75. 2. Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin. Het NNN is gericht op robuuste en duurzame natuur. Kleine, geïsoleerde en tijdelijk geborgde natuurwaarden voldoen daar, ongeacht hun huidige kwaliteit, meestal niet aan. 3. Het is onze ambitie om het NNN duurzaam te ontwikkelen tot natuur. Agrarisch natuurbeheer is tijdelijk.
Z-100	Vervallen		

Z-101	VOF Hoeve Camperduin J. Kroon F. Volkers	Indiener verzoekt: 1. Modelbrief 3 Beheerdoelen binnen NNN. a. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b. Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur c. Gronden door TBO's in pacht uitgegeven, vergoeding blijft in veel gevallen bij verpachter wat het beheer niet ten goede komt, dat zorgt voor onrust. 2. Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN, met name de terreinen van de inbrenger van de zienswijze	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijzen 75 en 95. 2. Het is onze ambitie om het NNN met duurzaam natuurbeheer te realiseren.
Z-102 Dou- blure Z-072	Natuur Monumenten Doublure Z-072		
Z-103	Hoogheem- raadschap Amstel, Gooi en Vecht	Indiener verzoekt: Locatie: boezemwateren o.a. Vecht en Amstel. 1. Herbegrenzing NNN boezemwateren 2. Herbegrenzing NNN tbv een KRW maatregel in gebied bij Hilversum 3. Plasdras maatregelen kunnen invloed hebben op de waterkwaliteit. Er is een pilot in Utrecht. Voorstel om in natuurbeheerplan op te nemen dat plas- drasmaatregelen alleen in overleg met het waterschap worden ingesteld.	GS honoreren het verzoek deels. 1. de oeverlanden langs de boezemwateren zullen worden begrensd omdat ze deel uitmaken van ecologische verbindingzones. Over de ambitie zal nog overleg plaatsvinden met het Hoogheemraadschap. 2. de locatie van de beoogde defosfateringsinstallatie zal uit de begrenzing worden gehaald. Deze installatie komt te goede aan de kwaliteit van het water en daardoor de natuur. 3. Wij nemen dit deel van uw zienswijze niet over. Plas dras blijkt bijzonder gunstig voor weidevogels. Meer onderzoek naar effecten op waterkwaliteit en alternatieven zoals peilverhoging is wenselijk. Vooraf overleg tussen collectieven en schap over plas dras is wenselijk, doch het is niet in lijn met landelijke afspraken over beheer om dat overleg als dwingende eis op te leggen. Plas dras en waterpeil is wel een onderwerp dat de aandacht verdiend van alle partijen in een gebied.
Z-104	Vervallen		
Z-105	Vervallen		
Z-106	J. Rutte	Indiener verzoekt: beheereisen te laten vervallen. Niet eens met beheereisen . Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-107	Vervallen		
Z-108	R.A. Mellenbergh Namens erven Prijs	Indiener verzoekt: Locatie: Broek in Waterland. Aanpassen grens NNN gebied in verband met bestaande bebouwing.	GS honoreren uw verzoek. Begrenzing op kadastrale eigendommen wordt gecorrigeerd.
Z-109	MTS Camperhoeve B. en I. Roosendaal	Indiener verzoekt: Modelbrief 3 met aanvulling Beheerdoelen binnen NNN. 1. Verzoek om ook na 2021 gesubsidieerd agrarisch beheer binnen het NNN mogelijk te maken evenals agrarisch botanisch beheer	GS honoreren uw verzoek deels. 1. GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijzen 75 en 95. Het is onze ambitie om het NNN met duurzaam natuurbeheer te realiseren. 2. De provincie heeft naar aanleiding van een gebiedsconsultatie over de begrenzing van huidige foerageergebieden en eventuele

		buiten het NNN 2. Vereenvoudiging van de ganzenproblematiek.	herbegrenzing naar rustgebieden, een advies van het uitvoerende onderzoeksbureau ontvangen overeenkomstig uw opmerkingen. Wij nemen dit advies serieus en zijn aan het onderzoeken of wij hieraan tegemoet kunnen komen. Hierover zal gecommuniceerd worden in het kader van de activiteiten van de gebiedsconsultatie.
Z-110	W.Kroon	Indiener verzoekt: Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 3 1.Beheerdoelen binnen NNN. a.Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b. Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur c. Gronden door TBO's in pacht uitgegeven, vergoeding blijft in veel gevallen bij verpachter wat het beheer niet ten goed komt, dat zorgt voor onrust. 2.Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN	GS honoreren uw verzoek niet. 1.Zie zienswijze 75 2.Het is onze ambitie om het NNN met natuurbeheer te realiseren.
Z-111	Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden	Indiener verzoekt: Locatie: Regio Hollands Noorden. Waterlopen toe te voegen aan het leefgebied natte dooradering.	GS honoreren uw verzoek deels.
Z-112	P. Klaasse Bos	Indiener verzoekt: Locatie: Oostzaan. gebied toevoegen als weidevogelleefgebied (A11.02 wijzigen in A11.01).	GS honoreren uw verzoek niet. Het budget voor weidevogelbeheer is sturend. De kerngebieden voor weidevogels zijn beperkt tot de beste gebieden zodat de subsidie beschikbaar is voor gebieden die het meest kansrijk zijn.
Z-113	Fa. Visser-Elshof J. Visser – ANV Hollands Noorden	Indiener verzoekt: beheerseisen te laten vervallen. Niet eens met nieuwe beheereisen. Modelbrief 1	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 15
Z-114	Vervallen		
Z-115	Vervallen		
Z-116	Noord-Hollandse Recreatieschappen p/a Recreatie Noord-Holland NV	Indiener verzoekt: De gezamenlijke recreatieschappen verzoeken de provincie haast te maken met de in het natuurbeheerplan aangekondigde actie om snel met elkaar beter te beschrijven hoe de natuur en recreatie binnen de schappen een plaats kunnen krijgen.	GS deelt de wens van indiener en benadrukt dat deze gezamenlijke actie noodzakelijk is.
Z-117	Gemeente Blaricum	Indiener verzoekt: De gemeente geeft aan teleurgesteld te zijn in het proces rond het gebied Voorland Stichtse brug en geeft aan dat de ambitie en de beheertypen voor dit gebied niet met elkaar overeenkomen.	De zaak is in behandeling. Voor het gebruik en de inrichting van dit gebied is overleg gaande tussen gemeente en provincie. Zodra daar een resultaat uit komt zal dat zijn beslag krijgen in het natuurbeheerplan ten aanzien van begrenzing en ambitie.
Z-118	Vogel-	Indiener verzoekt:	GS honoreren het verzoek nu niet, omdat door de provincie en de

	werkgroep Alkmaar e.o.	De Vogelwerkgroep Alkmaar verzoekt de provincie de delen van het Recreatieschap Geestmerambacht als natuur te begrenzen en de ambitiekaart daarop aan te vullen. De Vogelwerkgroep vraagt tevens aandacht voor de gebiedsbeschrijvingen en verzoekt deze te verbeteren.	recreatieschappen gewerkt zal worden aan het goed laten samengaan van de natuur- en recreatiedoelstelling in dit gebied. Het resultaat zal verwerkt worden in het volgende natuurbeheerplan. De gebiedsbeschrijvingen in het natuurbeheerplan zijn veelal onvoldoende. Ook het verbeteren van de gebiedsbeschrijvingen is een vervolgproject binnen de provincie.
Z-119	Boot Doublure Z-067		
Z-120	Gemeente Laren	Pro forma zienswijze Vervallen, Zienswijze 2x ingediend Zie ook nummer 104, per mail ontvangen 4 juli	Pro forma zienswijze Vervallen, Zienswijze 2x ingediend Zie ook nummer 104, per mail ontvangen 4 juli
Z-121	Natuur- monumenten	Vervallen. Zie zienswijze 072	Zie zienswijze 072
Z-122	H.T. Mulder Hagerweg 2 Schoorl	1. Beheerdoelen binnen NNN. Modelbrief 3 a. Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b. Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur c. Gronden door TBO's in pacht uitgegeven, vergoeding blijft in veel gevallen bij verpachter wat het beheer niet ten goed komt, dat zorgt voor onrust. 2. Percelen die nu agrarisch in gebruik zijn ontgrenzen uit NNN Zie zienswijze 100	Zie zienswijze 75 en 100 GS honoreren uw verzoek niet. Het is onze ambitie dat de natuurwaarden in het gehele Harger en Pettemerpolder als natuur beheerd worden.
Z-123	Gemeente Velsen	Vervallen. Zie zienswijze 044	Zie zienswijze 044
Z-124	Gemeente Haarlemmer- meer	Indiener vraagt: Locatie: Haarlemmermeer 1 aandacht voor gebieden buiten NNN 2 verbreekt NNN binnen Haarlemmermeer 3. Ook Groene As NNN 4. beheer SBB laat te wensen over, in tegenspraak met afspraken uit het Raamplan Haarlemmermeer Groen 5. De gemeente wil de inrichting van het NNN nog uitstellen	1 en 2. GS honoreren uw verzoek niet. 1. Het natuurbeheerplan is beperkt tot het NNN omdat het realisatie en beheer van de afgesproken NNN tot doel heeft. 2. De versnippering binnen de Haarlemmermeer wordt veroorzaakt doordat het hier afwisselend gaat om natuur en recreatiegebieden. De provincie wil zich de komende tijd richten op de afweging van natuur en recreatie binnen de recreatieschappen en de voormalige RODS gebieden. Doelstelling is er komen tot goede afspraken over het natuurbeheer naast afspraken over de ontwikkelruimte voor recreatie. 3. Bij de verdere realisatie van de Groene As zal ook gekeken worden naar het opnemen in het NNN van de gebieden die onderdeel uitmaken van die verbinding. 4. SBB krijgt voor het beheer van haar terreinen subsidie die voldoende is voor adequaat beheer. Voor de terreinen buiten het NNN gelden andere afspraken. Zie ook het antwoord bij 2 om hier in de toekomst tot betere afspraken te komen. 5. In het kader van het project Groene As zullen hierover verdere afspraken worden gemaakt.
Z-125	J. van Elten M.Bouwmans	1. Beheerdoelen binnen NNN Mix van modelbrieven 1 en 3.	GS honoreren uw verzoek niet. 1. Zie zienswijze 75

		a.Verzoek om ook na 2021 agrarisch beheer met subsidie toe te staan b.Waarom beheereisen aan nog niet gerealiseerde natuur 2. Niet eens met beheereisen a. p24 b. beperktheid certificering 3. Beheer buiten NNN mogelijk maken ook voor botanisch beheer	2. Zie zienswijze 15 3.Succesvol botanisch beheer vraagt zeer langjarig beheer. Agrarisch natuurbeheer kijkt per definitie niet verder dan 6 jaar. Na bijvoorbeeld verkoop of opvolging is behoud van beheerresultaten na (een veelvoud van) 6 jaar per definitie niet gegarandeerd, en daarmee de rechtvaardiging van de inspanningen en investeringen evenmin. Het NNN is gericht op robuuste en duurzame natuur. Kleine, geïsoleerde en tijdelijk geborgde natuurwaarden voldoen daar, ongeacht hun huidige kwaliteit, meestal niet aan.
Z-126	Gemeente Velsen	Vervallen zienswijze 2x ingediend (mail en post). Zie zienswijze 044	Zie zienswijze 044
Z-127	A.Molenaar	Te laat ingediend, indiener is het niet eens met beheereisen.	GS honoreren uw verzoek niet. Zie zienswijze 015
		TECHNISCHE WIJZIGINGEN, KERN	REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN
T-01	BIJ 12 (IPO)	In het bestuurlijk overleg van BIJ 12 met kleine beheerders, met Part-Ner en de Unie van Bosgroepen, van 13 juli is besloten dat de Unie van Bosgroepen de invoering van de gegevens begeleidt en uitvoert.	Het natuurbeheerplan wordt aangepast. De Unie van Bosgroepen kan voor kleine beheerders met betrekking tot de certificering en de subsidieaanvragen de invoering van gegevens begeleiden en uitvoeren. Vanuit de provincie ontvangt de Unie een bijdrage voor deze werkzaamheden (conform landelijke afspraken). Het financiële hoofdstuk van het natuurbeheerplan is aangepast.
T-02	Ambtelijk	Op kaart 2a een aantal percelen met een beheertype toevoegen wegens afgeronde en uitgevoerde SKNL-aanvragen, zodat de beheerders SNL-N subsidie kunnen aanvragen.	Kaart wordt aangepast.
T-03	Ambtelijk Westzaan	Op kaart 3 moet de ambitie nog worden ingevuld door het nieuw begrensde deel van Westzaan.	Kaart wordt aangepast. Zie hiervoor ook zienswijze 008. Deze reclamant verzoekt om aan 2 percelen uit dit gebied een ambitie te geven.
T-04	Ambtelijk 't Hol en het Naardermeer	NNN begrenzing nauwkeuriger maken.	In verband met lopende processen is de begrenzing in 't Hol en Naardermeer verbeterd. Erven, tuinen, wegen e.d. zijn uit de natuurbegrenzing gehaald.
T-05	Ambtelijk PWN-gebied	Enkele stukken wel NNN maar ambitie en beheertype nog niet goed op kaart.	Is overleg gevoerd met PWN. Kaart aangepast.
T-06	Ambtelijk EVZ IJdoorn	Verbindingszone bij IJdoorn corrigeren.	Verbindingszones staan indicatief op de kaart, na inrichting kan het specifieker op de kaart gezet worden.
T-07	Ambtelijk EVZ Groene As	Verbindingszones Groene As (Amsterdam-West) verbeteren	Verbindingszones staan indicatief op de kaart, zijn inrichting dus kan specifieker op de kaart gezet worden.
T-08	Ambtelijk	Diverse wensen voor wijzigen beheertype	Bovenlanden is gevolg compensatie afspraak met SMG uit 2002(?). Opnemen als bestaande natuur. Beheertypes worden overgenomen. Amsterdamse bos: 1 perceel heeft afwijkende beheertype vraag aan Nico voorleggen. 1 perceel nemen we ambitie en beheertype over.
T-09	Ambtelijk Harger- en Pettemerpol-der	2 percelen beheertype en ambitietype N12.02	Kaart aanpassen.
T-10	Ambtelijk	Toevoegen aan beheertype a (doorloper)	Kaart aanpassen.

	Regio Obdam		
T-11	Ambtelijk Eilandspolder	Vervallen. Zie zienswijze 088	
T-12	Ambtelijk A9/N203	Ambitie toevoegen op begrensde NNN	Kaart aanpassen.
T-13	Ambtelijk Vliegveld Bergen	Kaart natuurdoelstellingen toevoegen	Kaart aanpassen.
T-14	Ambtelijk H7	Uit vragen blijkt dat legenda kaarten niet duidelijk zijn.	Tekst toegevoegd met uitleg van de legenda.
T-15	Ambtelijk Gemeente Huizen	Begrenzing verbeteren als gevolg van ruiling NNN- begrenzing	Kaart aanpassen.
T-16	Ambtelijk Amsterdamse Bos	Ambitie verbeteren	Kaart aanpassen.
T-17	Ambtelijk Texel	Ambitie aanpassen als gevolg gemaal	Kaart aanpassen.
T-18	Ambtelijk Prov.eigen- dom langs Verkeers- wegen	Begrenzing en ambitie aanpassen op diverse plaatsen langs provinciale wegen.	Kaart aanpassen.
T-19	Ambtelijk St. Pancras	Ambitie aanpassen	Kaart aanpassen.
T-20	Ambtelijk Boskerpark	Ambitie aanpassen	Kaart aanpassen.
T-21	Ambtelijk Oudelands- dijkje Neck	Ambitie aanpassen	Kaart aanpassen.

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 1: Begrenzingskaart natuurnetwerk

Natuurnetwerk

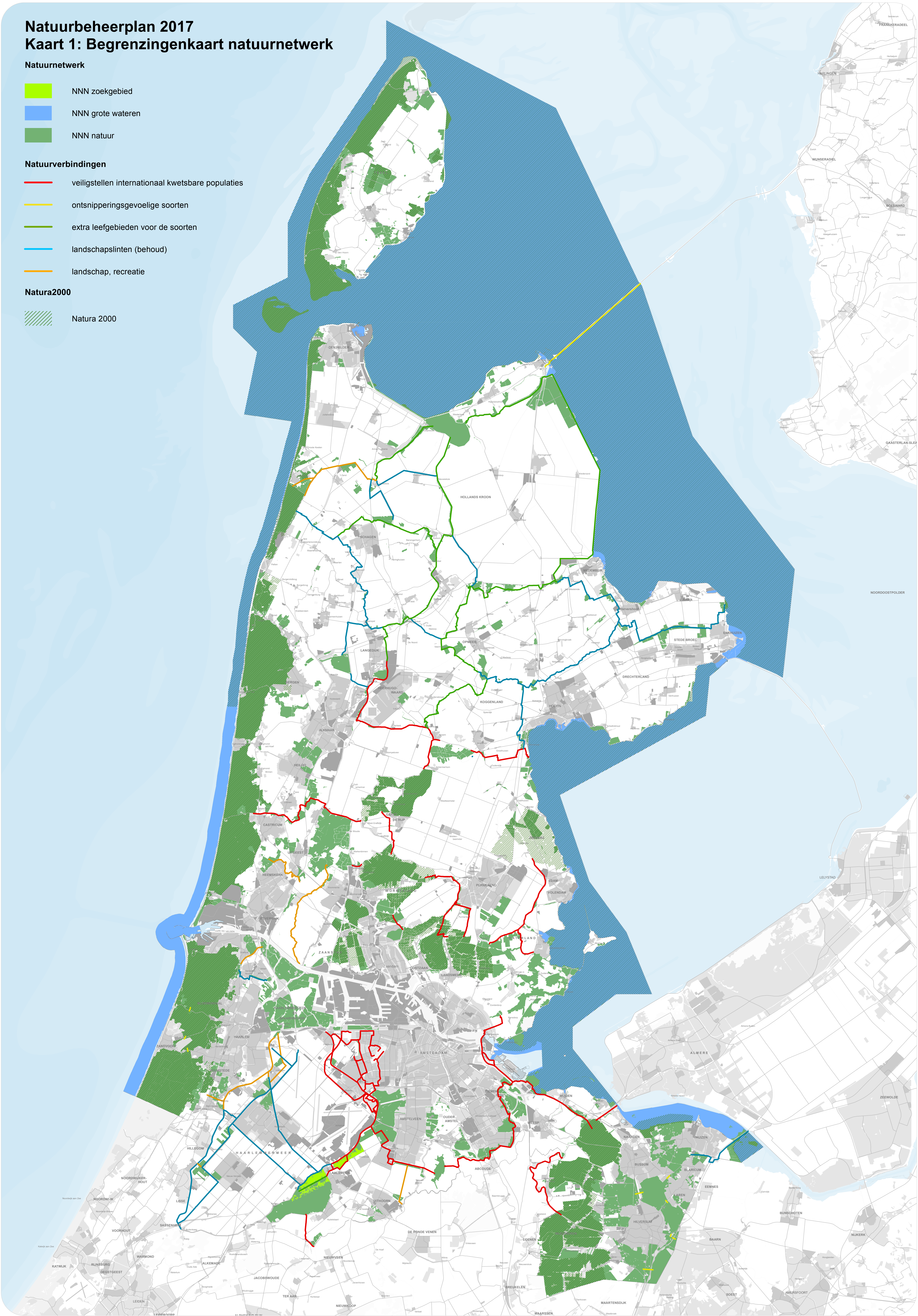
- NNN zoekgebied
- NNN grote wateren
- NNN natuur

Natuurverbindingen

- veiligstellen internationaal kwetsbare populaties
- ontsnipplingsgevoelige soorten
- extra leefgebieden voor de soorten
- landschapslinten (behoud)
- landschap, recreatie

Natura2000

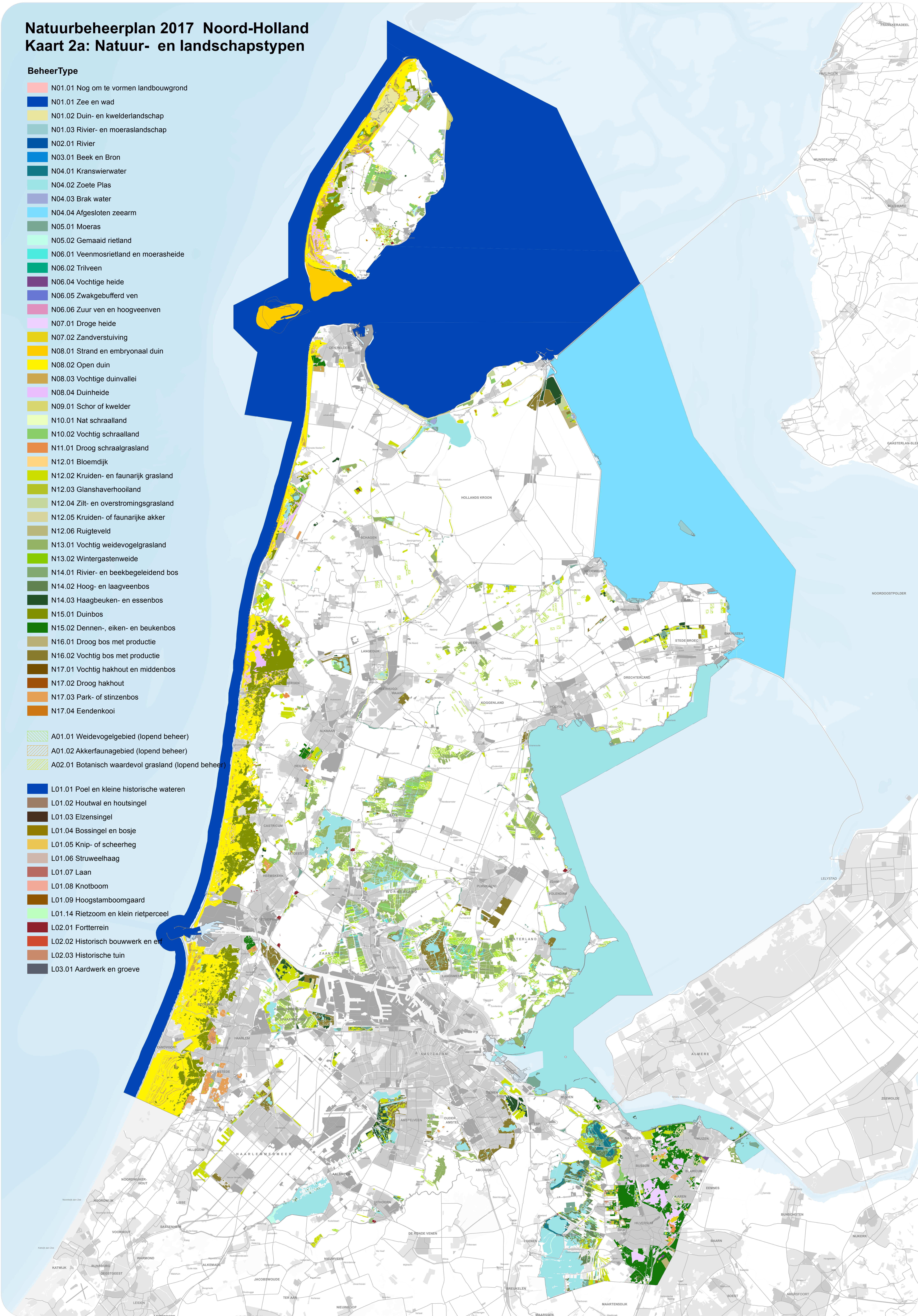
- Natura 2000

Natuurbeheerplan 2017 Noord-Holland
Kaart 2a: Natuur- en landschapstypen

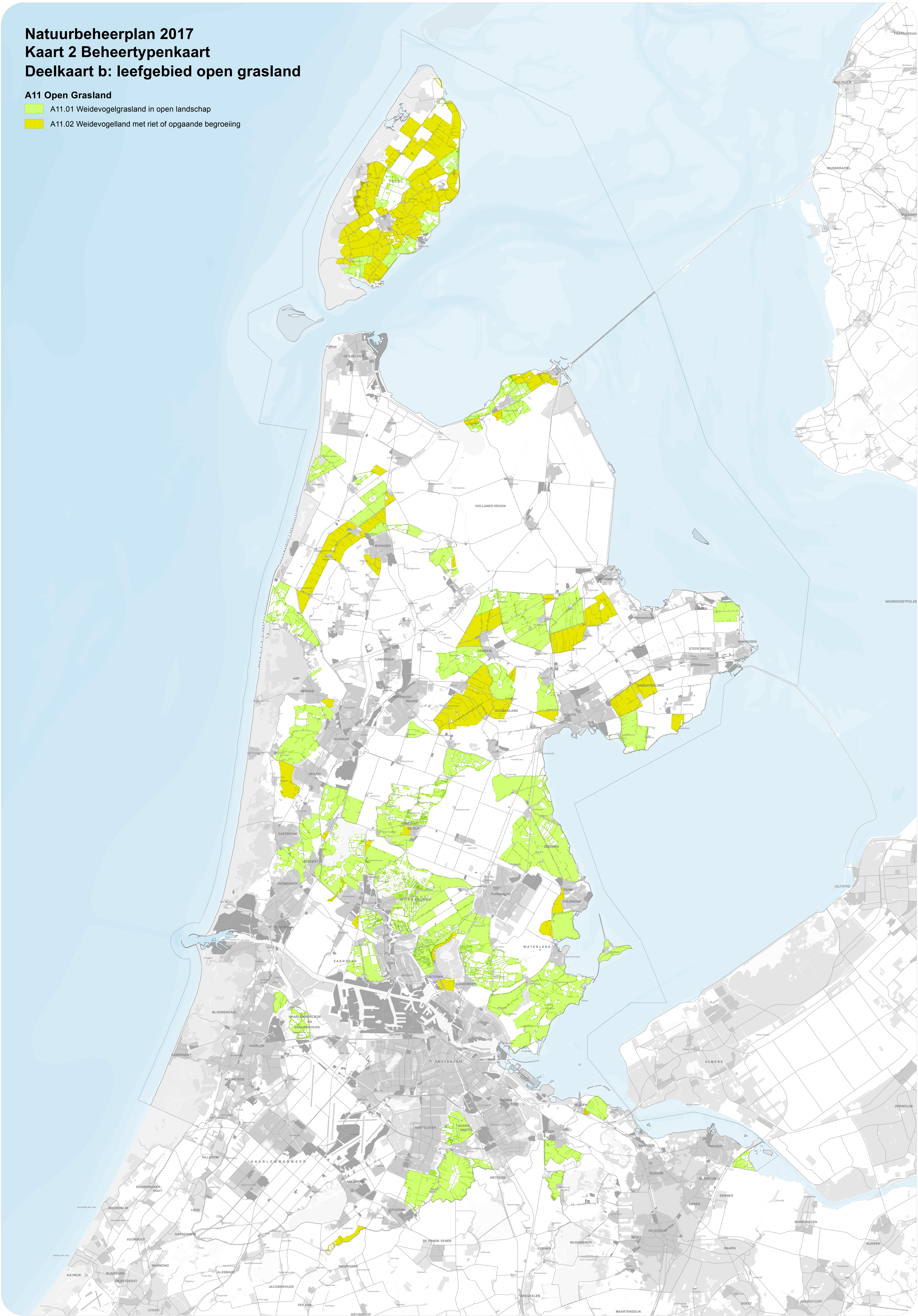
BeheerType

- N01.01 Nog om te vormen landbouwgrond
- N01.01 Zee en wad
- N01.02 Duin- en kwelderlandschap
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N04.03 Brak water
- N04.04 Afgesloten zeearm
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N08.01 Strand en embryonaal duin
- N08.02 Open duin
- N08.03 Vochtige duinvallei
- N08.04 Duinheide
- N09.01 Schor of kwelder
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig schraalland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunarij grasland
- N12.03 Glanshaverhooiland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunarijke akker
- N12.06 Ruigveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N13.02 Wintergastenweide
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.01 Duinbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.01 Droog bos met productie
- N16.02 Vochtig bos met productie
- N17.01 Vochtig hakhout en middenbos
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi
- A01.01 Weidevogelgebied (lopend beheer)
- A01.02 Akkerfaunagebied (lopend beheer)
- A02.01 Botanisch waardevol grasland (lopend beheer)
- L01.01 Poel en kleine historische wateren
- L01.02 Houtwal en houtsingel
- L01.03 Elzensingel
- L01.04 Bossingel en bosje
- L01.05 Knip- of scheerheg
- L01.06 Struweelhaag
- L01.07 Laan
- L01.08 Knotboom
- L01.09 Hoogstamboomgaard
- L01.14 Rietzoom en klein rietperceel
- L02.01 Fortterrein
- L02.02 Historisch bouwwerk en erf
- L02.03 Historische tuin
- L03.01 Aardwerk en groeve

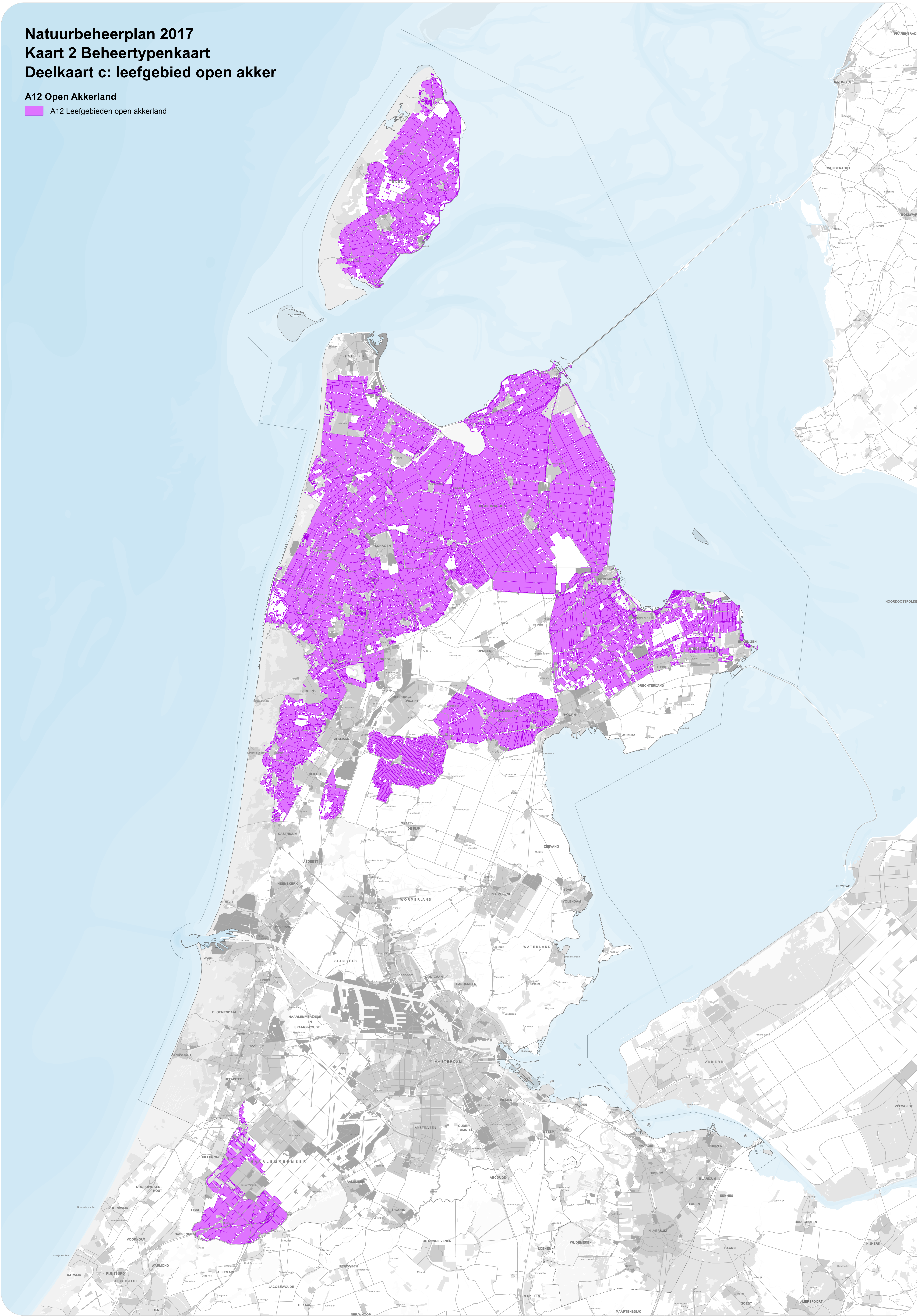
Natuurbeheerplan 2017
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart b: leefgebied open grasland

- A11 Open Grasland
- A11.01 Weidevogelgrasland in open landschap
 - A11.02 Weidevogelland met riet of opgaande begroeiing

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart c: leefgebied open akker

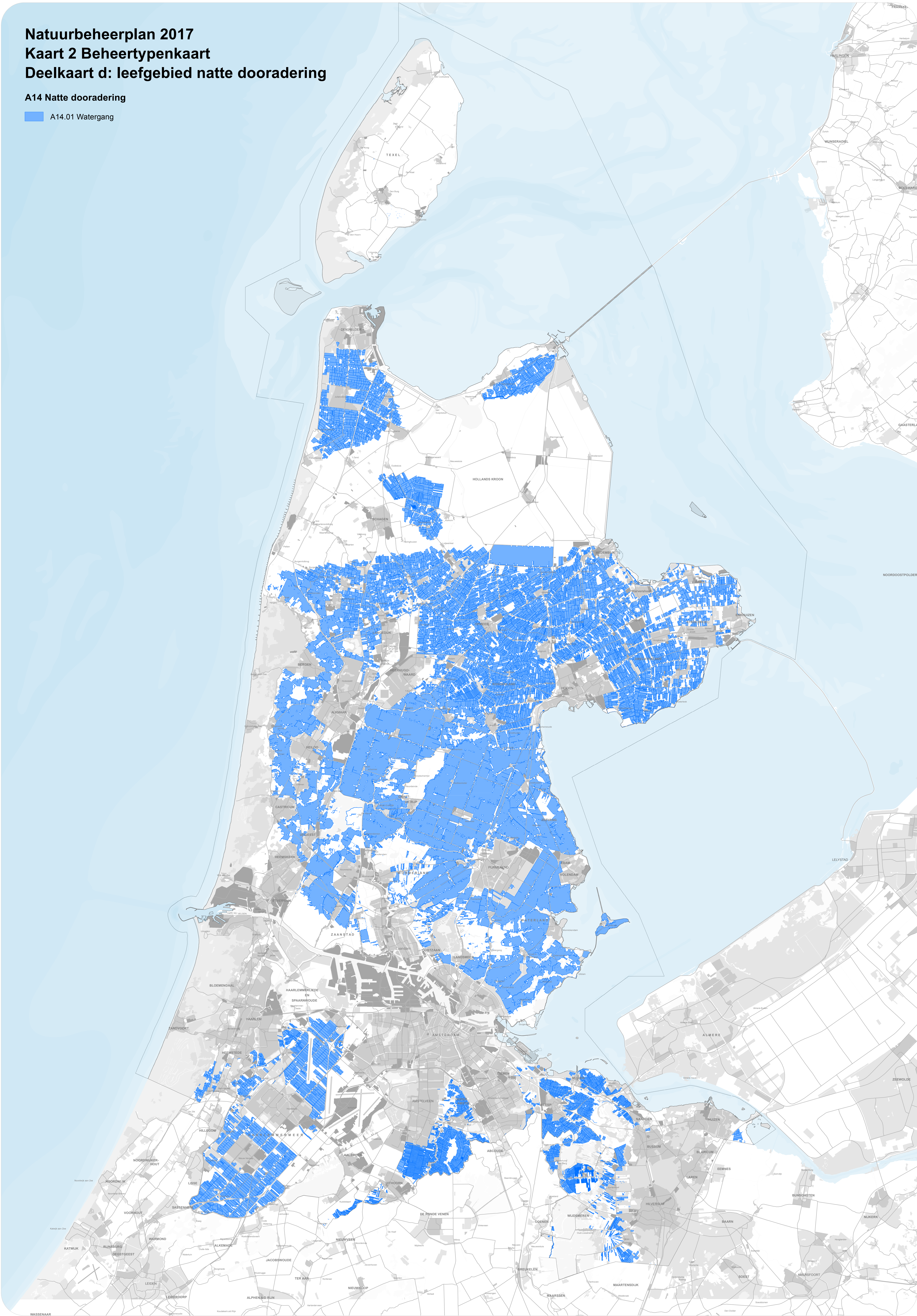
A12 Open Akkerland
A12 Leefgebieden open akkerland

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart d: leefgebied natte dooradering

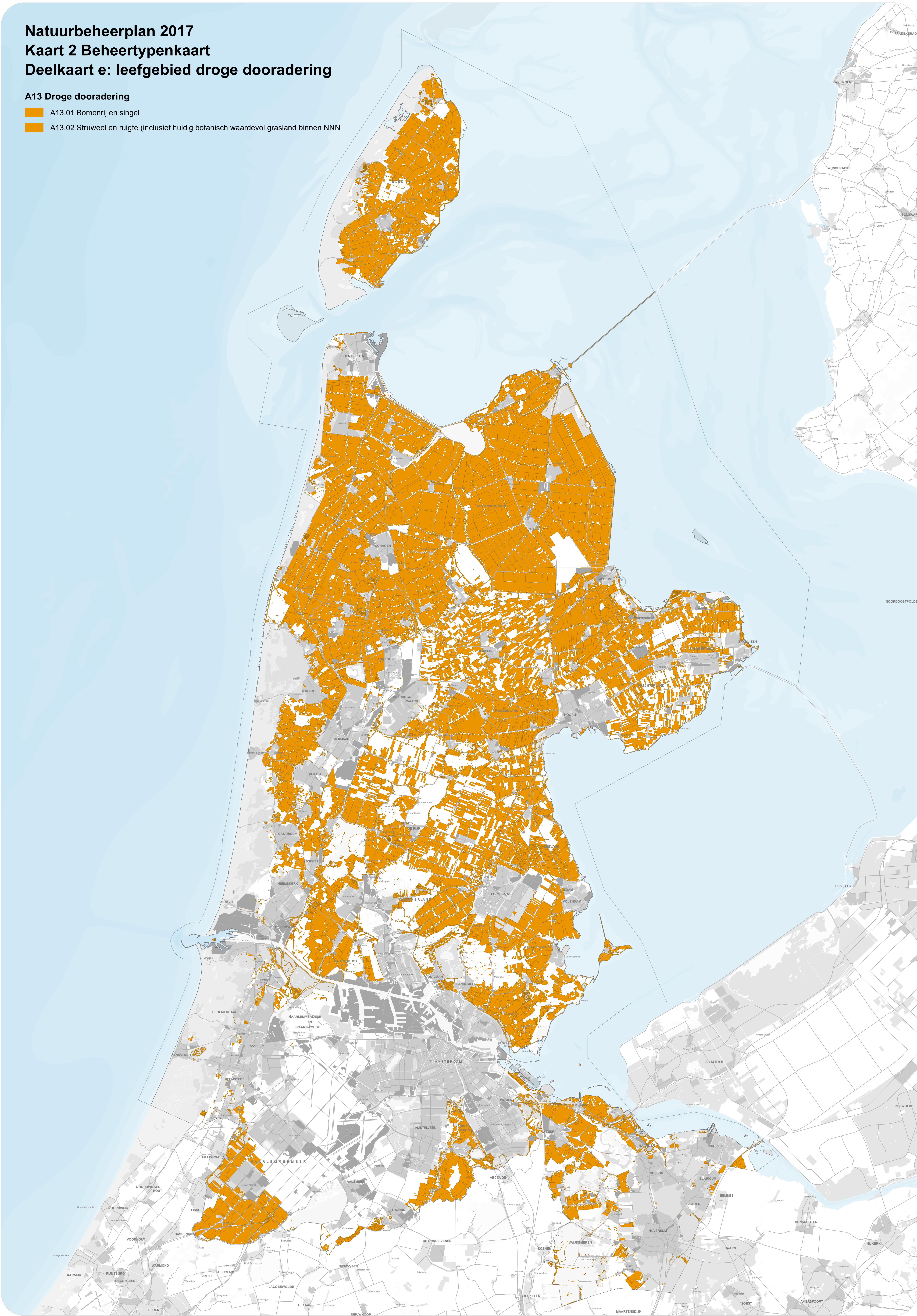
A14 Natte dooradering

A14.01 Watergang

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart e: leefgebied droge dooradering

- A13 Droge dooradering
- A13.01 Bomenrij en singel
 - A13.02 Struweel en ruigte (inclusief huidig botanisch waardevol grasland binnen NNN)

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 2 Beheertypenkaart
Deelkaart f: leefgebied categorie water (agrarisch waterbeheer)

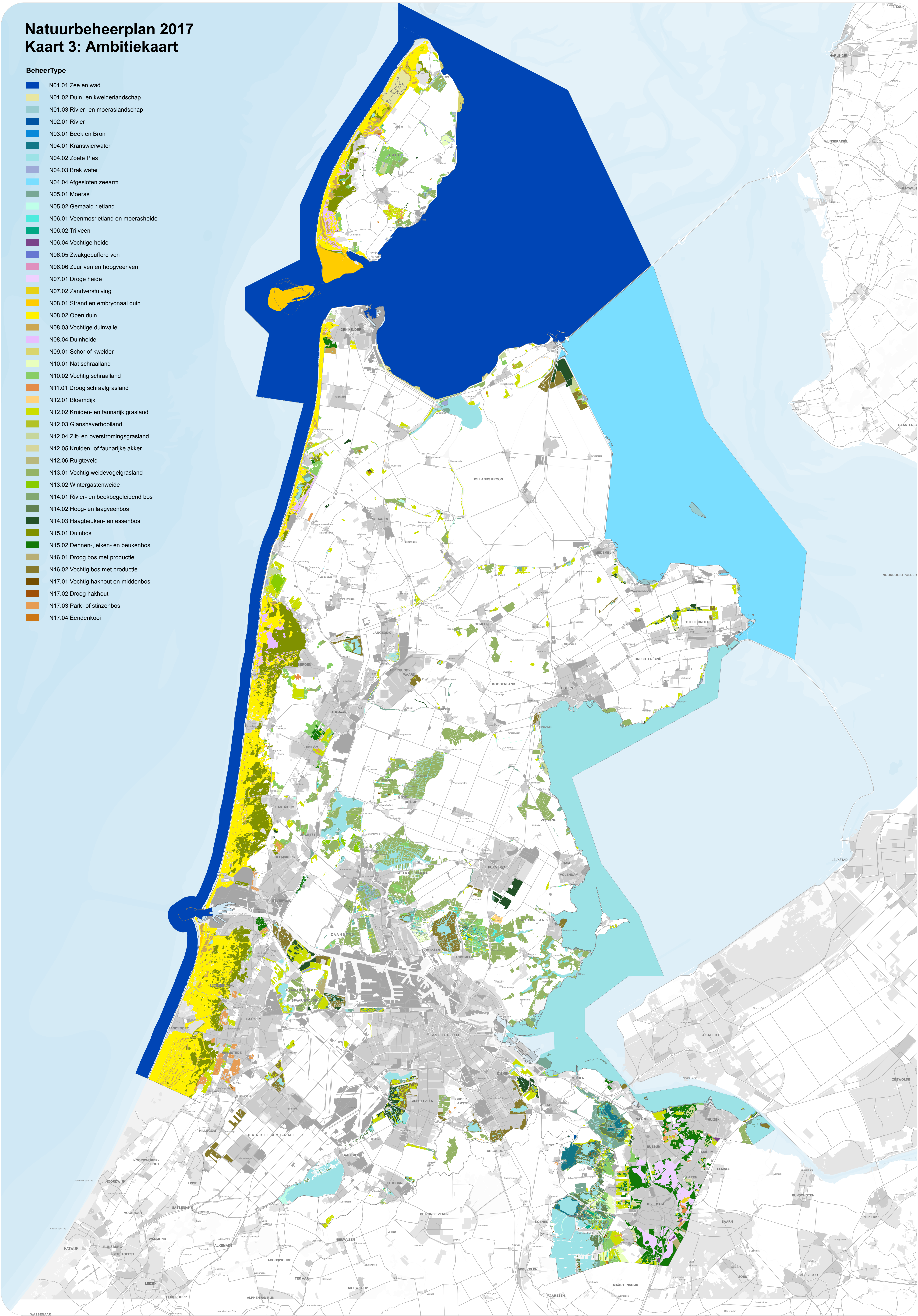
- Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Rijnland
- W01.01 Agrarisch waterbeheer

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 3: Ambitiekaart

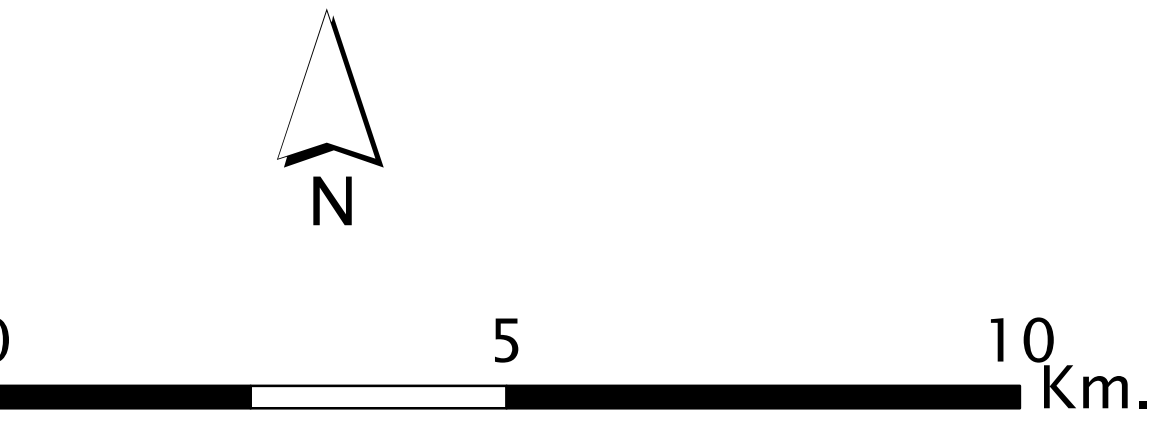
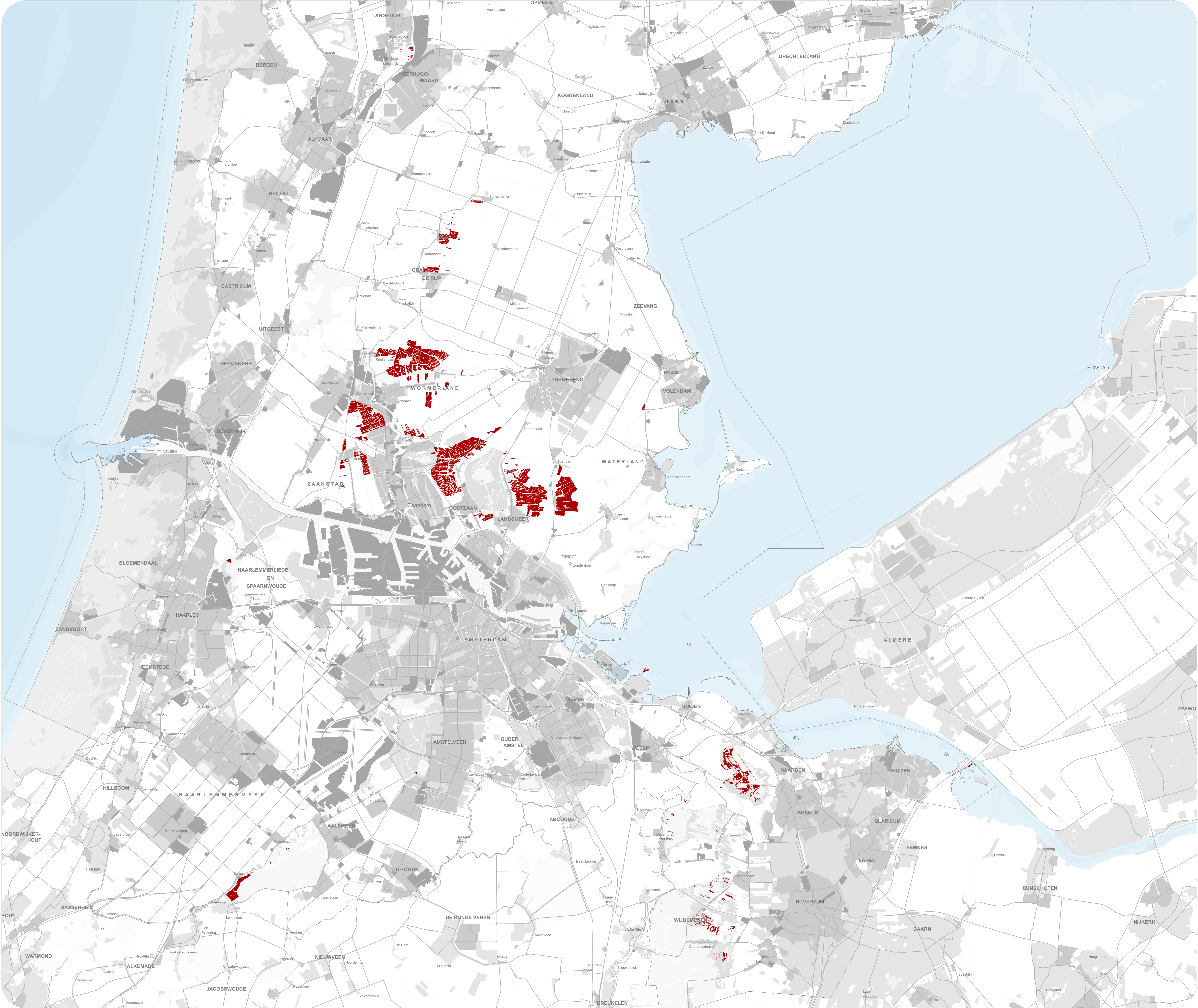
BeheerType

- N01.01 Zee en wad
- N01.02 Duin- en kwelderlandschap
- N01.03 Rivier- en moeraslandschap
- N02.01 Rivier
- N03.01 Beek en Bron
- N04.01 Kranswierwater
- N04.02 Zoete Plas
- N04.03 Brak water
- N04.04 Afgesloten zeearm
- N05.01 Moeras
- N05.02 Gemaaid rietland
- N06.01 Veenmosrietland en moerasheide
- N06.02 Trilveen
- N06.04 Vochtige heide
- N06.05 Zwakgebufferd ven
- N06.06 Zuur ven en hoogveenven
- N07.01 Droge heide
- N07.02 Zandverstuiving
- N08.01 Strand en embryonaal duin
- N08.02 Open duin
- N08.03 Vochtige duinvlei
- N08.04 Duinheide
- N09.01 Schor of kwelder
- N10.01 Nat schraalland
- N10.02 Vochtig schraalland
- N11.01 Droog schraalgrasland
- N12.01 Bloemdijk
- N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland
- N12.03 Glanshaverhoolland
- N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland
- N12.05 Kruiden- of faunairijk akker
- N12.06 Ruigteveld
- N13.01 Vochtig weidevogelgrasland
- N13.02 Wintergastenweide
- N14.01 Rivier- en beekbegeleidend bos
- N14.02 Hoog- en laagveenbos
- N14.03 Haagbeuken- en essenbos
- N15.01 Duinbos
- N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N16.01 Droog bos met productie
- N16.02 Vochtig bos met productie
- N17.01 Vochtig hakhout en middenbos
- N17.02 Droog hakhout
- N17.03 Park- of stinzenbos
- N17.04 Eendenkooi

Natuurbeheerplan 2017
Kaart 4: Vaartoeslagkaart

Vaarlandtoeslag gebieden

Datum: Vaststelling GS 27-09-2016
Copyright: Kadaster
Formaat: A0
Projectnr.: 449005.00
Bron: Provincie Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 27 september 2016

Onderwerp: Natuurbeheerplan 2017

Kenmerk: 816248/836585

Bijlagen:

Nota van Beantwoording zienswijzen

Tekst Natuurbeheerplan 2017

Kaarten Natuurbeheerplan 2017

ter informatie: verschillenkaart NNN (wijziging NNN ten opzichte van ontwerp-natuurbeheerplan)

1. Inleiding

Het Natuurbeheerplan wordt jaarlijks vastgesteld. Het Natuurbeheerplan 2017 wordt de opvolger van het Natuurbeheerplan 2016 dat uw Staten in juni 2015 hebben vastgesteld.

Een besluit tot vaststelling of wijziging van een Natuurbeheerplan is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, op grond van artikel 1.3 van de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL2016-2021). Conform motie 53/2014 ('Natuur is kapitaal') wordt het definitieve Natuurbeheerplan ook ter vaststelling aan uw Staten voorgelegd vanuit uw wens om meer grip te krijgen (op de financiën in) het groene domein.

Uw Staten hebben op 24 mei 2016 een brief met het ontwerp-Natuurbeheerplan ter informatie ontvangen (kenmerk 773831/773838). In deze brief is tevens aangekondigd dat ons college tegelijk met de besluitvorming over het Natuurbeheerplan 2017 ook besluiten neemt over de wijziging van de EHS begrenzing kaart 4 ecologie behorende bij de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

In de vergadering van uw commissie Natuur, Landschap en Milieu d.d. 23 juni 2016 heeft u het ontwerp-natuurbeheerplan besproken.

Het ontwerp-Natuurbeheerplan 2017 heeft ter inzage gelegen van 27 mei tot en met 7 juli. Er zijn ruim 100 zienswijzen ingediend, die in sommige gevallen hebben geleid tot wijzigingen in het Natuurbeheerplan of het kaartmateriaal. Ook worden er enkele technische wijzigingen aangebracht. Een samenvatting van de ingediende zienswijzen en de reactie van ons college treft u aan in de nota van beantwoording. Daarin treft u ook enkele technische wijzigingen met onderbouwing aan.

Uw Staten worden gevraagd het Natuurbeheerplan 2017 met bijbehorende kaartmateriaal vast te stellen.

Het Natuurbeheerplan 2017 is op een aantal punten gewijzigd ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2016:

- Natuurbeheer: de tekst is aangepast aan de introductie van een nieuwe werkwijze in het natuurbeheer. Na de introductie voor Staatsbosbeheer in 2014 en voor beheerders van natuur > 75 ha met nieuwe aanvragen, wordt nu ook landelijk de werkwijze van “lumpsum” voor alle natuurbeheerders en natuurcollectieven ingevoerd. De nieuwe werkwijze is verankerd in de Uitvoeringsregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL 2016-2021). Een lumpsum betreft een beschikking en een uitvoeringsovereenkomst waarin prestatieafspraken staan tussen de provincie en de natuurbeheerder over het natuurbeheer en de verantwoording daarover voor een periode van minimaal zes jaar.
- Certificering: Vanaf 1 januari 2017 kunnen uitsluitend gecertificeerde natuurbeheerders SNL-subsidie aanvragen bij de Stichting Certificering SNL. Kleine beheerders zonder certificaat dienen zich aan te sluiten bij een collectief met certificaat of bij een beheerder met een certificaat om in aanmerking te kunnen komen voor SNL-subsidie. In het definitieve Natuurbeheerplan 2017 is, conform landelijke afspraken, opgenomen dat de aanvrager van een subsidie natuurbeheer, ook de kleine beheerder, dient te beschikken over een certificaat natuurbeheer of een certificaat samenwerkingsverband natuurbeheer. Landelijk zijn met de Unie van Bosgroepen afspraken gemaakt: kleine beheerders kunnen terecht bij de Unie van Bosgroepen voor begeleiding bij certificering en het aanvragen van subsidie. Landelijk zijn er ook afspraken gemaakt over een tegemoetkoming in de kosten.
- Monitoring, verantwoording, toezicht en handhaving: de decentralisatie van natuurbeheer naar de provincies en de invoering van de lumpsum overeenkomst brengt met zich mee dat door ons college meer aandacht wordt besteed aan monitoring en aan verantwoording door beheerders.
- Kaarten: de begrenzingenkaart, de beheertypenkaart en de ambitiekaart zijn geactualiseerd. De begrenzingen van het NNN zijn geactualiseerd. De kaarten met zoekgebieden agrarisch natuurbeheer (deelkaarten open grasland, open akker, droge dooradering, natte dooradering, agrarisch waterbeheer) zijn vrijwel ongewijzigd (enkel correcties op perceelgrenzen) ten opzichte van het Natuurbeheerplan 2016. In het definitieve Natuurbeheerplan 2017 is een aantal wijzigingen aangebracht, conform de nota van beantwoording.
- Als gevolg van het afronden van het beheerplan Natura2000 voor het gebied Polder Westzaan wordt in dit Natuurbeheerplan voorgesteld het noordelijke deel van de middelste strook Westzijderveld in Westzaan te begrenzen als NNN. In dit gebied komt nog een forse oppervlakte -veelal matig ontwikkeld- veenmosrietland voor dat volgens de Natura2000-afspraken in stand gehouden moet worden. Deze gronden zijn in particulier eigendom en hebben nu de functie landbouw. De grondeigenaren hebben een instandhoudingsplicht voor de veenmosrietlanden op deze gronden. Door natuurbeheer kan beter bereikt worden dat deze veenmosrietlanden in stand gehouden worden en verbeterd zullen worden. Bovendien bieden we, door de gronden te begrenzen als NNN, de grondeigenaren de mogelijkheid om hun gronden te verkopen aan de overheid of zelf particulier natuurbeheerder te worden (met SKNL-subsidie) en vervolgens een beheervergoeding te ontvangen op grond van de SVNL-regeling.
- In Waterland zijn de wateren Aeen en Dieen begrensd als NNN. Deze wateren waren tot nu toe Beschermd Natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet. Door het wegvallen van dit beschermingsregime in de nieuwe Wet natuurbescherming (per 1 januari 2017) is gebiedsbescherming via het NNN gewenst.
- Beschrijvingen: een aantal gebiedsbeschrijvingen is geactualiseerd. In de gebiedsbeschrijvingen worden de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied

beschreven. In dit Natuurbeheerplan is het proces van actualisatie van gebiedsbeschrijvingen beschreven.

Bij de totstandkoming van het ontwerp-Natuurbeheerplan 2017 en de wijziging van kaarten is met (vertegenwoordigers van) belanghebbenden gesproken.

Natuurbeheerders, agrarische collectieven en gemeenten worden geïnformeerd over het Natuurbeheerplan 2017. De indieners van zienswijzen ontvangen persoonlijk bericht.

2. Beleidskader

De provincie stelt de kaders voor de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer. Het natuurbeheerplan geeft aan waar welke natuur aanwezig is of kan worden ontwikkeld en welke natuurdoelen er gelden. De natuurdoelen in het Natuurbeheerplan vinden hun basis in internationale regelgeving zoals de Vogel- en de Habitatrichtlijn en zijn aangevuld met onze provinciale beleidskeuzes. Het Natuurbeheerplan bevat de begrenzing van de natuur- en agrarische natuurgebieden waar beheerders subsidie kunnen aanvragen voor natuur- en landschapsbeheer. Deze subsidies worden verstrekt op basis van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschap (SNL). De belangrijkste ontvangers van de subsidies voor natuurbeheer zijn natuur beherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Noord-Holland, het Goois Natuurreservaat en particuliere eigenaren van natuurgrond. Voor het agrarisch natuurbeheer zijn het gecertificeerde agrarische collectieven die subsidie kunnen aanvragen.

3. Financiering en communicatie

Voor het langjarig (agrarisch) natuurbeheer heeft de provincie een Uitvoeringsregeling vastgesteld. Het agrarisch natuurbeheer is gebaseerd op Europese regelgeving en Europese financiering. De provincie is co-financier. Daarnaast zijn er uitgaven voor de organisatie van het (agrarisch) natuurbeheer, voor recreatieschappen en voor initiatieven van burgers en private organisaties.

In hoofdstuk van 5 van het natuurbeheerplan is een prognose opgenomen van de uitgaven voor (agrarisch) natuurbeheer voor de komende jaren en treft u een toelichting aan op de wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-Natuurbeheerplan.

Ten opzichte van het ontwerp-Natuurbeheerplan 2017 zijn er enkele wijzigingen waardoor de totale kosten lager uitvallen.

In de voorbereiding van het ontwerp-Natuurbeheerplan is overleg gevoerd met (vertegenwoordigers) van natuur beherende organisaties, agrarische collectieven en andere belanghebbenden. Het ontwerp-Natuurbeheerplan is aan (agrarische) natuurbeheerders; alle gemeenten in Noord-Holland en diverse organisaties toegestuurd en via persberichten zijn de burgers in Noord-Holland geïnformeerd.

Tevens zijn alle “kleine” particuliere natuurbeheerders in Noord-Holland uitgenodigd voor regionale informatiebijeenkomsten over de veranderingen in het natuurbeheer, waaronder de landelijk verplicht gestelde certificering, beschikbare begeleiding en de lumpsumbetaling van subsidie. Voor “kleine” particuliere beheerders is begeleiding beschikbaar en is een landelijke afspraak gemaakt over een tegemoetkoming in de kosten van certificering en begeleiding. Met terrein beherende organisaties en agrarische collectieven is er periodiek overleg.

4. Proces en procedure

Indieners van een zienswijze ontvangen een brief met informatie over de nota van beantwoording en het besluitvormingstraject.

Na besluitvorming in uw Staten wordt het Natuurbeheerplan 2017 op de website van de provincie gepubliceerd. Dit wordt gecombineerd met informatie over de wijziging van de Uitvoeringsregeling Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland 2016-2021 (SVNL2016-2021) en de vaststelling van subsidieplafonds. De openstelling van subsidie is onder voorbehoud van vaststelling van het Natuurbeheerplan 2017 door uw Staten. Natuurbeheerders kunnen in het najaar 2016 subsidie aanvragen voor de periode 2017-2022. Agrarische collectieven kunnen een uitbreiding aanvragen van de subsidie die in 2016 is verleend voor de periode 2016-2021, met name voor agrarisch waterbeheer.

Gemeenten, (agrarische) natuurbeheerders en diverse organisaties waaronder waterschappen en LTO worden door middel van brief geïnformeerd. Tevens vindt communicatie plaats in de media.

Nadat uw Staten het Natuurbeheerplan 2017 met de digitale kaarten hebben vastgesteld is er voor belanghebbenden nog de mogelijkheid om in beroep te gaan bij de rechtbank in Haarlem en hoger beroep bij de afdeling Bestuursrecht van de Raad van State.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

J.W. Remkes, voorzitter

H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 72

Provinciale Staten van Noord-Holland;

besluiten:

Provinciale staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 27 september 2016;

gelet op de provinciale doelen ten aanzien van het natuur- en landschapsbeheer en de subsidiëring van (agrarisch) natuurbeheer door Gedeputeerde Staten;

1. Het Natuurbeheerplan 2017 vast te stellen.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d. 7-11-2016
Commissie
Datum commissievergadering 27-10-2016

Onderwerp: Natuurbeheerplan 2017

Uw contactpersoon

E. Krijgsman
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143288
krijgsmene@noord-holland.nl

2 november 2016

1|8

De commissie adviseert:

De *Voordracht Natuurbeheerplan 2017* als bespreekstuk te agenderen voor de vergadering van PS van 7 november.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie NLM: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie NLM van 27 oktober 2016:

6b. Voordracht Natuurbeheerplan 2017

De **voorzitter** licht het agendapunt en het voortraject toe. Er hebben zich vijf sprekers gemeld. Deze krijgen allereerst het woord.

INSPREKERS

Mevrouw **Schoon** spreekt op persoonlijke titel. Haar bijdrage wordt bij dit verslag gevoegd.

De heer **Van Elten** spreekt op persoonlijke titel. Zijn bijdrage wordt bij dit verslag gevoegd.

VRAGENRONDE

De heer **Van der Sluijs** (PVV) vraagt of het goedkeuren van het Natuurbeheerplan 2017 het einde betekent van de bedrijven van beide sprekers. De heer **Van Elten** beaamt dit.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt waarom de sprekers iets hebben ondertekend en waarom dit nu wordt geëffectueerd. De heer **Van Elten** geeft aan dat zij nergens voor hebben getekend, maar dat de gronden zijn ingetekend op de ambitiekaart. Omdat de ambitie erop ligt, mag er vanaf 2021 geen agrarisch natuurbeheer meer plaatsvinden en lijkt de omvorming gedwongen gerealiseerd te worden in 2027. De sprekers willen hun land daarom laten ontgrenzen.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt wat de heer Van Elten wil bereiken met de rapporten over de natuurwaarde van de grond. Soms is grond met een lage natuurwaarde nodig voor verbindingen in het NNN. Hij meent verder dat bij onteigening altijd compensatie volgt. Compensatie is voor de heer **Van Elten** geen optie. Hij heeft een familiebedrijf overgenomen met zeer goede landbouwgrond. De vergoeding is niet duidelijk. Hij wil met de rapporten inzicht krijgen in de motivatie waarom zijn land begrensd is. De begrenzing is alleen ingetekend omdat de ambtenaar dat vereiste om het proces voor particulier natuurbeheer in werking te kunnen stellen. Mevrouw Schoon wilde maar 4,5 ha aanmelden en de ambtenaar verhoogde dit naar 11 ha. Er ligt dus geen onderzoeksrapport ten grondslag aan die begrenzing. De grond van de heer Van Elten ligt volledig geïsoleerd in de Polder Broekermeer en is nergens verbonden met het NNN. Bovendien kan hij de resultaten nooit halen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de insprekers overleg hebben gevoerd met GS. De heer **Van Elten** en mevrouw Schoon hebben zienswijzen ingediend en contact gehad met een ambtenaar van de provincie. Bij de Nota van Beantwoording bleek pas de impact die begrenzing nu heeft.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) hoort een groot spanningsveld tussen het NNN en agrarisch natuurbeheer. Dat is de kern van het probleem. PS hebben de verantwoordelijkheid om de consequenties van keuzes af te wegen. Ze vraagt wat de positie van de Agrarische Natuurvereniging is. De heer **Van Elten** meent dat de Agrarische Natuurvereniging geen zienswijze mocht indienen omdat ze geen grondeigenaar is. De vereniging staat achter de insprekers en heeft een modelzienswijze opgesteld. Er zijn 125 zienswijzen ingediend, bijna allemaal over dit onderwerp, van 160 betrokkenen. De Natuurvereniging steunt de argumenten van de insprekers.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of er bedrijven in de omgeving in een vergelijkbare situatie zitten.

De heer **Van Elten** weet dat niet, maar weet wel dat er veehouders zijn die graag in het NNN willen en doet de suggesties hectares uit te ruilen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) hecht aan een betrouwbare overheid en vraagt of de insprekers een toezegging hebben dat begrenzing geen consequenties had. De heer **Van Elten** weer dat dit jarenlang consensus was en bij alle betrokkenen zo bekend was. Het had geen consequentie totdat iemand vrijwillig naar de notaris ging om de kwalitatieve verplichting te tekenen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of de insprekers destijds een aanvraag hebben gedaan voor een SKNL-subsidie. De heer **Van Elten** heeft in 2003 13 ha PSN-grond omgevormd met een functieverandering. Die is niet van toepassing op de andere gebieden.

INSPREKER

De heer **Koppenaar** spreekt in namens de gemeente Medemblik en licht de zienswijze van de gemeente toe. Zijn bijdrage is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

VRAGENRONDE

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de gemeente Medemblik de bestemming weidevogelleefgebied wil wijzigen om woningen te kunnen bouwen. De heer **Koppenaar** geeft aan dat de gemeente het weidevogelbeleid van de provincie onderschrijft en meent dat andere gebieden daarvoor geschikter zijn. De gemeente heeft wel hinder van de aanwijzing van het gebied.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt wat de natuur- en landschapsambitie van de gemeente is. De heer **Koppenaar** legt uit dat de gemeente een structuurvisie voor het gehele gebied heeft die is gedeeld met de provincie. Er is overleg geweest over natuurgebieden en woningbouwlocaties. De gemeente vraagt om consequent beleid van de provincie in dezen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of er een beleidsinspanning denkbaar is voor het verbeteren van de situatie. De heer **Koppenaar** antwoordt dat de geconstateerde verslechtering niet heeft geleid tot succesvolle maatregelen van de provincie en verwacht niet dat die er komen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt welke gebieden wel kansrijk zijn en op basis van welke criteria. De heer **Koppenaar** verwijst naar de bijlage en het onderzoeksrapport van Alterra. De kansrijke kerngebieden zijn bij de provincie bekend.

INSPREKER

Mevrouw **Mak van Waay** spreekt in namens de stichting De Limieten en Valkeveen en licht de zienswijze over de beheertypering van de zanderijen de Hollebol en De Limieten toe. Haar bijdrage wordt als bijlage bij dit verslag gevoegd.

VRAGENRONDE

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt wat het antwoord van GS op de zienswijze was, want het lijkt hem het opheffen van een omissie. Mevrouw **Mak van Waay** beaamt dit. GS hebben geantwoord dat het NNN in het Gooi binnenkort wordt herzien en zijn niet ingegaan op de typering. Het probleem is juist de verkeerde typering van beide gebieden. Het risico bestaat dat de zanderijen hierdoor verdwijnen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of ze de gemeente Gooise Meren om een reactie heeft gevraagd.

Mevrouw **Mak van Waay** heeft dat gedaan, maar nooit een reactie gekregen.

INSPREKER

De heer **Visser** spreekt op persoonlijke titel over de situatie in het natuurgebied Ham en Krommenijen. Zijn bijdrage wordt als bijlage bij dit verslag gevoegd.

VRAGENRONDE

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt hoe groot het grondstuk is waar de twist over gaat. De heer **Visser** legt uit dat het natuurgebied achter zijn thuis is ingepikt voor woningbouw.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of de bebouwing al is gerealiseerd. De heer **Visser** bevestigt dit.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt wat de inspreker verwacht van de commissie NLM. De heer **Visser** meent dat de burgemeester en gedeputeerde destijds hun bestuursmacht hebben misbruikt. De provincie heeft haar eigen speerpuntenbeleid omzeild.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of de inspreker doelt op de casus Legaliseren bouwwerken in Krommeniedijk. De heer **Visser** bevestigt dit.

De **voorzitter** dankt de insprekers voor hun inbreng en geeft het agendapunt in bespreking.

EERSTE TERMIJN

Mevrouw **De Groot** (SP) ziet in het plan dat recreatiegebieden met een natuurdoelstelling of natuurgebieden met een recreatiedoelstelling door elkaar lopen. Er wordt per gebied onderzocht of aanpassingen van de doelstelling of typering nodig is. Ze vraagt of GS bij een volgend natuurbeheerplan het SP-initiatiefvoorstel willen meenemen, omdat natuur en ouderwetse recreatie goed kunnen samengaan.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of gedeputeerde wil bezien of een handreiking mogelijk is voor de eerste twee insprekers. Hij is verbaasd over de term "agrarisch waterbeheer" en meent dat dit niet goed is voor de natuur. Hij vraagt of landschapselementen in relevante gebieden in aanmerking kunnen komen voor subsidie, ook in het belang van biodiversiteit.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt gedeputeerde te reflecteren op het betoog van de insprekers, om te horen of een deel van het NNN niet is gebaseerd op natuurwaarden maar op wat zich toevallig aandienende. Hij vraagt wat de reactie van GS is op de door de inspreker geclaimde onjuiste typering van De Limieten.

De heer **Kramer** (GroenLinks) hoort graag de reactie van GS op alle insprekers. Dat kan schriftelijk, mits de informatie voor behandeling in PS beschikbaar is. Hij pleit ervoor eerst de discussie te voeren over wat wel en niet kan binnen NNN en dan pas gronden te omgrenzen. GS zijn afhoudend op de pleidooien van de Stichting Natuurlijk Spaarnwoude en Stichting burgerinitiatief "Bescherm de natuur in het Geestmerambacht". Natuur in recreatiegebieden moet worden beschermd, maar de vraag is hoe. Hij vraagt of het een omissie betreft die kan worden gecorrigeerd en vraagt op welke wijze beheer van botanische beheervormen inpasbaar is in het NNN. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de PvdA over landschapselementen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) heeft in juni al de zorg geuit over de spanning tussen NNN en agrarisch natuurbeheer, die door de insprekers is bevestigd. De Agrarische Natuurverenigingen delen deze zorg. D66 wil bezien of andere methodieken nodig zijn voor een flexibele natuur, zonder al te stringente regels af te spreken. Duurzame landbouw biedt kansen om samen op te trekken. D66 wil de technische ontwikkelingen in duurzame landbouw benutten om natuurbeheer anders vorm te geven, zoals de pilot in de Bovenkerkpolder voor beheer van weidevogelkerngebieden. D66 kan instemmen met het Natuurbeheerplan, ondanks het feit dat de partij meer aandacht wil voor de pijnpunten in natuurbeheer. Mevrouw Weemhoff wil dat in de versnipperingsdiscussie een gebied ofwel in het NNN valt en een natuurdoel heeft, ofwel dat de versnippering efficiënter vorm krijgt en dat er wordt gecompenseerd of uitgeruild. Als PS natuurdoelen willen nastreven, moet er een alternatief zijn. Monitoring is heel belangrijk, vooral van de doelen. Er zitten omissies in het subsidieverleningsproces, waarin TBO's natuurdoelen niet doorgeven aan beheerders. Voor het controleren van natuurdoelen moet de monitoring gelijk zijn voor natuurbeheerders en agrarisch beheerders. Beheerders moeten bijvoorbeeld altijd betrokken worden bij tellingen. D66 vindt de ingediende zienswijzen heel belangrijk. Mevrouw Weemhoff vraagt of het recreatiegebied bij Geestmerambacht een andere bestemming kan krijgen en vraagt bij de Verschillenkaart 2 om een verklaring van de vele onttrekkingen uit het NNN in het Gooi.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) is erg geschrokken van de eerste twee insprekers en wil met de aanleg van het NNN geen goed lopende bedrijven de nek omdraaien. Hij vraagt waarom er nu andere regels zijn voor bedrijven binnen het NNN en hoeveel bedrijven dit betreft.

Ook de heer **Pieterman** (50PLUS) is geschrokken van de verhalen van de insprekers. Hij vraagt hoeveel bedrijven geen zienswijze hebben ingediend omdat de beheereisen niet passen bij de bedrijfsvoering.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) hoort dat de insprekers in de veronderstelling waren dat de begrenzing geen consequenties zou hebben en dat deze steeds is bevestigd. Als die veronderstelling juist is, moet de provincie iets doen. Hij ziet wel iets in de suggestie van de heer Van Elten om gebieden uit te ruilen. Hij vraagt of de argumenten van de gemeente Medemblik hout snijden en wil nader onderzoek als andere gebieden geschikter lijken. Het verzoek van mevrouw Mak van Waay voor het aanpassen van de typering verdient honorering. In de zaak van de heer Visser is hem niet duidelijk of nog een oplossing mogelijk is. Om het Natuurbeheerplan te kunnen beoordelen hoort de heer Bouberg Wilson graag de reactie van GS op de insprekers.

De heer **De Kam** (CDA) geeft aan dat nog veel nodig is om het plan te kunnen steunen. Er zijn nog 123 andere zienswijzen met achterliggende verhalen. Hij ziet daarin wel een rode draad. Hij vraagt waarom er vanaf 2021 geen agrarisch natuurbeheer meer is toegestaan, hoe het komt dat een lastenverzwaring optreedt door nieuwe beheereisen en waarom TBO's de beheerdoelen én het geld niet doorgeven aan agrarische beheerders.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) nuanceert dit. Het komt voor, maar is niet altijd het geval.

De heer **De Kam** (CDA) concludeert dat er pijnpunten zijn tussen natuur en landbouw en is benieuwd naar de reactie van GS hierop.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of PS het Natuurbeheerplan, dat er overigens goed uitziet, kunnen vaststellen als het onmiddellijk financiële consequenties heeft, bijvoorbeeld voor de insprekers. Ze wil van GS weten of dit zo is en wat de mogelijkheden zijn. Geborgd vertrouwen vraagt certificering, monitoring en een audit. Ze ziet dat van bovenaf wordt opgelegd dat kleine gebieden zich voor certificering moeten

aansluiten bij een groter gebied, maar daarmee pakt de provincie het probleem niet aan dat alle aspecten nodig zijn voor dat vertrouwen. Ze sluit zich aan bij het betoog van D66 over de verschillenkaarten en wenst een duidelijke toelichting per gebied. Uit het betoog van de insprekers blijkt dat het lastig is iets te wijzigen als het niet klopt. Ze vraagt of de werkwijze met de SKNL-subsidie, dat alleen voor het realiseren van een ander beheertype en niet voor behoud van natuur subsidie wordt gegeven, voor ongewenste effecten zorgt.

De heer **Bond** (ged.) benadrukt dat het Natuurbeheerplan geen bedrijven de nek omdraait. Het is het totaalplaatje voor Noord-Holland, waarbij de provincie afhankelijk is van subsidies uit het Rijk en Europa. Hij memoreert voorts de uitdrukkelijke wens van PS om tot 2021 door te gaan met agrarisch natuurbeheer, met een lange overgangsperiode. Noord-Holland is de enige provincie die dit zo doet. Dit heeft voordelen, omdat de overgang geleidelijk kan. Zo hebben insprekers de gelegenheid om knelpunten aan te geven.

De NNN-kaart is al jaren bekend en is niet gewijzigd. Insprekers zien nu dat de begrenzing gaat knellen. Het Natuurbeheerplan is voor de eerste twee insprekers niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Ook in 2017 bestaat geen dwang tot omvorming naar NNN, maar PS hebben in 2013 besloten de NNN-ambitiekaart te realiseren. Als dit anders moet, moeten PS daarop terugkomen. GS voeren dit besluit uit. Overigens ontvangen agrariërs voor het omvormen SKNL-subsidie. Gedeputeerde zegt toe in gesprek te gaan met de eerste twee insprekers.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of PS in 2013 hebben besloten dat de ambitiekaart NNN wordt.

De heer **Bond** (ged.) verduidelijkt dat PS in 2013 de NNN-contouren hebben vastgesteld en de ambitie voor het NNN hebben uitgesproken qua aantal hectares en percelen. GS werken binnen die kaders en rapporteren jaarlijks over de afwijkingen. Er zijn knelpunten.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) concludeert dat de ambitiekaart dus in 2013 al gevolgen had.

De heer **Bond** (ged.) beaamt dit en ziet nu dat agrariërs gaan twifelen. Hij gelooft de insprekers en zal opnieuw het gesprek aangaan.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) begrijpt dat mensen in 2013 hadden moeten reageren.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat de provincie ieder jaar een actueel overzicht opstelt met aantallen hectares, het soort beheer en de plekken waar gecompenseerd moet worden.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) weet dat mensen pas acteren als er andere regels gaan gelden en ze vraagt wat er nu gebeurt.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat wijzigingen soms vrijwillig gaan, met ruilverkaveling of een andere begrenzing. Hij herhaalt zijn toezegging dat hij het gesprek aangaat met mevrouw Schoon en de heer Van Elten, maar benadrukt dat de situatie in 2015 niet anders was en dat toen geen zienswijze is ingediend. Er zijn veel bestuurlijke gesprekken geweest met de gemeente Medemblik. In 2016 is de kerngebiedenbenadering vastgesteld. In de PRV is het betreffende grondstuk weidevogelleefgebied. Dit is ambtelijk en bestuurlijk afgehandeld. GS willen de kerngebiedenbenadering niet loslaten. Dit gebied is niet kansloos. Het is na diverse onderzoeken als B-locatie gewaardeerd en zo opgenomen in de kerngebiedenbenadering. Het gebied wordt in 2020 geëvalueerd. Het grondwaterpeil kan helpen bij

verbetering van het gebied en hier is subsidie voor. Het Natuurbeheerplan gaat over deze subsidie. Woningbouw is een kwestie voor de PRV, onderdeel van de portefeuille RWW. Voor inspreker Visser kan de provincie niets doen. Er zijn enkele gesprekken geweest, maar de provincie heeft in dit proces geen rol gespeeld en de rechter heeft een duidelijke uitspraak gedaan. Het betreft percelen waarvan de heer Visser geen eigenaar is. Dit valt buiten het Natuurbeheerplan. Het GS-antwoord op de zienswijze van De Limieten blijft ongewijzigd. Er komt wel een herzieningsproces voor het NNN in het Gooi.

De heer **Klein** (CU/SGP) leest dat slechts de helft van de zienswijze is beantwoord.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat GS het niet eens zijn met de inspreker.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) ziet graag in de schriftelijke toelichting een uitleg daarvan.

De heer **Bond** (ged.) zegt toe een schriftelijke uitleg over het beheertype van de zanderijen aan PS te sturen.

Agrarisch waterbeheer is sinds het vorige Natuurbeheerplan landelijk verplicht. Waterkwaliteit wordt deels betaald door de Europese Unie en de waterschappen. Het is een nieuw onderdeel, dat nog moet worden uitgevoerd. De ambtelijke gesprekken hierover starten op 3 november.

De NNN-aanpassingen zijn gedaan om het NNN robuuster te maken. Daarover wordt gesproken met grondeigenaren en boeren.

Gedeputeerde wil de casus Spaarnwoude bespreken in de totale discussie over de recreatieschappen. Botanisch beheer kan al binnen het NNN, maar niet meer in het agrarische deel dat tot 2021 loopt. Er zijn duidelijke voorwaarden voor de soorten.

De provincie faciliteert het proces in de Bovenkerkerpolder. Dat is nog geen NNN, maar daar werkt de provincie stap voor stap naar toe.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of GS de voorgenomen pilot in de polder afwijzen.

De heer **Bond** (ged.) wil het proces stapje voor stapje doorlopen.

GS zijn continu in gesprek over agrarisch beheer in het NNN, gezien de samenhang met de landbouwagenda en de ambitie voor de verduurzaming van de sector en de relatie met biodiversiteit. Het Natuurbeheerplan geeft geen nieuwe koers, maar is wel een levend document.

GS monitoren de natuurdoelen en werken daartoe samen met alle partners in het groen. De monitoringsmethodiek wordt gaandeweg steeds beter.

Gedeputeerde stuurt PS de kaart over de PRV van het Gooi toe, met een toelichting op het grote aantal onttrekkingen in dit gebied.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) vraagt of GS daarin ook de wijziging in het GNR kunnen meenemen.

De heer **Bond** (ged.) maakt een compleet overzicht met wijzigingen en de bijbehorende motivering. Hij vindt de verontwaardiging van boeren niet terecht als men subsidie voor omvorming heeft ontvangen. Als er nog niet is omgevormd, zijn er ook andere mogelijkheden.

GS gaan na welke knelpunten optreden bij de TBO's. GS gaan niet over pachtafspraken, maar wel over de subsidie en het behalen van natuurdoelen. Alle fracties willen weten wat het resultaat is van het geld dat wordt besteed. Gedeputeerde ziet de komende jaren geen probleem. Boeren kiezen zelf voor een subsidie voor agrarisch beheer. De provincie zit vaak per casus om tafel om de knelpunten te bezien. Hij vraagt wat de VVD bedoelt met kleine beheerders.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) ziet dat er ondanks de individuele gesprekken veel zienswijzen zijn ingediend omdat opname in de ambitiekaart te veel gevolgen heeft. Als mensen er na een goed gesprek kunnen uitstappen, is er geen probleem. Ze legt uit dat met het verwijzen van de kleine beheerders naar grotere gebieden het probleem van de omvangrijke administratie niet wordt aanpakt.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat het een jaarlijks terugkerend proces is. Er worden ieder jaar zienswijzen ingediend als partijen ontdekken wat de consequenties zijn. Dat is de normale gang van zaken. De zienswijzen worden beantwoord en behandeld in PS. Daardoor ontstaan wijzigingen in de kaart.

Dit verontrust mevrouw **Van Langen** (VVD). Een jaar is een lange termijn om in onzekerheid te zitten als betrokkenen er steeds op terug moeten komen.

De heer **Bond** (ged.) weet dat het ieder jaar andere indieners zijn.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) denkt dat het deels dezelfde mensen zijn en maakt zich daar zorgen over.

De heer **Bond** (ged.) benadrukt dat het verschillende indieners zijn, omdat de provincie ieder jaar meters maakt en andere percelen worden geraakt. GS pakken dit serieus op, omdat de provincie de doelstelling wil halen.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) wil niet dat alleen de doelstelling leidend is, maar dat de provincie ook kijkt naar de ondernemers, het verhaal achter de doelstelling.

De heer **Bond** (ged.) bevestigt dat de provincie dat doet.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vindt dit een onterechte aanval en steunt gedeputeerde.

De heer **Bond** (ged.) biedt kleine beheerders ondersteuning bij de administratie, bijvoorbeeld via de Unie van Bosgroepen.

PS gaan over het al dan niet honoreren van het SP-initiatiefplan.

De vragen over het Diemberbos en “Bescherm de natuur in het Geestmerambacht” van GroenLinks worden schriftelijk beantwoord.

Gedeputeerde geeft aan dat de onderhandelingen over de uittreding met Geestmerambacht lopen. Hij is niet aanwezig bij de bespreking van het volgende agendapunt, maar het is lastig dat dit onderdeel is van de onderhandeling.

GS zijn akkoord gegaan met het opnemen van landschapselementen. Dit is een groeimodel.

TWEEDE TERMIJN

De heer **Van der Sluijs** (PVV) is blij dat GS in gesprek gaan met de gedupeerden en herhaalt zijn vraag hoeveel bedrijven eenzelfde probleem hebben. Dit antwoord kan ook schriftelijk worden gegeven.

De heer **De Kam** (CDA) vindt dat het indienen van een zienswijze met een ambtelijke reactie iets anders is dan het voeren van een goed gesprek en wil het proces menselijker maken.

De heer **Klein** (CU/SGP) sluit zich hierbij aan, want het voeren van zo'n gesprek staat nog niet in de Nota van Beantwoording.

Mevrouw **Van Langen** (VVD) is blij met de woorden van gedeputeerde, maar de bondige reactie op de zienswijzen sluit daar nog niet helemaal op aan.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat een zienswijze altijd technisch beantwoord wordt, terwijl er een wereld achter zit en het slechts een onderdeel van het proces is. De term "gedupeerden" vindt hij zwaar, omdat in Noord-Holland nog geen onteigening heeft plaatsgevonden. De provincie zoekt op menselijke manier naar een oplossing. Het is mensenwerk, maar er is een scala aan mogelijkheden. De zienswijze is een technisch onderdeel, waarbij het antwoord is gericht op de gestelde vraag.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of GS met alle indieners van zienswijzen om tafel gaan.

De heer **Bond** (ged.) geeft aan dat er een heel traject voor de zienswijze zit. Zienswijzen bevatten vaak geen verrassingen. De provincie dient ook wel eens een zienswijze in om haar positie te markeren, bijvoorbeeld bij een bestemmingsplan van een gemeente.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht Natuurbeheerplan 2017* als besprekstuk wordt doorgeleid naar PS van 7 november.

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 7 NOV. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

W.J. Ates-Janssens

Doorkiesnummer 0235143784

janssensw@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: Schriftelijke reactie op vragen van de commissie NLM over agendapunt
6a Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen en 6B Voordracht Na-
tuurbeheerplan 2017

Verzenddatum

- 7 NOV. 2016

Kenmerk

816248 / 876489

Geachte leden,

Uw kenmerk

Tijdens de commissie Natuur, Landschap en Milieu van 27 oktober jl.
heeft gedeputeerde Bond toegezegd schriftelijk reactie te geven op
enkele gestelde vragen. Met deze brief doen wij deze toezegging ge-
stand.

6A Voordracht Provinciaal Meerjarenprogramma Groen

De fractie van de VVD heeft verzocht om cijfers over de monitoring van
de natuurbruggen. Wij kunnen u berichten dat in internationaal en na-
tionaal verband veel onderzoek wordt gedaan naar het functioneren van
ecologische verbindingzones, faunavoorzieningen en ecoducten in het
bijzonder. De provincie Noord-Holland is op de netwerken aangesloten
waarbinnen de onderzoeksresultaten verspreid worden. Op de ecoduc-
ten die in Noord-Holland zijn aangelegd lopen ook monitoringonder-
zoeken. Wij kunnen u begin 2017 een overzicht doen toekomen van de
lopende onderzoeken in onze provincie. In dat overzicht wordt de in-
formatie over natuurbruggen in het Gooi, meegenomen.

6B Voordracht Natuurbeheerplan 2017

Zienswijze stichting De Limiten en Valkeveen

U heeft naar aanleiding van het inspreken van mevrouw Mak van Waay
namens stichting De Limiten en Valkeveen gevraagd om een toelichting
op de reactie van ons college op de zienswijze van genoemde stichting.
Genoemde stichting vraagt in de zienswijze om percelen te begrenzen
als Natuurnetwerk Nederland (NNN) en te verwijderen van kaart 2, deel-
kaart droge dooradering. Wij hebben bij het behandelen van de ziens-
wijzen contact gehad met de stichting. Bij het inspreken is de stichting
vooral ingegaan op het leefgebied droge dooradering en het aanpassen

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

van het beheertype aan het beheertype dat van toepassing is voor de Zanderij. Door ons college is, binnen het kader van het Programma Gooi & Vechtstreek, kort geleden gestart met een proces rond het realiseren van het NNN in het Gooi. In dat kader kan afgewogen worden of de NNN-begrenzing in deze regio kan worden aangepast en of de Limiten aan het NNN moeten worden toegevoegd. Een afweging hierover zal plaatsvinden op basis van de ecologische kwaliteit van het gebied en op basis van de zekerheid dat een eventuele nieuwe begrenzing op korte termijn kan worden ingericht en beheerd als natuur. Zolang geen sprake is van NNN-begrenzing wordt geen beheertype toegekend en blijft het gebied op kaart 2 leefgebied droge dooradering.

Verschillenkaart NNN-PRV

U heeft een toelichting gevraagd op (bijlage 2) de Verschillenkaart NNN-PRV, specifiek over de onttrekkingen aan het NNN in de Gooi- & Vechtstreek. Deze onttrekkingen zijn met name het gevolg van verfijning van de NNN-begrenzing. Deze verfijning was nodig, omdat bleek dat in veel gevallen nog openbare wegen, huizen, tuinen en bedrijven als NNN begreemd waren. Voor de gehele provincie zijn wij de afgelopen jaren bezig geweest met een stapsgewijs verfijning van de begrenzing, waarbij wij kadastrale en topografische kaarten gebruiken. Bij de actualisatie van de PRV (bijlage 3 van de vergaderstukken voor de commissie NLM) worden in één ronde de wijzigingen van het NNN uit de Natuurbeheerplannen 2015, 2016 en 2017 verwerkt. In de verschillenkaart NNN-PRV zijn dus ook de onttrekkingen uit het NNN van voorgaande jaren zichtbaar gemaakt. Met deze aanpassing brengen we de kaarten in de PRV weer in overeenstemming met het Natuurbeheerplan, hetgeen voor alle gebruikers van de kaarten helderheid verschaft.

Knelpunten TBO's

De gedeputeerde heeft toegezegd te zullen nagaan welke knelpunten er optreden bij de terreinbeherende organisaties. Wij hebben een regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg met de terreinbeherende organisaties en de agrarische collectieven. Eventuele knelpunten komen daar ter sprake. Wij zullen bij de eerstvolgende overleggen dit punt opnieuw ter sprake brengen.

Status van het recreatiegebied bij Geestmerambacht

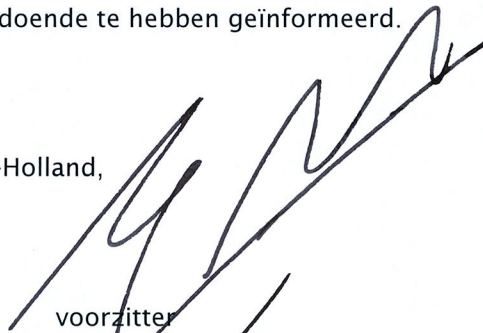
U heeft gevraagd of het recreatiegebied Geestmerambacht een andere bestemming kan krijgen en u heeft gevraagd naar de bescherming van de natuur in Geestmerambacht. In dit Natuurbeheerplan worden hieraan geen wijzigingen aangebracht. Er is een traject gestart om, samen met recreatieschappen, te onderzoeken waar de recreatiefunctie spanning geeft met de natuur, en hoe de natuur in recreatieschappen het beste kan worden beschermd. Er is gestart met de recreatieschappen Spaarnwoude en Geestmerambacht, daarna volgen de andere recreatieschappen.

Wij gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergman

voorzitter
J.W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid
van het college dat met dit onderwerp is belast.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN 22 SEP. 2016

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr C.M. van Schaik
BEL/RO

Telefoonnummer +31235144056
schaikc@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Statenvoordracht Bijdrage aan project Marker Wadden

Verzenddatum

22 SEP. 2016

Kenmerk

835237/841681

Uw kenmerk

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht
'Bijdrage aan project Marker Wadden' met het bijbehorende
ontwerpbesluit en bijlagen.

Wij verzoeken u het onderwerp op de agenda van Provinciale Staten
te plaatsen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

H.J. Scharman

waarnemend provinciesecretaris

voorzitter
J.W. Remkes

Bijlage - Statenvoordracht 'Bijdrage aan project Marker Wadden' met
ontwerpbesluit en bijlagen.

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

rraam

Rijk-regioprogramma
AMSTERDAM — ALMERE — MARKERMEER

BESTUURSOVEREENKOMST RRAAM

Bestuursovereenkomst

13 november 2013

rraam

Rijk-regioprogramma

AMSTERDAM — ALMERE — MARKERMEER

Inhoudsopgave

Partijen—3

Overwegingen—4

1 Algemene bepalingen—5

- 1.1 Begripsbepalingen—5
- 1.2 Doelstelling—5
- 1.3 Gebiedsafbakening—5
- 1.4 Opgaven—5

2 Toekomstperspectief—6

3 Uitvoeringsafspraken—7

- 3.1 Stedelijke ambitie—7
- 3.2 Bereikbaarheidsambitie—7
- 3.3 Ecologische en recreatieve ambitie—9
- 3.4 Samenwerkingsstructuur en monitoring—10

4 Slotbepalingen—12

- 4.1 Geschillen en wijzigingen—12
- 4.2 Inwerkingtreding, looptijd en beëindiging—12

Getekend op 13 november 2013 onder voorbehoud van goedkeuring
door de gemeenteraad Almere en provinciale staten Flevoland

Partijen:

- a) Het Rijk, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen, handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, mede namens de staatssecretarissen van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken, en de Minister voor Wonen en Rijksdienst, de heer drs. S.A. Blok, handelend als bestuursorgaan, hierna genoemd, **'het Rijk'**,
- b) De provincie Flevoland, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Gijsberts, gedeputeerde van de provincie, namens gedeputeerde staten van Flevoland ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 12 november 2013, handelend als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de provincie Flevoland, namens de commissaris van de koning te Flevoland, gevolmachtigd op basis van artikel 176, tweede lid van de Provinciewet, hierna genoemd, **'de provincie Flevoland'**,
- c) De provincie Noord-Holland, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw E. Post MMC, gedeputeerde van de provincie, namens gedeputeerde staten van Noord-Holland ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 29 oktober 2013, handelend als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de provincie Noord-Holland, namens de commissaris van de koning te Noord-Holland, gevolmachtigd op basis van artikel 176, tweede lid van de Provinciewet, hierna genoemd, **'de provincie Noord-Holland'**,
- d) De provincie Utrecht, te dezen vertegenwoordigd door de heer drs. R.W. Krol, voorzitter NV-Utrecht en gedeputeerde van de provincie, namens gedeputeerde staten van Utrecht ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 12 november 2013, handelend als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de provincie Utrecht, namens de commissaris van de koning te Utrecht, gevolmachtigd op basis van artikel 176, tweede lid van de Provinciewet, hierna genoemd, **'de provincie Utrecht'**,
- e) De gemeente Almere, te dezen vertegenwoordigd door de heer ing.H.J.W. Mulder, wethouder van de gemeente Almere, namens het college van burgemeester en wethouders van Almere ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 12 november 2013, handelend als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de gemeente Almere, gevolmachtigd op basis van artikel 171, tweede lid van de Gemeentewet, hierna genoemd, **'de gemeente Almere'**,
- f) De gemeente Amsterdam, te dezen vertegenwoordigd door de heer M. van Poelgeest, wethouder van de gemeente Amsterdam, namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 12 november 2013, handelend als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de gemeente Amsterdam gevolmachtigd op basis van artikel 171, tweede lid van de Gemeentewet, hierna genoemd, **'de gemeente Amsterdam'**,
- g) De Stadsregio Amsterdam, te dezen vertegenwoordigd door de heer ir. E. Wiebes, portefeuillehouder openbaar vervoer, namens het dagelijks bestuur van de Stadsregio Amsterdam, hierna genoemd **'de Stadsregio Amsterdam'**.

hebben het volgende overwogen:

1. dat het Kabinet op 6 november 2009 de Brief Rijksbesluiten Amsterdam-Almere-Markermeer/IJmeer (RAAM-brief) heeft vastgesteld en daarin heeft aangegeven, dat ten behoeve van het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Noordelijke Randstad in deze regio in de komende decennia een drievoudige schaa sprong dient plaats te vinden in verstedelijking, infrastructuur en ecologie;
2. dat het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere op 29 januari 2010 een Integraal Afspraken Kader (IAK) hebben afgesloten, waarbij zij hebben vastgelegd hoe zij gezamenlijk vorm gaan geven aan deze schaa sprong ten aanzien van verstedelijking;
3. dat het Rijk en de regio, zijnde de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht, de Stadsregio Amsterdam en de gemeenten Amsterdam en Almere in het Rijk-regioprogramma Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM) van 2010 tot 2013 de plannen uit de RAAM-brief hebben uitgewerkt en geoptimaliseerd;
4. dat partijen op 25 maart 2013 bestuurlijke afspraken hebben gemaakt over de opgave en de daaraan gekoppelde keuzes en aanpak, zoals omschreven in de ontwerp-Rijksstructuurvisie;
5. dat de Tweede Kamer op 2 oktober 2013 heeft besloten om de groot projectstatus van RRAAM te handhaven;
6. dat, tegelijkertijd met de vaststelling van deze bestuursovereenkomst, de minister van IenM in samenspraak met de staatssecretarissen van IenM en EZ de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer heeft vastgesteld en daarmee de MIRT-verkenning inclusief de planMER-procedure wordt afgerond, die in 2010 is gestart;
7. dat, als deeluitwerking van deze bestuursovereenkomst het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere afspraken hebben gemaakt in de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0, die tegelijkertijd met de bestuursovereenkomst is vastgesteld;
8. dat partijen alleen door samenwerking in staat zijn om de driedelige ambitie, zoals omschreven in de Rijksstructuurvisie, te verwezenlijken.

De partijen komen het volgende overeen:

1 Algemene bepalingen

1.1 Begripsbepalingen

De in deze overeenkomst gehanteerde begrippen sluiten aan bij die van de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RSV).

1.2 Doel van deze overeenkomst

De Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer is bindend voor het Rijk. Met deze bestuursovereenkomst leggen partijen de afspraken vast om tot uitvoering te komen van de drievoudige ambitie op het gebied van verstedelijking, bereikbaarheid en natuur & recreatie ter versterking van de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel, zoals uitgewerkt in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer.

1.3 Gebiedsaafbakening

De afspraken in deze bestuursovereenkomst hebben betrekking op hetzelfde gebied als de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer. Deze RSV gaat over het gebied Amsterdam-Almere-Markermeer in de context van de Noordvleugel.

De Noordvleugel bestaat uit het samenhangende stedelijke netwerk van het Noordzeekanaalgebied tot en met Utrecht, Amersfoort en Almere met Amsterdam in het centrum.

1.4 Opgaven

De opgaven zoals beschreven in de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer en bedoeld in deze bestuursovereenkomst hebben betrekking op:

1. de stedelijke ambitie bestaande uit de gebiedsontwikkelingen van Almere alsmede de ontwikkeling van de sociaaleconomische en fysieke infrastructuur van Almere;
2. de bereikbaarheidsambitie bestaande uit een goede bereikbaarheid in de Noordvleugel en in het bijzonder de verankering van Almere in het infrastructurele netwerk;
3. de ecologische ambitie bestaande uit een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem in het Markermeer en het IJmeer die onder meer voldoet aan de Natura 2000 eisen.

2

Toekomstperspectief

Partijen onderschrijven het volgende toekomstperspectief:

1) De Noordvleugel is een sterke internationaal concurrerende regio, waarin een aantrekkelijk vestigingsmilieu wordt gecreëerd met een goede bereikbaarheid en aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden.

2) Almere ontwikkelt zich tot een primair westelijk georiënteerde stad met 60.000 nieuwe woningen - voor zowel Almere zelf, de overige delen van de metropoolregio Amsterdam als de Utrechtse regio - en een forse groei van het aantal arbeidsplaatsen. Een diverse stedelijke omgeving wordt ontwikkeld met onder andere (hoog)stedelijke, landelijke en suburbane woonmilieus, die complementair zijn aan de al aanwezige woonmilieus in Almere en de regio. Het ontwikkelen van een goede sociale en economische structuur in Almere is onderdeel van de opgave, inclusief een financieel verantwoorde wijze van realiseren.

3) Met geplande investeringen in weg en openbaar vervoer op de corridor Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad kan de mobiliteitsgroei in de regio op goede wijze worden gefaciliteerd en de ontwikkeling van Almere worden voortgezet. In het toekomstperspectief is de stad Almere inclusief de nieuwe woninglocaties goed bereikbaar. Het toekomstige Almere wordt verdergaand verankerd in het stedelijk regionaal netwerk. De IJmeerverbinding is hierbij de stip op de horizon, gekoppeld aan de ontwikkeling van Almere Pampus. De IJmeerverbinding is een regionaal metro-achtig systeem dat loopt tussen Almere Centrum (via Almere Pampus en IJburg) en Amsterdam Zuid. Een IJmeerverbinding naar Amsterdam Centraal en een IJmeerweg in combinatie met een OV-verbinding blijven voor het Rijk een optie. In het vervolgonderzoek worden meerdere alternatieven voor de ontsluiting van Almere Pampus meegenomen, waaronder ook een ontsluiting via de Hollandse Brug.

Ten aanzien van de OV-verbinding heeft de provincie Noord-Holland een voorkeur voor het opwaarderen van de bestaande verbindingen. Indien wordt besloten tot een verbinding door het IJmeer, dan vindt de provincie Noord-Holland dat dit een ondergrondse verbinding dient te zijn. De gemeente Almere en de provincie Flevoland stellen positieve besluitvorming over de IJmeerverbinding als voorwaarde voor de ontwikkeling van Almere Pampus.

4) Het Markermeer-IJmeer is een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Het robuuste ecologische systeem creëert juridische ontwikkelruimte voor onder meer recreatieve, infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen in en rond het Markermeer-IJmeer.

5) Via een organische ontwikkeling met een gefaseerde aanpak wordt toegewerkt naar dit toekomstperspectief. Organische ontwikkeling gaat uit van geleidelijkheid, adaptieve planning en een stap-na-stap aanpak, gericht op het benutten van kansen die zich voordoen. De stip op de horizon geeft de richting aan voor het handelen van overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers.

3 Uitvoeringsafspraken

Met het oog op het realiseren van het toekomstperspectief zoals geschetst in hoofdstuk 2 maken partijen afspraken. In dit hoofdstuk worden voor elke ambitie de uitvoeringsafspraken geformuleerd. Voor de stedelijke ambitie Almere inclusief de economische ontwikkeling van Almere zijn de afspraken tussen Rijk, Almere en Flevoland opgenomen in de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0.

3.1 Stedelijke ambitie

1. Partijen spreken af dat met de adaptieve aanpak de (markt)vraag naar woningen en bedrijfslocaties van doorslaggevend belang is voor het tempo en de invulling van het ontwikkelen van het toekomstperspectief.
2. Partijen monitoren voor het gebied de Noordvleugel de kwantitatieve en kwalitatieve actuele vraag naar en het aanbod van woningen. Onder duovoorzitterschap van de provincie Noord-Holland en het Rijk (namens deze vertegenwoordigers van de minister voor Wonen en Rijksdienst), wordt deze monitoring vanaf 2014 uitgevoerd. Partijen brengen de gezamenlijke rapportage jaarlijks uit.
3. Na het uitbrengen van de rapportage in 2016 voeren partijen onder leiding van het ministerie van BZK een evaluatie uit naar de scope van de rapportage en onderliggende monitor, de inhoud en frequentie van rapporteren. Op grond van de evaluatie kunnen partijen tot bijstelling van de monitoring besluiten.
4. Het ministerie van BZK agendeert de rapportage voor het bestuurlijk overleg MIRT Noord-Holland, Utrecht en Flevoland.

3.2 Bereikbaarheidsambitie

1. Partijen spreken af dat in het kader van het project OV SAAL middellange termijn - conform de brief van de staatssecretaris van IenM d.d. 28 augustus 2013¹ - wordt ingezet op een investering waarmee de kwaliteitssprong naar hoogfrequent spoorvervoer concreet mogelijk wordt. Het betreft de uitbreiding van station Weesp van 6 naar 8 sporen. Met deze twee extra sporen kunnen de Intercity's de Sprinters in deze corridor daar passeren. Na oplevering van deze infra-uitbreiding en ERTMS kan iedere tien minuten een Intercity en Sprinter rijden op de SAAL corridor.
2. Partijen spreken af dat zij onder leiding van het Rijk (namens deze de minister van IenM) een vervolgonderzoek (MIRT-verkenning) starten naar verdere infrastructuurmaatregelen ten behoeve van de ontsluiting van Almere Pampus, als er:
 - a. in Almere ten opzichte van 2010 circa 25.000 woningen zijn gebouwd en
 - b. er zicht is op afronding van de realisatie van Amsterdam IJburg II.
3. Bij het onder lid 2. bedoelde vervolgonderzoek neemt het Rijk in overleg met de andere partijen meerdere alternatieven mee in de afweging. De opties betreffen in ieder geval een alternatief met en zonder IJmeerverbinding (waaronder ontsluiting via de Hollandse Brug).

¹ TK 32404-nr. 66; Brief van de staatssecretaris van IenM aan de Tweede Kamer inzake OV SAAL MT

4. Het go/no go-besluit dat partijen nemen na afloop van de MIRT-verkenning wordt gebaseerd op budgettaire inpasbaarheid, regionaal draagvlak, bereikbaarheids-, ruimtelijke, economische (o.a. MKBA) en leefbaarheidsargumenten (conform de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte).
5. De gemeente Almere en de provincie Flevoland stellen positieve besluitvorming over de IJmeerverbinding als voorwaarde voor de ontwikkeling van Almere Pampus. Indien niet tot een IJmeerverbinding wordt besloten treden de partijen met elkaar in overleg over hoe de gezamenlijke ambitie ten aanzien van de versterking van de Noordvleugel en verantwoorde ontwikkeling van Almere kunnen worden bereikt.
6. De gemeenten Almere en Amsterdam houden een IJmeerverbinding (OV) in de toekomst ruimtelijk mogelijk tot het moment dat hierover besluitvorming plaatsvindt. De gemeente Amsterdam heeft hiertoe in de Structuurvisie Amsterdam 2040 (uit 2011) de IJmeerverbinding voor openbaar vervoer opgenomen, via het tracé Almere, IJburg, Diemen naar de Zuidas, zoals uitgewerkt in het kader van RRAAM.
Partijen nemen er kennis van dat ook de gemeente Diemen bereid is de komst van het in het kader van RRAAM uitgewerkte tracé van de IJmeerverbinding voor openbaar vervoer, gebundeld met het bestaande spoor in Diemen, ruimtelijk mogelijk te houden.
Het Rijk hecht er aan dat de gemeente Almere de optie van een snelle verbinding tussen Almere Pampus en station Almere Poort en tussen Pampus, Centrum en Oosterwold openhoudt. De gemeente Almere is niet voornemens ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren die deze optie blokkeren.
7. Partijen spreken af dat het Zuidelijk Tracé via Muiden niet in het vervolgonderzoek wordt betrokken.
8. De gemeente Almere, de provincie Flevoland en de gemeente Amsterdam organiseren periodiek een evenement dat is gericht op de stip op de horizon bestaande uit de IJmeerverbinding als verbinding tussen het kerngebied van de Amsterdamse metropool en Almere.
9. Partijen vinden een goede bereikbaarheid via de weg en met het openbaar vervoer van groot belang voor de realisatie van het toekomstperspectief. Daarom spreken de partijen af om de ontwikkeling op de corridors tussen Almere en Amsterdam en tussen Almere en Utrecht te volgen en in kaart te brengen. Het Rijk (voor deze vertegenwoordigers namens de minister van IenM) neemt daartoe het initiatief.
Het in kaart brengen van de ontwikkeling valt uiteen in twee gedeelten:
 - a. het monitoren waarbij gebruik gemaakt wordt van beschikbare realisatiecijfers van de weg en het spoor bij Rijkswaterstaat en NS;
 - b. het prognosticeren, waarbij gebruik gemaakt wordt van prognoses voor de weg en het spoor die in andere (beleids)kaders beschikbaar komen.
10. De monitorrapportage wordt jaarlijks opgesteld. Voor de prognoserapportage wordt aangesloten bij bestaande beleidscycli en de bestaande tempo's waarin verkeer- en vervoerprognoses worden geproduceerd. Het gaat daarbij om een tussenperiode van maximaal vier tot vijf jaar. De rapportages worden opgesteld door of in opdracht van de minister van IenM.

11. De rapportages worden door het ministerie van IenM afgestemd met de gemeenten Amsterdam en Almere, de Stadsregio Amsterdam en de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht. Daarbij wordt zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van bestaande overlegstructuren. Het ministerie van IenM agendeert de rapportages in het BO MIRT Noord-Holland, Utrecht en Flevoland.

3.3 Ecologische en recreatieve ambitie

1. Partijen onderschrijven de keuze voor de luwtemaatregelen Hoornse Hop en de 1^e fase van het project Marker Wadden, als eerste stappen naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) Markermeer-IJmeer.
2. Het Rijk voert de luwtemaatregelen in de Hoornse Hop uit en draagt € 6 miljoen bij. De provincies Flevoland en Noord-Holland dragen ieder € 1,5 miljoen bij aan de realisatie onder voorwaarde dat het recreatief belang bij de natuurmaatregelen meegenomen wordt.
3. Het Rijk draagt - onder voorwaarde dat ook derden voldoende meefinancieren - € 30 miljoen bij aan de 1^e fase van het project Marker Wadden. Aanvullende middelen van derden zijn echter nog nodig.
4. Het Rijk, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland spreken af dat zij gezamenlijk de juridische en praktische mogelijkheden uitwerken om te komen tot een ecologisch boekhoudsysteem. De provincie Flevoland neemt hierin het voortouw en is (financieel) verantwoordelijk voor het boekhoudsysteem. De ambitie is om vast te leggen dat initiatiefnemers van grootschalige ruimtelijke ingrepen die effect hebben op het ecologisch systeem van Markermeer-IJmeer bijdragen aan TBES en andersom dat investeerders in het ecologisch systeem van Markermeer-IJmeer de mogelijkheid krijgen voor ruimtelijke/recreatieve ingrepen. Uitgangspunt is dat de boekhouding pragmatisch wordt opgesteld waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten op bestaande organisaties, systemen en structuren en modellen.
5. Het Rijk, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland spreken af dat zij ten behoeve van het boekhoudsysteem de voortgang van het TBES bijhouden door de effecten van de natuurmaatregelen en van de ruimtelijke ingrepen op het Markermeer-IJmeer te monitoren. Uitgangspunten daarbij zijn:
 - a. de bestaande monitoring die de instandhouding van de natuurdoelen volgens Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water in het IJsselmeergebied monitort. Rijkswaterstaat (RWS) voert als beheerder van het Markermeer deze monitoring uit;
 - b. aanvullende monitoring naar de effecten van de natuurmaatregelen wordt voor zolang nodig opgenomen in de bestaande monitoring; RWS is hiervoor verantwoordelijk. Aanvullende financiering voor uitvoering moet worden geborgd vanuit de natuurmaatregelen;
 - c. de provincie Flevoland is als vergunning verlenend bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet (financieel) verantwoordelijk voor de registratie en waar nodig de monitoring van de effecten van ruimtelijke ingrepen op Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water.

6. Het Rijk, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland spreken af dat de in het beheerplan Natura 2000 IJsselmeergebied beschreven nulsituatie, ook de nulsituatie voor de programmatische aanpak TBES beschrijft.
7. Afhankelijk van de ecologisch effectiviteit van de voorgenomen natuurmaatregelen op Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water doelen, budgettaire mogelijkheden en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen bezien het Rijk, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland op basis van het boekhoudsysteem of en welke vervolgstappen wanneer nodig zijn ten behoeve van het TBES.
8. Het Rijk, de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland gaan afspraken maken met en over visserij in het Masterplan IJsselmeer-Markermeer. De resultaten hiervan zijn van belang voor het TBES.
9. Namens het Rijk voert de minister van IenM (voor deze uit te voeren door Rijkswaterstaat, RWS) in samenwerking met de minister voor Wonen en Rijksdienst (voor deze uit te voeren door het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf, RVOB) en provinciale en gemeentelijke overheden rondom het Markermeer en IJmeer een pilot uit naar kostenbesparing door optimalisatie van grondstromen (inclusief zandwinning). Kostenbesparing heeft betrekking op kostenvoordeel dan wel een efficiënte koppeling van natuur en duurzaamheid. Aan de hand van ervaringen met één of meerdere projecten in het Markermeer onderzoeken RWS en het RVOB of de in theorie gevonden potentiële optimalisaties zich ook voordoen in de praktijk. Bij de keuze voor de pilotprojecten wordt het project Marker Wadden betrokken. Partijen spreken af begin 2014 te starten met een of meer pilotprojecten.

3.4 Samenwerkingsstructuur en monitoring algemeen

1. Partijen zetten de samenwerking na de totstandkoming van de Rijksstructuurvisie voort. De samenwerking in de volgende fase is gericht op de uitvoering van de drievoudige ambitie, met daarnaast aandacht voor de integraliteit, actualisatie van, en samenhang tussen de drie ambities. De samenwerking wordt daarom meer uitvoeringsgericht vormgegeven. Dit betekent dat sturing zoveel mogelijk direct door de uitvoerende partijen dicht op de projecten gebeurt. Daarnaast wordt aangesloten op de bestaande MIRT-overlegstructuren Noord-Holland, Utrecht en Flevoland.
2. Partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de afstemming tussen de uitvoering van de drievoudige ambitie met de verschillende andere ruimtevragende projecten in de Noordvleugel, zoals de Luchthaven Lelystad en windenergie.
3. De samenwerkingsstructuur ziet er als volgt uit:
 - a. Voor de stedelijke ontwikkeling van Almere wordt een samenwerkingsstructuur opgezet die in de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 nader is uitgewerkt.
 - b. Er wordt een Stuurgroep Markermeer-IJmeer ingesteld om tot de gewenste ecologische versterking van het Markermeer-IJmeer te komen; hiermee komt het Opdrachtgeversoverleg Ecologie IJsselmeer (OEIJ) te vervallen.
 1. In de Stuurgroep hebben in ieder geval de provincies Noord-Holland en Flevoland, en vertegenwoordigers van de minister van IenM (incl. RWS)

- en de staatssecretaris van EZ namens het Rijk zitting.
2. De Stuurgroep Markermeer-IJmeer is verantwoordelijk voor:
 - de afstemming van de ontwikkelingen in het Markermeer-IJmeer;
 - de ecologische boekhouding in samenhang met de natuurmonitoring;
 - het opdrachtgeverschap van verschillende projecten zoals de Hoornse Hop.
 3. De Stuurgroep Markermeer-IJmeer wordt voorgezeten door het ministerie van EZ en ambtelijk ondersteund door Rijkswaterstaat.
- c. De bespreking van de beschikbare monitoringsrapportages, zoals genoemd in 3.1, 3.2 en 3.3 alsmede de afstemming tussen de drie ambities en andere majeure ontwikkelingen in de Noordvleugel vindt plaats in de MIRT-overleggen. Desgewenst worden de monitoringsrapportages geagendeerd in het BO MIRT. In aanvulling op de MIRT-overleggen komen partijen in 2014 en 2015 minimaal een keer per jaar bij elkaar met als doel de samenhang van de drievoudige ambitie Amsterdam-Almere-Markermeer te borgen en de uitvoering daar waar nodig kracht bij te zetten. Dit overleg wordt voorgezeten door de DG Ruimte en Water van het ministerie van IenM. Eind 2015 evalueren partijen de overlegstructuur.
- d. De minister van IenM treedt op als regievoerend minister namens het Rijk. Namens de betrokken regionale partijen treedt de wethouder van Almere op als regievoerend bestuurder.
4. Partijen spreken af dat zij op onderdelen waar overheden en maatschappelijke organisaties en marktpartijen elkaar kunnen versterken de samenwerking actief zullen voortzetten. Deze samenwerking doet zich in ieder geval voor bij:
 - de uitvoering van projecten (bijvoorbeeld Almere Data Capital) en de ontwikkeling van initiatieven (bijvoorbeeld gericht op het Markermeer-IJmeer) en het benutten van kansen in het kader van de afgesproken organische en adaptieve ontwikkelingskoers;
 - het reflecteren aan de hand van de monitoringsresultaten op de samenhang tussen de drie ambities door de maatschappelijke organisaties en marktpartijen. Partijen nemen hiertoe minimaal eens in de vier jaar (gekoppeld aan de evaluatie van de uitvoeringsafspraken, zoals bedoeld onder 4.1 lid 1) het initiatief.

4 Slotbepalingen

4.1 Wijzigingen

1. Minimaal eens in de vier jaar wordt onder leiding van de minister van IenM gezien of de uitvoeringsafspraken in deze bestuursovereenkomst moeten worden gewijzigd. De eerste keer vindt dit uiterlijk in 2017 plaats.
2. Wijziging van deze bestuursovereenkomst vindt mede plaats op basis van de monitoringsrapportages en met instemming van alle partijen.
3. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken of via agendering in het BO MIRT Noord-Holland, Utrecht en Flevoland de uitvoeringsafspraken van de overeenkomst te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle partijen of een algemeen aangenomen besluit in het BO MIRT.
4. De wijziging en het in lid 3 genoemde besluit worden door het Rijk als bijlage aan de overeenkomst gehecht, gepubliceerd in de Staatscourant en op www.ruimtelijkeplannen.nl.

4.2 Geschillenregeling

1. Bij geschillen over deze overeenkomst treden partijen met elkaar in overleg. Dit overleg vindt plaats binnen drie maanden nadat een partij de wens daartoe aan de andere partijen schriftelijk heeft meegedeeld.
2. Als na zes maanden na het in lid 1 bedoelde overleg geen oplossing voor het geschil is gevonden, stellen partijen gezamenlijk een bemiddelaar aan.
3. De uitkomst van het geschil wordt vastgesteld door het BO MIRT. Indien dit leidt tot een aanpassing van de bestuursovereenkomst wordt dit door het Rijk gepubliceerd in de Staatscourant en op www.ruimtelijkeplannen.nl.

4.3 Inwerkingtreding, looptijd en beëindiging

1. Deze overeenkomst treedt in werking op de dag na de (laatste) ondertekening en loopt zolang als voor een goede uitvoering daarvan noodzakelijk is, en wordt beëindigd op:
 - a. het moment dat de beoogde 60.000 woningen in Almere zijn gebouwd ten opzichte van 2010; dan wel
 - b. het moment dat partijen gezamenlijk tot beëindiging hiertoe besluiten in het BO MIRT in het kader van wijziging van de bestuursovereenkomst.
2. Na ondertekening van deze bestuursovereenkomst wordt de zakelijke inhoud daarvan door het Rijk gepubliceerd in de Staatscourant en op www.ruimtelijkeplannen.nl.

ALDUS OVEREENGEKOMEN EN IN ACHTVOUD GETEKEND

te 's Gravenhage op 13 november 2013

.....
DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN
MILIEU
Mevrouw M.H. Schultz van Haegen - Maas
Geesteranus

.....
DE MINISTER VOOR WONEN EN
RIJKSDIENST
De heer S.A. Blok

.....
DE GEDEPUTEERDE RUIMTELIJKE
ORDENING, WATER, WIND, WONEN,
MARKERMEER-IJMEER EN EUROPA VAN DE
PROVINCIE FLEVOLAND
De heer A. Gijsberts

.....
DE GEDEPUTEERDE FINANCIËN, WEGEN,
VERKEER, VERVOER EN ZEEHAVENS VAN
DE PROVINCIE NOORD HOLLAND
Mevrouw E. Post

.....
DE GEDEPUTEERDE RUIMTELIJKE
ONTWIKKELING EN LANDELIJK GEBIED VAN
DE PROVINCIE UTRECHT TEvens
VOORZITTER NV-UTRECHT
De heer R.W. Krol

.....
DE WETHOUDER DUURZAME RUIMTELIJKE
ONTWIKKELING VAN DE GEMEENTE
ALMERE
De heer H.J.W. Mulder

.....
DE WETHOUDER RUIMTELIJKE ORDENING,
GRONDZAKEN, KLIMAAT EN BODEM VAN DE
GEMEENTE AMSTERDAM
De heer M. van Poelgeest

.....
DE PORTEFEUILLEHOUDER OPENBAAR
VERVOER VAN DE STADSREGIO
AMSTERDAM
De heer E. Wiebes

Tekst

Rijk, provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht,
de gemeenten Amsterdam en Almere en de Stadsregio Amsterdam

Layout en realisatie

Ministerie IenM en VormVijf, Den Haag

Druk

Telstar, Pijnacker

In RRAAM werken het Rijk, de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland en de gemeenten Almere en Amsterdam samen om de drievoudige ambitie op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid en ecologie in de Noordelijke Randstad vorm te geven.

November 2013

Samenwerkingsovereenkomst Eerste Fase Marker Wadden

Partijen,

De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland,

gevestigd te 's-Graveland, hierna te noemen: 'Natuurmonumenten',

rechtsgeldig vertegenwoordigd door de algemeen directeur, de heer M.G.A.C. van den Tweel.

De Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door de Minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen, handelend als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, waaronder begrepen Rijkswaterstaat, de Minister voor Wonen en Rijksdienst, de heer drs. S.A. Blok en de Staatssecretaris van Economische Zaken, mevrouw S.A.M. Dijkzema, hierna genoemd 'de Staat'.

De provincie Flevoland, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Gijsberts, gedeputeerde van de Provincie, namens Gedeputeerde Staten van Flevoland als vertegenwoordiger van de provincie Flevoland, namens de commissaris van de koning te Flevoland, gevolmachtigd op basis van artikel 176, tweede lid van de Provinciewet, hierna genoemd 'de provincie Flevoland'.

Ondertekenden hierna gezamenlijk 'Partijen'

Overwegen het volgende,

- a. Het Rijk heeft op 6 november 2009 de brief Rijksbesluiten Amsterdam-Almere-Markermeer (RAAM-brief) vastgesteld. Deze RAAM-brief verwoordt een drievoudige schaa sprong in verstedelijking, infrastructuur en ecologie. Hierbij is het principebesluit genomen voor een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) voor het Markermeer en IJmeer, dat zorgt voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Het Markermeer-IJmeer is op 23 december 2009 door het Rijk aangewezen als Natura 2000-gebied.
- b. In het kader van voornoemd TBES heeft Natuurmonumenten een initiatief ontwikkeld gericht op een gefaseerde realisatie van grootschalige natuurontwikkeling in het Markermeer: de Marker Wadden.
- c. Het initiatief van Natuurmonumenten is omarmd door de rijksoverheid. Marker Wadden maakt deel uit van ProeftuinNL binnen de topsector Water, en kan naar verwachting een bijdrage leveren aan de bevordering van de export van kennis op het punt van waterkwaliteitsverbetering en bewerking/verwerking van slib.
- d. Het Project dat onderwerp vormt van deze samenwerkingsovereenkomst betreft de realisatie van een eiland met een streefwaarde van circa 500 hectare (waarvan initieel circa 300 ha gezien het beschikbare Projectbudget) en een omringend onderwaterlandschap met slibgeulen. Om het Project te kunnen realiseren, zijn de Staat en Natuurmonumenten een samenwerking aangegaan. Op 4 februari 2013 is hiertoe een intentieverklaring gesloten (Stcrt. 2013, nr. 10683). Deze intentieverklaring is op 22 juli 2013 verlengd tot 31 december 2013. Voorts is die intentieverklaring op 20 december 2013 verlengd tot 1 juli 2014.
- e. Aangezien het de uitdrukkelijke bedoeling was dat ook andere partners zouden deelnemen aan deze samenwerking, hebben de Staat en Natuurmonumenten op 17 september 2013 een publicatie geplaatst in de Staatscourant teneinde andere partijen uit te nodigen om partner te worden in het samenwerkingsverband (Stcrt. 2013, 25889). Naar aanleiding van deze publicatie heeft de provincie Flevoland zich aangesloten bij het samenwerkingsverband voor het Project. De provincie Flevoland investeert in het Project, mede omdat met het Project wordt nagestreefd ontwikkelruimte te creëren voor toekomstige ruimtelijke economische ontwikkelingen in het Markermeer en IJmeer. Dit past binnen de systematiek die de provincie Flevoland uitwerkt voor de natuurboekhouding voor het Markermeer-IJmeer.
- f. Alle deelnemers in het samenwerkingsverband zullen voor eigen rekening en risico deelnemen (Stcrt. 2013, 25889). Ieder van hen zal een deel van de kosten voor haar rekening nemen, zulks tot maximaal het krachtens deze samenwerkingsovereenkomst beschikbaar gestelde budget.
- g. Natuurmonumenten heeft de ambitie dat het Project wordt uitgebreid en een uiteindelijke omvang krijgt van ca. 10.000 ha en wil de voorbereiding en realisatie van het Project op een zodanige wijze vormgeven, dat er uitzicht is op de realisatie van opvolgende fasen om te komen tot de Marker Wadden als bedoeld in artikel 1 van deze samenwerkingsovereenkomst.
- h. Op 20 november 2013 is de Rijksstructuurvisie RRAAM gepubliceerd. In de Rijksstructuurvisie schetst het Rijk voor het Markermeer-IJmeer een stapsgewijze invulling van het Toekomstbesten-

dig Ecologisch Systeem. Het Project wordt – samen met het project Iuwtemaatregelen Hoornse Hop en de aanleg van vispassages – als belangrijke eerste stap benoemd.

- i. Op 3 december 2013 heeft de gemeenteraad van de gemeente Lelystad het bestemmingsplan Marker Wadden vastgesteld.

Partijen willen met elkaar en ten laste van het Projectbudget samenwerken bij de voorbereiding en uitvoering van het Project en maken hiervoor de volgende afspraken.

Spreekt het volgende af,

Artikel 1 Begrippenkader

Dit begrippenkader bevat een nadere beschrijving van begrippen die in deze samenwerkingsovereenkomst worden gebruikt.

1. **Project**
De voorbereiding en realisatie van een eiland overwegend bestaande uit slikplaten en moeras met een streefwaarde van circa 500 ha (waarvan initieel ca. 300 ha gezien het beschikbare Projectbudget) en een omringend onderwaterlandschap met slibgeulen, in het Projectgebied nader aangegeven op de kaart in bijlage 1 en zoals nader omschreven in bijlage 2 (de Scope). Het aansluitend natuurbeheer en beheer en onderhoud van de gerealiseerde werken en voorzieningen na afronding van het Project maken geen deel uit van het Project en komen voor rekening van Natuurmonumenten, behoudens het in stand houden van de rand van het eiland zoals overeen te komen met de aannemende partij.
2. **Marker Wadden**
Een door Natuurmonumenten beoogde archipel van natuureilanden met bijbehorend onderwaterlandschap als bedoeld onder letter g van de considerans, verspreid over een gebied van circa 10.000 hectare, globaal gelegen tussen Lelystad en Enkhuizen.
3. **Plangebied**
Deelgebied van het Markermeer ter hoogte van de Houtribdijk ter grootte van circa 10.000 ha, zoals aangegeven op de kaart in bijlage 1.
4. **Projectbudget**
Het voor het Project beschikbare budget. Dit bestaat in ieder geval uit de door Natuurmonumenten, de staatssecretaris van EZ, de minister van IenM en de provincie Flevoland in te brengen middelen, zoals omschreven in artikel 8. Dit betreft een taakstellend budget.
5. **Projectgebied**
Deelgebied ter grootte van circa 3.300 ha binnen het Plangebied waar het Project wordt uitgevoerd, aangegeven op de kaart in bijlage 1.
6. **Projectresultaat**
Het werk dat in het kader van deze samenwerkingsovereenkomst ten laste van het Projectbudget wordt gerealiseerd, een en ander zoals nader uitgewerkt in het kader van de aanbesteding als bedoeld in artikel 2 lid 1 onder c en artikel 5 lid 4 in deze samenwerkingsovereenkomst.
7. **Scope**
De nadere omschrijving van het Project zoals opgenomen in bijlage 2.
8. **Stuurgroep**
Het overlegorgaan dat de samenwerking tussen partijen aanstuurt, waarin zitting hebben vertegenwoordigers van partijen die beschikken over een mandaat van de partij die zij vertegenwoordigen, en welk overlegorgaan aldus bevoegd is de in deze samenwerkingsovereenkomst aan dit overlegorgaan voorbehouden besluiten te nemen. De Stuurgroep is aldus de 'vergadertafel' van partijen.
9. **TBES (Toekomstbestendig Ecologisch Systeem)**
Een ecologisch systeem dat vitaal, gevarieerd en robuust is en ruimte biedt voor ruimtelijke en recreatieve ontwikkelingen in het gebied. Om te komen tot een TBES in het Markermeer-IJmeer moet invulling worden gegeven aan vier ecologische vereisten: heldere randen langs de kust, een gradiënt in slib, land-waterzones van formaat en versterkte ecologische verbindingen.
10. **Uitvoeringsorganisatie**
Een organisatie waarin Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat ieder voor eigen rekening en risico en zonder dat sprake is van enige rechtsvorm samenwerken zoals nader vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Artikel 2 Doel en reikwijdte van de samenwerkingsovereenkomst

1. Doel van deze samenwerkingsovereenkomst is onder meer het vastleggen van afspraken over de wijze waarop:
 - a) de samenwerking tussen partijen verloopt;
 - b) de aansturing van het Project plaatsvindt;

- c) de opdrachtverlening voor de realisatie van de werken en diensten van het Project plaatsvindt door middel van aanbestedingsprocedures;
 - d) het beheer van het Projectresultaat wordt geregeld; met als doel het Project voor te bereiden en te realiseren en het Projectresultaat in stand te houden.
2. De samenwerkingsovereenkomst geeft op diverse onderdelen de hoofdlijnen van de afspraken aan. Nadere uitwerking van de verschillende onderdelen zal plaatsvinden in een gelijktijdig met deze samenwerkingsovereenkomst in werking tredende uitvoeringsovereenkomst, erfpachtovereenkomst en kaderovereenkomst met het Nationaal Groenfonds.
 3. Met de ondertekening van deze samenwerkingsovereenkomst is de Projectbeslissing conform de MIRT-spelregels door de Minister van Infrastructuur en Milieu genomen.
 4. De considerans en de bijlagen vormen een integraal onderdeel van deze Samenwerkingsovereenkomst. Bij tegenstrijdigheid prevaleren de artikelen boven de considerans en de bijlagen.

Artikel 3 Doel en begrenzing van het project

1. Doelstelling van partijen is om met het Project een belangrijke eerste stap te realiseren richting het verbeteren van de ecologische kwaliteiten en recreatieve gebruiksmogelijkheden van het Markermeer en daarmee een eerste stap richting het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem. Uitgangspunt voor alle partijen is, onverminderd het voorgaande dat het Project zo wordt vormgegeven dat, binnen de kaders van het Projectbudget, een optimale bijdrage aan de N2000-doelstellingen voor het Markermeer geleverd wordt.
2. De begrenzing van het Project is weergegeven in bijlage 1 (kaart) en 2 (Scope). Bij het beschikbaar komen van aanvullend Projectbudget kunnen partijen, conform artikel 6, lid 5 en artikel 9 lid 2, de Scope aanpassen.
3. Het Projectgebied heeft een oppervlakte van circa 3.300 hectare en is weergegeven op een bij deze samenwerkingsovereenkomst behorende kaart, bijgevoegd als bijlage 1.

Artikel 4 Planning

1. Partijen onderschrijven de wens om zo spoedig mogelijk een tastbaar en zichtbaar resultaat te bereiken en het Project af te ronden, rekening houdend met een doelmatige uitvoering en afgestemd op het beschikbaar zijn van de benodigde financiële middelen en slib- en grondstromen. De streefdatum voor de afronding van het Project is 31 december 2020.
2. Nadere uitwerking van de planning vindt plaats door de Uitvoeringsorganisatie met inachtneming van de uitvoeringsovereenkomst.

Artikel 5 Verantwoordelijkheden partijen

1. Partijen spannen zich in om datgene te doen dan wel na te laten wat een voorspoedige uitvoering van het Project mogelijk maakt.
2. Partijen die tevens bevoegd gezag zijn op het terrein van planologie en/of vergunningen spannen zich in om benodigde procedures zo spoedig als mogelijk te starten na een daartoe verkregen verzoek en vervolgens voortvarend af te ronden. Het bepaalde in deze samenwerkingsovereenkomst doet geen afbreuk aan de publiekrechtelijke verplichtingen van deze partijen.
3. Binnen de samenwerking is Natuurmonumenten primair verantwoordelijk voor het werven van additionele geldmiddelen voor de realisatie van het Project. De andere partijen binnen de samenwerking ondersteunen de activiteiten van Natuurmonumenten daar waar mogelijk.
4. De Staat (en voor deze Rijkswaterstaat) zal optreden als aanbestedende dienst voor aanbestedingsplichtige overheidsopdrachten bij de realisatie van het Project.
5. Natuurmonumenten is – gelet op de verantwoordelijkheid vastgelegd in lid 3 – het gezicht van het Project naar buiten.
6. De provincie Flevoland zal zich inspannen voor het aantrekken van Europese bijdragen ten behoeve van het Project.

7. Binnen de samenwerking stimuleert de Staat en namens deze de Minister van Infrastructuur en Milieu, dat daar waar mogelijk en doelmatig, bestaande en nieuwe grondstromen maximaal kunnen worden benut voor het Project. Een nadere uitwerking van dit onderdeel wordt uitgewerkt door de Uitvoeringsorganisatie.
8. Partijen onderkennen dat monitoring van zowel de natuurbijdrage als de effecten op het watersysteem belangrijk is en zullen uiterlijk medio 2014 een gezamenlijke monitoringsstrategie vaststellen. Uitgangspunt ten aanzien van de projectgerelateerde monitoring van effecten op de natuur is dat de meerkosten ten opzichte van het reguliere monitoringsprogramma ten laste komen van het Projectbudget.

Artikel 6 Organisatie

1. De samenwerking tussen partijen wordt aangestuurd vanuit de Stuurgroep. De voorbereiding van besluiten van de Stuurgroep en de uitvoering van de overeenkomst vindt, tenzij in deze samenwerkingsovereenkomst anders is bepaald, plaats door de Uitvoeringsorganisatie.

De Stuurgroep

2. In de Stuurgroep zijn vertegenwoordigd de Staat (voor deze een vertegenwoordiger van de Minister van Infrastructuur en Milieu en een vertegenwoordiger van de Staatssecretaris van Economische Zaken), Natuurmonumenten en de Provincie Flevoland.
3. Natuurmonumenten is voorzitter van de Stuurgroep. De Uitvoeringsorganisatie is als toehoorder aanwezig bij de Stuurgroep en draagt zorg voor het secretariaat voor de Stuurgroep.
4. Besluiten binnen de Stuurgroep worden genomen op basis van unanimititeit waarbij elk der partijen één stem heeft.
5. De Stuurgroep is verantwoordelijk voor (besluitvorming over):
 - a) de aansturing van het Project ten aanzien van kwaliteit en Scope;
 - b) het (jaarlijks) vaststellen van eventuele scopewijzigingen passend binnen het kader van deze samenwerkingsovereenkomst en het Projectbudget;
 - c) de aansturing van de Uitvoeringsorganisatie;
 - d) het beheer van het Projectbudget en het aanwenden van de noodzakelijke financiële middelen daaruit door de Uitvoeringsorganisatie.
6. De Stuurgroep informeert de Stuurgroep Markermeer-IJmeer tweemaal per jaar over de voortgang van het Project.
7. Indien de Stuurgroep het niet eens wordt over de door haar te nemen besluiten wordt door partijen een bestuurlijk overleg belegd. Namens Natuurmonumenten en de Staat nemen hieraan andere personen deel dan de vertegenwoordigers in de Stuurgroep. De deelnemers aan het bestuurlijk overleg zullen beschikken over een mandaat. Indien dit overleg niet tot een oplossing leidt, is artikel 17 van toepassing.
8. Elke partij draagt de eigen kosten verbonden aan deelname aan de Stuurgroep.

De Uitvoeringsorganisatie

9. Natuurmonumenten en de Staat (en voor deze Rijkswaterstaat) sluiten een uitvoeringsovereenkomst waarin zij afspraken maken over de vormgeving van een Uitvoeringsorganisatie en de taken en bevoegdheden van deze Uitvoeringsorganisatie worden vastgelegd. Natuurmonumenten en de Staat (en voor deze Rijkswaterstaat) verbinden zich jegens elkaar en de overige partijen om bij de uitvoering te handelen conform deze samenwerkingsovereenkomst, de uitvoeringsovereenkomst en de kaderovereenkomst.
10. De kosten van de Uitvoeringsorganisatie komen ten laste van het Projectbudget, uitgezonderd de kosten van de inzet van eigen personeel of middelen door Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat (waaronder door Natuurmonumenten of Rijkswaterstaat zelf ingehuurd personeel). De Uitvoeringsorganisatie zal haar eigen kosten zo veel als mogelijk beperken.
11. De Uitvoeringsorganisatie draagt zorg voor de voorbereiding van besluiten van de Stuurgroep en draagt zorg voor het (doen) realiseren van het Project.
12. De Uitvoeringsorganisatie stelt ten behoeve van de uitvoering periodiek, doch in ieder geval eenmaal per jaar, een uitvoeringsdocument op waarin de verwachte kosten van de Uitvoeringsorganisatie, de werkzaamheden voor de komende periode en het daarvoor benodigde budget worden beschreven en legt dit, voor het eerst uiterlijk binnen drie maanden na inwerkingtreding van de Samenwerkingsovereenkomst, ter goedkeuring voor aan de Stuurgroep.
13. Na goedkeuring door de Stuurgroep van het uitvoeringsdocument of, indien daarin niet is voorzien in een bepaalde werkzaamheid, een nader besluit van de Stuurgroep, is de Uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk voor de uitvoering van de in het uitvoeringsdocument of het besluit voorziene werkzaamheden. Tot de taak van de Uitvoeringsorganisatie behoren (in het uitvoeringsdocument

op uitvoeringsniveau uit te werken en in de uitvoeringsovereenkomst vast te leggen) in ieder geval:

- a) budgetbewaking waaronder mede begrepen het geven van opdracht voor betalingen, het (doen) beheren van de Projectresultaten tot het opleverdocument als bedoeld in artikel 10 is goedgekeurd én het Projectgebied in erfpacht is uitgegeven aan Natuurmonumenten zoals bedoeld in artikel 7 lid 4;
- b) het (laten) opstellen van de benodigde aanbestedingsdocumenten;
- c) het adviseren over de door Rijkswaterstaat uit te voeren aanbesteding(en) van de in het kader van het Project te verrichten aanbestedingsplichtige werken en diensten;
- d) de aansturing van de aannemende partij en contractmanagement en risicomanagement, althans het uitoefenen van controle daarop;
- e) het opstellen van een planning;
- f) het voorbereiden van aanvragen van eventuele subsidies;
- g) het (doen) aanvragen van de benodigde vergunningen en andere publiekrechtelijke toestemmingen voor de realisatie van het Project;
- h) het opstellen van een projectplan overeenkomstig de Waterwet voor het Project;
- i) het doen van voorstellen voor de communicatie;
- j) het twee keer per jaar informeren van de Stuurgroep over de voortgang van het Project, inclusief de financiële tussenstand, een risico-rapportage en een prognose eindstand;
- k) het doen van voorstellen aan de Stuurgroep voor eventuele scopewijzigingen van het Project;
- l) het voorbereiden van en doen uitvoeren van de monitoring van natuureffecten;
- m) het, na realisatie, opleveren van het Project aan partijen.

Artikel 7 Beheer Projectresultaat

1. Het Projectresultaat wordt tot afronding van het Project ten behoeve van partijen beheerd en bewaakt door de Uitvoeringsorganisatie;
2. De Staat draagt er als eigenaar van het Projectgebied zorg voor dat het Projectgebied beschikbaar is voor de uitvoering van het Project.
3. De Staat zal het Projectgebied in erfpacht uitgeven aan Natuurmonumenten op basis van een (obligatoire) erfpachtovereenkomst die gelijktijdig met deze samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten. De erfpachtcanon zal marktconform zijn en gebaseerd zijn op een onafhankelijke taxatie.
4. Het recht van erfpacht zal gevestigd worden op de eerste werkdag na oplevering door de aannemende partij aan de aanbestedende dienst (Rijkswaterstaat) van in het kader van het Project aanbestede hoofdwerk bestaande uit een eiland, omliggend onderwaterlandschap met slibgeulen. Vanaf dat moment zijn het beheer en onderhoud voor rekening van Natuurmonumenten. De hiermee gemoeide kosten vallen buiten het Projectbudget.
5. Ten behoeve van de oplevering van het Projectresultaat stelt de Uitvoeringsorganisatie een door de Stuurgroep goed te keuren opleverdocument op als bedoeld in artikel 10. Het aspect instandhouding ('maintain') van de rand van het eiland zoals opgenomen in het na aanbesteding te sluiten Design-Build-Maintain-contract (als bedoeld in artikel 5 lid 4) met de aannemer zal bij het vestigen van het erfpachtrecht aan Natuurmonumenten worden overgedragen (door contractovername). De Staat (en voor deze Rijkswaterstaat) zal in het contract met de aannemer bepalen dat de aannemer aan deze contractovername medewerking zal dienen te verlenen. Het onderdeel 'maintain' van de rand van het eiland komt ten laste van de door Natuurmonumenten geleverde bijdrage aan het Projectbudget.
6. Het Project is afgerond als het Projectresultaat is gerealiseerd, het opleverdocument als bedoeld in artikel 10 door de Stuurgroep is goedgekeurd en het Project financieel is afgewikkeld. De Stuurgroep zal alsdan een besluit nemen dat het Project is afgerond en partijen zullen dan de samenwerkingsovereenkomst, uitvoeringsovereenkomst en kaderovereenkomst beëindigen.

Artikel 8 Financiële afspraken

1. Partijen komen overeen dat zij de volgende financiële investering plegen ten behoeve van de kosten van de voorbereiding en aanleg van het Project:
 - a. Natuurmonumenten € 15 miljoen incl. BTW;
 - b. de Staat (EZ) € 15 miljoen incl. BTW;
 - c. de Staat (IenM) € 15 miljoen incl. BTW;
 - d. de provincie Flevoland incidenteel € 1 miljoen incl. BTW per direct en € 2,5 miljoen incl. BTW als resterende inspanningsverplichting.

2. De provincie Flevoland faciliteert aanvullend op het bepaalde onder lid 1 onder d de huisvesting van de Uitvoeringsorganisatie door het beschikbaar stellen van werkplekken.
3. De provincie Flevoland geeft met de investering bedoeld in het eerste lid onderdeel d de randvoorwaarde mee dat de bijdrage van de provincie bestemd is voor de realisatie van het Project en niet voor monitoring van de natuureffecten.
4. Om bij inwerkingtreding van de samenwerkingsovereenkomst tot een gegarandeerd Projectbudget van € 50 miljoen incl. BTW te komen draagt Natuurmonumenten naast de in het eerste lid benoemde investering aanvullend hierop € 1,5 miljoen incl. BTW bij aan de voorbereiding en aanleg van het Project.
5. Voorts staat Natuurmonumenten garant voor een bedrag van € 2,5 miljoen incl. BTW indien dit nodig is om te komen tot een aanvulling van het Projectbudget tot € 50 miljoen incl. BTW. Deze garantie geldt voor de situatie dat het tekort nog niet is gedekt uit extra bijdragen van andere partijen. De garantstelling is nooit hoger dan € 2,5 miljoen incl. BTW. De omvang van de garantstelling neemt evenredig af met het beschikbaar komen van bijdragen van andere partijen en vervalt geheel zodra het Projectbudget van € 50 miljoen incl. BTW beschikbaar is.
6. Gelijktijdig met deze samenwerkingsovereenkomst sluiten partijen een kaderovereenkomst met het Nationaal Groenfonds. In deze kaderovereenkomst worden afspraken vastgelegd tussen partijen en het Nationaal Groenfonds over de financiële administratie van het Projectbudget.
7. Partijen komen overeen dat alle in lid 1 genoemde investeringsbedragen na aftrek van de in lid 12 en lid 13 beschreven voorbereidingskosten, voor het Project bijeen gebracht worden bij het Nationaal Groenfonds.
8. Het overboeken van de investeringsbedragen als bedoeld in lid 1 van Natuurmonumenten, van de Staat (door de Staatssecretaris van EZ en door de Minister van IenM) en de Provincie Flevoland (vooralsnog € 1 miljoen conform lid 1) geschiedt binnen een halfjaar na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst op de door het Nationaal Groenfonds te Hoevelaken conform de Kaderovereenkomst beheerde rekening van partijen.
9. Voor de uitvoering van de taken genoemd in artikel 6 kan de Uitvoeringsorganisatie beschikken over het Projectbudget voor zover de aanwending is voorzien in het uitvoeringsdocument.
10. Ten behoeve van het financieel rendement wordt in het kader van optimaal budgetbeheer de financiële investering van partijen tijdens de realisatie van het Project volgtijdelijk als volgt belast: eerst het budgetdeel van de Staat en overige publieke partijen en vervolgens dat van Natuurmonumenten en eventuele aanvullende private partijen. Deze vorm van uitputting van het Projectbudget vormt een werkafpraak en heeft geen gevolgen voor de verplichtingen van partijen bij beëindiging van de samenwerking als bedoeld in artikel 13.
11. Iedere partij draagt zelf de kosten die zij met betrekking tot het Project tot de datum van ondertekening van deze samenwerkingsovereenkomst heeft gemaakt, met uitzondering van de voorbereidingskosten zoals benoemd in dit artikel onder lid 12.
12. Ten laste van het budget van Natuurmonumenten en de Staat zijn voorafgaand aan ondertekening van deze samenwerkingsovereenkomst reeds voorbereidingskosten gemaakt en verplichtingen aangegaan. Deze voorbereidingskosten en verplichtingen worden, voor zover dit niet de inzet van eigen personeel en/of middelen betreft, na goedkeuring door de Stuurgroep, ten laste van het Projectbudget gebracht.
13. Indien er na afronding van het Project en na aftrek van het resterende rendement op de private investeringen middelen resteren, vloeien deze resterende middelen terug naar de partijen in de verhouding van hun inbreng. Het resterende rendement op private middelen vloeit terug naar Natuurmonumenten dan wel naar de partij die deze private middelen heeft ingebracht.
14. Nadeelcompensatie of planschade komt voor rekening van het Projectbudget.

Artikel 9 Beheersing en verdeling van risico's

1. De Uitvoeringsorganisatie legt een eventuele wijziging van de Scope van het Project ter goedkeuring voor aan de Stuurgroep voorzien in een raming via de standaard systematiek SSK voor kostenraming en uitvoeringsplanning. In de raming en planning dient rekening te worden

gehouden met voorziene en onvoorziene risico's die verband houden met de betreffende wijziging van deze Scope.

2. De Stuurgroep stelt de aangepaste Scope, de planning en het bijbehorende taakstellende budget vast. Ter dekking van de financiële voorziene en onvoorziene risico's wordt een post 'onvoorzien' gevormd. De post onvoorzien maakt deel uit van het Projectbudget.
3. Ter beperking van financiële risico's zal de Uitvoeringsorganisatie op geen enkel moment een financiële verplichting aangaan die groter is dan het vrij beschikbare budget zoals opgenomen in het door de Stuurgroep goedgekeurde uitvoeringsdocument.
4. De Uitvoeringsorganisatie voert actief risicomanagement teneinde de financiële risico's tot een minimum te beperken, zulks onder meer door het opnemen van een risicoreservering in de raming voor het aan te besteden werk als bedoeld in artikel 6 lid 13 onder c. Indien de prognose eindstand op enig moment het Projectbudget overstijgt, rapporteert de Uitvoeringsorganisatie dit, binnen een maand, aan de Stuurgroep en doet ze voorstellen ter beheersing van de risico's zodat prognose en budget weer met elkaar in evenwicht geraken.
5. In geval van optreden van risico's waarbij gekozen kan worden voor beheersmaatregelen die tot hogere kosten leiden of voor beheersmaatregelen die tot een lagere doelrealisatie leiden, wordt in beginsel gekozen voor maatregelen die tot een lagere doelrealisatie leiden.
6. Partijen onderschrijven dat lid 2 tot en met lid 5 erop zijn gericht dat er op geen enkel moment meer geld van een partij wordt gevraagd dan de investering van de betreffende partij als bedoeld artikel 8. Mochten er alsnog risico's optreden die niet binnen het Projectbudget en/of niet met het verkleinen van de Scope of andere maatregelen kunnen worden opgevangen (het restrisico), dragen de partijen de financiële consequenties van deze restrisico's conform de verhouding van hun inbreng, zoals beschreven in artikel 8 lid 1. De aanvullende middelen uit artikel 8 lid 2, 4 en/of 5 tellen dus niet mee voor de toedeling van het restrisico.

Artikel 10 Verantwoording

1. In de realisatiefase rapporteert de Uitvoeringsorganisatie minimaal 2 keer per jaar aan de Stuurgroep over de voortgang van het project en in het bijzonder over:
 - a. de aangegane verplichtingen, de gerealiseerde uitgaven, de onttrekkingen aan de post onvoorzien en de prognose eindstand;
 - b. de gerealiseerde doelen, mijlpalen en hectares;
 - c. de kwaliteitsborging en het risicomanagement.
2. Na afloop van het Project stelt de Uitvoeringsorganisatie een opleverdocument op van de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst en van de behaalde resultaten. Dit opleverdocument wordt uiterlijk 3 maanden na oplevering van het Project door de aannemende partij aan Rijkswaterstaat ter vaststelling aangeboden aan de Stuurgroep.

Artikel 11 Communicatie

1. De Uitvoeringsorganisatie stelt een gezamenlijk overkoepelend communicatieplan op waarin met betrekking tot de externe communicatie is opgenomen welke boodschappen door welke partijen naar welke doelgroepen en met welke middelen worden gecommuniceerd en legt dit ter besluitvorming voor aan de Stuurgroep.
2. Partijen afzonderlijk zullen, rekening houdend met elkaars gerechtvaardigde belangen, de communicatieboodschap van de andere partijen ondersteunen met betrekking tot het Project.
3. Het communicatieplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Stuurgroep inclusief een inschatting van de kosten.

Artikel 12 Duur overeenkomst

Deze samenwerkingsovereenkomst treedt in werking na ondertekening ervan door alle partijen en eindigt als het Projectresultaat is gerealiseerd, het opleverdocument als bedoeld in artikel 10 door de Stuurgroep is goedgekeurd, het Project financieel is afgewikkeld en de Stuurgroep een beëindigingsbesluit heeft genomen als bedoeld in artikel 7 lid 6 of zoveel eerder als deze samenwerkingsovereenkomst tussentijds op grond van het bepaalde in artikel 13 wordt beëindigd.

Artikel 13 Tussentijdse beëindiging en financiële gevolgen voor het projectbudget

1. Tussentijdse beëindiging van de samenwerking door een partij is slechts mogelijk op basis van een unanieme beslissing van alle partijen die deelnemen in de samenwerkingsovereenkomst of op grond van het bepaalde in dit artikel. Partijen sluiten de mogelijkheid van opzegging nadrukkelijk uit.
2. Elke partij is gerechtigd om de overeenkomst te ontbinden voor wat betreft haar aandeel in de samenwerking indien ten gevolge van onvoorziene omstandigheden als bedoeld in artikel 6: 258 BW voortzetting van de samenwerking naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet van de betreffende partij verwacht kan worden. Ontbinding dient overeengekomen te worden en bij gebreke van overeenstemming in rechte gevorderd te worden. Partijen sluiten de mogelijkheid van buitengerechtelijke ontbinding op grond van het in dit lid bepaalde uit. Onder een onvoorziene omstandigheid verstaan partijen (ook doch niet uitsluitend) wets- of beleidswijzigingen van zwaarwegende aard (besluiten tot stand gekomen na democratische besluitvorming of besluiten om te voorzien in een noodsituatie) die in de weg staan aan voortzetting van de samenwerking, ook als deze wets- of beleidswijziging is geïnitieerd door (de organen) van een der partijen.
3. Indien een der partijen tekortschiet in de nakoming van deze samenwerkingsovereenkomst en deze partij in verzuim verkeert, zijn de overige partijen gerechtigd om op basis van een unaniem besluit de samenwerkingsovereenkomst met die partij (gerechtelijk of buitengerechtelijk) te ontbinden, tenzij de tekortkoming gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis deze ontbinding met haar gevolgen niet rechtvaardigt.
4. Indien de ontbinding jegens een of meer partijen met zich brengt dat voortzetting van de samenwerking door de overige partijen van een of meer van die overige partijen naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet gevegd kan worden, kan die partij of kunnen die overige partijen eveneens overgaan tot ontbinding voor hun aandeel in de samenwerking. De regeling van lid 2, uitgezonderd de laatste volzin van dat lid, is op deze ontbindingsmogelijkheid van toepassing.
5. Bij tussentijds ontbinding op grond van het bepaalde in lid 2 en/of lid 4 kan de meest gerede partij, indien partijen daaromtrent geen overeenstemming bereiken, de rechter verzoeken om, onverminderd het bepaalde in lid 9, de financiële gevolgen van de ontbinding voor het resterende Project-budget vast te stellen.
6. Bij tussentijdse ontbinding op grond van het bepaalde in lid 3 blijven, tenzij de rechter op vordering van de tekortschietende partij anders oordeelt, de door de tekortschietende partij in het Projectbudget ingebrachte middelen beschikbaar voor het Project indien het Project door een of meer van de overige partijen wordt voortgezet. Indien de overeenkomst op grond van lid 3 door alle partijen wordt ontbonden, is het bepaalde in lid 5 van overeenkomstige toepassing.
7. Indien deze samenwerkingsovereenkomst niet of niet verder uitgevoerd kan of mag worden op grond van een rechterlijke uitspraak of beschikking van de Europese Commissie treden partijen in overleg om te bezien of deze samenwerkingsovereenkomst zodanig aangepast kan worden dat aan de uitspraak of de beschikking tegemoetgekomen kan worden. Indien partijen hierover geen overeenstemming bereiken, is het bepaalde in artikel 17 lid 2 en 3 van toepassing. Indien in rechte (een voorlopige voorziening in kort geding indien binnen een halfjaar na de uitspraak in eerste aanleg in die kortgedingprocedure geen bodemprocedure is gestart en in de andere gevallen een uitspraak in een bodemprocedure) onherroepelijk is vastgesteld dat deze samenwerkingsovereenkomst niet of niet verder uitgevoerd kan worden, is elk der partijen bevoegd om deze samenwerkingsovereenkomst te ontbinden. Het bepaalde in lid 5 is op deze ontbinding van overeenkomstige toepassing.
8. Indien deze samenwerkingsovereenkomst wordt ontbonden, leidt dit voor de betreffende partij(en) ook tot ontbinding van de kaderovereenkomst en, indien een der partijen Natuurmonumenten of de Staat is, ontbinding van de uitvoeringsovereenkomst. Na ontbinding kan een partij, niet zijnde Natuurmonumenten of de Staat, jegens wie deze samenwerkingsovereenkomst is ontbonden geen aanspraken meer doen gelden die voortvloeien uit de uitvoeringsovereenkomst.
9. Het in dit artikel bepaalde laat het recht van partijen om schadevergoeding te vorderen van een andere partij voor de schade die een gevolg is van een toerekenbare tekortkoming in de nakoming door die andere partij, onverlet.

Artikel 14 Wijziging

1. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken de samenwerkingsovereenkomst te

wijzigen. De wijziging behoeft de voorafgaande schriftelijke instemming van alle partijen.

2. Partijen treden in overleg binnen 4 weken nadat een partij de wens daartoe aan de andere partijen schriftelijk heeft meegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden als bijlage aan de samenwerkingsovereenkomst gehecht.

Artikel 15 Verzuim en overmacht

1. Tenzij nakoming blijvend of tijdelijk onmogelijk is, treedt verzuim eerst in nadat een partij schriftelijk en bij aangetekend schrijven in gebreke is gesteld en een redelijke termijn is gegund om haar verplichtingen alsnog na te komen.
2. Onder overmacht wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen, ziekte van personeel en tekortschieten van ingeschakelde derde partijen.

Artikel 16 Toetredingsregeling

1. Nieuwe partijen kunnen toetreden tot deze samenwerkingsovereenkomst na instemming van alle partijen die op dat moment in de samenwerkingsovereenkomst participeren. Een toetredende partij moet daarbij aan dezelfde voorwaarden voldoen als gesteld in de publicatie van 17 september 2013, zie bijlage 3.
2. Een toetredende partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan de Stuurgroep. Zodra partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding en de toetredende partij zich, al dan niet onder nadere voorwaarden, schriftelijk jegens de overige partijen heeft verbonden aan deze samenwerkingsovereenkomst en de overige partijen dit schriftelijk hebben aanvaard, ontvangt de toetredende partij de status van partij bij de samenwerkingsovereenkomst en gelden voor die partij de voor haar uit deze samenwerkingsovereenkomst en eventueel de nadere voorwaarden voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan deze samenwerkingsovereenkomst gehecht.

Artikel 17 Geschillen

1. Geschillen met betrekking tot deze samenwerkingsovereenkomst worden in eerste instantie in gezamenlijk overleg opgelost.
2. Indien het gezamenlijk overleg niet tot overeenstemming leidt, wordt mediation ingezet overeenkomstig het reglement van het Nederlands Mediation Instituut te Rotterdam.
3. Indien het onmogelijk is gebleken een geschil met behulp van mediation op te lossen, wordt het geschil beslecht door de bevoegde rechter te 's-Gravenhage.

Artikel 18 Slotbepalingen en overige zaken

1. Het overdragen van rechten of verplichtingen of bezwaren van rechten (waaronder doch niet uitsluitend het vestigen van bijvoorbeeld stil pandrecht) uit deze samenwerkingsovereenkomst is slechts mogelijk na voorafgaande schriftelijke instemming van alle partijen.
2. De eigendom van en het intellectueel eigendomsrecht en/of het auteursrecht op producten, producties, processen, werkwijzen en andere zaken die in het kader van deze samenwerking tot stand zijn gekomen berust indien en voor zover dat niet berust bij derden bij partijen gezamenlijk. Nadat de samenwerking is beëindigd, komen de hier bedoelde eigendommen/rechten te berusten bij de partijen die in redelijkheid als daartoe de meest gereede kunnen worden beschouwd. Partijen zullen medewerking verlenen aan eventueel benodigde rechtshandelingen om de eigendom en/of de rechten over te dragen.

Artikel 19 Uitbreiding Project

Natuurmonumenten wil het Project stapsgewijs uitbreiden tot de Marker Wadden, zodanig dat op termijn het totale Plangebied wordt aangewend voor natuurbehoud en natuurcreatie. In verband daarmee zal de Staat (RVOB) zich, behoudens wets- of beleidswijzigingen van zwaarwegende aard (besluiten tot stand gekomen na democratische besluitvorming of besluiten om te voorzien in een

noodsituatie) die daaraan in de weg staan, ook als deze wets- of beleidswijziging is geïnitieerd door (de organen van) een der partijen, inspannen om, naast het Projectgebied ook de rest van het Plangebied aan Natuurmonumenten in erfpacht uit te geven. De Staat (RWS) zal aan voornoemde uitgifte medewerking verlenen, indien naar het oordeel van de Staat:

- het waterstaatkundig beheer dit toelaat,
- de kansen voldoende potentie hebben, én
- de financiering op orde is.

Voormelde verplichting geldt voor de duur van deze samenwerkingsovereenkomst en na vestiging van het erfpachtrecht als bedoeld in artikel 7 lid 3, voor de duur van dit erfpachtrecht en eindigt derhalve na vestiging van het erfpachtrecht en niet na beëindiging van deze samenwerkingsovereenkomst als bedoeld in artikel 7 lid 6.

Artikel 20 Volgorde overeenkomsten en inwerkingtreding

1. De hoofdlijnen van de afspraken over het Project zijn verankerd in de Samenwerkingsovereenkomst. Een nadere uitwerking van verschillende onderdelen van de Samenwerkingsovereenkomst heeft plaatsgevonden in de Uitvoeringsovereenkomst, Kaderovereenkomst en Erfpachtovereenkomst. Bij tegenstrijdigheden tussen de voornoemde overeenkomsten is het bepaalde in de overeenkomsten in de volgende volgorde leidend:
 - a. Samenwerkingsovereenkomst;
 - b. Uitvoeringsovereenkomst;
 - c. Kaderovereenkomst;
 - d. Erfpachtovereenkomst, uitgezonderd hetgeen daarin tussen de Staat en Natuurmonumenten is overeengekomen omtrent de vergoeding voor Natuurmonumenten bij voortijdige beëindiging van de erfpacht of de erfpachtovereenkomst. Deze afspraken prevaleren tussen de Staat en Natuurmonumenten boven de voornoemde overeenkomsten.
2. Deze overeenkomst treedt in werking na ondertekening door alle partijen doch niet eerder dan dat de Uitvoeringsovereenkomst, Kaderovereenkomst en de Erfpachtovereenkomst door alle bij die overeenkomsten betrokken partijen zijn getekend.

Artikel 21 Publicatie in Staatscourant

1. Na ondertekening van deze samenwerkingsovereenkomst wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.
2. Bij wijzigingen in de samenwerkingsovereenkomst vindt het eerste lid overeenkomstige toepassing.
3. Van toetreden of ontbinden wordt melding gemaakt in de Staatscourant.

Aldus overeengekomen op 13 maart 2014 door:

*M.G.A.C. van den Tweel,
Algemeen directeur Natuurmonumenten*

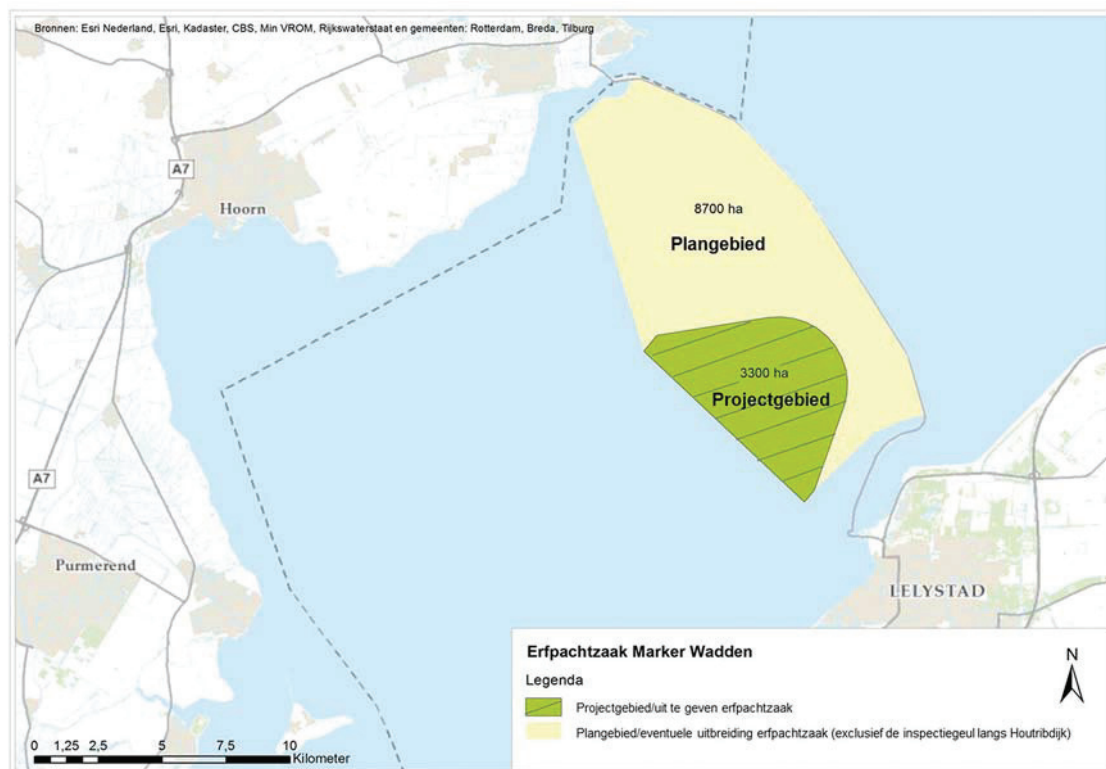
*M.H. Schultz van Haegen,
De Minister van Infrastructuur en Milieu*

*S.A.M. Dijkema,
Staatssecretaris van Economische Zaken*

*S.A. Blok,
De Minister voor Wonen en Rijksdienst*

*A. Gijsberts,
Gedeputeerde van de Provincie Flevoland*

BIJLAGE 1 PROJECTGEBIED EERSTE FASE MARKER WADDEN EN HET GEHELE PLANGEBIED.

BIJLAGE 2 SCOPE EERSTE FASE MARKER WADDEN

Projectresultaten eerste fase

Het is de ambitie om met de eerste fase Marker Wadden, in de periode tot 2020, een zo groot mogelijk areaal moeraseiland te realiseren, alsmede een onderwaterlandschap dat slib invangt. Bij het nagestreefde projectbudget van M€ 75 kan naar verwachting ongeveer 500 ha natuureiland gerealiseerd worden, in samenhang met maatregelen gericht op het invangen en vastleggen van slib rond het eiland en in de luwte.

Met het beschikbare projectbudget van M€ 50 zal naar verwachting het volgende gerealiseerd kunnen worden op basis van het referentieontwerp:

- Een totaal oppervlak van het natuureiland van ongeveer 300 ha. Daarvan is 225 ha natuurgebied, 25 ha open depotruimte ten behoeve van ontvangen van slib en holocene materiaal, 50 ha is rand. Het natuurgebied bestaat uit moeras; een combinatie van plasdras habitat en ondiep water. De rand kan ook natuurwaarde hebben, maar dat is afhankelijk van het ontwerp.
- Het eiland ligt grotendeels op een hoogte van +/- 20 cm rond het zomerpeil (NAP -20 cm).
- Het eiland heeft een zandplateau van 1 ha op 1,30 m +NAP (1,50 m +zomerpeil).
- Daarnaast worden slibgeulen van ongeveer 55 ha en zandwinputten van ongeveer 35 ha gemaakt.
- Circa 0,6 miljoen m³ slib¹ dat in de eerste 5 jaren sedimenteert in de slibgeulen, wordt verwerkt in ongeveer 10 ha natuurgebied op het eiland.
- Recreatiehaven voor maximaal 25 plaatsen t.b.v. 22 plezierjachten, 3 Bruine-Vlootschepen en 1 rondvaartboot.
- Voetpad over het veilig begaanbare deel van het eiland.
- Civieltechnisch beheer en onderhoud van de rand van het natuureiland inclusief eventuele beschermingsstructuren tot 10 jaar na oplevering van het eiland.
- Creëren van een onderwaterlandschap rond het eiland.
- Monitoring van het proces van invangen en vastleggen van slib incl. evaluatie als onderdeel van de nader te maken afspraken volgens artikel 5.8 van de samenwerkingsovereenkomst.
- Projectgerelateerde monitoring van effecten op de natuur.
- Kennis over verwerken van slib en ander zacht materiaal voor volgende fasen.

Neveneffecten van het project

- Slib opgenomen c.q. afgedekt op de ontgravings- en verwerkingslocatie: 1 miljoen m³ als deel van de werkzaamheden.
- Slib geïmmobiliseerd in de luwte van het eiland aan de noordoostzijde na 5 jaar bij een eiland van 250 ha: 4 miljoen m³ (berekend met een slibmodel). Dit is een natuurlijk proces. Deze sedimentatie zet na oplevering nog geruime tijd door. Na 15 jaar is in totaal vanaf de start ca. 20 miljoen m³ geïmmobiliseerd door afdekking, sedimentatie in putten, geulen en in de luwte achter het eiland. Dit is aanvullend op het slib dat actief in het natuureiland verwerkt wordt.

Uitgangspunten

- Het Project wordt zo vormgegeven dat het, binnen de gegeven (financiële) randvoorwaarden, een optimale bijdrage levert aan de N2000-doelstellingen voor het Markermeer.
- Locatie van natuureiland ligt vast in het bestemmingsplan, er is wel ruimte voor optimalisatie (honderden meters).
- Gegadigden wordt gevraagd een plan te maken voor een zo groot mogelijk aan te leggen areaal bij een gegeven opdrachtsom.
- Natuurmonumenten is vanaf de oplevering verantwoordelijk voor het natuurbeheer van dat gebied.
- Het realisatiecontract is beoogd zó te worden vormgegeven dat het totale budget voor het Project (dus niet alleen het budget t.b.v. het realisatiecontract) kan worden opgehoogd tot M € 75.
- Het realisatiecontract is beoogd zó te worden vormgegeven dat bij het optreden van onvoorziene risico's kan worden gekozen voor een kleinere omvang van het project om overschrijding van het projectbudget te voorkomen.
- Partijen streven ernaar dat een deel van het gebied spoedig toegankelijk is voor het publiek. Daarom wordt een mijlpaal opgenomen voor 100 ha natuureiland binnen 3 jaar na gunning. Daarvan is beoogd een klein deel te voet begaanbaar te laten zijn en een haven te realiseren met afmeergelegenheid voor gelijktijdig gebruik door 1 rondvaartboot (passagiers moeten van de

¹ Omdat slib beweeglijk is, en op sedimentatielocaties zoals in zandwinputten na verloop van tijd consolideert (verdicht) onder druk van de bovenliggende lagen, is het werkelijke volume moeilijk te bepalen. Bij de genoemde volumes is de dichtheid 1.200 kg/m³.

rondvaartboot te voet en met droge voeten aan land kunnen gaan) en afmeergelegenheid voor 3 Bruine-Vlootschepen en 22 recreatieschepen.

- Beoogd is om op het begaanbare deel 3 jaar na gunning een bezoekerscentrum te kunnen realiseren door Natuurmonumenten.
- Het streven is om van de eerste 100 ha natuureiland circa 2 ha aan te leggen met slib dat is ingevangen in de slibgeulen en/of de zandwinput.
- Het streven is om het totale natuureiland uiterlijk 31 december 2020 op te leveren. Van dit totale areaal is beoogd minimaal 10 ha met slib uit de slibgeulen en zandwinputten aan te leggen.
- De sedimentatie ten noordoosten van het natuureiland is een natuurlijk proces. Bij de aanleg van Marker Wadden worden daarom eisen gesteld aan de lengte- en breedteverhouding waardoor een voldoende groot luwtegebied ontstaat.
- Direct na start van het project, al tijdens de 5 jaar aanlegperiode, is beoogd dat het Project een interessant en uitnodigend project is voor recreanten met daarop gerichte voorzieningen.

Randvoorwaarden

- De totale uitgaven voor het Project mogen het beschikbare Projectbudget van M€ 50 niet overschrijden.

Project Afbakening

Tot het project behoren onder meer niet:

- De realisatie van een bezoekerscentrum op het publiek toegankelijke terrein.
- De aanleg van voorzieningen in de haven, zoals elektriciteit, drinkwater en afvalinname.
- Het natuurbeheer voor het natuureiland. Dit is de verantwoordelijkheid van Natuurmonumenten.
- De fondsenwerving voor het bijeenbrengen van het beoogde budget van M€ 50 tot M€ 75.
- De onderlinge afstemming over het natuur- en waterbeleid rond het Markermeer en daarbuiten.

BIJLAGE 3 PUBLICATIE 17 SEPTEMBER

Staatscourant nummer 25889 van 17 september 2013.

Statengriffie

Staten- en commissieadviseur: Mariska Veldhoen, veldhoenm@noord-holland.nl, 023 514 5342

Statencommissie Ruimte, Wonen en Water, 27 oktober 2016

Agendapunt: 5 a

Onderwerp: Voordracht Marker Wadden

Fase BOB-proces: Besluitvorming

Inhoud

Wat wordt er van de commissie gevraagd?

Advies aan PS uit te brengen op het voorstel van GS om **naast** het GS voorstel van 30 augustus om 1 miljoen voor Marker Wadden beschikbaar te stellen uit de algemene middelen bij de Begroting 2017 (Ter besluitvorming aan PS d.d. 7 november 2016), **onder voorwaarden** €1.757.375 beschikbaar te stellen ten laste van **Reserve Groen**, en € 742.625 te **heralloceren** (€ 398.181 uit TWIN-H, Integrale ILG projecten; €230.482 uit Actieprogramma 2010, Zwakke Schakels 2014; €113.962 uit TWIN-H, Proces/onderzoek Deltaprogramma / Identiteit Kustplaatsen).

Proces

Wat is de historie van dit onderwerp?

- PS hebben op 12 mei 2012 besloten om 1,5 miljoen beschikbaar te stellen voor Project Marker Wadden
- GS hebben op 12 december 2013 PS schriftelijk geïnformeerd over de bestuursovereenkomst Rijks-Regio-Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM)
- PS hebben bij behandeling van de Kaderbrief 2017 op 27 juni 2016 met de aangenomen motie 25 GS opdracht gegeven om voorrang te geven aan het uitvoerings-gereed maken van enkele projecten, waaronder de Marker Wadden en PS hierbij te betrekken. Met deze voordracht wordt invulling aan die motie gegeven.

Hoe gaat het na de behandeling in de commissie verder?

PS stellen de lijst van subsidies buiten de uitvoeringsregeling bij de 1e begrotingswijziging 2017 vast.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 20 september 2016

Onderwerp: Bijdrage aan project Marker Wadden

Kenmerk: 835237

Bijlagen:

1. Bestuursovereenkomst RRAAM, november 2013.
2. Samenwerkingsovereenkomst Marker Wadden, november 2014.

1. Inleiding

Provinciale Staten hebben op 27 juni 2016 bij de behandeling van de Kaderbrief 2017 GS bij motie 25/27-06-2016 verzocht om:

- prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van o.a. het project Marker Wadden,
- voorstellen hiervoor zo snel mogelijk aan PS voor te leggen, bij voorkeur bij de begroting van 2017,
- bij het project Marker Wadden Provinciale Staten actief te betrekken bij ontwikkelingen, nut en noodzaak, consequenties en de financiering.

In deze voordracht geven wij gevolg aan deze motie door u te informeren over het project Marker Wadden en de belangen van Noord-Holland in dit project en door u een voorstel voor te leggen voor de financiering van een provinciale bijdrage – onder voorwaarden – aan het project.

Het project Marker Wadden vloeit voort uit de RRAAM-bestuursovereenkomst (Rijk-Regio-Amsterdam-Almere-Markermeer) van november 2013 van Rijk en regionale partijen (w.o. provincie Noord-Holland) over het realiseren van de RRAAM-doelen voor woningbouw, infrastructuur en natuurontwikkeling. Deze is ter informatie bijgevoegd (bijlage 1). Over deze bestuursovereenkomst hebben wij u op 12 december 2013 schriftelijk geïnformeerd (kenmerk 263829/283188). In deze overeenkomst is over de Marker Wadden het volgende afgesproken:

Partijen onderschrijven de keuze voor de luwtmaatregelen Hoornse Hop en de 1e fase van het project Marker Wadden, als eerste stappen naar een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) Markermeer-IJmeer.

Het Rijk draagt - onder voorwaarde dat ook derden voldoende meefinancieren - € 30 miljoen bij aan de 1e fase van het project Marker Wadden. Aanvullende middelen van derden zijn echter nog nodig.

Een bijdrage van provincie Noord-Holland aan Marker Wadden is niet in deze overeenkomst opgenomen. Wel is daarin afgesproken dat Noord-Holland € 1,5 miljoen bijdraagt aan het project luwtmaatregelen Hoornse Hop. In de PS-vergadering van 7 mei 2012 heeft u besloten deze bijdrage van € 1,5 miljoen voor dit project – onder voorwaarden – beschikbaar te stellen.

2. Doelstellingen

Doel en werking Marker Wadden.

In het RRAAM-traject zijn o.a. de natuurwaarden van het Markermeer-IJmeer uitgebreid onderzocht. Geconstateerd is dat deze nog op veel punten beneden de maat zijn. Daartoe is het concept van het zgn. Toekomstbestendig Ecologisch Systeem ontwikkeld. Dit systeem heeft een horizon die verder reikt dan de (rijks)doelstellingen van N2000. Het richt zich op natuur die zo robuust is dat gewenste en toekomstige ruimtelijk-economische ontwikkelingen - ook binnen de Natura2000-status - mogelijk zijn, zoals recreatie, bedrijvigheid, toerisme en op termijn mogelijk woningbouw en infrastructuur.

Marker Wadden is het grootste project in de ontwikkeling van dit Toekomstbestendig Ecologisch Systeem. Het project beoogt 740 ha moerasnatuur en 800 ha onderwaternatuur (luwte) op te leveren, beperkt het slibprobleem in het Markermeer-IJmeer met ongeveer 20%, versterkt de natuurwaarden, verhoogt de ecologische productiviteit en de waterkwaliteit. Voor het project is een samenwerkingsverband opgericht door het Rijk, provincie Flevoland en Vereniging Natuurmonumenten. Deze laatste heeft daarin de ambitie uitgesproken dat het project wordt uitgebreid zodra dit mogelijk wordt, daarom noemen ze het 1^e fase. Deze bestaat uit 5 eilanden, plus verondiepingen onder water daaromheen. Zie de illustraties aan het eind van deze voordracht. Het totaal van 5 eilanden kan in 2017 klaar zijn. Alle procedures zijn gevolgd en vergunningen zijn aanwezig.

Urgentie.

De urgentie voor snelle realisering is groot. Het 1^e van de 5 beoogde eilanden wordt momenteel opgespoten. Dit najaar, met vervolg in 2017, kan Boskalis met het aanwezige grote materieel aansluitend de andere vier eilanden opspuiten voor aanzienlijk lagere kosten (zie Financiering). Om dit mogelijk te maken is financiering uiterlijk begin 2017 nodig.

Onderbouwing voorgesteld besluit.

Het project Marker Wadden draagt voor Noord-Holland bij aan natuur, recreatie, waterkwaliteit en economische ontwikkelruimte.

Bijdrage aan natuur, slibprobleem en waterkwaliteit

Marker Wadden leidt tot verhoging van de natuur- en waterkwaliteit in het Markermeer-IJmeer en in omliggende gebieden. Uitgebreid onderzoek naar het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem heeft geleid tot vier hoofddoelen om de sterke achteruitgang van de natuur in het Markermeer-IJmeer een halt toe te roepen en toe te werken naar het gewenste robuuste systeem:

- ondiepe zones met helder water,
- een gradiënt in slib van helder naar troebel water,
- land-water-overgangen van formaat,
- versterkte ecologische verbindingen.

Om dit te bereiken zijn ook projecten als Luwtemaatregelen Hoornse Hop, vispassages en flexibel peilbeheer in ontwikkeling en/of uitvoering.

De nadruk van Marker Wadden ligt op de eerste drie pijlers. De 740 ha natuur boven water plus 800 ha natuur onder water beogen te creëren:

- Uitbreiding van grootschalige land-water-overgangen, waarbij ook de eilanden zelf doorsneden zijn met kreken en plassen.
- Grote oppervlakte aan luwte over ca. 4,5 km. Dit biedt potentie voor waterplantenontwikkeling en daarmee extra verblijfplaats voor o.a. vissoorten, ongewervelden en andere prooi-soorten van watervogels.
- Opvang van slib en vorming van een slibgradiënt. Naar verwachting wordt binnen een tijdsbestek van 10 jaar ongeveer 20% van het aanwezige volume mobiel slib geïmmobiliseerd. Marker Wadden ligt juist in de diepere delen van het meer, voor een optimaal effect op het slib. Daarmee ontstaat helderheid en doorzicht, dat goed is voor de waterplanten en mosselen en paaiplaats biedt voor vis, waarvan ook watervogels profiteren. Groei van de populatie mosselen verhoogt de waterkwaliteit door de filterende werking.
- Verhoging van de ecologische productiviteit. Vermindering van slib betekent meer ruimte voor de rijkere kleibodem daaronder. Dit verbetert de nutriëntenhuishouding en levert gunstige omstandigheden voor de detrituskringloop, het bodemleven en voor vispopulaties, zoals de sterk in aantal verminderde spiering. Deze soort profiteert bovendien van de (koudere) dieptes die bij de aanleg van Marker Wadden ontstaan.
- De Marker Wadden functioneren als helofytenfilter en dragen ook langs die weg bij aan de verhoging van de waterkwaliteit van het meer. Dit is niet alleen van belang voor de natuurwaarden, maar ook voor de kwaliteit van het door de waterschappen ingelaten water.

De Marker Wadden versterken daarmee ook de natuur op het vasteland, zoals het Noord-Hollandse NatuurNetwerk en N2000-gebieden als Twiske, Naardermeer en Wormer-Jisperveld. Het gaat daarbij o.a. om de visdief, de aalscholver en het nonnetje. Deze laatste is in de Oostelijke Vechtplassen achteruitgegaan door afname van de spiering. De broedlocatie Naardermeer is voor de aalscholver nu ongunstig vanwege het slechte doorzicht in het Markermeer-IJmeer. De habitats van Marker Wadden versterken het leefgebied van andere beschermde soorten van het NatuurNetwerk, zoals de grutto en de kluut (beide vanwege de slibrijke velden). Ze zijn gunstig voor reigerachtigen en lepelaars (in Noord-Holland o.a. ook in het Naardermeer), zijn fourageergebied voor de visarend en refugium voor N2000 soorten als otter, ringslang en noordse woelmuis. De afwezigheid van de vos is voor diverse soorten een gunstige factor.

Directe bijdrage aan recreatie

Marker Wadden vergroot als nieuwe bestemming de natuur- en waterrecreatiefaciliteiten in het Markermeer-IJmeer, zie de illustraties aan het eind van deze voordracht. Het project biedt mogelijkheden voor zelfstandig of georganiseerd bezoek (arrangementen, riviercruises e.d.).

Op het 1^e eiland komen de meeste voorzieningen:

- een passantenhaven met een goed toegankelijke, brede havenmond, een lange steiger voor jachten, een aantal meerboeien in de havenkom, een paar plekken voor de bruine vloot, een toiletgebouw en in de toekomst een bezoekerscentrum,
- een zandstrand nabij de haven,
- een 10 kilometer lang wandelpad met kijkhutten,
- een 12 meter hoge uitkijktoren als *landmark*,
- een waterspeelvallei en een belevingsroute.

De andere eilanden voegen daar een grote oppervlakte aan beleefbare natuur aan toe. Zonder de ontwikkeling van de volgende eilanden zal op het 1^e eiland niet het volle recreatieve aanbod mogelijk zijn vanwege de relatief te hoge verstoring.

Op de andere eilanden zijn de volgende recreatieve elementen voorzien:

- wandelpad naar het einde van de dam,
- een struinroute over de oeverwal vanaf het recreatief concentratiepunt bij de haven,
- een ankerbaai aan de lijzijde van de archipel met 5 meerboeien (voor schepen zonder stevig anker),
- begeleide vaarexcursies en afmeervoorziening,
- een wandelpad met kijkschermen op het 3e eiland.

Economische en recreatieve ontwikkelruimte.

Marker Wadden vormt nu de grootste impuls voor de ontwikkeling van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem, dat is ingesteld ten behoeve van economische ontwikkelruimte.

Komende tijd worden - naast de reeds geplande projecten als IJburg en Markermeerdijken - geen grootschalige plannen verwacht die in grote mate een beroep zullen doen op de ecologische ruimte in het Markermeer-IJmeer. Dergelijke projecten kunnen met een economische opleving en ontwikkeling van de MRA op termijn weer in beeld komen.

Momenteel gaat het vooral om initiatieven op middelgrote en kleinere schaal. Opgeteld zullen ook die een beroep doen op de ecologische ruimte. Zo is eerder berekend, in het kader van RRAAM, dat een flink deel van de toentertijd (2011) bekende recreatief-toeristische plannen voor verblijfs- en dagrecreatie niet kon worden uitgevoerd zonder de impuls van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem.

In het recente rapport 'Verkenningen Waterrecreatie Noord-Holland 2016' wordt een groei van de recreatieve druk vanuit Amsterdam op vooral het IJmeer, maar ook het Markermeer en Gooi- en Eemmeer voorzien. Dit ondanks de huidige trend van afname van het aantal boten op vaste ligplaatsen en van de gemiddelde bezettingsgraad van jachthavens. De ambitie uit de recente Visie Waterrecreatie Noord-Holland 2030 is het IJsselmeergebied te ontwikkelen als aantrekkelijk samenhangend vaargebied voor o.a. de riviercruisevaart, grote motor/zeilboten (staande mastroute), de chartervaart en de kleine pleziervaart. Noord-Holland wil meer mogelijkheden creëren voor rondjes varen, arrangementen, veerverbindingen, recreatief personenvervoer, durfspots, kitesurflocaties en een nieuwe vaarverbinding voor de kleine recreatievaart tussen het Markermeer en Laag Holland. De versterking van de Markermeerdijk biedt bovendien extra mogelijkheden voor oeverrecreatie en watersport.

Daarnaast groeit met de woningbouw het aantal kustbewoners in het gebied, met een toenemende wens voor aanlegplaatsen bij de woning, m.n. in de regio A'dam (IJburg).

Marker Wadden zal extra mogelijkheden bieden voor spreiding van het sterk toenemende toerisme in en rond Amsterdam. Provincie Flevoland verkent momenteel de kansen van een Nationaal Park Nieuw Land (beoogd gebied Marker Wadden - Oostvaardersplassen - Lepelaarsplassen).

Evaluatie.

In de RRAAM-bestuursovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de evaluatie ervan:

Minimaal eens in de vier jaar wordt onder leiding van de minister van IenM gezien of de uitvoeringsafspraken in deze bestuursovereenkomst moeten worden gewijzigd. De eerste keer vindt dit uiterlijk in 2017 plaats.

Wijziging van deze bestuursovereenkomst vindt mede plaats op basis van de monitoringsrapportages en met instemming van alle partijen.

De projecten als Luwtmaatregelen Hoornse Hop en Marker Wadden zullen na realisatie intensief worden gemonitord door de initiatiefnemers. De Stuurgroep Markermeer-IJmeer is o.a.

verantwoordelijk voor de monitoring van de RRAAM-afspraken voor ecologie. Noord-Holland neemt hieraan deel (portefeuille Water). Rijkswaterstaat werkt met andere partners aan een Kennis- en innovatieprogramma Marker Wadden, als onderdeel van de Topsector Water. Het RRAAM is een zgn. Groot Project voor het Rijk. De Tweede Kamer ontvangt jaarlijks de stand van zaken over de algehele voortgang voor woningbouw, infrastructuur en natuur. De verantwoording die wij na realisering van het project zullen ontvangen van het Samenwerkingsverband 1^e fase Marker Wadden, zullen wij u ter kennisname toesturen.

3. Financiering en communicatie

De geraamde uitvoeringskosten van de 1^e fase van de Marker Wadden bedragen € 73 miljoen. Het 1^e eiland dat nu wordt aangelegd kost € 40 miljoen, de volgende vier eilanden totaal € 33 miljoen, mits de aanleg daarvan kan aansluiten op de aanleg van het 1^e eiland. Vanwege de aanwezigheid van groot (bagger)materieel is een lagere prijs per m³ materiaal mogelijk plus een besparing op de mobilisatie van het materieel en van de werkorganisatie. Bovendien hoeven dan geen kosten voor een nieuwe aanbesteding te worden gemaakt. Dit levert een verwachte besparing op tussen 30-60%.

Het samenwerkingsverband heeft de provincie Noord-Holland verzocht € 4,0 miljoen bij te dragen aan het 3^e eiland. De totale kosten daarvan bedragen € 11 miljoen.

De door het samenwerkingsverband beoogde financiering

De leden van het samenwerkingsverband 1^e fase Marker Wadden hebben € 50 miljoen ingezet: Rijk € 30 miljoen (ministeries EZ en I&M), Flevoland: € 3,5 miljoen en Natuurmonumenten (met inzet Postcodeloterij): € 16,5 miljoen.

Hiervan wordt € 40 miljoen benut voor het 1e eiland, € 5 miljoen voor voorbereidingskosten, onderzoek, projectmanagement, communicatie en € 2 miljoen voor opdrachtgeversrisico's bij de uitvoering. Daarmee is nog € 3 miljoen beschikbaar voor de resterende 4 eilanden (totale som € 33 mln). Er is dus aanvullend nog € 28 à 30 miljoen nodig, afhankelijk van eventueel optredende risico's.

In de Tweede Kamer is een motie aangenomen voor een extra bijdrage van het Rijk van € 7 miljoen, indien er ruimte komt in de rijksbegroting. De totale bijdrage van het Rijk zou daarmee komen op € 37 miljoen, de helft van de totale kosten van de huidige 1^e fase.

Natuurmonumenten en Flevoland overwegen een verhoging van de eigen inbreng, indien Noord-Holland ook bijdraagt. Het samenwerkingsverband is in gesprek met overheden (w.o. A'dam), bedrijven en particulieren. Ook voor deze partijen is het belangrijk of Noord-Holland aan dit project mee gaat doen. Het samenwerkingsverband hoopt op deze wijze op korte termijn – inclusief de bijdrage van Noord-Holland - € 22 à 24 miljoen te organiseren. Daarmee kunnen in ieder geval de 2 andere grote eilanden worden gerealiseerd. Tijdens een publieksevenement op 24 september worden de concrete toezeggingen bekend gemaakt.

Voorgestelde inzet van Noord-Holland.

De voorgestelde bijdrage voor Marker Wadden van maximaal € 4,0 miljoen is eerder door GS in de Kaderbrief 2017 opgenomen. Het Samenwerkingsverband 1^e fase Marker Wadden heeft aangegeven de inzet van Noord-Holland te willen gebruiken voor de realisatie van het 3^e eiland. Gezien de geraamde totaalkosten voor dit eiland van € 11 miljoen, levert deze voorgestelde

inzet van Noord-Holland een substantiële bijdrage aan het project, maar laat het tegelijk voldoende verantwoordelijkheid voor realisering van de gehele 1^e fase (totaalkosten € 73 miljoen) bij andere partijen.

Om te zorgen dat de bijdrage van Noord-Holland daadwerkelijk wordt benut en om andere partijen te stimuleren tot een (nieuwe of extra) bijdrage aan het project, wordt voorgesteld hieraan de *voorwaarden* te verbinden dat:

- a) de volledige financiering van het 3^e eiland (€ 11 miljoen) beschikbaar gesteld moet zijn,
- b) de bijdrage van Noord-Holland beschikbaar is tot uiterlijk 1-1-2018.

Voor de financiële dekking van maximaal € 4,0 miljoen zijn diverse bronnen beschikbaar. De eerste bron is een bijdrage uit Reserve Groen van € 1.757.375. Dit bedrag komt voort uit een terugbetaling door Natuurmonumenten van een ILG-subsidie uit 2007, omdat door Natuurmonumenten niet volledig aan de subsidievoorwaarden is voldaan. Deze terugbetaling vloeit nu terug in de Reserve Groen. GS stellen voor om dit bedrag beschikbaar te stellen voor Marker Wadden.

De tweede bron is het besluit van GS van 30 augustus 2016 om PS voor te stellen € 1 miljoen voor Marker Wadden beschikbaar te stellen uit de algemene middelen bij de Begroting 2017. Dit besluit wordt Provinciale Staten voorgelegd bij de begrotingsbehandeling op 7 november 2016.

De andere bronnen zijn afkomstig uit diverse inmiddels afgesloten of beëindigde dossiers:

- *TWIN-H Integrale ILG-projecten.*

Dit deel van de reserve was beschikbaar gesteld voor het realiseren van integrale projecten in het landelijke gebied waar naast de uitvoering van maatregelen om de wateropgaven op te lossen ook maatregelen zijn getroffen ter versterking van natuurlijke, recreatieve, landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Bij voordracht 2010-5 is hiervoor door u € 10 miljoen beschikbaar gesteld, w.o. € 6 miljoen voor integrale waterprojecten. Dit programma is afgesloten. Voorgesteld wordt een restant hiervan, € 398.181, te benutten voor de bijdrage aan Marker Wadden.

- *Actieprogramma 2010 - Zwakke Schakels.*

Het Programma Zwakke Schakels had tot doel de kwaliteit van de Noordzeekust te versterken. Daartoe is in 2014 de Uitvoeringsregeling subsidie ruimtelijke kwaliteit Hondsbossche en Pettemer Zeewering Noord-Holland 2014 vastgesteld met een subsidieplafond van € 2,5 miljoen (Voordracht 2014-38). Deze subsidieregeling betrof een zogenaamde 'tender' in 2014. Na beoordeling zijn begin 2015 de projecten die aan de subsidieregeling voldeden gesubsidieerd. Voorgesteld wordt om de resterende middelen, € 230.482, in te zetten voor Marker Wadden.

- *TWIN-H Deltaprogramma.*

Het Deltaprogramma had tot doel beslissingen voor te bereiden voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Dit programma is inmiddels afgerond en de zogenaamde 'Deltabeslissingen' zijn genomen. Daarmee zijn deze voorbereidende werkzaamheden van de provincie aan het Deltaprogramma afgerond. Het budget is door Provinciale Staten bij voordracht 2011-87 beschikbaar gesteld (Voorbereidingsbudget Uitvoeringsprogramma Kust voor onderdelen Deltaprogramma en Identiteit Kustplaatsen). Voorgesteld wordt om het laatste restant voor het onderdeel Deltaprogramma, € 113.962, beschikbaar te stellen voor het project Marker Wadden.

- *FES-middelen voor Water en Groen.*

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 500.000 uit de FES-middelen voor Water en Groen in te zetten voor Marker Wadden. Deze FES-middelen zijn met het Natuurakkoord (2011) door het Rijk gedecentraliseerd. De middelen waren oorspronkelijk bedoeld voor projecten op het gebied van bodemdaling, waterkwaliteit en natuurontwikkeling in Laag Holland. Nu, enkele jaren later, blijkt dat een deel van de projecten goedkoper kon worden uitgevoerd. Derhalve vallen er middelen vrij waarvoor nu geen alternatief bestedingsdoel is.

Communicatie

Vanwege de voorwaarde dat andere partijen ook bijdragen aan het 3^e eiland, is het van belang het besluit van Noord-Holland uit te dragen. Hiertoe is na het besluit van GS een persbericht verzonden.

4. Proces en procedure

Bij positieve besluitvorming door Provinciale Staten wordt de bijdrage gereed gemaakt als subsidie buiten uitvoeringsregeling aan Rijkswaterstaat (één van de uitvoerders van het project). Provinciale Staten stellen de lijst van subsidies buiten uitvoeringsregeling bij de 1e begrotingswijziging 2017 vast. Daarmee kan de subsidie op verzoek van Rijkswaterstaat worden verleend, mits aan de door Noord-Holland gestelde voorwaarden is voldaan.

Op 24 september 2016 maakt de staatssecretaris van Economische Zaken, die ook verantwoordelijk is voor het natuurbeleid, namens het samenwerkingsverband Marker Wadden tijdens een publieksevenement bekend welke financiering op dat moment voor het project aanwezig is. Dit najaar vervolgt het samenwerkingsverband op basis daarvan de aanleg van het project.

Mogelijke risico's.

Mogelijke fasering van de realisatie.

Het 1^e eiland is binnenkort gereed. Het samenwerkingsverband heeft nagedacht over gefaseerde aanleg en scenario's opgesteld voor de volgorde en hoedanigheid van de aanleg van de eilanden, indien de financiering niet op korte termijn voor alle eilanden beschikbaar komt. Prioriteit ligt bij de aanleg van de drie westelijke gelegen eilanden. Elk van de eilanden draagt ook zelfstandig bij aan het effect op de beoogde natuurwaarden, slibafvang, waterkwaliteit e.d. Voor recreatie ligt het zwaartepunt op het eerste eiland, waarbij de recreatiedruk beter kan worden verspreid naarmate een grotere oppervlakte aanwezig is.

De bijdrage van Noord-Holland wordt afhankelijk gesteld van de volledige financiering van het 3^e eiland. Gezien deze voorwaarde is er de zekerheid dat er alleen sprake is van de inzet van Noord-Holland als dit eiland wordt gerealiseerd.

Een over langere tijd gefaseerde aanleg heeft gezien de hogere kosten en de dringende natuuropgave zeker niet de voorkeur, maar blijft passen binnen de adaptieve aanpak van het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem.

Het beheer van Marker Wadden.

Natuurmonumenten, het Rijk en provincie Flevoland hebben op 13 maart 2014 een samenwerkingsovereenkomst getekend over de realisatie van Marker Wadden (zie bijlage 2), die

is gepubliceerd in de Staatscourant van 28 november 2014, nr. 34041. Daarin is opgetekend dat Natuurmonumenten vanaf de oplevering verantwoordelijk is voor het beheer van het gebied. Vanaf dat moment zijn het beheer en het onderhoud voor rekening van Natuurmonumenten. Het eigendom blijft in handen van de Staat. Er is een afzonderlijke erfpachtovereenkomst getekend. De Staat zal het gebied in erfpacht uitgeven aan Natuurmonumenten, ingaande op de eerste werkdag na oplevering.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

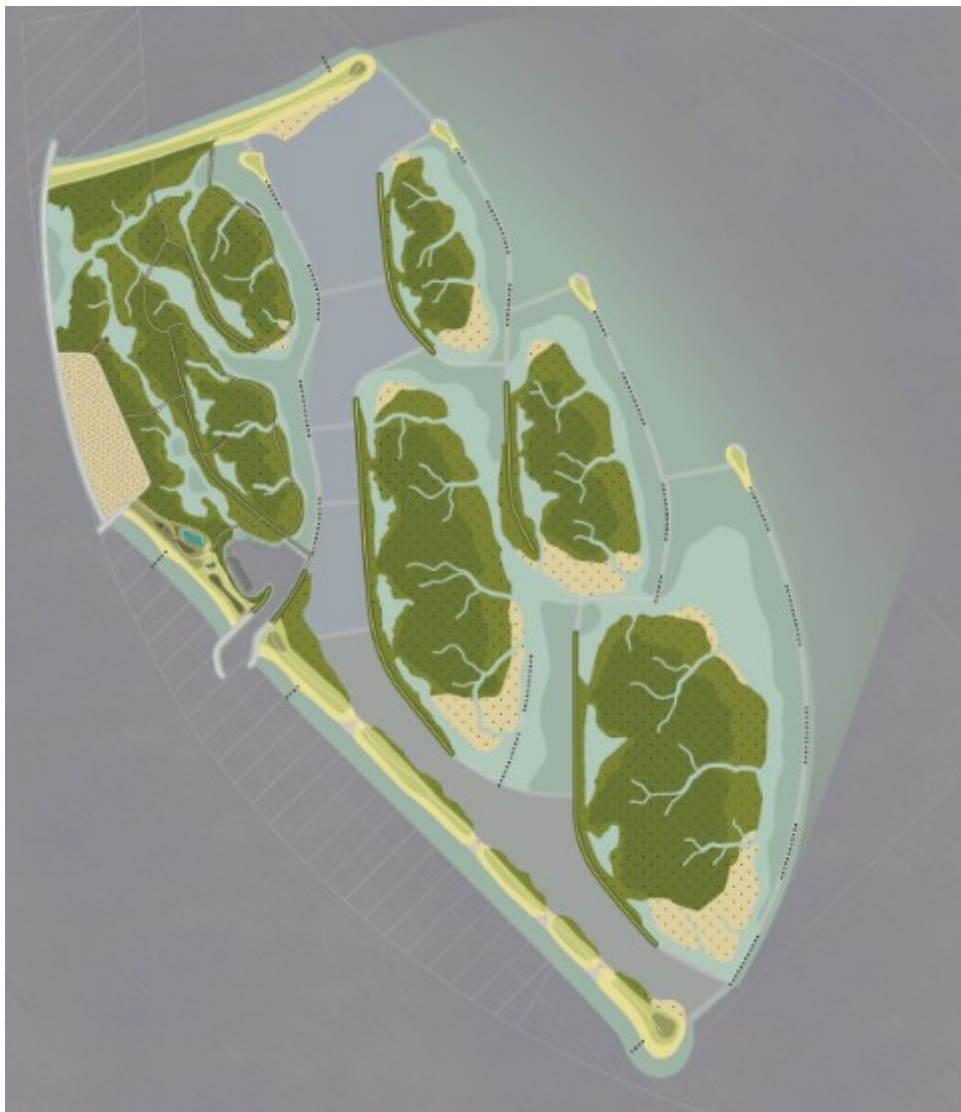
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

ILLUSTRATIES

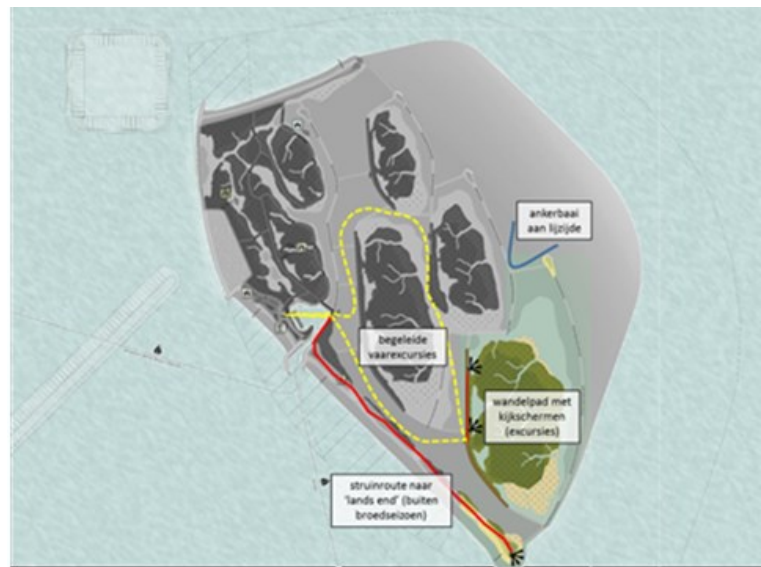
De 5 eilanden van Marker Wadden. Meest links het 1^e eiland (250 ha, met passantenhaven), onderin het 3^e eiland (200 ha).

Positie van 1^e fase Marker Wadden (geel omcirkeld) in het Markermeer.

Recreatieve voorzieningen op het 1^e eiland (links) en de overige eilanden (rechts).

Ontwerpbesluit

Nr. 75

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 20 september 2016;

gelet op

- de aangenomen motie van Provinciale Staten van 27 juni 2016 over de Kaderbrief 2017 om prioriteit te geven aan het uitvoeringsgereed maken van enkele projecten, waaronder Marker Wadden,
- het belang van het project Marker Wadden voor Noord-Holland en de regio,
- de kans om tegen gereduceerde kosten in 2017 de 1^e fase van het project Marker Wadden verder te realiseren,
- het voorstel van Gedeputeerde Staten om € 4.000.000 beschikbaar te stellen voor het project Marker Wadden,
- de wens dat andere partijen ook (extra) bijdragen aan het project,
- het besluit van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016 om Provinciale Staten voor te stellen € 1.000.000 voor Marker Wadden beschikbaar te stellen uit de algemene middelen bij de Begroting 2017,
- de beschikbaarheid van € 500.000 uit het restant Rijksbijdrage ILG, FES Water en Groen,

besluiten:

- a. € 1.757.375 beschikbaar te stellen ten laste van Reserve Groen,
- b. in te stemmen met de herallocatie van € 742.625 ten laste van de volgende reserves:
 - TWIN-H, compartiment GR/3 Integrale ILG projecten, € 398.181 (PS 8 februari 2010, Vd 2010-5),
 - Actieprogramma 2010, compartiment V/3.2g UvR RK Zwakke Schakels 2014, € 230.482 (PS 2 juni 2014, Vd 2014-38),
 - TWIN-H, compartiment V/3.1 Proces/onderzoek Deltaprogramma / Identiteit Kustplaatsen, € 113.962 (PS 12 december 2011, Vd 2011-87),
- c. Aan de totale bijdrage van Noord-Holland aan Marker Wadden, zijnde € 4.000.000, de volgende voorwaarden te verbinden:
 - de bijdrage wordt pas verstrekt nadat de volledige financiering van het 3e eiland van dit project (€ 11 miljoen) beschikbaar is,
 - de bijdrage blijft tot uiterlijk 1 januari 2018 beschikbaar.

Haarlem, 14 november 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Advies aan Provinciale Staten	
Tbv Statenvergadering d.d.	07-11-2016
Commissie	Ruimte Wonen & Water
Datum commissievergadering	27-10-2016
Onderwerp: Voordracht Marker Wadden	

Uw contactpersoon

M.D. Veldhoen-de Groot

AD/STG

Doorkiesnummer 023-514 5342

veldhoenm@noord-holland.nl

2 november 2016

1|4

De commissie adviseert de voordracht Marker Wadden als bespreekstuk te agenderen voor de PS vergadering van 7 november 2016. Mogelijk wordt de voordracht, op basis van overwegingen in de fracties van CDA en PvdA, als hamerstuk doorgeleid.

Voor de behandeling van dit punt in de commissie RWW: zie hieronder het uittreksel uit het conceptverslag van de vergadering van de commissie RWW van 27 oktober 2016.

5a. Voordracht Marker Wadden

De commissie wordt gevraagd advies uit te brengen aan Gedeputeerde Staten om naast het voorstel van 30 augustus 2016 om 1 miljoen euro voor de Marker Wadden beschikbaar te stellen uit de algemene middelen van de begroting 2017. Dat is ter besluitvorming aan Provinciale Staten op 3 november 2016, onder voorwaarde dat € 1.757.375 beschikbaar wordt gesteld ten laste van de reserve Groen en dat € 742.625 wordt ge-heralloceerd.

Het advies van mevrouw **De Groot** (SP) is: DOEN.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vertelt dat GroenLinks positief adviseert ten aanzien van dit project dat zal bijdragen aan een versterking van natuurwaarden en positief ten aanzien van de voorgestelde dekking. Echter, de fractie plaatst wel de volgende kanttekening. Mogelijk komen er teveel recreatiemogelijkheden. Wat GroenLinks betreft worden georganiseerde cruise- en riviervakanties nadrukkelijk tegengegaan. Hoe kan worden voorkomen dat het hier Amsterdams druk wordt? Wat zijn de stakeholders voornemens te doen om een dergelijke ontwikkeling te voorkomen?

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat het CDA kritisch tegenover het plan voor de Marker Wadden staat. € 80 miljoen totaal is erg veel geld. Nut en noodzaak zijn voor de fractie niet helder. De plannen zien er overigens prachtig uit. Zijn de doelen niet op een eenvoudigere manier te bereiken? Het stuk ademt enigszins een doelredenering uit.

Het CDA snapt dat het project financieel gezien urgentie heeft. Nu daar toch moet worden gewerkt, kan het goedkoper. Het is nu of nooit en Gedeputeerde Staten kiezen heel duidelijk voor nu en schrappen uit vijf reserves € 3 miljoen bijeen. Wat gaat er niet door nu deze gelden zijn uitbesteed? Hetzelfde geldt voor de TWINH-gelden en de FES-middelen. Hoe kan het dat deze vrijval uit de reserves pas nu bekend is en niet bij het vaststellen van de Kaderbrief? Voor eiland 2, 3 en 4 is nog € 28 miljoen tot € 30 miljoen nodig. Er worden slechts voorwaarden gesteld aan de volledige financiering van eiland 3. Wat als er slechts 2 eilanden worden gerealiseerd en de overige niet? Wordt de provincie dan weer om een bijdrage gevraagd?

De heer **Van Raan** (PvdD) vertelt dat zijn fractie motie 25 destijds niet heeft gesteund. De fractie steunt dit onderdeel wel. Het advies van de PvdD is dan ook om door te gaan. Het is een goed plan. De PvdD is blij dat er geld beschikbaar is gesteld. De waarschuwing voor een 'veramsterdamnising' komt wat vroeg, maar kan de fractie wel ondersteunen.

De heer **Klein** (ChristenUnie-SGP) spreekt van een mooi project. Natuurontwikkeling en een betere ecologie voor het Markermeer is ook voor Noord-Holland van belang. De fractie begrijpt dat er voor de financiering enige creativiteit aan te pas moest komen om het geld te vinden. Zij is blij dat het geld gevonden is. ChristenUnie-SGP kan zich vinden in de voorstellen van Gedeputeerde Staten. Willen Gedeputeerde Staten er in het samenwerkingsverband voor zorgen dat het project zich zo ontwikkelt dat het toegankelijk is voor iedereen, dus geen exclusief recreatiegebied voor mensen met grote boten.

Mevrouw **Rommel** (VVD) merkt op dat Noord-Holland met het bedrag dat beschikbaar wordt gesteld een substantiële bijdrage levert aan het project. De verantwoording ligt bij andere partijen om de eerste fase te realiseren. De fractie is blij dat het plan ruimte biedt aan natuur, waarvan eenieder kan genieten. De fractie blijft erop toezien dat doelstellingen gehaald worden. Natuur in Nederland is niet natuurlijk.

De heer **Kaptheijns** (PVV) verwijst naar pagina 2 van de voordracht. Daar staat dat een flexibel peilbeheer in ontwikkeling is c.q. wordt gebracht. Welke gevolgen heeft dit voor de grondwaterstand voor de voor Noord-Holland belangrijke landbouw? Wordt de schade vergoed?

De heer **Bakker** (D66) geeft aan dat D66 kan instemmen met de voordracht. Met deze middelen worden in een project meerdere doelen gediend. Het is prima dat voorwaarden worden gesteld aan het beschikbaar stellen van geld. Over de eventueel te verwachten drukte maakt de heer Bakker zich geen zorgen. Er is namelijk een goede balans gevonden tussen de aanleg van natuur en de mogelijkheid om van die natuur te genieten.

Gedeputeerde Staten hebben creatief gezocht naar middelen. Die middelen dienen een doel. Zijn er concrete toezeggingen van andere partijen en dan specifiek door Provincie Flevoland? Flevoland zou meer moeten bijdragen dan Noord-Holland, omdat het plangebied grondgebied van Flevoland is.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) stelt voorop dat de fractie van 50PLUS niet tegen de aanleg van de Marker Wadden is. De fractie sluit zich grotendeels aan bij het betoog van het CDA. Er wordt erg veel geld uit diverse reserves geput. De beantwoording van technische vragen heeft 50PLUS met belangstelling gelezen. De fractie overweegt om in te stemmen, maar dan moet er 100% garantie worden gegeven dat het derde eiland er komt en dat in de toekomst door Noord-Holland verder geen euro meer wordt bijgedragen voor realisering van het derde en vierde eiland.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) vraagt of het klopt dat anderhalf miljoen euro in reserve blijft staan en dat daarover later nog een besluit moet worden genomen.

Gedeputeerde **Loggen** beaamt dit. Het voorstel zal zijn om de middelen die nu gereserveerd staan, voorlopig nog gereserveerd te laten, totdat de verkenning is afgelopen en helder is of het elders kan worden gehaald.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) verwijst naar de mededeling over het publieksevenement op 24 september. Het Rijk deed daar een toezegging. Bij de beantwoording van schriftelijke vragen staat dat Gedeputeerde Staten Friesland een voorstel heeft gedaan de Staten. Hebben Provinciale Staten van Friesland inmiddels een uitspraak gedaan? Natuurmonumenten deed een toezegging van € 6 miljoen. Kan de gedeputeerde één en ander bevestigen?

De PvdA was eerder kritisch over de maatregel en de urgentie. Inmiddels staat de maatregel bij de betrokken partijen niet meer ter discussie. De vraag blijft voor de PvdA of hier de prioriteit moet liggen. Op basis van dit stuk wil mevrouw Van Rooij in de fractie een en ander nader bespreken.

Bij interruptie vraagt de heer **Bakker** (D66) wat de PvdA zal doen overtuigen van de prioriteit.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) kan die vraag niet beantwoorden. Binnen de provincie zijn veel meer prioriteiten zoals op het gebied van duurzaamheid.

Bij interruptie vraagt de heer **Van Raan** (PvdD) of de PvdA zou willen beginnen met de afweging tussen asfalt en duurzaamheid.

Mevrouw **Van Rooij** (PvdA) verwijst naar het verkiezingsprogramma van de PvdA waarin staat dat de fractie klaar is met asfalt.

Via een persbericht vond reeds communicatie plaats. De reden is duidelijk, maar de PvdA vindt het voorbarig om het op deze manier naar buiten te brengen. Het wekt verwachtingen die nog niet waargemaakt kunnen worden.

Natuurmonumenten gaat het beheer doen. Is dat geborgd in de begroting van Natuurmonumenten voor de komende jaren? Wat wordt de bestuurlijke rol en positie van de provincie als zij een bijdrage levert aan de Marker Wadden? Is het niet verstandig om aan de twee gestelde voorwaarden toe te voegen dat er geen beroep kan worden gedaan op de provincie bij verdere ontwikkelingen?

Gedeputeerde **Loggen** vertelt dat hij oorspronkelijk met enig scepsis naar het project keek voor de betreffende bijdrage. Kijkt men naar de ontstaansgeschiedenis dan ontslaat dat de provincie Noord-Holland niet van enige verplichting. In de raamovereenkomst van destijds over de uitbreiding van Almere is afgesproken dat de waterkwaliteit verbeterd moest worden om de schaarste van het groen te kunnen opvangen. Dit is een middel om de watersystemen en biodiversiteit te verbeteren. De effecten die daar worden gesorteerd, zullen zich uitstrekken ook in het Noord-Hollandse watersysteem, ook al ligt het project op grondgebied van Flevoland. Het eerste eiland wordt ingericht voor kleinschalige recreatie. De intentie is niet om daar riviercruises te organiseren. Natuurmonumenten heeft het gebied in beheer en zal als eerste de waakhond zijn over alle ontwikkelingen die daar wel of niet zullen gaan plaatsvinden. Er wordt straks gerecreëerd. In de beleving van de gedeputeerde leent het gebied zich niet voor cruisevaart en rivierschepen. Het wordt een moeras- c.q. natuurgebied. Het eerste eiland kan geen duizenden mensen herbergen. Een lange reeks van rapporten overtuigden de gedeputeerde daarvan. Samen met Rijkswaterstaat is een profeiland gerealiseerd. Er is getest en uitgetprobeerd.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Van Rooij** (PvdA) of ook nog wordt gemonitoord?

Gedeputeerde **Loggen** vertelt dat dit project wordt gezien als de belangrijkste maatregel. Namens Noord-Holland zit de gedeputeerde in de stuurgroep Markermeer-IJmeer. De stuurgroep werkt in het kader van Toekomstigbestendig Ecologisch Systeem. Er is een monitor ontwikkeld om de ontwikkelingen in het gehele Markermeergebied op natuurherstel inzichtelijk te maken. Op een ander moment kan daarover een presentatie worden verzorgd, als Provinciale Staten dat op prijs stellen. Ook bij de MRA is het project Marker Wadden zeker in beeld. De bijdrage van Noord-Holland is er om twee redenen. Een daarvan is om later geen spijt te krijgen. Natuurmonumenten kwam met het doorslaggevende argument dat dit het moment is, omdat de aannemer het nu zoveel procent goedkoper kan aanleggen, vanwege de aanwezigheid van materieel. Natuurmonumenten heeft nu het geld niet. Het zou zonde zijn als over een paar jaar alsnog wordt besloten tot dit project. De prijs zal dan flink omhoog zijn gegaan.

Bij interruptie vraagt de heer **Heijnen** (CDA) hoeveel procent het concreet verschilt.

Gedeputeerde **Loggen** heeft begrepen dat het 30 tot 40% goedkoper kan zijn. In de motie, door de coalitiepartijen ingediend, werd gevraagd of het project uitvoeringsgereed is en of er geld voor is. Met een stofkam is het college door de organisatie gegaan. Er zijn fondsen en reserves. Als er niet langer een reële voorstel aan ten grondslag ligt, kan worden overwogen er een andere bestemming aan te geven. Dat voorstel ligt nu voor.

Andere participanten dragen ook bij. Flevoland draagt bovenop haar bijdrage van € 3,5 miljoen nog eens € 3 miljoen bij. Het Rijk draagt € 4 miljoen extra bij. Als Noord-Holland bijdraagt, zou het derde eiland, het MRA-eiland gereed zijn. Het was Noord-Holland die als eerste bewoog.

Als het derde eiland onverlet niet kan worden gerealiseerd dan vervalt de bijdrage van Noord-Holland. De bijdrage van Noord-Holland is alleen bedoeld voor het derde eiland, het MRA-eiland en niet voor iets anders. Wat bijdragen in de toekomst betreft; de gedeputeerde kan niet spreken voor Staten na deze periode.

Natuurmonumenten is wel meegegeven dat van deze portefeuille bovenop het bij te dragen bedrag niets meer te verwachten valt. Als inwoners van Noord-Holland in dat gebied kunnen recreëren, dan zal Noord-Holland als volwaardige participant ook moeten bijdragen.

Op de vraag hoe de provincie bestuurlijk aangehaakt kan blijven antwoordt de gedeputeerde dat wordt overwogen of de provincie in de stuurgroep Marker Wadden zitting neemt. De gedeputeerde aarzelt. Als de gedeputeerde zitting zou nemen in de stuurgroep dan zou zijn eerste opmerking zijn dat Noord-Holland als participant zich niet geroepen voelt om voor de toekomst een financiële verplichting op zich te nemen. Het beheer komt te liggen bij Natuurmonumenten. Flevoland is de eerste aangewezen partij als Natuurmonumenten extra geld nodig zou hebben voor het beheer.

In deze Statenperiode kan van deze gedeputeerde geen verdere bijdrage worden verwacht.

Of en welke bijdrage Provincie Friesland doet, dan zal de gedeputeerde moeten nakijken. Amsterdam is ook gevraagd om een bijdrage, maar tot nu was er vanuit Amsterdam nog geen enkele beweging merkbaar.

Tweede termijn:

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of Gedeputeerde Staten bereid zijn op papier te stellen dat het bij dit bedrag blijft.

De **voorzitter** constateert dat de mondelinge toezegging van de gedeputeerde wordt vastgelegd in deze notulen.

De heer **Heijnen** (CDA) bedankt voor het overbrengen van de duidelijke boodschap dat als Noord-Holland instemt dit het ook echt is. De fractie zal zich nog beraden over haar standpunt.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht wordt doorgeleid naar Provinciale Staten. Mogelijk wordt de voordracht, op basis van overwegingen in de fracties van CDA en PvdA, als hamerstuk doorgeleid.